

Nicolae Niță

ARTICOLE DIN
PRESA
LEGIONARĂ

CULEGERI

EDITURA "LIBERTATEA", JACKSONVILLE, 2019

© Copyright 2019

Toate drepturile rezervate

O SCURTĂ INTRODUCERE

Prezenta lucrare este o simplă restituție, ca drept al memoriei. Sintetic, ea conține un compendiu de articole publicate în presa legionară¹⁾ din țară în perioada interbelică, fără de a urmări o metodică selectivă. Ne referim în special la: ziarul “**Buna Vestire**”, ziarul “**Cuvântul**” și “**Almanahul ziarului Cuvântul pe anul 1941**”, revista “**Gândirea**” (București), “**Gând Românesc**” (Cluj), revistele “**Iconar**” (Cernăuți) și “**Însemnări Sociologice**” (Cernăuți-București), ziarul “**Libertatea**” (Orăștie-Cluj-București), revista “**România Eroică**” (Cluj-București), revistele “**Lumea Nouă**”, “**Universul Literar**” și “**Vremea**” toate apărute în Capitală, cea din urmă cu prioritate doar asupra articolelor publicate de Mircea Eliade în revistă, așa numitele “articole legionare”. În cazul revistei “**Iconar**”, am ținut să includem din corpul publicației și o parte a *cronicilor* diverse (literare, filosofice, teologice, științifice, ș.a.m.d.), din care rezidă spiritul combativ și polemic pe care l-a întreținut cu periodicele de stânga propulsoare ale bolșevismului, și nu numai. Am făcut același lucru și în cazul revistei “**Lumea Nouă**”, rubrica intitulată “*Pe linia vremii noastre*”, chiar dacă mai redusă ca spațiu, totuși cu idei și argumente la ordinea zilei, cum și *cronicilor* din cuprinsul revistei “**România Eroică**”.

La final, am dorit să cuprindem și alte publicații legionare cu extracții simbolice de articole, încheind cu o suită de depeșe apărute în presa legionară și care tratează acțiunile benefice ale “**Ajutorului Legionar**” întreprinse în toamna anului 1940.

Din motive lesne de înțeles, ne-am străduit să menținem ortografia originală și expresia primară folosită de autori, fără de a face nici un fel de schimbări.

Am fi dorit ca acest volum să fie structurat altfel în privința conținutului, acordând atenție specifică articolelor de substanță publicate în coloanele ziarului “**Cuvântul**” (seria 1940-‘41), ziar la care și-au adus contribuția un însemnat număr de intelectuali dezbătând problemele noului stat național-legionar. Timpul, ca element indispensabil în această muncă, din păcate, nu ne-a permis acest lucru. În același cadru de raportare, revistele “**Axa**”, “**Pământul Strămoșesc**” ca oficios al Legiunii Arhanghelul Mihail încă dela înfiripare, ori “**Cuvântul Studentesc**”, ca parte integrantă a presei universitare devenită în final de sorginte legionară. Solvabil efortul în cazul ultimelor trei, mulțumindu-ne totuși că multe din articolele apărute, au văzut lumina tiparului în lucrări de sine stătătoare și binecunoscute.

Cu aceste “mici” inconveniențe, avem totuși speranța că lucrarea va fi de folos celor interesați. Vom reveni în curând cu cel de-al doilea volum de articole, provenite de această dată din publicațiile legionare apărute în exil, volum aflat și el într’o fază accentuată de finalizare.

Nicolae Niță

¹⁾ - Vezi vol. “**Presa Legionară**” de Nicolae Niță. Ed. “**Libertatea**”, Jacksonville, 2017.

Buna Vestire

Ziar de viață și luptă legionară

SUB SEMNUL ARHANGHELULUI ²

de Prof. Nae IONESCU

Dintre toate mișcările care, de la război încoace - pentru a nu vorbi decât în strictă contemporaneitate - au încercat să organizeze destinele nației noastre, niciuna nu s'a așezat mai sigur în matca istoriei românești ca cea a tinerilor care stau sub ocrotirea Arhanghelului cu sabia de foc.

Este adevărat că ei au norocul să se ridice la viața comunității în momentul UNIC în care structura istoriei coincide în așa grad cu geniul rasei noastre încât e de ajuns să fii cu adevărat Român pentru ca gestul tău să creeze persepective imperiale.

Dar când te gândești că atâtea așezări și formațiuni politice - cu o tradiție "mare" și cu o experiență "bogată" - și-au ratat misiunea revoluționară și s'au împotmolit repede în apele stătute care nu dau decât cel mult o perspectivă de broască, trebuie să începi a înțelege că gestul rodnic al tânărului, dar, pentru asta, nu mai puțin bărbatului lor Căpitan trece dincolo de îndemânare sau talent și devine răsfrângerea sigură a unui destin.

Trebuie să spun, aici și astăzi, celor de vârsta mea - și, dacă îmi e îngăduit, și celor mai bătrâni decât mine - CĂ, PÂNĂ ACUM, MIȘCAREA ACEASTA NU A GREȘIT NICIODATĂ.

Destul ca să ne facă să înțelegem că pe tinerii aceștia, care merg chiuind în luptă și în moarte, nimic nu-i abate din drumul lor; nici violența, nici trădarea; nici lingeșeala, nici corupția; nici ademenirea, nici prigoana. Căci nu merg pe drumul lor, ci pe drumul nației, care e al mântuirii, pentru că pe el străjuiește Dumnezeu.

Iar celor mai îndărătnici le voi spune că a trecut momentul în care adeziunea noastră putea să însemne izbândă și împotrivirea noastră - înfrângerea.

De întâlnirea noastră cu tinerețea legionară nu mai atârnă decât bucuria de a fi văzut din vreme "lumina cea adevărată" și... un apus fără fulgere. Căci, încă o dată, victoria legionară înaintează ca o necesitate de destin, iar a te împotrivi ei înseamnă a lua istoria în răspăr.

O revoluție creștină ³

de Mircea ELIADE

Anul 1937 a însemnat începutul luptei între "generații". Nu lupta între bătrâni și tineri - cum s'a crezut și s'a spus multă vreme - ci războiul între două lumi: pe de o parte lumea veche care credea în pântec (primatul economicului și al politicianismului), iar pe de altă parte lumea nouă, care îndrăznește să creadă în Duh (primatul spiritualului). Mișcarea tinerească din 1927 s'a născut cu conștiința acestei misiuni istorice: de a schimba sufletul României, subordonând toate valorile unei singure valori supreme: Spiritul. Subordonare care înseamnă, mai ales în faza eroică - sacrificiu, renunțare la sine, asceză. Sensul istoric al acestei mișcări tinerești nu este deloc greu de descifrat. Avându-și izvoarele vii în creștinism - și creștinismul înseamnă "răsturnarea tuturor valorilor" - ea încearcă formarea unui om nou. Căci omul timpurilor moderne a rămas integrat în vechea economie luciferică: a egoismului, a instinctelor, a valorilor celei mai abjecte biologii. De câte ori a apărut în

² - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul I, Nr. 100, 27 Iunie 1937.

³ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul I, Nr. 100, 27 Iunie 1937.

istorie un om nou, el s'a înfăptuit printr'un primat al valorilor spirituale. Lupta între lumină și întunec, între bine și rău nu va fi curmată decât la sfârșitul veacurilor. Dar orice nouă victorie a spiritualului, a luminii nu s'a împlinit decât printr'o renunțare desăvârșită la instinctele de conservare individuală. Omul nou înseamnă, înainte de toate, depășirea firească a acestor instincte. Depășire de care istoria ține întotdeauna seama. Este de altfel semnificativ că nici în istorie, nici în eternitate nimic nu se dobândește decât printr'un act de renunțare. Istoria unui neam nu e posibilă fără renunțarea la viață a unui număr imens de oameni. Dar, de asemenea, mântuirea nu poate fi nădăjduită decât după ce omul renunță la sine, la limitele individualității sale. Asemenea "cauze", asemenea "idealuri" nu se mai întâlniseră demult în istoria României moderne. De aici mirarea indignată a oamenilor lumii vechi. Căci tineretul, care se arată totuși dornic de luptă și de sacrificiu - nu voia și nu făcea politică. Lupta era dusă pe cu totul alte niveluri - inaccesibile, firește, politicianilor. De aceea mi s'a părut lipsită de sens formula "despoliticianizarea tineretului" - când nici unul dintre tinerii crescuți în mistica nouă nu era preocupat de nici un fel de idee sau scop politic. De altfel, era revoluțiilor politice fiind încheiată în 1918 - istoria care începe acum nu va cunoaște, pentru o bună bucată de timp, decât revoluții spirituale. Și nici una din revoluțiile care s'au făcut sau sunt în drum de a se face nu s'a desfășurat atât de total sub semnul spiritualului ca cea a tineretului românesc. Nici una, mai ales, n'a încercat o atât de desăvârșită "reactualizare" a creștinismului răsăritean. De multe sute de ani se părea că creștinismul răsăritean nu mai poate crea forme istorice. Lumea modernă, de la Renaștere încoace, trecuse pe lângă acest creștinism răsăritean, ignorându-l sau disprețuindu-l. Tot ce mai părea "viabil" din mesajul Mântuitorului era căutat și găsit în formele occidentale și nordice ale creștinismului. Și iată, deodată, la zece ani după sincopa ortodoxiei rusești (destul de aproximative, de altfel) - apare o nouă formă de viață istorică, revoluționară, alimentată de ortodoxie. Deabia acum începe a fi înțeles sensul acestei revoluții creștine care încearcă să creeze o Românie nouă, creând întâi un om nou, un creștin perfect - și care înlocuiește vechea "viață politică" printr'o "viață civilă", adică restaurează raporturi de omenie și de creștinătate în sânul aceleiași comunități de sânge. Deabia acum începe să se vorbească despre o "misiune a României". Căci o misiune istorică nu poate fi justificată decât printr'un "imperialism spiritual", printr'o nouă valorificare a vieții omenești, la care participă un neam întreg. Și această valorificare a vieții umane o încearcă și o realizează tineretul românesc de astăzi, printr'o trăire cât mai aproape de idealurile creștinătății răsăritene.

Dacă ea va izbuti până la capăt - dacă va cuprinde, adică, întreaga comunitate românească - va fi cea mai mare revoluție a veacului.

Vlădica Visarion al Bucovinei sub semnul temeiniciei românești ⁴

de Mircea STREINUL

Viața bisericească preocupă azi din ce în ce mai mult opinia publică - și găsim că interesul ei pentru realizările eclesiatice e binevenit.

Între Înălții Prelați cu deosebită râvnă pentru prosperarea ogoarelor sufletești ale Sfintei Biserici, numele Vlădicăi Visarion al Bucovinei s'a statornicit cu tărie deosebită. Și nici nu putea să fie altfel - căci ceea ce a făptuit acest chiriarh e cu

⁴ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul I, Nr. 179, Vineri 1 Octombrie 1937.

adevărat vrednic de cinstire.

Adus cu mare dragoste din așezările basarabene în solemnă Bucovina cu mânăstiri de omăt și cu plaiuri luminate de nenumărate troițe, I. P. S. S. Mitropolitul Visarion a hotărât înfruntarea desmățului cuibărit comod în gospodăria Fondului bisericesc. A fost o luptă titanică acolo, împotriva hidrei evreești, care, cu concursul glicerinat al politicianismului local, tăia și spânzura în averea românească.

Înconjurat de oameni decși să ducă la deplinătate intențiile mitropolitane, Vlădica Visarion a rânduit dreptate în imensa bogăție a Fondului bisericesc.

Acuma, Înalt Prea Sfintitul Stăpân a prins a gândi și la realizări culturale, menite să dea o nouă strălucire Bisericii din Bucovina. Astfel, Vlădica Visarion a acordat cel mai larg concurs «Societății pentru cultura și literatura poporului român din Bucovina», pe care-o conduce d. prof. Gr. Nandriș, un mare caracter, pentruca ca să înceapă a duce la îndeplinire zidirea unui palat în inima Cernăuților înstrăinați prin elementul israelit.

În acest palat – se vor centraliza toate instituțiile culturale din Bucovina, pentru ca lupta întru ridicarea românească a provinciei să se poată realiza mai grabnic.

Tot I. P. S. S. Mitropolitul Visarion a creat de curând un muzeu de artă religioasă la Cernăuți, salvând numeroase opere plastice dela o nedreaptă uitare.

Apoi, Înaltul Chiriarh a dispus repararea și înălțarea câtorva zeci de biserici, – iar acuma, pare-ni-se, se gândește la înființarea unei tiparnițe eparhiale, în care, ascultați, să editeze sute de cărți potrivite pentru popor și lucrări științifice.

Un cititor al nostru, un distins intelectual, ne trimite, însoțit de-un indignat comentariu, un articol apărut într'o fițuică politică din Cernăuți, care-l atacă, evident anonim și cu o rară obrăznicie, pe I. P. S. S. Mitropolitul Visarion. Ca să fiu sincer, nu m'am mirat de aceste mârșave atacuri. Ele trebuiau să pornească din officinile politice împotriva unui om de autoritatea și intransigența românească a Înaltului Chiriarh.

Politicianii, oribili politicieni bucovineni, de calibrul d-lor Cojocaru, Băncescu și Arthur Apatti, ca să nu pomenesc decât acest trio de prefecti cu cântec (și încă, deh, ce cântec la ungureanul domn Arthur Apatti, de care mă voiu ocupa odată definitiv!), au trebuit să se simtă jenați de prestanța culturală și românească a Mitropolitului Visarion, căci ei nu o simt bine decât în tovarășia remunerantă... spiritualicește a distinșilor șnapani Auhauch și Fokschaner!

Vlădica Visarion nu s'a lăsat impresionat de svârcoleala politicianilor locali, el și-a continuat realizările.

Datorită străduințelor mitropolitane, s'a înființat Episcopia Maramureșului. Chiar numai la atâta să se fi restrâns făpturile Înaltului Chiriarh, și tot ar fi fost suficient ca numele său să intre în istorie!

Dar când acest Mitropolit nu obosește o clipă întru binele păstoriților săi, nu se cuvine oare să fie la mare cinstire obștească?

I. P. S. S. Mitropolitul Visarion merge drum ales, drum de întărire sufletească.

Biserica Bucovinei înflorește.

Era și timpul, căci prea o năpădiseră șerprii! Astăzi, bălăriile an fost plivite, iar șerprii și-au ascuns sub pietre capul.

Mânăstirile și bisericile arborose strălucesc limpede în soare.

Un mare Mitropolit veghiază ca nici o umbră să nu se mai strecoare pentru a le întina zăpezile de Dragomirna urcată ca un cântec spre înaltul cerurilor albastre!

I. P. S. S. Mitropolitul Visarion își continuă cu avânt opera.

Răzbunarea Artistului ⁵
(pentru un monument de Han)

de Toma VLĂDESCU

Toată lumea știe – ...sau, din nenorocire, poate, toată lumea încă nu știe – ceea ce am fost nevoit odată să numesc «cazul Han», o rușine dar și un eroism asupra cărora am astăzi un emoționant prilej să revin.

Monumentul covârșitor care se ridică acum în piața Ateneului, ca o apariție, acest Vasile Lupu ireal de mult ASA cum probabil el n'a putut să nu fie – umbră sculptată, istorie trăind... – privind din înaltul lui și din timp, ca să sfideze par'că sentimentul bovin al unei țări incapabile de reacțiuni, această arătare frenetică în bronz, de o vieață... în care desigur artistul a pus-o pe a lui, mă invită la un drum de amintiri, un lung popas de revolte și entuziasme pentru unul din cei mai siguri artiști cari trăesc azi printre noi.

Han e un strigat de eroism, în artă, – un imaterial minut de frumos, ofensat. Povestea lui mă doare aproape și azi, într'o' carne care par'că e numai de suflet.

O singurătate îndârjită, și la un anumit moment totală, apoi o luptă de leu rănit în tot ce omul vulgar de pe drum ar fi incapabil îi simtă cât este de adânc, de intangibil și scump, – apoi teribila ridicare a lui Han la acea vieață superioară, a lui, care se dă totdeauna artistului pe deasupra orânduelilor omenești și indiferent de tenebrele noastre.

E aici par'că toată povestea monumentelor noastre – dar și a protestării imense... a creației de azi a lui Han!

Alunec greu și încerc să descoper regrete printre ruinele sufletești ale unui timp în care totul se consumă de flacăra murdară a unor pasiuni mediocre. Văd oameni pe cari Han îi privește cu lupa – și cari știu bine că vor sucumba fără destin când vor cădea câteva lanțuri care încă zornăe azi – încerc să uit... dar prefer și e mai bine, cred, să smulg întunicului câțiva monștri efemeri cari n'au nici un drept să moară tihnit... «Cazul Han» merită într'adevăr amintit... mai ales lângă statuia lui Vasile Lupu de azi. Știți de concursul care solicita artiștilor noștri cele mai evocatoare imagini ale istoriei noastre de azi. Voevozii noștri aveau dreptul, peste chiar amintirile noastre, la o vieață pe care trebuia acum să le-o dea mai vie miracolul artei.

La acest concurs s'au prezentat toți sculptorii noștri, iar juriul care trebuia să-și spună cuvântul avea un prestigiu necontestat, fiindcă toate competențele noastre de artă și de cultură se găseau la un loc adunate.

Han – ca să spunem în două cuvinte – ia premiul I, unanim felicitat de juriu: e probabil că nu se putea altfel și e sigur că nimeni nu s'a mirat.

Ce s'a întâmplat însă după aceasta, sfidează mirarea și, cel puțin uluește. Han a luat premiul I, dar monumentele trebuia să le ia... altul. Am spus trebuia. Dece? O țară întreagă a putut să ridice din umeri – dar așa a trebuit și așa a fost!

Printr'un truc de manșetă.

Peste premiul I al lui Han se instalează subit monumente pe care Han nu le mai cunoștea și care nu erau ale lui.

Orișice om ar fi țipat ! Ar fi țipat orișice țară... A strigat și Han desigur, a strigat până la cer.

Pe toți și pe toate, le-a fotografiat pentru totdeauna în olimpul lor de noroi ! Dar

⁵ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul I, Nr. 180, Sâmbătă, 2 Octombrie 1937.

fiindcă pe cât este de covârșitor artistul, pe atâta este polemistul de mare, Han a trebuit să tacă.

Dar nu e acesta finalul poveștii... Ar fi prea hâd – e mai frumos... Tăcerea nu desființează decât pe neghiobi și sterili.

Han s'a retras în schimb în hohotul lui din adânc, cu un pathos care acum se găsea sporit. El și-a spus desigur că dacă, în zilele noastre, se găsesc atâtea canalii, atâți mizerabili și atâți cretini pe care nici măcar cu penița nu e permis să-i strivești, există în schimb în veacurile noastre uitate uriașe umbre care se pot anima.

Astfel s'a născut în piatră pe una din cele mai demne piețe din București un Mihail Kogălniceanu revelator care privește mirat – și depeisat – la atâți bolovani Dubois de care se încurcă încă străzile noastre.

...Și acum, în sfârșit, Vasile Lupu. De el nu pot să vă spun nimic. Decât poate numai atât – să-l vedeți...

Și poate, și mai ales încă ceva: EL STRIGĂ ACUM DE BRONZ – NEDREPTATEA CARE S'A FĂCUT... artei românești și istoriei noastre.

E aici toată răsunarea lui Han.

Vrem sau nu misionarism? ⁶

de Nicolae BOGDAN

Toată lumea cu adevărat cultă de la noi e de acord că, față cu propagarea «idealurilor» iudaice în popor, – «idealuri» mercantile, materialiste, animalice, – față cu progresele bolșevismului și ale sectelor, avem nevoie de clerici militanți, de conducători spirituali plini de har și de sfânta râvnă de a propovădui prin fapte eternele idealuri ale Mântuitorului. Conștienți de această nevoie, conducătorii oficiali ai Sfintei noastre Biserici, au socotit oportun să creeze formațiuni de misionari, special investite cu sarcina de a combate pe teren toate relele și toate iazmele veacului.

O întâmplare providențială a făcut ca, printre acești voluntari ai crucii să se prenumere și un misionar înăscut. Acesta e părintele ieromonah DIONISIE LUNGU, redactorul, administratorul, corectorul și distribuitorul GLASULUI MONAHIILOR.

Se poate afirma fără exagerare că nu există intelectual român vrednic de acest nume, care să nu-l fi recunoscut personal pe părintele LUNGU, să nu-l aibă oricând viu înaintea privirilor minții îi așa cum îl știm și cum l'am apucat cu toții: harnic ca o albină, alergând de colo până colo nu ca să culegă ci ca să distribue, exemplu viu și mișcător de abnegație și de vitejie duhovnicească. Îl întâlnești pretutindeni, pentru că pretutindeni îl mână uraganul lui lăuntric de apostol, setea lui nestinsă de a mărturisi prin faptă nebiruita putere a verbului dumnezeesc. Îl întâlnești prin gări, prin tramvae, prin ateliere, ori unde sunt oameni cari muncesc, suferă, păcătuiesc și cari pot totuși să se mântue prin credință și rugăciune.

Și adevăr grăesc vouă, o cărturari și farisei fățarnici, că mai mult a contribuit la înălțarea prestigiului Bisericii în sufletele păstoriților, călugărul acesta ascetic, modest și cu privirile de jeratec, de cât atâția alți purtători de strălucite odăjdii pe un trup lacom și găunos. Pentru că el însuși e o mărturie vie și plastică a credinței adevărate, a credinței menite să perpetueze spița sfinților și a eroilor până la Judecata de apoi. Nu credeți poate? Cum vă explicați atunci abnegația lui absolută, atașamentul lui total față de canoane și dogme, credința lui contagioasă în forța

⁶ - Ziarul "Buna Vestire", București. Anul I, Nr. 180, Sâmbătă, 2 Octombrie 1937.

magică a cuvântului lui Hristos, activitatea lui prodigioasă, statornicia lui fără pereche în lumea aceasta de caractere de spanac și gelatină?

Părintele DIONISIE LUNGU se bucură de o prețuire deosebită printre credincioși. Toți oamenii de inimă și de ispravă, începând dela muncitor și soldat și sfârșind cu ofițerii superiori și cu profesorii universitari, respectă într'ânsul pe crainicul predestinat al adevărilor luminoase de dincolo, adevăruri cari n'au eficacitate de cât atunci când sunt mărturisite prin fapte. Și acesta e un semn bun.

Părintele DIONISIE LUNGU a stârnit în schimb adversități și dușmăanii tocmai acolo unde trebuia să ne așteptăm mai puțin: în rândurile clerului «înalt», în rândurile acelor care fac mai mult caz de necesitatea misionarismului.

Și acesta e un simptom trist. Care ne va sili să mai revenim asupra acestui caz.

FIUL POPII DEPE SOMEȘ ⁷

de Dragoș PROTOPOPESCU

"Împărăția lui Dumnezeu ne îmbogățește cu încă un altar - astăzi, când se prăbușesc atâtea altare - și fericirea noastră și a acestui neam este că în timp ce altare milenare se prăbușesc, biserica noastră se înalță și se întărește, tocmai în clipa când se aruncă în cumpănă nu numai ziduri ci și suflete".

Sunt cuvinte desprinse din cuvântarea rostită de Vlădica Hossu, al eparhiei Cluj-Gherla, cu prilejul sfințirii bisericii din Buduș. Ele cuprind, întreagă, mărturia ceasului de față, înlăcrămat de peisagiul hispan, geografic depărtat și totuși atât de apropiat inimii creștine de pretutindeni. Și e semnificativ gestul de ctitor al ministrului Valor Pop, care a ținut să ridice la Buduș, între coline someșene, un lăcas, de închinare creștinească, tocmai azi când - după vorba Episcopului din fruntea soborului de preoți - s'au aruncat sufletele în cumpănă.

Nu e un act asemănător celul pornit din ortodoxia d-rului Nicolae Lupu, care a zidit și el o biserică în Arsura (vine, probabil, dela popularul "bea de stinge").

Pentru că sfințirea lăcașului din Arsura a fost secondată de cortegii politicianiste și profanată în consfătuiri menite să expropieze, în vederea împrumutării partidului cu titluri electorale, semnificația evenimentului.

D-rul din Arsura, fost client permanent al defunctei noastre mese de operații, și-a transformat și ctitoria din satul natal în moment electoral, după toate scriptele și prevederile regulamentului de partid. Actul vertical, al ridicării, prin rugă, spre azurul lui Dumnezeu, a fost contabilizat deci în orizontala electorală a democrației.

Fiul popii din Buduș, ministru Valer Pop, când a părăsit Bucureștii, a ținut să demisioneze sufletește din combinațiile guvernamentale și din tot ceiace era politic, pentru a se întoarce la zestrea unei copilării crescută în binecuvântarea unui popă ardelean de modă veche.

Niciun accent al omului de partid în cuvântarea ministrului Valor Pop. Nimic din vocabularul cetățeanului care face politică.

Valor Pop a vorbit de munte ardelean, de plaiuri natale, de familie, de națiune. Și vorbea de toate acestea când se ruga lui Dumnezeu oferind spovedania unui pământ românesc, universalității creștine a cerului.

E impresionantă această întoarcere spre inima pamântului natal și spre icoana popii din Buduș, prezent și el, desigur, în atmosfera de tămâie a plaiului someșan.

⁷ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul I, Nr. 180, Sâmbătă, 2 Octombrie 1937.

Renunțarea la politic pentru spiritual, demisia din biologic pentru rugă, - fie chiar numai de-o clipă actul - sunt concludente și semnificative pentru anumite moravuri de azi.

La Arsura, d-rul Nicolae Lupu, a motorizat ortodoxia pentru a jefui atribute care aparțin Cerului și a le pune la dispoziția partidului.

Dincolo, la un hotar de zare ardeleană, - aproape de Olpretul lui Alexandru Vaida Voevod, - fiul popii din Buduș a îngenunchiat omul de partid sub patrafirul Cerului, murmurând, în cor cu străbunii, ca fața spre Spania, rugăciunea pământului românesc nealterat.

Iată de ce mă simt obligat să optez pentru gestul greco-catolicului Valor Pop și să refuz imaginea formal ortodoxă a d-rului Lupu.

Am dezertat din ortodoxie, numai o clipă, când mi-am trimis sufletul să se roage la Buduș alături de un greco-catolic.

Mitul Generalului ⁸

de Mircea ELIADE

Mitul care s'a creat în jurul Generalului Cantacuzino-Grănicerul - atât în lumea militară cât și în masele civile, pretuiește, el singur, cât o bibliotecă întregă de documente asupra istoriei României contemporane. Mitul acesta mărturisește nu numai eroismul medieval al ostașului și vrednicia fără seamăn a cetățeanului; mărturisește, mai ales, înspăimântătoarea descompunere morală a întregii noastre clase conducătoare și politicianizate. Profilul spiritual al Generalului Cantacuzino capătă parcă o mai cutezătoare unicitate. Înțeleg acum ce înseamnă o tradiție și un sânge eroic. Generalul Cantacuzino, născut și crescut cu o respirație medievală, fiind unul dintre foarte rarii contemporani care păstrase înțelesul cuvintelor de "bărbăție", "demnitate", "credință" - a fost ursit să-și împlinească munca în mijlocul unei societăți fără tradiție eroică și fără simțul onoarei. De câteva generații clientela politică românească era copleșită de țigani dezrobiți ("Sloboziile") și de copiii iobagilor români, care nu izbutiseră încă să-și stârpească complexe de inferioritate. În mijlocul unei asemenea societăți - scursori balcanice, dezrobiții sloboziilor, iobagi neînvățați cu libertatea, slugi, argați și arnăuți - Generalul Cantacuzino cobora parcă din legendă. Nici un complex de inferioritate; o demnitate aristocratică, bărbătească, românească. După aproape două veacuri de umilințe, în care neamul românesc își pierduse, odată cu libertatea, sămânța adevăratelor neamuri boierești și se păraginiseră răzășiile - era foarte greu să trăiești liber. Era greu să nu simți în bătaia sângelui tău umilirea și frica strămoșilor tăi, să te reîntorci, printr'un salt mistic, la mândria și bărbăția din timpurile lui Ștefan sau Mihai Bravul. Feciorul slugii lingușitoare ca și feciorul iobagului bătut la tălpi - aduceau, într'o Românie liberă, complexe de inferioritate ale străbunilor; le tremurau spinările, le tremurau inimile, le tremura brațul. În timpul lui Eminescu, ca și astăzi, lașitatea, lingușirea, turpitudinea, ipocrizia, viclenia - erau armele de luptă și de apărare ale acestor robi dezrobiți. Slugii care aveau în vinele lor un sânge tot atât de bicisnic, fie că veneau din Fanar, din Balcani sau din Bărăganul nostru! Curajul, vrednicia, simțul onoarei "dus până la absurd" (cum se exprimă belferul modest) - au izolat, în mijlocul unei clase conducătoare corupte, figura imperială a Generalului Cantacuzino. Foarte puțini

⁸ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul I, Nr. 189, 14 Octombrie 1937.

dintre contemporanii săi îl "înțelegeau"; erau mulți chiar, care, spre onoarea lui, nici măcar nu-l luau "în serios". Cum "să înțelegi" sau "să iei în serios" un om care-și apără onoarea în orice clipă, care nu primește nici o tranzacție, nici un compromis, nici o "interpretare"?! Un om care-și respectă cuvântul, își înțelege jurământul de oștean ca o logodnă cu moartea și își valorifică viața cu o serie continuă de acte de curaj? În clasa sa socială - cu care nu s'a solidarizat niciodată - domnea aceeași descompunere morală ca și în clasa cuceritoare, a slugilor și levantinilor. De aici, profundul dezgust pe care-l mărturisea Generalul față de "boieria" românească, intrată, în marea ei majoritate, în putrefacție! Îmbrățișând idealurile Legiunii, Generalul Cantacuzino a recunoscut în noua sa familie spirituală aceeași iubire de libertate, același simț al onoarei și demnității, aceeași nepăsare față de moarte, de suferință și de prigoană - pe care le păstrase intacte în sufletul său de oștean, apărându-le împotriva tuturor. A recunoscut în Căpitan și în legionarii săi morala medievală, bărbătească, românească, pe care deznădăjduise s'o mai vadă stăpânind sufletele contemporanilor. De aceea a părut multora miraculoasă solidarizarea unui General din altă generație cu idealul ascetic și eroic al tineretului legionar. Alături de câteva adevăruri mântuitoare pe care Generalul Cantacuzino le-a dobândit prin integrarea sa în Legiune - și ce laudă mai mare poate fi adusă unui om care are atâta prospețime sufletească încât să învețe, în amurgul vieții, de la niște copilandri?! - Alături de aceste câteva adevăruri noi, Generalul Cantacuzino și-a regăsit în idealurile legionare crezul său intact. Opera de educație spirituală a Legiunii, restaurarea străvechilor virtuți virile în întreg neamul românesc, cultivarea simțului de răspundere și jertfă - toate acestea și le recunoștea Generalul Cantacuzino în propriul său trecut - "Mitul" creat de lumea veche în jurul numelui Generalului izvora tocmai din "unicitatea" și "curiozitatea" vieții sale, care uimea, amuza sau înspăimânta pe contemporani. Dar pilda vieții sale nu îi era urmată. Credința și vrednicia nu îi erau însușite. Mitul Generalului Cantacuzino a fost preluat și fructificat de lumea nouă, legionară, în care viața sa de magnific precursor nu mai e privită ca o curiozitate psihologică sau socială - ci e înțesată și urmată firesc, cu admirație, dar și cu dragoste. Tinerii care își încep viața pregătindu-se de moarte alcătuiesc astăzi marea familie românească în care virtutea și bărbăția pre-fanariotă, realizate de Generalul Cantacuzino, luminează destinele veacului întreg.

Anchetele Bunei Vestiri

“DE CE CRED ÎN BIRUINȚA MIȘCĂRII LEGIONARE?”⁹

Răspunsul domnului Mircea Eliade

Dl. Mircea Eliade, membru al Societății scriitorilor români, a binevoit să ne răspundă următoarele la ancheta ziarului nostru: "De ce cred în biruința Mișcării Legionare?":

Cred în destinul neamului românesc - de aceea cred în biruința Mișcării Legionare. Un neam care a dovedit uriașe puteri de creație, în toate nivelurile realității, nu poate naufragia la periferia istoriei, într'o democrație balcanizată și într'o catastrofă civilă.

Puține neamuri europene au fost înzestrate de Dumnezeu cu atâtea virtuți ca

⁹ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul I, Nr. 244, 17 Decembrie 1937.

neamul românesc. Unitatea lingvistică este aproape un miracol (limba română este singura limbă romanică fără dialecte). Românii au fost cei mai buni creatori de State din sud-estul Europei. Puterea de creație spirituală a neamului nostru stă mărturie în folclor, în arta populară, în sensibilitatea religioasă. Un neam hărăzit cu atâtea virtuți - biologice, civile, spirituale - poate el pieri fără să-și fi împlinit marea sa misiune istorică? Poate neamul românesc să-și sfârșească viața în cea mai tristă descompunere pe care-ar cunoaște-o istoria, surpat de mizerie și sifilis, cotropit de evrei și sfârtecat de străini, demoralizat, trădat, vândut pentru câteva sute de milioane de lei? Oricât de mare ar fi vina părinților noștri, pedeapsa ar fi prea neînduplecată. Nu pot crede că neamul românesc a rezistat o mie de ani cu arma în mână, ca să piară ca un laș, astăzi, îmbătat de vorbe și alcool, imbecilizat de mizerie și paralizat de trădare. Cine nu se îndoiește de destinul neamului nostru, nu se poate îndoii de biruința Mișcării Legionare.

Cred în această biruință pentru că, înainte de toate, cred în biruința duhului creștin. O mișcare izvorâtă și alimentată de spiritualitatea creștină, o revoluție spirituală care luptă în primul rând împotriva păcatului și nevredniciei - nu este o mișcare politică. Ea este o revoluție creștină. Cuvântul Mântuitorului a fost înțeles și trăit în felurite chipuri, de către toate neamurile creștine, de-a lungul istoriei. Dar niciodată un neam întreg n'a trăit o revoluție creștină cu toată ființa sa; niciodată cuvântul Mântuitorului n'a fost înțeles ca o revoluție a forțelor sufletești împotriva păcatelor și slăbiciunilor cărnii; niciodată un neam întreg nu și-a ales ca ideal de viață *călugăria* și ca mireasă *moartea*.

Astăzi lumea întregă stă sub semnul revoluției. Dar în timp ce alte popoare trăiesc această revoluție în numele luptei de clasă și al primatului economic (comunismul) sau al Statului (fascismul) sau al rasei (hitlerismul), Mișcarea Legionară s'a născut sub semnul Arhanghelului Mihail și va birui prin harul dumnezeiesc.

De aceea, în timp ce toate revoluțiile contemporane sunt politice, revoluția legionară este spirituală și creștină.

În timp ce toate revoluțiile contemporane au ca scop cucerirea puterii de către o clasă socială sau de către un om, revoluția legionară are drept țintă supremă: mântuirea neamului, împăcarea neamului românesc cu Dumnezeu, cum a spus Căpitanul. De aceea sensul Mișcării Legionare se deosebește de tot ceea ce s'a făcut până astăzi în istorie, și biruința legionară va aduce după sine nu numai restaurarea virtuților neamului nostru, o Românie vrednică, demnă și puternică - ci va crea un om nou, corespunzător unui nou tip de viață europeană.

Omul nou nu s'a născut niciodată dintr'o mișcare politică - ci întotdeauna dintr'o revoluție spirituală, dintr'o vastă prefacere lăuntrică. Așa s'a născut omul nou al Creștinismului, al Renașterii etc., dintr'un desăvârșit primat al spiritului împotriva temporalului, dintr'o biruință a duhului împotriva cărnii. Omul nou se naște printr'o adevărată trăire și fructificare a libertății. Cred în biruința Mișcării Legionare pentru că cred în libertate, în puterea sufletului împotriva determinismului biologic și economic. Cei care vin în Legiune vin pentru că se simt liberi. Instinctele de conservare, lașitățile care zac în sufletul fiecăruia, frica - toate acestea sunt înfrânte. Legionarul nu mai e robul determinismului și al instinctelor biologice. El știe că

"n'are nici un interes", că "n'are nimic de câștigat", integrându-se în Legiune. Dimpotrivă, știe că va fi lovit în interesele lui, că viața va fi mai grea, că poate va intra în temnițe, sau poate va da piept chiar cu moartea. Toate "interesele" și instinctele acestea, care "determină" viața fiecărui om, sunt înfrânte prin marele gest de libertate al aderării la Mișcarea Legionară. *Se poate spune, fără urmă de paradox, că singurii oameni care cunosc și trăiesc libertatea sunt astăzi, în România, legionarii.*

Cei care nu cunosc Legiunea, ca și cei care luptă împotriva ei, continuă să vorbească despre "dictatură" și se miră că tinerii intelectuali aderă cu atâta spontaneitate la o mișcare în care "personalitatea" este strivită și libertatea suprimată. Am avut prilejul să mă ocup altădată de subita admirație a oamenilor noștri politici pentru "personalitate", de teama lor că în România nu se vor mai putea ridica "personalitățile". Îi întrebam atunci câte "personalități" a creat regimul libertății lor. Unde sunt? Care sunt? Și mai întrebam ce au făcut politicienii noștri pentru oamenii cu adevărată "personalitate", care au ieșit la lumină prin munca, geniul sau talentul lor, și au fost osândiți la o viață de mediocritate și jertfă. Ce au făcut politicienii noștri, din toate partidele, pentru un Lucian Blaga sau Aron Cotruș, un Camil Petrescu, un Perpessicius și alții? Ce-au făcut politicienii pentru generația tânără de cărturari, artiști, tehnicieni și gânditori? Care este tânărul cu "personalitate" pe care l-a descoperit vreun partid politic și l-a pus la locul pe care-l merită, i-a dat puțința să-și fructifice inteligența sau talentul pentru binele obștesc? Eu știu că au fost "descoperiți" o sumă de afaceriști precoci, secretari "inteligenți" și lichele domestice, cu care s'au "întinerit" cadrele partidelor. Apologetii aceștia de ultimă oră ai "personalității" sunt tot atât de ridiculi pe cât sunt de ipocriți. Le aminteam cu alt prilej că în cele mai disciplinate și mai severe ordine călugărești catolice s'au putut înălța totuși destule personalități. Un Thomas din Aquino nu seamănă cu un Francisc din Assisi, un Bonaventura cu un François de Salle. Personalitatea crește și rodește pretutindeni, și cu cât e mai severă disciplina, cu atât "personalitatea" se definește mai precis. Disciplina nu e totuna cu "dictatura", cum lasă a se înțelege ponegritorii Legiunii. Disciplina crește și promovează personalitățile - pentru că orice act de ascultare poate fi un act de comandă asupra ta însuși, asupra instinctelor sau anarhiei tale lăuntrice. Actul de ascultare îți dă ție comanda asupra bestiei din tine, asupra vieții biologice care încearcă să te mențină în evaziv, în comoditate, în căldicel. Disciplina te întărește pe tine, îți făurește personalitatea. De aceea cavalerii medievali și feudali au fost atât de liberi și de dârji; pentru că juraseră credință (fides, trust, treve) unui șef.

Cred în biruința Mișcării Legionare pentru că cred în dragoste. Dragostea singură prefăce bestia în om, înlocuind instinctele în libertate. *Dilige et quod vis fac*, spunea Fericitul Augustin: "iubește și fă ce vrei!". Cel care iubește cu adevărat e liber. Dar dragostea transfigurează pe om și libertatea pe care și-o dobândește insul iubind nu va stânjeni pe nimeni, nu va face să sufere pe nimeni. Legionarii nu sunt numai camarazi, sunt frați. Și este atât de puternic valul de dragoste, încât dacă n'ar fi decât el singur, și tot ar trebui să nădăjduim în învierea neamului românesc, adică în biruința Mișcării Legionare.

Cred în destinul neamului nostru; cred în revoluția creștină a omului nou; cred în libertate, în personalitate și în dragoste. De aceea cred în biruința Mișcării Legionare,

într'o Românie mândră și puternică, într'un stil nou de viață, care va transforma în valori spirituale de universală circulație bogățiile sufletului românesc...

Mircea ELIADE

SCRISOARE DE DEPARTE...¹⁰

de Valeriu CÂRDU

Am trăit odată o scenă sguuitoare. Din gara «Domnița Elena» a Timișoarei, pleca un tren spre Banatul iugoslav. Românii de acolo veniseră pentru câteva zile în țară, cu prilejul concursului de coruri și fanfare.

Au fost primiți rău. Rău de tot.

Dacă nu mă'nșel, nu li s'a dat nici un loc de dormit.

Când au simțit sub picioare pământul românesc, o singură rugă au avut. A rostit-o unul dintre ei:

«Doamne, fă-mă stană de piatră, să nu mai pot pleca de-aici».

Iar când a venit ceasul plecării, cu toate neînțelegerile noastre, ei nu și-au uitat rugăciunea.

Mai înalt, mai frumos, neînțeles de adânc, a fost cântecul lor de plecare. O pădure de brațe întinse, la toate ferestrele vagoanelor, și apoi, cotropitor, odată cu urnirea trenului, a răsunat un cântec:

«Ștefan Vodă al Moldovei...»

De unde l-au învățat? Cine le-a trimis vraja cântecului? Cum de s'au întâlnit cu bătaia ceasurilor noi?

Oamenii, desigur, nu le-au trimis vestea, Oficialitatea? Nu e nevoie de răspuns. Atunci? Voia lui Dumnezeu, care trece peste hotărîrea oamenilor și peste puțința noastră de înțelegere. S'a dus cântecul pe unda brazdelor românești sau s'a scris în bătaia de vânt odată cu jalea vremurilor.

Minunea s'a întâmplat în tot cazul.

Aceiași minune care vorbește în scrisoarea unui țăran din Vlaicovățul Banatului iugoslav:

«Dragi camarazi legionari, cari vă jertfiți cu drag tinerețea pentru mântuirea Neamului românesc, cu onoare vă aduc la cunoștință, că această scrisoare v'o trimite un frate al D-voastră, legionar cu sufletul, sortit să trăiască în străini. Vă scriu dela coarnele plugului, deci să mă iertați că nu știu scrie corect, și vă rog să o primiți cu drag această scrisoare, căci nu e scrisoare ci sufletul meu îndurerat. Eu sunt părtaș la toate suferințele îndurate de D-voastră și la toate bucuriile (acestea cam rari). O, câte zile și câte nopți sbuciumate am avut la toate loviturile grele, date Legiunei de păcătoși politicieni Români».

În restul răvașului, între alte mărturisiri limpezi ca lacrima, fratele din Iugoslavia ne roagă să nu-i dăm la iveală numele.

¹⁰ - Ziarul "Buna Vestire", București. Anul II, Nr. 257, Sâmbătă, 8 Ianuarie 1938.

Nu comentăm scrisoarea plugarului. Nici nu căutăm să-i facem pe alții să înțeleagă. Ar fi inutil.

Cine n'a priceput minunea aceasta, care uruie munții și sparge granițele, n'a înțeles și n'a auzit, desigur, cum bate inima pământului românesc cea de-a douăsprezecea bătaie, - adică ultimul ceas de lume veche și întâia oară din veacul mântuirii, - pe care și surzii trebuie să o audă.

Nici prigonitorii, nici mincinoșii, nici fariseii nu mai pot să-i înăbușească, astăzi, glasul de peste voile pământurilor.

ÎNDREPTARUL CORPULUI LEGIONAR "MOȚA-MARIN" ¹¹

"O nouă unitate legionară în cadrul Partidului "Totul Pentru Țară"

Art. 1. Corpul Legionar "Moța-Marin" nu este în nici un fel o organizație militară sau paramilitară, sau din cele oprite de lege.

Denumirile ostășești din acest îndreptar, amintesc, doar pentru sentimentele de evlavie legionară, cadrele trupei în care în ultimele luni ale vieții lor au trăit și au murit Ion Moța și Vasile Marin.

În cadrul partidului "Totul Pentru Țară", Corpul Legionar "Moța-Marin" este un grup de esență strict și sever educativă și de inspirație eroică, care se distinge îndeosebi prin atât: atitudinea pe care elita oricărei Națiuni trebuie să o aibă în fața Morții.

Corpul Legionar "Moța-Marin" se delimitează și se hotărniceste deci prin înțelegerea, ținuta și privirea pe care le are și le păstrează față de Moarte.

O PEDAGOGIE A MORȚII ȘI ÎNVIERII

În Corpul Legionar "Moța-Marin" se propovăduiește o pedagogie a Morții și Învierii.

Art. 2. Corpul Legionar "Moța-Marin" are drept menire educația omului nou și tinde să pregătească un tineret care să ajungă la cele mai înalte culmi la care poate nădăjdui o Nație.

Educația aceasta va privi:

- I. Atitudinea în fața Vieții
- II. Atitudinea în fața Morții

ATITUDINEA ÎN FAȚA VIEȚII

Art. 3. În fața vieții, luptătorul din Corpul Legionar "Moța-Marin":

Își frâneză neîncetat purtarea sa, urmărind imaginea vieții de curățenie și de corectitudine morală și socială trăită de Ionel Moța și de Vasile Marin.

Este omul sincerității neocolite și slujește adevărul.

Știe să-și revendice răspunderile.

Urăște dezbinarea, clevetirea și intriga.

Urăște trădarea.

¹¹ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul II, Nr. 270, Duminică, 23 Ianuarie 1938.

Este om de statornicie, de perseverență, de inflexibilitate, de rezistență spirituală și de rece hotărâre în furtună.

El afirmă drept principiu excluderea ideii de retragere în fața oricărei adversități.

Art. 4. Luptătorul din Corpul Legionar "Moța-Marin" nu-i lăudăros, nu-i provocator și ocolește orice cauză de bătaie. El este amabil și nu trufaș. Înlătură cu seriozitate orice ceartă, vorbește puțin și cu puține gesturi.

Art. 5. Unitatea de suflet, frățietatea și camaraderia între luptătorii din Corpul Legionar "Moța-Marin" este datorie care nu va fi înfrântă.

Se vor pedepsi cu eliminarea imediată cei care vor fi vivovați de lipsa de frățietate și camaraderie față de vreun luptător al Corpului Legionar "Moța-Marin".

Luptătorii din Corpul Legionar "Moța-Marin" - fie împrejurarea cât de amenințătoare pentru viața întregului Corp - nu-și vor părăsi un camarad rănit sau prizonier în puterea adversarilor.

Art. 6. Luptătorul din Corpul Legionar "Moța-Marin" trăiește senin, drept, mândru și cu stăpânire de sine în vârtejul tuturor amenințărilor și primejdiilor.

El știe să cântărească ce e veșnic și ce este trecător.

În inima luptătorului din Corpul Legionar "Moța-Marin", peste orice strigăt al dragostei sale sau al iubirii celor care îl îngrijesc și-l alină, răsună triumfător chemarea Neamului.

Art. 7. Luptătorul din Corpul Legionar "Moța-Marin" iubește suferința. Suferința îi încheagă sufletul.

Disprețuiește viața în plăceri, în profit lesnicios, la adăpost și la acea cuminenție care vrea să-i fie impusă de cei străini de viitorul de glorie al Românilor.

Art. 8. Luptătorul din Corpul Legionar "Moța-Marin" are un țel: Prin sacrificiul anilor pe care îi are de trăit și prin sacrificiul vieții sale - dacă are bucuria să merite această cinste - să se apropie pe cât poate de zbulciumul chinuitor cu care s'au învrednicit Ionel Moța și Vasile Marin.

Ion Moța și Vasile Marin, deși de familie spirituală deosebită, au crezut în moarte cu aceeași tărie și au căutat-o cu aceeași ardoare.

Ei, care-și închinaseră tinerețea Legiunii - adică închisorilor și prigoanei - n'au pregetat să-și jertfească viața ca să grăbească mântuirea neamului întreg.

Moartea aceasta a fructificat. A pecetluit sensul vieții și al creației generației noastre. Primatul spiritualului, împotriva primatului temporarului, în care au crezut generațiile precedente. Și ne-au arătat ce rămâne de făcut și ceea ce se poate face cu această trecătoare viață omenească: **O REVOLUȚIE CREȘTINĂ!**

Mircea ELIADE

- "Buna Vestire", București. Anul II, Nr. 262, 14 Ianuarie 1938 (în memorialul ziarului intitulat "Prinos de lacrimi și rugăciuni pentru sfânta jertfă de la Majadahonda").

ATITUDINEA ÎN FAȚA MORȚII

Art. 9. Luptătorul din Corpul Legionar "Moța-Marin" se bucură privindu-și moartea.

Art. 10. În camera fiecăruia, sub icoană, vor sta scrise cuvintele lui Ionel Moța: "Și n'avem alt ideal decât de a ne hărăzi Dumnezeu fericirea să murim sfârtecați și chinuiți pentru scânteia de Adevăr ce știm c'o avem în noi și pentru a cărei apărare pornim la încleștare cu stăpânitoarele puteri ale întunericului pe viață și pe moarte" Stau gata de moarte.

ALCĂTUIREA CORPULUI

Art. 11. Corpul Legionar "Moța-Marin" va avea un număr definitiv și limitat de 10.033 de luptători și va cuprinde 13 bandere a câte 771 de oameni fiecare. Fiecare banderă va fi sub comanda unui Comandant Legionar.

Art. 12. Statul major va cuprinde Comandantul Corpului Legionar "Moța-Marin" și 9 luptători.

Art. 13. Căpitanul a ales următoarele orașe și le-a dat distincția de a fi garnizoane a câte unei bandere din Corpul Legionar "Moța-Marin".

La Orăștie, Bandera I-a; la Cluj, Bandera a II-a; la Sibiu, Bandera a III-a; la Arad, Bandera a IV-a; la Iasi, Bandera a V-a; la Neamț, Bandera a VI-a; la Câmpu Lung (Bucovina), Bandera a VII-a; la Cernăuți, Bandera a VIII-a; la Chișinău, Bandera a IX-a; la Galați, Bandera a X-a; la Bazargic, Bandera a XI-a; la Craiova, Bandera a XII-a; la București, Bandera a XIII-a.

Art. 14. În jurul acestor centre, acele localități care dau dovadă că au o mare inimă legionară, vor primi în garnizoană o companie a Banderei celei mai apropiate.

CONDIȚII DE ADMITERE ÎN CORPUL LEGIONAR "MOȚA-MARIN"

Art. 15. Corpul Legionar "Moța-Marin" este constituit din luptători până la vârsta de 30 de ani împliniți.

Comandantul Corpului Legionar "Moța-Marin" poate hotărî excepții la condiția aceasta.

Gradele Corpului Legionar "Moța-Marin" nu intră sub această măsură.

Art. 16. Condițiile de admitere în Corpul Legionar "Moța-Marin" sunt:

Să fi legionar.

Să fi propus de un Comandant Legionar și de un Comandant Ajutor sau de două grade superioare acestora.

Să nu fi sub apăsarea unor constrângeri familiale.

Să poți declara pe cuvânt de onoare că nu ai făcut în viața ta nici un act la amintirea căruia trebuie să cobori privirea și să-ți pleci capul.

Să fi destoinic și sănătos la suflet, minte și trup.

Sa aiba încredere în privirea D-tale Căpitanul sau Comandantul Corpului Legionar "Moța-Marin".

Art. 17. În temeiul unui ordin al Comandantului Corpului Legionar "Moța-Marin" se va institui în fiecare garnizoană de Banderă un Juriu de onoare compus din 3 luptători ai Corpului Legionar "Moța-Marin".

Comandantul Corpului Legionar "Moța-Marin" numește pe lângă fiecare juriu de onoare un acuzator legionar și un secretar de ședință.

Acuzatorul legionar este dator să examineze, cu neîndurătoare asprime viața legionarului candidat, să socotească toate slăbiciunile și scăderile și patimile sale și, dacă apare necesar, să cerceteze trecutul legionarului candidat chiar în localitățile unde acesta a trăit.

În lipsa luptătorilor în cauză și în urma concluziilor acuzatorului legionar, acest juriu de onoare hotărăște în instanță, prin încheiere scrisă și semnată, asupra admiterii unui luptător în Corpul Legionar "Moța-Marin".

Comandantul Corpului Legionar "Moța-Marin" judecă în a doua instanță.
Căpitanul hotărăște în ultima instanță.

LEGĂMÂNTUL, GRADELE, UNIFORMA, PEDEPSELE

Art. 18. Ceremonia primirii noului luptător în Corpul Legionar "Moța-Marin" va avea simplitate și majestate.

Ceremonia se va ține în singurătate, feriți de public, într'un loc istoric, fie într'una din văile, câmpiile sau pe unul din dealurile îngrășate cu oseminte de Români nepăsători de moarte, fie la mormântul unui erou național sau a unui chinuit luptător legionar.

Această sărbătoare se va celebra având conștiința îndreptată înspre vitejiile și jertfele de sânge strămoșești, în prezența comandantului Banderei și tuturor gradelor Corpului Legionar "Moța-Marin" aflătoare în împrejurimi.

Art. 19. Candidatul luptător va rosti legământul care urmează:
"Să n'avem alt ideal decât a ne hărăzi Dumnezeu fericirea să murim sfârtecați și chinuiți pentru scânteia de Adevăr ce știm că o avem în noi și pentru a cărei apărare pornim la înclăstare cu stăpânitoarele puteri ale întunericului pe viață și pe moarte. Stau gata de moarte. Jur."

Art. 20. În fiecare Bandera se va forma o companie de luptători având înălțimea de 1,80 m.

Art. 21. Uniforma Corpului Legionar "Moța-Marin" va fi aceea în care și-au dat viața Ionel Moța și Vasile Marin.

Art. 22. Comandantul Corpului Legionar "Moța-Marin" este numit de Capitan. Capitanul îi ia jurământul. De la el primește instrucțiuni.

Art. 23. Celelalte numiri în grade, avansări, pedepse, sunt hotărâte de Comandantul Corpului Legionar "Moța-Marin" cu aprobarea Capitanului.

Art. 24. Pedepsele sunt: 1. Dojana particulară; 2. Dojana în cunoștința Banderei; 3. Dojana în cunoștința Corpului Legionar "Moța-Marin"; 4. Suspendarea; 5. Eliminarea.

Art. 25. Fiecare legionar din Corpul Legionar "Moța-Marin" va da o contribuție lunară în bani pentru organizarea serviciilor și constituirea unui fond de ajutorare a luptătorilor răniți, întemnițați sau nevoiași și pentru îngrijirea mormintelor celor secerați de moarte.

Art. 26. Ziua de 13 Ianuarie este sărbătoarea sfântă a Corpului Legionar "Moța - Marin".

SUFERINȚELE ROMÂNILOR DIN BULGARIA ¹²

Care este atitudinea guvernului român?

Sunt cunoscute suferințele nesfârșite îndurate de către frații noștri de peste hotare. Românii din Bulgaria, mai ales, îndură cele mai neomenite persecuții - în timp ce minoritățile dela noi sunt tratate cu un exces de îngăduință care ar trebui să ne dea de gândit.

Protestul de mai jos - o frântură numai din sufletul chinuit și protestator al românilor din Bulgaria - trebuie să determine o acțiune energică a Statului Român, care nu poate rămâne impasibil în fața tragediei fraților noștri de peste Dunăre.

¹² - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul II, Nr. 270, Duminică, 23 Ianuarie 1938, pag. 7.

Publicăm mai jos o scrisoare impresionantă primită din partea d-lui Rădulescu-Orășanu, un glas numai, de desnădejde și protest, din cele două sute de mii care așteaptă zadarnic îndreptarea.

Iată ce ne scrie:

Autoritățile bulgare exercită în ultimul timp cele mai barbare persecuții asupra noastră, a românilor din părțile Vidinului și Plevnei!

De ce?

a. Pentru că avem îndrăzneala de a vorbi limba maternă și de a practica datinile strămoșești prin care ne păstrăm caracterul etnic în ținuturile care ne-am născut.

b. Pentru că dorim ca frații și copiii noștri să învețe carte românească în singura școală care le deschide porțile culturii: Liceul Institutului Român din Sofia.

c. Pentru că tinerii români, absolvenți ai liceului bulgar, cărora porțile universității le sunt închise, voesc să-și continue studiile în patria-mumă și neobținând pașapoarte sunt nevoiți să treacă granița clandestin.

d. Pentru că avem îndrăzneala de a întreba autoritățile de ce înlătură din funcțiune pe dascăl, pe preot și pe notar numai pentru că sunt români.

e. Pentru că ne revoltăm când autoritățile bulgare ne răpesc pământul spre a coloniza pe bulgarii din interior, când noi avem familii lipsite cu totul de pământ, (cazul com. Cozlodui an. 1934 August).

Iată de ce suntem chemați și bătuți la poliție. Iată de ce suntem deportați în Rodopi și la granița turcească, lipsiți de orice mijloc de existență, lăsând familiile noastre în mizerie neagră. Iată de ce amenzile sub diferite pretexte smulg ultimul ban din mâinile noastre.

La acest lanț de persecuții se adaugă cazul recent de arestare a celor cinci tineri români din plasa Rahova: Poliția bulgară a ridicat de acasă la 28. XII. 1937 pe Dumitru Tereanu (fratele elevului Tereanu Petre cl. V.L.I.R. din Sofia), Stancu Munteanu, absolvent al liceului bulgar, pe Marin Rațiu (fratele elevului Gh. Rațiu cl. VIII L.I.R.S. și pe Costache și Petre Dinu toți din comuna Cozlodui, sub pretextul că Dumitru Tereanu ar fi încercat să înlesnească la trecerea Dunării pe Marin Christu (fost elev al L.I.R. din Sofia) și Ion Ștefan (fratele elevului Anghel Ștefan cl. III L.I.R.S.) primul din com. Butan, ultimul din com. Sârbenița. Până acum nu știm nimic de soarta lor.

Astfel se petrec lucrurile aici. Iar dacă noi ridicăm glas de protest contra acestor barbarii, autoritățile imediat găsesc o cale "legitimă" pentru a lua măsuri împotriva noastră.

Și dacă noi suntem vinovați față de tendințele de asimilare ale bulgarilor, nu avem noi dreptul de a cere dela guvernul Roman să ne ia apărarea? Este pretext serios faptul că împrejurările vitrege au contribuit ca să fim supuși bulgari? Până când guvernul român se va folosi de noi numai pentru reglementarea politice minoritare interne de Sud?

Până când intelectualii din părțile noastre în România numai pentru a-și face cariere egoiste, spre a nu se mai întoarce niciodată în rândurile noastre? Ce au dat acești intelectuali pentru frații lor din Bulgaria?

Nu trebuie acești 200.000 de români să-și aibă conducători luminați în mijlocul lor?

M. Rădulescu-Orășanu, român din dreapta Dunării – Bulgaria

“Buna Vestire”

+ MARIA CRISTESCU ¹³

de Pr. Im (Ilie IMBRESCU)

A murit ca să ne învețe pentru ce trebuie să trăim. În cei șasesprezece ani - ai ei - a tănuțit atâta dor de lumină, adâncă înțelegere și dragoste de tot. Ceiace dă sens vieții unui om, chiar și când se strecoară sub valul celei mai delicate discreții! Un suflet abia înflorit, primea îndemnul dela Bunul Dumnezeu ca să își scrie gândurile despre El, despre Căpitan și despre Neam, într'un caet, pe care l-a ținut ascuns, până când i l-a dat în vileag... moartea.

"Ce mort glăsuiește?" - a fost încheierea unei însemnări a zilei, în care a cuprins, cutremurător, spovedania vizionară a unui final care a mistuit-o în luciditatea-i prematură.

A mai însemnat - "ca să nu se uite" - ziua de 13 Ianuarie, pe fila cu data de 13 Ianuarie 1937. Peste un an, moare chiar în aceeași zi, în care fusese pecetluit martiriul lui Moța și Marin și este îngropată a treia zi.

De aceea, a fost zguduit întreg orașul Craiova, când i-a fost dat să vadă cea mai frumoasă și grandioasă înmormântare, în ziua de 15 Ianuarie 1938. Murise eleva Maria Cristescu din clasa VI-a secundară.

Cine era? - O premiantă, o fată frumoasă și cuminte, pentru îndureratul ei tată, scriitorul Traian Cristescu, care i-a dat o creștere aleasă; pentru profesoarele, colegile și cunoscuții ei. Un mugur de geniu legionar, invitat de vreme în sânul Îngerilor, pentru "însemnările" ei.

A reapărut în rugăciune, frumos, cerând să-i dea Dumnezeu "sfârșit creștinesc". Căci știa și cuvântul și tâlcul pe care-l auzea la sfintele slujbe bisericești unde era nelipsită și atentă. A răpus-o boala și părerea de rău. Dar, chipul ei de mireasă în sicriu, a trecut surâzând pe sub arcadele de flori, ridicate de brațele camaradelor. Iar sufletul ei, străbătea văzduhul, străpuns de țipătul sfâșietor al trâmbițelor fanfarei care intona marșul celor plecați și cântecele tinereții regretate.

Pentru acest ultim salut, ca și pentru dragostea de tot ce i-a fost scump – viață, părinți, profesoare, camarade și colege - Maria Cristescu a lăsat în dar "testamentul" înfloririi ei înțelepte, cuprins în "caetul" pe care i-l va publica la timp, cetățuia din care a făcut parte.

Așa pare a fi taina vremii noastre, înțeleasă și tâlcuită atât de duios de sufletul ei, luminat de cel al Martirilor Legiunii: tinerețea jertfită, lasă moșteniri fără asemuire, prin "Testamente" spirituale, într'o țară primejduită de atâtea alte moșteniri care îi umbresc numele și-i dăruiește cele mai îndreptățite așteptări.

Un necunoscut copilei, care a plecat necunoscută, văzând, la înmormântarea ei, cum se înalță neprihănirea la cer, ca să mijlocească celor rămași apropierea de

¹³ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul II, Nr. 270, Duminică, 23 Ianuarie 1938, pag. 4.

folosința cea bună, înseamnă aceste recunoscătoare mărturisiri despre binecuvântatul suflet al camaradei care a plecat la Dumnezeu.

LACRIMA TIMOCULUI ¹⁴

de Valeriu CÂRDU

Ziarele din zilele trecute ne-au adus o veste care, probabil, a trecut neobservată.

Doi copilași, Toma Tudor și Vasile Nandrea, vlăstarele unor familii românești din Valea Timocului, au fost aduși în fața tribunalului Constanța pentru faptul că au încercat să treacă frontiera în mod clandestin.

Iată cum relatează un ziar de dimineață întâmplarea:

"Cei doi copii sunt de fel din Valea Timocului, unde se găsesc foarte multe familii de români. Autoritățile bulgare exercită un control riguros al acestor români și nu le dă voie să vorbească măcar limba maternă.

Într'una din sărbătorile Crăciunului, copiii Toma Tudor și Vasile Nandrea, jucau bile pe una din ulițele satului vorbind și cântând românește, limba moștenită de la părinții lor.

Veselia lor a fost curmată de apariția unui jandarm, care auzindu-i vorbind românește i-a arestat, conducându-i la post. Cu actele dresate cei doi "infractori" au fost înaintați tribunalului și până la judecarea procesului au rămas încarcerați într'o închisoare. Cu ajutorul unei santinele care probabil că își dăduse seama de nevinovăția lor, micuții arestați au reușit să evadeze. De teama pedepselor ce îi aștepta ei nu s'au mai reîntors la căminul părintesc și și-au pus în gând să vină în România.

Astfel au ajuns la frontieră în apropierea punctului Oboriște și au încercat să intre în țară".

Cei doi "frauduloși" au ajuns să fie prinși de grănicerii români și aduși din nou în fața judecății.

Fugarii au mărturisit toată jalea de peste Dunăre. În lacrima lor au venit muștrările și blestemele Timocului, să ne caute și să ne ceară socoteală.

Fuga acestor doi copilași, care și-au învins în suflet dorul de părinți, dând drumul altui dor mai mare, - dor de țară și de grai românesc, - închide în filmul ei dramatic povestea tuturor abdicărilor noastre.

Noi n'am fost români - și e un fel de a zice și aceasta decât între hotarele noastre politice. Noi n'am plecat niciodată dintre Dunăre, Nistru, liniile convenționale de frontieră, pentru a vedea că ființa Neamului nu s'a oprit la Dunăre și nici în umbra liniilor de pe hartă. Pentru noi Dunărea a fost un zid. N'am auzit strigătele de dincolo de bariera geografică.

Lacrima celor înstrăinați n'a prea avut cuvânt la noi.

Bulgarii și Sârbii au purtat totdeauna de grijă fraților lor de peste hotare. Noi i-am încărcat cu drepturi. Le-am dat drept să-și vorbească limba strămoșească și le-am zidit școale.

Banatul românesc este mărturie vie în privința aceasta.

Și n'am respectat numai o literă de tratat când am acordat aceste drepturi, ci am răspuns unui fel de-a fi al neamului românesc. În schimb, frații noștri de peste graniță, n'au avut niciodată dreptul să-și vorbească în deplină libertate graiul străbun. Opreliștele și prigoanele s'au ținut lanț.

¹⁴ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul II, Nr. 270, Duminică, 23 Ianuarie 1938, pag. 1.

Și așa, peste ficțiunea convențiilor și paraconvențiilor de reciprocitate în tratamentul minorităților, regiuni compacte românești și-au alterat înfățișarea, odată cu trecerea anilor vitregi.

Neamul nostru de peste hotar este cărunt. E singura frântură de Neam care are vârstă. Moșnegii de peste graniță, cu ochii prinși în amarul lacrimii, au drept să-și rostească ruga în graiul bunilor doar în ceasul morții.

Când se strâng, trec toți granița, clandestin, și vin lângă noi, în țară, că doar-doar i-om auzi, baremi atunci când vorbim românește.

Cei doi copilași, Toma Tudor și Vasile Nendrea, unul de 12 și altul de 14 ani, au reactualizat o dramă!

Durerea din spovedanie e mai grea decât o simplă spovedanie. Au vorbit cu doi bătrâni.

Au plâns ca doi moșnegi, la sfârșit de viață robită.

Au plâns ca doi copii ai blestemului de peste Dunăre.

Copilăria nu și-au trăit-o decât în lacrimă. Și ne-au adus-o în dar, la judecata tribunalului.

Tribunalul din Constanța nu va judeca o trecere clandestină a frontierei.

Ne va judeca pe noi. Și la această zguduitoare judecată, nu vom avea alți martori în afară de povara păcatelor noastre fără număr.

Toma Tudor, - neamul din exil.

Vasile Nandrea - lacrima Timocului.

Iertați-ne. Și nu ne blestemați.

Șoferul Filaret și Ministrul Costinescu ¹⁵

de Ioan Victor VOJEN

Faptul s'a întâmplat astăzi. În strada Masaryk la locuința domnului dr. Costinescu. Fostul ministru. Marele potentat liberal. Frate cu stăpânul cuielor și el însuși regele piroanelor.

Șoferul Filaret, a venit după placul stăpânului său la locuința ex-Excelenței Sale.

Ex-Excelența Sa a auzit că șoferul îndrăznește să fie legionar.

A sărit ars și de urgență a trimis 30 de haidamaci din propria-i suită, să-l calce în picioare.

În deplină siguranță în apartamentele sale vocifera curajos:

- "E legionar! Puneți mâna pe el că e legionar! Nu știți că vor să introducă pedeapsa cu moartea și să ne taie pe toți?"

O respectuoasă explicație.

Legionarii - adică Mișcarea "Totul Pentru Țară" a declarat categoric că nu va aplica pedeapsa cu moartea decât acelor care au furat din averea statului.

Atunci de ce se teme ex-Excelența Sa Domnul Ministru Costinescu pentru prețioasele Sale zile?

Și de ce se mânie Înălțimea Sa pe sărmanul șofer Filaret?

Aud?

¹⁵ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul II, Nr. 270, Duminică, 23 Ianuarie 1938, pag. 1.

Nicolae Iosif, învățător din Drînșeni ¹⁶

de Ion VĂLCEANU

În Drînșenii din jud. Târnavele Mari, sătenii au condus spre locul de veci, în ziua de sfântă reculegere legionară, 13 Ianuarie, pe învățătorul Nicolae Iosif.

Viața lui a fost închinată datoriei și muncii constructive așa cum ne scrie un camarad din satul Drînșeni. În trup gârbovit de bătrânețea de nalbă a anilor, s'a scăldat până la sfârșit un suflet de înalte aurore. Rudenia de sânge cu poetul de subtile duișii, Șt. O. Iosif, a fost și o rudenie de cuprins spiritual. Portretul lui moral coboară din însăși poeziile poetului ardelean, din acele admirabile gânduri închinete omagiu "Dascălului".

Aidoma a fost și viața lui Nicolae Iosif. O viață trăită sub semnul unei morale fără preget: viață de dascăl, blând și duios cu aluatul sufletesc al copiilor care-i treceau prin față. Prima misiune în stat este a învățătorului. De aci pornesc izvoarele. Iar Nicolae Iosif știa că nu poate impune o etică fără pildă, fără pilda vie a propriei lui comportări. De aceea viața i-a fost un exemplu în care școlarii și sătenii au gasit în orice ocaziune un îndreptar. Ne amintește de apriga încordare a lui Popa Tanda din nuvela lui Slavici, când predicile nu au izbutit să miște din loc gospodăria satului, a înțeles Popa Tanda că cel mai bun discurs, cel mai util misionarat este exemplul viu, aplicat pe teren - și satul s'a gospodărit. Nicolae Iosif a gospodărit satul Drînșeni, educând generații de copii în credință, muncă și putere de luptă, prin exemplu personal, prin prestigiul lui moral, prin discreția și căldura cu care a apostolat în satul misiunii lui naționale.

Nicolae Iosif, învățător din Drînșeni, a fost un legionar. Scrisoarea din satul lui ne înfățișează astfel pe legionarul Nicolae Iosif:

"Învățătorul Nicolae Iosif a fost apoi, cu toată vârsta lui înaintată, un mare suflet legionar și un realizator în câmpul legionar. Fața i se lumina, ochii i se aprindeau c'o flacăra vie, arzătoare, și glasul lui devenea precipitat, cald și iluminat decâteori vorbea de Legiune și Căpitan. Trăia intens prin toate fibrele vieții lui, fenomenul legionar din care și-a făcut al doilea ideal al vieții lui, după ce și-a înfăptuit pe cel dintâi: Uniunea tuturor Românilor. Credea cu fanatism alături de toată generația legionară în misiunea tineretului legionar și dacă-și dorea încă viața prelungită câtva timp era pentruca să vadă victoria legionară".

La Drînșeni a apus un om și pe mormântul lui a răsărit încă o candelă pentru biruința legionară. Moartea învățătorului Nicolae Iosif n'a fost o înfrângere, n'a provocat în inima celui ce murea, înverșunarea sau încordarea. Legionarul Nicolae Iosif a murit senin, vorbind necontenit de campania electorală, ultima bătălie legionară, la care a putut lupta înverșunat, fără oboseală, hotărât ca un soldat, pentru Legiune.

Cu câtă bucurie își spovedea el în ceasul morții, amintiri recente dela secția de vot Homorod!...

13 Ianuarie. Nicolae Iosif și-a rupt sufletul din lut spre înfățișare arhanghelilor Moța și Marin, ca să dea raportul.

¹⁶ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul II, Nr. 270, Duminică, 23 Ianuarie 1938, pag. 1.

24 IANUARIE ¹⁷

O dată de granit. Un popas sărbătoresc și o piatră de hotar pentru toate năzuințele noastre de ascensiune în viața popoarelor. Vremurile erau tulburi. Conștiința națională trezită în Apus sub forța vizionară a lui 1848, a mijit în preajma celui an și 'n Principatele românești. Actul Unirii s'a putut face numai cu un deceniu mai târziu. Bărbații luminați ai timpului au trecut peste toate piedicile întinse de neamurile străine și peste neînțelegerea rătăciților din Blocul Antiunionist.

Gestul spontan al unioniștilor care, printr'o subtilitate procedurală, au consfințit ideea Unirii dintru început, în persoana colonelului Alexandru Ion Cuza, a uimit străinătatea. Protestele au fost înăbușite, prin lovitura de pumn a faptului împlinit. Domnul care întruchipa nădejdiile de mai bine ale celor două mlădițe de țară românească, despărțite de hotarul nedrept al Milcovului, a știut să ctitorească vremuri noi pentru destinele poporului românesc. Unirea s'a născut din entuziasm și renunțare la patimi politice. Actul acesta de importanță istorică fundamentală, a crescut din vâltoarea românismului energetic și creator.

Unirea s'a născut din avalanșa purificatoare și izbăvitoare a credințelor de demult. Demult, demult, au fost oameni în țara românească. Neamul a trecut un examen strălucit atunci când s'a rostit Unirea.

Cade-se acum, la praznicul zilei de 24 Ianuar, să cinstim memoria boerilor moldoveni și munteni din cele trecute vremuri.

Și numele Domnitorului ctitor de țară.

Unirea s'a născut din suflet vizionar și înțelegere în spirit de jertfă. Idealurile cer jertfe și răstigniri întotdeauna. Fără sacrificii și renunțări la patimile ce sălășluiesc în legea lutului omenesc, nu există idealuri.

Unirea s'a făcut prin jertfă și înțelegere. Și nu se poate păstra altfel. 24 Ianuar 1938 să fie o aniversare și un jurământ sub semnul jertfei.

“Buna Vestire”

PĂMÂNT ARDELENESC ¹⁸

de Valeriu CÂRDU

Sufletul se poate odihni întotdeauna în poiana istoriei ardelene.

Oridecâteori coboară s'von de îngrijorare, îndoielile și chinurile se risipesc dacă privești, drept în față, icoana însângerată a Ardealului.

Ardealul n'a crescut din petrecere și din întâmplare ci din frângere pe roată.

Inima pământului, acolo, în Ardeal, a svâcnit românește dintru început.

Mureșul și-a purtat prin veacuri unda bătută în jale iar Oltul, spintecand munții, și-a trimis revolta și protestul pe drumul Dunării bătrâne.

Maghiarii l-au duminat pe Horia, i-au împrăștiat sângele și oasele.

Maghiarii i-au dat lui Iancu fluier de nebunie.

Memorandiștilor li s'au împărțit celule. Popii Lucaciu vacz-uri și seghedinuri.

Ardealul a fost dus în fața tuturor tribunalelor, condamnat de toți procurorii și închis în toate închisorile.

¹⁷ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. 24 Ianuarie 1938.

¹⁸ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul II, Nr. 287, Duminică, 13 Februarie 1938.

Un șir nesfârșit de martiri i-au străbătut istoria.

O mare de sânge i-a stropit țarina. Temnițele i-au furat libertatea și gloanțele i-au străpuns pieptul.

La Beliș, Moții au fost transformați în uriașe ruguri.

Dar din toate astea, Ardealul s'a ridicat biruitor, s'a desprins din mileniul cătușelor și a privit, senin, mai dârz, mai tânăr și mai viu, spre soare, - așa cum a pornit Învierea Domnului din chinurile Golgothei.

Sângele și oasele lui Horia au cerut dreptate peste 3 veacuri. Iancu și Buteanu și năpraznicul Axente Sever și-au rostit cuvântul la Alba Iulia.

Iluminații vlădici și dascălii de carte românească au tras clopotele toate într'o zi de 1 Decembrie.

Iar Bărnuții a vorbit, tot așa ca la 48, pentrucă, dacă au trecut anii, au rămas jertfele și idealul nu s'a clintit.

Ungurii n'au priceput niciodată Minunea și nici azi nu vor s'o cunoască. Pentrucă ei gândeau ex categra și depe fotoliile dregătoriilor.

Mâna lor n'a frământat niciodată o bucată de humă ardeleană, mâna lor n'a simțit niciodată cum se preling picăturile de sânge românesc din pumnul de pământ.

Ei n'au întrezărit pașii Mântuitorului prin lanurile furate și n'au auzit cum încep și pietrele să graiască, în grai sfânt și nou, în grai românesc.

ÎNGERI PĂMÂNTENI ¹⁹

de Radu GYR

Am mai scris, nu de mult, despre sufletul înstelat și ochii de tămâioare limpezi ai copiilor noștri.

Și spuneam, atunci, că prichindeii ăștia de azur îmi vin în minte mai ales în ceaurile brumate cu tristeți, când inima e un violoncel rănit iar condeiul ar vrea să mustească un strop de sânge în vârful lui... O, da, atunci - mai mult decât oricând - ochii copiilor, pâlându lumini și aurori, sosesc să însenineze gând, frunte și scris. Uite, văd cum se destramă, în jurul meu, elegeile, și cum se redeschid, solare, zările mohorite: o imagine proaspătă de copil bucălat îmi surâde. Dacă ați știți câtă primăvară aduce în casă și în suflet un picu de-o șchioapă cu vorbe mici și nasul cât o alună! Pașii lui sunt pași de pitic venit dintr'un basm floral. Gesturile lui sunt de zăpadă. Gurița pocește încântător cuvintele și amestecă naivitatea lor cu cer...

Iar când obrazul lor se culcă, aerian aproape, pe mâna ta trudită, brazdele frunții și se tolesc în zâmbet și în odae începe să ningă cu fulgi îngerești.

Mi-aduc aminte de atâtea amărăciuni și desnădejdi care mi-au colindat, cu tristă stea de venin, sub ferestrele vieții.

De-atâtea ori pâinea luată, pentru crezul meu, dela gură; de-atâtea ori pustiul zilei de mâine, în față; de-atâtea ori pașii mei urcând, cu greu, peste "muntele suferinții" sau glesnele sfâșiate prin "pădurea cu fiare sălbatică"... În acele durute clipe de plumb, numai făptura copilului meu mi-aducea liniște și limpezime. Genele fetiței clipeau, mătăsoase; și nădejdiile-mi creșteau noi și puternice. Brațele ei îmi cuprindeau, colan de lalele, gâtul, și totul redevenea cântec, dor de viață și de biruință...

Nefericiți soții care nu găzduesc, în casa lor, lumina unul copil! Nefericite femeile care n'au îngânat, o singură dată, un cântec de leagăn, și n'au veghiat, o singură

¹⁹ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul II, Nr. 287, Duminică, 13 Februarie 1938.

noapte, lângă două mânuțe cât niște colibrii de porțelan și lângă un căpșor blond, ciufulit de lună! Nefericiți bărbații cari se întorc, seara, supti de istoveală și de luptă crâncenă cu viața, și nu sunt întâmpinați, în prag, de ciripitul pădureț de mierlă al unui prichindel rupt dintr'o ramură de vișin înflorit!

Mi se strânge inima de groază când mă gândesc cu câtă ușurătate aleargă unele - cele mai multe - soții tinere după asatine "intervenții chirurgicale", și cu cât cuget mort consimt bărbații lor la sfârtecarea micului mugur îngeresc de viață...

În București, ca și în orașele de provincie, - cu toată legea severă, care oprește crima avortului - se află încă sute de pipergali.

Sute de pipergali și sterni, alături - din nenorocire - de zeci de medici români - trăesc din mădularele ciopârțite ale micilor vieți ce n'au ajuns încă la vârsta unui crin.

Se practică încă, pe-o scară întinsă, avortul, în cele mai ucigașe condiții.

Vă reamintiți cu câtă inumană ferocitate a fost aruncat în sobă, anul trecut, trupușorul, abia viabil, al unui prunc și topit pe jeratecul din teracota pipergalului asasin? Nu vi se cutremură ființa?

De ce atâta frivolitate în căsniciile atâtor inși, care, pentru a nu-și "complica existența", preferă, cu seninătate, să aibă pe constiință omățul însângerat al unui prunc ucis prin avort? Viața este, desigur, grea. Dar ea trebuie luată de piept.

Trebue o trăire adâncă, răzbită, luptată... Pentru ticăloasa voluptate de-a putea merge, comod, la cinematograful, ori de-a cutreera Calea Victoriei, cu lungi contemplări la vitrinele magazinelor, tinerele soții nu trebuie să sacrifice însăși rostul lor în viața familiei și în viața Neamului.

Și bărbații la fel. De-ajuns cu bodegile și prelungile aperitive. Alta este adevărata viață conjugală, decât aceia de-a te vedea "salvat" de eventuala "povară" a copilului prin câteva mii de lei aruncați unui stern sau altui bestial profesionist de acest fel.

În casele noastre, ne trebuie îngeri pământeni. Pentru însăși consolidarea familiei. Pentru misiunea ei însăși. Pentru seninătate. Și încă pentru ceva: pentru a crește vârstare noi, în altă lumină morală, Neamului nostru drag...

DURATA LEGIONARĂ ²⁰

de Ștefan ION GHEORGHE

Istoria numai cu durată se face cu ceea ce e trainic și dăinuie în vreme.

Nu cu ceea ce se raportează la un timp obiectiv, ci cu ceea ce e - vremea noastră.

Lumea de ieri spunea: "suntem cu vremea" sau "vremurile de astăzi nu cer cutare și cutare" și vremea aceasta creștea irațional, străin, din sufletul mulțimii clătinate în credința de sine, creștea asemenea balaurului din poveste înghițind totul: și suflet și gând și simțire. Domnia Timpului începuse. Bătrânul Crows, căpcaunul, își înghițea copiii halucinați sub fixitatea ochilor săi de piatră. Duhurile deslănțuite de furi și pângăritori măcinau, surpau bucată cu bucată icoana pe care omul o purta înaintea ochilor săi rătăcitori. Și fețele încremeneau, de var, când din văzduhuri, de departe, slujba Satanei înfiora, oficiind peste întinsul Țării înstrăitate.

Și am ascultat noi copiii ei aplecați sub ropotul de copite al cailor tâlhărești și

²⁰ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Director: Grigore Manoilescu; Prim Redactor: + Mihail Polihroniade. Anul V, Seria II, Nr. 4, Joi, 12 Septembrie 1940.

hoardele întunecate ce treceau deasupra-ne blestemul nopții și al neființei îl lăsau în urmă.

Au trecut ca un vis rău.

Morminte tinere au lăsat în urmă și tăria jertfei legionare s'a arătat încăodată - a câta oară! și de ce, Doamne, atâtea ori - pentru ca însfârșit Legiunea să învingă. Victoria, - acesta-i rodul jertfelor, fără îndoială, - dar noi, existența noastră vădită dintr'o dată, aceasta nu-i o minune! Nu oare dănuirea aceasta s'a petrecut fără noi, sprijinită de o taină ce fiecare o poartă în suflet, păstrând-o ca pe cea mai mare comoară, fără ca vreodată să o poată încredința altuia, ca fiind a lui? Noi trăim prin taina aceasta și îi aparținem. Aceasta știm.

Se vorbește astăzi de "mistică populară", de Aortele telurice, istorice, mistice, politice, ale etnicului, de "mase, necesități sociale, voințe de înnoire". Și atâtea, atâtea lucruri mari și minunate. Se poate să fie tot adevărat. După cum totul ar putea fi egal de neadevărat. Nu asta interesează. Ci ele nu sunt decât - reflexe, semne de vădire ale unei realități mai cuprinzătoare.

Printr'un singur lucru trăește și se valorifică Țara și Neamul, o singură cale există pentru aceasta: e existența Legiunii și a Căpitanului.

Ce mișcare națională revoluționară, cu temeiurile istorice și politice pe cari le are - și întrebarea mea se ridică tuturor neamurilor din jur, ce astăzi trăesc în propria lor lege - ce altă mișcare ar fi dănuit după toate prigoanele ce le-a suferit și sacrificiile imense și supreme pe cari le-a încercat, asemenea mișcării legionare numai și numai prin asceza spirituală a firii ei omenești - și totuși supraomenești?

Singură mișcarea legionară a putut ridica suferința la rangul de supremă tansfigurare și victorie asupra ta însăși. Ea și-a plasat centrul ei de greutate, miezul ei de viață chiar în suferință. În suferință atotrăbdătoare.

De aceea, una din virtuțile cele mai mari ale firii ei e abținerea. Puritatea de a rămâne așa cum ți-a fost dat să trăești și să mori: ca legionar.

Iată, întotdeauna, la o mare suferință, la o mare victorie pe care a încercat-o, apele Satanei se revarsă îmbietoare, ispitind-o a-și parăsi vechea ei fire - comoară pentru ea - pentru a trăi asemenea lumii, în Binele ei nesfârșit.

Ci refuzul legionarului a fost mereu o palmă dată Satanei și nu de multe ori o jicnire adusă lumii. El o știa. A călcat dârz peste sufletul său. Dar simțul nu l-a înșelat niciodată: "lumea" e slabă, e moale ca un aluat din care poți face ce vrei, și mai ales - ceea ce firea lui nu poate suferi - e nestatornică în credință.

"Să-i dăm una!", - aceasta-i lupta pe care zi de zi, ceas de ceas, o duce Legiunea. Căci fără credință zadarnic e totul. Zadarnică munca și osteneala, lupta și voința de dreptate. Și cu neputință mai ales - creația.

Istoria trăește prin mituri și prin voința de prefacere și niciodată prin aducere la "normal". Pentru că "normalul" nu există decât în lașitatea sufletului tihnit ce nu poate trăi pe muchia de foc a săbiilor.

București, 9 Noemvrie 1936

CĂTRE LEGIONARIII DIN CAPITALĂ

Bucureștiul, această nesfârșită mare de oameni, pare că s'a smuls din sufletul țării și și-a creat viața lui aparte. O viață urâtă, plină de interes, de dorință de câștig lipsită de orice mărinimie sau ospitalitate. Ceea ce te izbește când intri în această cetate: e faptul că ești tratat cu răceală. Lumea care vine din provincie nu este chemată la masă, la dormit într'o familie de prieteni. E rece. E urât. Noi legionarii ar trebui să schimbăm această atmosferă și s'o înlocuim cu vechea „ospitalitate românească”.

Corneliu Z. Codreanu

CLUJ, 11 SEPTEMBRIE 1940 ²¹

de Ion CHINEZU

În desfășurarea tragediei românești, pierderea Clujului are sumbrul privilegiu al unui sfârșit de act de unică concentrare. Ca de pe o măgură de deal, privirile sufletului încearcă să cuprindă întinderea și înțelesul celor douăzeci și doi de ani - și încet, pe nesimțite, pumnii se strâng la îndemnul întrebării pline de revoltă surdă: Cum a fost cu putintă să se piardă și această mândră și severă cetate de piatră, de muncă tăcută și dârză, fără de care peisajul vieții românești nu poate fi conceput!? Clujul nu este un oraș "îmbietor", un oraș de seducții. Dealurile triste și sărace care-l înconjoară îi dau, dimpotrivă, un aer de austeritate care sperie pe unii, din străzile lui bătrâne, din casele-i ferecate în piatră și fier se desprinde un duh al tăcerii care impune rezervă și sfială. Un asemenea oraș nu putea fi cucerit prin contagiuni ușoare, prin vibratilitate schimbătoare și trecătoare, ci numai pe căi săpate cu trudă, cu voință neadormită, de fiecare zi, și prin armele de cea mai înaltă noblețe ale spiritului.

Pe asemenea căi și prin asemenea arme Clujul a devenit românesc și rămâne românesc.

Oraș de meditații și de amintiri, oraș de lupte îndelungi - religioase și politice - oraș prin care au răsunat, de veacuri, pașii color mai mari înaintași ai noștri, oraș al Memorandului, Clujul a configurat un stil de viață spirituală românească la care nu vom putea renunța niciodată fără a ne învoi la cea mai groaznică mutilare.

Căci mai mult decât oricare alt centru, Clujul a elaborat, în cei douăzeci și doi de ani, prin instinct dar și prin voință dirijată - atributul cel mai de preț al oricărei culturi: monumentalitatea. Gândiți-vă numai la câteva din lucrările zămislite acolo, adevărate pietre unghiulare în zidirea culturii românești: marele Dicționar al Limbii Române și Atlasul Linguistic al României, conduse, amândouă, de priceperea sigură și largă a lui Sextil Pușcariu, gândiți-vă la Institutul de Istorie Națională, la Institutul de Psihologie, la Grădina Botanică - pentru a aminti numai câteva din acele uzine în care se lucra cu devotament statornic, într'un ritm de impunătoare amploare.

Atât de departe de București, Clujul n'a fost niciodată un oraș de provincie; în multe privinți, dimpotrivă, prin pasiunea și vocația cu care s'a devotat problemelor centrale ale existenței noastre naționale, el a fost în însăși inima românismului, punct central în cea mai plină accepțiune a cuvântului, după cum se poate vedea și din viața literară ce a roit din revistele ce au pulsat atât de viu aici.

Și când freamătul de tinerețe verde a trecut peste el, Clujul lui Ion Banea s'a regăsit în consensul unanim al acestei splendide resurecțiuni cu o spontaneitate și o vigoare pe care numai certitudinea nezdruncinată a destinului comun le pot explica.

Pe străzile calde încă de amintirea unei bogate și colorate vieți românești în ceasul acesta răsună pașii honvezilor. Ochii împănjeniți privesc spre creasta Feleacului și în amintire se înfiripă cântecul trist, știut atât de bine în părțile acelea:

*Pe dealul Feleacului
Trec carele Iancului...*

²¹ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Director: Grigore Manolescu; Prim Redactor: + Mihail Polihroniade. Anul V, Seria II, Nr. 4, Joi, 12 Septembrie 1940.

În fundul zării fumeasă munții Gilăului: porțile Țării Moților. Decor neuitat, plin de muștrări, născător de nădejdi.

Clujule, te-am închis în inimă nu ca pe un medalion delicat de melancolie, ci ca pe o rană vie, sângerândă, arzătoare - și așa te vom păstra!

CUMPLITA LOR CĂLĂTORIE ²²

de Constantin NOICA

I-au chinuit în viață la Miercurea-Ciucului, iar acum netrebnicia lor nu-i lasă nici odihnei morții. A trebuit să-i luăm de acolo pe cei patruzeci și șase de legionari căzuți și să-i ducem la PREDEALUL cel aspru, atât de drag Căpitanului lor. Sunt patruzeci și șase de tineri mai puțin printre noi - nu știați asta? Este un gol undeva, un gol care ne învăluie și doare. Patruzeci și șase de oameni pe care nu-i porți îndeajuns în suflet; care nu-ți învie cu extraordinara lor exaltare - în suflet. Poate că astăzi, când îi înmormântăm în Predealul drag Căpitanului lor, ei ne-ar muștra. Da, poate că de-am ști să-i ascultăm, ne-ar muștra. De ce-i luăm de la Miercurea Ciucului? N'am văzut bine câtă viață este în el, câtă sete de biruință este în el? De ce nu i-am lăsat acum, când s'au oțelit prin moarte în lupta lor împotriva tiraniei românești, să se lupte așa cum știu ei, din cimitirele de la Miercurea Ciucului, cu tirania ungară? De ce-i slăvim când ei pot încă să ne apere?

“Avem cu toții cea mai formidabilă dinamită, cel mai irezistibil instrument de luptă, mai puternic decât tunurile și mitralierele: este propria noastră cenușă!”

Așa i-a învățat Moța să lupte, cu cenușa din ei. Poate că ei voiau încă să lupte. Ca Moța. Ca Dacii!

Căci noi, ceilalți, cum știm să luptăm pentru dreptate? Noi vorbim despre dreptatea noastră asupra Ardealului; noi aducem hărți, facem statistici, tragem de mânecă pe unii și pe alții și întoarcem pe toate fețele istoria. Nu vedeți - spunem noi - că acolo a fost Dacia superioară?

Smintiții de noi! Acolo nu a fost Dacia superioară; acolo este. Și nu de hărți avem nevoie ci de suflet dacic. Cine ne-ar fi pus vreodată în discuție dreptul de a domni peste 1400000 de unguri implantați peste pământul Daciei într'o noapte, dacă am fi fost domni peste viață și moarte, ca Dacii?

Și-ți vine în minte, printre fantome, cum trăim cu toții, ceva halucinant. Dacă, într'o noapte, cei patruzeci și șase de legionari căzuți au să se ridice din morminte spre a porni într'o cumplită călătorie?

“Nu vom avea pace nici în morminte - spusese unul. Dacă nu ne vor ierta zăbava și vor porni ei, strigoii, îndărăt, spre Miercurea Ciucului?”

Poate că și la ei s'a gândit Moța când exclama: -Se apropie stăpânirea strigoilor, cumplită!”

²² - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria II, Nr. 4, Joi, 12 Septembrie 1940.

CEREMONIA REÎNHUMĂRII CELOR 46 DE LEGIONARI DELA MIERCUREA CIUC ²³

"Drum de foc și biruință pentru Garda ta!"

Comandantul legionar a dispus aducerea osemintelor celor care au căzut sfințind cu sângele lor idealul pentru care au trăit, luptat și murit în țară, la Predeal. În curtea mănăstirii Predeal a răsărit din humă, o pădure de cruci legionare. Sunt camarazii, patruzeci și șase la număr, uciși la Miercurea Ciucului. La căpătâiul lor să vie tot românul, să aprindă flacăra tremurătoare a lumânării creștinești și să se roage. Rugă pentru sufletele celor care s'au trudit atâta pentru binele Nației.

DESHUMAREA CELOR 46 DE LEGIONARI CĂZUȚI LA DATORIE PENTRU NEAM

Luni, după prânz, la Miercurea Ciucului a avut loc deshumarea celor 46 de legionari uciși la 22 septembrie 1939. Un detașament de soldați din flotila de bombardament Brașov, a deștelenit țărâna, aducând la lumină trupurile martirilor. Au fost recunoscuți toți, deși varul nestins aruncat în groapă îi desfigurase. Actele, obiectele și hainele s'au păstrat încă. La căpătâiul celor 46 de camarazi s'a oficiat o slujbă religioasă. Părintele Lecca a dat binecuvântarea cea din urmă. Era noapte. S'a slujit la lumina proiectoarelor unităților noastre motorizate, în retragere, poposite în poarta cimitirului.

Din partea sediului legionar au luat parte: Vasile Iașinschi, comandant legionar și Aristotel Gheorghiu, senator legionar.

Din partea familiilor celor căzuți au fost de față: căpitanul Aurel Borzea și camaradul Caranica.

Martți dimineața, la orele 7, ultimul tren de evacuare a părăsit Miercurea Ciucului, având atașate la urmă cele cinci vagoane în care fuseseră îmbarcate sicriile legionarilor căzuți.

La câțiva kilometri numai, pământul românilor scrâșnea sub cizma honvezilor unguri.

LA PREDEAL

Pe tot parcursul lumea umplea peroanele gărilor să aprindă o lumânare sau să aducă o floare celor care și-au făcut datoria.

În gara Gheorghieni convoiul mortuar a fost primit de o companie de soldați care a dat onorurile.

La Predeal, vagoanele cu sicriile celor 46 de legionari au fost îndrumate pe o linie secundară spre care publicul avea acces direct din șoseaua națională București – Brașov. În fața vagoanelor îmbrăcate în brad, erau așezate 46 de cruci verzi, fiecare cu numele legionarului martir, înlănțuite în flori. De asemenea, sute de coroane și jerbe de flori. O gardă de onoare alcătuită din camarazi în cămașa verde a vegheat la căpătâi pe:

CEI PATRUZECI ȘI ȘASE

²³ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria II, Nr. 5, Vineri, 13 Septembrie 1940.

Radu Zus, Vasiliu Gheorghe, Tiponuț Gheorghe, Micu Liviu Augustin, Iordache Nicoară, Iosif Duma, Nuțiu Aurel, Prodea Nicolae, Caranica Ion, Dobrin Liviu, Teodorescu Gheorghe, Ducaru Dumitru, Ungureanu Corneliu, Felecan Vasile, Filipov Vasile, Mincă Ilie, Macoveschi Ion, Todan Coriolan, Adam Vilmus, Raicu Constantin, Benec Constantin, Corbeanu Vasile, Buhai Vasile, Enescu Ion, Susai Vasile, Constantin Gheorghe, Gârcineanu Victor, Barbu Anton, Coman Constantin, Popa Tiberiu, Pavelescu Gheorghe Alexandru, Noaghia Virgil, Zanache Petre, Biriș Ovidiu, Rădulescu Virgil, Dorca Afilon, Ursu Ion, Miter Ioan, Stegărescu Constantin, Cioflec Marius, Strugaru Nicolae, Grama Iosif, Popescu B. Anton, Constantinescu Dumitru, Stamate Eugen, Titus Borzea.

"SFINTE DUMNEZEULE!"

La orele 15 are loc serviciul religios oficiat de părintele arhimandrit Serafim Georgescu, starețul mănăstirii Sinaia, părintele Atanasie Popescu, starețul mănăstirii Ghegiu, ajutați de preoții Nicandru Prodan, Nicolae Pântea, Ioan Popa, M. Marinescu-Filipești și Ioan Leuca. Corul legionar dă răspunsurile.

"Sfinte Dumnezeule, sfinte tare, sfinte făr' de moarte . . ."

Plâng mamele, surorile, frații pe cei care pentru țară au aruncat cu tinerețea și bucuriile vieții în stele... Se întunecau la față comandantii care le-au arătat calea cinstei, onoarei și sacrificiului prin propriul lor exemplu. Se încrâncenează carnea pe camarazii care au luptat și suferit cot la cot cu ei.

Se apleacă împovărate de durere capetele soldaților din compania de onoare căci fiecare cunoaște pentru ce au pierit atâtea mii și mii de oameni.

Un neam întreg își plânge durerea și păcatele.

SPRE MÂNĂSTIREA PREDEAL

La orele 16.15 cortegiul se pune în mișcare. De o parte și de alta cordoanele camarazilor mențin ordinea. În frunte preoții și corul. Apoi platformele-automobile îmbrăcate în brad și flori, precedate de crucile celor căzuți, încoronate cu flori și de coroanele și jerbele purtate pe brațe de legionari.

În urma fiecărei mașini vin familiile după care trece grupul de comandă în capul unui detașament de 300 de legionari în cămăși verzi din Brașov.

Cortegiul este încheiat de compania de onoare din regimentul 17 vânători venită din Ardeal și de un alt detașament de legionari veniți de pe Valea Prahovei sau din București.

LA LOCUL DIN URMĂ

La mănăstirea Predeal cărările sunt negre de oameni. Lângă bisericuță, sub o coastă de deal acoperit cu brazi, sunt săpate trei gropi mari care vor înfrăți din nou cu pământul pe cei 46 de martiri până în ziua când Neamul va aduna la loc de cinste pe toți feciorii lui care l-au iubit până la moarte, răspândiți pe la toate răspântiile țării.

Sosește cortegiul. Sub mii de mâini înălțate spre salut, legionarii eroi sunt purtați

pe brațe de camarazi spre locul de odihnă.

Sunt de față: Corneliu Georgescu și Ilie Gârneață, comandanți legionari ai Bunei Vestiri și Constantin Stoicănescu.

După ce preoții slujesc ultima slujbă, imnul legionarilor căzuți se înalță tânguios în liniștea serii. Cu brațul întins, camarazii de luptă aduc ultimul onor celor care au pierit pentru învierea neamului. Se intonează apoi "Drapelul sus și rândurile strânse", cântec al legionarului martir Virgil Rădulescu și ultima strofă din imnul Moța - Marin.

La refrenul "să faci Căpitane o țară ca soarele sfânt de pe cer", durerea și emoția sunt covârșitoare. Toți își întorc privirile spre imensa cruce de brad atârnată de arbori, lângă care flutură flamura verde însângărată de inițialele 'M.C.'.

"Jurăm!"

Este noapte bine. Pe deal tremură cuiburile de lumină ale lumânărilor. Corneliu Georgescu, comandant al Bunei Vestiri, face apelul celor 46. În fiecare "prezent" rostit este un ecou de bătălie.

Apoi camaradul de luptă al Căpitanului cere legionarilor încremențiți în poziție de drepți, să jure că vor lupta până la îndeplinirea idealului care a însângărat trupurile mucenicilor de la Miercurea Ciuc, pentru ca jertfa lor să nu fie zadarnică: ROMÂNIA LEGIONARĂ. Clocotind mulțimea răspunde: "JURĂM!"

LUPTA LEGIONARĂ ²⁴

de Grigore MANOILESCU

Nu a încetat lupta legionară. Nu avem și nu vom avea niciodată biruința deplină. Și e bine așa.

În ziua când legiunea n'ar mai avea nici un prilej de luptă, când toate visurile ei cele mai îndrăznețe i s'ar împlini, în ziua aceea legiunea ar muri. Ar avea desigur moartea glorioasă a celor care și-au împlinit întreaga datorie, dar ar muri.

Și aceasta nu se va întâmpla niciodată. Răul, oricât de mari ar fi biruințele asupra lui, nu poate fi cu totul scos din lume.

Oricâte biruințe va avea legiunea, tot va rămâne veșnic uriaș de mult de făcut, vor rămâne lupte crâncene de dat spre folosul neamului.

Oricât de grele au fost luptele de până azi, sunt poate și mai grele luptele care ne așteaptă.

Rari sunt în istoria unui neam stările în care trebuie în acelaș timp să se rezolve spre binele neamului, probleme externe isvorâte dintr'o cumplită ciuntire a teritoriului național și probleme sufletești isvorâte dintr'o lungă prigoană a sufletului național.

Fiecare din aceste mari probleme, ba chiar numai unele probleme speciale cum ar fi problema jidovească, ar fi fost altă dată o sarcină suficientă pentru o generație.

Generația de azi, Generația Legionară le are de rezolvat pe toate, repede, unitar. Și nu are numai de rezolvat probleme, ci mai ales de realizat soluțiile care se vor da. Pentru realizarea lor vor fi de dat lupte grele cu toți acei care vor fi loviți în interesele

²⁴ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul V, Seria a II-a, Nr. 5, Vineri 13 Septembrie 1940.

lor, în mentalitățile lor învechite. Și vor fi lupte grele de dat cu noi înșine în lupta cu noi înșine în luptă de desăvârșire interioară a sufletului legionar.

Abia acum începe lupta cea mare de reușită căreia atârnă tot viitorul neamului românesc.

Dar suntem pregătiți pentru că luptă a fost toată viața legionară.

"Spiritul de luptă și spiritul de jertfă sunt esențialul".

CU NOI ESTE DUMNEZEU ²⁵

de I. T.

Cu noi este Dumnezeu: iată prima mare, verificare istorică pe care o aduce țării și lumii Biruința Mișcării Legionare, iată sensul dintâiu al Învierii noastre. Nu negăm că toate revoluțiile noi europene reprezintă întronarea principiilor de bine, adevăr și dreptate în locul unei lumi prăbușită sub apăsarea pacatelor de tot felul. Aproape toate însă prezintă mai mult un profil uman, de înaltă spiritualitate și de adâncă etică, dar esențialmente uman. Toate pleacă dela om: dela omul văzut prin Stat, prin neam sau prin clasă. Altfel stau lucrurile cu noi: Mișcarea Legionară a plecat nu dela om, ci dela Dumnezeu, sau, mai bine zis, dela omul văzut prin Dumnezeu. Omul nu ființază în stilul legionar decât în măsura în care rugându-se Lui, acceptă calea morții care duce la Înviere. Omul legionar prin aceasta se deosebește de celălalt om, întrucât trăește după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Pentru el, suferința, mormântul și crucea nu sunt decât căile învierii. Căci nu viața este scopul neamului ci Învierea, spune Căpitanul. "Și cine renunță la mormânt, renunță la înviere". Deci, cine nu renunță la om nu poate fi om legionar, căci omul legionar este omul vrerei lui Dumnezeu, iar Dumnezeu nu vrea decât pe acela căruia îi este dragă moartea și iubește mormântul.

Cine nu a înțeles aceste lucruri și nu le are vii în inima sa, înseamnă că nu a pătruns nimic din adevărurile noului om românesc și nu e demn de cuminecarea sa cu biruința verde.

6 Septembrie 1940 nu este numai data de începenie a Biruinței Legionare. Ea înseamnă revelarea lui Dumnezeu sufletelor noastre, însemnarea noastră ca neam destinat marilor înfăptuiri ale pământului pentru dovedirea vredniciei noastre față de El.

Am fost pedepsiți de oameni, dar am fost mângâiați de Dumnezeu. Căci miraculoasa coincidență a Biruinței Legiunei Arhanghelului Mihail aceasta însemnează: încununarea noastră ca neam al lui Dumnezeu printre neamurile pământului.

Maritirii Moța și Marin, Nicadorii, Decemvirii și toți mucenicii Legiunei au acceptat mormântul ca o condiție necesară și fatală pentru învierea noastră.

Revelarea divină, înseamnă în același timp și linia destinului nostru: destin legionar, acceptând crucea și înviind. Cine nu înțelege astfel Biruința Legionară păcătuiește nu față de oameni sau de cetate ci față de Dumnezeu. Căci legionarismul acesta este: ortodoxia lumii noi.

²⁵ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul V, Seria a II-a, Nr. 5, Vineri, 13 Septembrie 1940.

BIRUITORUL ²⁶

de Gen. Constantin PETROVICESCU

Nazarinene, ai învins! (Julian Apostatul)

“Când l-am văzut pentru cea din urmă oară...” Așa aș fi putut începe povestea!
Dar, din adâncul sufletului meu, plin până la revărsare de credință în biruința lui, s'a ridicat o aspră mustrare:

Pe acela, a cărui umbră stă astăzi de veghe la răscrucea destinelor neamului nostru, de l-ai văzut odată îl vei vedea totdeauna.

Trec anii! Să treacă!

Ce preț mai poate avea vremea pentru acela care a depășit-o?

Cu atât mai cuprinzătoare devine personalitatea lui, cu atât mai puternic îi auzim chemarea cu cât, de la cele patru vânturi ne vine numai vuet de luptă.

În zăngănitul de suflete disprețuitoare de moarte, ale minunatei înmănuncheri legionare, această stană de piatră de care s'au zdrobit toate vitregiile se deslușește o supremă dorință: porunca!

O dă el!

Ascultați, în fapt de seară, când pământul țării noastre e mângâiat de ultimele raze ale soarelui, când zvonul muncii încetează, ascultați cu grije, îi veți auzi porunca. E numai una: Patria!

Constantin PETROVICESCU,

General în rezervă

Bucuresti 13.IX.1940

PRIVEȘTE-ȚI LEGIUNEA CĂPITANE! ²⁷

de Grigore MANOILESCU

Privește-ți Legiunea Căpitane, cum trece'n viu și aspru pas!

Pădurea cămășilor verzi purtate de zeci de mii de legionari trecuți prin prigoană este astăzi mai aspră, mai tare, mai de nebiruit ca niciodată.

Atâta putere ai Căpitane că și din noua viață în care ai intrat, știi tot atât de bine să poruncești ca și din viața pământească.

Ca la începuturile lumii ai știut să faci din țărâna sufletului românesc de altă dată, legionari după chipul și asemănarea ta. Au înfrânt chinurile, au înfrânt umilința, au înfrânt toate ispitele.

Din ei au răsărit conducători vrednici de tine, oameni în stare să audă și azi glasul tău, să înțeleagă gândul tău, să facă voia ta.

Au păstrat curată și puternică Legiunea, stâncă tare de care s'au frânt toate ciocanele care încercau s'o sfarme.

Azi în zorii biruinții legionare în marș, poți privi mândru la Legiunea ta.

Lupta ta și jertfa ta n'au fost în zădar.

Ai biruit Căpitane!

²⁶ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV – Seria II, Nr. 6, Sâmbătă, 14 Septembrie 1940.

²⁷ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria a II-a, Nr. 6, Sâmbătă, 14 Septembrie 1940.

...ȘI VIAȚĂ FĂRĂ DE MOARTE ²⁸

de Constantin NOICA

«Nu sunt așa de tineri!». E exclamația cea mai semnificativă, poate, dintre cele pe care cetățeanul de pe străzi le-a făcut în fața manifestației legionare de ieri. La totul se aștepta, chiar neprietenul Legiunii: la ordine, număr, pas de biruință, la prezența nevăzută a morților și a Celui mai viu om din România în rândurile celor cari păseau întru biruință. Dar să nu fie așa de tineri?

De aproape cincisprezece ani neamul românesc le spune: da, - dar sunteți tineri. Acum a văzut printre ei mulți oameni neașteptat de încărunțiți; fețe brăzdate și maturizate de suferință; gravitatea celor cari știu și pot. Încercarea anilor să nu fi trecut peste ei?

A trecut mai mult decât peste oricine. Dar adevărul e că, în inimi, i-a lăsat tineri. Dacă publicul românesc i-ar fi recunoscut cu adevărat, ar fi văzut, ieri, că în rândurile lor, undeva la urmă, defila câte unul care ar fi putut lesne fi ministru. Știu pe trei sau patru dintre ei cari cu siguranță ar fi putut fi miniștri. Au preferat să rămână tineri. Restul n'are însemnătate.

A fi tânăr - adică a te supune și oferi. A sluji moștenirile. Ce frumos le spunea ieri Conducătorul Statului, generalul Antonescu: «sunteți păstrătorii unei mari și neuitate moșteniri!».

Dar ei vor să fie mai mult decât păstrătorii acesteia. Vor să fie: înainte purtătorii acesteia. Vor reuși? Va fi atunci neamul întreg care va reuși. În moștenirea lor stăruie și cuvântul acela al Căpitanului: «În momentul acesta neamul nostru trăește cu noi, luptă cu noi, biruește cu noi, sau - de vom cădea - moare prin noi».

Și dacă totuși - te întrebi din buze, numai din buze, - s'ar întâmpla să fim nevrednici de biruința deplină a neamului? Ar fi cei vii nevrednici. Iar moștenirea morților ar trece mai departe.

Căci aceasta au reușit cei cari, prin păcatele lor, au lovit în Căpitan, au silit pe Moța să se daruiască pentru ei și au trimis în veșnicia românească pe cei buni: au dat cu adevărat o veșnicie românească. E ceva **incoruptibil** în moștenirea Legiunii. Iată ce au reușit călăii ei!

E ceva incoruptibil, care ne înfricoșează și înconvoaie. Dar care, pentru azi sau mâine, a dat neamului nostru harul din poveste: «tinerețea fără bătrânețe».

Ultimul gând al Căpitanului - de vom cădea, neamul românesc moare prin noi - nu mai e cu puțință. De vom cădea, Legiunea învie încă.

GARDĂ! ASCULTĂ COMANDA LA MINE! ²⁹

de Grigore MANOILESCU

La Casa Verde, sub crucea mormântului lui Moța și Marin a răsunat ieri porunca lui Horia Sima:

Gardă! Ascultă comanda la mine!

Legionarii s'au înfiorat uitându-se țintă în ochii conducătorului Legiunei.

²⁸ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul V, Seria a II-a, Nr. 7, Duminică, 15 Septembrie 1940.

²⁹ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul V, Seria a II-a, Nr. 7, Duminică, 15 Septembrie 1940.

Trupurile s'au încordat mai mult, mâinile s'au întins spre cer în jurământ, sufletele s'au deschis largi ca să primească comanda.

Și în puterea clipei rare, au văzut lucind în ochii lui Horia Sima, acea privire de oțel care pătrunde prin om, care ți se adâncește în suflet.

Au văzut privirea care pătrunde dincolo de lucrurile mărunte ale ceasului, adâncindu-se în marile linii ale veacului, au văzut sclipind un fulger din privirea pe care o avea Căpitanul.

Și în adâncul sufletului lor au jurat odată mai mult să asculte fără preget, fără șovăire, gata de jertfă, legionărește.

În clipa aceea am simțit prezent duhul Căpitanului. Am simțit cum cuta de pe frunte i se încordează într'o mulțumire stăpânită.

Ascultând comanda lui Horia Sima, Garda ascultă comanda Lui.

ÎN CATEDRALA LUI ȘTEFAN VODĂ, LEGIONARIII ADUC PRINOS DE RUGĂCIUNI PENTRU CAMARAZII CĂZUȚI...³⁰

PIATRA NEAMȚ - În județul plăeșilor lui Ștefan, locul primei biruințe a Căpitanului, și-a dat Garda de Fier examenul maturității. De aci Căpitanul a fost prima oară trimis în parlamentul țării și tot de aci au pornit martirii care prin jertfa lor au făcut din cetățenii acestui județ ostași de neînving. Neamțul este socotit ca o citadelă legionară. Parastasul pentru eroii legionari, căzuți în lupta pentru biruință, s'a oficiat la Catedrala lui Ștefan cel Mare de către un sobor de 11 preoți în frunte cu pr. protoereu D. Nourescu și pr. Calapăr-Negrești, tatăl eroului Mihail Calapăr, căzut în luptă.

Sunt prezenți peste 1.000 legionari în frunte cu camarazii farmacist Iftimie Galan, seful județului, profesorul Orendovici Vultur, conducătorul orașului, apoi comandanții legionari Versescu-Sandomir, Vlad, Mrejeriu, Olaru, Adamescu și alții, iar din județ: pr. Cojocar, înv. Mihail David, înv. pensionar Cojocar, înv. Grigoraș, etc.

A fost de față și d. col. D. I. Georgescu, prefectul județului Neamț, farmacistul Cristian, comandant legionar, inst. Vlad și o imensă lume din toate straturile sociale ale orașului. Răspunsurile au fost date de corul legionarilor dela biserica "Precista" de sub conducerea legionarului G. Hanganu. S'a făcut pomenirea tuturor eroilor legionari și a eroilor locali: av. Ion Herghelegiu, Mihail Calapăr și plutonierul major Chindea. A urmat apelul d-lui comandant Galan, la care toata asistența răspunde "prezent".

Pr. C. Mătasă, în numele Bisericii, a spus câteva cuvinte prin care a arătat că Biserica n'a putut fi părtașă la barbariile trecutului apropiat, când lingușirea ajunsese virtute cetățenească și când vărsarea de sânge fără judecată servea ca act de guvernământ.

După aceasta, legionarii încolonați și sub conducerea comandanților, având în frunte drapelul și semnul Gărzii de Fier, purtat de o gardă a senatorilor legionari, au parcurs într'o ordine desăvârșită străzile principale ale orașului până la casa eroului legionar Ion Herghelegiu, unde șase copilași și o mamă îndoliată stau și așteaptă înlăcrimați "să se încoloneze în rând cu cei ce au mai rămas"...

³⁰ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul V, Seria a II-a, Nr. 7, Duminică, 15 Septembrie 1940.

S'a cântat imnul legionarilor căzuți, iar d. comandant farmacist Iftimie Galan a adus elogiul eroului Herghelegiu care a făcut legătura între Căpitan și Legiune în acest județ. "Am venit aci Doamnă Herghelegiu, să cinstim memoria comandantului nostru care și-a împrăștiat sângele pe pământul românesc pentru Neam și Cruce. Odată cu el cinstim pe toți legionarii căzuți la datorie. E plină țara de sângele vărsat de legionari; peste tot sunt morminte fără cruci, uitate și necunoscute. Moartea de martiri să nu se șteargă din inimile noastre, să cinstim memoria celor căzuți, căci totul datorăm lor. Legiunea, prin mine - spune d. Galan - afirmă că nu va uita jertfa lui Ion Herghelegiu și va avea grijă de copilașii lui rămași fără sprijin".

Profund emoționată de această manifestație spontană și cu ochii înlăcrimați de durere, d-na Herghelegiu a mulțumit pentru acest frumos gest al legionarilor nemțeni. Legionarii s'au împrăștiat apoi în cea mai perfectă liniște.

După masă, în aceeași remarcabilă ordine și liniște, s'a ținut o ședință legionară în câmp deschis.

Buna Vestire

ANUL UNU, ZIUA INTĂI ³¹

de Constantin NOICA

Să înțeleagă odată și cei cari nu s'au lămurit până acum: Legiunea nu este un partid care ajunge, azi, la putere ci o revoluție care ajunge la împlinire; care și pe plan politic ajunge acum la împlinire.

Că există și un plan politic în acțiunea Legiunii, n'a contestat-o nimeni. Dar că există numai un plan politic, e un semn de orbire, când nu e unul de infamie.

Ce, Tudor Vladimirescu a guvernat? Horia a guvernat? Iar revoluția Căpitanului – revoluție mai răscolitoare decât celelalte din istoria noastră, căci nu e făcută împotriva cuiva ci pentru valorile spiritului - n'ar fi avut nevoie de o întregire politică, dacă am fi fost la timp vrednici de ea. Dar n'am fost cică vrednici de ea.

De aceea Legiunea guvernează. Și face un sacrificiu că guvernează. Înțelegeți asta? Face sacrificiul ei cel mai greu. Toate sacrificiile de până acum erau sigure, căci se petreceau înăuntru, în inimi, în carne, pentru biruința spiritului românesc. Sacrificiul de a guverna trimite în afară, către materie, în vederea biruinței spirituale asupra-i. Dacă va rezista materia românească? Inerția românească? somnul românesc?

Oameni buni, înțelegeți azi, în ziua marelui început, că Legiunea nu poate face minuni; că poate cere minuni. Și prin aceasta a fost ea hotărâtoare, în viața publică românească: prin faptul că a știut să ceară. Oameni curați a mai avut România. Dar oameni care să învețe pe alții, pe mulți alții, curățenia morală n'a avut întotdeauna. Oameni gata de jertfă au mai fost. Dar cine în Istoria românească a reușit - luptând pentru spirit și nu împotriva a ceva - să ridice atâția oameni gata de jertfă cum a făcut Căpitanul?

Prin urmare nu așteptați minuni de la Legiune. Dar lăsați-vă prefăcuți voi în exemplare minunate, lăsați-vă voi transformați de Legiune. Aceasta a dovedit că știe și poate Legiunea: să prefacă pe om; să obțină -în loc să dea.

Căci ce dă Legiunea: programe nemaipomenite? Soluții? pensie la fiecare?

Nu. Din jurământul către Moța: "Să ne smulgem din bucuriile pământești." Citiți încă odată apelul către Legiune al Comandantului ei Horia Sima - și nu veți găsi nici

³¹ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. An IV, Seria II, Nr. 8, 17 Septembrie 1940.

planuri quinquenale și nici problema alungării străinilor; ci jurământul către Moța: "Să trăim în sărăcie... Să ne jertfim permanent pentru țară."

Minunile nu le fac guvernanții. Le pot trezi (doar?). Aceasta visează pentru neamul său Horia Sima, când spune că biruința deplină a Mișcării va veni în ziua când întreaga națiune va fi legionarizată": să trezească în toți oamenii țării acesteia ce a reușit Căpitanul să trezească în aproape toți legionarii.

Nu rezistați. Nu mai fiți spectatori. Nu mai spuneți: "să-i vedem și pe ăștia." Ăștia vin ca să stoarcă din noi, ce putem da noi, neamul acesta răvășit și îngenunchiat mai bun.

Și nu vă simțiți oare umiliți că în fiecare zi se cântă la radio "Deșteaptă-te, Române"?

Materie, somn, inerție românească – supuneți-vă!

NAE IONESCU ³²

de Constantin NOICA

Când acum șase luni Nae Ionescu începea călătoria sa din urmă am simțit că pleacă dintre noi logos-ul. El ne dăduse întotdeauna cuvântul care desleagă. Pleca, odată cu el, cheia lucrurilor în mijlocul cărora trăiam. Aveam să ne mai simțim vreodată liberi, așa înglobați în nedeslușit, cum rămâneam fără el?

Nimeni n'a mijlocit mai bine între noi, cei tineri, și învățătura, între noi și sensul românesc; între noi și noi înșine. Inteligența sa nu era orgoliu: era treaptă. Inteligența care ar fi îndreptățit cel mai absurd narcisism, - era numai supunere. Slujea.

Te întrebai întotdeauna ce slujește? Căci slujea mai mult decât adevărul. Zeița aceea fadă a inteligenței burgheze. Iar acum, când cercul existenței sale s'a închis, existent a aceea care vroia parcă să experimenteze totul: înțelepciunea, dragostea, păcatul și sfințenia - aventura ei extraordinară îți spune limpede ce vroia să slujească: era Viața.

De aceea mijlocea între noi și noi înșine, de aceea ne tălmăcea Sensul românesc, de aceea ne învăța. Dincolo de Viață, totul îi va fi părut păcat. Chiar atunci când era virtute.

Unul din gândurile cele mai revelatoare despre sine era interpretarea pe care o dădea creștinismului. "Iubește-ți aproapele ca pe tine însuți". Și Nae Ionescu adăuga: "numai ca pe tine însuți". Pe Dumnezeu îl iubești "din toată inima ta". Pe celălalt îl iubești numai ca pe tine.

Când se iubea pe sine, Nae Ionescu era printre oameni, în mijlocul luxului și tuturor inconformismelor. Când iubea pe Dumnezeu era singur. Era singur, cu Dumnezeu și Viața.

Așa va fi stat singur, în temniță. Iar - om liber cum era - nimic, nici măcar înțelegerea lui fără seamăn față de fenomenul românesc, nu l-ar fi restituit pe deplin comunității noastre, dacă n'ar fi venit temnița. Dumnezeu e al tuturor popoarelor și Viața e a tuturor oamenilor vii.

Dar a venit temnița. Sfârșitul vieții sale i-a adus temnița. Dumnezeu și Viața sunt pentru neamul nostru. Nae Ionescu a plătit, pentru ca Dumnezeu și Viața să coboare peste neamul nostru.

³² - Ziarul "**Buna Vestire**", București. An IV, Seria II, Nr. 12, Sâmbătă, 21 Septembrie 1940.

Căzuți la Elefterie, 1939...³³

MARIN STĂNCIULESCU

g. p.

Chemat în ceasul jertfei sfinte pentru mântuirea Nației de sub călcâiul călcătorilor de lege, țâșnește trăsnet pedepsitor, în toiul furtunii de grindini.

În rând cu camarazii din echipă pășește dârz. Mladă din pământul nostru străbun, se ridică peste sgura de patimi și doruri lumești, peste chipuri de lut și huzururi, ca să'ngenunche legea bunului trai.

A jertfit continuu pentru Legiune, Țară și Căpitan, a părăsit totul, pășind cu ochii ațintiți spre Nimbul de lumină întruchipat în icoanele martirilor noștri, în Arhanghelul proteguitor.

Ai căzut la datorie camarade, ca să te înalți martirizat.

În pace-ți fie sufletul deapururi, căci Neamul tău a înviat.

OVIDIU ISAIA

În acelaș an în care se născuse, 1919, din orășelul macedonean Tetota, familia sa pornea spre meleagurile visate, mai darnice ale Daciei de dincolo de Dunăre.

De aici înainte povestea vieții lui se leagă de Ploești, unde-și încâlzi sufletul cu primele raze ale educației legionare.

Răscolit de suferințele neamului, s'avântă cu fruntea senină, cu dorința câte odată chinuitoare de jertfă în lupta din iarna lui 1938, luptă despre care nu se știu multe, căci ardea tăciune nepotolit sub cenușe, se petrecea noaptea prin odăițe strâmte și întunecate, la umbra blocurilor sfidătoare de orice suferință, ale Bucureștiului.

O răsbunare care întârzia să se înfăptuiască, îl măcina; chinul așteptării îi întunecase fața până atunci senină.

Atâta sbucium cât acumulase, trebuia să găsească un moment de izbucnire, era doar tâlcul vorbeii pe care ne-o adusese de pe malurile Ohridei:

"Chiatra care se aricuțește
Musculu nu acață".

**RĂSCRUCI ÎNSÂNGERATE ³⁴
22 Septembrie 1939***În Constanța*

Îl plâng soția și doi copii.

Preotul Secăreanu din comuna Dulgheru a fost trecut telefonic pe lista de împușcare. Șeful de post ezitând executarea ordinului, maiorul P.M. a venit personal cu mașina să-l ucidă. Între timp șeful postului se decisese...

Îl plâng soția și copiii.

Preotul Mocanu, tot din județul Constanța a fost ucis în aceleași condiții.

³³ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria II, Nr. 13, Duminică, 22 Septembrie 1940.

³⁴ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria II, Nr. 13, Duminică, 22 Septembrie 1940.

Toți au fost expuși în șosea cu placardele de trădători de neam.

Tot în Constanța, în suburbana Brătianu a fost omorat în condițiuni necunoscute până astăzi studentul Chiriazii Constantin, secretarul sediului legionar. A fost și el expus în margine de drum.

În Hunedoara

Legionarul Popa Petre, lăcătuș din Simeria, abia ieșit din închisoarea din Caransebeș a fost împușcat la marginea Simeriei și expus cu tablă de trădător în șosea.

Îl plânge o maică bătrână și fără alt sprijin.

Sârbu Nicolae, agent veterinar din Herepeia fost și el deținut pentru credințe legionare a fost împușcat în spatele cetății Deva.

Cornea Gheorghe, agent sanitar, a fost omorât lângă comuna Branisca de unde era de loc. Fusese în închisoare. Îl plânge o mamă și o soție.

Toți trei aruncați într'o groapă lângă Deva, pe dealul "Scorus", fără popă, sicriu sau cruce.

În Caliacra

Tul Cavachi, absolvent al comerțului superior a fost ucis de comisarul Popescu din Bazargic și de șeful postului de jandarmi din comuna "Unirea" la 1 km. jumătate de pădurea Cavarna.

"Buna Vestire"

CUM A FOST EXECUTAT LOCOT. COL. VASILE DIACONESCU, MARE MUTILAT DE RĂZBOI ³⁵

Ofițer curajos, Vasile Diaconescu a înscris pagini de glorie în istoria marelui război.

În 1916 este pentru prima dată rănit la piciorul drept în cursul unor lupte cu trupele ungare, în regiunea Reghinului din Ardeal. Vindecat, după câteva luni este retrimis pe front în Munții Vrancei, unde într'o luptă disperată cu trupele bavareze, în satul Negărlește, este împușcat cu un glonte "Dum Dum" în rotula piciorului stâng. Rana fiind mare și totodată producându-se și cangrenă, i se amputează piciorul.

După război este numit comandant al cercurilor de recrutare Mizil, Focșani și Soroca pâna în anul 1923, când nemulțumit de faptele ce se petreceau în armată, își prezintă demisia.

La 1929 este numit inspector la Soc. Invalizilor de Războiu din București, fiind numit apoi director al Căminului de Invalizi de război din Buzău în decursul aceluiaș an. Anul 1933 îl apucă la Buzău, unde, cu ocazia pedepsirii lui Duca, este arestat și trimis la închisoarea centrală din Focșani.

Ieșit din închisoare în primăvara anului 1934 este mutat disciplinar pentru activitate politică, în aceeași calitate, la Căminul Invalizilor din Chișinău, unde deține

³⁵ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria II, Nr. 13, Duminică, 22 Septembrie 1940.

această calitate până în primăvara anului 1938, când în ziua de 19 Aprilie este arestat și trimis în lagărele din Dragomirna, Miercurea Ciucului și Vaslui.

Este eliberat în ziua de 11 Aprilie 1939.

Deși mare mutilat de război, este arestat în noaptea de 21-22 Septembrie 1939 de către comisarul Const. Ionescu dela Chestura poliției Chișinău și de comisarii Vrabie și Dobrescu, apoi la orele 5 dimineața este dus din ordinul d-lor maior Petrescu Constantin, comandantul legiunii de jandarmi Lăpușna, Motaș, chestorul poliției Chișinău, maior Manea procuror la tribunalul militar al Corpului III Armată, Maimuca, Vasile Gustav și Elefterie Dumitru din Siguranța Generală din Chișinău și dus la Buicani, unde a fost executat prin împușcare și apoi a fost adus în centrul orașului, unde la disprețul populației jidovești a fost svârlit în stradă. Avea capul ciuruit de gloanțe.

Pe locul unde a fost asvârlit s'a pus o tablă cu nerușinata inscripție: "Aceasta va fi soarta tuturor trădătorilor de țară!".

"Buna Vestire"

JERTFELE HOTINULUI ³⁶

de V.P. (Vasile POSTEUCĂ)

Noaptea de 21/22 Sept. 1939, acea noapte de apocaliptic masacru al tinereții legionare nevinovate, a sărutat și fruntea voevodal-moldovenească a județului Hotin. În galeria magnifică a jertfelor prin care neamul românesc și-a răscumpărat sodomele de păcate din trecut, s'a vrut prezent și sufletul românesc al plaiurilor hotinene, prin trei dintre cei mai buni fii ai lui: **Iacob Soroceanu, Teodor Dubovinschi și Vasile Dobuleac.**

Trei inimi de mare curățenie și credință, trei voințe de fier, trei frunți luminate ca niște catapetesme mănăstirești!

Încă trei trupuri "frânte și chinuite" puse la temelia României legionare.

Au fost arestați, odată cu ceilalți camarazi ai lor din întreg județul, în seara zilei de 21. **Iacob Soroceanu** – de la Marsenița (lângă Noua Suliță), **Teodor Dubovinschi** la Câsla-Samiev, **Vasile Dobuleac**, la Briceni, unde era funcționar poștal.

Măinile călăilor, supuse poruncii mișelești și blestamate, i-au ales pe toți pentru omorîre.

În urma rapoartelor șefilor de județ și de secție din județ, maiorul Drăgulescu, comandantul legiunii de jandarmi din Hotin, a dat ordin asupra capetelor lor: să fie executați în dimineața zilei de 22, pe la orele 4, simulându-se fuga de sub escortă, în cele trei puncte principale ale județului: Noua Suliță, Lipcani, Briceni. Asta cu scopul de a fi văzuți de cât mai multă lume atunci când vor fi expuși, cu trupurile ciuruite de gloanțe și cu tabla de "trădător" la căpătâi. Pentru a îngrozi pe cei care ar mai încerca să repete pedepsirea călăilor neamului și pentru a "pildui".

Iacob Soroceanu era student în al treilea an la facultatea de teologie din Cernăuți. Împlinea vârsta de 24. Ultimul și-l petrecuse în lagărul dela Vaslui.

Nu de mult scapase din lagăr și petrecea timpul acasă la Marnița, în mijlocul familiei, studiind. Fiu de preot. Educația jertfei și a dragostei de țară, o moștenise de

³⁶ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria II, Nr. 13, Duminică, 22 Septembrie 1940.

la părinți. Tatăl său, el însuși preot, purta pe piept cele mai frumoase steme ale unui ales al lui Hristos, mucenicit o viață îndelungată.

În după amiaza aceea de Septembrie, era acasă. Când a văzut jandarmii, a înțeles tot. Într-o străfulgerare a minții a văzut tot. Și a acceptat senin. A cerut să i se dea hainele cele bune, ca să moară în haine de sărbătoare. Grăbit de jandarmi, din urmă, și-a sărutat părinții, fratele mai mic și sora și a ieșit. Din ușă s'a întors înapoi. "Eu, poate, n'am să mai vin. Fiți tari! Fiți senini!"

A fost dus la secția de jandarmi din Sulița. Aci a mai fost vizitat seara de o soră care i-a adus batiste curate.

I-a repetat, la fel, zâmbind amar: "N'o să ne mai vedem. Or să mă omoare..."

Nu vreau să fug. Împușcați-mă așa

Dimineața pe la orele 4, a fost legat și dus pe drumul Noua-Suliță – Stroești – spre Hotin. Pe câmpul dintre Sulița și Stroești, la o cotitură de drum, i s'a poruncit să meargă peste miriște, "mai de-a dreptul". A apucat peste ogoare. Pe urmă i s'a poruncit: "Fugi"! Dar Iacob Soroceanu n'a fugit.

- Nu vreau să fug. Împușcați-mă așa.

Jandarmii de sub comanda plutonierului Gherasim și-au descărcat gloanțele în el. Pe urmă l-au adus și l-au aruncat lângă șosea, pe marginea șanțului.

Tatăl lui, bătrânul și venerabilul preot Soroceanu, presimțind că o să-i fie omorât feciorul, s'a dus în dimineața aceea la Hotin, să ceară îndurare. Maiorul Drăgulescu, cinic, i-a dat răspunsul crimei: "mergi acasă, părinte. Îl găsești acasă".

După o zi de batjocură din partea ticăloșilor și jidanilor din ghetoul Noua- Suliță, trupul mucenicit al camaradului Soroceanu, a fost îngropat de către familie, la orele 12 în noaptea zilei de 23. Până și crucea din drum i-a fost vopsită în culoare întunecată ca să nu fie văzută de la drumul mare.

Vasile Dobuleac, era, ca și Soroceanu, printre primii legionari ai Hotinului. Avea 31 de ani. Era absolvent al liceului. Trăia într'o sărăcie cumplită. Fără părinți, fără rude, fără prieteni. O singură soră, era măritată undeva într'un sătuc basarabean departe. A fost arestat de jandarmi, pe stradă. A fost împușcat în piața de vite din Briceni, făcut "scăpat de sub escortă", cu șapte gloanțe de către plutonierul Nichita și plutonierul major Hater, actualmente la Tg. Jiu.

Groapa lui Dobuleac a fost săpată de către legionarii din Mendecăuți printre care camaradul Dolghiu.

Au fost aduși din închisoare ca să-i sape groapa, amenințați din urmă de puștile încărcate. La scoborârea în groapă, plutonierul de jandarmi, Rupinski a lovit trupul sfânt al camaradului Dobuleac, cu piciorul, rânjind ca un câne.

Printre executorii lui Dobuleac a fost și plutonierul Dudău.

Luându-l dintre camarazi, plutonierul i-a spus următoarele camaradului Dobuleac, ca să mascheze ducerea la execuție:

- De ce n'ai predat, în ordine, serviciul la poștă?

- L-am predat în ordine.

- Nu-i adevărat. Șeful poștei îmi telefonează să te duc acolo, să-i dai explicații. Pregătește-te!

Așa a fost dus la moarte.

Când zăcea aruncat în oborul de vite, un camarad, Botez, fiul maiorului Botez dela Roman, a îndrăznit să-i aprindă, la căpătâi o lumânare. Pentru aceasta a fost

schingiuit de către plutonierul Dudău, în mod barbar. De-abia tatăl său, venit dela Roman, l-a putut salva, din ghiarele morții.

Teodor Dubovinski, era student teolog. Tânăr ca florile. Deabia împlinea 22 de ani. A fost împușcat la Lipcani și expus în fața Rgt. 1 Vânători. Și nici un ofițer n'a protestat, ca să spele măcar prin protest, rușinea ce se arunca asupra armatei române.

Jertfele pentru Legiune și pentru țară, ale celor trei camarazi hotineni, au consfințit pentru totdeauna dreptul acestui județ de a fi legionar și românesc. Trupurile lor sfințite dorm în pământul basarabean, cotropit acum de urgia străină. Stau acolo de strajă în istorie. Stau drept mărturie măreției legionare și a drepturilor românești răscumpărate asupra acestui pământ. Troița aceasta sfântă de jertfe tinere, va strălumi deapăruri sufletul generațiilor românești îndemnându-le la luptă vitează și chemându-le la iureș sălbatec de eliberare.

Camarazi dela Hotin! Voi ați biruit.

Dormiți în pace. Pământul în care dormiți, e legionar și românesc. Țara, în visul căreia ați căzut, străfulgerați mișelește, se ridică uriașă din încordări titanice de brațe și cântece legionare.

Noi cei care n'am fost vrednici de moarte, vă strigăm cu sufletul umilit, dar cu credința mai fanatică: Trăiască Legiunea și Căpitanul!

CU FRUNTEA SUS ³⁷

de Grigore MANOILESCU

Așa au căzut sutele de legionari în primele ceasuri ale zilei aceleia de 22 Septembrie 1939.

Au căzut cu gândul datoriei împlinite, cu gândul jertfei rodnice.

Pe oricare din ei, l-ai fi întrebat dacă e gata să moara el, de bună voie, pentruca să piara îngerul răului, ar fi răspuns fără șovăire: da! Oricare, ar fi fost gata să ia locul lui Miti Dumitrescu. Sufletește toți au acelaș merit în curmarea răului. Toți cei căzuți, și încă mulți alții, au dorit moartea lui Armand Călinescu. Fapta camarazilor lor era fapta lor. Fiecare din miile de legionari a apăsă pe trăgaciul revolverului liberator.

De aceea când gloanțele mitralierelor secerau viețile legionarilor, ele culegeau doar rodul jertfei acceptate de fiecare în adâncul sufletului lor, a jertfei dorite.

Pentru cei căzuți, gloanțele nu însemnau o pedeapsă, ci o binecuvântare dorită. Ele săvârșeau cununia lor cu moartea legionară.

Și la cununie nunii merg cu fruntea sus.

PE MORMINTELE EROILOR ³⁸

de Ion GĂVĂNESCU

Ce să aducem?

Flori? Aduceți, dacă vreți. Dar ei nu le vor.

Lacrămi? Plânsul nostru, e ușurare pentru noi, nu e ce le trebuie.

Pe mormintele eroilor să aducem, în sufletele noastre, ecoul înalt răscolitor al credinței și jertfei lor sublime.

³⁷ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria II, Nr. 13, Duminică, 22 Septembrie 1940.

³⁸ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria II, Nr. 13, Duminică, 22 Septembrie 1940.

Să aducem încruntarea tăcută a gândului hotărît a înfrunța moartea pentru Adevărul răstignit de nemernici, pentru Dreptatea palmuită de fățarnici, pentru Neamul prigonit de vitregia vremurilor și trădat de lăcomia și lașitatea cârmuitorilor.

Asta e închinarea ce li se cuvine.

Asta cheamă și coboară în noi, la luptă, puterile sufletului lor ceresc .

21 Septembrie 1940

JERTFA CELOR UCIȘI LA RÂMNICUL SĂRAT ³⁹

de Gheorghe ȚOP

Gălăgia sinistră de zăvoare m'a trezit. Deschid vizeta: vis-a-vis, M. Polihroniade mă întrebă cât e ora. Era 3 jumătate.

- Ne omoară în această noapte. Pe dl. Clime l-au chinuit îngrozitor; pe noi ne va împușca acum.

Au ieșit cu nimb de sfinți spre locul de crucificare.

Prin gemulețul meu se vedea curtea cu pereții pe care se profilau umbrele lor, înșirate în noapte.

Călăul își verifică din nou pistolul mitralieră, diabolic mânăuit de asasin.

Sfinții Neamului, într'o supremă încordare înalță ultima rugă Domnului cerând binecuvântarea Sa.

Furdui apelează la ucigași să îndeplinească operațiunea odioasă fără a-i supune la chinuri.

Cu frunțile sus, cu ochii pierduți în nemărginitele înălțimi ale cerului înstelat, gândind poate la destinul tragic al lui Horea, Tudor, Căpitanul, oamenii sortiți morții așteaptă senini trecerea de la viață la moarte.

Liniștea mormântală a nopții este sfâșiată de urletul sinistru al gloanțelor oprite de zidul de oameni din față.

Brazii s'au prăbușit în sânge la pământ. Doar unul mai strigă:

- Trage! Trage că nu am murit!

Să scriu ce sentimente am încercat eu în acele momente. O prăbușire în neant! Omenire, Religie, Credință... Absurdități!... Hârtia refuză a primi mai mult...

Sufletul neputincios al muritorului tot la Isvorul Vieții, în Iisus Hristos își regăsește echilibrul...

În același Hristos, fiul lui Dumnezeu în care îng. Clime și Dl. Banea credeau nețarmurit și pentru dreptatea căruia și-au dat viața. Prin moarte - înviere.

Treisprezece titani ai istoriei au fost răpuși în închisoarea Râmnicul Sărat, mișelește. Sângele lor strigă peste veacuri: Dreptate! Dreptate! Dreptate!

SUFLETUL CETĂȚII ⁴⁰

de Constantin NOICA

De ce a mințit lumea veche? De ce a înspăimântat pe oameni cu grozăviile pe care le vor săvârși legionarii când se vor elibera din cătușe? De ce a vorbit despre setea lor de răzbunare, despre brutalitatea și orbirea lor? Unde sunt actele de violență sau pur și simplu actele de indisciplină și huliganism? De ce "răbdarea mult încercată" de

³⁹ - Ziarul "**Buna Vestire**", Bucuresti. Anul IV, Seria II, Nr. 14, 22 Sept 1940.

⁴⁰ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria II, Nr. 14, Marți, 24 Septembrie 1940.

care amintea ieri Comandantul Mișcării, Horia Sima, n'a răbufnit necruțătoare? Pentru că violența nu ține întotdeauna de orbire, ține, uneori, de setea purității. Căpitanul și Moța au lovit. Mulți dintre cei de tot buni au lovit. Dar au lovit fiindcă gestul lor avea un sens purificator pentru sufletele neamului acestuia. Așa făcuse în legenda aceea tragică a antichității Electra. Ea, fiica lui Agamemnon, cel ucis de către propria soție și de către uzurpatorul Egist, vrea să se răzbune. Ani de zile poartă în ea gândul răzbunării; ascunde pe Oreste de Egist, stăpânul fratelui ei, numai spre a-l pregăti pentru răzbunare. Iar când, după ani întregi de însetare, Electra lovește, prin brațul lui Oreste, în Egist, stăpânul cetății și chezașul securității ei imediate, gestul fiicei lui Agamemnon nu are un simplu înțeles răzbunător. Are unul purificator. Cetatea Atrizilor, sufletul cetății Atrizilor îl cere.

Că a lovi este un păcat? Moța a știut-o, Căpitanul a știut-o. De aceea a spus cândva un preot: "Suntem păcătoși față de Biserică" aceasta este atitudinea legionarilor înaintea ei!

Dar sufletul cetății le ceruse tuturor celor care pedepseau să pedepsească. Înțelegeți ce dramă se pune astfel în conștiința unui creștin? Căci îți pierzi sufletul tău pentru a purifica sufletul neamului tău. Și este adevărat, Biserica nu-ți dă voie să-ți pierzi sufletul. Dar câtă dragoste de neam în inima celui care, știind, o face totuși!

Vom merita vreodată ca Moța și însuși Căpitanul să riște atât de mult? Doar încrederea în sufletul cetății ne-ar putea face vrednici de ei. Cine nu crede că și neamurile au suflet, nu vede, nu pipăie acest extraordinar început pe care-l constituie Mișcarea legionară. Nu înțelege nici cum de s'au desfăcut unele de altele mădularele acestui neam (Ardeal, Ardeal al inimilor noastre!) și nici cum dinăuntru în afară așteaptă să se reunească din risipirea lor, ele.

Iar lumea veche, lumea aceea care s'a prăbușit pentru că n'a crezut în sufletul cetății, să recitească cuvintele comandantului Horia Sima: "Nu mai puneți la încercare răbdarea unui neam pe care voi l-ați răstignit, căci altfel nimeni nu va putea să oprească năprăznicia unei răbdări prea mult încercate!" Să recitească și să înțeleagă. Și să se plece sau atunci să plece, după Egistul ei, spre Portugalia.

Țara aduce cucernică închinare jertfei legionare. ⁴¹ **Solemnitatea de la Predeal** (Reportaj)

Comemorarea zilei martirilor și eroilor legionari a prilejuit un lung pelerinaj de închinare și reculegere în fața mormintelor celor care s'au jertfit în nezdruștinata lor credință de mai bine și în virtuțile neamului.

Trenuri din Brașov și Țara Bârsei, din Sinaia, Câmpina și Ploiești, de pe toată Valea Prahovei, au adus nesfârșite echipe de legionari.

Din București grupuri verzi cu steagurile unităților în frunte au plecat cu autobuzele la ora șase dimineața sub conducerea comandantului legionar Vasile Iovin. Sute de mașini particulare s'au înșiruit în fața vechiului schit din Predeal, unde odihnesc o parte din cei mai buni fii ai țării, uciși fără judecată acum un an. Pădurea de brazi care străjuiește mormintele era plină de români veniți din toate părțile cu jerbe de flori și buchete de lumini ca să îngenunche cucernic în fața crucilor de eroi. Unitățile cămășilor verzi au făcut careu în jurul locului care este pavoizat cu drapele legionare.

⁴¹ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria II, Nr. 14, Marti, 24 Septembrie 1940.

Până în șosea cordoanele impun prin ținuta lor impresionantă, de voinicească atitudine, respect și ordine. Lumea care vine din toate părțile își ia loc în front într'un cadru de pioasă tăcere. Numai suspinele familiilor și rudele morților legionari, la mormintele cu cruci proaspete, mișcă adânc religioasa liniște. Mulțimea plânge și ea în tăcere; plâng bătrâni și tineri, femei și copii; numai statuarele gârzi verzi nu mișcă, în jalea care te cuprinde de cum treci portalul schitului.

La orele 11 precis răsună comanda: "**GARDĂ, PENTRU ONOR, ÎNAINTE!**"

Vuietul brațelor mișcate în cadența salutului legionar, se pierde scurt. Cămășile verzi și poporul așteaptă cu brațele ridicate în soare.

În portal apare domnul general Ion Antonescu, Conducătorul statului național legionar, însoțit de domnul Fabricius, ministrul Germaniei la București și de domnul Pelegino Ghici, ministrul Italiei. Urmează imediat domnul comandant Iașinschi, ministrul muncii, sănătății și ocrotirii sociale, domnul Lefter, comandant al Bunei Vestiri și domnul Ion Dobre, prefectul județului Tecuci, ca și alți comandanți legionari.

Se oficiază un serviciu religios de către protosinghelul Bonifaciu și arhimandritul Ghius, înconjurați de un sobor de preoți. Răspunsurile sunt date de corul legionarilor. La sfânta liturghie asistența, în frunte cu domnul general Ion Antonescu, îngenunche. Toate gândurile sunt pentru morții legionari. Este gândul de durere și plâns; gândul purificator care mișcă și transfigurează pe cei care sunt de față la acest ceas de cutremurătoare emoție, precum și toate sufletele românești din întreg cuprinsul Țării. Când ruga preoților se termină, domnul ministru Iașinschi face apelul morților. Fiecare nume din rândul eroilor pomeniți este subliniat de răspunsul ferm al mulțimii care rostește tare: "Prezent!". Legionarii morți pe tot întinsul patriei, pentru mântuirea căreia și-au dat viața, sunt prezenți în inima camarazilor care nu uită. Cămășile verzi și poporul laolaltă cântă: "Cântecul legionarilor căzuți" și "Drapelul sus". Ceremonia se încheie cu impresionanta prezentare în fața domnului general Ion Antonescu, a familiilor și rudelor celor căzuți și înmormântați aici. Conducătorul statului dă mâna cu fiecare, adresând cuvinte de mângâiere în timp ce se intonează bărbătește cântece ale Gârzii.

"Buna Vestire"

PENTRU ISTORIA LEGIUNII - JERTFA ARMATEI ⁴²

de Cpt. Ion STOENESCU

Șase Locotenenți activi: DUMITRESCU NICOLAE, PIELMUȘ, GÂRCINEANU FLORIN, VASILIU GHEORGHE, BORZA și MARICARI NICULAE, stau alături de camarazii lor legionari, în marele pomelnic al Legiunei.

Au fost aleși și dăruți morții cei mai activi, cei mai buni.

Ei sunt mărturia jertfei pe care Armata, acea Armata tânără și înțelegătoare a destinului istoric, a adus-o pentru biruința legionară.

Ca un fulger sacrificiul lor ne-a arătat drumul pe care România merge la biruință. Este drumul Legiunei. Deci cu toții alături de Legiune pentru biruința totală.

⁴² - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul V, Seria a II-a, Nr. 18, Sâmbătă, 28 Septembrie 1940.

Ați căzut dragi camarazi. Dar n'ați căzut zadarni. Prin jertfa voastră vom avea o nouă Armată, cu o altă credință, cu un alt suflet. Armata victoriei de mâine.

ÎNTĂI TRĂDĂTORII ⁴³

de Traian CHRISTESCU

Cei vii au pomenit pe cei morți. Pe cei cari s'au dăruit, nădăjduind în seninul destinat celor cari veneau după ei. Se adunaseră laolaltă să învingă bucuriile din ei, să primească ura vrăjmașilor din jur. Dar sufletul lor era încărcat de povara atâtor josnicii sub care cădeau, - inima le era sguđuită mai crâncen de lovitura primită pieziș, ca un pumnal ascuns în podoabe. Și ei erau curați. Voiau să învingă răul, - și dușmănia clocotea uriașe împotriva lor. Dar luptau. Nu cereau suflete dela vrăjmași, - ci ura acestora le dădea fiorul marilor cutezări. Cădea unul, dar celălalt ducea mai dârz lumina nădejdiilor curate, se avânta mai senin, mai biruitor, să împlânte în viață o credință care ieșea sfințită din moarte.

Cădeau sub gloanțe legionarii în lagăre strigându-și voinic crezul în Legiune și Căpitan. Mureau martirii. Afară, cei liberi, se furișeau prin păienjeniișul de curse, se ascundeau urzind biruința și răsbunarea. Voiau să iasă năprasnic la lumină, ca prin sguđuirea faptei lor să cutremure o lume, să o întoarcă pe drumul demn. Și erau câțiva numai, adunați în căldura unei tovarășii care se ridica mândră ca o hotărîre de destin.

Plan uriaș pe care îl urzeau din sufletele lor curate.

Soarta însă nu voia ca ei. Voiau să creeze istorie și legendă îi îmbia mai stăruitor. Trebuia băut ultimul pahar.

Zornăiau lanțurile pe trupurile sfârtecate de tortură și geamătul suferinții era înăbușit de zornăitul arginților. Prețul vânzării și al libertății. Omul a învins pe Om prin vânzarea camarazilor săi. Cain își pândise fratele ca să-l ucidă a doua oară.

Căpitanul băuse paharul amar al trădării. Prin trădare trebuia să sfârșească Alecu Cantacuzino, Nicoleta, Lucia Grecu, Profesorul Vasile Christescu. Mureau eroii. Completau pagina biblică a suferinței legionare.

Dincolo, în viața din care scurseseră tot sensul uman, vânzătorii își trăiau clipele în tovarășia umbrelor, - ale celor cari nu se răsbună decât prin disprețul lor de moarte.

Eroi, au făcut istorie, - martiri, au reeditat Biblia, Biblia în care e pomnenit și Iuda!

Dar morții nu se răsbună. Cei vii au însă dreptul. Și datorია.

Îmi apare în minte chipul Căpitanului la Casa Verde, înainte de a fi El însuși trădat. Se aflau în fața Lui zece camarazi bătuți și goi fiindcă poliția le luase cămășile verzi prin trădarea unuia dintre ei. Și a vorbit Căpitanul, cu privirea adâncită dincolo de zare, în viitor: "V'au bătut și bătaia este nedemnă de un om liber. Dar pentru cel care are o credință nicio tortură nu-l umilește. Trădarea însă să n'o uitați. S'o purtați cu voi și pe perina pe care vă odihniți. Cum n'o uit nici eu. Să știți că în ceasul biruinții legionare, prima sentință va fi în procesul trădării. Aspră sentință și necruțătoare. Fiindcă acel care trădează nu e om și nu poate trăi printre noi. El și

⁴³ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul V, Seria a II-a, Nr. 18, Sâmbătă, 28 Septembrie 1940.

urmașii lui. Căci din spin, spin se naște, din mătrăgună, mătrăgună crește, - și mușchiul niciodată n'a dat floare”.

Suferea Căpitanul pentru ce simțea că are să vie. Și așa a vorbit El în toamna lui 1933, la Casa Verde, nu numai celor zece camarazi bătuți și goi din fața Lui, dar țării întregi și pământului acesta care nu primise încă atâtea jertfe.

CONSPIRAȚIA ÎNTUNERICULUI ⁴⁴

de Horia STAMATU

Noul stat românesc se încheagă astăzi în dinamica nestăvilită a tineretului revoluționar. Fenomen epocal în istoria noastră ale cărei perspective se deschid astfel cu o mie de ani înainte. Cei ce nu au înțeles ieri este normal să nu înțeleagă astăzi. Iar istoricii, magazionerii trecutului, nu au de unde să cunoască viitorul. De aceea le dăm tot dreptul să spună: așa ceva nu credeam să se întâmple. Revoluția mișcării legionare nu s'a născut nici din experiență, nici din sfaturi, ci din chemare.

Totuși, fără să li-se ceară, oamenii cu “experiență” au dat sfaturi. Și au prevăzut totul afară de ceea ce avea să se întâmple. De aceea le cerem astăzi să tacă pentru totdeauna. Nu este un sfat acesta, ci un ordin. Și îi asigurăm că nicio forță din lume nu va putea reface sistemul nenorocit pe care l-a creat experiența lor. Pentru aceasta le oferim garanție, nu experiență, nici exemple, ci propria noastră istorie.

Turțiți între ruine, acești nababi ai experienței și ai înțelepciunii se pare că mai așteaptă ceva. După nedumerirea lor așteaptă probabil să se trezească dintr'un vis. Le-o spunem acum, în toiul sbuciumului creator de viață nouă, că nu visează, ci totul este adevărat.

O mare parte dintre ei însă, treziți puțin, dar nu de tot, din amețeala loviturii primite, asemeni șobolanilor mai încearcă să se agite pe sub dărîmături. Înebuniți de spaima întunericului în care intră, caută să-și refacă templul. Dacă nu știu le-o spunem că o revoluție sparge, nu dă la o parte pentru a-și face loc. Pentru că noi nu avem experiență, iar ei au prea multă, nu le dăm sfaturi. Dar le amintim una din murdările lor născociri: conspirațiile întunericului, pe cari le descoperea nu prea de mult Marele cioclu al neamului românesc, într'o foaie scrisă cu tot veninul bătrâneții avare și neputincioase. A venit vremea să spunem noi cari sunt conspiratorii întunericului. Le făgăduim că tumultul revoluției legionare îi va îngropa pentru vecii vecilor în întunericul fără arătare.

NU SUNTEM CONTEMPORANI ⁴⁵

de Constantin NOICA

Voi nu suferiți - am auzit spunând pe cineva care cobora de la Cluj la Turda, către prietenii săi legionari. Era un om tânăr și cinstit.

După tot ce s'a întâmplat și nu s'a întâmplat, un om tânăr și cinstit crede că poate spune legionarilor, ardelenilor lumii noastre spirituale: voi nu suferiți, voi nu participați.

⁴⁴ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul V, Seria a II-a, Nr. 17, Vineri, 27 Septembrie 1940.

⁴⁵ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul V, Seria a II-a, Nr. 18, Sâmbătă, 28 Septembrie 1940.

E adevărat, Legiunea nu participă la drama românească: ea este în drama românească. Așa a fost întotdeauna. Iar oamenii care numai ocazional (adică în ceasul dezastrelor) sunt în drama românească, n'au înțeles Legiunea. Cred că n'au s'o înțeleagă niciodată. Dar pentru că sunt cinstiți, să le vorbim încă o dată. Nu le vom mai vorbi de multe ori.

Legiunea n'a fost contemporană cu restul României. Nici astăzi nu este așa. Cei care cutează a spune legionarilor că nu suferă, n'au văzut nici măcar atât că Legiunea a adus în lumea noastră tocmai suferința. Într-o vreme când toată lumea trăia în beatitudine, Legiunea suferea. Ea singură a înțeles că nu s'a sfârșit nimic odată cu întregirea. Că trebuie să vină și împlinirea românească. Și că, pentru o asemenea împlinire, neamul nostru trebuie să treacă prin noi crize. Legiunea singură a fost în permanentă criză și suferință.

Citiți - dar citiți odată, nu mai vorbiți așa, din auzite! - ce scria Căpitanul pentru anii dinainte de 1927: "Ce tragedie înfiorătoare să rezisti zece veacuri contra tuturor împilărilor și să mori de foame și mizerie în România mare, pe care tu ai așteptat-o timp de un mileniu."

Citiți tot ce au scris oamenii care sufereau pentru țara lor, într'un timp când ceilalți – desnădăjduiți de astăzi - nu vedeau nici mizerie, nici foame, ci doar fericirea României de a fi Mare. Citiți și întrebați-vă dacă ați fost contemporani cu legionarii.

Iar astăzi ce le cereți? Le cereți să facă un gest nebunesc. În timp ce voi ați desnădăjduit, Legiunea crede; știe, poate. Gest nebunesc pentru "a spăla onoarea țării?" Dar gest nebunesc au făcut studenții în 1923 când, desnădăjduiți, au complotat și au hotărât să aplice o pedeapsă exemplară celor care, prin păcatele lor, trădau țara. Să se întoarcă în 1923?

În 1923 studenții n'au fost înțeleși în desnădejdea lor, nu erau contemporani cu restul României. În 1940, legionarii nu sunt înțeleși de toți ceilalți în nădejdea lor: nici astăzi nu stau în raport de contemporaneitate. Lumea cealaltă abia azi descoperă anul 1923; abia azi descoperă corupția; dar mai ales abia azi descoperă dezastrul. Fiindcă a venit dezastrul peste ea. A venit până la 22 km de Brașov!

Iar astăzi, când tânărul coborât de la Turda se întreabă cum de pot unii frați de-ai săi striga: "Trăiască Legiunea", în loc să strige "Trăiască România Mare", i-am putea lesne răspunde: pentru că primul strigăt înseamnă cel de-al doilea, plus ceva. Dar nu i-o vom spune. *Nu suntem contemporani.*

MACEDONENII DE IERI, MACEDONENII DE ASTĂZI ⁴⁶

de Mircea POP

"Noi n'avem patrie" îmi spunea în prigoană un îngândurat prieten din rândurile Legionarilor Macedoneni.

Da, ei; Macedoneni de ieri n'aveau patrie. Sau mai exact li se refuzase dreptul de-a avea, ca orice muritori sub soare, una. După ce sute de ani își făuriseră drum prin vremuri cu flinta, în luptă contra destinului care-i văduvise de-o coordonată istorico-geografică comună cu restul Neamului... Peste mormintele atâtor străbuni din umbra bisericuțelor, au căzut pentru Lege, atâția și atâția nepoți. Colțurați de furtuni, Macedoneni au trăit în satele lor din Pind – cetăți de limbă și conștiință românească - în așteptare. Într'o lungă așteptare. Au venit apoi în Țara Românească.

⁴⁶ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul V, Seria a II-a, Nr. 18, Sâmbătă, 28 Septembrie 1940.

Veniseră aici între frați, să lupte împreună pentru un cer mai binevoitor celor ce rămăseseră departe.

Veniseră în fața Patriei. Să i se spovedească. Să-i spue durerile și amarul. Să-i arate că dincolo, au murit, la datorie, mii și mii de Armâni, înghesuiți de furtuni și de ura clocotitoare a străinului. C'au rămas puțini, puțini de tot și nădejdea tuturor e la ea. Patria tuturor Românilor.

Au tăcut și Patria i-a privit întrebătoare. Parc'ar fi vrut să spue: “Da voi cine mai sânteți?”

Calvarul din Pind nu se isprăviseră în Țara Românească.

Un Stat căzut pradă politicianismului, s'a desinteresat de ei, de Macedoneni. Au bătut pe la toate porțile, cerând dreptate, și le-au găsit încuiate. Importanții și interesații zilei, când nu puteau să nu-i primească, le-au dat răspunsul de totdeauna. Făgădueli. Amăgeli. Minciuni.

Au isbutit până la urmă să-și aducă un număr restrâns de familii de “dincolo”. Li s'a dat loc de vatră acolo unde era nevoie. La hotar. Pentru asta li se eliberase, fără cerere, certificatul de bravură.

E tot ce s'a făcut, cu multă trudă de altfel de atotputernicii guvernelor din regimul decedat.

Era singura favoare obținută dela “frați”.

Veniseră Macedonenii după Patrie și n'o găsiseră deși anual sute de mii de evrei primeau fără greutate viza de intrare în țară.

Macedonenii de eri s'au înrolat în Legiune...

Setea istorică după o patrie îi chema la luptă în rândurile celor ce o visau ca și ei.

A fost lungă lupta.

Pe cărările de sânge ale ultimei prigoane a Legionarilor, Macedonenii și-au lăsat și ei ofranda lor.

Au venit apoi zilele noastre. Când Legiunea a strâns în mână destinele României noi.

Așa și-au găsit Macedonenii Patria.

În Statul Legionar. Macedonenii vor aduce aportul lor de muncă, cinste, corectitudine și tot noianul de virtuți pe care le câștigă orice luptător neșovăelnic.

LIMPEZIRI PENTRU O ROMÂNIE LEGIONARĂ ⁴⁷

CONFERINȚĂ ȚINUTĂ ÎN PREALABIL LA RADIO, ÎN SEARA DE 5 OCTOMBRIE 1940

de Constantin NOICA

S'a întâmplat printre noi ceva. Suntem cu adevărat martori la cele întâmplătoare? Putem da cu adevărat mărturie la cele ce am văzut? Chiar dacă nu credeți în România legionară, vedeți România legionară? În timpul Revoluției Franceze, cartiere întregi din Paris n'au simțit că se află sub revoluție.

Stăteau oamenii liniștiți, nepăsători, vegetativi, pe când, alături de ei, alții mureau pentru răfuieli mici, dar uneori și pentru idei mari. S'ar putea să se petreacă așa și cu România legionară. Și, totuși, dacă pe glob nu s'ar întâmpla evenimente de răsunet, România ar captiva întreaga lume, cel puțin atât cât captivase Războiul Civil din Spania. E ceva de necrezut în aventura pe care o trăim. E prezența sufletului, pe care-l poți despica în două, ca pe legenda aceea nordică, dar care se reface neîncetat. Iar dacă întâmplările sunt acestea, mai pot oamenii sta cu ochii închiși? Și cei care cred

⁴⁷ - Ziarul "Buna Vestire", București. Anul V, Seria a II-a, Nr. 29, 11 Octombrie 1940.

în România legionară, și cei care nu cred încă trebuie să înțeleagă, să se străduiască să înțeleagă. Nu Mișcarea Legionară ne-o cere, ci setea noastră de a pricepe limpede de ce Mișcarea Legionară, în ciuda prigonirilor, există; de ce România legionară, în ciuda dezintereselor de azi, poate exista.

Legiunea există și România legionară poate exista, pentru că darul pe care l-a adus Corneliu Codreanu comunității noastre este viața, harul vieții. Nu luați cuvântul acesta drept literatură. Viața e ceva determinat: faptul devenirii și al progresului. Acolo unde există progres de la o stare joasă la una înaltă, acolo, umanitatea e vie. Și România cealaltă trăia: dar trăia în inerție; trăia pentru că trăise. Corneliu Codreanu aduce fapta nouă, viața nouă. Atunci când nu se înnoiește, viața nu mai este cu adevărat. Oricine poate deosebi limpede, după gândul acesta, Mișcarea Legionară de celelalte grupuri de viețuire românească: în timp ce toate celelalte organizații aveau un program și voiau să-l aplice, Legiunea deținea un impuls de viață și năzuia să-l desfășoare. Ea singură progresa. Ceilalți erau, în cel mai fericit caz, buni și se străduiau să rămână astfel. Legionarii nu râvneau să fie buni. Ei stăteau sub școală. Sunt singurii care au înțeles că "trebuie să devii altul", cum spunea Căpitanul. E viu numai cine e în stare să devină altul. Dar luați faptele ca să vedeți cât progres este în Mișcarea Legionară și cum numai în lumina progresului poate fi ea judecată. De unde pornește ea? De la revoltă, de la haiducie. O mână de tineri sunt revoltați că în țară e corupție, că politicienii sunt vânduți străinilor, că-și bat joc de truda săracului. Și atunci, care e primul lor gând? Să se revolte și să pedepsească. Citiți paginile de la începutul cărții "Pentru legionari", lăsați-vă pătrunși de elanul pedepsitor al tinerilor acelora; urmăriți-i cum nu vedeau altceva de făcut decât să lovească în cel nedrept; vedeți-i cum se întâlnesc în pădure, cum vor să se retragă în munți și în păduri după ce vor fi pedepsit pe vinovați - și veți avea unul dintre cele mai izbitoare exemple de haiducie românească. Dar Căpitanul și tovarășii săi depășesc stadiul haiduciei. Ei văd că se poate face mai mult decât lovi în străini și înstrăinați. Se poate lupta organizat împotriva lor. Și atunci se încadrează în mișcarea politică a profesorului Cuza.

Așadar, lupta politică, nu simpla luptă haiducească. Totuși, lupta politică nu poate fi dusă oricum. Ea cere o anumită interiorizare. Adică, nu e de ajuns să spui: "Jos jidanii și înstrăinații!", ci trebuie să devii tu însuși un ins în stare să înfrunți pe străini și înstrăinați. Trebuie altă educație decât cea obișnuită a politiciii: una aspră, ostășească, tinerească. Și atunci, Corneliu Codreanu se desparte de cuziști și întemeiază Legiunea sa. Nu știe încă limpede cum o va organiza; dar faptele singure îl vor învăța cum să-și atingă ținta de a crea un organism tinerește disciplinat.

Deci, un pas nou: se trece de la politic pur la educativ. De la ordine în afară la ordine înăutru. Iar acum, când Căpitanul îndrumază înăutru conștiința fiecărui legionar, acum, progresul de la cele joase la cele înalte, de la materie și interes economic la spirit și interes moral e vădit. Acum intră în joc rolul cel mare al lui Moța. Spiritul de jertfă e esențialul, spune Moța. Spiritul de jertfă e măsura creștinătății noastre, adaugă el. Și n'o spune numai: o și face. Pleacă în Spania și de acolo, de la depărtări, îndrumază prin jertfa sa Legiunea - și poate întreaga țară - către sâmburele cel mai lăuntric al vieții; dintre spiritul care se dăruie îi învie. Acum, Legiunea, prin jurământul de sărăcie și severitate pe care îl cere elitelor Căpitanul, la mormântul lui Moța și Marin; prin înființarea corpului, tot pentru elite, intitulat "Moța-Marin", corp înăuntrul căruia cei neprihăniți să încerce a trăi și a muri ca Moța - acum, Legiunea nu mai e o mișcare politică, nici una educativă.

E una spirituală. Ea a pornit de la pădure și a ajuns la biserică. Dar la biserică luptătoare: la biserică dinăuntrul istoriei, nu de dincolo de ea. Vedeți deci progresul

legionar: nu mai e lupta în afară, ci lupta înăuntru. Legiunea nu luptă contra cuiva, luptă pentru ceva: pentru valorile spirituale. A pornit de la revoltă și a ajuns, printr'unele dintre exemplarele ei, la sfințenie. Moța cerea Căpitanului, acum mulți ani, ca, în ziua biruinței, să-l lase pe el să pună la zid o sută de ticăloși ai României mari și putrede. Dar Moța n'a rămas la gândul acesta: i-a uitat pe ceilalți, așa cum îi nesocotește astăzi Legiunea, și s'a gândit la propria sa dăruire. Nu e progres, nu e viața aici? E atâta viață, atata sete de progres neîncetat încât astăzi, când mulți dintre noi își închipuiesc că au dreptul să se numească "legionari", câțiva din elită se întreabă dacă pot fi numiți legionari alții decât morții. Căci a te numi legionar te-ar putea face să crezi ca ai atins o treaptă de desăvârșire, când, de fapt, întotdeauna ai de luptat cu tine și niciodată nu te-ai depășit îndeajuns. Ești viu, adică în progres. Numai morții sunt; cei vii devin. În lumina acestei vieți și a acestui progres trebuie judecată Legiunea. Miracolul ei românească e de a fi singurul organism înăuntru cărui progresul să fi fost cu puțință. Sunt oameni care, în judecata lor, au rămas în urmă cu anii; ei înțeleg Legionarismul ca o mișcare politică sau chiar haiducească, în loc s'o vadă drept una spirituală, adică interiorizată și năzuind către forme de viață creștine. E adevărat, pot fi și dintre legionarii unii care să fi rămas la mentalitatea politică sau la cea haiducească. Dar ei sunt întârziatii mișcării sau atunci structural inapți spre a progresa o dată cu ea. De aceea, nu judecați Mișcarea după cei care nu stau decât la periferia ei, ci după cei buni, care năzuiesc să fie încă mai buni, și stau ca atare în inima ei. Dacă veți spune: "Am văzut un legionar făcând cutare acțiune nevrednică", nu veți înțelege ce este de înțeles. Când însă veți vedea - și-l puteți vedea - un legionar care încă nu e mulțumit cu sine, atunci veți fi văzut ceva din Legiunea însăși. Veți fi văzut umbra lui Corneliu Codreanu și a lui Moța; lumina lui Corneliu Codreanu și a lui Moța. "Bine", va spune cineva, "văd acum ce n'am văzut la timp: că Mișcarea Legionară e viață, progres și împlinire în spirit. Toate acestea sunt tulburător de frumoase.

Dar Mișcarea Legionară guvernează. România de azi e Stat legionar. Dacă lucrurile sunt așa, atunci e vorba de politică și gospodărie. Am văzut minuni de desăvârșire morală, foarte bine. Vrem acum minuni și în ce privește țara asta batjocorită, sărăcită, ciuntită. Vrem fapte; nu numai demonstrații de forță sau pilde eroice, ci fapte. Sunteți de o lună la conducerea țării. Unde sunt minunile?" Oameni buni, oameni buni, ce bine ar fi să citim mai des Biblia. Scrie acolo, undeva: "Împărăția lui Dumnezeu nu vine în așa fel încât să izbească privirile. Căci, iată, împărăția lui Dumnezeu e înăuntru vostru". Oamenii cuminți ai României vor fapte care să izbească privirile. Tot nu simțiți că binele vine dinăuntru? Tot nu vedeți că binele Legiunii e să ne facă mai buni - și abia după aceea vor răsări faptele bune? Cum credeți că pot crește flori dacă sufletul nostru este încă împietrit în necredință și rele? Legiunea nu poate face decât două lucruri: sau să însuflețească și să transforme în bine inimile noastre, ale celor mulți, fără de care binele nu poate veni decât cu "puțințelul", cum spunea profesorul acela, sau, dacă nu vom fi noi vrednici, Legiunea va trebui să facă binele cu sila, cu Poliția. Legiunea speră încă în prima însănătoșire românească. De vom fi nevrednici, va veni probabil cea de-a doua. Știu, un ins cu inima împietrită ar putea spune legionarilor: "Vedeți că nu e ușor să faci o țară "ca soarele sfânt de pe cer"? Dar cine a spus că e ușor? Cum, Moța și-a dat viața pentru ceva care se putea face ușor? Căpitanul s'a lăsat martirizat, așa cum a fost martirizat, pentru o ispravă ușoară? De-am putea odată înțelege, ușuratici cum suntem uneori, cât de grele sunt toate. Legiunea a venit să ne învețe greul.

Reînnumarea legionarilor martiri uciși la Vaslui ⁴⁸ (comunicat)

Secretariatul general al Mișcării Legionare comunică:

În ziua de 27 Octombrie 1940 are loc la cimitirul din Predeal, reînnumarea legionarilor martiri uciși în anul 1939.

NUMELE LEGIONARILOR UCIȘI LA VASLUI

Iată numele legionarilor uciși la Vaslui:

Belgea Ioan - comandant legionar, Gârcineanu Victor - comandant legionar, Tudose Teodor - comandant legionar, căpitan Maricari Nicolae, Rioșanu Petre, Antoniu Ioan, Cârdu Valeriu, Motoc Mircea, Nicolicescu Gheorghe, Constantiniu Dorin, Stahu Teodor, Goga Mircea, Borzea Virgil, Busuioc Ioan, Popescu Spirea, Bujgoli Spiru, Clime Traian, Spânu Iordache, Supila Polisperhon, Boboc Constantin, Calapăr Mihai, Popescu Vasile, Recman Gogu, Dobre Radu, Caratasu Chiriac, Sola Stavre, Comănescu Nicolae, Danielescu Zosim, Teohari Mircea, Moraru Alexandru, Tucan Boris.

Se aduce la cunoștința familiilor legionarilor martiri uciși la Vaslui că, pentru participarea la deshumarea lor, se atașează un vagon special la trenul accelerat nr. 601 din seara zilei de 23 X a.c., cu plecarea din Gara de Nord la ora 22.30 și sosirea la Vaslui la ora 6.00.

BUCUREȘTI, Marți, 22 X 1940

Zguduitoarea solemnitate a deshumării martirilor legionari uciși la Vaslui ⁴⁹

de Ion DIACONESCU

Încremenți în durere, părinții, rudele și camarazii identifică rămășițele pământești.

ULTIMELE AMĂNUNTE ASUPRA UCIDERII CELOR 32 DE MARTIRI

Vaslui, 24 (Prin telefon)

Din București, cu acceleratul de Miercuri, la ora 22.35, au plecat la Vaslui în câteva vagoane speciale, legionari, legionare și membri ai familiilor celor uciși.

Pentru Puiu Gârcineanu, doamna Cornelia Gârcineanu, soră, domnul procuror Gârcineanu, frate; doamna Tomescu, doamna Marieta Neacșu, domnul sublocotenent Dragomir.

Pentru Doru Constantinescu, doamnele Caliopei și Rodica Constantinescu. Pentru Mirea Moțoc, domnul Dumitru Moțoc, tată, doamna Elena Moțoc, mamă și surorile.

Pentru căpitan Nicolae Maricari, doamna Maricari, soție și doamna Țăranu, soacră.

⁴⁸ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria II, Nr. 35, Joi, 24 Octombrie 1940.

⁴⁹ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria II, Nr. 37, Sâmbătă, 26 Octombrie 1940.

Pentru Teodor Stahu, domnul Petre Stahu, frate.

Pentru Vasile Popescu, sora, Dionisie, frate și rudele: Maria Ulețu, Ana Manganita, Teodosia Coles, Andrei Popescu, Ștefan Stere Cales.

Pentru Sola Stavre, domnii Cristu și Vasile Sola și doamnele Joița Bratu și Ecaterina Echim.

Pentru Ion Belgea, doamna Ana Stancu, soră.

Pentru Spiru Bujgoli, domnii Hristu și Vasile Bujgoli, frați, domnii Barbu și Costică Dumitru, doamnele Angela Bujgoli, mamă și Angela Bujgoli, mătușă.

Pentru Petre Rioșanu, camaradul Barbu Rioșanu, precum și sora și copiii celui decedat.

Pentru Valeriu Cârdu, domnul Aurel Cârdu, frate.

Pentru Supila Polisperhon, camaradul Tache Dumitrescu.

Pentru Constantin Boboc, doamna și domnul Grigoriu și fratele, domnul Leon Boboc.

Pentru Virgil Borzea, căpitan Borzea, frate, comandant legionar Jenică Bordeanu și camarazii Marian și Trâmbițașu.

Pentru Ion Antoniu, căpitan Antoniu, tată, domnii Cezar Antonescu, E. Sătinescu și camarazii C. Vrabie și Cozuia.

Pentru Zosim Danielescu, doamna Danielescu, mamă, doamnele Filofteia și Elena, surori, doamna Elena Vasilescu și domnul Ștefan Demetrescu.

Pentru Gogu Recman, domnul Alexandru Recman, tată, doamna Recman, mamă, domnișoara Pârvu și doamna Ecaterina Comanici.

Pentru Iordache Spânu, domnul Ștefan Spânu, tată, doamna Smaranda Spânu, mamă și fratele.

Pentru Mihai Calapăr, doamna Margareta Jalbioară, soră și preot Calapăr, tată.

Pentru Nicolaescu Gheorghe, sora sa precum și un numeros grup de Armatoli, în costumele lor tradiționale, veniți pentru a face recunoașterea camarazilor lor macedoneni uciși la Vaslui.

SOSIREA LA VASLUI

În gara Vaslui oaspeții au fost întâmpinați de o gardă de legionari din garnizoana locală, comandată de camaradul Pivniceru.

DEZGROPAREA

La ora 7.00 a început scoaterea pământului de către o echipă de 20 de camarazi în uniforme legionare. Pământul este umed și cleios; se prinde de unealtă! Lucrul merge anevoie!

Alături de mormântul comun, stau familiile morților! Se aud suspinuri, gemete, îmbărbătări.

Un camarad povestește la un colț al mormântului:

“I-au împușcat pe la cincă dimineața. Apoi autoritățile au adunat jidanii din Vaslui, ducându-i în corpore la locul asasinatului ca să se bucure de priveliște. Au fost aduși și câțiva oameni care au privit încremeniți, făcându-și cruce.

Pe la orele șase seara, 30 de legionari vasluieni din arestul jandarmeriei au fost aduși între baionete să sape groapa comună a camarazilor lor.

La ora 9.30 seara groapa era gata.

A doua zi dimineața camionul jidanului Galler, depozitar de alcooluri din Vaslui, a adus trupurile celor uciși în cimitir.

Primele șase au fost așezate în groapă unul lângă celălalt. Dar camionul era probabil grăbit și s'a dat ordin să se arunce corpurile claie peste grămadă, pentru ca lucrurile să se termine mai repede.

"Astfel o să vă îngrop și pe voi", a spus el camarazilor care săpau groapa.

După aceasta s'a turnat var pe primii șase. Parte din vestmintele lor au fost ridicate și împărțite de poliție."

CA O LACRIMĂ DE SÂNGE

În timp ce se lucrează sârguincios la scoaterea pământului, corul legionarilor intonează "Imnul legionarilor căzuți".

Pe marginea mormântului ard lumânări sfioase, picură lacrimi din toți ochii.

Asistența devine foarte numeroasă. În afară de cămășile verzi, care se adună neîncetat din toată Moldova, vin țărani din satele din jur și orașenii din Vaslui.

La ora 11.30, la un capăt al gropii, se descoperă primele rămășițe mortuare. Sunt câteva bucăți de stofă și păr. Săparea continuă de aici înainte cu precauție. Se aduc feșe, bandaje, acid fenic; camaradul doctor Valer Neagoe începe să descopere cu mistria primele oseminte din stratul ultim de pământ. El este secondat de camarazii doctor Voinescu și doctor Florian.

1. Se scoate primul trup mort, încremenit cu mâinile pe piept. Este imposibil de identificat deocamdată. În picioare nu are încălțăminte. Se văd în jur oase; par moi, palmele îi lipsesc. Este depus pe pajiște și acoperit.

Este ZOSIM DANIELESCU din Ploiești; îl recunoaște mama sa.

Urmează dezgroparea celorlalți.

2. MIRCEA MOȚOC; este recunoscut tot de mama sa, după desenul flanelii.
3. VASILE POPESCU, recunoscut după diapazonul găsit în buzunarul hainei și după dantură.
4. GHEORGHE NICOLICESCU care este recunoscut de sora sa. S'a găsit în buzunar livretul militar.
5. DORIN CONSTANTINESCU, recunoscut după mărgelile de la cojocel. Mama îi pune cămașa verde. Momentul este impresionant.
6. VIRGIL BORZEA, recunoscut după un dinte de aur din dreapta și după pantalonii golf.
7. BORIS ȚUCAN, recunoscut după cămașa militară pe care o purta la scoaterea din lagăr.
8. Al optulea nu poate fi identificat până la ora aceasta.
9. CONSTANTIN BOBOC, recunoscut după doi dinți suprapuși.
10. GHEORGHE VOLOCARU, recunoscut după actele găsite în buzunar.
11. ION BELGEA este recunoscut după haine și după mâinile sale subțiri și lungi. În momentul morții trebuie să se fi chinuit grozav: are limba scoasă.
12. PETRE RIOȘANU este recunoscut după firele albe din barbă.

13. SPIRU POPESCU, recunoscut de familie după îmbrăcămintă.
14. ALEXANDRU MORARU este recunoscut după păr și barbă.
15. MIRCEA GOGA, îmbrăcat în scurtă, pulover gri. Are asupra sa un Christ lucrat în os, cu insigna Vaslui. Îi lipsește dantura din dreapta.
16. MIRCEA TEOHARI, cu insigna de medicinist cu seria 269.
17. SPIRU BUJGOLI, cu dinți falși puși înainte de moarte.
18. Muncitorul RADU DOBRE, cu haine negre, bundiță de miel.
19. TRAIAN CLIME, pantaloni în romburi, flanelă maro, câțiva dinți de viplă.
20. V. P. GÂRCINEANU, recunoscut de familie după dantura de aur. Pulover fără mâneci, mânusi în buzunar, agendă 1938 cu însemnări.
21. IORDACHE SPÂNU, haine gri, pulover fără mâneci, flanelă de piele.
22. TEODOR TUDOSE, haină de piele scurtă, pantaloni de cizmă, bundiță de miel.
23. CHIRIAC CARATASU, recunoscut de familie după vestminte.
24. VALERIU CÂRDU, recunoscut de fratele său după croiala hainelor făcute la Oravița. Pulover verde, cu inițialele în galben.
25. STAVRE SOLA, recunoscut de familie după dantură.
26. NICU COMĂNESCU, recunoscut de camarazi după vestminte.
27. MIHAI CALAPĂR, recunoscut de tatăl său după lenjerie.
28. ION ANTONIU, cu țeasta zdrobită de un pat de armă. Este fără haine și învelit într-un sac.
29. TEODOR STAHU, recunoscut de fratele său după suman și un piepten pe care i l-a adus în lagăr, cu puțin timp înainte de a fi ucis.
30. SUPILA POLISPERHON, recunoscut după dantură și statură. Era cel mai înalt din lagăr.
31. ION BUSUIOC, recunoscut de camarazi după vestminte.
32. GOGU RECMAN, recunoscut de părinții săi după oasele feții.

În general corpurile sunt mutilate îngrozitor.

ALAIUL FUNEBRU

La ora 19.00 slujba este terminată și coșciugele sunt așezate pe care trase de boi moldovenști și decorate cu mult brădet. Carele se încolonează în poarta cimitirului, după fiecare mergând rudele morților, iar la sfârșit gărzile verzi. Calea parcursă prin oraș pe străzile principale bogat pavozate cu tricolor îndoliat. Casele creștinești au ușile deschise și pe ferestre numeroase lumânări aprinse. De balcoane atârnă scoarțe naționale. Elevi, eleve și toată populația orașului sunt rânduiți disciplinat pe trotuare cu lumânările aprinse. De la toate bisericile clopotele își împreună sunetele într'un dangăt trist și dureros.

Plutește în tot orașul un duh de smerenie, reculegere și religiozitate. Ochii tuturor sunt umezi.

Vasluiul lui Ștefan cel Mare atât de înstrăinat, astăzi se întoarce cu gândul la vremile străvechi când românul era stăpân la el acasă.

Alaiul funebru se scurge spre gară unde coșciugele sunt imbarcate în vagoane speciale, care vor porni mâine în zori spre Predeal, formând un tren special, în care vor lua loc familiile îndoliate.

PREDEALUL ⁵⁰

de D. M. RANETESCU

Mult a iubit Căpitanul Predealul.

Numai mintea lui, de o înțelepciune socratică și sufletul lui - imens spectacol de senzații, izvorâte direct din contactul cu natura - au putut alege acel ungher fermecător al Bucegilor, pentru odihnă și reculegere.

Privind din vârful Cioplei îți apare, ca o apoteoză, o uriașă scaldare în albastră lumină de cer și în opalescență de creste dantelate, din Caraiman până în Piatra Craiului. O revărsare de poale verzi spre funduri adânci de văi, ici Piatra Mare, colo Postăvarul, în spate Clăbucetul, în fund minunata Țară a Bârsei, ca un covor de aur pe marginea Oltului.

Încotro te întorci și privești, îți deschizi ochii mari, îți iei sufletul și ți-l risipești pe culmi și văi, îl saturezi de frumuseți, de odihnă și încântare, ca apoi să-l aduni în tine și să-l păstrezi ca pe un tezaur al celor mai scumpe amintiri.

Acolo sus a stat și el de atâtea ori și multe povesti i-au spus poienile de brazi, murmurul apelor călătoare spre zglobiul Timiș, povești de suferință și vitejie ale unui neam străvechi, neamul lui drag. În uzina neostenită a minții lui s'au făurit gânduri peste gânduri, doruri sfințite cu lacrimi au izvorât din inima lui bună și pe toate le-a închinat cu smerenie necăjitei lui patimi.

De câte ori și-a luat toiagul și, împreună cu Ion Someru - un sărman și credincios tovarăș de umblat - a suit coastele Susaiului spre vârfuri, pe cărări înfundate sub umbră de cetini, a scormonit pământul sfințit cu sânge de ostași ca să ia de ici o țeastă, de colo un fluier de picior, adunând os cu os și clădind apoi, din pietre de stâncă și din crengi, un mic mausoleu pe fruntea Clăbucetului!

Cine s'a mai gândit să culeagă trupuri uitate sub veștmânt de mușchi și să aducă o binecuvântare de milă și de cinstire creștinească bieților martiri fulgerați de moarte? Cine a fost omul acesta, alunecat parcă din ceruri într'o lume de suferință, un om care și-a mistuit viața alinând dureri, împărțind nădejdi, croind drumuri largi prin hățșurile mizeriei și ticăloșiei, suflând peste întuneric și aprinzând lumina mântuirii neamului, pentru ca, la urmă, să-l zvârle în legendă ghiarele satanelor?

Ca un munte din munții noștri, așa crește și se înalță și umple văzduhul, pe fiecare ceas, în fiecare zi, chipul și amintirea Căpitanului! Se strecoară în carnea, în sângele și oasele noastre ceva din ființa lui nepieritoare, ceva care ne îmbărbătează, ne însuflă puteri, ne amintește mereu legea nestrămutată și credința vieții lui de gigant și de martir. Exemplul rar - ca marile diamante ale pământului - pe care l-a dat în scurtul drum al existenței lui, pilda iubirii de țară și a milei de oameni, de sărmani și de eroi a stârnit uimirea lumilor și a cutremurat toate conștiințele.

Acel mic mausoleu din culmea Clăbucetului a fost să fie piatra de temelie a catedralei în care se vor odihni, peste veacuri, tristele rămășițe ale celor ce au murit pentru biruința legionară, alături de vitejii ostași adormiți acum douăzeci și patru de ani peste sânul îndurerat al țării.

Dar pururea va străjui deasupra lor în vârf de catapeteasmă veghea neadormită a Căpitanului.

Predealul va fi altarul sfințelor amintiri și Mecca nădejdlor noastre în veșnicie.

⁵⁰ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria II, Nr. 38, Duminică, 27 Octombrie 1940.

Icoane din martirajul de la Vaslui ⁵¹

de Ion DIACONESCU

Joi s'au dezgropat la Vaslui osemintele celor 32 de legionari uciși la 21 Septembrie 1939. Ele au fost transportate la Predeal pentru reînhumare.

În viziunile sale, de un tragism uriaș, Căpitanul a întrevăzut din timp necruțătoarea coasă a morții care se va abate cândva asupra Legiunii.

Era prin vara lui 1937.

Și a căutat să-i facă față de pe atunci.

A descoperit un teren întins pe o culme a Predealului atât de iubit de el.

"În era legionară se va zidi aici o mânăstire a neamului unde vor fi îngropate toate osemintele eroilor și martirilor Mișcării".

Era aceasta o poruncă pe care o dădea Căpitanul pentru vremurile care aveau să vină după neființa lui pe pământ. O poruncă dată morților Mișcării, de a-și strămuta oasele înghețate - oriunde vor zăcea, retezate de coasa destinului legionar - la Predeal, alături de Moța și Marin, pentru ca și în veșnicia de sub glie să fie alături, după cum alături au fost în viață și sunt azi, acolo, sus, spiritual.

Au fost 32.

Pentru fiecare dintre ei ar trebui scrisă o carte. Vremea aceasta va veni. Legiunea va avea o bibliotecă eroică.

Acum, cu prilejul strămutării osemintelor de la Vaslui, ne mărginim a face un scurt pomelnic al câtorva camarazi uciși acolo, care ne-au fost mai apropiați sufletește, pe care i-am cunoscut mai bine. Celorlalți, pe care nu-i pomenim, le cer iertare. Alți camarazi în viață vor împlini lipsa mea.

VICTOR PUIU GÂRCINEANU

Caracteristica de căpetenie a lui Puiu - cum îi spuneam, răsfățându-l, toți camarazii - era pasiunea sa fără limită pentru misticismul legionar. Intelectual de rasă, cu un talent literar remarcabil și înzestrat cu un temperament vulcanic, PUIU GÂRCINEANU a reușit să devină unul din Arhanghelii Mișcării, datorită unei supraomenești sfortări de suflet. Cu o voință de autoflagelare și-a înfrânt: raționalismul spre care era înclinat de la fire; orgoliul gloriei literare profane, pe care, în afară de Legiune, ar fi cucerit-o din plin; temperamentul veșnic neastâmpărat, mereu în căutarea de pasiuni și senzații covârșitoare.

Talent și temperament, el le-a pus numai în slujba credinței sale din clipa când Căpitanul i-a aprins candela. În lagăr a avut o purtare de sfânt. Trupul său, firav și până atunci, slăbise în lagăr aproape până la uscăciune. O barbă neagră, deasă și niște mustăți pe oală, îi dădeau o înfățișare asemănătoare martirilor din icoanele ortodoxe. Făcea rugăciuni aproape toată ziua.

Vorbea foarte puțin, poate mai des decât ceilalți și lua tot timpul, cât a fost cald, băi de soare. Viața lui era aproape numai contemplativă și interioară.

A ținut o singură cuvântare: la ziua Căpitanului la Ciuc. A vorbit ca un iluminat. Vorbele sale erau flăcări care ne străpungeau. După terminarea vorbirii unii au văzut

⁵¹ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria II, Nr. 38, Duminică, 27 Octombrie 1940.

în jurul capului său nimbul mucenicilor întru Christos.

Puiu Gârcineanu a fost un martir, nu numai conștient dar și pasionat de destinul său. Ca înrudire sufletească el era foarte aproape de Ionel Moța.

ION BELGEA

Slăbuț, miop, de stat mijlociu și brunet, ION BELGEA era unul din legionarii foarte prețuiți de Căpitan, pentru care prețuire i se încredințau misiuni grele și delicate.

Belgea nu s'a lăsat prins în noaptea de Florii 1938, odată cu majoritatea conducătorilor Mișcării. A rămas în București unde a îndeplinit un rol de căpetenie în refacerea organizațiilor, după urgia din Aprilie și Mai. A condus "Răzleții" în acele vremuri de deznădejde când viața Căpitanului era în mâna călăilor săi; a condus cu mult tact, tenacitate și precauție, trăind mai mult în tramvaie și pe sub poduri ca să scape de urmărire și ca să-și îndeplinească misiunea. Când l-au prins și adus la Ciuc prin Iulie 1938, a exclamat: "acum pot și eu să dorm!". Nu mai dormise două ceasuri în șir de luni de zile și în tot acest timp nu se nutrise decât la întâmplare și pe apucate.

Viața din lagăr i se părea un adevărat rai pe lângă cea de câine fugărit pe care o dusesse până aici. Regreta totuși mult că fusese prins deoarece afară rămăseseră foarte puțini care să poată continua lupta de reorganizare și menținere a cadrelor.

Vorbea minunat în stil legionar: precis, documentat, uneori tăios; te învăluia în logica lui dinamică, dar totodată severă. Era în el stofă de conducător. De la prima aruncătură de ochi îi recunoștea superioritatea pe linia legionară și te supunea lui, cu încredere și dragoste. În lagăr era liniștit, degajat și prietenos cu toți.

Pierderea sa se va resimți mult timp în rândurile Legiunii.

ION ANTONIU

Mic de stat și îndesat, tăcut, totdeauna chibzuit, dar prompt în atitudini, răspunsuri și inițiative.

ION ANTONIU 'PÂSU' (cum i se spunea de către toți) era de un rar dinamism. În ultimii ani înainte de prigoană avusese roluri de căpetenie în mișcarea studențească. Scăpat din capcanele poliției în Aprilie el a fost prins abia prin Iulie după ce desfășurase "afară", ca ajutor al lui Belgea, o activitate rodnică pentru Mișcare și plină la tot pasul de riscul vieții.

Îmi amintesc un fapt (dintr'o mie) din timpul conviețuirii noastre la Vaslui. Era în toamnă, prin Septembrie. O aniversare a fostului rege Carol. Ne-am adunat cu toții în sala de spectacole a fostei Școli Normale, devenită lagăr legionar. Trebuia să comemorăm și noi această zi. Ne-o ceruse comandantul jandarmeriei. La ora anunțată ofiterii jandarmi, în mare ținută, iau loc în primele rânduri, printre noi. Veniseră ca să termometreze temperatura entuziasmului nostru pentru stăpânul lor.

ANTONIU spune cuvântul omagial. După primele fraze introductive, în care arată că tineretul țării este fala ei de azi și sprijinul de mâine, oratorul adaugă tăios: "Tineretul legionar este opera lui Corneliu Codreanu și nu se va despărți de el nici în mormânt". Ofiterii de jandarmi au făcut stânga împrejur și au ieșit consternați. În

lipsa lor ședința s'a transformat în manifestație legionară. PÂSU era un om care nu cunoștea noțiunea riscului.

VALERIU CÂRDU

Priviri de oțel, sub gene stufoase și negre. Neînfricare, sinceritate, cavalermism, gata în toată clipa pentru acțiuni riscante. Unul din creatorii stilului legionar în versuri și cu scrisul cotidian - stil avântat dar neted și sincer, spus de la inimă, fără nimic de prisos și pietros ca așchia de stâncă - VALERIU CÂRDU era și unul dintre modelatorii verbului legionar ieșit din același tipar ca și scrisul.

A fost prins abia în Septembrie și adus la Vaslui, odată cu un întins contingent de alți camarazi și... cu legionari fabricați de poliție, aduși ca să ne spargă cetatea sufletească. Trebuia dusă atunci, de către conducerea legionară a lagărului, o îndoită acțiune: întâi de eliminare din rândurile noastre a creaturilor siguranței, care niciodată nu fuseseră în Mișcare; apoi de întărirea puținilor șovăitori din propriile noastre rânduri. CÂRDU a avut atunci un rol precumpănitor. A ținut în dormitorul "Bănățenilor" o serie de prelegeri morale și vitejești.

Verbul lui cald și răspicat a învins toate șovăirile, pe de o parte și a determinat, pe de altă parte, pe intruși să facă tot posibilul spre a fi scoși dintre oamenii atât de primejdioși... Pentru acest ultim scop, am scos împreună o revistă satirică, "Răcnetul Vasluiului", care demasca fără cruțare acțiunea dizolvantă a cohortelor de legionari polițienesci.

Moartea lui VALERIU CÂRDU este una dintre cele mai mari pierderi încercate de Mișcare în timpul prigoanei. Cine i-a cunoscut bine însușirile știe că este aproape de neînlocuit.

TEODOR TUDOSE

Un adevărat Hercule legionar, ca dogoare interioară, credință și forță fizică. Simțai fluidul forței sale trupești și sufletești, la prima aruncătură de ochi. Avea el o vorbă pe care o spunea în loc de "bună ziua": "te sfărâm, bădie!".

Bucovinean, stabilit ca avocat în Iași, TEODOR TUDOSE aducea printre noi vârtoșenia, sfătoșenia și sinceritatea țaranului neîntinat și cavalier din părțile Bucovinei.

Când să-lucidă călăii în noaptea tragică, glonțul destinat inimii lui a nimerit în veriga lanțului cu care era legat. Lanțul s'a rupt. Toader a luat-o la fugă peste câmpia învecinată ca înebunit de masacrul camarazilor săi. Dar în partea în care fugea era pândit de alte țevi de arme asazine. Toader și-a desfăcut pieptul și a strigat cât l-au ținut puterile lui de leu: "Trageți, canaliilor! S'o găsi cineva care să ne răzbune!"

VASILE BUHAI

VASILE BUHAI a fost unul dintre căinii ciobănești ai Legiunii și unul dintre elementele de șoc. Ar fi prea puțin dacă am spune că era de un curaj fără margini. El era zidit dintr'o piatră tare, a Nicadorilor și Decemvirilor, cununat cu moartea de la primul pas făcut în Mișcare. Dar în sânul ei era mai apropiat de orice camarad, decât cel mai apropiat copil naiv și drăgălaș.

Mare putere de credință, o mare putere de iubire nativă, o hotărâre și o tenacitate greu de egalat.

Acesta a fost VASILE BUHAI.

Programul transportării la Predeal a urnelor cu cenușa camarazilor uciși la București ⁵²

În noaptea de Sâmbătă spre Duminică, adunarea unităților din garnizoana București, la crematoriul "Cenușa", la orele 2.00.

Ora 2.30 - 3.00: Slujba religioasă care se va oficia în curtea crematoriului.

Ora 3.15: Încolonarea unităților și pornirea cortegiului spre Gara de Nord.

Ora 5.00 - 6.00: Îmbarcarea în trenul legionar pentru Predeal.

Ora 6.15: Plecarea trenului.

Ora 8.41: Sosirea în gara Ploiești Sud unde se așteaptă o garnitură cu 15 vagoane cu legionari din Prahova.

Ora 13.10: Sosirea în gara Predeal.

Ora 15.00: Serviciul religios de înhumare și depunerea urnelor camarazilor căzuți. Ora 1.12: Plecarea spre București cu același tren din gara Predeal.

Ora 3.27: Sosirea în București Nord.

Famiile camarazilor căzuți pot veni la crematoriu sau direct la gară conform programului de mai sus și dispun de cinci vagoane de clasă.

Unitățile din garnizoana București ocupă 35 de vagoane și anume:

- Corpul legionarelor trimite 200 de legionare;
- Centrul studențesc legionar trimite 200 de legionari;
- Frățiile de Cruce trimit 200 de legionari;
- Centrul "Răzleți" trimite 600 de legionari;
- Corpul Muncitoresc Legionar trimite 800 de legionari;

Ținuta reglementară; îmbrăcăminte groasă.

Grozăviile de nedescris petrecute în hrubele Crematoriului. Cum au fost arse cadavrele camarazilor uciși în prigoană. S'a găsit cenușa martirilor legionari care au pedepsit pe Armand Călinescu.

O uluitoare descoperire a fost făcută ieri de către poliția legionară. Urmare a unor relații date de gardianul crematoriului "Cenușa" la direcția crematoriului, a fost anunțată poliția legionară care a descoperit cenușa lui MITI DUMITRESCU și a celorlalți opt legionari care au pedepsit pe ARMAND CĂLINESCU.

Cum se știe, cei nouă legionari, în frunte cu MITI DUMITRESCU au fost asasinați, iar cadavrele lor au fost transportate la crematoriu unde au fost arse.

Ieri o echipă de legionari condusă de camaradul comandant BARTOLOMEU

⁵² - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria II, Nr. 38, Duminică, 27 Octombrie 1940.

LIVEZEANU s'a transportat în anchetă la crematoriu. După cercetări sub un strat de flori s'a dat peste un morman de oase arse. Din relațiile mecanicului CERCHEZ s'au putut afla amănunțele următoare:

CENUȘA MARTIRILOR ÎN "VALEA PLÂNGERII"

Iată ce povestește mecanicul: "În anul trecut, mi se pare în seara de 22 Septembrie, au fost aduse zece cadavre cu mașina Societății, spunându-se că sunt cei care au asasinat pe ARMAND CĂLINESCU. Incinerarea s'a făcut fără participarea noastră și în prezența unui domn colonel și a mai multor civili. Cine au fost, nu știu nici azi.

Cenușa am scos-o eu dimineața, fiindcă incinerarea a durat până la ora 6.00 în zori și am pus-o într'o lădiță, aceea de colo, pe care apoi am ascuns-o într'un colț din subsolul cuptorului. A stat acolo mai mult de șase luni. Mi s'a spus s'o arunc pe câmp.

Astă primăvară am luat lădița și, în loc să arunc cenușa, am îngropat-o în colțul crematoriului dinspre 'Valea Plângerii'."

Cel de-al zecelea cadavru, fiindcă zece spune mecanicul că au fost, se pare a fi al camaradului VICTOR DRAGOMIRESCU.

HRUBELE MORȚII

Iată acum și declarația scrisă a mecanicului:

"În ziua de 26 ianuarie 1939 s'au adus de la Institutul Medico - Legal două cadavre cu auto-dricul instituției. Incinerarea s'a făcut în prezența domnului comisar al circumscripției 23 precum și a altor persoane pe care nu le cunosc.

CADAVRELE, DUPĂ DATĂ, SUNT ALE CAMARAZILOR VASILE CHRISTESCU ȘI LT. N. DUMITRESCU.

ÎN ZIUA DE 18 FEBRUARIE 1939, NOAPTEA, PE LA ORELE 11.30, S'AU ADUS LA CREMATORIU ȘAPTE CADAVRE PE CARE N'AM PUTUT SĂ LE VĂD INTRUCÂT NU MI S'A PERMIS SĂ IES DIN CREMATORIU.

Cadavrele erau însoțite de către mai mulți plutonieri de jandarmi. Tot ei aranjau cadavrele în sicrie bine acoperite pentru a nu putea fi văzute. Macabra operație s'a făcut în asistența unui colonel, a unui procuror, a unui medic și a altor persoane din Prefectura Poliției pe care nu le cunosc.

Despre identitatea celor arși n'am cunoștință. Incinerarea a început pe la ora 24.00 și s'a terminat pe la ora 5.00 dimineața."

ȘI MEREU ALȚII CAD JERTFĂ PENTRU NEAM...

"În ziua de 10 iulie 1939 s'a adus la crematoriu, pe la orele 23.00 sau 24.00 o femeie cu o mașină de turism a Prefecturii Poliției. (după toate indicațiile femeia aceasta a fost, desigur, camarada NICOLETA NICOLESCU - n.n.)

-În ziua de 27 Septembrie 1939 au fost aduse două cadavre de la închisoarea

Jilava, cu mașina societății. Cadvrele au fost însoțite de un jandarm, iar incinerarea s'a făcut în prezența jandarmului și a unui comisar civil. Cine sunt, nu știu.

În ziua de 10 Octombrie 1939 s'a adus un cadavru cu mâinile legate la spate, îmbrăcat și pus cu fața în jos într'un sicriu. Incinerarea s'a făcut în prezența a doi comisari în civil.

În ziua de 31 Octombrie 1939 s'a incinerat de asemenea un cadavru în asistența delegaților Prefecturii Poliției.

Alte relatări nu mai cunosc."

Declarația este semnată: ION CERCHEZ.

Cutremurătoare sunt aceste mărturii ale unui om simplu dar pătruns de o creștinească tristețe și ele pun în cea mai limpede lumină nelegiuirile asasinilor din cartea de grozăvii a neamului.

Împotriva tuturor ucigașilor care doreau să șteargă și ultima urmă a fărădelegilor lor, martirii legionari trăiesc și astăzi îndrumând senin, cu fruntea sus, neamul spre învierea lui de-a pururi...

"Buna Vestire"

IAR AU FOST PRINTRE NOI ⁵³

de Horia STAMATU

LA PREDEAL S'A PUS TEMELIA NOII BISERICI A NEAMULUI

Chipul în care Legiunea își fundează instituțiile aproape nu are seamă în istorie. Este atâta risipă de tinerețe, atât de adâncă patima pentru moartea roditoare, încât te cutremuri.

Și nu ne cutremură setea de moarte a celor căzuți, cât nestăvilita sete de sânge a călăilor. Pe cât de mare este nemernicia de a omorî pentru a trăi. Iată fiara în toată goliciunea ei! Fiara care încă pândește, din umbră, ceasul prielnic pentru a ne sări în spate.

Ieri au fost printre noi, la o ultimă plimbare, camarazii pe umerii cărora se înalță BISERICA NOUĂ, BISERICA VIE a neamului. Aidoma creștinismului din începuturi, Legiunea crește și se înalță numai prin continuă jertfă. Și așa va fi la urmă cât va dăinui neamul românesc.

În afară de jertfă nu avem altă ieșire. De la moartea lui Decebal împresurat de năvălitorii romani, până la moartea legionarilor, uciși cu mâinile și picioarele legate, poporul dac, mereu asuprit, mereu lovit, a dat lumii o neîntreruptă jertfă. Așa a luat ființă neamul românesc, așa a trăit, așa va birui pentru a-și afirma rosturile lui în istoria acestei lumi. Când puterea jertfei va seca, neamul se va pierde, va cădea în anonimatul unei populații descompuse de toate păcatele. Așa cum a căzut toată acea lume care a încercat să ucidă Legiunea. Dacă am face o socoteală, oricât de generală, am dovedi ușor cine sunt ucigașii noștri, care este lumea lor. Pe oricare din ei punându-l în lumina judecății, am vedea că este un monstru al firii omenești. Că

⁵³ - Ziarul "Buna Vestire", București. Anul IV, Seria II, Nr. 41, Miercuri, 30 Octombrie 1940.

totul era corupt în el, că nu avea absolut nici o legătură, în afară de un accidental "escu" din coada numelui, cu neamul românesc.

Și totuși această conjurație satanică a monștrilor a ucis în deplin acord cu tot ceea ce avea țara românească legal în acel moment. Au fost în acest masacru mii de complici nevăzuți dar știuți.

Mare parte din urme s'au șters și prin urme poate nu se va dovedi niciodată nimic.

Tot ce atunci era legal este astăzi vinovat în fața unei alte legi. Legea neamului. Iar toți acești complici nevăzuți, pasivi în aparență, dar nu mai puțin părtași, sunt la fel de vinovați. Aceasta este socoteala cea mai generală care se poate face.

Procesiunea tăcută a camarazilor, care, în plânsul atâtor mame osândite jalei fără de liman, doar pentru vina de a fi crescut pe cei mai curați și mai viteji fii ai țării, au făcut ieri drumul din urmă, ieșind din morminte asemeni strigoilor, ne va rămâne ca un veșnic memento. Ei sunt fericiți, nu avem dreptul să-i plângem. Datoria luptătorului nu este să plângă, mai ales când silnicia dă veșnică dreptate celui căzut.

Dar dreptatea a fost înfrântă prin mișelia omenească. Către această dreptate merge datoria luptătorului, care altfel nu are dreptul să trăiască.

Pe temelia pusă de camarazii noștri vom ridica BISERICA NEAMULUI.

Ieri s'au întors printre noi să ne amintească. Să facem așa fel încât să nu se întoarcă iar, să le cruțăm odihna și să ne temem de pacea sufletelor noastre.

PREDEALUL, SIMBOLUL EROISMULUI LEGIONAR ⁵⁴

de Enzo LORETTI

Într'un cadru impresionant și în duios dangăt de clopot, sub ochii înlăcrimați ai miilor de legionari și oameni veniți de pretutindeni, osemintele legionarilor martiri de la Vaslui și cenusa legionarilor arși la crematoriu au fost date PREDEALULUI spre veșnică păstrare.

PIOASA CEREMONIE A RIDICĂRII URNELOR CU CENUȘA CAMARAZILOR ARȘI LA CREMATORIU

Ora 1.00. Coborâm în subsolul crematoriului unde se află cenușa camarazilor noștri. Hruba aceasta masonică este acum luminată cu lumânări creștinești, iar crucea veghează în toate colturile, ocrotită de credința cămășilor verzi. Prin colțurile și ungherele hrubei și pe rafturile cu urne atârnă o mulțime de icoane aduse de camarazi și camarade.

Familiile celor uciși și arși de uneltele masoneriei se strecoară pe scări cu pași smeriți ca să îmbrățișeze cu o ultimă privire de veșnică dăruire, pumnul de cenușă care a fost cândva nădejdea lor și a țării. Sunt soții, mame, bunici, surori, logodnice și frați și sunt camarazi cu care morții au împărtășit vremurile de mare vitejie și risc ale prigoanei.

ULCIOARELE CU CENUȘĂ

Iată pe o poliță ulcioarele în culori închise, posomorâte. Alături de ele, chipurile

⁵⁴ - Ziarul "Buna Vestire", București. Anul IV, Seria II, Nr. 41, Miercuri, 30 Octombrie 1940.

martirilor.

Nr. 4472 - VASILE CRISTESCU ars la 26 Ianuarie 1939.

Nr. 4473 - Locotenent DUMITRESCU, ars în aceeași zi.

În urnele cu numerele de la 4483 la 4489 este cenușa camarazilor din echipa NADOLEANU, arși la 18 Februarie 1939. Cenușa a fost amestecată și împărțită apoi în șapte urne.

Nr. 4571 - NICOLETA NICOLESCU, arsă la 10 Iulie 1939.

Nr. 4605/4614 - echipa MITI DUMITRESCU (nouă) și încă un camarad, adus în lanțuri, cu două ore mai târziu decât MITI cu ai lui, de la Jilava. Au fost arși câte doi odată, puși într'o singură ladă la 24 Septembrie 1939. Arderea a durat toată noaptea până la 6.00 dimineața. Cenușa lor a fost strânsă de asemenea la un loc.

Nr. 4619/4620, cenușa a doi camarazi aduși de la Jilava, necunoscuți până azi.

Nr. 4631, ars la 10 Octombrie 1939, iar nr. 4633, ars la 14 Octombrie. Într'unul din aceste două ulcioare, nu se știe în care, este cenușa lui VICTOR DRAGOMIRESCU.

Sâmbătă, 25 Octombrie curent a mai fost descoperită o ladă cu cenușă amestecată cu cataramă și curele. Sunt oseminte ale echipei MITI DUMITRESCU. Aceste amănunte ni le spune camarada DUMITRESCU, văduva locotenentului DUMITRESCU.

SLUJBA PENTRU PLECAREA MORȚILOR

Ora 2.00. Adunarea grupurilor de legionari din București. Unitățile se strâng în ordine și liniște, în curtea crematoriului. Lângă ele, coroane fără număr de flori de toamnă și lumânări. Se aprind mii de făclii de mână.

Începe slujba, oficiată de 20 de monahi de la Cernica, în frunte cu ieromonahul UDIȘTEANU. "Veșnica pomenire" a monahilor se îmbină cu ruga fierbinte a familiilor celor arși și cu abureala torțelor. Deasupra plutește duhul camarazilor pomeniți. În imensa curte este o singură rugăciune.

ÎNCOLONAREA

Ora 3.15. Încolonarea în următoarea ordine:

- Familiile camarazilor arși;
- Corpul legionarilor, care poartă pe o imensă jerbă, ulciorul cu cenușa Nicoletei Nicolescu;
- Corul legionar;

- Preoții;
- Grupul cu urnele camarazilor arși;
- Carul cu coroane;
- Frățiile de cruce;
- Corpul studenților legionari;
- Corpul răzleților;
- Corpul muncitorilor legionari;
- Asistența nelegionară.

Coloana se mișcă încet prin noapte și poartă mii de făclii de rășină. Străbate Calea Șerban Vodă, Splaiul Dâmbovitei, Schitu Măgureanu, Cobălcescu, Dinicu Golescu. Capul cortegiului a ajuns la Liceul Lazăr; ultimele grupuri erau încă înapoia halelor.

De-a lungul parcursului, deși este mijlocul unei nopți lungi de toamnă, creștinii au apărul pioși la ferestre și pe trotuare, purtând în mână lumânări aprinse.

Cenușa scumpilor noștri eroi se apropie de Gara de Nord, în drumul către Predeal, unde va fi depusă alături de trupurile camarazilor de la Vaslui, Ciuc, Râșnov, Râmnic și ale celor uciși prin toate județele țării. Jertfa legionară din timpul mării prigoane va fi astfel înmănușiată acolo unde a poruncit Căpitanul: la PREDEAL.

La ora 6.15 trenurile pornesc.

CĂTRE PREDEAL

Prin toate stațiile, de-a lungul parcursului, garnizoanele legionare au ieșit în întâmpinarea trenului special. Organizația de Prahova a avut singură o garnitură care a urmat pe cele plecate din București.

Durerea imensă, dar comprimată, a unei țări întregi a egalat și în profunzime și în suprafață durerea care a zguduit din temelii sufletul românesc în Ianuarie 1937, când au fost aduse din Spania osemintele lui Moța și Marin.

Trenul sosește în gara Predeal către ora 14.

Cenușa camarazilor arși în hruba masonică din București s'a întâlnit cu rămășițele camarazilor arși la Vaslui. Întâlnirea din urmă și definitivă a lui VASILE CRISTESCU, VICTOR DRAGOMIRESCU, MITI DUMITRESCU și a camarazilor din echipa lui - pe de o parte - cu VICTOR GÂRCINEANU, ION BELGEA, ION ANTONIU și TEODOR TUDOSE, pe de altă parte. Întâlnirea destinelor tragice în Predealul legionar, în locul sortit de Căpitan pentru a fi Capitala morală a României noi. Capitală la temelia căreia va sta veșnic țărâna și cenușa celor mai buni fii ai neamului, uciși în cel mai dureros moment al istoriei sale, pentru trezirea din somnul cel de moarte și pentru curățirea păcatelor sale istorice, făcute cu și fără voie.

ASPECTE

Toată dimineața, în Predeal, mulțimi nenumărate de legionari sosiți cu toate

mijloacele de transport și pe jos, din vechiul regat și din Ardeal, au făcut pelerinaj, defilând prin fața vagoanelor mortuare de la Vaslui.

În Predealul legionar, locul sortit de Căpitan, un sobor de preoți, alături de părinții legionarilor uciși, a slujit în tot timpul ectenii la căpătâiul coșciugelor.

La ora 11.00 a sosit din București un numeros grup de armatoli, camarazi ai macedonenilor uciși la Vaslui, care au făcut un front în fața celor morți, au dat salutul mortuar, cântând "Imnul legionarilor căzuți".

La ora 11.15 a sosit la Predeal coloana motorizată a corpului muncitorilor legionari din București - cu mașini, camioane și camionete - cam 1000 de oameni. Muncitorii s'au încolonat în fața osemintelor martirilor, cu coroane de flori, cântând la rândul lor "Imnul legionarilor căzuți". A fost o impresionantă mărturisire de înfrățire pe drumul jertfei adusă de cei care s'au zbatut în trudă și umilință și au sângerat cu un neam întreg, cu intelectualii și frații lor muncitori, căzuți la Vaslui și București, sub urgia aceluiași dușmani ai renașterii românești.

COBOARĂ MORȚII

Coșciugele și urnele cu cenusă sunt coborâte din vagoane. Peronul este pavozat cu drapelul legionar, îndoliate și decorate cu brad. Este o mare de cămăși verzi. Cele 32 de coșciuge de la Vaslui, adăugate cu coșciugul camaradei BAGDAD, ucisă la 22 Septembrie 1939 în sanatoriul de la Bârnova și cu al camaradului NACIU, ucis în județul Tecuci, sunt aliniate în fața peronului, iar alături de ele sunt depuse urnele cu cenușa celor arși la București.

Sunt de față: HORIA SIMA, Șeful Mișcării Legionare, comandantii Bunei Vestiri ILIE GÂRNEAȚĂ și MILE LEFTER, domnul profesor TRAIAN BRĂILEANU, ministrul educației naționale, domniile miniștri general PETROVICESCU și VASILE IAȘINSCHI, domnul profesor P. P. Panaitescu, rectorul Universității din București și întreg statul major legionar și doamnele ELENA CODREANU, STURZA, LILIANA COTIGĂ.

La ora 14.30 rămășițele mortuare sunt imbarcate pe care trase de boi și îndrumate spre cimitirul Predeal. Înaintea fiecărui car este purtată crucea cu inscripția numelui camaradului ucis, după care urmând membrii familiei sale, iar în părțile laterale grupuri de camarazi care au fost mai apropiați sufletește de cel dispărut.

Clopotul bisericii sună neconținut. Carele mortuare trec încet printre zidurile de brațe întinse. Urnele cu cenușa camarazilor uciși la București vin la urmă, fixate în cutii de piatră și purtate pe un camion, acoperit de tufănici, după care vin familiile. Urmează statul major legionar, în frunte cu domnul comandant Horia Sima, apoi coloanele nesfârșite ale unităților legionare din toată țara.

Pe traseu, o companie de onoare din regimentul 17 vânători prezintă armele. Convoiul se scurge încet, într'o atmosferă de adâncă reculegere, sub privirile posomorâte, parcă triste și ele, ale Caraimanului, clopotele își spun litaniiile lor într-un grai care vorbește direct inimilor.

Ne apropiem de cimitirul din Predeal care astăzi primește sub glie rămășițele camarazilor noștri.

La ora 16.30 sosesc domnul general Antonescu și doamna, însoțiți de domnul Mihai Antonescu, ministrul justiției și de ofițeri de ordonanță. Conducătorul statului primește raportul de la comandantul ajutor Josin, comandantul gărzilor legionare.

Coșciugele și urnele sunt ridicate de camarazi și purtate pe umeri în fața capelei din cimitir, unde se slujește prohodul de către un sobor de monahi, în frunte cu arhimandritul VALERIU NICOLAU și starețul SERAFIM GEORGESCU de la mănăstirea Sinaia, de asemenea cu protopopul ION MIHĂILESCU din Ploiești.

După ultima “veșnică pomenire”, comandantul Josin face apelul morților Legiunii, la care se răspunde “prezent”. Zeci de mii de glasuri intonează “Imnul legionarilor căzuți”, apoi “Drapelul sus”. După aceasta sicriile au fost aduse la morminte, iar la coborârea lor în groapă s’a făcut o ultimă slujbă în prezența familiilor.

Domnul general Antonescu și comandantul Mișcării Legionare, Horia Sima, au dat morților salutul legionar.

Urnele cu cenușă au fost depuse în biserica cimitirului. Solemnitatea a luat sfârșit la ora 18.00, după care trenurile speciale s’au îndrumat în direcțiile inițiale.

Peste înălțimile Predealului, legate cu cerul de sufletele martirilor legionari, s’au lăsat umbrele nopții. Printre faldurile lor de catifea se țes încet liniști ca de vecernii.

Valurile imense ale detașamentelor legionare au coborât, îndreptându-se pe întreg întinsul țării, de unde au venit, să ducă pe umerii lor țărâna camarazilor spre creastă, lângă Dumnezeu.

Lângă morții noștri, lângă mormintele Învierii Neamului, au rămas dreپți, neclintii, masivi ca stâncile, gărzile de onoare și deasupra, Arhanghelii.

NOAPTEA SFÂNTĂ

Orașul este scufundat în beznă, ca ieri, ca alaltăieri: măsură de apărare. În astă noapte însă întunericul pare coborât peste case și oameni ca o poruncă tainică, pentru că lumina n’ar putea să fie nicăieri decât acolo, în jurul cenușii strânse cu pietate.

Ce vede ochiul aici, sub bolta cerului dominând noaptea, nu încapă în suflet; am vrea să ieșim din timp și din noi înșine ca să pricepem mai bine ce se petrece. Făcliile par aprinse din inima pământului; preoții au vocea obosită, încărcată de veacuri; din când în când o străbate ca o suliță cu vârful spre cer, un cânt plâns de femeie: “Miluiește-ne, Doamne!”. Când plânsul o îneacă, tace și bieteles mâini strâng tâmplele care zvâcnesc. Este o soră de suflet și de credință a mucenicei NICOLETA. Legionarii stau în jur, sute și sute și sute; câmpia toată pare o biserică, singura unde s’ar putea slui o asemenea slujbă. Alături stau mamele, soțiile, părinții, frații, copiii, lumea

săracă, înlăcrimată, amuțită într'o viață chinuită: Popor. O copilă care plânge este fetița lui VASILE CRISTESCU.

NICOLETA, VASILE CRISTESCU, apoi cei nouă răzbuunători de moarte; încă doi fără nume de la Cluj; încă unul fără nume; alții fără nume. Măini, inimi, frunți... Astăzi: puțină cenușă amestecată.

Sunt cuvinte care pot să ne spună totul: prigoană, închisoare, schingiuire, împușcare, ardere. Iar când am înțeles totul se ridică o întrebare și toată înțelegerea se năruie: De ce?

Mă uit în jur: fețele legionarilor par săpate în stâncă; nici flacăra făcliilor n'are putere să le dea mișcarea umbrei și a luminii; este tăcerea oțelită a biruitorilor cu inima oțelită în chinuri. Dar biruința are, aici, în jurul acestei cenușe, statornicia muntelui și siguranța valului care merge la mare fără ocolire. Fiecare dintre ei pare însutit. Nici o victorie cu rândurile întregi n'ar fi putut să rodească această minunată înmulțire de credință și de voință în fiecare supraviețuitor al Legiunii.

Acele sute de făclii care, ca un râu de foc, străbat orașul întunecat - când zorile se apropie dar este noapte încă - sunt sufletul viu al țării care își primește moștenirea recunoștinței și, în fața urnelor, își ia răspunderea întregii biruințe viitoare.

Aș vrea să le strig tuturor că suntem și noi aici, printre rândurile lor, nevăzuți - câțiva italieni; aș vrea să le strig că sufletul nostru este aproape și tresare în frățietate deplină. Martirii voștri sunt alături de ai noștri și îi cinștim cu aceeași pietate pentru că și unii și alții au fost răpuși de dușmani care, în fiecare colț al lumii, poartă același nume!

Noi așteptăm biruința Italiei asupra tuturor inamicilor; va veni apoi acea zi care va fi mai însorită, pentru care am crezut cu neclintită credință în cele două țări; va veni ziua când, la Roma, în cetatea eternă a crucii și a vulturului se va ridica pe cer de pe Capitoliu slăvirea martirilor români care, prin jertfa lor tăcută, au reînviat pe acest pământ strălucirea vechii virtuți romane și, singuri contra tuturor, au înfăptuit minunea României Legionare.

LISTA CELOR ASASINAȚI ⁵⁵

ASASINAȚI ÎN LAGĂRUL DE LA MIERCUREA CIUC

21 - 22 Septembrie 1939

1. BARBU ANTON
2. BENEĆ CONSTANTIN (funcționar)
3. BIRIȘ OVIDIU (avocat)
4. BORZEA TITUS (student)
5. BUHAI VASILE (funcționar)
6. CIOFLEC MARIUS (student)

⁵⁵ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria II, Nr. 41, Miercuri, 30 Octombrie 1940.

7. CARANICA ION
8. COMAN CONSTANTIN (student)
9. COMJIC STEFAN (student)
10. CONSTANTIN GHEORGHE (student)
11. CONSTANTINESCU DUMITRU (medic)
12. CORBEANU VASILE (student)
13. DOBRIN LIVIU (medic)
14. DORCA AFILON (teolog)
15. DUCARU DUMITRU (subinginer)
16. DUMA IOSIF
17. ENESCU ION (funcționar)
18. FELECAN VASILE (muncitor)
19. FILIPOV VASILE (student)
20. GÂRCINEANU VICTOR (ofiter)
21. GRAMA IOSIF (student)
22. IORDACHE NICOARĂ (asist. universitar)
23. MACOVESCHI ION (student)
24. MICU AUGUSTIN LIVIU (inginer)
25. MINCĂ ILIE (student)
26. MITER ION (student)
27. NOAGHIA VIRGIL (student)
28. NUȚIU AUREL (student)
29. PAVELESCU ALEXANDRU (avocat)
30. POPA TIBERIU (student)
31. POPESCU B. ANTON (funcționar)
32. PRODEA NICOLAE (muncitor)
33. RAICU CONSTANTIN (licențiat)
34. RĂDULESCU VIRGIL (ziarist)
35. STAMATE EUGEN (student)
36. STEGĂRESCU CONSTANTIN (licențiat)
37. STRUGARU NICOLAE (avocat)
38. SUSAI VASILE (licențiat)
39. TEODORESCU GHEORGHE (sculptor)
40. TIPONUȚ GHEORGHE (elev)
41. TODAN CORIOLAN (student)
42. UNGUREANU CORNELIU (licențiat)
43. URSU ION (student)
44. VASILIU I. GH. GALUS (ofițer)
45. VILMUS ADAM (muncitor)
46. ZANACHE PETRE (funcționar)

GRUPUL "NADOLEANU"

ASASINAȚI LA 17 - 18 Februarie 1939

1. NADOLEANU ENACHE (medic)
2. POPOVICI DRAGOȘ (student)
3. BĂLĂU OCTAVIAN (student)

În total au fost șapte. Numele celorlalți sunt necunoscute.

ASASINAȚI LA BUCUREȘTI ȘI ARȘI

1. VASILE CRISTESCU (profesor universitar) la 26 Ianuarie 1939
2. NICOLAE DUMITRESCU (locotenent)
3. NICOLESCU NICOLETA aruncată de vie în crematoriu la 10 Iulie 1939
4. DRAGOMIRESCU VICTOR aruncat de viu în crematoriu la 22 Septembrie 1939
5. CLEMENT GHEORGHE

GRUPUL "MITI DUMITRESCU"

ÎMPUȘCAȚI LA 21 SEPTEMBRIE 1939 ÎN PIAȚA SF. ELEFTERIE – BUCUREȘTI

1. DUMITRESCU MITI (avocat)
2. IONESCU ION (student)
3. ISAIA OVIDIU (fotograf)
4. MOLDOVEANU ION (student)
5. PARASCHIVESCU GHEORGHE (student)
6. POPESCU CEZAR (student)
7. STĂNCIULESCU MARIN (mecanic)
8. POPESCU TRAIAN (student)
9. VASILIU ION (desenator)

ELENA BAGDAD - ucisă la 27 Septembrie în sanatoriul de la Bârnova.

NACIU - ucis în județul Tecuci.

ASASINAȚI ÎN LAGĂRUL DE LA VASLUI

21 - 22 Septembrie 1939

1. ANTONIU ION (avocat)
2. BELGEA ION (avocat)
3. BOBOC CONSTANTIN (student)
4. BORZEA VIRGIL (ofițer)
5. BUJGOLI SPIRU (licențiat)
6. BUSUIOC ION (student)
7. CALAPĂR MIHAI (teolog)
8. CÂRDU VALERIU (poet)
9. CLIME TRAIAN (funcționar)
10. COMĂNESCU NICOLAE (student)
11. DANIELESCU ZOSIM (student)
12. DOBRE ION RADU (muncitor S.T.B.)
13. GÂRCINEANU VICTOR (avocat-scriitor)
14. GOGA MIRCEA (student)
15. PARICARI NICOLAE (ofițer)
16. MORARU ALEXANDRU BUBI (student)

17. MOȚOC MIRCEA (student)
18. NICOLICESCU GHEORGHE (inginer)
19. POPESCU SPIRU (student)
20. POPESCU VASILE (student)
21. RECMAN GOGU (student)
22. RIOȘANU PETRE (inginer)
23. SPÂNU IORDACHE (student)
24. STAHU TEODOR (avocat)
25. SOLA STAVRE (student)
26. SUPILA POLISPERIHON (student)
27. TEOHARI MIRCEA (student)
28. TUCAN BORIS (student)
29. TUDOSE TEODOR (avocat)
30. VOLOCARU GHEORGHE (funcționar)
31. ZUS RADU (student)
32. CONSTANTINESCU DORIN
33. CARATASU CHIRIAC

ASASINAȚI ÎN CADRILATER

21 - 22 Septembrie 1939

1. CARANICA PETRE (student)
2. CAVACHI DUMITRU (student)
3. CĂZĂNESCU CAROL (elev)
4. MANGANITA CONSTANTIN (țăran)
5. MENU DIONISIE (țăran)
6. NASTU NICOLAE (țăran)
7. POPESCU HRISTU (țăran)

CUM A FOST ASASINAT CORNELIU ZELEA CODREANU ⁵⁶

(declarațiile plutonierului Sârbu)

"...În zorii zilei (n.n. 29/30 Nov. 1938) am pornit spre Râmnicul Sărat. Ajunși la închisoare, am fost băgați toți jandarmii într'o celulă, unde maiorii Dinulescu și Macoveanu ne-au dat instrucții asupra modului cum avem să executăm pe legionari. Punând în genunchi pe șoferul mașinii, i-a aruncat un ștreang după gât pela spate, arătând cat de ușor se poate executa astfel. Totul a fost gata în câteva minute. Jandarmii au ieșit apoi unul câte unul afară, în curtea închisorii și fiecăruia i s'a dat în seamă un legionar. Mie mi-a dat unul mai voinic, mai înalt. Am aflat mai târziu că acesta era Căpitanul, Corneliu Codreanu. I-am dus apoi în mașini. Aici, legionarul era legat cu mâinile de banca la spate, iar picioarele pe partea de jos a băncii din față, în așa fel ca să nu se poată mișca nici într'o parte, nici în alta. Așa au fost legați 10 legionari într'o mașină și 4 în alta. Eu am fost în prima mașină, în cea cu 10 legionari, în spatele Căpitanului îi fiecare jandarm era așezat în spatele legionarului ce-i fusese

⁵⁶ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul V, Seria II, Nr. 49, 9 Noembrie 1940.

încredințat. În mâini aveam ștreangurile. Am pornit. În mașina mea mai era maiorul Dinulescu, iar în cealaltă maiorul Macoveanu. Era o tăcere de mormânt căci n'aveam voe să vorbim între noi și nici legionarii între ei. Ajunși în dreptul pădurii Tâncăbești, maiorul Dinulescu, care stabilise cu noi, printr'un cod de semnale, momentul execuției, a aprins la un moment dat lanterna, stingând-o și aprinzând-o de trei ori. Era momentul execuției, dar nu știu de ce nu am executat nici unul. Atunci maiorul Dinulescu a oprit mașina, s'a dat jos și s'a dus la mașina din spate. Aici, maiorul Macoveanu fusese mai autoritar. Legionarii erau executați. Căpitanul și-a întors puțin capul către mine și mi-a șoptit: -"Camarade, dă-mi voe să le vorbesc camarazilor mei!" Dar în aceeași clipă, mai înainte ca el să fi terminat rugămintea, maiorul Dinulescu a pus piciorul pe scara mașinii și pășind înăuntru cu revolverul în mână a rostit printre dinți: "Executarea!" La aceasta, jandarmii au aruncat ștreangurile... A fost un muget și un horcăit, întrerupt din adâncul ființei lor, apoi o liniște de mormânt. Cu perdelele trase, mașinile și-au continuat drumul până la Jilava... Când am ajuns, era orele 7 dimineața. Aici ne așteptau: colonelul Zeciu, Dan Pascu, comandantul închisorii, colonelul Gherovici, medicul legist Lt. Col. Ionescu și alții. Groapa era făcută. Trași din mașină, legionarii au fost așezați cu fața în jos și împușcați în spate, pentru a se simula astfel împușcarea pe la spate în timpul evadării de sub escortă. Apoi au fost aruncați în groapa comună..."

Sfintele oseminte ale Capitanului vor fi reînhumate

Sâmbătă la Casa Verde ⁵⁷

Săptămână de rugăciune și îngenunchiere
pentru legionari

- *Comunicatul Mișcării Legionare* -

Șefii de Regiuni și de județe ai Mișcării Legionare s'au întrunit astăzi, 24 Noembrie 1940, la Casa Studențească din București, sub conducerea Comandantului Mișcării Legionare, pentru a pregăti reînhumarea sfintelor oseminte ale Căpitanului, Corneliu Zelea Codreanu.

Din ordinul Comandantului, Săptămâna

CUM AU FOST EXECUTAȚI CAMARAZII POP ȘI LESCANU DIN CLUJ, ÎN FAȚA MORMÂNTULUI CĂPITANULUI

La Cluj fuseseră condamnați la moarte studenții Pop și Lescanu.

Aceștia au fost aduși de la Cluj la Jilava și executați chiar în fața mormântului Căpitanului, Nicadorilor și Decemvirilor.

Ei au cerut să vadă mormântul. Camaradul Pop, care avea o pâine la el, a cerut colonelului Brusescu, comandantul de atunci al Jilavei, să le fie amânată executarea cu o oră pentru a-și mânca pâinea și pentru a se reculege în fața mormântului Căpitanului. Le-a fost admisă cererea.

După un ceas, când a venit să-i lege la ochi, camarazii Pop și Lescanu au refuzat spunând că legionarește vor privi moartea în față.

Camaradul Pop, care n'a murit din primele gloanțe, s'a târît spre cadavrul fratelui său Lescanu, șoptind câteva cuvinte dintr'o rugăciune.

O nouă salvă de puști și l-au ucis.

După aceea, cu o mașină au fost duși la crematoriu unde au fost arși.

Ziarul "**Buna Vestire**", București. Miercuri,
27 Noembrie 1940.

⁵⁷ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul VI, Seria II, Nr. 62, Duminică, 24 Noembrie 1940.

care vine, începând de Luni, 25 Noembrie, va fi închinată în întregime memoriei, eroismului și jertfei nemuritoare a întemeietorului Mișcării Legionare.

În toate zilele din această săptămână, legionarii vor înălța rugăciuni la toate bisericile din țară pentru odihna sufletului Căpitanului, cel mai mare erou și martir al Neamului nostru.

Miercuri seara, în 27 Noembrie, sfintele oseminte ale Căpitanului, Nicadorilor și Decemvirilor vor fi depuse la biserica Sf. Ilie Gorgani, unde preoții vor rosti ziua și noaptea rugăciuni, iar comandanții legionari și toate gradele legionare vor face de veghe la căpătâiul celor adormiți în Domnul.

Toate drapelurile studențimii și ale marilor unități legionare vor fi aduse la biserica Sf. Ilie Gorgani, pentru a fi închinare Căpitanului.

Reînhumarea va avea loc Sâmbătă în 30 Noembrie, la Casa Verde.

Unitățile tuturor organizațiilor din provincie cu drapelurile lor vor fi prezente în Capitală, în dimineața zilei de Sâmbătă.

În această zi, a celei mai mari jertfe din istoria neamului nostru, legionarii de pe întreg cuprinsul țării vor ține post negru și vor trăi într'o adâncă reculegere.

“Buna Vestire”

MĂRTURIA LUI URSEA ⁵⁸

de Alexandru CONSTANT

Vizita Conducătorului la Berlin a avut și episoade... neoficiale, dar, poate, de aceea mai semnificative. Ursea Iosif, conducătorul trenului special, ne-a mărturisit la întoarcere că, împreună cu ceilalți camarazi, s'a bucurat din partea "colegilor" germani de o primire cum nu s'a mai văzut niciodată în cei 20 de ani de când colindă prin Europa...

"Ne-au primit, domnule Ministru, pân toate părțile în mașini, ne-au explicat despre toate și ne-au dus în cofetării și la restaurant unde au plătit tot ei... Atâta prietenie și dragoste ne-au arătat că nici nu mai știam cum să mulțumim".

L-am descusut pe Ursea și mi-a destăinuit:

"În sinea mea, domnule Ministru, mi-a fost rușine că nu eram un legionar încadrat. Fi'ncă "colegii" germani ne spuneau camarazi legionari".

Dacă ar ști Ursea că acelaș spirit de camaraderie a domnit și sus de tot, că aceleași brațe larg deschise ne-au întâmpinat pretutindeni, că s'au născut spontan prietenii trainice, că Legiunea este iubită până la răsfățare în Germania național-socialistă, ar înțelege el, simplu conducător de tren, ce mântuitoare perspective deschide țării noastre revoluția legionară.

Poate Ursea chiar a înțeles. Acesta și părea să fie tâlcul mărturiei lui.

Înțeles-au oare noua eră duhurile înțepenite ale criticiștilor noștri profesioniști?

⁵⁸ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul VI, Seria II, Nr. 63, Miercuri 27 Noembrie 1940.

LA UN DREPT MUNCITORESC 59

de Ștefan Ion GHEORGHE

Dacă în vechiul Stat concepția conducătoare a fost aceea de a obține printr'un minim de efort maximum de câștig, ideea care stă de temelie Statului legionar este aceea a producerii maxime, pentru ca participarea națiunii să fie cât mai mare. Cu cât probabilitatea de participare a întregii comunități a neamului e mai sigură - cu cât o lege din firea acestui neam a avut darul să îmbrățișeze consecințele mai tainice și mai îndepărtate ale comunității - cu atât celula inițiată din tine poartă semnul viu și rodnic al jertfei într'o mai mare măsură. Ideea efortului minim în vechiul Stat dinainte de Biruință se baza pe ideea speculației, a exploatării omului de către om. Ea condamna munca, văzând în aceasta un act care înjosește pe om.

Sau Mișcarea legionară tocmai aceasta a adus: conștiința condiției noastre de oameni cari trebuie să facem efortul cerut pentru punerea în valoare a Națiunii, după concepția legionară stă în însuși chipul în care noi - prin comunitatea de dragoste a Neamului ajungem la Dumnezeu.

Condiția noastră de oameni ne cere prin urmare să luptăm și de e nevoie să cădem pe baricada muncii. Căzând însă, rodul muncii noastre a fost întors odată pentru totdeauna în sânul neamului. Tot astfel precum creația va să întoarcă odată în sânul Atotfăcătorului.

Devenim stăpâni ai muncii noastre în clipa când i-am dat acesteia condiția de istoricitate. Altfel munca nu va putea însemna altceva decât un câștig personal.

Atunci când punând o cărămidă la o casă, știi că generații întregi vor trăi prin existența acestei simple cărămizi, înseamnă că ai câștigat condiția istorică a muncii tale.

Și - mai mult - când știi că această casă va fi temelul clădirii unui întreg cartier, a unui colț de oraș, - poate a unui oraș întreg - rodul muncii tale a câștigat în mai mare măsură această istoricitate.

Și cu aceasta temelul de dreptate al muncii românești.

PROCESUL 60

de Horia STAMATU

Azi începe procesul de punere în drepturi a neamului românesc. Judecător este Căpitanul, prezent, cu Legea Lui, acuzatori sunt cei care au rămas să-i îndeplinească fapta și cuvântul, iar acuzați cei care pierzându-l pe El au făcut-o vânzându-și neamul.

Iată ziua cea mare, când după veacuri de sclavie îndurate cu neîntreruptă suferință de către cel mai nobil popor din acest Răsărit, Adevărul dreptății, după care atât am însetat, vine să se așeze în casa pângărită de minciună și trădare. Se va vedea cum legea, făcută în numele unei "Justiții" neînduplecate, a putut ajunge în mâna oamenilor cu rea voință unealtă de distrugere.

Osânditorii și părtașii lor, cuprinși de orbirea pe care le-a dat-o belșugul aurului, nu s'au încrezut nici în lege, nici în vreun adevăr, ci în puterea lor. Este adevărat că puterea supune legile, dar cu o condiție: această putere să fie legitimă, să vie dela neam. Puterea neamului este a lui Dumnezeu, dar ca să o ai trebuie să te afli în

59 - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul IV, Seria II, Nr. 63, Miercuri, 27 Noembrie 1940.

60 - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul VI, Seria II, Nr. 66, Sâmbătă, 30 Noembrie 1940.

adevărul neamului, să urmezi chiar legea lui.

Necrezând în lege, aceștia credeau că pot să o facă oricum și oricând. Și chiar atunci când și-au făcut-o nu au respectat-o. Pentru că sub ea nu se află o putere adevărată care s'o impună și s'o garanteze, ci doar o putere materială, exterioară. Esența acelei legi se găsea în siluire și înșelătorie. Poporul românesc fusese siluit cu amenințarea luării pâinii dela gură să voteze legea fundamentală a statului. Pe această lege nu se putea clădi nimic altceva decât tot siluire și înșelătorie. Ceeace s'a văzut în doi ani: țara sărăcită și dezarmată a fost ruptă din toate punctele cardinale. Pentru că puterea neamului, puterea cea adevărată era înlănțuită. Forța căreia îi rămânea astfel datoria să apere altceva; pe sine însăși. În loc să lupte cu dușmanul neamului, lupta cu acei care păstrau în ființa lor toată tăria legii acestui neam.

Dar legea nescrisă, legea firească a învins și astăzi se desvelește în casa care va deveni iar a dreptății, pentru înțelegerea întregii lumi.

Moartea care nu e o durere decât pentru mișei nu îi îngroapă decât pe aceștia. Căpitanul nu a putut fi ucis pentru că El înfățișa chiar legea. Și această lege vie vorbește astăzi.

Este legea pe care se clădește adevărul zilelor viitoare, legea rupturii noastre de o lume care nu se mai poate ridica. Ea este piatra de temelie pe care se așează azi dreptatea românească, după ce veacuri întregi nu s'a ținut seama de ea. Căpitanul, creatorul Instituțiilor noastre, sfințește astăzi cu prezența Lui, instituția dreptății românești, batjocorită, până azi, așa cum nu a fost batjocorită dreptatea decât în țările în care neamurile și-au pierdut propria ființă.

FĂRĂ TITLU ⁶¹

Mulțimea se prosternă în fața sicriilor Căpitanului și a celorlalți martiri

Ziua de ieri a fost marcată printr'o afluență de public la biserica Sf. Ilie Gorgani, nemaivăzută până astăzi.

Cămăși verzi, bătrâni, femei, copii, înșiruiți într'un lanț monom, format din stradă se înșiruie pe treptele bisericii, se închină, aprind lumânări și trec mai departe spre a lăsa și altora, tuturor, posibilitatea de a vedea, de a se ruga pentru odihna martirilor.

În fața bisericii strada este îmbrăcată lateral în verde și numeroase vase cu tămâie ridică spre cer nori groși de fum. În biserică sunt aprinse atâtea lumânări încât nu se mai găsește nici un locușor în sfeșnice. În permanență preoții legionari oficiază slujbe înălțătoare, se citește Sf. Evanghelie, se fac mătăanii.

“Buna Vestire”

COPIII MAICII DOMNULUI ⁶²

de Alexandru CONSTANT

La Mânăstirea Bistrița în cadrul de basm al munților Olteni, există un cuib de ortodoxism și fervent naționalism, este Asociația Acoperământul Maicii Domnului. În jurul Mânăstirii, cu mijloace proprii, o maică stareță plină de râvnă și pricepere a făurit un întreg așezământ de educație religioasă și națională. Grădina de copii orfani, începând dela 1 an, școală primară, școală profesională și liceu de maici, ciclul complet al învățământului este organizat pe fundamentul ortodoxismului autentic

⁶¹ - Ziarul **"Buna Vestire"**, București. Anul VI, Seria II, Nr. 66, Sâmbătă, 30 Noembrie 1940.

⁶² - Ziarul **"Buna Vestire"**, București. Anul VI, Seria II, Nr. 78, Sâmbătă, 14 Decembrie 1940.

plăsmuitor de misionarism și generator de intensă viață interioară.

Ieri, cuibul dela Bistrița a adus în mijlocul Bucureștilor o adiere de prospețime românească și farmec ortodox. Am admirat pe scena cinematografului Aro pe micuții orfani ai Asociației, copiii Maicii Domnului, într'un program dincolo de orice așteptare. Acești copii, crescuți în duh creștin și românesc, au relevat potențialul extraordinar al rasei noastre. Tezaur nebănuit rezidă în popor; el așteaptă doar climatul și meșterii spirituali pentru a străluci surprinzător. Ce ogor minunat este sufletul românesc! Și câtă pârloagă, pe acest ogor, ca și pe celălalt, al pământului!

Copiii Maicii Domnului, acest suflet care trăește în directă legătură cu Cerul, sunt pilda vie a nobleței noastre spirituale și a istețimei intelectuale. Dacă pretutindeni s'ar cheltui aceleași devotamente, destinul nostru ne-ar depăși toate năzuințele.

M A I D A N U L ⁶³

de Alexandru CONSTANT

Este o noțiune care ne împinge gândul departe spre anii copilăriei. Maidanul era spațiul libertății desăvârșite, pincipatul bunului plac unde, într'o pitorească promiscuitate, copii vagabonzi, animale și gunoaie își împloteau destinul zilnic din vis, basm și cruntă realitate. Era locul de unde lipseau atenția grijulie a mamei, ochiul sever al tatălui, legea și agenții ordinii publice.

Maidanul așa există în amintirea multora: basme și nostalgie.

Dar maidanul stă (ca) o realitate crudă în viața noastră întreagă. Maidanul, locul unde poți căsca, flecări și critica; maidanul, spațiul gol unde nu trebuie să faci nimic, unde ești dispensat de a gândi, unde treci neobservat, necontrolat și inconștient.

Există un maidan în agricultură, și acesta se numește "pârloagă" sau lucru de mântuială; există un maidan în comerț și se numește speculă; există un maidan și în cultură ca și în presă, unde își plimbă incapacitatea mulți vagabonzi; există un maidan și în administrație...

Cu cât conștiința comunității de viață și destin este mai palidă, cu atât maidanul stă mai frequent în viața unui popor.

O societate în care se poate trăi, de multe ori o viață de maidan, o societate în care viața multor membri este o trecere succesivă dintr'un maidan într'altul, are un randament redus, în toate sectoarele de existență și, cu deosebire, în istorie.

Căpitanul vorbea de ecumenicitate, un deziderat de comuniune afectivă și de conștiință în spațiul spiritual al neamului.

Era condamnarea maidanului.

Numeroase sunt perspectivele noastre de realizare.

Cu o singură condiție: **să suprimăm maidanul.**

⁶³ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul VI, Seria II, Nr. 80, Marți, 17 Decembrie 1940.

PENTRU CEI CARE NU ÎNȚELEG ⁶⁴

de Constantin NOICA

Nu ești legionar și spui că nu înțelegi ce se întâmplă în țară. Te înțeleg. Dacă ai fi avut voință, înțelegi, ai fi fost legionar.

Te miri că astăzi, în plin dezastru românesc Legiunea se bucură. Unde vezi bucuria, om nedrept? Legionarii se gândesc la morții lor de ieri; se gândesc la propria lor dănuire de mâine; visează să învie un neam trăind în letargie - și voi numiți asta bucurie!

Între voi și legionari este o singură deosebire: că voi trăiți drama românească abia acum. Când se întâmplă, pe când ei o trăiesc de ani și ani de când se prefigurează.

Când în 1936 Căpitanul spunea: "Să nu fie dat generației noastre să asiste la ciopârțirea țării" - voi oameni cumiți, v-ați întrebat: unde vede primejdia? Când, mai înainte, Moța spunea: "nu voi avea pace nici în mormânt până când nu vom ridica din nou ceea ce alții au pângărit, au risipit și au pus sub blestem" - voi v-ați întrebat din nou: cum să ridici ceea ce nu s'a prăbușit încă?

Voi nu vedeți lucrurile decât atunci când se întâmplă. Iar pentru că alții le-au văzut mai demult nu strigă astăzi la voi, ca Ieremia: "Este ea suferință mai mare decât a mea?" și muștrați că suferă. Dar, pentru Dumnezeu, de ce oare credeți că au murit câteva mii de oameni și au stat în lanț alții, dacă nu ca să nu se întâmple asta? Bucurie... Noi am văzut bucurie românească. Și cel puțin inconștientă românească. Am văzut pe străzi în seara unei zile de primăvară, când s'a votat constituția lui Carol II, în 1938, oameni jucând hora la sunetele muzicii militare. Am văzut țara aceasta întregă spunând da, după ce în 1937 spusese nu. Am văzut-o ieșind după "linia destinului ei", consimțind, abjurând, turcindu-se și toate astea în sunetul muzicii militare.

Cum, jumătatea din Ardeal abia azi o pierde? N'am pierdut-o în Februarie 1938? N'am pierdut-o la 29 Noiembrie 1938?

Oameni călduți, bombe cu efect întârziat ce sunteți! N'ați înțeles nici de ce suferă Legiunea, nici de ce crede ea. Veți înțelege mai târziu. Dar voi veți fi întotdeauna prea târziu.

REVIZUIREA PROCESULUI CODREANU (1940) ⁶⁵

Conform Decretului-Lege nr. 3226 bis/1940, semnat de conducătorul Statului român, generalul Ion Antonescu, și publicat în Monitorul Oficial din 5 Oct. 1940, se înființează o "Comisie de revizuire a Proceselor Politice și sancționare a magistraților vinovați". Potrivit acestui Decret-Lege, Comisia va putea cerceta și trimite spre rejudecare procesele penale pentru infracțiuni cu caracter politic, judecate în ultimii 8 ani.

Cel dintâi proces ce trebuia să cadă sub prevederile noii legi, era sentința de condamnare a Căpitanului la 6 luni închisoare, pentru ultragiu adus profesorului Nicolae Iorga. Acest proces, după cum se știe, a precedat marele proces din Mai 1938 și a servit numai ca pretext și paravan pentru a permite guvernului arestarea Căpitanului, încarcerarea lui la Jilava și apoi condamnarea lui la 10 ani închisoare. În

⁶⁴ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. An IV, Seria II, 1940.

⁶⁵ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. An IV, Seria II, Decembrie, 1940.

consecință, Comisia de Revizuire s'a ocupat în primul rând de procesul de ultragiu, intentat la cererea profesorului Iorga.

În 31 Oct. 1940, Comisia a dat o decizie prin care dispunea rejudecarea sentinței prin care Capitanul a fost condamnat de Tribunalul Militar la șase luni închisoare în 19 apr. 1938, pentru delictul de ultragiu.

Comisia de revizuire, cercetând mai întâi procesul de ultragiu, a ajuns la concluzia că procesul îndeplinește toate condițiile pentru a putea fi revizuit. Comisia s'a ocupat de faptul diviziunii ce s'a operat în personajul Iorga, substituindu-se gazetarul și omul politic, cu Iorga ministrul, care cerea reparație în justiție pentru ultragiu. Comisia de revizuire a făcut o eminentă expunere a cazului, pentru care ne permitem să reproducem concluziile ei:

"Având în vedere că din examinarea în ansamblu al conținutului scrisorii, mai sus rezumat, rezultă în esență că Corneliu Z. Codreanu, în cadrul general al unei expunerii al chestiunii închiderii magazinelor legionare, arată întâi că organele polițienesci, în urma ordinului Ministrului de Interne Armand Călinescu, le-au închis cele două restaurante legionare de la Obor și Liceul Lazăr și magazinul de coloniale și apoi că Profesorul Iorga, altă dată sfătuitorul lor de a face comerț românesc, scriind articole, în care îi califica pe complotiști și asasini, în legătură cu comerțul ce-l făceau, este un incorect, un necinstit sufletește, pentru că una a povățuit în politică și ziaristică, aruncând sufletele lor nevinovate în ideea, că numai așa vor rezolva problema evreiască, apucându-se de comerț și făcând ca ei - și alta face acum, când ei s'ar fi așteptat să se informeze și la omul pe care-l judecă, nu numai la agenții Ministrului de Interne.

Având în vedere ca atât din acest examen de ansamblu, în care se văd cele două idei bine marcate, cât și de faptul că Corneliu Z. Codreanu arată că Ministrul de Interne Armand Călinescu este autorul ordinului de închidere a magazinelor legionare, precum și din faptul că se referea la vechile sfaturi date de profesorul și ziaristul Nicolae Iorga, despre care spune că și-a batut joc pe nedrept de sufletele lor nevinovate, rezultă în mod neîndoios că ofensele ce-i aduce prin scrisoare nu se referă la calitatea acestuia de ministru, ci la aceea de om politic ziarist, fiind evident că motivul determinant al unei scrisori trimise prof. Iorga, a fost revolta determinată de atacurile prin presa ale acestuia, în care Corneliu Zelea Codreanu vedea numai informații neadevărate date de agenții Ministrului de Interne și articole care au putut determina luarea măsurilor de închidere a magazinelor legionare.

Având în vedere că, dacă, în partea finală, Corneliu Z. Codreanu se adresează profesorului Iorga și către ceilalți toți, care și-au asumat răspunderea unei sângeroase și nedrepte opresiuni, aceasta o face pentru a-i cuprinde pe toți adversarii Mișcării Legionare, lăsând evident, separată și de sine stătătoare acea parte din cuprinsul scrisorii, în care se aduc ofense D-sale în legătură cu articolele din gazetă.

Că, de altfel, în acest sens s'a apărut și Corneliu Z. Codreanu în interogatoriul ce i s'a luat și tot în acest sens au fost și declarațiile martorilor, prof. Ion Găvănescul și prof. Nae Ionescu, iar prof. Iorga nu s'a prezentat în instanță și nu s'a produs vreo altă împrejurare care să îndreptățească Tribunalul pentru a stabili altfel faptele.

Că, în aceste împrejurări, Tribunalul Militar stabilind în fapt că ofensele sunt aduse profesorului Iorga, în calitate de ministru și nu aceea de om politic și ziarist, făcând o greșită stabilire a faptului, și, prin urmare, procesul cade sub revizuire în baza motivului prevazut de art. 3 partea a 2-a, din Decretul-Lege nr. 3326 bis din 5

Oct. 1940" ⁶⁶.

La 30 Nov. 1940, s'a judecat al doilea proces în fața Secțiunilor Unite ale înaltei Curți de Casație, dându-se o decizie de anulare a sentinței Tribunalului Militar din București prin care Corneliu Zelea Codreanu fusese condamnat la 10 ani închisoare.

Conform deciziei Nr. 1 a Comisiei Speciale de Revizuire, procesul Căpitanului a fost trimis la înalta Curte de Casație pentru a fi rejudecat. Judecata s'a ținut Sâmbătă, 30 Nov. 1940.

La ora 9,50, Completul de Judecată intră în sala de ședințe, compus din Primul-Președinte Dimitrie Lupu și președinții celor patru secții. Dimitrie Lupu, după ce a făcut apelul părții civile, a dat citire Deciziei Nr. 1 a Comisiei Speciale de Revizuire, prin care s'a trimis procesul Căpitanului în fața înaltei Curți de Casație. Lectura acestei decizii a durat 30 de minute și a fost ascultată în adâncă tăcere de întreaga asistență. După citirea acestui act, Președintele Dimitrie Lupu dă cuvântul Procurorului-General Coman Negoescu.

Parchetul cere reabilitarea Căpitanului și anularea sentinței de condamnare

Procurorul-General Coman Negoescu și-a însușit concluziile Comisiei de Revizuire și adresându-se Curții a spus următoarele:

"D-voastră, chemați să vă pronunțați în fond asupra revizuirii, luând în considerare cercetarile și concluziile Comisiei, de admitere în principiu a revizuirii, urmează să declarați fără valoare hotărârea de condamnare și să reabilitați memoria condamnatului Corneliu Zelea Codreanu, bineînțeles făcând un examen al hotărârii și văzând dacă nu cumva hotărârea de condamnare se menține și pe alte temeuri.

În cazul de față, dacă se examinează hotărârea de condamnare, se vede că ea nu poate să-și găsească un alt reazem. Corneliu Zelea Codreanu a fost condamnat pentru patru fapte, crime și delict. Comisia de admitere în principiu a găsit că legea a fost greșit aplicată și că faptele au fost greșit stabilite. Constatările și concluziile Comisiei se impun înaintea D-voastră.

D-voastră urmează ca, pe baza acestor constatări și concluzii, întrucât hotărârea de condamnare nu se poate menține pe alte considerații, făcând aplicarea art. 508 din pr. p., să declarați nulă și fără valoare, hotărârea de condamnare și să reabilitați memoria lui Corneliu Zelea Codreanu, punând astfel sfârșit efectelor unei hotărâri pătăta de eroare.

Acestea sunt concluziile noastre".

Cuvântul Apărării

Pledoaria avocatului Alexandru Vergatti

⁶⁶ **NOTĂ:** Corneliu Zelea Codreanu se prezentase la proces și a declarat că el a răspuns omului politic și gazetarului Nicolae Iorga, care-l atacase în articole, încât nu putea fi ultragiat Ministrul Iorga. Acesta, de altminteri, nici n'a binevoit să apară în instanță, lăsând toată treaba să o dezlege justiția, știind de mai înainte ce sentință se va da. Căpitanul a fost condamnat la 6 luni închisoare corecțională, fără circumstanțe atenuate, iar verdictul i s'a comunicat în 19 Aprilie 1938, pe când era încarcerat la Jilava.

După concluziile Procurorului-General, Primul președinte Lupu dă cuvântul avocatului Alexandru Vergatti.

Avocatul Vergatti a atacat aspectul politic al procesului din 1938, arătând că ceea ce s'a introdus în dosare nu are nici o legătură cu adevărata cauză.

“Vă mărturisesc cinstit că în clipa în care trebuie să arătăm în fața D-voastră motivele pentru care cerem judecarea procesului Căpitanului, nu pot să fac acest lucru fără să încerc în sinea mea să mă gândesc la cel care și-a dat viața, la cel care s'a dus pentru un adevăr, adevăr pe care-l slujim și îl profesăm cu toții. Și nu pot face acest lucru, Domnule Președinte și Onorată Înaltă Instanță, pentru că dacă am încerca să judecăm acest proces simplu, așa cum s'ar părea că reiese din textul rigid al legii, nu v'am cere altceva D-voastră decât o schimbare de perspectivă, v'am cere ca într'un proces, care a avut o anumită perspectivă, D-voastră să pronunțați o hotărâre care să-i dea o altă perspectivă. O cerem noi - nu anticipăm asupra hotărârii Curții.

Dar nu aceasta este intenția noastră. Pentru ca, Domnule Președinte și Onorată Instanță, procesul Căpitanului a căpătat valoarea unui truism, pentru acei care nu s'au mai interesat nici de fond și nici de întinderea acestor adevăruri.

În acest proces nu s'a judecat dacă într'adevăr cel oricine este cineva, nu s'a ocupat nimeni de acea scrisoare de care Onorata Comisie spune că nu s'a ținut seama, nu s'au ocupat de aceste lucruri; s'au preocupat cu totul de altceva și anume, din ce trăiește Căpitanul, dacă, Căpitanul este deștept sau nu, s'au preocupat dacă vorbește sau nu bine, dacă e un bun cuvântător la întruniri publice; nu s'au preocupat dacă adevărurile pe care el le spunea au valoare națională, autentică.

Atunci, domnilor, noi suntem obligați astăzi să lămurim cinstit și cu toată tăria pe care ne-o dă credința noastră, liniștea noastră, încrederea în D-voastră, lămurim juridicește de ce în clipa în care procesul Căpitanului s'a judecat, s'a făcut o greșală.

Procesul acesta, născut în fața unui tribunal militar, a avut o sorginte: neînțelegerea adevărurilor profesate de un om, neînțelegerea unor adevăruri, care erau curente, dar inacceptabile pentru ei.

În clipa în care a fost trimis în judecată și s'a spus că o organizație înfăptuită de Căpitan prezintă o anumită coloratură, nu s'a spus acest lucru din reaua credință a aceluia care știau prea bine că această organizație are cu totul alt caracter decât cel pe care l-au înscris ei în dosarele pe care le aveți D-voastră, ci a pornit din altceva, din inacceptarea noilor instrucțiuni ale Statului, așa cum au fost arătate în circularile care au fost scoase de către Căpitan. Procesul a pornit, pentru că C. Z. Codreanu a dat o circulară. Se hotărâse suspendarea Constituției și pierderea tuturor drepturilor de către toți oamenii. Și atunci C. Z. Codreanu a dat o circulară în care spunea așa:

"Deci suntem aruncați din raportul de Drept, în raportul de Forță.

Pe acesta însă noi nu îl primim.

Noi am înțeles să acționăm în cadrul legii, manifestându-ne credințele noastre. Dacă aceasta n'o putem face și dacă orice manifestare de credință, rațiunea de existență a partidului nostru a încetat.

Noi nu vrem să introducem forța.

Nu vrem să întrebuițăm violența.

Ne este suficientă experiența din trecut, când fără voia noastră am fost atrași pe calea violenței. La orice violentare, noi nu mai răspundem în nici un fel. Suportăm. Și chiar atunci când întreaga națiune română este tratată ca o turmă de animale

inconștiente.

Lovitură de Stat nu vrem să dăm.

Prin esența însăși a concepției noastre, noi suntem contra acestui sistem.

Ea înseamnă o atitudine de bruscare, de natură exterioară, pe când noi așteptăm biruința noastră de la desăvârșirea în sufletul națiunii a unui proces de perfecțiune omenească.

Nu vom întrebuința aceste mijloace, pentru că tineretul de astăzi are prea adânc înfiptă conștiința misiunii sale istorice și a răspunderilor sale, pentru a face acte necugetate, care să transforme România într'o Spanie însângerată.

Generația noastră întregă vede bine mănuașă ce i s'a aruncat.

Mănuașă aruncată va rămâne însă jos.

Noi refuzăm să o ridicăm".

Atunci, domnilor, au supărat aceste lucruri, în clipa în care s'a hotărât desființarea organizațiilor politice și s'a trecut la măsuri, s'au supărat toți acești oameni, care, neacceptând principiul, au cugetat în fundul sufletului lor să-i facă un proces, începuse în mintea lor să se înscăuneze gândul acesta al trimiterii în judecată pentru faptele pe care vi le vom expune.

S'au găsit toți acești oameni în fața unei noi circulări a Căpitanului, o circulară pe care, cum o spune chiar la sfârșitul circularii, o adresează Miniștrilor din Țara Românească". (E vorba de Scrisoarea Deschisă adresată lui Vaida Voevod).

Avocatul Vergatti citează din aceste circulări o serie de pasaje din care rezultă netemeinicia acuzațiilor aduse lui Corneliu Zelea Codreanu, apoi continuă:

"Domnilor, Justiția nu este făcută pentru a trimite în judecată. Justiția este făcută pentru a face dreptate; ea nu este un simplu instrument mecanic, este conștiința omenească, care acționează în cadrul textului de lege.

În acest proces s'a vorbit încontinuu de ordinea publică, s'a vorbit de fondul acestui proces, că trebuie să fie judecat așa cum a fost judecat, nu pentru că ar fi un proces normal, căci este un proces anormal, în care ordinea publică a fost lezată.

A fost o problemă pe care noi nu vrem să o repetăm în fața D-voastră, pentru că am putea greși. Noi nu vrem să ne situăm în acest domeniu de ordine publică, nici atunci și nici acum, căci atunci ca și acum nu puteam vorbi de o ordine publică legală.

Ordinea publică este una singură, nu forma pe care o îmbracă, ci forma ei adevărat structurală. Nu se poate încerca să se șantajeze conștiința unor oameni prin întrebuințarea unor termeni care nu-și au locul. S'a vorbit încontinuu în acel proces de încălcarea ordinii publice și nu s'a articulat în nici un fel cum și în ce fel ordinea publică este lezată".

Aspectele procesului

Alexandru Vergatti constată că procesul a avut două aspecte: unul expus mai înainte, de ordin politic "care a reieșit din neînțelegerea, din această neacceptare a adevărilor, a principiilor politice expuse de Corneliu Zelea Codreanu". Și un al doilea aspect, al trădării de care s'ar fi facut vinovat Corneliu Zelea Codreanu.

"Forma de trădare o capătă cele 6 circulări pe care D-l Procuror General le-a

expus, circulări care au dus la inculparea legală, pentru motivul că în fruntea lor, aceste acte poarta cuvântul "secret".

Dar simpla lor citire arata ca acest caracter de secret - cu alte cuvinte inerent siguranței Statului - din partea autorităților de la care emană aceste acte, nu pot apărea secrete prin parafarea cu apostila de "secret", ci prin conținutul lor. Este foarte ușor ca o instituție, care are posibilitatea de a da caracter de secret unui act, să-i pună această titulatură; dar titulatura nu are importanță, caracterul actului trebuie să fie secret.

De aceea socotesc că nu se poate în nici un caz, nu numai astăzi, dar nu se poate nici atunci și nici oricând în acest proces care trebuie să intre în istorie, să se mai discute altceva, decât insnitarea acestor acte, care nu pot avea alt caracter, decât cum nu se poate face justiție.

Eu, personal, încheind expunerea mea, cer să faceți dreptate: să răsfârngați din conștiința și atitudinea D-voastră de "Magistrat" toată liniștea și toată mândria dreptății definitive a acestui neam. Vă cer, domnilor magistrați, să ne eliberați sufleteste de toate îndoielile care ne-au curmat tinerețile noastre și luptele noastre prin pușcării. Vă cerem să faceți dreptate, să dați rând cinstei, să dați drum liber atitudinii neinfluențate și oneste, să răspândiți în țara toată atitudinea personalității D-voastre, așa cum ați făcut-o în tot decursul carierei D-voastre de "Magistrați".

Eu nu pot decât să vă citesc cuvintele Căpitanului, aflate pe o filă în acest dosar, cuvinte pe care Căpitanul, vizionar de proporții mitice, le-a scris în ziua de 13 Martie 1938: "După fiecare răstignire, urmează o înviere; după fiecare înviere, o cădere a judecătorilor nedrepti. Te rog să fi sigur că ne vom bucura împreună în ziua învierii, pentru că toți dușmanii noștri au puterea de a ne răstigni, dar nu și pe aceea de a opri învierea, care urmează fiecărei răstigniri".

Vă cerem să faceți dreptate, prin învierea luptei tineretului român".

Pledoaria Avocatului Horia Cosmovici

Președintele Dimitrie Lupu dă cuvântul Avocatului Horia Cosmovici. Cosmovici își începe pledoaria, explicând că prin acest proces s'a judecat zbuiciul unei generații, care s'a concretizat în doctrina lui Corneliu Zelea Codreanu și a altor gânditori ai Legiunii.

"Înaltă Curte, D-voastră judecați zbuiciul unei generații: al unei generații de credință.

Când spun "generație", nu mă refer la un număr de ani; după cum când voi întrebuința cuvintele "tineresc" sau "tinerețe" sau "tânăr", nu mă refer la culoarea părului. Pentru că noi întotdeauna am avut batrâni și experiența părului alb, care ne-au apărut și îndrumat pașii. Generația noastră, ca și tinerețea noastră, este o chestiune de atitudine sufletească. Cel mai tânăr om al Franței, la un moment dat, a fost Clemenceau. Și în Mișcarea Legionară cel mai tânăr om din vremuri grele a fost Generalul Cantacuzino-Grănicerul.

Astăzi, când ne-am asumat o răspundere care depășește posibilitățile multora, în această țară gasim printr'o providență care ne-a apărut întotdeauna, sfaturile și experiența unui om care ne ajută, ne ferește și ne apără cu întreg prestigiul persoanei sale.

Înaltă Curte, ce este Mișcarea Legionară?

Este prima revoluție a neamului românesc. Prima revoluție care se împlinește.

Noi am mai avut încercări în trecutul istoriei noastre, dar nici una dintre ele nu a fost împlinită. Aceasta se explică prin îndoitul punct de vedere, că revoluția noastră este o revoluție spirituală și în al doilea rând, că este o revoluție proprie a noastră, strâns legată de tot ce este românesc, de tot ce a trăit pe acest pământ.

Revoluția legionară nu și-a întors ochii nicăieri pentru a prinde și a desprinde linia viitorului neamului românesc. Ea s'a întors la Mihail Kogalniceanu, la Eminescu, la Conta, la toți acești oameni ai trecutului nostru, care au fost premergătorii, în vremea când problema nici nu se punea în Europa.

Ce reprezintă în esența ei această Mișcare Legionară?

Ne-o arată unul dintre prietenii pe care i-am pierdut, mare figură legionară, Puiu Gârcineanu, într'o carte așa cum putem scrie noi legionarii, în vremea când mai mult simteam decât gândeam, carte intitulată "Din lumea legionară". Vă rog să îngăduiți a-i aduce lui Puiu Gârcineanu prinosul amintirilor mele și în același - timp să-l înconjoară de celălalt bun prieten, cu care s'a înțeles întotdeauna, Iordache Nicoară, și respectat de vechii luptători. Numai cine nu e legionar, sau poate dintr'o trufie nemăsurată, ar putea să vorbească cu ușurință de acești doi oameni.

Înaltă Curte, suntem unica mișcare care împletim credința bisericii ortodoxe cu o mișcare politică.

Legionarismul este în primul rând credință în Dumnezeu, în sensul cel mai pur, în sensul credinței noastre creștine.

Mișcarea Legionară se poate defini printr'o singură frază: este o luptă gigantică, luptă de încordări uriașe, pentru a tinde către perfecțiunea și sublimul arătat nouă de linia bisericii creștine. Această mișcare pune ca o condiție esențială, pentru ca acest neam să poată păși înainte pe drumuri noi, transformarea interioară, schimbarea omului. Nu poți să ai dreptul să ceri altuia să se îndrepte, până când în prealabil tu însuși nu încerci să te îndrești".

În continuare av. Horia Cosmovici explică ce rol joacă în doctrina legionară credința învierii din morți, înviere învățată de biserica creștină.

Abordează apoi programul politic al Mișcării, din care reține gravitatea problemei evreiești și plaga politicianismului în viața publică a României, bazându-se pe numeroase citate din lucrările Căpitanului.

În ce privește metodele de luptă ale Legiunii, Cosmovici arată că ele nu s'au inspirat din principiul violenței, pentru a cuceri puterea. Dimpotrivă, chiar în primele zile de la întemeierea Mișcării, Corneliu Zelea Codreanu a declarat că va acționa exclusiv în cadrul legilor țării: "Vom merge pe linia legilor țării, neprovocând, ocolind orice provocare, nerăspunzând la nici o provocare".

Corneliu Zelea Codreanu a cerut să fie răzbunat și toți cei vinovați de dezastrul țării să fie pedepsiți. Dar cum? Nu prin acțiuni singuratice și necontrolate de răzbunare, ci prin procedeu legal. Iată se spune la punctul 84 din Cărticica Șefului de Cuib: "Primul punct din programul legionar dacă vă întreabă cineva, să-i spuneți că este jurământul pentru pedepsire. A doua zi după victoria legionară, se va constitui Tribunalul excepțional, care va chema în fața lui și va judeca:

Pe toți jefuitorii banului public.

Pe toți cei ce au primit mită, înlesnind afaceri.

Pe toți cei ce, încălcând legile fundamentale ale țării, au persecutat, au ucis, au lovit în legionari sau în familiile lor.

Orice funcție ar deține de la jandarm la ministru, nimeni nu va scăpa acestei judecăți".

Grija de legalitate l-a urmarit pe Corneliu Zelea Codreanu permanent, chiar și atunci când legionarii lui erau supuși la chinuri și ilegalități de nedescris și se puteau prevedea reacții, când suferințele atingeau limita disperării, cum s'a întâmplat în anumite cazuri. Cuvântul lui de ordine a fost permanent: supunere la legi și răbdare în fața celor mai mari nedreptăți.

Din această perspectivă, Horia Cosmovici arată cât de absurdă a fost acuzația de ațâțare la război civil, azvârlită Căpitanului în cursul procesului său.

Cu ajutorul ultimelor declarații și circulări ale lui Corneliu Zelea Codreanu, demonstrează cât de preocupat era Șeful Legiunii ca să nu se producă nici o tulburare în țară, nici chiar atunci când locuitorii ei au fost despuiți de toate drepturile lor prin lovitura de Stat a regelui Carol al II-lea. El își dădea seama de nenorocirea ce s'ar abate asupra țării, dacă românii s'ar încăiera între ei, în timp ce dușmanii pândeau la hotare.

Horia Cosmovici își încheie pledoaria cu următoarele cuvinte:

"Înaltă Curte, sunt la sfârșit.

Am scris o broșură intitulată "Adevărul în procesul lui Corneliu Zelea Codreanu", în Mai 1938. Această broșură am scris-o în timpul prigoanei - cum o numim noi, urmăriți de agenți, am scris-o în diferite case, o parte la mine acasă, o parte la Alex. Ghica, altă parte la Ion Boroianu, apoi în casa lui Danielopol. Am împărțit-o tuturor ca să poată cunoaște adevărul în procesul Căpitanului.

Am numai două lucruri aici care sunt ale mele. Mă voi referi numai la unul dintre ele, pentru ca, înalta Curte, convingerea mea, sinceră este că sunt atât de departe de a mă considera, de a mă socoti un om priceput să despice destinul neamului, să-l pot vedea; dar am o credință a mea și aceasta credință o slujesc până la ultima suflare.

Ei bine, veți vedea că am izbutit eu care, vă spuneam, sunt departe de perfecțiune - sunt departe chiar de linia legionară cu mii de metri - am izbutit să fiu prooroc. Să nu mire lumea: am fost cinstit când am scris - și o știu toți legionarii, este un lucru care poate fi controlat... Scriam:

"Când o judecată este dreaptă, nu mai judecă nimeni, dar când o judecată e strâmbă, atunci judecă toată lumea. Iată de ce procesul Corneliu Zelea Codreanu, pierdut înaintea instanței militare, continuă în fața Tribunalului țării și sentința rămâne să se dea". Nimeni nu mai credea în biruința legionară când am scris aceasta - "și nu se știe de care parte vor fi trădătorii și de care parte patrioții".

Înaltă Curte, concluziile mele de azi le-am trasat atunci, în 1938.

Azi nu știu în ce măsură am izbutit să vă prezint întregul zbucium al generației noastre până la acest punct.

Înaltă Curte, va cer în fața unui mormânt, azi deschis din nou, al Căpitanului, să binevoiți a accepta ca să aveam posibilitatea, noi legionarii, prin D-voastră, să mai smulgem acestui mormânt pentru Țara Românească încă o biruință, prestigiul justiției.

Vă rog dați-ne-o, căci altfel nu am mai putea trăi".

Dezbaterile fiind închise, Curtea a intrat în deliberare. La ora 7 seara, înalta Curte de Casație, în plenul ei, a intrat în sală aducând următoarea decizie:

Memoria Căpitanului a fost reabilitată

"Comisia, potrivit Deciziei Nr. 1/940 dată de Comisia pentru revizuirea proceselor politice și a Decretului-Lege nr. 3226/1940 art. 4 și art. 506 din procedura penală, decide:

Declară fără valoare sentința tribunalului militar, Secția I-a, a Corpului II Armată București, privitoare la defunctul Corneliu Zelea Codreanu și îi reabilitează memoria.

Ordonă publicarea acestei hotărâri în Monitorul Oficial, pe cheltuiala Ministerului de Justiție, și într'un ziar din Capitală, la cererea D-nei Elena Corneliu Zelea Codreanu, soția Căpitanului".

CINE a judecat ?

Cele mai înalte figuri ale magistraturii țării: Primul Președinte al înaltei Curți de Casație, înconjurat de patru președinți ai secțiilor Supremei Instanțe.

UNDE s'a judecat ?

În supremul For al Justiției".

Rejudecarea procesului Căpitanului s'a judecat în sala de ședințe a Secțiilor Unite de la înalta Curte de Casație. Completul de Judecată a fost format din următorii înalți magistrați:

Dimitrie Lupu, Primul-Președinte al înaltei Curți de Casație.

Dimitrie Cihodariu, Președintele Secției I.

Mihail Mosgos, Președintele Secției II.

Constantin Macri, Președintele Secției III.

Titu Magheru, Președintele Secției IV.

Fotoliul Ministerului Public a fost ocupat de Coman Negrescu, Procuror General la Curtea de Casație.

Funcția de Secretar al Comisiei de Judecată a fost îndeplinită de Filip Mihăilescu, Prim-magistrat, Consilier la Curtea de Apel.

Pe banca apărării au luat loc Alexandru Vergatti și Horia Cosmovici. Doamna Elena Zelea Codreanu, ca parte civilă, este reprezentată de avocații Vergatti și Cosmovici.

În sală au fost prezenți, în afară de soția Căpitanului, doamna Elena Zelea Codreanu, următoarele persoane: doamna Liana Cotigă (soția lui Traian Cotigă, asasinat în sept. 1939), av. Ilie Gârneață, av. Corneliu Georgescu, ing. Blănaru (Comandanți ai Bunei Vestiri), colonel Ștefan Zăvoianu, av. Traian Cristescu, dr. Șerban Milcoveanu (președintele UNSCR în 1937-1940), preot Udrișteanu (duhovnicul Căpitanului), mitropolitul Gurie, ing. Virgil Ionescu (colaborator al Căpitanului), Vasile Mailat (primarul Sectorului III Albastru), George Axinteanu, ing. Țintă, ing. Scărlătescu și reprezentanții presei române și străine.

REJUDECAREA PROCESULUI DIN IULIE 1938 AL CELOR 19 LEGIONARI FRUNTAȘI

Guvernul dictaturii carliste nu s'a mulțumit cu condamnarea Capitanului, ci după ce sentința acestuia a rămas definitivă, prin respingerea recursului său în ziua de 17 Iunie 1938, a trimis în judecată pentru motive identice și la scurt interval și pe 19 frunțași ai Legiunii.

Conducătorii legionari, trimiși în judecată, se aflau internați în Lagărul din Miercurea Ciuc, când a venit ordinul sa fie transportați la București, pentru a se înfățișa înaintea aceluiași Tribunal Militar, Secția a I-a a Corpului II Armată, care l-a

osândit și pe Căpitan. Evident, după ce membrii Tribunalului Militar n'au avut nici un scrupul de conștiință ca să execute ordinul de la Palat, condamându-l pe nedrept pe Corneliu Zelea Codreanu, cu atât mai puțin puteau fi impresionați de protestele de nevinovăție ale colaboratorilor Căpitanului.

În 25 Iunie 1938 a început procesul fruntașilor Legiunii și s'a încheiat la 1 Iulie cu condamnarea în bloc a tuturor acuzaților, variind în sentințele lor doar anii de închisoare. Pedepsa cea mai mare au primit-o Vasile Cristescu și Alexandru Cantacuzino, 9 ani de închisoare, deoarece fugiseră de sub escortă, când erau transportați cu trenul de la Miercurea Ciuc la București, iar restul de la 7 ani până la un an.

Comisia pentru revizuirea proceselor politice și sancționarea magistraților vinovați s'a ocupat și de cazul celor 19 fruntași legionari, condamnați la 1 Iulie 1938.

Decizia Nr. 4 din 21 Noiembrie 1940

Comisia formată din Domnii:

Președinte: Domnul Ștefan P. Mihăileanu, Consilier la înalta Curte de Casație și Justiție.

Membrii: D-nii Vasile Butureanu, Consilier la înalta Curte de Casație și Justiție.

Constantin Năvârlie, Consilier la înalta Curte de Casație și Justiție.

Alexandru Oteleşteanu, Profesor Universitar.

Vintilă Dongoroz, Profesor Universitar.

Comisia: Luând în examinare modul cum a fost judecat procesul politic privitor pe 1) Vasile Cristescu, 2) Alexandru Cantacuzino, 3) Alexandru Cristian-Tell, 4) Gheorghe Istrate, 5) Mihail Polihroniade, 6) Paul Craja, 7) Traian Cotigă, 8) Sima Simulescu, 9) Virgil Ionescu, 10) Bănică Dobre, 11) Furdui Gheorghe, 12) Clime Gheorghe, 13) Șerban Milcoveanu, 14) Nicolae Totu, 15) Radu Budișteanu, 16) Apostolescu Gh., 17) Serafim Aurel, 18) Eugen Ionica, 19) Preotul Nicolae T. Georgescu-Edineți, care formează dosarele 895 și 900 din 1938, ale Tribunalului Militar al Corpului II Armată, Secția I-a, proces soluționat prin sentința Nr. 503 din 1 Iulie 1938, rămasă definitivă prin nefolosirea căilor de reformare de către cei doi dintâi și prin respingerea recursului celorlalți inculpați de către Curtea Militară de Casare și Justiție, care a avut loc prin Decizia cu Nr. 416, din 26 Iulie 1938, a acelei Curți, cum și recurs introdus contra acestei din urmă decizii, motivat pe necompeteța instanțelor militare de a-i judeca pentru faptele pentru care au fost trimiși în judecată, care a avut loc prin Decizia Nr. 4591, din 7 Octombrie 1938, a înaltei Curți de Casație și Justiție Secția II-a, cum și pe neconstituționalitatea art. 128, punctul 3 din Codul de Justiție Militară, care a avut loc prin Decizia Nr. 125, din 30 Martie 1939, a Secțiilor unite ale aceleiași înalte Curți, sentința prin care au fost condamnați primii doi, în lipsă, la câte 9 ani închisoare corecțională, 120.000 lei amendă și 6 ani interdicție corecțională, următorii până la al 15-lea inclusiv, la câte 7 ani închisoare corecțională, 20.000 lei amendă și 6 ani închisoare corecțională, următorii trei câte 5 ani închisoare corecțională, 20.000 lei amendă și 6 ani interdicție corecțională, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, prevăzut și pedepsit de art. 209 punctul 1 din Codul Penal redacția inițială și delictul de participare la o organizație politică interzisă, prevăzut și pedepsit de art. 23 al. 1 și art. 30 din legea apărării ordinii în Stat, iar ultimul la un an închisoare corecțională, pentru delictul de participare la o organizație politică interzisă, prevăzut și pedepsit de art. 23 al. 1 și

art. 30 din legea pentru apărarea ordinii în Stat.

Constatând ca potrivit art. 1 al Decretului-Lege cu Nr. 3326 bis din 3 Octombrie 1940, procesele penale pentru infracțiuni cu caracter politic definitiv, judecate în ultimii opt ani pot fi revizuite.

Că prin infracțiuni cu caracter politic, potrivit art. 27 c.p., se înțeleg acelea pe care legiuitorul le sancționează cu pedepse politice, cum și acelea care, deși sancționate cu o pedeapsă de drept comun, au acest caracter prin împrejurările în care au fost săvârșite sau din cauza mobilul lor, în care caz, instanța de judecată este dator să substituie pedepsei de drept comun, pedeapsa politică corespunzătoare, în scara pedepselor stabilite de art. 22 și 23 din același Cod.

Că întrucât în speță, faptele pentru care numiții de mai sus au fost condamnați, sunt infracțiuni politice, având acest caracter față cu mobilul care a determinat faptele imputate și care era politic, ca unul care, după cum se arată în considerentele de mai jos, tindea la propaganda politică a partidului și organizarea lui în vederea timpului acelei propagande, prin înscăunarea la cârma Statului, procesul acesta intră între acelea al căror revizuire se poate proceda în virtutea aceluși Decret-Lege..

Considerând ca potrivit art. 2 al aceluiași Decret-Lege, revizuirea proceselor penale cu caracter politic definitiv, judecate în ultimii opt ani, va putea fi admisă, înafară de cazurile prevăzute de procedura penală, și pentru 1. Violarea dreptului de apărare; 2. Greșita stabilire a faptelor; 3. Greșita aplicare a legii.

Având în vedere că din examinarea sentinței și deciziilor care au intervenit în cauză, cum și a actelor de instrucție și celorlalte piese din dosar, se stabilește în fapt că judecata s'a făcut cu 1. Violarea dreptului de apărare; 2. Greșita stabilire a faptelor și 3. Greșita aplicare a legii, potrivit art. 3326 bis, din 3 Octombrie 1940, revizuirea urmează să fie admisă.

Pentru aceste motive, în virtutea legii

DECIDE :

Admite în principiu revizuirea procesului politic privitor pe 1) Vasile Cristescu, 2) Alexandru Cantacuzino, 3) Alexandru Cristian-Tell, 4) Gheorghe Istrate, 5) Mihail Polihroniade, 6) Paul Craja, 7) Traian Cotigă, 8) Sima Simulescu, 9) Virgil Ionescu, 10) Bănică Dobre, 11) Furdui Gheorghe, 12) Clime Gheorghe, 13) Șerban Milcoveanu, 14) Nicolae Totu, 15) Radu Budișteanu, 16) Apostolescu Gheorghe, 17) Serafim Aurel, 18) Eugen Ionică, 19) preotul Nicoale T. Georgescu-Edineți.

(Urmează în continuare repetarea pedepselor la care au fost condamnați fiecare, de Tribunalul Militar așa cum se specifica la începutul Deciziei).

- pentru:

1. Violarea dreptului de apărare.
2. Greșita stabilire a faptelor și
3. Greșita aplicare a legii.

Disponem înaintarea dosarelor Comisiei de Judecată de pe lângă înalta Curte de Casație și Justiție, potrivit art. 4 al Decretului-Lege Nr. 3326 din 3 Octombrie 1940.

Dat astăzi 21 Noiembrie 1940

Președinte: Secretar:

(ss) Stefan P.Mihăileanu, Panait V. Călcâi

Membrii: Vasile Butureanu, Constantin Năvârlie, Alexandru Oteleşanu, Vintilă

Dongoroz.

Ce semnificație are rejudecarea procesului din 1938 al lui Corneliu Zelea Codreanu, anularea sentinței de condamnare și rehabilitarea memoriei lui prin Decizia înaltei Curți de Casație?

Această întrebare și-a pus-o și av. Dumitru M. Ranetescu, în ultimul articol publicat în ziarul Buna Vestire, din 5 Dec. 1940.

Ranetescu face distincție între planul spiritual de existență, unde Căpitanul nu poate fi atins de nici o micime omenească, de nici o ticăloșie a contemporanilor, dominând cu statura lui uriașa viața eternă a neamului nostru, și planul istoric, unde era nevoie de aceasta reparație, de această decizie a celei mai înalte instanțe judiciare a țării, pentru ca "un strop de noroi" se prinsese pe albul imaculat al veșmântului său:

"Azi mă întreb: la ce poate servi răscolirea unei dureri, îngropată în țărâna anilor? S'a pronunțat acum trei zile, de înalta Curte, anularea unei monstruoziități judiciare și rehabilitarea Căpitanului.

Era nevoie de anularea unei nulități, de desființarea unei negații a oricărei idei de justiție? Teoretic, da.

Fiindcă pe albul imaculat al veșmântului de jertfă și nevinovăție, cu care Căpitanul a intrat în istorie, se prinsese un grăunte de noroi. El trebuia smuls, căci, în scurgerea veacurilor viitoare, s'ar fi putut găsi cineva care să demonstreze, cu autoritate de lucru judecat, că a existat un trădător cu numele de Corneliu Zelea Codreanu.

Câți evrei n'au pângărit memoria lui Iisus, bagatelizându-i minunile și încercând să-l coboare din înălțimea sfințeniei la murdăria vulgarității, fără alt argument decât exegeza talmudică și cutezătoare a spiritului lor!

Dar când ar fi vorba sa se descopere în arhive o sentință definitivă, de osândire a Căpitanului?

Pentru noi, cei de azi, care am sorbit din cupa amară a nedreptății, dar am văzut și răsăritul uriașei biruințe, rehabilitarea Căpitanului este o simpla formalitate a legii.

Am văzut solemnă înfățișare a înaltei Curți, am auzit gravele concluzii ale procurorului general, strălucita cuvântare a lui Vergatti, profunda elocință - cu rezonanțe de suspin și de blestem - din pledoaria D-lui Horia Cosmovici, am ascultat glasul emoționat al celui mai înalt magistrat al țării - prim-președintele Lupu - și am ieșit din încăperea Curții ca dintr'o imensă Catedrală în care s'a rostit cuvântului lui Dumnezeu.

Nici o șoaptă nici un murmur. A fost ceva - pentru noi legionarii ca și pentru cei buni și drepti - putea să fie, putea să nu fie. Pe Căpitan nici o sentință nu l-a putut atinge și nici o lege nu l-a putut spăla.

Doar formalismul omenesc trebuia îndeplinit pentru tiparnița Istoriei."

Cuvântul

Ziar al Mișcării Legionare

CEASUL TINERILOR? ⁶⁷de **Mircea ELIADE**

Când portarul mi-a dat plicul, am avut o tresărire ciudată. Îți recunoscusem scrisul, și am așteptat cu bucurie ceasul când aveam să citesc această scrisoare grea, chinută, tristă fără motiv. Mesajele dumitale nu sunt hrană de toate zilele. Ai un fel brutal de a cere răspunsul, parcă de el ar atârna voința d-tale de supraviețuire. Când întrebi, parcă ai cere ajutor, parcă te-ai înăbuși. Nu știu cum mai poate dormi un ins după ce scrie asemenea scrisori.

Pentru că nu am mai auzit nimic de d-ta de atâția ani, credeam că ai depășit ceea ce eu numeam (nu fără oarecare ironie) sentimentul catastrofic al vieții. Credeam că ți-ai găsit, hai să spunem, axa existenței; și că poți porni la drum cu mai puțină înfrigurare și fără așteptarea aceea obsedantă a unei catastrofe tare să schimbe legea lumii și plasma vieții d-tale interioare. M'am înșelat, firește, dar nu-mi pare rău că m'am înșelat. Te regăsesc același, după trei sau patru ani: îndârjit și totuși melancolic, furios pe lucruri, dar mai furios pe d-ta, cerând și amenințând cu cea mai incendiară proză pe care am citit-o în românește, negăsindu-ți niciodată rostul și totuși suferind stupid după urma acestui rar privilegiu. Nici călătoriile, nici studiile nu te-au liniștit. Și, ceea ce e într'adevăr magnific, continui să-ți păstrezi anonimatul, nu vrei cu nici un chip să ieși din întunericul în care lupți și sângerezi fără rost. Ești scriitor, și n'ai publicat încă nici o pagină. Ai muncit atâția ani în biblioteci, și n'ai nici un titlu universitar. Ai gândit mai mult decât oricare dintre noi și n'ai împărtășit nimănui — în afara celor doi, trei prieteni (toți silvicultori!) și, întâmplător mie. Le faci toate acestea cu voință, dar suferi că le faci; regreti că nu publici, că nu vorbești, că nu cunoști anumiți oameni. Ciudățenia aceasta mă înfioară și mă atrage; ai avut totul ca să te singularizezi, și iată că primesc o scrisoare în care te plângi că nu ai nici un rost, că nu ți se găsește nici o muncă de împlinit, că trăiești o viață de câine nu numai pentru că e singura care ți-ar conveni, ci pentru că nu ai cum să-ți croiești alta.

Într'un cuvânt, d-ta care ești atât de tânăr și de călit, care ai ispitit toate experiențele la îndemână — numai ca să te convingi că trăiești — te plângi astăzi împotriva acestei societăți românești, te vaiți că nu ți se cere nimic, că-ți macini inutil forțele și că vei sfârși în istovire sau ratare, din vina celor bătrâni. Am citit cu strângere de inimă această parte a scrisorii d-tale. Iubite prieten necunoscut, mi se pare că nu ai nici un drept să te tânguiești, nici să invidiezi pe cei dinaintea noastră, pe cei înfiți în bucate și în cultură. Pentru simplul motiv că un om viu nu are dreptul să insulte sau să invidieze pe unul mort. E atât de evidentă moartea oamenilor care te supără, e atât de trist spectacolul descompunerii lor publice, îi compătimesți atât de instinctiv — biete fantoșe culturale, bieți licheni universitari, fără viață, fără etică, fără nici o scânteie creatoare în imensa lor maculatură — încât mi-e ciudă pe d-ta, mi-e ciudă că luminile acestea ale putreziciunii îți pot opri o clipă privirile și ispiti dorințele.

Iubite prietene, nu cred că e o suferință mai vie decât aceea de a fi nevoit să trăiești printre morți, așa cum ne e dat nouă să o facem. În această plagă uriașă, unde nu ne putem striga nici bucuria suferinței — pentru că o firească stânjenire

⁶⁷ Ziarul "**Cuvântul**", București. Anul VIII, Nr. 2, Vineri, 4 Noiembrie 1932.

te împiedică să-ți cânti viața alături de atâtea stârvuri. Dar nici nu trebuie să te plângi. Nu te poți plânge de faptul că ești viu, că te zbați, că ești dat la fund și lovit în creștet. Toate acestea sunt privilegiile. Ai dorit atâtea experiențele. Iată, le-ai avut, și le vei mai avea — dacă vrei să trăiești și să crești. Vrei să te oprești de pe acum? Ai obosit numai după cinci, șase ani de înfrângeri? Vrei să *ajungi*? Dar toate acestea sunt înspăimântător de grotești. Pentru că dacă ești cu adevărat tânăr și viu — e absurd să-ți cauți un sprijin în exterior, să-ți legi dinamica d-tale personală și creația d-tale de o bucată de pâine, de un confort oarecare, de un nume sau de o carte publicată. Atunci ar însemna că toată libertatea d-tale și orgoliul suferinței și setea de a crește și a crea — au fost numai efuziuni retorice, dannuziene, livrești; că de fapt nu ești decât o biată umbră care a strălucit un răstimp sub lumini împrumutate, a agonizat sub drame factice și a creat în gol, din reminiscențe și din nostalgii.

Vezi d-ta, sunt anumite lucruri pe care le spui cu sfială, dar care trebuie totuși șoptite, ca să fie auzite de cei mai aproape nouă. Trebuie să spui, astfel, că ceea ce se întâmplă cu tineretul de astăzi e un lucru firesc și binevenit. E o jertfă a generației noastre, măcinarea aceasta continuă, excluderea aceasta tot mai severă, coruperea aceasta meșteșugită a unora dintre noi. E o jertfă nu mai puțin sângeroasă decât aceea a generației care ne-a precedat, cea care a făcut războiul. Incontestabil că au pierit atunci o bună parte dintre tineri, și nu dintre cei mai de pe urmă. Este iarăși incontestabil că vor pieri și dintre noi mulți; câțiva au pierit chiar sub ochii noștri; înghițiți de baltă, otrăviți de imoralitate, sufocați de dogme moarte, osificați, mumificați. Sunt morți pe care le regretăm, care ne dor — dar pe care le lăsăm în urmă pentru că așa e firesc și așa e frumos. Da, e o admirabilă frumusețe în fapta abandonării morților pe drum. Ceea ce mi se pare cu adevărat grandios e însăși seninătatea cu care suntem nevoiți să privim pierderile acestea dureroase, descompunerile acestea publice, trădările acestea. Dar faptul că rămânem vii este atât de admirabil, atât de magnific — încât oricâtă durere ne-ar aștepta pe drum, orice ne-ar fi destinat, nu-l poate egala.

Teama aceasta de trăire până la fund, de suferință cotidiană — teama aceasta de rezistența vieții împotriva morții, mă întristează s'o ghicesc (nădăduiesc întâmplător) în scrisoarea d-tale. Nu știu cum să-ți scriu ca să-ți comunic încă o scânteie din bucuria neprefăcută de a fi viu. Aș vrea să-ți scriu altfel decât sunt nevoit s'o fac de mai multe ori pe săptămână. De la om la om, de la tânăr la tânăr. Să-ți împărtășesc ca unui vechi camarad pofta panică de a trăi, de a te descoperi în fiecare dimineață tot mai disponibil marilor fapte, gata s'o iei de la început dacă ceva din construcție te mulțumește — și acea mirare victorioasă cu care întâlnești la tot pasul oameni morți, oameni seci, roboți, decăzuți, abstracti, imorali, obosiți, halucinați, fantomatici, mii și mii de forme ale acestei morți înspăimântătoare în care trăim.

Zău, nu mai știu ce vrei d-ta. Nu știu de ce aștepți vreun sfat de la mine, de la oricare altul. Cum de poți crede că cineva de aici, din metropolă ar putea schimba ceva din ritmul minunat al vieții pe care ești chemat s'o duci. Cum de mai ai timp să te superi pe cele ce se întâmplă în afară de d-ta, care nu te pot interesa și nu te pot ucide, pentru că sunt biete moaște inerte, a căror singură primejdie constă în numărul lor și toxicul lor? Dar ți-e teamă de primejdie? Ți-e teamă de baloanele de săpun ale celor puternici? Și poți d-ta tânji vacuitatea personajelor atât de ilustre ale culturii noastre? Ce Dumnezeu!...

4 Noiembrie 1932

Strigoii...⁶⁸

de Mircea ELIADE

"...se apropie stăpânirea strigoilor, cumplită". Așa își încheia Ion Moța prefața cărții sale, *Cranii de lemn din Martie 1936*. De unde apare, în scrisul și în gândul românesc, gravitatea aceasta sumbră, sentimentul acesta tragic al existenței, sentiment care nu-si găsește model în nici una din normele mediteraneene? Pentru că nu e vorba aici de tragicul grec - izvorât din lipsa de semnificație a devenirii universale sau din sălbăticia destinului. Și, iarăși, nu recunoaștem aici exasperarea pe care nu și-au putut-o stăpâni câteva genii germanice în fața neputinței omului de a se depăși. Sentimentul tragic al lui Ion Moța, și al generației sale, este izvorât și alimentat de istorie: nu de orice istorie, ci de ceasul de față. Cândva, într'un viitor mai mult sau mai puțin apropiat, într'o altă Românie, premenită sufletește - gravitatea sumbră și prezența permanentă a tragicului își vor pierde rostul. Nu vor mai fi. Vor pieri în strălucirea acelor zile de "22 Mai" - zi glorioasă, împăcată, care înduiosase cândva sufletul zbuciumat al lui Ion Moța. Ce hotărâtă întoarcere la normele românești! Poporul nostru s'a refuzat întotdeauna tragicului și sentimentului tragic al existenței. Moartea ciobanului din Miorița, este o moarte "împăcată". Melancolie, din belșug; dar niciodată deznădejdea cumplită, niciodată tragicul considerat ca o categorie fundamentală a condiției umane. Românul a întâlnit "tragicul" în istorie, nu în viață. Mai precis, într'o anumită istorie, în anumite episoade; în întâmplări. Astăzi bate crivățul - mâine va fi senin. Nestatornicia soartei seamănă mai mult cu nestatornicia primăverii - decât cu legea implacabilă a destinului. Și dacă ar fi să căutăm aderența sufletului românesc la unul din anotimpuri, apoi fără îndoială că acesta ar fi: primăvara. Sunt neamuri care nu cred în schimbarea istoriei: ceea ce a fost este încă - și va mai fi. Schimbările sunt posibile, dar nu aici, pe pământ. Neamurile acestea se solidarizează cu anotimpurile statornice: cu Vara și Iarna. Ele nu cred că, pe pământ, se poate întâlni "o gură de rai". Ele nu cred că omul poate, cândva, trăi într'un paradis terestru: modest, firește, dar totuși un paradis (adică: fără istorie). Românii, care știu că Raiul se aseamănă mult cu un plaiu, cred deasemenea că pământul acesta al lor nu e atât de blestemat încât să nu se poată cândva realiza, chiar aici; o simplă beatitudine paradisiacă. Nu se împiedică prea mult de destin; căci acesta, pentru români, nu e nici absolut nici definitiv! "Strigoii" lui Ion Moța vor stăpâni o bucată de vreme. Până când se va face "o țară ca soarele mândru din Cer".

AȘA VA FI "CUVÂNTUL" ...⁶⁹

de Traian BRĂILEANU

„**Cuvântul**” profesorului Nae Ionescu însemna nu numai un început de înțelegere a scrisului zilnic românesc, ci deveni în curând ziarul conducător, neîntrecut îndreptar al vieții publice românești. Dispariția „**Cuvântului**” fu simțită ca o amuțire bruscă a glasului celui mai bun sfătuitor, ca secarea dintr'odată a unui izvor într'un pustiu ucigător de viață.

⁶⁸ - Ziarul "**Cuvântul**", București. Anul XV, Nr. 3120, 21 Ianuarie 1938.

⁶⁹ - Ziarul "**Cuvântul**", București. Anul XVII (Serie Nouă), Nr. 1, Luni, 14 Octombrie 1940.

Nu mult înainte de izbăvirea țării de sub cea mai întunecată asuprire, înțepeni de veci mâna ce purtase condeii cu atâta măiestrie. Ne găsim azi lipsiți de unul dintre cei mai mari ziariști ce i-a avut cândva Țara noastră.

Grele probleme au de deslegat astăzi oamenii noștri politici. În învălmășeala luptei ei au nevoie de ajutorul unei prese care să le știe gândul și să-l știe talmăci pentru mulțime.

Și, în clipele de față, e mai ales nevoie de o neîncetată lamurire a opiniei publice în politica externă. Și aci, ca și în celelalte probleme, scrisul profesorului Nae Ionescu ne-ar fi adus neprețuit folos. Să nu ne lăsăm însă copleșiți de desnădejde, de durerea marei pierderi. Reparitia **“Cuvântului”** e un semn de dârză hotărîre ce-au luat-o discipolii profesorului de a continua lupta până la biruința definitivă. Știm că ei au păstrat în sufletele lor cuvântul maestrului, astfel că ziarul **“Cuvântul”** tot al profesorului Nae Ionescu va fi.

Nu numai în râvna neobosită de a sluji Țara, dar și în felul de a vedea problemele, în felul de a le înfățișa, suntem convinși că vom regăsi suflet din sufletul maestrului. Dreaptă cumpănire, dar și înzdrăzneală, limpezime, dar nu lipsită de subtilă dialectică, independentă, dar împreună cu severa disciplină a gândirii, așa am fost obișnuiți să găsim expuse problemele în **„Cuvântul”** de pe vremuri, și așa îl vrem și acum. Un mare cotidian legionar în Stat legionar – iată ce așteptăm și ce așteaptă toată lumea să fie **„Cuvântul”!**

Tot sbuciumul legionar, dela primele începuturi până azi, toată zvâcnirea inimilor de eroi cari au înfruntat primejdia și moartea, toate suferințele, dar și toate bucuriile și toate nădejdiile noastre să se sbată, să geamă și să strige în paginile **„Cuvântului”**.

În jurul acestui ziar se vor aduna toți scriitorii legionari, toți cei ce vor să ajute cu scrisul lor la marea operă de temeinică așezare a Țării. Va fi cetit **“Cuvântul”** dela un hotar al Țării la altul și peste hotare cât va putea pătrunde, aducând lumină, nădejde, îmbărbătare, până la împlinirea celor scrise în cartea destinului neamului nostru.

SFÂNTĂ TINEREȚE ⁷⁰

de Mircea I. GORUNEANU

Se vorbește mult de tinerețe de la o vreme încoace. Atât de mult încât ne cuprinde oarecum teama că frecvența însăși de circulație a acestei idei să nu fie tocmai simptomul lipsei de înțelegere a noimei adânci închise în acest magic cuvânt.

Să fie oare vorba numai de tinerețea “cronologică”, de aceea care se măsoară după actul de naștere?

Desigur că nu. E vorba aici, mai presus de toate, de puterea de **intuire**, de prospețimea de **trăire a actualului**. Iar aceasta, deși legată de primul înțeles, depășește limitele – adeseori complet irevelante – ale acelei „tinereți” ce se măsoară cu anul sau ceasul.

Adevărul acesta elementar trebuie să-l înțelegem, cu deosebire în clipa de față, când, închizând un capitol dureros al unui trecut de tragică sterilitate, ne pregătim neamul spre intrarea sa în istorie, dându-i în sfârșit puțința de a deveni din **obiect**, al istoriei – cum a fost până acum – **subiect** al acesteia. Dar în istorie nu pot intra decât acele neamuri care aduc cu ele ceva **nou** și **propriu** în simfonia culturii. Condiția asta nu a pot însă îndeplini decât acele comunități ce stau sub semnul

⁷⁰ - Ziarul **“Cuvântul”**, București. Anul XVII (Serie Nouă), Nr. 12, Vineri, 25 Octombrie 1940.

înfloririi și al **rodirii**, care stau adică sub semnul **tinereții** ce face astfel ca **vârsta**, ca **structura** necesară ieșirii din anonimatul **apolitic** al unei **sub-istorii** vegetative la rangul de putere **politică a istoriei**.

Că popoarele odată ridicare pe acest plan pot schimba **felul** lor de **a fi**, așezându-se sub alt **semn**, nu interesează aici, unde nu ne-am propus de studiat probleme de morfologie a culturii.

Aici ne mulțumim a arăta ce trebuie să știm neapărat cu toții:

Că nu prin numărul anilor, ci prin puterea de trăire, prin permeabilitatea noastră spirituală și mai ales prin capacitatea noastră de rodire suntem așa cum suntem și cum **trebuie** să fim: tineri, vii.

Că putem pierde aceste daruri mult mai ușor decât am putea-o crede: prin **fixare** și închistare în **sistem**, prin **uscare**, prin lipsă de credință.

Că aceste primejdii ce ne amenință la tot pasul nu depind atât de noi, cât de vrerea Celui de Sus, care ne poate ridica **harul** rodirii, luându-ne astfel tinerețea.

Că atunci trebuie să ne dăm la o parte, trecând acelor mai iubiți de Domnul, cinstea **înainte-mergerii**.

Harul poate să lumineze unii oameni până la marea trecere cu tinerețe fără bătrânețe, după cum pe alții îi ocolește dela început, lăsându-i bătrâni pustii, tot timpul. Căci tinerețea este într'adevăr un har. De aceea i se și spune **sfântă**.

Iar astăzi, Domnul, în nemărginita Sa bunătate a vrut să sfințească munca și credința acestei **sfinte tinereți legionare**.

DOMNUL GENERAL ⁷¹

de C-tin STOICĂNESCU

Aspru ca asprul zilelor de azi, om hârjuit în lupte și nedreptăți, generalul Antonescu biruie prin misiunea care i-a fost rezervată în soarta acestui Neam, la răspântia celor mai crâncene vremuri.

În zile când toate testamentele sunt falimentare, când totul e pustiit de risipă, hoție și desorganizare, trebuia să apară omul severităților cu el însuși, duse până la martiraj, sub pasiunea de a trăi exclusiv pentru Țară. Atunci când Neamul e umilit de nedreptate, pentru că mii de inși au câștigat și câștigă, au stăpânit și stăpânesc, mai mult decât mulțimea milioanele de inși, trebuia să răzbată omul în care Neamul crede că-i va face dreptate. Când palmele aspre de muncă nu pot răzbate sărăcia, vremea și-a ales omul cu voință să-i acopere lipsurile și când suferințele mușcă din ființa neamului nu putea fi altul mai potrivit decât omul cu asprimi părintești și ochi umeziți de dragoste de țară.

[Acest articol, scris ca o definiție a simpatiei cu care a fost privit Antonescu de către Cămășile Verzi, a fost redactat de autor cu câteva luni înaintea loviturii de stat dela 21-23 Ianuarie 1941 inițiată de "șarpele încălzit la sânul nostru", - cum l-a numit C-tin Stoicănescu după aceea pe gen. Antonescu.

Gen. Antonescu n'a înțeles nimic din dragostea sinceră a legionarilor care l-au adus la cârma țării după victoria Revoluției Legionare din 3 -6 Sept. 1940, compromițându-și onoarea și dragostea cu care a fost înconjurat - N. N.]

⁷¹ - Ziarul "**Cuvântul**", București. Anul XVII (Serie Nouă), Nr. 12, Vineri, 25 Octombrie 1940.

Când desfrâul și crima au ucis binele și fericirea acestui Neam, când tinerețea frumoasă și arzătoare a fost străfulgerată ca sub blestem, de pușca românească trebuia să apară stăvilitorul. Trebuia să apară ceasul Generalului, pentru că prea era pustiitoare de suflete cernirea lăsată grea, peste mii de căminuri românești; prea erau multe mormintele ce așteptau să li se înfigă cruce creștinească la căpătâiu; prea erau înăbușite inimile și clopotele Țării pentru aceia cari s'au stins visând "o Țară ca soarele sfânt de pe cer" și prea erau multe mamele cari cu ochii arși de lacrimi, scrutau zările în așteptarea acelora ce nu vor mai veni niciodată.

În zilele desnădejdiilor din lagăr, jalnice ca jelania vântului în verdeața brazilor uzi, când noaptea pătrundea în văzduh și suflete, puțini sunt legionarii cari nu înfiripau drept unică nădejde, amintirea că în cabana Predealului s'au căutat și văzut de câteva ori Crăișorul nădejiilor și jertfelor noastre, cu Generalul care ne-a căutat mereu și pe care l-am așteptat mereu.

D. General l-a iubit pe Căpitan și a înțeles și sprijinit lupta înverșunată a lui Horia Sima.

De aceea, când ne-am pierdut Țara și în întindere și în adânc, atunci când armata Țării a fost descurajată pentru că prin nepricepere și trădare a fost jignită de politicieni netrebniți și pusă în imposibilitate de a-și împlini misiunea; când spiritul ostășesc al tinereții își voia înfrățirea cu armata pentru mobilizarea unui nou suflet eroic, ne-am aliniat în spatele Generalului cu elanul supremei găsiți, pentru că steagul lui l-am așteptat de mult și pentru că în sufletul lui am simțit noi accentele supremei mobilizări morale pentru refacerea Țării.

Și El și noi am căutat aeelași spirit ostășesc și aceiași voință de luptători în toate manifestările vieții. Deaceea suntem ai lui, cu El în rândurile noastre. Deaceea pentru noi vrerea lui e poruncă și fapta lui exemplu. Numai pentru El, din respect și drag pentru El, anii crunți și grei de suferință, nu s'au tradus în răzbunare, care să scurme ca sânge blestemat poșghița pământului românesc. Dar pentru aceasta, măcar atât se așteaptă ca nimeni să nu glumească cu vitregia vremii și să nu uite greaua misiune a Generalului.

PENTRU NOI, NOILE LEGIONARE...⁷²

de Ioana NASTASE

Sâmbătă 19 Oct. 1940, în ziarul "Cuvântul", am citit o circulară, a Nicoletei, prima legionară și cea mai destoinică...

Am căutat să patrund literă cu literă, cuvânt cu cuvânt, din cele spuse de ea, pricepând multe lucruri, nestiute până azi, sau neprețuite.

Azi însă le-am înțeles adevăratul lor sens.

Tot azi, înrolându-mă în rândul "cămășilor verzi", ca să pot lucra cot la cot cu ele, la marea operă de refacere, au mai venit și multe altele, la fel ca mine, cu aceleași gânduri și porniri sufletești.

Dar din circulara Nicoletei, cred că multe dintre noi, am înțeles câtă nevoie de o refacere sufletească avem.

Mă adresez nouă celor căsătorite, care unele suntem mame, sau viitoare... Ne

⁷² - Ziarul "Cuvântul", București. Anul XVII (Serie Nouă), Nr. 12, Vineri, 25 Octombrie 1940 (secțiunea "Cuvântul Femeii").

trebuie o voință tare pentru această demnitate de care ne-am legat, și pentru care avem nevoie de mult suflet.

Deci prin câteva cuvinte...

Camarade, în primul rând, să ne scuturăm de viața mondenă de care ne-am ținut până azi. Noi nu mai avem ce căuta în ea; nu ne poate ajuta cu nimic, decât să ne micșoreze față de obligațiile noastre. Să nu ne pese de modă, care merge în pas cu viața, dar care e un vițiu sterp, fără de nici un folos. Căci multe lucruri merg în pas cu viața, dar nu toate sunt demne de urmat.

Iar aceea care se lasă dusă de lux, nu poate decât să tindă spre scăderi lumești, deci nu mai poate fi mamă, cel mai sacru dintre roluri, căci dela ea coboară viitorii apărători ai țării. Or, azi mai mult ca ori când, avem nevoie de brațe tari și minți sănătoase.

Orele ce le petrecem la "ceaiuri" așa zise ore de bârfeală, să le excludem din programul zilei noastre. Ce ne poate interesa pe noi, ce face domnul X cu doamna Y? De ce oare nu am întrebuița aceste ore mult mai înțelept?

Sau unele din noi mai vrem să ne distrăm "jucând cărți". Poate fi distracție când se pierd de multe ori până și bani de coșniță? Iar multe trăim din munca soțului, fără să știm cu câtă trudă sunt câștigați acei bani pierduți.

Dece aceste ore să nu le folosim la îngrijirea celor de care suntem legați. Timpul trece repede, ziua e prea mică față de câte avem de orânduit într'o gospodărie sau pentru creșterea copiilor noștri. Dece oare nu ne-am duce noi la plimbare cu copiii, decât să-i trimetem cu servitoarele, sau ordonanțele dela care nu pot să ia decât o proastă creștere și să nu fie îngrijiți.

Mai este un lucru scris în circulară, simplu dar frumos: o legionară nu fumează. Dintre noi suntem multe care fumăm.

De ce fumăm? Dintr'o pasiune, sau dintr'o pornire fără rațiune. Să nu ne facem iluzii că am fi mai elegante, sau mai admirate cu țigarea în gură. Nu! Sunt iluzii searbăde, căci nu suntem nici elegante, nici inteligente. Nu se poate găsi o înțelepciune în a fuma. În rândul nostru de legionare nu au ce căuta aceste femei lipsite de bun simț, căci noi trebuie să muncim ca să ne formăm un suflet curat, cu demnitate. Așa cum ne-o cere Nicoleta în circulara ei.

Un alt lucru de mare pret: să nu credem că punând "cămașa verde" pe noi suntem de acum gata legionare. Nu haina îmbracă pe om, ci sufletul. S'au mai văzut uniforme care în anumite zile predominau pe străzi, iar purtătorii lor erau tare fuduli în ele! Mulți dintre ei nici nu știau dece o poartă, dar erau încrezuți peste cap de frumoasa lor haină, dar goi la suflet. Să ne ferim de această paradă. Noi nu vom purta haina cu mândrie, decât când vom fi demni de ea, și vom ști de ce o purtăm.

Deci să ne înțelegem! S'au dus timpurile cochetăriei, nu mai avem dreptul să ne mândrim cu ce nu ne aparține sufletește.

În momentul când vom îmbrăca "cămașa verde" să ne facem un examen sufletesc. Să ne controlăm noi înșine, căci noi suntem cel mai bun judecător, fiind conștienți de faptele noastre...

Și încă ceva de primă importanță: să nu uităm că la redresarea Țării și la ridicarea Neamului suntem și noi chemate printre cei dintâi factori.

Purificându-ne sufletul, lucrând cu credință în Dumnezeu și Legiune, și respectând pe Mai Marii Noștri, numai așa vom putea fi adevăratele Legionare, gata a lupta alături de marea Nicoleta.

CĂPITANUL ȘI PROFESORUL ⁷³

de Nicolae ANDRIEȘ

“Deutsche Allgemeine Zeitung” publică un mare articol despre: “*Garda de fier, legionarii și poporul român*” în cadrul căruia subliniază „întâmplarea fericită care a făcut să se întâlnească în Legiune doi oameni”: Corneliu Codreanu și profesorul Nae Ionescu.

Gazetarul german a avut viziunea clară a faptului.

Într’adevăr!

Căpitanul a fost cel mai mare revoluționar pe care l-a avut țara aceasta. Nu un revoluționar de arme ale mâniei și morții, ci de adâncuri, de suflete și definitive realități.

Un revoluționar și un mare educator în același timp. Care a avut tăria, răbdarea și geniul de a plămădi omul nou, chemând tot ce era viu și tânăr – la școala eroismului și a sacrificiului total – răscumpărând atât prin prezența, prin fapta, cât și prin moartea lui, întreg răul făcut țării de generații nenumărate.

Pe aceeași linie de gândire politică, militând tot pentru o mare revoluție românească – profesorul Nae Ionescu.

Trebuiau să se întâlnească. Nu din întâmplare. Ci pentru că se căutau de mult fără să se știe. Simțeau și unul și altul prezența nedefinită a celuilalt.

Deoparte singurul realizator politic în plină acțiune. De cealaltă gânditorul politic, având aceeași viziune – la început nu atât de întreg conturată.

Amândoi erau dotați cu același simț de a prevedea – care în politică e cea mai bună călăuză. Amândoi erau aplecați către sufletul tineretului. Amândoi aveau aceeași mare credință în Dumnezeu.

Din întâlnirea lor Mișcarea legionară a ieșit mai puternică, cu fruntea mai înaltă.

La o etate când cumiinții își vedeau numai de persoana și ambiția lor, profesorul Nae Ionescu a învățat sacrificiul total în școala Căpitanului.

A îndurat asprimea lagărului – ca puțini alții din generația și suprafața lui – după cum Corneliu Codreanu pe a închisorilor.

În ceasurile cele mai aspre, ei n’au cunoscut mușcătura îndoelii.

Știau că Mișcarea legionară va învinge. Purtau acest adevăr în sânge și în suflet. Mergeau pe același drum al istoriei – unde însăși istoria îi chema.

Frământarea, lupta, sfatul și pilda lor rămân vii pentru deapururi.

Iar ei în de ei, legați atât prin viață cât și prin trecerea dincolo.

Au murit la puțin timp unul de altul. Căpitanul ucis mișelește la un sfârșit de Noembrie. Profesorul asasinat realmente în lagăr și trimis să moară acasă la începutul unei primăveri.

La chemarea numelui lor Mișcarea legionară, cu eroii și martirii ei, răspunde din, toate puterile:

– *Prezent!*

⁷³ - Ziarul "Cuvântul", București. Anul XVII (Serie Nouă), Nr. 12, Vineri, 25 Octombrie 1940.

CĂMINUL ȘI COPIII ⁷⁴

de Lola IONESCU-MARIȚA

Socotesc nimerită acum mai mult ca oricând, învățătura principiilor și bunelor obiceiuri care sunt temeiul vieții de familie.

Copiii, vor trebui să aibă inima deschisă față de părinți; iar părinții, au datoria de a-i crește, fără a pierde odată din ochi, purtarea, ținuta și felul lor de vorbire.

Prin îndrumări și pilde să sădească în sufletele lor simțăminte alese așa încât de mici să fie pregătiți pentru viața socială. Sunt poate, părinți cari înțeleg că, dacă astăzi primesc unele lecții usturătoare, e numai din cauza copilariei lor neîngrijite. Și din propria lor experiență vor trage învățătura: că nu e niciodată prea devreme pentru a începe educația copilului. Tatăl, care știe să inspire adevăratul respect, este acela căruia i se dă ascultare fără ca el să comande, fără să fi făcut un gest, sau fără să fi strigat vreodată o poruncă. Căci însăși purtarea lui e o pildă.

Copiii sunt mândri să-l asculte, pentru că, știu că tot ce face și tot ce spune e înțelept, bun și drept. Să se facă iubit cu respect, și respectat cu dragoste, iată datoria "șefului". Buna creștere de acasă este o zestre, un capital cu care pleci în lume. Venitul e sigur, nu e supus schimbărilor de regim și nici războaielor. E o comoară care dă încredere și tărie față de toate încercările vieții. O națiune mare și desăvârșită e națiunea întocmită din familii în care această armonie a fost din vreme zidită.

Obișnuiți copiii cu buna cuviință în căminurile voastre; o politeță mai intimă, mai dragăstoasă, dar nu mai puțin corectă. Obișnuiți copiii de mititei să se îndatoreze unul pe altul. Să-și treacă jucăriile, dar să aibă grijă de cele împrumutate mai mult decât de ale lor. Să nu se pârască. Să-și mulțumească când unul a îndatorat pe celalt. Feriți copiii între ei de invidie și gelozie. Buna creștere este născută dintr'o uitare de tine, din atențiuni draguțe față de ceilalți. Mama bună să nu îngăduie copilului forme defectuoase de vorbire; să nu vorbească într'una de el. Eu spun, eu vreau, eu cred, eu, eu, eu. În formula asta e cuibărit inamicul No. 1 al educației și al buneii cuviințe: egoismul. Învățați-l să caute să înțeleagă ce vreau, ce spun și ce cred și ceilalți frați, sau camarazi, prietenia are un cod care nu se învață pe din afară, legile lui sunt înscrise în inimă, curând după ce a început să bată. Sunt înscrise cu iubire de acasă. Să-i pregătim pe micii legionari așa cum îi visa "Căpitanul", Doamnă!

Personalitatea Căpitanului ⁷⁵

de Traian BRĂILEANU

După doi ani, abia după doi ani, a fost îngăduit ca rămășițele pământești ale Căpitanului și ale camarazilor săi întru luptă și suferință să-și găsească o creștinească așezare pentru odihna de veci.

Dar chipul Lui, desprins de învelișul lutului în clipa morții, trebuie să se închege luminos în amintirea celor ce l-au cunoscut în plinătatea puterii și măreției Lui de conducător al destinului neamului nostru.

Chipul prins de aparatul fotografic și reprodus în mii și mii de exemplare va păstra peste veacuri amintirea Lui și pentru cei ce nu l-au cunoscut când era în viață.

⁷⁴ - Ziarul "**Cuvântul**", București. Anul XVII (Serie Nouă), Nr. 13, Sâmbătă 26 Octombrie 1940 (secțiunea "*Cuvântul Femeii*").

⁷⁵ - Ziarul "**Cuvântul**", București. Anul XVII, (Serie Nouă) Nr. 49, 1 Decembrie 1940.

Pentru marea mulțime, în jurul acestui chip se va țese legenda vieții Lui, a faptelor sale, a biruințelor, suferințelor și a jertfei Lui supreme.

Dar cei ce L-au cunoscut, I-au auzit vocea, I-au înțeles gândul și au fost în stare să-L urmeze, mult sau puțin după puterea fiecăruia, în drumul presărat de primejdii ce a trebuit să aleagă pentru izbăvirea neamului, datori sunt să contribuie la marea operă de dăltuire a personalității Căpitanului așa cum trebuie să rămână pentru vecie în istorie. Din istorisirea lor a ceea ce-au văzut, au auzit și au citit și mai ales din istorisirea celor ce s'au învrednicit să ia parte la înfăptuirile Lui, trebuie să se închege personalitatea întregă, chipul adevărat al omului care s'a ridicat deasupra mulțimii, ca un uriaș al gândului și faptei, ca suflet ce cuprindea în sine toate străduințele, toate nădejțile și suferințele unui popor...

Dar la alcătuirea acestei opere trebuie să contribuim noi toți, legionarii de azi și cei ce vor urma după noi. Faptele noastre trebuie să reproducă neîncetat gândul și vrerea Căpitanului. Prin Legiune, în toate manifestările și înfăptuirile ei, trebuie să trăiască veșnic Căpitanul. Fiecare legionar este legionar și e vrednic să se numească și să fie numit așa numai întrucât se străduiește a se înălța spre Căpitan, spre acel suflet mare, luminos care ne este și va fi deapurarea tuturor Românilor sfântă făclie de închinare și urmare pioasă în drumul vieții.

CÂND TE LAUDĂ UN DUȘMAN... ⁷⁶

de Ion PROTOPOPESCU

...să te gândești cu ce ai greșit, a spus Căpitanul.

A spus-o gândindu-se la toată mișelia care ne împresoară, la toată mișelia cu care dușmanii noștri vor să ispitească sufletele noastre. Mai cu seamă acele suflete care nu-și găsesc reazămul în ele – ci îl caută în afară.

Și într'un fel și în celălalt, sufletul tău se înmoaie și credința își schimbă calea ei cea dreaptă...

Azi ne pândesc dușmanii din toate ascunzișurile.

Ne ies în cale la toate colțurile.

Nu ne pot lovi direct și de aceea încearcă să ne adoarmă.

Și ei știu bine că lauda adoarme judecata și întunecă mintea.

De aceea: atenție, înzecită atenție.

Sub haina netrebnică a lingușirii, sub ispita laudei, împingându-ne la păcatul trufiei, cei ce nu mai au altă putere voiesc să ne nimicească.

Vor să ne ridice pe unii împotriva altora. Vor să sădească sămânța zânzaniei și ce nu pot face ei, sa o facem noi. Să ne ucidem între noi. Asta e dorința lor, asta e hotărârea lor, asta e bucuria lor. Către acest sfârșit ticălos țintesc toate uneltirile lor.

Luați aminte și nu vă lăsați ademeniți.

Ascultați-i și înțelegeți-le planul.

Și, când veți putea face dovada netrebniciei lor, demascați-i.

Dar fiți înțelepți și lăsați-i să se dea de gol.

Noi nu vom câștiga nimic din bârfeală. Se poate chiar să nu fim prezenți când fapta lor mârșavă e cu îndemănare învăluită în șirul sărbătoresc de admirație.

De aceea întrebați-vă mereu: cu ce am greșit de mă laudă?

⁷⁶ - Ziarul "Cuvântul", București. Anul XVII, (Serie Nouă) Nr. 51, Marți 3 Decembrie 1940.

Gândiți-vă dacă nu e laudă unui dușman chiar în gura prietenului. Nu a îndrăznit să vie la tine, și te lovește mai sigur, indirect, prin prietenul tău.

Și dacă gândul de fapta este admirat înainte de înfăptuire, oprește-te.

Judecă încăodată în cuget legionar, dar numai în cuget legionar, dacă fapta ta e bună pentru Legiune, pentru Neam și dacă e plăcută lui Dumnezeu.

Și numai atunci fă gândul faptă, căci numai atunci nu vei greși.

Nu înfăptui din orgoliu, căci faci păcatul cel mai mare, păcatul ucigător de suflet.

În dosul năvalnicei tale dorințe stă Diavolul, stă dușmanul tău și al Legiunei.

Azi când din toate colțurile dușmanii ne pândesc cu pumnii strânși uită-te bine la cel de alături și asigură-te că e plămădă din sufletul Legiunei, că lucrează în duhul Căpitanului.

Nimic nu te păzește mai bine decât credința ta cea dreaptă în linia pe care ne-a trasat-o El.

Gândul trebuie să stea cumpănă neadormită, strajă de veghe la poarta sufletului. Nu trebuie să intre nici un nepoftit, chiar dacă se roagă frumos, să se încălzească la flacăra ta sfântă.

Când te laudă dușmanul fi atent. Chiar dacă n'ai greșit, te socotește copt pentru greșeală.

Când te laudă dușmanul, coboară adânc în sufletul tău și veghează.

LA PREDEAL ⁷⁷

de Cornelia NOVAC

(fragment)

Acolo în împărăția brazilor, a munților, a seninului, a liniștei, acolo stau aliniate cu brațele deschise spre cer crucile Lor, crucile Sf. noștri mucenici dela Miercurea Ciucului, dela Vaslui; acolo în biserică, acoperită de flori și brad este cenușa celor mistuiți în focul crematoriului: Cam. Nicoleta, Lt. Dumitrescu, Vasile Christescu, V. Dumitrescu, V. Dragomirescu, cei nouă fulgerători ai satanei din Călinescu.

Măreață și fără egal este această cetate a Predealului care, adăpostește atâtea moaște...

Duminică ne-am plecat din nou genunchii în fața crucilor, în fața crucilor Lor... Și erau așa de frumos împodobite aceste cruci. (...)

... Și-au venit Legionari și legionare să se roage, să aprindă lumânări și tămâie, să ceară întărire în luptă...

M'am apropiat de Crucea Bădiței Iordache Nicoară. Bunătate, dragoste, dăruire radia fața lui. Ultima dată l-am întânit în timpul prigoanei în apropiere de A.N.E.F., neobosit, neînfricat... Pe umerii lui se aprinseseră aurori și bădița s'a înălțat biruitor la cer.

... La câțiva pași crucea lui Nicolae Strungaru, moldoveanul despre care vorbesc multe colțuri din țară.

... A început parastasul... Pentru cei din Predeal, pentru cei din celelalte colțuri de țară...

Rugăciunile noastre i-au chemat și ei au venit..., ne-au binecuvântat, au cântat cu noi și ne-au întărit sufletele întru neclintita credință legionară.

⁷⁷ - Ziarul "Cuvântul", București. Anul XVII, (Serie Nouă) Nr. 57, Luni 9 Decembrie 1940.

De Anul Nou ⁷⁸

Cuvântarea rostită la Radio în noaptea de Anul Nou 1941 de către d. Horia Sima, vice-președintele Consiliului de miniștri și Comandant al Mișcării Legionare

LEGIONARI,

Un an nou se deschide la orizont.

Îl întâmpinăm cu aceiași încredere nestrămutată în viitorul patriei noastre și cu aceiași voință neînduplecată de a sfărâma toate împotrivrile.

Anul care s'a încheiat ne-a adus biruința legionară. În ceasul din urmă, când toate nădejtile păreau spulberate, neamul românesc a fost mântuit dela prăbușire și distrugere prin jertfa de sânge a luptătorilor dela 3 Septembrie și prin intervenția hotărâtoare a generalului Antonescu, într'un moment crucial al istoriei noastre. O lume veche, clădită pe nedreptate a dispărut sub apăsarea păcatelor ei, iar forțele din adânc ale poporului nostru au putut să isbucnească la lumină.

Cuvântul Căpitanului s'a împlinit: cei ce au căzut dintre voi vor avea nume și morminte de eroi, iar cei ce ne-au ucis vor purta nume de trădatori din veac în veac.

Anul care ne așteaptă se ridică în fața noastră cu răspunderea și greutatea a 2000 de ani de istorie românească. Este anul Erei Legionare. Niciodată spiritul nostru de sacrificiu n'a avut hotar mai deschis și viziune mai cuprinzătoare.

Un neam clădește și se realizează pe măsura dimensiunilor lui sufletești. Răspunzând la această chemare, veche cât trecutul nostru inegalat, vom desmorți toate puterile neamului, ferecate până acum de prigonitori, și le vom asvârli în luptă cu însuflețirea și vitejia marilor ofensive.

Adversarii au urmărit totdeauna distrugerea noastră. Astăzi am biruit și nu suntem singuri. Avem prietenii indestructibile. Ne-am încadrat în sistemul de alianțe al marilor puteri naționaliste din lume, așa cum a prevăzut și a voit Căpitanul...

La închiderea acestui mare an legionar, rugăm pe Dumnezeu să dea putere și sănătate Românilor de pretutindeni.

Iar voi, Legionari, fiți la datorie. Privirea și dragostea mea vă îmbrățișează pe toți.

Trăiască Regele Mihai I-iu!

Trăiască Generalul Antonescu, Conducătorul Statului!

Trăiască Armata Română!

Trăiască România Legionară!

1 Ianuarie 1941

Figuri legionare: Comandantul Sergiu Florescu ⁷⁹

de Ioan OLTEANU

Înalt, bine legat, cu ochii vii, privirea blândă, de o energie rară, era de suflet, înțelegător și drept. Așa l-am cunoscut pe camaradul comandant Sergiu Florescu, în vara anului 1933, la Chișinău, când am intrat în Mișcarea Legionară.

Român din Bucovina, cu doruri românești, a luptat de copil la L.A.N.C., pentru ca

⁷⁸ - Fragment, ziarul "**Cuvântul**" – Număr special de Anul Nou. Anul XVIII, Serie Nouă, Nr. 78, Miercuri 1 Ianuarie 1941.

⁷⁹ - Ziarul "**Cuvântul**", București. Anul XVIII, Serie Nouă, Nr. 85, Vineri, 10 Ianuarie 1941.

după ruptură să-și reia activitatea alături de Căpitan. La semnalul dat, începe organizarea în Basarabia, alături de Iulian Sârbu și părintele Tederacki și continuă cu perseverență lupta pentru legiune.

Îl aruncase vitregia vremurilor în Basarabia, ca funcționar de Stat, de unde pentru singurul merit de a fi înscris și militând în Garda de Fier, a fost îndepărtat din serviciu. Atunci, descurajat și îngrijorat pentru existența zilei de mâine, scrie Căpitanului, care îi răspunde: "Fii dârz camarade, că abia suntem la începutul luptei și multe ai încă să vezi. O bucată de mămăligă s'o găsi și pentru d-ta, căci în țara românească, încă nimeni n'a murit de foame".

Acest talisman a servit mult în viața camaradului Florescu și la mulți alții care au avut după el aceeași soartă.

Spiritul de inițiativă și organizare au fost la Sergiu Florescu armele cu care a învins în viață.

Amenințările, arestările și maltratarile, nu l-au clintit din credința față de Căpitan și pentru înalta demnitate de legionar, Căpitanul l-a distins cu gradul de comandant legionar.

Așa a știut să lupte și să înfrângă toate greutățile ce se puneau în calea Legiunii camaradul Sergiu Florescu, până în primăvara anului 1938 în săptămâna Patimilor, care în acel an a fost și săptămâna patimilor legionare, când a fost ridicat de acasă de zbirii stăpânirii de atunci și dus împreună cu alți camarazi, în lagărul dela Dragomirna.

De aci îmi scrie o îndrazneată carte poștală, în care printre altele afirma: "Cu drag așteptăm ziua cea mare..."

Și-a purtat apoi calvarul prin lagărele dela Miercurea Ciucului și Vaslui, de unde a fost pus în libertate, ca apoi în sângheroasa noapte de 21-22 Septembrie, să fie ridicat și asasinat în pădurea Grățiești, de lângă Chișinău, împreună cu vajnicul luptator și colaboratorul său intim Colonelul invalid Vasile Diaconescu, aruncați pe străzile din centrul orașului Chișinău, unde în rânjetul jidanilor care l-au urât și în compătimirea și lacrimile acelora care l-au iubit și stimat, a stat cu placardă de trădător, la cap 2 zile.

Așa a știut Sergiu Florescu să lupte și să moară pentru Căpitan și Cruce, însă vitregia soartei a făcut ca tocmai el să nu aibă la cap o cruce. Deaceea se cuvine ca pe altarul memoriei lui Sergiu Florescu, să vărsăm o lacrimă mai mult, pentru că a știut să lupte și să moară pentru o Basarabie legionară, ca astăzi mormântul său să se găsească într'un fund de cimitir, într'o Basarabie care nu mai este Românească și fără o cruce la cap.

Camarade Florescu, știu că ne povesteai adesea întâmplări frumoase de la Academia de Educație Legionară de la Carmen Sylva, povestește-ne și acum cum faci de gardă, împreună cu ceilalți camarazi, în jurul Căpitanului?

Căci voi trăiți, trăiți de-apururi, nu se poate să fi murit... noi vă simțim.

Sergiu Florescu... prezent!

Constanța

MORT ÎN CREDINȚĂ LEGIONARĂ ⁸⁰**Dr. V. TRIFU**

În cea mai curată credință legionară, s'a stins din viață, acum un an și jumătate în săptămâna patimilor, minunatul dascăl G. G. Longinescu, "Bădia Ghiță", profesor la Facultatea de Științe din București.

S'a dus dintre noi, în plină prigoană, după vechiul și dragul său prieten de școală și de credință profesor Corneliu Șumuleanu și câteva luni înaintea cumplitelui martiriu al elevului său adorat, Iordache Nicoară, "Bădița", al căruia nume îl șoptea și în delirul ultimelor sale clipe.

Nu-mi pot închipui o mai fermecătoare dragoste ca aceea care a legat pe maestrul Longinescu de elevul său - "cel mai bun elev al meu, cel mai mare, cel mai perfect", pe care-l visa urmaș al său...

- "De ce mi-a luat Dumnezeu, Sfânta, lumina ochilor, și-acum mi-a luat și lumina sufletului?"...

Bădia și Bădița sunt desigur împreună azi: își vorbesc și se înflăcărează acolo sus undeva, și ne ocrotesc de acolo. Le-am putea mulțumi alăturându-le numele, pe edificiul unde s'au străduit pentru Știință și pentru Țara visată de Căpitan: "Legionarul Bădia Longinescu și Bădița Nicoară"...

Ce frumoase vieți ar aminti viitoarelor generații, o asemenea neobișnuită dar bine meritată inscripție!...

COMANDANTUL LEGIONAR VICTOR SILAGHI ⁸¹**Fănică ANASTASESCU**

Întruchipare a bravurii și bunătății, Victor Silaghi a căzut într'un ceas crunt. Cu atât mai crâncen, cu cât jertfa lui nu era de trebuință nici lui Dumnezeu, nici oamenilor.

A fost unul din sufletele cele mai calde, dintre inimile cele mai puternice, care nu a cunoscut decât atitudinea pieptului deschis, a frunții ridicate cum și a unei voioșii permanente - chiar în clipele cele mai grele.

Un amestec de bunătate fără margini și eroism cum nu mi-a fost dat să văd decât de puține ori în viață.

Tot timpul prigoanei din 1933-1934 a stat alături de Căpitan, cu haitele gonacilor în spate, fiind mână dreaptă și sentinelă neclintită.

Apoi, în grupul mării prigoane, capturat și închis la Miercurea-Ciucului a reușit să evadeze - singurul evadat din lagăre - și să continue lupta cu aceeași credință, cu același optimism, cu aceeași îndârjire în țară și la Berlin, alături de d. Horia Sima, comandantul Mișcării Legionare.

Acum s'a prăbușit într'o clipă cumplită. Așa cum mintea nu poate înțelege, nici judeca, iar chadelul refuză să înțeleagă.

S'a prăbușit desigur cu același zâmbet la colțul buzelor și al ochilor, cu aceeași privire caldă care, ar fi domolit și o fiară.

⁸⁰ - Ziarul "**Cuvântul**", București. Anul XVIII, Serie Nouă, Nr. 85, Vineri, 10 Ianuarie 1941.

⁸¹ - Ziarul "**Cuvântul**", București. Anul XVIII (Serie Nouă), Nr. 98, Joi, 23 Ianuarie 1941.

Să dea Dumnezeu ca jertfa lui să fie ultima.

O spunem aceasta cu sufletele încheștate că ne e amar de greu să ne gândim la moartea lui. Mai amar ca niciodată.

O spunem totuși, gândindu-ne la ȚARA ACEASTA CARE I-A FOST ATÂT DE DRAGĂ. Și pentru care și-ar fi dat viața bucuros în luptă oricând.

Dar prin aceasta nu suntem cu nimic mai puțin îndurerați.

Almanahul
ziarului
Cuvântul 1941

CĂPITANUL ȘI MACEDO-ROMÂNII ⁸²

1930 este anul de începere a luptei legionare pe toate fronturile. Capitala și în special iudeo-masoneria intră într-o panică puțin cunoscută până atunci.

Sighetul, marșul asupra Basarabiei nu mai puteau fi trecute sub tăcere și nici meșteșugite, mai ales că în București era o atmosferă supra încărcată prin nedreptățile făcute coloniștilor macedo-români din Cadrilater de fostul guvern național-țărănist prin bulgarul Costică Anghelof.

Trăznetul a căzut. Anghelof împușcat, șapte studenți macedo-români arestați ca autori morali și apologeți ai crimei, iar celebrul manifest dat de Căpitan, "al doilea avertisment" din aceeași zi, măresc și mai mult panica și haosul existent. Frica guvernului și judeo-masoneriei comit alt act de lașitate arestând din nou pe Căpitan.

Dar această arestare și deținere ilegală a Căpitanului la Văcărești în scurt timp se transformă într'un marș triumfal căci în felul acesta s'a aflat că există o mișcare legionară și o gardă de fier - dar ceva mai mult că există un Căpitan.

Puși într'o dubă comună Căpitanul împreună cu noi cei șapte studenți macedo-români, am fost aduși la Văcărești unde am fost deținuți două luni de zile tot împreună și izolați complect de ceilalți deținuți.

Noi cei câțiva studenți macedo-români, deși încă tineri, eram obișnuiți cu luptele și oarecum căliți în aceste lupte de ani de zile - cu oamenii poliției din țară - ne puteam da seama oarecum de valoarea lor, și cu greu, dacă nu chiar și imposibil să greșim de intențiile lor, - căci tristele experiențe ne-au desvoltat un spirit de critică obiectivă destul de accentuată.

Apariția însă a Căpitanului în mijlocul nostru ne-a încurcat dintru 'nceput. Era altfel de om, era ceva ce nu ne puteam da seama. În el vedeam un sfânt și erou legendar - un om de o blândețe și bunătate aproape Dumnezeiască, dar și de o sinceritate, loialitate și spirit de dreptate față chair și de dușmanii, cari te subjugă definitiv.

Noi nu știam cu cine să facem o comparație căci nu-i găseam egal. Toți deținuții fără să-l cunoască îl iubeau, iar temnicerii îl salutau cu un respect și dragoste puțin cunoscută.

Era imposibil să-i reziste cineva după ce schimba câteva vorbe cu el.

Eliberat din închisoare cu vre-o 10 zile înaintea noastră a fost pentru prima oară în viața noastră când ne-am simțit atât de singuri, stingheri și abătuți încât mulți din noi nici nu mai puteam să mâncăm - s'au dus cântecele armatolilor atât de mult plăcute lui și cari mai târziu au devenit cântece legionare.

Atunci ne-am dat seama că drumul nostru este croit de providență alături de Căpitan, iar soarta elementului macedo-român, fie colonizat în Cadrilater, fie că se găsește în Macedonia, este legată de aceea a Căpitanului și a Gărzii de Fier.

Înfrățirea dintre elementul macedo-român și Garda de Fier era definitivă și pentru totdeauna.

Căpitanul a devenit simbolul și idealul năzuințelor de secole ale unui popor care n'a cunoscut decât sacrificii și onoare.

N'a fost o întâmplare, ci a fost dorința martirilor neamului și voința lui Dumnezeu ca soarta și viața noastră să fie încredințată lui și Armatolii au știut să moară pentru Căpitan, iar noi ceilalți știm care ne este drumul de urmat - Garda de Fer.

⁸² - "Almanahul ziarului **Cuvântul** pe anul 1941". București, 1940.

CONVERTIREA ȘI JERTFA

PROFESORULUI NAE IONESCU ⁸³

Constantin STOICĂNESCU

Omul de mare cultură, sclipitoarea inteligență a neamului care a fost profesorul Nae Ionescu, a realizat una dintre cele mai splendide convertiri omenеști dela o lume veche spre o lume nouă, despre care el spunea: "de când v'am găsit pe voi, trăesc în permanentă și puternic impresia și convingerea că vieța mea nu se desfășoară din zori în spre amurg, ci din amurg în spre zori".

Când l'am întrebat cum a început să-l cunoască și să-l iubească pe Căpitan, mi-a răspuns cam următoarele: "multă vreme aveam convingerea pentru cele mai multe din inițiativele Căpitanului că vor da greș. Așa vedeam eu, profesorul de logică, care despica firul în patru.

Dar contrar tuturor prevederilor mele de raționalist pretențios, tot ce făcea El eșia perfect. Dela o vreme contrariat de răsturnarea tuturor disecărilor, analizelor și interpretărilor mele, m'am dus la El și l-am întrebat cum a făcut de a eșit așa, deși părea logic că va eși altfel!

Mă așteptam să-mi răspundă că așa a cugetat El, așa a vrut El, sau măcar să-mi răspundă că așa a crezut El. Mi-a răspuns însă că așa i-a venit Lui. Și atunci, m'am cutremurat simțind toată micimea noastră a oamenilor de rând, toată micimea noastră a raționaliștilor și a speculativilor. Atunci am simțit diferența dintre omul născut și cel făcut. Atunci am văzut omul măreț legat de Dumnezeu. Din, acea clipă, nu m'am mai îndoit nici odată asupra gândurilor și spuselor Lui cari deveneau legi și nici asupra scopurilor și enunțărilor Lui cari jalonau desfășurarea organică a destinului românesc și cari se împlineau cu puterea inevitabilelor acestui destin.

De atunci, în prezența Lui, am avut în permanență senzația unui stejar uriaș, cu rădăcinile înfipite în pământ, cu trunchi vânjos, și cu ramuri mărețe întinse în văzduh: Căpitanul pătrunzător puternic în adâncurile trecutului românesc, trăire bărbătească în furtunosul prezent al existenței românești și o impresionantă putere de intuiție și viziune spre viitorul românesc.

Sub această întreită înzestrare El are expresia maximă a eternității românești, inspirația cea mai pură trăită între Cerul și Pământul românesc, care avea cele mai copleșitoare caracteristici ale unui Trimis.

În felul acesta vorbea Profesorul Nae Ionescu despre Căpitan, despre taina convertirii lui paveliene.

Și de atunci interpretul rămâne trăitor. În omul națiunii irump toate tainele puterilor lui sufletești, ca să rămâie astfel credincios Capitanului și să nu-i sfârșească dragostea pentru El în nici una din clipele martirajului de sub sârma ghimpată a lagărelor.

Așa a sfârșit Profesorul Nae Ionescu, împlinind pura lui jertfire de mare convertit, sub lumina de Înviere a Căpitanului.

⁸³ - "Almanahul ziarului **Cuvântul** pe anul 1941". București, 1940.

ETICA LEGIONARĂ ⁸⁴

de Prof. Ioan GĂVĂNESCU

E vorba aci de o concepție despre lume și viață, bazată pe adevăruri luate din legile naturii și consfințită prin mărturia trăită a unei credințe.

Acela care a gândit-o și i-a dat strălucirea veșniciei a fost marele suflet de erou și de martir al neamului, Corneliu Z. Codreanu, la proslăvirea căruia ne cheamă azi glasul întregului neam românesc prin trâmbița deșteptării naționale a biruinței legionare.

Este o glorioasă afirmare a naturii morale ce alcătuește ființa neamului românesc că, în adâncimea puterilor lui nepieritoare, s'a găsit plămada zămislirii unui revelator a scânteii divine, necunoscute și nebănuite în viață de trufia încrezută a unor cârmuitori, orbiți de falsa fală a egoismului lor îngust, dar simțită dela început și urmată, ca o chemare a destinului, de sufletul nepătruns al poporului, care l-a trimis, ca o emanație de lumină cerească, în calea lui către ideal. Și este o reconfortantă manifestare a pietății înțelegătoare, priveliștea entuziasmului cu care tineretul țării, de pe întreg întinsul pământului strămoșesc, îmbrăcat cu evlavie în simbolul verde al nădejzilor creatoare și biruitoare, își închină azi inimile și gândurile, ca făclii aprinse ale credinței, la mormântul îndoliat al celui ce s'a înălțat în strălucirea cârmuitoare a veșniciei.

În aceste clipe de obștească reculegere a conștiinței românești, mi s'a făcut cinstea de a-mi cere să scriu câteva cuvinte despre Mișcarea Legionară sub aspectul ei etic.

Și o fac cu drag - dar și cu un sentiment de oarecare sfială. Sentiment explicabil, prin momentul de solemnitate unic nu numai în istoria vieții noastre naționale dar și în istoria culturii omenesti în genere, - când trebuie să vorbești de concepția de viață a unui om și a mișcării lui social-naționale, tocmai în clipa când rămășițele trupului lui măcelărit tâlhărește de mișelia celei mai josnice lașități, sunt abia descoperite și scoase din pământ, ca sfinte moaște, la lumina zilei, a conștiinței pioase, a rugăciunii credincioase. Și când Conducătorul Statului Român Legionar, viteazul și înțeleptul General Antonescu, aduce țării, după unirea României Legionare la pactul tripartit al Axei, al Germaniei, Italiei, Japoniei știrea că "România va avea drepturile ei".

Stărpânind atâtea cauze de justificată emoție, mă întorc cu liniștea impusă de seninătatea cugetării și de seriozitatea problemei, la preocuparea de a formula, pe scurt, ideea caracteristică a Eticii Legionare.

Și caut mai întâi, să încerc a o încadra în liniile de hotar ale ramurei filosofiei practice, din care face parte.

Mă voi feri, natural, de ispitele automatismului profesional, al unei expuneri "ex catedra", pe atât de comode pentru expunător și obositoare pentru ascultător, pe cât se ridică mai mult în sfera abstracției.

Funcțiunile active ale vieții sufletești se supun la o mare lege bio-psihhologică, asemănătoare, în importanță cu legea atracțiunii universale în lumea cosmică, cu legea simpatiei psihice în explicarea originii și organizării societăților omenesti, și cu legea datoriei în cârmuirea vieții morale.

Această lege bio-psihhologică, dominantă în fenomenele activității și ale voinții, este aceea a durerii și a plăcerii în înțelesul lor cel mai larg.

Orice ființă viețuitoare, și deci și omul, privit în cadrul ei biologic general, fuge de

⁸⁴ - "Almanahul ziarului **Cuvântul** pe anul 1941". București, 1940.

durere, caută starea de mulțumire, de plăcere.

În conducerea oamenilor, fie pentru educarea, fie pentru dresarea lor, fie pentru înălțarea sau înjosirea lor, intră în funcțiune, - sub o formă ori alta, biciul durerii, care-i mână din urmă și atracția plăcerii, care-i momește înainte.

Natural, nu toate durerile și plăcerile sunt deopotrivă, nici în calitate, nici în tăria lor.

După poziția lor ierarhică în evoluția vieții, ele se deosebesc în două sfere.

Una, inferioară comună omului și animalelor: referitoare la hrană, la mijloacele de apărare în contra intemperiilor; la om, îmbrăcămintea.

Atât hrana, pentru întreținerea vieții, cât îmbrăcămintea, degenerază la om în viții și patimi, când trec peste scopul lor natural și devin, la rândul lor, scopuri în sine, cu abuzuri și rafinamente vătămătoare.

A doua sferă, cea superioară specific omenească, conține trebuințe și sentimente referitoare la onoare și demnitate, la frumos, la bine și adevăr, la iubirea dreaptă de semenii, culminând în iubirea de neam, - toate în lumina legăturii supreme a ființei omenești cu Dumnezeu.

Dintre stările sufletești socotite ca, făcând parte din însușirile mai alese ale naturii omenești, nu se găsesc amintite aci două: simpatia și mila.

Simpatia umană și forma ei mai accentuată, mila, oricât de sus ar sta ca stări de suflet, sunt prețioase și prețuite numai în funcțiune condiționată de valoarea scopurilor, către cari tind mobilurile ce nasc din ele.

Nu simpatie și milă pentru orice individ uman, indiferent de rosturile și efectele activității lui în armonia totală a vieții sociale, concretizate în Națiune.

Nu simpatie și milă pentru hot, pentru trădător, pentru criminal, pentru cel care atacă și batjocorește temeliiile familiei, ale religiei străbune, ale existenței Statului, ale dreptăților Neamului.

Mila de răufăcători este o solidarizare cu acțiunea lor condamnată., este o contribuție la prăbușirea ordinii morale.

"Senis nocet qui malls parceret".

Chiar Frumosul nu e prin sine însuși, în mod absolut, independent de idealul etic suprem, o cauză de curată mulțumire sufletească. Cea mai strălucită arătare a lui, de orice fel, dacă slăbește așezările vieții sociale, familia, religia, solidaritatea națională, încetează de a fi o cauză de plăcere normală, îngăduită.

Frumosul, ca să-și păstreze înălțimea poziției lui superioare, trebuie să stea în acord cu Binele. Să se inspire din legile și poruncile lui.

Aceste considerații fac parte din datele pe care se clădește Etica Legionară.

Opera de educație a reformatorului inspirat de iubirea și respectul de om, cum a fost Corneliu Codreanu, tinde să reducă la strictul necesar, la minimum biologic rațional, sfera trebuințelor inferioare, animalice. Și din contra, să intensifice și să normalizeze sfera trebuințelor superioare, specific umane.

Caută adică să umanizeze omul. Înmulțirea trebuințelor vieții fizice, însemnează înmulțirea lanțurilor ce țin viața omenească în robia nevoilor materiale ale vieții.

Împutinarea lor înseamnă eliberarea din această robie.

Nu e vorba a merge cu lupta în contra lor până la cazul renumitului filosof Diogene, care, văzând pe-un copil de țăran că bea apă din râu cu pumnul, și-a spart bardacul cu care băuse apă până atunci, ca să aibă o trebuință mai puțin.

Ci a ne apropia de acea stare de spirit a înțelepciunii lui Socrate care, plimbându-se odată prin o piață plină de tot felul de bunătăți rare, ale mâncării, îmbrăcării, confortului casei, a exclamat:

- Ce de lucruri, de cari eu n'am nevoie!

Omul neprevăzător, în loc să-și împrumuteze, își înmulțește artificial trebuințele, uneori cu grea muncă încăpățânată, ca aceia a copilandrului minor care se învață cu atâta neceaz, să fumeze.

Dintre toate trebuințele artificiale, cea contractată cu riscuri nenumarate de avere, de onoare, de viață, este luxul de tot felul, în îmbrăcăminte, în locuință, în mobilier, în alimentație.

Vai de omul care simte că nu mai poate trăi fără lux, ca morfinomanul fără morfină, ca bețivul fără alcool!

Exemplul, adesea contagios, al unor astfel de ființe, devine uneori prilej de indignare publică.

Mi se povestea că, la un parastas, veniseră în biserică niște doamne, îmbrăcate așa de luxos și de băcător la ochi, că atrgeau atenția tuturor prin blănurile scumpe aruncate pe spate, pe umeri, pe gât. Numai cu una din acele blăni provocatoare ai fi întâmpinat nevoile unei familii sarace.

Și, prin mintea unui privitor a trecut atunci gândul: ce ar fi, dacă pentru cauză de utilitate publică...

Dar nu vreau să alunec în sfera de preocupări a Politicii și poate... a Poliției.

E la locul lui aici, un citat din Cărticica Șefului de Cuib (pag. 52-53), acel îndrumător minunat al vieții legionarului. Legionarul "va disprețui luxul, pe care-l va considera ca având la bază o înclinație sufletească spre frivolitate, spre lichelism, spre secăturism".

"Astăzi, dacă omul luxos nu este un hoț aparținând uneia dintre multiplele forme ale hoției, în orice caz este un nesimțitor, care palmuește miseria nesfârșită a țării".

Câte alte sfaturi și dispozițiuni, de educație și de etică legionară, nu se citesc în această prețioasă „Cărticică"! Acolo, ca și în marea operă fundamentală "Pentru Legionari", ca și în numeroasele Circulări de conducere ale Căpitanului, veți găsi formarea aceluia om nou, întărit contra durerii, în contra ispitelor de tot felul, deprins cu suferința, deprins cu ideea morții, stând gata a-și da viața pentru binele obștesc. Ce altă tărie și ce altă libertate poate dobândi voința omului, mai mult, decât măreția acestui suflet eroic, pe care nu-l înspăimântă nimic, nici lipsurile, nici suferințele, nici chinurile, nici moartea.

Sufletul eroic al legionarului vorbește în acel Jurământ al lepădării lui de sine, al lepădării lui de bunurile lumii și ale vieții, al lepădării lui de legăturile simpatiilor omenești, cari nu cad în cumpăna hotărâtoare a idealului.

Cu armata asta, de suflete oțelite prin educația eroică, a pornit Căpitanul lupta lui pentru îmbunătățirea stării materiale a poporului, lucrând drumuri, dregând sau construind poduri, ziduri, case, înființând cooperative, lucrând, ici colo, cu echipe mobile pământul. Și cu ele a pornit el și străduința lui pentru ridicarea stării morale, reparând biserici, ridicând troițe, impunând, prin exemplul viu al său și a lor săi, o ținută morală superioară, de cinste și de demnitate.

Cine nu-și aduce aminte de vestitele lui tabere legionare de muncă, înjghebate pe tot întinsul țării, înainte de prigoană?

Și acum, în culmea biruinței legionare, cu ce admirație cuceritoare a entuziasmului a privit toată lumea munca istovitoare, până la sinucidere, a echipelor legionare cari, cu primejdia vieții s'au adâncit zi și noapte, în săpăturile ruinelor blocului Carlton prăbușit de groaznicul cutremur, scoțând de sub dărâmături, cu o răbdare îndârjită și o îndărătnicie supraomenească, atâtea și atâtea cadavre, al căror număr și a căror desfigurare te înspăimântă.

Și asta din simplă pornire de datorie și simpatie umană.

Și tot astfel de echipe legionare - le vom vedea în curând, jertfindu-și puterile și bucuriile tinereții spre a reclădi, în toată țara, locuințele distruse de aceiaș catastrofală scuturare a pamântului, care a lăsat pe drumuri, fără adăpost, o bună parte a populației țării.

Iacă omul nou al Eticei Legionare, al educației eroice date tineretului român de Corneliu Codreanu, acest neîntrecut reformator social-politic al vieții morale naționale.

INGINERUL GHEORGHE CLIME - MARTIR AL NEAMULUI ⁸⁵

de Gheorghe NICOLAU-BÂRLAD

Poporul român, crescut de 2.000 de ani în codrii Carpaților și pe plaiurile Dunării, Tisei și Nistrului, a trăit creștinismul din cele mai vechi timpuri.

Românii s'au născut codreni și plăeși.

Codrul n'a lipsit niciodată din trecutul sbuciumat al neamului. Codrul românesc - în apărarea căruia se înrolaseră cei mai buni fii ai patriei - a înțeles să dea acești soldați ai lui, istoriei de mari înălțimi a țării.

Unul dintre soldații cei mai apropiați ai Căpitanului a fost inginerul silvic GH. CLIME. Disprețuitor al vieții pământești. Torent de viață. În sângele lui vibrează toate năzuințele românești. Nostalgia ultimelor raze ale veacului trecut îi arată din primii ani ai copilăriei, semnele furtunei și-l pregătește pentru lupta grea împotriva răului.

Fulgera la gândul că țara aceasta nu a putut încă vedea lumina libertății fiilor ei! Căci cei întru Iuda copleșesc zi de zi neamul acesta bun și ospitalier.

Și astfel adolescența lui este un Vulcan.

La 17 ani pune bazele Cercului "Unirea" care avea de scop lupta pentru redeşptarea conștiințelor românești în fața pericolului dinăuntru și afara țării. Era în 1906.

Din dorul de libertate al țării și-a făcut singurul crez.

Pășind pragul Universității, continuă, cu mai multă tărie lupta începută. N'a avut un pic de repaus. Mereu în linia întâia. Totdeauna a dat: muncă, energie, capacitate, suflet, bunătate. Școala Superioară de Silvicultură dela Brănești se mândrea cu studentul Clime.

Camarazii de promoție făceau zid în jurul lui. Căci el anima. Descrețea frunțile. Îmbărbăta. Dădea suflet din sufletul lui. Suferea cu cel nedreptățit. Înviora pe cel timid. Cutremura pe cel nehotărît. Susținea pe cel drept. Întrecea pe cel viteaz.

Vine războiul. El își revendică dreptul de a sacrifica ființa lui pentru neam. Pentru libertatea națională. Luptă vitejește.

Înscrie fapte de arme, de abnegație, de eroism.

Se termină războiul, Inginerul Clime intră în viață.

Munca cinstită îi este singurul tovarăș.

Dar negura ce s'a așternut peste plaiurile românești se îndeasă. Răul crește. Semnalul de alarmă este dat.

Căpitanul legiunilor carpatine strigă adunarea. Primul prezent este tot inginerul Clime. Pentru a treia oară el își oferă viața.

⁸⁵ - "Almanahul ziarului **Cuvântul** pe anul 1941". București, 1940.

Iată cum răspunde la 1 August 1927 la apelul Căpitanului:

"...Să mă înscrie și pe mine cu ceea ce pot da: viața".

Lupta contra Legiunei începe. La început mascată. Apoi fățișă. Inginerul Clime ia poziție ostășească de înalt comandament.

Luptele se întetesc. La cavalerismul luptătorilor legionari, trimișii lui Satan răspund cu mișelie.

Spania creștină devine ținta temută a luptei diavolului bolșevic. Legiunea Arhanghelului Mihail ordonă trimiterea luptătorilor ei aleși pentru apărarea bisericeii și latinității. Ing. Gh. Clime deschide cu pieptul lui de fier, la comanda Marelui Legionar Ionel Moța, pârție adâncă printre vrăjmașii lui Hristos.

Acest eroism a înrăit gândul lui Satan, care deslănțuie prigoana cea mai îngrozitoare. Ucide mii de vieți. Sdrobește mii de trupuri. Și astfel în chinuri de uluitoare imaginație diavolească, cade pământescul inginerului Clime. Sufletul lui însă rămâne cu noi. El este mucenicul neamului întreg. Neamului nostru românesc. Sufletul lui era rupt din sufletul pădurii. Pădurea românească îl revendică. Slujitorii acestui altar al Naturii, breslașii pădurii de pretutindeni, îl poartă în suflet. Chipul lui a devenit icoană.

ZÂMBRU ȘI ARGINȚICĂ ⁸⁶

de Liana PROTOPOESCU

Urc valea Ialomiței spre Obârșie. De sub potecă năvălește, târâtoare, o pădure încâlcită în jnepeni. Ai zice ca vrea să înghită toată coasta muntelui.

Este ceva respingător în lăcomia copacului acestuia, care crește trăgându-se pe burtă ca șerpia și înhăitându-se în gloata haotică și hădă.

Știu. E soluția ingenioasă pe care a găsit-o în lupta pentru viață. Soluția care i-a reușit. Gloata târâtoare și informă, fără alt ideal decât "să trăiască" care isbutește să trăiască și care se mulțumește, sătulă, cu atât.

Chiar dacă, pentru asta a renunțat la verticală. Se târâște dar trăește. Democratic. Sunt multe păduri de jnepeni în munții noștri, dar asta e cea care mă doare mai ales. Asta, fiindcă are o poveste, o istorie dacă vreți, o istorie vegetală dar o foarte simbolică și tragică istorie. Asta mai ales pentru că păstrează în sânul ei un martor al altor vremi.

În marginea de sus a pădurii reptiliene, o frunte se înalță totuși cutezătoare. O frunte de copac. Un zâmbu. Crește drept. Drept în sus din viermuirea jnepenească. Singur și neînclinat, drept dela rădăcină până'n creștet, vânjos, aspru, cu verdele întunecat.

O afirmare. O mărturie. Un supraviețuitor.

Ceva mai în vale, în turbăria dela Bulboace, cercetătorii au găsit păduri fosile de zâmbri.

Așa dar cândva zâmbrii erau pădure pe aceste meleaguri.

Va fi fost muntele mândru de podoaba lui voinică.

Cum s'a pripășit oare aicea primul jneapăn?

Fără îndoială jos în vale, lângă apă, s'a acuiat ologul și zâmbrii l-or fi primit de

⁸⁶ - "Almanahul ziarului **Cuvântul** pe anul 1941". București, 1940.

milă în țara lor.

Apoi a puit veneticul și au împânzit valea. Iar când s'au numărat și s'au simțit destui, au pornit la deal să'nfulice pădurea.

Cu perfidia nevolnicului, s'au strecurat în jurul trunchiurilor trufașe, le-au încolăcit ca șerpii pe Laokoon, le-au sugrumat, le-au vlăguit.

Unul câte unul, zâmbrii cei cu pletele în soare au pierit pradă târătoarei haite.

Dacă s'ar fi acomodat noilor condiții de viață, dacă s'ar fi adaptat la mediu, dacă s'ar fi plecat, dacă ar fi tranzactionat, dacă... ..Ei dar zâmbrii nu-i zâmbrii când pierde din ochi zarea, nu-i zâmbrii când se'ncovoie, nu-i zâmbrii când își scurmă loc cu crengile în humă.

Zâmbrii moare dacă așa îi e scris, dar moare drept, cu soarele'n creștetul verde cu vântul creștelor în crengile neîntinate.

Așa au murit pe plaiuri – roși de râia jnepenișului - codrii de viteji din alte vremi.

Doar vre-o câțiva au rămas teferi. Au biruit prigoana și tragici se caută din ochi din creastă'n creastă.

Oftează vântul în cătina lor întunecată.

Își cunosc soarta. Ologii au hotărât să stârpească până și sămânța de zâmbrii de pe lume.

Știu bine că au pierdut bătălia.

Știu bine că au să moară azi sau mâine, dar rămân dreți ca o muștrare, dreți ca să afle toată suflarea cum se usucă zâmbrii când e secetă de vitejie'n lume.

Dreți poate ca nădejdea absurdă într'o minune.

Privesc la zâmbrii singur din valea Ialomiței, înverșunat și mândru în haina lui verde, în cămașa lui verde.

Simt cum caută să-și zărească în depărtări camaradul din valea Doamnei sau pe cel din Obârșie.

Așa va fi cătat și Căpitanul nostru către Moța și puștii lui tovarăși dintru'nceputuri... Asa vor fi nădăjduit și ei minunea.

Minunea.

Sunt câțiva ani de atunci. Într'o vară m'au dus drumurile mele pe tărâm bucovinean.

Urcam patea agale către Pietrele Doamnei din Rarău.

În marginea pădurii, sus unde'ncepe golul cu dăruirea zărilor, am stat în loc fermecată. Nu-mi cred ochilor unul, doi, zece, sute de zâmbrii tineri, o pădurice.

Minunea.

Ași vrea să rup o crenguță să o duc zâmbrii stingher din valea Ialomiței, să-i duc și lui vestea cea mare că zâmbrii tineri împăduresc înălțimile Rarăului bucovinean.

Alături cineva rupe vraja și-mi spune: -E o plantație. Nu sunt spontani".

Ei și? Slavă Domnului. S'a găsit cineva să răsădească zâmbrii pe plaiuri românești. S'a găsit un om să samene vitejia, s'o îngrijească, s'o crească.

Va svoni viață nouă în munții bătrâni. Va fi buciul vântul în frunzișul aspru.

Și va fi vai de nevolnici și de mișei.

Tot în Rarău, în vara aceea era tabără legionară.

Creștea și acolo o tinerime vrednică și aspră în cămășile verzi.

Era și acolo o răsădire de vitejie în suflete.

Două plantații. Două împliniri de soartă.

Pădurea de Zâmbrii - dreptate dată muntelui.

Legiune - dreptate dăruită neamului.

Două destine gemene.

Să fii Zâmburu, să rămâi drept, luând în piept voinic și verde toate furtunile, să scrâșnești și să sbârâni sub biciul viforului fără să'nchini fruntea, să mori cu ochii țintă'n soare sau să birui - asta-i soartă de Legionar. Treabă de Legionar.

Am ajuns, hoinărind prin munte, la o stâncă stearpă, sură și prăvălită, o seninare. E pustiiată de rostogolirea zăpezii, despiuată de vânturi. Jalnică.

Doar într'o crăpătură câteva tufe micuțe și verzi. Mă cățăr să văd ce-s. Frunzulițe mici întunecate. O floare albă, curată și candidă. Dar decât să răsfir frunzele, descopăr aspecte nebănuite. Toate frunzele sunt argintii pe dos. Degetele mele răvășesc o comoară sclipitoare. Îmi tremură mâna, cum se înfioară sufletul când surprinde frumuseți tainice în intimitatea altui suflet.

Cunosc de mult planta asta bizară, cu înfățișare aproape rebarbativă, - au botezat-o botaniștii Dryers, Dryers octopetela - dar ciobanul, care a răsfiat frunzele modeste și le-a aflat tainica comoară, îi zice Argințică.

Și mai știu ceva, ceva mai bogat decât argintul de pe frunze, știu rostul acestei mici burueni și știu fapta și vrednicia ei.

Pasă-mi-te când dezolarea stearpă a cuprins o coastă de munte, descărând-o până la piatra moartă, nici o sămânță nu mai poate rodi acolo.

Dar sunt destule câteva firișoare de țărână sau o frunză putredă adusă de vânturi pentruca sămânța îndrăzneată de argințică să prindă și să crească.

Și-apoi începe truda.

Firimiță cu firimiță stâncă este măcinată de rădăcinile harnice. Nici o clipă de răgaz nu-și îngăduie luptătoarea. Nici o sfortare nu-și cruță, nici o jertfă. Din trupul ei face pământ rodnic pe care-l frământă cu pulberea de stâncă, în frunzele ce mor își samănă sămânța nouă și an după an cucerește, pentru viață, împărăția rece și stearpă.

Nimic n'o descurajează. Nici o stâncă nu-i prea mare pentru dorul ei de muncă. Nici un vânt n'o poate smulge de acolo unde s'a hotărît să aducă rodnicie. Nici o avalanșă nu o poate desrădăcina întregă.

Niciodată nu-și caută loc de răsfaț. Niciodată nu se înnădește în pământ bogat. Caută locul aspru.

Caută primejdia râpelor vrăjmașe.

Acolo vrea să rodească unde nimeni, altul nu poate isbândi.

Nu poartă frunziș fraged. Cu frunze dese și pieloase își ocrotește opera rădăcinilor.

Și moartea ei e fertilitate viitoare, fiindcă trupușorul mort nu cade ci se amestecă'n țărâna puținică și întregeste comoara de pământ rodnic așa de trudnic adunată.

Iar când și-a împlinit menirea, când este destul de bine arat ogorul se dă la o parte și lasă loc de viață altor plante, mai puțin viguroase dar mai spectaculoase.

În urma ei răsar frumoasele grădini alpine, din truda ei trăesc florile cu chipuri minunate, din țărâna fertilizată cu trupul ei se avântă simfonia îmbătătoare de culori și forme care încântă muntele.

Cu florica ei modestă albă și pură, trece din pustietate'n pustietate Argințica. Nici o trufie, nici o găteală. Până și argintul frunzelor și-l tăinuește.

Așa vrea ea să fie? Așa i-a hotărît Dumnezeu soarta? Nu-i pace să-și spună taina. Te lasă doar să înțelegi că n'are timp pentru discursuri colorate. Ea are treabă. Ea are luptă. Ea are credință. Nu-i glumă să-ți iei sarcina să rodnicești pustietățile.

Drumețul amator de frumuseți nici nu o vede și nici nu bănuiește că buchetul de

flori mândre, pe care îl duce jos, îi este dăruit de buruiiana asta mică și umilă, pe care o calcă fără grijă bocancii lui țintuiți.

Dar argința nu s'a gândit niciodată că cineva îi datorește vreo recunoștință și nici n'a așteptat cruce. Nu-i deprinsă cu alintul. Nici vântul, nici torentul nu o cruță, dece ar cruța-o bocancul... Și apoi țintele acele așa de dureroase pentru trupul ei tot sunt de folos. Cu mușcătura lor ajută - îi ajută - să sgândărească nepăsarea stâncii. Mai firimițează ceva din stârpiciunea împietrită. Ce importă o sfâșiere mai mult dacă din asta mai poate rodi o sămânță...

Este și în această vrednicie un soi de eroism. Un eroism tăcut și tainic, un eroism al faptei mărunte, al jertfei fără alai.

Este o vitejie a renunțării la răsfăț, a modestiei voite.

Este mai ales o vrednicie. O vrednicie care-mi pare mie potrivită femeii. Nu cresc zâmbrii în stâncă stearpă. Nu cresc legionarii în neamuri cu suflet împietrit.

Dar nu-i treabă de bărbat să deștelinească nepăsarea, cum nu-i treabă de copac să macine stânca și s'o ogorească. Să sfarmi fărămă cu fărămă împietrirea din suflet să nu-ți faci podoabă din asta. Să-ți porți argintul ascuns în tainițe pentruca să nu te abată ispita trufiei dela hotărîrea ta de muncă. Să nu pregeți la faptă. Să nu cați fală. Să te dăruiești fără rezervă, cu viața, cu moartea ta, pentruca credința ta să rodească'n faptă biruitoare. Și nimeni să nu te știe, nimănui să nu-i sari în ochi, trâmbițându-ți hărnicia. Asta-i soartă de Legionară.

Asta-i treabă de Legionară.

VIATA ȘI MOARTEA VITEJEASCĂ A LUI ION I. MOȚA ⁸⁷

de Dumitru C. IONESCU

Să scrii despre Ion I. Moța, despre încercările vieții lui de luptător neînfricat pentru Cristos și Țară, despre viziunile lui de profet și mai ales despre sufletul - atât de mare încât poate nu va fi dat niciunui din istoricii lui să-l cuprindă în slavă - este una din sarcinile cele mai grele pentru cei ce l-au cunoscut, l-au iubit, l-au admirat și i-au urmat îndemnul cu o încredere fanatică, izvorită din convingerea că nu au în fața lor un camarad, un prieten mai mare, ci un ales un deschizător de drumuri, un purtător de lumină în întunecimile unui veac.

Căci acesta a fost Ionel Moța - cel dintâi legionar al Căpitanului - fratele lui de luptă cel mai apropiat și mai încercat. Și dacă totuși te încumeți să pătrunzi dincolo de această stavilă

și să descrii ceea ce este atât de greu de scris, o faci numai în credința că viața și moartea de erou a lui Ionel Moța aparțin de acum istoriei și că tu nu faci decât să redai - în cuvinte ce poate nu vor fi pe măsura acestui drum de lumină - desfășurarea întâmplărilor.

Căpitanul și Ionel Moța! Sufletul și creierul Legiunii! Fulgere ce au despiciat negura întinării în care a fost îngenunchiat un neam; lumina ce a călăuzit tânăra generație izbăvitoare; stele ce - de dincolo de moarte și totuși din miezul vieții - arată României Legionare drumul de iubire de neam și Țară, pe care trebuie să meargă orice bun Român, pentru a întoarce dela pieire Patria, această Patrie pe care Ei au

Apropiata biruință legionară va fi începutul marei ascensiuni și străluciri a poporului românesc în lume.

ION I. MOȚA

⁸⁷ - "Almanahul ziarului **Cuvântul** pe anul 1941". București, 1940.

iubit-o până la supremul sacrificiu.

Ei ne sunt singura călăuză în viața pe care și noi – așa precum ne-au învățat - o dăruim Țării, din tot sufletul nostru, spre deplina biruință a idealurilor pentru care au trăit și s'au jertfit.

Pentru mine - ca pentru mulți alții de altfel - e o grea încercare să desprind și să caracterizez ceea ce a fost și cum a fost primul și cel mai desăvârșit dintre legionarii Căpitanului.

Pentru a face să se întruchipeze cât mai bine, din rândurile ce urmează, ființa lui Moța, voi reproduce, de cele mai multe ori, înseși cuvintele lui, extrase din numeroasele sale scrieri, sau cuvintele altor oameni de seamă, ce au caracterizat anumite momente ale vieții sale.

Fiecare va putea astfel să cuprindă cu sufletul lui - în loc de cuvintele mele – uriașa personalitate a viteazului soldat al Domnului și al Legiunii Arhanghelului Mihail, - a celui care a închis ochii apărând până la ultima suflare, în Spania cea însângeraată, Crucea pe care s'a răstignit Fiul Omului!

La 5 Iulie 1902 - cam în vremea când Protopopul Ion Moța făcea să apară „Libertatea”, gazeta ce a început lupta, pe care partida activistă a tineretului ardelean dela începutul secolului trecut, în frunte cu orăștianul Aurel Vlad, a dat-o pentru afirmarea drepturilor ramânești în Ardealul încălcat - se naștea, la Orăștie, Ionel I. Moța, în micul oraș românesc din Hunedoara, așezat la o mică depărtare de Sarmisegetuza și Grădiștea - cele două cetăți ce amintesc eroismul dac și măreția romană – oraș care a devenit atât de cunoscut prin lupta tineretului activist dinainte de unire și prin acțiunea neînfricată a Protopopului Moța și a fiului său.

Bunicii lui Ionel Moța - atât după tată, cât și după mamă - erau preoți, aprigi luptători pentru drepturile neamului lor impilat și pasionați cititori de slovă românească. Tatăl Protopopului Ion Moța era preot în satul Nojag, și se numea tot Ion, iar tatăl mamei lui Ionel era preotul Nicolae Damian din Balșe, ambele comune situate în Hunedoara.

Pentru a înțelege personalitatea lui I. I. Moța, formația sufletească, partea de contribuție a heredității și influența mediului natal, trebuie să cunoaștem o pagină din istoria Ardealului de odinioară.

Eliminată sistematic din burguri, inteligența românească din Transilvania s'a înclinat asupra poporului, a clădit casă trainică în micile orașe de provincie, a păstrat legătura sufletească cu masele țărănești, și toată osteneala ei s'a concentrat într'o mare misiune culturală. Elementul de propagandă și de răspândire a ideilor în secolul al XIX-lea, - ziarul -, a înflorit într'o înfățișare cu totul particulară, și specifică, în Ardeal. Ziarul ardelean este monitorul naționalismului, conducătorii lui erau întotdeauna intelectuali, animatori și luptători pe baricade.

Ziaristica ardeleană n'a cunoscut ceea ce cheamă zăzania de partid și a fost ferită de profesionalismul fără suflet al ziaristului modern. Ziarul ardelean era o foaie de cultură și de educație sufletească, armă de luptă a naționalismului și un bastiment de rezistență al inteligenței. Ziaristul se adresa poporului, masei de Români, și de aceea, pe lângă faptul că și-a păstrat un caracter pronunțat românesc, a fost ferit de infiltrația mercenarilor și a scribilor de prin orașele înstrăinate.

Gheorghe Barițiu cu „Gazeta Transilvaniei”, Aurel Mureșeanu cu „Carpații”, părintele Ion Moța cu „Foaia interesantă” și „Libertatea”, au dat această rânduială presei ardelenesti⁸⁸.

După absolvirea școlii primare în orașul natal, Ionel Moța a urmat primele trei clase liceale la liceul unguresc „fögimnazium” din Sibiu, având printre colegi și pe Corneliu Georgescu, camaradul său de luptă de mai târziu.

În 1915, după declararea războiului mondial, tatăl său - urmând politica instinctului național - trece Carpații în țară, unde, alături de celălalt mare preot, Vasile Lucaci, va duce lupta pentru intrarea României în războiul de desrobire.

Cu mari greutateți trece și Ionel - împreună cu mama și surorile sale - în țară, unde își urmează cursurile secundare la Liceul Lazăr.

Cumplitul refugiu îl duce la Iași. Aici, într'o colonie de școlari, alături de prietenul său Nicolae Stoicoiu, au fost la munca câmpului, în comunele Holboca și Cristești din județul Iași, muncind pentru ostașii care luptau pe front. Încă de pe atunci tânărul Ion I. Moța începea să trăiască și să se jertfească pentru alții. Episodul de mai jos vădește abnegația și simțul lui de sacrificiu:

De groaza invaziei inamice în Moldova, toți școlarii și supraveghetorii coloniei pleaseră. Într'o Sâmbătă, seara târziu, prietenul său, inginerul Nicolae Stoicoiu, înapoindu-se la colonia dela Iași, îl găsește pe Ionel Moța singur. Uimit, îl întrebă cum de a mai rămas numai el acolo.

„Nu vezi că au plecat toți și că cei din jur - era un lagăr de prizonieri - ar putea să fure tot și să risipească întreaga noastră muncă?” - fu răspunsul sfiosului și frumosului copil blond de pe atunci.

Departate de părintele sau - pe care Statul maghiar îl condamnase la moarte și care acum făcea un drum destul de primejdios, prin Siberia și Japonia spre America, unde fusese trimis în propagandă, de Statul român - el a suferit, în timpul acesta, toate greutatețile, lipsurile și durerile refugiuului.

După încheierea păcii, Ionel Moța își continuă studiile și-și ia bacalaureatul, la Liceul Sf. Sava, din București, dând dovadă de multă inteligență, seriozitate și putere de muncă.

Mediul înconjurător, profesorii și colegii lui, precum și educația naționalistă pe care i-o dăduse Părintele său, au desvoltat, aici în inima românismului, puternicul lui simț național și dragostea față de România întregită, el devenind unul dintre reprezentanții cei mai străluciți ai tinerei generații ardelenesti, care se înfrătea pentru totdeauna cu frații din Regat. Pentru Ionel Moța cuvântul „regătan” n'a existat niciodată.

„În zilele acestea de amărăciune - spune el într'un articol - am vrea ca un lucru să fie știut: sunt încă ardeleni (mai mulți decât îi afișează reclama zilei) cari se ridică pieptiș împotriva acestor schimonosiri care uzurpă dreptul de a reprezenta sufletul ardelenesc! Și declarăm cu hotărâre: Acesta nu e sufletul nostru! Ceeace, venind în numele Ardealului, amărăște de ani de zile pe Românul patriot, falsifică adevărul istoric și caută să desmoștenească tradiția patriotică, ideea națională cât de cât, stăpână până acum în politica și viața micii Români, - acesta e ceva străin de sufletul ardelenesc adevărat”⁸⁹.

În toamna lui 1920, Ionel Moța pleacă la Paris, înscriindu-se cu o bursă de Stat, la Sorbona, unde urmează dreptul și științele politice. Bursa fiindu-i suprimată, e

⁸⁸ - Nicolae Roșu: „Un ziarist de luptă: Ion I. Moța” - „Orientări în Veac”, p. 255-256.

⁸⁹ - Ion I. Moța, „Cranii de lemn”, p. 96.

nevoit – deși și-a luat, cu succes toate examenele - să-și întrerupă studiile în străinătate și să se înscrie, în toamna anului 1921, la Facultatea de Drept din Cluj.

Tânăr, ager, cumpătat și purtător al unui nume de mare autoritate în Ardeal Ionel Moța s'a distins dela început, în masa studențească, ca un conducător.

În toamna anului 1922, el face cunoștință, la Cluj, cu Corneliu Codreanu - Căpitanul lui de mai târziu - care se înapoiase din Germania în urma izbucnirii mișcărilor studențești din țară.

Iată cum descrie Ionel Moța - în articolul "Spasmul și concluzia lui" apărut în volumul comemorativ publicat de Centrul Studențesc "Petru Maior", din Cluj, cu prilejul împlinirii a 10 ani de activitate în România întregită (1923) - atmosfera de atunci, în care se oglindesc sentimentele și ideile de care era pătruns: "Ești greșit iubite coleg mai tânăr, dacă îți închipui, despre cei din generația noastră că am fi niște fapte excepționale a căror imagine necunoscută, trebuie să ți-o alcătuești în minte. Noi, în raport cu românitatea, n'am fost ciudate excepții, ci nimic altceva decât exemplarul, acum ceva mai în vârstă, al aceluiași "românaș" cu față limpede și, ochi curați, pe care îl întâlnești pretutindeni. Iar în privința feții sufletești, la fel cu tipul rasei noastre: buni la inimă, miloși, cu o construcție spiritualistă (idealistă) și cu universală inteligență românească.

În consecință:

- 1) Nu am avut ură pentru nimeni.
- 2) Nu ne-au făcut plăcere violențele contra color slabi și neapărați.
- 3) Avem un dram de conștiință și de putere de stăpânire a patimilor și de cenzurare a faptelor.
- 4) Nu ne erau necunoscute și neasimilate în suflet (dacă mai era nevoie, față de calitățile înăscute ale Românului) sau neînțelese, curentele de idei "nobile și umanitare", predicate la toate răspântiile de ziare și literatură (cunoaștem chiar și deviza "libertate, egalitate, fraternitate").
- 5) Nu eram de loc dușmanii instrucțiunii universitare, ai cărții și muncii, ai bibliotecii și laboratoarelor, nu eram nici codași la examene și iubeam nobila liniște a studiului.

Și totuși...

Toamna anului 1922 a fost desigur cea mai mohorâtă toamnă din câte s'au abătut vr'odată asupra Clujului. Toate neliniștile, apăsările și amărăciunile din lume se strânseseră par'că pe Feleac, pe Someș și, năpădind văzduhul s'au lăsat ucigătoare asupra orașului plin de studenții reveniți din vacanță. Mizerie, umezeală, criză de locuințe, căminuri supraocupate, pentru Români. Huzureală veselă, înmulțire îngrozitoare, lipsă de grijă, pentru străinii deveniți sfidători. Prin colțuri de stradă se auzea că în anul acela, la medicină, în anul I, Jidani sunt de patru ori mai numeroși decât Românii, iar ai noștri oricât de puțini erau, nu-și găseau locul și tihna. Și, pe lângă toate, Feleacul nu mai contenea să copleșească cu atmosfera aceea de plumb, care ne înneca... Nici un luminiș pe cer, nici o mângâiere, o explicate măcar, sau o înțelegere pentru sufletele noastre. Dela nimeni. Să nu fi îndrăsnit să pui cuiva (cuiva mare) în fața ochilor neliniștile tale, numărătorile peremptorii, argumentele, pornind dela criteriul național, căci deveniai băețas ridicol, care nu făceai decât să dovedești că încă n'ai trecut prin Univeraitate (deși unii eram de vr'o 3-4 ani în ea), unde să fi putut învăța, odată pentru totdeauna, înțelepciunea că: "naționalitatea e chestiune de voință socială, voință care prin reprezentanții societății s'a declarat în sensul naționalizării Ovreilor, deci nu există azi o chestiune națională" așa cum o înțelegem noi din numărătorile, umilintele și mizeriile noastre.

Și ca și cum n'am fi avut destul cu noroaiele, frigul, lipsa de adăpost și tot restul mizeriilor materiale și mai ales al mizeriilor morale și al neliniștilor din sufletele noastre curate de Români, veni într'o zi să ne gâtuiască vestea sinuciderii unei studente evident româncă olteancă adusă de dragostea pentru Ardeal la Universitatea din Cluj. Iubite student regionalist (dacă mai exiști), să mă crezi că era adusă de dragostea pentru Ardeal și de nimic altceva. Bursă n'avea, nici loc în cămin, nici rude. Căci doar a lăsat slavă scrisă ca-și curmă viața nemaiputând îndura mizeria. Când am urcat Feleacul cu convoiul mortuar (era întreaga Universitate la înmormântare) deasupra capetelor noastre triumfau în aceeași blestemată atmosferă, toate duhurile de spaimă ale coșmarurilor. Ne biruieră din nou, și mai crud.

N'au mai trecut decât puține zile și, după noi și zadarnice plângeri, ironizate, fiorul primei vești ne sgudui pe toți: mediciniștii au rupt lanțul gâtuitoar, au isgonit pe studenții jidani din sala de disecție.

În acest timp îl găsim pe Ionel Moța delegat al studențimii clujene în Centrul Studențesc "Petru Maior".

La, 23 Decembrie 1922 Ionel Moța a făcut să apară, la Cluj - împreună cu Justin Ilieșu, autorul Imnului Studențesc - ziarul "Dacia Nouă" în care publică articolul "Cauza noastră e justă în ordinea morală și servește progresul social".

În acest articol justifică mișcarea studențească, și încheie spunând: "Numerus clausus" al nostru e moral și totodată servește progresul societății românești. Cauza noastră e, așadar, dreaptă și sfântă. Sfinte ne vor fi și sacrificiile. Lupta trebuie s'o ducem înainte, cu perseverența apostolatului și cu vitejia sufletelor alese, care știu că nu este nimic mai nobil decât de a te uita pe tine și a te jertfi pentru aproapele năpăstuit".

Așa a făcut Christos!".

Iar în numărul următor găsim un alt articol: "Necesitatea naționalismului radical", prin care arată moralitatea luptei conforme cu dogma creștină.

„Dacia Nouă" a fost - după fericita expresiune a camaradului dr. Nicolae Roșu - "prima alarmă ziaristică a mișcării naționaliste care începea - sau, mai bine zis, se continua - cu o nouă generație.

Articolele publicate acolo punctează primele etape ale unei bătălii care avea să se transforme într'o mare mișcare politică. În vremea aceea I. I. Moța alături de marele lui prieten Corneliu Zelea Codreanu făcea legătura sufletească a unei generații, restabilirea unitatei de mișcare a noului naționalism și, prin scrisul său se alipea unei discipline intelectuale, care avea să justifice o serie de realizări practice⁹⁰.

În primăvara anului 1923, în urma demisunii lui Alexa, fostul președinte al Centrului studențesc "Petru Maior", care susținea teza intrării la cursuri a studențimii, Ionel Moța a fost ales președinte, deși tradiția era ca aceștia să fie aleși numai dintre studenții ultimilor ani. El devenise exponentul grupului format de Căpitan în toamna lui 1922, la Cluj, care susținea că studențimea luptă pentru onoare și că "lupta va trebui dusă până la limita cea de pe urma a rezistenței"⁹¹.

În calitate de președinte al studențimii clujene, Ionel Moța se opune cu tărie încercărilor guvernului de a determina pe studenți să intre la cursuri, pentru care fapt este eliminat din toate universitățile țării, fără a mai fi reprimat vreodată.

"Fiul celui care a suferit temnița Seghedinului și condamnarea la moarte din

⁹⁰ - Nicolae Roșu, idem, p. 256-257.

⁹¹ - Corneliu Z. Codreanu "Pentru legionari", p. 147.

partea unguirilor, pentru atitudinea lui românească - nu se putea cultiva la căldura culturii românești, pentru că striga primejdia care ne amenința și mai grozav din partea altui dușman: jidani!"⁹².

În același an, sub impulsul curentului naționalist, a înființat „Acțiunea Românească”, împreună cu profesorii I. C. Cătuneanu, Ciortea, Iuliu Hațegan, avocat Em. Vasiliu-Cluj, organizație de luptă politică naționalistă, care a fuzionat mai târziu cu L. A. N. C.

Tot atunci, a tradus, din limba franceză, "Protocoalele Înțelepților Sionului", care sunt comentate de profesorul I. C. Cătuneanu și dl. avocat Em. Vasiliu-Cluj. Această lucrare, de o considerabilă valoare pentru cunoașterea întregii acțiuni subversive a jidovimii de pretutindeni, a fost tipărită în editura ziarului "Libertatea", Orăștie, 1923, și purta următoarea dedicație: „Autorii acestei ediții românești a Protocoalelor, închină cu recunoștință lucrarea lor Studențimii Române, care, prin mișcarea-i generoasă din anii 1922-1923, ne-a trezit la realitatea provenită din "slăbiciunea, neprevăderea și venalitatea noastră" (Costache Negri) și a știut să transmită tuturor straturilor poporului român focul sacru al luptei fără preget împotriva Jidanilor cotropitori".

În calitate de președinte al Centrului studențesc "Petru Maior", ia parte la congresul conducătorilor mișcării studențești, care - fiindcă, autoritățile interzisese să aibă loc la Cluj - s'a ținut, pe ascuns, în zilele de 22-25 August 1923, la Iași, la Mânăstirea Cetățuia și pădurea din Dealul Galatei. Cu acest prilej s'a proclamat ziua de 10 Decembrie ca sărbătoare națională a studențimii române și lupta împotriva partidelor politice, socotite ca înstrăinate de neam.

Ionel Moța a fost ales atunci - alături de Căpitan, Ilie Gârneață, Tudose Popescu și dr. Ioan Simionescu, conducătorii centrelor studențești dela Iași, Cernăuți și București - în comitetul care urma să dea directive de acțiune întregii mișcări studențești în noul drum pe care pornise, sub directa îndrumare a Căpitanului.

În cartea "Pentru Legionari" Căpitanul vorbind despre acest congres, spune: "Mă bucuram de toate hotărârile acelui congres, care era în spiritul vederilor noastre, dar mai ales pentru că în grupul nostru câștigasem un om: pe Ion Moța, președintele Centrului "Petru Maior" din Cluj"⁹³.

Astfel, zi de zi, în vâltoarea uneia dintre cele mai cumplite lupte pe care a dus-o tineretul unei țări, s'a cimentat legătura sufletească dintre Ionel Moța și Căpitanul lui, alături de care, de acum înainte, va trăi și va trece prin toate încercările, va îndura toate suferințele și va urca toate culmile luptei naționale.

În toamna anului 1923, situația mișcării studențești devenind din ce în ce mai critică, din cauza opunerii guvernanților de a satisface justele doleanțe ale studențimii, ca și din pricina corupției și prigonelor pe care le îndreptau asupra studențimii luptătoare, Moța se duce la Căpitan, pe Rarău.

Iată cum descrie Căpitanul acest moment:

„La Câmpulung a venit și Moța ca să mergem la schitul de pe Rarău al lui Petru Rareș, muntele pe care îl iubesc eu cu deosebire. Urcând Rarăul, Moța începe să-mi spună frământările lui sufletești.

-Studenții nu mai pot rezista în toamnă și decât o capitulare rușinoasă, a noastră a tuturor, după un an de luptă, mai bine să-i îndemnam să intre la cursuri, iar noi cari i-am condus, să terminăm frumos mișcarea sacrificându-ne, dar făcând să cadă

⁹² - Dr. Ion Banea, "Glasul Strămoșesc", Anul IV, Nr. 1.

⁹³ - Corneliu Zelea Codreanu, idem, p. 147.

alături de noi toți acei pe cari îi vom găsi mai vinovați de trădarea intereselor românești. Să ne procurăm revolvere și să tragem în ei, dând un exemplu groaznic, care să rămână dealungul istoriei noastre românești. Ce se va alege după aceasta de noi, vom muri sau vom rămâne toată viața în închisoare, nu mai interesează"⁹⁴.

Ca o urmare logică a stării lor sufletești, urmează complotul studentesc, în care Căpitanul s'a unit cu Moța și cei mai hotărâți dintre conducătorii studențimii: Tudose Popescu, Ilie Gârneață, Corneliu Georgescu, Radu Mironovici, Teodor Bandac și alții.

În mintea lui Ionel Moța și a camarazilor lui, acest "complot" nu constituia decât suprema încercare de sacrificare a lor și pedepsirea celor vinovați, pentru salvarea onoarei, singurul lucru care le mai rămăsese. Dar, în urma trădării lui Vernichescu - agent secret al Siguranței, cu nr. 696 - consfătuirea lor, în care se hotărâse executarea complotului, a fost surprinsă de Poliție în strada Uranus 23 A., acasă la N. A. Dragoș.

Din seara aceea a început, pentru Ion Moța și camarazii lui, o serie de lungi și grele zile, la Văcărești. Complotul și curajul lor de a-și asuma întreaga răspundere a faptei, și de a înfiera atitudinea neromânească a guvernului – deși riscând 10 ani de temniță - a căzut ca o bombă în masele mari ale poporului românesc. Ideea lor s'a impus; Românii le-au luat apărarea, punându-i sub scutul lor.

Vorbind de procesul care a urmat, Octavian Goga spunea: „Ce e mai interesant, însă, băieții dela Văcărești erau într'o strânsă legătură de credință cu zeci de mii de colegi de-ai lor, care la toate Universitățile înfățișează întreaga noastră pătură intelectuală de mâine, cu puternice ramificații sufletești pe suprafața țării. Aceste zeci de mii și-au manifestat zgomotos solidaritatea lor cu inculpații pe care-i socoteau expresia unei simțiri unanime. Adăogați la avalanșa considerabilă, faptul că o întreagă pleiadă de fruntași ai legilor s'au grăbit să ia apărarea celor de pe banca acuzaților. Procesul s'a judecat într'o radiațiune de caldă simpatie a celor prezenți, pledoariile au mișcat asistența până la lacrimi, iar jurații în unanimitate au adus verdict de achitare. Când s'a aflat sentința, dela un capăt al țării la altul, o vie mulțumire a înseninat frunțile și în multe părți s'au produs manifestații de aprobare. Adevărul e deci că nu ne găsim în fața unui fenomen izolat de înfierbântare a câtorva singuratici, ci în plin curent de mulțime care angajează conștiința publică"⁹⁵.

Deși când a plecat la București el și depusese mandatul de președinte al Centrului Studentesc "Petru Maior", studenții clujeni - în urma arestării sale - au ales un nou comitet, cu un vice-președinte, lăsându-l pe Ionel Moța, fostul președinte, la locul său de cinste și re alegându-l președinte în timp ce era în închisoare.

În ziua de 13 Octombrie 1923, venerabilul său tată, Părintele Ioan Moța, venind să-și vadă fiul dus la pușcărie de Români, pentru o cauză românească, a avut cu Ionel, în fața judecătorului de instrucție, următoarea convorbire:

„Doresc să știi, tată, că comunicatul guvernului, după care s'ar fi descoperit la noi un complot împotriva vieții mai multor miniștri, nu e deloc adevărat! Noi n'am mărturisit niciodată așa ceva! Căci nu contra guvernului era îndreptată pornirea noastră. Și mă mir că guvernul, care cunoaște mărturisirile noastre, nu desminte acel comunicat. Îl vom desminți noi, când vom avea putință.

Pornirea, noastră era îndreptată împotriva dușmanilor cauzei noastre studentești, care sunt în același timp și dușmanii țării și ai neamului nostru.

- Dar, domnule Moța, a întrerupt judecătorul de instrucție, tatăl dumitale a fost

⁹⁴ - Corneliu Z. Codreanu, idem p. 168.

⁹⁵ - Octavian Goga, "Mustul care fierbe", p. 74.

închis de repetate ori în temniță, de Unguri, pentru lupta sa națională; totuși, dânsul n'a pus mâna pe revolver, întru apărarea dreptății sale!

- A trăit în alte împrejurări, în alte vremuri, cu alte vederi, - a răspuns Ionel. A pune mâna pe armă, de ce adică ar fi îndată așa de osândit? Dacă, domnule judecător, azi dă năvală la hotar o armată de dușmani din afară, mă mânați să-i împușc. Și cu cât i-oi împușca mai bine, îmi veți acoperi mai tare pieptul cu decorații. Iar acum, numai că mă gândesc să ridic mâna împotriva dușmanului din lăuntru, și mă aruncați la temniță!

- Acela e războiu după lege, acesta nu! - răspunse judele.

- Prejudiciul, domnule judecător, e numai prejudiciu. Dușmanul din afară ce-mi face? Are să-mi răpească bunul meu, din țara mea. Dușmanul din lăuntru face același lucru, doar că stând liniștit în scaune moi, aci între noi, și chiar scutit de noi, ne răpește zi de zi bunul și dreptul neamului nostru în casa lui! Și împotriva lui de-mi ridic brațul, e îndată o crimă!"⁹⁶.

Când au luat hotărârea acestui complot, care trebuia să salveze onoarea unei generații impilate, ei au jurat pe obuzele din tranșeele dela Mărășești și pe iarba crescută din sângele eroilor în acele șanțuri.

-Într'o zi - spune părintele Moța - ne-am trezit cu el venind din Moldova (după congresul lor dela Iași) și având geamantanul său mic de mână plin cu fiare ruginite. Ne-a dus și ni le-a arătat cu evlavie: -Uite, mamă, ăsta-i obuz din tranșeele dela Mărășești, asta e o jumătate de cască, pe care a purtat-o oarecare erou și ceva șrapnelă dușmană i-a crăpat-o în două, cu capul lui cu tot; asta e grenată de mână, descărcată, iar asta, uite mamă, e iarbă crescută acolo, în tranșee, hrănită cu sânge de eroi. Mi-am luat-o ca "talisman" și o port la mine, ca să mă păzească de rău!... Și-i străluceau ochii vorbind de acele relieve culese din locuri sfințite de eroii neamului.

Pe aceste lucruri se vede că își făcuseră și jurământul lor, pe relicve dela Mărășești și pe iarba crescută din sânge de eroi...

Și le-a închis iară, ca lucruri sfinte, în geamantan.

În zilele din urmă apoi și-a cercetat pe toți verișorii și rudele tinere, petrecând ceasuri întregi cu ei, jucându-se cu ei, povestind și numai lăsându-i de lângă sine, oprindu-i și la masă, iar seara îi făcea să se culce pe rând cu el, în odaia lui, - pe toți îi îmbrățișa atât de deosebit cu sufletul său, - fără însă a trăda prin un singur cuvânt ori prin o lacrimă că acestea sunt un „adio”, în ajunul plecării sale, neștiind de-i va mai revedea ori nu"⁹⁷.

La 29 Martie 1924, trebuia să se judece procesul.

În ajun însă, Mota - care era tot timpul foarte abătut, pentru că avea credința că, dacă nu rezolvă problema trădării, sacrificiul lor și lupta căreia se închinase vor fi campromise - cheamă la el pe Vernichescu și, din proprie inițiativă, trage mai multe focuri de revolver asupra trădătorului, chiar în cancelaria închisorii.

Pedeapsa trădării, în țara în care acești oameni rămăseseră nepedepsiți, a răsunat pretutindeni. Poporul a îmbrățișat din nou fapta președintelui Centrului Studențesc din Cluj, care încăodată făcea dovada că, pe lângă un element de vastă cultură, era și o mare forță morală.

A doua zi, la proces - deși situația lor se înăsprise - totuși jurații l-au achitat, exprimând astfel sentimentul țării întregi care vibra la toate manifestațiile tineretului naționalist.

⁹⁶ - "Cuvântul Studențesc", 30 Octombrie 1923.

⁹⁷ - „Libertatea” din 18 Octombrie 1923.

Au fost eliberați cu toții, afară de Moța, care a mai rămas 6 luni împreună cu studentul Leonida Vlad, cel ce-i adusese revolverul într'o cutie de bomboane.

La interogator, Ionel Moța declară că "a săvârșit fapta în mod conștient, căci Vernichescu făcea îndoita operație de laș trădător și de membru activ în viața studentescă".

"Gestul n'a venit dintr'o revoltă spontană a unei clipe - spune Octavian Goga - ci s'a urzit cu încetul, zi cu zi, noapte cu noapte, după dovezile palpabile ale prieteniei batjocorite. Studentul Moța a trecut printr'un lung calvar moral... Rob al ideii el își pierduse libertatea fără să murmure, până în ceasul când l-a izbit în obraz trădarea.

Un lucru e cert, studentul dela Văcărești deschide o portiță spre psihologia Ardealului nostru, în care, ca într'un cazan bătrân și ruginit, clocotesc patimi adânci. Treceți prin satele noastre, cântăriți puțin ce e după privirea îngândurată a țăranilor, care adăpostesc mistere de demult? Duceți-vă la Orăștie, citiți gazetele populare ale Părintelui Moța de douăzeci de ani încoace, ori stați de vorbă două minute cu preoteasa acolo, la ea acasă. Veți înțelege degrabă, că o lume aspră, tare în credința ei, cu accente de energie nebănuită și cu note de austeritate patriarhală, e pe cale să-și strige evanghelia ei... Ei au escaladat veacurile cu instinctele lor cu care nu se poate face nici un târg. Ei reprezintă religia națională fanatică și intransigentă, cea mai de seamă temelie a vieții noastre de Stat"⁹⁸.

Procesul lui Moța și Vlad - care constituie unul din marile momente ale mișcării naționale - s'a judecat în ziua de 26 Septembrie 1924 la Curtea cu Juri din București, în cadrul aceluiași elan al întregii conștiințe românești, care vedea, "în gestul lui Ion I. Moța un început de acțiune în contra trădătorilor și o dovadă de sănătate morală. Gestul lui apărea ca o lumină în mijlocul vieții românești, în care, veac de veac, luptătorii pentru neam au fost doborâți prin trădare"⁹⁹.

În fruntea pleiadei de fruntași ai baroului care s'au grăbit să ia apărarea acestor bravi tinceri, a apărut însăși profesorul dr. N. C. Paulescu, a cărui înfățișare de savant cu chip de sfânt a făcut o mare impresiune și care a spus, întru apărarea lor, aceste cuvinte, rămase de atunci ca un catehism pentru noua generație luptătoare:

"Procesul de astăzi e, în realitate, procesul trădării, care e cea mai infamă dintre crime căci ea adaogă amăgirea vicleană și fățarnică, la cruzimea nelegiurii. Ea întrunește sărutul lui Iuda cu răstignirea lui Hristos.

În timp de pace, legislațiile creștine nu conțin nici un paragraf penal destinat trădării. Și astfel, printr'un lapsus juridic regretabil, groasnică fărădelege, ce inspiră atâta scârbă, rămâne nepedepsită.

Cu toate acestea, nu încap îndoială asupra felului pedepsei ce se cuvine trădătorului, - deoarece Dumnezeu a făcut ca Iuda să se pedepsească el însuși. Prin strangulare.

Dar în timp de războiu trădarea de Nație se pedepsește, totdeauna, cu moartea.

Ori, studenții noștri, și cu dânșii toată tinerimea, floarea României de mâine, se află în stare de războiu, cu o liftă de curând pripășită ce vrea să ne sugrume, ca să ne stăpânească țara.

Fiind deci în stare de războiu, ei au săvârșit un act de dreptate morală, încercând să pedepsească pe un vânzător al fraților săi, care se sacrificau unei cauze sfinte.

Poporul românesc - ce le e adânc recunoscător pentru jertfa lor altruistă - așteaptă, cu nerăbdare, dela d-v. achitarea".

⁹⁸ - Octavian Goga, idem, p. 68.

⁹⁹ - Corneliu Zelea Codreanu, idem pag. 213.

În zorii zilei de 27 Septembrie, jurații – justiția populară - au adus un verdict de achitare, care a fost primit, în întreaga țară, cu mare entuziasm, constituind încă un imbold în marea luptă ce era să fie dusă mai departe.

Ion Moța părăsește închisoarea, după un an fără 13 zile. El se duce să-și vadă părinții, iar în drum se oprește la Cluj unde este primit cu multă însuflețire de profesori, studenți și lumea românească.

Cu această ocazie, Ionel Moța își ia rămas bun dela camarazii săi clujeni, care, pentru meritele sale excepționale, și ținuta sa eroică, îl proclamă președinte de onoare al Centrului Studențesc "Petru Maior".

Încă din vremea când "complotiștii" erau cu toții la Văcărești - de unde le-a și rămas denumirea de "Văcăreșteni"-, Căpitanul, împreună cu Ionel Moța, Ilie Gârneață, Corneliu Georgescu, Tudose Popescu și Radu Mironovici s'au legat - în fața icoanei Sf. Arhanghel Mihail să rămână uniți până la moarte, luptând pentru cauza neamului, sub protecția Îngerului care-i călăuzise în închisoare și le dăduse în fiecare zi tărie. Astfel s'a pus temelia Legiunii "Arhanghelul Mihail".

În biserica Văcăreștilor, în afară de icoana protectorului Legiunii, dăinuește și astăzi, la mormântul unuia dintre ctitorii Văcărești îngropați acolo, o svastică, pe care Ionel Moța a săpat-o în piatră, în momentele de reculegere când se retrăgea în biserică.

Ca urmare a legământului făcut, Iașul a fost fixat ca centru al acțiunii legionare, și cu toții trebuiau să se adune, după eliberare, în vechea metropolă moldovenească. De aceea, după ce și-a văzut părinții, și Moța s'a stabilit la Iași.

Deși eliminat din toate universitățile, d. profesor A. C. Cuza - decanul Facultății de Drept - îl înscrie ca student la acea facultate.

Dar după numai o lună de libertate, Ionel Moța este din nou arestat, împreună cu ceilalți Văcăreșteni, la 24 Octombrie 1924, în urma pedepsirii de către Căpitan a călăului mișcării studențești, prefectul de poliție de tristă amintire Manciu, și încarcerat la Galata, unde stă până la sărbătorile Crăciunului.

Viața în închisoare le-a fost iarăși nespus de grea și, negăsindu-li-se nici o vină, după 11 zile de greva foamei și a setei, au fost eliberați, cu excepția Căpitanului, care avea să colinde nenumărate închisori din țară, până la marele proces și răsunătoarea achitare dela Turnu Severin.

Moța redactează atunci, din închisoarea Galata, un memoriu către Regele Ferdinand, care a fost însușit apoi de către întreaga studențime.

"Căci mișcarea națională, a studențimii confundându-se cu interesele de viață ale națiunii noastre, politica de înăbușire de mișcării însemnează: Lupta guvernului cu Nația la ale carei interese a fost chemat să vegheze. Așa dar: în loc de a vindeca boala nației, guvernul a crezut de bine, pentru potolirea lucrurilor să-și măsoare puterile cu Nația însăși, crezând că o poate învinge și că, învingând-o, ar ajunge la vreun rezultat bun. Această luptă trebuie să înceteze și nu poate înceta decât acordând nației libertatea nestânjenită de a-și apăra interesele, pe căile legale ce-i stau înainte. Căci dacă lupta aceasta va continua, cum a început și se duce de doi ani de zile – nația fiind silită a se apăra împotriva loviturilor guvernului ei - sunt de neînlăturat desnodămintele cele mai dureroase, determinate de invincibile legi naturale. Căci legea conservării ființei nației pretinde neapărat ca nația să iasă biruitoare din luptele ei cu cei cari îi compromit existența, - orice jertfe ar cere această victorie și peste oricâte desnodăminte dureroase ar trebui să se treacă"¹⁰⁰.

¹⁰⁰ - I. I. Moța, "Cranii de lemn". p. 49.

După eliberare, Ionel Moța ia conducerea taberei de muncă dela "Căminul Cultural Creștin" pe care Căpitanul îl începuse când ieșise dela Văcărești.

La 26 Mai acelaș an, Moța apare totuși, alături de Căpitan și de ceilalți "Văcăreșteni", în procesul dela Turnu-Severin, unde sunt iarăși achitați, achitare ce constituie una din paginile cele mai glorioase din lupta tineretului naționalist.

În August însă, Moța este din nou arestat, în baza legii Mârzescu, pentru că, în fruntea unui grup de tineri ce lucrau la caminul dela Râpa Galbenă, făcuse o manifestație de solidarizare cu studentul Urziceanu, cel ce încercase să pedepsească pe jidanul Grunspan, atentatorul la viața profesorului A. C. Cuza.

După o lună de prevenție, este condamnat la 2 luni închisoare, împreună cu Emil Eremeiu, I. Sârbu, Al. Popovici și Casian Mihăilescu, care fiind încă elev de liceu, a fost condamnat numai la o lună.

Pedeapsa și-o ispășește în închisoarea Galata, fiind prima condamnare pe baza acestei legi țariste, precursora noianului de legi pentru apărarea Statului cu care toate guvernele democratice, de atunci încoace, au încercat să salveze un Stat în descompunere, legi care sunt cea mai elocventă mărturie a monstruozițiilor juridice și a piedicilor puse în calea naționalismului, ce irupea vulcanic.

În toamna aceluiaș an, după ce părăsește închisoarea, pleacă - împreună cu Căpitanul - la Grenoble, unde urmează cursurile Facultății de Drept, al cărei mai întâi licențiat și apoi doctor a fost.

În vara lui 1925, însoțește pe d. profesor A. C. Cuza și prof. dr. C. Șumuleanu la congresul antisemit mondial, care a avut loc la Budapesta. Aici reprezintă tinerimea românească, fiind chiar redactorul statutelor secțiunii tineretului mondial antisemit. Pentru prima oară, Moța emitea într'un congres mondial ideea înfrățirii tuturor națiunilor creștine împotriva primejdiei jodovesti.

În 1926, își face stagiul militar la Școala de ofițeri de rezervă de Infanterie din București, fiind și aici șef de promoție.

Desbinarea mișcării naționaliste, lipsa unei conduceri unitare și nevoia creării "omului nou" pe care-l propovăduia Căpitanul au dus la organizarea în mod public a mișcării inițiate la Văcărești, sub conducerea Căpitanului. La 24 Iunie 1927, la Iași, alături de ceilalți Văcăreșteni, Moța ia parte la actul solemn al înființării Legiunii Arhanghelul Mihail.

Această despărțire de acei ce reprezentau lumea reformei naționale de metodă căldică, pe cale democratico-parlamentară, incapabilă de a face față voiniciilor guvernamentale și incapabilă de a sguđu adâncimile sufletești ale neamului, spre a-l ridica la lupta decisivă¹⁰¹ este ceea ce nămea Ionel Moța: "duhul marilar rupturi de lumea veche înfrățită cu străinul dușman"....; "pornirea eroică în spirit de totală jertfă personală"¹⁰².

De acum înainte Ionel Moța va avea sub conducerea Căpitanului, rolul cel mai preponderent în marile bătălii pe care le va purta Legiunea sub semnul Arhanghelului.

La 1 August 1927 apare "Pământul Strămoșesc" - organ al Legiunii Arhanghelului Mihail pentru apărarea pământului strămoșesc". În primul număr, Ion I. Moța semnează, alături de Căpitan, Ilie Gârneață, Corneliu Georgescu și Radu Mironavici, articolul program al noii organizații și care se termina cu deviza: "Fața, la dușman!". În acelaș număr semnează articolul "La icoană", în care, făcând procesul sistemului

¹⁰¹ - I. I. Moța, "Cranii de lemn", p. 154.

¹⁰² - Idem p. 151.

nenorocit de până atunci din mișcarea națională, fixează principiile și năzuințele noii organizații și termină cu manifestarea credinței în biruință.

În acest articol - reprodus mai târziu în "Cranii de lemn" - găsim în forma lui inițială, aceste cuvinte profetice: Credem neclintit și vedem în zare, în lungul căii noastre, nebănuite biruinți și minuni cerești. Nu le anunțăm acum aci, pentru a fi crezuți deodată (știu, că va fi poate chiar contrarul), ci pentru ca mâine, când ele se vor împlini, când asupra noastră se vor răspândi neînchipuite daruri ale milei cerești aducătoare de mântuire, atunci să avem o dovadă că le-am prevăzut și că le judecăm bine"¹⁰³.

Nu era decât o prevestire a minunilor văzute de atunci încoace, pe care era să le trăiască Lgiunea prin toate încercările din care ea a ieșit învingătoare.

La 18 August acelaș an, Ionel Moța s'a căsătorit cu d-ra Iridenta Zelea Codreanu, vrednica sa tovarășă de viață. Cununia a avut loc în cadrul pios al Mănăstirii Neamțului, în biserica istorica zidită de Ștefan Domnul Moldovei, iar mica petrecere i-a urmat în mijlocul pădurii, în sunetul scripcii și fluerelor ciobanilor Tulan și Ursachi și al chiuiturilor voinicești. O adevărată nuntă românească! Pătruns de înalta lui chemare, mirele a spus „Eu nu vă voi înșela în ceea ce așteptați dela mine". Darea de seamă ce a apărut, cu acel prilej, în "Pământul Strămoșesc" dela 1 Septembrie, se termina cu aceste profetice cuvinte: "Fie ca toți cei legați de această nuntă, să se simtă mândri în viitor, atunci când mirele prin activitatea lui de mâine, va face ca aeeastă nuntă să fie istorică".

La 8 Noembrie 1927 - ziua Sf. Arhanghel Mihail - a avut loc la Iași, legământul primilor Legionari și primirea săcușorului cu țărână adusă din toate locurile unde sângele viteaz al Românilor s'a vărsat pentru apărarea pământului străbun. Ionel Moța împreună cu Corneliu Georgescu au adus țărâna dela Sarmisegetuza, țărână ce era roșie, simbolizând parcă sângele vărsat acolo din belșug.

Mai întâi Căpitanul a depus jurământul, în fața lui Moța, primind din mâinile acestuia săcușorul cu țărână, iar apoi Căpitanul a luat jurământul lui Ionel și al celorlalți.

Moța a început după aceea practica profesiei de avocat la Sibiu și-și continuă studiile de doctorat la Grenoble.

În acest timp el colaborează permanent la „Pământul Strămoșesc" unde articolele sale, adânc gândite și frumos scrise sunt sorbite cu nesaț de noile falange legionare, care veneau să sporească rândurile primilor credincioși din jurul Căpitanului.

Ionel Moța este purtătorul de cuvânt scris al noii școli eroice, doctrinarul - în concepția cea mai înaltă - al tuturor simțirilor și acțiunilor pe care le înfăptuia noua oaste.

Răspunsul său, tăios ca o sabie, se îndreaptă împotriva tuturor acelor care caută să zădărnicească ori să coboare mersul mișcării naționaliste sau să înlocuiască concepția ei pur spiritualistă prin concepția materialistă a "culturii izvorâtă din economie". Iar când vechii politicieni ardeleni caută - să pună în joc, din calcule egoiste și politice, unitatea Statului întregit sau să înlocuiască vechile credințe naționaliste și creștine, care se păstrase în zăcămintele sufletești milenare ale Ardealului, - vervul lui Ionel Moța capătă sclipiri nebănuite. Respingând această nenorocită mentalitate, Moța - în glasul căruia se acumulase protestarea milenară a Ardealului pentru neam și glie - declară: "Acesta nu e sufletul nostru!".

Neputând lua parte la ccngresul studentesc dela Oradea Mare, în Decembrie 1927,

¹⁰³ - "Pământul Strămoșesc" Anul I, No. 1.

trimite o scrisoare, în care - după ce își exprimă opinia asupra datoriei ce o au studenții față de acțiunea jidănească îndreptată asupra Nației Românești - spune între altele: "Socotesc că trebuc să se respingă categoric formula de a reduce pe student numai la activitatea cărții. Aceasta ar însemna nu numai contrazicerea tradiției istorice universale, ci, mai ales, a lipsi națiunea de concursul eforturilor curate și desinteresate ale tinerimii, care concurs totdeauna a fost esențial în soluționarea problemelor capitale ale vieții naționale.

„Majoritatea generațiilor de studenți trecuți prin universitate dela 1822 încoace, și-a făcut o onoare și un angajament de viață din combaterea celei mai grozave primejdii naționale și mondiale din câte s'au abătut peste creștinătate: Iudaismul criminal, distrugător al culturii și al organismului național... Căci să se știe că onoarea și prestigiul de care s'a bucurat studențimea română până acum în fața străinătății naționaliste, cât și în sufletele Românilor, s'a datorat energiei viguroase cu care, în anii din urmă, a luat în piept pe monstrul stăpân al lumii: iudaismul francmasonic și materialist", și încheie astfel: "...aș vrea să contribui să ajungă și dânsii la această pozițiune de pace sufletească pe care n'o poate avea, în vremuri cumplite ca cele de azi, decât cel ce se razimă pe spadă, cu ochii la inamic, în așteptarea luptei pentru acel Imperiu ce plutește deasupra noastră, observându-ne, ajutându-ne și mângâindu-ne"¹⁰⁴.

În Februarie 1928 - comentând articolul din "Pământul Strămoșesc" prin care comandantul legionar de mai târziu, dr. Iosif Dumitru, relatează minunea cerească întâmplată în închisoarea Cluj, unde chipul Mântuitorului a apărut unui grup de 11 studenți, întemnițați într'o chilie a acelei închisori - Ionel Moța publică, în revista "Pământul Strămoșesc" articolul "...Isus apare'n închisori!".

Apariția aceasta înseamnă începutul intervenției active a Divinității în problema apărării omenirii, în problema desrobirii Pământului de sub noua stăpânire a Satanei.

Deocamdată intervenția se reduce la asemenea fenomene emotive. Deocamdată Isus începe prin a apărea în închisori, spre mângâierea luptătorilor antisemiți, strânși în chingile de fier ale democrațiilor comisari regali. Ce veți face însă Dvs., arbitrii puterii politice, când puterea Celui ce v'a arătat că e cu noi va apărea, împotriva voastră și a prietenilor voștri buni în manifestări active și invincibile? Ce veți face? Căci, noi aceștia, noi știm ce vom avea de făcut! Ce arme și forțe represive veți mai putea opune Supremei forțe Atotputernice?".

La 15 Decembrie 1929, fiind invitat de către Centrul Studențesc București - primul centru în care duhul nou al vremii pătrunsese mai adânc - ține o conferință, la Cercul său de Studii, despre "Liga Națiunilor, idealul, viciile și primejdia ei", care apoi este publicată în Biblioteca Cercului de Studii al Centrului Studențesc București.

Documentată și expusă cu multă elocvență și convingere, în ea se întrunește spiritul rece al juristului cu inima caldă și avântată a naționalismului creștin.

Chestiunea Ligii Națiunilor era una din problemele care îl preocupa mult pe Ionel Moța în acest timp. Ea era să facă, în 1932, subiectul tezei sale de doctorat "La sécurité, juridique dans la Société des Nations".

Această lucrare - care astăzi, ca multe altele din lucrările lui Moța, se dovedește a fi fost profetică - era atât de valoroasă, încât - deși mediul universitar era protivnic ideilor lui Moța, majoritatea profesorilor fiind infectați de virusul iudeo-masonic - comisiunea examinatoare n'a putut decât să se supună argumentelor și logicii lui și

¹⁰⁴ - "Pământul Stramoșesc", Anul I, Nr. 9.

să-i admită teza "cu mențiunea cea mai înaltă" și cu recomandarea de a fi comunicată tuturor celorlalte universități din Franța, - mențiune care nu se acorda decât lucrărilor de cea mai mare importanță.

Revenit definitiv în țară, Ionel Moța își continuă activitatea avocațială la Orăștie și Deva, fiind apărătorul tuturor năpăstuiților soartei din istoricul județ al Hunedoarei, al cărui glorios renume este încălcat de stăpânirea finanței și industriei păgâne. Adesea, Moța lua drumul Bucureștilor, pentru a susține în fața Curtii de Casație drepturile câte unui românaș sau să apere pe Căpitan și camarazii săi mereu implicați în procese de guvernele care căutau să împiedice mersul victorios al legiunilor verzi.

Zi de zi își continuă activitatea publicistică în "Pământul Strămoșesc" și celelalte gazete legionare - vreo 17 la număr - care se înmulțesc pe întreg întinsul țării, odată cu extinderea mișcării legionare.

Cum singur se definea, mai târziu, într'o autobiografie, "datoria îi cerea să fie un simplu ziarist. Un ziarist luptător așa cum era în tradiția presei cu adevărat românești, în deosebi în Ardealul de pe vremuri"¹⁰⁵.

Mutarea Căpitanului și a centrului mișcării legionare la București, obligă și pe Ionel Moța să-și părăsească preocupările de acasă și să se mute la București, unde prezența lui lângă Capitan era indispensabilă. Aici, ca să-și poată asigura existența, e nevoit să primească un post de avocat la Casa Autonomă a Monopolurilor, unde, prin cultura sa juridică și cunoașterea stărilor și legiurilor de peste munți, aduce mari servicii Statului, mai ales în procesele C. A. M.-ului în Ardeal. Recunoștință din partea Statului Român democrat - pentru onestitatea și capacitatea cu care-l servea - era să o aibă mai târziu, când - după procesul Gărzii de Fier - va fi înlocuit din slujbă deși instanțele de judecată îi dau câștig. Moța n'a putut nici să învețe în universitățile românești, nici să ocupe un post în Statul Român.

Stabilit în București, Moța își împarte timpul între munca grea ce trebuia să depună spre a-și putea întreține familia, pentru care avea un adevărat cult, și interesele superioare ale mișcării. În jurul lui se grupează curând acea falangă de tineri intelectuali ce se încorporează în Legiune formând, împreună cu alte câteva elemente vechi ale Legiunii, cuibul "Axa". Pe lângă revista cu același nume, în care Moța va publica atâtea din articolele lui strălucite, cuibul va fi și un laborator de studii și discuții al mișcării. Moța era nu numai șeful cuibului Axa, ci și spiritul rector al acestei valoroase publicații.

Iată cum înfățișează personalitatea și rolul lui Moța în acele împrejurări camaradul comandant Alexandru Constant, unul din cei ce colaborau atunci la "Axa": "...trebuie s'o recunoaștem leal: prin Moța noi am ajuns la inima Căpitanului, la încrederea desăvârșită în el. Moța a fost puntea între intelectualismul nostru livresc, sec și indiferent, și acest izvor de spiritualitate românească și creștină de sens, credință și hotărâre. Pentru mulți dintre noi, intrarea în Legiune a însemnat finalul unei exasperante crize psihologice. Ci meritul acestei tămăduiri revine întreg lui Moța"¹⁰⁶.

Rânduriile acestea arată cum nu se poate mai limpede că, pentru legionari Căpitanul și Moța au fost un singur duh divizat în două trupuri. Ființa Căpitanului cuprindea și trăirea din Moța, ființa lui Moța cuprindea și trăirea Căpitanului.

Și când aceste trupuri au plecat acolo unde Dumnezeu le-a așezat, duhurile lor -

¹⁰⁵ - I. I. Moța, "Cranii de lemn", p. 227.

¹⁰⁶ - "Cuvântul Argeșului", Nr. 28-30.

redevenite iarăși unul - au rămas ca un far spre lumina căruia se îndreaptă Legiunea.

Cine zice "Căpitanul!" evocă în același timp pe Moța; cine zice "Moța!", cuprinde în acea chemare și pe Căpitan. Înfrățirea din viață v'a urmat dincolo de moarte, Arhangheli ai României Legionare!

Cumplita prigoană din Decembrie 1933 îl găsește pe Moța alături de Căpitan, nelipsit și credincios sfătuitor și îndrumător al oastei legionare, care va trebui să trăiască cele mai grozave încercări, umilințe și schingiuri prin care a trecut vreodată tineretul unei nații.

În noaptea de 9-10 Decembrie 1933, după dizolvarea Gărzii de Fier, Ionel Moța este arestat și transportat în cazematele închisorii Jilava, celebrul "Fortul Nr. 13", care va deveni "Academia eroică" unde se vor cimanta caracterele noii Români.

Imediat Ionel Moța ia comanda zecilor de legionari întemnițați, impunând, cu personalitatea și temperamentul său ferm ordine, disciplină și credință neștrămutată, cu orice sacrificiu, în cauza românească îngenunchiată. Pe lângă grija de cele sufletești, Moța trebuia să aibă și grija celor materiale. Tuturor el se devota, ca un frate mai mare.

Din închisoare el adresează Suveranului, la 21 Decembrie, următorul memoriu: "Măria Ta, în disprețul tuturor legilor, subsemnații membri ai "Gărzii de Fier" suntem încarcerați în închisoarea militară Jilava de 12 zile fără a se fi emis contra noastră mandate de arestare și fără a fi fost măcar interogați de vr'un reprezentant al autorității publice. Singura noastră vină este de a fi membri ai eroiceii organizații legionare.

Reclamațiile scrise pe cari le-am înaintat justiției (Primului Procuror al Tribunalului Ilfov cât și Procurorului general al Curtii de Apel București) au fost, tot cu călcarea legilor, lăsate fără urmare.

Suntem astfel lăsați complectamente în părăsire de către cei chemați a ne garanta ocrotirea prevăzută de legi.

Nu ne mai punem nădejdea în nimeni pentru a ne face dreptate. Iar începând de astăzi declarăm în semn de suprem protest greva foamei, pe care o vom continua până la intrarea în legalitate sau până la moarte (fiind hotărâți că violența cu care suntem amenințați, să răspundem cu violență în apărarea libertății noastre de-a muri cu demnitate).

Am dorit să Vă înștiințăm despre aceasta, Sire, numai pentru a avea mulțumirea, în zilele de suferință și moarte în care pășim, de-a ști că ne urmărește zi cu zi privegherea atentă a Regelui Românilor.

Geamătul de revoltă și de chin al tineretului românesc, torturat fără vină din ordinul și în interesul puterii judeo-masonice în toate închisorile țării, este Sire, în acest ajun de Crăciun, adevăratul colind pe care batjocoritul suflet românesc îl îndreaptă către Măria Ta, care sunteți urmașul în scaun domnesc al lui Ștefan cel Mare și al lui Mihai, suprem și răspunzător ocârmuitor al poporului românesc.

Rămânem, Sire, ca totdeauna, devotați slujitori ai idealului neclintit al naționalismului românesc: Hristos, Regele, Națiunea".

Alături de Ionel Moța memoriul poartă semnăturile lui Vasile Marin, Sterie Ciumetti, Mihail Polihroniade, Ion I. Zelea-Codreanu, Gh. Apostolescu; preoții: Duminică Ionescu, N. T. Georgescu-Edineți, Gh. T. Popescu, Virgil Ionescu, Andrei C. Ionescu, C. Popov, prof. Al. Vasiliu, Iacob Bârsan, Sergiu Torjescu, G. Jurgea-Negrilești, Ion D. Rodeanu, s. a.

Tot acum, din inițiativa lui Moța se redactează în închisoare "Axa", cel din urmă număr, dela 23 Decembrie 1933, care vai fi confiscat și în care el scrie "Arestarea - act

de guvernământ", din care desprind următoarele: "Noi - cei azi fără nume - să zicem deci: noi, cei din Oastea fără nume - noi niciodată n'am conceput România legionară de mâine ca un Stat autoritar limitat numai de bunul plac, ci ca un Stat juridic, pe principii juridice înnoite, limitat de o serie de reguli precis determinate, justificat de un scop de scopuri clar și pe față mărturisite. Niciodată n'am dorit înlocuirea democrației constituționale cu o dictatură a bunului plac".

La 23 Decembrie legionarii au fost puși în libertate cu excepția lui Ionel Moța, care - împreună cu Sterie Ciumetti și Vasile Marin - au rămas până la 29 Decembrie.

În acea teribilă noapte de 29 Decembrie, Ionel Mota - liberat abia de câteva ore - n'a mai putut fi arestat, căci atunci, desigur, ar fi avut și el soarta lui Sterie Ciumetti.

Mota a reușit să se sustragă vigilenței autorităților, care l-au căutat fără încetare până la începutul lui Februarie 1934, când a fost arestat și, pentru a doua oară, întemnițat la Jilava. Chiar dacă n'ar fi fost prins, Moța avea intenția să se predea. Căci, cu mici excepții, erau acum adunate la Jilava căpeteniile legionare din întreaga țară și Moța socotea că locul său este printre dâșii.

La Jilava, Moța este primit de camarazi cu mare entuziasm și imediat ia comanda tuturor legionarilor arestați, până la proces, când apare Căpitanul. Dat judecății, alături de Căpitan și ceilalți camarazi, este achitat, la 5 Aprilie 1934.

Din nou liber, Moța își continuă activitatea juridică și publicistică, apărând în toate procesele legionare, scriind la toate foile ce încep iarăși să apară în țară. Reaparitia regulată a "Cuvântului Studentesc" în toamna lui 1934, îl aduce printre colaboratorii săi permanenți. Cuvântul lui Ionel Moța este un continuu îndreptar al noilor generații studentești, care mărturisesc în Moța un conducător spiritual, proclamându-l, în unanimitate, la congresul dela Craiova, din Aprilie 1935, președinte de onoare.

La 16-17 Decembrie 1934, Ionel Moța participă - în calitate de delegat al "Gărzii de Fier" - la congresul anual organizat de Comitetele de Acțiune pentru Universalitatea Romei", de sub președinția deputatului italian Generalul Coselschi, la Montreux (Elveția), la care au mai participat șefii mișcărilor naționaliste din 16 State europene.

Cu acel prilej, Mota a rostit următoarea cuvântare:

"Domnule Președinte, Domnilor Delegați,

Problema în discuție, a realizării unei noi unități, m'a preocupat în mod deosebit. Trebuie să facem imposibilul pentru a evita ca lumea fascistă de mâine să fie divizată în mai multe fronturi, cari să se lupte între ele. Problema universalității Romei trebuie să ne preocupe din primul loc. Trebuie să ne străduim de a găsi un teren comun de înțelegere, pe care ar trebui să ne bazăm mâine.

Tot așa cum a precizat d. Președinte, noi nu putem spera decât că lumea fascistă de mâine va forma o unitate complectă din toate punctele de vedere. Nu trebuie să ne fixăm scopuri prea largi îi trebuie să recunoaștem dreptul fiecărui popor de a-și rezerva facultatea de privire a problemelor speciale, în cari noi nu vom avea dreptul să ne amestecăm. Însă, din alt punct de vedere, este perfect egal că, asupra marilor probleme internaționale trebuie să cădem de acord, fără a emite niciuna din marile probleme internaționale, în sfârșit de a nu compromite unitatea fascistă de mâine.

Nu voiu insista asupra legăturilor cari ne unesc, asupra concepției noastre unice de a accepta și de a aproba corporatismul, astfel cum l-a conceput d. Mussolini, și care va fi aplicat de către fiecare Națiune, cu oarecari adaptări locale, ținând seamă de condițiunile particulare. Nu voiu insista mult asupra acestei spiritualități noi, care ne este comună nouă, însă eu vă propun de a desbata două probleme destinate a

permite o mai perfectă unitate, probleme cari, în tot cazul, ar putea constitui un pericol pentru această unitate europeană de mâine a lumii fasciste".

În continuare, Ionel Moța vorbește despre diverse centre de inițiativă, care studiază problemele comune Fascismului, și despre necesitatea de a se pune de acord cu ele, invitându-le să participe la reuniunile viitoare.

În ceea ce privește nevoia constituirii unui bloc european și mondial unic, Moța crede că, pentru a asigura această unitate, nu trebuie să ignorăm nici una din marile probleme internaționale, printre care problema evreiască, foarte gravă pentru anumite țări "și cu totul specială pentru România" ¹⁰⁷.

Intervenției lui Ionel Moța, se datorește faptul că, deși problema jidovească nu figura în ordinea de zi a congresului, ea a fost totuși amplu dezbătută, examinarea ei fiind acum abordată pentru prima dată de către fascismul italian, care-și precizează poziția față de ea, prin următoarea moțiune, votată cu unanimitate:

„Congresul, considerând că fiecare Stat, în virtutea principiului suveranității naționale, e singur competent să decidă pe teritoriul său asupra atitudinii pe care o va lua față de cetățeni, grupari, rase și religii stabilite în lăuntrul său - ținând seamă de prescripțiunile legilor naturale și ale regulelor morale - declară ca problema jidovească nu trebuie concepută ca o campanie de ură universală împotriva Jidanilor;

Dar, cu toate acestea, considerând că în numeroase țări, anumite grupuri de Jidani exercită pe față sau în mod ocult o influență daunătoare intereselor morale și materiale ale Patriei și constituie un fel de Stat în Stat, profitând de toate drepturile sau refuzând să se conformeze la orice datorii, lucrând totodată la distrugerea civilizației creștine, Congresul denunță acțiunea nefastă a acestor elemente și se angajează a o combate" ¹⁰⁸.

Această moțiune era cea mai strălucită consacrare mondială a ideilor lui Ionel Moța, pe care el le propagase încă din 1925 când fusese la congresul antisemit mondial, dela Budapesta.

Dar nici la Montreux, Ionel Moța n'a fost scutit de anumite ofense din partea oficialității românești, reprezentată printr'un mare personaj al politicii europene din acel timp. Felul în care Moța a înțeles să răspundă acestor ofense a impresionat adânc întregul congres, care s'a solidarizat cu Moța, iar când acesta a amintit de suferințele tineretului român, congresul a păstrat o clipă de reculegere, pentru sângele nevinovat și curat al zecilor de luptători naționaliști români, uciși până atunci.

Reproducem aci scrisoarea pe care Moța a trimis-o atunci lui Nicolae Titulescu:

“Domnule Ministru, astăzi după amiază, din plin congres al C. A. U. R. am fost ridicat de către agenți ai siguranței elvețiene, condus la biroul poliției din hotel și supus unor cercetări amănunțite, care au mers până la stabilirea genealogiei mele și la examinarea credințelor mele politice ca și a întregii mele activități din ultimii ani.

Desigur, numai poliției elvețiene îi datorez faptul de a nu mi se fi luat amprentele digitale, după ce consemnându-se totul într'un interogatoriu scris, am fost cercetat asupra măsurii în care aș fi participat la asasinarea lui Duca și asupra întregii activități a Gărzii de Fier.

După această cercetare polițienească, am fost urcat, însoțit de agenți de poliție, în camera mea, unde fără autorizație legală s'a procedat la o amănunțită

¹⁰⁷ - Comités d'action pour l'universalité de Rome. Reunion de Montreux, No. 16-17, p. 48.

¹⁰⁸ - Comités d'action pour l'universalité de Rome. Réunion de Montreux, No. 16-17, p. 86-87.

percheziționare a valizelor și camerei mele, în mod ilegal.

Mi s'a spus că se caută arme și munițiuni, din ordinul direct ai ministrului federal respectiv.

Cum această atitudine ofensatoare și ilegală nu s'a luat față de nici unul din membrii congresului, ci numai față de mine, am convingerea că tot ce s'a întâmplat se datorește intervenției d-v. - Iau act.

În țară străină, sensibilitatea națională e mai accentuată, de aceea, deși o înfierare publică a d-v. nu ar fi trebuit să mă indispună, țin să vă comunic cât de mult m'a durut pentru țara mea, cât de rușinat m'am simțit pentru România mea, atunci când comunicând congresului cele întâmplate (comunicare la care eram dator deoarece în mine fusese ofensat întregul congres) și de altfel fără să amestec în această comunicare persoana d-v. dintr'un sentiment de jenă ca Român, și când congresul protestând cu indignare contra celor întâmplate și implicându-vă, pe d-v. ca responsabil - am simțit cum în revolta contra d-v. era pălmuită însăși onoarea țării mele.

E regretabil, în deosebi, că ați ținut să dați în spectacol, în fața reprezentanților a 20 popaare, toată putreziciunea, morală a României vechi, care guvernează încă țara și se dovedește astfel în fața străinilor toată infecțiunea care stăpânește în asemenea măsură această clasă conducătoare, încât e suficient ca un membru al ei să ia contact cu un strein sănătos – așa cum sănătoasă e autoritatea publică elvețiană pentruca infecțiunea să fie transmisă acestor streini cu atâta virulență încât să-i poată determina la acte atât de ilegale, cum este o percheziție domiciliară neautorizată de Justiție.

România de mâine, a noastră, tinerilor, care va înstăpâni cu siguranță și în curând, va ști să spele toate aceste ofense de pe obrazul țării.

Aceasta și numai aceasta este satisfacția pe care o aștept. (ss) I. I. Moța".

În Aprilie 1935, constituindu-se Asociația "Generația mișcării studentești dela 1922", Ionel Moța este ales președinte. Era consacrarea uneia din cele mai reprezentative figuri a generației noi, care a personificat și păstrat neștirbit patrimoniul moral al mișcării studentești, contribuind - prin cultura, caracterul și lupta sa - la biruința ei.

Cu acel prilej, Ionel Moța a spus următoarele :

*“și-ai despicat în două istoria
țaran de cremene
cum n'a fost altul să-ți semene,
Horia!”
Aron Cotruș*

O despărțire între două lumi.

Aceasta a fost semnificația mișcării naționale studentești dela 1922, aceasta a fost marea îndrăsneală, răspântia hotărâtoare căreia generația noastră îi datorează aflarea marilor izvoare de vitalitate românească.

Când această mișcare va fi ajuns la biruință, iar fața României se va schimba ca prin farmec, se va putea spune și despre tineretul acestei mișcări studentești:
ai despicat în două istoria...

Fericită sfârșimare a unei unități de moarte, a unei solidarități de înjosire".

La cel de al doilea congres al Asociației, din 18 și 19 Aprilie 1933, Moța este reales

președinte. În mențiunea pe care o redactează și care se votează în unanimitate, Ionel Moța, referindu-se la pregătirea unei noi acțiuni de distrugere a mișcării naționale, a spus, între altele:

-Congresul exprimă totodată hotărârea sa, în numele generației tinere a mișcării studențești a ultimilor 14 ani, de a se apăra cu toată vigoarea unei legitime apărări împotriva acestor încercări, arătând țării întregi că această mișcare nu va putea fi înfrântă prin unul sau două asasinat, ori prin ineficiente disolvări, ci va putea fi înfrântă doar atunci când toate zecile de mii de tineri pe cari îi reprezentăm, vor fi fost coborâți în mormânt".

La 6 Decembrie 1935, Ion I. Moța este numit comandant al "Bunei Vestiri", ordin nou întemeiat de către Căpitan, pentru "Văcăreșteni" și o parte dintre întemeietorii Legiunii: ing. Gh. Clime, ing. Ion Blănuș și avocat Mille Lefter.

Tot în primăvara lui 1936, Ionel Moța ia conducerea, efectivă a glorioasei "Libertatea", dela Orăștie, prin care veneratul său părinte a dus atâtea mari lupte pentru cauza românismului și prin care a îmbrățișat, cu atâta înțelegere părintească, mișcarea legionară, pentru care a suferit el, ctitor de țară întregită, batjocură și chiar închisori.

Deși nu e oficios, foaia capătă un dinamic caracter legionar.

În același timp Ionel Moța este purtătorul de cuvânt al duhului nou legionar, ținând o sorie de conferințe cu răsunet din oras în oras. "Nu de puține ori, între două trenuri - după cum spune Ion Banea - trebuia să redacteze articolele cerute de către diverse reviste și ziare sau să-și schițeze o nouă lucrare" ¹⁰⁹.

Căci în afară de "Cuvântul Studențesc", Ionel Moța colaborează regulat la "Revista Mea", "Cuvântul Argeșului", "Crai Nou", "România Creștină", "Vestitorii" - noua gazetă pe care o redacta Vasile Marin și care a fost suprimată după Nr. 4.

În Martie 1936, Moța își strânge o parte din articolele sale - răspândite prin diferitele reviste și ziare - într'un volum, intitulat "Cranii de lemn", editura "Totul pentru Țară", Sibiu 1936.

"Cranii de lemn" este cartea suferințelor și victoriilor tineretului românesc. Un catehism - alături de "Pentru legionari" - al tineretului românesc din acest veac.

Din articolele cuprinse în acest volum se desprinde - pe lângă puternicul schelet juridic și moral, pe care Moța l-a pus la temelie Legiunii - un spirit mesianic al Jertfei totale pentru binele altora, pentru Neam, pentru slujirea lui Dumnezeu, care îi vor duce mai târziu să-și dea viața chiar pe câmpiile Spaniei.

La începutul volumului Moța pus o Autobiografie (în loc de introducere). El poartă acolo numele Nuțu Doncii - un nume simbolic, sub care era să apară cartea, de n'ar fi putut-o strecura sub propriul său nume.

Se mai află în acel volum un articol intitulat "8 Mai", care - după propria mărturisire a lui Moța - i-a fost inspirat de jertfa și suferințele Nicadorilor. În afară de stilul impecabil și plin de nemărginită duioșie, Moța immortaliza în acele rânduri pentru generațiile ce vor veni, lupta dintre setea de viață a unei ființe tinere și renunțarea totală și de bună voie la toate bucuriile, pentru un ideal.

Pentru frumusețea și simbolul lui, acest articol a fost citit la catafalcul lui Ion I. Moța de comandantul Belgea.

În legătură cu atacurile pe care unele ziare și foștii conducători le îndreptau contra legionarilor, Ionel Moța face să apară, în 1936, un manifest, din care extragem:

"Tineretul naționalist, legionar, nu e nicidecum anarhic. El nu practică violența în

¹⁰⁹ - "Glasul Strămoșesc", An. IV, Nr. 1.

virtutea vreunui principiu nihilist și nici măcar ca metodă normală de luptă. Tineretul nostru e un tineret strâns legat de ideea de ordine, ordine morală în rândul întâi, ordine națională în rândul al doilea, și chiar ordine legală. Dovadă că se prezintă de bună voie în fața autorităților legale spre a se supune prevederilor legale (pe care le-ar fi putut eluda).

Tineretul acesta declară că îi sunt absolut suficiente cadrele legale pentru a-și împlini misiunea sa istorică și pentru a birui.

Dar atunci când cei înspăimântați de progresul normal și legal al luptei tineretului, concep ei cei dintâi și pun în aplicare ei cei dintâi scoaterea tineretului din lege, uneltind împotriva lui și întrebuițând cele mai perfide mijloace (disolvări, împuscări, uneltiri împotriva vieții conducătorilor, cumpărarea și încurajarea trădătorilor, etc.), mijloace cărora acest tineret nu le poate face față pe căile legale, atunci ținem să se știe că noi nu putem să ne resemnăm, acceptând înfrângerea noastră prin aceste lovituri imorale, ilegale și piezișe, ci înțelegem să răspundem cu toate mijloacele la care ne dă dreptul cea mai legitimă și mai sfântă apărare.

Aceste afirmații ale noastre pot fi desigur foarte ușor răsturnate da către adversarii noștri, afirmând că nu sunt adevărate provocările despre care vorbim, atacurile infame, imorale și ilegale despre care ne plângem. "Voi ați început uneltirile și violențele", zic ei. Dar noi afirmăm, în fața lui Dumnezeu și a istoriei, că niciodată violențele noastre nu au fost decât legitime apărării. Începutul ilegalităților și al violențelor a fost la dușmanii noștri. Dumnezeu și istoria vor decide asupra acestei chestiuni a priorității atacului nedrept și deci a justificării uneia sau a celeilalte violențe.

Iar dacă, pe viitor, acești politicieni vor cu adevărat pace și liniște în țară, să binevoiască a se feri de piaza rea a ceasului când sunt tentați, spre a scăpa mai ușor de adversari, să uneltească din nou împotriva vieții noastre, să ne scoată din nou din lege și din lupta egală și cavalierească. Și vor avea liniște și pace.

Dar dacă violențele și uneltirile lor vor continua, vor trebui să se izbească în plin de acest tineret care-si apără, chiar cu sălbăticie, misiunea și idealul său".

Viitorul s'a însărcinat să dovedească cât de adevărate au fost cuvintele lui Ionel Moța.

În August același an îl găsim pe Ionel Moța în tabăra dela Carmen Sylva, muncind alături de Căpitan și ceilalți camarazi, cu aceeași voie bună și entuziasm care făceau din taberele legionare un nesecat izvor de energie și muncă închinată Patriei.

Încercările regimului defunct de a zădărnici și această mare operă de educație națională și însănătoșire a tineretului nu lipsesc nici acum. În fața elanului năvalnic al tineretului care se înrola sub steagul Căpitanului, putreziciunea stăpânilor satrapi încearcă să creeze o diversiune, prin nefireasca organizație a Străzii Țării, a cărei emblemă și educație era de esență pur masonică și care era să-și încununeze activitatea prin teatrala sinucidere a comandantului ei, în neputința de a justifica miloanele risipite.

Ionel Moța a adresat atunci Țării o broșură, intitulată "Scrisoare către tineretul cuminte!", care constituia un drastic rechizitor al acestor încercări infame, - cuvinte ce au putut străbate opreliștile censurii și urmărirea poliției, ajungând până în cele mai îndepărtate colțuri ale țării.

Începutul crâncenelor lupte din Spania, dintre naționaliști și comuniști, cu toate ororile pe care acești Luciferi moderni le deslănțuie împotriva bisericii și civilizației creștine, naște în sufletul profund pios al lui Ionel Moța o mare problemă de conștiință: "Se trage cu mitraliera în obrazul lui Cristos! Se clatină așezarea creștină a

lumii! Putem noi să stăm nepăsători? Nu e o mare binefacere sufletească, pentru viața viitoare, să fi căzut în apărarea lui Cristos?" spunea el în scrisoarea din urmă către iubiții și prea mult încercații lui părinți. Și socotind că de rezultatul luptei din Spania depinde și soarta poporului nostru căci: "de va cădea Crucea la pamânt în Spania, se vor clătina temeliile ei și în România, iar comunismul, dacă va fi biruitor azi acolo, se va năpusti mâine asupra noastră" ¹¹⁰, Ion Moța își pregătește o echipă de 6 comandanți legionari, dintre cei mai bravi și încercați, și, senin, la 24 Noembrie 1936 pleacă, pentru ca să moară, spre pământul Spaniei, care "nu e pentru inimile noastre un pământ străin", căci acum el s'a amestecat cu sângele scump al lui Ionel Moța și Vasile Marin.

Mai înainte de aceasta - ca la plecarea pe un drum fără întoarcere - el își pune toate treburile în ordine, lasă cele din urmă cuvinte pentru părinții săi venerați, pentru micii și adorații săi copii, pentru soția credincioasă și pentru Căpitanul său, pe care-l prețuia mai mult ca orice pe această lume, și se împărtășește cu Sfintele Taine la biserica Sf. Ilie Gorgani.

"Deși n'avea aprobarea Căpitanului să stea decât o lună, după ce predau Generalului Moscardo - apărătorul Alcazarului - sabia de Onoare dăruită de Legiune, ei se angajează până la sfârșitul luptelor în Legiunea Străină, cea mai expusă unitate a trupelor spaniole de sub comanda Generalului Franco. Căci Moța - în sufletul căruia înviase toate virtuțile dace din străvechea Sarmisegetuza - socotea că: "Omul doar n'a fost născut pentru a trăi numai decât un număr de nu știu câți ani; ci pentru a se apropia de Dumnezeu, prin faptele vieții Sale" ¹¹¹.

Există oameni care s'au întrebat și se întreabă poate și acum - care a fost rostul plecării și jertfei lui Moța în Spania?

Acestora le-a răspuns profesorul Nae Ionescu în prefața cărții "Crez de Generație" a lui Vasile Marin, camaradul întru jertfă al lui Ionel Moța:

"Ion Moța s'a dus să moară. Coborîse adânc în el încredințarea că mântuirea neamului nostru are nevoie de jertfa patetică a ființei lui trupești; și a plecat într'o transfigurată hotărîre; nu ca să lupte; nu ca să învingă luptând; ci pentruca, cu moartea lui, să calce moartea noastră. Dacă Moța s'ar fi întors nevătămat din războiu, bucuria omenească a noastră, a celor care l-am cunoscut, ar fi stat alături de îndoiala lui Moța, care se va fi gândit că, pentru păcatele cuiva, Dumnezeu i-a refuzat jertfa. Oricât de groaznic ar fi omenește gândul acesta, eu sunt astăzi încredințat că, pentru mântuirea nației noastre, Dumnezeu trebuia să accepte jertfa lui Moța, așa după cum, pentru mântuirea neamului omenesc, a acceptat jertfa mielului".

Din drum, de pe vaporul "Monte Olivia", care-i ducea spre Portugalia, Moța scrie mereu pentru "Libertatea" lui dragă, și apoi, chiar din iureșul războiului, el trimite mereu răvașe dela legionarii români de pe frontul spaniol". Numerele "Libertății" de Crăciun și Anul Nou 1937, sunt aproape în întregime scrise de Ionel Moța.

"Prezent" se intitulează publicația care cuprinde ultimele lui articole scrise pe frontul spaniol și care au fost tipărite după moartea sa.

Un amănunt înduioșător e și acela că tot timpul, atât pe vapor cât și pe front, Ionel Moța a dormit alături de V. Marin, lângă care avea să-și doarmă și somnul cel de pe urmă.

La 1 Ianuarie 1937, Căpitanul numește pe Moța, vice-președinte al partidului "Totul pentru Țară" lucru care i s'a comunicat pe frontul spaniol.

¹¹⁰ - Testamentul lui Ion I. Moța.

¹¹¹ - Testamentul lui Ion I. Moța, p. 24.

Îndurând toate greutățile și mizeriile cumplitelor lupte din acel iad pământesc care era atunci Spania, Ionel Moța și cu ceilalți 6 camarazi ai săi se înrolează, ca simpli soldați în Bandera 6 Tercio, luptând cu tot devotamentul și abnegația, ca pentru Țara lor. La groaznicile lupte dela 4-6 Ianuarie ce s'au dat în sectorul Majadahonda - Las Rogaz - El Pradilo, Moța cu echipa română au fost la înălțimea eroică așteptată dela ei, făcând fapte de rară vitejie, ceea ce le-a atras felicitările speciale ale Comandantului lor.

În ziua de 13 Ianuarie 1937, la ora 4,45 în cumplitele lupte dela Majadahonda, Ionel Moța a căzut cu mâna pe mitralieră, alături de nedespărțitul său camarad și prieten Vasile Marin, în fata satanicului foc bolșevic. De sub haina care acoperea pieptul sfârtecat al lui Moța, camarazii scot drapelul tricolor cu care era înfășurat și-l aștern peste trupurile lor.

Nicolae Totu - unul din cei 6 comandanți legionari din echipa lui Moța - redă astfel acest tragic moment: "Ionel Moța a primit lovitura de obuz în plin, dar nu are nici măcar o zgârietură pe obraz, e senin și sfânt. Marin are răni numai pe față și în partea stângă a pieptului. Trăsăturile lui par și mai bărbătești acum. Întotdeauna Moța a fost sfântul viteaz, iar Marin eroul neînfricat. Mă uit la amândoi și-mi aduc aminte de articolul lui Ionel Moța: "Cranii de lemn". Da, cranii de lemn, acum.

În ele însă s'au frământat o lume, speranțe, credințe, avânturi. Trupurile nu mai au viață, dar sufletele lor sunt cu noi, le simțim la tot pasul. Ele ne vor duce la biruința finală. Sufletele lor vor mișca steagurile noastre victorioase și din înălțimea lor vor binecuvânta jertfa noastră" ¹¹².

Așa a fost scris să moară: simplu, modest, luptând, ca în toată viața sa, "cu tot elanul și toată fericirea, pentru Cristos", pentru a împlini astfel voia destinului său, care-l chema: "a muri sfârtecat și chinuit, apărând Crucea și scânteia de adevăr pe care o avea în el", convins fiind că "oricât de puternic ar fi Satana, atunci când îl combați cu jertfirea chiar a propriei vieți, intervine Atotputernicia cerească și te face biruitor" ¹¹³.

Vestea acestei îndoite morți a căzut ca un trăsnet asupra tuturor inimilor curate românești, care urmăreau cu înfrigurare soarta legionarilor români de pe frontul spaniol.

În dimineața de 14 Ianuarie, când sosise telegrama prin care Nicolae Totu anunța Căpitanului cumplita veste, mi-a fost dat - pentru prima oară de când îl cunoșteam - să-l văd plângând pe Căpitan. Omul acela care în fața tuturor încercărilor năprasnice ce-i trimisese soarta rămăsese neînfrânt; Căpitanul, care - într'o grea împrejurare a vieții mele, la moartea tatălui meu - îmi spunea: "Fii tare; marile încercări ale vieții trebuie și ne găsească resemnați și hotărâți să primim dârzi toate loviturile", sub povara cumplitei dureri a morții celui mai bun și mai drag frate de luptă, plângea.

Pentru aducerea în țară a trupurilor camarazilor morți în depărtare, a plecat însuși Domnul General Cantacuzino Grănicerul, care facea acum pentru a doua oară acest drum.

Spania și Germania - pe unde a trecut vagonul mortuar - au dat onoruri militare acestor camarazi, - reprezentanți ai tineretului naționalist roman.

În țară, dela Ghica Vodă, în tot drumul prin Moldova, și în Ardeal până la Orăștia natală a lui Moța, și mai departe până la București, poporul și Legiunea au îngenunchiat în fața sicriilor lor.

¹¹² - Nicolae Totu, "Însemnări de pe front" pag. 128.

¹¹³ - Ion I. Moța, "Cranii de lemn".

O procesiune impunătoare de cămăși verzi - într'o ordine cum nu mai cunoscuse Capitala - a condus la biserica unde, înainte de plecarea pe front, primiseră Sfânta Împărtășanie, pe cei care purtasera vitejia românească în îndepărtata Spanie.

Înhumarea lor la Casa Verde s'a făcut tot într'o fatidică, zi de 13 - 13 Februarie 1937 - fiind întovărășiți în ultimul lor drum de întreaga Legiune Arhanghelul Mihail, cu care ocazie au depus acest cutremurător jurământ:

"Jur în fața lui Dumnezeu.

În fața jertfei voastre sfinte pentru Hristos și Legiune.

Să rup din mine bucuriile pământești,

Să mă smulg din dragostea omenească,

Și pentru Învierea neamului meu,

În orice clipă,

Să stau gata de moarte, Jur!"

Mai târziu, s'a înființat ordinul "Moța-Marin" format din cei mai viteji și mai neînfricați luptători pentru Legiune și Țară, iar Asociația "Generația Mișcării studentești din 1922" a luat numele lui "Ion I. Moța".

În amintirea jertfei lor, Căpitanul a hotărât înălțarea unei mănăstiri la Predeal, unde trebuia să fie cimitirul de onoare al tuturor legionarilor căzuți.

Legiunea va împlini cât de curând această poruncă a Căpitanului ei. Acolo vor dormi somnul de veci Căpitanul, Moța și Marin, Nicadorii, Decemvirii, și toate legiunile de tineri martiri.

Și totuși - ca și Căpitanul - Moța n'a murit, Moța nu poate fi mort pentru noi. "Mă apropii de el și-i pun mâna pe obraz. Îl chem încet pe nume, în speranța unei minuni, a unui răspuns"...¹¹⁴ pe care zadarnic îl va fi așteptat Totu din partea lui Moța, la spitalul Donicellas Nobles.

Căci după cum ne spune însuși Ion I. Moța¹¹⁵, "Răspund și eu astăzi, celor cari m'au iubit și care se îndurerează de plecarea mea trupească dintre ei:

PREZENT!

Sunt cu voi, sufletul meu nu v'a părăsit".

¹¹⁴ - Nicolae Totu, idem, p. 127.

¹¹⁵ - Ion I. Moța, "Prezent".

Gândirea

Literară - Artistică - Socială

Sensul Tradiției ¹¹⁶

de Nichifor CRAINIC

Între romanticii noștri europenizând din veacul trecut și „intelectualiștii” europenizanți de azi e o deosebire ce trebuie precizată. La lumina noilor idei europene, romanticii descopereau poporul românesc. E adevărat că îi prescriau tratamente politice și sociale după ultima carte de rețete din Apus, dar în cultură romantismul îi apleca la izvoarele locale și-i învăța să devină autohtoni. Romantismul istoric îi călăuzea spre strămoși; romantismul poetic spre folklor. Europenizanți în ordinea social-politică, ei erau autohtonizând în ordinea creației literare. „Intelectualiștii” de azi reeditează pe plan mintal franțuzomania de altădată. Sunt „intelectuali” în măsura în care sunt franțuzomani; sunt europenizanți în raport invers cu autohtonismul. Romanticii afirmau poporul și legenda națională; „intelectualiștii” tăgăduiesc poporul și își fac din legenda latinistă argumentul anexării lor la cultura franceză. Ceeace ei numesc europenism nu e decât franțuzism ; ceeace ei numesc intelectualism și raționalism nu e decât adaptarea la o anumită direcție din cultura franceză și totdeodată abdicarea dela autohtonism. Ei se predau procesului de seducție exercitat de prestigiul francez și se socot călări pe planetele văzduhului, când tăgăduiesc ideea autohtonă și ideea ortodoxă. Actualizând cu bravură formula d-lui Mihail Dragomirescu „dela misticism la raționalism”, au pornit cu pantahuza după contribuții benevole de orientare. Nevoia unei orientări presupune o stare de neorientare sau de dezorientare. Și mi se pare că acesta e cazul „intelectualiștilor” noștri. La ancheta pe care au provocat-o în timpul din urmă, s'au putut citi din partea lor răspunsuri de felul acestuia: „ O spiritualitate nouă? Nu este oarecum pretențios? Spuneți-mi întâi dacă a existat o spiritualitate veche, o nobleță spirituală a poporului românesc, din clipa redeșteptării din întuneric!” Prin urmare, cum n'ar fi existat o spiritualitate veche, tot astfel n'ar fi existând posibilitatea unei spiritualități noi. Deși există o „clipă a redeșteptării din întuneric”, poporul acesta n'ar fi în stare să trăiască decât după trup, orice posibilitate de viață în spirit fiind aprioric tăgăduită. Și dacă, totuși, există directive ale spiritualității lui, aceste directive trebuie respinse ca primejdioase intelectualității: „Directivele tradiționaliste, naționale și ortodoxe, înseamnă, prin exces, un atentat la libertatea și educația intelectuală a generației de azi”. Cu sau fără spiritualitate, cu sau fără directive spre o spiritualitate, poporul românesc este tăgăduit, trebuie să fie tăgăduit. El înfățișează „un atentat la libertatea și la educația intelectuală a generației de azi”. El este în cazul întâi un nimic; în cazul al doilea o primejdie. Și atunci, între „intelectualiștii” cari vor să se „perfecționeze” și între poporul imperfectibil se impune: ruptura! Presupunând că poporul nu e definit, „dușmanul nostru este indefinitul și setea cea mare este de *a ști*”. A ști — ce? A ști, poate, să definim indefinitul? Dar aceasta te-ar obliga să te apleci cercetător asupra realităților acestui popor și înțelesul lor să-l cristalizezi în linii directive. „Intelectualiștii” noștri refuză această trudă și această demnitate. Un defect fundamental al acestei categorii de cărturari e lenea de a gândi propriu în raport cu realitățile dela noi. Un spectacol lamentabil au dat în ziua când au decretat „ateismul național” fără ca vreunul dintre ei să demonstreze prin vreun semn oarecare această ușuratică afirmație. Comoditatea e principiul familiar al „intelectualiștilor” nu numai în raport cu realitățile românești cu care au isprăvit în două vorbe, dar și în raport cu Occidentul.

¹¹⁶ - Revista "**Gândirea**", București. Anul IX, Nr. 1-2, 1929.

Setea cea mare este de a ști — zic ei; — dar a ști înseamnă pentru ei a înmagazina lucrurile deja știute de alții mai înaintați decât noi. „Mergem către Europa, zice unul. Aceasta este credința mea. Ne îndreptăm spre Apusul Renașterii greco-latine, care constituie titlul principal de glorie a continentului nostru”. Însăși cuvintele lui sunt locuri comune învățate pe dinafară din foiletoanele franceze. Din această sete de a ști, adică de a repeta ce se știe și ce se scrie în Occident, s'a născut în publicistica noastră un fenomen caracteristic: reportajul intelectual. Mișcarea „intelectualistă” e de fapt un reportaj ideologic pe cât de îngâmfat în aparență pe atât de modest în realitate. Dela revista de filosofie până la foiletonul de ziar nu e decât acelaș reportaj de știri din străinătate, redactat mai academic sau mai puțin academic, după natura organului de publicitate. Intelectualul român e un reporter intelectual. Prestigiul Occidentului l-a sedus într'atât încât el reproduce mecanic lucruri de aiurea cu iluzia unei producții proprii de marcă occidentală. Problemele românești sunt absente din acest scris reportericesc. Fiindcă din momentul în care ai tăgăduit un spirit autohton ți-ai cucerit libertatea de a ignora cu dispreț aceste probleme și de a îmbrățișa cu iluzie înflăcărată „gloria continentului nostru”. Pradă unui prestigiu seducător, niciodată „intelectualiștii” dunăreni nu și-au pus întrebarea: ce adaugă ei la gloria continentului nostru? Prin ce și-au cucerit dreptul de cetățeni ideali ai continentului? Și ce crede acest continent despre entusiaștii săi reporteri de pe Dâmbovița? Ei se îmbată de iluzia fumurie a occidentalismului și se grozăvesc cu isprava pe care o fac — în cinstea continentului ! — : negarea propriului popor. Dar negarea poporului lor e negarea lor înșile și astfel reporterii intelectuali devin intelectuali-anexe ai unui Occident care, vai, nici măcar nu ia act de existența lor! Afară de cazul când, în numele Franței, d. Maurice de Waleffe, cunoscutul antreprenor de „presă latină” și de frumoasă carne femeiască, se îndură să arunce câteo notă bună acestui zel franțuzoman al bucureștenilor.

Să admitem însă că reporterii intelectuali și intelectuali-anexe, declarați pentru cultul intelectului și pentru „plusul de cunoaștere cu atribute de înaltă inutilitate”, (termenii sunt împrumutați din presa franceză), sunt cu adevărat chinuiți de „setea de a ști și de a-și perfecta imaginea interioară”. Această *imagine interioară* se numește pe numele adevărat: *chipul și asemănarea lui Dumnezeu*. Dar cum ei resping „transcendentul divin”, ar putea să ne lămurească după care model își perfectează imaginea interioară? Poate, după modelul într'adevăr continental al d-lui Maurice de Waleffe? Iar această sete de a ști, atât de orgolios afeimată și totuși atât de crud desmințită prin apriorica tăgăduire a poporului, se poate opune directivelor tradiționaliste într'adevăr numai când ea își asumă titlul de înaltă inutilitate: a ști pentru a ști; a ști pentru a fi inutil! Adică a ști pentru a putea să refuzi celorlalți știința ta. Perfecționarea imaginii noastre interioare e chestiune de ordin moral. Și atunci: cum se perfecționează această imagine prin simplă știință și ce fel de valoare morală are această perfecțiune care, refuzându-se celorlalți, se izolează în inutilitate? Imoralismul acestei concepții acuză încăodată tendințele centrifugale ale intelectualilor-anexe și dovedește încăodată dezorientare și confuzie.

În linii mai generale, setea de a ști se referă la ceea ce se cheamă cultura consumatoare sau, mai precis, consumație culturală. E o atitudine diferită de atitudinea noastră. Tradiționalismul voiește o cultură creatoare de valori autohtone, o creație culturală proprie. Aceasta nu exclude consumația culturală, ci o implică, acordându-i însemnătatea subordonată pe care o are în realitate. Expresie a

poporului, creația culturală e în funcție de popor: ale sale dintru ale sale. Menirea pe lumea aceasta a unui popor nu e aceea de a ști, ci aceea de a crea. Menirea de a crea ceeace alții n'au creat și stă numai în natura respectivului popor de a crea. A ști e un mijloc care ajută creația autohtonă. Dar *creația*, — aceasta rămâne ținta supremă! Sunt lucruri deosebite ce nu trebuiesc confundate, dar pe care adversarii tradiționalismului le confundă când se declară pentru consumația culturală. Ei cred, poate, că tradiționalismul se opune consumației culturale. Dar tradiționalismul, întemeiat pe personalitatea națională, primește elementele oricărei culturi mai înaintate (nu numai ale celei franceze) și le socotește ca stimulente ale acestei personalități. Consumația culturală e, ca orice consumație, un proces de asimilare. Opera de asimilare presupune condiția neapărată a personalității care asimilează. Trebuie să recunoaștem că, tăgăduind cu ușurătatea obișnuită personalitatea națională, „intelectualiștii” europenizanți sunt consecvenți când se declară, ridicul de superb, pentru o consumație inutilă. În cazul lor nu mai poate fi vorba de asimilare; individul, rupt ostentativ din solidaritatea personalității naționale, se anexează culturii streine pe care o crede idealul său de perfecțiune. Superba inutilitate ar căpăta, în acest stadiu, un aspect tragic dacă, bunăoară, intelectualul nostru anexă ar avea temperamentul extremist al nihilistului rus. În Rusia, tipul tot mai numeros al nihilistului a creat un conflict din ce în ce mai adâncit între el și popor până când acest conflict s'a rezolvat în catastrofa revoluției. Norocul e că negativismul intelectualului nostru anexă nu se aplică la ordinea politică și socială, mărginindu-se la o izolare de imoralism estetic. Superba lui inutilitate, prin ea însăși inofensivă, are mai mult un aspect ridicul. Noi suntem un popor cu bun simț și cu ironie. Izolările în estetisme disprețuitoare și olimpice au căzut totdeauna în raza săgeților nemiloase. Silueta nefericitului Alexandru Macedonsky, care totuși era un talent, ar trebui să dea de meditat tinerilor cu superbă, „imagine interioară”. Tradiționalismul, prin urmare, socotind necesară opera de asimilare culturală, îi dă importanța reală, adică secundară, de mijloc în sporirea forțelor creatoare autohtone. Pentru tradiționaliști, eterna chestiune a occidentalizării sau a raporturilor cu Occidentul, care încurcă și dezorientează atâtea inteligențe românești, se reduce la un proces firesc de asimilare. Dar dincolo de această asimilare, ținta înaltă rămâne creația proprie. Un Nicolae Bălcescu, un Mihail Kogălniceanu, un B. P. Hașdeu, un Mihail Eminescu, un Gerge Coșbuc, un Vasile Pârvan sau un Nicolae Iorga ni se înfățișează sub îndoitul aspect de vastă asimilare a culturilor străine și de monumentală creație autohtonă. Tradiționalismul vede în ei revelații istorice ale substanței de viața permanentă ce zace în adâncul acestui popor.

Dacă menirea poporului românesc este aceea de a crea o cultură după chipul și asemănarea lui, afirmația aceasta implică și soluția unei orientări. Cine preconizează orientarea spre Occident rostește un non-sens. *Orientarea* cuprinde în sine cuvântul *Orient* și înseamnă îndreptare spre Orient, după Orient. Altarele se așează spre Orient; icoanele căminului se așează pe peretele dinspre Orient; țăranul când se închină pe câmp se întoarce spre Orient. Zicala spune pretutindeni că lumina vine dela Răsărit. Și cum noi ne aflăm geografic în Orient și cum, prin religiunea ortodoxă, deținem adevărul luminii răsăritene, orientarea noastră nu poate fi decât spre Orient, adică spre noi înșine, spre ceeace suntem prin moștenirea de care ne-am învrednicit. Moștenim un pământ răsăritean, moștenim părinți creștini, — soarta noastră se cuprinde în aceste *date* geo-antropologice, O cultură proprie nu se poate desvolta organic decât în aceste condiții ale pământului și ale duhului nostru.

Ocidentalizarea înseamnă negarea orientalismului nostru; nihilismul european înseamnă negarea posibilităților noastre creatoare. Ceeace înseamnă negarea principială a unei culturi românești; negația unui destin propriu românesc, și acceptarea unui destin de popor născut mort. Dar negativismul acesta de tinereți născuți leșinați e contrazis de vloga vitală și de voința creatoare a unui popor care, în clipa de față, își trăiește frenetic sărbătoarea libertății cucerite prin energia lui. E adevărat că durăm de două mii de ani; dar astăzi n'avem, totuși, convingerea că suntem un popor tânăr, abia deșteptat la viață? Nu rostim cu toții: tânărul nostru popor românesc? Consensul unanim asupra acestei tinereți e lucrul de căpetenie în zămisirea unei culturi proprii.

Unul din vechile noastre basme vorbește despre „tinerețea fără bătrânețe”, expresie mitologică a vitalității poporului. Tinerețea fără bătrânețe e mitul sângelui, al acestui sânge misterios și alcătuit din vloga tuturor popoarelor ce s'au suprapus cu veacurile în această țară, hrănit de grâu și de vinul pământului și biciuit de dogoarea soarelui și de pleasna vântului — a cărui roșie vigoare pulsează în trupul definit al poporului de azi. Tinerețe fără bătrânețe e însuș sângele acesta care se ramifică în noi toți și prin a cărui taină vie ne simțim solidari între noi, moștenind pe cei cari au trăit mai înainte și trăind în cei cari se vor naște. Fizionomia culturii românești o va da acest sânge misterios. Un popor îmbătrânește când puterile lui s'au sleit în creații de cultură și de civilizație. Meșterul Manole e osândit să moară, aruncându-se de pe acoperiș, după ce — ultimă podoabă, — își așezase crucea de aur pe turla bisericii clădite de geniul lui. E o fatalitate a istoriei că popoarele mor ucise de propria lor creație pentru a supraviețui prin ea ca meșterul Manole prin biserica lui. Dar noi suntem abia la început când urechea e dispusă să asculte nu cucuvaele nihilismului, ci strigătul cocoșului care vestește răsăritul soarelui.

Pe urmele acestei „tinereți fără bătrânețe”, să lămurim încă odată sensul tradiționalismului autohton. Am spus altădată că tradiționalismul îl concepem ca o forță dinamică, iar nu ca o forță statică. Adversarii noștri însă ne obiectează neconținut *passeismul* romantic, adică întoarcerea la trecut, refugiul în trecut și, prin aceasta, anacronismul, inactualitatea. Să observăm că, în ce ne privește, această obiecție e gratuită, întrucât noi nu căutăm refugiul în trecut și n'am socotit trecutul ca un model pentru prezent sau pentru viitor. *Passeismul* romantic presupune într'adevăr un ideal de perfecțiune în trecut care e dat ca îndreptar și ca model. Mersul lumii, după această concepție, trebuie suspendat și actualitatea vieții turnată într'o formă istorică ce s'ar fi dovedit perfectă. Un astfel de tradiționalism nu s'ar putea naște decât în aria unei culturi care, în trecutul ei, oferă culmi de perfecțiune vrednice de dorit în comparație cu mizeria prezentului acelei culturi. Există în istoria noastră forme perfecte în umbra cărora să ne refugiem contemplativ sau pe care să le actualizăm cu orice preț, forțând să încapă în ele conținutul viu al vieții de azi, cum ai sili pruncii vii să se desvolte în coșciuge de aur? Dar, din punct de vedere social și politic bunăoară, idealurile istoriei noastre însăși abia astăzi își trăiesc realizarea. Și atunci un *passeism* cu orice preț n'ar însemna decât o lipsă de înțelegere a lucrurilor acestora sau o inadapabilitate inerentă naturilor bolnave. Cu aceasta nu tăgăduim trecutul, căci trecutul suntem noi în forme imperfecte, dar cu tendințe și strădanii de perfecționare. Cultul strămoșilor e cultul sufletului și mult mai puțin al formelor. Iubim în ei ceeace le supraviețuiește și se adaugă vieții noastre sporind-o în ceeace numim conștiință națională, care e simbioza trecutului cu prezentul. Trupurile lor

sunt în pământul patriei, sufletele lor sunt în cerul Bisericii. Atingând acest pământ, îi atingem; rugându-ne, luăm — prin taina Bisericii, — contact cu ei. Îi iubim pentru strădania lor, pentru virtuțile și păcatele lor, pentru izbânzile și neizbânzile lor. Dacă nu ne refugiem neapărat în formele create de ei, înțelegem să-i invocăm, sprijin încrederii, în eforturile noastre de a creia. Nu-i blestemăm, fiindcă nu vrem să fim blestemați de cei cari vor veni după noi. Acei cari ne învinuiesc de passeism anacronic au despre tradiționalism o idee care nu e a noastră. Ei concep tradiționalismul cum îl concep francezii și-l combat, deci, cum îl combat francezii. Tradiționalismul francez poate fi passeist fiindcă are îndărătul lui gloriei și realizări desăvârșite în care poate vedea modelele prezentului. Nemulțumit cu politica sau cu arta de azi, un Charles Maurras e, poate, îndreptățit să ceară restaurarea monarhiei lui Ludovic al XIV-lea și să dea canon poeziei arta perfectă a lui Racine. Dar cum noi nu râvnim la reîntronarea Regelui, pentru simplul motiv că avem regim monarhic, și nu socotim canonică arta lui Racine pentru motivul că literatura românească trebuie să se desvolte după legile limbii și ale sufletului nostru, obiecțiunea de passeism apare lipsită de orice fundament. Ea dovedește încă odată confuzia de judecată a acelor intelectuali ai noștri cari scriu obsedați de mirajul Occidentului.

Neavând sensul de passeism romantic, tradiționalismul nostru are un sens dinamic, de actualitate, fiindcă are un sens de permanență.

Ce însemnează tradiție?

Miguel de Unamuno o definește astfel: „*Tradiție*, dela *tradere*, înseamnă „predare”: ceeace trece dela unul la altul, *trans*; concept frate cu acelea de *transmisiune*, de *transport*, de *transfert*. Dar ceeace trece rămâne, căci există ceva care slujește de suport fluxului perpetuu al lucrurilor. Un moment e produsul unei serii, al unei serii pe care o poartă în el, dar lumea nu e un caleidoscop”. (*L'Essence de l'Espagne*, p. 35). Am vorbit adineauri de mitul sângelui, tinerețea fără bătrânețe. El circulă atât de des în poeziile lui Lucian Blaga, ca un simbol al permanenței vii în tristețea „marei treceri”. Sângele însuși e o tradiție, o tradiție biologică. E ceeace se predă, ceeace trece dela unul la altul, dela mamă la copil, delă o generație la alta. El trece și totuși rămâne; noi rămânem și totuși trecem. Dar atâta cât suntem — un moment produs al unei serii — suntem prin tradiția permanentă a sângelui. Se poate o tradiție mai vie și mai actuală decât tradiția sângelui? Cei de ieri au fost prin el, cei de azi suntem prin el, cei de mâine vor fi prin el. El e legătura atât de vizibilă și atât de misterioasă a vieții. Asemeni cu tradiția sângelui e tradiția limbii. Există un paralelism între istoria sângelui nostru, a procesului de formațiune a etnicității noastre, și între istoria graiului nostru, adică a procesului său de formațiune. Un paralelism de natură psihobiologică, întrucât sângele transmite viața, iar graiul transmite gândul, sufletul. Precum trăim în tradiția sângelui românesc, tot astfel trăim în tradiția sufletului românesc. Aceste tradiții în veșnică trecere rămân totuși pe loc „căci există ceva care slujește de suport fluxului perpetuu al lucrurilor”, și acest suport e pământul românesc. El e ca un fund peste care se agită marea sângelui și a graiului, — adică poporul românesc.

Comparația vieții cu marea o găsim într'un cântec ritual din slujba înmormântării: „Marea vieții ridicându-se de viforul ispitelor...” Poetul bizantin al acestui cântec, pe când scria, avea de bunăseamă sub ochi marea greacă agitată de valuri, iar el se

gândea la valul întâmplărilor care e vremelnic și la viața care e limitată de moarte ca valul de țârm. Dar țârmul din această poezie creștină e "limanul mântuirii" și deaceia cântecul de moarte se termină cu o rugăciune: „Scapă din stricăciune viața "noastră, mult milostive!" Utilizând această comparație, banală ca viața și nouă ca ea, pentru a-și preciza definiția tradiției, Unamuno observă că fenomenele istorice sunt valurile dela suprafața vieții în continuu j o c ; viața istorică e asemenea curentilor marini care se agită la suprafață, în vreme ce altă viață, mult mai adâncă și mai însemnată, rămâne necunoscută *sub* istorie. E ceea ce el numește viața intraistorică. Când zicem, adesea, „momentul *istoric prezent*” înseamnă că mai există un moment care nu e istoric, ci dedesubtul istoriei sau intraistoric. „Dar, — continuă Unamuno — dacă există un prezent *istoric* e fiindcă există o tradiție a prezentului, fiindcă tradiția e substanța istoriei. Acesta e felul viu de a o concepe: ca substanța istoriei, ca sedimentul ei, ca revelația realității intraistorice, a inconștientului în istorie”.

În realitatea aceasta intraistorică noi vedem izvorul permanent al revelațiilor culturale posibile. Transcriem, pentru frumusețea lui, pasagiul în care Unamuno descrie substratul intraistoric sau, cum ar zice Oswald Spengler, aistoric: „Ziarele nu spun nimic despre viața tăcută a milioanele de oameni fără istorie, cari la orice ceas al zilei și în toate țările globului se scoală sub porunca soarelui și merg în țarinile lor pentru a-și continua obscura și tăcuta trudă, zilnică și eternă, acea trudă asemenea cu a madreporilor în adâncul oceanelor și care pune temelile pe care se ridică insulele istoriei. Pe liniștea augustă, aș zice, se razimă sunetul și capătă viață : pe imensa omenire tăcută se ridică cei ce fac sgomot în istorie. Această viață intraistorică, tăcută și masivă ca însuș adâncul mării, e substanța progresului, adevărata tradiție, tradiția eternă, diferită de tradiția mincinoasă ce se caută de obicei în trecutul îngropat în cărți și hârtii, monumente și pietre”.

Tradiția eternă, cum o concepe Unamuno, este, cu alte cuvinte, o realitate ontologică. Dar această realitate ontologică, teoretic universală, în ordinea creației culturale se particularizează și se localizează, întrucât fiecare popor îi împrumută expresia formală specifică lui. Graiul diferențiază popor de popor. Dar afară de graiul literar, graiul plasticeii, graiul muzicii, graiul moravurilor și al moralei, graiul unei înțelepciuni proprii, — toate la un loc, alcătuiesc expresia diferențiată a individualității etnice. În raport cu istoria românească, tradiția noastră eternă își are sediul în popor și în expresia lui multiplă care e cultura populară ca produs etnic. Ea stă într'un anume fel de a poetiza, într'un anume fel de a plasticiza, într'un anume fel de a cânta, într'un anume fel de a filosofa, într'o anume atitudine față de natură și față de Dumnezeu. Creațiile superioare ale unei culturi au valoare de proprietate în măsura în care sunt transfigurări ale elementelor vii din popor, transfigurări ale formelor rudimentare în care s'a revelat, liber și inconștient în fermecătorul lui joc, geniul poporului. Etnicul în artă, zice Lucian Elaga, e o fatalitate. O fatalitate precum sângele pe care îl moștenim și graiul pe care îl vorbim. Impresionismul în pictură e o fatalitate franceză; expresionismul în pictură e o fatalitate germană. Când am văzut întâia oară Parisul mi-am dat seama că precum Egiptul e un dar al Nilului, impresionismul e un dar al Senei pariziene. Marile și subtilele descoperiri care au revoluționat tehnica picturii moderne s'au putut naște din jocul fantastic al luminilor multicolore reflectate multicolor în apele Senei, când cade seara. Nesfârșitele nuanțe de cenușiu din aceeași pictură s'au putut observa în patina podurilor ei de piatră, dogorite de veacuri. Fenomenul luminos și momentan care alcătuiește preocuparea

centrală a impresionismului corespunde ascuțitei observații analitice a geniului psihologic francez. Cât de pur francez este impresionismul se poate vedea comparându-l cu imitația lui de peste Rin și în special cu pictura lui Max Liebermann, o contrafacere a impresionismului. În schimb, expresionismul, ca formula de artă opusă, căutând să sensibilizeze realitatea launtrică a ființei, nu este, în paradoxalul său caracter de plastică a abstractului, de proiecție obiectivă a subiectivului, altceva decât produsul geniului metafizic german. Dacă impresionismul s'a născut în Franța, iar expresionismul în Germania, e că fiecare din aceste formule de artă conține o fatalitate etnică deosebită. Această fatalitate etnică noi o vedem determinând caracterele literaturii, artei plastice, muzicii și celorlalte, forme încă nedefinite ale culturii românești autohtone. Ea nu e numai tehnică, dar întrucât e și tehnică, indiciile ei se pot studia în datele culturii noastre populare care alcătuiesc tradiția vie a sufletului românesc. Cine se întemeiază pe această tradiție se întemeiază pe o actualitate care niciodată nu se va veșteji. Indiciile pe care ni le dă poporul sunt experiențe verificate prin veacuri și cristalizări elaborate firesc, fără intenție, deci cu atât mai valabile. Autohtonismul, înțeles astfel, poate fi numit tot atât de justificat: tradiționalism, actualism sau viitorism.

Pe linia acestei directive a tradiției autohtone, *Gândirea* moștenește *Semănătorul*. Două idei principale se desfac din mișcarea semănătoristă: ideea istorică și ideea folklorică. Genialul animator al mișcării îi prescria un scop precis față de care nu admitea discuție: unitatea politică a românilor. Acesta era cuvântul de ordine al epocii. Pentru atingerea acestui scop era nevoie de încredere în energia națională. Și atunci orice manifestare intelectuală trebuia să fie o exaltare a energiei naționale. De aci glorificarea trecutului în știința istorică, în poem și în roman, glorificarea popoului — privit în actualitatea lui, — în poezie și în nuvelă. Passiesmul *Semănătorului* era un refugiu în trecut numai întrucât acolo găsea un prototip al unirii și o demonstrație istorică a dinamismului unionist. Țărănismul *Semănătorului* era o exaltare a eroismului anonim care trebuia să însuflețească armata viitorului războiu. Totul trebuia subordonat dictonului maurrasian: politica primează, deși mișcarea n'avea nicio atingere cu ideologia lui Maurras. Scriitorii dela *Semănătorul*, fascinați de puterea profetică a inspiratorului lor, n'aveau nevoie să gândească; ei executau comandamentul. Nicolae Iorga gândea pentru toți și, ideologic, literatura lor era literatura lui. Era peste tot un Nicolae Iorga împărțit în poeți și povestitori cari, toți laolaltă, parcă sunt pseudonimele lui. Țăranul semănătorist e, de fapt, un erou de baladă acomodat actualității. El bea cât zece, face dragoste cât zece, tâlhărește ca haiducii și are aface cu cai de furat și crâșmărite durdulii pe la hanuri de drumul mare. Voind să demonstreze vitalitatea rasei, literatura semănătoristă e o apologie a instinctelor, primare deslănțuite după tehnica baladelor populare. Firește, tradiționalismul acesta, simplificat în vederea unui scop unic, înfățișa numai un aspect al vieții populare și, sub acest raport, cei cari obiectează că țăranul ca subiect literar, este epuizat, au dreptate. Apologia epică a instinctelor populare a fost excesivă. Un mare aport, al literaturii semănătoriste e descrierea naturii, a codrului și a câmpului, în orgii de colori pentru a face decorul instinctelor în desfășurare. Adeseori omul e numai un pretext pitoresc în vigurosul tablou al naturii. Un duh al pământului țășnește păgân și frenetic în aceste descrieri autohtone și, sub puterea lui, omul însuș nu e decât o faptură telurică printre alte făpturi telurice.

Concepția aceasta a omului instinctelor apare astăzi în toată insuficiența ei. Se

poate reduce poporul românesc la o viață de instincte primare în sânul naturii? E sufletul românesc o totalitate de instincte în care n'a intervenit lupta dramatică a conștiinței morale și, deci, a conștiinței religioase? Dacă fenomenul acestei conștiințe nu apare în literatura semănătoristă, care ne-a precedat, înseamnă că el nu există în realitatea românească? Dar poporul nostru trăiește de aproape două mii de ani în credința ortodoxismului și în practica lui. Deaceia, unghiul sub care l-au privit scriitorii precedenți și odată cu ei intelectualii formați în ideologia științistă a veacului al XIX-lea, ni se pare greșit. În orice caz, insuficient. S'a aprofundat caracterul etnic al acestui popor, dar s'a ignorat caracterul lui religios. Dacă admitem că preocuparea religioasă a fost absentă în sufletul lui, atunci cum se explică vechea cultură românească aproape exclusiv religioasă? Cum se explică aproape singurele monumente arhitectonice ridicate de el, mănăstirile și bisericile? Cum se explică diferitele coaliții războinice la care a participat împotriva Turcului, adică împotriva „păgânului”? Cum se explică imensele danii din care s'au făcut spitalele, danii pornite din gând religios? Cum se explică și mai imensele danii de moșii făcute mănăstirilor din țară, mănăstirilor din Muntele Athos și din tot Răsăritul ortodox? Cum se explică sacrificiile bănești ale voievozilor români pentru a întreține Patriarhiile Răsăritului, căzute în restriște sub dominația turcească? Cum se explică respingerea categorică a tuturor încercărilor de catolicizare și de protestantism făcute dealungul istoriei noastre? Cum se explică diferitele apologii teologice scrise de ierarhi români împotriva catolicismului și protestantismului, pentru apărarea credinței ortodoxe? Dar însăși unirea cu Roma a unei părți de ardeleni e o dovadă a ortodoxismului înrădăcinat în firea acestui popor. Unirea s'a făcut pe câteva puncte dogmatice pe care le știau preoții, dar poporul unit astfel a fost lăsat mai departe în cadrele văzute ale bisericii tradiționale prin ritualul răsăritean care nu e altceva decât dogma ortodoxă poetizată. Prin acest ritual, și fragmentul uniților se încorporează în unitatea națională a credinței românești. Fără această condiție unirea cu Roma n'ar fi isbutit. Prin ea triumfă, într'un fel, ortodoxia populară a sufletului românesc. Astfel că, în complexul polietnic al României de azi, ritualul răsăritean al celor două biserici naționale e formula de conservare a blocului românesc majoritar.

Iată deci o serie de fapte care dau caracterul istoriei noastre și al culturii noastre istorice și care nu se pot lămuri fără puternica prezență ortodoxă în sufletul românesc. Acelui care va scrie o filosofie a istoriei noastre, ortodoxia îi va da cheia înțeleșului acestei istorii. În neamul acesta, care n'a purtat niciodată războaie ofensive pentru cucerirea altor neamuri, ci numai războaie de apărare a patrimoniului etnic și religios, a dominat totdeauna o conștiință religioasă ortodoxă. Intrați în orice biserică și contemplați peretele din fund al citorilor: voievozii, boierii, negustorii și țărani, cu familiile lor împrejur, sunt zugrăviți în ținuta extatică a evlaviei, oferind nevăzutului Dumnezeu, pe palma întinsă, chivotul credinței. Au clădit lăcașul din truda lor, dar chipurile smerite și le-au așezat sfios abia la intrare, după cel din urmă sfânt zugrăvit, — aceasta din conștiința păcătoșeniei lor și din respect pentru ierarhia consacrată a Bisericii. Gestul lor e gestul dărniceii întregului popor care s'a dăruit în ce-a avut mai bun — suflet și pământ, — Marei Biserici a Răsăritului. Este acesta un popor posedat de instinctele telurice, cum îl înfățișează literatura noastră modernă, sau un popor ateu cum îl batjocoresc intelectualii europenizanți?

Teluric, — adică primitiv, popor în stare de natură, trăind bestial și sub teroarea

închipuirilor simbolizate în fiecare lucru văzut. După atitudinea în fața naturii se poate judeca gradul de dezvoltare a unui popor. Popoarele primitive trăiesc ca niște anexe ale naturii, trăiesc în subordinea naturii, Decadența sau primitivismul lor se manifestă în confuzia pe care o fac între creatură și Creator. Ele adoră creatura în locul Creatorului, natura în locul lui Dumnezeu. Popoarele primitive sunt popoare păgâne. Un popor creștin, oricât de rudimentar ar fi condițiile lui materiale, nu poate fi un popor primitiv de vreme ce, încadrat în Biserică, el are concepția despre lume pe care i-o dă creștinismul. Care e atitudinea românească în fața naturii? Iată o chestiune care ar merita amplasarea unui studiu ce n'ar putea fi decât demonstrația creștinismului nostru popular. Deocamdată să ne mărginim a observa că natura, departe de a ne fi supraordonată, ea e sora noastră bună. Nu e codrul fratele românului? Iar zorile nu ne sunt surorile? Iar floarea-soarelui nu e sora-soarelui? Iar câprioarele nu sunt deasemenea surioarele? Astele și florile, copacii și oamenii, animalele și oamenii, — totul e legat prin sentimentul iubirii frățești. Natura e creatură, Universul întreg e creatură ca și omul, și toate sunt zămislite din nimic de Tatăl nevăzut al tuturor. Ce măreață apare această concepție în vasta poezie rituală a *Sfeștaniei* pentru ploaie! Una din cele mai adânci și mai semnificative ceremonii religioase din viața românească. În rugăciunile acelea ce se rostesc în mijlocul câmpului, sub cerul de arșiță albă, pe iarba scorjită de dogoarea secetei, se dă glas întregii vietăți, delă firul de grâu până la păsările, dela dobitoace până la nenorocitul om, — întreaga făptură înfrățită în durere se ridică în tragica implorare a milelor cerești. Sensul acestei rugăciuni s'a adâncit în popor conturându-i concepția creștină despre natura în mijlocul căreia trăiește. Cele mai nobile roade ale pământului nostru sunt strugurii și grâul — vinul și pâinea care, în Taina împărtășaniei, se transformă miraculos în sângele și trupul Domnului. Deaceia, și în viața de toate zilele, vinul e „sângele Domnului”, iar pâinea e „fața lui Dumnezeu” sau „fața Domnului Hristos”, precum grâul înspicat și blond e „barba Domnului Hristos”. Toate aceste lucruri — câteva din mii — pe care noi, cărturarii, le-am uitat de când am pierdut contactul cu viața populară, dovedesc la orice pas cât element creștin s'a dizolvat din conținutul Bisericii în adâncul poporului încreștinându-l pe el, uneltele și vitele cu care lucrează, pământul pe care trăiește.

Precum, ignorând Biserica, pierdem sensul mai înalt al istoriei noastre, tot astfel sensul vieții populare și al artei populare ni-ar rămâne pecetluit dacă am ignora incomensurabila influență exercitată de Biserică. „Cultura — zice Nicolae Berdiaiev — e legată de cult; ea se dezvoltă pornind din cultul religios; ea e rezultatul diferențierii și a extensiunii cultului. Cugetarea filosofică, cunoașterea științifică, arhitectura, pictura, sculptura, muzica, poezia și morala, — totul e cuprins în cultul Bisericii, organic și integral, sub o formă încă nediferențiată. Cultura e legată de cultul strămoșilor și de tradiție. Ea e plină de un simbolism sacru ; ea poartă în sine semnele și imaginile unei realități de ordin spiritual”. (*Destinul culturii*, în *Chroniques, II, Le roseau d'or*). Cultura noastră istorică s'a dezvoltat din Biserică, — aceasta se știe. Dar însăși cultura populară — folklorul, arta plastică, muzica, înțelepciunea proverbului, moravurile — e străbătută de duhul creator al cultului ortodox și al concepției bizantine. Bizantinismul își dizolvă elementele caracteristice până în structura intimă a creației populare. Țarigradul, orașul împărătesc, de pomină, e mirajul baladelor noastre și termenul de comparație al oricărei măreții. Strălucirea lui imperială străbate până în basme și în povești. D. N. Iorga descopere influența lui în portul național din Argeș și Muscel, a cărui origine e în costumele

domnești purtate la Curtea-de-Argeș după modele bizantine. De aci pompoasa lui asemănare cu odăjdiile bisericești.

Mai departe, în plastica populară, descoperim o strânsă corespondență între caracterele ei fundamentale și stilul bizantin. Cunoscător adânc al chestiunii, d. Francisc Șirato definește astfel sensul artei plastice românești: „Arta țaranului român e de invențiune, de concentrare, pătrunzând prin sentiment până la esențialul formei. *El nu copiază și nu imită natura*. Natura o spiritualizează prin purificare și o exprimă printr'un echivalent geometric : forma eliberată de existența corporală. Pe covoare și scoarțe, linia, pătratul și alte forme geometrice, sunt organizate și proporționate dimensional, în colori primare ce sunt gustate cu puterea unui spiritualism estetic. Formă apare lângă formă, floare lângă floare în raporturi și legături formale. Între forme, îfi distanța suprafeței se întinde liniștea spirituală a adâncimii: spațiul din natură se află transpus în suprafață. Excesiv și auster, sentimentul poporului respinge grația ritmului liniar șerpuit; nu are atracție decât pentru repețirea și alternarea ordonată a unui motiv formal. Totul devine tipic, supus unei legi de sublimă mecanică". Prin urmare, viziunea plastică a poporului e determinată nu de natură considerată ca supraordonată, ci de spiritul care își subordonează natura. De aci caracterul de spiritualitate al acestei arte care își găsește corespondența în arta cultică a Bisericii. Principiul de bază al artei bisericești, zice d. Șirato, e *credința în veșnicia esențialului formal*, „Sufletul creștinesc se avântă depe acest pământ plin de păcate, — de care îl legase antichitatea clasică, — spre lumea unde „ nu este durere, nici întristare, nici suspin". In artă desprinderea de natură devine completă. Ochiul artistului nu se mai încântă de paradisul terestru și orice atitudine individualistă e comprimată. In locul naturalismului păgân, trece o artă a fantaziei ce despoaie creațiunea de orice aspect natural ridicând-o la sublima „abstracțiune" ce a, făcut pe om „după chipul și asemănarea ei „prin sintetizarea formelor naturale".

„Această concepție formală se suprapune minunat simțului artistic al poporului românesc. Simț ce acum găsește corespondențe în arta cultă. Nu se datorește numai întâmplărilor istorice faptul că exprimarea artistică de pe frescele mănăstirilor este adoptată de popor, fără stingherire sufletească. Adoptarea formelor de artă bizantină se datorește unui simțimânt formal dinainte adunat. Ca și arta poporului, arta bizantină, prin concentrarea formală, ce definește cu precizie, exprimă același sentiment auster. Capacitatea poporului de a crea din nou, de-a inventa forme ce nu au decât pin esența lor raporturi cu formele naturii, găsește în arta bizantină o corespondență naturală, lipsită de constrângere". (*Francisc Șirato: Arta plastică românească*, „Gândirea", IV , i).

Înrudirea spiritualismului estetic al poporului cu spiritualismul religios al Bisericii o găsim, aceeași, în ordinea muzicală. Cântecul nostru popular e organic legat de cântarea bisericească. Cât este de aparte, cât este de autohton acest cântec popular, se poate vedea din dificultățile pe care le întâmpinăm atunci când vrem să-l transcriem în sistemul de notație al muzicii occidentale. Am zice că acest cântec, expresie melodică a personalității noastre etnice, refuză să intre în tipare occidentale. În schimb, el se poate transcrie fără nicio dificultate în notația orientală a psaltichiei. Fiindcă structura lui tehnică este aceeași ca structura tehnică a muzicii noastre bisericești. De aceea, fără luminile psaltichiei, muzica populară nu se poate

studia suficient în intimitatea particularismelor ei. Și cum cântecul popular a devenit azi izvorul de inspirație a tinerei pleiade de compozitori, eliberați, în sfârșit, de tutela estetismului abstract și europenizant a maestrului George Enescu, studiul muzicii bisericești, atât de ignorată până ieri, a devenit o necesitate. Posibilitățile de dezvoltare ale unei muzici culte românești, zice d. G. Breazu, sunt date în cântecul popular, în danturile populare și în muzica bisericească. Și același luminat critic muzical, analizând surprinzătoarea revelație pe care ne-a dat-o Sabin Drăgoi în opera sa *Năpasta*, găsește că temele melodice ale compozitorului bănățean sunt teme populare și tehnica pe care și-a alcătuit-o e o elaborare întemeiată pe structura cântecului popular și în special pe colinde. La baza operei *Năpasta* e o inspirație de natură popular-religioasă. Și dacă această operă a stârnit atât entuziasm, e fiindcă, prin structura ei autohtonă, desfundă din adâncul sufletului nostru sedimentele ignorate a ceea ce este propriu și nobil-românesc în noi. Drumul *Năpastei* e drumul oricărei creații de artă nouă întemeiată pe vitalitatea, pe veșnica tinerețe a tradiției noastre spirituale, tăgăduită cu superbă impertinență de intelectualii-anexe.

Am insistat asupra acestor lucruri — despre care vor trebui să se scrie cărți întregi, — pentru a arăta ce ne deosebește de *Semănătorul* pe care îl continuăm în ordinea tradiționalismului autohton și pentru a indica, măcar cât de sumar, izvoarele și posibilitățile unei noi spiritualități în cultura românească. Literatura semănătoristă a înfățișat un om al pământului, un om al instinctului teluric, fiindcă doctrina care o însuflețea era fascinată de un ideal politic determinat. Afară de aceasta, realizarea-autohtonismului semănătorist e unilaterală întrucât s'a manifestat numai în ordine literară. Noi voim să-i dăm amploare prin năzuința de a îmbrățișa toate ramurile creatoare ale spiritului românesc. În paginile *Gândirii*, Vasile Băncilă a putut vorbi despre o autohtonizare a filosofiei, iar Petre Matcu-Balș despre o autohtonizare a ordinii juridice. *Semănătorul* a avut viziunea magnifică a pământului românesc, dar n'a văzut cerul spiritualității românești. Nu-mi amintesc să fi întâlnit o preocupare de Biserică în paginile *Semănătorului* nici dacă lumina ei a străbătut vreo creație semănătoristă. Deaceia omul semănătorist e omul pământului și omul naturii. Sensul acestei literaturi e local cu cât e mai apropiat de pământ și subordonat ideii politice.

Peste pământul, pe care am învățat să-l iubim din *Semănătorul*, noi vedem arcuindu-se coviltirul de azur al Bisericii ortodoxe. Noi vedem substanța acestei Biserici amestecată pretutindeni cu substanța etnică. Pentru noi și pentru cei cari vor veni după noi, sensul istoriei noastre și al vieții și artei populare rămâne pecetluit dacă nu ținem seamă de factorul creștin. *El e tradiția eternă a Spiritului care, în ordinea omenească, se suprapune tradiției autohtone*, Precum prin harurile Tainelor ei, Biserica sfințește viața omenească și întreaga făptură, tot astfel caracterele ei cultice s'au adâncit în zămislirile poporului, împrumutându-le un înțeles spiritualist mai presus de natura înconjurătoare. Tendința spre abstractizare a acestor zămisliri este o tendință de eliberare din materie și de universalizare a particularului. Regula teologică a tradiției este că această tradiție e valabilă pretutindeni, totdeauna și pentru toți. Ea e regula adevărului universal al Duhului. Tradiția etnică, permanentă și vie în limitele autohtonismului, se eliberează și se spiritualizează, odată absorbită în puterea tradiției eterne a Bisericii, Biserica e comunitatea universală întemeiată pe legătura de credință, de speranță și de dragoste a tuturor credincioșilor și, totdeodată, comunitatea eternă a celor vii cu cei

morți și cu cei cari se vor naște, — sub semnul învierii lui Hristos. Bazată pe aceeași credință, pe aceeași speranță și pe aceeași dragoste, comunitatea națională se regăsește transfigurată în comunitatea Bisericii. Ordinea ei locală și temporală se transpune în ordinea universală și veșnică. Ce perspective adânci capătă, bunăoară, cultul strămoșilor prin cultul sfinților, cultul solidarității naționale prin cultul dragostei creștine, credința în vitalitatea noastră prin credința în înviere și nemurire, sensul culturii prin sensul spiritualist al cultului! Dacă Biserica este - precum este — indistructibil legată de popor, autohtonismul nostru creator, întemeiat pe adevărurile vii ale poporului, cuprinde în sine posibilitatea unei transfigurări și spiritualizări. Directivele viitorului nostru n'avem să le căutăm aiurea; ele sunt date — ca niște fragmente de infinit — în substanța intraistorică a tradiției noastre. De aceea metoda artei și a culturii noastre nu poate fi lepădarea de popor pe care o predică tânărul nihilism inconștient, ci demofilia creștină prin care vom ajunge la înțelegerea adâncului misterios al poporului.

Un gânditor care și-a plimbat în jurul planetei o extraordinară intuiție filosofică și care descopere la baza fiecărei culturi spiritul autohton, Hermann Keyserling, vizitându-ne acum doi ani, ne-a închinat în noua sa carte *Dos Spektrum Europas* câteva pagini (405—412) de reală înțelegere. Keyserling crede că dacă românii au o misiune europeană de îndeplinit, această misiune stă în „a redeștepta la o viață nouă bizantinismul”. „Și, firește, zice dânsul, acest popor și această țară pot să aibă un mare viitor”. Pe ce se poate întemeia acest viitor? În rândul întâiu pe inteligența noastră, pe spiritul viu ce ne caracterizează și pe care noi îl atribuim latinității, dar Keyserling ni-l vede moștenit delă Bizanț. „Dacă astăzi dintre toți ne-francezii, românii posedă în deosebi *esprit* în sens francez, aceasta vine de acolo că, înainte de Paris, acest *esprit* se găsea în deosebi nu la Roma, ci la Atena și apoi la Constantinopol”. Prestigiul pe care îl exercită asupra noastră Parisul amăgește clasa intelectualilor noștri să creadă că acest spirit l-am împrumutat delă francezi. Această categorie de intelectuali europenizânți Keyserling o vede, după fosta noastră aristocrație, osândită la fel nimicniciei: „Bucureștiul aduce fantastic cu Rusia țaristă: el e un St. Petersbrug în miniatură. Precum acesta s'a prăbușit fiindcă îi lipsia puterea lăuntrică, tot astfel se stinge românismul care n'a cunoscut până acum decât străinătatea”. Și după această condamnare la moarte spirituală pe care intelectualii noștri europenizânți o primesc din partea unui european adevărat, Keyserling constată această „forță lăuntrică”, fără care nu se poate crea o cultură proprie, în popor și în Biserică. Țărănimea e „substanțial sănătoasă și substanțial conservativă ca toate rasele foarte vechi”. La rândul ei „Biserica românească e, fără îndoială, *vie*. Numai aici elementul greco-ortodox n'a încremenit. Și astfel bizantinismul numai în România ar putea trăi o renaștere în sfera religioasă, întrucât religiozitatea necesară există. În alte sfere, absolut sigur numai aici. Potrivit legii unicității, renașterile isbutesc numai în corpuri noi. Astfel se reîntoarse vechea Eladă ca artă în Renaștere, ca spirit în clasicismul francez și, în sfârșit, ca filosofie în corpul idealismului german. În Grecia sigur Elada nu va reînvia niciodată. Nici Bizanțul însă, această nouă monadă culturală față de vechea Eladă. Pe acesta eu îl socot predestinat la o nouă întrupare în slavism, Pretutindeni unde s'a întâmplat aceasta, în Bulgaria, Serbia și Rusia medievală, fenomenul a apărut autentic. Dar totuși pe înălțimi culturale neînsemnate, fiindcă contrastul cultural între aceste popoare și Bizanț era prea mare. În România, dimpotrivă, bizantinismul ar putea să renască în cea mai înaltă expresie a lui”.

Iată deci ideile noastre confirmate și de un european incontestabil.

PUNCTE CARDINALE IN HAOS ¹¹⁷

de Nichifor CRAINIC

Dacă epoca pe care o străbaterem e o epocă de confuzie haotică, e firesc ca oamenii de cultură să-și pună această întrebare: există puncte cardinale după care să ne orientăm pentru a ieși din acest haos? Și dacă există, care sunt? Că epoca noastră se înfățișează ca o rostogolire de elemente învălmășite, sântem desigur, de acord. Nimeni dintre noi n'ar putea afirma că vremea noastră e încheată în forme și transparente de cristal. Haotica rostogolire a evenimentelor detună în sensibilitatea contemporană cu o putere care ne zguduie până la zdruncinarea nervilor. Sentimentul de panică și nesiguranță al acestor zguduirii profunde ne împăienjeste vederea. Orizontul se învăluie în ceață groasă. Fiecare ne întrebăm, fără să vrem; și întrebările noastre sânt asvârlite afară de însăși forța instinctelor, adică din adâncul ființei noastre: încotro ne îndreptăm? care sânt pârguile în care ne vom opinti pentru a sări dincolo de haos, la lumina salvatoare? D-v. sântei tineri. De două ori mai tineri decât mine. Nehârșit încă de experiențe, simțul tânăr trăiește mult mai intens evenimentele. Tinerețea e ca frunza plopilor: tremură de înfiorări chiar sub adieri ce lasă insensibili pe ceilalți copaci. Dar-mi-te când duhul vremii bate cu violență de vijelie în frunzișul sensibilității ei proaspete. Și, pe deasupra, sântei studenți. Adică tineri cari, pentru un număr de ani, aveți nevoie să trăiți în afară de timp, într'un fel de stratosfera intelectuală, într'un fel de Arcadie trandafirică în care spiritul D-v. să ia contact îndelung și paradisiac cu adevărul, cu binele, cu frumosul, cu aceste forme eterne ale Absolutului. Dar vuietul vremii vă smulge, fără voie, acestei păci înalte. Actualitatea e într'adevăr covârșitoare. Sfatul de a vă sustrage vălmășagul n'ar avea niciun ecou. Nu e cu puțință. Niciodată marile prefaceri din istoria omenirii nu s'au petrecut peste capul tinereții. Ea e cea dintâiu care le trăiește profund.

În fața unei astfel de crize, sânt două feluri de a lucra: sau să te lași dus orbește de deslănțuirea evenimentelor, sau, cu luciditate de spirit, să-ți fixezi punctele de orientare și să tai în două balaurii pentru a ajunge la ținta fixată. Eu sânt pentru acest din urmă fel de a lucra. Eu sânt pentru lupta pieptișă cu monstrul, fiindcă aceasta e bărbătească, e românească, e înălțătoare chiar în înfrângere) Eu nu cred cu bătrânul Miron Costin că bietul om e sub vreme; eu cred cu Benito Mussolini că vremile sânt sub om, că puterea de voință a omului bărbat e capabilă să frângă grumazul monstrului.

Pentru aceasta însă e nevoie de o credință de oțel. Și aceasta e o condiție fără care victoria nu e cu puțință.

Sânt, cum știți, mai multe moduri de a considera lumea. Ele se pot reduce însă la trei moduri principale. Unul e idealismul, după care singura realitate e ideea, iar lucrurile aveau, fenomenele concrete, nu sânt decât iluzii și umbre proiectate de idee. Sublimă în poezia ei metafizică, această doctrină a idealismului e contrazisă la fiecare

¹¹⁷ - Revista "Gândirea", București. Decembrie 1931.

pas de realitatea dură a lucrurilor cari ne opun o altfel de rezistență decât ne-am aștepta dela niște umbre diafane sau dela niște iluzii fine ca păianjenișul. La întâia isbire a capului de pragul de sus, dacă nu se sfărâmă capul, se sfărâmă în orice caz fragila doctrină idealistă.

Al doilea mod de a considera lumea, diametral opus idealismului, e și materialismul, după care nu există nimic în afară de materie și energie fizică. Lumea, după această doctrină, e opera hazardului și e dominată de întâmplarea oarbă. Ceeace este monstruos de nelogic în această doctrină e că filosofii materialști se străduiesc totuși să formuleze legile întâmplării oarbe și să organizeze hazardul cosmic după concepția lor mecanicistă. Omul materialismului e fiul maimuței, deși niciun savant n'a văzut maimuță născând om. Cugetarea a fost asemănată cu urina: o simplă secrețiune a creierului. Întreaga istorie a omenirii e o simplă luptă pentru stomac. Determinat de această luptă, omul e un animal iresponsabil din punct de vedere moral. Toate excesele brutale, toate ororile, toată nenorocirea vieții moderne, toate cataclismele care se repercutează până la noi sânt născute din această doctrină satanică a materialismului, doctrina bestialității.

În sfârșit, al treilea mod de a vedea lumea e spiritualismul. Dacă idealismul nu recunoaște materia, dacă materialismul nu recunoaște spiritul, nimic din exclusivismul sim- plist al acestor două doctrine nu atinge doctrina spiritualistă. În aceeași formulă de viață, ea cuprinde și spiritul și materia, soluționând armonios antinomiile celor două doctrine extremiste. Spiritul e afirmat, materia e netăgăduită. Dar spiritul e primordial și exercită asupra materiei primatul său patern. Ordinea cosmică, în toată divina ei frumusețe, nu e opera hazardului, ci opera spiritului care își îmbracă în formele existenței pasta amorfă a materiei. Bucată vie de univers, rezumând întreaga minune a existenței, omul nu e nici umbra iresponsabil spânzurată de idee, nici iresponsabilul animal decapitat și redus la ritmul mecanic al determinismului materialist. El e trup din materie și spirit din divinitate. În virtutea spiritului liber, el domină materia și e factor determinant și activ în întâmplările vieții. Atributul acesta îl face responsabil de actele lui. Doctrina spiritualistă, cuprinzând în amploarea ei fără egal cele două elemente ale vieții, ținând seamă prin urmare de cele două naturi ale aceleiași realități, e doctrina realismului creștin. Pentru un intelectual de structură normală, e imposibil de găsit un climat mai larg și mai prielnic și mai adecuat vieții. O concepție, o credință în viață nu se poate așeza cu mai mulți sorti de isbândă, cu mai multă demnitate decât pe planul spiritual al realismului creștin. Afirmând acest adevăr, nu mă tem de surâsul sceptic al nimănu. Pentrucă scepticismul, refuz al oricărei credințe sau neputință de a crede în ceva, care în lumea noastră românească ia forma ușuratică de zeflema pe buzele oricărei secături, e în realitate o paralizie intelectuală și o paralizie morală. În viața noastră culturală și în viața noastră publică e atât de frecvent fenomenul acestei boale, de ordin intelectual și moral totdeodată, că el a dus în cea mai mare parte la paralizia generală de care e cuprins întregul nostru organism național în ceasul de față. Dar despre aceasta va veni vorba mai la vale.

Spre deosebire de categoria secăturii intelectuale și a secăturii morale, jugănite de orice credință, eu nu văd salvarea generației tinere, mai ales într'un ceas cumplit cum e acesta, decât într'o credință realistă, — o credință în care natura umană și natura spirituală a vieții să se echilibreze în aceeași putere bărbătească în stare să reziste și

să lupte. Neputincioșii oricărei credințe sânt victimele panicei și ale derutei și ale disperării. Pentru psihologia panicei și a disperării, un singur ceas greu se identifică cu durata unei eternități sinistre, fără scăpare. Omul care crede în ordinea spirituală a lumii nu-și pierde cumpătul. El știe că desordinea e un accident trecător și că ordinea e dată în natura intimă a acestei lumi. Sub vreme cade strivită numai secătura zeflemistă care nu are razim nici în sine, nici afară din sine. Omul de credință, omul de convingere domină vremea; el crează vremea, el crează istoria. Deaceea vă spuneam s eu nu cred cu bătrânul Miron Costin că bietul om e sub vremi; eu cred cu Benito Mussolini că puterea omului frânge grumazul monstrului.

Teoria hazardului materialist exclude responsabilitatea morală. El ne dă imaginea unei societăți pulverizate în centre individuale de egoism feroce. Fiecare ins e o explozie virtuală de sălbăticie, gata să izbucnească în orice moment împotriva celorlalți: *homo homini lupus*. Societatea, fărâmițată în atomi, e astfel într'o perpetuă efervescentă, balansând între formele extreme ale materialismului, care sânt: individualismul capitalist și masa organizată războinic, fiindcă „masă” sau „clasa”, la rândul ei, nu e altceva decât organizarea egoismelor individuale, similare, în vederea aceluiaș scop exclusiv material. Principiul războinic al egoismelor contrare nimicește sentimentul solidarității umane. Iată ce spune un coleg al meu universitar, materialist încarnat și înarmat cu tot cinismul doctrinei: „Capitalismul, care în prima lui fază conservase virtuțile patriarhale ale vechii nobleți, în partea ultimă a dezvoltării sale a desființat cu totul simțul de permanență și prin aceasta *atașamentul* față de lucruri și oameni. Azi sentimentalismul retrospectiv, adică duioșia față de trecut a murit. Nu ne mai interesează decât prezentul în care trăim exclusiv. Prezentul nu poate însă nici crea, nici conserva fidelitate. Epoca actuală e epoca tuturor trădărilor” (M. Ralea, Ad. Lit. 1 Noembrie 1931).

Judecata aceasta, a omului care nu crede în nimic, e tipic materialistă. Dacă totul nu e decât un joc al hazardului, dacă noi înșine nu sântem decât jucării ale întâmplării oarbe, atunci e firesc să trăim exclusiv în prezent, ca într'un perpetuu provizorat, ca într'o perpetuă mobilitate, detașați de orice sentiment de solidaritate cu semenii noștri. Fidelitate nu există, fiindcă fidelitatea e, prin natura ei, de ordine spirituală și nu poate ancora în vidul oarbei întâmplări. Există, în schimb trădarea; epoca noastră e epoca tuturor trădărilor, afirmate cu cinism diabolic și date ca exemple de conduită. Există, după această doctrină, iubirea de neamul tău? Nu. Există iubirea de patrie? Nu. Există iubirea de popor și de instituțiile lui? Nu. Există numai trădarea tuturor acestora. Omul materialist e prin definiție revoluționar și anarhist; nimic nu-l interesează decât succesul personal, adică satisfacția imediată a bestialității sale răzvrătite. Iată monstruozițateea morală la care duce, în consecință practică, materialismul. Haosul pe care îl trăiește lumea actuală, cu sentimentele alternante de incertitudine, de revoltă, de panică universală, e opera acestei concepții materialiste, care a dominat sfârșitul veacului al XIX-lea și atinge paroxismul în vremea noastră. Atât cât va dura, dominantă, concepția materialistă, va dura și haosul. Fiindcă haosul orb e cauza primară și consecința finală a doctrinei materialiste.

Care e, în schimb, consecința practică a spiritualismului? Dacă recunosc că această lume e creată și organizată în materialitatea ei de spiritul inteligent, recunosc, implicit, că ea e destinată unui scop precis, iar nu pradă haosului orb.

Marele savant și marele gânditor, doctorul Nicolae Paulescu, și cu el învățații naturaliști, ne demonstrează că viața considerată în structura ei biologică, e străbătută de o finalitate armonioasă care nu poate fi decât infuzia în lume a unei conștiințe supreme, spirituale. Animator și ordonator al ființelor și al lucrurilor, spiritul universal a imprimat și în om aceleași tendințe. Angrenat în ordinea spirituală, omul are, misiunea, liber acceptabilă, de a trăi și a lucra în analogie cu spiritul suprem. În virtutea libertății și a personalității, fiecare își poate găsi locul vocației sale în marea constelație a vieții. El nu e un izolat în natură și în mijlocul semenilor săi, ci legat ele întreg prin sentimente puternice, instinctive și spontane. Aceste sentimente instinctive și spontane, stă în puterea voinței lui libere să le intensifice sau să le tăgăduiască. Anarhistul, care se rupe din comunitate cu violență demonică, o face, fără să vrea, în virtutea aceleași libertăți primordiale. Spiritualistul care se conformează ordinii universale a lucrurilor, o face conștient de întrebuintărea libertății lui.

În ordinea naturii e sentimentul de familie pe care îl trăim ca pe o mare bucurie a vieții; în ordinea naturii e sentimentul de patrie pe care îl trăim uneori cu o și mai intensă bucurie. Negația sentimentului de familie și negația sentimentului de patrie, atât de frecvente în vremea noastră, sânt acte ale anarhismului care se așează în afară de natură împotriva naturii. După concepția spiritualistă însă, omul e un factor al armoniei, misiunea lui e de a desăvârși în constelația familiară și în colectivitatea națională reflexul marei armonii cosmice al cărei spectacol grandios ni-l oferă bolta universului.

În lumina acestei concepții, prin urmare, haosul epocii noastre apare ca o abatere, ca o deraiere omenească dela ordinea universală a lucrurilor. Cine proclamă desintegrarea totală din orice fel de ordine, devine factor al haosului. Cine voiește să se salveze din panică și din derută, nu are alt mijloc decât, reintegrarea în ordinea spirituală a lumii.

Dacă nu mă înșel, la această tragică răspântie stă sufletul chinuit al generației tinere românești: între aventura oarbă a distrugerii, a neantului, și între libera acceptare a ordinii spirituale și între iresponsabilitatea proclamată de cinismul materialist și între responsabilitatea morală și demnitatea umană; între trădarea afișată de individualismul anarhic și datoria impusă de solidarismul rasei.

Problematica aceasta care frământă sufletul de azi, terorizat de dezastre și setos de orientare, e cauzată de cele ce se petrec la noi în țară și în streinătate.

Ce trăim în interiorul țării? O criză cumplită care, în sentimentul exagerat al momentului, ia proporțiile imagine ale unei apropiate catastrofe. Inteligența politică, versatilă și deprinsă cu gimnastica escrocheriei, a și găsit explicația; criza noastră e produsă prin repercusiune de criza mondială. Prin urmare, dacă e să căutăm un vinovat al restriștei cumplite pe care o trăim, acest vinovat nu e altul decât criza mondială. Cu alte cuvinte? nimeni nu e de vină. Imaculați, conducătorii noștri politici și-ar fi făcut toată datoria, dacă nu năvălea peste noi criza mondială. Să reținem această abilită sustragere dela responsabilitate, care e specifică mentalității democratice. Fiindcă democrația ca și socialismul și comunismul, e o formulă politică plantată în doctrina materialistă. Iresponsabilitatea morală, proclamată de materialism, e practică cu orgie de aceste societăți anonime pe acțiuni care sânt

partidele politice. Tânărul meu coleg de universitate a cărui cinică teorie a tuturor trădărilor, a iresponsabilității individuale v'am citat-o, trece drept o simpatică speranță a democrației. După cuvintele sale, democrația îl recunoaște ca pe unul dintr'ai ei. Iată ce spune dânsul mai departe: „Ca să ai succes, adică să fii selectat de societatea în care trăiești, e necesar să te înscrii cu orice preț într'un anume tip... Să te poată încadra lumea în una din aceste rubrici răutăciosul, diabolicul, sfântul, machiavelicul, cinicul, violentul, etc. etc. Iată de ce orice om politic simte nevoia de a juca un rol, de a-și construi o mască, care de cele mai multe ori nu-l definește. Nu importă.” (M. Ralea, loc. cit).

Nu importă, firește, sinceritatea, onestitatea, fidelitatea, responsabilitatea. Ceeace importă în ochii democratului e masca — pentru a ajunge la succesul personal. Această prețioasă mărturisire cinică ne introduce în însăși esența democrației. Iată pe deoparte *masca*: drepturile omului, vot universal, alegeri libere, libertate individuală, participarea tuturor la suveranitatea politică și la bunurile vieții. (Ce crâncenă ironie sună din aceste cuvinte, după un deceniu de democrație!) Iar pe de altă parte, adevărul brutal: succesul!

Toate lozincile sonore ale democrației n'au alt scop decât succesul. În ce constă acest succes al democratului? Ați făcut socoteala cât costă propaganda pentru un singur scaun de deputat? Sânt cam cinci candidați pe un loc. Eu am fost deputat și am făcut această socoteală la fața locului. Ei bine, un scaun de deputat costă în medie 700.000 lei. Cât aduce un scaun de deputat? 160.000 anual. Diferența enormă dintre cheltuieli și venitul legal e dezastroasă pentru omul politic. Atunci în ce constă succesul pe care îl vânează sub mască, cu o sălbatică pasiune, omul politic? Dacă ar fi corect și cu oarecare stare, omul politic, după un singur an de practică democratică, s'ar ruina. Observatorul imparțial distinge însă o minune în viața politică: în loc să se ruineze, cum ar pretinde implacabil practica cinstită a democrației, tribunii poporului sânt astăzi simpli golani, iar mâine se trezesc milionari. Iată adevărul și misteriosul și paradoxalul succes al omului cu mască necesară! Democrația e în funcție de bani. Ea nu se poate face fără bani. Ea se face numai în vederea banului. Astfel, în realitate, democrația e o întreprindere îndărătul căreia stă banca.

Ultimul fapt senzațional care a intensificat panica și a proiectat o nouă umbră de amurg asupra zilelor noastre, e prăbușirea uneia din cele mai mari bănci din România. Odată cu această prăbușire, s'a descoperit și misterul democrației noastre: în registrele acestei bănci s'au găsit trecuți cu sume fabuloase aproape toți factorii mai de vază ai partidelor noastre politice. Între 5 și 30 milioane fiecare, sume pe care niciodată n'aveau să le plătească direct. Fiecare din acești întreținuți, ajungând la putere, avea să îlesnească afacerile în stil mare ale băncei creditoare pe seama averii statului și a poporului românesc. Astfel, sârmanul vot universal, masca seducătoare a democrației, se dovedește și la noi, ca în Europa întreagă, confiscat și luat în întreprindere de către marea finanță.

Care e rezultatul practic al democrației? Biruri din an în an mai sdrobitoare, proprietatea rurală încărcată cu datorii de 70% din valoarea ei, provenită dintr'o camătă exorbitantă la împrumuturi, favorizarea câtorva trusturi industriale, ca zahărul, hârtia, petrolul, cărbunele, cu prețuri de două, de trei și de patru ori mai

mari decât cele din străinătate și o paralizie generală a energiilor creatoare ale acestei țări.

Un alt aspect caracteristic ai acestei democrații bancare e lipsa totală de autoritate. Guvernării noastre nu poruncesc; ei se rățoiesc spre hazul adversarilor. Cuvântul autoritate vine dela cuvântul autor. Autoritatea e prin urmare în raport direct cu faptele. Cum vrei însă să exercite autoritatea morală cineva ale cărui fapte sunt în raport invers cu moralitatea? Adversari ireductibili în ochii lumii, oamenii politici, după ce au jucat spectacolul, se întâlnesc înfrățiți în templul lui Mammon. Banul îndulcește toate asperitățile. Orice posibilitate de sancționare a fărâdelegilor e anulată de faptul că oamenii politici își cunosc reciproc fărâdelegile. De aci această universală îngăduială, expresie a unei universale complicități. Dacă există o ordine în România, ea nu se datorește exercițiului autorității, ci simțului înnăscut pentru ea al acestui admirabil popor.

Dar deruta democratică pe care o constatăm la noi e cu mult mai agravată peste hotare. Zilnic sosesc știri despre noi prăbușiri de instituții și de sisteme în largul Europei. Băncile și marile industrii țin locul de frunte. Se pare că orgia materialistă, ajunsă la paroxism, declină în procesul descompunerii. Nesuținute de nicio putere spirituală, așezămintele materialismului se sparg și se desumflă ca niște bășici umplute cu aer. Ruinarea marilor întreprinderi financiare pune în discuție însăși existența democrației care a trăit în funcție de ele. În Europa tinde spre generalizare părerea că regimul democratic se poate considera perimat. Aproape nimeni nu mai crede că problema producției și a repartiției bunurilor materiale se mai poate rezolva prin formula magică a democrației. Ca ucenicul vrăjitor al lui Goethe, democrația a repetat formula magică a deslănțuirii elementelor și după ce le-a deslănțuit, a uitat cealaltă formulă prin care să le readucă la ordine și la proporție.

La extrema individualismului democratic apare colectivismul comunist, frate bun totuși cu democrația, fiindcă e măduvă din măduva materialismului istoric. Dar dacă democrația a păcătuțit printr'un exces de anarhie, comunismul păcătuțiește printr'un exces de tiranie. Dacă democrația a inflammat până la proporții monstruoase anumite instincte naturale ale omului, comunismul vrea să se întemeieze pe extirparea totală a acestor instincte. Instinctul de familie, instinctul de proprietate, instinctul de patrie, instinctul religios, care fac parte integrantă din natura omenească, comunismul, voind să le desființeze, se așează împotriva naturii însăși. Firește că împotriva acestor puteri esențiale ale naturii e cu neputință de luptat și cauza comunismului se poate considera principial pierdută.. Persistența lui în Rusia nu se datorește vreunei aderențe a maselor la regim, ci teroarei sistematice care va avea un sfârșit ca orice teroare. Fiindcă în comunism nu e vorba de autoritatea pe care o accepți de bunăvoie pentru înălțimea ei simbolică și morală, ci de o autoritate impusă cu temnița și cu ghilotina la spate. Din această pricină și forța de contaminare a bolșevismului apare redusă cu toată propaganda intensă pe care o face în străinătate. Apariția lui în istorie ne-a produs o comoție la fel cu a oricărei catastrofe, la fel cu flacăra sondei dela Moreni în momentul isbucnirii. A trecut o vreme și ne-am obișnuit cu incendiile acestea arzând localizate la orizont. Azi bolșevismul rus ne face impresia unei broaște țestoase care își arată capul hâd către Europa, dar nu poate ieși din carapacea rusească. Dacă dincoace se găsesc totuși oameni cari se lasă seduși de formula comunistă, o fac aproape exclusiv din disperarea ceasului de

față sau din lipsă de informație documentată asupra stărilor sovietice. Imediat ce criza economică ar trece altfel, comuniștii europeni i-am căuta cu lumânarea. Fiindcă formula de viață pe care o îmbie comunismul nu e în niciun caz formula pe care o visează omul european. El n'a făcut sângeroasele revoluții împotriva absolutismului medieval pentru a se comprima de viu în sicriile de plumb ale tiraniei comuniste...

Astfel, spectacolul Europei actuale e spectacolul unei drame: drama individualismului capitalist-democratic și a colectivismului comunist. Dar atât individualismul cât și comunismul sânt cele două capete ale aceluiași monstru. În fond, e drama materialismului care, prin acest accident, fără egal în istoria omenirii, își vede plătite erorile, exagerările și excesele. Va birui individualismul? Va birui comunismul? Iată întrebarea pe care și-o pun toți spectatorii dramei, angajați cu toate fibrele ființei lor, în desfășurarea conflictului. Cine-ar putea răspunde categoric și definitiv acestei chinuitoare întrebări? Înțelepciunea care emană din viața însăși ne învață că ea nu constă din extreme, că viața e o medie, o rezultată a tendințelor extreme. Orice excese, fie în viață, fie în istorie, se plătesc prin „forța lucrurilor”, adică prin acel simț fără greș al măsurii, primordial impregnat în structura realistă a vieții. El cată să isbească atât lăcomia căpcăună a regimului democratic cât și tirania funestă a comunismului. Între cele două extreme materialiste, încercările de rectificare, de compromis, de sinteză, nu lipsesc» Uriașa mișcare germană a lui Adolf Hitler e una. Opera politică atât de arhitectonic clădită a lui Mussolini, e alta. Ceeace e de reținut în fascism, cu toate scăderile lui, e sistemul ierarhic care corespunde ordinii naturale a lucrurilor, efortul de rectificare a harababurei democratice prin parlamentul corporativ și autoritatea opusă anarhiei, autoritate care, dacă uzează uneori de opresiune, se justifică totuș printr'o ținută morală și printr'o faptă care a salvat Italia. Mussolini crede în patria lui, — și în această credință dinamică și creatoare, el a știut să angajeze puterile spirituale care fac parte integrantă din ființa poporului italian. Mussolini nu e un democrat pentru că e sincer, dar e un demofil pentru că e înțelept. Eu nu știu dacă formula pe care a dat-o el, poate fi cea pe care o caută viața modernă, dar e neîndoios că viața modernă își caută o sinteză nouă pe care doctrina materialistă nu i-o poate da.

Această nouă sinteză, acest nou echilibru, această ordine nouă în care să se cristalizeze haosul actual, eu nu o văd cu puțință decât pe temeiurile spiritualismului, doctrină de armonie și echilibru, care recunoaște cele două naturi ale vieții. Căci omul nu e o cârțiță telurică ce scoate la întâmplare, în lumina istoriei, mușuroaiele evenimentelor. Omul e o funcție nobilă a spiritului care crează, ordonă și cârmuește această lume cătră destinul ei. Cu cât se va ridica mai sus, mai aproape de puterea spiritului, cu atât omul, la rândul lui, va ști să domine evenimentele, să le creeze, să le cârmuiască. Cu alte cuvinte, în măsura unei credințe, a unei convingeri, în măsura unei pasiuni și a unei responsabilități morale, în măsura unei fidelități față de semenii săi și a unei solidarități cu neamul său, fapta omului va putea fi o explozie de lumină nouă în haosul de azi. Căci energia națională nu se poate zgudui din paralizia generală de azi decât printr'o faptă covârșitoare. În sarcina cui cade această faptă?

Universitatea dinainte de războiu a pregătit unirea națională și a săvârșit războiul național. Urmărirea aceluși ideal e gloria ei, dar și proba de foc pentru el e gloria ei. În credința lui naționalistă, tineretul universitar de atunci se găsea una cu poporul de jos. O demofilie adâncă podoaba morală a cărturărimii noastre, — făcu din tânărul

student și din flăcăul de țară un singur gând, un singur braț. Sentimentul demofil e una din metodele prin care putem ajunge la concepția spiritualismului de care am vorbit. Căci poporul nostru nu e nici materialist, nici idealist utopic: în sufletul lui trăiesc vii elementele spiritualismului, în formă instinctivă, în formă de natură. Ele nu așteaptă decât să se reflecteze în inteligența cărturărească și să capete forme strălucitoare de cultură. Așa dar, întâia condiție ce se impune conștiinței universitare, conform tradiției sale e, să considere poporul altceva decât o turmă democratică, decât un număr abstract de voturi pe care cinica secătură politică le aduce zestre marelui finanțe. A doua condiție, implicată în cea dintâiu, e ruptura totală cu teoria și practica politică a infidelității, a măștii, a iresponsabilității, a tuturor trădărilor. O singură trădare se impune; trădarea practicanților tuturor trădărilor. Adică: eliminarea lor din situațiile pe care le dețin din indolența tuturor. Eliminarea lor înseamnă eliminarea haosului. Eliminarea lor înseamnă întronarea ordinii morale în această țară. Să nu uităm dragostea imensă de care se bucură Universitatea în poporul nostru. Studentul, în ochii săi, e vârtejul de tinerețe luminată care înfășoară în ridicarea lui înaltele speranțe de mai bine ale unui neam întreg. Localizând criza europeană la psihologia tineretului nostru, voi spune că generația de azi se găsește în această cumpănă teribilă: ori se bagă slugă la consorțiul de exploatare a votului universal, ori alege calea eroică a restaurării morale în România. Ea poate într'amurgi ca o generație satelită oarecare, sau poate străluci ca funcție răzbunătoare și regeneratoare a unui neam întreg.

Eu știu că azi nu sunt singur în aceste convingeri pe care vi le-am expus aproape cu titlu de confesiune. Dar pentru a vă pătrunde de sarcina pe care vremea aceasta și speranțele înșelate pe rând ale țării o aruncă întregă în conștiința generației tinere, vă voi aduce și mărturia unui scriitor strein, Lucien Romier. Romier ne-a vizitat și numai după ce a pătruns în tainele problemelor noastre, a scris o carte, *Le carrefour des empires morts*. Străinii ne văd uneori mai bine decât noi. În penultimul capitol al acestei cărți admirabile, Romier, analizând problemele nerezolvate ale României de azi, constată răspicat incapacitatea guvernanților noștri. Speranța lui se îndreaptă spre tineret, cu aceste cuvinte de încheiere:

Ce va fi România?

„Răspântie de lucruri moarte unde moștenitorii caută, certându-se, comori deșarte de împărțit? Răspântie de strădăni noi la hotarele Europei cu Asia? Tineretul român are de ales.

Eu mă gândesc la acei tineri studenți, la acei tineri profesori, la acei tineri funcționari, la acei tineri ofițeri, la acei tineri scriitori, la acei tineri ingineri.... cari ambiționează pentru patria lor ceva mai bun decât un decor de principat amabil și indolent..." (p. 224).

Așa dar, tineretul are alegerea!

TINERETUL ȘI CREȘTINISMUL ¹¹⁸

de Nichifor CRAINIC

Vremea noastră e vremea tineretului.

O lume veche se dărâmă, o lume nouă își caută formele de viață. Pulsul ei zvâcnește în arterele tineretului. Puls iuțit de neliniște, întretăiat de nesiguranțe, biciuit de enigme. Intre generația veche și generația nouă există, incontestabil, un hiatus. Neliniștile generației vechi se transformă în suspine după lumea care amurgește; zbuțumările generației noi sunt nădejdi aruncate spre lumea care vine. De aceea tineretul e azi preocuparea universală. Statele în care viața socială își caută mai accentuat noile forme de așezare și-au făcut din această preocupare de tineret problema principală. Italia fascistă și Rusia sovietică și-au legat destinul de generația tânără. Germania, unde zbuțumul căutărilor oscilează între extrema dreaptă și extrema stângă își bizuie triumful, fie într'o direcție fie în cealaltă, pe tineret.

Lupta pentru noile tipare de viață nu are însă numai un caracter politic și social. Tendința ei este să consolideze noile forme într'o concepție integrală de existență, fie ea concepția religioasă, fie concepția ateistă. Din Evul Mediu ideea metafizică n'a mai fost atât de adânc amestecată în actualitatea vie. Dacă sub acest raport, epoca liberalismului burghez se caracterizează printr'o indiferență metafizică ce îngăduia calea mediocrității, tendințele dominante ale vremii de azi merg până la extrem; până la suprema afirmație sau până la suprema negație. Creștinismul și ateismul sânt punctele culminant care solicită psihologia zbuțumată a generației tinere. Am putea să definim spiritul nou al vremii prin oroarea față de dimensiunile mijlocii și prin pasiunea exclusivistă a liniilor infinite: fie linia orizontală, de platitudine uniformă, a comunismului ateist, fie verticala infinită a ierarhiilor cimentate de spiritualismul creștin. *Aurea mediocritas* a lui Horațiu e o formulă de viață calmă ce nu-și găsește locul în gigantica încordare de forțe a epocii noastre.

Așa dar, problema raportului dintre tineret și creștinism nu e azi o problemă numai de cateheză și de pastorală în care biserica să aibă inițiativa, ci o problemă de atitudine impusă tineretului de spiritul extremist al vremii. Tineretul nostru românesc, în bătaia curentelor contrarii ce vin dinspre apusul fascist și dinspre răsăritul bolșevic, se găsește în situația de a lua *sua sponte* o atitudine sau alta față de creștinism. Bisericii îi rămâne sarcina să capteze și să filtreze valurile afirmative ce-i năvălesc în prag sau să îndiguiască valurile negative și rebele ce-i bat în coastă.

Noi vom considera raportul dintre tineret și creștinism sub unghiul inițiativei tineretului de a se apropia de Iisus Hristos. Aceasta ni se pare trăsătura fundamentală a problemei ce ne preocupă aici. Considerațiile noastre vor avea în vedere tineretul universitar fiindcă în sânul lui tendințele sânt mai clare și înlesnesc astfel concluzii mai sigure. Pe de altă parte, regimul politic al României actuale nefiind nici fascist nici bolșevic, ci un regim de indiferență democratică, ne îngăduie să observăm mai just tendințele tineretului a cărui spontaneitate e garantată de libertatea deliberării și a obținirii. Vom spune ceva mai mult: statul nostru, în a cărui

¹¹⁸ - Revista "Gândirea", București. Anul XIII, Nr. 3, Martie 1934.

constituție scrie că biserica ortodoxă e biserica dominantă, practică acest principiu ca o simplă formalitate oficială, festivă și decorativă. În realitate e un stat laic, indiferent din punct de vedere religios, gata oricând să socotească religia ca o simplă afacere particulară după cea mai bună regulă democratică și să se simtă incomodat ori de câte ori religia se conturează ca forță colectivă socială. Statul acesta laic nu vede în cultul organizat nici măcar o formă de disciplină socială și de solidaritate morală, ci mai mult o sarcină bugetară pe care e gata s'o arunce în fiecare moment. Sub acest raport, el e mult mai aproape de bolșevism decât de fascism. Nu impune concepția religioasă, nu impune concepția ateistă, dar ar fi încântat în ziua când cetățenii săi s'ar declara necredincioși părăsind cultele respective. Aceeași indiferență oficială se observă față de tineret. Când în lumea întreagă, străbătută de suflul aspirațiilor către noi forme de existență, problema tineretului constituie preocuparea absorbantă, România e poate cea din urmă țară unde o asemenea problemă nu există încă. Nu e tineret sub soare mai abandonat propriei sale soarte ca tineretul nostru românesc. Cine se preocupă de pregătirea acestui tineret pentru o epocă ce se apropie cu pași uriași? Nu se pun oare pentru el aceleași întrebări grele ca pentru tineretul de pretutindeni? Nu stă și el astăzi în fața perspectivei tragice a șomajului intelectual ce pare iremediabil? Nu e și el setos de o concepție integrală de viață în care să-și salveze sufletul din ruinile ce se îngrămădesc împrejur? Și în definitiv, nu este el, acest tineret, în uruitul lavinelor ce strivesc umerii slăbănogi ai conducătorilor de azi, singura arvună de aur asupra viitorului? Nimic din aceste preocupări nu hrănește grija statului român. Dimpotrivă. Statul acesta indiferent și fără nici o directivă clară spre enigma zilei de mâine, devine complice prin toleranță la infernala operă de corupție a sufletului tânăr. Tiparul, cinematograful și radiofonia, care sânt instrumentele cele mai de seamă ale unei sănătoase îndrumări, și care n'ar trebui să scape controlului continuu și sever al oficialității, sânt azi în România marile oficii ale dezagregării morale. Librăriile și chioșcurile gem de tipăritura pornografică în care imaginea trupului gol se întrece cu textul celor mai abjecte apologii ale instinctelor inferioare. Cărți și reviste ce sânt interzise în țările apusene se refugiază în România, sânt etalate pretutindeni și sânt recomandate insistent în conferințele radiofonice. O literatură freudistă în toate limbile dă un prestigiu pseudoștiințific tuturor acestor aberații proferate în numele nudismului, al naturismului și al eliberării de obsesiunile sexuale. Filme prigonite de censura vigilentă a altor țări își găsesc debușeele libere în cinematografele noastre. Iar la radio în fiecare zi celebritățile cabaretelor bucureștene își miorlăie muzical și insinuant chemările către cloaca nocturnă a desfrâului. Tiparul, cinematograful și radiofonia sânt stupefiantele zilnice ale sufletului tânăr. Tolerându-le, statul se face complice la funesta operă de demoralizare a tineretului. În ordinea politică și socială, pătura conducătoare nu oferă ca îndrumare decât cluburile de partid în care tineretul e momit pentru a fi schilodit sufletește după chipul și asemănarea politicianismului, precum anume cerșetori de profesie fură copiii și le desfigurează trupurile de mici ca să-i facă apți pentru practica milogelii.

În peisagiul dezolant al acestei părăsiri oficiale, se petrece un fenomen cu totul neobișnuit: tineretul nostru universitar, sub imperiul unui sănătos instinct de conservare morală, și-a devenit singur îndrumător. Abandonat propriei sale soarte, el e o lume în sine cu o psihologie autonomă și cu o ideologie autonomă. Dece să ascundem că, precum există o detașare completă și o independență păzită cu gelozie față de partidele politice, există o semnificativă independență față de însuși corpul

profesoral? Astfel pe lângă spiritul de spontaneitate ce caracterizează generația nouă, spiritul acesta autonom constituie o altă caracteristică. Tineretul universitar al României de azi, deslipit de înaintașii săi, se găsește singur în fața viitorului. Ritmica mișcărilor lui e alta decât aceea a României oficiale. Ideologia lui e alta decât a ei. Prăpastia se sapă tot mai adâncă între lumea veche și această lume nouă ce se cristalizează din zbuluciumul obștesc cu fața spre ziua ce vine.

Un leit-motiv al acestei psihologii autonome, care străbate scrisul, cuvântările publice și convorbirile particulare ale generației tinere cu o nuanță de dureroasă melancolie e următorul: „Noi n'am avut copilărie!” Într'adevăr tinerii de azi, dintre 18 și 30 de ani, n'au avut copilărie. Ei au deschis ochii pe lume în bubuitul tunurilor. Și frăgezimea prunciei le-a veștejit-o arsura mizeriei și haosul de după războiu. Copiii vremilor normale se dezvoltă în atmosferă de idilă patriarhală înmuiată în nimbul basmelor. Plăpânda ființă a acestei generații nu s'a scaldat însă în izvoarele de cleștar ale zânelor, ci în bălțile de sânge ale măcelului. Ea a fost zguduită până în adânc de cea mai cruntă realitate. În locul poveștilor cu voinici biruitori, i-a fost dat să audă în casa părintească istorii aievea cu morți și răniți și să vadă figurile slutițe ale luptătorilor întorși de pe câmpul de bătaie. Războiul a adus doliu în fiecare casă și în această sumbră atmosferă a crescut generația de azi. Întâia ei mare senzație de viață a fost contactul cu taina morții. Și această senzație a fost hotărâtoare pentru psihologia ei. Psihologia ei e clădită pe morții cari îi zac în inimă. Aceasta o deosebește de generația de dinainte de războiu care purta în suflet, în loc de morți, Cosânzene și Feți-frumoși. Mai departe, spectacolul ce i l-a oferit viața publică de după războiu, cu desfrâul nebun al tuturor profitorilor victoriei naționale, i-a ascuțit sensibilitatea morală până la nefericire. În supraviețuitorii aceia lacomi de viață, cari au pus stăpânire pe bunurile publice, generația tânără, fica doliului, n'a văzut altceva decât pe uzurpatorii sălbatici și impioși ai drepturilor morților. De aci ostilitatea față de ei. În toate țările care au trecut prin războiu s'a observat această ostilitate a tinerilor față de supraviețuitorii profitori. Citeam undeva despre tineretul Franței că privește pe înaintași cu un aer atât de dușmănos de parcă i-ar întreba: „Dece nu muriți odată să rămânem liberi?” E parcă în această ostilitate ceva din răzbunarea postumă a morților, exprimată prin tinerii urmași, cari nu-și dau seama de izvorul misterios al acestui sentiment.

Fondul acesta subconștient alimentează detașarea de care am vorbit și explică într'o măsură izolarea în psihologia autonomă a generației tinere. Contactul prea de timpuriu cu moartea i-a dat acestei generații un simț realist al vieții pe de o parte, iar pe de alta înclinarea către un sens metafisic al existenței.

Sentimentul izolării jicnite pe care îl trăiește tineretul de după războiu capătă o acuitate cruntă în contact cu Universitatea. Două sânt elementele care determină această acuitate: contactul cu camarazii minoritari, în special evrei, și contactul cu sfera culturii universitare.

Contactul cu camarazii evrei pe băncile de studiu dă tineretului românesc ideea imediată a inferiorității sale economice. Studenții români pe cât sânt de numeroși pe atât sânt de săraci. Copii de plugari și de mici salariați în marea lor majoritate, gospodăriile familiilor lor sânt ruinate de iureșul războiului. În noua lor calitate de cetățeni academici, ei târăsc după ei sărăcia lucie de-acasă și li se pare că minoritatea

evreiască, cu aspectul ei de belșug material, îi depășește, îi ofensează și le va lua înaintea. Se adaugă la aceasta amintirea proaspătă a felului cum mulți evrei s'au purtat în vremea războiului. Ideea că în curând România Mare, polietnică și poliglotă, cu libertăți egale pentru toți, va putea fi dominată de rasa întreprinzătoare a lui Israil, nu e dintre cele mai puțin chinuitoare idei ce frământă această generație tânără. Sentimentul că ea e victima nedreptăților și inegalităților sociale o face să reacționeze violent. Marile mișcări antisemite din această vreme sânt de altfel un fenomen general în țările Europei Centrale. Aceleași cauze, aceleași efecte.

În lupta pentru afirmarea întâietății românești în Universitate, studențimea noastră își dă un titlu nou care s'o diferențieze de elementul evreesc; ea își zice „studențimea română creștină”. Calificativul de creștin apare astfel în viața universitară întâia oară acum după războiu. În România veche era un titlu necunoscut. Pe lângă deosebirea de sânge, el vine să tragă deosebirea de credință religioasă. E întâiul contur spiritual pe care și-l dă sufletul generației tinere. Totuș nu se poate susține că la început această definiție creștină corespunde unui conținut lăuntric de religiozitate profundă și limpede. E vorba mai degrabă de un misticism vag în care pe lângă elementul național, elementul creștin vine ca un titlu de prestigiu din depărtatul și strămoșescul trecut istoric. Creștinismul acesta nominal nu e, cu alte cuvinte, un fapt de conștiință cât o amintire glorioasă. Dar incontestabil, el va rămâne de acum încolo o sugestie permanentă pentru clocotul năvalnic al sufletului tineresc înclinat spre un sens metafizic al existenței.

Faptul că evreii prin foile lor și în special prin ziarul „Mântuirea”, ce apărea în 1919, atacă ortodoxia noastră cu o violență neîngăduită determină creștinismul nominal al studențimii să evolueze din ce în ce mai mult spre o stare de conștiință. De altfel rezistența ostilă a evreilor aduce un bine imens mișcării universitare: înviersunând naționalismul, ea face odioase ideile comuniste care în anii de după războiu ar fi putut să prindă teren. Antisemitismul se confundă în mare parte cu anticomunismul. Iar creștinismul studențesc susținut de naționalism ia tot mai mult aspectul unei concepții pozitive în opoziție cu negația ateistă a comunismului.

Se adaugă la toate acestea un lucru nou: debandada și jafurile în averea publică ale politicianilor. Tineretul, care poartă în suflet răzbunarea misterioasă a morților din războiu, reacționează. El e în stare de revoltă morală. Se nasc conspirații de exterminare a marilor tâlhari politici. Conspirațiile sunt descoperite. Capii mișcărilor studențești sânt arestați. Se iscă procese care zguduie țara întregă. Cu acest prilej, tinerii cari voiau purificarea morală a vieții publice prin mijloace violente dau dovadă în fața autorităților de o tărie de caracter uluitoare. E un fenomen cu totul necunoscut până acum în gelatinoasa pastă morală a păturii noastre suprapuse. Aruncați rând pe rând în închisori, capii mișcărilor au răgazul să-și analizeze mai adânc sufletul. Unii fac greva foamei, alții își notează zi cu zi mișcările gândului și ale inimii, țin post și, adunându-se în grup, încep să se roage lui Dumnezeu. Tinerețea lor prigonică pentru dreptate și comprimată între pereții închisorii nu află alt sprijin decât în Cel-de-sus. Ea se sublimază în adorarea cerului. În exaltarea lor, tinerii încarcerăți au viziuni religioase. Li se pare că arhanghelul Mihail însuș, comandantul cu spadă de foc al legiunilor cerești, li se arată și-i ia sub ocrotitoarea-i aripă de azur. Din acel moment, misticismul religios va coborî în sufletul sbuciumat al acestui tineret, iar unii dintre acești tineri își vor pune organizațiile de luptă sub

hramul arhanghelului și icoana lui, veghiată de candelă aprinsă, va patrona casele lor de întruniri. Firește, ușuratică zeflemea de presă și de cafea nu va cruța acest fenomen cu totul neașteptat pentru sceptica noastră lume intelectuală. Dar nu e mai puțin adevărat că misticismul religios devine de acum încolo un element component al naționalismului și că acest naționalism nou, care până ieri se târa pe pământ, își scaldă avânturile în lumea nevăzută a îngerilor.

Al doilea motiv de izolare a generației tinere, — ziceam adineauri, — e contactul cu sfera culturii universitare. Oricât ar părea de paradoxală această afirmație, ea corespunde realității. Niciodată între profesori și studenți n'a existat o mai dureroasă răceală. Raporturile dintre cele două părți se reduc aproape numai la examene. Care e cauza acestei răceli?

Universitatea românească de după războiu e Universitatea românească de dinnainte de războiu. Spiritul dominant al prelegerilor nu s'a schimbat. El e tributار acum ca și atunci Sorbonei naționaliste, sceptice, indiferente din punct de vedere religios, dacă nu deadreptul ironica față de orice manifestare mistică sau irațională. Tinerii cari vin cu doliul războiului în inimi, cu vârtoarea neliniștilor în suflet, cu toată covârșitoarea problematică a epocii or în creier, cu gustul acțiunii imediate hrănit din amintirea proaspătă a epopeii naționale, caută în prelegeri, dincolo de suma cunoștințelor instructive, formula vie în care să se rezolve sbuciumul vieții lor interioare. Ei așteaptă dela Universitate sinteza nouă sub semnul căreia să se orienteze și să se ordoneze puterile creatoare ale României mari atât de variată totuși în granițele ei rotunjite. Universitatea era datoare să dea generației tinere a noului stat lozinca de luptă a marelui ideal de cultură națională care să-i boltească deasupra prestigiu de lumină.

Și Universitatea nu i l-a dat.

Niciun „apostol” al tineretului n'a apărut după războiu ca personalitatea lui să întrupeze noul spirit al vremii și să iradieze directive spre orizont. Sub acest raport, Universitatea dinnainte de războiu s'a înfățișat mult mai la înălțimea misiunii sale de foc spiritual pe culmea neamului întreg. Nicolae Iorga a fost atunci figura reprezentativă care, în numele științei, a rostit cuvântul de ordine al vremii sale. Refractor oricărei metafizici, el a creat în schimb mistică națională a războiului, dând o credință unică tineretului și creind un mare obiectiv dinamismului său sufletesc. După războiu, Nicolae Iorga însuș a făcut figură deprimantă de dezorientat. Sedus de iluzia europenismului, el s'a *sorbonizat*, abdicând total dela rolul de conducător spiritual. În vidul astfel creat, Vasile Pârvan a apărut un moment la cârmă. Dar misticismul său era un echivoc oscilând între granițele creștinismului și ale păgânismului antic, echivoc exprimat într'o formă laborioasă și savantă, fără articulația clară a unei substanțe spirituale organice. Din domeniul filosofiei de unde s'a așteptat, deasemenea, sinteza gândului românesc, a venit atitudinea d-lui C. Rădulescu-Motru. Apologetul de acum 30 de ani al ortodoxiei ca formulă „magică” a sufletului popular și-a schimbat fundamental convingerile, evoluând către o ideologie raționalistă de marcă francmasonică și combătând cu un regretabil zel anacronic misticismul în numele unei filosofii științifice a cărei modă s'a îngropat împreună cu veacul trecut.

Firește, Universitatea e templul științei elaborate după metoda impersonală a

adevărului obiectiv. Dar în viața unui popor ea e mai mult decât atât. Ea e vastul laborator unde se verifică permanentele principii de viață ale neamului și din aliagiul lor se zămislesc marile idealuri spirituale menite să stârnească energiile creatoare. Acest lucru îl așteaptă dell Alma Mater orice generație de studenți. Dar generația tânără n'a găsit în Universitatea de după războiu decât atmosfera indiferentă a științei impersonale și absența oricărei preocupări de sbuciumul și de efervescența spirituală a vremii noastre.

La aceasta se adaugă abținerea corpului profesoral dela sarcina de îndrumare educativă a studențimii. Profesorii, intimidați probabil de ideologia francmasonică a unor ziare, au crezut că nu e civilizată lucru să se amestece în vălmășag, să-i tempereze excesele și să-l dirijeze spre clarificări fecunde. Dezertarea statului delă pregătirea generației tinere a fost secundată de dezertarea profesorilor. In aceste condiții vitrege, generația tânără, izolată și părăsită propriului ei destin, și-a creat o psihologie autonomă și o ideologie autonomă ce se transmit azi dela serie la serie prin organizațiile studențești. După 15 ani de frământări, aceste organizații studențești înfățișează o tradiție de viață proprie, cu idei proprii, cu directive proprii și cu o disciplină exemplară întemeiată pe cultul demnității academice.

Ce s'a petrecut cu acest tineret e o adevărată minune pe care foarte puțini oameni oficiali o înțeleg. Singur în fața vieții, biciuit de vijeliile revoluționare ale epocii, cu viitorul înfundat de spectrul șomajului, acest tineret ar fi putut să alunece cu repeziciune în anarhie, sedus de utopiile comunismului. Spania s'a prăbușit în momentul când Universitatea ei a fost cucerită de ideile revoluționare republicane. Dar Italia a renăscut când tinerimea ei a fost invadată de slava fără moarte a Romei imperiale și catolice. Între revoluționarismul internațional și între naționalismul conservativ, instinctul tineretului nostru a ales fără deliberare. Idealul care îl însuflețește e crearea unei ordini românești întemeiată pe principiile fundamentale verificate de toată istoria poporului nostru ca valabile. Aceste principii trăiesc în sufletul tumultuos al tinerimii academice. Pentru a le designa, ea a adoptat formula d-lui A. C. Cuzat

Hristos,
Regele,
Națiunea,

adică religia patriei, monarhia națională și demofilia, sentimentul adânc al dragostei de poporul românesc și de instituțiile lui.

Dacă ar fi să căutăm explicația acestui fapt cu adevărat minunat al orientării spontane și autonome a tinerimii noastre, mie unuia mi se pare ușor de găsit : ea stă în moștenirea pe care acești tineri o aduc de acasă. În mare majoritate, studenții noștri, și în special cei cari dau tonul și timbrul vieții colective, sânt copii de țară. Sânt feciori de țărani sau, când sânt târgoveți, sânt nepoți de țărani. Prin sufletul lor, în pofida tuturor ispitelor culturii superioare și civilizației orășenești, irumpe sănătatea morală a poporului nostru. Patrimoniul acesta misterios e suportul întregii lor vieți colective de azi. Nu e greu să descoperim, printr'o analiză sumară, caracterul țărănesc al acestui patrimoniu. Dacă cultura noastră academică e încă deraiată pe linii divergente față de sufletul poporului, tinerii aceștia nu și-au uitat obârșia și, în preocupările lor, ridicarea poporului constituie un ideal vrednic de tinerețea lor.

Demofilia, care e substanța celei mai bune literaturi și arte românești, e un fel de metodă instinctivă prin care tineretul ajunge la înțelegerea poporului, a datinelor și a instituțiilor lui iubite. Prin această demofilie, care nu vine din partea politiceii, ci dela un Nicolae Bălcescu, dela un Mihail Eminescu, dela un George Coșbuc, dela un Nicolae Grigorescu și dela toți marii visători cari și-au aplecat fruntea peste murmurul din veac al poporului nostru, prin această demofilie tineretul pătrunde valoarea unei instituții ca monarhia care e coloana vertebrală a întregii istorii românești, dar e și suprema viziune de stat a țărănimii, căreia îi e drag să vadă pe Scaunul Țării împărat și împărăteasă întrupați în carne și oase din basmul și din legenda milenară precum și din reminiscențele populare despre slava de odinioară a Țarigradului împărătesc și ortodox. Prin această demofilie tineretul înțelege însemnătatea covârșitoare de acoperământ spiritual pe care o are Biserica străbună în viața acestui popor.

Despre atitudinea față de biserică să observăm un fapt semnificativ și general care privește studențimea noastră de totdeauna: această studențime, ca unitate de corp, nu s'a manifestat niciodată ostil bisericii străbune. Nici când un evreu refugiat aici, C. Dobrogeanu-Gherea, a săvârșit în cultura românească contrabanda de idei ateiste ale materialismului istoric, nici când a dominat în Universitate ateismul elegant al lui Titu Maiorescu, nici când profesori agresivi și de mâna a doua au insultat credința religioasă în numele biologiei lui Ernst Haeckel. În pofida acestor ostilități, tinerimea de altădată a continuat să păstreze un respect față de instituția sacră a poporului. E adevărat că înainte de războiu acest respect avea o nuanță pur națională. Biserica era considerată ca un monument al trecutului, având un rol cultural-național de mâna întâia cum i-l atribuia Nicolae Iorga care, fost marxist în adolescență, n'a putut înțelege nici mai târziu, ca istoric național, rolul spiritual al ortodoxiei în viața neamului românesc. Învățații noștri dinnainte de războiu cu excepția genialului creștin care a fost doctorul Nicolae Paulescu și a d-lui Simion Mehedinți, chiar când n'au practicat ateismul ostentativ, au rămas opaci față de sensul supranatural al bisericii. Ei au fost victimele liberalismului apusean și ale ideii că știința pozitivă exclude posibilitatea credinței într'o ordine supranaturală. În vremea aceea de indiferentism, tinerimea a continuat să vadă în biserică un monument național ce trebuie înconjurat cu o anumită venerație. Să nu fi existat oare și atunci necesitatea marilor descătușări ale inimii, necesitatea elanurilor metafizice, a setei de absolut? Au existat, fără îndoială, dar atmosfera generală de pozitivism științific comprima elanurile în adâncul sufletelor sau aceste elanuri se satisfăceau în misticismul naționalist care a dus la războiul unirii românești.

În atitudinea ei față de biserică, generația de după războiu manifestă cu totul altă înțelegere. Biserica nu mai e azi un simplu monument venerabil ce aparține trecutului, ci o putere vie și actuală, o pârghie necesară a zbuciumatei vieți prezente. S'a dus de mult vremea normală, cu așezări sociale ce păreau definitive, când viața curgea pe canalele siguranței adiată de satisfacții pașnice. Astăzi existența noastră e răvășită până în adâncuri de cutremure catastrofale sub a căror putere demonică s'au prăbușit în țândări eșafodajele de valori clădite de cultura și civilizația materialistă. Zburături din falsele dogme în care au crezut cei de ieri se amestecă pe dinnaintea noastră într'un haos fantasmagoric. Participăm parcă la o desfacere de lumi și dibuim prin praful lor, care înneacă atmosfera, capetele unor noi întocmiri ce întârzie. S'au dărâmat băncile care au fost căpiștele de aur ale veacului al XIX-lea.

S'au sinucis odată cu ele sacerdoții și prinții păgâni ai lumii moderne, — bancherii cu puteri planetare. Agonizează sistemele economice, sociale și politice. Se dărăpână imperii intercontinentale ce păreau atotputernice, și temeliile lumii se clatină de parcă ar fi așezate pe teren dărdâitor de mlaștină ce stă gata să le cufunde. Groaza care umple acest Univers apocaliptic se răsfrânge toată în inima omului.

Unde e salvarea? Aceasta e întrebarea care țipă din adâncul spaimei contimporane!

Un lucru e astăzi sigur: rațiunea umană, idolul filosofic al veacului trecut, se arată în toată deșertăciunea și neputința. Suprema ei elaborare, — Liga Națiunilor, — care a vrut să fie formula magnifică a păcii universale, zace ea însăși bolnavă de nulitate. E tot ceeace a putut să conceapă mai mareț omul modern. Dar în această măreție s'arată totdeodată mizeria puterii omenesti, Căci Liga Națiunilor, construcție raționalistă și ateistă lipsită de suflet și plină de vidul orgoliului ca diavolul însuș, nu e decât Turnul Babilonic prin care omenirea contimporană a voit să uzurpe atributele lui Dumnezeu pentru a conduce singură pământul. Acesta e însă termenul fatal al puterii omenesti. Și termenul a fost atins. Rațiunea, în atotputernicia căreia a crezul omul civilizației materialiste, e de fapt cea mai amară deziluzie a nefericitei noastre lumi.

Inima, a zis Pascal, își are rațiunile ei pe care rațiunea nu le cunoaște. Să zicem în loc de inimă viață și să repetăm adevărul profund al genialului gânditor că viața își are rațiunile misterioase pe care rațiunea nu le cunoaște. Cheia oricărei deslegări din pacostea catastrofală a epocii noastre stă în acest fond misterios și insondabil al vieții, pe care rațiunea orgolioasă îl ignoră. Cultura și civilizația modernă, ignorându-l la fel, s'au clădit pe temeliile șubrede, de suprafață, ale rațiunii. Dar acest adânc misterios și amețitor al vieții l-au scrutat împreună cu Pascal toți marii mistici ai lumii. Ca printr'un crater prin care ai privi în străfund miezul de flacăra al pământului, ei au descoperit în adâncul ignorat al sufletului principiul divin al oricărei existențe. Dumnezeu e în noi fiindcă e deasupra noastră, precum focul e în miezul pământului fiindcă s'a rupt odinioară din focul ceresc al soarelui.

Înfiorătorul cataclism al epocii noastre, răscolind până în taina existenții contimporane, lasă să se vadă acest adevăr spiritual, fundamental al vieții, precum muntele basmului se despică în două lăsând să se întrezărească pentru o clipă, prin despicătură, apa fără moarte din adânc din care cine bea nu mai moare. Criza contimporană nu e numai economică, nu e numai financiară, nu e numai politică, nu e numai socială, nu e numai morală; ea e o criză ontologică ce pune din nou problema originii vieții și deci a destinului omenesc.

Abandonat unor aspre experiențe și unor dureroase încercări, pe care le-am schițat, tineretul nostru a descoperit în adâncul suferințelor sale punctul arhimedic al existenței, principiul spiritual al creștinismului. Teroarea vremii nu mai îngăduie mediocritatea indiferenței, ea impune deciziunea categorică între negația ateistă și afirmația creștină. Sau concepția pocită a bolșevismului, sau concepția integrală a spiritualismului. Alternativa aceasta nu e de altfel, un fenomen specific românesc. La negația diabolică a bolșevismului, răspunde azi dealungul și dealatul Europei o puternică recrudescență creștină în sufletul noii generații. O lume nouă renaște de sub dărâmurile raționalismului.

Pentru tineretul nostru, biserica nu mai e un simplu monument venerabil al trecutului cultural, ci puterea învăluitoare care integrează acest tineret, peste ruptura veacului al XIX-lea falimentar, în ființa de totdeauna a neamului românesc. Ea e totdeauna marele liman unde sufletele biciuite de furtună ancorează în certitudinea metafizică a credinței. Cum altfel s'ar putea explica fenomenul cu totul neobișnuit în viața universitară de până ieri că studenții aleargă la preot pe care îl numesc „duhovnicul studențimii”? Cum altfel s'ar putea explica fenomenul tot atât de neobișnuit că în congresul general din toamnă studențimea din întreaga țară a cerut înființarea capelelor în sânul Universităților și a mai cerut, — lucru ne mai auzit — alungarea profesorilor ateï din învățământul superior? Nu sânt acestea semnele fără greș ale unei renașteri în spirit? Nu sânt acestea pietre de hotar ale unei lumi noi fundamental deosebite de România oficială de azi, pradă dezorientării și cancerului francmasonic?

Conflictul dintre aceste două lumi, — căci există un conflict irezolvabil, — a izbucnit în ultimul timp cu prilejul marelui procesiuni religioase organizată de studențime la acel mormânt care simbolizează imensa jertfă națională și creștină pe care s'a clădit România de azi. La această temelie simbolică a patriei tinerimea a voit să ridice crucea marilor speranțe care sfidează moartea. Și s'au întâlnit acolo, sub regretabil iureș de gloanțe, cele două Români care au ajuns să nu se mai înțeleagă. Una e România suprapusă, care plutește pe deasupra acestui popor, descreștinată și ostilă creștinătății, ultima rămășiță ce mai supraviețuiește ideologiei liberale a veacului al XIX-lea. În locul misterului divin care învăluie și fecundează existența noastră omenească, ea preferă ridicula mistificare a hrubelor francmasonice. În locul crucii, semnul metafizic al religioase sub care s'a desfășurat viața de două ori milenară a neamului nostru, ea preferă anonimul incolor și internațional care vrea să cufunde în incertitudine dezonorantă însăși oasele mortului ce simbolizează eroismul românesc. În rezistența ei categorică și nejustificată, am putut citi toată abdicarea ei, toată apostazia ei dela principiile spirituale ce au însuflat istoria națională.

Cealaltă e România generației tinere. Am văzut această Românie, organizată în procesiunea miilor și miilor de tineri, cântând în mersul ei solemn și recules cântecul bisericesc: „Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați, căci cu noi este Dumnezeu!” Am văzut-o urcând dealul Patriarhiei, purtând pe umeri crucea durerilor și a speranțelor noastre s'o depună în biserică. Izolată, prigonită și neînțeleasă încă, am văzut-o strângându-și legiunile fremătătoare în jurul Părintelui Patriarh, căutând astfel ocrotirea sbuciumului ei sub acoperământul din veac al sufletului românesc. Biserica e trecutul, e prezentul și e viitorul. În sânul ei, cei vii trăiesc în familiaritatea celor morți și în dragostea celor cari vor veni. Cerul creștin, care înfășoară acest pământ al tuturor frământărilor, e populat de sufletele celor adormiți în credință și poartă germenii celor cari se vor naște. În doctrina creștină, morții n'au rămas în urmă, ei se proiectează dincolo de mormintele naturii, în zarea veșniciei ce stă înaintea noastră. Cine merge sub semnul crucii spre morții trecutului merge, de fapt, spre principiul de viață din viitor. Iar cine se reintegrează în biserică intră cu adevărat în veșnica familiaritate morală a neamului său.

Am descris aici evoluția progresivă a tineretului de azi, rupt din indiferența ucigătoare pentru a se salva în puterea spirituală a credinței. E un drum printre Scylle și

Charybde, printre grote de Ciclopi cari nu mai văd cu singurul ochiu pe care îl au. Dar un drum pornit din spontaneitatea, din inițiativa și din ardoarea de absolut a tineretului. El își oferă de bunăvoie legiunile sale ofrandă Domnului Hristos. Eu sunt încredințat că Duhul Sfânt, care asistă permanent sbuciumul acestei lumi, inspiră tainicele-i îndemnuri de viață nouă unor astfel de mișcări. Îi rămâne bisericii sarcina de a îmbrățișa ofranda și de-a cultiva florile pentru rodul unei Români renăscute în Duh. Căci de acum încolo responsabilitatea e a bisericii.

MĂRTURISIRE DE CREDINȚĂ ¹¹⁹

de Nichifor CRAINIC

"Gândirea" re apare după un an și patru luni de tăcere. Ultimul număr s'a scuturat o dată cu florile lui Mai 1933. Între atunci și între azi e un spațiu dens de durere sugrumată¹²⁰. Nici nuvelă, nici roman, din câte au trecut prin paginile acestei reviste în decurs de doisprezece ani și jumătate, nu egalează cu zămislirile lor imaginate aceste întâmplări aievea scrise cu jar în nervi și în oase. Experiențe inedite ne-au luminat o dată mai mult înțelesul crud al acestei vorbe spuse de un poet german: Gross ist die Natur und klein die Fantasie! Natura e mare, ea covârșește superba noastră închipuire nu numai în sensul sublimului tragic, dar și în sensul monstruosului moral. De-a fost o dramă la mijloc, ea se numește pe numele ei adevărat: drama gândului românesc, drama scrisului românesc, urât, prigonit și osândit pentru că a fost și stăruie să rămână substanțialmente românesc. Va mai trece o vreme, poate mai grea, poate mai ușoară, până când conștiința etnică a contemporanilor să înțeleagă bine substratul acestei drame cu monstruozitatea ei morală cu tot. Brătescu-Voinești a pus în furtea unei cărți, frumoasă fiindcă e utopică, un proverb personal, de înaltă valoare etică: „Dacă te-ai hotărât să spui adevărul, pregătește-te de suferință!" Înțelepciunea lui e adâncă, dar a fost lipită pe un conținut fals. Și suferința, pentru care autorul se pregătise, n'a venit! Fiindcă tocmai conținutul presupus că o pretinde era fals. „Adevărul" lui Brătescu-Voinești face parte din categoria leșinăturilor ideologice ale pacifismului universal. Pacifismul incolor fundat în așa-zisa rațiune umană care nu există ca valoare absolută. Astfel, "adevărul" său, scris cu un rece foc artificial pe bolta Utopiei, n'a supărat pe nimeni și i-a lăsat pe toți indiferenți. Bravul lor mărturisitor, îmbrăcat în zale pentru a lupta cu funigeii câmpului, n'a suferit, nici n'a fost ridicat în slava cerului. E urmarea firească, singura care putea să decurgă din premisele falsului "adevăr" mărturisit.

Adevărul adevărat e numai în Dumnezeu și în inima neamurilor. În Dumnezeu e absolut, în inima neamului e în măsura în care această inimă se pune de acord cu voia dumnezeiască, devenind oglindă unde se reflectă lumina de sus. Cine vrea să mărturisească adevărul trebuie mai întâi să-l găsească. Și nu-l poate găsi decât în aceste două izvoare firești, care, în esență, se reduc la unul singur: Dumnezeu. Astăzi, după câte s'au întâmplat, conștiința noastră de scriitori români nu-și află nici un motiv de mustrare; nici măcar în părerea de rău, atât de mititel omenească, după

¹¹⁹ - Revista "Gândirea", București. Anul XIII, Nr. 6, Octombrie, 1934.

¹²⁰ - N.N. - În acest parcurs de spațiu (1933-'34), merită precizată poziția lui N. Crainic prin alăturarea sa mișcării tineretului, arestarea sa și a Prof. Nae Ionescu în noaptea de 29 / 30 Decembrie 1933 și depunerea lor la închisoarea Jilava împreună cu alți conducători legionari, suprimarea publicațiilor naționaliste, ș.a.

o tihnă așezată și comodă, care a lipsit zbuciumatei noastre vieți. Și a lipsit fiindcă, necăutând-o, am disprețuit-o chiar atunci când a venit singură.

Meritul și mișelia¹²¹ noastră constau în sarcina, pe care ne-a impus-o n'am putea spune cine, de a fi mărturisitorii neschimbați și fără limită ai adevărului creștinesc și românesc. Totdeauna ai aceluiași adevăr creștinesc și românesc! Iar această mărturisire nu se întemeiază decât pe izvorul lui de sus și pe oglinda lui de jos care este inima neamului nostru. (Întrebuițăm intenționat cuvântul neam și nu acela de popor. Pentru noi cuvântul popor are sensul unei colectivități trăitoare în prezent, pe când cuvântul neam are semnificația unei entități istorice ce se poate identifica de-a lungul veacurilor prin fapte și opere specifice). Dumnezeu, cel revelat în odăjdiile Bisericii strămoșești și proclamat în toate marile aspirații și în toate operele ce alcătuiesc fizionomia specifică a istoriei și a culturii naționale e izvorul și temeiul mărturisirii. Nicăieri n'am căutat alte temeuri. Nici în rațiunea noastră individuală, nici în așa-zisa rațiune umană. Fiindcă, din desfășurarea gândului și a faptei omenești, știm că ori de câte ori insul egocentric și orgolios a căutat numai în sine însuși sau numai cu mijloace proprii adevărul, totdeauna a greșit. Și a greșit cu atât mai mult cu cât a fost mai genial înzestrat. Și fiindcă, tot astfel, știm că rațiunea umană concepută ca valoare absolută nu există. Tragica varietate discordantă a sistemelor de filosofie stă dovadă. Relativitatea și caducitatea sistemelor politice, de asemenea. Societatea Națiunilor, opera așa-zisei rațiuni umane, filosofică și politică totdeauna, ne demonstrează, prin neputința ei de a funcționa, că suma rațiunilor individuale și colective nu înseamnă unitatea organică a vreunei rațiuni umane, autonomă și absolută, din care să decurgă peremptoriu consecința practică a pacifismului universal. Societatea Națiunilor e reeditarea colectivă a orgoliosului Lucifer, e simbolul tragic al limitei puterilor omenești angajate în clădirea Babelului, demonstrație evidentă a inexistenței rațiunii umane, absolute și autonome.

Dacă ar fi să căutăm un criteriu universal, pur omenesc, pernă moale pentru îndoielile și nesiguranțele noastre de inși singuratici, nu l-am putea lămuri decât în aspirațiile primordiale și obscure ale sufletului către izvorul transcendent al vieții. Istoria culturilor omenești ne vorbește de existența în timp și în spațiu a acestor aspirații prin care sufletul năzuiește la recunoașterea de sine însuși a lui Dumnezeu. E ceea ce se numește în termen teologic necesitatea mântuirii. Dar aceste aspirații cu caracter într'adevăr universal nu-și au sediul în rațiune, ci în străfundurile nemăsurate ale sufletului, acolo unde țipă în beznă și în spaimă, în păcat și în

București, 7 Noemvrie 1934

CIRCULARĂ

Camarazi,

Mâine 8 Noemvrie, fiind ziua Sf. Arhanghel Mihail vom intra în sărbătoare și rugăciune încă din această seară, ora 6. Dimineață vom merge fiecare individual la Biserica Parohiei respective. Ne vom aduce aminte de postul în care sărbătorăm în anii trecuți ziua aceasta... Și de ziua aceea, care va fi într'o bună zi de mâine, când tot ce este suflare vie în această țară românească va sărbători pe Sf. Arhanghel Mihail-Biruatorul, în fața dușmanilor lui de astăzi, uluiți și zdrobiți de marea Biruinții. Ne vom ruga pentru cei căzuți dintre noi și pentru cei ce vor mai cădea în slujba României pe care o visăm. Suntem cu încredere neclintită în ziua noastră de mâine și a României noastre legionare. Suntem cu încredere neclintită în sabia neiertătoare a Sf. Arhanghel Mihail.

¹²¹ - Cuvântul e aici utilizat în accepțiunea de smerenie creștină.

vremelnicie, instinctul de salvare al vieții noastre. Sediul lor e ceea ce numim inima neamurilor.

Un Rai s'a închis undeva, deasupra noastră, cândva în neprecisul început al timpului. Cu porțile zăvorâte, păzit de săbii de vâlvătaie. Legenda lui de aur trăiește ca o realitate în memoria popoarelor. Deliciile lui ne mai gustate amărăsc vremelnicia noastră muiată în durere. Marea durere a existenței terestre naște și sporește lipsa lui. Un sentiment de rămași-pe-dinafară ne dă surdul impuls de-a scăpa de această osândă, de-a ne dezlega de acest blestem. Toată fapta, toată creația umană, ce umple timpul și spațiul acestui pământ, nu este altceva, în ultimă semnificație, decât simularea frumuseții inaccesibile a acestui Rai ce dogorește de departe memoria ancestrală a omenirii și înroșește oțelul voinței de înălțare către el. Considerând sub acest unghi pornirea sufletului omenesc de a se salva din moarte prin credință transcendentă și operele ei, de-a căror frenetică zămislire răsună veacurile și continentele, ea ne apare ca un continuu și încordat asalt al Raiului pierdut. Fiecare operă nobilă a mâinilor omului e o treaptă mai mult, ridicată în asaltul ierusalimului ceresc. Și cum religia e un dar direct al lui Dumnezeu, arta rămâne cea mai nobilă creație a geniului omenesc. Opera de artă e cu atât mai nobilă, cu atât mai generoasă în semnificație, cu cât ființa ei misterioasă fulgeră mai tare fâșii din lumina Paradisului pierdut. Nu arde oare o strălucire dumnezeiască în toate capodoperele geniului omenesc, ce au izbucnit - asemenea Universului din neant - mirosind proaspăt a perfecțiune din inima profundă a neamurilor?

Această inimă, în adâncimile căreia zace durerea rămânerii în afară, a înstrăinării de cer, această inimă în care totuși freamătă obscur nu știi ce bucurie a vecinătății dumnezeiești și hăuie țipătul după salvare al instinctului vieții, e în același timp voința primordială din care izbucnesc înălțările și se încheagă capodoperele nobleții omenești. În ea e Dumnezeu, reflectat ca soarele în fundul mării.

Scriitori creștini, noi n'am avut nevoie să căutăm marele adevăr în sistemele de filosofie sau în sâmburii culturilor ce alcătuiesc istoria spiritului omenesc. Asemenea poporului din viața căruia o tragem pe-a noastră, noi am deschis ochii în lumina adevărului revelat. Mișcarea gândului nostru, activitatea „Gândirii” noastre, constă în a pipăi în inima neamului nostru dărele luminoase ale revelației reflectate în ea. Explicit sau implicit, la acest adevăr se raportează întreaga și complexa noastră activitate. Inclusiv creația artistică revărsată timp de doisprezece ani și jumătate în paginile acestei reviste. Cei care binevoiesc să ne judece, aspru sau prietenos, nu pot s'o facă mai drept decât ținând seamă de acest criteriu al cugetării și al zămisliților noastre, într'un mediu intelectual încă nedepins cu astfel de criterii.

E just că lumina adevărului revelat, al Bisericii și al conștiinței noastre religioase, adâncește și mai mult amarul sentiment al înstrăinării, al rămânerii în afară de care am vorbit, al distanței dintre ceea ce nu este încă și ar trebui să fie.

Nostalgia paradisiacă în care noi vedem principiul oricărei opere nobile - nu numai de artă, dar și de politică, de cultură și de toate zilele - implică posibilitatea unor acorduri de supremă armonie. Rai înseamnă acordul perfect între om și Dumnezeu, între popor și Dumnezeu. Sfărâmarea acestui acord e haosul dramatic, infernal, pe care îl trăim azi. Conștiinței creștine îi e greu să se acomodeze unor condiții contradictorii cu adevărul revelat. Și chiar dacă omul de conștiință creștină nu e perfect, sau, mai ales, dacă e însuși imperfect, cu atât mai mult simțul lui critic capătă o mai usturătoare ascuțime în lupta de sfâșiere a minciunii organizate, ce stă, potrivnică, în calea marelui și supremului acord. Noi mărturisim adevărul din Dumnezeu și din inima neamului nostru. Această mărturisire determină lupta pe

viață și pe moarte împotriva puterilor haotice, care stau vrăjmașe, între cerul și pământul nostru, între noi și arhetipul de frumusețe și de perfecțiune către care ne împinge tot adâncul ființei noastre. Sentimentul nostru e cu atât mai amar și dinamic cu cât distanța până acolo e mai mare și împotrivirile mai acerbe. O, dacă n'ar fi această lumină de departe, această fulgerare de Paradis ce arde în adâncul memoriei noastre ca o imagine ce vrea să fie realizată neapărat, atunci ce oaie blândă și împăcată ar fi omul printre scaieții acestei lumi! Noblețea lui însă stă în refuzul haosului și în aspirația năvalnică spre lumina de departe. Si nimeni dintre cei care au căzut în acest asalt al Paradisului n'a rămas țărână uitată în cimitirul oilor.

Adevărul acesta, fiindcă e singurul vital, singurul necesar și singurul adevărat, și fiindcă triumful lui cere prăbușirea minciunii în neant, provoacă inevitabil suferința. Strigătul lui mîntuitor în istorie a fost totdeauna însoțit de geamătul subteran al durerii. Dacă proclamarea lui a revărsat în văzduh zorile bucuriei, triumful lui n'a fost fapt decât după ce a trecut prin marile amurguri de sânge ale martiragiilor.

Ce soartă ciudată am avut și noi!

Nu putem tăgădui că mărturisirea noastră n'a trezit din primul ceas unde de bucurie. Eram doară glasul banalităților fundamentale ale vieții noastre ca neam. Desfundam de sub molozul de minciuni al prezentului capete de drumuri ce vin din fundul veacurilor românești și trebuie să taie panglici de aur în bezna viitorului. Pentru cei cu memoria scurtă, aceste sacre banalități păreau revelații; mulți, din ce în ce mai mulți, se regăseau în ele. Aprobări, laude, exclamații! Mii de aderențe necerute, înflăcărare! Puterea vremelnică, aparent măgulită, n'a întârziat să se împodobească cu deșartele ei distincții. Locuri înalte ni s'au oferit cu recunoștință și oameni foarte importanți se gădilau pe pantece cu prietenia noastră.

Aceasta - atâta vreme cât mărturisirea noastră părea inofensivă pentru minciuna puternic, vast și fioros organizată!

1 Ianuarie 1935

DUPĂ PRIGOANĂ

Scrisoare pentru anul nou 1935, către legionarii din întreaga țară.

Camarazi,

A trecut cel mai greu an; cel mai greu pe care l-am întâlnit noi în lupta noastră; cel mai greu pe care poate de sute de ani l-a întâlnit tineretul românesc. Bilanțul: 18.000 de arestări, cu 18.000 de case călcate de barbari și umplute de sânge nevinovat: 300 de bolnavi în închisori, 16 morți și 3 înmormântați de vii, sub pământ.

Camarazi,

În sfârșit s'au scurs toate; și fierul din Garda noastră după ce a trecut prin focul acesta și apoi prin apa celei mai infame trădări, care abia mai târziu se va cunoaște, s'a transformat în oțel călit. Astăzi călit ne este sufletul și, în pragul anului nou 1935, suntem gata a intra din nou în lupte cu o hotărîre și o vitejie necunoscută vreodată. Anul care vine este un an de noroc pentru noi. Mișcarea legionară va lua aspect de avalanșe și va repurta victorii triumfale. Vouă tuturor, camarazi, cari ați suferit și cari după atâtea, ați rămas neclintiți în credință, neîndoșiți în fața valului de calomnii și de insulte, vă trimit urarea mea de fericire, de bucurie și de izbândă pentru anul 1935. Inchinați-vă pentru cei morți care veghează asupra noastră și veghiați asupra celor trei cari mor sub pământ. Înainte, dragi legionari! Fiți mândri de tot ce-a fost în anul acesta greu și pășiți cu o nesfârșită încredere în anul care vine.

C. Z. C.

Dar a fost de ajuns un ceas, un singur ceas, când adevărul părea gata de explozia triumfului - și de cealaltă parte trăsnetul a căzut. Catastrofal, meritele noastre de ieri au devenit ticăloșii fără asemănare. Gura aclamațiilor de odinioară a îngheșat sub lătrătura jigodiilor biruitoare. Însuși d. Nicolae Iorga, apostolul din trecut al neamului, uitându-se pe sine în arhivele istoriei, („Eu nu sunt eu!”) a avut superbul cavalerism de-a numi "iresponsabili" pe niște scriitori care zăceau în pivnițele jilave pentru o luptă de idei ce fusese odată chiar a domniei sale!

Sic transit gloria mundi - și a caracterului național! Iresponsabili, domnule Iorga? Linia noastră e a lui Bălcescu. E a lui Eminescu. E a tuturor celor care s'au răsucit românește și creștinește în rugul vedeniei unui Paradis, din care alții și-au calculat căderea pentru vanități ucigătoare de suflet. A fost și a domniei tale. Dar pentru grăuntele onorurilor, noi n'am vândut-o. În ceasurile de groază, în zile negre ca mormintele, în săptămâni și luni de urgie, noi am stat drepti, neclătinați, responsabili de ultimul cuvânt pe care l-am scris. Căci doar despre aceasta era vorba: de rostul nostru ca scriitori și de nimic altceva! Noi, domnule Iorga, am fost noi! Și nimeni dintre cei care vor veni nu va putea scrie despre atitudinea noastră cuvinte asemenea celor chinuite de noi aici, în infinită tristețe pentru un dezastru moral.

Și acum, - continuăm.

Răniții și-au legat sângerările și se reîntorc pe front. Adversarii adevărului în care credem noi au sporit. Ei sunt mai încrezuți și mai bine organizați pe planul lor internațional. Noi am fost totdeauna puțini. Pe piscul unde stăm bat vânturi tari și reci. O parte din foștii camarazi de condei ne-au părăsit: din lașitate sau pentru o pâine! I-am privit cu milă rostogolindu-se la vale. Și nici măcar la picioarele domnului N. Iorga nu s'au oprit!

Pasta noastră intelectuală de azi e încă prea inconsistentă pentru a se închea în forme precise de statornicie. Cine nu are rădăcini sufletești în adânc, slăvește azi un crez pentru a căpăta mâine o mai bună simbrie în tabăra negației lui. Dar constatând speța, justificăm încă o dată rostul nostru la această revistă. Pentru noi scrisul nu este o profesiune ci, ocolind cuvântul misiune, o poruncă morală; o calamitate dacă voiți, căzută pe umerii slabi ai câte unui ins în care se îmbulzesc să izbucnească în expresii acele aspirații nedomolite ce zac în inima neamului. Cine comercializează condeiul, evitând spiritul și gâdilând animalul din om, nu face altceva decât să ia în deșert marea poruncă și să caricaturizeze diabolic sarcina ce i s'a pus pe umeri. Arta adevărată - și nu există vreo capodoperă în cultura omenească să contrazică această lege - aria adevărată are totdeauna creștetul iluminat de viziunea de fulger a Paradisului. Între Dumnezeu ca izvor al frumuseții și între inima neamului ce aspiră după ea, scriitorul e un mijlocitor. În opera lui vibrează elementele aceluia acord suprem în care sufletele, biciuite de groaza vremelnice, se regăsesc, pentru o clipă măcar, în armonia vastă a infinitului. Căci, după toate esteticile din lume, arta e ordonanță, armonie și strălucire și asemenea ei, toate activitățile omenești, hrănite din principiul adevărului, se subțiază și se iluminează treptat, în măsura efortului de înălțare, pentru a-și muia vârful în lumina de sus ca turlile aeriene ale catedralelor.

NECESITATEA POLITICĂ A REFORMEI MORALE ¹²²

de Mihail POLIHRONIADE

Problema raporturilor dintre politică și morală e veche de când lumea; dela Machiavel încoace însă nimeni nu mai îndrăznește să subordoneze politica moralei. (Vorbim bine înțeles de gânditorii politici și nu de moraliștii de profesie pe cât de inutili pe atât de ridicoli).

Există totuși anumite momente istorice în care ambianța morală are o influență directă asupra politicii și atunci firește ca problema cadrului moral trebuie cercetată și soluționată politic.

Politica în sine este amorală! Ea ignoră firesc regulile morale existente la un moment dat în societățile omenești și le calcă în mod tot atât de firesc ori de câte ori e necesar. Machiavel a arătat cu o simplitate și o naivitate savuroasă, felul obfectiv, cu totul dezbrătat de prejudecăți morale, în care oamenii Renașterii înțelegeau și exercitau politica. Opera lui Machiavel nu mai este azi întru totul suficientă, față de problemele tehnicii politice moderne, ea este însă esențială pentru cine vrea să înțeleagă mecanismul politicii pure, superb și total amoral.

Totuși deși amorală, politica are nevoie de un cadru moral spre a fi fecundă.

Pentru a nu ne pierde în paradexe facile să revenim iarăși la Machiavel și la politica Renașterii. Oricine studiază istoria Italiei în plină Renaștere, adică în jumătatea de secol care se scurge de la moartea lui Lorenzo Magnificul și alegerea ca papă al lui Alexandru Borgia (1492) până la cucerirea Romei de către hoardele luteriene ale conetabilului de Bourbon (1527) este izbit de șubrezenia oricărei organizări și acțiuni politice.

Oameni de valoare excepțională, personalități epocale ca Cezar Borgia, Ludovic Maurul, Alexandru al VI-lea Borgia, Iuliu al II-lea sau Ierolamo Savonarola văd prăbușindu-se dela o zi la alta, ca niște castele de cărți, toate realizările lor savante.

Nu cunosc în istorie pagină mai surprinzătoare ca aceea a prăbușirii lui Cezar Borgia. Omul acesta, un incontestabil geniu politic, care după zece ani de efort supraomenesc, după zece ani de combinații savante, de crime și de războaie, ajunsese să unifice Italia centrală; în care realisti ca Machiavel vedeau pe unificatorul întregii Italii; care ajunsese un factor important al politicii internaționale, pierde totul în câteva zile. Celebra lui deviză "Aut Caesar aut nihil" a izbutit s'o trăiască deplin, fiind în interval de o săptămână și Cezar și nimic.

Ei bine istoria politică a Renașterii italiene atât de deprimantă se explică prin totala corupție morală a lumei politice și a societății italiene.

Nimeni nu se putea bizui pe nimic, iar venalitatea distrusese orice noțiune de credință, de demnitate, de disciplină, de ordine fără de care cele mai geniale combinații politice sunt destinate a rămâne simple palate de carton.

Prin urmare iată cum ambianța morată poate paraliza orice acțiune politică și iată de ce politica are nevoie de un cadru moral. Să părăsim acum Renașterea italiană, să lăsăm pe Cezar Borgia, pe Ludovic Maurul, pe Iuliu al II-lea și pe Savonarota și printr'o tranziție catastrofală, asemeni aceleia care te-ar muta dela Londra la Mizil, să venim la România noastră și la mărunții agitatori ai politicii românești.

Arătasem într'un articol apărut în precedentul număr al "Gândirei", (Primatul

¹²² - Revista "Gândirea", București. Director: Nichifor Crainic. Anul XIII, Nr. 9-10-11, Septembrie - Octombrie - Noembrie, 1934.

politice), criza mortală a statului românesc postbelic, ilustrată în atributele lui.

Conducerea politică (guverne, parlamente, partide) justiția, armata, administrația, diplomația nici una din aceste ramuri esențiale ale statului nu corespund necesităților mereu crescânde ale statului modern.

Să studiem acum racila principală a statului românesc postbelic, venalitatea, racila care impune unei viitoare reacțiuni drept prima sarcină realizarea, pe cale politică, a reformei morale. Evident s'ar putea discuta și posibilitatea remedierii unei alte boale grave a clasei politice românești, lichelismul, lipsa de demnitate, "fripturismul", ea n'are însă consecințele dezastruase și dezorganizante ale venalității, și ar fi implicit înlăturată în cazul unei primeniri totale a conducătorilor noștri.

Venalitatea, care se întâlnește foarte des în istorie mai ales de când plutocrația capitalistă a învățat să utilizeze de minune fațada democratică, are la noi un caracter mult mai grav de oarece nu este limitată la clasa politică ci a cuprins întreaga administrație civilă și militară românească.

În Franța au izbucnit dese ori scandaluri datorită cărora s'a dovedit că foarte mulți oameni politici - mari și mici - sunt venali, afacerile Panama, Rochette, Hanau, Oustric sunt concludente; în Germania afacerea Sklarek, în Statele-Unite formidabilul scandal datorit descoperirii bandei în fruntea căreia trona însuși președintele "Marei democrații" transoceanice Harding.

Dar nici în Franța, nici în Germania, nici în Statele Unite venalitatea lumii politice n'a contaminat administrația și armata. La noi lucrurile stau cu totul altfel. De la ușier până la ministru toată lumea ia bacșișuri.

Dacă în general bacșișul se dă pe sub mână sunt totuși unele instituțiuni în care bacșișul se dă public quasi legal!

De pildă în Patatul Justiției nu se emite o citație, nu capeți un certificat, nu ți-se duce un dosar dela o arhivă la alta fără să dai cuvenitul bacșiș. Asta se întâmplă la toate arhivele și greșele tuturor judecătoriilor, tribunalelor, curților de apel din România și bine înțeles și la "Înalta Curte de Casație și Justiție".

Iată deci o instituție model în care venalitatea este publică și legală!

Venalitatea a intrat atât de mult în moravurile noastre, încât nu există om politic sau înalt funcționar asupra căruia să nu planeze public bănueli grave și câte odată nejustificate.

Acuzația de furt a devenit atât de comună încât nici nu mai este relevantă.

Nu văzurăm acum câteva luni, în toiul campaniei electorale, un fost și actual ministru, acuzând într'o întrunire publică, pe un vechi sfetnic al Coroanei, pe șeful unui mare partid "istoric", că a semnat conștient bilanțuri false și că a încasat tantieme fabuloase dela o bancă falimentară în dauna miilor de deponenți ruinați? Vehementul orator anunța chiar, făcând aluzie la fostul sfetnic al Coroanei, că "se vor deschide larg porțile pușcărilor".

Au trecut două luni de atunci, porțile pușcărilor nu s'au deschis dar nici șeful "marelui partid istoric" n'a dat în judecată pe calomniator.

În clipa în care statul român este amenințat de anarhie din cauză că nu poate plăti lefurile armate și ale funcționarilor, acelaș stat avansează miliarde băncilor protejate de ministrul de finanțe.

Par'că văd zâmbetul batjocoritor al domnilor obișnuiți să trateze lucrurile de sus, să se ocupe numai de "doctrina", de statul țărănesc, de cel corporativ, de mistica statului etc. când vor citi - și încă într'o revistă aristocrată ca "Gândirea", - aceste plate considerațiuni asupra felului de a fura la noi în țară.

Ei bine, fie-mi îngăduit să cred ca "problemele de înaltă politică" n'au ce căuta în

preocupările României de astăzi, care trebuiesc să fie esențialmente îndreptate spre politica gospodărească.

A creia un nou stat românesc astăzi înseamnă a realiza "reforma administrativă" nu în sens de descentralizare ci de deparazitare.

Vedeți, venalitatea la noi nu este imaterială și impalpabilă pentru comunul muritorilor, ea apare în bugete, furtul poate fi urmărit contabilicește.

Fie-mi îngădui să citez un pasagiu din raportul Rist, semnificativ și concludent.

Existau în momentul stabilizării numeroase datorii în suferință, a căror valoare, din lipsa unei contabilități regulate, a fost imposibil de stabilit exact" (frumoasă contabilitate!) "Simple liste" continuă d-l Rist, neoferind nici o garanție contabilă și deschise în mod indefinit, au fost întocmite la începutul lui 1929 de diferitele ministere". Mai departe: „Au fost reținute numai sumele cari constituiau datorii certe către terți, și în deosebi către furnizori".

"Dintr'un total prezentat de 1905 milioane, au fost reținute 875 milioane", (observați largheța cu care serviciile noastre făceau cadou din banii statului 1.030 de milioane), din care 487 au fost achitate din fondurile împrumutului" (împrumutul de stabilizare din 1929).

"Soldul în valoare de 388 milioane avea să fie plătit din bugetele următoare. De fapt încasările excepționale din 1930 au permis să se achite o sumă perioară, adică 489 milioane. Totuși, "arieratele" anterioare lui 1930 arătate de guvern în bugetul extraordinar pe 1932 figurează cu 2942 milioane. De fapt, sumele înlăturate de către comisiunea din 29 pur și simplu reintroduse, altele de acelaș ordin adăogate și probabil greu de justificat".

Nu cred că vreunul din statele sud-americe să fi primit vreodată dela un expert de reputația d-lui Rist o palmă asemănătoare.

Prin urmare iată cum pot apare și dispere miliarde în bugetele statului român.

Dar pentru-că suntem pe calea cifrelor să mai reducem și altele publicate de d-l T. Pisani în "Argus" și nedesmințite.

Se știe că în cursul primului trimestru al acestui an statul roman, sub înțeleapta oblăduire a guvernului Iorga-Argetoianu, a încetat de o mai plăti lefurile și pensiile. Gravă situație, premergătoare descompunerii statului clădit cu atâta trudă de Kogălniceanu, de Lascăr Catargi, de Ion C. Brătianu! Guvernul justifică deficiența statului prin catastrofala scadere a randamentului impozitelor.

Ori care era în realitate situația? Să dăm cavântul dl. Pisani:

"În primele trei luni din anul acesta statul a încasat 981 milioane pe seama exercițiului 1931. A mai încasat 3 409 milioane pe seama bugetului în curs. Și a mai încasat un miliard, împrumutul pe termen scurt făcut la Paris -150 milioane franci francezi. A încasat adică în total 5.400 milioane.

Pentru funcționari și pensionari îi trebuiau 1400 milioane pe lună. Pe trei luni îi trebuiau 4.200 milioane. Pentru aceste trei luni, serviciul datoriei publice a avut nevoie de 625 milioane.

Nu socotim încasările pe seama bugetului extraordinar, care se ridică, și ele, la vre-o 200 milioane.

Dacă statul platea toate lefurile, toate pensiile și datoria publică, încă îi mai rămâneau 575 milioane, pentru a acoperi cheltuelile cu hrana trupei și cele spitalicești.

De ce au rămas funcționarii și pensionarii neplătiți?

S'au dus banii, desigur, pe alte sarcini, poate din alți ani.

De ce s'a dat întâietate acestor sarcini și nu s'au plătit functionarii?"

Pentru un motiv foarte simplu d-le Pisani, pentru că titularii "arieratelor greu de justificat", după cum spune d-l Rist, erau în stare să plătească comisioane grase, pe când funcționarii nu!

Orice dispoziții legale se vor lua, orice savante măsuri contabilicești vor rămâne inoperante atâta timp cât funcționarul superior, directorul de minister sau chiar ministrul este ispitit să accepte un comision pentru a călca legea, știind că nu-l așteaptă nici o sancțiune.

Și iarăși să nu ne facem iluzii crezând că o majorare a retribuițiilor funcționarilor și militarilor la nivelul occidental ar stârpi venalitatea.

Într'o societate lipsită de orice simț moral și de orice demnitate personală, cine poate să fure - fură atunci când nimic nu-l împiedică și nimeni nu-l pedepsește.

Dacă lucrurile stau așa, dacă venalitatea pe lângă că întinde corupția în întreaga societate românească mai dezorganizează și statul, atunci iată necesitatea politică a unei reforme Morale. Poate fi realizată această reformă prin predici morale, prin școală, prin biserică etc. etc.? Evident că nu!

Un sistem de sancțiuni drastice și rapide poate însă stârpi venalitatea.

Își dă seama oricine ce imens răsunet ar avea în țara noastră condamnarea rapidă la grei ani de temniță și confiscarea averii, a unui fost ministru, prevaricator recunoscut.

Un tribunal special cu puteri mari, care să judece rapid și să poată distribui pedepse grele ar face minuni în România Mare.

Să începi prin a condamna câțiva foști sftnici ai tronului, pentru a trece apoi la secretari generali, la generali, la colonei, la directori de ministere etc. etc.

Evident acest tribunal ar comite abuzuri, ar condamna câte odată pe nedrept, patima politică s'ar amesteca! Posibil și chiar probabil!

El ar băga însă groaza în sufletele bandiților mari și mici care alcătuesc guvernele românești, administrația civilă și militară românească.

Venalitatea nu poate fi stârpiată decat prin teroare organizată.

Numai prin teroare, putregaiul care se numește stat românesc poate fi asanat.

Rămâne să cercetăm într'un viitor articol, cea de a doua problemă esențială care trebuie soluționată pentru a crea un stat românesc sănătos: reforma administrativă și militară.

TEMELE SACRALE ȘI SPIRITUL ETNIC ¹²³

de Lucian BLAGA

Câtă vreme însușirile sufletești și spirituale ale unui popor nu răsbat în creații, în vizibile atitudini, sau reacțiuni, fie anonime, fie personale, ele n'au decât caracterul larvar al unor latențe, care nici nu pot fi abordate. Vom admite în principiu că particularitățile, mai mult sau mai puțin ascunse, ale unui anume spirit ethic, le stabilim în chipul cel mai firesc, orientându-ne după creațiile cari aparțin prin originalitatea lor singulară exclusiv spiritului ethic luat în studiu. Dar resorturile intime ale unui spirit ethic le mai putem scoate la lumină și prin analiza creațiilor cari nu-i aparțin cu exclusivitate sau nu în întregime - prin analiza creațiilor derivând dintr'un proces diformant sau amplificator de asimilare a unui conținut sau motiv spiritual de vastă circulație. Fenomenul asimilării devine însă din cale afară

¹²³ - Revista "Gândirea", București. Anul XIV, Nr. 1, Ianuarie 1935.

interesant și concludent mai ales când tema sau motivul, căzute jertfă asimilării, s'au prezentat spiritului ethic cu prestigiul intangibilității, cu aureola magică a lucrului tabu, adică a unui lucru supus în prealabil unui regim special de protecție. Când în ciuda intangibilității de natură sacrală și în pofida sancțiunilor, ce le implică orice schimbare a motivului spiritual, impus unei conștiințe etnice ca ceva autoritativ și canonic, spiritul ethic procedează totuși la modificarea, reducerea sau amplificarea motivului, avem de a face desigur cu un proces de asimilare mult mai revelator decât sunt asimilările curente, de fiecare zi. În adevăr, când un motiv spiritual, înconjurat de un halo magic, și astfel dinainte apărat de orice alterare ușuratică, e totuși supus modificării prin puterile creatoare ale substanței etnice, trebuie să presupunem că în asemenea alterări, care frizează sacrilegiul, se manifestă însușiri creatoare irezistibile ale substanței etnice. Atingem aici cu degetul un fapt, care deși un simplu fapt, dobândește o neașteptată semnificație metodologică. Asimilarea și modificarea unei teme predestinate intangibilității, sunt pentru cercetători neapărat mai bogate în sugestii cu privire la firea autentică a unui spirit ethic decât asimilarea și modificarea unor motive cari nu opun nicio rezistență schimbării sau cari prin natura lor invită chiar la exerciții de variere. Cercetătorii cari se interesează de diversitatea substanțelor etnice, ne-au rămas încă datori un pasionant studiu despre modul cum au fost și sunt asimilate cultura biblică sau diferite motive dogmatice la felurile popoare europene.

Literatura noastră populară cuprinde un imens material încă deloc studiat sub acest aspect. Nici aici nu suntem încă ieșiți din fazele începutului. În credința că ne găsim în situația de a da unele sugestii, vom alege din nenumăratele exemple de modificare a unor teme sacrale, ce ne stau la dispoziție, vreo două - trei, după părerea noastră foarte lămuritoare. Exemplele sunt culese la întâmplare.

Iată o legendă, care circulă în diferite variante în diferite regiuni ale țării noastre. Cică la început, când a făcut D-zeu cerul și pământul, s'a brodit de a făcut pământul mai mare decât cerul și nu încăpea pământul sub cortul cerului. Și marginile pământului stând afară de cortul cerului, nu mai vedea nici soarele, nici picătură de ploaie sau fulg de zăpadă. Ce să facă D-zeu ca să dreagă lucrurile? Să ceară un sfat la ariciu? Chiamă pe albină și o trimite la ariciu. Albina se duce și-i spune: "Uite, nene ariciu - cum o fi zis ea acolo - m'a trimis D-zeu să te întreb: cum ar putea să bage tot pământul sub cer?" - "Și tocmai la mine te-a trimis, la un ghemuit ca mine? Da ce știi eu, zice ariciul cu supărare. Du-te, de-i spune că nu mă pricep eu la asta!" - Albina pleacă, dar în loc să iasă pe ușă, se așază pe clanța ușii, iar ariciul, crezând că a rămas singur, începe a dondăni: Hm, el, Dumnezeu, după ce și-a bătut joc de mine și m'a făcut așa de ghemuit și de urât, acum ar pofti să-l învăț cum să micșoreze pământul. De ce nu mi-a dat putere multă să strâng pământul în labe, până s'o încreți, să se facă munți și văi, să vezi atunci cum încape". Sbr! atunci și hoțoaica de albină de pe clanța ușii și fuga cu vestea la D-zeu"... (Tudor Pamfile, Povestea lumii de demult. Socec. Buc. 1913, pag. 25-26). Astfel făcu D-zeu munții și văile. Legenda despre ariciu ca animal al iscusinței circulă în cele mai surprinzătoare variante, din Bucovina până în Muntenia. Putem desghioca vreun sens mai adânc, ascuns sub învelișul pitoresc al acestei legende? Nimic mai simplu. Termenii legendei implică o seamă de înțeleșuri. Ni se spune înainte de orice ca lucrurile lumii nu au fost făcute toate prin actul creator inițial. Ca întâiu rezultat al genezei se semnalizează o mare disarmonie între cer și pământ, care a trebuit să fie înlăturată printr'un act

epigenetic. Unele fapte (munții și văile) sunt creațiuni de circumstanță, de impas, și oarecum simple mijloace de a înlătura un neajuns primar, prea târziu remarcat în construcția lumii. Cosmogonia biblică e chiar și numai prin aceste câteva detalii considerabil depășită și modificată. Din legendă se mai desprinde sensul reconfortant pentru slăbiciunea omenească, că nici D-zeu n'a izbutit din capul locului și cu un singur act să făurească o operă de desăvârșită armonie; dimpotrivă, alcătuirea suferea de o meteahnă deosebit de penibilă. Dar legenda mai cuprinde și un alt sens latent, mult mai grav, și care contrazice temeinic tema sacrală: D-zeu n'a fost în stare singur să îndrepte ceea ce ratase. A avut - zice-se - nevoie de un "sftenic cosmogonic". Că acest sftenic cosmogonic s'a nimerit să aibă o înfățișare atât de insignifiantă, nu trebuie să ne tulbure. Sfântul Duh s'a mai întrupat el și în alte fapte insignifiante. Legenda adâncește deci în chip cu totul neașteptat perspectiva metafizică a genezei biblice prin aceea că imaginează ca prim rezultat al genezei o imensă discrepantă cosmică, a cărei imposibilă prezență cerea neapărat și de urgență un al doilea act, de desăvârșire. Paralel cu această adâncire a perspectivei, constatăm în termenii latenți ai legendei o neașteptată umanizare a Creatorului, care nu mai e privit ca atotștiutor.

Un alt exemplu de variațiune pe o temă sacrală. Acum câțiva ani Nichifor Crainic, într'un prea frumos eseu publicat în "Gândirea", atrăgea întâia oară atenția asupra unui fapt folcloric nu îndeajuns studiat. În colinde, acele uneori atât de impresionante texte ale unei liturgici laice cu nu știu ce cadențe și aer de ritual păgân, se spune că grâul ar fi făcut din trupul lui Christos iar vinul din sângele lui Christos. Despre această credință populară, care și-a găsit răsunetul în versuri de colind, am dori să spunem și noi câteva cuvinte. Răsfoind istoria cultelor și felurile mitologiei, atenția ne-a fost ținută pe loc de niște interesante analogii ale credinței populare românești. Similitudinile sunt cu adevărat ispititoare, și-ți trebuie mult cumpăt să nu sări în combinațiuni pripite, de soiul acelora ce sunt atât de dragi filologilor în veșnică și pătimașă goană după "influențe". În mitul lui Mitras e jertfit un taur, din trupul căruia derivă lucrurile vizibile: grâul din coarnele taurului, vinul din sângele taurului, etc. Cititorul poate să tragă singur firele de păinjenis ale analogiei între mitul lui Mitras și credința populară. Pentru distracție îi mai oferim un exemplu de comparație. Unul din miturile cosmogonice indice presupune existența la începutul începuturilor a unui om, Purusa, din ale cărui membre și părți trupesti s'a făcut lumea cu tot ce se vede. Evident, tema sacrală, cu care vom aduce în firească legătură credința populară românească despre originea grâului și a vinului, este aceea cuprinsă în taina eucaristică. Abaterea dela temă consistă în împrejurarea că credința populară inversează, ca să zicem așa, raportul definit în formula eucaristică. Termenii formulei sacramentale crestine îndură în credința populară o ciudată dislocare. După credința populară - nu un oarecare grâu se preface în trupul lui Christos, ci tot grâul, element al pâinei noastre de toate zilele, e făcut din trupul lui Christos. Misterul sacramental e prefăcut într'un fel de mit naturalist. Avem sub ochi un gen de cosmogonie în miniatură, fragmentar realizată ca un comentariu în jurul hranei umane. Abaterea dela modelul sacral odată stabilită, suntem îndrumați spre considerații comparative cu mitul mitraitic. Asemănarea e ispititoare până în amănunte, dar și deosebirea e lesne de cuprins: cosmogonia mitraitică are semnificația unui mit integral al naturii, mitul popular echivalează cu o cosmogonie trunchiată. Analogia dintre credința populară românească și mitul Indian al lui Purusa e destul de vădită. Dacă gândirea populară nu s'ar fi stăvilit singură la

jumătatea drumului și ar fi rămas cu consecvență în exercițiul virtuților sale, cosmogonia la care ar fi ajuns, ar fi culminat poate în afirmația că lumea e zămislită din trupul lui Isus Christos. Inexactitudinile de cronologie nu supără imaginația populară. Într'o poezie din Maramureș am găsit pe Isus Christos localizat în preajma genezei:

O făcut Domnul Christos
Pe Adam foarte frumos.

(T. Papahagi, Graiul si folclorul Maramureșului, pag. 74, ed. Cultura Nat. 1925).

Oamenii de catedră, închinați prin profesii de fapt ca atare, se vor impresiona poate de analogii, cum sunt cele citate, într'atât că le-ar lămuri poate prea bucurosi cu "influențe".

Credința populară românească despre originea grâului și vinului ar dobândi astfel greutatea unei rămăsite arheologice a cultului mitraic, despre care se știe îndeajuns cât de răspândit a fost în părțile noastre. Din parte-ne ne declarăm mai puțin dispuși să urmărim aceste sugestii lăaturalnice și piezișe ale analogiilor. Oricât cultul mitraic ar fi înrâurit cultul bisericilor creștine (fapt istoric de necontestat), nu înclinăm deloc spre ipoteza unei influențe mitraice asupra credinței populare românești despre originea grâului și a vinului. Dar asemănarea dintre mitul mitraic și cel popular românesc nu pierde din interes nici dacă înlăturăm din capul locului posibilitatea continuității lor prin înrâurire. Asemănarea nu e neapărat o dovadă de contaminare. Ea se poate explica și pe altă cale, ea poate fi de natură accidentală, cum adesea se întâmplă mai ales pe tărâmul gândirii mitice. Din moment ce există o anumită mentalitate creatoare de mituri, mai ales la popoarele nemolipsite încă de maladia raționalizării, identitatea obiectului e chemată să prilejuiască mituri asemănătoare, oricât de distanțate ar fi istoricește sau geograficește regiunile în care apar aceste mituri. Dacă s'ar analiza o leacă articulația secretă și modul de a proceda ale gândirii mitice, s'ar vedea că analogia adesea tulburătoare dintre miturile apartinătoare unor ținuturi sau timpuri, izolate prin mari intervale, nu e decât un fapt prea firesc, adică un fenomen primar, care nu cerșește altă explicație. Avem suficiente motive să bănuim că aceasta e și cazul asemănării dintre credința populară în discuție și mitul mitraic sau mitul Indian. Dincolo de aceste considerații și un pic în altă ordine de idei, existența, unei asemenea credințe populare, care inversează raportul dintre termenii unei teme sacrale constituie o dovadă grăitoare despre prezența încă deosebit de vie în spiritul poporului nostru a factorului pe care-l numim: gândire mitică. Nu e desigur pentru nimenea o noutate să afle că doctrina bisericii creștine a acceptat în alcătuirea ei, prin mascare, sau modificare, o mulțime de elemente păgâne. Procesul de creștinizare a păgânismului a durat multe veacuri. În credința populară, asupra căreia ne-am oprit, surprindem însă un fapt ce face parte dintr'un proces cu mișcarea tocmai întoarsă: e aci vorba despre o păgânizare a unei teme creștine.

Un alt exemplu de variațiune pe o temă sacrală. Raiul și iadul și cu deosebire judecata din urmă, au aprins cu putere de obsesie permanentă imaginația populară. Dogma creștină e precisă: la judecată se prezintă omul. El e singura ființă pământeană, care se bucură de acest tragic privilegiu. Opunem precizării sacrale -

următoarele versuri populare:

Foaie verde grâu mărunț,
Câte flori sunt pe pământ,
Toate merg la jurământ;
Numai spicul grâului
Și cu vița vinului
Și cu lemnul Domnului
Sboară 'n naltul cerului,
Stau în poarta raiului
Și judecă florile,
Unde li-s miroasele.

(J. Corbu, Doina, Bistrița, 1925).

Poezioara de față e remarcabilă nu numai ca întruchipare poetică, dar și ca schimbare vastă de orizont a temei sacrale. Oricât de simbolice ar fi aluziile acestui bocet, viziunea resumată cu simplitate și energie primară în cele câteva versuri, ni se impune și ca atare, iar viziunea ca atare cuprinde o escatologie, mult lărgită față de aceea a doctrinei creștine. În plenul insondabil al judecării și sfârșitului nu joacă rol numai omul, ci oarecum toate fiintele, chiar și regnul vegetal. Plantele încetează de a mai fi simplu stafaj, și participă la misterul și la drama imaginată. Această "escatologie a florilor", în care regnul vegetal e trimis la judecata din urmă, și în care "miresmele" dobândesc prestigiul înalt al unor fapte de domeniu moral, cari atrag după sine salvarea sau osânda, implică un original, profund și excepțional simț metafizic. În discuțiile de multe ori sterile, reluate cu pasiune, în preajma firii poporului nostru, s'au încumetat unii să afirme, fără controlul necesar, ca poporul românesc ar suferi de o dureroasă deficiență metafizică. Autorii unor astfel de propozitii trec cu vederea împrejurarea că simțul metafizic, dacă există, are ca orice mod popular de trăire, un caracter profund organic, iar nu intelectual-discursiv, și că acest simț se parte consuma și fără retorică, discret, în arzătoare, dar stăpânite viziuni. Am ales din materialul ce stă oricui la dispoziție, un umil exemplu, pierdut fără strigăt într'o colecție oarecare. Nu credem ca celelalte literaturi populare europene ne vor putea servi ceva asemănător.

Nu ne-ar fi greu să înmulțim exemplele. Toate aceste variațiuni pe teme sacrale au o semnificație, fie de adâncire, fie de lărgire, fie de inversare a perspectivelor temelor sacrale. O mai atentă studiere a materialului folcloric, după teme, ar scoate la iveală linia de mișcare proprie spiritului nostru etnic. S'ar vedea degrabă că poporul românesc nu s'a fixat asupra motivelor sacrale, ci își merge drumul său interior, înscris în structura ce-l diferențiază de altele. Cultura biblică și bisericească sunt asimilate în spirit creator. Surprindem în funcția creatoare, pe care cultura biblică și bisericească o dobândesc cu prisosință în sufletul poporului nostru, o particularitate, care aparține, precum bănuim, și celorlalte popoare balcanice, dar care ne deosebește de popoarele apusene, mai ales germanice, și nu mai puțin de poporul rusesc. La popoarele germanice, restrângând considerațiile la sufletul popular, cultura biblică e investită mai mult cu o funcție disciplinară decât creatoare. La aceste popoare cultura biblică nu fecundează în sens creator, ci se vrea mai curând izbândă practică. Cultura biblică devine astfel înainte de orice un izvor de precepte și

imperative. Ea canalizează și disciplinează energiile sufletului anonim. Poporul nostru asimilează preceptele în chip mai organic și într'un fel mai puțin conștient. Să mai spunem că din adâncurile subconștiente ale oricărui suflet omenească pânzăște o anume "ispită schismatică". Interesant e că în genere românul nu prea face saltul în schisma spirituală. Ispita aceasta se istovește în sufletul nostru popular printr'un proces de sublimare, pe planul imaginației legendare și poetice. Tendința schismatică, atât de general și profund omenească, cel puțin între gradele de latitudine și longitudine europene, își găsește la poporul românesc un ventil în creații, cari nu depășesc cadrul unui anume joc al imaginației și cari pot să circule fără nume și fără paternitate. Ispita schismatică se sublimează în vis liber și în viziuni cari nu obligă, și se pierde în anonim; nu se dezvoltă în doctrină și nu ajunge la creația sectară, de noi cuiburi de viață religioasă. Ne găsim în fața unei trăsături psihologice, prin care ne deosebim bunăoară de poporul rusesc și lucru, cultura biblică și bisericească fecundează sufletul poporului rusesc în sensul practic al schismei, al eresului, și al sciziunii sectare. Poporul rusesc aproape ca nici nu poate fi despoiat de această notă sufletească. Se poate risca paradoxul ca însăși mișcarea "celor fără D-zeu" are în Rusia ca substrat psihologic "Ispita schismatică religioasă", care a dus și duce acolo la toate înjghebările sectare. Înfloarește și la popoarele apusene sectarismul. Acolo însă sectarismul e un rezultat nu atât al fecundității religioase, ca în Rusia, cât al tendinței prin care am caracterizat sumar rolul culturii biblice și bisericești la apuseni. Cultura biblică se vrea în sufletul popoarelor apusene "realizată", ca doctrină și stil de viață, și aceasta în forma cea mai "pură". Din această tendință spre puritate se nasc aci fără curmare mișcările sectare. În Rusia sectele iau ființă nu din năzuința după paradisul pierdut și dorit al doctrinei pure și originare, cât dintr'o fecunditate religioasă naturală, de proporții explozive, ca să zicem așa. E adevărat că în ultimele decenii și poporul românesc a fost invadat de secte, dar toate sunt străine, nu un produs al pământului. Faptul că invazia a fost cu putință se datorește, credem, în primul rând desinteresului crescând al preoțimei față de nevoile religioase ale poporului.

NAȚIONALITATEA ÎN ARTĂ ¹²⁴

de Nichifor CRAINIC

Acum treizeci de ani, în 1905, cultura noastră se îmbogățește cu o carte de doctrină naționalistă, ce-ar fi trebuit să ajungă îndreptarul clasic al creației românești. E Naționalitatea în artă de d. A. C. Cuza. Aceasta opera s'a bucurat de blestemul unei tăceri compacte, a carei ghiata nicio discuție n'a spart-o. În treizeci de ani, ajunsă abia, — și totuși, — la a treia ediție, ea continuă să ducă o existență subterană, asemenea scrierilor neîngăduite de censura Evului Mediu sau a cărților creștine care circulă în taină pe sub teroarea din împărăția Sovietelor. Soarta ei e semnificativă pentru tot ce e produs curat românesc în această țară unde nu conștiința națională stapânește și călăuzește. O altă putere, suprapusă nouă, diabolic organizată până în cel din urmă amănunt, captând aproape toate mijloacele de publicitate și aproape toate oficiile de fabricat opinii, domină, strivitoare, sufletul României de azi. Această putere aparținând unei minorități de rasă streină exercită asupra producției românești, spirituale, politice și economice, o cenzură susținută, ce nu cunoaște

¹²⁴ - Revista "Gândirea", București. Anul XIV, Nr. 3, Martie, 1935.

margini în ferocitatea ei abia disimulată și în intoleranța ei crudă. Atotputernicia ei este evidentă în politică și economie. În domeniul culturii ea a crescut covârșitor. Toate marile tipografii, uzinele cotidianelor, sânt ale ei, — afara de Universul; toate marile edituri sânt ale ei, — afară de Cartea Românească; majoritatea librariilor e în mâinile ei; majoritatea chioșcurilor de ziare îi aparține. Mijloacele de producție și de răspândire a imprimatului, — carte, revista, ziar — sânt proprietate străină. Nouăzeci la sută din tot ce se tipărește în România, din tot ce alcătuește hrana intelectuală zilnică a poporului românesc, poartă pecetia spiritului și a intereselor acestei puteri ce ne-a copleșit, — nu prin numar înca, dar prin organizatie și solidaritate.

Gândul scris, gândul care se ridică din adâncimile sufletului și explodează în lumina cuvintelor, e tăria spirituală cea mai mare a unui neam. Dar în asemenea condiții, când tehnica industrială a cuvântului e în mâini streine și în slujba altor scopuri decât cele ale românismului, cine și ce mai poate garanta autenticitatea gândului național? În realitate, stremul de neam, prin mijloacele tehnice pe care le detine, e stapânul și arbitrul lui. El îl censurează, el îl retează, el îl ciumpăvește, el îl stâlcește și-l diformează pentru a-l face inofensiv interesului strein, pentru a-l face instrument al acestui interes, pentru a-l face din vin otravă sau apă chioară, pentru a-l întoarce împotriva sufletului românesc. Nici pe vremea stapânirilor turcești și maghiare, gândul nostru n'a trăit drama falsificării și a oprimării din România mare și liberă. Orice scriitor român, orice publicist, care merge la oficina streină a industriei cuvântului, stie ce însemnează această dramă. Intrat gazetar, el nu mai scrie, ci slugărește diformându-și zilnic creerul pentru apărarea Internaționalelor. Cu sadismul morbid al rasei lor, noii stapâni îi poruncesc să-și înjure de cele sfinte tocmai pe fratele pe care-l știe mai curat. Dacă vrea să-și asigure o pâine, ei trebuie să tămâie pe Marx, pe Freud, pe Trotzki, zeii „umanității”. Dacă l-a împins demonul să scrie romane, nicio editură nu i-le va tipari până nu mânjește paginile cu libidinosități freudiste, cu pederastie și înfrățire universală. Atunci o reclamă uriașă îi stă la dispoziție și scriitorul e declarat cu atât mai genial cu cât își considera eroii numai dela buric în jos, din față și din spate. Industria cuvântului varsă astfel torente de pornografie peste cea mai decăzută țară din Europa.

În schimb, scriitorul care, conștient de primejdia acestei censuri, — cea mai intolerantă din lume, — și a acestei industrii de contrafacere a gândului românesc, ridică un protest, schițează o revoltă, e fulgerat de mâniile răzbunătoare ale lui Elohim, e batjocorit cu perversă voluptate până într'al noulea neam, e declarat nebun, tâlhar sau barbar „medieval”, iar cărțile lui sânt puse la index.

Ceeace pecetluește mai adânc decadența simțului nostru românesc e ca și bruma de presă națională, ce supraviețuiește încă, s'a lăsat morfinizată și anexată spiritului strein. În asemenea condiții, misiunea unei prese românești ar fi tocmai să evedențieze și să apere valorile creației naționale, batjocorite sau puse la index de cealaltă presă. Dar organele românești, ignorând cu totul aceste valori, nu fac altceva decât să laude mecanic contrafacerea spiritului românesc pe care i le recomandă officinele streine ale marelui industriei a imprimatului. În această lașitate universală, a fi român și a voi să scrii românește înseamnă a te destina singur unei zone de izolare, unde numai tăria cugetului tău te poate sprijini și credința că lanțurile acestei robii, cea mai nedemnă dintre toate, se vor zdrobi.

A. C. Cuza cugetă și scrie în asemenea condiții. E printre noi, — și opera lui — singurul mare sistem de economie politică și singura teorie încheagată a specificului național în creația artistică, — parcă s'ar fi cufundat, uitată, în adâncul unui ocean, la suprafața căruia urlă glasuri ce nu sânt ale noastre, într'o furtună ce vine dinspre alte

țărături decât ale noastre. Numai cine, trăind în larma falsă dela suprafața vieții noastre publice, a gustat rarele bucurii ale izolării de bună voie, poate să înțeleagă pe omul acesta, pe care nicio lovitură nu l-a descumpănit, nicio amenințare nu l-a determinat la vreo predare lasă, ci, stâlp în vijelie, a știut să riposteze fulgerelor și trăsnetelor cu un zâmbet glacial și cu o glumă de oțel. Fiindcă izolarea lui la suprafață e mincinoasă și aparentă; neclintirea lui văzută e sprijinită pe stânca din adânc; gândul lui e înfipt în substanța permanentă a gândului nostru milenar, ca o ancoră în fundul mării. Și poate, cine știe, liniștea asta de unul singur, ce te îngheață, cunoaște vulcani submarini și taine ale mișcărilor lor care, când izbucnesc, cutremură adâncurile toate, vânzolesc marea, scot la suprafață alte glasuri și fac să sufle marile vijelii ale prefacerilor epocale...

Naționalitatea în artă e gând cristalizat din adâncul românesc. E cartea unui adevăr fundamental al vieții noastre ca neam. Și dacă ea a zăcut treizeci de ani în tăcere organizată e fiindcă, poate, contrastul dintre adevărul ei și falsul sinistru de care am vorbit, nu era destul de violent pentru a o pune în lumină. Cărțile își au soarta lor. Ceasul acesteia abia de acum încolo vine.

Ce este națiunea? „Totalitatea indivizilor de acelaș sânge, formând prin coeziunea lor naturală aceeaș ființă colectivă, cu organe proprii care sânt clasele sociale și Statul, și cu acelaș suflet care este naționalitatea”. Precum în om, sufletul e acela care dă formă trupului și-i determină manifestările, tot astfel naționalitatea dă formă definită națiunii și-i determină toate manifestările. Ea e o fatalitate organică. A. C. Cuza o numește lege naturală sau putere naturală ca expresie a sângelui sau a rasei. Credem că nu greșim dacă o identificăm cu entelechiile aristotelice, care dau formele lucrurilor vii. Naționalitatea nu se dobândește în mod juridic sau în alt mod, fiindcă modul juridic e regula unor raporturi exterioare. Cu naționalitatea te naști și vii pe lume. Ea face parte din misterul ființei noastre. E data ontologic în noi, cum spune atât de adânc și atât de just D. Stăniloae în studiul „Ortodoxie și națiune”, publicat în numărul precedent al acestei reviste. Locul naționalității, deci, nu e numai sângele sau rasa, dar și spiritul nostru. Ea e impregnată în integralitatea existenței noastre. Ca atare, toate manifestările noastre, toate chipurile noastre de a reacționa față de lume vor purta în mod instinctiv pecetia ei specifică. Fiindcă naționalitatea e ceea ce deosebește pe cei de-un sânge de cei de alt sânge. Omenirea e un concept aritmetic: e suma tuturor națiunilor.

Cultura la rândul ei, e „o formă de existență” a unui popor. Și împreună cu ea, toate instituțiile pe care si-le creaza acel popor. Ele vor fi cu atât mai viabile cu cât vor fi mai conaturale poporului după legea naționalității. Căci precum nu există o omenire omogenă, ci numai o sumă abstractă a felurilor unități etnice, tot astfel nu există o cultură universală omogenă, ci culturi naționale specifice, care converg în tendințele ascendente, firești fiecareia dintre ele, către un spirit universal. Baza unei culturi e specifică; tendința ei universală. Nu cosmopolită, accentuiază A. C. Cuza, ci universală. Astfel se cristalizează, ca dela sine, principiul fundamental al teoriei lui A. C. Cuza: Naționalitatea e puterea creatoare a culturii.

În artă se poate verifica mai bine ca oriunde principiul enunțat. Arta e cea mai spontană și mai liberă formă de manifestare. Ea e imaginea în care se răsfrânge mai autentic firea lăuntrică a unei națiuni. Considerând arta populară, adică plăsmuirile instinctive ale popoarelor, vom constata o varietate nesfârșită dela țară la țară, ceea ce dovedește că un geniu deosebit a zămislit-o pe fiecare. Artiștii, zice A. C. Cuza, sânt exemplarele cele mai alese ale unei națiuni. Adică cele mai reprezentative, fiindcă în artiști puterea naționalității se descarcă într'un grad de intensitate maximă. Omer e

grec. El e sinteza artistică a unui neam, cu miturile, cu idealurile și felul lui întreg de a fi. Sute de tălmăciri s'au încercat în limbile moderne, dar oricâte s'ar mai încerca, Iliada și Odiseia vor rămâne deapaururi opere grecești. Și totdeodată, opere umane universale. O operă de artă e cu atât mai umană cu cât e mai națională. Fiindcă, trebuie să adăugăm, umanitatea, care e un concept abstract, se reduce în ultim termen la naționalitate, care e o realitate ontologică. Dacă Shakespeare e universal, aceasta se datorește faptului că „niciun poet n'a fost vreodată mai național”.

Toate artele sânt produse ale naționalității și deci înzestrate cu un specific imponderabil, dar evident. Acest imponderabil însă îl putem defini mai lesne în literatură, a cărei expresie o dă limba. Cuvintele sânt imagini directe ale sufletului. Sânt flori cu rădăcini în adâncul etnic. Sângele viu, care circulă în ele, e pulsant de inima neamului. Limba e astfel o proprietate organică a națiunii. Un neam deposedat de limba lui încetează de a fi. Dar și pentru opera literară limba e proprietate organică. Transpusă în altă limbă, opera și-a pierdut viața proprie. Ea e desfigurată. În realitate, opera poetică nu se poate traduce, adică nu se poate transpune fără să se altereze. Nu există nici un caz în care traducătorul să fi înfrânt misterul naționalității. A. C. Cuza citează numeroasele traduceri ale lui Omer în limba franceză. Mulțimea lor se explică prin neisbutirea lor. Aceasta nu însemnează, firește, că traduceriile nu sânt necesare pentru îmbogățirea unei tinere culturi naționale. Dar ele sânt simulacre ale operelor originale. Fiindcă o limbă conține armonii, cuvinte și imponderabile sufletești cu neputință de tradus în altă limbă. Cu o mare bogăție de informație, cu un gust desăvârșit și cu o finețe de analiză pe care n'a ajuns-o până azi niciun critic român, A. C. Cuza exemplifică imposibilitatea traducerii. Paginile în care definește înțelesul cuvântului lăcrămioare, intraductibil în nicio limbă europeană, constituie o culme de subtilitate pură la care s'a ridicat critică românească.

Limba fiind deci o proprietate organică a națiunii, niciun artist de altă rasă nu se poate împrietări în domeniul el. Talentul lui înăscut, exprimat în limba altui neam, va da o operă hibridă. Heinrich Heine, poet evreu de limba germană, e un exemplu tipic. Poporul german refuză să se recunoască în el până într'atâta încât niciun oraș din Reich nu i-a primit statuia. O delicioasă și spirituală analiză scoate în evidență caricatura de limba românească în care Roneti-Roman, om de incontestabil talent, a scris piesa specific evreească Manasse. Cu aceeaș vervă îndrăcită ni se demonstrează incapacitatea lui Adolf Stern de a traduce pe Shakespeare în graiul nostru. Evreii cari scriu românește, neisbutind să capteze misterul etnic al limbii noastre, dau opere caduce, artificiale.

Cultura românească e un privilegiu din natură și o misiune conștientă a neamului nostru. Ea e dată ontologic în legea naționalității. Infracțiunile la aceasta lege duc la nimicirea națiunii însăși. Neamurile pier când se absorb într'o cultură streină sau când nu-și creează una proprie. Vitalitatea națională atârnă de ridicarea acestor date ale naturii la rangul de conștiință călăuzitoare. Sântem în măsura în care știm că sântem și ce sântem. Cultivarea specificului etnic e un comandament suprem al conștiinței noastre de existență. Prin cultura națională ne cunoaștem, prin ea ne conservăm și ne desăvârșim. E ceeace A. C. Cuza formulează ca un corolar al principiului: „Naționalitatea e puterea creatoare a culturii umane”, și anume; „Cultura e puterea creatoare a naționalității”. Credem însă că această ultimă formulă e o exagerare pricinuită de dragostea nemăsurată pentru simetrii a gândirii sale dinamice și apodictice. În altă parte, însuș d-sa înlocuiește cuvântul „creatoare” cu acela de „conservatoare”. Ceeace este adevărat. Naționalitatea e puterea creatoare a culturii; cultura e puterea de conservare și desăvârșire a națiunii.

Cunoașterea de sine, ca neam, prin artă trebuie să ducă la acțiunea organizată a conservării și desăvârșirii naționale. Acesta e rolul ce revine clasei conducătoare, prin care A. C. Cuza înțelege pe artiști, învățați și bărbați politici. Pentru aceștia, autorul alcatuiește un admirabil catechism de acțiune practică.

Ce poate fi mai fundamental decât această doctrină ruptă din însuș adevărul vieții? N. Iorga — pe când era N. Iorga — a exprimat-o temperamental și vulcanic. Titu Maiorescu a migălit abia în marginea ei. C. Rădulescu-Motru face din ea o confuzie din care nici dânsul nu mai înțelege nimic. A. C. Cuza i-a dat amploare de sistem rotund și clar ca o sferă de cristal, și de neclintit în logica lui lăuntrică.

Dar ceeace e trist din cale-afară e că tocmai clasa noastră conducătoare, căreia A. C. Cuza îi atribuie această salvatoare solie, a uitat-o cu desăvârșire. Artiști, învățați, oameni politici, — ei trăiesc terorizați de falsa opinie cu care oficinile înstrăinării au acoperit țara. Față de puterea ce l-a anexat și-l domină, conducătorul de azi, artist, savant sau politician, se rușinează că e român; față de poporul de care are nevoie, ca adulator, cititor sau sprijinitor electoral, el simulează un naționalism sub a cărui mască și-a vândut demult otreapa de suflet pe care o mai avea. În tăcerea compactă, podită glacial peste o doctrină cum e aceea a Naționalității în artă, eu văd toată rușinea decadentii în care zace, fără leac, clasa conducătoare a României de azi. Unde e generația care să răspundă cu ecoul faptei la glasul ce cheamă spre viitorul național?

DIN MĂRTURISIRILE UNUI NAȚIONALIST ¹²⁵

de Emil CIORAN

Niciodată nu vom putea încorona România cu un nimb istoric, dacă fiecare din noi nu va trăi cu o pasiune vijelioasă și dureroasă toate umilințele cari au umplut trista noastră istorie. Dacă nu vom încerca subiectiv regresivitatea în dezastrul și tragedia istoriei noastre, pierduți suntem pentru transfigurarea viitoare a acestui neam, fiindcă pierdut va fi el însuși. Nu înțeleg cum există oameni cari dorm liniștiți după ce se gândesc la existența subterană a unui popor persecutat, la secolele de întunec, de groază și de iobăgie. Când văd Ardealul mi se desfășoară o configurație plastică a unor dureri mute, a unei drame închise și înăbușite, a unui timp fără istorie. O mie de ani într'o monotonie sub-istorică, o mie de ani, ca o multiplicare monstruoasă a unui moment, a unui singur moment. Spectacolul invariabil al persecuției îmi dă fioruri reci; căci mă înspăimântă o dramă cu un singur motiv. Aceiași lipsă de libertate și în celelalte provincii; numai că variațiile peisajului dau iluzia unui joc istoric.

Îmi place 'n clipele de tristețe să măresc intensitatea acestora, lunecând spre depărtările neamului românesc și să mă chinuesc scufundat în durerile lui. Iubesc blestemele aruncate dealungul veacurilor de acest popor și mă 'nfiară resemnarea, gemetele și toate jelaniile consumate 'n umbră.

Nu aveți momente când *auziți* trecutul nostru, când tot ce a trăit acest neam se actualizează în voi și se subtilizează într'o muzică de monotone lungimi orientale, în tărăgăneala melancolică a melodiilor noastre populare? Nu vă arde uneori ca o otravă concentrată toată seria umilințelor îndurate și nu troznesc în voi toate dorințele de răzbunare, acumulate în sute de ani?

¹²⁵ - Revista "**Gândirea**", București. Anul XIV, Nr. 3, Martie 1935.

N'a înțeles nimic din problema României, acela pentru care ea nu este o obsesie dureroasă. Viziunea lucidă și amară a trecutului ei trebuie trăită până în ultimele consecințe pentru ca să ne putem da seama de sensul unei mari misiuni. Pierdut este acela pentru care retrăirea destinului nostru nu este o răspântie în viața sa și un prilej de tragedie. Nu este naționalist acela pe care nu-l chină până la halucinație faptul că noi românii n'am făcut până acum istorie, ci am așteptat să ne facă istorie, să ne dinamizeze un torent transcendent ființei noastre; nu este naționalist acel ce nu e frământat de limitarea fatală care închide România în cercul și fatalitatea culturilor mici, a acelor culturi cari n'au curajul să se învârtă în jurul propriei lor axe; nu e naționalist acel care nu suferă infinit că România n'are misiunea istorică a unei culturi mari, imperialismul cultural și politic, megalomania inerentă și voința nesfârșită de putere, caracteristice marilor națiuni, precum nu e naționalist acel ce nu dorește fanatic saltul transfigurator al istoriei noastre.

România nu poate fi iubită naiv, neproblematic, pătruns de exigențele unei iubiri evidente, fiindcă nu este atât de *evident* că România trebuie iubită. Câți dintre acei cari au încercat să pătrundă sensul vacuităților și discuțiilor noastre, a labilității formei noastre de viață și a inorganicității stilului nostru de viață istorică, — n'au mărturisit o viață întreagă disprețul pentru forma românească de existență, o neîncredere totală și un scepticism ironic? Este un semn de aspirație profetică în elanul acelora cari, după ce au confruntat lucid toate ironiile și paradoxele ciudate ale României, nu i-au refuzat acesteia posibilitatea unui nimb istoric, a unei misiuni și a unui destin.

Nu este mare lucru a iubi România din instinct? Nu este nici un merit. Dar să o iubești după ce ai disperat total de destinul ei, îmi pare totul. Și cine n'a disperat de destinul României niciodată, acela n'a înțeles nimic din complexitatea acestei probleme și acela nu va fi angajat nicidecum profetic în destinul acestei țări. Pentru spiritele problematice, cari își dau seama mai mult de umbrele istoriei universale, decât de luminile ei, cari înțeleg că există neamuri condamnate și ratări fatale, decadente precoce și anonimate inevitabile, aderența la direcția internă a unui popor în naștere, nu este un act atât de spontan.

Precum sunt oameni cari iau cunoștință de ei înșiși, cari ating un nivel de autoconștiință, târziu în maturitate, tot astfel sunt neamuri cari se descopăr lor înșile după ce biologic au consumat o mare parte din existență. România este o țară biologic matură; ea nu-și poate permite să trăiască, pe planurile spiritului, în formele naive ale acestuia. Spiritual, românii n'au fost niciodată copii și nu vor putea fi niciodată.

Întâiul nostru pas istoric trebuie să coincidă cu o afirmație de maturitate a spiritului. România a putut vegeta secole, fiindcă nivelul sub-istoric nu cunoștea exigențele imperialiste ale spiritului. Dar acum România nu mai are timp. Ori o transfigurare istorică, ori nimic.

Cea mai mare parte din culturi își au copilăria lor, cunosc formele aurorale ale spiritului, ating grandoarea în naivitate. Nouă nu ne rămâne altă cale, pentru a atinge un nivel istoric, decât să explodăm cu toată substanța noastră, într'un efort de maturitate spirituală. Cu tot ceea ce individualizează esența ființei noastre, cu rezervele neconsumate ale unui neam, să ne ridicăm la un rang istoric, din perspectiva căruia să desprindem în orizonturile noastre contururile unei mari națiuni sau dacă nu voința de afirmare a unei națiuni. Tot ce n'am trăit până acum în viața spiritului să-și găsească o expresie și împlinire și toate rezervele ce trebuiau consumate în decurs de secole în procesul vital al unei națiuni, să se canalizeze în

voința de putere a unei națiuni. Toată misiunea noastră să fie un act de infinită răzbunare. Și în pasiunea pentru creație să ne pedepsim propriul nostru somn istoric.

România are o situație analoagă Rusiei. Rusia, în secolul trecut, a intrat *deodată* în istorie. Întâia generație de intelectuali a marcat categoric stilul cultural al Rusiei. Și cum saltul în istorie, fără continuitatea evidentă a unei tradiții culturale, pretindea determinarea direcției și a finalității vieții naționale, tot secolul trecut n'a făcut altceva decât să desbată problema misiunii Rusiei. Franța, care are o istorie atât de rotunjită, n'a cunoscut niciodată tortura ideii mesianice, fiindcă misiunea ei se desprindea firesc din procesul normal al istoriei sale. Gândul mesianic a fost în Rusia expresia trezirei din somnul ei istoric. Absența unei logici a vieții istorice rusești a fost motivul care a determinat viziunea iraționalistă în filosofia istoriei din Rusia secolului trecut. Într-o astfel de viziune, istoria poate să aibă o finalitate și fără imanența unui logos. Mesianismul rusesc a împrumutat dela Hegel doar patosul și monumentalul viziunii istorice, fără să-i accepte raționalismul dialecticii sale. Este de altfel caracteristic tuturor marilor mesianisme, viziunea dinamică și finalistă fără perspectiva raționalistă.

Anomaliile istorice ale Rusiei, sunt pe plan incomparabil mai redus ca ale noastre. La noi, însă, numai după războiu și în deosebi în ultimii ani, problema misiunii României, adică a obligației supreme și ultime față de esența ei, a devenit arzătoare. Un neam care n'are o misiune, nu numai că nu merită să trăiască, dar n'are absolut nici un sens. Ceeace există în România incontestabil este aspirația mesianică; dar nu există o determinare a conținutului acestei misiuni în conștiința publică. Miturile României sunt numai în germen. Pentru ca un neam să trăiască sentimentul propriei sale dilatări lăuntrice, trebuie să i se aducă în conștiință aceste mituri, să i se determine explicit sensul misiunii sale. Decât, în această misiune trebuie să fie o așa de mare proiecție de orgoliu încât incomensurabilul viziunii mesianice să mențină o atmosferă mistică în jurul ei. Un mesianism fără mistică e gol și inutil.

România numai atunci va avea un sens în lume când ultimul român își va da seama de specificul și unicul condiției românești. Ce mituri a scos la lumină viața noastră politică de până acum? Când n'au fost platitudini, au fost abstracții goale. Democrația românească n'a creiat nici măcar conștiința de cetățean. Cu platitudini și cu abstracții vide nu se poate exalta un popor. România are nevoie de o exaltare până la fanatism. O Românie fanatică este o Românie schimbată la față. Fanatizarea României este transfigurarea României.

Miturile unei națiuni sunt adevărurile ei vitale. Acestea pot să nu corespundă *adevărului*; faptul n'are nici o importanță. Suprema sinceritate a unei națiuni față de sine însăși se manifestă în refuzul auto-criticii, în vitalizarea prin propriile ei iluzii. Și apoi o națiune caută adevărul? O națiune caută *puterea*.

Misiunea României trebuie să ne fie mai scumpă decât toată istoria universală, deși noi știm că trecutul României este *timp fără istorie*.

Oamenii în cari nu arde conștiința unei misiuni ar trebui suprimați. Fără spirit profetic viața este un joc inutil. Numai în clipa când România se va consuma în flăcările interioare ale misiunii sale, ea va înceta să fie întristătoare. Căci dacă Rusia a fost numită sfântă și tristă, atunci România, așa cum ea a oscilat până acum în nesigura ei viață, nu poate fi numită decât întristătoare. Și întristătoarea Românie va înceta să fie o realitate numai când ceasul solemn al ei va bate. Dar ce poate însemna ceasul solemn al unei națiuni?

Când o națiune ia conștiință de sine însăși, pentru a-și modifica direcția și cursul

existenței sale, când la această răspântie ea înțelege să-și valorifice toate virtualitățile ei în sensul ancorării în marele ritm al istoriei, atunci acea națiune se apropie de momentul ei esențial, dacă nu de culmea sa. Dacă România nu țintește în spre momentul ei solemn, dacă tot ce a trăit această țară într'un trecut de umilințe și un prezent de compromisuri, nu se va răzbuna în voința de afirmare și de definire a unui destin, atunci totul este pierdut. În umbră a trăit; în umbră va muri! Dar dacă forțele subterane ale României, cari trebuie să existe și pe cari noi nici nu le bănuim, vor scoate la iveală o altă Românie, cu alte conținuturi și cu alt contur? Nu vom fi atunci îndreptățiți să așteptăm splendoarea unui destin, ce în trecut nici măcar în transparența iluziilor noastre nu ni s'a revelat?

Ca oameni avem dacă nu dreptul, în tot cazul libertatea la multe speranțe. Ca români, nu putem avea decât una singură: speranța într'o altă Românie.

PĂCAT ȘI TRANSFIGURARE ¹²⁶

de Emil CIORAN

Există multă bucurie în neliniște și multă voluptate în suferință. Fără acest compromis superior, cine știe dacă s'ar mai fi găsit oameni care să-și caute fericirea în nefericire și salvarea pe drumuri de întunec, și dacă ar mai fi posibilă o mântuire prin oculurile răului. Iubirea infernalului nu este posibilă fără reflexele de paradis ale bucuriei și ale voluptății pure. Dar când conștiința noastră, pe calea mântuirii inverse, rămâne la un moment dat, pură de bucurie și de voluptate, când neliniștea și suferința se închid în ele înșile pentru a-și medita abisul? Atunci ne mai putem noi crede pe drumul mântuirii? Sau mai *vrem* noi să ne mântuim? Nu se poate ști dacă omul vrea sau nu să se mântuiască, fiindcă nu se poate ști dacă momentul ultim al mântuirii — transfigurarea este altceva decât o înfundătură sublimă.

Refuzul mântuirii pleacă dintr'o iubire secretă a tragediei. Este ca și cum odată mân-tuiți, ni-ar fi frică să nu fim aruncați la coș de Divinitate și am prefera o rătăcire pentru a ne împlini un orgoliu absolut. Cu toate acestea nu există nimeni care să nu privească pierderea mântuirii, ca pe cea mai mare ocazie pierdută, precum nu există nimeni, care să nu se îmbujoreze în visul alb al transfigurării. Și această situație este atât de dramatică, încât te întrebi dacă Dumnezeu nu ne-a exilat pe pământ pe fiecare în parte.

Dar omul nu poate trăi numai în neliniște și numai în durere. Existența exclusivă în gama stărilor negative, fără întoarcere la naivitate și fără înaintare în transfigurare, împovărează în așa măsură conștiința noastră, încât presiunea unei *vini*, adaugă un atribut dureros acesteia. Nașterea *conștiinții vinovate* indică un moment primejdios și fatal! Ne simțim treptat apăsați de temeri ascunse și responsabili fără să știm față de cine. N'am comis nici o crimă și n'am ofensat nici cea mai neînsemnată ființă; dar conștiința este turburată ca după o crimă și ca după cea mai grozavă ofensă. Ne-am ascunde în zone de întunec de frica luminii. O teamă de claritate ne stăpânește, o teamă de lucruri transparente, de tot ceiace există, fără să aibă nevoie de justificare. Neliniștea crește cu atât mai mult, cu cât noi nu putem găsi un determinant concret și imediat. O vină fără obiect, o neliniște fără o cauză exterioară. Am vrea atunci mai bine să fi făcut o crimă, să fi distrus un prieten, să fi ruinat o familie, să fi fost murdari, triviali și bestiali. Mai repede am accepta să fim recunoscători unei victime, decât să ne scufundăm în indefinitul

neliniștii noastre. Pierduți în obscuritățile unei mine și condamnați fără scăpare, ne-am simți mai luminoși decât în mreșile unei vini ce n'o putem înțelege. Conștiința vinovată ne oferă exemplul celui mai mare naufragiu moral. Fără ea n'am înțelege nimic din toată drama păcatului, n'am presimți nimic din procesul prin care fără să fim vinovați față de *ceva*, putem fi vinovați față de *tot*. Când ne simțim responsabili față de sursele prime ale vieții, atunci curajul gândirii noastre a devenit primejdie pentru existența noastră.

Nașterea conștiinții vinovate nu se poate concepe în afară de o existență care suferă. Drumul spre păcat pleacă din suferință și este suferință. Dar o suferință infinită. Presiunea conștiinții vinovate n'o cunosc aceia la cari suferința încetează, pentru cari ea este o simplă potecă, îngustă ca și dorința lor de fericire sau de nefericire. Ce se întâmplă, însă, cu aceia cari n'au de ales decât între suferință și paradis? (Este oare admisibilă altă alternativă?) Și ce se întâmplă cu aceia cari de frică de a pierde suferința prin câștigarea paradisiului, nu pot renunța niciodată la ea? În ce lume să se așeze acei ce se simt tari numai în contradicție, ce sunt victorioși doar între două tășuri? Nu este existența cea mai plină aceia în care mugurii surăd putregaiului? Într'o mare existență, contradicția este o supremă unitate. Reflexul Divinității în om este sesizabil în rezistența în antinomii. Suntem pe calea Dumnezeirii de câte ori în noi dialectica nu mai este un proces, de câte ori antinomiile se rotunjesc în bolta ființii noastre, imitând curba de azur a cerului, iar pe calea *noastră* (a celor căzuți iremediabil în timp) de câte ori trăim orice proces ca o durere. Și trăim durerea ca o dialectică cu un singur termen. Durerea se afirmă; se neagă tot în durere și se înbină în durere. Este ceva monoton în toată drama suferinții...

Vrând sau nevrând, fiecare om înclină să considere durerea ca un drum spre puritate, ca un simplu moment în evoluția sa, fiindcă până acum nimeni n'a putut-o accepta ca o stare naturală. Neputând-o învinge și depăși, ea se sistematizează în existența noastră, creând o dispoziție exact opusă purității. Ce ispășim prin suferința noastră? Este întâia întrebare a conștiinții vinovate. Ce ispășim când n'am *făcut* nimic? O vină fără obiect ne tiranizează și povara pe conștiință crește cu progresul durerii. Un criminal are o *scuză* pentru neliniștea lui: victima; un om religios; un gest imoral; un păcătos obișnuit: o abatere dela lege. Acești oameni sunt scoși din comunitate; atât ei cât și comunitatea *știu* de ce sunt blestemați. Neliniștea lor are un sprijin în certitudinea motivului exterior. Fiecare din ei poate spune liniștit: sunt vinovat, fiindcă... Dar acela care nu poate spune nici măcar *fiindcă*? Sau, când mai târziu, în torturile conștiinții vinovate, acest *fiindcă* va fi urmat de o *scuză* ce acoperă totul și acest tot, nu va putea mângâia cu imensitatea lui dorința noastră dureroasă după un păcat imediat, concret și viu? N'am vrea oare să fim vinovați față de *ceva vizibil*? Să știm că suferim din cauza cutărui și cutărui lucru, să ne simțim vinovați față de o prezență, de o ființă determinată, să putem aduce durerea noastră fără nume în legătură cu un *nume*...

N'am păcătuțit față de nimeni și față de nimic; dar am păcătuțit față de tot, față de o ultima rațiune. Aceasta este calea păcatului metafizic. Precum formele multiple ale te-merii, în loc să se nască individual și disparat pentru că să culmineze în frica de moarte,— se nasc la unii dintr'o frică inițială în fața morții, tot așa în cazul păcatului metafizic, o vină esențială în fața existenței, iriază dela centru toate elementele povarei noastre lăuntrice.

Conștiința noastră vinovată, încercuită de coroana neagră a păcatului, își dă în cele din urmă seama de un atentat comis de existența noastră împotriva surselor

vieții și ale existenței. Întâiul și ultimul păcat.

Dintr'o nesfârșită suferință se naște conștiința păcatului; la rândul lui, el este o pedeapsă a acestei suferinți. Sau poate mai mult: păcatul este o autopedeapsă a suferinții. Ispășim prin el vina de a nu fi devenit *puri* prin durere; de a nu fi făcut saltul, transfigurarea, ci continuăm a suferi mai departe fără margine, ispășim mai cu seamă de a nu fi *voit* să devenim puri. Căci nu se poate spune că n'am avut fiecare la un moment dat cheia paradisului...

Dintr'o mare reflexie asupra sa însuși, conștiința vinovată începe să descopere rațiunile ultime ale neliniștii sale. Decât, acestea niciodată nu vor putea echivala motivul precis și cauza exterioară, ci, dimpotrivă, amplifică problemele existenței proprii.

Căci toată drama păcatului metafizic consistă în trădarea rațiunilor ultime ale existenței. Aceasta înseamnă a fi vinovat față de tot, iar nu față de ceva. *Știind* aceasta, ne-am ușurat sarcina și blestemul? Nu! fiindcă nu putem înlătura „cauza” neliniștii noastre fără să ne înlăturăm și pe noi. Deja, *păcătuind* ne-am înlăturat din existență, câștigând în schimb, o deconcertantă *conștiință* a acestei existențe.

Toți acei ce au trădat geniul pur al vieții și au turburat sursele vitale în elanul demiurgic al conștiinții, au atentat la rațiunile prime ale existenței, la existență ca atare. Ei au violat misterele ultime ale vieții și au ridicat toate vălurile ce acopereau taine, adâncimii și iluzii. Conștiința vinovată rezultă din atentatul cu voe sau fără voe împotriva vieții. Toate clipele, cari n'au fost clipe de extaz în fața vieții, s'au totalizat în vina infinită a conștiinții. Viața ne-a fost dată ca să murim în extazul ei. Datoria omului era s'o iubească până la orgasm. Oamenii trebuiau să lucreze la construirea celui de al doilea paradis. Dar la această construcție n'a fost depusă până acum nici o piatră; doar lacrimi. Se poate oare construi un paradis cu lacrimi ?

Păcatul metafizic este devierea dela suprema responsabilitate în fața vieții. De aceea ne simțim extrem de responsabili în fața ei. Suntem vinovați de a fi conspirat în nesfârșita noastră durere împotriva purității inițiale a vieții. (Dar oare *viața* n'a conspirat și ea împotriva noastră?)

Un om care iubește viața și a conspirat împotriva ei, este asemenea unui creștin fanatic care a renegat pe Dumnezeu. Păcatul teologic este tot așa de grav ca și păcatul metafizic. O diferență există totuși: Dumnezeu poate ierta dacă vrea viața, însă, fiind obosită și oarbă de fulgerele noastre, ne poate reprimi numai dacă vrem noi. Ceeace înseamnă: renunțare la calea divinizării proprii și pierderea în anonimatul surselor vitale (recâștigarea naivității paradisiace, când omul nu cunoștea durerea și pasiunea pentru durere). Încă odată, mântuirea este o chestiune de *voință*.

A ucide un om și a ucide viața! În primul caz te condamnă semenii, în al doilea destinul tău devine o condamnare. Trăești ca și cum ai fi condamnat de ultimul principiu (de natură, de viață, de existență, de Dumnezeu, etc.) Poate numai atunci începi să *știi* ce e viața și să înțelegi lucruri inaccesibile filosofiei ; să disprețuești legile naturii; să fii *altcum* trist; să iubești absurdul...

De aici, un drum prin întunec ar putea să ne descopere o lumină secretă. Dar dacă această lumină ar fi un moment final? Căci din lumină nu mai putem cădea în întunec, atunci când lumina ne primește ca sfârșitul istoriei noastre. Transfigurarea este o mare tentație după povara păcatului metafizic, care ne-a scos din rândurile oamenilor și a vieții, mai mult decât o crimă ordinară. Nimeni, pe căile durerii și ale păcatului, ale nebuniei și ale morții, nu scapă din vedere fascinarea învăluitoare a unei lumini finale. Dar tot așa nici unul, din aceia cari au trăit amarnic dialectica demonică a vieții, nu poate accepta beatitudinea finală, atunci când mai

are încă de trăit. Din frica de sfârșitul *lui*. Căci transfigurarea este o înfrângere a dialecticii, o transcendere esențială a oricărui proces. Sfințenia este o stare de continuă transfigurare, deoarece sfințenia este o depășire definitivă a dialecticii. Un sfânt n'are nici un fel de istorie; el merge în linie dreaptă spre cer.

Cine a acceptat marile poveri ale vieții, iubește mai mult tragedia, decât transfigurarea. Teama de monotonia clipelor sublime este mai mare decât teama de prăbușire. Ce poate fi pentru acela transfigurarea, decât *uitările* proprii tragediei, sublimele lui lașități? Există multă bucurie în neliniște și multă voluptate în suferință, din moment ce omului îi poate fi teamă de orice mântuire ca de o mântuire *înainte de vreme*. Este ca și cum odată efortul transfigurator realizat, ne-ar fi teamă că ne-am pierdut pe noi înșine. De câte ori până acum omul nu s'ar fi putut mântui dacă ar fi voit? Dar se vede că suferința descoperă lumi ce pot înăbuși amintirea și regretul paradisului...

IDEIA DE DESTIN ¹²⁷

de Vasile BĂNCILĂ

Elementele gândirii omenești, întrucât există o gândire care-și merită numele, sunt în fond comune tuturor timpurilor și locurilor. Ceeace face să varieze profilul logic este, afară de ciudata pasiune pe care o au adesea oamenii de a se amputa în chip provizoriu, felul cum se structurează aceste elemente și accentul care se pune mai mult pe unele decât pe altele, după interesele spirituale diferite ale culturilor considerate fiecare în ansamblul ei. Deaceia o reformă a logicei nu este, și aceasta mai mult decât în oricare alt domeniu, afară de cel al științei moralei, o întreprindere personală. În fizică, o mare descoperire sau o teorie mult mai convenabilă, poate să răstoarne, la un moment dat, situația științei. Chiar în religie, care e atât de tradițională, se pot ivi reformatori cu mână tare, cari să instaleze o nouă credință.

În logică sau în morală însă un gânditor trebuie în primul rând să consemneze rezultatele evoluției istorice, iar temele noi, pe cari le oferă, trebuie să răs-pundă vibrațiilor de nouă structurare logică sau morală, pe cari le oferă ce e mai adânc, mai vital, și mai nobil în viața oamenilor. Revoluțiile în logică și morală sunt acasă la ele mai puțin ca oriunde. Autori, pe cari-i știm foarte ingenioși și originali în alte chestiuni, trebuie să se mulțumească însă să spună lucruri aproape obișnuite când e vorba de morală, personalitatea lor fiind salvată mai mult de felul cum motivează adevărurile. Iar în logică auzim din când în când refrenul, care vrea, alteori, să fie și o ușoară imputare, că nu s'au mai făcut mari progrese de la cutare filosof încoace... Refrenul se referă, ce e drept, la logica, în sens restrâns, dar el se poate aplica, dacă nu la fel dar în mare măsură, și logicii în înțeles larg, de știință, a înțelegerii umane ca atare, sub toate aspectele ei fundamentale, înțeles în care o luăm aici. Acest refren e îndreptățit ca justete de observație, dar nu și în direcțiile lui de imputare. Căci logica și morală, interesează de aproape echilibrul spiritului și o modificare frecventă sau prea radicală în aceste domenii ar aduce haosul. Totul se schimbă, se zice, și cu mult adevăr, și totuș sunt anume constante de evoluție. Sunt constante cari rămân așa de la începutul și până la sfârșitul veacurilor și sunt constante relative. Printre aceste constante relative se găsesc și profilurile istorice ale moralei și logicei. Pentru ca acestea să se schimbe, e nevoie de o schimbare a fizionomiei istorice. Reforma logicei, ori a moralei, nu se face în cărți, ci în spirite. În cărți, ea numai se termină.

¹²⁷ - Revista "Gândirea", București. Anul XVI, Nr. 4, Aprilie 1937.

Vorbim, natural, de spiritele alese, fiindcă ele sunt mandatarii istoriei. O astfel de reformă încearcă acum omenirea și ea e în legătură cu subiectul expunerii noastre.

Gândirea ca atare are elemente sintetice, dar sufletul oamenilor lucrează unilateral. Căci omul e o ființă romantică și centrifugală, o ființă de flux și reflux, gata să adere la logica extremelor și la creierea de idoli. Și fiecare extremism vine ca mistica lui. Misticismul e forma cea mai deplină a romantismului. El este o esență a omului și deci nu se poate înlătura. Deaceia o filosofie și o pedagogie realistă nu combat acest misticism, ci caută să-l sublimeze și să-l organizeze. Aceasta au făcut-o în trecut, cu un instinct formidabil, religiile popoarelor. În epoca modernă, religiile n'au mai fost lăsate să îndeplinească această înaltă și vitală funcție de sublimare și organizare, ceea ce a făcut ca misticismul latent al omului să se manifeste în chip hibrid ori anarhic sau să revină la misticismul popoarelor primitive. Chiar lunile din urmă am fost, de pildă, informați că în capitala Angliei s'a ivit o nouă „religie”, care adoră mumiile. Publicul, mai ales feminin, se roagă și meditează în fața mumiilor din muzee și aduce flori, pe cari le depune cuvios lângă trupul uscat al Faraonilor și înalților lor slujitori! Dar forma cea mai curioasă și mai neașteptată a misticismului uman e misticismul științei! Știința modernă s'a născut tocmai pentru a combate misticismul, însă a ajuns ea însăși să fie pătrunsă de misticism. Cine citește texte științifice din cele mai repute sau cine consultă opere de așa numită filosofie științifică, e uimit de amestecul inextricabil de idei pozitive și de concepte ori implicații mistice abil atenuate ca formă. Omul nu poate decât să înlocuiască un misticism prin altul, însă se va recunoaște că știința nu e tocmai disciplina cea mai nimerită pentru a fundamenta un misticism armonic. Când, acum aproximativ un secol, se spunea că a ști e a prevedea, iar a prevedea e a putea, așa încât într'o zi oamenii să ajungă să poată face totul, sau când se susținea că dacă s'ar cunoaște toate cauzele actuale, s'ar putea calcula întreaga desfășurare a viitorului, transformându-se astfel istoria lumii într'o mecanică strict cauzalistă, — aceasta nu mai era știință, ci misticism din cel mai caracterizat și mai vajnic, dar plasat într'un domeniu impropriu.

Însă misticismul, științific s'a aplicat cel mai mult în viața practică, după cum era și de așteptat. Ambiția celor mai mulți oameni, dacă nu a tuturor oamenilor, chiar când ei sunt foarte nobili, este ambiția de putere, acea putere pe care religia se pricepe atât de bine să o transforme în armonie sau în sublimă umilință. Dar în lipsa religiilor sau cu o religie suferindă, ambiția brută de putere a omului își dă liber curs, ca o rădăcină sălbatică după ce a căzut altoiul. Atunci el se răzbună și pentru timpul când a fost înțelept de religie și, ca orice sclav eliberat, vrea să ia locul stăpânului. Adică vrea să fie el însuși Dumnezeu. Ambiția de putere absolută, nudă, neîmpărțită cu nimeni, transpare de altfel, din loc în loc, în tot lungul istoriei, pentru cine e atent la spectacolul naturii umane. Inițiativele îndrăznețe și diferitele legende tragice atestă acest adevăr. Se pare că sunt anume cuvinte în Biblie, al căror sens a fost aproape un fel de obsesie atavică, rareori mărturisită, a oamenilor, a acestor făpturi minuscule dar însuflețite de elanuri demiurgice: „Întru început a făcut Dumnezeu cerul și pământul. Pământul era nevăzut și neîntocmit și întuneric era deasupra adâncului și duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apei”. Puterea aceasta supremă, care plutește peste ape, adică peste indistinctul original, pentru ca în momentul următor să porceadă a despărți elementele și să alcătuiască lumea în chip suveran, a fost idealul omului în toată istoria, pe care l-a adorat, dar în locul acelei Puteri ar fi vrut să fie, atunci când n'a mai crezut. Și i-a fost ușor să nu mai creadă, din moment ce și-a închipuit că știința îi vine în ajutor. Un astfel de moment a fost la

sfârșitul antichității. Atunci știința pozitivă a fost mult mai înaintată, decât ne-am închipuit noi până de curând. Dar ea nu s'a putut complecta și n'a putut produce schimbări practice, între altele pentru că lumea veche era prea bătrână pentru a începe un nou ciclu vital. Deaceia acest moment a fost amânat cu mai mult de o mie de ani. Când, odată cu Renașterea, spiritul științific a început să ia avânt, el a găsit popoare noi, cu instincte puternice, cu o sete de viață aproape sălbatică. Era firesc, era fatal, ca aceste instincte să se servească din ce în ce mai mult de știință, pentru a-și organiza orgoliul și dominația în lume. Tehnicismul modern a năzuit din ce în ce mai mult să repete geneza, „facerea lumii”, dar după gustul și trufia omului. Insfârșit, ceea ce n'au putut oamenii să facă, în mii și zeci de mii de ani pe pământ, adică ridicarea până la a-și însuși atributele creatoare ale divinității, se părea că vor isbuti să facă de data aceasta prin ajutorul științei teoretice și mai ales aplicate. Paradisul va fi pe pământ și el va fi opera omului! Natura va fi învinsă, iar societatea va fi organizată potrivit unor doctrine politice noi și de mare precizie. Cultura umană devenise o uzină, care, pe deoparte, diseca și studia natura, pe de alta, pune la punct nenumărate doctrine politice, toate acestea cu scopul, mărturisit sau nu, de a-l înlocui pe Dumnezeu. Această euforie demiurgică a ajuns la maximum în secolul trecut. Atunci au fost gânditori atât de încântați de specia umană, încât au putut exclama: „Dumnezeu nu este, dar va fi!”, înțelegând că omul va fi Dumnezeu, rezolvând astfel dintr'odată toate problemele apologetice... Sau gânditori cari au spus: „omul își este sie-și din ce în ce mai mult propria sa providență”. Secolul al 19-lea va rămâne ca cea mai îndrăzneată, mai savantă și mai naivă încercare a oamenilor de a se urca pe tronul divinității.

Știința în sine este una din valorile minunate și dintre cele mai înviorătoare ale culturii, dar noi nu despre ea vorbim, ci despre acest soi de bastard de misticism academic, care e științismul înlocuitor de religie și de filosofie. Dacă se poate vorbi de criza științei, apoi ea trebuie raportată la acest misticism științific, iar nu la știință ca atare, ce, de altfel, e în plină prosperitate. Idolul omului de știință, care calcă însă a divinitate de laborator, începe să pălească. Religia științei se năruie și misticismul uman, rămas fără sublimare și chiar fără obiect, e pus la grea încercare. Puși în fața realității, pe care n'au putut nici să o cunoască îndeajuns și nici să o transforme în ceva, care să aducă pe departe a paradis, oamenii au impresia că se deșteaptă dintr'o vrajă și că sunt trădați în chip cumplit. Plângerile sunt la fiecare pas, uneori furioase, alteori pasive. Omenirea a apucat vremuri mai ingrate decât cele de azi, dar oamenii n'au fost atât de desamăgiți. Fiindcă niciodată n'au căzut de la o înălțime atât de mare. E adevărat că a fost o altitudine iluzorie, dar tocmai aici e slăbiciunea și durerea. Se vorbește de „faliment”, deși e impropriu să se aplice istoriei acest termen, pentru că un indiscret ar putea spune că, în acest caz, toată istoria nu e decât o serie de falimente. Dar dacă s'a vorbit ori se mai vorbește astfel, este fiindcă istoria e în adevăr la o mare cotitură, și fiindcă oamenii încep să se întrebe dacă însuș felul de a gândi al epocii moderne nu are neajunsurile lui. Această logică modernă, în care cauzalismul mecanic sau copiat după cel mecanic a jucat rolul principal, a dat omului putința să creadă că va fi stăpânul absolut al existenței sale. Nu e cazul atunci să se caute o înlocuire sau mai degrabă o complectare a acestei logici? Și oamenii încep să caute sau să valorifice alte concepte, alte categorii de gândire, alte scrupule sau norme de înțelegere, cari să asigure o dezvoltare mai temeinică, mai reală, chiar dacă e mai puțin măgulitoare pentru luciferismul uman. În acest sens, se caută noi Bacon, noi Descartes, în așteptarea unui Kant al viitorului mai îndepărtat, care să elaboreze statutul înțelegerii noi, așa cum marele filosof german a făcut odinioară

pentru epoca sa. Acum omenirea trece, din punct de vedere practic, dela stilul individual la cel colectiv; iar, din punct de vedere teoretic, de la categorii logice clare, pozitive sau formale, la categorii mai complexe și mai libere. Se caută termeni și sugestii în culturile vechi sau în gânditori, cari deși au trăit în epoca noastră, dar au avut o mai mare libertate de spirit. Astfel, se vorbește de „originaritate”, de „mit”, de „destin”... Prevederea științifică, care să ducă apoi la puterea științifică de a transforma viața, nu s'a realizat potrivit așteptărilor omului. Realitatea s'a arătat, din contră, din ce în ce mai complicată și mai deconcertantă pe măsură ce creștea progresul științei, covârșind și, adesea, interzicând știința. Mistica rațiunii atotcunoscătoare și atotputinte, nu mai impresionează astăzi. Oamenii nu mai cred că pot să explice, să prevadă și să facă totul cu ajutorul rațiunii ori al științei. Fiind împiedecați în imperialismul prevederii și puterii, oamenii, contraziși în dorurile lor cele mai tainice, se întorc la ideea de destin.

Natural, oamenii nu se întorc în unanimitate la ideea de destin. Unii o com-bat sau nu sunt sinceri când vorbesc despre ea. Iar cei cari revin la destin, nu o fac în acelaș fel. E o întregă gamă. Unii vorbesc cu pietate de destin, alții flirtează cu el sau sunt îmbufnați. Aceiași oameni uneori admit destinul, alteori îl ironizează ori au aerul că vor să-l tragă pe sfoară. Sunt și de aceia, cari dau destinului o interpretare științifică, servindu-se de el ca de o etichetă ademenitoare pentru a camufla concepții pozitivistice. După cum sunt și alții, cari admit ideea de destin, dar se revoltă contra destinului. Dintre atitudinile față de noțiunea destinului sunt însă mai ales două, cari trebuie menționate.

Una e din partea gânditorilor științifici și e un fel de anticipare definitivă din partea acestora. Oamenii de știință și filosofii științifici au încercat mai întâi să lărgescă noțiunea determinismului, tocmai pentru a o face să cuprindă realități mai bogate și mai spontane și pentru a nu fi siliți astfel să recurgă la destinul propriu zis. Sfortările de a lărgi determinismul au mai multe aspecte și sunt foarte interesante. Ele sunt o încercare a logicei moderne de a corespunde la cerințe mai variate ale spiritului și totodată de a-și consolida situația. Această încercare nu a fost prea conștientă, dar tocmai de aceea e mai semnificativă. Aspectul cel mai tipic, căci nu putem vorbi acum de toate aspectele, în această direcție, este finalismul. Acest concept s'a aplicat mai ales în științele naturale, în biologie și, prin influența acesteia, în psihologie. Filosofia modernă de înaintea avântului științelor naturale, a simplificat natura. Inspirată de matematici și de fizică, ea a riscat să se îndepărteze de realitate sau să o unilateralizeze. Matematica e ceva formal și neutru. Ea oferă instrumentul cel mai precis, dar totodată și universal, putând servi pentru orice întreprindere a spiritului. Iar fizica vede în realitate fenomene simple, elementare și generale, străine de spontaneitatea misterioasă a formelor vieții. În această dublă tovarășie, gândirea modernă a putut ajunge foarte ușor la o logică de un riguros determinism. Dacă matematica și fizica nu ar fi câștigat prestigiu înaintea științelor naturale, poate că situația determinismului ar fi fost mai modestă. Când au venit științele naturale, ele au fost silit să constate fenomene, cari nu intră în logica determinismului mecanic. Căci științele au acest avantaj asupra filosofilor că nu sunt atât de legate de o teorie. Dacă un fapt se impune cu necesitate, trebuie să ia act de el, chiar dacă nu-l pot explica ori chiar dacă e contradictoriu față de știința precedentă. Un astfel de fapt a fost finalismul. Odată admis însă, el a fost întrebuintat pentru apărarea determinismului, căci și științele au tradiționalismul lor. Astfel am văzut gânditori spunând că finalismul se impune, dar că el nu e decât o formă a determinismului, la fel de științifică și de pozitivă ca și cauzalismul mecanic.

Științele naturale au lucrat cu conceptul finalismului, fără să se neliniștească prea mult în ceea ce privește urmările lui filosofice, dar filosofii au căutat să-i mulcomească efectele. Desigur, într'un înțeles mai adânc și finalismul e determinism, dar nu cu acest înțeles adânc a lucrat logica modernă. Determinismul ei s'a complăcut să releveze cauze, cari se pot oarecum măsura mai mult sau mai puțin. Finalismul implică o altă cauzalitate. Dus până la limita lui ultimă, el implică o realitate metafizică și iese din știință. Dar gânditorii moderni de obicei au refuzat să ducă atât de departe analiza finalismului. Ei s'au cantonat între limite intermediare, pentru a salva aparența înțelegerii științifice. Conceptul de finalism în cele din urmă însă trebuie să facă explozie. Adică trebuie să depășească știința și să angajeze o altă structurare a gândirii. În acest caz, el e un factor oare contribuie puternic la ideea de destin. Dar, înainte de a ajunge aici, finalismul a fost întrebuintat, conștient sau mai mult inconștient, ca un mijloc de a salva logica științifică și de a ține în rezervă ideea de destin.

Cealaltă atitudine față de ideea destinului nu e din partea gânditorilor de profesie, ci din partea publicului larg. Aici se verifică încăodată psihologia extremistă a oamenilor în general. În secolul trecut, cei ce jurau mai mult pe știință și se extaziau cu anticipație în fața paradisurilor ei artificiale, erau profanii. În entuziasmul lor, uitaseră de cât major și inconvertibil irațional este în viață, deși ei se conduc aproape numai după elemente iraționale. Acum însă acești profani sunt gata să se decepționeze. În obida lor, ei se îndreaptă către ideea de destin, dar conceput în sens de pură fatalitate. Această înțelegere sumară și cu trăiri adânci de atavism a destinului, nu e rea dacă servește numai pentru a combate individualismul excesiv al vremurilor moderne. El poate să se aplice însă într'un cerc mai larg și deci păgubitor. Dacă determinismul secolului trecut nu a putut da tot ceea ce a făcut să se aștepte în legătură cu el, nu înseamnă că a existat degeaba pe lume. După atâtea secole de dezvoltare a gândirii, filosofia nu mai poate accepta în totul ideea de fatalitate. De aceea problema, care se pune astăzi cu acuitate pentru filosofi, este aceasta: dacă destinul nu poate fi redus nici la determinism și nici la fatalitate, atunci care e natura lui?

Într'un sens mai general și simplificând, am putea spune că ideea de destin este mai ales recunoașterea existenței unei voințe mai adânci, care intră în lucruri și le organizează, indiferent de felul reprezentării concrete la care ajunge această voință. Destinul e în primul rând ceea ce depășește voința noastră sub aspectul ei empiric, rămânând însă adevărat că el este în legătură atât cu ceea ce e mare în afară de noi cât și cu ceea ce e adânc, ultim, în noi înșine. În acest sens, destinul e un fel de invazie înceată și formativă a metafizicului în fluxul inconsistent al fenomenelor, ținând însă seama de realitatea acestor fenomene, după cum vom vedea. Se poate înțelege destinul oricum, însă el nu se poate înțelege, fără a fi complet denaturat, dacă nu se ia în considerație această direcție a ceva adânc, de care nici noi ca persoană nu suntem străini, și care se introduce în istorie. E în destin ceva care transcedă documentarul, aritmeticul, indiferentul, rezultanta mecanică, jocul de configurații empirice. În realitatea destinului e ceva substanțial și ocult, ceva oare ne e în acelaș timp profund intim și mai mare decât noi, care e noi înșine și totuș legătura noastră cea mai profundă cu lumea în ceea ce aceasta are invizibil și etern, e în destin o direcție de ființare, la care ne raportăm în cele din urmă și care e factorul cel mai important în crearea istoriei.

Dar această înțelegere a destinului trebuie precizată atât cât e cu putință, trebuie să ne dăm seama imediat că dacă destinul e în primul rând o voință mai adâncă ce

intră în lucruri, în fenomene, apoi el nu poate face abstracție totală de ordinea acestor fenomene, cum se crede adesea, fiindcă și fenomenele sunt o realitate, deși mai puțin respectabilă, putându-se chiar afirma, însă într'un limbaj neconcordan, că ele sunt o realitate creată anticipat de destin sau la care destinul a fost interesat mai înainte. Acesta trebuie deci pus în legătură și cu legile, cari domină în lumea fenomenelor, unde determinismul e la el acasă. Dar alt motiv pentru care destinul trebuie pus într'un sistem de raporturi, printre cari se găsește și determinismul, pentru a fi studiat în măsura posibilului, este fiindcă destinul nu poate fi deloc precizat dacă e considerat exclusiv în el însuș, tocmai pentru că el e ceva adânc, pentru că e mai întâiu o transcendență creatoare de istorie. Realitatea în sine și cea mai adâncă a destinului n'o putem prinde, dar putem raporta funcția ei la concepte în stare să-i sugereze modalitățile. Aceste concepte sunt determinismul, fatalismul și libertatea.

Destinul nu poate fi înțeles complect în afara determinismului. Nimeni nu poate tăgădui că determinismul are un rol în viața noastră. Ceeace face că ideea de destin e privită cu simpatie de mulți gânditori, e tocmai pentru că ea se poate acorda ou știința pozitivă, dând cel mult acesteia altă valorificare. Toată lumea avizată, care vorbește astăzi de destin, recunoaște progresul științei și realitatea nediscutabilă a acesteia în domeniile ei. Știința are puncte de vedere, peste cari nu se poate trece, totul fiind ierarhizarea ce se dă acestor puncte de vedere. Un prim motiv, pentru care nu se poate trece cu buretele peste determinism, este deci tocmai pentru că posibilitatea acordului cu determinismul este faptul, care hotărăște unele spirite alese să ia în considerație ideea de destin. Dar e și un argument mai hotărâtor. Determinismul este o ordine precisă și înregistrabilă de cauzare. El apare pe planul vizibil al realității. Însă, pentru a continua o sugestie dată mai sus, se poate spune că sub cauzele acestea empirice, vizibile, cari alcătuiesc jocul realității fenomenale, sunt tot fonduri adânci, transcendente, cari depășesc fenomenele dar se și încorporează în ele în oarecare măsură. În expresia fenomenelor e deci și o indicație de ceva adânc. Iar când mai multe destine, fie de indivizi, fie de popoare, se ciocnesc sau se asociază între ele, formează fenomene, realități empirice, însă dincolo de ele a fost ceva adânc, supra-istoric, supra-empiric. Se poate spune că metafizicul expiră în fenomene, deci acestea nu sunt cu totul străine de o realitate mai profundă, deaceia determinismul, care studiază raporturile între fenomene, nu e ceva atât de iluzoriu pe cât se spune. Greșeala filosofilor științifici e **nu** fiindcă au considerat determinismul, ci fiindcă l-au considerat în el însuș, fiindcă l-au despărțit de ansamblul realității generale și adânci, în mijlocul căreia el capătă altă valoare decât aceea ce i s'a dat. Considerând determinismul în el însuș și apoi absolutizându-l, acești filosofi au făcut din el măsura tuturor lucrurilor, pe când în realitate trebuia ca el să fie înțeles și ierarhizat în ansamblul realității, care e mult mai bogată în sensuri și mai ales mult mai adâncă. O astfel de valorificare a determinismului se poate face în filosofia destinului. Destinul nu e tot una cu determinismul, dar îl include și îl face chiar suveran în anume zone ontologice. Destinul cuprinde determinismul, însă îl depășește cu mult. Punctul de foc al destinului nu e în raza determinismului, deși se servește de acesta și e influențat de el, cel puțin în măsura în care materia modifică inspirația sculptorului.

Și aici e legătura între destin și fatalitate. Într'un fel, care nu se poate măsura, dar care nu se poate înlătura niciodată, destinul e predestin. Nu se poate concepe destinul fără nici o notă de predestinare. Voința generală de fond a lucrurilor se manifestă în orice viață, în orice există în spațiu și nu este exagerat să se spună,

metaforic, că în toată existența, sub miliadele ei de forme, este un imens proces de delegație din partea fondului ultim al realității, care se urcă și se instrumentează în diferite domenii, comunități și indivizi. Întrucât nu numai că noi nu suntem generație spontanee din punct de vedere empiric, dar nu suntem astfel mai ales din punct de vedere metafizic, nu se poate spune că în viața noastră nu există nici o parte de fatalitate. Dar și aici oamenii au făcut o greșală analoagă aceleia, pe care modernii au făcut-o în ceea ce privește determinismul. Adică au considerat fatalismul în sine, l-au izolat de realitatea vie și integrală, l-au absolutizat și apoi l-au aplicat întregei realități. Astfel oamenii au fost multe mii de ani obsedați de fatalitate, concept măreț sub cupola căruia spiritul s'a dezvoltat cum a putut, profitând de propria lui vitalitate, de momente de uitare sau de inconsecvențe în raport cu ideea fatalității. Dar a întinde o fatalitate absolută peste tot, înseamnă că în om e o realitate moartă, că realitatea, delegându-se în el, se anulează totodată și își pierde orice spontaneitate. Omul are partea lui de predeterminare, deci de fatalitate, dar aceasta nu e absolută, fiindcă în om pătrunde esența realității, realitatea ultimă, iar aceasta continuându-se în om, aduce sensul hieratic al realității ultime, dar totodată și libertatea sau suveranitatea ei. În înțeles adânc, omul e și predeterminat dar și liber, tocmai fiindcă are în el ceva din realitatea esențială, ultimă, a lucrurilor, căreia, considerată în sine, e adevărat că nu i se aplică nici categoria fatalității, nici a libertății, aceste două atribute căpătând înțeles în legătură cu omul, însă căreia nu e mai puțin adevărat că îi putem presupune un corespondent omogen și substanțial al tuturor antinomiilor existente sau imaginabile în lumea noastră, fiindcă realitatea ultimă e fondul de posibilități din care a rezultat și va rezulta tot ce e în lumea vizibilă.

Deaceea funcția destinului trebuie raportată nu numai la determinism și la fatalism, ci și la libertate. În această direcție, putem găsi temeuri și de altă na-tură decât cele de pură speculație. De exemplu, se spune uneori, și nu fără nici un fel de dreptate, că un factor oarecare „a rupt destinul” unui om, „s'a pus în calea destinului său”, ceea ce nu s'ar putea spune despre un regim de fatalitate absolută. S'ar putea obiecta că rostul unor destine e ca la un moment dat să fie distruse de destine mai puternice. Dar în acest caz nu s'ar mai putea spune că cele dintâi sunt sfârâmate, împiedicate, ci că li s'a dat prilejul tocmai ca să se împlinescă sau să se consume în direcția lor tragică. Iar dacă acest argument nu e socotit concludent, am putea să ne referim la expresii obișnuite unor filosofi, expresii cari nu mai îngăduie nici un fel de îndoială. Berdiaev, de exemplu, spune că cineva poate să-și „anuleze” destinul uman, fie oamenii în grup, fie fiecare om în parte. Aici e propria voință, care e liberă chiar să-și anuleze destinul de om! Apoi am putea cerceta diferite religii, în cari apare dogma predestinării. Și cu toate acestea, acolo e pusă problema mântuirii — nici nu e religie fără astfel de problemă —, a responsabilității, și sunt prevăzute norme și mijloace prin cari se poate creia un destin superior, cari pot forma baza unei lupte personale, deci a unei libertăți de creație. Ideea de destin cuprinde așa dar nu numai fatalism, ci și libertate, nu numai predestinare, ci și determinare spontană.

Astfel ideea de destin apare ca ceva polivalent, ca o idee de nuanțe grave, de ipostase majore. Deși realitatea în sine, la care se referă, e ceva substanțial, dar noi neputând să ne facem o reprezentare adecuată despre ea, o gândim în acest chip polivalent, care să coincidă cu realitatea destinului măcar în sens funcțional. Destinul e ceva ontologic, dar nu cu absența omului, fiindcă, în adânc, și el face parte din realitatea ontologică, la care colaborează cu propria sa voință, toate acestea în mijlocul împrejurărilor empirice de la un moment dat, asupra cărora se aplică

determinismul științific. Deaceia întâia noastră concluzie e că destinul se impune ca o idee complexă, care izbuteste să realizeze, într'o structură subtilă și suverană, atât avantajile determinismului, cât și ale fatalismului și ale libertății, toate pe un fond de supremă taină ontologică, care îi dă un prestigiu cu atribute sacre. Gândirea, care se apropie cel mai mult de această concepție a destinului, este gândirea creștină. În creștinism, nu e înlăturată logica științifică, deterministă, ea se aplică în domeniile hărăzite ei, deasemenea se afirmă preștiința divină și determinarea lumii și a scopurilor ei din partea divinității, totuș omul e conceput în chip hotărît cu partea lui de libertate, în virtutea căreia este responsabil, înțeles în acest triplu aspect, destinul poate răspunde necesităților înțelegerii filosofice de astăzi și poate fi un tovarăș puternic la o răspântie cu multe amărăciuni a istoriei.

Cum de este posibil ca destinul să întrunească într'o funcție unică determinismul, fatalismul și libertatea? E o întrebare, pe care logica formală nu o poate cuprinde. De altfel, toate realitățile mari ale vieții au acest caracter de a nedumeri logica în sens restrâns sau de a-i da convulsioni interioare cu direcții de depășire, pentru a înțelege ceea ce în foarte mare parte e totuș în afara ei. Toate aceste realități mari ale vieții au ceva substanțial, ultim, unic, dar care se manifestă în aspecte multiple. Destinul mai mult decât celelalte realități în chestiune, nu putea face excepție de la aceasta. El e, în fond, o realitate unică, majoră și substanțială, care se manifestă pentru noi în trei aspecte: determinism, fatalitate și libertate. Singura explicație, pe care o putem da acestui fapt, este în sensul, și aceasta e fundamental pentru înțelegerea destinului, că destinul solidarizează cele două planuri ale existenței: planul metafizic și planul natural, planul inteligibil și cel sensibil. În destin intră un factor metafizic și unul natural, referindu-ne de data aceasta la natura aparentă. Marea valoare a destinului e pentru că el unește în chip permanent metafizicul cu naturalul, fără a reduce niciodată un plan la altul cum se întâmplă în diferite doctrine sau chiar religii, și fără a introduce un hiat, dureros pentru înțelegerea noastră, între ele. Dacă acest hiat dureros, care împarte existența în două, nu poate fi complet resorbit pentru înțelegerea noastră, dar cel puțin știm că el e aparent fiindcă, din punct de vedere practic, el e înlăturat în însăș funcționarea destinului. Destinul e un curent de continuă modelare a vieții, în furnalul căruia intră necurmat realitatea metafizică și cea a naturii vizibile. El poate fi privit ca o articulare în timp a celor două planuri sau chiar ca alt termen pentru timpul însuș. De aceea a considera destinul nu-mai sub raportul naturii, adică al determinismului științific, înseamnă a devalora ideea de destin, tot așa după cum a nu ține seama de determinismul natural, înseamnă a fi fantezist. Factorul natural e format de legile naturii, pe de-o parte, de libertatea psihologică, pe de alta, adică, de instinctele, sentimentele și reprezentările noastre, cari, de fapt sunt tot ceva determinist dacă nu le interpretăm într'un sens mai adânc. Factorul metafizic e format, pe deoparte, de voința ultimă a lucrurilor, de esența realității generale, pe de alta, de ceea ce e libertate de fond în noi, întru cât noi participăm la substanța metafizică a vieții. Factorul natural e studiat de științe, de psihologie și sociologie; factorul metafizic e luat în considerare de morală, religie, de filosofia generală și el nu poate fi înțeles în chip propriu, ci la el trebuie să *aderi*.

Vorbind astfel, ne-am referit la oameni întru cât ei sunt realizați ca ființe în adevăr umane, adică întrucât au realitate bogată, în care se vede prezența spiritualului. Oamenii obișnuiți, de exemplu, având o realitate săracă, au mai puțină libertate de fond, iar destinul lor e mai mult colectiv decât metafizic sau se vede mai mult în sens de predestinare din partea voinței generale a lucrurilor, deși o parte de libertate reală există la orice om. Omul comun e prins, pe deoparte, în determinismul legilor naturii

și al impulsurilor psihologice, pe de alta, în predeterminarea voinței generale a lucrurilor, cu ceea ce e aer de fatalism ultim în ea: aflat în acest clește dublu, pe care-l simte adesea de la leagăn până la mormânt, omul obișnuit riscă să creadă în fatalism, atunci când nu se lasă pradă anarhiei instinctelor. Deaceea e foarte explicabil că oamenii în general au o înclinare pentru ideea fatalismului, dacă momente, cum au fost cele din secolul trecut, nu le măgulesc și nu le eliberează orgoliul luciferic, care de altfel se produce și pentru a uita de fatalism. Dacă voim deci să vedem factorul metafizic din destin într'un chip mai complex, trebuie să ne raportăm mai ales la oamenii mari, oari au o realitate bogată. Însă factorul metafizic se vede în chipul cel mai impresionant, deși niciodată cu claritate logică, la popoare, și mai ales la popoare cari au avut o lungă istorie. La oamenii în adevăr excepționali și la popoarele mari se poate vorbi de o misiune, care e destinul în forma lui cea mai înaltă. Această misiune e lupta sau creația în mediul determinismului natural, dar și în sensul unui fel de delegații adânci și tainice, având, pe deasupra și până la oarecare punct, privilegiul unei libertăți proprii și esențiale. Chiar însă și la omul obișnuit, oare capătă sens numai prin comunitate, se vede factorul metafizic, deși într'o formă mai mult impersonală. Pentru aceste motive formularea ultimă, pe care o putem da destinului, credem că e aceasta: *confluența factorului metafizic și a factorului natural pe acelaș meridian existențial creiază realitatea destinului*. E fără îndoială că din acești doi factori, cel metafizic este principalul, de aceea am spus că destinul e mai ales o voință profundă ce intră în lucruri. Într'un fel chiar, totul este realitate metafizică pe lume. Factorul natural, deși secundar, este însă indispensabil și corpul destinului nu se poate înțelege fără el. În limba română, termenul care are mai mult din înțelesul, pe care-l găsim destinului, este acela de „menire”, întrebuințat destul de rar. Menire înseamnă ursită, rost adânc, luptă cu împrejurările determinate de la un moment dat, stăruință pe acelaș drum dar și creație, deci acest termen poate fi pus, mai mult sau mai puțin, în legătură atât cu predeterminarea cât și cu determinismul și libertatea. Acestui cuvânt, amenințat poate să dispară, poate să i se dea mai mare atenție.

Ideia destinului înțeles ca determinism, fatalitate și libertate, poate să-și atragă un număr de critici. Bunăoară că are un cuprins contradictoriu sau măcar compus. Răspunsul în parte l-am dat mai sus. Ideia de destin nu e în spiritul logicei clasice sau e numai parțial. Ea cere o înnoire de gândire și cere, pentru fondul ei, un proces de aderare, care depășește înțelegerea propriu zisă. Unitatea între aceste trei aspecte ale ideii de destin o introduce atitudinea noastră. Destinul în sine, ca realitate obiectivă, nu poate să fie decât ceva unitar, de vreme ce există și funcționează. Dacă înțelegerea noastră îl vede în mai multe aspecte, tot ea trebuie să admită că acestea se armonizează în faptul lucrurilor. S'ar putea vorbi clar și aici de o transfigurare în sensul în care vorbește Lucian Blaga despre dogme. Contradicțiile nu sunt în realitate, ci în logica noastră și atunci trebuie să postulăm unitatea și să fim mulțumiți dacă ne putem apropia de ea fie și sub forme aparent contradictorii ori diferite. Altă critică e că ideea de destin, cu toate analizele încercate, rămâne ceva mai mult global. Faptul poate fi adevărat, dar nu e atât de grav. Fiindcă unele precizări pot veni în viitor, deși o precizare completă în acest domeniu nu va putea fi niciodată. Și fiindcă așa relativ globală cum e, ideea de destin nu constituie mai puțin un cadru potrivit pentru dezvoltarea spiritului, iar pentru moment nici nu trebuie mai mult. Ideia de destin e departe atât de fatalismul strivitor, cât și de determinismul exclusivist și monovalent, după cum e departe și de neajunsurile liberarbitrismului fâșneț și steril. Deaceea primejdia cea mare, pe care o vedem în

calea ideii de destin, este în altă direcție. Și anume: spiritul extremist uman. Acest spirit extremist nu va disocia ideea de destin și nu va impune în chip covârșitor unul din aspectele ei? Lucrul e posibil și noi înșine am spus că destinul e înțeles de publicul larg ca fatalitate. Dar aceasta nu infirmă cele spuse de noi. Căci ideea de destin în sensul ei propriu nu e o idee populară.

Noembrie 1936

DESPRE RASĂ CA STIL ¹²⁸

de Lucian BLAGA

Problema rasei! Frecventând cu oarecare interes știința despre fenomenele vieții și încercând să pătrunzi în secretul, ascuns într-o sută de alte secrete, al apariției speciilor și variantelor ființelor terestre, precum și în taina cu aspecte uneori atât de matematice a eredității, nu găsești ce-i drept soluții prea mulțumitoare pentru problema rasei, dar îți faci cel puțin o icoană aproximativă despre dificultățile și despre complexitatea ei de neistovit. Mi-am închinat câțiva ani de pătimăse osteneți și de entuziastă energie asimilatoare - bilogiei. Mă socot printre aceia, cari se țin la pas, cu deschisă curiozitate, împrăștiată zi cu zi, cu toate descoperirile cari pot avea întrucâtva vreo înrâurire asupra imaginii ce ne o facem despre viață și fenomenele ei. Ostenețile mele pe acest teren nu mi-au prilejuit însă participări la lumini de natură să-mi pot începe considerațiile asupra rasei cu siguranțe prea dogmatice. Pe urma studiilor, am rămas mai curând cu impresia unui împas și cu o neîncredere pe care aș vrea să o comunic astăzi cititorilor. Neîncrederea asta aș formula-o astfel: oamenii de știință, cari pretind a fi rezolvat cu mijloace *științifice* problema raselor în toată complexitatea ei - sunt sau niște inconștienți - sau niște șarlatani. Și aceasta din motivul binecuvântat că problema raselor, sub multe din aspectele ei, nici nu e problemă de natură *științifică*. Problema raselor are aspecte asupra cărora cercetătorul nu poate să decidă și să-și facă o judecată decât de pe planuri rezervate metafizicei, moralei, esteticei, adică de pe planurile unei lumi de desiderate și valori cari depășesc mult chemarea și cercul isbânzilor posibile ale științei. Între neajunsuri să amintesc numai că știința n'a isbutit până astăzi nici măcar să se fixeze asupra unei definiții cel puțin convenționale a termenului. Antropologia ne oferă ce-i drept statistici și măsurători din belșug, dar tot la câțiva ani rezultatele trebuie să suporte interpretări după noi și noi criterii. Cum se determină însușirile fizice și sufletești cari urmează a fi puse în sarcina "rasei", și cum acelea cari se datoresc "mediului"? Între ce limite îngăduite poate să varieze o însușire caracteristică unei rase? Până la ce grad de abatere dela media unei însușiri ne este permis să vorbim încă de o simplă variantă, și la ce grad de abatere începe rasa, mutațiunea? Sunt multe întrebări de acest fel cari de obicei se soluționează, filosofic vorbind, mai mult după tactul, bunul simț, sau bunul plac al cercetătorului, decât după criterii puse la adăpost de orice infiltrații de subiectivism. Dela experimente și măsurători nu se pot aștepta răspunsuri precise, deoarece cercetările experimentale și de măsurare postulează, într'un anume fel, tocmai aceste răspunsuri, ca un ajutor al lor. Biologia și antropologia au porțile deschise încă tuturor surprizelor. Iar dacă cineva ne-ar invita să amintim unele rezultate problematice ale "științei", în cari se amestecă diverse puncte de vedere metafizice, morale, estetice, și care totuși sunt prezentate, naiv și cu

toată aparatul, drept axiome "științifice" - iată câteva, așa cum ne vin în minte fără multă alegere. Sunt cercetători rasiști neînduplecați, cari afirmă că cutare rasă e, după toate semnele anatomice și morfologice, pe care maiestatea sa știința le constată, o rasă *pură*. Sunt cercetători cari, cu argumente scoase din sertarele tuturor cunoștințelor umane, susțin că orice amestec de sânge și aliaj de substanțe între rase sunt echivalente în efectele lor cu rezultatele bastardizării și degradează până la de-zastru aceste rase. Alți cercetători, nu mai puțin erudiți, găsesc suficiente argumente, și nu de calitate inferioară, ca să hotărască peremptoriu că nu există nici o rasă pură și că amestecul raselor, ducând la sumarea virtuților, s'ar fi dovedit cele mai adesea ca un proces suitor și în avantajul neamului omenesc. Cercetătorii aceștia nu-și dau seama că în cuvinte precum "dezastru" sau "avantaj" se implică o întregă lume de valori, asupra cărora nu se poate hotărî după criteriile științifice. Anume oameni de știință, atacând cu pretențiozitate nejustificată problema raselor, au isbutit, în intervalul scurt al unui singur secol, să o compromită deabinelea, și aproape mai iremediabil decât au compromis bunăoară pictorii academici - nudul. Să tratăm pe cei ce ne-au obosit inutil în acelaș fel cum au fost tratați pictorii academici din partea unei anume școale mai noi: să cerem interdicția - printr'o convenție, să zicem, internațională - a acestui subiect, pentru cel puțin o altă sută de ani. Sau mai precis: să cerem științei să se mărginească la problemele cari îi aparțin cu adevărat.

Vom încerca în rândurile de față să privim problema rasei într'un spirit mai degajat. Aruncând peste bord balastul termenilor de matematică și statistică biologică, să privim rasa deocamdată ca o indescifrabilă entitate a naturii, și să vorbim despre ea, așa cum se vorbește de obicei despre o realitate umană într'o lume de valori umane. Pe un asemenea plan e poate mai indicat să întrebuițăm termenul de "rasă" într'un sens oarecum mai de toate zilele și fără de orice pretenții de scientism. Cuvântul "rasă" în accepție curentă echivalează aproape cu acela de "stil biologic". În măsura în care termenul "rasă" îl substituim prin acela de "stil biologic", suntem efectiv puși în situația de a vorbi despre rasă în termeni mai apropiați de intuiția și simțămintele noastre. Cert lucru, există simțământul că te găsești în prezența unui om de "rasă", tot așa cum există simțământul că te găsești în prezența unei opere de "stil". Cel ce încearcă acest simțământ și-a însușit prin aceasta chiar o poziție, de unde se poate lansa în considerații și aprecieri omenește inteligibile. Pentru a vorbi despre o simfonie nu e neapărat nevoie să o reduci la vibrațiunile aerului cari o compun pe plan fizic. Din contră: pentru a vorbi omenește despre o simfonie trebuie să uiți cu totul că ea e alcătuită și dintr'o succesiune de vibrațiuni ale aerului. În cazul rasei trebuie să facem abstracție de ceea ce această entitate ar putea fi pe planul naturii, și să ne mărginim la ceea ce ea este pe planul sensibilității și al valorilor umane. Facem așadar o analogie între simțământul că te găsești în fața fenomenului "rasă" și simțământul că te găsești în prezența fenomenului "stil".

Îmi amintesc că în cursul vieții am încercat de mai multe ori acest simțământ sui generis. Mai acu câțiva ani, la sesiunile pitorești și exotice ale Ligii Națiunilor la Geneva, unde ți se dă prilejul variat să întâlnești exemplare umane în stare să ilustreze viu toate tipurile unul muzeu antropologic, mă impresiona iarăși și iarăși, până la fascinare, figura pe deplin realizată în felul său a omului de stat englez Sir Austen Chamberlain. Eram simplu privitor și nu mi s'a dăruit în nici un fel ocazia să judec vreodată calitățile, nici morale, nici intelectuale ale acestui om, rezervat fără a fi întunecat, stăpânit fără efort și în chip organic impunător, dar în fața lui mă încerca de fiecare dată simțământul coplesitor că mă găsesc în prezența fenomenului

“rasă”, și îl contemplan - fără de a-i înțelege graiul - cu desfătarea vibrantă pe care ți-o comunică o rară operă de stil. Vorbesc despre rasă și iată-mă îndrumat spre cazuri foarte concrete. E cel mai bun drum ce-l putem urma. Căci fenomenul rasă, exact ca și fenomenul stil, îl cuprinzi cel mai deadreptul potrivindu-te în fața lui și arătându-l cu degetul în lumea și în atmosfera lui concretă. Îmi amintesc de un alt moment când am fost atins într'un chip cu totul aparte de acelaș simțământ revelator. Cu ani în urmă, rătăcind odată prin nordul Ardealului, am fost nevoit să poposesc o noapte într'un sat evreesc; am tras la un han cu lumini sufocate de fum și beznă. Mi s'a îmbiat o cameră. Dimineața părăsind camera, am dat într'o mică curte pătrată, înconjurată de pridvoare. În mijlocul curții închise se înălța de minune potriveala unui chioșc copleșit cu viță de vie. Era o splendidă dimineață de Mai. În chioșc stăruiau la masă vreo șase băieți, în vârstă biblică de 12 ani, cu părul roșcat cum e frunza de viță toamna, cu perciuni în spirale și cu ochi mai vii decât cei de veveriță. În atmosfera proaspătă și solară, copiii discutau cu aprindere în jurul unui enorm Vechiu Testament, deschis pe masă, și schimbau priviri și guturale dialectice. Erau așa de cuprinși de focul desbaterii că, deși la spatele lor, nici unul nu a ținut să mă remarce. Am asistat îndelung la această scenă de pui de patriarhi, și am rostit pentru mine, și ca un comentariu la tot tabloul, cuvântul: “rasă”!

În țara noastră cu tipuri de oameni destul de variate, n'am fost pătruns poate nicăiri de simțământul că mă găsesc în prezența rasei în aceeași măsură ca în fața ciobanilor noștri din Poiana Sibiului. Acești mândri ciobani, în ale căror făpturi se împlinesc însușirile fizice și sufletești proprii unui neam de oameni, românesc și carpatin, însușiri cari în atâtea alte părți au rămas - sub presiunea mizeriei și a unor împrejurări istorice suficient cunoscute - latente, sau incomplet dezvoltate, demonstrează palpabil și cu oarecare aproximație nivelul până la care s'ar putea ridica media rasei noastre. Bănuiesc însă că și poenarii s'au bucurat mai demult, poate acu o sută sau două de ani, de o și mai strălucită perioadă de înflorire a rasei lor decât astăzi. De atunci au intervenit unele împrejurări despre cari doctorii ținutului ar putea să istorisească câte ceva, împrejurări cari și-au dat de sigur contribuția nefastă la începutul de declin fizic al acestui splendid neam de oameni. Oricum însă, constatarea aceasta nu schimbă întru nimic convingerea mea că ciobanii din Poiana reprezintă una din culmile stilului biologic românesc. Acești oameni, cu figurile lor înalte, de-un aer aristocratic, de o stăpânită încredere în ei înșiși, prietenoși și totuși distanți, vânjoși fără brutalitate și de-o aspră seninătate, vegetativi și astrali ca brazilii și puternici ca urșii, au fost în timpul din urmă adeseori remarcați cu interes și cu admirație și din partea străinilor. Sunt puține regiuni în Europa, unde simpli oameni dela munte sau dela țară să facă o impresie tot atât de aristocratică. Au apărut în vremea din urmă prețioase și bine alcătuite cărți de propagandă, cu ilustrațiuni de oameni și locuri din România, și cum de ani de zile îmi port rosturile prin străinătate, știu din experiența zilnică cât de mult impresionează și cu ce stăruitor ecou, chiar și numai din simple fotografii, ciobanii poienari. Nu mă preocupă deloc în rândurile de față ce anume “rasă” înfloresce în poienar sub aspect antropologic, cât e de “pură” această rasă, și nici întrebarea dacă românul din alte regiuni nu reprezintă cumva, sub unghi antropologic, altă rasă, sau amestec de rase. Ciobanul poienar mă interesează aici ca *stil* biologic, vital și sufletesc, iar sub acest unghi, trebuie să mărturisesc că în prezența poienarului sunt cu totul furat de simțământul că mă găsesc în fața unui asemenea *stil*, pe deplin realizat și nu numai alcătuit din latențe, din posibilități, sau din fragmente pe cale de a se schița.

După ce te-ai obișnuit puțin să consideri rasa ca stil, e sigur că cele mai multe dintre așa zisele puncte de vedere “științifice”, din cari se atacă problema, ți se vor părea tot atât de puțin esențiale ca de-o pildă isprava savantului, care face curbe grafice, după o compoziție muzicală. Cu toate avantajile sale de metodă, considerarea rasei ca stil e pândită însă și ea de o primejdie, ba chiar de o mare primejdie. Primejdia e cu atât mai mare, cu cât sensibilitatea noastră stilistică e mai rigidă, dar cu atât mai mică cu cât sensibilitatea noastră stilistică devine mai elastică. O sensibilitate stilistică *elastică* încearcă în prezența raselor, ca stiluri vitale și sufletești, stări întovărășite de-o anume evlavie, ca în fața unor fenomene originare ale firei. O sensibilitate stilistică elastică se va transpune cu ușurință și cele mai adesea cu simpatie în ansamblul de valori fizice și spirituale ale unei alte rase. Nu acesta e însă cazul sensibilității stilistice de tip *rigid*. O sensibilitate stilistică *rigidă* va manifesta o aversiune față de ansamblul de valori fizice și spirituale ale unei alte rase. O sensibilitate stilistică *rigidă* va avea tendința să vadă în valorile fizice și spirituale ale altor rase - *non-valori*.

Când conștiința de rasă se împerechiază în chip nenorocit cu o sensibilitate stilistică *rigidă*, se produce fenomenul disgrațios și mătăhălos, căruia îi dăm numele de “*mesianism rasist*”. Acest fenomen constă în exaltarea valorilor fizice și spirituale ale unei *singure* rase. Mesianismul rasist e caracterizat prin credința că o anume rasă omenească ar deține toate calitățile cu care D-zeu a ținut să înzestreze genul omenesc, și că toate celelalte rase posedă aceste însușiri numai parțial sau într'un fel degradat sau viciat. Istoria omenirii a avut parte de mai multe ori de asemenea puțin îmbucurătoare mesianisme: În afară de mesianismul evreesc al vechiului testament și de mesianismul blond al național-socialismului german, despre care actualmente se vorbește așa de mult, mai există un mesianism analog anglo-saxon, precum și unul rusesc. De fiecare dată mesianismul e altfel nuanțat și îmbrăcat în altă doctrină, dar în centrul fiecăruia se găsește pretenția și mândria exagerată a unei anume rase de a fi “rasa aleasă” a lui Dumnezeu. Mesianismele rasiste, desvoltate când în doctrină teologică, când în doctrină biologică, sunt în egală măsură forme ale unei trufii colective. Că mesianismul se întemeiază odată pe un fictiv contract cu Iehova sau că se clădește pe tot atât de fictive considerațiuni de știință naturală cu privire la superioritatea de nivel și de destin a rasei blonde, nu e prea important. Mesianismul vechiu evreesc era bazat pe o așa zisă învoială dela “tu” la “tu” cu divinitatea. Mesianismul germanilor, cari astăzi țin să se “nordizeze” cu orice preț prin înzdrăvenire fizică și prin paganizare, se întemeiază nu atât pe un contract teologic bilateral și cu paragrafe în regulă, cât pe niște așa zise privilegii, ce li s'ar fi acordat blonzilor din partea naturii. Deosebirea nu ni se pare prea mare. Iehova și-a schimbat numele în “Natură” și și-a strămutat preferințele de pe malurile Iordanului pe malurile Spreei. Mesianismul rasist, cu toată flora sa de ficțiuni, a existat și există, oricât formele sale ar contraria simțământul de respect în fața configurațiilor și profilurilor biologice, cari ar trebui acceptate în pluralitatea lor. La rândul său anglo-saxonul, de când a pus piciorul în patria insulară și în imperiul apelor, s'a crezut, neadmițând nici o discuție, neam ales al lui Dumnezeu. Simpatia pe care anglo-saxonul o arată aproape ostentativ vechinului testament nu e decât un simptom al acestui mesianism. Iar rușii, în momentul când s'au trezit la conștiința de sine și mai ales la conștiința că sunt un imens popor, au găsit și ei cu cale să-și exalteze rolul istoric. “Mujicii” și “idiotii” Rusiei deveniră dintr'odată, și cu exclusivitate, singurii purtători de Dumnezeu pe pământ. Moscova visa la un moment dat să salveze omenirea întregă, adică probabil să o și supună. (Ar fi interesant să se cerceteze în

ce măsură a exploatat bolșevismul conștiința mesianică a poporului rusesc, în planurile de revoluționare a lumii).

În acord cu sine însuși, mesianismul rasist, de orice fel, a fost și este atins de o penibilă orbire față de toate virtuțile altor rase. Un popor lovit de această cecitate spirituală nu mai e în stare să se depășească și nu se mai vede decât pe sine însuși. Toate celelalte popoare și rase sunt văzute în oglinda diformantă a narcisismului de unul singur. De necesitatea ce tocmai o subliniarăm n'au fost cruțați nici unii remarcabili gânditori. Lui Houston Stewart Chamberlain, unul dintre teoreticienii favoriți ai național-socialismului german, care de altfel a știut nu odată să pună în frumoasă lumină problema rasei ca atare, îi reproșăm în primul rând *sensibilitatea stilistică mult prea rigidă*. Lipsa de elasticitate l-a făcut incapabil de a pricepe orice nu poartă pecetea blondă a germanismului. Să ne reamintim numai în ce ton nedrept și disprețuitor vorbește el în celebra sa carte "Fundamentele veacului al XIX-lea" de pildă despre vechea cultură egipteană, în care cu toții suntem obișnuiți să admirăm fără de nici o rezervă întâia cultură monumentală apărută în istoria omenirii. Și aceasta pe motivul - cât de irrelevant! - că vechii egipteni nu erau "ari". Sensibilitatea stilistică se poate educa. Să ne amintim ce opinii cu adevărat obtuze aveau europenii în genere despre neamurile negre africane, câtă vreme încă nimenea nu-și luase osteneala sau nu avuse priceperea să pătrundă în secretele culturii lor spirituale. Europenii, cari vor să învețe ceva sau să-și lărgească și să-și mlădieze puțin sensibilitatea stilistică, sunt invitați să citească sau măcar să răsfoiască operele lui Frobenius despre culturile africane. Mărturisesc, și iau răspunderea sub semnătură pentru această judecată, că nu am citit legende mai poetice întruchipate și mai profunde ca semnificație, decât legendele negre. Nu mai departe decât acu câteva zile am asistat la o conferință despre poezia pigmeilor din centrul Africii. Altă surpriză incredibilă. Un "imn către curcubeu" în care pigmeii, aceste fumici umane, aduc laude culorilor cerului și imploră curcubeul să nu-iucidă, m'a emoționat mai profund și mai stăruitor decât mai multe antologii de poezie modernă a mai multor popoare europene laolaltă. Am avut prilejul să aud și poezie lirică polineziană, de largi ritmuri și cu metafore de început de lume, care ar putea să fie semnată de orice mare poet oriental, dela Li-Tai-Pe până la Tagore. Nu am suferit din fericire niciodată de mesianism rasist, dar dacă aș fi suferit, cele câteva lecturi întâmplătoare cari m'au introdus în sufletul coloraților, m'ar fi vindecat definitiv de orice trufie.

Dacă mi s'ar pune întrebarea ce atitudine aș lua față de problema amestecul între rase, as răspunde; nici în această chestiune nu mă îndrumă pretense descoperiri sau principii științifice, ci mai curând sensibilitatea mea stilistică. Mă voi declara cu alte cuvinte împotriva amestecului, dar nu din considerente biologice de puritate a plasmelor ereditare, ci fiindcă mi se pare că amestecul duce în cele mai multe cazuri la lipsă de stil și într'un anume sens la lipsă de caracter. E în joc un elementar simț al stilului și un respect cvasi-religios față de formele substanței vitale, simțăminte pe care nu pot și nu înțeleg să le înving. Simțământul că te găsești în prezența unei rase, care a fost favorizată de împrejurări prielnice de a se realiza consecvent cu ea însăși și de a-și traduce în fapte creatoare toate virtualitățile, este una din rarele bucurii și generoase satisfacții, la care mi s'ar părea monstruos să renunți cu ușurință. Să nu stricăm, să nu nivelăm, să nu spălăcim, noi oamenii, ceea ce a răsărit din sânul naturii și al sorții cu iresistibilă și convingătoare putere a unor fenomene originare plastic delimitate prin grație de sus. Nu mai puțin condamnat ar fi însă și drumul celălalt, al exaltării rasiste. Atitudinea, pretențioasă în formă, primejdioasă pe cât de naivă în esență, a mesianismului rasist, care în ultimele sale consecințe teoretice și

practice propagă în ascuns sau pe față imperialismul spiritual, fizic și economic al unei singure rase - nu e prin nimic justificabilă. Simțământul, singurul, care deschide poarta spre un cadru *ecumenic*, simțământul de evlavie în fața fenomenului raselor - ne dictează să fim noi înșine, sub stelele noastre, și să îngăduim celorlalți să fie și ei - tot ei înșiși, sub stelele lor.

LUMINI DINTR'UN ÎNCEPUT ¹²⁹

de Axente SEVER POPOVICI¹³⁰

Dintr'un punct de vedere, și anume, dintr'un punct de vedere metafizic, lucrurile *nu sunt ci se fac*. Ce înseamnă asta, că lucrurile *se fac*? Înseamnă mai întâi că *se agită*, că există acolo, în inima lor, o *strădanie*. Nu se știe cum, în ce fel; o strădanie spre ceva, după un anumit plan. Destul atât, că lucrurile *se agită*. Și mai înseamnă ceva; mai înseamnă anume că acea *strădanie* există în lucruri dinaintea lucrurilor, de când lumea. Cum există ea în lucruri dinaintea lucrurilor? Într'un fel se poate. Strădania există ca potentă, ca virtualitate a lucrurilor, și prin ea *se fac* lucrurile. Dar acest *dinainte* sau acest *de când lumea* nu este un punct determinabil, precis determinabil pe linia timpurilor. El poate fi aruncat în trecut la infinit, și numai acolo. Altfel nu se poate. Și asta înseamnă iarăși că această strădanie vine din infinit și va dura în viitor tot până la infinit. Căci n'are niciun motiv să moară, și nici o rațiune.

Așadar strădania în lucruri este veșnică. Și din acest caracter de veșnicie se poate deduce că în universul lucrurilor există o *devenire*, o devenire tot veșnică, adică fără margini. Asta înseamnă că nu sunt niciodată *stări pe loc*, și că lucrurile nu se îndeplinesc *perfect*. Adică nu se îndeplinesc fără nici o altă trebuință, ceiaee nu arată deloc că ele ar fi neisbutite, sau că nu și-ar ajunge lor. Nu. Lucrurile *se fac* în marginile lor de existență, și sunt *izbutite* întrucât își ajung lor. Faptul că nu sunt îndeplinite *perfect* spune numai că *formele* nu rămân aceleași, că nu există geometrie veșnică. Și cu atât mai mult, nu există nici un anumit fel de încremenire de care se vorbește în fizică, și nici punctul de ghiață al morții, acea limită teribilă botezată *sub zero absolut*. În lume nu-i este dat nici unui lucru să rămâie așa cum este, nici plantelor și nici oamenilor. Cel puțin în lumea noastră materială și istorică. Dincolo, în transcendent, poate fi altfel. Și trebuie să fie altfel, fiindcă dacă n'ar fi altfel, n'ar mai fi transcendent, ci ar fi tot o lume terestră, sau în cel mai bun caz, o prelungire a condițiilor terestre. Că în lumea noastră, în monotona împărăție a materiei, lucrurile se petrec așa, ne arată chiar experiența noastră istorică, dura noastră experiență, de multe ori plină de aceiași strădanie dureroasă. Poate că undeva stă scris, că tot ce *se face*, să *se facă* cu durere. Formele *se fac* una dintr'alta prin tragica lor strădanie de început; mai ales în istorie, lucrurile se văd de minune.

În bătrânul nostru continent, și în afară de el, se aude un vuet care seamănă cu un plâns. Un efort istoric. O lume vrea să se rupă dintr'alta, și într'o măsură oarecare, s'a rupt. Dintr'un sfârșit *se face* un început; un început care și-a aruncat luminile. In cele ce urmează, încercăm să desprindem câteva din ele.

Vremurile care încep să se ducă, sau altfel, care încep să nu mai fie, să nu se mai *potrivească*, sunt vremuri esențial raționaliste. Adică vremuri în care rânduiri se

¹²⁹ - Revista "**Gândirea**", București. Anul XVI, Nr. 7, Septembrie 1937.

¹³⁰ - Axente Sever Popovici (filozof, asistent al lui Nae Ionescu).

fac după logica oamenilor și nu după logica lucrurilor. Și acesta nu-i semn bun. Omul raționalist vrea să înlocuiască *ce este* și *ce trebuie* să fie, cu planul lui, cu ceiace vrea el. Este și acesta un fel de eroism, dar mai degrabă este un fel de rebeliune. Cea mai grozavă rebeliune. Rebeliunea lui Adam, rebeliunea celor care au vrut să facă turnul Babel. Adam a fost pus dê. Dumnezeu într'un sistem de legi, într'un univers de existență, și dela o vreme, el căuta altceva. S'a ridicat împotriva acelei stări. Și din momentul acela omenirea suferă, se chinue. Rebeliunea Ini a devenit rebeliunea tuiuror oamenilor, pierderea pentru totdeauna a fericirii terestre. Asta se cheama *instinctul demiurgic* al omului. Raționaliștii se caracterizează esențial prin acest instinct demiurgic. Ei au încercat un fel de omogenizare socială, așa numita democrație. Un fel de omogenizare *prin curenți*, dar nu prin curentul care pleacă de jos în sus, ci invers. N'au încercat niciodată să ridice pe cei slabi la măsura celor tari, ci altfel; au încercat să aducă pe cei de sus la cei de jos. Și pentru asta s'a vărsat mult sânge. Istoria revoluției franceze își va aminti întotdeauna de cruzimea frumosului *Saint-Just*, arhanghelul teroarei. Ei au încercat, cu alte cuvinte, o aducere regresivă, contra progresului și contra naturii. De atunci spiritul a început să slăbească, și cu el oamenii: s'a lăsat peste ei un fel de criză spirituală. Elanul pentru valorile înalte s'a oprit. Toată strădania lor se resfrânge în planul vieții materiale. Nimic în afară de ea, nici moarte, nici Dumnezeu. Din punct de vedere spiritual era o structură antică, cu alte cuvinte, oamenii își puneau eul lor personal în centrul vieții. Și totul se învârtea în jurul acestui eu. Nici o aspirație spre înalt, spre diafan. Oamenii aceștia erau numai de suprafață, oameni care lucrează cu abilități și cu întuneric în suflet. Ei erau păgâni, atei, cum păgâni și atei erau vechii greci. Oameni barbari sub cer creștin, căci încă exteriorul lor era creștin. Și mai mult decât atât. Omul domniei raționaliste era omul alterat, câteodată omul aproape negat. Un om oare refuza să se retragă în sine și care refuza să se cunoască. Peste el s'a prins o altă realitate, suprastructura conveniențelor, și omul n'a mai fost om. Gândurile lui erau gândurile pielii sociale, trecătoare, ca o cucerire în pădurile cu iluzii. A murit sinceritatea și încrederea în puterile subterane ale sufletului.

Dar formele acestea s'au îndeplinit până ce și-au ajuns lor. Din momentul acela au început altele să *se facă* din ele, prin strădania care este dela început în ele. Formele noi care încep. Aceste forme încep dela om.

Se crede că unii oameni sunt supra-dimenisionali, că prin puterea intuiției lor istorice, văd lung înainte. Și se mai crede, că acești oameni așezați în inima lucrurilor, inspirați, trag în alb liniile altei spiritualități, geometria începutului care luminează. Eu nu sunt contra acestei păreri, dar nu sunt nici prea înflăcărat pentru ea. Și asta numai pentru simplul motiv că nu știu precis dacă oamenii eroi fac istoria sau dacă istoria se face singură. Problema s'a discutat mult, și se discută încă. Ceiace se vede, și asta fără nici o umbră de îndoială, este faptul că aproape, peste noi, în aer, se întind liniile unui om nou. Și nu numai liniile unui om nou, chiar oamenii noi.

Este însă o deosebire esențială de grad între omul nou definit geometric, adică numai prin liniile spiritualității noi, și omul realizat într'o măsură oarecare într'această spiritualitate; între omul nou abstract și omul nou concret. Pe noi ne interesează cu deosebire omul nou abstract; problema sub aspectul etic.

Omul nou este rodul unei revoluții. Nu a unei revoluții politice, nici a unei revoluții culturale. Omul nou este rodul unei revoluții spirituale. Dacă ar fi bine înțeles termenul, am spune rodul unei revoluții sufletești. De unde urmează a înțelege că este o revoluție *interioară*. Oamenii care au arătat luminile începutului nou au plecat ca toții dela aceleași constatări. Ei au văzut că oamenii de până acum

erau răi, experiența lor dură i-a făcut răi, dar nu iremediabil răi. În ei a mai rămas ceva bun, și lucrurile trebuie să înceapă de la izvor, din rădăcinile pure ale sufletului. O primă răsturnare. Omul nou își îndepărtează eul personal din centrul vieții, îl îndepărtează la margine și pune în locul lui pe Dumnezeu. În sufletul omului nou, Dumnezeu strălucește ca un rug aprins. E o trăire profund creștină, toată viața centrală i se desfășoară în jurul elipsei divine. *Nu mai sunt eu, ci Christos este acela care trăiește în mine*, spunea acum nouăsprezece veacuri apostolul Pavel. Este un fel de renunțare la condițiile noastre terestre. Mistica creștină ortodoxă spune că cel care crede ca și apostolul optează pentru apatie; prin simțurile lui funcționează deacum o putere divină, și lumea întreagă este văzută numai din plan divin; ochiul lui Dumnezeu este o fântână de dragoste și lumea cu omeneasca ei condiție de suferință, cu dezechilibrul provocat de păcat, trăiește din nou în Dumnezeu, întreagă în imensitatea ei și învăluită de dragostea plină de milă pe deoparte, de admirație pe de alta. E o purificare, un drum dramatic prin care omul trăiește starea primordială, sentimentul de armonie paradisiacă al lui Adam cel dinaintea de cădere. Omul revoluției spirituale este omul lăuntric, omul pătruns de iubirea divină, și care iubește sincer. Omul cu rază din suflet drept spre cer. Omul iubirii de Dumnezeu, de sine și de semenii. Omul nou se iubește și pe sine, căci a te iubi pe tine este un imperativ moral. De aci decurge un alt caracter al omului nou: caracterul reflexiv, o reflexivitate întoarsă spre sine. Omul nou se retrage în sine, se retrage să-și prindă dimensiunile lui intime, să se cunoască așa cum este, cu raza divină din suflet. E un fel de reabilitare a omului, un minut când știe că mai are rezerve, și că durerea lui interioară este încă remediabilă; un minut când șarpele negru al răului se rupe. Omul nou se ridică drept, și în același timp, pur. El lasă la o parte suprastructura, el lasă la o parte minciuna, căci toate acestea desfigurează omul și umflă mizeria omenească. Omul nou se ridică drept și pur.

Prezentul nostru este un prezent furtunos, câteodată aproape nebun, un prezent care vrea să se rupă din lepră. Și în furtuna acestui prezent mor mulți, se întâmplă chiar că mor cei care ar trebui să trăiască. E un ceas tragic acest prezent când oamenii cei mai buni mor, s'ar putea spune poate, că este un ceas tragic și nedrept. Dar lucrurile stau altfel.

În noua spiritualitate moartea a primit alt sens, și este fundamental deosebit, înainte însă de înțelegerea acestui fapt, unele precizări de început. Mă gândesc îndeosebi la etica suferinții omului nou.

Omul nou suferă multe erori istorice, dar este tare și știe să le sufere. Pentru mai bună adâncire ne servim aci de gândurile lui Max Scheler. Pentru omul spiritualității noi, suferința nu mai este ca pentru ceilalți oameni, un scandal. Dimpotrivă, suferința este o stâncă ce îi apasă sufletul, o stâncă ce îl leagă profund de izvoarele ființei. Este o linie de gheață care dă omului nou conștiința vie, sensul mai clar al vieții. Suferința în general este un principiu adânc, o semnificație secretă, și sensibilitatea noastră omenească are mai mult spațiu pentru suferință. S'ar putea depăși chiar aceste idei, și s'ar putea spune mai mult din punct de vedere mistic, că în memoria ancestrală a omenirii stă amintirea paradisiului dinaintea de păcat, și în amintire, dorul de paradis, care este tot un fel de suferință, și încă mare suferință.

Dacă este așa, atunci atitudinea omului nou nu este de-a nega suferința, căci suferința în cazul acesta este o realitate ce nu se poate nega, și atitudinea omului nou nu este nici aceea de-a încerca s'o atenueze. Atitudinea lui este de-a pătrunde sensul real al suferinții.

Omul nou întinde sensul suferinții dela senzațiile de durere până la agonia

metafizică și religioasă a sacrificiului, căci sacrificiul este culmea cea mai sublimă a suferinții. Omul nou suferă până la sacrificiu. Sacrificiul însă este socotit ca moartea părții pentru tot, pierderea unei valori inferioare în profitul altei valori superioare. O moarte de bună voie. Nu însă o moarte pur biologică, sau o moarte numai pentru curiozitatea morții, ci o moarte cu sens. Cel care renunță de bună voie la viață o face cu scop, întotdeauna cu un scop mai înalt decât viața. Fiindcă acest scop este valoarea superioară. În istoria omenirii mii de oameni au primit moartea pentru cruce, au renunțat singuri la viața lor în folosul unei valori superioare, iubirea nemărginită de Christos. Este un exemplu superb de sacrificiu religios, de cel mai înalt sacrificiu omenesc. *Kierkegaard, Cervantes, Pascal, Leopardi, Miguel de Unamuno*, au trăit numai agonii metafizice, ceilalți, morții pentru cruce, au primit sacrificiul religios, *mântuirea*.

De această etică a sacrificiului se leagă sensul morții. În spiritualitatea nouă, moartea trebuie privită senin, fără îngrijorare, și cu atât mai mult, fără groază. Ea nu este un fenomen *ce vine* și de oare se leagă toate durerile agoniei; ea este un sfârșit prin care intrăm într'altă lume, în durerea veșnică sau în fericirea veșnică. Și de etica sacrificiului, de acceptarea morții se mai leagă ceva; se mai leagă o iubire adâncă pentru valoarea superioară, căci sacrificiul mu este decât o *dăruire* a ta, o *dăruire* din iubire. Căci nu te poți dărui și nu poți accepta moartea decât într'o stare intensă de iubire. Lucrurile se explică și altfel. Sacrificiul are puterea formidabilă de-a *uni* părțile cu totul.

Dar ce însemnează a *uni* părțile? Însemnează mai întâi, că face *armonia* părților. Armonia e strâns legată de *unire*; este chiar o condiție necesară a *unirii*: Așa credea și bătrânul filozof *Empedocles*. Și a *face* armonie în lucruri este altceva decât a pune ură. Armonie înseamnă iubire. Așa dar, sacrificiul are puterea formidabilă de-a *uni* părțile. Pe plan etic, aserțiunea se traduce în sensul că sacrificiul are puterea nevăzută de-a *uni* pe om cu Dumnezeu. De-a lega omul de cer. Și mai departe, luminile sacrificiului se resfrâng și în politic. Ce însemnează în politic că sacrificiul *unește* părțile? Asta înseamnă mult, enorm de mult. Însemnează că prin sacrificiu indivizii se topesc în națiune, se *unesc* cu națiunea. Viața națiunilor și aproape tot miracolul istoriilor naționale stă în *curajul de sacrificiu, izvorul* limpede în care merge deliciul iubirii.

Sacrificiul este aproape un monstru; filosoful de care amintim, *Max Scheler*, spune că este așa precum capul lui Ianus, cu două fețe; una spre valea lacrimilor și alta spre creasta zâmbetului, căci aci sunt date, bucuria de-a iubi o valoare superioară și durerea morții. Mai ales durerea morții, o durere învinsă de iubire. Prin sacrificiu, omul nou cere moartea, merge spre ea, o caută; sau mai corect, prin acceptarea morții omul nou caută mântuirea. Sub raportul acesta, omul modern, omul care se duce, este un metazoar. Spiritualitatea nouă stă într'o altă lume de bucurii și dureri, într'un univers aparte. Frica de moarte, unul din cele mai groaznice izvoare de suferință ale omului, nu mai este. Omul nou nu mai simte frica morții. De aci se înalță optimismul lui istoric, spiritul eroic al omului nou. În istoria filosofiei au mai fost gânditori părtași ai eroismului: *Kant, Hegel, Fichte, Nietzsche, etc.*, și au mai fost și în antichitate *Socrate* și toată școala stoică. Dar eroismul omului nou este altfel; este un eroism de structură creștină.

Suferința omului antic, a vechiului grec, mitul lui Hercule, este o suferință mai mult *cavalerească*. Eroul antic caută suferința, o caută ca s'o învingă, așa cum arătau învățăturile etice stoice. Dar maniera asta eroică nu rezolvă nimic, căci eroismul *cavaleresc* cade învins în fața suferințelor subterane ale sufletului. Iar când *învinge*,

nu face altceva decât să refuleze suferințele mari în depărtările sufletului. Etica eroismului stoic, se spune că seamănă cu o fantomă; învinge aparența lucrurilor, fantomele. Dar omul antic mai avea un fel de-a învinge suferința; o manieră contrarie celei cavaleresti. Asta era apatia, anularea sensibilității. O apatie însă mult diferită de apatia misticilor. La cei vechi, la greci, apatia era anularea sensibilității și concentrarea vieții, în creier. Dar felul acesta de-a învinge suferința nu mai este eroic; Monsieur Teste, omul numai creier, nu este deloc erou.

Omul nou vede acest lucru altfel; suferința adâncă, suferința tenebrelor sufletești egală față de tine ca și față de alții, e un fel de viziune senină a unei ordini superioare de lucruri, din care respiră numai iubire. Peste spiritualitatea nouă cade, precum o ninsoare din stele, roua iubirii divine, și prin ea, omul nou în universul lui de suferință *se purifică*. Christos a suferit pentru toți, și calitatea dumnezeiască a celui care a suferit, dă suferinții creștine o nouă și misterioasă noblete. Aci stă toată deosebirea, toată grandoarea mântuirii întru Christos. Ascetismul creștin este un act pur de mistică și în afară de orice caracter normativ. Ascetul nu face asceză fiindcă vrea să arate celor din jur că așa vrea Dumnezeu; el face asceză dintr'o convingere curată de mântuire, și pentru că eterul hurie se coboară peste el. Eroismul antic era însă de caracter pur normativ. Socrate nu primește să fugă din închisoare și acceptă moartea fiindcă așa era drept și frumos față de discipolii săi, nu față de dreptul și frumosul absolut sau față de zei. Este deci un sacrificiu legat de un sens îndeosebi terestru, pe când eroismul creștin al omului nou este restrângerea unui sacrificiu de profunzime, legat cu o rază verticală de cer, un fel de investimântare în nemurire.

Dacă mai îngustăm nițel problema, strângând-o exclusiv la liniile creștinismului ortodox, lucru care de altfel ne interesează esențial, atunci capitolul suferinții primește un sens mai tare. Suferința omenirii, suferință ieșită din dorul de paradis, este o stare care întrece condițiile pur umane; ea se întinde ca o dimensiune uriașă peste tot spațiul. Durerea și suferința se restrâng în cosmos; el, cosmosul întreg, suferă și se transformă prin suferință. În gândirea teologică, dacă ne este îngăduit să ne exprimăm în imagini oarecum terestre, sunt doi poli; Dumnezeu și omul. Iar între ei toată existența, cosmosul, este pătruns de iubirea care se revărsă delă Dumnezeu spre om și delă om spre Dumnezeu. Ar fi într'un fel, exprimată în termenii cei mai largi, concepția organicistă ortodoxă, legătura mare dintre sufletul omului și mediul cosmic.

Nu ne gândim să reluăm problema realității națiunilor în cadrul creștinismului, și mai ales în cadrul ortodoxiei; ea a fost prea bine discutată de oamenii competenți. Ne gândim doar să arătăm realitatea primordială a suferinții și suprafața ei largă, fapt din care reiese cu necesitate o etică a suferinții, și care duce la sacrificiu. Sacrificiul, la rândul lui, este caracterul ultim și cel mai tare care duce la eroism. Aci s'ar putea ridica altă problemă; problema anume, dacă sacrificiul *face* eroul sau dacă, numai eroul este capabil de sacrificiu. Cu alți termeni, dacă cineva devine erou numai după ce a făcut un sacrificiu, sau dacă el face un sacrificiu numai pentru că este erou. Problema nu este atât de grea cum pare; și ea se mai poate pune și altfel. Se mai poate pune în felul următor; dacă *starea de erou* se face numai după săvârșirea unui act de sacrificiu, sau dacă actul de sacrificiu este cuprins în definiția *stării de erou*. Aci lucrurile încep să fie mai clare. *Puterea de sacrificiu* este o condiție necesară a eroului. Dar o condiție absolut necesară. Un erou trebuie să fie capabil de sacrificiu; dacă n'are acest foc nu poate fi erou. Toți eroii istorici și toți sfinții au fost *capabili* de sacrificiu. Dar altceva; nu toți eroii și nu toți sfinții au *făcut* sacrificii. Împlinirea unui sacrificiu nu este condiție necesară eroului. Eroul este, a *fost făcut* erou dela

începutul lui, și prin faptul acesta, el are în sine *virtualitatea* de-a face orice sacrificiu. Atât îi este necesar. Dar însemnează asta că între eroul numai cu *virtualitatea* sacrificiului și eroul cu sacrificiul *efectiv* nu există nici o deosebire? Nu. Și unul și celalt sunt eroi, dar se deosebesc prin ceva. Unul, cel numai cu *virtualitatea*, este erou, nimic mai mult decât erou; celălalt, este erou, un erou care nu este mai *realizat* decât cel dintâi, dar este unul care *s'a mântuit*, sau unul care *și-a mântuit* poporul, națiunea. El a îndeplinit o mare chemare a durerii omenești, faptul nostru *omenesc* de ispășire. Da, *omenesc* și nu *eroic*. Căci *mântuirea* este capătul spre care tindem noi toți, omenirea întregă și nu numai eroii. *Mântuirea* este o finalitate, o finalitate a tuturor oamenilor, și în același timp a eroilor, dar a eroilor numai întrucât sunt oameni. Nu întrucât sunt eroi. Dar asta nu însemnează iarăși că între eroi nu există deosebiri de grad. Discuția s'a purtat numai asupra condiției *necesare și minime* a eroului.

Spiritualitatea nouă este eroică. Ceiace nu însemnează câtuși de puțin, că toți câți trăesc în noua spiritualitate sunt eroi. Ei respiră dintr'o atmosferă eroică, dar nu sunt cu toții eroi; după cum nu toți cei din comunitatea creștină sunt creștini adevărați. De altfel nici nu s'ar putea altfel, fiindcă eroii n'au sens decât acolo unde condițiile generale de existență sunt sub puterile lor. O țară numai de eroi ar fi o țară de oameni normali, și nimic mai mult, cu alte cuvinte, o țară fără eroi. Dar atunci cum rămâne cu *definiția* eroului? Noi am definit eroul, sau nu, am stabilit condiția *necesară și minimă* a eroului. Eroul are în sine *virtualitatea* sacrificiului. Asta însemnează că dacă la un moment dat, toată lumea ajunge la această *virtualitate* devine eroică, adică toți oamenii devin eroi? Nu înseamnă deloc așa, căci această condiție dacă este *necesară și minimă*, nu este *suficientă*. Ca să fii erou mai trebuie ceva. Mai sunt condiții de îndeplinit. Dar problema se mai poate suci și altfel. Când spui că o țară unde sunt numai eroi, nu este o țară de eroi, ci este o țară de oameni *normali*, asta însemnează că eroul este considerat ca o excepție, ca o *abatere* delă normal. Raționamentul vine așa; dacă nu este o țară de eroi este o țară de oameni normali. Ceiace vrea să spue că eroii sunt normali. Așa spune raționamentul, dar nimeni nu crede că el este de drept divin. Și el poate greși. Eroul nu este *anormal*. Dimpotrivă, el este *prea normal*. Dar există totuși o *abatere*. Da, există. Inșă o *abatere* dela *frecvență*, dela mulțimea cazurilor, nu dela *normalitate*. Am putea spune câteva cuvinte despre ceiace înseamnă *normal* și *anormal*, dar asta este o altă chestiune. Și să ne întoarcem.

Eroul este *virtualitate* de sacrificiu, dar nu este numai atât. El este un rod al națiunii, al colectivului național, și sensul universal al eroului stă în credința în biruință. Eroul trăește într'un univers de elan; un fel de vijelie care zboară în carne, în plante, în lut, și pe deasupra în spirit, fiorul vieții și al diafanului. El este mai presus de spațiu, dacă admitem părerile unora că *spațiul este semnul morții*. Eroul construște timpul în durata sa, căci durata, în aceiași ordine de idei, *este semnul vieții*. Asta însemnează că eroul nu moare niciodată. Și aci nu este vorba numai de o *nemurire* istorică, ci chiar de una ontologică, fiindcă structura sa aproape de sfânt, apt de mântuire, trăește mai departe în transcendent. O trăire veșnică.

Poate prea întunecate sau poate prea incoerente, acestea ar fi câteva lumini dintr'un început care se vede.

SCURTĂ RECAPITULARE ¹³¹

de Nichifor CRAINIC

Scriu aceste pagini în timp ce mă zbucium încă pe un fotoliu ministerial. De două luni durează zadarnica frământare. La 4 Iulie, când am fost silit să mă travestesc în această demnitate, Basarabia era răpită, iar Bucovina sfâșiată pe jumătate. De când sunt eu aici, Cadrilaterul a fost cedat fără discuție, iar inima și pământul Ardealului au fost rupte în două. Am pierdut mai bine ca o treime din țară și o bună treime din populație, dintre care numai frați de acelaș sânge cu noi vreo patru milioane. După cedarea Cadrilaterului, aflată ca fapt împlinit chiar de noi miniștrii, am demisionat, înțelegând că nimic nu se mai putea repara din ceea ce era hotărît să fie dezastrul României. Demisia mi-a fost respinsă: trebuia să fim solidari în consfințirea tragediei statului nostru. M'am simțit toată această vreme, lungă cât două veacuri, ca un biet om neputincios, forțat totuș să sprijine cu brațul, în absurd, colosul unui Blockhaus în prăvălie!

Dece mi-o fi dat mie Dumnezeu acest blestem? Să ispășesc păcatele altora; să pun numele meu pe crime săvârșite de alții!

Cu nimic nu mă simt vinovat și tocmai de aceea nici prin gând nu-mi trece să mă desvinovățesc. Știu foarte bine că tragedia României, sub atotputernicia europeană a Germaniei și Italiei, nu e decât consecința logică a nenorocitei politici anglo-francofile, pe care a făcut-o unilateral și orbește democrația română. Eu n'am fost niciodată francofil și cu atât mai puțin anglofil; iar democrația nimeni n'a demascato cu înverșunare mai desinteresată, în toată monstruositatea ei, de douăzeci de ani încoace, ca mine.

Acum un deceniu, când a venit Carol II pe tronul României, eram un biruitor, fiindcă luptasem pentru cauza lui ca puțini alții. Aș fi putut să beneficiaz de toate grațiile, de toate onorurile, de toate bogățiile, sub această domnie de pomina, care s'a început în delirul mulțimii și s'a sfârșit cu catastrofa neamului meu. N'am vrut s'o fac; și n'am făcut-o cu o încăpățănare în stare să desamăgească pe cei din urmă prieteni, cari scontau și ei beneficii din situația pe care aș fi avut-o. Dela început, m'am așezat deacurmezișul practicelor acestei domnii. Împotriva oricărei așteptări a tinereții noastre înflăcărare, ea venea să așeze tronul peste hruba francmasonică, lângă tron iudaismul, iar deasupra anglo-francofilismul genevez. Ca să rup coaja aparențelor de pe aceste bube ce aveau să infecteze viața lăuntrică a României și să ducă la prăbușirea de azi, am înființat ziarul *Calendarul*. Mi-a fost dat să am cel dintâiu curajul nebun de a ataca francmasoneria, când ea se ascundea în purpura regală; mi-a fost dat să am cel dintâiu curajul nebun de a înțepa pistruii iudaici de lângă tronul țării; de-a mă încaiera absolut cu toate partidele democratice; de a înfiera pe toți marii nelegiuți ai vieții publice; de a zvârli disprețul în obrazul augustei camarile. Nu eram un revoluționar. Neam de neamul meu țărănesc n'a știut ce e aceea republică: — o concepție politică de mahala! În naivitatea mea, care era totdeodată curajul meu, voiam numai purificarea monarhiei de paraziți naționali și de insanitățile internaționale. Aveam un Rege tânăr și inteligent; îl voiam al duhului autohton și al unei generații tinere care, urând francmasoneria și iudaismul, disprețuind democrația și internaționalismul, să clădească sub comanda lui, a Regelui, o țară nouă din România Mare.

¹³¹ - Revista "**Gândirea**", București. Anul XIX, Nr. 7, Septembrie 1940.

Nu eram un negativist ca atâtea strălucite spirite diabolice. În locul a tot ce trebuia dărâmat, propuneam soluții care, abia după atât amar de ani, au căpătat actualitate în nenorocita noastră patrie.

Democrației îi opuneam corporatismul. Un singur citat din sutele de articole câte le-am scris:

„Ceeace trebuie să reținem încă odată, din aceste dureroase întâmplări, noi cari suntem convinși, că partidele politice au adus ruina României, e că aceste partide, deși nediferențiate fundamental în doctrinele și programele lor, și semănând ca două picături de apă chioară în practicele de guvernământ, se dovedesc a miia oară incapabile de un minimum de sacrificiu când e vorba de salvarea patriei. În fața acestui adevăr verificat din nou, se impune o altă orientare, categorică, pentru viața noastră politică. Și anume: *statul corporativ*, singura reprezentare organică și reală a țării la cârma statului. Intregul spirit al vremii merge în această direcție azi, când democrațiile fracționate în partide au intrat pretutindeni în faza amurgului definitiv”.

Acestea le scriam când era o crimă să vorbești în România de corporatism: *la 10 Iunie 1932!*

În fața partidelor politice, care au ruinat țara, propuneam formațiunea unică și exclusivă a tineretului. Un singur citat din sutele câte le-am scris:

„România noastră, adânc ruinată de spiritul politicianist al cluburilor, are nevoie de o fundamentală transformare a vieții politice. De unde să așteptăm această transformare? Dela miile de oameni curați, rămași în afara partidelor. Și mai ales delatineret. În sufletul acestui tineret se repercutează sentimentul tragic al dezastrului de azi. Dar tot acest tineret, în virtutea miraculoasei taine a exuberanței lui vitale, poate provoca marea mișcare de reacțiune mântuitoare. Cu o condiție neapărată: organizarea lui independentă împotriva cluburilor care au ruinat România.

Italia e creată de tineri... Germania se ridică uriașă din prăpastie pe umerii tinerilor. Tineri ai României, unde sunteți?”

Acestea le scriam *la 26 Iunie 1932*, când Garda de Fier, susținută fără limită, era abia la începutul organizării. Acum 9 ani, când predicam de unul singur în publicistica noastră aceste idei, ele apăreau atât de noi și de neobișnuite încât toată ciupercaria profeților de azi nici nu le bănuiau măcar însemnătatea. Corporatism și partid unic — partid unic al tineretului, iar nu al colecției de estropiați ai cluburilor politice! — amândouă aceste idei năzuiau la organizarea modernă și la regerarea morală a vieții interne românești.

În ce privește politica externă a României, predată pe atunci în brațele Franței și Angliei, și dormind dusă sub păienjenișul Societății Națiunilor ca fecioara din poemul eminescian, fără îndoială că vechii cititori ai *Calendarului* își aduc bine aminte de campania îndelungă împotriva Franței, arătându-i putreziciunea morală, împotriva Genevei și a mondialismului ei, demonstrând imposibilitatea de a fi pus în practică; aceiași cititori își amintesc desigur avalanșa articolelor despre Italia mussoliniană, articole ce constituiau pentru publicul nostru revelația unei țări și a unei ordini politice cu totul noi, și tot astfel potopul de articole despre național-socialismul german încă de pe când acesta nu ajunsese la guvern.

De acum nouă ani, și înaintea oricui în țara noastră, am luptat pentru o politică de apropiere de Italia și de Germania cu scopul de a contrabalansa revizionismul maghiar ce căuta să se sprijine pe aceste țări.

Iată ce scriam la 21 Octombrie 1932 despre raporturile noastre cu Italia:

„Anexați total la politica Franței, am neglijat total Italia. Un prieten sosit dela Roma, cu legături în anturajul Ducelui, îmi spunea zilele trecute că d. Mussolini, întrebat asupra raporturilor cu România, a răspuns: „Italia a făcut tot posibilul să se apropie de România, dar România a făcut tot posibilul să se depărteze de Italia”. Aceasta e situația reală. Iar Italia a îmbrățișat cauza Ungariei...

România nu are nici un fel de politică externă proprie. Predată Franței, ea a renunțat la orice inițiativă. O diplomație e însă într’adevăr diplomație întrucât nu se culcă pe o ureche ci, în afară de constelația actuală în care se găsește țara, își creează negreșit legături în partea cealaltă. Situația noastră geografică și spiritul însuși al istoriei noastre politice ne obligă la o echilibristică perpetuă în legăturile cu străinătatea. Să fim pregătiți pentru orice eventualități. Dar noi, pentru a fi pe placul Franței, care ne tratează ca pe o simplă colonie, am renunțat la orice inițiativă, la orice activitate diplomatică, la orice urmă de politică externă proprie”.

Am fost după aceea în Italia, în 1933 și 1934, am avut cinstea să discut îndelung cu Ducele eventualitatea unor raporturi strânse între dânsul și țara noastră și știu cât erau de dorite aceste raporturi și ce foloase imense am fi putut să tragem din ele. Ca o concluzie a ultimei convorbiri, din August 1934, Benito Mussolini mi-a repetat de trei ori următoarea frază cu dorința s’o transmit Regelui Carol II: „*Spune din partea mea Regelui României că e necesar să se debaraseze de democrație, care va fi nenorocirea lui, și să îmbrățișeze fascismul, care va fi salvarea lui*”. Cum eram un ciumat, n’am putut transmite direct acest profetic avertisment. L-am încredințat unui curtean care, sunt aproape sigur, n’a avut bărbăția să-l comunice.

Precum am spus, fenomenul german l-am urmărit sistematic cu un an înainte de triumful hitlerismului. Am avut curajul ca în ostilitatea întregii democrații și a întregii prese iudaice și iudaizate, să public încă de pe atunci în Calendarul o serie de interviewuri cu fruntașii național-socialismului german, provocându-i să se exprime singuri despre eventualele relații ale Reichului cu România.

Comentând interviewul d-lui von Tecken, scriam la 11 August 1932:

„De câtăva vreme fenomenul german se menține pe primul plan al atenției europene. L-am urmărit și-l urmărim cu încordată luare-aminte, *fiindcă suntem convinși că el poate fi dintr’un moment într’altul determinant pentru viața de mâine a continentului*. Din vastul rezervoriu german, care clocotește de frământările politice, sociale, economice și naționale, cele mai adânci din câte se cunosc astăzi, *poate să zbucescă un nou războiu, poate să răsară o mare biruință împotriva comunismului, poate să se închege forma cea nouă de viață social-economică în stare să înlocuiască regimul democrației capitaliste, azi în completă derută. Mobilitatea spiritului german în continuă devenire e susceptibilă de noi forme de viață în măsură mai mare, comparată cu spiritul altor popoare europene*”.

În 1933, Adolf Hitler era stăpânul Reichului. Relațiile cu noua Germanie ne interesau cu atât mai mult. Am publicat în Calendarul un lung și foarte interesant interview cu d. Alfred Rosenberg, care era doctrinarul politicii externe național-socialiste. Comentându-l, scriam la 7 Mai 1933:

„D. Alfred Rosenberg crede că tot complexul de probleme ale țărilor din bazinul dunărean *se poate rezolvi pe cale pașnică și amicală. Germania participă la soluționarea lor „desinteresat și obiectiv*”. Noi știm ce însemnează pentru economia germană bazinul dunărean, care constituie pentru ea un obiect de intens studiu și încordată atenție. Știm iarăși ce însemnează pentru noi, pentru economia noastră, Germania. Pentru o țară agricolă și neutilată ca România, Germania industrială nu

poate fi indiferentă; și invers. „Puteți fi sigur, zice dânsul, că România va avea un rol corespunzător forței și importanței sale în măsurile noastre economice”. Noi mai știm însă că Germania hitleristă urmărește o foarte strânsă legătură între politic și economic și că, deci, relațiile economice vor fi regulate de cele politice. Totul atârână de atitudinea politică a României față de noul regim german. *Intrând în joc însăși interesele noastre vitale, nu ne putem îngădui luxul de a simula, ca până acum, față de Germania, atitudini ce sunt ale altora și nau dece să fie ale noastre*”.

Planul d-lui Alfred Rosenberg s'a realizat exact „pe cale pașnică și amicală”, așa cum l-a anunțat la 6 Mai 1933; cu deosebirea că noi am rămas surdo-muți la oferta de „relații cordiale” ce ni se făcea atunci. Continuând să facem jocul Franței și Angliei, am pierdut, după Basarabia și Bucovina nordică, jumătate din Ardeal. Așteptând convertirea noastră, Germania hitleristă nu se exprimase niciodată în favoarea revizionismului maghiar. Calea era deschisă larg pentru un acord între România și noul Reich. Acest acord l-am cerut categoric la 4 Iulie 1933:

„Nu cunoaștem nicio declarație germană cu privire la tratatul dela Trianon. Cunoaștem, dimpotrivă, declarațiile d-lui Alfred Rosenberg, conducătorul politicii externe a partidului național-socialist german, făcute *Calendarului*, prin care „noul imperiu”, adică regimul hitlerist, dorește cele mai cordiale relații cu România. E dela sine înțeles că aceste cordiale relații nu presupun revizuirea tratatului dela Trianon, adică revizuirea granițelor României. Germania nouă, revizionistă în vederea Coridorului, a păstrat o prudentă și semnificativă rezervă în ce privește tratatul dela Trianon, pe care Ungaria furibundă l-ar voi sfărâmat de pumnul german. *Berlinul ne pune la îndemână posibilitatea de a, lua noi inițiativa. Lichidarea revizionismului maghiar atârână în mare parte de un viitor acord de colaborare mai strânsă între România și Germania, acord pe cărei noi îl concepem în spiritul Genevei*”.

În spiritul Genevei, care domina pe atunci politica internațională, dar care îngăduia totuși asemenea acorduri.

Rezumând, prietenia față de Germania, pe care o preconizam de unul singur, se întemeia pe două argumente: unul, interesul economic; al doilea, contrabalansarea revizionismului maghiar. „Adevărul acesta, — scriam — dacă nu-l înțeleg democrații noștri anacronici și străini de spiritul nou al vremii, îl înțelege perfect tânăra Românie naționalistă”.

În numele acestei tinere României naționaliste, îl formula în 1937, printr'un răsunător manifest, Corneliu Codreanu. România democrată, România maimuțelor Parisului și a lacheilor Londrei a rămas și de această dată surdă și mută. Italia și Germania de acum nouă ani alcătuiesc Axa de azi, atotputernică prin forța spiritului și a brațului. Catastrofa noastră devenise inevitabilă. Cu o nedemnită care egalează nepriceperea anterioară, am cerșit în ultimul ceas garanțiile pentru un biet trup cu mâinile și picioarele tăiate. Aceste garanții se puteau obține însă demn și folositor, pentru o țară neciopârțită, dacă democrația română ar fi înțeles la timp să facă politica intereselor patriei.

A făcut-o, în schimb, pe aceea a tuturor trădărilor și a tuturor crimelor.

Eu am fost asvârlit în temniță, târît la judecată, ruinat, interzis, ținut un deceniu la periferia vieții, ca un câine aruncat pe maidan: iar tânăra Românie naționalistă — secerată în floarea inteligențelor ei și ajunsă cadavre expuse la răspântie.

Doamne, dece mi-ai dat mie, care am trăit gloria României Mari, blestemul să văd această catastrofă, ce cutremură până și mormintele martirilor?

Revoluția Legionară ¹³²

de Nichifor CRAINIC

Ziua de 6 Septembrie 1940 e deopotrivă culminația unui dezastru și începutul mântuirii.

Dezastrul național, care stă în slujirea monstruoasă a conturului aproape rotund, pe care îl avea statul nostru, a culminat, — dacă se poate spune astfel, — în prăbușirea fostului Rege. Lucrul s'a întâmplat fulgerător. Au fost de ajuns, pentru aceasta, brațele oțelite de voința unui General, care a sgâlțâit tronul, ca pe un pom în toamnă, în care ar fi rămas un singur fruct răscopt. A fost ceva atât de firesc și de necesar încât n'a surprins pe nimeni. Regele țării nu e o cucuvară pe casă, pândind a pradă și cobind a soartă rea, ci șoimul ager, care stă cu ochii țintă pe hotare. Intre Rege și hotar e o legătură indisolubilă. Unul se păstrează prin celălalt. Unul se prăbușește prin celălalt. Hotarul rupt, care a zdrobit inima românească, a desgolit nevrednicia paznicului. Destinul unui neam, pus astfel în joc, nu cunoaște și nu trebuie să cunoască nici o cruțare.

Să nu pară nimănui curios că vorbim astfel, noi, cari l-am susținut, chiar după ce ne-a svârlit în temniță și ne-a socotit zece ani otreapă de șters ghetele. Există două feluri de a-l fi susținut în timpul domniei. Unul e acela de a-i fi măgulit și speculat profundele slăbiciuni, cu cinismul celor mai mizerabile calcule de profit. Altul e acela de a-i fi ambiționat și stimulat calitățile, în sensul monarhului ideal cum l-ai fi dorit să fie. Intâiul fel aparține politicianilor, cari s'au făcut cu duiumul complicității fărădelegilor de sus și, prin urmare, deopotrivă responsabili de dezastrul pe care îl trăim. Al doilea fel ne aparține nouă, celor cari fără să închidem ochii în fața slăbiciunilor, am pus în scrisul nostru, toată voința de îndreptare și toate elementele scoase din istoria națională, pe care le-am fi vrut și le vrem încarnate în monarhul țării. Schimbați numele propriu în tot ce-am scris și veți descoperi că nu e vorba de o persoană, ci de monarhul permanent pe plan ideal, așa cum ni-l închipuim, ca o binecuvântare pentru România. Doctrina noastră e aceea a monarhiei ortodoxe, cum ni se lămurește ea din istorie, și nu putem concepe un stat românesc cu caracter de continuitate, de perenitate, fără această osatură a

¹³² - Revista "Gândirea", București. Anul XIX, Nr. 8, Octombrie 1940.

spiritualității tradiționale. Misiunea unui scriitor cu asemenea convingeri e să încerce să convertească însăși persoana în care se încarnează monarhul, la această doctrină. Se poate, uneori, să realizezi paradoxul de a fi mai monarhist decât Regele însuși. Situația aceasta nu e însă în niciun caz spre desonoarea ta, chiar dacă isteții speculanți ai slăbiciunilor regale, te-ar socoti drept un naiv. Preferam naivitatea de a susține un principiu salvator de stat, în această vreme de groasnice dărâmări politice, deșteptăciunii de a nu vedea din istorie decât partea transformabilă în bancnotele unei casete personale.

Cu fostul Rege, s'a prăbușit un regim artificial prea cunoscut astăzi ca să întârziem asupra lui. Mi-a fost dat să fiu ministru în scurtul interval de tranziție dela o lume care murea, la alta care se năștea, — chemat de bună seamă din supremă desnădejde, ca și ceilalți colegi; căci altfel nu s'ar putea explica prezența noastră într'un asemenea moment dramatic. Imi dam perfect seama de situația tronului și, în rarele dar lungile audiențe, pe care le-am avut, nu am ascuns nimic din ceea ce mă frământa. Am spus răspicat că regimul, care durase doi ani și jumătate dela votarea Constituției din 1938, a fost un simplu *simulacru hibrid*, pentru că nu a făcut altceva decât să desfigureze și să compromită ideile de dreapta cu oameni de stânga; să caricaturizeze doctrine și credințe cu politicieni fără nici o doctrină și fără nici o credință. Se părea că e convins și îmi da dreptate. Era însă un om, care una vorbea și alta făcea. La propunerea că nu există altă soluție decât chemarea fără rezervă a tineretului la guvern, singurul în stare să salveze tronul, fiindcă ar aduce cu el aderența fierbinte a unei țări nenorocite, a pregetat.

Să fi fost oare stânjenirea morală, care te oprește să ceri ajutorul unor oameni până eri prizonier fără limită și ai căror camarazi fuseseră împușcați la zid? Nu. Sunt destule pilde elocvente că nu asemenea scrupul îl împiedeca. Dar nici obiecțiunea des repetată că tineretul nu are experiența guvernării nu am crezut-o adevărată. Sunt convins că ceea ce îl oprea era neîncrederea în lealitatea acestui tineret, deși auzise atâtea declarații sincere de credință. Această pregetare, această neîncredere i-a fost fatală. Și e mai bine așa. Indrăsneala unui General, sincronizată cu strada verde, a pus capăt unui regim de tiranie asiatică.

Nu știi dacă neamul nostru a mai trăit cândva, în același timp, cu aceiași intensitate, sentimentul catastrofei și sentimentul reînvierii, ca în aceste zile. Să vezi cum una după alta, mândrele noastre provincii se rup din trupul statului, smulse de șuvoaiele vrăjmașe și înecate din nou în robie; să auzi rând pe rând strigătul de revoltă și chemarea în ajutor a celor patru milioane de frați căzuți în ghiarele din care abia scăpaseră acum douăzeci și doi de ani; să citești groaza zilei pe fețele sutelor de mii de refugiați; să știi căminurile sfărâmate în două și în trei; să asculți; *dincolo* chiotul de bucurie al tuturor dușmanilor neamului tău; și în toată această vreme, să vezi armata țării cu brațul încremenit pe arma mută și statul întreg cu călușul în gură, — iată chinuri trăite, ale înjosirii, față de care cele închipuite pe seama iadului sunt firave fantome. Un fior de sfârșit apocaliptic cutremura țara cu sufletul spânzurat pe prăpastia desnădejdiei. Mizeria morală sta gata să descompună această societate bătută de toate blestemele lumii.

Dar în clipa cea mai grozavă, când nimeni nu mai aștepta de nicăieri nimic, o minune a sfâșiat besnele, a închis prăpăstiile și a zguduit sufletele: tineretul Gărzii de

Fier a reapărut, umplând pustiul cu vigoarea și cântecul lui. S'a întâmplat atunci un lucru cu desăvârșire neobicinuit: țara, care eri bocea de moarte, a isbucnit a doua zi în larmă de viață. Trecerea, repede ca în vis, a fost dela stingere la înviere.

Oricare ar fi fost atitudinea democraților față de această mișcare, ei trebuie să-și recunoască în fața erupției de tinerețe și nădejde, propria lor incapacitate de a îmbărbăta o țară, după ce au dus-o la ruină. Oricare ar fi fost atitudinea celorlalți naționaliști, cari s'au crezut în concurență permanentă cu legionarii, ei trebuie să închine steagurile în fața celor cari au biruit prin tăria de a îndura și de a crede. Suprimați, prin absurd, fenomenul legionar de azi și gestul revoluționar al Generalului Ion Antonescu, care i-a dat accentul culminant, și veți vedea că altă forță morală n'ar fi existat, în stare să lecuiască desnădejdea noastră a tuturor. O primăvară de viață revărsată peste un cimitir de visuri glorioase. Firește, o mișcare tânără, care începe un capitol nou în politica de stat, are nevoie de un imens credit moral. Dar ceea ce se poate spune cu siguranță încă de pe acum, este că ea a realizat minunea de a ne face să credem și să sperăm chiar în mijlocul tragediei românismului. Pentru ceasul de față, aceasta este enorm de mult.

Țara e azi ca împăratul din basm: nu poate să plângă cu amândoi ochii; nu poate să râdă cu ei amândoi. Plânge cu unul pentru ceea ce a pierdut; râde cu cellalt pentru ceea ce a câștigat. Durerea dezastrului se întretae în inima ei cu semnul reparației. Pentru cine trăește în afara ritmului acestuia lăuntric, bucuria triumfului legionar serbat în manifestații de o disciplină uluitoare de spontană și în cântece voinicești aduse din legenda codrilor, poate să pară indecentă și uitucă. Gândiți-vă însă că tinerii aceștia, cari abia de-au putut îmbrăca o bluză verde, vin din vizuinile unde au stat ascunși, din temnițele unde au zăcut, din exilul în străinătăți, din marele doliu al mormintelor camarazilor lor. În ochii lor încă triști e bucuria celor cari supraviețuiesc. Nimeni nu are dreptul s'o mustre — dacă ar avea curajul! — fiindcă toți poartă vinovăția de a fi vrut s'oucidă. România democrată, România tiraniei asiatice, e singura țară din Europa, care a crezut că poate trăi ucigându-și tineretul. Între crimele ei, cea mai odioasă și fără pereche în istorie, este aceea de a fi încercat să-și asasineze viitorul propriu, împușcând pe tineri și expunându-le cadavrele la răspântiile satelor și orașelor îngrozite. Dacă vârsta îngerilor e copilăria, tinerețea e vârsta arhanghelilor. Și momentul acela de sadică profanare a tinereții, de hădă batjocorire a morților, e ultima treaptă a bestialității la care se poate coborî făptura umană. Dacă există un Dumnezeu în cer, el n'a putut să îndure neispășită o astfel de crimă. Iar pedeapsa lui a căzut ca un munte de piatră prăvălit din slavă peste țara care a fost în stare să îngăduie această crimă. Pedeapsa e a noastră a tuturor; bucuria că supraviețuiesc e numai al tinerilor acestora, goniți ca un vânat sălbatec, ani de-a rândul, de întregul aparat al statului, în nepăsarea unui popor întreg. Să plângă și să bocească oricine în această țară! Singuri tinerii aceștia au privilegiul de a se bucura, — nu după voia oamenilor, ci după voia lui Dumnezeu, care i-a făcut să birue moartea sadică.

Ei sunt astăzi stăpânii guvernului.

Și trebuie să ajungă mâine stăpânii țării.

Stăpânirea țării se obține în două feluri: stâlcindu-i vigoarea și paralizându-i sufletul, sau incendiind acest suflet cu entuziasmul credinței și încordându-i vigoarea ca un grumaz de taur împotriva complicatei și pompoasei șandramale, având ca singură temelie teroarea polițienească, tinerii au năvălit cu cântecul pe buze. Cântecul e semnul sufletului pe care l-au desorbit. Au început-o bine. Toate simulacrele spulberate într'o singură zi stau dovadă că nimic nu se poate clădi împotriva sufletului. Numai involburarea lui ciclonică, tumultoasă, poate da viață nouă acestui pustiu politic rămas pe urma fostei tiranii. Problema stăpânirii legionare a României nu e mai întâi una de organizare, ci una de cucerire totală a aderenței sufletești. Cu spiritul incandescent al poporului, poți săvârși orice minuni voești, de organizare, de zidire, de triumfuri rășboinice, când va veni ceasul. E foarte adevărat că lucrul cel mai greu pentru o putere guvernamentală, este acela de a stârni și de a păstra entuziasmul colectiv. Un popor ca al nostru ai fost obicinuit să rămână pasiv față de trebile publice și să *aștepte* miracolele eșind din mâneca ministrului. Taina cea mare a regimului legionar se va adevăra în convingerea, pe care va ști s'o înfigă în orice creier, că miracolele nu ies din mâneca ministerială, ci din voința creatoare a întregului popor. Afară de aceasta, firea de azi a Românului e de o plasticitate capricioasă, de o mobilitate uimitoare între două atitudini extreme și — de ce să n'o spunem? — de o dureroasă inconsistență morală. Ultimii ani de viață publică ne-au dat spectacolul stâncilor lichefiate în mocirlă, al cerbiciilor încovoiate ca lumânărelele muiate de căldură, și al unei lașități, ce părea că devenise o zestre națională. Această pastă sufletească inconsistentă își poate căpăta o structură statornică numai dacă noul regim va ști s'o pătrundă cu tăria caracterului.

Cu alte cuvinte, problema aderenței colective la opera regimului e o problemă de educație legionară, de legionarizare a țării. Sporul nou, pe care l-a adus Corneliu Codreanu în viața politică, nu stă în idei, pentru că ideile poate avea oricine, ci într'o cruntă disciplină diametral opusă desordinei democratice în mijlocul căreia apărea. O disciplină ale cărei elemente esențiale sunt două: renunțarea la sine și creația în folosul neamului.

În viața lui proprie, renunțarea la sine a mers până la sacrificiul suprem. „Ori învingem, ori murim” nu e numai un refren de cântec legionar, ci însuș principiul acestei mișcări, care, în afară de aceea a lui Avram Iancu, e singura cu adevărat revoluționară din istoria noastră. Revoluționarismul zăcea în firea întemeietorului ei.

Ne-am cunoscut deaproape, ne-am iubiți și soarta a făcut să ne și detestăm, dar ceeace n'am încetat să prețuiesc la el, este îndrăzneala unică de a-și fi așezat existența la extrema limită de sus, unde nu este altă posibilitate decât biruința sau moartea. Din această psihologie personală și extremistă s'a născut disciplina legionară. Era el, care se voia repetat în fiecare camarad de luptă. Pe când trăia, voința aceasta putea să aibă aparența unui egocentrism. Moartea lui, care e un sacrificiu, consfințește această disciplină și o ridică la prestigiul unei școli a eroismului moral.

Oricât ar preamări istoricii revoluțiile politice, ele sunt în majoritate bande de asasini organizați pentru cucerirea privilegiilor, pe care alții le dețin. Sunt nespuse de rare cazurile când o revoluție vine în numele eroismului moral. Garda de Fier n'a pregătit revoluția ca pe o simplă lovitură de stat, ci s'a transformat pe sine, în

oamenii ei, ca în urmă să poată revoluționa moralmente societatea românească întreagă. Numai dacă îți impui frâul asprelor renunțări, ai dreptul să ceri altora supunere la această gravă lege a disciplinei morale. Astăzi, evident, simulanți sunt mulți, iar legionari puțini. Dar puținii aceștia, a căror forță morală vine din suferințele proprii, dar mai ales din imensul sacrificiu al camarazilor lor, au datoria teribilă să nu se lase seduși de vraja puterii politice, ci prin însăși pilda lor să impună țării întregi disciplina eroismului moral. Puterea guvernamentală e un moment critic, de verificare a capacității creatoare și, mai ales, a tăriei caracterului. După descompunerea morală, rămasă pe urma răposatului regim, un caracter rezistent prețuește mai mult decât o capacitate creatoare dovedită. Pentru că el întreține atmosfera incandescentă a eroismului, din care se pot ivi oricând capacitățile.

Regimul legionar se situează între lumea desagregării democratice și a spelunței comuniste pe de o parte, și între lumea copiilor pe de altă parte.

Democrații noștri nu vor putea constitui niciodată o forță rezistentă organizată. Individualismul nu poate realiza blocuri solidare. Afară de aceasta, corifeii democrației trăesc și trebuie să trăiască sub povara sancțiunilor în măsura în care fiecare e implicat în responsabilitatea dezastrului național. Rămân comuniștii, al căror impuls anarhic e pompat din afară. Această problemă însă, a cărei seriozitate nu trebuie trecută cu vederea, se reduce la puterea de absorbire a lucrătorilor în mișcarea legionară. Legionarii au în această privință o experiență fecundă din anii de luptă opoziționistă. Metoda lor, perfecționată cu mijloace de guvernământ, poate duce sigur la acea reintegrare a muncitorilor în organismul națiunii, care însemnează totodată dispariția comunismului.

De partea regimului legionar sunt toți copiii României. Omul nostru matur și, foarte înțelept a crezut totdeauna că aderența copiilor la această mișcare o discreditează și-i demască neseriozitatea. E dimpotrivă: măreția, seriozitatea și profunzimea ei spirituală. Nici o altă formațiune politică din țara noastră nu s'a ocupat de adolescenți și de copii, dar nici adolescenții și copiii nu s'au entusiasmat de vreuna dintre ele. S'a spus că lucrul care îi atrage către această mișcare ar fi aspectul ei haiducesc. Dar dacă e vorba de haiduci, copiii țării ar fi trebuit să delireze după celebritățile partidelor democratice. În contrast cu haiducia politică, Garda de Fier a entusiasmat prin stilul ei de viață cu totul aparte, dar mai ales prin spiritul de jertfă de sine, care-i stă la temelie și care răspunde profunde generozități naive a tinereții și a copilăriei. Nu te entusiasmează decât ceea ce te face să uiți de tine, să ieși din tine însuși. Mișcarea legionară și-a verificat în decursul anilor de prigoană această putere de atracție, într'adevăr extraordinară, pe care zguduitorile grozăvii ale interdicției n'au isbutit s'o stingă din inima tineretului. Dimpotrivă: când toți au crezut că n'au mai rămas decât morminte și cenușă, flacăra incendiului a izbucnit cu aceeași tărie. Pe substratul acesta de generozitate și de puritate nativă se va înscrie legionarizarea întreagă a țării. Există la noi o situație cu totul răsturnată: când oamenii maturi au vrut să stârpească în tineret orice sâmbure de regenerare morală, copiii au devenit apostolii mântuirii. În România, nu copiii se vor mântui prin părinți, ci părinții prin copii. Mai mult ca orice realizări imediate de guvernământ, această dispoziție sufletească masivă garantează legionarizarea, adică regenerarea României.

Să nu ne imaginăm, de sigur, că lucrul acesta se va petrece dela sine. Dispoziția de care vorbim cere din partea regimului o încordare și o artă educativă continuă. Prefacerea sufletească a omului e lucrul cel mai greu. În această privință, revoluția legionară nu e un sfârșit, ci abia uni început. Primenirea spirituală, totală, a României necesită o stare de revoluție permanentă. Astfel, toți cei cari vor „învierea” neamului românesc trebuie să vrea totdeauna revoluția legionară permanentă.

După tragicele încercări prin care am trecut și după ce absolut toate „forțele” noastre politice au fost puse în joc și sfârșimate de piatra de încercare a destinului, Garda de Fier e ultima rezervă aruncată în luptă de voința de a nu muri a neamului nostru. În actualele împrejurări europene, e ultima carte pe care o joacă statul român ca personalitate politică proprie. Ne oprim cu un fior de groază pentru ceea ce ar putea veni după ea.

VIATA SPIRITUALĂ ÎN ROMÂNIA DE AZI ¹³³
- CONFERINȚĂ ȚINUTĂ LA UNIVERSITĂȚILE DIN VIENA, BRESLAU ȘI BERLIN -

de Nichifor CRAINIC

Spiritul german, spre deosebire de cel englez sau de cel francez, se caracterizează printr’o curiozitate veșnic proaspătă de-a asculta și de-a cunoaște pe oricare dintre celelalte nemuri ale pământului. În Europa nu există un alt spirit mai descins și mai dispus în acest sens. Cultura germană e cea mai bogată în studii de tot felul asupra celorlalte popoare și rase; iar traducerea germană din toate literaturile lumii constituie o dovadă strălucită a acestei curiozități veșnic vii. Mulțumită acestui spirit universalmente curios, popoarele care nu comunică direct între ele se pot totuși cunoaște prin ajutorul limbii și al științei germane, care e într’adevăr oglinda obiectivă a universului omenesc.

România niciodată n’a fost trecută cu vederea; numeroase studii istorice și filologice, politice și economice sau culturale s’au scris despre ea în limba germană, chiar atunci când țara mea, timorată de puteri străine, a fost nevoită să dea impresia de indiferență față de Reich. A mărturisi lucrul acesta este a defini situația unui stat care nu este dintre cele ce pot să dicteze lîn istoria universală, dar are și el năzuința naturală să-și dea contribuția originală la cultura și civilizația comună.

Cu toate că România a ieșit din războiul mondial cu unitatea etnică realizată în forme politice, viața românească de 20 de ani încoace are înfățișarea unei continue și, puternice frământări, determinată pe de o parte de nevoia unui echilibru interior, iar pe de alta de nevoia unei încadrări în ritmul internațional. Acelaș îndoit zbucium l-a trăit și Germania, cu deosebire că marele popor al Fuehrerului nu putea în nici un caz să accepte o încadrare internațională dictată de aliați, când el însuș se simția în stare să-și dea una nouă.

Nevoia unui echilibru interior și nevoia încadrării internaționale sunt în fond două aspecte deosebite ale unuia și aceluiaș lucru. Și care altul putea să fie acest lucru decât existența unei concepții de viață care, odată afirmată, determină atât problemele naționale cât și pe cele internaționale? Omul singur, sau omul în Stat nu realizează concret decât ceea ce conține anticipat credința sau convingerea lui intimă,

¹³³ - Revista "**Gândirea**", București. Anul XIX, Nr. 10, Decembrie 1940.

precum opera unui artist nu e altceva decât obiectivarea în forme materiale a viziunii lui lăuntrice. România nouă, unitară ca formă politică, până ieri, a avut dela început o concepție de viață corespunzătoare, care să dinamizeze cu puterea ei toate părțile organismului național. Provinciile unite laolaltă aduceau o omogenitate etnică majoritară față de minoritățile cuprinse în noul Stat, dar nu și o omogenitate ideologică, proiectată pe planul acțiunii politice. Generația unirii, care alcătuia pătura conducătoare, se înfățișa ca un adevărat mozaic de concepții și de convingeri, — un haos din care nu se putea cristaliza o disciplină și o metodă unitară de creație. Când e vorba însă de acțiunea politică în numele statului, multiplicitatea concepțiilor și a convingerilor este egală cu zădărnicia și cu vânturarea de vânt. E aproape de prisos să spunem că această stare de fapt își găsea expresia exactă în regimul democratic al luptelor dintre clase, care au pulverizat viața internă a României, ținând-o totodată într'un fel de vasalitate de abia mascată față de puterile occidentale. Surprinsă de evenimente, generația unirii nu era pregătită să găsească punctul de gravitate, propriu și lăuntric, al unei politici românești, dela care să procedeze apoi la o încadrare justă în viața europeană. Ea a pornit, dimpotrivă, dela încadrarea internațională dată în configurația forțelor din trecutul război, căutând, astfel să conducă viața publică a țării după o stea polară din afară. Neajunsul principal al acestui sistem, care s'ar putea numi minorat politic, este că țara care îl acceptă rămâne obiect de istorie fără posibilitate de a deveni subiect de istorie. Mare sau mic, un popor însă se simte subiect de istorie și trăește înnalta bucurie a existenței numai din clipa când își găsește punctul de gravitate propriu, din care să-și lămurească misiunea lui pe lume.

Dureroasa criză străbătută de România nouă sub sterilul regim democratic, afiliat puterilor occidentale și înglobat în grandioasa utopie a Ligii Națiunilor, se caracterizează prin lipsa unei idei conducătoare proprii. Guvernării credeau cu naivitate în perenitatea Genevei, deși abstractismul ei juridic nu stârnea nici o aderență printre intelectualii români și nici un entuziasm în masele populare. Țara era pusă într'o situație falsă și artificială, din care nu putea decurge nici un progres în domeniile activității românești. În realitate, metoda mondialistă a Ligii Națiunilor ducea la distrugerea treptată a suveranității naționale, la înnăbușirea energiilor originale și la anularea personalității etnice. Aceasta s'a văzut imediat din controlul moral pe care puterile occidentale îl exercitau la noi prin nenumărate anchete internaționale și apoi prin formidabilele campanii din presa franceză și engleză ori de câte ori interesele ideologiei pacifiste păreau rănite în România. Aceasta s'a văzut apoi din numeroasele împrumuturi internaționale, care atrăgeau cu ele un control dictatorial fățiș asupra vieții financiare și economice a statului. Bogățiile naturale ale României cădeau rând pe rând în exploatarea capitalului mondial. Cei cari profitau din plin de această vasalitate a țării erau firește Evreii cari deveneau instrumentele interesate ale dominației internaționale și cari exercitau asupra țării o adevărată teroare prin puternica lor presă și prin influența inavubilă asupra conducătorilor politici. O campanie sistematic, lucid și abil condusă tindea la distrugerea religiei țării și la demonetizarea tuturor valorilor specifice ale sufletului românesc. Ea preconiza, în cadrul ideologiei de stânga, o artă desmățată și o literatură imorală! pentru a înlesni mai repede deslipirea românismului de pământul strămoșilor și de cerul credinței sale religioase. Se spunea că ateismul e o dogmă națională, iar pământul împărțit țăranilor prin marea reformă agrară, trecea treptat în mâini evreești cu ajutorul oficiilor de colonizare dela Londra. În domeniul religios îndeosebi, Londra a exercitat asupra României o presiune continuă, sprijinind fățiș

împotriva Bisericii ortodoxe naționale sectele dizolvante, favorabile numai iudaismului. Aceasta este, în scurte cuvinte, imaginea României democratice de ieri. Am găsit necesară zugrăvirea ei tocmai pentru a înțelege, prin contrast, noua spiritualitate naționalistă, născută din revolta tinerimii, contra acestei stări de lucruri și din credința fanatică în puterea de viață a poporului român. În România, ideologia democratică aparține în întregime generației războiului, pe când spiritul naționalist aparține în întregime celei de a doua generații: tineretului. Marea și încordata frământare, care umple ultimele două decenii românești, e lupta dintre cele două generații pentru cucerirea unui echilibru interior al vieții naționale și pentru o nouă încadrare a statului în viața europeană. Și dacă această luptă e plină de un tragism despre care a mers vestea și peste hotare, cauza trebuie căutată și în lipsa de experiență a tineretului care avea în fața forța organizată a tuturor partidelor democratice, inspirate de puterile occidentale și sprijinite puternic, prin toate mijloacele, de iudaismul din lăuntru și din afară.

Firește, lucrul cel mai ușor este acela de-a acuza. Dar dincolo de acuzația ușoară există un spirit obiectiv, care caută explicații. Și dacă s'ar căuta o explicație mai adâncă a celor petrecute în România, noi am fi dispuși s'o găsim într'un anume sentiment specific sufletului românesc. Acesta e sentimentul singurătății, al înstrăinării, sentiment pe care Românul îl trăește până la proporții cosmice. Noi suntem o țară latină așezată în oceanul slav, o țară latină despre a cărei durată străveche ne-a vorbit în cursul anului la București marele romanist berlinez, d. profesor Ernst Gamillscheg, cucerind prin eruditele sale documentări entuziasmul și iubirea noastră unanimă.

Două cetăți de faimă universală prezidează din adâncul mileniilor formarea personalității noastre românești ; Roma, maica naționalității noastre, și Bizanțul, tatăl spiritualității noastre ortodoxe. Roma e papală și e departe de noi, iar Bizanțul imperial nu mai este decât o glorie cufundată în adâncul Bosforului. Intre slavismul care se confundă cu ortodoxia și latinitatea care se confundă cu catolicismul, ființa noastră românească reprezintă în Europa sud-estică o sinteză aparte : suntem unicul popor latin de credință ortodoxă și unicul popor ortodox de rasă latină. Amestec paradoxal numai în aparență, ortodoxia și naționalitatea noastră se contopesc într'un întreg organic, pe care conștiința românească îl socotește indistructibil. Dar nu e mai puțin adevărat că ortodoxia ne izolează de Roma papală, iar latinitatea ne deosebește de lumea slavă. Între noi și Slavi, ortodoxia nu formează o punte de trecere. Ea ne este comună în ecumenicitatea și în puritatea dogmelor, dar în' ce privește organizația ei pământească, ortodoxia se modelează după ființa statelor naționale. Ea este în realitate ceea ce a voit să facă Martin Luther, când a despărțit creștinismul german de universalismul supranațional al Romei. În ortodoxie, Biserica națională se organizează în granițele statului, și, în afară de unitatea dogmei, a cultului și a disciplinei, ea nu are pe terenul practic aproape nimic aface cu celelalte Biserici naționale ortodoxe.

Afară de aceasta, faptul că nu suntem un popor de așa proporții încât să luăm inițiative pe planul internațional, adâncește și mai mult sentimentul acesta al izolării și al singurătății între vecinii noștri geografici de altă rasă.

În sufletul poporului nostru, suflet de ciobani împrăștiați pe munți și de plugari împrăștiați pe vastele câmpii, acest sentiment al izolării a căpătat expresie melodică în cel mai specific cântec popular al nostru, care poartă dulcele nume de *Doină*. În *Doină*, geniul poporului i-a creat imaginea sonoră a singurătății cosmice. Geneza acestui cântec se pune în legătură cu acel mit primitiv, după care

umbra de pe fața lunii n'ar fi altceva decât portretul singuratecului cioban de pe vârful muntelui, proiectat în univers. Într'adevăr, rare ori fantazia mitică a creiat un simbol mai cuprinzător decât această imagine lunară, izolată în tăcerea înaltă a cerului. Structura melodică a *Doinei* corespunzătoare constă dintr'o nesfârșită monotonie dominantă, pe fondul căreia se înscriu, suind și coborând, tot atât de nesfârșite inflexiuni și modulații cromatice. Jelania durerii de a nu fi unde te dorești se rostește prin aceste ghirlânzi de tonuri minore, iar distanța, care rămâne mereu aceeași între subiect și locul dorit, e semnificată prin fondul monotoniei dominante. Tristețea și gravitatea acestui cântec vin parcă din zădărnicia oricărei strădanii de a înfrânge un destin fără ieșire. Chipul, oare apare mereu pe cer, al ciobanului din lună, dă un accent aproape tragic acestui sentiment al izolării, ce zace în sufletul poporului român.

Cu aceste elemente poetice și psihologice nu vreau să scuz cunoscuta orientare a democrației române, ci numai să arăt că ea era un refugiu din izolarea geografică în care trăește România. Niciun alt popor, poate, nu e atât de dornic de prietenia marilor rase, ca poporul român, generos ca pământul fertil al strămoșilor săi, ospitalier și tolerant până dincolo de propriul său instinct de conservare. Conducătorii lui, comozi și seduși de miragiul latinității occidentale, au crezut că găsesc căutata prietenie în Franța, și era greu să-i convingi că această Franță, invadată de venetici, nu mai reprezintă geniul latin. Politica ei din ultimele decenii, față de Italia și față de Spania, a fost deadreptul o politică antilatină, precum ateismul ei de stat a fost o atitudine antiromană. În comparație cu ea, Reichul, aliindu-se cu Italia și dând marele său sprijin Spaniei, a dus o politică mult mai favorabilă decât Franța, acestui sud latin, pe care îl cântă genialii reprezentanți ai poeziei germane.

Meritul excepțional al tinerei generații naționaliste din România, în lupta deslănțuită imediat după războiul mondial pentru o concepție de viață românească proprie, este acela de a propune alte soluții și alte remedii singurătății românești decât paliativele artificiale ale democrației. Căci această mișcare s'a născut aproape din aceleași cauze, în același timp cu fascismul și cu național-socialismul, deși ea nu s'a bucurat decât prea târziu de triumful definitive împotriva internaționalismului genevez, fără patrie și fără credință, ea a afirmat dela început primatul spiritului autohton, reînvierea încrederii în puterea de viață a românismului, devastată de practica democrației.

Ce însemnează, după modul nostru de înțelegere, spiritul autohton? El însemnează acele două componente principale ale personalității naționale, despre care am pomenit, adică: legătura cu pământul natal și aderența la religia strămoșilor.

Legătura cu pământul natal era necesar să se afirme împotriva tendinței sistematice a Evreilor de a deposeda țărănimea și de a-i lua locul. Fenomenul acesta, care poartă la noi numele de desrădăcinare, și-a găsit contraponderea în principiul naționalist: Pământul patriei nu este de vânzare; în sânul lui se odihnesc oasele strămoșilor, cari l-au muncit și s'au sacrificat apărându-l. A-l vinde însemnează a ne înstrăina de înnințașii noștri. Dacă pământul patriei ar fi de vânzare, atunci formidabilul capital evreesc l-ar cumpăra în întregime și poporul nostru ar rămâne fără patrie. E ușor de înțeles că acest principiu al tânărului naționalism român nu este numai de ordin economic; el are o adâncă bază spirituală în cultul strămoșilor, care, în sensul românesc, e național și religios totdeodată. Mistica pământului, această iubire pentru frumusețea lui, această recunoștință pentru rodnicia lui, această pietate pentru mormintele pe care el le conține, e o trăsătură fundamentală a

literaturii și artei noastre. Pictorii noștri îl zugrăvesc ca pe „un colț de raiu”, poeții îl cântă cu un sentiment filial, romancierii dau formă pasiunii unice a țaranului pentru acest pământ. Inspirația artistică românească, oricât de sus s'ar ridica, e asemenea unei pietre care, aruncată din praștie, străbate văzduhul albastru ca să se reîntoarcă iarăș pe pământ. Mistica pământului, afirmată de naționalismul tânăr, e astfel în desăvârșit acord cu sensul tradițional autentic al culturii naționale. Dacă în sens economic fiecare individ trebuie să fie proprietarul unei bucăți de pământ, în sens moral fiecare e proprietarul întregii patrii prin iubirea care îl leagă de ea.

Al doilea component al spiritului autohton e ortodoxia, adică religia poporului român. Noi Românii nu cunoaștem o perioadă istorică în care să nu fi fost creștini. Noi nu avem o mitologie anterioară încreștinării noastre. Pentru noi, Națiune și Biserică sunt date în aceeași identitate istorică și alcătuiesc unul și același principiu spiritual de viață românească. De aceea naționalismul nostru nu pote fi altfel decât creștin. Numai democrația liberală s'a arătat indiferentă față de credința religioasă a poporului. Știind bine ce forță spirituală reprezintă religia pentru viața românească, presa iudaică a atacat-o în tot acest timp cu o furie fără egal, de care numai intoleranța și exclusivismul iudaic sunt capabile. S'a întâmplat atunci, imediat după război, un fenomen spontan, necunoscut mai înainte în lumea intelectualilor noștri: tinerimea universitară în întregime s'a declarat creștină și, din acel moment, ortodoxia tradițională a devenit al doilea mare principiu al naționalismului. Prăpastia deschisă între popor și pătura intelectuală de mentalitate occidentală a fost astfel înfrântă. Inima poporului era acum una cu inima tineretului. Adăugată la mistica pământului, ortodoxia venea să rotunjească o largă, cea mai largă concepție de viață, o metafizică și o etică în perfectă concordanță, o concepție în cuprinsul căreia se întâlneau, fraternizând în aceeași credință și în aceeași sete de reînnoire, tânărul intelectual și țaranul. Prin această concepție, penibilul sentiment al izolării și al singurătății își găsea un prim remediu în solidaritatea spirituală unanimă. Echilibrul lăuntric al acestui popor bântuit de ideologia dizolvantă a democrației ca de cele nouă plăgi egiptene, era găsit în tradiția spirituală a vieții istorice românești.

Fie-mi îngăduit să adaug că acest concept de tradiție, care joacă un mare rol în naționalismul românesc și care nu e decât alt nume al spiritului autohton, nu are nimic aface cu conceptul francez de tradiție. Tradiționalismul francez, reprezentat printr'un Charles Maurras bunăoară, e passeist. El vrea reîntoarcerea vieții actuale la imitarea anumitor forme istorice și culturale din trecutul Franței, socotite perfecte și vrednice de imitat. Aceasta e însă o concepție de popor îmbătrânit, care stă cu fața spre trecut și cu spatele spre viitor. Poporul nostru însă, obiect de istorie în trecut, năzuie să-și creeze o istorie proprie și speranțele lui iau cu asalt viitorul. Tradiționalismul românesc nu e o formă, ci o esență a personalității naționale, un mod specific de a fi și de a se manifesta, care trebuie neconținut perfecționat ; o identitate ce trebuie să se recunoască în varietatea formelor de cultură și de civilizație ale aceluiaș popor. Din acest punct de vedere, el e foarte aproape de conceptul german al *devenirii*, care e cu totul altceva decât tradiționalismul francez. Cu alte cuvinte, tradiționalismul nostru derivă din tradiția ortodoxă, care nu e altceva decât principiul dinamic al harului divin, ce lucrează neconținut la transformarea și desăvârșirea oamenilor după modelul ceresc al lui Iisus Hristos. Isvorând poate din alte origini istorice, naționalismul nostru creștin se întâlnește în această privință, cu înalta idee metafizică în care culminează național-socialismul german. Intemeietorul celui de-al treilea Reich, în toate marile sale cuvântări străbătute de suflul profetic al înnoirii, invoacă providența divină ca o justificare transcendentă a

creațiilor epocale din istoria omenească. După această idee, arhetipul evenimentelor ce vor să vină există anticipat în cugetarea lui Dumnezeu, și atunci misiunea pe care eroul o prescrie poporului său nu poate fi altceva decât intuirea genială a acestui arhetip divin. Ridicat deasupra nivelului omenesc, eroul genial e vecinul lui Dumnezeu, e inspiratul său și mijlocitorul providenței în devenirea istoriei. Această idee există în mistica speculativă a Magistrului Eckardt. întemeietorul filozofiei germane, și e pentru mine o bucurie să spun că ea se găsește deasemenea în vechea noastră mistică bizantină. Credința în providență, pe care Fuehrerul o mărturisește în cuvinte de flăcări, dă astfel putere extraordinară unui popor să se ridice peste sine însuși spre alte forme de existență, mai înalte, mai eroice, mai desăvârșite.

Întorcându-mă la concepția românească, vreau să spun că din aceasta decurge un nou etos pe care România tânără îl trăiește ca pe o aprigă sete de reînnoire, de renaștere. În sufletul tineretului, acest etos însemnează o convertire dela individualismul egoist la altruismul constructiv. In antinomie cu practica democratică de până ieri, el este necesitatea de a se dărui pe sine însuș poporului său. Dacă democrația este arta de a sacrifica poporul în beneficiul personal, etosul naționalist e, dimpotrivă, arta de a sluji poporul prin sacrificarea ta. Tinerimea română, cu un elan, pe care îngăduiți-mi să-l numesc eroic, a trăit, mai ales în ultimul deceniu, acest sentiment, această realitate a sacrificiului. Un nou cuvânt a apărut în limbajul românesc, care reprezintă contrariul democrației. Este *demofilia*, adică iubirea de popor, sau mai adânc: mila activă de popor. A lua secularele suferințe ale poporului asupra ta însemnează a realiza etosul demofil. Dostoiewski e deasemenea un demofil; dar în demofilia dostoiewskiană nu domină compătimirea cu poporul, ci ideea mesianismului rus, întemeiată pe personalitatea colectivă perfectă, aproape divină, pe care marele scriitor o atribuie poporului său, îndumnezeindu-l. Demofilia românească adună în ființa tineretului cu precădere suferințele, imperfecțiunile, stigmatetele poporului, pentru a-l mântui de ele.

În spiritualitatea creștină, sunt oameni cari iubesc atât de intens pe Iisus Hristos și se cufundă atât de adânc în suferința lui încât trupurile lor reproduc întocmai drama Răstignitului pe cruce. Brațele și picioarele lor picură sânge aievea de parcă în ele s'ar bate piroanele de pe Golgota. Fruntea le asudă broboane roșii ca și cum ar purta cununa de spini. Coasta le sângeră, străpunsă parcă de sulita centurionului roman. Iisus se răstignește din nou în carnea lor. Știința constată acest fenomen de stigmatizare, dar nu-l poate lămuri: e minunea iubirii, care te face una cu cel iubit, despre care, între alții, vorbește cu o tragică frumusețe misticul german Heinrich Seuse.

Etosul demofil, tot astfel, se confundă atât de adânc în iubirea de popor încât rănilor acestui popor au devenit rănilor naționaliștilor. In acest etos demofil, în această convertire spirituală zac toate speranțele noastre de renaștere a României. El e partea cea mai bună, care se ridică din luptai dramatică dintre două generații, ca spuma albă din frământarea valurilor mării.

Îndărătul ideilor, pe care le-am schițat sumar în conferința mea, există într'adevăr o dramă dintre cele mai încordate. Generația democratică și generația naționalistă s'au încleștat în luptă pe viață și pe moarte, susținând două puncte de vedere diametral opuse. Aceste puncte de vedere nu priveau numai viața lăuntrică a României, ci, mai ales, încadrarea ei în sistemul european. Dacă generația democraților pornea dela doctrina Genevei și căuta să acomodeze țara, în mod artificial, la principiile Societății Națiunilor, generația naționalistă proceda din lăuntru în afară: găsindu-și punctul de gravitate în spiritul autohton și întemeind pe

el nevoia de renaștere românească, orientarea ei externă se impunea în mod firesc și logic către acele puteri europene, care manifestau fenomene similare. Dela începutul mișcării, Germania hitleristă și Italia mussoliniană au constituit preferințele exclusiviste ale naționaliștilor români. Aceasta a fost suficient ca democrații noștri, ațâțați de Franța și Anglia, de francmasonerie și de iudaism, să declare pe orice simpatizant cu național-socialismul trădător de țară.

În România Regelui Carol II, naționalismul a fost înfierat ca „Hitlerism”. Pentru a înlătura așa zisa primejdie de hitlerizare a țării și pentru a salva sistemul genevez, Regele a transformat guvernul democratic în teroare polițistă, iar pe vechii politicieni în simulators cinici ai nouilor idei. Astfel, naționaliștii români au fost împușcați cu sutele și cu miile, ca partizani ai lui Adolf Hitler. Afară de Germania, nu există nici o țară din Europa, unde ideile marelui erou al vremii noastre să fi înregistrat atâtea sacrificii de sânge tânăr ca în România.

Ca o consecință a vechiului sistem, catastrofa recentă a țării mele, care a pierdut în câteva săptămâni patru provincii cu șapte milioane de locuitori, dintre cari aproape patru milioane de Români neaoși, a grăbit prăbușirea Regelui și a teroarei polițienești. Revoluția legionară e astăzi stăpână pe România. Concepția naționalistă a devenit concepție de stat și, ca urmare logică, încadrarea României în politica Axei e un fapt îndeplinit. Această încadrare însă nu e întemeiată numai pe convingerea neclintită a tineretului român; ea e consfințită pentru totdeauna de imensul sacrificiu de sânge pentru aceeași credință, în numele căreia Adolf Hitler e biruitorul Europei. După cele spuse până acum, rămâne să adaug câteva cuvinte, tot în legătură cu necesitatea unei reale încadrări a României în viața europeană.

Am subliniat că mișcarea revoluționară a tineretului românesc s'a născut simultan, cu fascismul și cu național-socialismul. Faptul acesta n'a rămas numai de natură sincronică, ci el a evoluat sub zodia încurajării sorbite dela cele două mari mișcări din sudul și din centrul Europei. Afară de aceasta, osatura ideologică și fizionomia spirituală a noii mișcări românești au fost date dela început de o revistă, care a făcut epocă în România, pe nume *Gândirea*. Cercul acestei reviste, alcătuit din scriitori, poeți, filosofi și teologi, lucrează de douăzeci de ani la aprofundarea și sistematizarea doctrinei românești, ale cărei linii sumare le-am expus. Sub influența ei, s'au născut în țară o pleiadă de reviste în acelaș spirit nou și cinci mari ziare: *Calendarul*, *Cuvântul*, *Buna Vestire*, *Curentul* și *Porunca Vremii*.

Ziarul *Calendarul*, care era ediția zilnică a revistei *Gândirea*, a fost cel dintâi ziar românesc, oare a relatat metodic în România ce însemnează fascismul și național-socialismul, încă înainte de triumful acestuia în Germania. Foarte multe din articolele lui au fost reproduse la timp în presa național-socialistă a Reichului. În legătură cu noua noastră orientare în Europa, nu e lipsit de semnificație să subliniem aici că aproape toți scriitorii, cari alcătuiesc cercul revistei *Gândirea* și au inspirat ideile ziarelor pomenite, și-au făcut studiile superioare la Universitățile germane. Intorși acasă, ei sunt aceia cari, cu ajutorul disciplinei germane, au mers direct la izvoarele românismului și au cristalizat telementele spiritului autohton, de care am vorbit. Fenomenul acesta contemporan nu e unic. Toți marii scriitori, poeți, cugetători și reformatori politici din istoria modernă a culturii noastre s'au adâncit în cel mai autentic românism sub influența culturii germane. Nu mă grăbesc să fac din aceasta o lege a afinităților electivă, fiindcă nu despre aceasta este vorba. Dar nu mă pot opri să constat următoarele în legătură cu influențele străine asupra spiritului românesc.

Există două mari influențe ce se exercită asupra spiritului românesc în sensuri cu totul contrare: influența franceză și influența germană.

Influența franceză se repercutează asupra românismului ca o superficializare și ca o înstrăinare treptată de sine însuși. Intelectualul format la Sorbona se desromânizează și se parisianizează. Afinitățile de rasă și strălucirea culturii franceze fac din el o simplă anexă. Totul e spus de Franța, nimic nu mai e de adăugat. Fenomenul acesta se petrece în toate țările neolatine. Miguel de Unamuno l-a denunțat și l-a înfierat ca pe o nenorocire a culturii spaniole. Scriitorii belgieni se plâng că țara lor a devenit o provincie culturală a Parisului. Nici Italia dinaintea fascismului nu era străină de o asemenea influență.

Dimpotrivă, influența culturii germane se repercutează nu ca o seducție, ci ca o provocare, ca o zguduire a spiritului, determinându-l să se caute pe sine însuși și să se afirme în ce are el mai specific și mai autentic. Din adâncul culturii germane vorbește parcă o înțelepciune socratică: Gnotii se auton! Cultura franceză robește; cultura germană desrobește. Cultura franceză anulează personalitatea; cultura germană îi descopere fondul propriu. Pe cât de sterilă e astfel influența franceză, pe atât de fecundă e cea germană. Afară de aceasta, Parisul care rezumă Franța, n'a creiat, dela războiul mondial încoace, nici o valoare nouă de circulație largă, mărgininu-se să repete stereotipic cunoscutele lozinci ale revoluției de acum 160 ani! Noua orientare, noile valori menite să fecundeze viața le făuresc numai popoarele care, descifrând șoapta misterioasă a Providenței, sunt capabile să se reînnoiască mai întâiu pe ele înșile.

Dela Dunărea de jos, am venit aci nu pentru a măguli spiritul german, într'un mare moment al gloriei sale în lume, ci pentru a-i face această mărturisire. Dunărea, marea trăsătură de unire a țărilor din Europa centrală și sud-estieă, aduce apele germane din Pădurea Neagră până la țărmurile noastre. E timpul să vedem în această indicație a naturii splendidul simbol al fluviului de viață comună ce începe!

DESPRE DEMOFILIE ¹³⁴

- CUVINTE CĂTRE STUDENȚII MEI -

de Nichifor CRAINIC

Dela sfârșitul anului academic până la începutul noului an n'au trecut decât trei luni: Iulie, August și Septembrie. O simplă vacanță de vară. Dar în acest interval atât de îngust, s'au petrecut cu țara noastră și în țara noastră, atâtea întâmplări și atâtea transformări încât ar putea să umple cu drama, lor un veac întreg de istorie. Ne-am despărțit unii de alții într'o Românie mare și orgolioasă; ne revedem unii cu alții într'o Românie ciopârțită și umilită. La răsărit și la miază-noapte am pierdut jumătate din Moldova lui Ștefan-Vodă. La miază-zi, o bună parte din Dobrogea. La apus, jumătate din Transilvania. In total, șapte milioane de locuitori, dintre cari aproape patru milioane de Români neași și, odată cu ei, o treime din suprafața pământului strămoșesc. E o dramă a neamului nostru, vecină cu o catastrofă.

Lovit fără cruțare, neamul acesta peste măsură de răbduriu, neputând să reacționeze în afară, a reacționat în lăuntru. Regimul politic care, împotriva tuturor prevenirilor rostite răspicat de naționaliștii prigonii pentru ele ca pentru crime, — regimul deci, care a pregătit această nenorocire, s'a prăbușit. De sub dărâmurile

¹³⁴ - Revista "Gândirea", București. Anul XX, Nr. 1, Ianuarie 1941.

naționale, a ieșit la suprafață o lume nouă și tânără, aducând din subteranele fioroaselor prigoane de până ieri nădejdea viguroasă de refacere a unui neam bântuit de toate blestemele.

Lumea aceasta nouă vine dintre morminte la conducerea statului; ea a trăit ani de zile în vecinătatea neînțelegerii și are experiența durerii fără nume. Cine a suferit adânc și a biruit moartea cucerind puterea statului, are în față două căi deschise: dacă suferința nu l-a călit îndeajuns, el se îmbată de alcoolul biruinței și își arogă dreptul desfătărilor ca o răsplată pentru cele îndurate; dacă suferința însă l-a călit și l-a reclădit în moralitate lăuntrică, el capătă o infinită înțelegere pentru poporul care suferă și pe care se simte chemat să-l conducă.

Toată problema complexă a conducerii se poate reduce la atitudinea sufletească a conducătorilor față de poporul condus. Omul în genere e alcătuit din cele două impulsuri fundamentale, care îi călăuzesc conservarea și desăvârșirea ființei: impulsul egoist și impulsul altruist. Echilibrarea lor în aceeași persoană dă un tip de moralitate mediocră. Dominația egoismului duce la monstruositatea morală. Sub imperiul altruismului însă omul poate atinge desăvârșirea sfințeniei. Transpuse în atitudinea politică a conducătorului, cele două impulsuri pot considera în poporul condus fie o pradă de exploatat, fie o durere imensă ce trebuie vindecată.

Cu alte cuvinte, precum un chip se răsfârșește în imaginea fotografică după care îl recunoaștem, tot astfel chipul lăuntric al conducătorului își apasă pecetia proprie în opera pe care o săvârșește asupra colectivității. Una din cele mai cinice idei din câte s'au rostit în lume este aceea că între politică și morală ar exista o incompetență reciprocă și că religia ar fi o chestiune particulară, fără niciun amestec în viața publică. În lunga și dezastruoasă experiență democratică, într'adevăr nici morala și nici izvorul ei, religia, n'au avut mare amestec în treburile de stat. Căci din moment ce mulțimea nu era considerată decât ca o pradă de exploatat în folosul conducătorilor, principiile credinței și ale eticei n'aveau ce căuta în politică, fiindcă erau incomode. Criteriul Mântuitorului că după fapte se cunoaște omul precum pomul se cunoaște după roade, e de o valabilitate veșnică. Dacă politica nu e altceva decât acțiunea unui om sau a unui grup de a ridica poporul, cu toate mijloacele pe care puterea de stat le pune la îndemână, atunci această politică nu se poate scoate din cadrul moral, fiindcă ea e, dimpotrivă, arta insului superior de a sta în slujba mulțimii. Nicăieri ca în politică nu e dată omului mai din plin posibilitatea de a-și exercita egoismul sau de a-și revărsa altruismul. Câmpul moral cel mai larg, ce se deschide omului pentru a face binele, e politica. Tocmai de aceea, între teologie și politică e o legătură atât de organică cum nu există între politică și niciuna dintre celelalte discipline ale spiritului. Teologia, care e știința binelui și a izvorului său de dincolo de lume, vede și este obligată să vadă în politică imensul câmp de aplicare a principiilor ei, ce trebuiesc încarnate în viața omenirii.

Ultimul deceniu de viață românească a pus în discuție acest raport, și oamenii politici ai trecutului regim au tras consecințele cele mai dureroase asupra teologiei și a Bisericii, din pricina amestecului lor în viața politică. Se ciocneau împreună cele două concepții contrare de care am pomenit. Oamenii egoismului democratic, cari vedeau în politică arta de a exploata mulțimea anonimă și amorfă în folosul unui club de partizani, se arătau revoltați de atitudinea morală, pe care năzuiau s'o afirme în viața publică teologia și Biserica și au lovit deopotrivă și Biserica și teologia, fără să aibă curajul bolșevic de a le nimici cu totul, cum ar fi dorit. Constatarea că în toate mișcările noastre naționaliste de stil nou, care au năzuit și năzuiesc să creeze în țară o ordine morală opusă fărădelegii democratice, teologii tineri și preoții au desfășurat

și desfășură o activitate de mare însemnătate, vine să ilustreze însă principiul că între teologie și politică există o legătură organică. Ca unul care cunosc toate aceste mișcări de primenire a neamului românesc, în începuturile și în evoluția lor, afirm că aportul tinerilor teologi e considerabil nu numai ca număr și ca devotament, dar mai ales ca înzestrare a naționalismului românesc cu o spiritualitate de natură creștină, adică cu ceea ce alcătuiește specificul superior al acestui naționalism față de toate celelalte forme politice similare din Europa.

Ce a împins oare elementul teologic în vălmășagul acestor lupte politice și ce l-a determinat să joace un rol hotărâtor în făurirea fisionomiei creștine a naționalismului românesc? Poate egoismul unei cariere ușoare pe seama mulțimilor populare? Dar toți acei cari, dintre teologi și dintre clerici, au judecat astfel, au dezertat delă principiile creștine și s'au înscris în cluburile democratice, unde fără risc și fără jertfă puteau găsi ceea ce căutau ! Participarea masivă și totdeodată calitativă a tinerei lumi teologice la mișcările de reînnoire naționalistă nu se poate lămuri decât prin afinitățile organice dintre substanța morală a teologiei și scopurile nobile, propuse de aceste mișcări. Din clipa în care o mișcare politică își pune problema reînnoirii omului care, la rândul lui, să reînnoiască viața poporului, tânărul teolog se găsește acolo în elemental său firesc fiindcă toată concepția și toată educația lui sunt făcute în vederea acestei reînnoiri. Problema omului nou, exprimată poate vag în domeniul politic, pentru el se precizează imediat ca o problemă de rezidire sufletească, în Iisus Hristos. Pentru el „mântuirea neamului” care poate fi o idee pur omenească, îmbracă imediat prestigiul mântuirii religioase. Pentru el, ideea de a sluji poporului se transformă imediat în misiunea și în sacrificiul, pe care le cunoaște din viața Mântuitorului. Pentru el, mucenicii luptei și ai prigoanei capătă oarecum aureolă hagiografică. Pentru el, mișcarea politică devine astfel teologie și preoție dinamizate în vastul câmp al vieții naționale. O singură regulă mare i se impune dela sine, pentru a salva puritatea credinței cu care a intrat în luptă: aceea de a rămâne credincios până la capăt principiilor creștine, aceea de a nu le lăsa să degenereze și să se desfigureze sub pasiunea luptei, nici în sufletul său, nici în sufletul camarazilor săi. Un teolog, care activează public în numele creștinismului, dar contrar doctrinei Mântuitorului lumii, e o apariție mult mai monstruoasă decât aceea a unui politician democrat, care exploatează poporul în numele binelui statului.

Atitudinea publică a teologului se conturează astfel din trei puncte de vedere: față de Mântuitorul, față de camarazi și față de popor. Față de Mântuitorul el va fi ucenicul care nu-l trădează; față de camarazi, un apostol discret și prietenos al Evangheliei; față de popor, un salvator după concepția Bisericii naționale.

Ce însemnează ucenic credincios al lui Hristos e o chestiune asupra căreia nu e nevoie să insistăm aici. Din evidența acestei atitudini decurg celelalte două. A fi apostol discret și prietenos între camarazi e un lucru absolut necesar. Camarazii cu altă formație intelectuală sunt dispuși să înțeleagă uneori creștinismul în felul lor, să-l adapteze modului lor de a gândi și de a lucra. Această atitudine însă nu este cea creștină, chiar dacă ei ar pune un zel înflăcărat în cauză. Căci dacă ținem să înțelegem creștinismul după capul nostru al fiecăruia, nu înseamnă că prin aceasta ne încreștinăm noi, ci mai degrabă că descreștinăm doctrina Mântuitorului, reducând-o la modul nostru de înțelegere, care e arbitrar fiindcă e individual. Creștinismul nu se poate înțelege decât în felul lui Iisus Hristos după metoda ecumenică a Bisericii. În cazul acesta, trebuie să renunțăm la părerile noastre individuale și să ne adaptăm spiritul la doctrina sacră. Procesul asimilării creștine, fie intelectual, fie moral, nu însemnează o asimilare a creștinismului în doctrina sau

în ființa ta, ci, dimpotrivă, o asimilare a ta în corpul mistic al lui Hristos. Apostolatul camaraderesc al teologului va avea deci în vedere suirea tuturor prietenilor de luptă la nivelul supraomenesc de înțelegere a lui Iisus Hristos, înlăturând odată cu aceasta primejdia de desfigurare a doctrinei după mentalitatea noastră individuală, care e mai totdeauna orgolioasă, chiar atunci când se iluzionează că este creștină.

Vă amintesc în această privință cazul pilduitor petrecut acum câțiva ani în lumea catolică a Franței, între Charles Maurras, veneratul șef al naționalismului francez, și între Jacques Maritain, celebrul filosof neotomist. Erau camarazi de mișcare politică. Maurras însă înțelegând catolicismul într'un fel foarte personal și atacând violent pe Papa fiindcă nu gândea politic după modul maurrasian, Jacques Maritain, când a văzut că nu mai poate îndrepta lucrurile, s'a despărțit cu durere de genialul său camarad de luptă, fiindcă voia să rămână credincios Bisericii catolice. Charles Maurras a fost condamnat de Papa, iar Jacques Maritain atacat furibund de maurrasieni că i-a trădat. Ce se întâmplă însă? Peste câțiva ani, Charles Maurras, recunoscându-și greșala, cere iertare Papei printr'o zguduitoare scrisoare publică, iar Papa îi acordă iertarea. Este evident că în acest caz răsunător, cel care a avut dreptate și atitudine ireproșabilă a fost Jacques Maritain. Din moment ce afirmi că faci politică de natură creștină, nu ești tu care dai directivele creștine, ci care le primești dela Biserică. Dacă ar fi urmat pe Maurras în erorile lui, Maritain ar fi trădat Biserica, dovedindu-se totdeauna un rău camarad al celui dintâi. Rămânând însă ucenic credincios, însăși despărțirea lui de Maurras a însemnat pentru acesta un protest de natură apostolică de vreme ce, până la sfârșit, și-a recunoscut greșala. In concluzie, celebrul filosof neotomist s'a dovedit nu numai un ucenic credincios al Bisericii, dar și un bun camarad, care și-a recâștigat prietenul pentru cauza creștină.

Cealaltă atitudine, care decurge în politică din fidelitatea față de Hristos, e atitudinea față de popor, atitudine care trebuie să fie cu totul alta decât aceea cu care ne-a obișnuit democrația. Lucrul acesta e de o însemnătate capitală pentru păstrarea raporturilor organice între politică și morală. Dar când zicem astfel, zicem prea puțin. Lucrul acesta e de-o însemnătate capitală pentru transformarea țării din ceea ce este în ceea ce trebuie să fie. Dacă naționalismul de stil nou s'a ridicat cu atâta vigoare și cu atâtea jertfe împotriva democrației, aceasta presupune o viziune și un sentiment diametral opuse celor practicate de profesioniștii votului universal.

E adevărat că în obârșia ei îndepărtată, democrația a pornit dela marea idee generoasă a liberării mulțimilor anonime, ce robiau sub autoritatea absolută a feudalismului. Această idee odată înfăptuită prin revoluțiile, care au distrus în favoarea mulțimii privilegiile feudale, democrația a evoluat repede la un sistem nou de exploatare a acestor mulțimi eliberate. Poporului, care fusese rob până ieri, i s'a spus: Tu ești astăzi poporul suveran! Tu ai suveranitatea de a ne alege pe noi să te conducem. Și cine erau conducătorii? Erau cei cari, lepădându-și conștiința morală, isbuteau mai ușor să intre în placul mulțimii pentru a fi aleși. Ideea succesului personal constituie mobilul conducerii democratice, iar ea se realiza prin libera concurență a candidaților în fața poporului. Niciun scrupul moral nu-l împiedeca pe vreunul să smulgă succesul. Libera concurență ascutea și mai mult cinismul acestei atitudini. Pentru a intra în placul mulțimii, erau ațâțate toate instinctele josnice și aprinse toate patimile ce degradează pe om. Etosul democratic, — dacă e îngăduit aici un cuvânt ne la locul lui, — își înfipse rădăcinile tocmai în zăcămintele naturii lumane

unde dospește răul din această lume, pe care îl osândește creștinismul. Metoda democratică aprindea patima individuală și laolaltă, patima colectivă, pentru succesul conducătorului. Periodicitatea alegerilor nu era decât un nou prilej de recrudescență a răului acestuia, fără putința unei domoliri, fără perspectiva unei purificări. „Poporul suveran” ajungea astfel un imens teren de cultură a mătrăgunii răului. Satanismul democratic îl numea în derâdere „suveran”, în timp ce-l îmbrâncea în noroiul patimilor.

Tocmai împotriva acestui satanism al democrației s'a ridicat naționalismul, conțurându-și față de popor o atitudine nouă, determinată de sentimentul frăției îndurate, prin oare se simția legat de dânsul. Acest sentiment, care constituie substanța specifică și adâncă a naționalismului creștin, l-am numit demofilie, pentru a-l deosebi de atitudinea cinică față de popor a democrației.

Ca apariție istorică, demofilia s'a ivit în lume odată cu Iisus Hristos, care, privind gloatele flămânde, obosite și fără adăpost în amurgul zilei, a suspinat : *Milă mi-e de popor!* Ca înțeles etimologic, firește, demofilia înseamnă iubire de popor. Dar în realitate, iubirea de poporul tău nu însemnează neapărat demofilie. Eu pot să-mi iubesc neamul din care fac parte, gândindu-mă bunăoară numai la marile lui calități, prin care s'a afirmat ca personalitate etnică în existența sa istorică. Aceasta nu e încă demofilie, ci iubirea de neam care se confundă cu mândria națională. Mândria națională se mulțumește să aleagă anumite trăsături caracteristice din desfășurarea istorică a neamului, să le idealizeze, și din acest conținut sublim, cum ar fi geniul eroic sau geniul estetic al rasei, să-și facă izvor de energie morală. Demofilia e altceva decât mândria națională.

Pe când aceasta idealizează poporul ca existență istorică sau ca neam, demofilia îl privește în realitatea prezentului, așa cum se înfățișează poporul acum și aici, cu cele bune, dar mai ales cu cele rele din natura și din viața lui. Câmpul ei nu e istoria, ci prezentul, ziua de azi. Obiectul ei nu e neamul în totalitatea lui, devenită abstracțiune conceptuală, ci fragmentul concret din acest neam, poporul, care ocupă acum, viu și suferind, spațiul pământului strămoșesc. Demofilia privește poporul nemijlocit, cu ochiul care distinge pe viu și calitățile și defectele și marile neajunsuri de oare suferă mulțimea. Ea consideră mai ales rănilor de care sângeră trupul și sufletul acestei mulțimi. Și le consideră cu acel sentiment adânc al comunicațiilor sufletești prin care suferința din inima mulțimii năvălește în inima ta și-i pricinuește durerea care unifică și înfrățește. Sentimentul acesta, prin care luăm asupra noastră chinul aproapelui, ne transpunem în el, iar el se transpune în noi, sentimentul acesta al identificării spirituale în durere se numește *milă*. Mila e iubirea de aproapele muiată în suferința comună. Ea dă tot înțelesul cuvântului demofilie care, încăodată, e altceva decât iubirea de neam a mândriei naționale. Neamul se poate iubi omeneste; poporul se poate iubi, în demofilie, adânc creștinește, specific creștinește. Firește, naționalismul e un complex de sentimente, în care intră întreaga mândrie națională, dar când noi afirmăm că substanța lui morală e demofilia, îi recunoaștem prin aceasta specificul creștin, care îl deosebește de celelalte forme ale naționalismului european. A iubi poporul după modul lui Iisus Hristos, care privind gloatele obosite, flămânde și fără adăpost în amurgul zilei, a suspinat: *Milă mi-e de popor!* — iată ce însemnează a practica naționalismul demofil, sau naționalismul creștin.

În cugetarea religioasă modernă, sentimentul demofiliei se leagă în deosebi de numele lui Dostoiewski. El e romancierul pare se coboară mai adânc ea oricare altul - în sensul suferinței poporului. Totuși demofilia lui Dostoiewski depășește cercul de înțelegere pe care i-l dăm noi. Mila de suferințele aproapelui e un act de umilință din partea ta. Te cobori cu inima până la inima căzută în durere a celuilalt. Dar nu te cobori pentru a rămâne acolo. Mila e un sentiment activ, un sentiment dinamic și constructiv. Precum, ca să ridici o piatră de jos te cobori mai întâiu, tot astfel te înjosești în durerea celuilalt ca să-l poți ridica deasupra ei. Căci precum el nu trebuie să o îndure, tot așa n'o înduri tu care ai luat-o asupra ta. Și căutând să-l eliberezi pe el de suferință, te eliberezi în același timp pe tine. Mila adevărată cuprinde neapărat acest element activ, transmis asupra celuilalt pentru a-l scăpa de suferința ce ți-a devenit comună. În acest stadiu ea nu e încă ceea ce se numește sacrificiu pentru aproapele. Numai mila intensificată la maximum atinge sacrificiul. Sublimitatea sacrificiului stă în faptul că îi eliberezi pe ceilalți fără să te mai eliberezi pe tine însuși, ci dimpotrivă, cu prețul nimicirii tale. Te jertfești ca prin jertfa ta să-i salvezi.

La Dostoiewski găsim toate nuanțele și gradele milei. Dar în ce privește atitudinea sa față de popor, demofilia capătă un sens ce trece dincolo, cu mult, de mila creatoare. Dostoiewski e demofil fiindcă i se pare că poporul rus, el însuși, e deținătorul tuturor acestor calități ale milei. Astfel demofilia romancierului se transformă în admirație și în adorare a poporului rus. Dacă adevărul e unul singur, — zice Dostoiewski prin gura personajului Șatov din romanul *Poseđații* — atunci poporul ortodox al Rusiei e singurul care îl are pe adevăratul Dumnezeu. Fiecare popor își are Dumnezeul său, căci Dumnezeu, după expresia stranie din acest roman, n'ar fi altceva decât personalitatea sintetică a poporului dela începutul istoriei sale până la sfârșit. Cum ușor se poate înțelege, această definiție nu are nimic creștin în ea. Căci dacă Dumnezeu n'ar fi decât personalitatea sintetică a unui popor, adică simpla proiecție în infinit a geniului său religios, atunci urmează că sunt atâția Dumnezeii diferiți câte personalități etnice există. Lucrul acesta se poate spune fără greș despre religiile naturale ale popoarelor care și-au imaginat zeii după particularitățile geniului etnic religios. Dar în creștinism, care e revelația universal valabilă a lui Dumnezeu, cel absolut, viu și transcendent acestei lumi, definiția de mai sus e o aberație. Prin gura personajului amintit, Dostoiewski caută să rectifice oarecum această aberație, afirmând că adevărul e unul și că, prin urmare, poporul rus posedând adevărul, posedă pe Dumnezeul celui adevărat. Principiul acesta, care vrea să circumscrie creștinismul exclusiv pe seama poporului rus, îi slujește lui Dostoiewski pentru susținerea credinței în care culminează demofilia sa, și anume: că poporul rus este purtător de Dumnezeu, poporul teofor. În naționalismul lui Dostoiewski, teoforia exclusivistă rusă slujește mai departe, ca temelie metafizic-religioasă a mesianismului rus. Poporul Rusiei, al Rusiei pravoslavnice, are astfel misiunea exclusivă dela Dumnezeu, — dela Hristosul rus! — să mântue restul omenirii. E adevărat că această idee nu reprezintă concepția întregă a marelui scriitor despre creștinism. Ea e însă accentuată cu atâta tărie și de alți cugetători ruși dinainte sau de după dânsul, încât ne aflăm parcă în fața unei monopolizări a adevărului religios pe seama Rusiei. Precum s'a observat cu dreptate de numeroase dați doctrina mesianismului pravoslavnic, întemeiată pe credința în poporul teofor, nu e altceva decât o abdicare dela universalismul creștin și o recrudescență a mesianismului iudaic din interpretarea talmudică a Vechiului Testament. Naționalismul religios e adesea în primejdie să cadă într'un asemenea exclusivism,

mai ales atunci când creștinismul e lăsat la libera interpretare a diferitelor personalități cugetătoare.

Popoarele nu sunt teofore în întregime lor, cu atât mai puțin un singur popor. Teoforă sau purtătoare de Dumnezeu e Biserica lui Hristos și personalitățile care au trăit în Duhul Sfânt până la gradul sublim al sfințeniei. Poporul, care e suma tuturor indivizilor vii, e un amestec de virtuți și de vicii, de bucurii și de suferințe, cum e viața omenească în deobște, care trebuie în întregime trecută prin filtrul purificator al credinței mântuitoare. Dacă atribuim poporului nostru calitatea de teofor, de templu viu și desăvârșit al Duhului Sfânt, atunci el ne apare ca un fel de absolut în sine, care nu mai are nevoie de străduințele noastre de a-l ridica. Cei cari considerăm cu ochiu realist poporul nostru, în care credința locuște împreună cu păcătoșenia, ca în fiecare dintre noi, nu vom avea, desigur, curajul să-l numim teofor. În el, ca în oricare alt popor creștin, există posibilitatea teoforiei, dată fiecărui om, de vreme ce toți sunt chemați la limanul mântuirii.

Demofilia, lui Dostoiewski, care duce astfel la divinizarea poporului rus, e o idee întemeiată mai degrabă pe naturalismul religios decât pe creștinism. În mod firesc ea ne poartă cu gândul la doctrina lui Jean Jacques Rousseau despre bunătatea absolută a naturii umane în stare primitivă, doctrină care e în contradicție cu dogma păcatului original. Pe vremea lui Dostoiewski asemenea ideii despre popor erau curente. Ele se regăsesc într-o măsură mai atenuată și la contemporanul său francez Jules Michelet, a cărui învățătură a avut un mare răsunet și în țările noastre. Demofilia europeană a veacului al XIX-lea crează o atmosferă generală de vag misticism naturalist în jurul poporului, atmosferă de care nici Dostoiewski, nici Tolstoi n'au rămas străini.

La Tolstoi, ea îmbracă un admirabil caracter etic, în acea necesitate de a te dăruia poporului din care faci parte, pentru a-l ridica până la tine. Cine ați cetit romanul *Învierea* vă aduceți desigur aminte de fapta generoasă a Prințului Nekliudow, care își împarte țăranilor moșiile pentru a realiza demofilia evanghelică. Episodul acesta nu e numai o invenție artistică a geniului tolstoian; el a fost în acea vreme un fenomen social de oarecare extindere. Numeroși boieri ruși își împărțeau moșiile din sentiment demofil. În Țara Românească se cunoaște cel puțin un caz asemănător, — acela al boierilor Golești cari, sub înrâurirea spiritului lui Jules Michelet, și-au împărțit deasemenea moșiile la țărani. S'a întâmplat atunci un lucru, ce coincide perfect cu episodul din romanul lui Tolstoi: țăranii dela Golești la fel cu țăranii de pe moșiile Prințului Nekliudow, cu totul nedumeriți de generositatea neobișnuită a boierului, au refuzat să primească pământurile împărțite. Se temeau să nu fie atrași — Doamne ferește! — în cine știe ce cursă vicleană! Cel puțin așa îi sfătuiseră ceilalți boieri, cari nu voiau să-și piardă latifundiile prin curentul social, ce s'ar fi ivit în urma acestor dărnicii nesăbuite ca aceea a Goleștilor sau a demofililor ruși.

Iubiți studenți,

Eu știu că niciunul dintre voi nu e boier. Boierii României, cari au jucat pe vremuri un admirabil rol în viața ortodoxă, au încetat să mai fie ucenicii lui Hristos din clipa când s'au franțuzit. Cei cari veniți astăzi să vă adânciți în tainele dumnezeiești ale teologiei sunteți, aproape toți, vlăstare ale satelor. Din adâncul milenar al acestui neam voi aduceți credința, pe care el a păstrat-o lui Hristos, ca s'o luminați de tot orizontul doctrinei creștine; fiindcă numai credința luminată integral de sistemul Bisericii ortodoxe poate, la rândul ei, să devină învățătoarea și

călăuzitoarea poporului. Pentru voi poporul acesta nu e vreun obiect de contemplație exterioară. El trăește în sângele vostru; el e viu în spiritul vostru, așa cum e viu pe plaiuri și pe șesuri, la munte și la mare. Toți câți am pornit din sat purtăm satul nu ca o amintire sau ca niște moaște, ci ca o prezență care străbate toate moleculele fapturii noastre. Fie că vrem, fie că nu vrem, poporul trăiește în fiecare dintre noi. Noi însă, cari prin cultură ne-am ridicat cu judecata deasupra lui, îl trăim în două feluri deodată: îl trăim așa cum este în cruda realitate și îl trăim așa cum ar trebui să fie, în imaginea lui spiritualizată și perfecționată. Așa cum este, ne contrariază și ne îndurerează; așa cum ar trebui să fie, ne fascinează și ne ațâță la muncă. Dela poporul real până la imaginea lui ideală din spiritul nostru e distanța pe care vrea s'o străbată lupta titanică a naționalismului creștin. Această luptă e condiționată de cunoașterea celor două extremități ale distanței pe care se desfășură.

Sunt unii fii ai satelor în sufletul cărora se sbuciumă năzuința surdă de a se desface de popor. Cunoscând realitatea crudă din care au plecat, se rușinează de ea și caută să sugrume satul care trăește astfel în ei. Pentru, această categorie de desrădăcinați, poporul apare ca un strigoiu lăuntric, ce înspăimântă. Niciunul dintre aceștia nu se va putea socoti vreodată în rândul demofililor. Dar din categoria lor s'au ridicat spiritele pervertite care, voind să scape de poporul dinlăuntru lor, s'au răzbunat cumplit asupra satelor, batjocorindu-le credința și datinile, stimulându-le patimile prin minciuna electorală, disprețuindu-le durerea și exploatându-le vloga. Aceștia sunt trădătorii poporului cari au adus țara unde se găsește azi.

Pentru sentimentul adânc al demofiliei nu există decât un singur mijloc ca să scapi de strigoii ce te urmărește: lupta de distrugere a suferințelor în care zace poporul real și de ridicare a lui până la imaginea ideală, pe care ți-ai făcut-o despre el. E singura cale morală a eliberării. Pentru un intelectual, mândria de a fi țăran sau mândria de a fi popor nu stă atât în actul de naștere cât în truda eroică, pe care o pune spre ridicarea poporului său. Mândria actului de naștere aparține aristocrației orgolioase și disprețuitoare. Un cunoscut scriitor apusean, ridicat din popor și care lupta pentru ridicarea poporului său, văzându-se disprețuit de un prinț, care cobora dintr'o veche familie nobilă, îi ripostează: „Prințule, tu te cobori în vreme ce eu mă ridic!”

Această mândrie a ridicării, această conștiință a misiunii o dă numai gândul închinat celor rămași în urmă, numai lupta pentru înălțarea lor, numai sacrificiul pentru mântuirea lor.

Nu vă rușinați de mizeria poporului din care vă trageți. Apropiati-vă de ea cu fiorul milei dumnezeiești a lui Iisus Hristos, care atinge ochii orbilor pentru a-i deschide, membrilor înțepenite ale paralizicilor pentru a le pune în mișcare, spiritele îndrăciților pentru a le vindeca, leșurile morților pentru a le da viață. Naționalismul creștin nu mai poate fi astăzi un orgoliu, și cu atât mai puțin o fanfaronadă, ci o umilință creatoare, pe care trebuie s'o trăim în umilința desnădăjduită a nației noastre și s'o vindecăm.

Pe cine se îmbată de fumul iluzoriu al biruinței chemați-i camaraderește lângă rănile uriașe de care sângeră trupul patriei noastre. Voi nu sunteți încă generația biruinței. Voi sunteți tinerețea trimisă de Dumnezeu în ceasul marelui dezastru: lujeri iviți dintre dărâmaturile catastrofei. Creșteți și luptați într'o grozavă și cutremurătoare răspundere, pe care mâine istoria o va pecetlui ori ca lașitate, ori ca eroism. Iar răspunderea voastră e, mai presus de orice, în fața milioanei de frați, zmulși cu pământ cu tot din ființa României.

ZALMOXIS 135

de Ioan COMAN

Bătrânul zeu Zalmoxis, tăria și mângăierea „Geților nemuritori” și a altor populații trace de acum 2500 de ani este o figură extrem de eterică în literatura și știința românească. Miile de ani l-au învăluit în pânza de aur a mitului și amenință să-l îngroape ca pe o mumie. Dumnezeu unui neam este însă izvorul nesecat al civilizației și al tuturor aspirațiilor sale către ideal. Zalmoxis n'a fost nici un fetiș și nici un idol efemer ca la multe dintre popoarele primitive și sălbatice. El a fost încarnarea celei mai înalte și mai pure forțe divine la neamurile traco-getice și a impus cel mai superb stil de viață morală și religioasă unui mare număr de oameni de pe o întindere considerabilă de pământ. Acești oameni erau strămoșii noștri Daco-Geții. Dacă Roma nemuritoare ne-a dat mândria, asprimea și disciplina legiunilor sale, reînviată azi atât de fericit în legiunea nesfârșită a cămășilor verzi — fasciile României moderne — Geția strămoșească a turnat în sufletele noastre setea după desăvârșire și credința caldă în nemurire.

Această desăvârșire și această nemurire vin dela Părintele nostru Zalmoxis.

Dar cine era Zalmoxis? Vechimea imemorială a acestui zeu, lipsa unei tradiții scrise despre el la popoarele traco-gete, relațiunile fragmentare și deseori confuze ale autorilor greci și latini, dar mai ales interpretarea raționalistă și naționalistă în sens grec a vieții și doctrinei acestui zeu, dată de izvoarele grecești, au îngreuiat și îngreuiază enorm lămurirea stării civile a lui Zalmoxis. S'au făcut nenumărate ipoteze, pe cât de ingenioase, pe atât de fragile. Singurul lucru sănătos de făcut în asemenea caz este cercetarea fără prejudecată, dar cu toată precauția a izvoarelor celor mai vechi. Adică a lui Herodot, Platon și Strabon.

Potrivit pe de o parte concepției antropomorfe în materie de credință, pe de alta orgoliului rasial al vechilor Eleni că toate ideile înalte din cultura și religiile așa numitelor popoare barbare sunt de proveniență greacă, clasicismul grec înfățișează pe Zalmoxis ca elev al lui Pythagora. Iată cuvintele lui Herodot: „Acest Zalmoxis a fost un om; el a fost sclavul lui Pythagora al lui Mnesarh, la Samos. Liberându-se, se în- toarse în țara lui foarte bogat. În patrie, aci, Tracii duceau o viață primitivă și simplă. Zalmoxis cunoscând felul de viață al Grecilor Ionieni precum și concepția lor despre existență, superioară celei a Tracilor, pentru că fusese în legătură cu Grecii și în deo-sebi cu cel mai savant dintre ei, cu Pythagora, își clădi un apartament pentru bărbați (un andreon), unde adăpostea și ospăta pe cei mai buni dintre locuitorii cetății. Aci el predica învățătura că nici el, nici oaspeții lui, nici urmașii lor perpetui nu vor muri, ci că, — după moartea trupului — vor merge într'un loc unde vor duce o viață fără sfârșit și unde se vor bucura de tot binele. În această casă pentru bărbați unde Zalmoxis predica astfel și unde încerca să pună în practică învățătura lui, el își construi o ca-meră subterană. Când această cameră fu gata, el coborî în ea și dispăru trei ani din mijlocul Tracilor. Poporul fu îndurerat și-l plânse ca pe un mort. Dar în cursul celui de al patrulea an, el se arătă Tracilor și-și adevări spusele. Iată istoria sa, după cum mi s'a povestit. În ce mă privește, eu nu sunt nici prea neîncrezător, dar nici prea credul față de menționata cameră subterană. Eu cred că acest Zalmoxis a precedat cu mulți ani pe Pythagora; îmi este perfect indiferent dacă Zalmoxis a fost un om sau un zeu regional la Geți”. Așa sfârșește Herodot. Puerilitatea acestei legende sare în ochi. Grecii Pontului-Euxin, aceia care îl informează pe Herodot, nu

puteau admite că o concepție așa de înaltă ca nemurirea sufletului, să aibă o origină barbară, getică. Și atunci soluția a fost simplă: Zalmoxis a fost sclavul și elevul lui Pythagora dela care a împrumutat nu numai doctrina în chestiune, dar și tot stilul de viață civilizată al Ionienilor.

Herodot ezită să se pronunțe asupra umanității sau divinității lui Zalmoxis. El nu poate hotărî dacă acesta a fost om sau zeu. La fel și în privința camerei subterane, care a servit ca mijloc de demonstrație a nemuririi.

Ezitatea lui Herodot este explicabilă. Interpretarea prea raționalistă pe care conașionalii săi o dădeau mitului precum și neputința lui de a se informa direct, necunoscând limba getă, l-au derutat.

Adevărul este însă că ideea nemuririi sufletului — cea mai luminoasă și cea mai sigură dintre toate dogmele religiei Geților — se degajează din credința într'un singur Dumnezeu, infinit în putere și în bunătate. Geții credeau că nu mai există alt Dumnezeu afară de al lor. Acest premonoteism și universalism presupun o vechime extraordinară a zeului get. O vechime prea mare pentru istoricitatea lui Zalmoxis.

Zalmoxis a fost identificat târziu cu marele zeu al Geților; totuși cu mult înaintea lui Herodot. Înainte de a fi zeu, Zalmoxis a fost un mare rege, preot și profet al Geților. Un text din Platon ne spune că Geții înșiși numeau pe Zalmoxis regele lor și-l socoteau mare medic, adică, în limbaj antic, preot-magician. Strabon ne relatează că Zalmoxis a fost mai întâi preotul celui mai mare zeu al Geților și numai mai târziu a ajuns zeu. Acelaș autor ne dă detaliul, excepțional de prețios, că tradiția divinizării preotului la Geți s'a menținut până la venirea lui, și citează cazul marelui său contemporan, preotul Deceneu al lui Burebista. Marele preot get era totdeauna colaboratorul, coregentul indispensabil al monarhului. O tradiție transmisă de acelaș Strabon ne spune că poporul get nu da ascultare hotărîrilor regale decât dacă erau întărite de marele preot. Acest detaliu ne arată că a fost o vreme când regele și marele preot făceau una. Coexistența într'o singură persoană a regelui și a marelui preot din timpurile cele mai îndepărtate și până la ortodoxia noastră bizantină este un adevăr comun în istorie. Faraonul egiptean, regele Persiei, împăratul asirian și cel roman, erau și mari preoți. În ce privește pe Geți, e demn de luat în seamă că preoții lor sunt numiți „fondatorii” sau „fondatorii de orașe”. Dar cine sunt fondatorii decât regii? Istoria culturii și psihologiei popoarelor nu cunoaște alți fondatori. Numele însuși al lui Zalmoxis înseamnă, în limba traco-scita: „Rege, Stăpân de oameni”. Zalmoxis este deci regele, regele prin excelență. Nu e vorba de un rege ceresc, adică, de un apelativ al divinității supreme, așa cum s'a zis; ci de un rege cărmuind pe pământ. Legătura organică a regelui Zalmoxis cu pământul o avem în nume de orașe și persoane ca: Zaldapa, Salmydessos, Zelmisses, Abrosalmes, Saldobyssa, Sarmisegetuza. În fine, se cunosc cazurile istorice ale regilor Cosingas și Comosicus cari erau și mari preoți în acelaș timp.

Divinizarea s'a efectuat nu atât asupra regelui cât asupra marelui preot. Evident, pietatea și recunoștința poporului așează cu ușurință pe regii pământești pe tronuri divine. Dar preotul-profet Zalmoxis se bucura de privilegiile speciale care să-i facă parte spre divinizare. Mai întâi faptul că acest preot locuia în muntele sfânt Kogaionon, sediu al celei mai mari și mai străvechi divinități getice. Caracterul sacru al muntelui conferea încetul cu încetul aceeaș sfințenie și preotului Zalmoxis. Acest preot și toți succesorii lui erau inaccesibili oamenilor; ei nu puteau fi vizitați decât de rege și de servitori cari îi aduceau cele trebuincioase. În al doilea rând, preotul Zalmoxis era consilierul indispensabil al regelui, și avea deseori chiar puterea unui hiperrege. Nimic nu se făcea fără sfatul și aprobarea lui. Sfatul și aprobarea erau

socotite că sunt dictate de către zeul suprem, al cărui profet era, dar nu e mai puțin adevărat, că în forma vizibilă, acestea veneau dela el.

La început, zeul Zalmoxis era o divinitate a pământului și a subsolului, o divinitate htoniană. Preotul și pe urmă zeul Zalmoxis au oficiat și au locuit în sanctuarul vechiului zeu al Geților din muntele Kogaionon. Camera subterană, în care — după Herodot — Zalmoxis a intrat și de unde a ieșit pentru a dovedi nemurirea, era mormântul vechei divinități getice.

Zalmoxis începu să se spiritualizeze încă din vremuri foarte depărtate pentru că deja pentru Herodot spiritualismul și nemurirea Geților apar ca foarte vechi. El se înalță din grotă pe vârful muntelui și de aci în cerul luminii și al nemuririi.

Care erau atributele zeului Geților?

Zalmoxis era șeful suprem al națiunii getice și al lumii. El singur susține și garantează viața poporului său atât aici, cât și dincolo.

El era izvorul hotărârilor regale; el sfătuia regele și națiunea prin marele preot pentru actele politice, sociale, morale și religioase. El era oracolul suprem al națiunii. El era educatorul națiunii prin preoții săi, care predicau doctrina zalmoxeeană.

El creia ordine călugărești dintre care cel mai celebru era acel al „Săracilor”.

Preoții, de o cumpătare proverbială, învățau poporul să ducă o viață sobră: să nu mănânce carne și nimic din ce constituie o creatură, ci numai miere, lapte și brânză. Preoții trăiau în afară de căsătorie și duceau o viață liniștită și independentă. Ei erau și judecători.

Prin aceeași preoți Zalmoxis învăța pe Geți cultul vitejiei și al dreptății; Herodot numește pe Geți „cei mai viteji și cei mai dreپți dintre toți Tracii”.

Corpul și viața nu au nici un preț. Se cunoaște practica Geților și a Trausienilor la naștere și la moarte: „copilul nou născut e înconjurat de părinți și de rude care-l plâng amar. Ei înșiră plângând nesfârșitele nenorociri oare se vor abate asupra lui din momentul nașterii și comentează toate suferințele omenești. Dimpotrivă, cel răposat e îngropat cu bună dispoziție și bucurie; mortul a scăpat de toate suferințele și va duce de aci înainte o viață cu totul fericită”

Sufletul e cea mai înaltă podoabă a ființii omenești. El singur trebuie să ne preocupe. El nu merge la Zalmoxis decât în stare de perfectă puritate. Această puritate se obține prin vitejie în timp de război și prin practicarea dreptății și a cumpătării până la sărăcie în timp de pace.

Dogma centrală a doctrinei lui Zalmoxis era nemurirea sufletului. „Geții cred că nu mor” — zice Herodot, — „ci că defunctul merge la zeul Zalmoxis”. Și alte triburi aveau această credință, dar cu anumite adaosuri sau nuanțe. Terizii și Crobyzii de exemplu credeau că morții revin. E în aceasta o influență a metempsihozei orifice sau pitagorice, dar e cu totul contrarie concepției getice despre nemurire, care nu admite revenirea, căci aceasta ar însemna reluarea contactului cu viața și materia. Spiritualismul get evită precizarea locului nemuririi. Sufletele merg la Zalmoxis și nemurirea e gustată în tovărășia acestui zeu. Cum? Herodot ne spune doar atât: „Sufletele se vor bucura de tot binele”. Undeva, în nesfârșitul cerului albastru, sufletele sunt fericite de nemurirea lor, în desăvârșirea lor.

Cultul adus lui Zalmoxis a fost la început sângheros, având loc pe pământ sau chiar într'o grotă. Pe urmă, paralel cu spiritualizarea zeului, sacrificiul a evoluat și el: pe vârful lăncilor, în aer și pe vârful munților.

Nici un autor vechi nu pomenește despre temple sau statui ale lui Zalmoxis. Dar un sanctuar pe muntele Kogaionon, care era socotit sacru, trebuie să fi fost. Această imaterialitate a religiunii zalmoxeene — unică în istoria religiilor — arată

excepționala superioritate a strămoșilor noștri în concertul întregii lumi. Contactul cu Zalmoxis se făcea numai în spirit, prin meditație, rugăciune, sfințenie. Se făceau probabil libațiuni de miere și lapte la locul de rugăciune.

Spiritualismul și nemurirea zalmoxeeană au insuflat rasei noastre virtuțile ei neînfrânate. Prin ele am durat dealungul veacurilor. Prin universalismul și nemurirea zalmoxeeană creștinismul a pătruns ușor și adânc în sufletul strămoșilor noștri.

Zalmoxis cel nevăzut și nemuritor nu trebuie să fie numai o amintire pentru noi; ci o lozincă, și un îndreptar prin care să ne merităm noblețea noastră rasială.

COLABORATORII LUI HRISTOS ¹³⁶

— CUVINTE CĂTRE STUDENȚI —

de Nichifor CRAINIC

Ne întoarcem iarăși la studiile noastre sacre, într'al doilea an de războiu. Pentru reculegerea lăuntrică, pentru încordarea atenției în urmărirea problemelor, pentru meditarea adevărilor puse înainte, nimic nu e mai neprielnic decât această atmosferă cutremurată de spartul bombelor, fulgerată de veștile victoriei și încrunțată de duhul morții. Ca sub năprăznicia grindinei ce ne surprinde în vrainștea câmpului, și ne izbește de pretutendeni, e peste măsură de greu să ne sustragem acestei vremi, când e pusă în joc soarta neamului nostru, soarta statului, soarta Europei și a culturii, în lumina căreia lumea noastră se desvoltă de două mii de ani încoace. Cu deosebire pentru voi, cei tineri, smulgerea din vâlmășag pentru a vă dedica studiului e grea, pentru că războiul implică în chip fatal tinerețea, pentru că iubiiții voștri camarazi da generație se găsesc încăierăți departe, în vijelia eroică, pentru că vă entusiasmează isprăvile unora și vă sfâșie moartea altora, pentru că voi înșivă așteptați, ca mâine, să vă vină rândul, în asemenea stări sufletești, turburate de vuietul istoriei ce se face sub ochii noștri, când viața însăși e aruncată în balanța jucăușă a ființei sau a neființei, nimic nu pare mai străin și mai depărtat, mai superfluu și mai anacronic decât cartea și studiul ei. Urmăresc de câțiva ani o revistă italiană a tineretului universitar, intitulată *Libro e Moschetto — Cartea și pușca*, redactată programatic în spiritul studiului și al eroismului. De cum s'a început războiul, cuvântul *Libro* din titlul acestei reviste apare tăiat de o linie diagonală pentru a scoate în evidență numai cuvântul *Moschetto*, adică pentru a indica simbolic că eroismul trece acum pe planul întâiu, iar studiul rămâne deocamdată pe planul al doilea. Dacă ne gândim la împrejurările amintite, neprielnice liniștei și meditației academice, sau dacă ne gândim la tinerii înrolați sub arme, pentru cari cartea nu mai poate fi o preocupare de moment, desigur că revista italiană pare îndreptățită să-și desfigureze titlul în chip simbolic.

Dar această problemă mai are o lătura, ce trece dincolo de psihologia fiecăruia, turburată de evenimentele în curs. E în afară de orice discuție că țara în războiu se bizue mai ales pe voinicia tineretului. În vitejia și în puterea lui de sacrificiu stă soarta ei viitoare. Dar nu e mai puțin adevărat că, dacă e un tineret care pleacă, e un alt tineret care rămâne pe băncile studiului. Oricare ar fi destinația lui de mâine,

¹³⁶ - Revista "**Gândirea**", București. Anul XXI, Nr. 10, Decembrie 1942.

acest tineret, care rămâne acasă, are pe umeri obligațiile ce decurg din situația lui ca atare. În măsura în care unii au obligația armelor, ceilalți au obligația studiului. Pentru psihologia individuală, pusă în perspectiva eventuală de a schimba cartea cu arma, e oarecum de înțeles întrebarea: „Ce-mi folosește studiul dacă mâine voi pleca la luptă și, poate, la moarte?” Dar falsitatea unei astfel de judecăți iese la iveală dacă răsturnăm întrebarea pe seama celor de pe câmpul de bătaie, cari ar putea să spună: „Ce-mi folosește mie unuia chinul războiului și, poate, moartea, când aș fi putut rămâne mai departe la studii?” E fără îndoială că o întrebare ca aceasta, insinuată în generația luptătoare, ar surpa sufletul războinic și ar pricinui țării și neamului o adevărată catastrofă.

Ei bine, un sămbure de catastrofă se furișează și în psihologia celor rămași la studiu, dacă ei s'ar lăsa înșelați de sentimentul zădărnicii lui.

Se spune că nu pentru școală învățăm, ci pentru viață. În mod american aceasta s'ar tălmăci că învățăm pentru o carieră de cât mai mare succes personal, însușindu-ne abilitatea de a-i trage pe sfoară pe ceilalți în profitul nostru. E un fel de-a înțelege școala după tipicul individualismului democratic. Dar viața, pentru care ne pregătim, nu e un monopol individual, ci un bun comun. — cel mai mare bun comun, ce l-a dat Dumnezeu pe pământ. Intrând în viață, ai intrat în această comunitate, ca un fir de iarbă într'o fâneață imensă, ca o vietate între milioane de făpturi vii. Pregătindu-ne pentru viață ne pregătim să îndeplinim una din nenumăratele funcțiuni, din complexul armonizat al cărora rezultă sporul unei cât mai înalte trăiri comune. Dacă iluzionismul egocentric ne înclină să credem că viața e făcută pentru noi, realitatea imediată ne înduplecă să vedem că noi suntem făcuți pentru viață, fiindcă viața rămâne veșnic, iar noi suntem vremelnici și trecători. Bucuria de a trăi e bucuria de a îndeplini una din funcțiunile vieții. Pentru omul egoist, care nu urmărește decât succesul individual, îndeplinirea acestei funcțiuni degenerază în ceea ce se numește „carieră”; pentru omul adevărat însă, care a surprins înțelesul superior, înțelesul spiritual al existenței, funcțiunea vieții se ridică la rangul, de mare noblete, al unei misiuni. Dacă în imensa varietate cosmică a existenței e un scop sau o finalitate, sub puterea căreia particularitățile individuale se întregesc unele pe altele și se armonizează într'un tot superior, însemnează că fiecare făptură îndeplinește o funcțiune precisă, prin care participă la bucuria de a exista, ca parte, a acestui întreg superior și covârșitor. Dar ceea ce deosebește pe om de toate celelalte făpturi, în îndeplinirea acestei funcțiuni, e capacitatea fără asemănare de a o transforma în misiune. Aceasta, mulțumită înzestrării lui cu inteligență și voință cum celelalte făpturi nu o au, cu spirit liber și conștiință morală, cum celelalte făpturi nu au. Astfel, putem spune fără greș că, pe când toate celelalte făpturi sunt funcțiuni instinctive ale vieții, singur omul poate fi misiune conștientă a ei.

Adevărul acesta niciodată nu-l putem pătrunde mai adânc și mai limpede decât într'o vreme ca a noastră, de crâncen și uriaș războiu, când suntem în situația să vedem că nu viața ne aparține nouă, ci noi aparținem vieții comune, fie că această viață comună se numește națiune română, fie că se numește continent european sau creștinism. Dacă în timp de pace, spiritul istoriei se disimulează oarecum după culisele evenimentelor normale, lăsându-ne să credem că suntem stăpânii vieții și răsfățații desfătărilor, el apare acum, în bubuitul tunului, ca suveran al evenimentelor și ne pretinde brutal să fim ceea ce suntem în realitate, adică misiuni

vremelnice, dar hotărâtoare; ale istoriei și ale vieții. Iar dintre toate vârstele, cei cari se bucură de preferința lui severă și fatală sunt tocmai cei investiți cu plinătatea vieții, adică tineretul. Marea misiune de a realiza istoria aparține generației tinere, iar spiritul istoric, care îi asvârle pe umeri această sarcină misionară, nu e altul decât Providența divină, despre care am vorbit în prelegerea inaugurală de anul trecut.

Ce însemnează oare a trăi, în sensul creștin al cuvântului? Însemnează participarea conștientă la existența lui Dumnezeu. Din neant am fost chemați ca să ne împărtășim de această bucurie. Suntem splendide nimicuri cosmice, luminate de raza veșnicei slăvi a lui Dumnezeu. Iar viața ca atare e Dumnezeu însuș, pentru că Mântuitorul e "calea, adevărul și viața". Cu alte cuvinte, afirmând că nu viața ne aparține nouă, ci noi aparținem vieții, ne mărturisim prin aceasta părtași ai Domnului Iisus Hristos sau părtași ai lui Dumnezeu prin Hristos. Intr'un sens mai larg, întreaga făptură se bucură de această părtășie divină, de vreme ce își are izvorul în bunătatea lui Dumnezeu prin Fiul său, prin Logos, fără care nimic nu s'a creat. Logosul e vistieria sfântă unde se păstrează arhetipurile desăvârșite ale acestei lumi. Și dacă prin nemernicia noastră am căzut în străinătatea păcatului, prin Logosul întrupat, prin Iisus Hristos, ni s'a dat iarăși darul de a ne ridica la modelul nostru din vistieria cerească sau la părtășia divină. În ființa sa misterioasă și neajunsă, Dumnezeu e transcendent lumii create, dar e imanent acestei lumi prin harul revărsat asupra ei, ca s'o scoată din neant și s'o mântuie. Prin urmare, viața la care suntem chemați fie prin creație sau naștere biologică, fie prin opera mântuirii în Iisus Hristos, e deopotrivă un dar al lui Dumnezeu, pe care îl stăpânim numai în măsura în care îl recunoaștem ca atare, adică numai în măsura participării noastre conștiente la modul divin de existență. Dacă omul ar fi o simplă făptură biologică, așa cum e planta sau animalul, participarea lui la viața divină n'ar constitui nici o problemă, fiindcă ea s'ar desfășura în chip firesc, după legile existenței, infuzate în cosmos. Dar omul ca spirit liber, în a cărui libertate e dată atât nimicirea-i proprie cât și propria-i desăvârșire, constituie o problemă spirituală, ce trebuie rezolvată cu fiecare existență individuală. Trăim între neantul din care am fost creați și viața la care am fost chemați. Participarea noastră la viață nu e o funcțiune biologică așa cum o îndeplinește planta sau animalul, ci o misiune spirituală, acceptată printr'un act de credință și printr'un act de voință continuă. Cine se hotărăște să trăiască în spirit creștin, se hotărăște de fapt să colaboreze cu Iisus Hristos la fericirea proprie și la fericirea lumii întregi. Am putea spune că lui Dumnezeu nu-i place singurătatea transcendentă a cerului, care e prea plină de fericirea-i proprie, și această fericire se cere împărtășită altora. Îngerii, oamenii și toate făpturile au fost scoase din neant pentru a se împărtăși de fericirea cerească. Omul, care e chipul lui Dumnezeu, e chemat de El, căruia nimic nu-i lipsește, să colaboreze la această descărcare de fericire din prea plinul bunătății dumnezeiești. Catolicii învață că între Dumnezeu și om există un raport juridic, pe care omul păcătos l-a sfârșit și pe care Fiul lui Dumnezeu întrupat a venit să-l restabilească. E un mod mai mult roman decât creștin, de a concepe o legătură teandrică. Dar dacă la sfârșitul lucrurilor, ne vom găsi în fața Părintelui lumii, ca într'un tribunal suprem, unde se vor hotărî pentru veci vredniciile și responsabilitățile noastre de ființe libere, prin Iisus Hristos am învățat că Dumnezeu e iubirea și din iubire ne-a creat și din iubire s'a coborât între oameni pentru a-i mântui. Înainte de a fi Judecător, e Tatăl ceresc al acestei lumi, cu dragoste fericită pentru frumusețea ei și cu dragoste mâhnită pentru rătăcirea omului. Dacă nu și-ar iubi făptura, dacă n'ar voi-o părtașă la viața divină, n'ar fi

trimis pe Fiul său să se coboare între oameni, să se spânzure pe lemnul Golgotei pentru ei, spre a-i face iarăși părtași la boarea de azur a Paradisului.

E un lucru misterios, a cărui adâncime n'o putem pătrunde bine, că sacrificiile expiatoare, care preînchipuiau drama Mântuitorului fie la mozaici, fie la păgâni, vizau de când lumea numai tinerețea. Cu cât victima era mai tânără și mai frumoasă, cu atât prețul sacrificiului era crezut mai mare. A jertfi un bătrân nu mai era jertfă deplină, fiindcă și fără aceasta bătrânul e gata de dispariție firească. A jertfi o făptură în floarea tinereții și a frumuseții era semnul supremei iubiri și al supremei ofrande. Pentru răscumpărare se dă totdeauna ceace e mai scump decât orice. Și dacă Mântuitorul s'a jertfit în chip de tânăr, e pentrucă noi să înțelegem cât de mare e iubirea lui Dumnezeu pentru Fiul său și pentru neamul omenesc. Există minți care se smintesc în fața acestei taine nepătrunse și numesc iubirea lui Dumnezeu monstruoziitate paternă. Dar oare, în lumea noastră pământescă, nu întâlnim același mod de a dubi, la părinții cari își sacrifică propriii fii, atunci când e vorba de mântuirea patriei? Războaiele le fac tinerii, dar le hotărăsc bătrânii, cu bună știință că fiii lor vor merge la moarte. Există oare vreun războinic, care să creadă pe părinții din neamul său drept monștri pentru faptul că el merge la sacrificiu pentru țară? Sau, mai de grabă, tineri și bătrâni, uniți în aceeași iubire supremă pentru neamul lor, găsesc că sacrificiul zace în natura profundă a vieții, a acestui bun comun la care au să participe, mai fericite, generațiile ce vor veni?

Mântuitorul însuși a intrat în cosmos în chip de războinic tânăr împotriva Diavolului, prințul acestei lumi, sacrificându-se pentru mântuirea omenirii din robia păcatului. Și oricine se jertfește în Iisus Hristos, pentru ca oamenii să se ridice mai aproape de Dumnezeu, devine colaboratorul Mântuitorului, și fiu prin har al Tatălui ceresc. Nimic nu ne oprește, iubiți studenți, să vedem în camarazii voștri de ani și de credință, cari poartă războiul împotriva Diavolului dela Răsărit, colaboratorii Domnului și fiii săi adoptivi. Ei știu cum știm și noi că războiul pe care îl duc e un războiu sfânt, că dușmanul a pus în lucrare toate puterile demonice ca să despartă omenirea de Dumnezeu, s'o înstrăineze în păcatul de moarte al necredinței și s'o lipsească astfel de părtășia vieții divine. Ei știu că se crucifică asemenea lui Hristos spre biruința crucii sale. Ei îndură focul de iad al războiului cu credința că își păzesc țara lor creștină și cu nădejdea că, în urma lor, se va ridica o Europă închinată lui Dumnezeu, cum a fost odinioară. Ei mor liberând idin moartea duhovnicească a necredinței pe înșiși dușmanii lor, botezându-i în numele Sfintei Treimi și aprinzându-le din nou altarele profanate. Aceasta nu e o armată sub călcâiul căreia să crească, sinistră, urâciunea pustiirii, ci o armată care deschide pe unde trece, o lume nouă, în primăvară creștină. Avântul care o însuflețește e însuș duhul lui Hristos, care urăște pe Diavol și dă dovezile iubirii față de robii liberați din ghiara lui. „Suntem armata lui Hristos” strigă țaranii și cărturarii laolaltă, în mărturisirile ce vin de pe front, adică o armată ce lucrează în slujba vieții, iar nu în slujba morții. Dacă a existat în istorie o generație tânără, care să se creadă investită cu poleiul unei misiuni dincolo de comun, generația acestui războiu apare ca o generație într'adevăr apostolică, însărcinată cu misiunea de-a împăca pe om cu Dumnezeu în Iisus Hristos.

Ar fi un orgoliu nesocotit să credem că apariția ei e unică în istorie. Oricând au fost împrejurări asemănătoare, războiul lui Hristos împotriva Diavolului și-a găsit

armatele care să-l poarte. Veacurile ortodoxiei vuiesc de şuvoaiele apostolilor în armură de fier. În cea mai mare parte, istoria Bizanţului, care străluceşte în adâncul credinţei şi al spiritualităţii noastre, e făcută de soldaţi ai crucii. O mie cinci sute de ani de viaţă bizantină însemnează o mie cinci sute de ani de războaie împotriva Diavolului, care năvălea de pretutindeni asupra cetăţii lui Hristos, cum se numia metropola ortodoxiei. Primejdii de moarte o pândeau, cel puţin egale cu cele care ne pândesc pe noi. Şi dacă Bizanţul le-a zdrobit şi le-a supravieţuit pe o lungime de timp cum n'a avut vreo altă împărăţie, acest miracol se datoreşte nu atât forţei numărului cât puterii vulcanice a credinţei în Dumnezeu, ce se revărsa ca o lavă peste vrăjmaşi. Caracteristica războinicilor bizantini, spre deosebire de armatele imperiului păgân al Romanilor, este aceea că, pe când unele subjugau popoarele vrăjmaşe şi apoi le transportau la Roma zeităţile, ceştialţi înfrângeau pe păgâni convertindu-i la creştinism şi făcându-i să recunoască în Iisus Hristos suveranul spiritual al imperiului şi al pământului întreg. Împăratul Bizanţului era naşul tuturor acestor popoare cucerite la credinţa ortodoxă. Astfel, zeul apostolic al armatei noastre, ce înalţă crucea în Răsărit, se încadrează în marea tradiţie a Bizanţului, care s'a socotit împărăţia lui Hristos pe pământ. Nu numai prin puritatea credinţei noastre suntem moştenitorii Bizanţului, dar şi prin acest suflu eroic, văpaie din văpaia lui, de-a ne jertfi pentru împăcarea oamenilor certaţi cu Dumnezeu.

Vouă, cari rămâneţi fie şi numai vremelnice la studii, pregătindu-vă pentru apostolatul păcii, ţin să vă reamintesc că cetatea Bizanţului, maica spirituală a neamului nostru, n'a fost numai războinicie creştină. Tăria Bizanţului, spre deosebire de tăria Romei, stă în două lucruri, care trebuie să rotunjească orice viaţă creştină: stă în credinţă şi în faptă, în cugetare adoratoare şi în acţiune apostolică. În timp ce soldaţii luptau la marginile împărăţiei, în lăuntru ei, retraşi în sihăstriile duhovniceşti, sute de mii de călugări încremeneau în adorarea extatică a lui Dumnezeu, iar geniile, înflăcărate de Duhul sfânt, adânceau tainele credinţei şi făureau dogmele universale ale Bisericii. Contemplaţia şi acţiunea, adică lucrarea lăuntrică a spiritului şi revărsarea ei în fapte, constituie deopotrivă esenţa ortodoxă a vieţii bizantine. Cine afirmă că ortodoxia ar fi pasivitate hieratică, lipsită de acţiune, acela nu cunoaşte nimic din sfânta şi uriaşa epopee, desfăşurată neîntrerupt, un mileniu şi jumătate, în slujba triumfului lui Hristos. Precum norii, cari cutreeră văzduhul dela o margine la cealaltă, umbrind pământul împotriva arşiţei şi stropindu-l cu ploaie, se ridică din apele în limpezimea cărora se oglindeşte cerul, tot astfel marea epopee a Bizanţului ortodox îşi sorbia tăria din iezerile singuratică ale contemplaţiei şi ale studiului sacru. Contemplaţia lămurită de studiu şi studiile încununate de contemplaţie constituie ceea ce numim participarea conştientă la viaţa lui Dumnezeu. În istorie ca şi în existenţa particulară, faptele singure, oricât de uimitoare ar fi proporţiile lor, nu valorează nimic fără contactul divin al credinţei, care le dă sevă şi fecunditate; căci şi Diavolul, care nu poate adora pe Dumnezeu, e capabil de fapte uluitoare, dar faptele lui, sterile de sensul vieţii, samănă în lume urâciunea pustiirii, negaţia şi moartea. Prin contemplaţie, prin cugetarea adoratoare, cunoaştem şi pipăim misterul, ce stă dincolo de străfundul acestei lumi, şi prin pârgăria faptelor revărsate din ea ridicăm din nou lumea să participe la acest mister, care e viaţa în Dumnezeu. Nimeni nu poate fi colaboratorul Domnului nostru Iisus Hristos la mântuirea şi la fericirea lumii decât prin contemplaţia din care izvorăşte orice misiune apostolică. Apostolatul fără credinţă e un simulacru deşert şi fără viaţă, ca popândăul înfipt în ţarină, semuind pe om, spre a speria corbii ce râvnesc la sămânţa holdelor. Corbii însă nu se sperie de

simulacru și nici Diavolul de un asemenea apostolat.

Ce sunteți voi, tinerii, cari n'ați fost chemați la luptă sau cari v'ați întors din dogoarea ei? Sunteți candidații la apostolatul adevărat, la demnitatea de colaboratori ai lui Hristos spre mântuirea lumii. Vă amintesc că teologia nu este o academie de artă dramatică, unde ați veni să învățați cum să simulați mai bine pe Petru și pe Pavel. Teologie înseamnă a vorbi lumii despre Dumnezeu; dar aceasta nu e cu puțință fără meditarea îndelungată a Scripturilor revelate, fără asimilarea dogmelor în substanța convingerii personale și fără contemplația slavei dumnezeiești, ce trebuie să înfrumusețeze obrazul acestei lumi. Teologie însemnează identificare cu Iisus Hristos, încât atunci când vei grăi despre viața în Dumnezeu, omului să i se pară că însuși Iisus Hristos e cel care vorbește prin gura ta.

Observam la începutul acestei prelegeri că vuietul vremii noastre, de răsturnări și prefaceri epocale, stânjenește concentrarea spiritului în cămara singuratică a studiului. Stă totuși în puterea spiritului să nu se lase victimă a evenimentelor din afară, ci să extragă din ele sensul către care svâcnește uriaș istoria contimporană. Mergem, peste cetățile Diavolului, spre aurora altei ere, pe care o voim înfloriți după marele nostru vis creștin. Încleștați-vă inima în articulațiile acestui crez, și patima sacră pentru pregătirea apostolică va spori înmiit. Scumpii voștri camarazi de generație, departe de cămin și de țară, primesc botezul martiragiului și al eroismului pentru România lui Iisus Hristos. Dar voi, cari rămâneți, și toți cei cari vor rămâne, aveți datoria să-i întovărășiți în studiu și în rugăciunea, care fortifică sufletul patriei, și să-i continuați în apostolatul de lume nouă. Istoria nu pune mai grele sarcini pe umerii lor decât pe umerii voștri. S'a vorbit în această țară, cu modulații elegiace, despre o generație sacrificată; dar s'a uitat atunci că numai generațiile, în făptura cărora valul vieții urcă până la vecinătatea lui Dumnezeu, sunt capabile de sacrificiu și de biruință.

Gând Româneesc

Revistă de cultură

TEORETICISM ¹³⁷
(fragment)

de Vasile BĂNCILĂ

Sfaturi pentru ardeleni

...Rafinaților din principiu, îi preferăm pe cei ce calcă sănătos pe pământ și frâng omul în pumn.

Ne gândim la splendidele exemplare de rezistență ardelenescă, la popii de sat, la protopopii vajnici, la plugarii și "oierii" vestiți, la economii ce-au strâns, din ozonul munților și lărgimea câmpurilor, depozite de energie umană și de virtualitate cultural-etnică și nu voim ca progeniturile lor să devină copii de seră, făcând frumos „sluji” pe pragul culturilor aurite și pe covoarele fragile ale gratuităților amăgitoare. Cultura n'o fac „deșteptii” și rafinații pur și simpli, ci cei cu sufletul atât de tare, încât în el se pot adăposti un timp destinele umane. Omul crescut în mireasma câmpului, în reveneala brazdei, mocanul, plugarul, cel cu odgoane de instincte și cu triluri agreste în suflet, e mai prețios, dacă nu în el însuș, dar prin potentialități, decât omul ornament al culturii ori condiției sociale așa zicând mai favorizate de soartă. Băștinașul plaiurilor și orizonturilor acestora trebuie să aibă mândria condiției lui și să nu se lase sedus de strălucirile artificiale și artificializante. Ardelenii trebuie să respingă "utilul", pragmaticul politicianist, economicul disprețuitor de cultură și să elibereze spiritul din biologicul teluric, dar să păstreze și să cultive ceea ce e adânc și superior pragmatic, să aducă mitul credințelor. Căci, din nefericire, convertirea la rafinare pentru rafinare e mult mai ușoară decât s'ar crede. Omul e inconvertibil într'un fel, dar, în altul, e și foarte convertibil și pervertibil! Noi Românii din toate provinciile suntem, în multe privințe, mai identici decât credem și decât ne lăudăm la ocazii. Când ultimii strigoi de dincoace și de dincolo de Carpați vor pieri, va veni unitatea deplină. Dar întrebarea e dacă aceasta se va face pe bază de declinare adâncă a realității sau pe bază de minorism spiritual. Dela admirabila biologie ardelenescă așteptăm altceva decât virtuozii de pantomimă sau decât masivi gangsteri politici. Ardealul ne-a dat odinioară o valoroasă burghezie mocănească, moșieri amarnici, negustori serioși cu instinctul târlei, pe care vechiul Regat a făcut marea greșală de a nu fi știut să o păstreze. Astăzi să nu ne trimită sau să nu-și ridice sie-și nici delicioase păpusi culturale, nici șefi de trib politic. Ardealul să continue seria oamenilor, cari au ars de focul credinței tari, cari au trăit numai pentru un instinct mare - a oamenilor ca Gheorghe Lazăr și Aurel Vlaicu. Ceea ce trebuie îi Ardealului și vechiului Regat sunt, la drept vorbind, oameni de sinteză, cari îi valorifice, într'o singură jerbă umană, vitalitatea și metodismul unora și degajarea altora, oameni de putere și de duh, oameni ca Sextil Pușcariu, oameni, în cari viața e un circuit între cer și pământ. Când a apărut "Gând Românesc", la servirea acestei sinteze ne-am gândit, iar gândul acesta suntem bucuroși că-l putem păstra și astăzi în întregime.

După cum există „păcate capitale” ale individului, tot așa există și păcate capitale ale popoarelor. Se pare că păcatul nostru capital este inconsistența ideilor, friabilitatea credințelor. Spiritul de îndoială poate deveni o plagă națională. Lucru cu atât mai de temut, cu cât suntem un popor tânăr și cu cât, în situația noastră geografică și istorică, numai granitul și vraja credințelor ne pot fi

¹³⁷ - Revista "Gând Românesc" (număr cenzurat), Cluj. Anul II, Nr. 5, Mai 1934.

de ajutor adevărat. Carența ori confuzia credințelor fiind și o caracteristică a epocii în general, precum și ceva național, nici noi nu ne vom vindeca ușor de acest mare neajuns. Dar noi cu atât mai mult trebuie să ne pregătim pentru marea transformare. Aceasta se face nu stând și dând în bobi ori perfecționându-ne în jocul elegant de scrimă. Ci prin râvnă bine intenționată, printr'un pelerinagiu propriu spre cetatea spiritului, printr'un suflet cât mai purificat în ziua marei apariții. Deocamdată, trebuie și începem prin a ne pătrunde de ideea adevăratei culturi. Cultura nu e complex de schime și grațiozități oricât de rafinate. Trebuie să refuzăm cultura de bazinuri artificiale, de baloane colorate, de vrăjitorie elegantă, de „five o'clock”, de licurici, de "dandys" spirituali ori de chibiți ai culturilor grave ale altora. Am navigat prea des prin regiunea călduță de elanuri domestice, uneori de miasme suspecte, de coline și scene turnante. Ne-am săturat de cultura de atitudine fără urmare; de combinații pe două dimensiuni, de zâmbete și de zâmbre - și de tot bibelotismul spiritual. Ne trebuie ceva mai adânc, chiar dacă e mai simplu ori mai simplificat ori mai aspru. Cultura nu e un fel de „vol-au-vent”, în care sunt câteva boabe delicioase din fiecare fel de aliment și nu e nimic. Asia nu satură pe niciun om volnic. Cultura e, în fond, tragic ori epic. Ea e o refacere pe alt plan a realității generale și deaceia trebuie să aibă profunzimea și maiestatea acestei realități. Fiecare popor istoric fiecare cultură adevărată, are un mit, o esență, un miracol, Aceasta însă nu se revelează așa de ușor, ci după vreme îndelungată de exercițiu grav, de închinare duhului. "La belle au bois dormant" a faptului românesc creiator nu poate fi deșteptată din somnul pasivităților trecutului sau al vrejurilor și trandafirilor gratuităților, cari o ascund, decât de cruciatii credinței. Dacă o să avem și noi un munte Sinai, care să fixeze decalogul misiunii noastre culturale în istorie, trebuie să ne purificăm pentru el, adâncindu-ne cu o seriozitate tulburătoare în noi și în lucruri. Căci Horebul culturii românești nu va lăsa să țâșnească apa sfântă, decât după mers trudnic spre pământul făgăduinței și decât izbit de toiagul adorației unice al marilor credințe.

Brăila, Martie 1934

Lucian Blaga și "Censura Transcendentă" ¹³⁸

de Vasile BĂNCILĂ

Lucian Blaga e cea mai mare surpriză culturală a fenomenului românesc de după războiu. Florile de lumină și pietrele nestemate, pe cari, în atmosfera jubilantă a primului an dela reîntregire, le prezinta publicului românesc, s'au dovedit a fi un început de lume, deși ele închideau atâta maturitate încât puteau să fie, tot așa de bine, întâiul și ultimul cuvânt al unei experiențe umane. Autorul lor se înfățișa de la început ca maestru. Prin aceasta, își puna singur cea mai mare dificultate în fata evoluției ulterioare. Lucian Blaga nu mai putea vorbi decât ca maestru și ca vestitor al unei lumi pururea nouă. Și surpriza cea mai mare tocmai aici este. Spiritele mari își organizează întotdeauna viața și creația după linia celei mai mari rezistențe, a celei mai mari dificultăți, spre deosebire de spiritele normale ori minore, cari aleg instinctiv linia rezistenței minime. Trebuind și fie desăvârșit și totuș să evolueze, trebuind să anunțe alte sensuri și totuș să nu le părăsească pe cele vechi, trebuind să

¹³⁸ - Revista "**Gând Românesc**", Cluj. Director: Ion Chinezu. Anul II, Noembrie, 1934 (articol cenzurat).

fie identic cu el însuș și totuș să varieze, trebuind și să deplaseze nu numai fără a se întoarce vreodată, ci să marcheze mereu plusul de emoție, pe care l-a produs cu primele opere - Lucian Blaga a reușit. N'a fost un luceafăr de dimineată, ce dispare pe măsură ce vine lumina, ci un astru propriu. N'a fost un talent de tinerețe, al unei singure vârste, ci al tuturor vârstelor. Fecunditatea și variația operei sale surprind, dar mai mult încă surprinde această princiară calitate de a se menține suveran la atitudini mari. Prea marea înălțime, pe care și-a dat-o dela început, putea fi nefastă oricui altuia. Lui i-a servit. Fiindcă e ca vulturul, care nu se coboară niciodată în locuri plate.

În istoria vieții culturale întâlnim uneori subiecte-tabu. Ele sunt formate de problemele prea grele, cari paralizează spiritul cercetător în aceeaș măsură, în care îl îi atâță sau sunt reprezentate de creierii prea novatori, de prea mare prestigiu ori cari ascund multă vreme altora și poate și lor înșile orice cheie de explicație. Lucian Blaga a fost tot timpul un astfel de subiect. De el s'a vorbit în repetate rânduri, dar niciodată din plin, niciodată privind lucrurile în esențialitatea lor.

Comentarii s'au ferit parcă să meargă prea adânc și să fie complecți. În fond, Blaga era pentru ei, și pe bună dreptate, un subiect - tabu. Căci Lucian Blaga, acest creier de înaltă și adâncă armonie, e totuș deconcertant. Deconcertant prin altitudinea sa spirituală, prin bogăția darurilor lui, prin felurimea coardelor lui, prin singurătatea sa, prin aerul oarecum de mit, care l-a înconjurat de la început și care n'a făcut decât să se accentueze, prin impresia de irealitate a existenței lui, ca și când ar fi un nume simbolic pentru o legendă sau pentru mai multe, prin lipsa totală de obișnuințe asemenea celorlalți muritori, prin tot ceea ce e netă și valoroasă anormalitate în el. La mai puțin de patruzeci de ani și abea într'o decadă și jumătate, Lucian Blaga e în fața unei opere de poet, dramaturg și gânditor, care ar justifica prestigios mai multe vieți. Peisagiul culturii române nu se mai poate concepe fără opera lui. Această operă este așa de subtilă, așa de vibrant plutitoare pe culmi de vis și pe culmi de realitate, așa de nouă și așa de solidară cu ea însăș în toate părțile ei, încât numai nevoit te poți încumeta să vorbești despre ea. Iar dacă, făcând-o, îți alegi numai o parcelă ori numai un punct de vedere, aceasta e pentru a-ți ușura sarcina, oricari ar fi riscurile. În cazul nostru, e vorba de "Censura transcendentă".

Dacă nivelul creației lui Lucian Blaga a fost observat de la început și a impresionat în consecință, nu tot așa de sigur s'a observat caracterul absolut dual al acestei creații, Blaga e poet și filozof. Așa a fost dela început și așa va și rămâne. Un mag cu vorba aprinsă și cu taine ontologice. Desigur că principiul său creier ultim e unic, e omogen, Dar privit din afară, el apare dual, ca poezie și ca filozofie. Dovadă că e așa, e că nici până azi nu se poate spune ce predomină la Blaga, poetul sau filozoful și că, pe dealtă parte, nu se poate scoate poezia din filozofia sa și nici filozofia din poezia lui. Până acum, au fost mulți poeți filozofi și filozofi poeți. Dar aceia au fost de obicei foști poeți din tinerețe, cari dela un timp au părăsit poezia pentru filozofie ori filozofi, cari în orele libere se complectau făcând poezie, mai întotdeauna mult sub nivelul filozofiei lor. La Blaga, nu e așa. La el poezia și filozofia sunt un egal sacerdoțiu - două voci grave lansate peste lume - și o egală virtute. Ele sunt forma duală exterioară a unicității creierului său. Faptul că acum cincisprezece ani Lucian Blaga a ținut să apară deodată cu o operă de poezie și cu una de cugetare, nu a fost fără o semnificare, poate chiar voită, din partea autorului. Și scopul a fost atins în oarecare măsură. Ulterior însă lumea a început să uite dacă nu pe filozof, dar lucrările lui filozofice, desi ele se înmulțeau formând mereu "pendant" operelor poetice. Publicul acesta românesc e bizar, vrea să i se dea filozofia ori în porții mici -

maxime, însemnări - ori în cantități masive. Eseurile filozofice numeroase ale lui Blaga - în cari cercetătorii viitorului vor căuta gestatia sistemului său filozofic - au fost mult considerate și au determinat anume structuri spirituale într-o elită a intelectualității tinere românești. Dar în masse ceva mai largi, Blaga poetul a circulat mai mult. Deaceea când, acum cațiva ani, a apărut "Eonul dogmatic", a fost pentru mulți o amintire și o călătorie înapoi, peste un viaduct de relativă uitare, la însemnările din "pietre pentru templul meu", iar pentru alții abea atunci a început și Eonul filozofic formal al lui Blaga, Deacum înainte însă se va face din ce în ce mai des călătoria înapoi și va apare din ce în ce mai vădită unitatea permanentă a operei lui Lucian Blaga.

"Eonul dogmatic", "Cunoașterea luciferică" și "Censura transcendentă" formează un triptic masiv de spiritualitate filozofică. Ele par trei armate de spirit trimese, rând pe rând și la intervale aproape uniforme, pentru a da asalt cetății, în care se ascunde de veacuri adevărul asupra tainelor lumii. Ordinea însă, în care au apărut aceste cărți, e foarte interesantă. Între ele e un dublu raport de implicare pe linii inverse. Între "Eonul dogmatic", "Cunoașterea luciferică" și "Censura transcendentă", e o implicare de la parte la tot. Între "Censura transcendentă", "Cunoașterea luciferică" și "Eonul dogmatic", e o implicare de la tot la parte. În "Eonul dogmatic" se făcea mai cu osebire filozofia unei metode de cunoaștere. Era fatal însă ca aceasta să ducă la anume latente pentru a se explica nu numai o metodă, ci toată cunoașterea ca atare. Și astfel în a doua lucrare, "Cunoașterea luciferică", s'a făcut o teorie a cunoașterii în general, în care-și găsește o fundamentare mai largă și sinteza metodologică din "Eonul dogmatic". Pe urmă, era tot atât de fatal - într'o minte de filozof autentic - ca teoria cunoașterii ca atare să ducă la un complex de latențe pentru a revela substratul metafizic al cunoașterii. Și astfel a treia lucrare, "Censura transcendentă", dă o metafizică sau un capitol de metafizică (căci seria implicărilor de viitor și deci a unei creații filozofice corespondente, e departe de a se fi încheiat), în care-și găsește o încadrare largă și o motivare ultimă, teoria epistemologică din "Cunoașterea luciferică". Fiecare din aceste trei opere ale lui Blaga are o întreită valoare: una în sine, alta de a explica pe un plan mai larg ori mai adânc opera precedentă și, în sfârșit, alta de a antinta și chiar de a constitui în parte, opera următoare! Felul cum a procedat gândirea lui Lucian Blaga sau felul cum s'a înfățișat pentru alții, are o natură cristalină; el amintește acele cristale, cari au crescut păstrând sâmburele inițial și adăogând de fiecare dată un nou strat, menit deopotrivă să încadreze și să mărească efectele... Filozoful a elaborat întâiu filozofia unei metode, poate și dintr'o înclinare personală, poate și fiindcă mediul filozofiei timpului nostru e intens preocupat de natura metodelor, prin cari cunoaștem, poate fiindcă a considerat că aceasta trebuia să se spună! Mai întâiu lumii pentru propriul ei interes spiritual, poate dintr'o necesitate de prezentare mai rodnică a sistemului filozofic, pe care avea să-l închege formal, căci fiecare autor are simțul instinctiv al economiei lui de prezentare, poate fiindcă, în relativizarea credințelor din epoca noastră, spiritul găsește o compensație, măcar un timp, să cerceteze cel puțin forma credințelor și a structurilor cunoașterii, dar poate, ceace e lucrul cel mai probabil, fiindcă Lucian Blaga a simțit nevoia să-și lămurească pentru sine mai întâiu o metodă de lucru, înainte de a purcede la definitivarea unui sistem filozofic, sau poate pentru un alt motiv, pe care îl ignorăm și care ține de misterul creației, seria a fost deschisă de "Eonul dogmatic" și numai apoi a apărut o teorie a cunoașterii, iar la urmă o metafizică. Cronologic, între aceste opere e o implicare prospectivă și alta, tot atât de puternică, retrospective. E o implicare sintetică și una analitică. În elaborarea lor,

spiritul lui Blaga a procedat sintetic: la un fragment, a adăugat altul. Dar, privind înapoi, trebuie să facem un drum analitic. E adevărat că, pentru a face o prezentare filozofică, e mai sintetic să se plece de la "Censura transcendentă". Totuș pentru a se vedea mersul gândirii lui Blaga și dinamica sistemului, căci pentru a beneficia de o înțelegere justă și în amănunt a operei lui filozofice, e mai pedagogic să se înceapă cu lectura "Eonului dogmatic" pentru a încheia cu "Censura transcendentă".

Dar aici nu ne interesează decât "Censura transcendentă". A-i rezuma cuprinsul, e însă foarte dificil și, în fond, cu neputință. Căci gândirea acestui filozof și poet e prea vie, prea întreagă, prea nedisociabilă în sens didactic, prea inedită în tot cursul ei, prea organic!, pentru a putea tolera operația - de altfel aproape întotdeauna barbară - a rezumării, o floare, un arbore, nu se pot rezuma: cel mult, iei câteva petale sau o creangă. Ceeace ar trebui deci, în cazul de față, ar fi o serie de extrase mai caracteristice - căci toate rândurile lui Blaga sunt caracteristice - din paginile, în cari ni se revelează misterul "censurii transcendente". Dar n'o putem face. Deaceea ne mulțumim să dăm doar o simplă și incompletă relatare.

Realitatea este pentru noi o serie de întâmplări și de obiecte, cărora filozofia le spune "fenomene". Aceste fenomene sunt un fel de perdea pusă între noi și realitatea ultimă, realitatea în sine, sau sunt forma umană a acestei realități. Pentru a cunoaște adevărul absolut, pentru a avea o cunoaștere completă și autentică, trebuie să posedăm o putere, prin care să trecem peste fenomen și să atingem realitatea esențială. Ne trebuie o putere de transcendere, astfel încât cunoașterea să nu fie și ea tot un fenomen ca celelalte, ci un "nefenomen". Posedăm această putere sau nu? După răspunsul ce se dă la această întrebare, se determină și poziția filozofilor. Unii dintre ei, de exemplu, au fost absolutiști, afirmând că "rațiunea" e o facultate oarecum divină, care prinde esența de pe urmă a lucrurilor. Sunt marii filozofi raționaliști ai istoriei. Tot așa se poate face din intuiție o facultate de transcendere - și lucrul s'a făcut. Dar afară de acești filozofi și afară de cei ce au recomandat soluții intermediare mai mult sau mai puțin hibride ori iluzorii, sunt filozofii subiectiviști, numerosi mai ales în epoca contemporană. Ei susțin că înțelegerea noastră e un fenomen ca și celelalte și că deci nu poate ieși niciodată din subiectivitate. Orice corectură ar propune ei și oricât le-ar fi de puternic optimismul sentimentelor, soluția lor echivalează, în fond, cu un faliment al cunoașterii. Între absolutismul raționalist și subiectivismul fenomenist, ce atitudine va lua Lucian Blaga? E punctul de plecare și de mare cumpănă, pe care l-a avut odată și Kant. El s'a hotărât să învingă subiectivitatea conștiinței individuate prin postularea unei "conștiințe în genere", care vine și conferă obiectivitatea cunoștințelor noastre. Lucian Blaga intervine aici și spune că generalizarea unei conștiințe nu aduce și obiectivizarea ei, ci numai acordul între iluzii. Și soluția, la care se oprește gândirea filozofică a lui Blaga, e următoarea: noi nu posedăm, în adevăr, o putere absolută de transcendere, care să ne dea cunoștința întreagă și pozitivă a realității ultime. Dar înțelegerea noastră e dotată cu un dispozitiv minunat: e acela al constanțelor de reacție. Adică: în fața aceleiaș realități obiective, noi răspundem întotdeauna, în situația normală, cu acelaș produs de conștiință. Senzația de roșu o avem întotdeauna numai când în fața noastră e aceeaș calitate sensibilă și nu alta. Dacă reacțiile noastre ar varia, obiectele exterioare rămânând aceleași, n'ar mai fi posibilă o bună cunoaștere. Faptul că noi răspundem în acelaș regim de constantă, duce, pe deoparte, la acordul cu noi înșine, pe de alta, la acordul între oameni. "Conștiința în genere" nu produce ea identitatea constantelor, ci invers. Ceeace e de cea mai mare însemnătate fiindcă, în acest chip, se scoate cunoașterea și din psihologism și din sociologism și din

formalism. Răspunzând într'un regim de constante, noi nu numai că avem o cunoaștere coerentă - ceea ce ar putea să fie și o pură iluzie coerentă - dar avem o cunoaștere, care e, înadevăr, în corespondență cu obiectele exterioare, cu realitatea în sine, fiindcă cine poate să aducă puțină noastră de a reacționa cu constanță? Desigur, e aici o orânduire tainică și suverană a lucrurilor, dar mai e încă ceva: e faptul că noi răspundem cu constantă, tocmai fiindcă acelasi obiect al realității vine în legătură cu noi. Acest obiect al realității pure chiar dacă nu-l cunoaștem întocmai așa cum e, dar nu suntem mai puțin într'o legătură reală cu el, ceea ce revine la a spune că avem echivalentul lui. Cunoașterea omenească ne dă deci echivalența realității absolute. Aceasta se produce prin dispozitivul "constantizării" cunoștințelor noastre, prin această "invenție" prețioasă menită să ne salveze din capriciu, chiar dacă nu ne dă însuș adevărul ultim, complet și pozitiv. Noi avem echivalența realității ultime, spune Lucian Blaga și aceasta nu e nici o soluție de compromis convențional și nici o soluție eclectică, ci o soluție diferențială, originală și suficientă pentru problemă. Căci a avea echivalența realității înseamnă, și aceasta nu trebuie să se uite, nu numai că noi avem un instrument de orientare și de viață, care ne servește în deajuns - acest lucru e arătat și în teoriile subiectiviștilor biologi - dar că, pe lângă satisfacția biologică, noi avem și una de cunoaștere ca atare, întrucât echivalența, prin fenomenul constantizării, ne pune în legătură, în corespondență efectivă, cu prezența acelorași transcendente ale realității! Fără și mai insistăm acum - o vom face mai jos - asupra faptului că existența constanțelor, în cunoașterea noastră, dovedește că e o voință augustă în inima lucrurilor, care ne dotează cu aceste constanțe și ele nu pot să fie fără rost și nici neraportate, într'un fel, la realitate. Constănțele au deci o bună doză de realism adânc, de cunoaștere valabilă, fiindcă le-o dă atât raportarea la obiecte cât și reflexul asupra lor a acelui factor ultim și suveran a cărui voință le-a instaurat în noi! Si iată cum cunoașterea noastră, desi e numai un echivalent al realității, devine, de fapt, cum spune Lucian Blaga în stilul său așa de înalt nutritor, "investită cu funcția vicariatului sau locotenenței "cunoașterei".

Echivalența cunoașterii, căreia Blaga îi spune și quasicunoaștere, ne salvează din subiectivismul cunoașterii, așa cum îl afirmă unii filozofi, care chiar dacă nu e capricios, dar e complet lipsit de realism ontologic. Prin soluția, pe care o dă Lucian Blaga, ne încadrează deci, cu cunoașterea, în realitate. Dar aceasta nu înseamnă că ne dă o satisfacție integrală sau cel puțin nu una naiv integrală. Căci filozofia lui Blaga își propune, după cele de mai sus (acest "după" e în ordinea expunerii noastre), să arate că, deși avem echivalența cunoașterii, iar această echivalență e foarte importantă, ea nu ne dă și nu ne va da niciodată transcenderea pozitivă în absolut, cunoașterea completă și pozitivă a realității în sine! Și aici intervine logicianul și analistul Blaga, pentru a ne da acele superbe, stringente și magistrale jerbe de analiză ale tuturor formelor de cunoaștere, cu scopul de a arăta sensul și viragiile lor în realitate, valoarea și diferențialul lor, dar imposibilitatea lor absolută - ca și când ar sta sub semnul unor farmece ontologice - de a ieși din ele și a prinde fața absolutului. Analizele, pe cari le face Blaga aici, precum și în "Cunoașterea luciferică", ce sunt toate plasabile în cadrul "Censurii transcendente", sunt ca o imensă și vrăjită pădure albă de ferigi spirituale. Formele cunoașterii se văd: unele minore, placide, blajine, altele vibrante dar naive, altele dinamice și orgolioase, altele încercând un suprem salt pentru a dărâma plafonul blestemat al quasicunoașterii - dar în zadar: absolutul nu cedează. Toate cunoașterile noastre, oricât ar fi de îndrăznețe și de ingenioase, nu sunt decât "disimulări", niște disimulări de certă valoare fiindcă sunt echivalente", deci au în ele zvonul realității, dar nu altceva decât

niște disimulări. În cazul cel mai pozitiv, cunoașterea noastră nu face decât să atenuieze misterele ori să înlocuiască un mister prin altul, să inaugureze o antrenantă, și înalt semnificativă pentru demnitatea umană, cursă de alungare și alternare de mistere, neoprindu-se decât rareori în această eroică și subtilă cursă, dar neputând niciodată să spargă cu adevărat corpul unui mister, - hermetic închis cu o cheie metafizică și să privească în împărăția oprită a realității în sine! O singură dată isbutește cunoașterea noastră să realizeze un act de transcendere, să se apropie de absolut: e atunci când se hotărăște - nu din oboseală, ci fiindcă are viziunea, fie și improprie, a iraționalului lucrurilor, a neomenesc - logicului lor - să nu mai varieze misterele la, nesfârșit, să nu le mai alunge înlocuindu-le unul prin altele, ci să se instaleze în mister ca atare, ca într'un vad magic, prin care dacă totuș nu se poate trece, dar permite transfigurări spirituale prilejuite tocmai de sentimentul imediatității fondului ultim al lucrurilor. Misterul e o față de sfinx a realității. Neputând să rezolve definitiv misterul, cunoașterea se oprește, în cazul pe care-l semnalăm acum, asupra lui, pentru a vedea nu peste el, ci în el. Neputând să anuleze misterul, cunoașterea se hotărăște pentru o procedare de o mare și virilă noutate și subtilitate: se hotărăște nu să-l desființeze, ci să-i accentueze ființa, să-l potențeze! Ajunsă pe aceste tărâmurii, cunoașterea caută să profite tocmai de imperfecțiunea (chiar dacă e aparentă, după cum vom vedea) ei constituțională și să facă din această imperfecțiune însăși forma ei maximă de înțelegere: misterul admis ca mister, și potențat la maximum în esența lui irațională! Prin aceasta, omul săvârșește un act de transcendere în absolut. Dar - să fim cu băgare de seamă - nu o transcendere pozitivă, ci negativă! Misterul nu e cunoașterea pozitivă a realității în sine, ci o cunoaștere - negativă, cum îi spune Blaga. Ci atunci, concluzia care se impune până acum, e următoarea: cunoașterii omenesti nu-i e dată putința transcenderii pozitive, a saltului efectiv și a navigării în absolut. Noi nu putem avea decât sau cunoașteri disimulatorii sau, mai rar, cunoașteri nedisimulatorii, dar negative. Și într'un caz și în altul, dovada e făcută că noi nu putem avea cunoașterea autentică, cunoașterea pozitivă, a absolutului, a realității ca atare. Avem quasicunoașterea, avem misterul potentat, ceea ce e enorm, dar nu e totul și, desi e destul pentru noi, dar nu e esențialul.

Lucian Blaga stabilește și analizează toate formele de cunoaștere cunoașterea concretă, sensibilă; cunoașterea paradisiacă; cunoașterea luciferică ea însăși cu mai multe forme, dintre cari cea mai adâncă e aceea, care potențează misterul; cunoașterea mistică; cunoașterea ocultă; apoi cunoașterea divină - pe care o numește mai mult în trecut - și "cunoașterea", pe care o au formele vegetative și animale, înafara intelectului, atunci când au "inteligenta" formei lor, realizând-o în procesul onto și filogenetic ori în cazuri de infirmități. Pentru problema cunoașterii omenesti, nu interesează ultimele două forme de cunoaștere, ci numai celelalte. Ce sunt fiecare din acestea, ne e cu neputință să arătăm aici. Dacă lui Blaga i-au trebuit aproape două volume ca să arate ce sunt și aceasta în limba lui de esențe, câte ne-ar trebui nouă? Ne mulțumim să le enumerăm, ca tot atâtea paftale scumpe prinse peste corpuri vii și misterioase. Ceea ce trebuie însă să spunem e altceva: că niciuna din aceste forme omenesti de cunoaștere nu ne dă cunoașterea pozitivă a realității! În ultima analiză, rămânem în mister și n'avem nimic mai nimerit de făcut, decât să luăm în antrepriză acest mister, prin depășirea logicului în momentul ultimei transfigurări, care ne dă putința înțelegerii, acceptării și valorificării misterului ca mister, a transformării lui de bună voie într'o sondă spirituală, totodată statică și plină de frenezia antinomiilor și sublimărilor lăuntrice, a unei sonde care cu cât

merge mai în adânc, e mai aproape de realitate, implică în ea, fie și în sens negativ, cât mai multă ultimă realitate! Și aici intervine, de data aceasta, artistul Blaga, ce se adaogă logicianului, pentru a ne arăta prețul și profilul aproape insesizabil al misterului, al lumii misterelor pure. În trăirea - aspră totuși - și sculptarea aeriană și cu ferveare de rit a misterelor, vedem pe poetul Blaga, care aduce atât intuiția iraționalului vieții, cât și puțința vrăjitoarească de a-l schița ori sugera. Dar iarăș, să fim cu băgare de seamă, misterul, așa cum îl înțelege Blaga, n'are nimic din misterul tradițional al filozofilor ori din multele mici mistere, cari umblă domestic pe stradă. Artistul Blaga e un mare disciplinat printr'o formă proprie de disciplină, dar nu mai puțin disciplină severă. Misterul său e un mister călugăresc. Dacă nu după conținut, dar ca formă el are caracterul misterului bisericesc și aspru țărănesc, ridicat la suprema prestanță de sublimare filozofică în ceea ce privește această formă a lui. Misterul lui Blaga e viul profund al realității, dar mai disciplinat decât disciplina tuturor raționalismelor. Cu un cuvânt, misterul său e dogmă. E iraționalul prins, prin transcendere negativă, în forma dogmei. Spunând aceasta, am ajuns la primul punct de etapă, pe care trebuie să lăsăm să cadă puternic accentul: căci saltul sever al misterului este întâiul mare element, care a generat și care explică filozofia lui Blaga. Misterul umple filozofia sa, după ce mai întâiu a zidit în mare parte fundațiile și bolțile sistemului său.

Toate afirmațiile de mai sus fac să se nască, în cele din urmă, o întrebare gravă: de ce toată această alcătuire a cunoașterii noastre? De ce așa și nu altfel? Nu era mai comod să rămânem permanent subiectivi și să nu ne dăm seama că mai e și un adevăr absolut? Și nu era mai simplu să cunoaștem adevărul absolut odată pentru totdeauna ca să nu mai fie nevoie de dispozitive și ingeniozități pentru a corecta, pe cât e posibil, imperfecțiunea noastră? Răspuns: în primul caz, noi am fi rămas definitiv superficiali, deci sterili. În cazul al doilea, cunoscând tot adevărul, am fi devenit necreatori. Atât subiectivismul total, cât și absolutismul pur, ne-ar fi dus la acelaș rezultat. Cine a îngrijit ca să nu se producă acest rezultat funest pentru om, pentru viață? Aici intervine, în sfârșit, duhul metafizicianului Blaga pentru a creia, demiurgic, un mit filozofic de o înaltă valoare critică, un "contra-mit", cum spune însuș. Pe scurt, iată meridianele și paralelele acestui mit, din a cărui rezonanță fremătătoare nu putem prinde nimic aici: Avem, deoparte, realitatea generală, realitatea în sine. Avem, de altă parte, prin faptul individuațiunii, oamenii, creatura. Ce raport e între existentele individuate și realitatea în sine? Orice metafizică e si un act de botez. De numele, pe care-l va căpăta transcendentul, absolutul, depinde, in bună parte, soarta metafizice ce se va elabora, Lucian Blaga spune transcendentului "Marele Anonim"! Nu simțiți dintr'odată că această expresie face aproape cat o metafizică ? Marele Anonim, acest principiu metafizic viu, împărătesc, acest stăpân august al realității și realitatea însăș, e acela care a determinat creatura și i-a dat o anume cunoaștere, nici mai mult, nici mai puțin decât era în intențiile sale! Dacă omul ar fi fost lăsat pradă subiectivismului total al cunoașterii, ar fi ajuns la stârpiciune și chiar la dezagregare, ceea ce ar fi stricat maiestății existenței. Desigur, Marele Anonim poate să ne și înșele cumplit, dacă vrea, și dacă n'o face, e pentru grija de economia lumii în general, pe care n'o vrea sensibil scăzută. Dar pe de altă parte, Marele Anonim ne-a împiedicat să cunoaștem în vecii vecilor absolutul realității. Căci aceasta ar fi atins prerogativele sale, ar fi schimbat raportul dintre noi și realitate, ar fi antrenat primejdii ontologice - sau ne-ar fi făcut dela început sterili și pasivi contemplatori ai adevărului. Și atunci, cunoașterea, care ni s'a acordat, nu e nici propriu zis subiectivă, nici absolută, Ni s'a dăruit puțința de a înțelege lucrurile

într'un regim de constante, care ne dă quasicunoașterea. Ni s'a îngăduit să avem o transcendere, dar numai în sens negativ, adică ni s'a dat privilegiul misterului. În felul acesta, noi nu numai că ne valorificăm maxim, dar Marele Anonim a creat sistemul ca să se păstreze economia realității și a lui însuș. Dacă noi n'avem satisfacția de a cunoaște absolutul, înțelegem acum că dorința aceasta ar fi o mare naivitate și o primejdie grozavă în cazul - dealtfel imposibil - al realizării ei. Noi suntem imperfecti, dar imperfectiunea aceasta are o motivare profundă, metafizică, și ea dispăre chiar, privită în perspectiva economiei ontologice. Cunoașterea, pe care o avem noi, nu ne mulțumește și ea e totuș suficientă pentru noi, Tocmai aici stă tragicul nostru și puțința creației continue! Dar pentru a putea fi așa, trebuia ca Marele Anonim să creeze un fel de organ, care să îngrijească să-i realizeze intențiile: anume, ca noi să avem o cunoaștere valabilă și totuș să nu cunoaștem pozitiv absolutul realității. Acest organ de zeloasă ordine în economia lumii, pus între Marele Anonim și noi pentru profitul obiectiv al amândurora, e, ați bănuț-o, Censura transcendentă! Ea e stihia, care umblă în haine de mare ceremonie, în tot volumul lui Lucian Blaga. Care îndeplinește funcții mărețe, dar și funcții mici. Care nu se dă înapoi dela nimic pentru a îndeplini voința "exprimată" odată pentru totdeauna, a Marelui Anonim, Care ne structurează astfel conștiința noastră ca sa cunoaștem și să nu cunoaștem ... Sub domnia ei, "adevărurile" noastre sunt măști ale adevărului ultim, și în tot atâtea "apologii ale misterelor existențiale", rămânând într'un fel adevăruri. Sub paza ei, executor vigilent al unei voințe mai mari, ne naștem, creiem și murim. Sub semnul ei ne petrecem destinul...

Aici marcăm al doilea punct de etapă și lăsăm să cadă puternic accentul ultim. Căci împreună cu ideia de mister, ceea ce caracterizează filozofia lui Blaga e ideia censurii transcendente. Aceasta este esența gândirii din ultima sa operă filozofică. Censura transcendentă e coloana vertebrală a metafizicii sale. Adică a întâiului capitol din metafizica cunoașterii.

Acum trebuie sa luăm atitudine. Sau, cum ar spune recenzenții, să facem critica. Dar critica se face de obicei, nu e așa?, cu logica. Lucian Blaga respectă logica și a valorificat-o mai mult decât fac raționaliștii cu orice preț, fiindcă i-a forțat ingenios posibilitățile ca să-i dea o arie cât mai mare de aplicabilitate. Dar acolo unde natura logiceii a rezistat definitiv în fața cuprinderii adevărului, el a știut să se așeze în altă perspectivă de cunoaștere. Deaceea cine aplică întregei gândiri a lui Blaga, punctul de vedere logic, dovedește ori că n'a înțeles articulațiile ei ultime și cele mai importante ori că e mânat de dispoziții psihice cu totul deosebite, ceea ce, în fond, revine la acelaș lucru. Dealtfel, orice metafizică nu se apreciază în esența ei, cu criteriul logic și științific. A face așa, e a dovedi cel puțin o mare naivitate și, deși recunoaștem că filozofia nu se face fără naivitate, nu vom urma această cale. Cu atât mai mult când e vorba de metafizica lui Blaga, a acestei gânditor, care a conceput și pus în valoare o cunoaștere nouă, liberă, fără prejudecări, nu se poate urma drumul bătătorit al logiceii. Ar însemna să o măsurăm cu "sistemul metric", pentru a localiza una din nenumăratele expresii ale filozofului nostru: "Noi filozofăm sub specia misterului ca atare", spune autorul "Censurii transcendente" și cine e rebel acestei specii spirituale nu se poate bucura decât parțial de valorilr cuprinse în trilogia filozofică creată de Blaga.

Filozofia lui Blaga trebuie înțeleasă, trăită și caracterizată. Dacă am înțeles-o și trăit-o, s'a putut vedea, până la un punct, din relatarea de mai sus. În ceea ce privește caracterizarea, o vom face de acum în colo. Dar cum cenzura transcendentă ne-a impus, între altele, să intuim și să trăim în forma spațiului disimulator și cum nouă

spațiu ne-a mai rămas foarte puțin pentru acest articol, vom face o caracterizare pe scurt, cu mai mai puțină atmosferă decât am fi dorit-o.

Mai e nevoie să vorbim de limba lui Blaga și valoarea ei filozofică? De tot acel alaiu de infinită vrăjitorie, în care metafizica cuvintelor se unește cu metafizica realității, pentru a da un fel de aprindere cosmică, se sfârșește prin a fi miracol curat? De acea înaltă magie de arhanghel al graiului? De bucuria necuprinsă de a vedea limba românească, limba țăranilor, cronicelor și cărților noastre religioase, ridicată la această vâjnoasă potență de expresie în ale duhului și la acest zenit de transparentă ideologică și poetică? De otrava sfântă a acestei limbi suprem rafinată și suprem vitală în acelaș timp? De tensiunea acestei stil, în care cuvintele sunt încrucișeri de traectorii numeroase ale spiritului, ce vin dela infinit și merg la infinit în împărăția halucinantă a sensurilor celor de pe urmă ale lumii? De această tensiune, în care simți cum se sbat parcă aripi de vultur adolescent și în cari s'au catalizat armoniile albe ale sferelor cerești? - Nu o facem acum, deși trebuie să spunem că filozofia cea mai ortodoxă chiar, e mai debitoare stilului, dacă nu tot atât cât poezia, dar aproape și adesea în aceeaș măsură.

Un sistem de filozofie se caracterizează și se valorifică după, cel puțin în mare parte, alte criterii, decât cele ale științei. Aceste criterii sunt originalitatea, bogăția, calitatea de a fi complet, calitatea de a fi cât mai sistematic, consecvența, adâncimea viziunii centrale, puterea creației filozofice la alții, darul de a înălța viața, organicitatea în raport cu timpul, cu medial și chiar în raport cu propria psihologie a autorului... Filozofia lui Blaga trece un strălucit examen în fața tuturor acestor criterii.

Originalitatea sa se bazează mai ales pe aceste trei cuceriri: ideia de mister în formă dogmatică, conceperea și separarea netă a cunoașterii "paradisiace" de cunoașterea "luciferică" și ideia "censurii transcendente". Fiecare din aceste idei ar fi fost deplin suficientă pentru a fundamenta o filozofie originală. Pentru înțelegerea lor trebuie însă să părăsim suveranitatea logicei. Nefăcând-o, vom confunda, de exemplu, pe Blaga, într'o privință, cu Hegel. Antinomia transfigurată din misterul tip dogmatic dela Blaga, nu e totuna cu sinteza dialectică hegeliană. Aceasta se face pe baza unui concept și corespunde unei realități concrete, pe când misterul lui Blaga are o unitate postulată și e acceptat pe deasupra conceptelor logice. Tot așa, "ideile" la Hegel, care n'a imaginat o "censură transcendentă", devin realități constitutive ale factorului ultim, pe când la Blaga ele sunt tot atâtea disimulări. E ciudat că unii comentatori români vor să-l facă pe Blaga hegelian cu forța, aceasta chiar după ce el însuș a insistat, deși discret, asupra deosebirilor esențiale cari-l separă de Hegel. Aceasta dovedește cât de mare e încă sclavia logicei, neputința de a vedea și altceva decât soluții pe bază exclusiv logică! Dar mai dovedește și o ciudată grabă a intelectualilor români de a afirma influențe uneori globale îi chiar fără a cerceta! Nu s'a spus, de exemplu, de Blaga, că reprezintă filozofia... germană? E destul să spunem ca s'a afirmat, într'o vreme, și de Pârvan ca e "german" ori de Neculai Iorga, într'o măsură, pentru a trece mai departe cu un zâmbet asupra acestor sumare și gratuite caracterizări... În România, nu poți face filozofie fără a fi "german", așa cum pentru popor nu poți fi mecanic fără a fi "neamț".

Bogăția de idei și forme la Blaga se confundă cu substanța și durata sa. Pentru Blaga, a ființa e a creia, nu numai ca doctrină și teoretic, dar și ca realitate exemplificatoare. La el, orice interval de timp adăogat e o nouă creație. Practic vorbind, esența timpului, a duratei, pentru el e actul de creare. Imperialismul său metafizic, de pildă, e așa de mare, încât e gata să muște din toate livezile realității, pe

lângă cari trece, materie și prilejuri de filozofare. Îl simți afirmând, într'un loc, cu această voluptate abstractă, metafizică, cum un fapt oare care "se pretează din cale afară la comentarii metafizice", dar având regretul că nu poate să se oprească la el...

Sistemul lui Blaga are toate virtualitățile de a fi o filozofie completă. Ne-a dat în scurt timp o metodologie, o gnoseologie, un "capitol" de metafizică, în care se străvede metafizica integrală și ne va da, desigur, o filozofie a vieții, o etică etc.... Ne va da că: elementele tuturor acestor filozofii sunt cuprinse în filozofia sa de până azi, Filozofia vieții e în germene în capitolul unde-l discută pe Klages, etica e cuprinsă în ceea ce spune despre rostul creației cași, adăogăm, în disciplina dogmaticului pe care l-a propus.

Lucian Blaga, acest poet, care în mare măsură rămâne pretutindeni poet, e totuși în filozofie un iubitor al sistemului. Acesta e poate un motiv, pentru care a renunțat la eseuri în ultimul timp. Desigur, Blaga nu apreciază ceea ce e artificial ori pură dialectică în sistemele altora. Dar filozofia sa e, în fond, un sistem de o arhitectură impresionantă. O arhitectură vie, complexă, structurată necurmat de duhul creației, care introduce fără epuizare forme și aripi noi. Ea are seva dintr'o catedrală și dintr'o pădure. Un ansamblu de forme cristaline, prin cari circulă viața.

Consecvența lui Lucian Blaga e nu numai impresionantă, dar și instructivă. Un singur exemplu: cineva ar putea să analizeze chiar opera sa de filozof din punct de vedere al procedurilor cunoașterii luciferice descrise în opera respectivă. Ar vedea atunci cum Blaga a "deschis" misterul cunoașterii, l-a variat pe baza unei idei teoretice, a ajuns la un număr de soluții și apoi la misterul dogmatizat ca formă. Acelaș procedeu pentru metafizica sa. Stabilirea în amănunt a acestei concordanțe, a acestei consecvențe, care face din sistemul lui Blaga cea mai bună exemplificare pentru filozofia sa, ar fi foarte instructivă!

Adâncimea viziunii fundamentale la Blaga contrazice viziunile filozofilor de azi, cari în general se luptă din greu să evadeze din formalul gramaticii și din unidimensionalul științei. Blaga a mers până acolo, încât a depășit știința pentru a ancora în adâncimea misterului. E posibil ca pe viitor unii continuatori ai lui Blaga să insiste mai mult asupra Marelui Anonim, alții mai mult asupra teoriei disimulărilor și să rezulte, în acest chip, două direcții de rezolvări filozofice. În orice caz, în acest fel sau în altul, opera filozofului nostru e în sine un punct de plecare pentru multe direcții. Și aceasta nu e cea mai modestă dintre valorile sale.

Asupra virtuții de a înălța viața în raport cu temele filozofiei lui Blaga, ar trebui să se vorbească mult. Subiectul e nespun de interesant și de ademenitor. Aici apare fondul sufletesc al filozofului. Cine ar voi să facă psihologia sistemului său, de aici ar trebui să plece. Pozitia filozofică a lui Lucian Blaga putea să ducă, la un moment dat, la un rezultat catastrofal. Ceea ce am numit teoria disimulărilor și arta și înverșunarea, cu cari autorul ei urmărește toate produsele cunoștinței noastre, pentru a le arăta lipsa de pozitivă transcendere în realitate, puteau să promoveze cel mai caracterizat scepticism, care, susținut de un prestidigitator al stilului, ca Blaga, putea să devină o primejdie. Dar aici e una din marile realizări ale sistemului său, un adevărat "tour de force"! Să pleci dela disimulare fatală și să ajungi la credință, la valabilitatea cunoașterii, la optimism, la ideea rostului adânc al lucrurilor, însăș această disimulare fiind o dovadă că existența e armonioasă în fond, la constatarea că omul nu e neputincios și are, principiar, puterea de a cunoaște realitatea ca atare, dar e împiedicat și e bine că e împiedicat, să pleci dela un tragic adânc și să ajungi să-l anulezi într'un fel, iar în altul, să-l lași cu toată încordarea și patetismul lui tocmai pentru a fundamenta creația continuă pe lume e în adevăr un înalt merit al filozofiei

lui Lucian Blaga, care ne mirăm că nu a fost văzut până acum. Noi nu ne putem opri, dar mai facem o afirmație: din această parte a gândirii lui Blaga se poate scoate și o filozofie a religiei, oricât unele afirmații ale sale ar speria oarecum pe creștinii practicanți! O foarte interesantă și plină de suc filozofic a religiei.

Organicitatea filozofiei lui Blaga e, în definitiv, cel mai însemnat aspect de valorificare a sa ca gânditor. E un capitol, pe care îl deschidem numai, tratându-l aici doar în titluri de paragrafe. - Lucian Blaga e organic în raport cu timpul actual, fiindcă se încadrează în filozofia nouă realistă, spiritualistă, metafizică, însă în chip original, iar, pe de altă parte, fiindcă se împotrivesc acestei filozofii în ceea ce ea a păstrat ca pozitivism, ca raționalism exagerat. - Lucian Blaga a dat o filozofie cu valoare generală, universală, și totuși el e organic în raport cu noi, cu iraționalul etnic, din care a purces, fiindcă în același timp contrazice creator, util, atât pentru el cât și pentru neamul său, anume obișnuințe spirituale ale noastre și fiindcă afirmă și sublimă ceea ce e mai bun și mai adânc, să zicem mai transcendent, în ideea istorico-geografică a poporului nostru. Blaga vorbește, în teoriile și metafizica sa cele mai abstracte, de atâtea ori de "semne", "tâlcuri", "rost" adânc, de "blestem", "păcat", "fermecat", etc... Simți aici cum joacă o lume de folklor și o metafizică difuză, ce-și aștepta crainicul trimes de istorie pentru a o capta, a o desghioca din negurile și luminile vremurilor și locurilor, pentru a o concentra, complecta, fundamenta și sublima... Pentru a uni originalitatea individuală cu originalitatea unei colective și misterioase experiențe, care prin veacuri și chiar peste milenii se leagă cu antichitatea, cu orientul, cu mitica copilărie a omenirii, culegând de pretutindeni sensuri, forme și nostalgii și sintetizând, într-o operă de om, spiritul unor mari zone geografice și al unor îndelungi epoci istorice - o sinteză de spațiu și de timp făcută posibilă în egală măsură de etnicitatea construcției personale ca și de ineditul ei propriu! - Lucian Blaga e organic în raport cu Ardealul lui și al nostru, punând în devotamentul său filozofic metodismul și stăruința oamenilor din partea de țară unde s'a născut, ajungând astfel, prin opera sa, să arate că Ardealul și-a ținut făgăduințele, pe un plan poate mai puțin imediat sesizabil, dar cu atât mai valoros. - Și în sfârșit, autorul Censurii transcendente e organic în raport cu el însuși. Aceasta nu e o afirmație bizară. Căci filozofii și ideologii, cari nu-s în acord profund cu autorii sunt dovada cea mai bună a caducității lor. La noi, mai frecvent acest dezacord între ideologie și oameni, fie ca ideologiile sunt reprezentate pasiv, fără prezență, fie că sunt împrumutate. Dar Blaga e și original și permanent prezent în opera sa. Nu numai în poezia dar și în filozofia sa și poate, într'un fel, în filozofia sa mai mult decât în orice, simți fără întrerupere cum se consumă subiectivitatea sa profundă, cum se dăruiește inima sa. Gândirea lui Blaga nu e o gândire rece și pur formală, cum s'a spus. E o gândire aristocratică, căci așa e orice gândire mare, dar nu rece. Nu poate fi rece ori pasivă o filozofie, în care e o jertfă de suflet, în care se transpune, tragic devotat și religios devotat, misterul unei existențe. Nu poate fi fără o înaltă iubire ceea ce se oferă cu iubire. O astfel de filozofie năzuiește la culmile cele mai înalte ale adevărului filozofic și ale frumuseții, fiindcă poartă în ea realitatea totală a sufletului, care-l leagă tainic de ontologie și ale cărui vibrații dau armoniile poetice. În filozofia "censurii transcendente" este Lucian Blaga. Aceasta ne amintește povestea unui clopot minunat din extremul orient, în pasta fierbinte de argint a căruia s'a aruncat însăși fiica adorată a turnătorului. Pentru ca sunetele clopotului să fie mai umanizate, mai adânci, mai tulburătoare, iar formele lor aeriene, invizibile - mai inexplicabil frumoase.

TRISTEȚEA DE A FI ¹³⁹

de Emil CIORAN

Nenorocirea omului este că nu se poate defini în raport cu ceva, că el n'are în existență un punct stabil și un centru de determinare. Oscilația lui între viață și spirit, îl face să le piardă și pe acestea, și să devină astfel un nimic care dorește existență. Animalul acesta indirect, dorește spiritul și regretă viața. Omul nu-și poate găsi niciun echilibru în lume, fiindcă echilibrul nu se câștigă negând viața, deja trăind. Acest nimic ce dorește existența este rezultatul unei negații a vieții. De aceea omul are privilegiul de a putea muri oricând, de a renunța la iluzia de viață din el. Nu este revelatoare pentru esența omului pornirea spre decadentă? Cea mai mare parte din oameni decad; numai puțini se înalță. Și nimic nu este mai întristător decât să vezi cum decad oamenii. Căci nu te întristează numai faptul că în destinul lor poți vedea viitorul tău, ci te întristează îndeosebi prezența continuă a unui putregaiu în esența omului. Este bine că în lume se mai găsesc și creatori fericiți, precum este bine că se mai găsesc și oameni cari se pot înălța încontinuu. Întreg procesul de decadentă a omului nu este decât o succesivă detașare de existență; dar nu o detașare prin transcedență, prin sublim, sau prin renunțare, ci printr'o fatalitate asemănătoare cu aceea care aruncă la pământ un fruct putred dintr'un pom. Orice decadentă este o deficiență de existență și o pierdere în existență, încât singurătatea omului este în acelaș timp o singurătate a nimicului și o singurătate a firii.

Când te gândești mult asupra omului, asupra condiției lui particulare în lume, te apucă o nemărginită amărăciune. Să-ți dai seama în fiecare clipă că tot ceea ce faci tu este fructul condiției tale particulare; că toate gesturile absurde, sublime, riscate sau grotești, toate gândurile, tristețile, bucuriile și prăbușirile, toate elanurile și toate înfrângerile sunt rezultate numai din forma ta particulară de existență, că dacă ai fi fost orice altceva decât om nu le-ai fi făcut, să ai în fiecare clipă în conștiință această particularitate a condiției umane, să te obsedeze absurdul formei umane de existență, înseamnă a te desgusta de fenomenul uman în așa măsură, încât dorești să devii orice numai om nu. Obsesia de fiecare clipă a absurdului uman face de două ori existența insuportabilă: ca viață concepută biologic și ca viață deviată în formă umană. Or această formă este un paradox în lume. Și oamenii au plătit scump paradoxul formei lor de existență, l-au plătit cu prea multe suferințe, cu inadmisibile suferințe într'o lume, ea însăși inadmisibilă.

Este atât de greu să treci peste lipsa de nădejde din suferință, încât nu poți privi cu dispreț iluzia creștinilor de a-și fi atenuat suferințele lor prin comparația continuă cu suferințele lui Isus. Dar ce poți face când n'ai găsit nici un mijloc de a nu fi singur în durere? Și apoi când ai memoria atâtor suferințe trecute și presentimentul atâtor dureri viitoare; chinurile cărui om ți-ar putea îndulci amarul chinurilor proprii? Isus n'a suferit pentru toți oamenii; căci dac'ar fi suferit atât de mult pe cât se spune, după el n'ar fi trebuit să mai existe dureri. Ori se pare că toți oamenii cari au venit după Isus, fără să fie salvați prin suferința lui, n'au făcut prin chinurile lor decât să adauge

¹³⁹ - Revista "**Gând Românesc**", Cluj. Director: Ion Chinezu. Anul II, Nr. 11, Nov. 1934, (articol cenzurat).

contribuția lor la infinitul suferinții umane, pe care Cristos nu l-a putut realiza. Într'adevăr, puțin a avut de suferit Isus pentruca noi să mai avem atâta de îndurat. Dacă ar fi suferit în natura lui divină, după el n'ar mai fi putut exista suferințe. Dar Isus n'a suferit decât ca om și astfel suferința lui n'a putut răscumpăra decât atât de puțin, deși a mângâiat pe mulți, fără să poată mângâia însă pe cei mai singuri. Aceștia nu și-au găsit decât mângâierea propriului lor chin și nu și-au găsit liniștea decât în suferințe și mai mari. Isus n'a venit pentru cei mai singuri, ci numai pentru cei singuri. Până acum nu s'a găsit un D-zeu al celor mai singuri, al celor absolut singuri, fiindcă până acum nimeni n'a găsit mângâierile cari ar putea face mai puțin nefericite aceste ființe. Ah! Lumea asta care nu și-a găsit până acum decât un mântuitor!

Numai suferința schimbă pe om. Toate celelalte experiențe și fenomene nu reușesc să modifice esențial temperamentul cuiva sau să-i adâncească anumite dispozițiuni până la a-l transforma integral. Din câte femei echilibrate n'a făcut suferința sfinte? Absolut toate sfintele au suferit dincolo de orice închipuire. Transfigurarea lor n'a fost opera intervenției divine, nici a lecturii și nici chiar a singurătății luată ca atare. Suferința de fiecare clipă, o suferință monstruoasă și durabilă le-a relevat lumi pe cari nimeni nu le poate bănuși, le-a intensificat și le-a adâncit cum nu reușește să intensifice și să adâncească viața sufletească a unui om normal o existență întreaga de meditație. Un om care are blestematul și ineputabilul privilegiu de a putea suferi absolut încontinuu, se poate dispensa pentru tot restul vieții lui de cărți, de oameni, de idei, și de orice gen de informație, deoarece faptul pur de a suferi este suficient pentru a dispune la ineditație continuă, are în sine destule rezerve pentru a face inutilă orice contribuție din afară. Se poate scoate atât de mult din suferință, din această comoară blestemată, care te îmbogățește sau te distruge pentru a te face orice numai mediocru nu.

Oamenii n'au înțeles că împotriva mediocrității nu se poate lupta decât cu suferința. Nu schimbi mare lucru prin cultură sau prin spirit; dar modifici inimaginabil de mult prin durere. Singura armă împotriva mediocrității este suferința. Prin ea schimbi temperamente, concepții, atitudini și viziuni, schimbi direcțiuni de existență, deoarece orice suferință mare și durabilă afectează fondul intim al ființii. Modificând fondul intim al ființii, ea modifică implicit și raportul acesteia cu lumea. Este o schimbare de perspectivă, de înțelegere și de simțire. După ce ai suferit mult îți vine imposibil să-ți mai dai seama de perioada de viață în care n'ai suferit; căci orice suferință te înstreinează de dispozițiile tale naturale, te aduce într'un plan de existență strein aspirațiilor tale firești. Astfel dintr'un om născut pentru viață, suferința face un sfânt și în locul tuturor iluziilor lui întinde plăgile și cangrena renunțării. Întreaga neliniște ce urmează suferinții, menține pe om într'o tensiune în care nu mai poate fi mediocru.

Un popor întreg ar putea fi modificat prin suferință și neliniște, printr'un tremur continuu, chinuitor și persistent. Indolența, scepticismul vulgar și imoralismul superficial, pot fi distruse prin teamă, printr'o neliniștire totală, printr'o teroare fecundă și o suferință generală. Dintr'un popor indolent și sceptic se scoate foc printr'o teamă, printr'o neliniștire chinuitoare și o tortură arzătoare. Este drept că o suferință ce vine din afară nu este tot așa de fecundă ca o suferință care crește imanent într'o ființă. Dar dintr'un popor nu trebuie să faci o sumă de creatori; ci o

sumă de oameni. Toate metodele obiective, tot complexul de valori ale culturii nu modifică nimic în esență. Cunoașterea obiectivă și impersonală nu face decât să îmbrace un manechin, dar nu o ființă. Nu aș conduce niciodată un stat cu programe, manifeste și legi, și n'aș mai lăsa pe nici un cetățean să mai doarmă liniștit până când neliniștea lui nu l-ar asimila formei de viață socială în care trebuie să trăiască.

Lupta împotriva propriilor întristări este atât de grea fiindcă există un fond de tristețe în noi, independent de determinentele exterioare ale tristeților. Pe acestea le poți învinge; dar este imposibil să învingi un fond ascuns și intim, sursa originară a nesfârșitelor întristări. În acest fond de tristețe nu pot vedea altceva decât tristețea de a fi, care este adevărata tristețe metafizică. În intimitatea ființei noastre există neliniștea propriei noastre distanțe de lume; mult mai profundă este însă tristețea de a fi, deoarece ea izvorește din existența noastră ca atare, din natura intrinsecă a ființei pe când neliniștea distanței de lume, numai dintr'un raport, dintr'o relație.

A lupta împotriva acestei tristeți metafizice înseamnă a lupta împotriva ta însuși. Și într'adevăr, sunt oameni cari nu pot trăi mai departe decât negându-se continuu pe ei înșiși.

Toate trăirile totale, toate acele trăiri cari ne angajează mai mult, ne depășesc. Si ne depășesc prin sentimentul de iresponsabilitate ce-l avem de câte ori trăim astfel de experiențe. De ce putem cunoaște pe oameni numai în marile evenimente din viața? Fiindcă aici hotărîrea și calculul rațional n'au nici o valoare; tot ceea ce derivă din valori și criterii exterioare, dispăre, pentru a lăsa locul unor determinante mai adânci. Este curios cum oamenii exagerează valoarea hotărîrii, a atitudinii în marile evenimente, când în ele suntem mai iresponsabili, mai aproape de fondul nostru irațional. Nu avem noi în trăirile totale sentimentul unei invadări irezistibile, al unui proces ascuns ce se desfășură în noi, dominându-ne? De unde iluzia autodeterminării? Interpretarea posterioară a oamenilor după ce procesul s'a consumat, îi face insensibili la iraționalitatea procesului, din care nu mai rămâne în înțelegerea lor decât o schemă. Și deși în experiența procesului, iresponsabilitatea este vădită, orgoliul animalului rațional, nu vrea să admită rolul destinului interior la marile răspântii ale existenței lui. Acest orgoliu dispăre la acei a căror existență este o sumă de răspântii și la cari trăirile totale sunt atât de frecvente încât se simt depășiți, în fiecare moment. Când trăești extrem de intens, conținuturile ființii tale debordează limitele unei existențe individuale; ai atunci impresia că în fine palpita forțe necunoscute, adânci și îndepărtate, că se consumă un destin de care ești iresponsabil. Valoarea nulă a hotărîrii raționale răsare atunci într'o evidență dureroasă. Ca indivizi, avem fatal conștiința limitării noastre, a mărginirii individuației; din acest motiv, ne doare și ne surprinde când tensiunea intimă explodează în conținuturi atât de vii, atât de profunde și de debordante, dându-ne impresia infinitului lăuntric în conștiința mărginirii fatale a oricărei individualități.

Dintre oameni sunt impresionanți numai aceia a căror existență este o serie de răspântii, numai oamenii cari au destin, a căror viață se dilată atât de mult încât n'o mai pot domina în nici un fel. Totul este să ai destin, să fii un "caz". Prezența ta să fie o mustrare, o teamă, o neliniște, un extaz sau o bucurie. Nimeni să nu știe cât vei trăi, ce vei face, cum vei gândi, ci doar o teamă și o bucurie pentru prăbușirile și înălțările tale, să facă din existența ta o surpriză continuă, o neliniște ciudată. Să fii pentru altul prilej de alarmă, de presentimente, de meditație, de ură și de entuziasm; nimeni să nu fie sigur de drumul pe care mergi, precum nimeni să nu fie sigur de drumul pe care vei apuca. Existența ta să fie o problemă irezolvabilă, pe care nici moartea să n'o poată rezolva vreodată, ci absența ta fizică să mărească chinul neînțeleșului. Toți

oamenii cari n'au un destin și cari nu pot deveni "cazuri", calcă sigur în existență, sunt siguri că ei trebuie să ajungă undeva; căci finalul este implicat în premisele ființii lor. Acel om, însă, care e un "caz", este pentru el însuși o neliniște absolută și un prilej de neliniște pentru alții; în el tremurul individuației este o halucinație, un extaz, o reverie sau o explozie, o creație infinită, un nimic ce devine ființă. Și atunci i se pune aceluia ultima întrebare: dacă lumea a fost creată sau dacă n'a fost încă.

Trebuie anulate într'un mod oarecare memoria și toate sentimentele cari încearcă să se cristalizeze în noi. Toate afecțiunile durabile, toate regretele și toate aspirațiile ce se dilată pe o sferă mare de timp ne împiedică să trăim, ne încurcă și ne îngreunează existența. Dece să ne mai aducem aminte de ceva și de ce să mai dorim ceva, dece încercăm să umplem trecutul cu o nesfârșită serie de conținuturi și să anticipăm viitorul printr'o tot atât de nesfârșită serie de conținuturi? Dece să mai avem sentimente, cari să evolueze în timp și să ne legăm prin ele de obiecte? Dece să ne mai atasăm de lume în timp? Oare n'am putea trece peste aceste piedici în calea vieții noastre printr'o trăire pură, care ar scoate actele vieții dintr'o integrare și o semnificație generală? Trăirea sub dimensiunea amplă a timpului face din orice act al vieții, un element în succesiune, o verigă dintr'un lanț, un aspect fragmentar și simbolic; în ea, toate actele vieții devin materiale de memorie, creându-se astfel o permanență inutilă a eului. Căci este inutil să simți și să ai conștiința permanenței și continuității eului, cu evoluții de sentimente, cu progres de aspirații și cu adâncimi de regrete. Totul este să poți fi total fără să ai memorie. Și aceasta nu e posibil decât prin realizarea integrală a fiecărui act de viață fără conștiința distanței, fără perspectiva relativității lui în cadrul celorlalte acte. Viețuirea absolută în clipă ca supremă actualitate a vieții individuale, ne poate duce la anularea memoriei și la eliminarea desnădejzii de a trăi în timp. Să nu trăim momentele vieții ca probleme, ci ca realizări absolute; să trăim în fiecare clipă ca și cum am trăi ceva definitiv, fără început și fără sfârșit. Niciodată să nu credem, că începem ceva și sfârșim ceva, ci viața noastră să fie ca o beție de fiecare clipă, în care fiind totali și prezenți să nu avem ce uita și să nu avem ce dori. Numai realizarea absolută în clipă, ne poate scăpa de tortura de a avea un timp al nostru, cu cadavrele trecutului și cu sigurele cadavre ale viitorului. Fiind în fiecare moment total, n'ai ce arunca, deoarece nimic nu te apasă din afară, dela distanță, ci rămâi ca o existență, ca o totalitate de existență, pentru care nici viața, nici moartea nu mai pot avea o semnificație. Atunci te miri când ți se spune că trăești precum te miri când ți se spune că mori.

INTEGRARE ÎN ISTORIE ¹⁴⁰

de Traian HERSENI

Există vremuri în care istoria ne integrează în ființa ei oarecum fără voia noastră și ni se impune ca o poruncă mai tare și mai presus de noi. O astfel de perioadă a fost pentru Români vremea pregătitoare și înfăptuitoare a Unirii. Părtașii generației de atunci și-au găsit rostul în mersul însuși al istoriei naționale, evenimentele i-au prins întregitor și i-au așezat la posturi după nevoi obiective. Există însă vremuri în care istoria ne cheamă, dar nu ne poruncește, în care insul se simte slobod și fără de răspundere, în care integrarea în istorie trebuie să pornească, organizată și voită, chiar din partea noastră. O astfel de perioadă este vremea dela Unire încoace.

¹⁴⁰ - Revista "Gând Românesc", Cluj. Anul III, Nr. 1, Ianuarie 1935.

Generația de după Unire nu-și află rostul prin simpla ei așezare în istorie, cu toate că acest rost există. Constrângerea astăzi este mai mică, misiunile mai puțin grabnice, încât generația noastră poate să creadă că e liberă să aleagă drumul spinos al istoriei, dar se poate tot atât de bine mulțumi cu ce i-au lăsat înaintașii. Cu alte cuvinte, că poate să-și caute un rost în istorie, dar poate și să trăiască alături, să producă sau să consume. Mai presus de puțințe stau însă datoriile. În lumina acestora trebuie cercetată orice situație în istorie. Căci însemnat nu e ceea ce este, ci ceea ce ar trebui să fie. În toate faptele omenești întâietatea o deține idealul etic.

Mai întâi, o precizare în privința misiunilor. Nu se poate tăgădui că ne putem făuri noi înșine o misiune și chiar să ne împotrivim istoriei și mersului ei firesc. Societățile omenești își au legile lor proprii de dezvoltare, dar spre diferență de legile naturii, legilor de evoluție socială ne putem opune și le putem tulbura funcționarea. Desigur nu pentru totdeauna, pentru că istoria este mai puternică și mai durabilă decât noi, dar totuși un amestec al nostru rămâne cu puțință. Nu o singură dată în istoria lumii personalități puternice au împiedecat cursul firesc al evenimentelor sau le-au abătut calea. Există însă misiuni obiective, exterioare nouă, pe cari nu ne rămâne decât să le aflăm și să le luăm asupra noastră pentru a le duce la îndeplinire. Sunt adevăratele misiuni istorice. Fiecare epocă își are nevoile și puțințele ei proprii, născute din structura vieții sociale și a dezvoltării ei în timp, sub determinarea mediului înconjurător, nevoi care așteaptă să fie împlinite și puțințe cari se vor întruchipate. Numai pe linia acestora se poate vorbi de o integrare în istorie.

Se va înțelege de ce problema îmbină în ea un mănunchiu de termeni în aparență potriviți unul altuia, dar de fapt legați organic prin însăși firea lucrurilor. În primul rând o unire a valorilor locale cu valorile universale, apoi o unire între vremelnice și veșnicie, în sfârșit o realizare a ideii de om în condiții particulare de viață. Precum vom înfățișa la rând.

Un raport de integrare cu istoria nu se face abstract și nici pe cale curată intelectuală, el presupune o legătură cu ființa noastră întreagă. Integrarea în istorie nu este o idee, ci un stil de viață. Faptul acesta nu trebuie pierdut nici un moment din vedere. El însemnează mai întâi de toate trăire în concret, realitate și nu ideologie. Nu ne putem integra decât într'o istorie anumită, într'o realitate istorică sau socială concretă. Aceasta cuprinde însă o determinare îndoită, de natură foarte precisă: loc și timp. Istoria nu se petrece oriunde și nici oricând, ea aparține totdeauna unor ființe reale, dezvoltate într'un anumit loc și cuprinde o succesiune organică de momente legate în chip cauzal și deci necesar între ele. Aceasta însemnează că nu ne putem integra în istoria oricărei grupări sociale și nici în orice perioadă istorică, ci numai în istoria reală din care noi înșine facem parte, în istoria țării în care trăim și anume în epoca de față a istoriei naționale, în care putem fi părtași activi prin gândurile și faptele noastre. Integrarea în istorie nu poate să însemneze decât identificarea noastră cu națiunea din care facem parte și numai prin ea cu întregul popoarelor din lume, umanitatea. Atâta vreme cât realitatea socială imediată din care facem parte este de natură națională nu putem fi rodnici și deci nu putem pătrunde nici în universalitate decât pe căi naționale, afară dacă nu ne expatriem și nu intrăm în cuprinsul altor realități. Sociologia a lămurit în deajuns partea comunității în procesul creației și în genere situația insului în societate. Omul nu activează niciodată strict individual, numai viața animală se petrece pe planul acesta, el este determinat în toată activitatea lui de viața socială care îl înconjoară și de viața istorică premergătoare. De aceea omul nu poate face nimic prin propriile puteri, el trebuie să lucreze cu forțe sociale și înăuntrul societății din care face parte. Nu fătă-

duim firește, puțința unor acțiuni de lărgire a cadrelor sociale, de pildă o treptată lărgire a cercului de viață dinspre națiune spre umanitate, dar nici acțiunile acestea nu se pot împotrivi legilor firești de dezvoltare, cel mult pot lucra în sensul lor și să le grăbească desăvârșirea. Prin urmare în stadiul actual de dezvoltare socială integrarea în istorie duce cu necesitate la ființa națională și numai dinlăuntru ei și în sensurile ei organice putem tinde spre alte țeluri sau activa pentru alte idealuri. Altfel putem cel mult să distrugem, dar nu dobândim nimic pozitiv. Dintre Germanii potrivnici țării lor și cei cari din cuprinsul stărilor actuale se străduiesc să asigure Germaniei o soartă mai bună, numai cei din urmă pășesc pe calea dreaptă. Tot așa dintre mulțimea Rușilor refugiați cari defăimează și acum Rusia Sovietică și se opun ei cu desăvârșire — și comuniștii ruși cari se sbat în slujba țării lor ca să o scoată odată la liman, comuniștii au dreptate. Iată de ce nu e nimic mai firesc decât să întâlnim pe Germanii identificați cu național-socialismul, pe Italianii cu fascismul, iar pe Ruși cu bolșevismul. În toate aceste cazuri o împotrivire nu poate să însemneze decât nerodnicie: distrugere personală fără nici un folos, situare alături de istorie, neînțelegere a evenimentelor și chiar lipsă de legătură interioară cu întâmplările din jurul nostru. De sigur că toate regimurile amintite se vor schimba odată și odată, dar până atunci cei cari le suportă nu pot decât să le primească și să le mărească eficiența pentruca momentul de față al istoriei lor naționale să nu rămână sterp și abia când se vor dovedi necorespunzătoare să fie părăsite și înlocuite cu altele. Iarăși nu putem tăgădui că popoarele uneori rătăcesc în faptele lor și că în zile de acestea suntem datori să luptăm din răzputeri pentru dreapta lor îndrumare, dar nici acțiunea aceasta n'o putem duce împotriva națiunii însăși. Cu alte cuvinte și îngrădindu-ne la realitățile noastre, integrarea în istorie nu poate să însemneze primirea cu orice preț a regimului de izbândă, ci fundamentarea acțiunilor noastre în realitățile românești. Putem săvârși așadar, orice, atâta vreme cât nu primejduim interesele neamului însuși. Putem de pildă, să fim filosemiți sau filogermani sau filofrancezi, putem să milităm într-o politică de dreapta sau de centru sau de stânga, putem fi ortodocși sau catolici, etc, dar în toate trebuie să păstrăm ca punct de plecare și călăuză ființa națiunii românești. Aceasta însemnează că dragostea noastră pentru alte seminții, concepția noastră politică sau credințele noastre religioase nu pot fi îm-pinse niciodată dincolo de interesele naționale. De câte ori se va pune în cumpănă vreo problemă de acest fel și ființa însăși a țării, va trebui să alegem fără șovăire pe aceasta din urmă. Să ne amintim în această privință de atitudinea socialiștilor „internaționaliști, umanitariști, antimilitariști” în timpul războiului. Aproape niciunul n'a primit să-și trădeze țara în numele principiilor. Realitatea națională s'a dovedit cu acest prilej precumpănitor mai puternică decât concepțiile antinaționale. Și să ne închipuim ce ar face comuniștii români, rusofili astăzi, în fața unei invazii rusești. Vor refuza să lupte împotriva „fraților de doctrină” sau se vor alătura „burghezilor” pentru apărarea patriei? Nu ne îndoim că cei mai mulți și cei mai buni dintre ei vor apuca cea din urmă cale. Iată ce înțelegem sub integrare în istoria națională. Orice politică a țării trebuie să primească fundamentarea aceasta națională, fie că e de stânga, fie că e de dreapta. Naționalismul nu poate fi o doctrină de partid, ci instinctul însuși de conservare al națiunii, spiritualizat prin conștiință. Altfel triumful unei mișcări parțiale ar putea să pună în joc însăși ființa noastră națională. Așa dar cea dintâi urmare a integrării în istorie este naționalismul înțeles ca fundament al tuturor acțiunilor noastre, ca fel de a trăi și de a te găsi în lume. Numai așa putem tinde spre universalitate.

Integrarea implică în același timp o legătură organică, nemijlocită cu prezentul.

Istoria unei națiuni este procesul de autorealizare desfășurat pe trei dimensiuni, trecutul realizat, viitorul de realizat și prezentul realizator. Activi nu putem fi decât în prezent. Trecutul reprezintă o realitate gata făcută, pe care noi o putem lua ca punct de plecare, o putem nesocoti sau o putem păstra, dar n'o putem reînvia ca atare și nici n'o mai putem schimba în vreun fel. Față de trecut sarcina noastră se reduce la o simplă valorificare; ca fapt rămâne însă neschimbat. Viitorul reprezintă dimpotrivă o simplă posibilitate, un ideal și ca orice posibilitate realizarea lui nu este niciodată o certitudine și nici nu suntem stăpâni pe ființa lui. Viitorul este un simplu plan pe care trebuie să-l avem mereu sub ochi și trebuie să tindem către realizarea lui, dar care totuși nu depinde numai de noi și uneori e cu totul departe de slabele noastre puțințe omenеști. Viitorul ne apare ca lumea ireală a idealului din care realizăm uneori părți importante, dar din care întotdeauna rămâne un rest, fără întruparea căruia goana noastră nu ia sfârșit, iar viața noastră nu-l mai poate atinge. În ființa unui neam, încare noi nu ne putem socoti decât un moment neînsemnat dintr'o imensă și bogată desfășurare de viață, trecutul reprezintă sarcina generațiilor trecute, iar viitorul sarcina generațiilor cari vor urma. Prezentul singur este sarcina noastră, în care putem interveni cu folos, în care putem săvârși istorie, în care prin cea mai neînsemnată faptă a noastră putem întregi sau micșora ființa mai presus de noi a societății. Prezentul este singurul moment în care istoria ne este deschisă, în care avem puțința unei integrări reale prin propria noastră viață (prezentul măsurat individual, ca perioada vieții în care putem fi în vreun fel sau altul creatori sau cel puțin păstrători de cultură sau civilizație). În această lumină prezentul capătă o altă semnificație decât clipa imediată și neatârnată; prezentul nu e decât o punte, o trecere dela ceea ce a fost spre ceea ce va urma să fie. De aceea și integrarea noastră în prezent nu însemnează o rupere cu celelalte dimensiuni ale timpului, ci dimpotrivă o mai puternică legătură cu ele; tocmai pe calea aceasta devenim o verigă necesară în lanțul evoluției sociale. Prezentul este determinat organic de trecut și viitor, sub forma tradiției și a idealului social, încât dacă istoria nu ne este deschisă decât prin prezent, ea ne determină din momentul acesta prin ființa ei întreagă. În primul rând trecutul. El însemnează munca tuturor generațiilor cari ne preced, transmisă nouă ca zestre spirituală, prin tradiție, formând suportul și atmosfera istorică în care lucrăm și fără de care ar trebui să cădem îndărăt în animalitate. Nu toți ne dăm seama de importanța covârșitoare a tradiției în viața popoarelor; avem uneori îndrăzneala să credem sau să pretindem că istoria începe cu noi. În realitate, pe orice țărâm de activitate ne-am găsi, munca noastră actuală a fost făcută cu puțință prin nenumărate străduințe anierioare depuse pe același țărâm de-alungul unor vremuri adeseori incalculabile. Mai mult decât atât, inovația însăși, progresul adevărat, nu e cu puțință prin nesocotirea tradiției. Nu contribuim la propășirea culturii sau a civilizației cu nici o revoluție radicală, ci numai dacă legăm firul activității noastre de unde l-au lăsat din mâini înaintașii și căutăm să-l ducem mai departe. A nesocoti tradiția însemnează a te așeza pe un punct de plecare inferior înaintașilor, dimpotrivă continuarea ei însemnează cu necesitate un pas mai departe. Revoluțiile înseși n'au devenit fructuoase decât când s'au întors la stările vechi și au încercat să le transforme dinlăuntru. Apoi viitorul. El acționează pe calea idealului. Importanța acestuia nu este mai mică decât a tradiției. Popoarele lipsite de un ideal sunt pierdute pentru civilizație. Individualitatea lor se destramă și existența lor istorică ia sfârșit. Idealul însă pare mai puțin necesar decât tradiția. Tradiția ne stăpânește uneori și fără vrerea noastră, idealul dimpotrivă poate fi mereu înlocuit cu scopuri secundare sau cu simpla viețuire în actualitate. Faptul nu este adevărat decât

pentru indivizi. Ca popor nu putem avea decât un singur ideal, întruparea tuturor virtualităților noastre existențiale, împlinirea destinului național, iar pe acesta trebuie să-l avem mereu în față, altfel mersul istoriei devine rătăcire și irosire de timp. Un popor nu se poate desinteresa de ziua sa de mâine, nu poate trăi numai în actualitate, pentru că în viața lui fiecare clipă își are un rost precis și fiecare moment trebuie să-i asigure o mai deplină realizare de sine. Din aceleași pricini în viața popoarelor continuitatea este o condiție a existenței. Orice întrerupere și orice abatere se plătește scump. Încă un fapt de care nu ne dăm întotdeauna bine seama. Toate popoarele moderne și-au impus felurite forme de viață după împrejurări exterioare și chiar inspirații de moment, pe cari s'au văzut nevoite să le părăsească mai târziu ca nepotrivite și vătămătoare. Este una din consecințele cele mai dezastruoase ale neîncadrării în istorie. Când o generație de oameni uită zestrea trecutului și nesocotește porunca viitorului soarta națiunii este puternic primejduită. Scăparea nu poate veni decât dela idealul social, ca drumul cel mai sigur de orientare. Legătura noastră cu prezentul în sens de acțiune eficientă în mersul istoriei, ne situează așa dar în legătură organică și cu trecutul și cu viitorul.

Tălmăcite toate acestea din punctul de vedere al insului integrat în istorie și al datoriei sale față de aceasta, dobândim un îndreptar de acțiune destul de sigur și de eficace. Respectul față de tradiție apără de improvizării, de construcții spirituale fără viață. Luând ca punct de plecare în toate acțiunile noastre istoria grupării din care facem parte, fapta noastră va crește organic, susținută de întreg trecutul și verificată prin experiențe colective nenumărate. Urmărirea idealului social ne apără la fel, de provizorate, de fapte săvârșite pentru o zi, lipsite de suflet și durată. Nu e nimic mai vătămător în viața popoarelor decât acțiunile întreprinse de pe o zi pe alta. În toate acțiunile noastre sociale, fie cât de neînsemnate, trebuie să avem mereu în vedere faptul că viața națiunii din care facem parte întrece cu mult pe a noastră și nu ne-am făcut datoria decât dacă am socotit-o ca scop în sine, nu ca mijloc al vieții noastre restrânse. Simțământul istoric ne ține mereu treaz în conștiință adevărul că înainte de noi pe pământul acesta au fost mii de generații cari ne-au făcut nouă cu puțință viața de azi și că după noi vor urma alte mii de generații, viața mai bună a cărora va trebui s'o pregătim noi. În această perspectivă nu dobândește o valoare decât ceea ce se însumează într'un fel sau altul pe linia de desfășurare a istoriei. Cu altă expresie simțământul istoric se chiamă simț de răspundere față de viitorime, în care se cuprinde și ascultarea față de porunca vremurilor precedente.

Istoria deși ne cuprinde este întotdeauna o realitate mai presus de noi. Integrarea noastră în ea poate porni dela considerații diferite, dar odată integrarea săvârșită, trebuie să-i acceptăm ritmul ei de viață, în care prezentul nu-i decât o legătură dintre trecut și viitor, dar un moment de o importanță fără seamăn, fiind singurul în care noi putem însemna ceva și prin care putem rămâne în istorie. De aceea datoria noastră față de istorie, după datoria integrării însăși este respectul vieții ei organice și actualizarea maximă a tuturor virtualităților cari cad sub puterea noastră de acțiune. Iată ce însemnează participare conștientă la viața și menirea unui neam, activitate pe linia destinului național. Vremelnicia se însumează în veșnicie.

Dacă drumul spre universalitate și drumul spre veșnicie duc prin istorie, iar aceasta aparține grupării din care facem parte, se înțelege ușor de ce se impune integrarea noastră în istorie. Ceea ce deosebește pe om de animalitate este viața spirituală, conștiința legată de valori universale și de valori veșnice. În concret această existență nu ne-o mijlocește decât istoria; numai în cuprinsul ei ne putem întrece pe noi înșine și putem să ne realizăm ca oameni. Prin urmare, sau renunțăm

la viața omenească și atunci nici o problemă nu ne mai tulbură, viețuim asemenea animalelor, sau ne străduim să devenim oameni, să ne realizăm pe linia spiritului, dar atunci integrarea în istorie nu poate fi înlăturată, fie că ne vine dela împrejurări obiective, fie că ne-o impunem noi, cu voia noastră. În definitiv nu există om abstract decât ca idee sau ca ideal, ca fapt există numai oameni condiționați geografic, istoric, social, național, etc. (adică Germani, Francezi, Români și a. m. d.). Realizarea omului se face în anumite condiții obiective cari nu ne aparțin și pe cari nu suntem stăpâni, încât singura posibilitate de realizare a noastră ca oameni duce prin realitatea românească, prin istoria națională, problema fiind: cum înfăptuim omul românesc? (După o expresie care nu ne aparține, dar pe care o găsim foarte nemerită). Integrarea în istorie prin urmare, nu-i o problemă oarecare nici pentru ins, nici pentru obște, ci o problemă de viață și de moarte, problema însăși a existenței noastre în lume ca realitate vie și de sine stătătoare.

+ ION I. MOȚA ¹⁴¹

de Ion CHINEZU

Fie-ne îngăduit să aducem în această revistă ardeleană omagiul nostru adânc publicistului care și-a luat sborul de pe aceste meleaguri, ducând mai departe o tradiție familiară atât de scumpă Ardealului de ieri, omului cu inima neprihănită și eroică, în viață și în moarte, Ion I. Moța.

Sufletul țării a vibrat prelung la auzul știrii despre moartea lui năpraznică, sufletul bun și mare al țării românești i-a cuprins pe el și pe Vasile Marin, cu dragostea înduioșată din care răsar legendele. Jertfa vieții, acceptată cu solemnă seninătate a celor ce cred în rodnicia ei, se învâluie sub ochii noștri în apoteoză de baladă. Dar moartea aceasta nu e decât actul final, încheierea logică a unei vieți a cărei lege de fiecare zi a fost eroismul. Ion I. Moța a trăit în atmosfera pură a culmilor nu prin excepție și nu prin curiozitatea intermitentă a diletanților căutători de experiențe, ci urmând cu statornicie porunca unui destin înalt.

Într'un articol publicat în „Pământul strămoșesc” din 1 Septembrie 1927, sub titlul „O vorbă ardelenescă pentru „Lordul” Rothermere”, Ion I. Moța scria așa: „În noi vorbește adâncul unui suflet curat, gata de orice jertfă pentru apărarea adevărului care ne e singurul îndemn. Noi nu vorbim de lângă sacul cu bani (și în eventuale zile de foc, nu ne vom apăra spusele în felul cum le vor apăra asemenea gladiatori), ci noi vorbim din pragul eternității în care suntem gata oricând să intrăm, pentru împlinirea acestui ceresc îndemn”... — Pretențiilor rothermeriste Ion I. Moța opune apărarea țării din „pragul eternității”. Poziția e profund caracteristică și e invincibilă. Omul acesta a trăit în permanență pe un plan metafizic și lucrurile acestei vieți le-a măsurat după criteriile de eternitate. Aici nu sunt grade și nuanțe, nu sunt compromisuri și concesii. Obligațiile de a merge până la capăt în apărarea unei poziții recunoscută ca dreaptă, sunt dela sine înțelese și sunt atât de firești, încât riscul vieții devine un amănunt lipsit de importanță.

Acesta e climatul în care a trăit Ion I. Moța.

Cine l-a cunoscut nu se poate să nu-i dea dreptate și cine-i citește cartea: „Cranii de lemn”, prieten sau adversar, nu se poate să nu se pătrundă de prezența dogoritoare a unei credințe nemărginite.

A fost un prinț al spiritului și purta distincția unui destin excepțional cu acea

¹⁴¹ - Revista "Gând Românesc", Cluj. Anul V, Nr. 1, Ianuarie 1937.

firească lipsă de ostentație care e suprema podoabă a celor aleși. În toată făptura lui fină și curată, în ochii limpezi ca seninul cerului, în vorba lui apropiată și caldă era numai măsură și armonie, — și izbucnirile patetice pe care, judecând după viforoasele peripeții ale vieții lui de luptător, cineva, necunoscându-l îndeajuns, i le-ar fi presupus, erau streine de el. Viața lui, măreț îndrumată, — în întregimea ei și nu prin aparențe căutate, — avea o consecvență interioară, un echilibru de oțel. Și prin realizarea acestei minunate și aristocratice cuviințe, Ion I. Moța a fost o întrupare autentică a geniului rasei noastre de țărani de străveche noblețe.

Ion I. Moța a crezut, a trăit pentru credința lui și a murit pentru ea moarte de martir. Prin ce vâlvătăi s'a limpezit lamura acestei credințe ireductibile, atotbiruitoare, nu vor ști-o decât foarte puțini; poate nimeni... Va rămânea, poate, o taină închisă pe veci în maiestoașă tăcere a morții. Dar că pragul certitudinilor definitive și iluminate l-a cucerit prin lupte și sbucium, prin victorii asupra lui însuși, e de ghicit din cuvinte de foc ca acestea: „Când vei spune cumplitilor tăi dușmani: Nu-mi pasă dacă mă veți zdrobi sau nu, nu-mi pasă dacă voi vedea sau nu ziua biruinței, dar sunt sigur că jertfa mea va aduce prăbușirea voastră, și când pornești și te menții în luptă până la capăt, cu această hotărâre senină, nu încape nici o îndoială că porți în tine o forță pe care nici o tehnică represivă nu o poate birui. **Spiritul de jertfă este esențialul**” („Cranii de lemn”, p. 212).

Spiritul jertfei totale a fâlfâit ca un steag în naționalismul lui Ion I. Moța. Naționalism arzător, pentru care patria era înglobată în categoriile divinului și care se înfiora de zările infinite ale vieții fără început și fără sfârșit a neamului. În sufletul lui Ion I. Moța, s'a aprins din nou flacăra din sufletul eroic al lui Bălcescu.

A murit la Majadahonda, alături de tovarășul de gânduri și credință, Vasile Marin, simbolizând și prin această moarte frățească, desăvârșirea unirii românești pe care cu atâta avânt a susținut-o. A murit pe tărâmurii îndepărtate, pentru Cruce pe care o socotea indisolubil legată de soarta neamului său. Dar ideea morții o primise de mult și îi adâncise, ca nimeni altul, sensul tainic și fecund pentru viața veșnică a Patriei.

Iconar

Revistă de cultură naționalistă

CREDINȚA ("credința zugrăvește icoanele'n biserici") ¹⁴²

de Vasile I. POSTEUCĂ

"Credința zugrăvește icoanele'n biserici", a spus poetul, prescurtând în predicatul cugetării un câmp de înțelesuri. Icoanelor de credință, fiecare le dă viață în măsura însuflețirii sale. Iar Românul însuflețit din veacuri de icoanele dreptății, curățeniei și blândeții, și-a plămădit firea pe calea fără greș a virtuților credinții. Te miri că-l veștejește viclenia, că-l răscoală strâmbătatea și că, totuși, le îndură cu supunere? Te uimește neîncrederea în străini și sufletul deschis între ai lui? Citești în ochii lui mahnirea omului bun, omului liber, căruia i se dă cinstea omenească ce i se cuvine? În ispravă, în cântec, în punere la cale se vedește cugetul drept și cumpănă înțeleaptă a firii lui. Românul e omul credinții, omul luminii.

Astăzi, orânduirile târgoveților și năpădirea păgânilor îl năpăstuesc și-l clatină. Ce se va alege din credința lui, care mereu l-a călăuzit spre bine? Nu sunt oare astăzi legiurile și legăturile între oameni date pradă unui duh rău? Comoara cea mai de preț a sufletului românesc, virtuțile binelui creștinesc, din care își trage puterile, stau de izbeliște sub năvala orânduirilor și seminției păgâne. Dar încă mai răsare și se înalță în inimile românești credința închinată icoanelor curate, și sufletele creștinești răspund chemării de veacuri a neprihănirii neamului.

"Cum florile multe ele graiu de miresme schimbă".

Născut român și creștin de legea răsăritului, crezi că poți șterge din tine pecetea neamului și a credinței? Ești și rămâi om al sufletului neprefăcut, al ochiului limpede, al năzuinței către înalt, porți sădite în fire poruncile credinții lui Isus.

În casele bunicilor noștri icoanele stăteau spre răsărit, postul era sfânt, sărbătoarea era a lui Dumnezeu. Povara vieții o duceau cu mulțămire, călăuziți de înțelepciunea simplă a datoriei necârtite. Ei nu cunoșteau luxul ușuratec al gândirilor "gingașe", nici petrecerile viclene ale deșteptăciunii goale. Cugetarea lor era cucernică înălțare în contemplarea adevărilor veșnice asupra vieții și a morții. Ei nu luau în deșert nici surcica, nici pe Dumnezeu. Morala lor era sănătoasă, așa cum se statornicise din îmbinarea credinței strămoșești cu legile traiului. Era etica cinstei și temeiniciei, care izvodea oameni de ispravă și de faptă dreaptă. Ei acopereau sub blândețe strășnicia credinței lor și înfierau cecece era rău sau netrebnic numai cu dojana că "nu e frumos". Suflete de iasomie în oameni dintr'o bucată ca trunchiul de fag, între credință, cugetarea și fapta lor nu era neîndintare sau șovăială.

Cu asemenea oameni era ușor să duci o țară. Inimile supuse cu cinste dreptății și datoriei erau legate trainic întreolaltă pe plaiul obștesc al neamului, și durau pod neclintit zbântuirilor istoriei. Astăzi din popor se mai înalță icoana de cleștar a firii românești, blândă, vânjoasă, urând amestecul, înnoirile străine, iubitoare de așezare, de obiceiuri și orânduirii vechi și încercate. Credința de demult mai însuflețește munții păduroși și șesurile mănoase, dar se oprește la zidurile târgurilor.

Cugetul drept, inima cinstită și sufletul senin înfloreau pe moșia noastră, când flacăra vânăta a vicleniei, a pândeii hoțești și a dulcегăriei prefăcute și jăcmănitoare a năvălit sub chipuri roșiatice și cu glasuri pițigăiate dinspre miază-noapte. Bălăria nouă a necredinței otrăvitoare s'a înrădăcinat la noi sugând de rod ogorul granelor curate. Străinul pripășit nu s'a supus credinței românești, care l-ar pierde. Din necredința lui și-a făurit unealtă de izbândă asupra credinței românești. Și pe cât de tare se întemeia țara pe credința noastră, pe atâta o surpă necredința lui. Lege, țară, neam, sunt cuvinte sfinte nouă și goale lor. Porunca de sus ne află grabnici și supuși la împlinire, iar pe ei scârbiți și puși pe fereală. Noi ducem cu drag partea noastră de povară, ei o ocolesc, căci țara și neamul acesta nu sunt ale lor, ci numai sângele supt. Dar pe ei atât de mult i-a înverșunat necredința, încât de dânsa vor pieri. Omul neputincios de credință, e mort. A fost o seminție care a scuipat, a biciuit și a răstignit pe Messia Cel Născut din Fecioară, și nu s'a mântuit. Închegat în ură, adastă de veacuri un desrobitor să-i dea lumea în stăpânire. Dar când acela s'ar ivi, îl vor lovi cu pietre și-l vor ucide. Căci sufletul lor mort credinței a rămas numai rânjet, răutate și pizmă.

Aceștia sunt dușmanii cei mulți și tari ai credinței noastre. Pe nesimțite ei au otrăvit orașele și noi, copiii străbunilor credincioși, ne deșteptăm într'o zi schimbați și rupti dintre ei, cu sufletul înveninat și cugetarea strâmbă. Beția ușuratecă a ideilor moderne ne-a mânjit simțirea curată. Dragostea, virtutea, datoria, cinstea - toată comoara credinței de demult se clatină în noi și cu ochii legați pășim fluerând în tabăra dușmanului. Păgânia și necredința se lăfăesc azi în toate cărțile de învățătură. "Descătușarea" gândirii, rămasă zănatecă, a înarmat mâna străină împotriva chiagului sufletesc care făcea trăinicia neamului de demult.

Cu prilejul unei cărți

Cunoscuta cercetătoare a datinelor și credințelor poporului românesc și vajnica luptătoare naționalistă de ieri și de azi, d-na Elena Niculita Voronca, își adună în acest volum poeziile din alte vremuri, când sufletul vibra'n entusiasm de tinerețe și aprinsă dragoste de țară. Din pragul anilor plecați să nu se mai întoarcă, autoarea poartă frumosul gând de-ași cinsti strădaniile de-o viață botezată'n sbucium și vis, prin închingarea lor în volum. În copciile versului vechiu se sbat crâmpee de crâng macedonean depărtat, pe unde moși și strămoși și-or fi distrămat gândul mucegăit în temniță grecească, sau melancolii de toamnă, plânse la graniți despărțitoare de frați ce nu mai sunt. Peste tot vibrante de cald naționalism, care scoboară, pe drumul spre plinire - prin temniță jilavă, legând mai clar inelul jertfelor noastre de totdeauna cu cele prezente "Odată am cântat o horă / O tristă horă am cântat / Iar tinerimea a jucat / Cu veselie mândră horă / În pas ușor și legănat / Precum e datina la horă" (pag. 16). În sărăcia poeziei bucovinene de dinainte de marele război, volumul d-nei Elena Niculița Popovici își găsește loc meritos adăugându-se la celelalte opere ale ei, cari constituie salbe de floare și vis în pomul vieții ce plin de vară înfruntă toamnele și apusul.

Vasile I. POSTEUCĂ

"... noi nu credem în nimic, decât că doi și cu doi fac patru", este lozinca

sceleratului care dădea milostenie cinică de dragul "umanității". Și astăzi trufașii păgânii nu mai cred nici în asta, totul este relativ, totul e după cum, viața nu are legi decât pe ale poftii. Cine mai trăește din bunătate, jertfă, ascultare? Hai să dăm și noi din umeri și să ne facem loc cu coatele, fiecare pentru sine și dacă striviții în drum se vaetă, să le dăm pumni să tacă. Insul își este sie-și idol și răii stăpânesc mulțimea, huzurind în pofida ei. O, dacă necredința de sus s'ar răspândi în gloata răbdătoare, toată goala clădărae a stăpânitorilor s'ar prăbuși în prăpastia însângerată!

Dar neamul e încă sănătos. Sub spuza de deasupra credința din adânc înflorește răzbunător către viața nouă. Un viteaz nenumit e purtat din gură în gură și din suflet curat în suflet curat, năzuitor să întemeieze în orânduiri mari credința păstrată în obiceiurile mici. Se vor cutremura păgânii și înstrăinații când glasul arhanghelesc al renașterii va răsuna neamului acestuia al credinței drepte!

Barbu SLUȘANSCHI

CRONICI LITERARE ¹⁴³

- Puțini își mai amintesc de filosoful Isidor Ieșianu, unul din ce mai categorici naționaliști ai Bucovinei, în care alții, mult mai puțin pregătiți - dar cu atât mai maleabili în românismul lor dubios -, au acaparat toate bunurile oficiale, nu spre folosul obștei, cum Isidor Ieșianu ar fi dorit în adâncul sufletului său chinuit de-atâta tâmpenie și parvenitism abil organizat, ci, sfidând conștiințele și turnând calomnia murdară peste sinceritatea naivă a adevăraților luptători, spre cel personal. Filosoful, amărît de besmetica obrăznicie a acaparatorilor de măriri, a murit la timp, ca să nu mai vadă triumful deplin al unei anumite fel de bucovinism, mediocru și laș, - și în singurătatea marilor izolați. Numai câțiva prieteni l-au condus la mormânt pe omul, care, luptându-se cu sărăcia, a ținut, totuși, să dăruiască Bucovinei monumentală "Urheimat des romanischen Volkes und der romanischen Sprache" - lucrare tipărită din economiile sale de diernist la nu știu ce serviciu administrativ din Cernăuți. Credem că Academia Română ar trebui să se intereseze de celelalte lucrări - peste treizeci - ale lui Isidor Ieșianu, cari, din cauza lipsei de mijloace materiale a autorului, au rămas nepublicate. Măcar așa se va spulbera valul de uitare, menținut de cei interesați peste profilul de senator roman al nedreptățitului enciclopedist.

- În puzderia de publicații marxiste, suspect de bine tipărite, cu cari ni se ferește țara, se mai rătăcesc și reviste național intenționate, cum sunt "Idea Românească" (în grup: Paul Costin Deleanu, Mircea Vulcănescu și necesarul Eugen Ionescu) și "Rânduiala". Paginile lor aduc destulă originalitate și bunăvoință, așa că, de multe ori, reușesc să fie un îndreptar prețios al noilor tendințe spirituale. Avem, totuși, o sinceră părere de rău: dece nu arborează verdele înviorător și scump al gândului integral românesc. Pentru că, acuma, a venit și timpul faptei.

- Moartea lui Nicolae Cantonieru a îndoliat toate revistele regionale. Ros de boală și de dușmani - strâmți la inimă -, autorul "întâmplărilor omenesti" nu și-a putut termina romanul, la care lucra în febra marii plecări. Mihail Chirnoagă și-ar câștiga recunoștința tuturor scriitorilor regionali dacă, talentat cum îl știm, ar duce la capăt manuscrisul lui N. Cantonieru. Așteptăm cuvântul lui Chirnoagă și suntem convinși

¹⁴³ - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul I, Nr. 4, 1935.

că romanul va fi o operă trainică - întâia realizare epică a provinciei literare.

- Celor ce fac mare caz de "La condition humaine" a lui Malraux, le opunem gravul roman "Le roi dori", pe care necomunistul Charles Braibant l-a impus cititorului onest de pretutindeni, dacă nu și criticei mercenare dela Paris și București.
- Anul acesta a îndoliat în repetate rânduri literele rumânești. După moartea lui Gib I. Mihăescu, s'au mai stins Maria Cunțan și N. Cantonieru, despre care scriem în altă parte. Cu Gib Mihăiescu, a cărui carieră de mare anvergură a început atât de frumos cu "Rusoaica", dispăre unul dintre cei mai serioși romancieri, iar sfârșitul Mariei Cunțan, atât de citită odinioară, trezește regretele tuturor cititorilor de poezie, peste ale căror tâmpile iernile și-au nins demult stelele.
- Să desprindem câteva versuri din magistrala traducere a "Clopotului scufundat" de Gerhart Hauptmann, în care Constantin Berariu a șlefuit până la perfecțiune inspirația poetului german: "Îmi piepten părul la lună plină, / Și gândul la fostul iubit mă'nseină. / Sânt albă ca fața de lună, / Din codru clopoțel sună / Tremurător din petale. / Îmi sună noroc, îmi sună a jale? / Mă gândesc: de una și alta..." Totuși, nici un Teatru-Național nu cinstește memoria regretatului poet bucovinean.
- Iată ce spune d-l N. Crevedia: "Un Peltz, un Aderca, Mihail Sebastian, Baltazar, oricâte îmbrățișări ne-ar trimite, ei vor rămâne pururi străini de spiritul și culorile acestui pământ, cu care nu se vor putea asimila niciodată".
- Oare dece te temi atâta de anumita presă literară din București? Crezi tu, prietene, că poezia ta, că sufletul tău, vor fi mai bune, dacă - de cele mai multe ori analfabetul - cronicar dela "Facla" sau altă gazetă va spune "Poezia lui Z. e bună"? Sau, dacă te va trece sub tăcere, poezia ta va fi mai puțin bună? Deci: nu-ți mai bate capul de ceea ce spune grecoteiul Stamat, pe care Paul Costin Deleanu va trebui să-l scoată de urechi din "Ideea românească", sau oricare alt tolerat în literatura românească.
- Ce frumos sună cântecul: "...dar vom plăti noi tuturor"!
- Știți voi cine e "Capitala"? -: Benador, Sebastian, Robot, Peltz, Aderca și alții ca aceștia, pe cari i-am scărmanat oleacă în No. 2 al ICONARULUI. Scărmaneala mi-a adus o dojană. Mi s'a strigat "Huliganule"! Ei, vedeți... Da! Sunt huligan. Sunt huligan pentru că "înjur" Capitala. Dar asta vi-i Capitala, nenorociților?
- Dragoș Vrânceanu a publicat mai de mult un volum de poeme, despre care am scris la timp, în altă parte. Ceea ce dorim să-i spunem astăzi, e că-l prețuim ca pe cel mai talentat poet al generației sale. Și să mai știe Dragoș Vrânceanu că-i păstrăm întotdeauna un loc - atât în paginile acestei reviste, cât și'n sufletul nostru. In istoria literaturii rumânești contemporane, vom arăta pe larg dece Dragoș Vrânceanu e un mare poet, care trebuie încoronat cu laurii entuziasmului și-ai deplinei admirații.
- D. Edgardo Giorgi-Alberti a tipărit o antologie a autorilor italieni din secolele XIV, XV și XVI, dela Dante până la Tasso. Lucrarea, în peste 200 de pagini, e rezultatul unui minuțios travaliu, care va fi, desigur, apreciat de cititorii români și de oficialitatea italiană.

- Vasile I. Postecă pregătește o ediție antologică din poezia prea curând stinsului Mihai Horodnic, pe care prietenii au început să-l uite. Nu vrem să dojenim pe cineva, însă ni se strânge inima de-atâta păcătoasă ingratură. Totuși, odată, vom putea vorbi pe față.

- Vor apare și poemele blândului și bunului Ion Roșca. Doamne-Doamne, cu câtă bucurie ar fi scris Ion Roșca în acest ICONAR, cum ar fi chiuit la binecuvântatul verde al totalei noastre transfigurări, cum și-ar fi dăruit imensa iubire nouilor săi frați!

Sunt sigur că Ion Roșca nu lipsește niciodată dela ședințele ICONARului. Îl vad întotdeauna, participând, ideal, din azururile morții sale de jertfă, la discuțiile camarazilor, colaborând la fortificarea noastră spirituală, primind pe frunte pecetea mirului legionar.

- Ar fi de dorit ca revistele regionale să prezinte, în Ianuarie 1939, un bilanț al literaturii din afară de Capitală. Asta - ca răspuns nenorociților cronicari ai Bucureștilor cu pistrui.

- Cartea d-lui I. Banea, "Rânduri către generația noastră", pe care d. Ion I. Moța a prefăcut-o, aduce diferite articole străbătute de-un proaspăt suflu legionar.

- Cartea d-lui I. Banea trebuie citită de întreg tineretul universitar, căci lui, în primul rând, îi e destinată ca îndreptar pentru o nouă viață românească.

Mircea STREINUL

CRONICI DIVERSE ¹⁴⁴

(I)

T E O L O G I C E

- Lumina Maglavitului devine din zi în zi mai plină de strălucire. Chiar scepticii, nu se mai îndoiesc că zodia ciobanului Petrache Lupu e menită să înfăptuiască renașterea ortodoxismului nostru național. Minunata teofanie, de care s'a învrednicit acesta, deschide și pentru noi porți sufletești, - ce ascundeau o lume neștiută, de care de mult uitaserăm. Am ajuns să nu mai pricepem tâlcul a o mulțime de laturi din sufletul nostru. Prea intelectualizați, ne preocupă numai periferia sufletească - fără să ne oprim asupra părții lăuntrice a eului. Prin Petrache Lupu ne-am regăsit pe noi înșine - în tot ce avem ca substanță veșnică. Când vom reuși cu toții să ne întâlnim pe calea lăuntrică ce duce la Maglavit, când ne vom urca pe culmea de simțire - pe care se află Petrache Lupu - atunci își va începe ciclul istoric - acel nou veac de mijloc - visat de misticul Berdiaev. Prin apariția lui Petrache Lupu - pe planul

Nici o putere, nici o dragoste nu este deasupra Neamului, nu se poate împlini decât în Neamul tău, afară doar de puterea lui Cristos, de dragostea pentru El.

ION I. MOȚA

¹⁴⁴ - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul I, Nr. 4, 1935.

vieții religioase dela noi, a luat sfârșit și controversa dintre "doctrinari", asupra religiozității poporului românesc. Prin el își urcă seva autohtonă, până la creștetul arborelui național, adâncul fond mistic - ce sălășuește în sufletul neamului. Maglavitul a încetat să mai aibă o semnificație pur geografică. El este o stare sufletească. Trebuie să-l realizăm în noi. Interiorizarea creștinismului, trăirea dogmei și revărsarea duhului de viață nouă în toate arterele organismului național, se fac din ce în ce mai simțite. Intelectualismul formalist, anchiloza și opacitatea, cari sufocă viața bisericii noastre, vor trebui să facă loc noii vieți, cu caracter mistic. Astfel țâșnesc din rădăcina neamului, produse de aceleași fatale legi - cele două mistici - cea națională și cea religioasă - cari, înfrățite, - vor forma prin tainicele lor puteri Românul de mâine. Să știm a deveni ucenicii lui Petrance Lupu!

V. I. UNGUREAN

- Se pare că un suflu nou primenește studențimea teologică bucovineană. Un cuprinzător dor de muncă și de jertfă străbate seminarul de pe lângă Facultatea de Teologie. Moleșeala a dispărut și un alt duh, de mai multă râvnă, s'a lăsat asupra alumnilor. Conduși în știință de profesori ca d-nii: Vasile Gheorghiu, V. Loichița, V. Șesan, D. Spănu, N. Cotos și S. Reli, teologii din Cernăuți se simt întăriți să activeze și ei. Deocamdată, s'au și cules câteva roade. Și nu va trece mult până sămănăturile vor da, toate, rod bogat întru întărirea Bisericii, pe care'ncearcă s'o doboare atâtea uragane. Dar uraganele se vor frânge în zidul temeiniciilor ortodoxe ale Rumâniei noastre din totdeauna.

- Într'un număr mai vechiu al revistei "Candela", număr închinat savantului profesor Vasile Tarnavski, una dintre somitățile științei ortodoxe, d. prof. univ. V. Gheorghiu, cunoscutul magistrul al disciplinelor noului testament, publică un vast studiu asupra lui Irod Agrippa I. Astăzi, când vietile romanțate în stil St. Zweig și E. Ludwig fac ravagii în pofida superficialității lor condamnabile, studiul d-lui prof. V. Gheorghiu vine să dea exemplu cum trebuie prezentat, științific și, totuși, palpitant ca un roman, genul biografic. Citind articolul d lui prof. V. Gheorghiu, ne întrebăm dacă n'ar fi util ca D-sa să prezinte, astlel, și alte figuri importante din antichitatea creștină. Ne închipuim cât de magnific ar fi sf. apostol Pavel în interpretarea d-lui profesor Gheorghiu! Publicul larg ar fi atras, în acest mod, și spre studiile mai grele ale exegezei, în care ilustrul profesor dela Facultatea de Teologie din Cernăuți și-a câștigat un renume mondial, fiind una dintre luminile noastre la facultățile de teologie ortodoxă din Atena și Varșovia.

- D. prof. univ. V. Loichița, din a cărui părintească îndrumare a ieșit un dogmatist de valoarea lui D. Popoviciu, nu e numai unul dintre stâlpii Facultății de Teologie din Cernăuți, dar și un gîngaș poet intimist. Ne amintim cu câtă însuflețire ne vorbea D-sa, la un curs de an preparator, despre poezia lui St. O. Iosif, pe care l-a cunoscut personal. Ne permitem să așteptăm dela d-l prof. V. Loichița un volum de amintiri despre trecutul nostru literar, pe care l-a cunoscut atât de amănunțit. Bucovina - și, odată cu ea, întreaga țară - s'ar îmbogăți cu noi cunoștințe culturale și, poate, multe lucruri uitate ar fi readuse în mod fericit la actualitate.

Mircea STREINUL

ȘTIINȚIFICE

• Care e activitatea științifică la noi în țară ? O întrebare, căreia într'adevăr trebuie să i se caute răspuns. Cercetătorul care, de pildă, se interesează de revistele românești de știință - nu de popularizare a științei - de două trebuie să se mulțumească cu puțin. Afară de periodicele Facultăților de Științe, cari apar anual, pe cheltuiala profesorilor sau a Facultăților respective, nici o revistă de știință nu poate rezista. Publicul românesc n'are cultură științifică, el mai așteaptă dela cercetătorii de laborator, ca dela alchimiștii evului mediu, numai invenții senzaționale. Aceasta nu'nseamnă deloc că la noi nu e posibilă dezvoltarea științelor. Nu. Avem posibilitatea de a recruta cercetători și mulți și buni, astăzi însă și cei ce sunt rezistă cum pot într'un mediu mai degrabă descurajant decât prielnic cercetărilor - precum le vrea știința de azi - migăloase și îndelungate. Din răspuțeri va trebui să luptăm pentru a distruge în noi germenul superficialului. Nimic nu prezintă mai bine gradul de maturitate al omului ca atitudinea pe care el o ia față de lucrările de interes superior. Pe frontul cercetărilor științifice luptă astăzi toate popoarele pentru a-și asigura o viață mai omenească. De unde găesc unii dispreț pentru știință ca pentru un ce nedemn (de interese electorale poate)?. Cine ar putea susține că știința cu caracterul ei profund omenească își va pierde orice valoare odată cu disolvarea în alte entități? O demintire categorică o dă fenomenul german și cel italian, cari, fiind în primul rând fluvii de spiritualitate, au întărit legăturile lor cu pământul, cu omul și cu cela ce au acestea, nepierzând astfel nici o realitate. E caracteristică dezvoltarea științelor în aceste țări. Noi suntem siguri că și fenomenul românesc va ridica la aceași exponenți. Iconarul va fi la datorie semnaland toate cuceririle științifice dela noi din țară. Și Revista, și Editura Iconar, vor căuta să fie la înălțime. În numărul viitor vom începe cu pilda de activitate a Institutului de Fizică experimentală din Cernăuți.

• În cadrul conferințelor de popularizare ale Universității libere din Cernăuți, se țin și o serie de conferințe științifice. D-l prof. I. Popescu a vorbit despre "Radiațiuni". Prin excepționale calități de expunere, D-sa a făcut să fie cunoscută publicului cernăutean una dintre cele mai interesante probleme ale fizicii. - Printre celelalte subiecte anunțate, atragem atenția asupra conferințelor d-lui prof. Bedreag despre școlile fizice din țară și străinătate, și ale d-lui prof. Pârvulescu asupra problemelor actuale din astronomie.

George MACRIN

• Printre cărțile de chimie alimentară o menționăm pe a d-lui A. Schmidt "Alimentele și băuturile noastre", o lucrare de popularizare, destinată marelui public. E regretabil că tânărul om de științe nu găsește un editor pentru celelalte lucrări ale sale, menite să trezească în rândurile profanilor interesul pentru chimie.

Mircea STREINUL

STUDENTEȘTI

• La început de an școlar, soc. Studentești se regăsesc în dor de rânduială și haină de primenire și gândul li-i de drum. În această împrejurare a avut loc în 7 Noembrie la Academia Ortodoxă o conf. liberă a camaradului Vasile Ungureanu, lic. în teologie, despre: "conștiința de generație ca factor dinamic al misionarismului ortodox". O

întreținere de rară putere sufletească, în idealul dogmelor etice, cuvânt de lume spirituală, desfăcut în realitatea imediată. Desprind pentru interesul preocupărilor studențești că această conf. a fost în primul rând de o înaltă sinceritate, perfectă sinceritate, păzită în cercul unei obiectivități de profundă căutare, definire, acțiune. Anume, viața interioară a societăților studențești din Cernăuți, cu patrimoniul lor de circulație, trebuie să ajungă până la confundare în nobila linie a sensului vremii. O ramură de umbrar, un fragment, undeva în societăți, nu ține de urât unei generații. Avem indestructibilă nevoie de sensul unei generații. Altfel, se pierde rezonanța din mediul de naștere al acestor societăți, primindu-se de bună noimă întâmplarea dela sine a zilei. Este necesară o întoarcere în noi cu continuă refacere muncită în rostul existenței noastre pentru o credință sfântă în devenirea unei strălucite, de-acum deschise, ere creștine și vrednicia Patriei cu realitățile ei spirituale. Studenți, trebuie să ne recunoaștem în primul rând neajunsurile și golurile proprii. Prin forța purificării la ideal de luptă. Studenții teologi să se regăsească toți, fără castă, dar pentru cultivarea unei elite spirituale. Viața studențească din Cernăuți, adusă în jurul acestei conf. cu focul ei sacru de credinți legionare, a primit un suflu de înviore. De aceea am reținut aici momentul conform cu semnificația lui, ca o împrejurare bine venită a anului studențesc.

V. G. COSMA

MUZICALE

- În anul 1936 va avea loc la Praga un congres internațional de educațiune muzicală. Activitatea se ramifică, până în prezent, în trei secțiuni principale: raporturile internaționale, educațiunea muzicală în școală și cultura muzicală. Reprezentant din partea României este profesorul nostru G. Breazul. O nouă recunoaștere din partea străinătății vine să pună la punct anumite scrieri obscure și flecare împotriva acestui pedagog de frunte.
- Opera română din Cluj a onorat urbea noastră cu două spectacole, puse sub conducerea rutinată a d-lui Jean Bobescu. Trecem peste prețurile enorm de ridicate, pe cari lumea noastră cultă le plătește numai la Tănase sau Alhambra, ca să considerăm faptul ca un adevărat eveniment muzical. Totuși, Opera din Cluj nu mai poate da, din cauza greutăților materiale, spectacole de talia celor ce au făcut, în deceniul trecut, din Cernăuți, loc de sărbătoare a muzicii. Orchestra redusă și soliștii oarecum oboșiți au imprimat celor două opere cântate - Liliacul de J. Strauss și Madame Butterfly de G. Puccini - o vădită atmosferă de paliditate. Dintre cântăreți - remarcăm pe dnii T. Spătaru, Al. Iarotzki și R. Robescu. D-na S. Tiron, nepotrivită ca Cio - Cio - San față de micul locot. american, a distonat în multe părți strident. O mențiune pentru d-na Ana Rozsa.
- Frumoasă a fost serata familiară - Schubertabend - dată de societatea corală germană Schubertbund - 13/XI 1935. Pretuim pe d-l Franz Krzyzewski - pentru felul cum știe să imprime, ansamblului coral, muzicalitatea sa, cunoscută nouă. De scos în evidență, însă, este muzica bună, de înaltă cultură, pe care o oferă, - așa de demn, societatea corală germană, urmărind răspândirea muzicii lui Fr. Schubert. Dintre soliști amintim pe Fritz Klee Roller și Antoinette Iriny, Eugen Dubiniewicz și Leo Bauer. Printre cântăreți, figura simpatică de bas a inginerului Schali, vechiu animator al muzicii corale.

- D-l locot. Prisekaru merită să fie amintit pentru strădania pe care o depune la instruirea orchestrei reg. Grăniceri, fără de care este imposibil a se concepe o activitate de concerte simfonice în Cernăuți. Vom reveni asupra acestui vrednic șef de muzică, cu ocazia concertului anual, pe care-l pregătește.
- Am ascultat cu deosebit interes coral asociației trăgătorilor poloneji din Varșovia, care a dat un concert în Cernăuți, după un succes mare, pe care l-a avut la București. Dirijorul Mieczyslaw Mieszewski, un tânăr cu reale aptitudini muzicale, a fost la înălțimea pregătirii sale serioase. Corul polonez a fost invitat de A. C. T. (asociația creștină a tinerilor), care va trimite iarna aceasta corul ei bărbătesc, pus sub conducerea lui Radu Botez dela Radio-București, la Varșovia.

Liviu RUSU

TEATRALE

- Alhambra a venit din nou la Cernăuți ... Ca'ntotdeauna, neopriți de cei în drept și - nu știi de ce – neisgoniți cu pietre de către public, (la noi, totuși, au fost fluerati !) acești explotatori ai umorului de ultimă speță și ai comicului burlesc de maidan și cabaret, s'au scaldat goi până la frunza de viță, indiscretă și ea uneori, în apele celei mai grosiere plâsmuirii de scenă. Dacă într'adevăr s'au epuizat sursele comicului moral și artistic, atunci acești "dummer-auguști" trebuie să plece la strâns cartofi la vreun moșier. De dragul unei clase abrutizate și decăzute și a unei scontări comerciale nu admitem scoborîrea pe scenă mahalagească, a celor mai sfinte comori ale neamului nostru pentruca, în jurul lor, să joace explotatorii scârboși ai instinctelor umane. Credem că acestea sunt ultimele chefuri ale decadenței actuale peste care se va ridica moralitatea severă a unei noi lumi românești. Pe stăpânii teatrului Național dela Cernăuți îi rugăm să nu mai lase în acest lăcaș de cultură națională piciorul profanator al acestor imbecili ai răsului cabotin, de patență decadentă.

V. I. POSTEUCĂ

- "Teatrul Național" din Iași, de sub conducerea stângaciului Serghe, continuă să-și bată joc de publicul cernăuțean. "Mireasa din Tărăscău", piesa unui jidov pestan, a fost o farsă sinistră. Bieții actori au făcut ce-au putut, scârbiți și ei, desigur, că trebuie să joace într'o astfel de năsbâtie. Notăm că reprezentarea, la Viena, a „Miresei din Tărăscău", a prilejuit ministerului nostru de externe vehemente proteste.
- Celelalte turnee, sub orice nivel. Oare când se va sfârși cu aceste improvizații nenorocite, cari stârnesc hazul minoritarilor din Cernăuți?

M. STREINUL

PLASTICE

- Expoziția colectivă a tinerilor pictori evrei, în sala "Mensa judaica", prezintă ca moment caracteristic dominant, într'un monstruos maximum, distrugerea formei naturale. Prin lipsa (sau neputința) studiului naturii, singurul care înlesnește înțelegerea picturalului practic, expozanții dela "M. j." își crează forme ireale - însă

un ireal atât de extrem, încât duce ad absurdum. Uitănd că, rezolvând o problemă, trebuie s'o îmbraci într'o formă clară, curată și simplă, fiindcă adevărul e clar, curat și simplu, - ei ajung la enormități. Artiștii evrei, neputând pătrunde viața, deci adevărul, nu sunt în stare să cunoscă raportul între spirit și materie. Consecința e că pictura lor dă impresia unui coșmar neorganizat artistic (paradoxul conține, în acest caz, destulă acceptabilitate didactică). Cele câteva tablouri reușite, foarte puține la număr, constituie excepții dela spiritul specific semit. Dar, un sfat, junilor expozați dela "M. jud.": spre a nu vă pierde specificul, urmați directivelor lui Fischer, adică – pictați ceapă în loc de flori și veți ajunge foarte departe: cel puțin până la vre-un râu palestinian, unde vă veți spăla odată de toată murdăria culorilor voastre!

CUVÂNT PENTRU PRIETENI ¹⁴⁵

de Liviu RUSU

Rumânia nouă, crescută din văpaia sufletelor tinere, turla de biserică din truda șantierului, aduce cu sine altă orientare și în ceea ce era până acum viața spirituală românească. Semnificativ este, însă, că, oriunde se pune în discuțiune această lume nouă, nu întâlnim numai acele postulate și directive proiectate într'un viitor luminat cu foc de artificii, ci ne izbim la fiecare pas de realizări; și nu se mai verifică probleme, ci se cercetează fapte. Recunoașterea lor înseamna consolidarea drumului nou.

Anul 1935, an de frământări și nădejdi, aduce în cultura noastră trei lucrări - Paul Constantinescu, O noapte furtunoasă; Mircea Streinul, Tarot sau călătoria omului; Leon Țopa, Universitatea țărănească; - asupra căroră critica câtorva băeți deștepți, dar superficiali și flecari, a și aruncat, grăbit, judecăți de valoare. Nu interesează dacă, față de înfăptuiți, părerile emise sunt pozitive sau negative, sau dacă ele, între ele sunt, contradictorii, ci de remarcat este ușurința cu care se laudă sau se înjură, se terfelește munca îndelungată, cinstită. De aceea înainte de a încerca să prezentăm o operă de artă sau știință, vom fi nevoiți să înlăturăm, nu fără greutate, pentru că unii critici au nume răsunătoare, murdăria de aprecieri îngrămădită ca mătasa broaștelor în jurul florilor de apă¹⁴⁶.

Prezentarea acestor trei lucrări - de artă muzicală, literară și de știință - se va fixa dela început în autenticitatea lor românească. Muzica lui Paul Constantinescu, poezia lui Mircea Streinul, sau strădania de îndrumare a școlilor superioare țărănești, așa cum o înțelege cu tot complexul de date camaradul Leon Țopa, nu și-ar putea găsi aci, în nici un caz, prilej de discuțiune, dacă nu ar căuta drumul nou în cultura românească. Or în privința fixării unor criterii de artă românească pare să nu fie lămurite. Critica noastră cunoaște un fel de teorie vagă, nebuloasă, a specificului etnic, dar mulți mai cred că a scrie românește înseamnă a prezenta în chip fotografic

¹⁴⁵ - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul I, Nr. 4, 1935, Cernăuți.

¹⁴⁶ - Să-mi fie permis să fac aci o notă cu privire la un articol apărut în Porunca Vremii împotriva operei muzicale a lui Paul Constantinescu, semnat de N. Bogdan. Autorul articolului dovedește, pe lângă o lipsă de informație crasă în problemele de artă, și lipsa de loialitate. Paul Constantinescu nu este de origine iudaică, ci unul din compozitorii noștri care a scris cea mai autentică muzică bisericească, punând problema principiului de infinit ce stăpânește linia cântului bisericesc. Când i s'au pus la dispoziție datele cu privire la descendența românească a lui Paul Constantinescu Porunca Vremii a refuzat să retracteze afirmațiile gratuite și insultătoare. Ne facem o datorie de onoare de a pune această chestiune la punct, pentru Porunca Vremii.

viața poporului. Asupra formei de dezvoltare a motivului popular, rumânească, pe care o ia el însuși în aria populară, nu se știe prea mult, și aceasta pare a fi problema centrală a artei noastre, dacă nu alunecăm în învechita discuțiune raționalistă asupra deosebirii dintre fond și formă.

Caracteristic pentru sec. XIX este introducerea forțată, peste formele artei autohtone, a formelor valabile în apus. Se concepe în mod artificial, mai mult ca problemă de imitație, crearea genurilor de artă. Romanul, drama, epopeia, sonata, suita, fuga, sunt pentru arta rumânească de totdeauna forme universale valabile¹⁴⁷. Sămănătorismul, gândirismul au încercat să-și afirme în aceste forme o viață rumânească. Abia în ultima vreme, după o cercetare mai pozitivă a realităților, se pune problema artei rumânești, pornind dela acea mică parte, scânteia de creație care e motivul, pentru lucrări de proporții, tema. În judecarea acestor opere de artă nu importă poate felul de exprimare modern - în poezie neologismul iar în muzică disonanța -, ci structura formei față de ideie, față de motivul primar rumânesc. De aceea ni se pare muzica lui Paul Constantinescu și poezia lui Mircea Streinul deschizătoare de drumuri în arta rumânească.

Ar părea că față de această problemă de artă, lucrarea lui Leon Țopa nu ar avea suficiente puncte de contact pentru a fi încadrată în aceeași discuțiune. Leon Țopa concepe, însă o nouă pozițiune, iată de cecece era la noi acțiunea de culturalizare a poporului, prin educarea elitelor țărănești, a căror ascensiune spirituală să nu părăsească comunitatea strânsă a satelor și să o slăbească, ci să o fortifice, să-i deschidă orizonturi, să crească așa cum poate, să curgă pe adevăratul făgaș de împlinire.

Trei lucrări au fost concepute în frământările de gânduri, cari au încheiat comunitatea iconară. Este o datorie a noastră să ne oprim pe rând asupra fiecărei lucrări și să ne punem în lumină. Să se știe că au răsărit din nevoie trudnică de exprimare, dintr'o neliniște metafizică ce-și caută echilibru în actul de creațiune, de înfăptuire.

Pe viitor analiza acestui triptic.

CALITATE ȘI NUMAI CALITATE ¹⁴⁸

de George MACRIN

Ne sunt proaspete în minte cuvintele împărătești rostite întonat cu prilejul sfințirii unui locaș destinat muncii tineretului: "Până acum era nevoie și de cantitate, de astăzi înainte, însă, e nevoie de calitate și numai de calitate"! Răspunsul tineretului nu putea fi decât românesc, adică tot verde. Ropotul de aplauze a însemnat de o mie de ori: "așa este".

Cuvintele, ca grâul, au căzut în suflete de ciornoziom și'n suflete de piatră. Și vor răsări la anul sau la câțiva ani, traducând înțeles de viață. Pentru ziua aceasta, numai două vorbe, una pentru Arhanghelul-Voevod al biruinții binelui și alta pentru sămănătorul de neghină.

Acum un an, Nae Ionescu, întreba în Cuvântul Studentesc: Unde sunt cei peste 100.000 de studenți, cari, de douăsprezece ori la 10 Decembrie, s'au ridicat ca să împlânte steagul dreptății rumânești? Majoritatea lor absolută se adăpostește azi în

¹⁴⁷ - Vezi D. Cuclin, *Tratat de estetică*. 1933

¹⁴⁸ - Revista "**Iconar**", Cernăuți. Anul I, Nr. 4, 1935, Cernăuți.

negura trădării. Dacă toți aceștia rămâneau pe poziție în locul perspectivelor vremii de umbră, de-cum, am fi descoperit icoana patriei, zămislită din adâncul de soare al firii noastre, cu precizări de eternitate. Și clocotește întrebarea: Ce vom face când, până acuma, dintr'o sută, s'au pierdut 98?

O sută de mii! Această imensă cantitate n'a avut un drum, n'a știut ce vrea. Numai puțini și-au trăit drumul. Cantitățile sociale, dispuse spre desagregare, sunt mereu ținute în echilibru de câțiva sâmburi grei de uman, de dragoste de neam, având un Dumnezeu. Ca boabele grele și pleava. Și iată că pleava omenească se descoperă de zeci de ori mai multă decât grăuntele.

Cantitatea a pus mai degrabă stavilă decât a ajutat pasului sprinten și curat al calității. A fost un noroc pentru dușmanii neamului și pentru slugile lor, mânuitoare abile cu cantitățile ușoare, ei înșiși sprinteni jucători pe funii, precum i-a eternizat surâsul dureros al lui Eminescu. A fost însă un mare noroc pentru neam. În fata acestei, aparent, continue eșuări, dar neconținut întreținute lupte, o mai omenească organizare a valorilor se lămurea. Firul roșu al vrerilor dela 1922 s'a văzut încontinuu și tot mai clar. Sâmburii acțiunii de atunci sunt și centrele de coeziune de astăzi. Numai pleava n'a putut înfrunta furtunile. Așa cum trebuia a fost cernută ploaia reîntrupării legionare la Dunăre.

Bun, nu'nseamnă acum trădător alor tăi, pentru a servi cauza străinilor, sub cuvânt că servești "umanitatea"? Străinii, dacă ar fi atât de umani ca noi, n'ar căuta să ne robească pentru altarele umanității lor. Avem atunci dreptul, cu toate rănile de veacuri, ca descendenți din cele mai nobile popoare, să impunem umanitatea noastră națională, tuturor popoarelor cari au pretenții de a ne umaniza. Buni, sunt cei însetați de umanitatea neamului lor. Buni, sunt cei viteji și muncitori pentru dreptate și adevăr, căci aceia vor fi temelie. Buni sunt cei cu credință tare și cu gând de sfințenie, căci aceia vor pune piatră de hotar între moartea ce trăește acum și viața ce vine. Buni veți fi, când veti înțelege că pentru a fi uniți aveți nevoie de putere de sacrificiu și veți căuta scoala sacrificiului sfânt și creator de umanitate, căci atunci veți birui. Ci aceia, la care a reînviat, la 1922, sufletul legionar, le-au avut pe toate acestea. La ei nu e umbră de îndoială. Pasul lor nu și-a schimbat ritmul. În cadenta lor de defilare, pășesc astăzi zeci de mii, va păși mâne un neam întreg.

Acum, la plinirea celor treisprezece ani de răscolire și purificare în noi, trecem spre sfârșitul începutului. Pleava a rămas multă, grăunțe puține. Un lucru însă e lămurit, amestec și legătură acestea nu au. Nu mai voiesc să aibă. Lupta a început între cei puțini și buni și cei mulți și nemernici. Între calitate și cantitate. E lupta între cele două principii: Ormuzd și Ahriman, Arhanghelul Mihail și Satana.

Numai calitate, ca să se zidească pildă de început. E prima concluzie, verificată prin decret împărătesc, ce s'a descătușat din treisprezece ani de svârcolire. Decretul îl poate revendica toată lumea. Nu e nici furt, nici imitație. Cuvintele sunt reflecția unui centru de creație. Cuvintele sunt vechi, ele sunt ale oricui. Ci izvorul reînnoirii noastre nu are chip de'nstrăinare. Cuvintelor li se poate ridica paravan opac, dar izvorul limpede ca sănătatea se va strecura spre luminiș, și nu se va găsi niciodată destulă umbră în lume, care să-i înnece nădejdea de licărire.

Am înălțat în urma noastră munții de granit ai suferinții, ai muncii perseverente, luminate de uman, pentru ca, peste ei, să nu mai treacă, dintre cei rămași în urmă, decât luptătorii tăcuți și uitați ai puterilor binelui.

Dar iată în fața noastră altă gloată, dispusă spre orbire, spre umbră. I se aruncă lumină. Oare până la ce adâncuri va pătrunde lumina? Câți dintre aceștia vor fi luați alături? Cei aleși de natură, trebuie lămuriiți, pentru a putea fi buni și aleși pentru

neam. Lămurirea se va impune, se vor încerca puterile. Îi așteaptă imaginea turnurilor de biserici, șuvoaiile de apă, răscolitoare de puteri, ce astăzi se pierd sub poale de Carpați, granițele dărăpănate ale țării, trupul ciuruit al poporului, cântecele noastre de slavă. În ei, în cei ce vin, se găsește sufletul torturat al lui Horia și bunătatea tragică a lui Dromihaites. Dar printre ei se strecoară și umbra lui Ieremia Golia.

Lupta decisivă se dă în noi. În fiecare veghiază, într'o parte, un înger, un Prometheus, care caută să ne ridice spre mai multă lumină, spre uman; în cealaltă parte, veghiază un demon, care ne târăște în umbră, spre moartea voinții, a gândurilor mari și a simțirii curate, spre animalitate, spre cantitate. În cei slabi și mulți stăpânește demonul, în puțini biruie îngerul. Istoria biruințelor puține și mari, de Arhanghel, e însă singură spre etern. Istoria animalelor, a cantității, o uităm întreagă.

Asupra color mulți, cari vin, nedeprinși cu furtuna, se va năpusti demonul cu isvod de întuneric pentru țâșnirile de soare. Cine va plivi din grâul curat, rădăcinile de buruiiană? Robii forțelor de distrugere, nu!

Pe cerul nesfârșit de noapte, rămân totdeauna câțiva bulgări de foc. Întunericul, din veci încă, nu s'a înțeles pe sine, ci bulgării cei numărați sunt singura conștiință a Universului. Cine s'ar apuca să aprindă tot întunericul albastru? Asemenea, pe pământul învelit de umbră, sunt și ajung câțiva luceferi ai limpezimii.

10 DECEMVRIE ¹⁴⁹

de V. G. COSMA

În ce cuvinte se poate scrie despre o zi în care reculegerea cuprinde torsul unui "spasm al națiunei bolnave", mișcarea din 1922 "născută spontan din sufletul masei studentești, suprapus sufletului națiunii", - cuprinde scrutare de veghe în fiecare an, priveghere la căpătâiul unui mort de strigoi din care sufletul se răsuțește să treacă prin vămile văzduhului.

10 D e c e m v r i e până acum a fost o singură zi. S'au înlănțuit din el, de atunci, noian de puteri în brațul celui mai ațintit chip de bronz cu ochi de azur.

10 D e c e m v r i e, prin luminile căruia se văd adâncurile și năzuințele acestui neam, se cunosc, se recunosc, se înfrățesc pe drum greu de sânge și sudoare, jertfă crud împăcată și senină, spre un alt 10 Decembrie, de descătușare interioară și împlinire. Și mereu va trebui să fie un 10 Decembrie în linia generației noastre, în sensul ei istoric, până la restaurarea în inimile vredniciei românești a încrederii și demnității neamului nostru, și de aci încolo un 10 Decembrie va plana întotdeauna cu sclipire de foc din olimpul geniului bun, răsădit în inima aceluiași loc sub soare.

10 D e c e m v r i e, stea îndurerată, răsărită din semn de fulger, desfacere de lumină cucernică în întunec de păcate, - icoana de veacuri pentru rugăciunea, care

"Ne-am dat clocotului și svâcnirii curate a inimii tinerești. Și simteam că servim un geniu bun, cu mult mai mare decât puterea faptei noastre. Am cunoscut fericirea luptei pentru lumină".

Ion I. Moța (Despre toamna lui 1922)

va să pătimească pân'la mântuire, în sănătate de luptă, biruință de viață, în tăcere legionară, în freamăt legionar, în săvârșirea legionară, chip de putere în stâncă de dor.

Nimicnicia sufletelor lașe ori deșerte de ei, din țărână, îngenunchiată, va privi zădarnică și umilă spre ochii de eternitate.

GEORGE STRĂTOIU ¹⁵⁰

de Mircea STREINUL

Parcă e un blestem pe tânăra literatură bucovineană. După sfârșitul sguitor al lui Mihai Horodnic, poetul apelor și-al dragostei, s'a dus și Ion Roșca. Amândoi prea tineri ca să-și poată arăta plinătatea, cu cari i-a dăruit Dumnezeu.

În toamna aceasta cu atâtă moarte, George Strătoiu a fost răpus de-o boală, care bate mai des în ușa oamenilor buni și săraci. Îngerul morții a venit într'o Duminică de Noembrie. George Strătoiu i-a simțit suflarea cu brumă și nu s'a svârcolit. Se spune ca a fost o moarte liniștită. Așa cum se scutură frunzele fagilor bucovineni.

Deși ținuit un an pe scândurile unei camere de spital, deși cei mai mulți prieteni, pe cari i-a onorat cu colaborarea, l-au uitat, deși Duminicile i-au fost triste și singure, George Strătoiu n'a plâns. Și nu s'a revoltat. Ci, cu o înspăimântătoare luciditate, și-a notat agonia în câteva poeme, cari ne sguideu.

George Strătoiu auzea paserile măestre, cu coronițe de aur pe creștet. Veneau gnomi de zăpadă la el. Poate și Rautendelein. Și, când brumile stelare se cerneau pe ochii lui cumiți, inima i se deschidea, săcurgă, dinlăuntru ei chinuit, lumina cea mare, din care noi, iconarii, ne-am cuminecat.

Mihai Horodnic, Ion Roșca și George Strătoiu - moartea lor zidește biserici în sufletul nostru, în cerul, în care credem cu toată temeinicia noastră rumânească, ei se vor gândi la destinul mare al cetăților noastre de vis.

MAGLAVITUL ȘI ALTE SEMNE ȘI MINUNI ¹⁵¹

de Liviu STAN

"Dacă voi veți tăcea, pietrele vor striga"

Evenimentele mari depășesc gloata și nu țin seamă de imbecilitatea ei. În zilele noastre se succed, uluitor, semne și minuni în fața cărora mulți rămân consternați, multi zâmbesc sceptic, dar peste gestul sec, al acestor manechine de muzeu, rătăcite printre vii, legiuni întregi de români hotărâți, calcă disprețuitor, se'nchină celui Prea Înalt și lucrează cântând, desgroapă virtuți și credințe, le sfintesc cu jertfa vieții lor și le-așează, pietre tari, la temelia lumii noi pe care o zidesc. Muncesc tineri aspri ca natura, muncesc muncă dură de robi, de robi ai credințelor lor, căci și-au găsit axa fapturii în credință și'n semnele vremii, și-au găsit puntea mântuirii lor, întinsă chiar la marginea prăpastiei, spre care erau târâți pentru a fi rostogoliți în genuni mistuitoare, ca niște condamnați.

Ei n'au avut copilărie, ei n'au avut idealuri, n'au avut Dumnezeu. Au fost asvârliți în lume fără busolă, au fost trimiși în războiul vieții fără arme, goi, flămânzi și mizeri, copiii nimănu.

¹⁵⁰ - Revista **"Iconar"**, Cernăuți. Anul I, Nr. 4, 1935

¹⁵¹ - Revista **"Iconar"**, Cernăuți. Anul I, Nr. 4, 1935

Așa i-a crescut "România Mare" de după războiu, așa i-a batjocorit, așa a vrut să-i sufoce în școlile ei, azile de nebuni și ateliere de ucidere lentă al sufletului celui mai curat, al copiilor neamului acestuia.

Nici străjerii din veac ai credinței noastre - cu rari excepții - nu s'au mai gândit la ei. Au fost abandonati de toți ca niște urgisiti, pentru că se pustiise sufletul mai marilor noștrii de duhul de jertfă și mamona-și găsisse cald sălaș în sânul lor.

A trebuit să vină un arhanghel cu sabie de foc, să lovescă fiara care ne pregătea mormântul, să dea alarma prin trâmbiți de nădejdi, ca, apoi, prin puterea faptelor, să adune în jurul lui, tot ce-a mai rămas inimă curată și voință eroică în mocirla'n care ne sbatem de douăzeci de ani aproape. Acestui "semn" pornit sub, steagul Voevodului Milhail, mai marele oștirilor cerești, i-s'a "zis împotriva", i-s'au împotrivit toate forțele organizate ale lui Satan, - acel "civitas diaboli" și a ridicat toate uneltele asupra lui. Dar "semnul" n'a căzut, semnul stăruia și se ridica strigător, în tăcerea celor ce se temeau de el, în amuțirea asta criminală ce-i copleșea pe toti, atunci când vestea bucuriei trebuia strigată la toate răspântiile. Au tăcut dascălii, au tăcut tăcere de mormânt meșterii noștri învățători de lege, dar biciu de rnustrare peste tăcerea lor mișelescă, au început a striga pietrele, după cuvântul Scripturii, a început a se răzvrăti firea împotriva blestemaților și-a doctilor tâlhari de ieri și de azi ai României. A început a cuvânta, în locul celor chemați, în locul sacilor infalibili, tobă de carte dar uscați la suflet și pustii de viață ca deșerturile africane, a început a grăi în locul lor - o piatră răsărită din glia scăldată de apele Dunării: Petre Lupu, piatră de'ntărire în credință pentru cei curati și piatră de scandalizare pentru argații lui Satan. Petre acesta, piatră cuvântătoare, se ridică la margine de ape, amenințătoare pentru nelegiuiti și farisei, dar semn de izbăvire celor ce mărturisim credința întru care ne-am botezat și ne renaștem.

Aceste două sunt temeliile pe cari se'nalță zidurile României noi, iar mâine vor fi pilaștrii acesteia. Este energia telurică, munca și disciplina, purcese din ordinea naturală, iar pe deasupra, binecuvântarea ce vine din ordinea cea mai presus de fire, întărind prin minuni credința și puterile ei: dragostea și duhul de jertfă.

Cu toată evidența și necesitatea primului fenomen natural, i-s'a căutat mereu înlăturare și această intenție nu se ascunde nici față de cel de-al doilea. Dar fiind acesta purces din ordinea supranaturală, oare ce i-se poate opune? Ce i-s'a opus vreodată? Ce i-s'a opus când la apele limpezi și liniștite ale Iordanului, acum două mii de ani, a semănat Iisus cuvântul adevărului și l-a întărit cu minuni? Ce i-se va opune acum la apele albastre ale Dunării, când răsună în urechile noastre cuvântul umilului trimis al Domnului, pentru re'nvierea credinții, pentru regenerarea unui popor și pentru mântuirea unei lumi creștine din ghiarele satanei care ne'ntinde curse ademenitoare dela răsărit?

De două mii de ani, până'n zilele noastre, nu s'au mai săvârșit minuni atât de mari ca prin ciobanul acesta și scăpătase credința în sufletele oamenilor, dar Dumnezeu n'a vrut să-i lase pradă necredinței și mercenarilor roșii ai puterii întunericului.

Petre Lupu a fost trimis hotar între două lumi, rău de foc să ardă puhoaiile păcatului ce ne amenință și să păzescă dumbrava în care prin el și dela el, va re'nvia și va rodi virtutea, pe ruina zilelor de urgie și blestem pe cari le-am trăit.

La picioarele ciobanului aleargă mulțimile, cuvintele lui apleacă frunțile

Va trebui să mergem la jurământ, și nu va fi nici o tăcere mai frumoasă ca pumnul de pământ, care ne va culege cuvintele șoptite de toate mormintele și crucile sufletului nostru.

Mircea STREINUL

cărturarilor, înmoaie inimile tiranilor; cei trufași se'ntorc umiliți, cei vârtoși la inimă împlânziti, cei necăjiți înseninați, cei bolnavi sănătoși iar minunilor și simplității lui biblice, nimic nu-i rezistă, nimic decât judecătorii din neamul celor ce-au osândit la vremea sa pe Fiul Omului. aliați cu oarecari vânzători, recrutați dintre noi.

Dela acești judecători, vrem cuvinte răspicate, nu fraze savante și'ncurcate în considerații de dubioasă proveniență științifică, pentru că nu sunt decât două atitudini: crezi sau nu crezi, iar dacă nu crezi, explici ca să poți să nu crezi.

Luminați-ne, cărturarilor! Explicați-ne toate minunile, după canoanele științei, și ne vom lepăda de ele, ne-om desbrăca de credința în ele, și-om ancora-o tot mai sus în regiuni nepătrunse de sfredelul înțelepciunii omenești. Sfredeliți cerurile și ne vom muta mai aproape de ele, pentru ca deasupra lor să gasim altele, sau faceți-ne să știm să pricepern totul si nu vom mai crede în nimic!

Ca să ne lepădăm, însă, credința în minuni, trebuie să le dăm acestora o explicare științifică, precisă, matematică. Altfel nu se poate! Altă cale nu există. Mulți s'au trudit să ne lumineze, dar, pe lângă savanți, s'au arătat și sportivi, cu pretenții nu glumă, însă cine va zice oare că poliloghia unor jidovei, sau a unor inși ca: Paulian, Stanescu, Ghiulea (etc. o. o.) și-a altor pigmei din lumea științei - este o explicare? Cine nu vede oare zădărnicia articolelor comise de acești măscarici de bâlcu și ciocli ai științii pozitive?

Se sbat în neputința lor cu un zel impresionant, printre teorii și considerații, cari nu pot lămuri pe nimeni. Cine nu vede zăpăceala care i-a cuprins pe acești titani ai prostiei omenești? Pe cine vor să mai îmbete cu teorii pe cari n'au nici măcar îndemânarea să le expue corect?

Dar ei înșiși trebuie să fie cei mai convinși de propria-le rătăcire și atunci ne'ntrebăm: până când vor să ne mai lovească, să ne mai insulte la adăpostul științii? Nu se gândesc oare că undeva în sufletul nostru stăruie revolta încătușată, care va izbucni clocotitor și va cădea năprasnică și ne'ndurătoare peste capetele profanatorilor credinții din bătrâni? Până când vor să mai prelungească oare dogma orbirii în fața evidenții? Luați aminte "bărbați israilteni" dela "Zorile" și de prin alte cotețe și ghetouri, că e zădarnică toată schelălăiala voastră! Aduceți-vă aminte că un fariseu din neamul vostru mirositor, acum 2.000 de ani, v'a învățat cu dreptate, zicând "Ce vreți să faceți? Că de va fi dela oameni lucrul acesta, se va risipi. Iar de este dela Dumnezeu, nu veți putea să-l risipiți, ca nu cumva și luptători de Dumnezeu să vă faceți" (Fapte, V, 38, 39).

CRONICI DIVERSE ¹⁵²

(II)

CRONICI FILOSOFICE

Societatea română de filosofie a început să desbată într'o serie de conferințe problema generațiilor. Ciclul conferințelor a fost deschis de d. prof. C. Rădulescu-Motru, care a vorbit despre "Generație și timp". Din ansamblul conferinței d-lui Motru, se desprinde și ideea că violenta criză, în care se sbate tineretul de azi, rezidă în greșita interpretare ce se dă acelei sinteze sufletești pe care o numim timp. Din punct de vedere psihologic - zice d. Motru - timpul este durata pe care o simțim.

Simțim că mergem spre un viitor și ne-am deprins a atribui fiecărui moment din

¹⁵² - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul I, Nr. 5, 1936.

această durată, o misiune și un colorit special. Auzim pe mulți exprimând: "Să mai trăiesc ce va aduce timpul". Rezultă de aici o legătură strânsă între vârstă și momentul de timp. Tânărului i-e rezervat ceva ce bătrânul nu va vedea niciodată și astfel s'a ajuns la credința generală că prin faptul că ești tânăr ai o misiune mai mare decât cel bătrân. Dar această credință e în același timp și o mare iluzie căci legile eredității vin și dovedesc că totalitatea caracterelor unei grupe rămân neschimbate și că fondul sufletesc cu care vine omul pe pământ se perpetuiază și el neschimbat. Și atunci menirea generațiilor, în legătură cu momentul de timp, nu e decât o iluzie care, pe lângă că e o iluzie, are și consecințe funeste asupra tineretului. Pe deoparte, acesta încredințat că, ori cum, al lui e viitorul nu se pregătește îndeajuns. Pe de altă parte, "bătrânii", din același motiv, lasă tinerimea să se descurce singură. Din aceste atitudini rezultă toate neajunsurile tineretului. O altă înțelegere a timpului, încheie d-l Motru, și o ștergere a iluziei că fiecare generație își are menirea ei, ar avea un efect salutar. Problema generațiilor e, desigur, foarte interesantă și deschide largi perspective de discuție. Ne permitem deci a spune și noi un cuvânt la această problemă. În prim rând, cu toate legile eredității, existența generațiilor sau mai exact a sufletului de generație nu se poate contesta. E adevărat că natura nu prezintă generații, dar argumentul pe care însuși d. Motru îl aduce, tangențial, împotriva uniformității biologice: nereversibilitatea universală, ni se pare definitiv. Într'adevăr universul întreg nu e același în succesivitatea momentelor sale. Se schimbă, se transformă. Cum a fost azi, mâine nu mai e. Raporturi de forte cosmice se rup, se stabilesc altele, dar nici odată aceleași. Materiile din soarele care ne luminează azi se pot combina după timpuri de durate stelare într'un soare nou, dar niciodată acest soare nou nu va putea lumina același pământ, cu identic aceiași oameni, cu aceiași splendidă artă grecească pe care o admirăm azi... Și dacă în totalitate nu există uniformitate și reversibilitate, cum ar putea exista aceasta în parte - în speță - în omenire? Poate că legile eredității se bazează pe constatări veridice și că unele particularități fizice se transmit din părinți la copii, dar vieța sufletească e atât de mobilă și atât de supusă transformării. Sufletul omului e un univers în care mereu se rup raporturi și se stabilesc altele, dar vecinic altele... Cât de deosebite sunt aspectele sufletului nostru dela o zi la alta și cât de deosebit e sufletul omenirii în continuitatea momentelor sale de timp. Ce radicală deosebire e între sufletul omenirii din vremea Renașterii, bunăoară, și sufletul celei din zilele noastre. Omul Renașterii, judecat sub unghiul nostru de vedere, ne apare de neînțeles. Am văzut într'o compoziție a marelui pictor al Renașterii italiene Paolo Caliari Veronese un tip care semăna perfect cu un cunoscut al meu, sunt sigur însă că sufletul pe care-l va fi avut modelul lui Veronese nu se poate asemăna cu cel al contemporanului meu.

Dar să lăsăm comparația cu Renașterea. Lumea, sau mai bine, generațiile de atunci sunt prea îndepărtate față de cele de azi. Să ne oprim la timpurile noastre. Câtă deosebire e între sufletul omului de înaintea războiului și cel al omului de după război. "Bătrânii" nu pot pricepe tendințele celor "tineri" și viceversa. Lucruri cari erau imorale înainte, azi apar perfect morale. Cei deprinși într'un fel, nu se pot încadra în formele de vieță pe cari le-a adus timpul ca pe niște comandamente. De aici conflictele la cari asistăm cu toții: conflictele între generații. Timpul nostru deci, dă un exemplu concret de realitatea generațiilor. Dar care este cauza acestor schimbări cari se întâmplă pe de-asupra sacrelor legi ale eredității? Sorgintea nu o putem descoperi decât în evenimentele cari se produc în timp. Și cum aceste evenimente din timp - deși pot avea unele asemănări - nu sunt niciodată identice și sufletul oamenilor cari le trăiesc, fatal și inexorabil, nu poate fi același. De aici

generație și în acest sens generație. De aici concepție de generație și tot de aici suflet de generație. Și dacă astfel se prezintă problema, atunci de ce să credem că legile eredității au perfectă valabilitate și asupra sufletului omenesc? Atunci care e aspectul problemei eredității sufletului uman? Va fi venind el omul în lume cu un fond psihic care se perpetuiază, dar acesta rămâne fond pe care se greșează viața sufletească mereu alta și vecinic nouă. Și tocmai ceea ce se greșează pe acel fond inițial, aceea interesează și în legătură cu timpul, formează suflet de generație. Astfel privită problema, urmează nu că am atribui noi o misiune specială momentului de timp, ci invers, că momentul de timp impune misiune omenirii. Rezultă de aici că existența generațiilor e fatală și că lupta între dănele e fatală și ea. Dar de multe ori luptele acestea ajung a fi în contradicție cu tradiția milenară și cu linia eternă a neamului. Se vorbește adeseori de descoperirea unor nuclee de tineri conspiratori comuniști. E bine, spiritul de care sunt animați aceștia e un atentat la ființa neamului, singura realitate socială. De aceea o generație tânără conștientă trebuie să țină socoteală, în înfăptuirea inexorabilei porunci a timpului, de întregul tezaur de tradiții și de întreaga zestre de drepte înfăptuiri a trecutelor generații. Pentru că numai ce e bun, aceea se sedimentează în tradiție. Tot ce e conform cu sensul de viață al unui neam, aceea rămâne ca aurul în albiile de ape, iar tot ce e hibrid, tot ce e de import și n'are legătură cu însăși ființa neamului, e dat la o parte ca șura și trece ca apa. În felul acesta punem problema generațiilor. Și acum pentru a ne întoarce la punctul inițial, la chestiunea neajunsurilor tineretului de azi, ni se pare că "bătrânii" ar trebui să dea justă interpretare acestei realități care este generația și ar trebui să privească în adevărata lumină problema ridicată de această realitate. Dar atunci egoismul exprimat de strănepotul Regelui Soare în lapidara formulă "apre moi le deluge", ar trebui să stăpânească mai puțin sufletul generațiilor cari se duc. Această spiritualizare dacă vreți, ar avea elect salutar. Dar purificarea aceasta de suflete nu se poate face deodată. Intervine deci iar cuprinzătoarea noțiune de timp. Sensul, însă, e mai concret ca la d. prof. Rădulescu-Motru.

Aurelian ROPCEANU

CRONICI LITERARE

- Despre poezia anului trecut s'ar putea scrie că s'a rezumat la: Adrian Maniu (care, nu 'nțeleg de ce, e trecut mereu în urma lui T. Arghezi), Aron Cotruș, Aurel Marin, Virgil Gheorghiu, Radu Gyr, Iulian Vesper, Ștefan Baciu și Simion Stolnicu. Ceilalți: N. Davidescu, T. Măinescu, Ion Th. Ilea, Al. Tudor-Miu, Ion Pogan și, pare-mi-se, I. Peltz (nu știu precis: mi s'a spus c'ar fi, privatim, și autor dramatic) - nu sunt decât simpatici diletanți.
- Propun d-lui N. Davidescu, pe care-l apreciez în matematici, următoarele subiecte de poem: Paris, Londra, Berlin, Sadagura și Chișinău.
- Un bun prieten mi-a scris că-i admiră pe evrei. De ce? Fiindcă ei ne-au creat 60 la sută din literatura curentă. Prietenul meu se'nșală. Îmi face impresia că Nae Ionescu, V. Voiculescu, L. Rebreanu, M. Sadoveanu, Ion Pillat, Adrian Maniu, Tudor Arghezi, Mircea Eliade, Emil Cioran și atâția alții (deci circa 95 la sută) sunt români și scriitori sau gânditori. Nu? Or fi fiind ei, 60 la sută, dar scribi, diverșii Peltz și T. T. Braniște-Dija.

- Un gândac, pre nume Ion Aurel Marinescu sau Manolescu (citorul o să-mi ierte aproximațiile, însă n'am timp să memorez numele tuturor flecuștețelor dela "Cruciada Românismului") ne ia, așa zicând, pe sus într'o nenorocită fițuică dela Călărași sau Corabia și ne amenință teribil că am publicat Colindul camaradului Posteuca. Păi bine, mormolocule, doar n'o să ne pretinzi să te publicăm pe Mata, pe care te am sfătui să te duci la un doftor, să te lecuiască de melancolie. Apropo ! Citește și romane detectiv. O să-ți prindă bine pe lângă Mișu Stelescu, chifterița aia înconjurată de imbecili bâlbâți ca: Victor Valeriu Martinescu-Sidila, Alexandru Balex, Paul Bărăbulescu, Const. Băcăroiu-Coroieni, Focioni Miciaci (pe românește: al mutului), V. Pandora, D. Corbea-Cioară, Virgil Tribună și Mircea Mateescu, epave scoase din fărâșul scrisului românesc.
- Diferența între poezele cu trecere la "Gândirea" lui O. Papadima (care l-a amărât pe Gib I. Mihăescu cu una din cele mai tâmpede dări de seamă asupra romanului "Donna Alba") și ale noastre: exercițiu, snobism, plictiseală – credință, moarte, universalism: Un exemplu: pe când un Tuleș n'ar avea nici o trecere în Franța, care-și are Tuleșii ei, Teofil Lianu i-ar încânta pe Paul Valery și pe umilul țaran din Bretagne. N'aveți decât să faceți experiența.
- Un lucru să-l știe ignorantii de pe la "Dimineața", "Zorile", "Adeverul" și alte vagoane cu hârtie de'mpachetat galoși (nu fac nici o aluzie la "Lupta") "blocusul" lor conspirativ provoacă aici ilaritate. Nenorocitul Dan Petrașincu, acesl blegut moale și ceva tărăfalog, poate să-l treacă pe un Teofil Lianu cu tăcerea în diluatul "An literar" din "Dimineața". Păi bine, mă buricu pământului! Vină aici, la Cernăuți, sau la Rădăuți, să vezi cum publicul îi aplaudă minunatul arabesc "Lângă somnul arborilor!" Vină să vezi entuziasmul auditorilor (cari, fii sigur!, sunt cel puțin tot atât de deștepti ca'n suburbia Matale din București) pentru grandioasa poezie nouă, care isvorăște din sufletul nostru - dacă știi ce e aia ! -, amestecat, auzi Mata !, cu cer, cu țarnă sfântă, cu mir voevodal. Pe când pe Matale cine e'n stare să te asculte? Poate E. Lovinescu, gingașul meu dolofan critic, sau madam Delasocola (detreabă gospodină!). Să-ți fie rușine, Dan Petrașincu! Dacă mai ai obraz..., însă mi se pare că l-ai împrumutat lui T. T. Braniște ori lui Isaiia Răcăciuni!
- Iată-l în carne și oase: mic, nițel "vornic", șasiu și cu pielea tuciurie. Taică-său, gospodar vrednic, l-a dat la școli înalte, dar plodul a ieșit prost din ele. Un deputat l-a luat lacheu - și cutra a devenit, simultan, și lichea. Prima ispravă a cutrei a fost să dea în cap patronului, care, la rândul său, l-a pocnit în frunte și i-a recomandat niște itinerarii cu finalul ad matres. Smerită, cutra a început să muncească, dar munca l-a plictisit repede, și licheluța a căutat ocupații mai puțin obositoare, însă cu atât mai remuneratorii și mai conforme cu componența miasmatică a sufletului său de rămător – ocupații, pe cari le voiu trece sub tăcere, căci ni-i rușine să vorbim de ele. În ultimul timp, aflu un lucru revelator. Cutra s'a uitat în oglindă. Apele de cristal l-au redat atât de prăpădit și de scârbos, încât cutra s'a scuipat de desgust. Când îl vezi cum se lingusește pe lângă tine, salutându-te de departe, fugi, fugi cât mai repede. Fugi, căci cutra are lepră la suflet și te poți molipsi dela ea. Această notă e un fragment de roman, dar poate fi și alteceva.
- Dumnealui e omul de casă al unui mare mahăr cultural și-i perfect inițiat în manevrarea diverselor ustensilii casnice. Fiul lui Dumnealui e de profesie bleg și, ca

atare, are salar bun. Nu știe că tat-su primește săptămânal vizita onoratului parchet, care-i cotrobăiește prin hârtii. În schimb, înțelege să fie obraznic, ca toți parveniții fii de pușcăriași, și face parte din cluburi închise, unde ciocoimea viermuiește în toată voia. Are mașină proprie și diverse chestii particulare, cu cari se laudă pela inițiati. Această notă e un fragment de portret moral, dar poate fi și altceva. Cine se simte vizat, să ridice degetu' ca prostul din trifoiu. Asta a mai făcut-o unul.

- Silviu Cernea are în "Naționalul Nou" un articol amabil la adresa noastră. Semnalez, totuși, o eroare mai importantă: Pompiliu Constantinescu e un critic rău intenționat și incult. Nu cunoaște literaturile clasice și nici elementele filosofice, fără de cari nici măcar un recensent nu poate lucra. Ca să mă amuz, am colecționat toate prostiile lui Pompiliu Constantinescu, toate erorile grosolane de stil și gramatică - și le voi publica la timp. Atunci, sunt sigur că și Silviu Cernea îmi va da dreptate.

- Nu-mi stă'n obicei să polemizez cu criticii mei. Știu prea bine că nu recenzentii ocazionali dețin soarta unei cărți, ci că există un destin al creației, care nu poate fi forțat nici în bine, nici în rău. Totuși, voi da unele explicații d-lui Petru Manoliu, care nu e nici recenzent de ocazie, nici rău intenționat, cum insinuează unii din apropiații săi de atitudine. D. P. Manoliu crede că "Tarot"-ul nu conține formal distribuția titlului. Adevărat, dar condiția semnului de trecere al cărții mele e internă. Poemul e lucrat în forma ternară, însă pe două idei (vezi tehnica sonatei). Cele două idei sunt mereu suprapuse: arcanle majore (viața cosmică) și cele minore (viața omului) - adică: 1) conceperea peste fire a sufletului (v. strofa primă a poemului) și participarea la suprasensul dogmatic ; 2) acceptarea trăirii nemediate și coborârea în trup pentru cunoașterea morții. Deci arcanle majore nu sunt excluse. Văd că d. P. Manoliu neglijează "Grand-Tarot"-ul, care i-ar putea explica mai bine semnificația cărții mele. Am un regret: d. P. Manoliu, atât de subtil în gândire, n'a încercat să găsească punctele de asociere ale poemului. Descoperind în "Tarot" mai mult decât a descoperit d. I. Barbu în "Eulalii" de Dan Botta, d. P. Manoliu s'ar fi ralevat ca abil descoperitor de mari continente lirice, însă "Erasm" n'a putut sau n'a vrut. Regretul va fi de partea D-sale, nu de a mea. Oare nu e semnificativ că Bucureștii au pierdat credința în înaltele experiențe divinatorii? D. P. Manoliu a făcut o mare eroare. Îl sfătuiesc să recitească "Tarot"-ul și'n special epilogul. Pentru că d. P. Manoliu ar fi unul din puținii exegeți capabili ai liricei mele, care depășește exercițiul poetic.

- Camaradul Fluor D. Rădulescu ne trimite dela Cluj un roman excelent ca tehnică grafică și impresionant prin efortul artistic. Această carte de debut cuprinde unul din cele mai minuțioase studii asupra adolescenței. Ca atare, romanul e plicticos, vreau să spun că nu prezintă cursivitatea cărților ușoare. Aștept urmarea, pe cât mai curând, ca să pot scrie cam se cuvine asupra ciclului, care se anunță atât de interesant prin tonul confesional și experiențele incluse.

- Citadelele de rumânie literară ale scriitorilor Marta D. Rădulescu, T. Murășanu, C. R. Crișan, E. Cialic și Jean G. Vasilia, continuă o muncă din cele mai demne de apreciere. Le vom pronunța mereu numele, să le intre odată în cap pezevenghilor noștri culturali.

- Îți crește inima de bucurie când vezi cum răsare din toate plaiurile țării noastre o presă nouă, profund românească. Un adevărat Sfântu' Gheorghe e această presă

neaoșă, care taie capetele muiate în smârcurile otrăvite ale iadului și pestilențiate de toate lăturile celui mai scârnav și gros obraz de pe plaiurile lui Brâncoveanu (e vorba de Pauker!) ale balaurului comunistofil din concernul de potlogării al imensei cacografii "Dimineața - Adevărul - Lupta - Rampa - Gazeta - Realitatea Ilustrată - Adevărul literar și artistic - Gazeta Medicală - Lectura - Magazinul - Opinia - Lumea - Gazeta Sporturilor - Facla - Colecția celor 15 lei".

Mircea STREINUL

CRONICI MUZICALE

- Ultima lună a anului 1935 a fost destul de bogată în manifestări muzicale, din cari, de data aceasta, n'a lipsit nici producțiunea originală simfonică. În schimb s'a putut observa absentarea generală a tuturor înjghebărilor corale dela sărbătoarea datinelor de Crăciun, lăsată numai pe seama școalelor normale de învățatori și învățătoare, singure în stare să se păstreze, din cauza dispariției progresive a elementului românesc în celelalte școli, pe linia tradiției. Dar și aci suprimarea orelor de muzică, cu toată promisiunea ministrului de resort de a le înmulți și a introduce, special pentru școala normală, și muzica bisericească, nu deschid, pentru viitor, perspective îmbucurătoare, atât pentru educația muzicală în școlile primare, mediul în care va trebui să activeze viitorul învățător, cât și pentru spiritul muzical autohton ce a stăpânit, de bine de rău, până ieri, școala normală.

Pentru anul 1935 nici o biruință, nici un pas înainte în desfășurarea organică a vieții noastre muzicale, ci numai pierderi și drumuri rău înțelese.

Bucovina, așa cum o visăm noi, va trebui să înceapă altă vieată, de purificare și aspră intransigență rumânească, pentru câștigarea unui primat în haosul favorizat de politica actuală a culturii.

- Teodor Rogalschi a dirijat în Teatrul Național un concert simfonic, cu un program destul de pretențios pentru posibilitățile orchestrei C. F. R. din București, în special pentru suflători (corni și trompete). Ceva mai bine a fost executată simfonia londoneză de J. Haydn. Au început să se banalizeze rapsodiile lui George Enescu, din cauza frecvenței și în genere a proastei execuțiuni. Și apoi mai este în muzica românească și altceva, ce ar putea fi cântat cu succes și pus în circulație tocmai de dirijorii din capitală cari pornesc în turnee; mai ales când sunt și compozitori, ca d. Teodor Rogalschi.

- Max Săveanu și-a prezentat simfonia No. 1 în Fa, ceea ce ne face să bănuim că mai are, undeva în manuscris, și alte simfonii, sau că are de gând să le scrie. Simfonia pe care am ascultat-o nu este decât o lucrare de școală și nu încheagă, pe deplin, condițiunile stilului simfonic. Se înscrie, însă, pe aceeași linie, pe care am remarcat-o la un fel de cantată a d-lui G. Onciul, care, jignit atunci în amorul său de creator, s'a simțit obligat săne răspundă într'un fel ce nu permitea înnodarea unei discuțiuni, din cauza lipsei totale de înțelegere a celor susținute de noi. În privința tratării temelor și instrumentelor d. Max Săveanu este mult mai puțin stângaciu decât d. G. Onciul. Totuși oricât de bine s'ar mai scrie în acest fel, muzica aceasta nu va fi cântată nicăeri, nici la București și nici la Viena, pentru că neglijează nevoile rumânești. Ambiția de a crea lucrări mari fără a lua în considerare, fără a trăi, această realitate, trebuie privită ca o inutilă sfortare de megalomanie.

- D. locotenent Prisecaru a dirijat în aceeași seară "Secretul Suzannei" operă de Wolf-Ferari, prezentată pentru prima dată la Munchen (1909). Piesa a fost bine aleasă și bine executată. Bine intenționați d. Max Săveanu și d-ra Popovici, singurii interpreți în această operă gingașă.
- Dr. Otokar Hrimaly a dirijat al doilea concert din ciclul celor aranjate de societatea filarmonică, având solistă pe d-na Irma Doliwo-Arnovici, pianistă rusă, a cărei tehnică suficientă și muzicalitate s'au putut larg desfășura în concertul lui Fr. Chopin. Din restul programului amintim simfonia de cameră de M. G. Andricu, caracteristică pentru începuturile simfonice ale muzicii românești, prin coloritul orchestral și respirația scurtă a temelor D.Hrimaly rămâne muzicantul modest și priceput pe care îl prețuim.
- Rudolf Firkusny, un pianist de mari posibilități tehnice, a dat un concert în cadrul asociației româno-cehoslovace. Programul cuprinzând sonata în si-minor de Liszt, caracteristică pentru criza romantismului prin complexitatea și lungimea ei, a lăsat puțin loc pentru alte piese importante. Aplauze îndelungate au asigurat, acestui tânăr de mare talent, un mare succes.
- Fundațiile regale au tipărit, la recomandarea d-lui Mihai Jora, sonatina pentru pian și violină de Paul Constantinescu, pe care o vom prezenta într-o viitoare șezătoare a grupării Însemnări sociologice și Iconar.

Liviu RUSU

REVISTA PRESEI

- Rânduiala (1, 1-3), este o monumentală arhivă de gând și faptă rumânească și trebuie să devină un îndreptar pentru strădaniile de realizare ale culturii și civilizației noastre, privind prin prisma lămuritoare a gândului filosofic înplantat în actul de credință al muncii comune de înfăptuire. Pozițiunea aceasta a Rânduiei, față de funcțiunile organismului nostru social, permite o perfectă unitate a planului de activitate, cu condiția ca toți cei ce vor contribui ca specialiști, din diferite ramuri de cercetare, să fie lămuși asupra problemelor rumânești, care, de multe ori, nu poate fi controlată de îndrumătorii revistei din cauză de strictă pregătire profesională.
Față de această temere a noastră găsim la d. D. C. Amzăr un cuvânt pe care îl prețuim: Noi nu "proclamăm" în "programe" și "manifeste", ideile dela temelia crezului nostru, ci le lăsăm să se desprindă singure din cercetările pe care le întreprindem ... Recunoaștem în gândurile acestor străduitori dela Cercul Rânduiala (D. Amzăr, Ion Ionică, G. Racoveanu) școala profesorului Nae Ionescu și prețuim Rânduiala pentru aceasta, mai ales.
- Die Musik. O să ne oprim asupra temeinicului îndreptar de specialitate, care este marea revistă a muzicii germane de azi, informată până la amănunt, asupra a tot ce se face pe tărâmul muzicii.
- Muzică și poezie este negativul oricărei reviste de specialitate din occident. Trebuie să mărturisim că, atunci când am anunțat apariția unei reviste muzicale a fundațiilor regale, am așteptat altceva. Când colo nici măcar cronică suficient informată. A face din Muzică și Poezie un fel de mixtum compositum poate să

justifice, întrucâtva, nevoia de reclamă a filarmoniceii, în nici un caz însă lipsa unei publicații de cercetări în domeniul muzicii.

L. R.

- Mă tot ruga Liviu Rusu: "Maestre, nu mai scrie despre Cuvântul liber. Dă-i dracului de nenorociți. "Dacă-i mai înjuri, T. T. Braniște o să-și piardă și ultimii cititori". Impresionat, i-am promis c'o să-i las în pace. Ei bine! Nu-mi pot ține cuvântul ... La urma-urmei, cred că Liviu Rusu e nițel invidios de talentul meu polemic și-a vrut să mă facă să pierd cel mai gras subiect (după Pompilică Constantinescu): găinaria din șura "Adeverului". Cum să nu scriu despre "Cuvântul liber"? Pot trece cu vederea stilul în obiele al lui T.T.B., gânditorul din ombilic of magherniței lui Pauker, pe care (Pauker) l-au stuchit toate mâțele la ochi, de i-au umplut cu urdori? Să nu menționez gelatina lui Demostene Botez și gargara lui F. Dima? Să-i învălui în tăcere pe proștii mai mărunți, ca Mircea Grigorescu, Roman, Ghiță Ionescu și Radu Popescu? Imposibil! Mai bine demisionez din comitetul de direcție.
- *Viața Românească* (9-10, XXVII) aduce o nuvelă proastă de Burry Benares, cugetările unor oarecari D. Botez (?), R. Cotnoru (?), Lucian Boz (?), M. D. Ralea (cine-i și ăsta ?), T. Cristure nu (a, da ! marele, genialul, exorbitantul pseudonim al Sionei Dora!), C. Bardoși (?), V. Cornescu (?), D. I. Suchianu (?) și, înșfârșit !, M. Sevostos, simpaticul meu subiect. Lucrurile stând astfel, "*Viața Românească*" a devenit deja cea mai bună revistă di pi București. Așa spune "Adeverul".
- Adeverul literar și umoristic mai are cinci cititori : Pauker, Sevastos, Claudia Millian, frizerul meu (care-l citește din snobism) și eu (care-l citesc dela frizer). Remarc reclamele și poza Anișoarei Odeam (când se'ntâmplă).
- Chemarea apare la Iași sub conducerea pricepută a d-lor Laur Preda și M. Gr. Constantinescu. E o gazetă cinstită, care poate interesa și la Zimnicea.
- Vremea calcă mereu cu stângul pe "dreapta". Domnule Donescu, dreapta matale își are originea în cassa administrației și d'aia nu prinde, oricât i-ai publica pe Emil Aderca, Sergiu-Dan, Mafalda Pomp. Constantinescu și alte genii.
- Cuget Moldovenesc al d-lor Marc Vălutăși Petri Stati a apărut într'un frumos număr de Crăciun. Regretăm lipsa recenziilor și-a notelor.
- Gazeta Basarabiei își spurcă numărul de sărbători cu proza lui Robot. Bine de știut!
- Realitatea Ilustrată, Magazinul, Gazeta Medicală și Dimineața copiilor: acid prusic, stricnină, "hipermangan" și ulei de ricină.
- Drum e o revistă, cum bine i-a spus Pană Verde, comunistă. Păi, oamenilor ! ce-aveti voi cu Rusia Sovietică? Îl iubiți pe d. Ostrowski? V'au căzut la inimă parașutistele alea rusești ?.
- Meridian, Manifest, Păreri libere (așa ceva), Șantier: conduse de băieți din clasa

4-a primară.

- Lăudabilă, deși lipsită de nervul cronicilor, revista Ramuri dela Craiova.
- Alte publicații, cari merg: Gazeta Ciucului, Progres și cultura, Fruncea, Scânteia, Hotarul și Cefereul.
- Din Cuvântul studentesc: "Frații mei, în afară de Dumnezeu nu este cu putință viața și niciuna din podoabele ei. Ceeace numesc viață tăgăduitorii de Dumnezeu, este, în realitate, numai o moarte, cu aparențe de viață". (Gr. Cristescu); și: "Iar cei cari dăscălesc acest tineret și mustrează tocmai pentru ceeace e viu în sufletul lui: cei cari oricine ar fi îl insultă afirmând că nici o operă de educație și de înălțare morală nu s'a înfăptuit în tineretul românesc de după război și că deci trebuie organizată acum educația lui oficială și cu anasâna, aceștia toți să cerceteze, acum de Crăciun, distanța care-i desparte de minunea Nașterii sfinte și să constate că nu înțeleg nimic din adevăratele bucurii ale Crăciunului. Și văzându-și mortăciunea din suflet, să se dea la o parte din calea tineretului de jertfă, dacă nu pot să-l înțeleagă, să-l prețuiască și să se bucure cu el" (Ion I. Moța)
- Recomandăm: Glasul strămoșesc (al camaradului Dr. Ion Banea), România Crestină, Brațul de fier și Străjerul.
- Familia lui M. G. sau G. M. Samarineanu continuă să-și intoxice cititorii.
- Acelaș lucru despre Însemnările unui domn Râncă sau Brâncă dela Mizil, dacă nu cumva dela Dorohoiu.

M. S.

REDAȚIONALE

- Cărțile, revistele și manuscrisele se vor trimite pe adresa camaradului prof. Liviu Rusu, în Cernăuți, str. Eminescu, 15.
- Secretariatul de redacție al revistei noastre e făcut de camaradul Mircea Streinul
- Abonamentul anual la ICONAR e de Lei 60.

Tipografia "Mitropolitul Silvestru"
Cernăuți, Piata Unirii No. 3 (Palatul Național)

RITMUL GENERAȚIILOR ÎN EVOLUȚIA ARTELOR ¹⁵³

de Traian BRĂILEANU

Desfășurarea vieții sociale în timp e determinată în primul rând de succesiunea generațiilor. Generația care se naște cuprinde în sine noi posibilități de dezvoltare, de sporire a energiei sociale. La națiunile viguroase simplul fapt biologic înmulțirii populației, al creșterii densității, împinge la o activitate mai intensă, mai ales dacă spațiul ocupat de națiune rămâne acelaș. Prinderea nouilor generații în structura

¹⁵³ - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul I, Nr. 5, 1936.

socială, repartizarea lor asupra Țesuturilor sociale, constituie o grijă permanentă a conducătorilor societății. Tendința generațiilor cari dispar este de a adapta generațiile tinere la structura socială existentă, de a evita erupții prea vijelioase ale avântului tineresc. Bătrânii vreau să țina tineretul în ascultare, în făgașul tradiției. Educația e "raționalizată" și, ceea ce nu se amintește decât arareori, ea e și "raționalizantă", adică e menită să imprime de timpuriu tineretului mentalitatea bătrânilor. Locul important ce-l ocupă în școlile națiunilor civilizate știința își găsește explicația în această tendință a bătrânilor de a înlătura de cu bună vreme primejdia unui antagonism între generații. Matematizarea lumii este un mijloc puternic de a înlesni cooperarea indivizilor prin instituirea timpurie a primatului rațiunii, prin "îmbătrânirea" artificială a tineretului, adică prin modelarea lui după structura sufletească a adulților. Viața afectivă, puternică și dominantă în anii tineretii, e înfrânată și încătușată printr'o educație teoretică, scopurile acțiunii, valorile, spre a căror înfăptuire năzuește individul, sunt supuse dela început reflexiunii și "calculului". Se'nțelege că năzuința aceasta a bătrânilor nu poate depăși anumite limite. Raționalizarea vieții sociale asigură, ce-i drept, o cooperare și o ierarhizare a claselor de vârstă fără mari oscilații și zguduiri. Condiția însă pentru această echilibrare a forțelor sociale este ca generațiile bătrâne, cari dețin conducerea, să-și îndeplinească funcțiunea lor în conformitate cu interesele societății.

Termenul de "bătrâni" e luat din biologie. Dar el trebuie tradus în limbajul sociologic, în care el înseamnă "conducător", om de elită. În "Sfatul bătrânilor" (senatul, gherusia) a rămas încă această amintire din biologie, această legătură naturală între noțiunea de "bătrân" și cea de "înțelept", cum de altfel termenul de "părinte" se dă unui "conducător" fără o limită și deosebire precisă de vârstă. O elită socială deci e compusă, într'un înțeles oarecare, din bătrâni, din oameni cari au prestigiul înțelepciunii, al destoiniciei, pentru conducere. Câtă vreme acest prestigiu e neștirbit, câtă vreme acești bătrâni dovedesc prin faptele lor că sunt în stare să păstreze neștirbită puterea societății și să o sporească, ei vor găsi ascultare și respect la cei "tineri". Dar în clipa ce "bătrânii" vor arăta semne de slăbiciune, de senilitate, de degenerare și decădere. morală, revolta celor tineri va izbucni în mod natural cu tendința de a-i înlocui cu alți conducători "mai tineri", mai energici, mai morali, etc. Acel ritm dulce și aproape nesimțit al înlocuirii și împrespătării unei elite sociale printr'o circulație normală a elitelor, așa cum se observă în grupul biologic (familiar), unde bătrânii sunt înlocuiți prin generațiile următoare, e întrerupt prin oscilații puternice, provenind din tendința celor conduși de a pune capăt unei conduceri incapabile și dăunătoare vieții societății.

Ori, în societățile civilizate de azi, reprezentate prin națiunile organizate în State, elita fiecărei națiuni e diferentiată după diferitele funcțiuni sociale. În acest fel antagonismele între conducători și conduși, între "bătrâni și tineri", pot izbucni în orice domeniu de activitate: politic, economic, religios, moral și, în sfârșit, și în cel "estetic". Cum însă toate funcțiunile sociale stau într'un strâns raport de interdependență, antagonismul într'un domeniu provoacă zguduiri și oscilații puternice în toate celelalte domenii. O revoluție politică, de pildă, trezește, mișcări similare în viața economică, religioasă, morală și nici artele nu rămân neatrinse. Tot astfel o mișcare literară poate influența puternic asupra vieții politice; "romantismul", de exemplu, a produs fenomene similare concomitente și în politică, precum reforma religioasă a lui Luther a avut urmări adânci și pentru politica și pentru literatura morală din Germania.

O întrebare se pune: desprinderea unei mișcări într'un anumit domeniu e

întâmplătoare sau se pot descoperi "legi sociale" cari să ne poată explica aceste fenomene? Noi credem că numai raporturile "intercomunitare", în cazul nostru "internaționale", ne pot da cheia pentru înțelegerea acestor oscilații în ritmul evoluției sociale. O națiune, în năzuința de a-și păstra neștirbită "ființa" proprie, individualitatea sa, e amenințată, în constelația actuală a energiilor umane, de celelalte națiuni prin toate mijloacele de cari dispun pentru a-și spori puterea lor. "Războiul" ia astăzi cele mai variate aspecte: politic (războiul în înțelesul obicinuit al cuvântului), economic, moral, religios, dar nu mai puțin biologic și estetic. Și tot așa de natural este că în acest războiu general elitele sunt expuse în primul rând, deoarece ele vin nemijlocit și neîncetat în atingere cu "străinătatea", ele sunt amenințate să fie învinse, "înstrăinate".

Acuma vom înțelege de ce arta populară se păstrează neatinsă prin secole, pe când arta cultă se înstrăinează lesne; de ce limba națională se păstrează neatinsă în păturile de jos, pe când limba cultă e vecinic în primejdie să fie alterată și împetriștată de influențe străine, de ce "tipul biologic", rasa, se menține în păturile de jos, pe când elita degenerază prin amestec cu elemente străine.

Reacțiunea împotriva unei elite pe cale de înstrăinare, din orice punct de vedere, poate fi numită mișcare naționalistă, iarăș din orice punct de vedere. Astfel putem avea o mișcare naționalistă în politică, în religie, în literatură, în pictură, muzică, arhitectură, în morală, în biologie etc.

Din interdependența funcțiunilor sociale rezultă însă 1) că o mișcare într'un domeniu, va desprinde mișcări similare și în celelalte și 2) că o mișcare ivită într'un domeniu, ca reacțiune necesară împotriva unei elite decadente, va reuși cu atât mai lesne cu cât va provoca și prinde în sfera ei și mișcările din celelalte domenii. "Naționalismul integral" este, din acest punct de vedere, singura mișcare rodnică și sigură de succes pentru regenerarea elitei unei națiuni și asigurarea perpetuării națiunii ca unitate, ca individualitate. Încercările de reforme parțiale, de îngrădire a naționalismului într'un singur domeniu (de ex. economic sau literar, sau politic) trebuie să rămână sterpe.

În aceste mișcări de regenerare, în toate domeniile, tineretul are un rol hotărâtor prin însăși structura sa sufletească. Căci e vorba doar de a rupe zăgazurile ridicate de rațiune, de școala raționalizantă a bătrânilor și de a repune sentimentul în drepturile sale. Ceeace este numai formă, tipizare, rutină, calcul, trebuie să cedeze locul conținutului, avântului, sufletului care sfarmă cătușele "școlii" și caută forme noi, mai ample, cari să poată cuprinde toată bogăția de sentimente, de nădejdi, de energie exuberantă.

Pornind dela aceste premise, am putea încerca aplicațiuni în istoria artelor, în care ritmul generațiilor ar servi să explice caracterele specifice ale unei epoci, de ex. Preponderența "lirismului" în operele de artă, genul liric fiind propriu tinereții, vârstei în care sentimentul predomină, așa cum "drama", acțiunea chibzuită și puternică e semnul maturității, a bărbăției, iar genul epic, istorisirea liniștită, lungă și sfătoasă e caracteristică pentru bătrânețe. Se'nțelege însă că această clasificare nu coincide cu genurile literare din punct de vedere formal; o drama poate fi lirică și o epopoe, dramatică. Zicem numai că așa cum, în evoluția individuală, omul trece dela lirismul tinereții, la dramatismul bărbăției, așa și în evoluția socială, epocile de criză, de luptă împotriva unei elite decadente, vor fi caracterizate prin izbucnirea "lirismului", a tinereții, în orice domeniu. Și fascismul a fost liric la început, pornind la luptă cu cântecul tinereții, iar astăzi își joacă marea drama pe scena lumii.

Dar filosofia? Aci ar trebui să încep o lungă poveste - bătrânească. Iar "Iconarul" e

al tinerilor, cari urăsc cu drept cuvânt înțelepciunea chilometrică și sfătoasă...

CRITICA OFICIALĂ ȘI DRUMUL ROMÂNISMULUI ¹⁵⁴

de George MACRIN

În vârtejul de manifestații omenesti, intervin, ca niște germeni ai liniștei eterne, pentru a încheia ritmul cosmic, principiile disciplinei și erarhie. Cuvintele dispersive se disciplinează în suflete, fericit croite, și cad ritmic pentru chip de artă.

În atmosfera socială, opera de artă se așează la adâncime derivată din densitatea ei. Rolul social al criticei cade aci ca lumina soarelui în atmosfera neagră a pamântului. Critica nu distruge opera de artă, ci o luminează. Luând contururi sociale, critica nu poate fi decât în funcțiune de național. Dramele lui Shakespeare, prin faptul ca nu contrazic fluidul altor națiuni, nu înseamnă că nu sunt profunda expresie a sufletului englez. Critica operei de artă, bazându-se în primul rând pe realitățile naționale, poate împrumuta cel mult tehnicile criticei din alte părți, și aceasta numai dacă nu contrazice modul fundamental de manifestare al neamului. În noi se croesc specific toate tensiunile sufletești. Nici o critică din lume nu poate cere operei de artă românești să oglindească întruchipări exotice. Critica noastră, în schimb, e obligată să proclame ca operă de artă românească, numai ce e profund al nostru.

Când critica uită de interesele comunității naționale, - admițând infuzia neasimilabilă de valori străine, acestea devin o cangrenă ce se întinde compromițând, dacă nu nimicind, naționalul creator de artă superioară. Se atrofiază una dintre cele mai importante funcțiuni sociale, tocmai aceea ce procura hrana unității de spiritualitate națională.

Lucrul acesta se întâmplă la noi. Două greșeli fundamentale au produs această nenorocire: Mai întâiu evoluția politicului cu dirijarea spiritualității spre francmasonerie a dus la întunecarea complectă a astrului național. Cea de-a doua gresala - în urma celei dintâiu - e admiterea în frontul artei a străinilor evrei. Acestia cucerind cele mai de seama forturi ale românismului, alături de francmasonerie, si-au instalat în ele torpiloarele de otrava pentru trupul tânărului nostru început. Francmasoneria a ajuns în țara noastră supremul for politic. Ea nu sprijină decât armatele proprii. Cu multă dibacie, ea și-a impus reprezentanții și în critică, cotându-i ca pe cei mai buni critici români; oameni de talia unor E. Lovinescu, G. Ibrăileanu sau G. Călinescu, cărora nimeni nu le obiectează lipsa unei "vaste culturi europene". Vom numi această scamatorie: Critică oficială.

Arta plasându-se întotdeauna pe drumul mistuit de luceafărul neamului, se va găsi odată cu el la cotituri și stăvilare. Sunt, în punctele critice ale drumului, prapastii ale discordiei. Bătrânii, cari n'au trecut încă, nu mai reușesc să-i înțeleagă pe cei tineri cu gândul întreg de cealaltă parte a stavilarului. Tinerii nu văd în urma lor nimic. În realitate, neamul își urmărește steaua. În aceste cotituri cresc noi începuturi. Ai impresia că se schimbă tot, că se inversează. Critica artei nu poate rămâne în urmă, ca să nu lumineze trecutul întunecând viitorul. În golurile dintre generații se pot introduce mai lesne microbii dispersiunii străine. Judeomasoneria pândește acest moment tactic. Critica oficială are misiunea să agraveze conflictul pe terenul artei. Cum?

¹⁵⁴ - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul I, Nr. 6, 1936.

Răsfoind orice revistă a Criticei oficiale, vei observa că jumătate din conținut e rezervată subiectelor de nuanță exotică. Schițe, nuvele, fragmente de roman, dar aproape nimic românesc. Dintre români apar numai popa bețiv, jidanul simpatic, sau cineva din gașca lor. Din aceste reviste te poți convinge că în străinătate majoritatea scriitorilor sunt francmasoni, aprigi susținători ai ideilor lui Carl Marx și mâncători de sâmburi. În vreme ce toată lumea spune numai gogomăni, scriitorii, filosofii, oamenii de știință jidani sunt cu toții geniali. Operele lor trebuie traduse și popularizate. Numai astfel vom putea sta în rând cu lumea civilizată. Critica oficială, zi și noapte, se trudește să ne pună în rând cu lumea. E primul lucru ce n'ar trebui să-l facă. Ar trebui, în schimb, să pue lumea în rând cu noi. Critica oficială se preface că nu-și da seama ca arta, pe care ne-o importă din străinătate sub masca franceză, engleză sau americană, e jidovească și deci ea poate folosi numai jidanilor sau francmasonilor din România. Pentru Români, această recomandatie erbivoră produce haos și strajă în calea dezvoltării normale. Judecând obiectiv, în felul nostru, vom ajunge la concluzia ca jidani nici măcar nu sunt capabili să aiba o artă a lor. Atât de evidențiată e deosebirea dintre noi și ei.

Critica oficială interzice scriitorilor români să pună problema satelor maramureșene, să cânte jalea Moșilor. Opera de artă numai atunci devine perfectă, când nu jenează logica lojelor francmasonice. Se cere răspicat artei românești să fie distrugătoare a naționalității. Aceste motive au început a scoate arta românească din făgașul ei. Găsim astăzi o întregă serie de poeți, cari, pentru a fi pe placul criticei oficiale, scriu tot felul de năsbătii, imitând nu știu pe care jidan din străinătate, și sunt foarte savurați de cercurile jidovești. Românul, fiindcă nu pricepe nimic din această artă, o numește impropriu modernistă.

În fața invaziei de barbarism în manifestările noastre spirituale, se ridică inevitabila flamură a reacțiunii, războiul spiritelor, mai decisiv decât încrucișarea de oțele. Încă nu s'a găsit un popor, liber sau supus, înapoiat sau bogat în cultură, indiferent de rasă sau culoare, care să nu-și aibă cântecele sale, troițele sale, dansurile sale, cu care se naște și le păzește până la poarta mormântului. A nu-i admite să cânte cum vrea, să se'nchine cum vrea, să îndoiască dăltuiri în lemn și piatră așa cum i le frământă dorul lui, înseamnă a-l ucide de viu. Apărarea poate fi exagerat de crudă căci e legitimă. În literaturara populară se cern toate valorile, ce prin osmoză, nu prin infuzie, trec în hotarele românismului și aceasta dovedește ca lucrul e necesar. Nu vom găsi în toată literatura țaranului român un cuvânt de laudă pentru străini sau pentru ale lor. Țăranul român s'a purtat cu ei ca un român față de barbari. Decadența a început când am renunțat la orgoliul nostru național. Reînvierea mândriei legionare în tineretul ce se ridică e dovada renașterii viitoare.

Reacțiunea pe teren politic s'a produs mai de mult. În artă problema s'a pus serios, acum un an, prin "Revista Mea" dela Cluj. Astăzi ne preocupa pe toți.

Ce atitudine ia Critica oficială? Ne vom lamuri ușor. Apare acum doua luni cartea cu succes imediat și răsunător: "Dialectica Naționalismului" de N. Roșu. Critica oficială iarăși nu poate înțelege ce s'ar gasi bun în această operă de "doctrină huliganică". G. Călinescu, "cea mai autorizată până a criticei românești la ora actuală" cum ar spune "Viața Românească", a făurit cât se poate de "urban", o clae de "aprecieri obiective". Aprecierile - bine înțeles - au fost difuzate imediat de toate revistele și de toată presa oficială. Pentru a scăpa de răspundere, Critica Oficială nici nu amintește, măcar, ce se discută în "Dialectica Naționalismului". Înjură "urban" și se felicita reciproc. Atâta tot. Alt caz. "Însemnările Sociologice", prin Traian Brăileanu studiază într'o serie de articole problema "elitei conducătoare românești".

"Adevărul Literar și Artistic", află, nu se știe prin ce minune, de această revistă, îi face o recenzie chilometrică, alegând pasajii pe sprânceană, legându-le și interpretându-le "obiectiv", ca să demonstreze slăbiciunea antisemită a naționalismului românesc. Astfel "Adevărul Literar și Artistic" poate demonstra cât de superior obiectiv e în stare să discute toate problemele de interes general. Extrema stângă a Criticei Oficiale e mult mai expeditivă. În numărul de Crăciun al Iconarului apare un colind, pentru care "Cuvântul Liber", - pur și simplu -, cere guvernului să ia măsuri.

Aceste date mai au nevoie de discuție? Mai la urma urmei, Critica Oficială nu susține fățiș, nicăieri, că arta nu trebuie să fie națională; e destul de inteligentă și ea ar fi în stare să cadă cu totul de acord cu noi dacă ar avea siguranța că'n țară nu se va mai vorbi de nicadori, ci numai de proletari. Cu ce a greșit domnilor neamul acesta, că de când trăește a avut atâția nicadori și nici un proletar convins ?

Știind că biata Critică Oficială dela noi e uneltire pentru destrămarea spiritualității naționale, între noi și cei dela Adevărul Literar și Artistic sau Cuvântul Liber, nu se poate pune problema de discuție obiectivă, de polemică literară, ci de războiu între două lumi.

La războiu nu-și face fiecare de cap, ci ascultă toți de o comandă! Astăzi o simțim. La nesfârșitele provocări ne vom păzi drumul, pentru a ajunge mai curând la vremea, când se va da răspuns clar, odată pentru totdeauna. Acum, să ne vedem de lucrul nostru.

CULTURA ESTETICĂ, POSTULAT AL EDUCAȚIEI LEGIONARE ¹⁵⁵

de Liviu RUSU

Se poate ușor verifica, în societatea noastră burgheză, că progresul de civilizație s'a înfăptuit în detrimentul culturii, a valorilor spirituale, dând loc unui dezechilibru, care nu există între civilizația și cultura satului românesc. Acest dezechilibru se resimte în special în domeniul preocupărilor cu arta, pe tărâmul culturii estetice; ceea ce formează o parte din sistemul esteticii lui Ernst Neuman ¹⁵⁶, a cărei bibliografie începe să preocupe într'o oarecare măsură și pe îndrumătorii noștri culturali. Dar dacă există o categorie de indivizi sociali la cari se poate aplica concepția unei educațiuni estetice, fie către artă sau prin artă, apoi nu e mai puțin adevărat că o bună parte, din cei ce formează burghezia noastră, nu pot fi decât cu greu îndrumați, educați, artisticește. Eu aș înclina să număr printre aceștia un procent destul de considerabil dintre specialiștii de orice natură - ingineri, doctori, profesori, funcționari, etc. -, oameni cari propriu zis posedă cultura, cultura specialităților, care însă nu le permite orientarea sigură în domeniul artei. Aceasta implică experiența continuă a artei. Cât de puțin există, în cercul acestor profesioniști intelectuali, un sens pentru artă, se poate observa din frecventarea concertelor în raport cu cea a restaurantelor cu muzică ușoară; din numărul locuințelor particulare împodobite cu tablouri în raport cu cele pe pereții cărora se pot vedea, atunci când lipsește fotografia mărită a stăpânului ca simbol al perfecțiunii umane în cel mai bun caz cromolitografii de un gust artistic cel puțin îndoelnic; din vânzarea cărților de poezie în raport cu cumpărarea romanelor senzaționale cari nu pot nicicând cultiva

¹⁵⁵ - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul I, Nr. 11, 15 Iulie 1936.

¹⁵⁶ - "Einführung in die Asthetik der Gegenwart" și "System der Asthetik".

ideea formelor de artă; și, însfârșit, din discuțiunile cari se ivesc incidental în jurul vreunei probleme de artă. Scuza de multe ori grăbită a acestor lipsuri este specialitatea, care nu dă timp la preocupări estetice și, mai ales, este suficientă pentru a garanta în virtutea diplomei, intelectualitatea și cultura. Or aci, în această prejudecată, stă tot răul. Arta nu este o specialitate așa cum e medicina sau orice fel de inginerie, față de care ai putea să ai motive de a fi indiferent. Una din caracteristicile ei este universalitatea, ceea ce face ca opera de artă să se răspândească în sufletul întregii elite spirituale a unei națiuni și adeseori să străbată această comunitate pentru a circula în lumea întreagă. Aceasta este numai o cauză pentru care Beethoven va fi totdeauna mai cunoscut și mai prețuit decât cel care a inventat mașina cu vaporii sau cel care a descoperit bacilul tuberculozei, cu toate că aceștia pot fi considerați mai folositori din anumite puncte de vedere. Arta se integrează culturii și formează esența ei prin primatul spiritual. Indiferența față de ea dă dreptul la constatarea unor grave lipsuri de cultură. Nu poți fi calificat rău, atunci când nu cunoști un preparat chimic, când el nu aparține specialității tale, însă ești un incult când rămâi opac față de curentele de artă ale timpului în care trăiești. Una din marile datorii față de cultura românească este intensificarea preocupărilor cu arta. Statul nostru actual, bazat pe principii de organizare economice, va fi înclinat să poarte grijă mai mare inginerilor decât artiștilor. Având cei dintâi o situație financiară bună, ar fi logic ca din nevoile spirituale ale acestora să se desvolte o viață artistică. Or acești profesioniști rămânând reci față de arta adevărată, posibilitatea vieții artistice rămâne suspendată sau, în cel mai bun caz, limitată la inițiativa oficială. Ideea statului legionar întemeiată pe disciplina unei comunități armonice prețuește în aceeași măsură și arta, iar educația legionară va trezi în sufletul fiecăruia interesul și dragostea pentru cultura românească. Viziunea ei imperialistă o avem înaintea ochilor.

DISPONIBILITATEA LEGIONARĂ ¹⁵⁷

(Suntem singura generație cu adevărat disponibilă)

de Stere MIHALEXE

Ne-am ridicat viguroși și falnici. Am afirmat pur și simplu că adevărurile unice, mari, esențiale, nu se învață, se trăesc. Înaintașii noștri au rămas însă surprinși, stupefiați în fața actului nostru românesc, plin, viu, athletic. Obișnuiți cu virtuțile senilității din fragedă copilărie, au făcut dogmă din adevărul care le vestejește viața ca o filoxeră, că nimic nu este esențial în lume, că evenimentele vin dela sine, că totul se realizează aproximativ în lumea aceasta. Această nietzscheană desinvoltură a noastră i-a cutremurat. Ne-au declarat subversivi vieții lor cu climat mediocru. Vântul nebuniei a început să sufle prin creierul lor care n'a cunoscut niciodată străfulgerarea unei certitudini masive și au ajuns astfel la Virgil

"A bătut ceasul când și indiferenții trebuie considerați adversari. O mișcare colectivă nu poate ținti decât să fie unanimă".

Emil CIORAN

Teodorescu, la Sterie Ciumetti. Noi însă nu ne putem opri niciodată. Expresia noastră este marșul. Mizeriile cari ratează viața celorlalți oameni, ca foamea, drumul, obosirea, epuizarea, pe noi nu ne ating. Erorile, viciile, alunecările, căderile omenești, pe noi nu ne pot înghiți, nu ne pot birui. Chemări de dincolo de noi ne cântă în vine. Suntem prima generație care depășim orice, cari nu putem fi furați de fluviul vieții. Acele cuvinte teribile: "spuneți-mi cine a mers departe pentru că eu vreau să merg și mai departe", în sfârșit, pentru prima oară capătă sens și în viața românească. Compromisul ne este străin, ne plac atitudinile nete; ori învingem, ori murim. Nu suntem legionari în virtutea unui act de voință al nostru. Chemările cari ne bat în sânge vin de dincolo de noi, vin prin rădăcinile ființei noastre, din altă lume. Căci astăzi există în România un criteriu după care poate fi măsurat coeficientul vital al românilor: este gradul în care cineva este copleșit de legionarism. Numai cei excesiv de vii, de autentici și plenari, pot fi legionari. Ceilalți pleacă. Cei sleiți, cei hibridi, cei infirmi, pot fi orice: donjuani, democrați, avocați, deputați, însă numai oameni plini nu. Căci legionarismul este în primul rând o nepotolită nostalgie, o tumultuoasă desfășurare de vitalități și efluvii. Numai cine nu poate fi înghițit, compromis de viața de toate zilele, rămâne la noi. Numai cine a fost ars în tinerețea lui de vise, întrebări și îndoeli. Adică, cine cunoaște cenușa și amărăciunea iremediabilă, leșiatică, a căderilor. Căci din punctul acesta de vedere legiunea reprezintă pentru setea omului modern de a cunoaște trăiri telurice, efervescente, epice, un ocean. În nesfârșitul pustiu al vremurilor de azi, fără Dumnezeu și fără mituri, fără rugăciuni și fără incantații, legiunea este singura realitate care mai fascinează, singura măreție care mai ametește. Mulți se uită la fenomenul legionar și cască gura. Este treaba lor. Pe noi nu ne interesează dacă această infirmitate, imposibilitate de adaptare la curgerea noului veac românesc, le este organică sau accesorie. Știm numai că suntem singuri în lume, orfani (Bălcescu, Eminescu, Pârvan, singurii cari puteau fi părinții noștri, au murit de mult. Despre A. C. Cuza este bine să nu vorbim). Înaintașii noștri au pregătit singurătatea noastră și dacă n'ar fi legionarismul care să umple vidul din noi, care să ucidă iadul care ne paște nemilos în suflet, am simți cum ne-ar cuprinde spaima și înghețul. Prietenii mei nelegionari trăesc azi această spaima, sunt cuprinși de acest înghet. Personal îmi este mila de ei, dar ce pot face eu pentru dânșii! Pustiul care se întinde în sufletul lor, desnădejdea în fața bucuriilor albe ale vieții, negația care o reprezintă ei pentru lumea mea legionară de vulturi și Arhangheli, de înălțări și superiorități, nu se poate mântui cu o vorbă bună. Toată ura, cu care suntem tratați, nu este altceva decât invidia lor, că nu se pot încadra vieții legionare, cu exuberanță și tinerețe, cu biruinți și măreții. Trec alături de noi, ne turbură, dar destinul lor acesta este: vor cădea cu toții ca să illustreze înălțarea noastră. Străchinaru, spunea un camarad, a slobozit odată cu sufletul său și un superb țipăt: "vreau să fiu cât mai mult legionar". Cine simte că viața nu este numai o armonie, adică o scurgere leneșă, uniformă de obosiri și ratări, poate înțelege această sete. Căci ceea ce mă enervează azi este că ceilalți oameni nu pot înțelege acest simplu și groaznic adevăr la care am ajuns noi legionarii: noi n'avem ce face cu viețile noastre. Suntem disponibili, singura generație cu adevărat disponibilă, nu în sens gidian, adică gata pentru noui călătorii, pentru noui aventuri, ci gata pentru o totală lepădare de sine. Suntem disponibili și pe toți ne cutremură o întrebare: până unde ne putem noi dărui, în ce grad ne putem uita pe noi.

INADERENȚA INTELECTUALILOR BUCOVINENI LA FORMELE ARTEI ROMÂNEȘTI ACTUALE ¹⁵⁸

de George MACRIN

Omul se adaptează la medial social și spiritual ca și la medial geografic. Dar chiar "adaptarea" e o dovadă că omul rezistă influenței mediului, și caută să-l depășească, să-l stăpânească. Omul trebuie să găsească mijloacele cele mai "adaptabile" pentru a stăpâni mediul. Atâta putem trăi într'un mediu cât timp nu se găsește cineva cu mijloace mai perfecționate pentru a ne lua locul. Tot progresul tehnic și științific de aiurea trebuie împământenit la noi. Aceasta o cere în primul rând adaptarea la mediul economic. Adaptarea la medial social ne cere alte lucruri. Așa pentru fiecare funcțiune socială. Adaptarea la mediul literar nu e oare o trebuință dintre cele dintâi? În principiu orice "adaptare" trebuie să țină cont de toate valorile temeliei sociale a comunității. La începutul veacului al XIX-lea, noi n'aveam decât cronicile și câteva încercări stinghere în literatura cultă. Costache Negruzzi, Alecsandri și toată pleiada dela 1840, au adoptat formele literare din Apus, dându-le un fond românesc. Adaptarea a continuat și continuă. Puțini literați români s'au putut emancipa de greutatea Apusului și în ce privește fondul. O desvoltare a formelor împământenite se observă pentru toată istoria literaturii noastre. Poezii bune apar de timpuriu, nuvele mai târziu (1840; iar romane după 1850). Forma e mai perfectă, pe vremea lui Eminescu, decât pe vremea Văcăreștilor, măcar că Eminescu vedea în contemporanii săi numai prizăriți epigoni. În tehnică nu se poate vorbi de regres propriu zis. Progresul aci e continuu. Aproape de-o sută de ani s'a descoperit izvorul nesecat de frumusețe, care este literatura poporană. Artiștii români s'au adoptat aproape tot la acest izvor. Și forma și fondul literaturii poporane a inspirat pe literații români. Dela literatura populară și simple culegeri folcloristice, ajungem la forma superioară a lui Eminescu și la un întreg curent literar, Sămănătorismul. Tehnica literaturii noastre a devenit din ce în ce mai grea și mai complicată. Criticii nu văd cu ochi buni astăzi repetarea stilului lui Coșbuc de pildă. Și poeții se feresc să mai scrie chiar în stil sămănătorist. Majoritatea scriitorilor mari scriu romane și aci conflictul e mai mic, în poezie însă forma, și fondul în parte, par atât de deosebite încât un sămănătorist de talia d-lui Iorga declară că "nu înțelege nimic" din poezia modernă. Inaderența Sămănătorismului la actual e evidentă, ea e inevitabilă, deoarece în mod inevitabil se desvoltă tehnica literară. Ce să înțeleagă cineva deprins numai cu versurile și armonia ușoară a lui St. O. Iosif, din Tarotul lui Mircea Streinul, care e adevărată simfonie poetică. Desigur tot atâta cât înțelege un profan în muzică din simfoniile lui Beethoven. Nu e de mirare că nici unii poeți bucovineni, ceva mai deplasați, n'au ajuns să înțeleagă aceste începuturi de artă superioară, care pe deasupra mai ia și aspecte neîncercate românești. Ca să nu spunem pentru aceștia, decât că nu i se putea pretinde lui Beethoven să scrie arii de cantonete, ca să le poată înțelege cobzarii țigani. In Bucovina fenomenul acesta e mai complicat. Ultima generație sămănătoristă bucovineană, a avut nenorocul să crească într'un mediu german. In majoritate ea constă din desrădăcinați. Intelectualii bucovineni au fost siliți să neglijeze spiritul și formele perfecte ale artei românești, trebuind să se adapteze formelor și fondului artei germane. Literatura germană cu înălțimile ei nu poate fi decât folositoare cu condiția ca să stăpânești în primul rând valorile tale naționale. Ea a venit însă pentru intelectualii bucovineni în perioada formației. Găsim astfel,

¹⁵⁸ - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul I, Nr. 11, 15 Iulie 1936.

profesori universitari români la Cernăuți, cari îndrugă o pocitanie de românească de te umflă râsul. Intelectualii bucovineni dacă mai cetesc câte-un roman, încolo n'au habar de ce se petrece în literatura românească. Nu vorbesc de cei câțiva profesori de română, și-apoi personal cunosc și alte exceptii, dar trebuie să repet, excepții. Urmările acestei inaderențe la actual sunt desigur dezastruoase. Întâiu intelectualii neînțelegând și nedându-și silință să se apropie de ceea ce-i dă scriitorul adevărat, cetesc numai literatură ușoară. Vizitați bibliotecile intelectualilor bucovineni și veți găsi pe lângă câteva volume de literatură clasică, câte un car de romane din "colecția celor 15". Acum de cei ce se duc hai să nu mai zicem nimic, dar cei ce vin? Copiii în loc să găsească astăzi literatura cea bună și românească a înaintașilor, în loc să deie peste cronicile de aur ca micul Mihai Eminescu în casa dela Călinești, dau peste colecția celor 15 și peste Sherlock Holmes. Al doilea, "bun" fiind egal cu "eftin", artiștii se pot cumpăra dar numai pentru a scrie "eftin". La noi în Sărindar unde se fabrică literatura eftină, se găsesc o sumedenie de poeți și literati cari pe lângă colecția celor 15 și alte asemenea colecții, editează, volume de poezii, cu adevărat "moderne". Din acestea ce-i drept nici scriitorii români "nu înțeleg nimic". Lipsa unei opinii literate mărește haosul. Ajunge o recomandatie a Sărindarului sau a unui mare politician ca să devii peste noapte "mare" sau "talentat" poet. Nimeni nu mai citește nimic din ce-ai scris sau scrii dar toți te'mbrățișează cu complimente că ești "grozav", că ești "de viitor", că ești "geniu" sau mai știi cu ce. Ce selectionare a valorilor se face în felul acesta? Vina o poartă în parte și scriitorii, pentru că nu încearcă a forma o opinie literară serioasă. Și nu se grupează, indiferent de alte considerente, pentru a-și apăra scrisul lor. În Iconar s'a atras de mai multe ori atenția asupra acestui lucru. Văd că și'n Bucovina se găsesc poeți cari caută să obțină talent prin legături cu politicianii sau cu Michelsohn. Ar fi mai bine să scrie cu talentul ce-l au, că-i mai prețios decât cel obținut dela Michelsohn. Iar distinsul director care ne spunea: "Măi băeți nu știu cum scrieți voi, tineretul, mai știu și eu ceva românească, dar nu înțeleg nimic", îi răspund: "Cetește, domnule director, să zic "Stele pentru leagăn" de Radu Gyr și partea a treia a Tarotului lui Mircea Străinul, să vezi dumneata lucruri cu adevărat frumoase și românești, și te vei lămuri mai bine decât am încerca-o noi și îți se va deschide prăpastie între arta românească actuală și arta "modernistă".

LA ÎNMORMÂNTAREA CAMARADULUI GHEORGHE GLIGOR ¹⁵⁹

Cuvântul d-lui prof. univ. Dr. Traian Brăileanu.

În numele Rectorului și al Senatului aduc ultimul salut al Universității la mormântul studentului Gheorghe Grigor. Universitatea din Cernăuți a pierdut prin moartea acestui tânăr pe unul din cei mai buni studenți. Dacă o întâmplare nenorocită, dacă o boală ni l-ar fi răpit, am trebui să ne închinăm înaintea voinței nepătrunse a Divinității, deplângând împreună cu îndurerata familie, împreună cu rudele, prietenii și camarazii săi dispariția prematură a unui tânăr în floarea vieții.

Dar studentul Gheorghe Grigor a fost asasinat mișelește de o mână criminală înarmată de cei ce în întreaga lume caută să surpe temeliile Statelor naționale și să prăbușească civilizația europeană. Tânărul Grigor a fost ucis fiindcă era student român, fiindcă era naționalist român și făcea parte dintr'o organizație studentească naționalistă, care luptă cu îndârjire împotriva încercărilor criminale ale

¹⁵⁹ - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul I, Nr. 12, 15 August 1936.

comunismului jidovesc internațional de a distruge și Statul nostru național.

Lovitura pumnalului înfipt în inima studentului Grigor o simt azi toți cei legați de pământul acestei țări, toți cei ce luptă pentru izbăvirea popoarelor creștine de supt amenințarea anarhiei roșii, toți cei ce cred în Dumnezeu și în dreptatea divină. O simte în primul rând Universitatea din Cernăuți, căci Grigor făcea parte integrantă din corpul ei.

Universitatea din Cernăuți e Universitate românească și creștină. În temeiul constituției și al legilor ea și-a deschis porțile pentru toți cetățenii României, înlesnindu-le să se adape la izvoarele științei.

Dar mai presus de aceste legi și înaintea lor stau imperativele naționale. Universitatea are menirea de a crește o elită românească, de a da Statului nostru conducători însuflețiți de idealul național, de acel ideal care, născut la înfiriparea așezărilor politice românești, a condus mintea și brațele color ce au apărat pământul românesc și au întemeiat cu nespuse jertfe și suferințe Statul român de astăzi cuprinzând tot Neamul românesc.

Românii n'au făcut niciodată politică imperialistă, n'au căutat niciodată să robească și să asuprească neamuri străine. Vecinic în apărare, vecinic atacați de vecini hrăpăreți, vecinic expuși invaziilor tuturor străinilor, toată strădania lor a fost să se vadă odată și odată stăpâni la ei acasă, să poată trăi și ei liniștiți ca alte popoare, să poată munci în tihnă și să-și poată agonisi hrana pentru ei și generațiile viitoare.

Dar chiar îndată după Unire, și înăuntrul hotarelor Țării, au început uneltirile dușmanilor noștri. Întâiu subț masca socialismului și a libertăților democratice precum și a scutului minorităților porni opera de defăimare și destrămare a instituțiilor noastre de Stat. Iar acuma în urmă, printr'o întorsătură nenorocită a politicii internaționale, toate uneltirile împotriva Statului nostru se concentrează în mișcarea comunistă susținută de francmasonerie și de Internaționala a III-a.

E natural că împotriva acestei primejdii, a cărei realitate e dovedită prin evenimentele din Rusia, Spania și Franța, conștiința românească a fost trezită și, că tineretul universitar a reacționat el cel dintâiu, organizând apararea civilizației și culturii românești. Tot așa de natural este însă și faptul că toată ura dușmanilor noștri se îndreaptă împotriva acestui tineret și împotriva Universităților românești. Această ură a ridicat brațul studentului jidan care a lovit nu de mult pe un profesor român, aceeaș ură neîmpăcată a înarmat brațul care l-a răpus pe studentul Grigor, în fața mormântului căruia stăm azi.

Gestul criminal căruia i-a căzut jertfă tânărul Grigor a fost răbufnirea spontană a urii neîmpăcate a celor ce vor să ne pregătească peirea ca Neam și ca Stat național.

Semnul acesta trebuie să-l înțelegem. Nu mai avem vreme de pierdut. Nu putem aștepta cu brațele încrucișate să se deslănțuiască măcelul celor mai buni fii ai Neamului nostru, măcelul preoților și intelectualilor și robirea țăranilor și muncitorilor creștini.

Universitatea nu poate privi nepăsătoare când viața studenților români, veniți în acest oraș pentru a-și desăvârși cultura și a se pregăti pentru posturi de conducere în Statul nostru, e amenințată de cetele comuniste organizate și plătite de agenții anarhiei internaționale.

Acest tânăr student, harnic, modest, iubit de toți colegii săi pentru calitățile sale alese, pentru blândețea caracterului său, a venit din Basarabia pentru a studia teologia și a se întoarce apoi într'un sat de Moldoveni blajini, aducându-le lumină și conducându-i pe căile credinței și ale dragostei de Neam și Țară.

Visul său nu s'a împlinit. Dar noi cari deplângem moartea acestui tânăr trebuie să

grijim ca acest oraș să fie curățat de criminali, ca acest oraș să devie demn de a adăposti o Universitate românească, unde tineretul nostru să vie cu încredere și dragoste pentru a-și face studiile. Universitatea, profesori și studenți, a fost adânc lovită și jignită prin această faptă criminală.

Sentimentul de durere ce ne cuprinde în fața acestui mormânt care se va închide deasupra rămășițelor pământești ale tânărului student, nu trebuie să ne facă a uita datoria ce o avem de a lupta din răspuțeri pentru apărarea și înălțarea prestigiului culturii românești.

Tu, tinere Gheorghe Grigor, scump fiu al Universității, ai căzut jertfă în împlinirea datoriei tale de Român. Universitatea îți va păstra vecinică amintire.

Cuvântul d-lui prof. Dr. Constantin Zoppa.

Camarazi,

Însoțim azi la lăcașul de veșnică odihnă pe un frate scump, care înainte de câteva zile numai pășea alături de noi luptând pentru idealul ce ne însuflețește pe toți. El își pusese tot sufletul, toată înflăcărarea tinerească în slujba Neamului și a Bisericii. A muncit zi de zi la ridicarea bisericii din Mănăstiriște renunțând la odihna vacanțelor. Se pregătea pentru înalta misiune de preot, de vestitor al cuvântului lui Hristos, se pregătea pentru greaua sarcină pe care o au preoții în zilele noastre de a apăra biserica și credința împotriva fiilor diavolului cari vreau să dărâme și la noi bisericile și să înece în sânge mulțimea credincioșilor. A fost mai întâiu robită de ei Rusia, sfâșiată și călcată în picioare; a venit apoi rândul Spaniei, unde azi s'a încins lupta pe viață și moarte între creștini și cetele de păgâni conduse de jidani, cari dau foc lăcașurilor sfinte și ucid fără milă pe slujitorii lui Hristos. Și în Franța hidra comunistă a ridicat steagul roșu al lui Iuda, vânzătorul lui Isus. Iar la noi, tot cei ce l-au răstignit pe Hristos, organizați în francmasonerie și în așa zisele partide "democratice", se înarmează pentru a distruge Statul nostru și Biserica strămoșească.

Camaradul Gheorghe Grigor a căzut ca primă jertfă în acest județ bandelor comuniste cari se organizează cu banii Moscovei pentru a da asalt împotriva lumii creștine. În întuneric se urzesc planurile ascunse ale acestor bestii însetate de sânge. Acești criminali pun pumnalul în mâinile muncitorilor creștini asmuțându-i să-și ucidă frații de aceeași lege. Ei năimesc trădători, cari să ridice brațul împotriva celor mai buni dintre noi.

Din umbră și întuneric au pândit acești bandiți, nerăbdători să vadă curgând sânge de legionar, pentru a răpune o viață tânără, pentru a opri o inimă ce bătea pentru mântuirea Neamului nostru din ghiare de jidani.

Camarazi,

Lovitura de cuțit care a străpuns pieptul scumpului nostru frate, ne dovedește că ne găsim în fața unor dușmani înverșunați și neiertători! Între noi și ei s'a deschis de mult o prăpastie peste care nu este nici o trecere. Noi legionarii o știam și toată străduința noastră a fost să strângem rândurile tuturor Românilor și a tuturor creștinilor pentru a respinge încercarea dușmanilor lui Hristos de a ne face robi în țara noastră.

Sângele țâșnit din inima camaradului nostru îi va convinge acuma și pe acei

creștini cari mai credeau în posibilitatea combaterii comunismului cu mijloace legale, că această credință a lor este deșartă. Legile de azi sunt făcute în alte timpuri și pentru alți oameni. De când bestiile roșii au început să ucidă creștini și să calce în picioare orice lege dumnezeiască și omenească, popoarele creștine nu se pot apăra împotriva lor, decât scoțându-i în afară de lege și tratându-i ca pe niște fiare sălbatece.

Camarazi,

E sfânta noastră datorie să ne apărăm Neamul, Biserica, moșia și Tronul împotriva comunismului jidovesc care ne-a jurat peirea. E sfânta noastră datorie să apărăm pământul acesta al României Întregite cu jertfa a 800.000 de viteji; e sfânta noastră datorie să apărăm mănăstirile zidite de Voevozii noștri! Bisericile ridicate de dreptcredincioșii creștini! E sfânta noastră datorie să nu lăsăm nerăzbunată moartea scmpului și neuitatului nostru camarad.

Va veni ceasul când ne vom ridica toți ca unul pentru a strivi capul hidrei comuniste și când subț fâlfâitul flamurei Arhanghelului vom porni spre izbândă, spre mântuirea pământului scump, care a fost udat din belșug cu sânge românesc vărsat întru apărarea lui.

Și Tu, iubite camarade Grigor, ai căzut apărându-ți Țara, Neamul și Credința. Vecinic îți vor păstra amintirea camarazii Tăi, cari au muncit alături de Tine la ridicarea sfântului lăcaș din Mănăstiriște. Iar în ceasul biruinței noastre, îți vom rosti numele cu evlavie, căci ne-ai fost pildă de jertfă pentru sfânta cauză a Legiunii !

În clipele acestea de jale nespasă, când trebuie să ne luăm rămas bun dela ramășițele neînsuflețite ale aceluia care ne-a fost camarad credincios până la ultima suflare, jurăm că vom răzbuna pe toți Legionarii căzuți pentru izbăvirea României, jurăm că nu vom demobiliza până ce nu vom crea o lege prin care vom stârpi pe toți trădătorii țării, pe toți spionii, pe toți comuniștii, pe toți cei ce prin masonerie sapă la temelia Țării, și a Biscricii noastre creștine, și pe toți cari au păcătuit împotriva Legiunii

Dumnezeu să ne ajute ca să ne îndeplinim jurământul!

Rudolf RYBICZKA

MOARTEA EROICĂ ¹⁶⁰

de Mircea STREINUL

Moartea este de mai multe feluri. Ea se dobândește nu prin actul fizic, care o rezolvă, ci prin cunoaștere. Poetul visează moartea, omul de rând o îndeplinește, iar eroul o trăiește, acceptând-o fără împotrivire, ca o consecință logică a ideii superioare despre moarte. Deci, unde moartea, acest fenomen abstract prin excelență, este anticipată prin acceptarea ei nesilită, demonstrativă, convinsă, acolo putem vorbi, de moartea eroică, de marea jertfă mireană, mioritică, perfect corespunzătoare, simbolic, jertfei de peste ființă, jertfei divine.

Numai colectivitățile care numără forțe capabile de jertfa totală a persoanei lor fizice - merită existența pe plan istoric. Poporul românesc, împlinindu-și destinele, a dat numeroși eroi. Epocile de amortire ale istoriei noastre sunt urmarea nenorocită a

lașității individuale. Momente înalte, au fost posibile numai când s'au găsit destine mioritice, ca Horia sau Avram Iancu.

După războiul mondial¹⁶¹ - cu acea jertfă colectivă, culminată în Mărășeștii vitejiei românești, - se părea că, prin democrație, am ajuns la apele liniștite, dar fără adâncime, deci nepericuloase, ale unei comodități plăcute, însă de-o tragică neprevădere. Dogma căzuse; în locul ei venise dialectica democratică. Lumea uitase că numai o trăire pe plan dogmatic fortifică viața neamurilor. O continuare a trăirii prin faptul prezent, prin proiectarea lui peste viitor, ne-ar fi dus la dezastrul național.

Atunci, s'a produs, din adâncurile unui neam întreg, LEGIUNEA.

Întreaga țară plânge. Toți oamenii de bine participă la imensa durere, pe care ne-a pricinuit-o moartea lui Ion I. Moța și a lui Vasile Marin. E o cutremurare a sufletelor. Jalea e mare. Însă moartea eroică întărește conștiințele celor rămași.

Oamenii spun în clipele de față: "CÂT TIMP VOR FI SUFLETE CA ACESTEA, NEAMUL NOSTRU ARE DRUM ÎMPĂRĂTESC ÎNAINTEA-I!"

Noi - cum trebuie să urmărim pilda celor doi legionari cu semnul crucii pe frunte? Căci trebuie să li-o urmărim! Moartea eroică instituie, întotdeauna, un legământ: lupta.

Și lupta noastră care poate fi alta, decât:

PENTRU ȚARĂ, PENTRU NEAM ȘI PENTRU CĂPITAN?

ÎNĂLȚAREA LA CER ¹⁶²

Barbu SLUȘANSCHI

Cea dintâi simțire a familiei legionare, la aflarea morții glorioase a arhanghelilor ei pământeni, Ionel I. Moța și Vasile Marin, a fost jalea sfâșietoare. Dar cu tot sentimentul singurătății noastre, compătimirea nedemnă nu ne este îngăduită, ci numai umilița închinare și venerarea.

"Iar tu mamă care, atunci când legionarii îți scoteau pe brațe din casă pe cel mai mare și mai scump copil, te tânguiai: "copilu' maichii, uite de ce nuntă ai avut tu parte", să știi că rodul acestei sfâșietoare nunți e mai plăcut lui Dumnezeu decât rodul de prunci cu care ți-ar fi înseninat obositele bătrâneți..." așa spunea Ionel I. Moța zdrobitei mame a lui Virgil Teodorescu, el care era să depășească înțelesul jertfei legionare cunoscute până acum, făcând-o voluntară și conștientă și înălțând-o astfel în supraomenesc.

Moartea vitejească a comandanților noștri este o pildă, din care șovăim a trage învățăminte. Să îndrăznim a atinge giulgiul sfânt?

Cei amortiți încep a se trezi, cei desbinați încep a se uni în jurul jertfei nemaiîntâlnite, iar pizmasii vicleni, dușmani ai adevărului creștin și românesc se cutremură în hrubele lor. Până azi au mai căzut jertfe legionare doborâte neprevădit

¹⁶¹ - Este vorba, desigur, despre primul război mondial.

¹⁶² - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul II, Nr. 5, Ianuarie 1937.

de vrăjmașul dosit, până azi legionarii și-au apărat ființa și credința, înlăturând, cu jertfire de sine, pe capii uneltirilor ucigașe. Lipsea încă dovada pozitivă a întregii depășiri de sine, pilda rară cu neputință de atins fără tot atâta virtute. Nu orice legionar era vrednic s'o dea. Trebuia s'o facă cel mai bun, cel mai neprețuit dintre frații Căpitanului, cel mai blând și mai ager, cel mai învățat și mai curat dintre ei. Credința creștină s'a revelat Adevăr pentru muritorii nepricepuți abea din clipa jertfei voite a lui Isus pe Cruce. Adevărul și puterea morală a credinței legionare abea acum se vedește celor orbi și surzi. Cine mai poate cleveti acum înalta valoare spirituală a credinței legionare? Tăgada a amuțit. Dușmanii tac și înfricoșați se prefac zadarnic că nu s'a întâmplat nimic, prietenii târzii plâng și-și mărturisesc părerea de rău. Se strâng foștii nepăsători și regretă. Li se pare că ei și țara au pierdut ceva. Ce au pierdut ei, ca să le pară rău? Dece se fac părtași la plângerea unei jertfe care acoperă neamul de glorie? Jertfa n'o înțeleg, gloria o jinduesc. Nu oricine se poate strecura sub acest acoperământ. Ci numai cei gata să urmeze.

S'a întâmplat un lucru pe care neamul nostru nu l-a mai cunoscut în veacuri. Am mai avut eroi în șirul anilor după primii voievozi ai creștinătății răsăritene, Mircea și Ștefan. Dacă au murit, au fost prada mișeliei pânditoare. Ei nu și-au ales singuri soarta, nu și-au cucerit singuri cununa. Ionel Moța și Vasile Marin și-au dobândit-o cu voință, și așa se așează mai presus de toți înaintașii.

Un popor nu se oțelește fără exemple mari înaintea ochilor. România de azi, robită civilizației de necredință și îmbuibare, mergea spre prăpastia neființei. De unde să iei pilda vie, ca să așezi înaintea tineretului un tip ideal de Român, către a cărui desăvârșire să năzuiască? Fiecare popor și-a definit ființa fizică și morală într'un erou ideal, supraomenesc, pe care educatorii îl exaltă și îl cultivă în sufletul tinerimii. Noi nu-l aveam. Cultura noastră cosmopolită își căuta idealurile pedagogice peste granițe, poporul uitase să mai cânte haiduci mărinimoși și se îndemna spre necredința zeflemistă a orașelor. Virtutea curată a străbunilor patriarhali murise în inimile tuturor. Ne pândeau degenerarea, ne adulmecau hienele ademenite de stârv.

Atunci a răsunit un buciom jalnic peste țară, atunci au răsărit feciorii în verde, care cu moartea lor jurau să mântuiască viața neamului. Cartea Căpitanului ține deschisă povestea chinuită a acestor viteji. Dar cei mulți nu scot învățăminte din cărți. Acum însă vor putea să se dumirească din moartea vitejilor, spre un adevăr și o credință pentru viață. Nu-i fiecare în stare de aceeași depășire de sine, dar fiecare poate să trăiască pentru credință, pentru care cel mai bun știe să moară.

Felul morții arată abia cât de neprețuită era viața cuiva. Dece au oare mulțimile nevoe de asemenea dureroase exemple? Dragostea nouă ce vedem că răsare, cât e oare de adâncă și rodnică? Zădărnicia înduioșării trecătoare ne desguștă. Durerea înfiptă adânc are o singură cale bărbătească de vădire: a faptei, potrivit credinței pentru care au voit să moară pilduitorii noștri. Cununa morții a dat acum viață vie adevărului legionar. Românii s'au cutremurat văzând a ceea eroismul legendar atât de aproape de ei și totuși cu atât de mult mai presus de înzestrările și deprinderea lor. Dar n'au pătruns tragedia sufletului de luptător a lui Ion I. Moța care, după patrusprezece ani de strădanie și suferințe, chinuit de necredință, josnicia și mișelia stăruitoare a semenilor, și-a desăvârșit cu voință destinul pământean prin jertfa vieții, prin care, o înțelegere mai presus de omenesc îi arăta, că va da suprema consacrare crezului său legionar. Pentru noi, prin jertfa sa, și numai pentru că el este cel care a făcut-o, credința legionară se înalță în sublim. Numai o astfel de moarte și numai a unui astfel de om putea aduce consfințire credinței legionare.

Dacă Ionel Moța și Vasile Marin și-au dat viața pentru apărarea lui Hristos și a civilizației creștine, toți trebuie să fim gata să o facem. Aceasta e moștenirea ce ni s'a lăsat. Nu vom uita că Ionel Moța este cel ce deține jurământul Căpitanului. Acest jurământ l-a luat cu sine la Cer. Cu pilda lui înainte, cu chezașia lui de dincolo de moarte și sub ordinul Căpitanului, legat față de cel mai sublim erou al Legiunii, vom pași orbește spre biruință sau spre moartea legionară. Și una și alta pot veni, dar de pe acum, prin fapta lui Ioan I. Moța și Vasile Marin, Legiunea e nemuritoare, ca pildă de glorie creștină și românească și ca învățământ de virtute pentru toți cei ce vor veni.

"ÎNSEMNĂRI SOCIOLOGICE" ¹⁶³

de Liviu RUSU

Revista aceasta, una din cele mai bune din câte apar azi pe pământul românesc, și-a încheiat al doilea an de apariție.

În Cernăuți, unde culturalitatea oficială nu prea strălucește în valori creatoare, existența dârză a Însemnărilor Sociologice, răsunetul lor în țara întregă, capătă un sens de viață adevărată. Adevărul - politic, științific, artistic - e acela în virtutea căruia trebuie să-și justifice dănuirea cinstită orice acțiune omenească. Acesta este secretul apariției regulate a Însemnărilor Sociologice. Personalitatea d-lui profesor Traian Brăileanu, garantează permanența adevărului lor legionar.

Pentru ICONAR care se străduiește să umple pe aceiași linie golul anei activități artistice, Însemnările Sociologice ale d-lui profesor Traian Brăileanu sunt un îndreptar, așa cum au fost, acum doi ani, momentul hotărâtor pentru drumul bun pe care l-am apucat. De aceia bucuria biruinții lor este și a noastră. Găsim confirmarea înainte mergătoare a propriilor noastre năzuinți.

Este bine să mărturisim, la împlinirea acestor doi ani, mari pentru bogăția de gânduri cari i-au luminat, rolul ce l-au avut Însemnările Sociologice în redeșteptarea scrisului românesc dela noi.

În Bucovina lui Mihai Eminescu, a lui Ciprian Porumbescu, a marelui mitropolit Silvestru, - care nu-și mai găsește asemănător -, a lui Ion Grămadă, azi există un singur scris: cel creat de Însemnările Sociologice. Pe celalt, oricâtă cerneală s'ar consuma, nu-l mai citește nimeni.

CONDAMNĂRI ȘI ISPĂȘIRI ¹⁶⁴

de Barbu SLUȘANSCHI

Era achitărilor entuziaste ale tineretului naționalist, ajuns în fața jadecății pentru credința sa, a trecut. Am intrat în zodia condamnărilor. E un semn nou, vorbitor.

Ce a fost condamnată la București, o faptă sau o credință? Sau a fost condamnat însuși principiul moral după care o infamie trebuie ispășită? - Două concepții stau față în față. Una pedepsește infamia, întemeindu-se pe morală, alta condamnă "violenta", bazându-se pe un cod. Cel ce comite o mârșăvie e "nevinovat" după cod. Dar atunci, oare de ce are remușcări, de ce îl roade căința și râvna ispășirii îl împinge către cerșirea pedepsei? Ce resort a jucat în conștiința vinovatului, ca să-l facă să

¹⁶³ - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul II, Nr. 7, 1937.

¹⁶⁴ - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul II, Nr. 7, 1937.

dorească împăcarea prin ispășire? Dece chemă pedeapsa corporală ca pe cel mai mare bine? - Pentru că era singurul mijloc să se lepede de povara sufletească a vinei. "Am fost josnic și marșav, vreau să ispășesc". Poți refuza acest bine fratelui tău vinovat? Să nu-i dăruiești binefacerea pedepsei aducătoare de pace sufletească?

Vinovatul a primit-o cu lacrimi și sărutare de recunoștință. Se spălase de rău. Morala ispășirii își arătase puterea.

Acestea s'au petrecut într'o odaie de cămin. Acolo legea morală a împărțit și a tămăduit.

Dar apoi au aflat despre acestea oamenii codului. Au căutat să talmăcească și n'au izbutit decât să răstălmăcească pe priceperea lor. "Violență" au strigat ei, "teroare îi anarhie" au spumegat ei cu răcori în spate, "cuțite, funii și pistoale..." - Până azi numai jidovilor le fusese dat să răcnească "Oi-vei" și "Gewalt!", adică "aoleu" și "violență!", strigăte ancestrale, naționale, istorice. Dar iată, prin contagiune sau prin adopțiune, groaza de violență devine o psihoză și o lozincă endemică a ordinii de Stat. Este psihoza celor pentru cari supremul bine este trupul și averea lor, încât suprema crimă este aceea care atentează la trup. Oare nu răspunde codul tocmai acestei vederi a lucrurilor, când sancționează cu asprime delicturile materiale, ignorând crima morală? Cine pedepsește necredința, lașitatea, josnicia, trădarea, când ele nu prejudiciază bunuri materiale? Iar când dimpotrivă aduc avere și măririi, care închinător al codului materialist nu le folosește?

"Gewalt!" a strigat în Casa Legiuitoare un dregător al ordinii publice, clevetind, ponegrind, calomniind pe cei care s'au încumetat să răstoarne lucrurile, iscodind pedeapsa fizică pentru crima morală și asumându-și să apere ordinea morală împotriva celei materiale. Iar tinerii anarhiști au răspuns ținând calomnia, asumându-și răspunderea faptului consumat și justificând dreptul de a pedepsi infamia cu bățul.

Și s'a ajuns la judecată. "...Căci nu există nici o temniță care să poată omorî Credința mea", a spus unul din Cei Șapte. "Nu șase ani de pușcărie dar nici moartea nu mă va putea face să renunț la ea" a spus altul, "Neamul și istoria ne-au achitat" a spus un al treilea.

Ah, neputință sufletească a celor cari nu pricep legea ispășirii! Nu vedeau ei, oamenii codului de azi, că ea e numai o fărâmă dintr'o Credință pe care nimic n'o poate clinti! Cei ce condamnă, se condamnă pe sine. Vor veni zile când vor dori mâna care pedepsește, vor râvni despovărarea de păcat cu prețul cât mai dureros al cărnii lovite. Vor geme de căință în ziua când vor pricepe binefacerea pedepsei. Dar deslegarea ispășirii nu le-o va da nimeni.

VEAC NOU DE SLOVĂ CURATĂ ¹⁶⁵

de George ANTON

Ne amintim, cu atâta bucurie în suflet de slova bună ca aghiazma a timpului de cărturare vlădicească, în care mânăstirile au fost vatra învățaturii ziditoare de suflet. De câte ori n'am aprins în gândul nostru candelă de recunoștință izvoditorului de slova curată Varlaam, cel cu "Cartea rumânească de învățătură", ori lui Dosoftei făuritorul "Psaltirii în versuri", despre care Neculce spune ca: "Adânc din cărți știa și deplin călugăr și cucernic și blând ca un miel"... Citiți și recitiți, de câte ori vi-i sufletul doritor de slova bună, pe Antim Ivireanul cel cu "Floarea darurilor", ori pe

Grigore Ureche, iconarul lui Vodă Ștefan. ("Era acest Ștefan Vodă un om nu mare la stat... La lucru de războaie meșter; unde era noveie, însuși se vâra ca văzându-l ai săi să nu îndăpărteze. Și pentru aceea rar război de nu biruia"). Fiecare veac din trecut până aproape de valeatul nostru, l-au însemnat făclierii duhului rumanesc, ctitori ai graiului și-ai legii noastre, cu trâmbe de lumină ce stăruie în inima vremii. Dar acest tezaur de slovă a străbunilor căruia nu degeaba i s'a spus: "literatura religioasă", n'a încetat să fie călăuză, îndreptar de seamă și al cărturării celei lumești, de-atunci până astăzi. Și, dacă multe din aceste scrieri au înfrânt timpul, aceasta se datorește tocmai proșpețimei vii, de aghiazmă, ce cuprind în înțelesul lor. De înrâurirea binefăătoare a slovei religioase nu s'au împărtășit numai cronicile Dela Dosoftei, la Iancu Văcărescu, primul stihuitor profan, preocuparea de Dumnezeu, neam și țară se arată cu tărie. "Urmașilor mei Văcărești, las vouă moștenire creșterea limbii rumânești, și a patriei cinstire". Tot așa și la prozatori. Nicolae Bălcescu scria lui Ion Ghica, vizând referințele tragice de atunci ale fraților ardeleni: "Până când un popor nu va exista ca nație, n'are ce face cu libertatea". Iar în articolul: "Despre starea socială a muncitorilor plugari", stigmatizează relele de atunci cu o axiomă foarte potrivită și celor de astăzi: "... vai de acele nații unde un mic număr de cetățeni își întemeiază puterea și fericirea lor pe robirea gloatelor. Ele pier!"

Democrația este
pornografie politică
așa cum literatura
pornografică este
artă democratică.
Tr. BRĂILEANU

Această ținută profund rumânească face parte integrantă mai ales și din scrisul arieșilor Vasile Conta, Pârvan, Gheorghe Coșbuc, Ion Creangă, Alecsandri și Mihai Eminescu, a căror luminozitate pururea nesecată va întări sufletul neamului lor, ferindu-l de întuneric. Și într'adevar, câte vâltori nu s'au abătut asupra rumânimii! Marele război al lumii pare, însă, că fu mai înverșunat, aducând în mijlocul nostru moarte, dar și toate miazmele josniciei omului animalizat. Câtă neghină ne-a aruncat diavolul în holda sufletului! Cu osebire îndată, după război, au vremuit ani de grea încercare. De peste Nistru, "fiara roșie" își întindea gâtul stăruitor. Avea chiar slujitori în inima țării. Numai providențiala luptă a Căpitanului i-a oprit să înalțe semnul roșu al prăpădului. Prinseră apoi, totuși, să folosească toate uneltele de ponegrire, și de lovire a țării, dela rânjetul și sărutul Iudei, prin vânzare pentru arginți, până la înnebunirea rumânului cu rachie și slovă otrăvită.

Și-au umplut târgurile și satele cu crâșme și gazele purtătoare de otrăvitoare ispită a fiarei roșii. (Socotiți că numai în Cernăuții vornicilor rumâni de odinioară, mișună ca năpârcile o sumedenie de tipărituri jidovești, în frunte cu cele aduse din Sărindar și desfăcute în viesparul din strada Iancu Flondor, - care ar trebui ars numai pentru că a cutezat să terfelească numele marelui Eminescu făcându-l firmă). Ci, iată, arhanghelul a tras sabia și atunci toți adevărații meșteri ai cuvântului, se încinseră cu putere nouă și condeiele lucesc tot mai mult ca sulițele și ca săbiile. Odată cu desfășurarea tuturor planurilor de lucru, omul nou brăzdează adânc firea stricată a lumii de azi cu ascuțișul slovei sănătoase. "Pământul strămoșesc" fu piatra de hotar la început de viață nouă, tranșee a Legiunii în care însăși Căpitanul a veghiat "cu fața la dușman". Alături de el, falanga sublimă a primilor comandanți: Ion Moța, Ilie Gârneață, Corneliu Georgescu și Radu Mironovici. Pentru vădirea ținutei ce i s'a imprimat revistei și mișcării, dar cu emoția ce-o am la citirea Evangheliei, reproduc următoarele știre din articolul lui Ion Moța intitulat: La icoană: "De la Icoană și Altar am pornit, apoi am rătăcit o bucată de vreme purtați de valorile omenești și n'am ajuns la nici un mal, cu toată curățenia impulsurilor noastre. Acum cu sufletul greu,

răzlețiți, sfârtecați, ne strângem la adăpost, la singura căldură și alinare, tărie și reconfortare a noastră, readucătoare de puteri, la picioarele lui Isus, în pragul orbitoarei străluciri a cerului, la Icoană. Noi nu facem și n'am făcut politică, o singură zi în viața noastră. Noi avem o religie, noi suntem robii unei credințe. În focul ei ne consumăm și în întregime stăpâniți de ea, o slujim până la ultima putere. Ion Moța! Sublima întruchipare de profet-erou. De pe atunci, din 1927, el trăia doar în preajma jertfei pentru desrobirea unui neam...

Aceeași mărturisire mucenicească o vom găsi și în revistele Axa, Cuvântul studențesc și Vestitorii. Iar după ele a purces, grea de miez, avalanșa de reviste, gazete, broșori și cărți legionare, între cari cea mai luminoasă - adevărata "lumină din lumină", - veghează cartea Căpitanului: Pentru legionari.

Și se petrece acum o luptă sângeroasă, ca în Spania, cu doosebire că e mai ales a duhului. A duhului bun împotriva celui rău; a luminii împotriva întunericului, a Legiunii Domnului, împotriva slugilor lui Satan. Cărțile, revistele, gazetele și broșurile sunt acam tancuri, tranșee, mitraliere și granate. Se dă lupta scrisului bun, propovăduitor al mântuirii rumânești, împotriva scrisului scârbavnic și mocirlos al Iudeilor și Fariseilor ce fac din teighelele lor școală a hulei de neam și a banditismului, a preacurviei și a francmasoneriei, până la momeala în comunismul ucigător.

Dar biruința iat'o! Dreptii se veselesc cu ea. Uneltele de luptă nu sunt materie goală. Ostașii ce le folosesc sunt luminați de credința în Dumnezeu, de dragostea de lege și moșie strămoșească, de iubirea către fratele rumân sărăcit de înstrăinare.

LUPTĂTORI ȘI DOCTRINARI ¹⁶⁶

de George MACRIN

Noi suntem liberi, sau putem fi față de natura etern încătușată în legi. Față de semenii noștrii suntem numai luptători pentru libertate. Lupta o ducem singuri sau grupați, organizați și înarmați.

Dar nu toți luptă pentru libertate. Unii se dau bătuți fără luptă. Alții luptă și pentru cei neputincioși, aceștia pășesc înainte căci sunt făcuți pentru luptă. Ei au biruit dela început moartea și s'au logodit cu ea: luptătorii.

Alții stau deoparte, privesc, discută, interpretează, critică, sau încurajează, "doctrinarii". Așa pretind ca se numesc ei. Vorba lor mai adese formula de luptă, ei și-o doresc adevăr dogmatic. Sunt interesați în luptă și contribue, măcar indirect, criticii și încurajatorii, dar biruințele se câștigă ca spada, cu cuvântul, cu scrisul, cu fapta luptătorilor. Mai pe urmă vin întotdeauna doctrinarii. E un rezultat al constituției noastre care nu poate interpreta decât faptele sau raporturile dintre faptele, ce există undeva, în noi, sau în afara noastră.

Mai întâi a trebuit să cadă corpurile ca pe urmă știința să poată stabili legile căderii. După ce legile naturii s'au stabilit, omul a găsit aplicațiuni permanente, el a început a exploata, a stăpâni prin cunoașterea legilor mediului înconjurător. În luptele dintre oameni, legile, doctrinele, formulele, nu mai au o întrebuintare permanentă. Ele își pierd, cu timpul eficacitatea în fluidul uman mereu variabil, neinterpretat, nefixat el însuși prin legi eterne. E o slăbiciune principială, a tuturor formulilor politice. Ele se uzează începând din clipa în care au fost perfect

¹⁶⁶ - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul II, Nr. 9, 1937.

cunoscute. În luptele sociale s'au întrebuințat, în analogie cu experiența plină de succese din domeniul științelor exacte, - unde omul ajunge stăpân prin cunoașterea legilor naturii - o serie de legi cu tendințe de precizare și perfecționare și s'a putut crede că cine va cunoaște legile mediului uman, va deveni stăpân. Al cui? Și cât timp? Căci noi ne putem stăpâni adversarii prin cunoașterea legilor cărora ei sunt supuși, dar și adversarii sunt liberi să se supuie legilor cari le convin lor și numai lor.

Orice formulare doctrinară poate aduce folos momentan, dar ea are desavantajul că înseamnă legile pe care ți le-ai ales și i le aduce la cunoștință și adversarului. Trupa cea mai bună ar fi deci aceia ce e pregătită a interpreta ori ce formulă, ori ce fel de luptă. La rândul for formulele, ca rezultate efective sunt acelea pe care le dau Căpitani, în momentele necesare, nu cele stabilite de mai înainte de doctrinari.

Doctrina vie se găsește în fiecare luptător adevărat, ea se numește credință. La începutul oricărui veac nou sta un fundament de credință, nu o doctrină. Luptătorul biruiește prin credința sa. Aceasta îl mână la luptă, îl ține pe poziție până la sfârșit, toarnă în el fluvii de energie. Și după ce dușmanii au fost răpuși și cerul s'a liniștit, luptătorii își reamintesc fazele luptei, mișcările lor, ale adversarilor, și adese, lucru ciudat, ei observă că mișcările acelea se puteau încadra în legi, în doctrine. Din luptele cari au trecut, ei păstrează dârzenia și "experiența", pentru alte lupte. Dar luptele noi nu mai repetă în mod identic pe cele vechi și deci experiența istorică, nu se cristalizează nici odată în știință propriu zisă. Așa dară luptătorul însuși poate avea atitudini doctrinare.

Simțim două îndemnuri. Ce sa creștem în noi: tipul doctrinarului sau al luptătorului?

Tema de rezolvat. E de construit un stat nou, ridicat pe un nou suflet național și o nouă ordine morală.

Nu e vorba de un "stat democratic" sau "comunist" sau "naționalist" ci de un stat puternic. Problema jidovească, e numai o anexă, ca și atâtea altele. În mod natural creind statul puternic vom ajunge la statul național.

Dar statul e numai o haina, o armură a unui organism. În statul național organismul e națiunea. Nu i se poate da unei natiuni calapodul fix după care să-și croiască haina. Căpitanul spunea odată: "Noi nu suntem ca femeile să ne croim un stat la modă, ca la Paris, la Berlin sau la Moscova". Iar în altă parte: "Cum va fi statul legionar? Așa cum ni-l vom face". (Cărticica șefului de cuib, p. 67).

Statul național va crește în mod organic pe trupul refacut al neamului. El începe printr'un consens educativ, spiritual, care prepara organismul ce va secreta în mod natural statul. Statul național e construit în mod artistic (T. Brăileanu, *Însemnări Sociologice*, II, 1, *Artiști și artizani*), de către Căpitan. El există azi numai în intuiția Capitanului. El începe a fi simțit în plasma lor proprie de către legionari. Numai Capitanul și apoi legionarii pot sesiza această realitate, încă invizibilă, spirituală.

Intervin, acum, spectatori din afară de Legiune cari observă că toate ar fi bune dar "legionarilor le lipsește o doctrină". Și închipuindu-și că fac un real serviciu țării, se apucă sa formuleze doctrine. Ni se prezintă astfel un nou tip de stat, potrivit pentru toate locurile, destul de anațional, numit "statul național". Acesta îndeplinește condițiuni precise, patentate de doctrinari.

În acelaș mod au pornit socialiștii, ei au lansat o serie de "doctrine", simple formule - asupra statului socialist, pe care au început să-l construiască în Rusia. Dar statul comunist rus nu e nici pe departe ceia ce visa Karl Marx, el se modeleaza azi îndepărtându-se de concepția clasică, în mâinile lui Stalin.

Trebuința de a avea și naționaliștii o "doctrină" e pricinuită de atmosfera preparată de socialism.

Nu e necesar să avem doctrine patentate, ci luptători pregătiți, plini de credință, de spirit de jertfă, de abnegație și perseverență pentru Căpitan și Legiune. Se vor găsi și formulele justificative. Le vor găsi legionarii înșiși și numai ei. Pentru a explica fenomenul legionar, trebuie mai întâi să-l simți, să vibreze în tine armonios, adică integral. Trebuie să fii legionar întreg.

Am văzut dăunăzi cum interpretează "doctrinarii" din afară, atitudini legionare. Era vorba de procesul trădării care a fost pedepsită acum un an. S'au găsit doctrinari patentati cari au interpretat: "S'a isprăvit, naționalismul se autodesființează. Legionarii au început a se ucide între ei. A început drama naționalismului românesc". Rezultatul interpretărilor: În ultimul an legionarii, cel puțin și-au dublat puterile. Deci exact invers.

În concluzie n'avem nevoie de patentatori ai legionarismului.

Avem, lângă noi, o întreagă mișcare¹⁶⁷, care pornind dela o doctrina naționalistă cu intenția de-a o populariza, compromite sistematic naționalismul. Scopul era să îndoctrineze neamul întreg.

Dar noi azi simțim nevoie numai de luptători nu și de doctrinari.

MISIUNEA LEGIUNII ¹⁶⁸

de Leon ȚOPA

Mă voi strădui să nu scriu decât bazat pe fapte. Departe de mine gândul de-a face profeții sau exaltări ale unor stări inexistente. Pornesc cu intenția de-a desprinde mai întâiu contribuția mișcării studentești și legionare în dezvoltarea României postbelice, voi arăta apoi locul pe care îl are Legiunea mai ales în ultimii ani ai vieții noastre culturale, sociale și politice. După aceasta voi căuta să scot în evidență pozițiunea istorică a mișcării legionare față de problemele cruciale ale neamului nostru.

Mișcarea legionară are o misiune istorică pentru că nimeni în afară de ea n'a luat o atitudine atât de categorică, atât de profundă față de cursul interior, intim al vieții noastre naționale. Nimeni în afară de ea n'a intuit rezolvarea problemelor, cari răsar din lumea sufletului bolnav, într'un mod atât de radical și cu o pregătire atât de serioasă a mijloacelor umane - morale și materiale - capabile a da un alt curs vieții de Stat Românesc.

Hulita, primitiva, sălbateca mișcare studentească începută la 1922, a avut ca rezultat următoarele înfăptuiri:

1. Demascarea metodică, neîntreruptă a pericolelor cari pândesc Statul și Națiunea românească: bolșevismul, iudaizarea, francmasoneria, politicianismul, mizeria morală și materială. An de an s'a exercitat o critică, o atitudine de opoziție dâră, neînfricată, care daca s'ar fi redus numai la atât, ar fi rămas ca un semnal de alarmă salvator într'o lume de ruină și nepăsare.

2. Mișcarea studentească a făcut ca România față de celelalte țări europene, în afară de Germania de azi, să aiba cei mai puțini profesori universitari sau mari intelectuali jidani.

3. Lupta studentească începută la 1922 a călit cea mai intransigent naționalistă

¹⁶⁷ - Autorul se referă, desigur, la mișcarea cuzistă.

¹⁶⁸ - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul III, Nr.1, 1937, Cernăuți.

studentime de pe glob. (Să nu se afirme că studentul român nu face carte. La universitățile românești se face tot atâta carte ca și la cele mai bune universități din marile țări ale Europei!)

4. Studentimea română a pregătit formarea organizațiilor de dreapta din România și a dat naștere Legiunii. Ea a fost elementul germinator al dreptei românești, în care astăzi se scaldă atâția plagiatori și profitori.

Dacă mișcarea studentească are mai ales o contribuție critică, o atitudine centrală, atacând problemele esențiale, mișcarea legionară, care a împlinit anul acesta zece ani de activitate, se prezintă față de prima ca o fază ulterioară prin stabilirea mijloacelor de soluționare a acestor probleme. Până la Legiune România modernă n'a cunoscut ceea ce se numește organizație politică. Am avut mișcări populare, răscoale, partide politice puternice dar n'am fost în stare să creăm până la acea dată o adevărată organizație politică, socială.

Lucrurile acestea se ignorează, nu se spun, se ocolesc sau se botează cu răutate diabolică. Ele constituie însă o mândrie națională, o mare probă a geniului național! Până la Legiune România modernă n'a cunoscut ca mijloace de realizare politică alte căi decât cele ale programelor însoțite de grupări de oameni legați întreolaltă, în cazul ideal, prin convingerea că un anumit sistem de legiuiri, o anumită administrație (centralizatoare sau descentralizatoare), întocmirea unui buget, pot constitui norme supreme de conducere a unui stat. Adevărul istoric e că partidele noastre politice au fost la o distanță enormă chiar de acest "ideal politic".

În fața unei astfel de situații Legiunea afirmă un principiu absolut nou în viața socială românească: esențial pentru o acțiune de stat este formarea elementului uman, creierea aparatului cu care vei activa. Deci nu este pe primul plan programul politic ci omul căruia îi încredințez un post de muncă.

Plecând de aci organizația a primit an de an contururi tot mai precise, o sistematizare perfectă i-a permis încadrări tot mai numeroase. Loviturile pe cari le-a primit au întărit-o și i-au împregnat încrederea necondiționată în victorie.

Afirm că Legiunea, începând cam cu anul 1933 are influențe directe și puternice asupra cursului politicii interne românești, asupra educației tineretului din întreaga țară, iar în ce privește politica externă a României, ideile exprimate în mod oficial de către Căpitan, primesc, prin desfășurarea zilnică a evenimentelor externe, o confirmare din ce în ce mai pronunțată.

Vom indica acum influențele directe ale mișcării legionare asupra vieții politice interne:

1. Sguduirea produsă în țară după disolvarea gărzii de fier produce:

a) instalarea unui anumit om în fruntea cabinetului liberal îi astfel accentuarea

"Cel care vă vorbește aici are o mare mândrie și mulțumire: încă de acum 12 ani a mărturisit și a arătat cu hotărîre, în dispreț și neîncrederea multora, pe omul sortit să ne fie Căpitan, pe omul fără de care generația noastră e incapabilă de a-și împlini misiunea: Corneliu C o d r e a n u. Atunci, în 1923-24, n'am fost crezut, am rupt multe prietenii pentru crezul meu și m'am înstrăinat în bună măsură de Cluj și de Ardeal. Dar eram încredințat că am văzut bine, că am sfătuit bine și că viitorul îmi va da dreptate".

Ionel I. MOȚA

disensiunilor din partid;

b) depărtarea continuă a d-lui Vaida de unele cercuri țărăniști (motive misterioase au provocat căderea ultimului guvern țărănișt), nașterea frontului românesc;

c) încercarea d-lui Goga de-a se uni cu fosta gardă de fier și unirea cu LANC-ul;

d) politica simulant naționalistă a guvernului liberal actual;

e) național-țărăniștii, prin opoziție, alunecă tot mai mult spre stânga.

Pretutindeni se vorbește de spirit nou, toți încearcă să formeze cadre ale tineretului, toți defilează și toți nu vor puterea decât.... cucorița.

Influențe educative (I) și culturale (II);

I). 1. pregătirea premilitară;

2. straja țării (direct inspirată - în formă - de cărticica șefului de cuib);

3. taberele de muncă obligatorie.

II). fonduri grele întrețin reviste, edituri mari publică opere ale "adevăraților tineri", se tipăresc opere de îndrumare națională, se vând relativ ieftin serii de publicații pentru "luminarea satelor". Incontestabil apar și lucrări foarte serioase. Dar e vorba de sistem. (Un exemplu: după al treilea număr din Însemnări Sociologice, revista legionară condusă de d-nul prof. Traian Brăileanu, a apărut subit "Sociologia Românească", revistă condusă de d-nul prof. D. Gusti).

Pretutindeni un răspuns legionarismului: în politica internă, în felul organizațiilor, în activitatea ideologică. (Asupra politicii externe vom reveni altă dată pe larg). Nimic nu scapă, totul trebuie imitat și dirijat în altă parte. Se repetă exact cazul Germaniei înainte de instaurarea regimului Național Socialist, când toate celelalte partide politice au devenit în mod neașteptat ultranaționaliste. Întrebat ce este de făcut în această situație, viitorul Fuhrer a răspuns: "Acesta e semnul că suntem tari".

Enumerarea de mai sus voește să indice în mod concret faptul că mișcarea legionară neajunsă încă la situația de-a conduce efectiv destinele României, exercită de pe acum o repercursivă bine simțită asupra dezvoltării vieții noastre sociale. Că se produce o imitare nesinceră, faptul este foarte periculos chiar pentru manevratori.

Misiunea legiunii se naște din puterea de viață a Românilor. Ea nu poate fi contrafăcută și nici deviată, căci ea este o stare de spirit, o simțire, un mare elan. Când mă întorceam de la ultimul congres studentesc ținut la Craiova am avut fericirea să stau câteva ore în jurul Căpitanului. Eram în jurul său câțiva Cernăuțeni. "Ce-ați văzut la Craiova?", ne-a întrebat. Fiecare ne spuneam impresiile: ordine, disciplină, rapoarte frumos prezentate. "Bine", a zis Căpitanul. Și apoi cu o flacără în ochi, pe care nu o pot uita: "La Craiova a fost duh legionar! Știți cum pornesc apele Bistriței din munți când se ridică zăgazarile. Așa e duhul legionar! Când vom avea Congresul tuturor Românilor?"

În această viziune a unei arderi interioare, conturând un nou relief sufletesc al Românului, trebuie surprinsă marea misiune a Legiunii. Suntem într-o situație și istorică și geografică, care nu ne îngăduie atitudini ușoare, de joc echilibrat și de facile combinații. Soluționarea problemelor noastre cruciale: formarea unui aparat de stat puternic, autonomizarea politicului față de economic prin nașterea și întărirea economiei și separarea elitei politice de cea economică, ridicarea orașului românesc concomitent cu fortificarea satului, în sfârșit și mai ales, potențarea la

maximum a tot ce este valoare culturală și civilizatorie, toate acestea reclamă o unitate de simțire, o dirijare centrală cu ecouri active până în cel din urmă cătun. Acest lucru presupune o invincibilă forță morală, o continuă educare a masselor, o neconținută frământare a energiilor naționale: iată misiunea Legiunii.

AMINTIRI DIN JILAVA - PRIMA ARESTARE ¹⁶⁹

de Mihail POLIHRONIADÉ

Pe la ora 2 sau 2:30 soră-mea bate speriată la ușă: Armata! Înțeleg că e poliția. Sar din pat și aprind lumina.

În aceeași clipă ușa e zgâlțâită violent. Deschid. În odaie năvălesc cinci sau șase comisari.

Nevastă-mea s'a sculat și ea. Și-a aruncat un șal pe umeri. E palidă dar deloc speriată. În schimb mamă-mea și soră-mea nu-și revin ușor în fire. Stau în holl ținute la "respect" de baionetele celor doi jandarmi, cari străjuesc intrarea în cameră. Tatăl meu, bătrân, e însă furios. Pretinde mandat de arestare, procurori și alte batagonii. Înjură guvernul. Îl trimite la culcare.

Cel mai în vârstă dintre comisari dl. Ilie Gheorghe, cum am aflat mai târziu - mă întreabă ceremonios:

Dvs. sunteți dl. avocat Mihail Polihroniade?

- Da. E vorba de o percheziție sau de o arestare?

- Îmbrăcați-vă!

- Aveți mandat de arestare?

- Avem!

- Lăsați că vi-l arătăm noi mai târziu.

Noroc ca n'am prea multe scrupule legaliste. Dealtfel îmi dau seama că orice opunere ar fi zadarnică și ca adept al fortei cedez fortei. Încep să mă îmbrac.

Dl. Ilie Gheorghe nu mă slăbește din ochi!

E înalt, gras, cu fata roșcovană și părul cărunt. Are "un bon papa" dar are experiență și nu m-ași mira dacă, din când în când, și-ar răcori palmele solide pe fața vreunui delicvent purpuriu.

Ceilalți comisari au început să cotrobăiască prin odaie. Pernele sunt palpate, salteaua supusă unui examen de elasticitate, somiera e întoarsă pe dos. Draperiile ferestrelor sunt virtuos scuturate. Soba pare a fi un obiect foarte primejdios. E cercetată în fel și chip. Pereții sunt ciocăniți, ca din întâmplare.

Mai greu e cu cărțile, care trebuiesc scuturate toate. Noroc că se ocupă trei comisari de această importantă operație. La birou s'a instalat personajul mai interesant din bandă. Comisarul Niculescu. Are vreo patruzeci de ani, de statură mijlocie, ras, fața tânără și părul alb colilie. Tip de polițist din filmele americane. Incontestabil inteligent și cu mult "flair". Pare că m'a cântărit repede. Pentru el sunt o gașcă în materie de comploturi. Răscolește totuși conștiincios vre-un sfert de oră printre fișe, hârtii, dosare.

- Ce faceți cu atâtea hârtii d-le avocat! Ne pierdem o grămadă de vreme. N'a găsit nimic!

- Plecăm d-le Șef?

¹⁶⁹ - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul III, Nr. 3, 1937.

Dl. Ilie Gheorghe are însă experiență și... răbdare. Ia el în primire biroul în timp ce dl. Niculescu se așează în fotoliu și aprinde o țigară.

Imediat a găsit ceva suspect.

- De unde vine asta?

Îmi întinde o scrisoare primită acum patru ani dela dl. Mircea Eliade dela Calcuta.

- Din India!

-Dar ăsta cine e?

Hotărât Mircea Eliade mi-a părut întotdeauna dubios. Poliția îmi confirmă simțămintele obscure. Fotografia e tot a lui Mircea Eliade cu barbă și învelit într'un cearceaf murdar. E fotografia lui de Joglin dintr'un ashram în Himalaia. Vrednicul polițist nu-i satisfăcut de explicațiile mele și de aceea pune și poza de o parte. Peste vre-un ceas a făcut o grămăjoară de lucruri suspecte: o agendă, o scrisoare de la Petre Comarnicescu, din Los Angeles, un caet de notițe și rezumate din cărțile citite, câteva fișe. În schimb mi se restituie respectuoas un bilet al d-lui Victor Iamandi, care va constitui o piesă esențială la proces.

Percheziția în cameră s'a terminat. Ieșim acum pe sală. La fiecare ușă câte un jandarm cu baioneta la armă.

Dl. Ilie Gheorghe cercetează cu luare aminte dulapul. Răstoarnă toate rufele, scutură hainele și le scotocește prin buzunare, își bagă nasul în pantofi, le pipăie pielea și le ciocănește talpa.

Trecem acum în odăile părinților, apoi în pod, pe urmă în beciu, în bucătărie, în baie.

Pe la cinci suntem gata. Îmi iau ziua bună dela ai mei, sunt sigur că peste două trei ceasuri voi fi înapoi. Mi se va lua o declarație și atât.

O nevoie mă sileste să mă abat de la drum. Cer întâiu îngăduința d-lui Ilie Gheorghe. D-sul mi-o acordă grațios, dar... mă însoțește.

Ciudată senzație!

Sunt oarecum jenat. Dl. Ilie Gheorghe mă privește calm dar insistent.

Renunț. Pornim la chestură.

Alaiul nostru e destul de mare. Dl Ilie Gheorghe, dl. Niculescu, alți trei sau patru subcomisari, un agent în civil și doisprezece jandarmi.

Nu-mi închipuiam că sunt atât de periculos.

Drumul până la chestură îl facem în tăcere.

La chestură sosec ultimul.

În sala mare dau de Sterie Ciumetti, de Părintele Georgescu-Edineți, de asistentul universitar Vasiliu și de alții.

Ciumetti e vesel și mândru. Ca să-l aresteze pe el singur acasă la Căpitanul s'au deplasat chestorul, trei plutoane de jandarmi cu un căpitan, doi locotenenți și doi sublocotenenți, o cisternă cu pompierii respectivi, treizeci de agenți și puzderie de comisari, subcomisari, gardieni, etc.

Strașnic de bine e informată poliția noastră:

Părintele Georgescu-Edineți, mic, slab, palid, cu o bărbuță rară, cu ochii blajini pare desprins dintr'o icoană. A fost luat mult mai brutal și preoteasa e bonlavă. Se apleacă abătut spre mine.

- Mi se pare că ne duce la Jilava!

- La Jilava?! Nu se poate!

Ba da. Așa am auzit .

Și după o clipă de tăcere.

- Cunoști pe chestorul Călătoreșcu?

- Da.
- Roagă-l să dea ordin să nu ne lase.
- Să ne bată?!
- Da. La Jilava se bate.

Am să fiu bătut ! Mi se pare imposibil. Totuși, în definitiv, de ce să nu fiu bătut ?

Ciumetti e interogat de chestor. Aștept să-mi vie și mie rândul. Ciumetti iese. Pe mine nu mă întreabă nimeni nimic.

Un domn civil, elegant între două vârste, ne strigă la catalog.

N'a fugit nimeni...

- Putem pleca, declară dl elegant.
 - Jandarmi luați-i în primire. Unul de om.
- Suntem luați în primire.

Jandarmul își înfige solid mâna în gulerul cămășii, a hainei și-a paltonului. Am impresia că e puțin nedelicat.

Mă întorc către dl elegant:

- Nu înțeleg să fiu luat de ceafă. Merg și singur.
- Domnule avocat eu v'am dat în primirea jandarmului îmi răspunde amabil domnul elegant.

Jandarmul își înfige mai zdravăn pumnul în ceafă și presează solid, cu genunchiul, șezutul d-lui avocat protestatar.

Scoborâm astfel scările.

În fața chesturei ne așteaptă mai multe autobuze.

Sunt suit într'unul din ele împreună cu Părintele Edineți, cu Vasiliu și cu Ciumetti. Restul autobuzului e înțesat de jandarmi.

Pornim.

Autobuzul iese în b-dul Pache. Mergem probabil la prefectură. Autobuzul o ia pe Calea Moșilor. Vom coti pesemne de la piață la stânga, spre Văcărești. Autobuzul trece de piață și se îndreaptă spre Belu.

Mergem la Jilava!

Trecem pe lângă Belu, pe lângă Cimitirul Evreesc, înainte pe șoseaua Giurgiului...

E încă întuneric beznă, - să tot fie sase sau sase jumătate.

Nimeni nu vorbește. Totul mi se pare așa de ciudat. În trei ceasuri violare de domiciliu, percheziție ilegală, sechestrare și deportare... cu destinație necunoscută.

De ce nu m'ar bate?

Dar bine că nu trăim sub teroarea țaristă sau - ferească Dumnezeu - hitleristă ci într'o adevărată democrație. Și că guvernul liberal e apărătorul civilizației pe aceste oropsite meleaguri.

CORNELIU ȘUMULEANU ¹⁷⁰

de **Claudiu USATIUC**

"Legionari,

Anul acesta 1937, care ne-a luat din mijlocul nostru pe Moța și Marin, anul acesta care ne-a luat pe Generalul Cantacuzino, anul acesta care ne-a luat ieri 2 camarazi căzuți în luptă, acum ni l-a luat pe profesorul Corneliu Șumuleanu, unul din marii îndrumători ai naționalismului românesc, care alături de cele 4 lumini, mari cărturari ai neamului, N. Iorga, Ion Găvănescul, N. Paulescu și A. C. Cuza, ne-au crescut pe noi tinerii de astăzi, așa cum suntem.

¹⁷⁰ - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul III, Nr. 4, Decembrie 1937.

Întreaga noastră generație legionară, care s'a simțit apărută de ei până în ultimul ceas, se pleacă în fața rămășițelor lor pământesti pe care le așteaptă de acum pământul Patriei și se roagă pentru sufletul lui pe care-l așteaptă Dumnezeu."

CORNELIU Z. CODREANU

L-am cunoscut, acum câțiva ani, în cabinetul său de lucru din strada Săulescu, unde venisem să particip la o ședință a comitetului Ligii Culturale. Nu știu de ce această întâlnire mi-a rămas așa de adânc întipărită în minte, încât, iată, îl văd și acuma cum se ridică din fotoliul său, cum face câțiva pași spre mine și, cu un zâmbet abia schițat, dar așa de sincer și curat, îmi întinde mâna. Apoi îmi caută și mie un loc și până nu mă vede așezat confortabil într'un scaun, nu se așează nici el. Această atitudine a sa, în aparență lipsită de semnificație, m'a impresionat totuși, pentru că ea îl arăta așa de limpede pe omul fin și delicat, mereu grăbit de a face bine și a-i mulțumi pe cei din jurul său.

"Numai educația și disciplina legionară vor putea înfrâna imoralitatea și corupția în care ne sbatem și vor face, după cum zice Moța, "o țară ca Soarele sfânt de pe cer".
Corneliu Șumuleanu

Era înalt, cu spete largi, bine zidit și drept ca o lumânare. Trăsăturile feței arătau o severitate uneori așa de aspră, încât i-ar fi trezit un sentiment de respect și o atitudine ordonată până și celui mai desordonat democrat. Dacă te uitai însă în ochii lui, te pătrundea până'n adânc lumina unei bunătăți calde și fără de margini care te făcea dintr'odată să vezi în el pe omul lui Dumnezeu.

Avea o mână mare, plină, masivă și caldă, în strângerea căreia se exprima parcă toată ființa lui sufletească. Din felul cum ți-o strângea pe a ta, îl simțiai numaidecât pe omul hotărât, energic, sever, dar în același timp nu se putea să nu surprinzi și o sinceritate, o căldură, o comunicare dela suflet la suflet, care îți arătau o bunătate de inimă ce te copleșea.

Sever cu sine însuși, era sever dar drept și cu ceilalți ; iubitor de ordine, nu suferea desordinea altora; pătruns de adevărurile și valoarea științei, era aspru și necrutător, cu cei ce-o profanau; caracter desăvârșit, pe omul lipsit de caracter îl socotea un tipar nereușit, un monstru al naturii, și nu era altă categorie de oameni pe care să-i fi disprețuit mai mult; stăpân pe sine în toate împrejurările vietii, când soarta îl lovea crunt, căuta să-și ascundă durerea amară care-l chinuia în adâncuri, ca astfel să-i poată mângâia și încuraja mai bine pe cei din jurul său.

Când ceasul cel rău a doborât-o pe Elvira Gârneață, cel ce i-a fost ca un părinte a stat dâr și neclintit ca o stâncă, în fața acestei nenorociri. L-am văzut a doua zi. Era parcă mai palid, vorbea puțin, gesturile îi erau însă mai hotărâte. Voia să-și birue durerea, ca să poată ogoi sfâșierea lăuntrică ce-l topia pe bădia Ilie. I-am surprins atunci totuși o neobicinuită clătinare a capului și o ușoară tremurare a buzelor, care arătau limpede chinul ce-i rodea inima.

Exemplar rar și nobil al Neamului său, durerile și nedreptățile câte se abăteau asupra acestuia, îl revoltau adânc și-l aduceau într'o stare de continuă frământare.

Om de știință pozitivă cu renume ce trecuse de mult hotarele țării, era totuși înfipt cu toate tentaculele sufletului său în credința noastră strămoșească pe care o cultiva și căreia i se închina cu sfințenie.

Iubea tineretul și-l ocrotea, idealul etnic și social al acestuia i-a încântat inima și i-a pătruns conștiința în așa măsură, încât a fost unul dintre cei mai hotărâți sprijinitori și apăraitori ai mișcării legionare.

Soarta care-a fost, de atâtea ori, ingrată cu el, nu i-a îngăduit să se împărtășească

și el din bucuria care ne-a dat-o ziua de 20 Decembrie 1937, preludiul biruinței celei mari a cărei apropiere el totuși o presimțea.

A trecut dincolo de marginile acestei vieți în seara zilei de 15 Decembrie 1937.

Dangătul durerii celei mari a răsunat din nou, chinuitor și prelung, în sufletul legionarilor.

Căpitanul l-a însoțit până la mormânt.

Legionarii toți îl poartă, mereu prezent, în inima lor.

Neamul întreg i-a aprins o candelă care nu se va stinge niciodată. Poate fi și aceasta o mângâiere pentru Doamna Clemence...

...Mâna lui cea plină și caldă o simt și acuma... ochii lui răspândesc fără încetare bunătatea lui Dumnezeu...

LIBERTATE ¹⁷¹

de Mircea Eliade

Există un aspect al mișcării legionare asupra căruia nu s'a stăruit îndeajuns: libertatea omului. Fiind în primul rând o mișcare spirituală, având ca scop creierea unui om nou și ca nădejde mântuirea neamului - legionarismul nu se putea naște și nu putea crește decât valorificând libertatea omului; această libertate asupra căreia s'au scris biblioteci întregi, și s'au ținut nenumărate discursuri democratice, fără ca să fie trăită și valorificată.

Vorbesc de "libertate" și se declară gata de a muri în numele ei, oameni care cred în dogme materialiste, cred în fatalități: clase sociale, lupte între clase, primatul economic, etc. Este cel puțin straniu să auzi vociferând în numele "libertății" un om care nu crede în Dumnezeu, nu crede în primatul spiritului, nu crede într-o viață de după moarte. Un asemenea om, când e de bună credință, confundă libertatea cu libertinajul și anarhia. Nu poate fi vorba de libertate decât în viața spirituală. Cei care se refuză primatului spiritului, cad automat în determinismul mecanicist (marxismul) sau în iresponsabilitate.

Oamenii se leagă între ei fie prin concupiscentă, fie printr'un destin familiar sau economic. Sunt tovarăș cu X, pentru că s'a întâmplat să-mi fie rudă, sau pentru că s'a întâmplat să-mi fie coleg de muncă, și deci de salariu. Legăturile între oameni, de cele mai multe ori, sunt involuntare, sunt date. Nu-mi pot modifica destinul familiar. Iar în ceiace privește destinul economic, oricâte eforturi ași face, pot cel mult să-mi schimb tovarășii de câștig - dar întotdeauna voi fi, fără voia mea, solidarizat cu anumiți oameni pe care nu-i cunosc

"Închisorile noastre, prigoanele noastre, mormintele noastre tinere! Ursitoarele au trebuit să ni le hărăzească! De aceea, le vom avea și în viitor, până în ziua biruinței pe care, totuși, nu toți o vom vedea. Căci așa a vrut și Dumnezeu: germele unei înnoiri să nu poată crește decât din moarte, din suferință. Trebuie să plătească cineva, cu suferință, păcatele care au prăbușit un neam, trebuie să răscumpere cineva prin durere mântuirea de mâine (nu pentru vreun dor de răzbunare al lui Dumnezeu, ci, poate, pentru a-l dovedi, astfel, că mai este rodnicie sufletească într'o lume condamnată). Nici Mântuitorul n'a putut birui fără suferință și jertfă; să constatăm faptul, fără a mai scruta pricinile. Cum va putea oare birui legionarul cu o viață în care n'ar cunoaște decât zile senine, cum ar putea el birui cu o viață zămislită în zodie de noroc și de netulburată mulțumire personală?"

ION I. MOȚA

¹⁷¹ - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul III, Nr. 5, Ianuarie 1938.

și de care mă leagă numai întâmplarea de a fi bogat sau sărac.

Sunt însă mișcări spirituale în care oamenii se leagă prin libertate. Oamenii sunt liberi să adere la această nouă familie spirituală. Niciun determinism exterior nu-i silește să devină frați. Bunăoară, creștinismul a fost, în timpurile sale de prozelitism și martiraj, o asemenea mișcare spirituală la care aveau oamenii prin libertate, mânați numai de dorința de a-și valorifica spiritualicește viața și a birui moartea. Nimeni nu silea pe un păgân să se creștineze. Dimpotrivă, Statul pe deoparte, instinctele sale de conservare pe de altă parte, ridicau neconținute obstacole convertirii la creștinism.

Dar cu toate acestea, setea de a fi liber, de a hotărî asupra destinului tău, de a înfrânge determinismele biologice și economice, - era mai puternică. Oamenii aveau la creștinism, desi știau bine că pot sărăci peste noapte, pot fi ruși de familiile lor rămase păgâne, pot fi închiși în temnițe pe viață, sau chiar cunoaște cea mai crâncenă moarte, moartea de martir.

Fiind o mișcare profund creștină, avându-și justificarea înainte de toate în planul spiritual - legionarismul încurajează și se întemeiază pe libertate. Vii în legionarism pentru că ești liber, pentru că te-ai hotărît să depășești cercurile de fier ale determinismului biologic (frica de moarte, de suferință, etc.) și ale determinismului economic (frica de a rămâne pe drumuri). Cel dintâi gest al legionarului este un gest de totală libertate: el îndrăznește să se rupă de toate lanțurile robiei sale spirituale, biologice și economice. Nici un determinism exterior nu-l mai poate influența. În clipa când s'a hotărît să fie liber, toate spaimile și toate complexele de inferioritate dispar ca prin farmec. Cel care intră în Legiune, îmbracă pentru totdeauna cămașa morții. Asta înseamnă: legionarul se simte atât de liber, încât nici moartea nu-l mai înspăimântă. Dacă Legionarul cultivă cu atâta pasiune spiritul de jertfă, și dacă a dovedit că știe să facă atâtea jertfe - culminând în moartea lui Ion Moța și Vasile Marin - asta stă mărturie de nesfârșita libertate pe care și-o dobândește legionarul. "Cel care știe să moară nu va fi rob niciodată". Și nu e vorba numai de robia etnică sau politică, - ci, în primul rând, de robia sufletească. Dacă ești gata să mori, nu te mai poate robi nici o frică, nici o slăbiciune, nici o timiditate. Împăcându-te cu gândul morții, atingi cea mai totală libertate care îi este îngăduită omului pe pământ.

13 IANUARIE: ZIUA MAREI JERTFE LEGIONARE ¹⁷²

de Traian BRĂILEANU

"Voi v'ați jertfit pentru Hristos și Neamul se închină în fața jerifei voastre sfinte... Și vă va da cinstirea ce n'a mai dat-o, niciodată, nimănui..."

Dați-ne o fărâmă, măcar, din marea voastră credință ce v'a urcat pe culmi cerești, ca și noi aici să mergem pe calea ce ne-ați arătat și să putem muri ca și voi..."

Cu aceste cuvinte își încheie Preotul I. Dumitrescu-Borșa prea frumoasa carte Cea mai mare jertfă legionară. Și într'adevăr așa trebuie să ne sfârșim totdeauna povestirea despre moartea eroică a lui Ion I. Moța și Vasile Marin. Au scris mulți despre acești tineri al căror sânge a udat câmpul de luptă dela Majadahonda. Camarazii lor de luptă, cei cincisprezece legionari cari au readus trupurile neînsuflețite în patrie pentru veșnica odihnă, au scris cu sufletul sfâșiat de durere despre despărțirea lor de cei mai dragi prieteni, poeți au cântat moartea lor, unii în versuri pline de

¹⁷² - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul III, Nr. 5, Ianuarie 1938.

duioșie, alții în versuri clocotitoare de avânt eroic, dar cel mai frumos imn de slavă s'a ridicat la cer din sutele de mii de suflete, din sufletul întreg al neamului românesc trezit la viață nouă, la viață închinată unei credințe, unui ideal luminos.

La 13 Ianuarie 1938 s'a împlinit un an dela moartea lui Ion Moța și Vasile Marin.

Acea zi înseamnă o creștătură adâncă în Istoria neamului românesc, înseamnă tresărirea unei națiuni întregi, la strigătul de alarmă al Legiunii: Biserica lui Hristos e în primejdie; pretutindeni, dușmanii neamurilor creștine s'au sculat pentru a dărâma lăcașurile sfinte și pentru a ucide pe toți slujitorii altarelor, pe toți cei ce se închină lui Dumnezeu și cred în nemurirea sufletului!

Nu ne vor crede, și-a zis Ion Moța, oricât am scrie și vorbi. Trebuie să dăm mărturie, marea mărturie a sângelui, ca toți să pună mâna pe rana noastră și să vadă semnele furtunei ce se apropie!

Au citit multi rânduri scrise de Ion Moța, rânduri luminos gândite și așternute pe hârtie limpezi ca cristalul, ca acestea:

"Coborâți în adâncul vostru sufletesc și întrebați-vă dacă vă mulțumește sau nu o simplă recitare de idealuri menite a fi veșnic înfrânte. Iar dacă veți simți că demnitatea voastră de om și de Român nu mai îngăduie rușinea tuturor resemnărilor, atunci împăcați-vă (pe încetul și definitiv, iar nu numai în clipa unui entuziasm trecător) cu gândul că viața voastră personală cade cu totul pe al doilea plan, și treceți dincoace, pe marele drum dureros al jertfei pentru binele altora, pentru binele Neamului, pentru slujirea lui Dumnezeu."

Aceste rânduri și tot ce a scris Ion Moța și-au primit înțeles de adevăr nestrămutat, de chemare viforoasă a tuturor la luptă și biruință, pentru Neam și Lege.

În ziua de 13 Ianuarie 1937 sufletele noastre au cuprins adevărul cuvintelor din Cranii de lemn:

Spiritul de jertfă este esențialul!

"Îngemănați cu eternitatea, morții noștri din lumea lor de dincolo, ne ocrotesc și ne îndreaptă pașii. Ei au realizat acolo, în câmpiile Domnului, o altă legiune, și ca pe vremuri când erau ființe muritoare, sunt camarazi. Mormintele lor sunt pretutindeni; ele alcătuiesc punctele cardinale pentru geografia spiritualității românești.

Ei sunt isvorul de viață eternă pentru sufletele noastre, pentru mințile noastre, pentru faptele noastre. Purtăm cu toții cămașa țesută din firele nevăzute ale jertfei lor.

Pe temelii fixate în eternitate prin sfintele lor oase, ridicăm în cântec, pentru un mileniu, cetate mândră și cuprinzătoare neamului românesc întreg".

VASILE MARIN

POEȚII ȘI MOARTEA ¹⁷³

de Barbu SLUȘANSCHI

"Legionarul face istorie cu ajutorul religios al morții" – Dragoș Protopopescu

Despre moarte cei mai multi poeți și-au spus mai ales înfiorarea cărnii amenințate. Să vadă izvorul plăcerilor prefăcându-se în putrejune respingătoare, i-a năvălit spaima animalului încolțit și pedepsit în ceea ce i se părea că dă trăirii prețul cel mai înalt: plăcerile simturilor. A vedea trandafiriul, a mirosi balsamul, a pipăi catifeaua pielei proaspete, a auzi melodia glasului îndrăgostit, a gusta sărutarea începătoare a spasmului, - ce biete lucruri fără noimă se arată ele din pragul hăului

¹⁷³ - Revista "Iconar", Cernăuți. Anul III, Nr. 5, Ianuarie 1938.

negru al mormântului!

Țipătul de sfâșiere pentru soarta groaznică a cărnii străbate cugetele, frământate de întrebări și îndoieli, ale cetii cântătorilor risipiți printre popoare și veacuri. Iată cum Villon, stihuitorul din urmă al evului mediu, vede moartea de jos, din carne, cu izbitoarea viziune realistă disprețuitoare de ocolișuri:

"Quiconques meurt, meurt a douleur / Telle, qu'il pert vent et alaine; / Sontiel se creve sur son cuer / Puis sue, Dieu scet quelle sueur ! / ... La mort le fait fremir, pallir / Le nez courber, les vaines tendre / Le col enfler, la chair mollir / Joinetes et nerfs croistre et estendre"¹⁷⁴.

Cu ce jale se gândește la soarta trupului de femeie pe care l-a iubit atât: Corps feminin, que tant es tendre... / Te faudra-t-il ces maux attendre... ?¹⁷⁵.

Resemnarea cade grea în inima bietului François "Dacă Papi, regi și fii de regi și cei zămisliți în pânțele de regină sunt astrucați morți și reci, iar stăpânirile lor trec în alte mâni, eu, biet târgovăt din Renes, n'am sa mor și eu? Lumea aceasta nu e veșnică, orice ar crede bogătașul hrăpareț, "Tous sommes soubz mortel coutel !" De scârbirea sorții sale omul "câinează moartea sa astăzi, cași ieri; mâhnirea pe atâta îi apasă inima că adeseori, dacă n'ar fi Dumnezeu de care se teme, ar face o groaznică faptă": Et advient qu'en ce Dieu enfraint / Et que lui memes se desfait. - Să se sinucidă, de groaza morții, ce paradox al firii omenești!

Nimeni n'a fost pătruns mai adânc de chinul morții trupești decât François Villon cel condamnat la spânzurătoare. Cu ce fervoare a invocat, din pragul ei, îndurarea divină și omenească! În drojdia durerii, Villon a descoperit căința și nădejdea.

Evul mediu ia cu sine vederea omenească a morții. Vine Renașterea și după ea filosofismul rece împrumutat antichității. Astfel Malherbe, constată sentențios asprimea legii firești, căutând mângâierea în poza stoică:

"La mort a des rigueurs a nulle autre pareilles / On u beau la prier / La cruelle qu'elle est se bouche les creilles / Et nous laisse crier / ... De murmurer contre elle et perdre patience / Il est mal a propos / Vouloir ce que Dieu veut est la seule science / Qui nous met en repos"¹⁷⁶.

Aceiași vedere pământească a morții stăpânește cugetarea lui Montaigne, preocupat să dobândească o desfătare cât mai senină a traiului. Scopul vieții e plăcerea. Ideea morții o turbură. Să ne deprindem cu moartea și atunci vom gusta plăcerea netulburată. "Toată înțelepciunea se rezumă în faptul de a ne învăța să nu ne temem a muri". Silința lui Montaigne este să ne însușească această înțelepciune rară, printr'o sumă de maxime potrivite pe măsura maștrilor săi, păgânii antici, epicurei sau stoici: "Aceiași trecere pe care ai făcut-o dela moarte la viață, fara pasiune și fără spaimă, refă-o dela viață la moarte... Moartea ta este o piesă a ordinii universului, este o piesă a vieții lumii. Este o parte a ta, moartea ... Prima zi a nașterii tale te îndrumează să mori cași să trăiești... Fă loc altora cum alții ți l-au făcut. Timpul care vine după tine nu te privește mai mult decât cel dinaintea nașterii tale... Toate

¹⁷⁴ "Oricine moare, moare în durere atât de mare, că pierde respirarea; fierea se sparge pe inima sa, apoi nădușește, Dumnezeu știe ce sudoare... Moartea îl face sa tremure, să pălească, nasul să se încovoie, vinele să se întindă, gâtul să se umfle, carnea să se moaie, zgârciuri și nervi să crească și să se întindă".

¹⁷⁵ "Trup feminin, ce ești atât de gingaș, va trebui să înduri aceste vătămări?"

¹⁷⁶ "Moartea are neîndurări cu nici o altă asemănătoare, zadarnic o rogi, crudă ce este își astupă urechile și ne lasă să strigăm. A murmura împotriva-i și a pierde răbdarea este nepotrivit. A voi ce vrea Dumnezeu este singura știință care ne dă împăcare".

zilele merg spre moarte, ultima o ajunge"¹⁷⁷. ("A trăi sau a muri este indiferent" - spune Thales din Milet. "Dece nu te omori atunci? - "Pentru că este indiferent")¹⁷⁸.

Nici o clipă aceste sărmăne consolări stoice nu privesc spre dincolo, spre sus. Maeștrii păgâni ai lui Montaigne, și nici el, n'au cunoscut balsamul de mângâiere și întărire al Credinței, în orbecăirea lor după un razim moral pentru instalarea mai confortabilă în existența trecătoare. Filosofia lor este pentru cei ce vor să trăiască nu pentru cei ce au să moară.

Aproape toți poeții mari n'au primit în inspirația lor lumina credinței peste durerea omenească de a muri "O, Dieu juste, pourquoi la mort?" – hohotește Musset. Leopardi, în poemul V din "Appressamento della morte" se tânguie că trebuie să moară atât de tânăr. Îi sunt dragi amăgirile vieții, moartea este "adevărul", realitatea urâtă și crudă. Tot așa o vede mai târziu în poemele "A Silvia" și "Le ricordanze" în care, evocând iluziile tinereții fericite, moartea îl lovește dureros, cași pe toți cei morți tineri, pe cari îi compătimentește, simțindu-se de al lor. Pesimismul leopardian evoluează apoi astfel încât, în fața răului cosmic, moartea pare o deslegare, care se împacă și cu farmecul dragostei acum împlinite ("Amore e morte", "Consalvo"). Desamăgirea ultimă a dragostei îl face să o redea morții înfățișarea respingătoare a descompunerii trupesti ("Sopra un basso rilievo", "Sopra il ritratto di una bella donna"). Totuși însfârșit, Leopardi va accepta moartea cu seninătatea potrivită unui poet și filosof al durerii ("Il tramonto della luna"), concluzie la care pe alte căi va ajunge Leconte de Lisle:

"Soit! La poussiere humaine... / Ses voluptés, ses pleurs, ses combats, ses remords, / Les Dieux qu'elle a conçus et l'univers stupide / No valent pas la paix impassible des morts". (L'Illusion supreme)¹⁷⁹.

Giovanni Pascoli descopere în om "il fanciullo che ha paura al buio", - copilul care se teme în întuneric.

Dar iată-l și pe Eminescu în "Mortua est!" Sufletul moartei trecând de al lumii hotar ajunge "prin ploaia de raze, ninsoare de stele", acolo unde "argint e pe ape și aur în aer" și unde risipitoarea imaginație fantastică a poetului închipuie "castele / Cu arcure de aur zidite din stele / Cu râuri de foc și cu poduri de-argint / Cu tărături de smirnă, cu flori care cânt;". Este vedenia poetică a lumii sufletelor de dincolo. Apoi însă "Gândurile-mi rele zugrum cele bune". Căci dacă totuși moartea nu este plutire într'o lume de fantasmă, ci un hău găunos? "Când sorii se sting și când stelele pică / Îmi vine a crede ca toate-s nimica". Imaginația astronomică a lui Eminescu depășește lumea stelară a spiritelor: „Se poate ca bolta de sus să se spargă / Să cadă nimicul cu noaptea lui largă"... - peste vana închipuire a unei lumi de dincolo "Si atunci ... / Suflarea ta caldă, ea n'o să învie ... / Atunci acest înger n'a fost decât lut"- Astfel moartea e lipsită de consolarea învierii. Iar ultima întrebare, dece trăești dacă apoi mori în întregime - "Au moartea ta înger, dece nu să fie ?" "Trăita-ai anume ca astfel să mori ?" - primește un răspuns desnădăjduit: „De e sens într'asta e'ntors și ateu / Pe palida-ți frunte nu-i scris Dumnezeu".

Vedem cât de inexistentă este trăirea creștină în inspirația acestor poeți. Cei mai multi rămân în planul vieții, deplorând moartea ca supremă nenorocire. Eminescu depășește viața spre a întâlni nimicul necredinței totale. Vanitatea vieții din pricina

¹⁷⁷ - Montaigne, Essais I, XX.

¹⁷⁸ - Ibidem -

¹⁷⁹ - "Fie ! Pulberea omenească, voluptățile, plânsul, luptele remușcările sale, zeii pe care i-a conceput, universul stupid, nu plătesc cât pacea nesimțitoare a morților".

morții sau desnădejdea de a muri este toată problematica ce alimentează alegerile lor meditative. Inspirația creștină le este străină.

Credința și cugetarea creștină exaltă ca cea mai înaltă năzuință a sa mântuirea. Dar cum să o primești fără descătușarea de trup, ceeace, în sensul desăvârșit, înseamnă moartea? Înainte de a putea mântui sufletul, trebuie să ne putem mântui de trup. Privită așa, mai este moartea o groază? Căci ce este? O rostuire în unități distincte a dualismului materie-spirit care este omul. La moarte va muri din noi ceeace a fost al morții și se va elibera ceeace a fost al eternității, spiritul, sufletul, icoană a lui Dumnezeu. Moartea nu e sfârșit, ci descătușare. Prin moarte materia însăși, fostă unealtă a robirii în păcat, se va purifica transformându-se, încât va fi iarăși curată la a doua venire. "Trebuie ca ea să-si schimbe forma dintâi, ca să fie reînnoită; ca să-și piardă toată ființa dinainte, ca să primească una nouă din mâna lui Dumnezeu" (Bossuet, Sermon sur la mort). "Această carne răvășită de păcat și lăcomie, Dumnezeu o lasă să cadă în ruină ca să o refacă după voia sa și după primul plan al creației sale" (ibid). Iată cuvinte simple tălmăcind credințe mari. Cine crede în suflet nu se teme de moartea trupului, iar partea pământească din sine nu o tânguie. O concepție de viață întemeiată pe eroism și spirit creștin se rostește așa: "Moartea, numai moartea legionară / E cea mai sfântă nuntă dintre nunți...¹⁸⁰. Poetul care trăește aceste valori, așa le va înfățișa. Iată de pildă cele "Zece cuvinte ale fericitului Francisc din Assisi"¹⁸¹, ale lui Mircea Streinul, în care moartea trupului este văzută purificare în natură, iar eliberarea sufletului integrare în divinitate: "Prin ploaie trece Dumnezeu ... / ... Ai vrea pe urma Lui să luneci / ca să știe / piciorul nedepins pe unde să te poarte / și'ncotro-i cărarea / ce duce peste moarte". Sau apoi "Vrea robul tău să moară / Doamne / Vrea'n arbori iar să treacă, iar în grâne să circule spre lauda Ta, și'n rouă / să-și aburească răsuflarea, pâne, / să-i fie inima, ca'n două / să i-o frângi..." Și însfârșit: "...m'am ostenit cărare / ușorului Tău pas și totuși greu... / Pășește, Doamne, pe cărarea mea umilă... / iar dimineața, de-i ajunge'n rai / cu mine - ne'nsemnat grăunte ! - / așează-mi, Doamne, sufletu'ntre scai / - lumina lor să-mi sângere pe frunte".

Această trăire religioasă a morții este cu atât mai prețioasă pentru noi, cu cât e rod proaspăt al sufletului românesc, iar expresia ei poetică nu datorează nimic colbului livresc. Poeții adeseori lămuresc semnele timpului. Acolo unde vederea creștină a morții luminează stiliuirea curată, s'a întemeiat un veac nou pentru suflet și o rânduială nouă pentru viață.

¹⁸⁰ - "Legionarul face istorie cu ajutorul religios al morții", definește lapidar d-l Dragoș Protopopescu.

¹⁸¹ - Vezi articolul din Iconar II, 4, 1936.

Însemnări Sociologice

Revistă de principii și idei sociologice

RĂZEȘII ¹⁸²

de Leon ȚOPA

Pe lângă marile intuiții, spontane și de dincolo, ce oglindesc cotiturile istorice ale neamurilor acestui pământ, contemplarea obiectivă a faptelor, strictă în articulațiile ei, tinde să aducă stabilirea unei ordini lumești, bine fixată, lucrînd ca o putere ce influențează asupra vieții imediate, risipită în acțiuni ce sunt, de foarte multe ori, departe de-o adevărată „adaptare la mediu”. Depășirea cadrului zilnic de acțiune pentru menținerea vieții noastre sociale, naționale, trebuie înfăptuită prin cunoașterea manifestărilor sociale de totdeauna și de pretutindeni. Termenii de „totdeauna” și „de pretutindeni” ne spun implicit că sociologia care voiește să cunoască realitatea socială romînească, de pildă, va trebui să adîncească și analiza faptelor trecutului pentru a storce semnificația obiectivă a acestora. Din pătrunderea acestor fapte, prezentul nu numai că ar trebui să simtă o atașare simpatică față de ele, așa, cum ne-o cîntă poeții noștri, ci în mod natural, această pătrundere, va avea un rost practic, va duce la aplicații sociale raționale.

Cunoașterea și adîncirea trecutului nu este nicidecum întoarcerea la trecut. Și supt perspectiva științifică ea nu este și n'are voie să fie ceva „mistic”. De alta parte, pentru garanția unei cercetări obiective, elementele și termenii din domeniul metafizic ca „progresul omenirii”, „omul se naște bun”, etc. trebuie eliminați din știința socială pentru a nu o prejudicia. Desbrăcați de orice prejudecăți de asemenea natură, de orice moralisme ce nu intră în cadrul obiectiv de cercetare științifică, atitudinea noastră față de prezentarea unor fenomene sociale nu va fi nici progresistă, nici reacționară, nici aristocratică și nici demagogică, ci numai sociologică. Dar dacă sociologia nu poate fi identificată cu mișcările și tendințele sociale (ceea ce știința noastră sociologică oficială a face), că poate demonstra, în mod obiectiv, întrucât este legitimă o anumită mișcare socială, cari îi sunt cauzele, de ce ea trebuie susținută sau nu.

Schematic distingem două mari clase sociale în trecutul țărilor romînești: boerimea și țăranimea. Clasa de sus, cu o funcțiune expresiv politică, internă și externă, clasa de jos, cu funcțiune preponderent economică, agricolă. Ambele își au caracterul lor social deosebit, felul lor special de manifestare, fără ca aceste deosebiri să ducă la conflicte, permanente, diferențele netezindu-se prin suverana conducere a domnitorului prin unitatea limbii, prin aceeași credință religioasă. Existau însă, pe lângă aceste două mari clase, pături sociale mai puțin compacte, cu funcțiuni, dacă nu chiar cu totul deosebite, totuși specializate, de-o proprie nuanță, funcțiuni ce modelează cu timpul și un anumit tip de indivizi de-o constituție psihică bine definită, originală. O astfel de pătură socială constituiau în Muntenia moșnenii iar în Moldova răzeșii. Mai ales în Moldova întîlnim în regiuni caracteristice, acești răzeși, oameni de-o ținută sufletească distinct reliefată, liberi, autonomi economiceste, cu un cuvînt „boeri” și totuși mai puțin decît acești, neluînd parte la conducerea politică a țării. În același timp ei sunt „țărani”, cei mai bravi dintre țărani, mînuind armele și muncind ogoarele și totuși deosebindu-se accentuat de „vecini” sau în situația din Muntenia, de romîni, țărani supuși „stăpînului”.

Asupra originii acestei pături sociale sunt mai multe ipoteze. În analogie ca situația țărilor din apus, A. D. Xenopol ¹⁸³ susține că din timpul închegării

¹⁸² - Revista „Însemnări Sociologice”, Cernăuți. Director: Traian Brăileanu. Anul I, Nr. 1, 5 Aprilie 1935.

voevodatelor încă, a existat o țărănime liberă, războinică și care abia în urma luptelor continui, a sărăcit, măcinându-și puterile aservindu-se boierilor sprijiniti de domni. Moșnenii și răzeșii n'ar fi decît urmași ai acestei țărănimi libere.

De aici Xenopol face deosebire între pămînturile răzeșești, ale moșnenilor, și între pămînturile boierești. Această deosebire își găsește explicarea în originea deosebită a proprietății boierești și a celei moșnenești sau răzeșești. Cea boierească se trăgea totdeauna din dăruiuri domnești.

Nu tot așa stau lucrurile cu proprietatea răzeșească. Ea era de cele mai multe ori (afară de mazili) mai veche decît descălecarea, cum era fără îndoială cea a locuitorilor Vrancei, a Cîmpulungului și a populației găsite în Muntenia la înființarea domniei.¹⁸⁴ Vom mai reține un fapt. Atît moșnenii, cît și răzeșii sunt cunoscuți ca militari, ca grăniceri. Ipoteza lui Xenopol asupra vechimii răzeșilor și moșnenilor este cu atît mai plauzibilă cu cît autorul arată că organizația militară la romîni a fost foarte veche. „Nu rămîne nici o îndoială că așezămintele militare ale căror urme le întîlnim pînă tîrziu în țările romîne, datează în ele din vremuri foarte vechi, avîndu-și rădăcina chiar în epoca anterioară descălicării, întrucît vieța poporului romîn fiind fără încetare o vieță de luptă, organizarea militară cată să fi precedat la el pe toate celelalte”¹⁸⁵. Cum această organizație militară reclamă indivizi, independenți din punct de vedere economic, ea n'a putut fi alcătuită decît de luptători țărani liberi. Firul istoric al răzeșimii ne-ar duce, după Xenopol, pînă la primele înjghebări de vieță socială romînească, iar dacă am voi, el ne-ar putea opri la **legionarii romani** stabiliți definitiv pe pămîntul Daciei.

Ipoteza a doua, mai curentă, fixează originea răzeșilor, pentru ca să ne restrîngem mai mult la Moldova, din epoca lui Ștefan cel Mare, Domnitorul Moldovei, în dibăcia sa strategică, rîndui viteji hotarnici, distinși în lupte ca să păzească hotarele și locurile de trecere a dușmanului. Așeză acești voinici în ținuturi al căror pămînt rămînea să fie proprietatea lor din tată în fiu. Iar de pleca Domnul la luptă îl urmau și ei, fără plată, înarmați și călări.

Oricum s'ar înfățișa problema originii răzeșimii, un fapt rămîne constatat: existența unei clase sociale, avînd ca ocupațiune apărarea țării (spada) și îngrijirea pămîntului propriu (plugul). Cele două ipoteze istorice amintite se completează. Desigur că vor fi existat acești voinici și înainte de Ștefan cel Mare, dar marele voevod a știut să ridice starea lor cît mai mult și să o mai întregească din rîndurile țărănimii, căci și aceasta lua parte la lupte.

Epoca de înflorire a Moldovei sub Ștefan cel Mare număra ținuturi întregi de răzeși, străjuind de jur împrejur țara mereu încolțită, dela piciorul Moldovei, din ținuturile Bîrladului de azi, dinspre Nistru avînd ca centru Orheiul, la Nord în jurul cetății Hotinului, dela Cernăuții de azi în spre Polonia, pe pămînturile boierului Tăutu, în Cîmpulungul Moldovenesc, în Vrancea, trăia această nobilă țărănime, hotărîta și dîrză, vitează și totdeauna pregătită la atac. Alături de aceștia, cu timpul, depărtați dela locurile de conducere, căzuți în disgrație, se retrag și rămîn mazilii (boerii maziliți, de multe ori frămîntînd gînduri de răsbunare și pornind răscoală împotriva Domnului, ca Orheienii, altă dată. Acești „slujitori depe margină” – răzeșii – făceau parte din armata permanentă a lui Ștefan cel Mare, căci aceasta, în timp de

¹⁸³ - „Istoria partidelor politice în România”. București 1911, vol. 1, pag. 3

¹⁸⁴ - Xenopol „Istoria Romînilor din Dacia Traiană” vol. IV, pag. 147

¹⁸⁵ - Ibidem pag. 142

pace se compunea din: 1. Curteni sau viteji, 2. Lefegii, 3. Locuitorii satelor de margine, păzitorii granițelor.

În rezumat răzeșimea împlinea o funcțiune distinctă în trecutul Moldovei, fiind o clasă socială deosebită de altele, avînd deci un scop precis.

Dar noi voim să surprindem semnificația sociologică, politică a acestei clase sociale. Statul este societatea organizată sub raport politic. El e o formă concretă de prezentare a fenomenului politic. Fenomenul politic în esență se naște din raportul de luptă între diferite societăți pentru stăpînirea autonomă a unui teritoriu. Luptele pot fi de dominațiune sau și liberare.

În fața mediului concret în care au trebuit să trăiască țările românești în trecutul lor, (s'a schimbat oare azi pozițiunea geografică și istorică a Romînilor?) organizarea politică a fost fundamentală, de prim ordin. Din această necesitate primordială se modelează și structura internă a societății, diviziunea muncii economice, ordinea ierarhică, politică internă. Spre deosebire de forma socială morală, religioasă, sau economică, în organizația socială numită stat, prima forță este armata.¹⁸⁶ Funcțiunea militară, în timpuri de ridicare națională romînească, și-a găsit o sistematizare cît mai rațională. Astfel domnitorii au putut să-și asigure o domnie puternică și autonomă. Ei sprijină, privilegiază sub raport economic această clasă, o „înobilează”.

Răzeșimea apare astfel ca o creațiune socială, politică-militară, autonomă din punct de vedere economic, constituind o armată în permanență, o armată însă bine legată de pămîntul pe care îl apăra și-l stăpînea. Din această calitate de apărători ai țării și ai propriei moșii s'a infiltrat în sîngele răzeșilor o adîncă simțire de legătură cu solul străbunilor, care se va manifesta prin intransigența de mai tîrziu, cînd răzeșimea scăpătată își va apăra bunurile din moși-strămoși, arătînd prin Zapise vechi drepturile ei, vrășmășind vieți de-arîndul pe cei ce vor voi să o deposeze de această mostenire.

Se poate vorbi de-o ținută psihică a răzeșului căci ea există și azi, precum satul răzeșesc cu toate vitregiile vremurilor, în ținuturi mai fericite, apare și azi cu un caracter al său, cu o notă specifică. Căci acolo unde au fost sau mai sunt răzeși adevărați „casă răzeșească fără cerdac nu s'a pomenit”. Tradiția ocupației străbunilor îmbrățișată de urmași a transmis și a adîncit un anumit comportament sufletesc al răzeșului adevărat. Există o demnitate interioară răzeșcască. Ea se manifestă prin pondere în judecată, prin mîndrie reținută, prin economia gesturilor așezate și la loc. Icoana răzeșului din timpurile de înflorire, zugrăvită și în scrierile noastre literare, indică un suflet bogat în rezerve, un suflet ce nu se epuizează la primele întîlniri. Această bogăție interioară, fruct al conștiinței propriei superiorități, ne amintește de ocupațiunea războinicului care a trecut prin multe, s'a oțelit, ajungînd cu timpul la o sublimare a motricității interioare în atitudini pronunțate dar cumpănite, totdeauna plasate just. Este în acest fel de-a fi ceva nobil, aristocratic. Caracterul dîrz, axat, al acestor oameni care nu știau să uite și nu înțelegeau să fie vreodată călcați în picioare, ci se simțiau totdeauna liberi și hotărîți în acțiunile lor, a scris una din cele mai frumoase pagini ale trecutului nostru de luptă și strajă pe aceste meleaguri.

Răscoala Orheiilor, descriși cu atîta avînt romantic de M. Sadoveanu, creatorul admirabilei figuri – Tudor Șoimaru, este răsvrătirea viguroasă a acestei răzeșimi, așezată în jurul cetății Orheiului de Ștefan cel Mare cu scopul de-a aține calea Tătarilor dinspre Nistru, răsvrătire mîndră și demnă de-a se impune ca o putere vie

¹⁸⁶ - Vezi T. Brăileanu: „Politica” Cernăuți 1928, pag. 236, și următ.

și conștientă în Moldova văduvită de duhul voevodului de la Putna. Căci răzeșimea orheiană nemulțumită și ne mai voind să asculte de poruncile domnitorului, s'a încumetat să ridice domn din rîndurile ei, să-l susțină impunîndu-l țării întregi? ¹⁸⁷

Dar timpurile se schimbă și cu ele clasa socială a răzeșilor a trebuit să sufere alterări, neglijată și suptă mai întîiu, în urmă „perimîndu-se” în rosturile ei politice, sociale, în fața unei vieți sociale schimbate, bazată pe noi principii. Această „perimare” nu rezultă, precum s'ar crede, la prima vedere, dintr'o fatală slăbire interioară, ci din noua formă de organizare socială, în care această pătură a fost desconsiderată, iar funcțiunea ei socială subordonată altor funcțiuni mai mult prețuite (economicul).

Epoca întunecată a Fanarioților, timp de decadentă politică și socială a principatelor, în care domnii nu-și mai văd decît de înmulțirea averii pentru a se menține prin corupție la putere, sapă an de an clasa răzeșească, îi surpă rațiunea de-a fi. În alte condițiuni istorice această pătură socială, prin exercitiul funcțiunii sale, ar fi putut atinge perfecțiunea, constituindu-se ca un organism puternic și hotărîtor îniața clasei boierești ce se înstrăina tot mai mult și a țărănimii robite și stoarse de ciocoi. Această posibilitate vine să ne-o confirme „fenomenul” T. Vladimirescu, moșnean din Vladimir. Iată-l pe acest răzeș muntean, liber, școlit și umblat, om al armelor, –răzvrătindu-se și pornind revoluția ce avea să aducă mîntuirea țărilor vlăguite de străini. Victorios, „Domnul Tudor”, căzu totuși, plătind cu moartea îndrăzneala sa. Fu o ultimă și grandioasă pălpăire înainte de-a trece în starea tot mai puțin însemnată a acestei pături.

Epoca modernă, dela 1848 încoace, ne oferă o răzeșime sărăcită, slăbită, nostalgică, schimbată în majoritatea cazurilor și sufletește. Înmulțirea familiilor aduse fărămițarea pămînturilor, pe de altă parte activitatea războinică, grănicerească își pierdu sensul ne mai putînd mentine prestigiul răzeșimii. Este timpul în care răzeșul apare ca un glas ce strigă în pustiu, ambițios, de-o ciudată îndărătnicie, veșnic în procese, cu un cuvînt ca un om „de hartă”. Neînțelegînd nimic din sensul vremurilor, el se retrage în amintiri, se cufundă în trecut, devine o tristă figură. Și totuși, pînă înainte de războiul mondial, alocuri chiar și pînă azi, s'au păstrat figuri impunătoare de răzeși, învingînd asprimea vremurilor. D-nul V. Caraivan ¹⁸⁸, unul dintre cunoscătorii răzeșimii, într'o scriere ¹⁸⁹ în care desfășură istoria unui proces răzeșesc, arată că în satul Șuletea de lîngă Bîrlad, în anul 1911, existau încă 5-6 diplome moldovenești de mazili. Iată și înfățișarea răzeșilor din acel sat în 1911: „Cu toate că unii is foarte nevoiași și duc o viață grea, căci de vre-o 30-40 de ani mulți s'au amestecat prin încuscriri cu clăcașii de prin satele vecine, înainte de 1850 nu se pomenea de așa ceva, sunt mîndri și ambițioși, cu greu se pleacă fiind siliți de sărăcie și între ei veșnic se ceartă nevoind a recunoaște ușor șefia unuia. Au însă o nobleță deosebită în privire, în statura lor, mai sunt încă bătrîni frumoși, măsurați la vorbă, îmbrăcați simplu și curat cu tunica de postav negru încărcată de fireturi cum se purta altă dată, cu părul lăsat în plete, în cari recunoști numai decît pe vechii Moldoveni de odinioară” (pag. 14-15).

¹⁸⁷ - I. Nistor: „Istoria Basarabiei”, Cernăuți, 1923. pag. 76

¹⁸⁸ - Vezi revista „Răzeșul” de la Bîrlad, în care citim articole și documente interesante despre mazili și răzeși. Directorul revistei este D-nul V. Caraivan.

¹⁸⁹ - „O delegație de răzeși în capitală sau istoricul unui sat moldovenesc”, București, 1911.

O schiță istorică a unui sat răzeșesc bazată pe zapise publică D-nul M. Costăchescu arătând deasemenea urmele vieții încă și azi ale trecutului răzeșesc. Ar fi să amintim aici lucrarea lui D. Țopa asupra răzeșilor din Nordul Bucovinei.

Figurile istorice ale răzeșimii cu viața ei aspră și nobilă apar în literatura noastră, în cântecul popular, în legende istorice, ca și la scriitorii moldoveni. Duiioasele „Scrisori ale unui răzeș” sunt din paginile cele mai condensate și mai suculente din cîte a scris Cezar Petrescu.

Dar preocupările istorice și cele literare rămîn numai interesante sau frumoase realizări culturale, documente ale unui trecut cu o viață a sa, depărtată de noi. Credem însă că realitatea noastră socială de azi, mai ales în anumite regiuni ale țării, nu numai moldovene, este de așa natură, încît ea reclamă, în mod imperios, redeşeptarea vechiului spirit răzeșesc. Dacă nu este posibilă această redeşeptare la elementele vechi răzeșești, atunci este nevoie de creierea unei noi elite de țărani independenți și capabili de luptă dîră pentru afirmarea românismului. Dacă azi cucerirea cu „plugul și cu spada”, cum ar spune poetul, trebuie să primească un nou sens, atunci pionierii aceștia vor trebui să constituie nu o clasă specific militară, ci una politică națională, asimilînd elementele barbare, năvălitoare. Formarea unei țărănimi libere, independente însă nu poate nici odată să fie confundată cu „acordarea drepturilor politice”, cu dreptul de-a vota. Istoria ne arată că au existat națiuni cari și-au apărat interesele fără să voteze. Ci o țărănime liberă însemnează o țărănime capabilă de-a se folosi în mod liber, argumentat, de aceste drepturi, conform intereselor proprii de viață socială. O țară ca a noastră nu poate fi condusă exclusiv de intelectuali, bieți slujbași la stat, dependenți de buget, care la rîndul său depinde de o anumită elită...

Deci acolo unde viața răzeșilor, ca prin farmec mai licărește încă, ar trebui să ne concentrăm toate forțele pentru a o întări sprijinind-o, înviorînd-o, prin ridicare cultural-socială. Căci de pildă în Nordul Bucovinei, datorită în cea mai mare parte politicianismului îngust, datorită goanei după voturi, - veneticii favorizați mai înainte de stăpînirea austriacă, astăzi de cea zisă romînească, au copleșit răzeșimea.

Această nouă ridicare socială, ca altă dată prin înțelepciunea politică a lui Ștefan cel Mare, trebuie să ne fie mereu aminte, căci ca și în vremurile tulburi ale trecutului, razimul nostru național și de stat nu poate fi menținut decît printr'o puternică pătură politică-culturală, formată din elemente băștinașe, bine legate de pămîntul țării.

Ștefan cel Mare și arta de a governa ¹⁹⁰

de Traian BRĂILEANU

Nu putem zice că „natura produce ceva”, ci numai că „în natură se produce ceva”. Pentru științele naturale artistul e necunoscut; ele înlocuiesc artistul prin cauzalitatea mecanică, prin „legi naturale”. Problema dacă aceste legi sunt imanente sau sunt date de un creator al lumii, ies din domeniul științelor naturale, cari nu fac decît să constate că lumea se prezintă ca o ordine perfectă, ca un „cosmos”.

Arta presupune dimpotrivă că ordinea naturală nu este „perfectă”. Există, de pildă, adăposturi naturale (peșteri), dar fără îndoială că o colibă este un adăpost mai

¹⁹⁰ - Revista „Însemnări Sociologice”, Cernăuți. Director: Traian Brăileanu. Anul I, Nr. 2, Mai 1935.

perfect decît o peșteră, un palat un adăpost mai perfect decît o colibă. Arta perfecționează deci natura cu ajutorul tehnicei. Produsele naturale apar cu necesitate în condițiuni date. Ele sunt previzibile, dacă se cunosc condițiunile. Arta produce efecte prin crearea condițiunilor. Aceste efecte sunt „scopurile”artei, iar tehnica creiază condițiunile. Științele naturale ne fac să cunoaștem ce efecte se produc in anumite condițiuni. Cînd dorim anumite efecte și cunoaștem din știință condițiunile în cari aceste efecte se produc cu necesitate, ne adresăm artistului, care le produce în mod „artificial”, prin mijloace tehnice.

Științele exacte moderne s’au străduit să deslege și „Problema tehnică”, adică problema creierii condițiunilor pentru producerea oricărui efect ce ar putea fi dorit cîndva. Fără de această năzuință și mărginindu-se numai la constatarea faptelor, științele naturale ar fi rămas sterpe, fără folos practic, satisfăcînd numai curiozitatea naivă a omului. Dar, dela Leonardo da Vinci și Galileo Galilei încoace, — străduințele științelor exacte (naturale, fizice) au fost îndreptate spre inventarea de instrumente cît mai perfecte, menite să înlesnească „experimentarea”, adică creierea artificială a condițiunilor în cari fenomenele observate în natură se produc cu necesitate. Instrumentele și aparatele au sporit puterea de creațiune a omului într’o măsură nebănuită. Prin deslegarea problemei tehnice, omul deveni un „artist” în stare să constrîngă natura să se transforme după dorințele lui. Așa fiind, omul modern, cînd dorește ceva, se adresează științei cerindu-i mijloacele tehnice cu ajutorul cărora să se poată produce lucrul dorit. Dorințele omului, la început modeste și satisfăcute prin mijloace tehnice descoperite prin observație întîmplătoare, s’au înmulțit însă neîntrerupt și au împins la cercetări sistematice, la constituirea științei. Dar dorințele n’au devenit numai numeroase, ci și foarte variate, astfel că și știința s’a ramificat în științe speciale. Una din științele aceste speciale este sociologia. Oamenii, cînd doresc ca societatea să fie organizată mai bine decum este, caută un artist care să le satisfacă dorința. Și s’au prezentat în toate timpurile, și mai ales în timpurile noastre, mulțime mare de artiști sociali. Ei arată în culori cît se poate de atrăgătoare cum ar trebui să fie societatea ca să fie bună și perfectă și făgăduiesc că vor reforma-o după gustul și dorința tuturora, dacă-l vor urma și-l vor asculta. Mulțimea a ales și alege de obicei pe cel ce face promisiunile cele mai frumoase. Cîteodată alegerea e bună, foarte adeseori greșită. Bună este alegerea, cînd reformatorul este și tehnician social, rea, cînd mijloacele sale tehnice sunt insuficiente sau lipsesc cu totul. Reformatorii cari au condus omenirea spre ascensiunea socială au fost totodată și inventatorii tehnicei sociale. Oamenii îi admiră însă mai mult pentru rezultatele ce au obținut, nedînd atenție laturii tehnice. Abia atunci cînd (și acolo unde) problemele de reformă socială deveniră foarte complexe, s’a trezit reflexiunea asupra mijloacelor tehnice. Interesul s’a concentrat asupra cercetării felului cum reformatorii geniali au procedat pentru a înfăptui ideile lor. Dela constatarea și descrierea faptelor, de la istorie, s’a trecut la explicarea faptelor, la știința socială și în acelaș timp la încercări de experimentare rațională, la tehnicism social.

Sociologia ca știință (care năzuește să rezolve și problema tehnică), începe cu Tucidide, „Politeia” și „Legile” lui Platon, precum și „Politica” lui Aristotel sunt primele manuale de sociologie, cari, pe lîngă teoria pură, dau și indicațiuni tehnicei menite pentru cei ce se dedică artei sociale. Abia după multe secole apare un nou autor genial, Machiavelli, care îmbogățește știința socială cu două tratate clasice: „Discursurile asupra primei decade a lui Titu Liviu” și „Principele”. În „Principele” său, Machiavelli nu vrea să dea o teorie generală, un tratat de sociologie, ci încearcă să dea regule precise pentru arta guvernării, pentru arta politică. Și întrucît, pe acele

vremuri, o știință socială generală, o sociologie, încă nu exista, Machiavelli scoate regulile sale din studiul evenimentelor istorice. Observând cum au procedat oamenii pentru a dobândi o domnie și a o păstra, noi putem desprinde regulile, prin a căror aplicare într'un caz special putem obține rezultatul dorit. Machiavelli cunoaște mai ales istoria Italiei, cunoaște oamenii politici și caracterul lor, cunoaște arta lor politică. În temeiul acestor cunoștințe, Machiavelli expune un plan de acțiune cu un scop bine determinat: alungarea străinilor din Italia și unirea tuturor Statelor italiene într'un Stat național, după pilda Spaniei și a Franței. Machiavelli e în căutarea omului în stare să înfăptuiască această idee. Dar numai dorința, oricât de adâncă și sinceră ar fi, nu ajunge, căci atunci de ce n'ar fi încercat Machiavelli el însuși să conducă acțiunea? Acel artist politic trebuia căutat între principii de atunci, între cei ce aveau sau își dobândiseră rangul de conducători politici, de „principi”. Dar Machiavelli nu l-a găsit, așa cum Platon nu-l găsisse pe regele-filozof sau filozoful-rege în stare să înfăptuiască Statul său ideal, și așa cum teoria politică a lui Aristotel n'a găsit lungă vreme „Principii” dispuși să se folosească de preceptele sale tehnice.

Dar deja Polibiu, scriind istoria Romanilor și cercetând cauzele puterii lor, constată că ei au înfăptuit cea mai bună constituție. Politica Romanilor a confirmat astfel teoria aristotelică. Problema ce ne interesează pe noi aci este, dacă regulile practice ale lui Machiavelli au fost confirmate de istorie, dacă exemplele date de dînsul au fost bine alese și prezintă într'adevăr toate cazurile posibile, permițînd a desprinde regulile general valabile. Teza lui Machiavelli este: „Dacă un principe ar urma regulilele mele, ar reuși să întemeieze o domnie puternică în Italia; că niciun principe n'a reușit pînă acuma, deși toți aveau această dorință, se explică din faptul că toți au făcut greșeli tehnice, după cum se vede din cutare și cutare exemplu.” Pentru a înțelege bine intenția lui Machiavelli și pentru a evita o interpretare greșită a „Principelui”, trebuie să ținem seama de faptul că preceptele sale nu sunt aplicabile decît în condițiile particulare în care se afla Italia de atunci. Ele derivă, ce-i drept, din principii generale de guvernare, dar trebuie să servească unei acțiuni directe într'o situație concretă, Eroarea interpreților săi de mai tîrziu a fost că au crezut, cum că „Principele” cuprinde reguli aplicabile în orice situație istorică. Dar chiar comparația „Principelui” cu „Discursurile” sale ne arată că „Principele” nu este un manual de artă politică, ci un manual de tehnică politică, menit să-l ferească pe un principe italian din aceea vreme de greșeli de tactică în urmărirea scopului propus: de a uni Italia sub un singur sceptru. Tehnica „machiavelică”, cuprinsă în „Principe”, ar fi deci aplicabilă numai în condițiunile particulare ale Italiei Renașterii — și în cazuri asemănătoare.

Cum se face însă că niciun principe italian, chiar dintre cei ce au cunoscut tratatul lui Machiavelli, n'a înfăptuit scopul propus de autor?

Din două una: sau nu existau între acești principii caractere cari ar fi acceptat sfaturile lui Machiavelli, sau sfaturile sale, regulile fixate de el, erau greșite. Prima ipoteză trebuie eliminată dela început. Italia de atunci produsese doar un mare număr de „principi” geniali, între cari pe un Cezare Borgia. Într'adevăr, acesta mai ales atrăsese atenția autorului „Principelui” și pentru el era menit în primul rînd acest manual. Dar să fi fost într'adevăr numai vina împrejurărilor (boala lui Cezare într'un moment critic că acest principe n'a putut realiza dorința tuturor patrioților italieni de atunci? Noi credem că nici Cezare Borgia, nici un alt principe italian n'ar fi reușit, urmînd chiar cu sfințenie preceptele lui Machiavelli — deoarece aceste precepte sunt greșite.

Dovada pentru afirmația noastră ne-o dă tot istoria. În condițiuni asemănătoare:

amestecul străinilor, lupte pentru ocuparea tronului etc., Ștefan cel Mare a înfăptuit în Moldova, ceea ce dorea Machiavelli pentru Italia: întemeierea unei domnii puternice.

II

Cert este că Ștefan cel Mare n'a cunoscut teoria lui Machiavelli („Principele” e scris în 1513), cum de altminteri nici Machiavelli (Care în anul morții lui Ștefan, 1504, era de 35 de ani) n'a cunoscut politica domnitorului Moldovei, n'a avut posibilitatea să studieze arta politică a acestui principe genial. Ispititoare însă este ideea de a cerceta în ce măsură Ștefan cel Mare corespunde imaginii „Principelui” lui Machiavelli, și mai ales în ce măsură se deosebește de ea. În cadrul expunerilor de față nu putem decât să schițăm problema, care, pentru a fi analizată în toată întinderea ei, ar cere un tratat voluminos. Aci, câteva însemnări numai.

Citind „Principele” lui Machiavelli și amintindu-ne de felul cum s'a comportat Ștefan cel Mare în deslegarea practică a problemelor, ne uimește intuiția genială a marelui Voevod prin care cunoaște importanța diferitelor probleme și cum, în urmă, știe să le dea, printr'o tehnică desăvârșită, o deslegare perfectă. Înlăturarea lui Petru Aron, Ștefan cel Mare o consideră cu drept cuvânt ca o condiție fundamentală pentru consolidarea domniei sale. Existența lui Petru Aron implica două primejdii pentru noul domnitor: amestecul străinilor (al Poloniei și apoi al Ungariei) precum și trădarea din partea unor boieri ademeniți de fostul domnitor. Întrebarea e, dacă Ștefan ar fi procedat în același fel, în cazul când Petru Aron ar fi fost numai un pretendent oarecare, iar nu și ucigașul lui Bogdan, tatăl lui Ștefan.

Care este în această acțiune partea calculului politic și care cea a setei de răzbunare?

E greu să presupunem că setea de răzbunare să se fi menținut cu aceeași intensitate prin 12 ani, ci acțiunea lui Ștefan ni se pare izvorâtă în primul rînd din năzuința sa de a înlătura orice posibilitate ca vecinii Moldovei, Poloniei și Ungurii, să-l amenințe cu un pretendent la tron dînd neînterupt „prilej unor boieri nemulțumiți de a unelti împotriva domnitorului.

Ca și în Italia lui Machiavelli, așa și în principatele romîne, partidele boierești constituiau o statornică primejdie pentru consolidarea unei domnii. Ștefan a știut să înlătore această primejdie, procedînd cu mult tact. El n'a căutat să guverneze numai cu boierii cari l-au ajutat la dobîndirea tronului, ei i-a primit și pe foștii colaboratori ai lui Petru Aron în rîndul consilierilor săi și chiar pe cei ce fugiseră cu Petru Aron, Ștefan îi primi cu iertare la întoarcerea lor. „Oamenii, cînd primesc binele dela acela dela care nu se așteaptă decât la rău, sunt mai indatorați față de bînfăcătorul lor”, zice Machiavelli. Marea autoritate a lui Ștefan față de boierii săi, a rezultat și din felul cum Ștefan a știut să cîștige dragostea poporului. „Unui domnitor care știe să poarte frînele guvernului și căruia nu-i lipsește de loc curagiul în vremuri de grea cumpănă și nici ceea ce îi trebuie pentru a întretine Spiritul poporului, nu-i va părea rău niciodată că a pus temei pe iubirea sa”. Ștefan a venit la domnie cu ajutorul boierilor, dar el nu le-a dat voie să asuprească mulțimea pentru a se îmbogăți. Mijloacele de cari s'a folosit a fost: întreprinderi războinice în afară, activitate organizatorică intensă înăuntru. Dar pentru a învinge asupra dușmanilor din afară și a păstra liniștea și solidaritatea înăuntru, domnitorul trebuie să dispună de un instrument tehnic perfect, Acest instrument și l-a creiat Ștefan: armata națională,

armata de țărani. Din momentul ce boierii deveniră generali ai unei armate puternice supt comanda supremă a unui strateg genial cum era Ștefan Vodă, Moldova se ridică la rangul unui Stat puternic, temut de dușmani și respectat de prieteni. Iată cum glăsuiește Machiavelli, parcă ar vorbi de Ștefan cel Mare: „Un domnitor nu trebuie să aibă altă preocupare, nici alt gând și nici să-și îndrepteze studiile în altă parte decât numai către războiu, aceasta este îndeletnicirea cea mai potrivită pentru acela care comandă și folosul unei asemenea Științe este de așa fel încât nu numai că păstrează Statele acelora cari sunt născuți pe tron, dar încă adesea ea aduce la tron pe aceia cari sunt născuți simpli particulari. Și din contră, se dovedește că, atunci când domnitorii s’au gândit mai mult la petreceri decât la arme, ei și-au pierdut Statul. Cea dintîiu cauză care te face să-l pierzi este nesocotirea acestei arte, tot așa după cum hărnicia în arta războiului este mijlocul de a cuceri un Stat”. Vorbind de armata națională, Machiavelli zice: „*Fără armată națională niciun domnitor nu poate fi în siguranță... Trupele naționale sunt acelea cari se compun din supusii tăi și din credincioșii tăi; toate celelalte armate sunt mercenare sau auxiliare.*.. Mercenarii au prăpădit, pe vremea lui Machiavelli, Italia, și imposibilitatea de a organiza o armată națională a împiedicat la noi, mai târziu, desăvîrșirea operei lui Mihai Viteazul, și l-a pierdut pe Tudor Vladimirescu.

Dar pe lângă aceste asemănări, ce se pot desprinde prea lesne, între Ștefan Vodă și Principele ce-l dorea Machiavelli pentru Italia, personalitatea lui Ștefan ne poate da prilejul să explicăm erorile lui Machiavelli. Politica nefastă a Papilor, neputincioși pe deoparte de a înfăptui ei înșiși unitatea Italiei, iar pe de altă parte ațîțind neînterupt rivalitățile între Statele italiene pentru a-și păstra Statul lor, i-a întunecat lui Machiavelli, ca și celor mai mulți oameni politici italieni din vremea sa, înțelegerea importanței religiozității, a adevăratei religiozități și a adevăratei moralități, pentru consolidarea unui Stat. Dacă Machiavelli l-ar fi cunoscut pe Ștefan cel Mare, capitolul al XVII-lea al „Principelui” său („*Cum trebuie să-și țină domnitorii făgăduielile.*..), capitol care i-a atras lui Machiavelli atîta hulă, ar fi primit alt conținut. „Un domnitor”, zice Machiavelli „*n’are trebuință să aibă însușirile ce am arătat, dar trebuie să pară că le are pe toate. Voiu adăuga chiar că a avea și a te sluji de toate aceste însușiri este primejdios și că este folositor întotdeauna să te prefaci că le ai; așa că domnitorul trebuie să pară îndurător, credincios, omenos, religios și cinstit, dar trebuie să fie stăpîn pe sine, pentru ca, la trebuință, să poată și să știe să facă și cu totul dimpotrivă.*.. Pilda lui Ștefan cel Mare dovedește că domnitorul trebuie să aibă într’adevăr aceste însușiri pentru a fi respectat și iubit de poporul său. .

Machiavelli trăește într’o atmosferă care înăbușă orice avînt eroic, care usucă sufletele de orice porniri nobile și desinteresate. Politica este pentru el un joc primejdios, o țesătură de intrigi și curse. Numai cel inteligent, viclean peste măsură, și hotărît să îndrăznească totul putea să răzbească și să domineze. Patriotismul înflăcărat al lui Machiavel căuta între cei răi pe cel mai rău ca să poată îndeplini misiunea de a uni Italia supt un singur sceptru. Dar întrebarea e: poate un astfel de om să deștepte însuflețirea mulțimii, spiritul de jertfă, credința într’un viitor mai bun? Putea lumea să dorească de a schimba pe micii tirani imperfecti, cu un singur tiran, diavol perfect?

Cum Italia de atunci nu putea produce decât un astfel de Principe, problema pusă de Michiavelli rămase fără deslegare posibilă.

Cei ce l-au cunoscut pe Ștefan cel Mare, au văzut și admirat în el pe Principele care a întrunit toate însușirile necesare unui domnitor ideal. I. Ursu, în cartea sa

„Ștefan cel Mare”, citează rîndurile lui Miechovita, din care personalitatea marelui Domn ni se înfățișează în deplina ei strălucire: *„O! Bărbat glorios și victorios; care ai biruit pe toți regii vecini. O! om fericit, căruia soarta i-a hărăzit cu multă dărnicie toate darurile. Căci pe cînd natura a dat altora calități numai în parte și anume unora prudență împreună cu șiretenie, altora virtuți eroice și spirit de dreptate, altora biruință contra dușmanului, numai ție ți le-a hărăzit la un loc pe toate. Tu ești drept, prevăzător, isteț, biruitor contra tuturor dușmanilor. Nu în zadar ești socotit printre eroii secolului nostru”*.

Arta guvernării nu se poate întemeia, cum credea Machiavelli, numai pe calcul, ci ea cere o adîncă înțelegere a sufletului omenesc, un acord perfect de simțire între conducător și mulțime. Mulțimea nu e nici bună nici rea; conducătorul o poate face bună, dacă el însuși este într’adevăr bun. El o poate face capabilă de orice jertfă pentru apărarea patriei, a credinței, a moralei, pentru înfăptuirea unei culturi înalte, dacă el însuși e însuflețit de acest spirit de jertfă.

Frederic al II-lea al Prusiei, și el numit de posteritate „cel Mare”, a scris înainte de urcarea pe tron un „Anti-Machiavelli”; Ștefan cel Mare a dovedit prin guvernarea sa, că teoria lui Machiavelli are nevoie de o nouă analiză și de o rectificare în unele puncte esențiale.

III

Utilitatea practică a unor astfel de studii nu poate fi tăgăduită. În Statele moderne, problemele ce se pun conducătorilor politici sunt atît de complicate și dificile, încît numai oameni politici geniali le-ar putea rezolvi fără pregătire teoretică. Cunoașterea teoriei, nu numai că poate împiedica greșeli, dar ea înlesnește acțiuni cu efecte previzibile, adică aplicarea de mijloace tehnice raționale.

Politica empiristă degenerază cu necesitate în politicianism deoarece nici nu poate desprinde cu claritate scopul principal al acțiunii politice, nici nu cunoaște toate posibilitățile tehnice pentru a asigura rezultatul dorit. E adevărat că în anumite timpuri și împrejurări, vrednicia oamenilor a fost suficientă în domeniul acțiunii politice, dar lipsa unei pregătiri teoretice și tehnice a conducătorilor politici schimbă toată istoria unui popor, cînd timpul și împrejurările iau altă înfățișare. Într’un Stat modern, clasă conducătoare trebuie să primească o educație politică desăvîrșită. Genii nu se pot crea prin educație, dar oameni vrednici, cinstiți, harnici, împlinindu-și cu sfințenie datoriile către patrie și neam — astfel de caractere se pot forma prin educație, dîndu-li-se în același timp și o temeinică pregătire teoretică și tehnică în domeniul activității politice.

Progresul sociologiei depinde de stabilirea unei legături strînse a teoriei sociale cu practica, ca experiența, prin elaborarea continuă a unei tehnice servind artei sociale. Auguste Comte a cerut separațiunea teoriei de practică, ceea ce nu însemnează însă înstrăinarea științei de artă. Afirmația că politica practică se învață prin istorie își dobîndește adevărata semnificație și importanță, dacă între istorie și politică se așează știința politică, teoria întemeiată pe experiența istorică. Dealtminteri, se poate spune cu aceeași dreptate că popoarele și oamenii politici nu învață nimic din istorie.

ELITA “ASCETICĂ” ¹⁹¹

de Traian BRĂILEANU

I.

O sută optsprezece ani (264-146 î. d. Hr.) ținură luptele între Romani și Cartaginieni pentru stăpînirea Mării Mediterane. Încă aproape două secole de războaie și Imperiul roman își atinse hotarele cele mai largi sub domnia împăratului Traian. După moartea lui Traian (117 d. Hr.) începe slăbirea împărăției. Sfîrșitul este fărâmițarea teritoriului în nenumărate domnii.

După căderea Romei, Bizanțul încearcă a restabili unitatea imperiului, dar după o scurtă fază de renaștere Apusul e smuls iarăși de sub stăpînirea imperială și intră în faza de zămislire a nouilor „natiuni europene“. Bizanțul, sprijinit pe omogenitatea, biologică și mai ales spirituală, a lumii eline, rezistă încă lungă vreme asalturilor nomazilor asiatici treziți de fanatismul unei noi religii care le făgăduia stăpînirea lumii, biruința asupra tuturor necredincioșilor.

Această luptă uriașă ce se desfășură între Cruce și Semilună impinse și Apusul la unire sub conducerea spirituală a Papei și cea politică militară a Împăratului, a noului domn ieșit din rîndurile principilor întemeietori ai domniilor feudale.

Prin Papalitate, Roma încearcă să-și dobîndească și să-și menție dominațiunea, cel puțin spirituală, asupra Apusului. Dar atît unitatea imperiului politic, cît și unitatea spirituală-religioasă, e neînterupt amenințată de tendințele de emancipare ale nouilor *națiuni*. Franta, Spania, Anglia se constituiesc ca State, Regate naționale, ca unități politice ieșite din închegarea substratului etnic omogen în comunități adaptate la noua constelație „istorică“. Și haosul politic în țările germane începe să se limpezească prin așezarea mai temeinică a diferitelor „dînastii“, iar Reforma trezi conștiința de sine a unei Germanii opusă lumii latine, catolice. Protestantismul a fost scînteia, care a aprins conștiința națională germană.

Italia ea însăși rămîne fărâmițată politicește și Germanii, Spaniolii, Francezii rîvnesc să o cucerească. A fost poate un noroc pentru Italia că n’avea, pe acele timpuri, o organizație politică centralizată. Micile State italiene, printr’o politică abilă, printr’o diplomatie subtilă, exploatînd cu îndemînare rivalitatea puternicilor dușmani, reușiră să scape de robie politică.

Dar în epoca Renașterii, cînd Machiaveli deplîngea starea de decadență politică a Italiei, *cultura italiană* cuceri Europa.

Abia în secolul al 17-lea începe emanciparea culturală a celorlalte națiuni europene de supt egemonia spirituală a Italiei iar sec. XVIII văzu înălțarea Franței la locul de conducere a politice și civilizației europene.

¹⁹¹ - Revista “Însemnări Sociologice”, Cernăuți. Director: Traian Brăileanu. Anul I, Nr. 6, Septembrie 1935.

Descoperirea continentului american și a drumului spre Indii puse însă politicii europene probleme cari schimbă cu desăvârșire direcția și constelația forțelor în acțiune. Adevărat este că *principii* europeni continuă a se război întreolaltă și a modifica hotarele Statelor, dar fixarea hotarelor începe a se sustrage tot mai mult voinței principilor și diplomaților: substratul etnic, „națiunea”, se impune ca forță reală în tragerea hotarelor politice cu mult înainte de enunțarea teoretică a „principiului național”.

Luptele pentru egemonia în Europa, pentru crearea unui „imperiul european” după tipul roman, nu dau niciun rezultat. Nici Spania, nici Franța, nici Germania nu reușesc să „cucerească Europa”. Aceste lupte înăuntrul Europei își iau sfârșitul cu detronarea lui Napoleon și restabilirea vechilor hotare ale Franței. Războaiele cari urmează nu fac decât să limpezească tot mai mult situația, lichidând *imperiile continentale* europene: Turcia, Austria, Germania și Rusia. Națiunile europene cucerite în cursul războaielor europene de Statele imperialiste și cari nu mai puteau fi exploatate ca niște „colonii”, își dobândiră libertatea politică.

Statele europene devin *State naționale*.

În această situație războaie de cucerire în Europa nu mai au nici un rost. Într’adevăr, odată ce fiecare națiune a devenit liberă și se poate cârmui după bunul ei plac pe teritoriul ei și când prin tratate de comerț și instituirea unui „drept internațional toate conflictele se pot înlătura pe cale pacinică, ce înțeles ar mai avea războaiele? Un războiu în Europa nu aduce învingătorului niciun folos, nici material nici moral. La această concluzie trebuie să ajungă oricine cunoaște sistemul de alianțe al Statelor europene, tehnica războiului modern și organizarea aparatului administrativ. Teoreticienii au ajuns la această concluzie și au propus, în mod logic, o „fедераție paneuropeană”, care să asigure în Europa „pacea eternă”.

Acești teoreticieni fac însă o mică greșală de calcul. Federația europeană ar fi posibilă, dacă istmul de Suez și strâmtoarea dela Gibraltar ar fi hotarele lumii, cum au fost pe vremea Romanilor. Dacă Europa politică ar fi un sistem închis, pacea eternă ar fi realizabilă și probabil de mult realizată.

Dar prin descoperirea Americii și a drumului spre Indii, istoria Europei ia o nouă înfățișare. Ceea ce fusese pe vremuri Marea Mediterană pentru lumea antică, este acuma, pentru Europa creștină, Oceanul Atlantic. Locul Fenicienilor, Grecilor, Romanilor, îl iau acuma Spaniolii, Portughezii, Olandezii, Francezii, Englezii. Intrăm într’o epocă de roire a coloniilor europene în *basinul atlantic* și totodată lupta pentru stăpânirea acestui basin și a noului „orbis terrarum”. Peripețiile acestor lupte formează obiectul istoriei moderne. Ele se sfârșesc prin instituirea egemoniei necontestate a Englezilor, cari, în basinul atlantic, iau locul ce-l avuseseră în antichitate în basinul mediteran Romanii.

Războaiele și rivalitățile între principii europeni pentru lărgirea dominațiunii lor *continentale*, imperialismul suedez, tendințele Rusiei de a ajunge la Constantinople, toate aceste zbuciumări și conflicte își pierd importanța față de

marile lupte ce se dau între Spania și Anglia, Anglia și Franța, Anglia, Franța și Germania pentru stăpînirea lumii. Apariția Japoniei în arena politicii mondiale, deschise și problema egemoniei în Oceanul Pacific.

Războaiele între Statele europene își dobîndesc o nouă semnificație în noua fază a politicii internaționale. Între marile națiuni europene *imperialiste*: Anglia, Franța, Germania, conflicte nu mai pot izbucni pentru rectificarea de frontiere în Europa, ci numai pentru împărțirea *coloniilor*. Luptele se dau pentru *slabirea puterii de expansiune colonială* a dușmanului, deci pentru apărarea și asigurarea coloniilor proprii. Subt acest aspect un războiu european e totdeauna posibil, dacă între imperiile coloniale nu se înfăptuește un acord asupra împărțirii coloniilor, sau dacă se ivesc noi competițiuni pentru dobîndirea de colonii. Din acest punct de vedere excluderea Germaniei dela posesiunile coloniale cuprinde o permanentă primejdie de războiu, iar acuma în urmă tendința Italiei de a cuceri Abisinia amenință Europa cu o nouă zguduire a așezărilor politice.

Cum se explică această nouă criză politică europeană? Cum se explică *imperialismul italian*? Cari sunt perspectivele acestei întreprinderi războinice a Romei?

La marile prefaceri ale lumii prin roirea coloniilor europene (spaniole, portugheze, franceze, olandeze, engleze, germane) în basinul atlantic și prin cucerirea Indiilor, Roma n'a putut lua parte. Italienii își dobîndiră unitatea abia între 1859-1870 și abia Mussolini înfăptui *Statul național italian* cu tendințe imperialiste, avînd pretenția de a restabili, în basinul mediteran, puterea și prestigiul Romei.

Acest început de imperialism colonial italian nu poate fi cumpenit în toate urmările sale pentru politica internațională. Dacă Mussolini va reuși să cucerească Etiopia și să asigure Italiei această posesiune printr'o colonizare sistematică, tip roman, constelația forțelor politice europene se va schimba foarte mult.

Știm doar că Anglia, în năzuința de a-și asigura egemonia în basinul atlantic, a căutat să zădărnicească orice încercare de imperialism maritim în Mediterană. Ocupînd în 1707 Gibraltarul și în 1800 insula Malta, Englezii au ținut în frîu toate forțele ce s'ar fi putut organiza în Mediterană și s'ar fi putut îndrepta apoi, ieșind în Ocean, împotriva lor.

Lupta dela Trafalgar, în 1805, opri imperialismul colonial francez în basinul mediteran, și puterea Franței se măcină în războaie continentale alimentate în mod abil de Anglia pentru a împiedica expansiunea colonială a Franței.

Cînd în 1869 se deschise canalul de Suez, Anglia făcu cele mai mari eforturi să pună stăpînire pe această cheie a drumului spre Indii și pe toate țările cari împrejmuiesc drumul dela Suez spre Indii, ca nu cumva vreo altă națiune să poată primejdui dominațiunea engleză închizînd la un moment dat acest drum.

E natural și logic deci că imperialismul colonial italian se izbește de cea mai energică rezistență a Angliei, care va căuta să zădărnicească cu orice pret cucerirea Etiopiei și colonizarea ei cu Italieni.

Vom avea un războiu în toată forma între Italia și Anglia? E greu de răspuns. Dacă n'ar exista avioane, răspunsul ar fi lesne de dat: Anglia ar căuta să pregătească lui Mussolini soarta lui Napoleon. Dar așa cum stau lucrurile azi, e mai probabil că Anglia va sprijini în tot chipul pe Abisinieni, deoarece după slăbirea armatei italiene, chiar victorioase, Anglia poate spera să modereze aspirațiunile Italienilor și să Oprească o colonizare italiană a Etiopiei, deci formarea unei *provincii italiene* puternice lângă drumul spre Indii și încercuirea. Egiptului prin două mari colonii italiene (Libia și Etiopia).

Dacă însă un conflict armat ar izbucni pe față între Anglia și Italia, primejdia unei noi conflagrații europene cu greu s'ar putea înlătura, mai ales dacă Anglia n'ar izbuti să-i înfrîngă repede pe Italieni.

II.

Conflictul anglo-italian ne interesează nu numai din punct de vedere istoric. În politica internațională de azi toate națiunile sunt prinse în sistemele de alianță și trebuie să urmărească cu încordare oscilațiile echilibrului forțelor politice. Adevărat este că lupta între marile națiuni pentru stăpînirea lumii n'ar trebui să ne emoționeze prea tare. Noi n'avem aspirațiuni coloniale și la împărțirea coloniilor nu vom lua parte și nici n'am fi întrebați prea mult.

Dar în luptele ce se pregătesc între marile națiuni, fiecare din ele caută să aibă de partea lor cît mai multe națiuni mici. Și cum între națiunile mici există rivalități și dușmăanii, acestea le mîină să între în sistemele de alianță pentru a-și potoli setea de „revanșă“ în cazul unei conflagrații generale. Romînia lărgindu-și în ultimul războiu hatarele, e pîndită de vecinii săi și e nevoită să-și caute aliați antirevizioniști. În cazul unui războiu între marile puteri Romînia se va găsi în mod necesar în tabăra acelor cari sunt în stare să o sprijine în apărarea hotarelor ei actuale cum, pe de altă parte, dușmăanii ei se vor găsi în tabăra revizionistă, a acelor cari le promet recucerirea teritoriilor pierdute.

Între Statele mici europene continuă deci vechea politică continentală, lupta pentru modificarea granițelor, iar aceste tendințe sunt exploatate de Marile puteri pentru a-și Spori puterile în vederea luptelor ce se vor da pentru stăpînirea lumii, a coloniilor africane și asiatice. Soarta micilor națiuni pare deci legată în mod indisolubil de cea a națiunilor mari, imperialiste. Națiunile mici iau parte la izbînda și înfrîngerea marilor lor aliați, fără a beneficia însă de izbînda decît prin păstrarea independenței dar plătind din plin în caz de înfrîngere. Adică, pentru națiunile mici nu poate rezulta dintr'un războiu victorios nicicînd un folos material, economic, ci numai un folos ideal: *păstrarea libertății politice*. E suficient, vor zice idealistii; e prea puțin, vor răspunde realiștii. Mai ales marii aliați năzuesc a schimba prietenia politică în dependență, în vasalitate, prin crearea unei stări de dependență

economică a micilor lor aliați, aceștia devenind cu vremea un fel de colonii. E adevărat că micile State au posibilitatea să-și păstreze mână liberă printr'o politică „machiavelică“, așa cum pe vremuri Ștefan cel Mare știu să mențină libertatea Moldovei prin geniala sa diplomatie. Dar în timpurile de azi rezolvarea acestei probleme e cu mult mai dificilă. Vom încerca să o analizăm aci și să găsim deslegarea ei teoretică. Dacă vom reuși, ar rămânea numai ca oamenii politici practici să aplice teoria noastră pentru a asigura României o dezvoltare normală și un progres neintrerupt spre culmile cvilizației și culturii...

III.

Nu vrem să construim o utopie, nici să arătăm care ar fi cea mai ideală constituție în general. Punctul nostru de plecare este realitatea politică, așa cum a rezultat din evoluția istorică a neamului românesc.

Presupunem că toți oamenii politici din România au aceeaș țintă: *păstrarea libertății naționale*. Situația internă și constelația internațională este de așa fel, încât ni se pare exclus ca România să urmărească o politică imperialistă, de cucerire de noi teritorii. *Statul național român* și-a atins hotarele naturale, iar teritoriul ocupat și stăpînit de națiunea romînă e îndestulător, din toate punctele de vedere, în raport cu numărul populației. În comparație cu alte State putem chiar afirma că țara noastră ar putea hrăni un număr îndoit de locuitori, fără să poată fi numită suprapopulată. Vechiul Regat al Italiei avea în 1918, 287.000 Km² și 36,7 milioane locuitori, România de azi are 291.000 Km² și 18 milioane locuitori, Belgia 30.000 Km² și 7,6 milioane locuitori. Se'nțelege că fenomenul suprapopulației, cu toate efectele sale, nu depinde numai de densitatea populației, de raportul între întinderea țării și numărul locuitorilor, ci și de bogăția țării și de *organizarea muncii*, de producție, Dar, oricum ar fi, România nu poate fi pusă între țările suprapopulate, deci ea n'are nevoie de noi teritorii pentru emigranți, nici de colonii cari să completeze lipsurile propriei țări. România e o țară bogată și fericită, așa afirmă toată lumea și așa putem spune și noi Romînii cu conștiință curată.

De aici ar rezulta că libertatea politică a Romîniei se poate întemeia pe o autarchie economică aproape absolută. De unde atunci plîngerile că suntem robiți străinătății, de unde aceste împrumuturi externe cari apasă bugetul țării, de unde mizeria în înzestrarea armatei, de unde acel zbucium al vieții politice, acele lupte între partide și, mai ales, de unde primejdia unei dominațiuni străine, a dictaturii iudaice comuniste?

Dar să luăm alt exemplu. Marea națiune franceză dispune în Europa de un teritoriu de 550.000 Km² pentru 40 milioane de locuitori și mai are colonii cu o întindere totală de 12.070.000 Km² cu 53.700.000 locuitori cari sporesc puterea economică și militară a Franței¹⁹². Și nu se vorbește oare de primejdia bolșevizării a Franței, de primejdia iudaizării ei?

¹⁹² - Datele statistice sunt luate din : Arthur Dix, Politische Geographie, Munchen u. Berlin 1922.

Și mai întrebăm: de unde a izvorât imperialismul roman și cel francez, când e evident că nu suprapopulația (fie prin excesul nașterilor sau prin sărăcia țării) poate fi cauza acestor imperialisme? De unde mizeria la noi (dificultățile întreținerii aparatului administrativ, a armatei etc.), când doar țara noastră e atât de bogată și de mare (în comparație cu numărul locuitorilor)?

Răul a fost descoperit de mult: corupția!

Politicienii „fură“, funcționarii „fură“, toată lumea „fură“. De aici ar urma că, dacă nu s'ar fura, toate lucrurile ar merge bine. Remediul: hoții la pușcărie; muncă, cinste, legalitate ș.a.m.d. Și, pe de altă parte, se afirmă că toate relele vin dela jidani, cind in realitate jidanii, totdeauna și pretutindeni, vin ca corbii atrași de duhoarea cadavrului. Corupția politică i-a atras la noi, i-a hrănit și i-a făcut puternici. Lupta împotriva lor nu poate avea sorți de izbândă, decît prin stîrpirea corupției politicianiste. Iar politicianii nu pot stîrpi corupția fără să se stîrpească pe ei înșiși ...

De aci dificultatea problemei.

IV.

Un Stat este condus de o elită politică, pe care vom numi-o *clasă politică*. Clasa politică se compune din oameni cari prin însușirile lor se ridică la conducerea Statului și sunt în stare să se mențină la conducere. Ei trebuie să-și dobîndească *prestigiul de conducători politici*. Acest prestigiu se întemeiază pe *puterea lor*. Termenul de putere trebuie înțeles însă în raportare la funcțiunea politică. Oamenii aparținînd clasei politice trebuie să fie viteji în războiu, energici, bogați, trebuie să fie *domni*, ca să știe a porunci etc. Nu putem expune aci pe larg geneza și caracterul diferitelor clase politice, la diferitele popoare și în diferite timpuri. Sunt clase politice a căror geneză a fost cucerirea, altele iarăși s'au selecționat prin organizarea apărării unei comunități omogene din punct de vedere etnic.

Dar oricare ar fi geneza unei clase politice, cert este că ea reclamă independență economică. Din punct de vedere economic clasa politică e improductivă, e „parazitară“. În lupta burgheziei împotriva nobilimii ereditare acest termen deveni o formulă de luptă pentru a distruge prestigiul aristocrației. Dar burghezia, devenind clasă politică și ocupînd posturile de conducere politică, deveni și ea „parazitară“, iar „proletarii“ se folosiră de aceea formulă pentru a organiza revoluția împotriva burgheziei. Instituirea „dictaturii proletariatului“ în Rusia nu schimbă întru nimic acest caracter esențial al noiei clase politice: și domnii proletari deveniră parazitari și trăesc din munca burghezilor deposedati.

Ori, din necesitatea independenței economice a clasei politice, nu rezultă că această clasă poate exploata fără îngrădire munca mulțimii guvernate.

Platon, de pildă, vede și admite necesitatea independenței economice a clasei politice, arătînd că ostașii și conducătorii Statului trebuie să fie întreținuți din munca

mulțimii. Dar el cere în schimb ca clasa politică să fie astfel educată ca să renunțe la lux și să se dedice cu totul politicei, adică apărării Statului în afară și organizării sale lăuntrice. În practică această limitare și reglementare a vieții clasei politice se izbește însă de mari piedici. Realitatea nu îngăduie aplicarea mijloacelor ce le propune Platon, adică desființarea familiei și educarea copiilor de către organele Statului.

Orice clasă politică e dispusă să abuzeze de dreptul ce i-l dă funcțiunea ei, de a trăi din munca mulțimii. Această pornire naturală e întinată însă 1) de teama de revoltă a guvernaților, 2) de necesitatea de a se folosi de serviciile mulțimii în caz de primejdie externă.

Să luăm exemple din istoria noastră. Când vechea noastră clasă politică, boerii, aveau nevoie de țărani pentru a purta războiul, exploatarea țăranilor trebuia să se mențină în limite destul de înguste. Tovărășia de arme excludea împilarea, Dar când boerii începură să poarte războaie cu legegii, cu mercenari, țăranimea ajunse în cea mai neagră robie,

Armata națională deci nu îngăduia clasei politice exploatarea nelimitată a mulțimii guvernate. Armata națională împinge cu necesitate la *democrație*, la egalitate de drepturi politice și la înlăturarea privilegiilor clasei politice,

Ori, democrația și instituțiile democratice limitează, ce-i drept, exploatarea mulțimii, dar nu astimpără pretențiile clasei politice, setea ei de avere și lux. De aci urmează că, în democrații, clasele politice caută alte căi de îmbogățire.

Calea cea naturală și urmată de clasele politice puternice și energice este cea a *cuceririlor*. Tipul clasic al unei astfel de clase politice îl găsim, în antichitate, în Republica Romană, în timpurile noi mai întâiu în Anglia, apoi în Franța (după revoluție) și în Germania sub Wilhelm al II-lea. Revoluția franceză se explică din faptul că clasa guvernată nu mai putea satisface trebuințele de lux ale clasei politice, iar această clasă era prea slăbită pentru a-și menține situația. Crearea armatei naționale, deci democratizarea, îi impuse burgheziei franceze o politică imperialistă. În Rusia clasa politică feodală se menținu lungă vreme, pînă ce înarmarea masselor țărănești în ultimele războaie (cel japonez și cel mondial) provocă revoluția. După revoluție Rusia se întoarce la feudalitate, la constituirea unei clase politice privilegiate care exploatează în mod nelimitat mulțimea. Cîtă vreme se va menține această stare de lucruri, clasa politică rusească n'are nevoie de cuceriri și nici nu poate trec: la o politică imperialistă fără a-și primejdi situația.

Cea mai grea problemă de organizare politică se ivește însă cînd un Stat e nevoit să întrețină o armată națională puternică în fața primejdiilor externe și, în acelaș timp, nu poate trece la o politică imperialistă.

Acesta e cazul Statului nostru și despre el vrem să vorbim.

V.

Evoluția spre democrație în Statul nostru a restrâns tot mai mult pentru clasa politică posibilitățile *de exploatare directă* a mulțimii. Țăranii devenind ostași au dobândit drepturi politice, au fost împroprietăriți, iar pentru întreținerea clasei politice există un singur mijloc: bugetul.

În jurul acestui izvor de îmbogățire începură luptele politice, cari, prin adoptarea sistemului parlamentar și a selecțiunii conducătorilor politici prin votul universal, degenerară în mod necesar în lupte de facțiuni, deschizînd drum larg și neîngrădit demagogiei.

Anarhizarea completă a vieții politice a fost stăvilită într’o anumită măsură prin formarea de partide, de cluburi politice, și prin organizarea unei birocrății legitimate prin certificate de școală.

Dar trebuințele de lux ale clasei politice, îngroșate neîntrerupt prin oameni noi, prin demagogi și agenți electorali, întrec cu mult posibilitățile bugetare. Oricit s’ar strînge șurubul fiscal, veniturile realizate nu pot satisface trebuințele clasei politice: locuințe moderne și confortabile, automobile, mățasuri și parfumuri pentru doamne, zestre de milioane pentru fete, plimbări în străinătate etc. Trebuie căutate deci alte izvoare de câștig, pe lângă împărțirea bugetului, din care cel puțin o parte trebuie să servească pentru întreținerea armatei, a birocrăției, a funcționarilor de tot felul. E drept că prin cumularea de funcții, prin diferite retribuții extraordinare și urgente, prin crearea unor case autonome etc. se pot liniști cele mai imperioase nevoi ale noilor boeri – democrați, dar aceste sunt numai expediente. Mai rodnice s’au dovedit alte întreprinderi și organizații de exploatare indirectă a mulțimii. În primul rînd băncile, apoi societățile pe acții de tot felul. Tot astfel orice „reformă socială“, cum a fost împroprietărirea, orice administrație a bunurilor publice (păduri, moșii, etc.) sporesc cu o mare cotă veniturile clasei politice. Toate aceste fenomene pot fi prinse sub noțiunea generală de „corupție“.

Urmările corupției sunt lămurite: instituțiile publice se desorganizează din lipsă de bani și prin fraude continue (directe și deghizate), armata nu poate fi înzestrată, funcționarii nu primesc lefurile și caută și ei venituri necinstite etc. Pe de altă parte demagogii săraci sau nu destul de bogați exploatează starea de nemulțumire și mizerie generală, ațîțînd mulțimea la revoltă pentru a acapara puterea care le deschide ușile spre buget.

Ori, aceste procese sociale, deși conțin germenii disoluției, ar putea fi oprite prin atingerea limitelor de exploatare posibilă și prin organizarea rezistenței mulțimii. Sunt limite trase de legile economice, dar și juridice, morale și religioase cari nu pot fi depășite de clasa politică fără ca ea să-și pună în joc existența proprie. Exploatarea neîngrădită a proprietarilor agricoli și urbani prin bănci a fost stăvilită de rezistența pasivă a debitorilor și legea „conversiunii datoriilor“ a astupat acest izvor de venituri a clasei politice. Primejdia războiului și necesitatea înzestrării armatei a împins la îngrădirea fraudelor cu furniturile pentru armată (scandalul Skoda). În sfîrșit

diferitele scandaluri ivite în ultimul timp (fraudele dela jandarmerie, scandalul cu devizele) sunt semne că multe din căile descoperite de clasa politică pentru a-și completa și spori veniturile încep să devie impracticabile.

Dar pornirile clasei politice nu pot fi oprite nici prin justiție, nici prin predici morale în articole de ziare, nici chiar prin primejdia externă, când această clasă a pierdut simțul de responsabilitate față de țară și față de judecata istoriei. Această stare de decadență a unei clase politice începe în momentul ce ea devine *venală* în relațiile ei cu străinătatea.

Filip, regele Macedoniei, a caracterizat starea de decadență a elitelor politice democratice prin afirmația că un măgar încărcat cu aur trece peste zidurile cetății.

Și dacă Plutarh în biografia lui Demostene, arată că și Pythia începuse să „filipizeze”, nu trebuie să ne mirăm că la noi o serie de ziare „sovietizează”.

Ori această „filipizare” generală a clasei noastre politice constituie cea mai grozavă primejdie pentru Neamul Românesc: primejdia pierderii libertății politice și instituirea unei dominațiuni străine.

*Facțiunile politice au scos bogățiile țării la mezat, pentru a deschide clasei politice noi izvoare de câștig. Impropru prin funcțiunea ei de a exploata ea însaș bogățiile țării, de a crea și organiza ramurile de industrie necesare autarchiei economice a Țării, clasa politică românească, după o scurtă și efemeră rezistență a liberalismului-național, a cedat măgarului încărcat cu aur care a trecut peste zidurile cetății românești. Acest măgar a fost condus de samsarul internațional, de emisarul tuturor țărilor industriale imperialiste, de prevestitorul tuturor dezastrelor economice și al tuturor umilințelor politice, de *Ahasver*, jidovul rătăcitor.*

Între mulțimea guvernată și clasa politică românească dornică de îmbogățire, de lux și petreceri, imitînd traiul claselor politice ale marilor Imperii coloniale, s’au așezat agenții corupției internaționale, ademenind la orice trădare, la orice tranșacție și frîngînd, prin presa lor, prin literatura lor, prin arta lor desfrînată, și ultimele zvîcniri de rezistență patriotică a clasei politice.

Din slugi ale boierimii franțuzite, din negustori de mărunțișuri tolerați în orașele românești, din modiști mijlocitori de mici afaceri de împrumut, din cămătari ai satelor, ei s’au ridicat la rangul de mari bancheri, de mari industriași, în sfîrșit la rangul de arbitri ai vieții noastre economice și politice.

Clasa politică românească deveni o simplă anexă, din punct de vedere economic parazitara și bacșișara, din punct de vedere politic neputincioasă, a marei finanțe jidovești și a clasei politice jidovești internaționale, care a pus deja stăpînire pe Rusia și are pretenția să cucerească toată lumea ...

VI.

Problema este deci, de a înlătura pentru națiunea română primejdia instituirii unei dominațiuni jidovești, echivalentă cu o stare de completă robie și iobăgire. După experiența rusească nu ne mai putem face iluzii. Dacă revoluția comunistă ar reuși la noi, clasa politică românească ar fi măcelărită în scurtă vreme, iar țăranii ar ajunge vite de muncă pentru noii stăpînitari.

Pe de altă parte trebuie să notăm că teama de această primejdie nu ajunge pentru a împinge clasa politică românească actuală la măsuri radicale împotriva imperialismului jidovesc, ceea ce ar cere în primul rînd înlăturarea corupției, romînzarea industriilor, echilibrarea bugetului etc.

Dimpotrivă teama de revoluția comunistă a sporit corupția și a ațîțat încă mai mult instinctele primitive: toți politicienii adună bani pentru a-și asigura fuga peste hotare și un traiu liniștit și îmbelșugat în străinătate. Împotriva acestor politicieni corupți și împotriva imperialismului jidovesc manifestat prin pregătirea revoluției comuniste-jidovești, finanțată de bancherii jidani din toate țările, s'a ridicat la noi, de multă vreme, reacțiunea naționalistă. Nu este aci locul să expunem fazele acestei mișcări, programele și metodele de luptă. Asupra acestor chestiuni, ziarele dau informații destul de lămurite. Ceea ce trebuie să notăm pentru faza actuală a luptei este faptul că din clasa politică românească o parte însemnată face încercarea să se emancipeze de influența finanței jidovești. Partidul d-lui Vaida, precum și noul partid național-creștin au intrat în arena luptelor politice cu programe antisemite și naționaliste.

Dar se poate rezolva problema pe calea luptelor de partide, prin mașina votului universal și a parlamentarismului? De unde va rezulta stabilitatea guvernării, înfrînarea poftelor de îmbogățire a politicianilor, din ce izvoare se vor satisface aceste poftes? Cine și prin ce mijloace va opri dezertarea politicianilor în tabăra dușmanilor cînd aceștia vor oferi mai mult și plată imediată în numerar? Prin jocul luptelor de partide nu se poate ajunge la alt rezultat decît de a pune în locul unor politicieni, alți politicieni, cu aceleași porniri și cu aceleași apucături deprinse în cluburile politice.

În privința aceasta să nu ne facem iluzii, căci vom avea aceleași decepții ca totdeauna la schimbarea guvernelor democratice și parlamentare. *Politicianul antisemit* rămîne *politician*, adică e corupt prin însăși geneza și funcția sa. Avem o mulțime de politicieni, frontişti și național-creștini, antisemiti cari și-au făcut și continuă a-și face afacerile cu samsari jidani, și ceilalți vor începe afacerile cînd vor veni la putere.

Altfel se prezintă obiectivul luptei comuniste-jidovești. Jidovii comuniști au un program lămurit: instituirea dictaturii și teroarei și exploatarea neîngrădită a mulțimii față de care ei n'au nici o răspundere morală. Ei renunță la o armată națională, ei opresc orice circulație a elitelor de jos în sus, ei renunță la cuceriri prin arme de unu teritoriu, ei caută a cuceri țările creștine prin *infiltrațiune* și *bolșevizare*, așa cum au făcut-o în Rusia, așa cum încearcă s'o facă la noi, în Franța și cum au încercat s'o facă în Ungaria și în Germania.

Dacă dintr'o țară sunt alungați, ei migrează în altă țară, pe care o storc, o umilesc, o tradează pînă reușesc sau s'o robească cu desăvîrșire sau să o ducă pînă la marginea prăpastiei și desperării.

Nici o clasă politică națională nu-și poate îngădui acest sistem de „conducere” politică. Oricît de coruptă și ticăloșită ar fi, soarta ei e legată de soarta națiunii, de soarta *patriei*.

De aceea și în elita romînească actuală zvicnește revolta sufletească împotriva truției jidovilor ajunși domni în țara noastră, dar strînsă în ghiarele finanței internaționale, condusă de jidani, această elită nu poate face decît - *antisemitism teoretic*.

VII.

Dar, în acest caz, există o rezolvire practică a problemei?

Fără îndoială. Dar ea nu e așa de simplă cum și-o imaginează antisemiții politicieni, ziaristi și teoreticieni. Întîia condiție este separațiunea completă, biologică și spirituală, de jidani, *care să cuprindă și raporturile economice*. Discuția „științifică” a inegalității și ierarhiei raselor nu interesează aci deloc. Jidanii încearcă anume să împingă această problemă pe planul „discuțiilor obiective, științifice”. Dar, pentru orice nație care vrea să trăiască liberă în țara ei, orice străin, fie el superior sau inferior, e păgîn și spurcat. Și în ce ar sta superioritatea rasei jidovești? În fraude, escrocherii, cămătărie? Doar nu vor susține că în arte, literatură, știință, Spinoza, Heine și, hai să zicem, Einstein nu sunt oameni mari, *deoarece* sunt jidani, ci *cu toate că* sunt jidani. Din egalitatea sau superioritatea raselor nu rezultă că o rasă sau o nație are *dreptul* să exploateze pe alta. Aci hotărește numai *forța*, fizică sau spirituală, sau mai bine zis cea fizică organizată și susținută de cea spirituală. Toate teoriile umanitaristilor noștri sunt pledoarii ale unor avocați mercenari ai iudaismului, ale unor trădători de neam și patrie, ale unor renegați demni de dispreț.

Comunitatea romînească trebuie să devie impermeabilă față de orice influență străină și, mai ales, față de influența unei nații care o amenință cu distrugerea și subjugarea.

A doua condiție pentru rezolvarea practică a problemei politice romînești, este *reducerea trebuințelor clasei politice*, în așa măsură ca ele să poată fi satisfăcute prin bugetul Statului, după satisfacerea completă a tuturor celorlalte trebuințe: înzestrarea armatei, a școalei, bisericii, justiției și a aparatului administrativ.

Clasa politică coruptă, aservită finanței jidovești, dornică de lux și petreceri, de călătorii și distracții, trebuie înlocuită printr'o elită *puritană*, muncitoare, morală, sănătoasă, energică, vitează și cu frica lui Dumnezeu. Toate marile reforme sociale, deci și cele politice, s'au înfăptuit prin întoarcerea elitelor la disciplină aspră.

Spartanii, puritanii lui Cromwell, Prusienii sunt exemple din istorie, cari dovedesc importanța *ascetismului* clasei politice pentru puterea unei națiuni.

E cred de prisos să expun pe larg rolul preoților și educatorilor în procesul de regenerare a elitei politice, cum cert este și verificat prin istorie faptul că destrăbălarea morală a preoțimii și lipsa simțului de datorie și responsabilitate a educatorilor însoțesc și grăbesc prăbușirea clasei politice. Si cine nu cunoaște din istorie zguduitorile catastrofe politice și morale, când justiția, dreptatea e împărțită de oameni corupți și venali? S'a oprit la noi corupția și venalitatea la pragul lăcașului unde se împarte dreptatea? Iată o întrebare neliniștitoare, la care ar trebui să răspundă înalții noștri magistrați.

S'a oprit la noi corupția și venalitatea, influența distrugătoare a banului jidovesc, influența demoralizatoare a francmasoneriei iudaice la pragul Bisericii, la porțile cazărmilor și ale școlilor, mai ales ale școlilor înalte?

Să cerceteze și să răspundă conducătorii acestor instituții!

Dacă am vrea să ilustrăm și să descriem starea clasei noastre conducătoare, a elitelor de toate categoriile, ar trebui să scriem o carte groasă, spicuind din cărți și ziare și punind la contribuție și experiența noastră personală.

Dar la ce să o facem, când Sallust, Tacit, Montesquieu când atîția alți scriitori celebri și geniali ne-au zugrăvit icoana unor societăți în stare de decadentă și descompunere, dar și societăți în plină înflorire și putere.

Cunoaștem cu prisosință cari sunt cauzele căderii Romanilor și cari au fost cauzele mării lor. Pentru organizația politică, teoria e scurtă și precisă: o clasă politică venală și coruptă, imorală și degenerată, duce Statul la pieire.

Dacă clasa noastră politică este venală și coruptă, sau este pe cale de a o deveni, prăbușirea nu poate fi oprită, decit prin creierea unei noi elite disciplinate, incoruptibile, patriotice și – în condițiunile reale ale Statului nostru – ascetice.

Ascetismul trebuie definit în acest caz ca „renunțare la orice lux care nu poate fi procurat prin veniturile normale legate de funcția ce o împlinește individul în ierarhia politică”.

Noi nu excludem din *Statul național român ideal* luxul, artele frumoase, știința, tehnica. Dar trebuie să excludem corupția și desfrînarea clasei politice. Viața celui ce se dedică afacerilor publice, *celui ce intră în slujba Statului*, trebuie să fie model de *virtute cetățenească*. Viața sa, în întregime, familială și publică, trebuie să fie supusă unui control sever și continuu. Pentru funcții de Stat individul trebuie educat după modul spartan și puritan. Împlinirea *datoriei*, în orice situație și supt orice condiție, trebuie să fie legea supremă.

Dar care este puterea care să-l transforme pe individ în cetățean perfect, în „funcționar“ model?

Această putere este *conducătorul*.

Fie că se cheamă Mussolini sau Hitler, Solon sau Cromwell, toți merg pe aceeași linie: a datoriei către neam și patrie. Toate formulele de fascism, rasism, corporatism, naționalism integral, și primesc înțelesul și valoarea practică prin ivirea și acțiunea conducătorului. Formulele diferă ca expresie, accentuând o nuanță particulară, națională, a momentului istoric, a condițiilor concrete și nemijlocite cari au desprins curentul de regenerare. Formulele sugestionează mulțimea, o fac să urmeze curentul, căci deși ținta și mijloacele *raționale* sunt aceleași și trebuie să fie aceleași la toate națiunile și în toate timpurile, ritmul în care se desfășoară mișcarea, dificultățile cari se opun, adaptabilitatea mulțimii, precum și însușirile individuale ale conducătorului, le imprimă acestor mișcări caracterul lor specific, dependent de loc și timp.

În cumpenirea șanselor de reușită a unei astfel de mișcării în curs, cum de altminteri a oricărui eveniment istoric, teoria abstractă nu poate ajunge la concluzii precise. Din studiul comparativ al istoriei se pot desprinde însă anumite posibilități de previziune, de calculare a rezultatului unei acțiuni politice. Dar această previziune nu poate fi enunțată decât în formă ipotetică: dacă toate condițiunile necesare pentru apariția unui fenomen sunt date, fenomenul va apare cu necesitate. În cazul nostru fenomenul așteptat, dorit și urmărit de mișcarea naționalistă este regenerarea clasei politice românești în conformitate cu situația reală a Statului național român.

Am arătat cum ar trebui să fie această clasă politică. Pentru ca ea să apară, trebuie să se ivească un conducător care să creeze, să modeleze, să disciplineze, să selecționeze din substratul social concret.

În revista noastră laturea aceasta practică, a educației noiei elite românești, a fost expusă în mai multe rânduri și de diferiți autori. Există la noi și conducătorul și mișcarea de regenerare e la plină ascensiune.

Expunerea noastră de față e menită să lămurească ținta, să arate situația specifică a Statului național român care reclamă o clasă politică „ascetică“, întrucât primejdiile externe nu îngăduesc o exploatare, nici directă nici indirectă a mulțimii, iar pe de altă parte o expansiune colonială pentru întreținerea unei clase politice „aristocratice“ și cu trebuințe aristocratice este imposibilă.

Cum clasa noastră politică actuală e deprinsă cu luxul și neputînd renunța la lux și desfrîu (lipsită fiind de educație cetățenească și selecționîndu-se din demagogi și salariați ai finanței jidovești internaționale), Statul nostru e în primejdie de a-și pierde suveranitatea, iar națiunea e pe cale să cadă în robie.

Clasa politică actuală trebuie deci înlocuită cu o nouă elită adaptată condițiilor reale de existență și libertate a Neamului Românesc.

Taberele de muncă

Tabăra dela Carmen Sylva ¹⁹³

de George MACRIN

În „Însemnări Sociologice“, acum un an, puneam pe plan de principii problema taberelor de muncă.¹⁹⁴ Revin pe scurt. Educația a interesat pe oameni întotdeauna. Ea e strâns legată de perpetuarea speciei. Popoarele cari au avut prilejul să capete o educație conștientă și-au mărit considerabil puterea de conservare, în dauna popoarelor cărora le-a lipsit în egală măsură educația specifică. Specificul național e o constantă primordială a conservării. Prima problemă de care trebuia să se ocupe și clasa noastră conducătoare era aceasta, a educației. Ori, tocmai chestiunile de educație o preocupă mai puțin. Cauzele sunt:

1. Structura politică a actualei clase conducătoare. Clasa noastră conducătoare e lipsită ea singură de-o educație specific națională. Fiind o clasă parazită ea nici nu poate prețui specificul etnic-etic.¹⁹⁵

2. Criza educației, depinzând în parte de criza generală. Într'o vreme se pune accentul pe educația intelectului, și deci avea mare pret acumularea de cunoștințe: *instrucția*, fizică și spirituală. Pentru a da însă omului o dezvoltare armonică, s'a cerut să i se facă și educația voinței și a sentimentului. Pedagogia de azi a ajuns astfel la așa zisa „școală activă“. Greutatea constă în a găsi posibilitățile de-a pune în practică principiile școlii active, față de trebuințele mereu crescînde cerute de instrucție. Azi distingem „instrucția“ de „educație“. Suntem în perioada cînd nici una nu se face serios, din pricina celeilalte. În România de pildă, elevii nu găsesc timpul pentru a studia din pricina Cercetășiei, Străjeriei, Serviciului premilitar, fără a mai vorbi de timpul ocupat cu dexteritățile impuse de școala muncii, ca lucrul manual, și de pregătirea serbărilor naționale și internaționale cari în ultimul timp s'au puit peste măsură. Dar elevii nu se folosesc prea mult nici de educația primită în formațiile educative probabil din pricina grilei pentru instrucție.

În aceste împrejurări apare *tabăra de muncă*. Am numit-o o nouă *școală românească*, pentru că ea a apărut pentru prima dată în România, din inițiativa și sub directa supraveghere a Căpitanului. Zece ani i-au trebuit acestei inițiative pentru ca ea să se impună definitiv. S'a căutat prin diferite procedee, dela minciuni, atmosferă proastă, imitații, pînă la atacurile cu gărzi țărănești, dar cu nimic ea n'a putut fi compromisă, pentru că afară de legionari nimeni în România pînă astăzi, nu înțelege nici măcar principiul, rostul taberei de muncă. În tabără se face tocmai educația

¹⁹³ - Revista „**Însemnări Sociologice**“, Cernăuți. Director: Traian Brăileanu. Anul II, Nr. 7, Octombrie 1936.

¹⁹⁴ - „**Însemnări Sociologice**“ I, 3 și 4. G. M. O nouă școală românească.

¹⁹⁵ - Congresul dela Suceava 1935. G. M. „Educația cetățenească“, sub tipar.

specifică a neamului, lucru care niciodată nu poate fi cuprins de cei ce s’au despărțit de ale pământului românesc și se închină umanității.

Astăzi Guvernul s’a pripit să hotărească *tabere de muncă obligatorii*. Acestea s’ar putea numi *lagăre de concentrare* sau poate *lagăre de muncă*. Desigur că și aceste lagăre își vor avea rostul lor. Munca, chiar obligatorie, e educativă, dar o condiție a taberei de muncă legionare e *munca benevolă, conștient-educativă*. Momentan avem prea puține date asupra lagărelor proiectate ca să putem discuta. Nicidecum însă ele nu pot fi considerate ca tabere de muncă. A fi în stare să lucrezi benevol, înseamnă să fi primit de mai înainte de undeva o elementară doză de putere de sacrificiu, pe care legionarii au primit-o în luptele anterioare, ceilalți români au primit însă mai adesea o prea mare doză de lichelism politicianist. Tabăra legionară e așadar o școală superioară.

Imitațiile de pînă acum – fără succes vizibil – nu sunt tabere ci simple șantiere. În Bucovina legionarii au avut, anul acesta, numai patru tabere regulamentare, dar au avut aproape o sută de șantiere. Faptul că și o parte din șantiere au fost numite tabere de către unii, arată încă odată neînțelegerea problemei.

Clasa noastră conducătoare n’a înțeles rostul taberelor, ci a observat numai efectul lor, și nu întregul efect ci numai efectul politic. Din această cauză partidele s’au apucat de imitație, de aci și măsura guvernului.

Ce s’a realizat pînă acum prin taberele de muncă legionare:

1. S’a umplut golul educativ lăsat de clasa noastră conducătoare. Tineretul, în primul rînd, și pe urmă întregul neam, a început a deveni conștient și mîndru, disciplinat și muncitor, cu trup și suflet sănătos și pe deasupra un element unitar deci tare. Tineretul care în școală n’a primit decît o instrucție problematică și o educație desagregant umanitaristă, își face acum educația demnității românești, o educație ostășească fizică și spirituală. Pentru tineretul școlar ea se face în timpul vacanței și deci nu-l răpește dela instrucție. Poporul român căruia pînă acum „democrația“ i-a făcut educația politicianismului, își face și el adevărata educație cetățenească. În țările cu adevărat democratice și țărănești ca Danemarca, țaranului i s’a făcut această educație în „Universitățile țărănești“. La noi taberele înlocuiesc de minune aceste școli superioare ale poporului.

2. Se pun bazele celei mai sănătoase elite din cîte a avut pînă acum neamul românesc. Elita ascetică¹⁹⁶, de care avem nevoie, în tabere se formează.

3. Taberele au fost pînă acum cel mai serios mijloc prin care s’a lucrat la unificarea orizontală și verticală a neamului. În tabere se șterge deosebirea spiritual-românească dintre țărani, muncitori și intelectuali, dintre Bucovineni, Dobrogeni, Olteni, Ardeleni etc.

4. S’a făcut propagandă românească și legionară, în țară și peste hotare. Prima tabără de muncă a luat ființă în România. Mult mai tîrziu, s’au înființat un fel de șantiere benevole în Germania. Astăzi acestea, dezvoltate și încadrate regimului național socialist, se apropie de taberele legionare. Tabere asemănătoare celor românești se proiectează astăzi în alte țări, de pildă în Polonia. Am discutat cu vizitatori străini, cari nu s’au sfiit să afirme că singurul lucru ce le-a plăcut în România sunt taberele legionare. Dar nu numai în fața străinilor ci și’n fața poporului român. În special șantierele legionare au fost și un excelent mijloc de propagare a eticei legionare. Omul, și’n special omul din popor, omul pământului e impresionat mai mult de realizările materiale ale spiritului decît de spiritualul pur. Țăranul român

¹⁹⁶ - „Însemnări Sociologice“. I, Nr. 6. Tr. Brăileanu: Elita ascetică.

nu poate trăi fără Spiritual, dară cerîndu-i neapărate posibilități de materializare. Pe el nu-l atrage dogma creștină decît prin manifestarea religioasă, de aceea el e mai bun creștin Duminica la biserică decît oriunde. Țăranul la o întrunire politică nu înțelege adesea nimic din cuvintele savante ale oratorilor, pe el îl convinge masa de oameni în mișcare, gesturile oratorului, disciplina fizică. Cea mai mică realizare materială, o cruce, o fîntînă îl convinge mai mult decît toate vorbele auzite la toate adunările. Realizările lucrează apoi cu persistență, ideile îl conving momentan. De aceea acolo unde s’au făcut șantiere, toată lumea ca prin minune a devenit legionară.

5. S’a găsit o cale bună de refacere materială a țării. În 1933 exista în România o tabără care construia „Casa Verde“, la București. În 1934 patru tabere, Rarău, Giulești, Dealul-Negru, Cotiugenii Mari. În 1935, zece tabere și mai multe șantiere. În 1936 cca 50 de tabere și 500 de șantiere¹⁹⁷. Prevederile euuntate acum un an s’au împlinit întocmai. Aceasta arată că principiul a prins definitiv. Și dacă nu oricine poate înainta o tabără, oricine poate lucra la refacerea țării prin șantiere. În cele 500 de șantiere țărănimea a demonstrat că poate să-și refacă singură țara, lipsindu-se de promisiunile politicianilor. Pînă acum taberele și șantierele au construit cîteva zeci de biserici, zeci de căminuri, case culturale, drumuri, fîntîni, troițe, monumente, au îngrijit cimitire, au secat bălți, au ajutat pe săraci.

6. S’a înobilat noțiunea de muncă. Aceasta s’a făcut chiar dela prima tabără legionară. Iată ce spune căpitanul despre tabăra dela Ungheni¹⁹⁸: „Prima noastră tabără a avut efectul unui început de revoluție în mentalitatea curentă. Toată lumea din jur: țărani, muncitori și nu mai puțin intelectuali – se aduna plină de curiozitate să ne privească. Această lume era învățată să-i vadă pe studenți plimbîndu-se, eleganți, pe Lăpușneanu sau cîntînd cîntece de veselie în jurul meselor din berării, în ceasurile lor libere. Acum îi privea cum frămîntă lutul cu picioarele, plini de noroi pînă la brîu, cum cară apă din Prut cu căldările, cum stau aplecați pe sapă sub arșita soarelui. Lumea asista la sfărmașirea unei mentalități stăpînitoare pînă atunci: e rușine pentru un intelectual să muncească cu brațele, mai ales în muncile greoaie, rezervate în trecut robilor sau claselor disprețuite“.

„Țăranii și muncitorii, despărțiți sufletește de celelalte categorii și sfioși, pentru că munca lor nu era prețuită, s’au luminat la față, văzînd în aceasta, din primul moment un semn al prețuirii muncii istovitoare și a prețuirii lor“.

În toate taberele, munca în comun a tuturor claselor sociale a înobilat noțiunea de muncă. Din mijloc de exploatare și înjosire, noțiunea de muncă a ajuns prin Legiune mijloc de educație, de creație și luptă. Munca înobilează azi, eri înjosea.

În fiecare an taberele sunt închinare unui deziderat superior: Anul trecut au fost închinare *omului corect*. Anul acesta se închină pentru: „Judecarea situației“. (O mică lămurire. Căpitanul spune: pentru a porni la acțiune trebuie să ai a) o justă judecare a situației b) Curajul începutului c) Perseverența pînă la sfîrșit. În cele mai multe cazuri biruința nu se obține din cauză că lipsește una dintre aceste condiții).

Se duce zvon că guvernul ar intenționa să paralizaze activitatea taberelor. Că lucrul acesta e imposibil se va dovedi pînă la primăvară. Pentru moment totuși s’ar putea spune: E prea tîrziu, realizările au devenit vizibile și controlabile de toată lumea. Ele se vor lua ca punct de reper. Nu se poate opri o mistică după ce și-a găsit posibilități de întrupare. Cînd, acum un an, se dăduse tot așa de pripit un ordin prin care li se interzicea legionarilor zidirea de biserici, legionarii au răspuns construind

¹⁹⁷ - O statistică a tuturor taberelor și șantierelelor din acest an încă nu s’a făcut.

¹⁹⁸ - Corneliu Z. Codreanu – Pentru Legionari, I. Sibiu, 1936, pag. 201.

de zece ori mai multe biserici. Taberele sînt întrupare din mistica legionară. Iată mersul lor în funcțiune de timp: 1, 1, 4, 10, 50+500. Se pripește acela ce crede că după 500 vine iarăș zero. Din contra, totul ne permite să credem că după sute e loc pentru mii și zeci de mii. Nu credem deci, că s'ar găsi un guvern atît de inconștient, să creadă serios în desființarea taberelor legionare. Legionarii dimpotrivă vor sprijini cît le va sta în putință orice activitate folositoare țării, a oricui. Dacă toate partidele din opozitie ar face în raport cu cantitatea lor cel puțin jumătate din ceea ce fac șantierile legionare, în cîtiva ani de zile am ajunge printre țările din fruntea Europei. Guvernul ar rămînea să sprijinească numai această operă, și ar avea posibilități largi de-a se ocupa cu chestiunile generale: înarmare etc. Într'o singură comună, Igești din județul Storojineț, 20 de legionari au fost în stare să facă în vara aceasta un pod peste un pîrîu, o casă unei văduve sărace și 24000 de cărămizi pentru școală, fără nici un ajutor dela nimeni și cu toată lumea împotrivă. Ce va fi în stare să facă poporul român întreg, cînd va fi liber în țara lui? Făcînd bilanțul anului 1936, în timp ce legionarii au construit lucruri durabile și folositoare, partidele politice dela național-țărăniști pînă la național creștini, au ținut întruniri, au spart geamuri și capete, au protestat împotriva guvernului și-au cerut puterea. Dar cu ce s'a ales țara? O singură cruce ridicată pe un deal de 3 legionari face mai mult decît toate întrunirile politicianilor, cu zeci de mii de oameni.

Pînă astăzi problema taberelor rămîne strict legionară. Admițînd prin absurd că vre-un partid politic dela noi ar reuși să înființeze tabere bune, în acestea vor lua ființă și germenii de distrugere a partidului. Munca cinstită pentru țară, ordinea și disciplina, ca și erarhizarea naturală ce rezultă din tabere ar însemna moartea politicianismului. De aci și aversiunea politicianilor pentru taberele de muncă, pe care le numesc: „*focare de anarhizare a țării*“, „*școli ale asasinatului*“, „*întreținute de Hitler*“, ș.a.m.d. Fără a intra în polemici cu politicianii, vom căuta să continuăm studiul început acum un an. Vom descrie, pe această linie, tabăra dela Carmen-Sylva, cea mai importantă din acest an.

Tabăra Carmen-Sylva e situată pe malul Mării Negre, la marginea stațiunii maritime cu acelaș nume, către satul Tuzla. Anul trecut, cînd au început lucrările, străjuiau aci o serie de prăpăstii între cari se'ndosea numai coliba unui pescar. Astăzi, prin munca de doi ani a legionarilor, locul acesta e cel mai vizitat și mai frumos din Carmen-Sylva.

Un mănunchi de drumuri părăsind ultimile vile ale stațiunii se îndreaptă spre tabără. Aci Jandarmeria și-a instalat un lagăr, spre a fi de folos legionarilor. Pe țarm, o scurtă lămurire spune cu litere verzi. „*Aci a fost prăpastie*“. O șosea șerpuiește pe rîpă, și cîteva terase proaspete îi mențin tăria. Începi a înțelege. Numai la 200 metri, de sub coastă, un steag se desface în bătaia vîntului. Continui pe mal într'acolo și toate drumurile se revarsă într'o alee străjuită de duzi tineri și pietruită cu nisip de mare. Numele ei e „*Bulevardul Românul de Mîne*“. Te întîmpină o tăbliță pe care cetești:

Fără Suedeji

Fără comisioane

Fără împrumuturi

Numai cu dragoste de țară și cu credință în viitorul ei.

Ridici ochii și tabăra întregă ți-i înaintea. Trecătorul așteaptă un moment și se lasă răpit de frumusetă, rătăcindu-și privirile în furnicarul de oameni, de terase de corturi și cărări, pînă și verdele nesfirșit cu singurile corăbii i se pare că-l vede aci pentru prima dată.

Dară să coborîm cu Romînul de Mîne în tabără. Ajungem într'o piață acoperită cu un covor de nisip. Aci se dă raportul, se tin ședințele de educație și au loc serbările legionare.

Șeful taberei e însuși Căpitanul. Pe malul mării, cu intrarea către nesfirșitul apelor e *coliba Căpitanului*, zidită din piatră de mare ca și-o serie întregă de colibe răsfirate prin tabără. La intrare stă veșnic un planton. În colibă sunt numai lucruri simple: două paturi, o masă, cîteva scaune, cărți, ziare. În fata colibeii un zid de piatră străjuește marea. Un drum proaspăt coboară de aci pînă pe plaje. La trei pași dela coliba Căpitanului, în acelaș stil, o colibă: „*Vila Nicadorii*“. Apoi continuă în linie corturile „*Statului Major*“ începînd cu „*Corpul de Gardă*“. Lîngă „*Corpul de Gardă*“, s'a pus un portativ pentru „*Obiecte găsite*“, (scris în mai multe limbi) și o „*tablă a anunțurilor*“ pentru legionari. Oricine intră în tabără trece pe la *Corpul de Gardă* unde i se face „intrarea“. Asemenea, la plecare legionarii semnează cartea taberei și se anunță pentru „eșire“. Cuiburile mai importante și-au însemnat aci corturile lor: *Vila Axa*, *Vila Drobeta* etc. Pe aceeaș terasă continuă corturile legionarelor. Terasa a doua e ocupată de „*Corpul legionar*“. Mai multe șiruri de scări de piatră fac legătura între terase. Duzi și salcîmi s'au răsădit astprimăvară printre colibe și corturi. Două colibe sunt rezervate *Bufetului*. Colibeii sunt așezate aci pe un arc de curbă în centrul căreia mesele umplu o imensă *sufagerie în aer liber*. Pe alocurea stau presărate bucăți de piatră înțepenite pe picioare de lemn, sunt cele mai frumoase mese de aci. Pe acelaș arc de curbă e imediat *butoiul de apă*. Apa se aduce dela Tuzla cu sacaua și nu e dintre cele mai gustoase. Urmează *Debitul și librăria*. Aci se vînd diferite broșuri și ilustrate legionare. Ceva mai jos *bucătăria și magaziile*. Aci se împarte masa legionarilor. Gropi săpate pentru ceaunele de mămăligă și fierturi. Ieși din acest arc de curbă într'o parte. O tăbliță te lămurește: „*Frățiile de cruce*“. Aci au fost găzduiți *copiii*. La marginea taberei e *infirmeria*, urmează *tîrla oilor* și niște *șoproane* pentru *căruțe, cai, măgari și porci*. În capătul celalt al taberei spre Carmen-Sylva e *coliba pescarilor*. Un grup de pescari au venit dela Sulina patru zile și patru nopți cu bărcile. Cîteva *bărce* ale taberei stau ancorate în fața colibeii pescarilor, cu chip și numire romînească: „*Dor de ducă*“, „*Nicadorii*“. Privește acum țărmlul înalt. Întreaga tabără e străjuită de o ghirlandă de *terase brodate* pe fond roșu de pămînt cu scoici de mare. În tabără toate decurg în ordine ostășească.

Programul unei zile:

Ora 5:30 deșteptarea

Ora 6 raportul, educație fizică, judecarea situației și împărțirea pe echipe de lucru. Echipele sub comanda unui-șef pleacă apoi la lucru cîntînd.

Ora 9 pauza, dejunul.

Ora 9:30 lucru pînă la orele 13, întrerupt de pauze scurte în care se fac cîntece și băi în mare.

Ora 13 raport, cetirea ordinelor de zi, masa, apoi repaus pînă la 16.

Ora 16:30 raport, continuarea lucrului.

Ora 20 încetarea lucrului, urmează raportul de seară, rugăciunea, cîntece, imnul legionarilor căzuți și cina. După cină culcarea.

În fiecare zi Căpitanul numește un *ofițer de serviciu* care e distins cu un brîu în trei colori în diagonală. El preia la raportul dela ora 13 în fața frontului, dela ofițerul

anterior, toate agendele taberei și dă raportul capitanului. Ofițerul de zi e ales din Statul major, i se dă un *adjutant* din Corpul legionar de preferință meseriaș, cioban, țăran sau muncitor.

Meniul unei zile:

Dejun, pâine cu brânză.

Prînz, borș cu fasole și mămăligă.

Cina, fasole cu mămăligă. Carne se dă numai de două ori pe săptămînă.

Membrii taberei.

În tabără au lucrat Romîni din toate clasele sociale și din toate regiunile țării. Mulți dintre ei au venit pe jos, în echipe, cîntînd, dela mari depărtări. Iată o *statistică*

170 studenți	cîte 3 farmaciști
65 absolvenți de școli superioare și facultăți	cantori bisericești
59 funcționari	cismari
2 laboranți	strungari
56 țărani	cîte 2 dentiști
38 elevi	ciasornicari
33 absolvenți de liceu și școli infer.	zidari
33 avocați	conductor tehnici
32 învățători	cazangii
18 profesori	piloți
16 comercianți	cîte 1 conferențiar univ.
9 croitori	asistent universitar
9 meseriași	arhitect
7 ingineri	sculptor
6 muncitori	pictor
5 mecanici	bucătar
5 tîmplari	frizer
cîte 4 ziariști	șofeur
scriitori	tapițer
ajustori mecanici	tipograf
preoți	vulcanizator
	rafinator
	coșar
	gardian

a taberei după profesiuni: Între 1 Iulie – 30 August 1936 au trecut prin tabără:

Urmează 8 liber profesioniști, iar un rest de 71 au cerut să li se treacă numai numele în registre. Foarte multă lume a ținut să lucreze în tabără cerînd să rămîie complet acoperiți. În tabără au trecut și mulți străini: germani, poloni, cehi și iugoslavi, cu titlul de *musafiri* (toți aceștia nu sunt luați în considerare în toate datele pe care le dăm aci). În tabără nu există altă erarhizare decît cea legionară. Iată statistica membrilor taberei după erarhie în Legiune:

1 senator legionar

18 comandanti legionari
 34 com-ajutori legionari
 7 instructori legionari
 293 legionari
 238 membrii în partidul „Totul pentru Țară“
 78 simpatizanți
 39 F. d. C.
 2 musafiri (trecuți în registru).

Femeile: După profesii:

30 profesiiune casnică
 26 studente și absolvente de școli superioare
 12 eleve
 1 coafeză
 13 nu li s'a trecut profesiunea

După ierarhie:

12 legionare
 38 membre
 32 simpatizante

Copiii. Din prisosul taberei s'au putut întreține anul acesta 50 de copii de muncitori dela minele Petroșani și Șorecani. Aceștia au lucrat alături de legionari făcându-li-se și lor educație fizică și spirituală. Ei au primit o îngrijire specială din toate punctele de vedere. La anul viitor Căpitanul spera să poată întreține sute de copii în tabără.

În *total*, în aceste două luni au trecut prin tabără (încadrați) 710 bărbați, 82 femei și 50 de copii. Aceștia au lucrat *11.000 de zile*. Socotind în medie numai cu 60 de lei pe zi, lucrul s'ar evolua la cel puțin 500.000 de lei (fără cheltueli de transport, etc.).

Întreținerea taberei. Tabăra Carmen Sylva a fost susținută prin patru surse de venit. Le trecem în revistă:

1. *Din agricultură.* Tabăra a cultivat 12 ha de pământ și anume în următorul mod:
 2 ha s'au samanat 100 kg cartofi recoltându-se 6000 kg și 100 kg harpaciă recoltându-se 1000 kg.
 5 ha s'a samanat grâu, recoltându-se 5000 de kg.
 2 ha s'a sămănat porumb; încă necules,
 1 ha fasole.
 2 ha pepeni, usturoi, mărar, bame, bostănei, pătlăgele roșii.

Cîștigul ultimilor 3 ha a fost slab.

În plus anul acesta în Dobrogea, fiecare organizație a trebuit sa cultive 1000 mp de pământ în folosul taberei. S'au cultivat cca 80 de pogoane pe cari s'a sămănat legume și porumb.

Pentru anul viitor măsura aceasta dovedindu-se folositoare, Căpitanul a luat hotărîrea ca ea să fie extinsă pentru toată țara.

Pentru întreținerea taberelor la primăvară fiecare organizație legionară își va cultiva pământul ei.

2. *Din negoț.* Tabara are un „bufet“ și o „bibliotecă și debit“, care dau un venit de cca 1000 lei pe zi. La bufet hrana esențială, pâinea, laptele, brînză, se servește pe prețul de cost. Serviciul fiind și el gratuit toate se pot vinde relativ cu mult mai eften decît în Carmen Sylva. De pildă o friptură care în Carmen Sylva costă 30 de lei în tabără costă 12 lei. Din această vizitatorii consumă cu drag la bufetul taberei. Numărul vizitatorilor e foarte mare în special în sărbători, cînd se aranjează și diferite serbări

legionare. Încasările la bufet și debit ajung zilnic la cca 9000 de lei, iar în sărbători trec de 20000.

3. Din donații tabăra numără pînă la 30 August peste 150 de donatori. Donațiile sunt de două feluri, în bani și în natură. Donații în natură se primesc în fiecare zi dela producătorii din Carmen-Sylva, constînd în special în legume și alimente.

4. Din gospodăria taberei și mărunte. Un câștig relativ mic s'a scos din pescuit. Peștele s'a pregătit și s'a pus în vînzare la bufet. Cu ajutorul copiilor s'au scos scoici din mare și s'au vîndut cu 100 de lei sacul. In tabără s'au ținut o scroafă cu porci, douăzeci de oi, cîțiva cai, doi măgari și un măgăruș. Aceștia din urmă economisesc pe zi cca 250 de lei cît ar costa adusul apei cu sacaua, și căratul alimentelor din oraș.

În total, pînă la 25 August, jurnalul taberei dă:

Cheltueli 464.648 lei

Venituri 518.921 lei

Nu putem da aci, cu toate că ar fi foarte interesant, mai pe larg modul cum s'au efectuat toate aceste operațiuni. Dăm totuși după jurnalul casieriei oglinda unei zile. Am luat ziua de 16 August cînd în tabără are loc înmormîntarea legionarului Bulacu, răpit de valurile mării cu cîteva zile mai înainte.

V e n i t u r i

Cuibul „Negru-Vodă“ Caraomer	700 lei
Păunescu, împrumut restituit	50 “
D-l ing. Fotiade <i>donează</i>	1000 “
I. Alexandrescu, com. Uzungi Ormau	600 “
Olteanu I. Sibiu	2000 “
P. Sorescu, croitor București	400 “
Scarlatescu C., Prahova	1000 “
Debitul	6724 “
Bufetul	8550 “
	Total 21.424 lei

C h e l t u i e l i

Bufetul	1718 lei
Ghiață și sifoane	597 “
Struguri și prune de	880 “
100 kg viu	1100 “
Bucătăria	247 “
Tutungeria	7553 “
Plata oamenilor dela armean	
ptr. piatră	5250 “
Făina	1336 “
Toma și Brădeanu, împrumut	450 “
Înmormîntarea 1311	

Total 20.542 lei

Anul trecut tabăra a încheiat cu un surplus de 70.000 lei cu care s'a întemeiat cooperativa Legionară din București. Anul acesta surplusul va trece de 50.000.

Cum am văzut, lucrul în tabără se efectuează gratuit, materialele se obțin gratuit în cea mai mare parte, cheltueli suplimentare nu sunt și totuși în tabără s'a cheltuit în două luni aproape 1/2 de milion. (Își poate închipui acum oricine, cât ar costa o tabără obligatorie să zicem, de unde fiecare în loc să puie ar rîvni să iee. Lagărele guvernului vor costa sute de milioane numai la materiale, procurate prin metoda bine cunoscută politicianistă. În aceste timpuri grele cînd guvernul „are grijă“ de armată, de funcționari, etc, ne vine a crede mai degrabă că se vor înființa lagăre obligatorii dar numai cu titlu de „experiență“, dacă partidul liberal va mai ajunge asemenea zile).

Serbări și manifestații. În fiecare Duminică au loc în tabără serbări. Se fac demonstrații de muncă, întreceri, lupte, dansuri naționale, cîntece. Anul acesta s'au serbat în tabără un botez și o nuntă legionară. Tot în tabără preotul a oficiat serviciul pentru înmormîntarea unui legionar.

Făcînd acum o privire generală numai din această descriere sumară asupra taberei, ea ne apare ca un *stat în mic*. Începînd dela păstorit și pescuit se face aci agricultură, comert, se zidește, se muncește, se cresc suflete și trupuri tari, se selecționează și se erarhizează valorile și totul într'o încadrare precisă, ostășească. Aci trăesc toate clasele sociale și toate vîrstele în înțelegere. Muncitorul alături de profesorul universitar și bătrînul de 60 de ani alături de copilul de 10 ani. Toți se simt tineri și legionari, toți lucrează și ard în soare. Tabăra e o cetate ideală, unde nu există antagonism între generații și între clasele sociale. Tabăra e cea mai bună școală în care crește și a crescut numai în citiva ani de zile, cu puteri nebănuite încă, românismul.

La sfîrșit tabăra e o imensă mănăstire în aer liber, în care se roagă legionarii pentru întregul neam. În fiecare seară cu brațele întinse și cu ochii spintecînd nesfîrșitul de răsărit al mării, cîntă imnul legionarilor căzuți și așteaptă ordinea Căpitanului și ordinul lui Dumnezeu. De acolo de sus Arhanghelul le trimite puteri de arhangheli.

NAE IONESCU 199

de Vasile BĂNCILĂ

La 15 Martie 1940, a murit profesorul Nae Ionescu, înainte de a fi împlinit vîrsta de cincizeci de ani.

Moartea lui, neașteptată și neverosimilă, pune încăodată problema dacă noi, Romîni, avem îndeajuns parte de oamenii excepțional dotați, pe cari ni-i dăruiește nația noastră. El vine să se adauge la acea serie de bărbați ajunși în plină putere de creație, dar dispăruți înainte de a-și fi împlinit opera: Lambrior, Bogrea, Pîrvan, Vîlsan, Matei Nicolau... pentru a nu vorbi de seria încă și mai lungă a poezilor, romancierilor, nuvelistilor, secerati în pragul vieții creatoare sau în prestigioasă maturitate.

Afară de aceasta, cu dispariția lui Nae Ionescu se pune capăt uneia din cele mai originale, mai interesante și mai patetice existente, din istoria intelectualității romînești. Căci regretatul profesor și ziarist, profesor de vocație și ziarist de rasă, a avut sentimentul *marei aventuri* și resursele de toate felurile pentru a o servi într'un chip impresionant. Într'o societate, în care cei mai multi trăiesc cvasivegetativ, pe

linii mai mult etnografice și mai mult biologice, sau în care se trăiește mica și banala aventură exasperată a arivismului de toate nuanțele sau mai degrabă fără nuanțe. Nae Ionescu aducea setea interioară și nobilă a aventurii dramatice, organice, cu implicatii metafizice, cu strălucire artistică și cu coerență religioasă. Poate numai un Panait Istrati, brăileanul cu care are și alte note comune dar mai multe diferențiale, a mai adus în peisagiul vieții noastre spirituale, această tulburătoare pasiune de aventură majoră, pe deasupra conformismelor, pe deasupra oboselilor, pe deasupra misticei caftanului.

Născut într'o societate care păstrează încă, în parte și în adânc, structura patriarhală, după care omul nu-și construiește singur viața, Nae Ionescu a dat conașionalilor săi exemplul unei vieți de mare îndrăzneală și de stil personal. Iar celor cari îl înlocuiesc pe Dumnezeu, morala, familia, prietenia și chiar neamul, cu rangul social, le-a dat un exemplu de o cerbicie dusă pînă la martiraj, pe care din nefericire aceștia nici nu-l pot pricepe.

Dealtfel, un astfel de om este greu de înțeles și, pentru cei ce nu l-au cunoscut foarte deaproape, trebuie să aștepte să-l cunoască foarte de departe, pentru a înțelege ceva din autenticitatea și semnificația lui. Cînd timpul, care este cel mai bun silogism, va aduce sporul lui de înțelegere, se va lămuri mai ușor figura spirituală a unui astfel de singular trecător prin strania și sacra scenă a vieții. Pînă atunci, noi trebuie să ne mulțumim cu mult mai puțin.

Această greutate de a-l înțelege, vine mai cu seamă din varietatea resurselor lui spirituale și de viață. Avînd o inteligență ce constituia o permanentă surpriză și care în viață a fost însușirea care i s'a apreciat cel mai mult, fiind ridicată la nivelul de „*faculté maîtresse*”; avînd un puternic sentiment al eului propriu, a cărui tărie era însă interiorizată pînă la maximum și cele mai adesea învăluită chiar în fluidități domoale și într'o surdina sau transfigurare, care uneori mergea pînă la umilință creștină; avînd dacă nu un optimism net, dar o mare credință în posibilitățile viitorului, credință care ținea de temperamentul lui, – era firesc, era fatal, să aibă o carieră spirituală și să deseneze o traectorie ca acelea, pe cari le-a reprezentat timp de două decenii.

Dar resursele și înclinațiile lui nu se opresc aici. Ca la toți oamenii de excepție, ele se afirmă și se diversifică într'un complex de antinomii, al căror joc tainic și număr covârșitor au constituit potențialul său de viață. Putere logică, dialectică, și totuși un anume lirism de fond; filiații și vizări metafizice, și totuși apreciind viața de societate; un anume dogmatism de ultime rezerve, de mari certitudini, și totuși un relativism de o rară capacitate de mlădiere; tenacitate și subtilitate sau intransigență și abilitate tactică; îndrăzneată neobișnuită și modestie dusă uneori pînă la un tulburător anonim; păgînisim și ascetism, ceva de om de Renaștere și totuși ceva de cruciat; om de societate, uneori chiar de viață mondenă, și totuși simțind o singurătate ultimă, pe care credem că a încercat-o la răstimpuri; optimism și totuși o bună dispoziție care cîteodată se hrănea din melancolii; preocupat de viitor și totuși istoricist în chip organic și deliberat; universal ca om, fiind interesant și sugerînd adesea simpatii chiar în taberile cele mai adverse, și totuși autohtonizant; ceva nefixat de „neglijență” care e a vieții însăși și de formulă veșnic deschisă, și totuși posedând anume stele polare; degajare dacă nu dispreț pentru erudiție, și totuși avînd o informație pătrunzătoare mai în toate domeniile; simțul momentului, dar nu „impresionist”, liric dar contra oricărui melodramatism și „schwärmerei”; istoricist dar nu evoluționist; iubitor al preciziei, al faptului conturat și just depistat, și totuși antipozitivist; om de teorie, artist, și totuși avînd bucuria și aptitudinea organizării, a

gospodăriei... iată numai o parte din aspectele, coardele și ecourile acestei personalități. Desigur, unele din aceste antinomii se pot reduce la unitate, altele își condiționează reciproc termenii și toate s'ar putea ierarhiza pînă la un punct. Dar enigma rămîne și aceasta era Nae Ionescu. Atîtea forțe diferite, unele contradictorii, nu formau o unitate existențială atît de organică și de strîns structurată dar în același timp suplă și degajată, decît prin arta de viață a purtătorului lor. Sunt oameni complicați: adeseori supărători de complicați, dar fără a fi deloc complexi. Și, oricît ar părea de ciudat, sunt uneori chiar oameni complexi fără a fi complicați. Nae Ionescu era însă și una și alta. Și aici e una din pricinile aerului și haloului de mister și de excelare ca exemplar uman, cari au caracterizat apariția și istoria lui. S'a abuzat de o vorbă celebră spunîndu-se despre prea mulți că și-au pus talentul în operă și geniul în viață. Afirmatia aceasta e însă foarte potrivită pentru Nae Ionescu. Ce e mai însemnat într'un suflet, se arată, la unii oameni, în opera lor; la alții, în viața lor – nu e la toți la fel. Și mai sunt oameni, la cari opera însăși face parte din viața lor cu același titlu ca alte manifestări ale acesteia. Pentru profesorul nostru, un prieten, o discuție cu oarecine, o luptă, un articol, o prelegere, erau la fel de însemnate. Ceeace-l interesa era viața integrală, ca supremă aventură adusă ofrandă creșterii vieții generale, și nu se selecționa pe el însuși, ceea ce implică întotdeauna oarecare artificialitate, pentru a se manifesta într'un anume fel, cum nu era în ansamblu. A primi un cunoscut, a așeza cărțile în rafturile unei biblioteci, a face ordine la un "oficiu de librărie", a cerceta registrele și ruajul unei mari instituții oficiale, erau pentru Nae Ionescu fapte tot atît de importante ca și a cunoaște o carte de filosofie ori a stabili jaloanele unui studiu. Totul avea preț pentru el doar prin echivalența de viață, de spirit, și în această privință viața sa a avut un fel de egalitate, fără a fi fost niciodată egală cu aceea a oamenilor obișnuiți. Peste complexitatea lui alcătuită din atîtea antinomii constituționale, era deci și un fel de curioasă omogeneitate, care imprimă vrajă și dinamism de viață în manifestări. Deaceea oricît ar încerca spiritele analitice să pună ordine definitivă și să găsească sensuri complete în această țesătură sufletească dominată de același suflu al vieții și de un același înțeles al valorii în toate gesturile pe cari le făcea, credem că destinul lui Nae Ionescu s'ar vădi cel mai apropiat nu într'o expunere pur abstractă, ci într'o "viață", într'un roman, într'o istorie. N'ar avea nevoie de nicio romanțare și de niciun element adăogat la această "viață". Ar fi destul să arate adecuat ceea ce a fost.

Dar pînă atunci și dacă se va ivi vreodată scriitorul, care să aibe dreptul să se apropie de viața lui Nae Ionescu, rămînem tot la procedeul mai modest, deși nepotrivit, al desprinderii de sensuri. În această direcție, fiecare va vedea altceva – și va vedea partial, unilateral. Documentul de viață în chestiune e atît de variat, încît vor exista note pentru preferințele fiecăruia. Unii vor vedea în acest om un închinător al vieții nefalsificate, mereu inedite, fatale, sancte chiar și în păgînitățile ei și în fond nemuritoare. Alții vor vorbi de omul, care-și crea obstacole grele pentru a le învinge, ori pentru a lupta. Unii vor aminti de efortul de a se depăși mereu pe sine în înțelesul de a trece la altceva, care să nu oprească viața pe loc ori să nu tolereze pauze funebre, alții vor insista asupra rigorismului său logic. Unii se vor opri asupra "scepticului", alții asupra „fanaticului”. Unii vor vorbi de inovatorul, de inițiatorul, de revoluționarul spiritual, alții despre păzitorul legii. Tot așa se va putea vorbi rînd pe rînd de "dialectica" lui, de "ironia" sa specifică, de felul atît de interesant de „disponibilitate” pe care l-a construit, de prietenul, de atitudinea față de problema morții și a vieții, de sinceritatea lui, de profesorul, pedagogul și agitatorul spiritual predestinat cari erau în el... și de o sumă de alte lucruri.

Întrucît ne privește, subliniem, din tot ce am arătat sau sugerat în treacăt, două trăsături.

Întîiu, ceea ce am numi *viitorismul* lui. Pe Nae Ionescu îl interesa întotdeauna într'un mod superlativ felul cum poate să arate obrazul viitorului. Era la el o voluptate intelectuală de o rară acuitate în a adulmea semnificațiile vieții, care are să vină pentru omenire și pentru neam. Și cînd prevedea ceva, cînd anticipa ceva, se transforma dela sine în inițiator și luptător pentru noua structură istorică ce va veni și care începuse chiar să se arate, indirect și discret, în lucruri, așa cum soarele își trimite lumina cu mult înainte de a apare el însuși la orizont. Acestui viitor i se dăruia Nae Ionescu atît în viața generală cît și în cea personală, cari dealtfel la el erau strîns unite formînd adesea un singur act. Pentru a înțelege și a sluji mai direct și mai autentic viitorului, el spunea câteodată: "eu rup punțile cu trecutul". Și o făcea în adevăr, pînă la o limită pe care o vom vedea. Nu-și tolera nimic din ce ar fi putut să-i oprească avîntul sau să-i falsifice trăirea în funcție de timp. E aici o cauză pentru care nu s'a grăbit să scrie cărți, pentru care cartea îi apărea oarecum ca un ferpar de înmormîntare, pentru care nu făcea rezumate, nu lua note, nu oprea timpul și nu se fixa funebru cu ajutorul alfabetului ori a invenției lui Gutenberg. Mergea chiar pînă acolo, încît uneori recitea ceea ce în ajun scrisese numai cu scopul de a se împrieteni mai mult cu o idee, de a-i prinde toată configurația, și apoi distrugea totul. Dar acest "viitorism" al lui Nae Ionescu avea un „pendant”, după cu am spus: legătura organică, subconștientă în primul rînd, însă și doctrinară, cu trecutul. Nae Ionescu era doar un tradiționalist! Și încă unul dintre cei mai deciziși, mai critici și mai lucizi, făcînd poate din categoria gînditorilor și militanților pentru tradiție, din istoria contemporană a societății românești. Și tocmai de aceea viitorismul său era atît de substanțial și de integrat în lucruri, într'un destin în fond de ordin comunitar. De aceea a dat un tip de revoluționar fără elemente spectaculoase și romantice, dar căruia în esență greu i se poate găsi pereche. În epoca modernă există un fel de revoluționarism epidemic. El este însă mai mult personalist și nu se interesează de trecut. E un sport orgolios sau prezumțios în vid istoric, care alteori își aliază bucuria distrugerii pentru distrugere. Nu așa la profesorul nostru. "Tradiția" și "revoluția" nu erau opuse la el, deși modernii și chiar mulți sociologi le opun. Ci ele se confundau în elanul istoric. N'a fost la noi om care să fie mai obsedat de viitor, dar n'a fost altul care să blameze mai incisiv "pașoptismul" de atitudine, nu atît pașoptismul care a fost, ci acela care este. Și toate acestea fiindcă Nae Ionescu era făcut să servească devenirea istorică adevărată. A fost un servitor al istoriei.

Al doilea, subliniem o trăsătură care e pe deasupra istoriei. Am văzut că Nae Ionescu nu poate fi înțeles în afară de timp, de istorie. E la el o filosofie a timpului și a istoriei, care a intrat în însăși viața lui și i-a determinat-o. Această filosofie ar fi interesant de stabilit și în jurul ei s'ar putea reface în mare parte viața și înțelege noima existenței acestui om. Ceea ce îl determina în chip obișnuit, dîndu-i dinamismul patetic de aventură în stare pură, precum și implicații și repercusiuni suprapersonale, era acest historicism revoluționar al său. Cu toate acestea, era în sufletul acestui semen al nostru, atît de puțin asemenea cu cei mai mulți dintre noi, un strat sau o rațiune mai adîncă ori mai înaltă, un prund ultim și tainic. Aceasta îl ridica deasupra tuturor relativităților și, în cele din urmă, îl izbăvea chiar de marea lui obsesie: istoria. Poate că înainte de a închide ochii, la aceasta s'a gîndit. Și poate că o parte din liniștea, pe care de atîtea ori a avut-o în mijlocul furtunilor, se datorează acestui ultim fond al lui, acestei viziuni de cea mai pură metafizică și de acolo unde metafizica se unește cu religia... Nae Ionescu era un metafizician și un

credincios. Vedea viața desvoltându-se cu sete în timp. Știa că timpul, și anume timpul organic, e condiția realizării vieții și că tot în timp e dată ecuația și drama luptei de mîntuire a omului. Dar mai știa că, dincolo de aceasta, e o perfecțiune atemporală, care are esențele și voințele ei, care, fiind pe deasupra condițiilor timpului, e într'un fel statică și veșnică, în aceeași măsură în care e și vie. Ceva din Platon, ceva din Parmenide, cu multă culoare creștină și cu multă precizare creștin-ortodoxă, ne-ar ajuta ca să înțelegem această intuiție de ultim temei a lui Nae Ionescu, ce era la el idee dar și substanță vocațională de cel mai mare reazem și de cea mai mare discreție. Dacă pateticul vieții lui e în legătură cu istoria, dacă pentru aceasta s'a născut și tot pentru ea a murit, dar cea mai tănuită a lui mîngiere și retragerea lui din urmă erau pe acest liman, pe această viziune a esențelor și desăvârșirilor fără naștere și fără moarte, deci fără istorie... Până la un punct foarte înaintat, totul era pentru el devenire continuă, istorie, *panta rhei*. Însă dincolo de aceasta, era un vad de ultime înțelesuri și un fel de albie fixă, la care se raporta toată istoria noastră. În lumea noastră, fixitatea e artificializare, e moarte, și nimeni n'a simțit aceasta mai puternic decît Nae Ionescu. Dar în lumea cealaltă, lumea ultimelor coordonate, fixitatea e viață. În lumea noastră, perfecțiunea nu există și ce se apropie de perfecțiune se apropie de moarte, fiindcă iese astfel din această lume. Dar dincolo, în lumea cea mai reală și cea mai ideală totodată, perfecțiunea e maximul de trăire, e actul suprem. Acolo totul stă și totuși totul viază, acolo sunt esențele și luminile, față de care lumina din lumea noastră e ca noaptea față de ziuă.

Cum de va fi ajuns Nae Ionescu la această ancorare metafizică, nu știm și nici nu e nevoie să știm toate. Dar cele două respirații ale lui, historicismul și metafizicismul atemporal, îi completează în oarecare măsură fizionomia lăuntrică. Ele sunt două branhiile spirituale și nu odată se vor fi susținut reciproc și îl vor fi ajutat să-și ducă, luptînd, viața pînă la capăt. În cotemplația metafizică, găsea o supapă pentru amărăciunile din lumea noastră, pentru salvarea optimismului lui spiritualizat; în cotemplația istorică, vedea semnele esențelor ultime, transcendente, divine, cari se manifestă gradat și fragmentar în timp. Așa că, historicism puternic, inspirat, pe un anume fond de eleatism, Heraclit unit cu Parmenide – luînd însă acești termeni într'un înțeles foarte general, mai mult ca sugestie pentru ce vrem să spunem – sintetizează o formulă de idee și de viață, de care n'a fost străin profesorul Nae Ionescu. Dacă în primul caz și pentru ochii noștri mai mult empirici, a fost un servitor al istoriei, în al doilea caz și pentru intuițiile și presentimentele noastre mai adînci, a fost un servitor al metafiziciei.

Iar în istorie, a văzut mai ales comunitatea etnică, neamul.

Și în metafizică, mai ales pe Dumnezeu.

Deci, în ceea ce a avut mai bun, profesorul Nae Ionescu a fost un servitor al nației lui și al divinității. Poate fi un scop de viață mai înalt?

E adevărat, în felul acesta, s'a servit și pe el. Am văzut ce puternic sentiment al eului propriu avea Nae Ionescu. Cu inteligența lui extraordinară, dacă în sufletul lui n'ar fi fost în contact hotărîtar decît acest eu și această inteligență, purtătorul ar fi fost un om poate pierdut și poate demonic. Dar spiritele mai găsesc în însăși complexitatea lor elemente de salvare și mai ales ele cunosc și aplică în chip instinctiv o lege a compensației. Scot în evidență și instalează ca ideal acele elemente spirituale din sufletul lor și din cultura omenirii, cari le pot da o armonie, o economie creatoare și o utilitate vitală și istorică maximă. Mergînd pe calea aceasta, eul puternic al lui Nae Ionescu s'a aplicat în servirea din ce în ce mai intensă a unor realități obiective: viața generală și mai ales comunitatea etnică, viața

transcendentului și mai ales comunitatea bisericii. S'a salvat pe el salvînd pe alții și invers.

Ce au folosit societatea și cultura noastră din această jertfă, din această ardere și din această chimie de transfigurare personală, e ceea ce va avea de stabilit în primul rînd istoria noastră viitoare. Lăsăm cu încredere să spună aceasta istoricul ce va veni, căci istoria e un sacerdoțiu și e adevărata magistratură. Noi, cei de azi nu putem fi decît cronicari. Și ca modești cronicari, cari am luat parte la fapte, trebuie să spunem măcar atît:

Societatea romînească a avut întîia renaștere odată cu sfîrșitul secolului al 18-lea și începutul celui următor. Această renaștere a continuat și s'a consolidat pînă pe la sfîrșitul războiului mondial. Ea a avut un caracter cultural, politic și juridic. A doua renaștere romînească, a doua mare întorsătură a istoriei noastre, a început acum aproximativ douăzeci de ani. Ea e mult mai adîncă și se va urma multă vreme. Caracterul ei este în primul rînd spiritual și metafizic. E vorba acum să fim noi înșine, să venim cu absolutul structurii etnice în felul de organizare a fenomenului vieții. S'a mai întîmplat, ceea ce a fost o coincidență fericită, că paralel cu această maturizare a noastră ca popor, cu trecerea dela emanciparea politică și general culturală la emanciparea pur spirituală, să se afirme în cultura europeană o întoarcere la spiritualitate înaltă, la etnicism specific, la religie și la metafizică. În această conjunctură a spiritului european, era mai ușoară intrarea în noi înșine.

Dar despre aceste două aspecte, despre renașterea romînească adîncă și despre primenirea spiritului culturii europene, ceea ce a format la noi conceptul de nouă spiritualitate despre care s'a discutat atît, au vorbit în primul rînd patru oameni. Vasile Pîrvan și Nae Ionescu, dintre cei plecați. Lucian Blaga și Nichifor Crainic, dintre cei în viață. Mai ales lor li se datorează esențialul în noua orientare a spiritului culturii romîne. Înainte ca Lucian Blaga să-și fi lansat fastuoasele lui trilogii, Nae Ionescu a lucrat direct, printr'un învățămînt oral, asupra conștiinței filosofice a tineretului nostru, producînd o elită gînditoare care avea să se manifeste curînd în publicistică și în crearea de opere. Cercul lui de activitate a fost restrîns ca suprafață, dar ecoul a fost cu atît mai mare. Astăzi chiar, e ușor de identificat la mulți tineri gînditori și autori un anume fel de a pune problemele și anume: întorsături de frază, cari sunt ale fostului lor profesor. Activitatea la catedră a lui Nae Ionescu a produs chiar, într'un rînd, un fenomen, un curent, asemănător cu cel al lui Maiorescu sau al lui Pîrvan. Despre el se poate spune că a fost cel mai viu învățămînt filosofic de după războiu în țara noastră. Nimeni n'a informat despre ceea ce e în adevăr nou, despre virtualitățile gîndirii filosofice actuale. Și nimeni nu a sugerat mai mult și mai pasionat decît el. Între altele, l-au ajutat pe Nae Ionescu două calități pentru a îndeplini acest oficiu: o mare generozitate și o permanentă tinerețe de spirit. Acest om a dat, prin prelegeri, conferințe, articole sau discuții particulare, nenumărate motive și îndemnuri, cari s'au transformat adesea în lucrări sau în ambiții sustinute de ascendentă spirituală. Îi era tot una dacă era citat sau nu. Știa că nu el este sfîrșitul, după cum nu el este începutul și că spiritul e pretutindeni și n'are nevoie de certificatul de botez. Cele mai însemnate și mai personale gînduri și descoperiri ale lui, și le-a spus adesea nu numai fără nici-o disimulare, dar cu bucurie. Ce deosebire de cei cari își au parcă ideile numărate, cari își păstrează documentele în safeuri și cari, când intri în camera lor de lucru, dar fuga să-și acopere fișele! Iar tinerețea lui Nae Ionescu a constituit un adevărat miracol. Îndrăzneala ingenuă a gîndului a păstrat-o pînă la urmă. S'a bucurat tot timpul de exercițiul ideii cu o încîntare de adolescent. N'a făcut niciodată caz de "generație", dar a vorbit cu proprietate în

numele unei alte generații a spiritului, isbutind să rămână înaintea chiar a celor cari se născuseră după el. Desigur, n'au lipsit cîrtitorii. Aceia – mai ales dintre universitari – cari spuneau că la Nae Ionescu “nu se învață carte”, cum au spus și despre Pîrvan și cum ar fi putut spune de atîtea ori despre Iorga. La profesorul în chestiune nu se învățau în adevăr anume manuale și niciun manual, dar se făcea ceva mai mult și mult mai mult: se desvolta pasiunea pentru probleme, se însușia o metodă, se năștea o ambiție, se dădea o orientare structurală, se creau oameni vii pentru viața duhului și uneori se ajungea chiar la formarea unei confrerii spirituale. Pentru aceasta din urmă, profesorul aducea un suflet de prieten devotat și de tovarăș “à toute épreuve”. Studenții simțeau că profesorul joacă în fond un rol greu, deși cu multă îndemînare și voie bună, simțeau că li se dăruiește și că nu jonglează cu ideile, cum își închipuiau nerozii, ci că ele sunt totul pentru el, bucurie de viață, astăzi, puțință de tragedie, mîine.

Profesorul Nae Ionescu a murit primăvara. Orizontul se limpezea, mugurii se deschideau, păsările cerului începeau să cînte imnuri. În același timp, în casa jumătate boerească, jumătate mănăstirească, de la Băneasa, se istovea un om, care n'a fost ca ceilalți, dar care a realizat atît de mult drama umană! A fost un contrast dureros.

Dar poate că această moarte în primăvară a fost și un simhol. Moartea e o nouă naștere. Una metafizică, dar și una istorică. Ideile profesorului, dinamismele lui, elevii lui, suferința lui, vor fructifica. Odată cu coborîrea lui în pămînt, nu s'a coborît numai un trup neînsufletit, ci un germen de viață a fost pus de un destin aspru, în solul culturii noastre.

Și totuși, ceeace putea face el însuși în chip direct nu o va mai putea face nimeni. Ajuns în partea din urmă a vieții, se gîndea la datoria de a-și consemna în chip definitiv ideile. Ceeace pînă atunci nu-i apăruse ca ceva justificat, acum, în fața inevitabilului, putea fi luat în considerație. Întocmise planul cărților lui, începuse tratatul de logică. Fără să mai vorbim de ce ar fi putut face în alte domenii. Posibilități pierdute. Nu e oare istoria romînilor în bună parte cimitirul posibilităților pierdute? Revolta n'are niciun sens în fața morții, fiindcă moartea e ceva metafizic și metafizicește toate sunt bune. Dar totul nu e metafizic în noi, chiar dacă este esențialul. Avem dreptul măcar să ne doară. Deaceea la această despărțire, un fost elev nu poate face altceva decît să localizeze propriile cuvinte, pe cari el însuși le-a spus la moartea lui Vasile Pîrvan: să-i fie țărîna ușoară, atît de ușoară, pe cît ne e nouă de mare durerea.

TINEREȚE FĂRĂ ODIHNĂ ²⁰⁰

de T. B. (Tudor Băileanu?)

“Cînd te vei sătura, pămîntule, de sîngele și carnea tineretului nostru?”

Altfel își trăiră bătrîinii de azi tinerețea lor. Chiar cînd erau săraci, ei găseau totuși un codru de pîine pentru a-și astîmpăra foamea, un ciot de fag pentru a-și încălzi odăița. Și mai ales erau siguri că după lipsurile îndurate în tinerețe vor găsi o ocupație și vor putea întemeia o familie.

După războiul cel de patru ani se abătu marea urgie asupra copiilor noștri. Mulți tineri n'aveau nici casă nici masă, iar viitorul se înfățișa ca o întrebare chinuitoare.

²⁰⁰ - Revista “Însemnări Sociologice”, București. Director: Traian Brăileanu. Anul IV. Nr. 2, 15 Septembrie 1940.

Țara invadată de jidani, cari propăvăduiau revoluție și distrugere; politicienii semănau corupție, jaf, demagogie deșănțată; porțile țării erau larg deschise tuturor uneltirilor finanței internaționale, jidovești și masonice. În fața primejdiei de moarte pentru Neam și Țară a tresărit tineretul nostru, s'a strâns tot mai mult în jurul conducătorului lor, al Căpitanului.

De atunci încoace ne-a fost dat să vedem tinerețe fără odihnă, tinerețe dăruită primejdiei, luptei, renunțării la plăceri. I-am văzut pe legionari muncind în tabere, alergând zi și noapte, prin ploaie și soare, viscol și furtună, urcând munți, străbătând codri, pentru a trezi satele la luptă de desrobire și înălțare a Neamului.

Tinerețe fără odihnă: din leagăn pînă 'n mormînt; din sînul cald al casei părintești, în lanțuri și închisori; din verdeața codrilor și lumina soarelui în șuerul gloanțelor și bezna morții.

Cînd te vei sătura, pămîntule, de sîngele și carnea tineretului nostru? Cînd îi vei lăsa pe copiii noștri să se bucure de tinerețea lor, să guste fericirea odihnei întăritoare?

VICTOR PUIU GÎRCINEANU ²⁰¹

de Barbu SLUȘANSCHI

Un răgaz mai înalt va îngădui odată așezarea într'o lumină cuprinzătoare a unuia dintre cei mai adînci deschizători de drumuri pe care i-a cunoscut mișcarea legionară. Astăzi publicațiile de dinaintea ultimei prigoane stau răvășite de confiscări și, în lipsa lor, vom încerca să evocăm, mai mult decît să definim, personalitatea lui Victor Gîrcineanu, unul din sufletele de elită, în care trăirea spiritualității creștine a culminat în realizări sublimе pe plan omenesc și sufletesc.

Latura creștină a mișcării legionare a avut în Gîrcineanu un interpret de pătrunzătoare viziune. Ca om a fost unul din pușinii aleși să se încumete pe urcușul greu care îl înalță pe muritor dela conditia de pămîntean la cea de sfînt. Ne dăm bine seama de greutatea cuvîntului. Victor Gîrcineanu a adîncit, actualizînd în ființa lui umană, procesul mistic de desăvîrșire, în stare să ridice pe om mai aproape de divinitate. O lumină interioară i-a revoltat sensul Dumnezeuirii și el mereu a tins spre ea.

Sub două aspecte, de cugetător și interpret al spiritualității legionare, și de mistic ostenitor să urce treptele creștine ale desăvîrșirii interioare, ni se prezintă trăsăturile esențiale ale personalității lui Victor Gîrcineanu, și ele îl așează între figurile cele mai sublimе ale martirologiului legionar.

Puiu Gîrcineanu a pășit în publicitatea romînească într'un fel din care nu s'ar fi putut bănui evoluția lui ulterioară. Un roman ²⁰² publicat în fragedă tinerețe, a pus în evidență un mare talent literar. Începutul acesta a rămas fără urmare. Curînd, Puiu Gîrcineanu apucă o cale mai gravă. Structura lui sufletească și un îndemn din adînc îl făcea să considere literatura drept un joc frivol, în timp ce neamul romînesc se afla în plină dramă. Romancierul de o clipă se detașă simplu de orice năzuință personală după un nume în literatura romînească. Era un sacrificiu pe care nu avea să-l regrete niciodată.

Cinci ani mai tîrziu mărturisea prietenilor la ce distanță sufletească se găsește de

²⁰¹ - Revista "Însemnări Sociologice", București. Director: Traian Brăileanu. Anul IV. Nr. 4, 15 Octombrie 1940.

²⁰² - "La hanul lui Tărîță" (e vorba, desigur, de romanul "Lângă schitul lui Tărîță").

începutul său literar. Se simțea la un veac de suflet departe de întâia lui creație artistică.

Pentru un cititor atent însă, anumite însușiri sufletești se văd și în acel roman părăsit. Un mare dor de intuiție unit cu o pătrunzătoare inteligență analitică. Spiritul ales al lui Puiu Gîrcineanu arăta dela început îmbinarea armonică a acestor două însușiri, rareori întrunite la un om, și rareori cu atîta perfecție.

Drama romînească avea să-l aducă pe tînărul romancier în făgașul ei, iar el avea să-i aducă în dar marea sa putere de simțire și de judecată. Părea un copil firav, cu o frunte larg boltită deasupra unor ochi arzători și a unui oval delicat, desmișnit de o bărbie energetică. Lucid, arzător, impetuos în convingere și reținut în expresie, minte ordonată și clarvăzătoare, pe lîngă o simțire mereu în elan, Puiu Gîrcineanu avea marele dar al simplității. Era deschis, natural, fraged sufletește, avînd în deplinătate puterea de a se bucura fără răgaz și de a suferi fără zgomot.

Toată această zestre morală, intelectuală și sufletească, Puiu Gîrcineanu o dăruia Legiunii cu neprecupețire. Intrat pe linia ei de luptă și trăire, el nu-și mai aparținea. El n'a mai avut nevoie de un efort de identificare sau adaptare, de vreme ce chiar aportul însușirilor lui însemna o îmbogățire spirituală a Legiunii.

Dela început, Gîrcineanu a văzut în Legiune mai puțin mișcarea politică și mai ales realitatea spirituală. Pe aceasta avea s'o adîncească prin propria lui tărie, pe linia înaltă consfințită apoi prin jertfa lui Moța.

În broșura sa *“Din lumea legionară”*, Gîrcineanu afirmă categoric: “Mișcarea legionară nu este o mișcare politică, ci o revoluție spirituală: o mișcare care a transformat viața romînească nu în manifestări ei, ci în viața ei”. Și în alt pasaj lămurește amplificînd: “Mișcarea legionară este înainte de toate o revoluție spirituală, una din acele prefaceri lăuntrice și totale ale sufletului omenesc care nu se întîlnesc în istorie decît la răscrucile vremii, la deschiderile de *epocă*”.

Pentru neamul romînesc nu există spiritualitate în afară de credința creștină. Mișcarea legionară, este mișcare spirituală numai întrucît reînvie în trăire credința străbună. Pătruns de acest adevăr, Puiu Gîrcineanu îl afirmă și îl lămurește celor multi, cu puterea lui obicinuită de a da enunțurilor un caracter axiomatic, și constata că “legionarismul este în primul rînd credință în Dumnezeu”.

Dar mișcarea legionară, ca fenomen religios, putea fi răstălmăcită. Au existat și există multe mișcări sociale cu caracter mistic. Mințile mărginite și sufletele sterpe erau obicinuite să facă din misticism un cap de acuzare. Condamnau și atitudinea religioasă în sine, dar mai spuneau că este imitație. Gîrcineanu le-a răspuns, și constatînd fenomenul mistic în mișcările sociale, explică ceea ce deosebește mișcarea legionară de ele și o așează pe alt plan.

„Oridecîteori sentimentele care conduc o colectivitate iau o intensitate mare în întinderea lor, ele tind să cugete o notă religioasă. Dar aceasta este numai o formă și nu fondul religios al mișcării, fiindcă acest misticism, această quasi religiozitate se rezolvă de cele mai multe ori în obiective omenești, nu transcendente. Religiozitatea adevărată există numai acolo unde există un obiect al ei transcendent, unde există la capătul ei Dumnezeu”.

Pe cînd unele mișcări naționale luptă pentru un stat mai puternic, pentru o viață mai bună, Legiunea, trecînd mai departe, năzuește să înalțe colectivitatea spre trăirea aceluși adevăr pe care îl exprimă lapidar cuvintele Căpitanului „Ținta neamurilor nu este viața, ci *învierea*”. Învierea înseamnă adoptarea căilor binelui statornicite de Isus, prin care se ajunge la mîntuire, pentru om ca și pentru neamuri. Legiunea nu exprimă, prin exponenții ei, *idei directe* sau *principii*, ci *trăiri*,

realități sufletești. Fără trufie, dar cu legitimă recunoaștere a semnificației înalte ce o avea mișcarea, Puiu Gîrcineanu spunea: “Prin legionarism neamul românesc a realizat acest fenomen unic în istoria modernă a Europei: o mișcare politică structurată religios. Singura mișcare politică care își are temeliile în teologia creștină. Aici stă unicitatea inegalabilă a mișcării legionare”.

Prin aceeași prismă, Gîrcineanu stabilește ceiace este esențial în structura morală a Căpitanului, ca șef spiritual al mișcării legionare: “Personalitatea acestui om este reprezentativ românească prin aceea că e singurul om politic care crede în Dumnezeu. Nu numai că el crede, dar crede că politica e supusă și ea lui Dumnezeu. Prin aceasta e pe linia românească a lui Ștefan cel Mare”.

Victor Gîrcineanu nu s'a oprit la considerarea mișcării legionare numai în ce privește aportul ei pe planul istoric românesc. Viziunea lui este mult mai largă. Stabilind ceea ce deosebește legionarismul de alte mișcări cu caracter mistic, el arată totodată ceiace în legionarism e nou și mai bun în raport cu ele. Vorbind despre identitatea structurală dintre fascism, hitlerism și comunism, el constată: “toate trei sunt mișcări mistice cu obiective omenești. Așa legionarismul se înalță pînă la Dumnezeu”.

Pornind dela această constatare a superiorității spirituale a legionarismului, Victor Gîrcineanu vedea deschizîndu-se larg orizontul misiunii sfinte a Legiunii nu numai pe plan național, ci pe plan universal. Gîrcineanu avea convingerea nezdrușcinată că Legiunea, după ce va fi transfigurat neamul românesc, este chemată, împreună cu acesta, să readucă lumii și neamurilor cuvîntul lui Dumnezeu. „Legionarismul este în primul rînd *credință în Dumnezeu*, în sensul cel mai pur, în sensul tradiției noastre creștine”.

„Ei bine, faptul acesta e hotărîtor pentru poziția românească în perspectivele istoriei care se deschid. Pentru că pe acest drum, al căutării colective a lui Dumnezeu, vor trebui să vie după noi toate neamurile. Aici se svîrcolesc toate neamurile să ajungă, dar nu pot încă să ajungă. Spuneam altădată că lumea se întoarce, fără voia ei aparentă, împinsă de năzuințe organice, din nou spre Dumnezeu. Spuneam că acesta e un mare proces sufleteș al cărui mers e fatal în istorie”.

“Ei bine, pe drumul acesta al reîntoarcerii oamenilor către Dumnezeu, neamurile ne vor găsi pe noi ca învățători” ²⁰³.

Ne amintim încă emoția ce am încercat-o, ca în fața unei revelații, la citirea articolului lui Puiu Gîrcineanu despre prezenta lui Isus în neamul românesc, publicat într'un număr de Paști al revistei “Vestitorii”. Străbătea din el convingător sentimentul începuturilor de ev, cînd Gîrcineanu mărturisea cu accente de inspirat, că trăirea creștină în Legiune pune temeliile *unei noi civilizații în omenire, pentru o mie de ani de acum înainte*. Mărturia lui Gîrcineanu ne ajută să ne apropiem cu înțelegerea de cele cuprinse în Testamentul lui Moța.

Gîrcineanu a depășit prin trăirea sa creștină nivelul comunității. Nu a fost adică un om al turmei credincioase, sau numai un interpret al adevărului tuturor, ci un realizator, un mergător înainte și un pilduitor al înălțării omului spre divin.

Aici trebuie să părăsim documentarea spre a lăsa cuvînt amintirii.

În preajma jertfei eroice și sfinte a lui Moța și Marin, în care toți am văzut dovada supremă a dragostei pentru Isus, trăirea creștină în Legiune înflorise în multe conștiințe. Se risipiseră nedumeririle, calea era netezită. Cine avea destule puteri sufletești, putea încerca s'o urmeze. Cuvîntul “sfințenie” își împropătase înțelesul și

²⁰³ “Din lumea legionară”, p. 26-27, citat în “Vreamea” Nr. 569, XII, p.6.

se apropiase de priceperea unora dintre legionari. Sfinții au fost la început oameni ca și noi. Prin harul ceresc și prin puterea lor spirituală au trecut apoi dincolo de omenesc. În câteva suflete de elită a mijit într-o zi chemarea de sus, pe care au primit-o cu umilință și simplitate, în mare tăcere.

Pe Victor Gîrcineanu l-am cunoscut în lagărul dela Ciuc. Am vorbit cu el despre cele expuse de Alexis Carrel în "L'homme, cet inconnu". Carrel arăta că întâlneau, retrași din lume, oameni cari practicînd treptele mistice încercau să se apropie, însuflețiți de o mare putere de credință, de pragul cuvioșiei. Treptele de trecut pentruca omul să-și depășească ființa pămîntească fuseseră de mult arătate de Cuviosul Ion Scărariul. Sfînt devenea un om care fusese în stare să le urce. Bunătatea și lepădarea de sine erau dintre primele "scări".

Aceste lucruri le convorbeam, iar timiditatea mea de laic, slab și neputincios în fața minunii, întâlnea în Victor Gîrcineanu un învățător care ascundea sub simplitate știința lucrurilor pline de taină. El niciodată nu s'a destăinuit, despre încercarea cea mai mare n'a vorbit niciodată, căci i s'ar fi părut orgoliu și trufia era la antipodul lui. Cunoașterea adîncă a căilor spre înalt era un secret. Îl putem bănuși, dar numai atît. Cine ar fi cutezat să-l întrebe: *Cu tine ce faci?* – Ar fi fost o profanare, un sacrilegiu.

Alexandra Cantacuzino adusesese cu sine în lagăr cîteva cărți de căpătîiu. Era și o carte de filosofie ortodoxă a lui Berdiaieff, în care se expuneau, destul de confuz și, după critica lui Victor Gîrcineanu, uneori greșit, căile ce duc spre divinitate. Un capitol despre dragoste ca mijloc de sublimare, în care găseam lucruri atît de noi, a provocat una din acele rare convorbiri în care Gîrcineanu, ieșind din rezervă, ne "învăța". El nu discuta, ci predica. Înfălăcărât de cunoașterea adevărului ce ne depășea ne vorbea cu puterea celui ce posedă certitudinea absolută a științei ultime.

Puiu Gîrcineanu ne spunea: "Iadul și raiul nu sunt undeva în univers, ci sunt în noi. Iad înseamnă disarmonie, dezechilibru; ceea ce e prefăcut, fals, mincinos, ceea ce e iad. Ceea ce e armonie, integritate, echilibru, adevăr, aceea e rai. Omul singur își clădește raiul sau iadul, după cum urmează calea armoniei și adevărului sau a dezechilibrului și minciunii. Răspłata raiului este sentimentul sublim al armoniei interioare, pedeapsa iadului este sentimentul de revoltă, de ură al celui ce stăruie în minciună și păcat. Raiul sau iadul nu ni se deschid după moarte, ci încă din viață. Stă în puterea noastră de a ni le dobîndi. Acela care prin trudă lungă își dobîndește armonia divină în suflet, a cîștigat raiul pentru eternitate. Iar cine iese din viață ca un element al disarmoniei și al păcatului, a pierdut prilejul de a se integra armonic în eternitate și duce cu sine iadul din care n'a vrut să iasă.

Nouă oamenilor ne este dat să dobîndim raiul cu puterile noastre sufletești. Să alungăm din noi păcatul, minciuna, tot ce tulbură și înjosește. Numai acum în viață o putem face. Celor mulți nu le pasă, și ei nu știu ce pierd..."

Felul lui de a fi de atunci abea astăzi ne lămurește. Străduința lui interioară se ascundea după camaraderie simplă și francă ce o manifesta. Nimic solemn sau grav, nici măcar absorbire sau îngîndurare. Certitudinea îi dăduse libertate interioară. Efortul spiritual nu se desemna în afară. De aceea taina lui era greu de surprins. Totuși simplitatea lui adăpostea un suflet mare mistic. Cei de rînd *cred* numai că rugăciunea poate aduce puteri de sus în noi. Gîrcineanu *știa*. Noi credeam numai în minuni, el le și *înțelegea*. Noi stăteam uluiți pe țărmlul omenesc, el umbla acum pe gata apelor, departe. Contemplarea, interiorizarea, rugăciunea, ne cereau eforturi grele, căci ne împiedecam de lutul omenesc care atîrna opac peste spiritul nostru. Puiu Gîrcineanu pătrundea simplu în lumea spiritului, precum simplu revenea între noi. – Era între noi cineva care știa pe de rost religiile și mitologiile și putea vorbi

despre mistică și religie cu o documentare uluitoare. Dar Puiu Gîrcineanu era în ele, nu în jurul lor. El știe adevărul *pentru că trăia înlăuntrul lui*.

Cine-si va putea reaminti un cuvînt, o frază aruncată ici-colo, și care lumina ca o linie de foc? Acum tîrziu începem a înțelege că am avut între noi un suflet înzestrat cu puteri mari, care începuse să urce drumul spre înalt. El putea ceeace pentru noi era cu neputință. Pentru noi jertfa era cutremurare, pentru el încoronare.

Un martor ne spune că aflînd martiriul Căpitanului, Victor Gîrcineanu a îngenunchiat în tăcere, într'o reculegere adîncă, din care s'a ridicat spunînd: „Căpitanul a învins!”. Ceiace în ordine omenească era desnodămînt, în ordine divină era împlinire și desăvîrșire. Puiu Gîrcineanu cugeta și trăia în ordinea divină.

Ce drum a mai străbătut el pînă la 22 Septembrie 1939? Pînă unde a ajuns? Nu a venit și pentru el împlinirea la capătul drumului spre înalt?

Aici cuvintele noastre pămîntene nu mai ajung, ca să poată spune iubirea și venerația pentru cel pornit atît de departe și atît de sus.

Plecăm fruntea și rămînem înfiorati în fața tainei lui mari. Slăbiciunea noastră omenească îngăduie ca o lacrimă să se prelingă pe obraz. Puiu Gîrcineanu ne privește de sus și ne iartă.

Națiunea și Puterile sociale ²⁰⁴

de Traian BRĂILEANU

I. Introducere. II. „Puterile” la Aristotel, Locke și Montesquieu. III. Cele șase puteri sociale. IV. Conflictul și împăcarea puterilor sociale. V. Mecanism social și comunitate. VI. Constituția „ideală” a națiunii.

I

Teoreticienii cari vreau să ne descrie care ar fi constituția ideală, cea mai perfectă, a Statului nu pot face altceva decît să ne arate că ea ar trebui să fie asemănătoare celei a familiei unitate perfectă, dragoste și simpatie între cetățeni și conducere parintească. Așa imaginea familiei patriarhale din antichitate i-a făcut pe *Platon* și *Aristotel* să considere monarhia ca cea mai bună formă de guvernămînt, ca cea mai bună constituție, croită după imaginea familiei patriarhale perfecte...

**„O națiune este
națiune numai fiind o
comunitate morală...”**
(Traian Brăileanu)

Dar așa cum familiile concrete nu sînt perfecte, fie din cauza împrejurărilor sau a imperfecțiunii naturii umane, așa nici Statele concrete nu vor fi perfecte. Ceea ce vede bine Aristotel. Oamenii năzuesc spre perfecțiune, spre înfăptuirea idealului, dar operele lor rămîn totdeauna – omenesți.

Așa în viața familiilor, așa și'n cea a Statelor. Din năzuința spre perfecțiunea constituției Statului s'a născut doctrina “separațiunii puterilor”, care a avut un răsunset atît de mare în secolele 17, 18 și 19. Formularea în care ea a pătruns în constituțiile scrise ale Statelor civilizate este cea dată de *John Locke* și de *Montesquieu*, mai ales.

Doctrina lui John Locke nu reprezintă însă o rezolvare teoretică, științifică, a problemei ci mai degrabă una din deslegările practice posibile în condițiunile istorice

²⁰⁴ - Revista “**Însemnări Sociologice**”, București. Director: Traian Brăileanu. Anul IV. Nr. 4, 1 Octombrie 1940.

de atunci și în condițiuni asemănătoare. În lupta ce s'a dat atunci între regii Angliei și parlament, s'a ajuns în sfârșit, după lungi frământări și mari zguduiri sociale, la o împăcare a intereselor, la un compromis, din care a rezultat constituția Statului englez din vremea lui *John Locke*. Acest filosof, bun observator al faptelor și bun teoretician și polemist, a apărut noua așezare politică împotriva celor ce serveau interesele absolutismului, între cari cel mai de seamă a fost *Thomas Hobbes*. *Doctrina lui Locke*, răspîdită în urmă, în formularea lui Montesquieu, în întreaga lume și aplicată în multe State, n'a dat însă pretutindeni aceleași rezultate. Teoria a trebuit să se supună realității, deși fără îndoială a contribuit la rîndul ei să influențeze faptele oamenilor politici înlesnindu-le să se orienteze în acțiunea lor de organizare a Statelor moderne.

Ea a servit încă îndreptar mai întîiu organizării Statelor Unite ale Americii de Nord. Constituția din 1780 a Statului Massachusetts adoptă în întregime și în mod radical principiul separațiunii celor trei puteri: legislativă, executivă și judecătorească. Pe această linie, au mers și constituțiile scrise ale Statelor europene cari au trecut de la monarhia absolută la cea constituțională. Dar cu deosebiri, dacă nu în teorie, atunci fără îndoială în practică. În unele State tendința de confuziune a puterilor sau de reunire a lor a fost mai pronunțată, în altele s'a observat poate tendința spre separațiune.

În orice caz, după războiul mondial s'au ivit noi forme de organizare, cari au pus iarăș în discuție doctrina lui *Locke* și *Montesquieu* și i-au împins pe teoreticieni la o revizuire a ei. Amintesc aci studiul d-lui *Charles H. Wilson*, *The separation of Powers under Democracy and Fascism* (*Political Sciences Quaterly* – New-York, Vol. LII, Dec. 1937).

Autorul arată că problema are mai multe aspecte și e subceptibilă de mai multe deslegări, și anume după cum e vorba sau de organizarea națională a funcțiunilor politice derivînd din necesitatea diviziunii muncii, sau de libertatea cetățenească, deci de o problemă de filosofie socială, sau chiar de filosofie morală. Felul de rezolvare se va prezenta altfel după aceste diferite puncte de vedere. E evident că o analiză superficială a problemei ne poate da în teorie o deslegare eronată, și, în urmă, în practică o serie de erori păgubitoare.

II

Lămurirea desăvîrșită a acestei probleme ar cere studii istorice foarte întinse și, pe de altă parte, o analiză și interpretare a teoriilor cari s'au ocupat de ea. Căci și teoriile oglindesc pe lîngă păreri subiective ale autorilor, stări de fapt, cunoștințele ce și le-au dobîndit ei prin observația faptelor.

Și de la *Aristotel* trebuie să pornim, ca totdeauna, cînd e vorba de știință, mai ales de știință socială.

În *Politica* sa, (Cartea VI, Cap. XI – trad. Dezidechi) *Aristotel* zice: „În orice Stat sînt trei părți de care legiuitorul se va ocupa, dacă e înțelept, să le rînduiască cît mai bine, și avînd în vedere mai înainte de orice interesele fiecăruia. Aceste trei părți bine organizate, Statul întreg este, în mod necesar, bine organizat el însuși; și Statele nu se pot deosebi în mod real decît prin organizațiunea diferită a acestor trei elemente. Cea dintîi, din aceste trei părți este adunarea generală, care deliberează cu privire la afacerile publice; a doua este corpul magistraților, căruia trebuie să i se hotărască natura, atribuțiunile și modul de numire; a treia este corpul „judecătoresc”. Traducătorul român notează cu privire la cele „trei părți” despre cari vorbește

Aristotel: “Iată teoria celor trei puteri, legislativă, executivă și judecătorească. Montesquieu a schimbat-o puțin (Cartea XI, Cap. VI) și n’a menționat că o datorăm lui Aristotel”. Ori, în *Le-sprit des lois*, Cartea XI, Cap. VI. Montesquieu vorbește despre Constituția engleză, deci despre constituția unui Stat diferit de Statul lui Aristotel. În Cap. VIII, *Montesquieu* arată că cei vechi nu cunoșteau un guvernământ care să se întemeieze pe o corporațiune a nobilimii, și nici unul întemeiat pe un corp legislativ format din reprezentanții națiunii. Tot astfel, în Cartea XI, Cap. IX, spune: „Cei vechi, cari nu cunoșteau repartizarea celor trei puteri sub guvernământul unui singur om, nu-și puteau face o idee exactă despre Monarhie”. Existența nobilimii este însă hotărâtoare pentru organizarea Statului englez și francez de atunci și, putem afirma, pentru Statul englez de azi. „Există, zice Montesquieu, într’un Stat totdeauna oameni, cari excelează prin naștere, bogății sau funcțiuni onorifice. Dacă ei ar fi amestecați în popor și ar avea numai un vot, ca și ceilalți, atunci libertatea comună ar fi servitudinea lor și ei n’ar avea niciun interes s’o apere, deoarece cele mai multe hotărâri ar fi împotriva lor. Participarea lor la legislație trebuie să stea în proporție cu celelalte privilegii ce le au în Stat; și asta se întâmplă dacă ei formează o corporațiune a nobilimii care are dreptul să oprească întreprinderile poporului, ca și poporul pe cele ale lor”. Deaceia se vor institui și două adunări separate, compuse una din corporațiunea nobilimii, cealaltă din reprezentanții poporului.

Dealtminteri, *Montesquieu* cercetează raportul între cele trei puteri și la Romani, expunând evoluția raportului lor.

Montesquieu deci cunoaște părerea lui *Aristotel*, dar teoria sa asupra celor “trei puteri” se întemeiază chiar pe cunoașterea deosebiriilor esențiale între Statele vechi și Statele de pe vremea sa. În observația faptelor și în teoria lui *John Locke* trebuie și căutăm izvoarele doctrinei lui *Montesquieu*. De aici derivă și deosebirea termenilor: *Aristotel* vorbește de trei părți, *Locke* și *Montesquieu* de trei puteri.

Pentru *Aristotel* există un singur corp politic, compus din elemente omogene, din cetățeni cu drepturi și datorii egale. Și, în principiu, fiecare cetățean are dreptul de a ocupa orice funcție. E aceeași problemă ce se pune azi pentru o “asociație culturală” de pildă. Dar și aci, pentru alegerea comitetului, a censorilor, apoi a diferiților funcționari înăuntrul comitetului, dela președinte pînă la casier și bibliotecar, se consideră aptitudinile și cunoștințele, iar pentru alegerea președintelui vor hotărî alte momente, în primul rînd prestigiul său derivînd din elemente raționale dar și iraționale, cari la un loc constituiesc superioritatea unei personalități. *Aristotel* știe că în Stat, nașterea, bogăția, cunoștințele au o influență. Pentru a se evita nemulțumiri într’o democrație, unde toți cetățenii au aceleași drepturi politice, unele funcțiuni vor fi accesibile tuturor, altele numai celor pregătiți pentru ele. Pentru unele funcțiuni ar trebui să decidă tragerea la sorți, pentru altele alegerea, etc. Fiecare cetățean trebuie să aibă și sentimentul că participă în mod efectiv la conducerea Statului și că are dreptul să ajungă la posturi de conducere.

Pentru *Aristotel*, deci, cele trei părți ale Statului derivă din necesitatea diviziunii muncii între oameni cu drepturi egale de a ocupa orice funcție în Stat.

Cu totul altfel se înfățișează problema în Statul lui *Locke* și al lui *Montesquieu*. Aci avem o corporație politică înăuntrul națiunii. Puterea politică e rezervată nobilimii. În fața acestei puteri se ridică altă putere: poporul. Avem deci doi termeni noi, cari pentru teoria lui *Aristotel* n’au importanță: poporul fără drepturi politice în Stat și națiunea. Pentru teoria lui *Montesquieu* însă și cea a lui *Locke*, acești doi termeni sînt hotărâtori și schimbă toată înfățișarea problemei. Căci, în Anglia mai de vreme, în Franța și în celelalte țări mai târziu, începe lupta între popor și nobilime și această

luptă se desfășoară, în condițiuni diferite se'nțelege, cum s'a'desfășurat pe vremuri cea între plebeieni și patricieni în republica romană. Termenul final al acestor transformări a fost, la Roma, monarhia militară, iar în diferitele State moderne, trecerea dela feudalism la monarhia constituțională și, în unele State, la democrația integrală, ateniană. Dar să notăm bine: în condițiuni foarte deosebite. Și, mai apoi, să nu uităm că Statele antice trecură și ele prin faze asemănătoare, deoarece în timpurile protoistorice a existat și la Greci, de pildă, un fel de feudalitate.

Pusă așa problema, vedem că *Locke* și *Montesquieu* confundă două chestiuni deosebite. Una este cea a organizării raționale a serviciilor publice, ținându-se seama de drepturile egale ale cetățenilor și de pregătirea fiecăruia din ei pentru diferitele funcțiuni, cealaltă este cea a luptei între două categorii de oameni aparținând aceleiași *națiuni* pentru egalitatea drepturilor politice. Pe vremea lui *Locke* și *Montesquieu*, lupta se dădea în jurul privilegiilor nobilimii, mai târziu se deschise lupta "poporului" împotriva plutocrației, așa cum de altfel această luptă nu lipsește nici în cetățile antice după dispariția aristocrației de sînge.

Locke și *Montesquieu* găsesc că „poporului” ar trebui să i se dea dreptul de a participa la legislație, de a trimite reprezentanți în parlament. Dar este acest popor o masă omogenă compusă din indivizi? Fac parte din "popor" comercianții, intelectualii de tot felul, țărani, meseriași, muncitorii (proletarii)? Evident că nu. E și aici vorba de o anumită categorie, de o anumită *stare socială*, de *burghezie*. Și așa cum la Roma, în lupta între plebeieni și patricieni, nu era vorba de sclavi și cum nici *Aristotel* nu ține seama de sclavi și meteci, așa nici *Locke*, nici *Montesquieu* nu cuprind în termenul de popor decât burghezia care cere drepturi politice, dat fiind că contribuie la cheltuelile necesare aparatului Statului.

Cînd, după multe lupte, *națiunile* devin corpuri politice, problema organizării Statului deveni asemănătoare celei expuse de *Aristotel*, – dar rămase, în unele State, urma vechei concepții și a vechilor *puteri* în luptă. Raționalizarea serviciilor publice, între cari putem socoti și legiferarea, nu mai prezintă nic o dificultate teoretică. În practică ea devine însă dificilă prin faptul că problema raportului între *puterile națiunii* nu e încă rezolvată.

Aceasta e problema fundamentală a Statelor moderne, a *Statelor naționale*.

III

Redusă la sfera bine delimitată a organizației politice, "separațiunea puterilor" ni se înfățișează deci, așa cum expune și *Aristotel*, ca o problemă de tehnică socială, de raționalizare a serviciilor publice, ca o reglementare a *circulației elitelor* după criterii obiective.

Dar există o problemă mult mai largă a separațiunii puterilor, luîndu-se în considerare, precum am spus, viața unei națiuni, a unei forme sociale care și-a dobîndit toate caracterele unui *sistem evolutiv și autonom*. E meritul întemeietorului sociologiei, *A. Comte*, de a fi arătat însemnătatea acestei probleme. *A. Comte* pretinde anume că organizarea societății trebuie să se întemeieze pe o separatiune distinctă a puterii temporare de puterea spirituală. În Evul mediu, zice el, s'a realizat, deși în mod imperfect, această separatiune în raportul între Papă și Împărat, între Biserică și Stat. Postulatul lui *Platon* ca Statul să fie condus în mod efectiv de un filosof este după părerea lui *Comte*, inadmisibil. Pentru progresul omenirii, în orice domeniu de activitate, e necesară o separatiune între teorie și practică, între știință și acțiune. O confuzie sau reunire a acestor funcțiuni poate exista numai în societăți

primitive sau cu o sferă foarte limitată; de ex. în vechea familie patriarcală unde șeful familiei deține și conducerea efectivă și posedă și toate cunoștințele necesare acțiunii sale practice. În societățile progresate, chiar diviziunea muncii cere o separațiune a acestor două funcțiuni și o bună orînduire a colaborării lor: Puterea spirituală să nu se amestece în conducerea efectivă a societății, iar cea temporară să ție totdeauna seama de teoriile elaborate de reprezentanții puterii spirituale. Principiul enunțat de *A. Comte* cuprinde în germene toată problema organizării societăților civilizate, moderne. Dar doctrina sa trebuie să fie supusă unei analize complete, pentru ca să dobîndim toate elementele unei teorii în stare să dea roade pentru tehnica socială cerută de organizarea Națiunilor civilizate de azi.

Pornind dela acea fericită (cum i se pare lui) separațiune a Bisericii și Statului în Evul mediu, *A. Comte* păstrează dichotomia și pentru societatea modernă, dar cu două schimbări radicale. Adică, prin evoluția necesară a spiritului uman spre pozitivism preoții vor fi înlocuiți, după părerea lui *Comte*, de savanți, iar elita politică, aristocrația, de industriași (cum arătase *Saint-Simon*). Dar realitatea n'a vroit să se supună nici legii celor trei stadii a lui *Comte*, ea n'a vroit să se supună nici doctrinei marxiste, nici concepției lui *Spencer* despre trecerea dela tipul războinic al societății la cel industrial (pașnic). Observația nepărtinitoare a faptelor, sprijinită si pe o cunoaștere mai temeinică a istoriei societăților vechi, și mai ales emanciparea sociologiei de sub influența filosofiei istoriei și a filosofiei sociale unde ideea *progresului* indefinit călăuzea "explicarea" faptelor, ne arată însă că în societățile moderne s'a înfăptuit o diferențiere mai complexă a funcțiunilor sociale. Adică: pe lângă preoți s'au ivit savanții laici, precum pe lângă elita politică s'a ridicat o nouă elită, cea economică. Între aceste *puteri* noi s'au ivit conflicte, lupte pentru întâietate, noile puteri năzuind să se substituie celor vechi, cel puțin să și le subordoneze cu desăvîrșire. De aci s'au ivit crizele politice și revoluțiile în Statele europene, începînd cu revoluția franceză. Faptul că Anglia a fost ferită de aceste revoluții nu se datorește aplicării doctrinei lui *Locke* despre separațiunea puterilor în Stat, ci fiindcă între *puterile reale*: între reprezentanții Bisericii, cei ai Științei, ai Statului, ai Industriei s'a înfăptuit o colaborare pasnică, printr'o delimitare a sferelor de competență și o înfrînare a tendințelor de dominațiune exclusivă și despotică a unei singure puteri. După aprigile lupte religioase, politice și economice din sec. 16 și 17, Anglia ajunsese, nu numai prin înțelepciunea conducătorilor dar și prin favoarea împrejurărilor, la o dezvoltare pașnică a vieții sociale, ferită de zguduiri prea pronunțate.

Teoria lui *Comte* despre separațiunea celor două puteri, spirituală și temporală, trebuie deci rectificată în mod radical. În realitate trebuie să socotim cu atîtea puteri cîte categorii de activități sociale se desprind în sînul unei națiuni, și în fiecare categorie trebuie să deosebim apoi, într'o măsură oarecare, teoria de practică, întrucît teoreticienii ei înșiși formează din punct de vedere general o categorie deosebită de cea a practicienilor, dar, din alt punct de vedere, teoreticienii ei înșiși se deosebesc între olaltă prin legăturile ce le are teoria lor cu anumite activități practice. Facultățile și specialitățile la Universitățile noastre ne arată diferențierea dictată de aceste raporturi.

Problema separațiunii, dar și a cooperării *puterilor* este deci cu mult mai complicată decum și-a imaginat-o *A. Comte* și ea cuprinde o sferă cu mult mai largă decît este cea considerată de *Aristotel*, *John Locke* și *Montesquieu*.

Și, la începutul expunerilor noastre am arătat pe scurt pe ce cale putem spera să rezolvăm problema. Trebuie să fixăm mai întîiu despre care *formă socială* e vorba,

pentru a fixa apoi puterile cari îi determină structura și evoluția. Ne putem îndrepta cercetarea asupra Familiei, Statului, Bisericii, Școlii, Economiei. În toate aceste forme, problema organizației implică și pe cea a separațiunii și colaborării “puterilor” (în sensul lui *Aristotel*).

Dar dacă *teoria* își poate alege forma, poate și trebuie să-și delimiteze din motive metodologice sfera de cercetare, pentru practică, adică pentru aplicarea teoriei în vederea unei organizări mai bune a unei societăți concrete, problema e mult mai complicată.. Căci orice societate concretă se naște din interferențe formelor pure, teoretice. Fiecare societate, ca sistem autonom, adică desprinsă ca unitate față de alte societăți, este și Familie și Stat și Biserică și sistem economic. Tipul unei astfel de societăți este *Statul național*, adică o comunitate umană care reprezintă o unitate și biologică și morală și religioasă și estetică și politică și economică, unitate care se manifestează auidică, poate fi constatată prin tipul unitar de rasă, prin unitatea graiului, a moravurilor, credințelor, a solidarității servind apărării teritoriului, a patriei împotriva vecinilor și prin autarhia economică.

Din acest punct de vedere, grupul familial, comunitatea biologică, reprezintă punctul inițial, logic și istoric, al societății umane, iar națiunea termenul final, adică cea mai largă comunitate care poate fi prinsă și organizată într’o unitate perfectă.

Între acești doi termeni oscilează societățile concrete, istorice. Știm, din antichitate dar și din istorie în general, că o națiune poate fi divizată în multe State, că un Stat poate cuprinde mai multe națiuni; că națiune poate fi divizată în multe comunități religioase, cum și că o comunitate religioasă poate cuprinde mai multe națiuni; tot astfel cu unitățile economice în raportul lor ca națiunea, Statul și Biserica. Dar năzuința tuturor societăților umane este, așa ne dovedește istoria și așa o simțim și noi, de a ajunge la o *unitate perfectă*, din toate punctele de vedere, deci la ceea ce, în zilele noastre, e numit Stat național. Iar o astfel de unitate nu se poate naște decât din cooperarea tuturor *puterilor sociale*. Nu din lupta lor și tendința de anihilare reciprocă, ci din sprijinul lor reciproc în vederea închegării tot mai strânse a unității sociale. De aci urmează ca regulă practică, izvorită din regulile tehnice generale, separatiunea puterilor și delimitarea sferelor de acțiune, precum și ierarhizarea lor după importanța ce-o au pentru păstrarea unității.

Așadar, într’o societate organizată după aceste principii nu pot exista conflicte între politică și morală, politică și economie, morală și religie, politică și religie, religie și economie, etc., etc., ceea ce înseamnă că nu pot exista conflicte și lupte între *reprezentanții acestor puteri*. Marea problemă este, pentru practică, de a organiza o societate în acest fel ca să se evite luptele.

În teorie, se’nțelege, rezolvarea e ușoară, deoarece teoria procedează pe calea construcției rationale, ea construiește o organizație ideală, realizabilă în ipoteza că se vor găsi practicieni cari să aibă toate însușirile și toată pregătirea tehnică pentru înfăptuirea operei.

Arhimede a demonstrat că poate mișca pământul în ipoteza că i se dă un punct de sprijin în Univers pentru aplicarea pîrghiei. E rîndul practicienilor să găsească punctul de sprijin și să aplice pîrghia după calculele teoriei.

În domeniul social problema e mai ușoară decât în cazul lui *Arhimede*. Cunoaștem doar sufletul uman îndeajuns și-l vom cunoaște și mai mult, și știm deci că el se naște cu scînteia dorinței de desăvîrșire morală, de năzuință spre închegarea unei comunități morale împreună cu cei de-un sînge și de-o lege. Arta socială stă în a face ca acea scînteie să se prefacă în flacără.

Mijlocul de a înfăptui acest lucru este, precum a arătat Platon și a demonstrat

istoria, educația. *Educatorii* sînt tehnicienii cari trebuie să realizeze în domeniul social, ceea ce inginerii realizează în domeniul fizic, material.

Noi am înfățișat, într'o schiță foarte sumară se'nțelege, una din problemele fundamentale, pe cea a separațiunii puterilor sociale.

Nu mă îndoiesc însă că tinerii sociologi, din toate țările, vor rezolva problema în scurtă vreme, precum sper că și practicienii vor profita de luminile științei în năzuința lor de a pune de acord *puterile societății* evitînd conflicte între ele. Aceste puteri nu sînt trei cum credea *Aristotel* și *Montesquieu*, nici patru cum ne spune *Locke* ²⁰⁵, nici două, cum presupune *Comte*, ci sînt atîtea cîte putem descoperi prin observația vieții sociale. După părerea noastră sînt șase puteri: *biologică, morală, religioasă, estetică, economică și politică*. Ele corespund ordinilor sau formelor în cari e prinsă viața umană, și ar putea fi numite sau puteri sociale sau *principii de unitate* ale acelor forme din a căror înlănțuire se nasc comunitățile umane concrete și istorice.

IV

Credința că legiuitorul poate ajunge la o constituție "ideală" a Statului prin buna orînduire a celor "trei părți" *Aristotel* (sau prin separațiunea și echilibrarea celor „trei puteri” *Locke, Montesquieu*) s'a dovedit că nu se întemeiază decît pe faptul că *diviziunea muncii în Stat* poate fi raționalizată, printr'o potrivită organizare a serviciilor publice (politice). Fără îndoială însă, că altfel se prezintă această problemă practică în cetatea antică, altfel într'un Stat teritorial; altfel în Statul feudal, altfel în Statele moderne. Și în aceste din urmă, problema se pune altfel într'un Stat național "închis", continental, altfel într'un imperiu colonial, – ținîndu-se seama, se 'nțelege, și de istoria fiecărui Stat în parte. Adică raționalizarea merge în aceeași direcție și teoria lui *Aristotel* ne arată un caz tipic, întrucît ne prezintă un Stat ce se apropie de forma politică pură (teoretică).

Dacă construim, anume, o comunitate compusă din cetățeni, adică din indivizi a căror ocupație principală (dacă nu exclusivă) este politica (apărarea comunității împotriva altor comunități), *diviziunea muncii politice* va fi totdeauna aceeași: vor fi guvernanți și guvernați. Iar raționalizarea muncii va merge pe linia selecționării conducătorilor în temeiul "meritului personal" și repartizarea idivizilor în serviciile publice se va face după pregătirea lor ²⁰⁶.

Teoretic deci putem porni, în construcția Statului ca formă pură, dela ficțiunea *omului politic*, așa cum în teoria economică se construiește sistemul economic în temeiul ficțiunii *omului economic*.

Înăuntrul unei *forme pure* nu poate fi vorba de *puteri*, ci numai de *funcțiuni*. Se pot ivi se'nțelege, conflicte între indivizi pentru ocuparea diferitelor funcțiuni pentru înaintarea în ierarhie, dar *raționalizarea* este tocmai mijlocul de a reglementa (așa cum arată *Aristotel*) această circulație în mod pașnic și fără zguduiri, fără răscolirea pasiunilor, fără "demagogie". Cumpănind bine năzuințele lui *Platon* și lui *Aristotel*, ajungem la concluzia că ei n'au vroit decît să deschidă drumul pentru o organizație

²⁰⁵ - În China, teoreticienii politici au descoperit cinci puteri, (dar nu în înțelesul ce-l dăm noi termenului, dar tot în sfera dreptului constituțional). Vezi: Kong Chin Tsoug, *La Constitution des cinq Pouvoirs. Theorie Application. Etude sur une doctrine nouvelle du droit public chinois et les Institutions politiques de la Chine moderne*. Paris, M. Riviere, 1932.

²⁰⁶ - Această problemă a expus-o în mod magistral Max Weber în „*Wirtschaft und Gesellschaft*”.

politică rațională.

Aceleași principii de raționalizare le găsim puse în practică, pe o scară întinsă, în imperiul roman, unde se ajunge, mai ales în partea din Răsărit, la o “birocratizare” foarte înaintată care a servit apoi ca model pentru toate Statele de mai târziu.

Există deci nu numai posibilitatea dar și tendința de raționalizare progresivă a organizației tuturor formelor pure. Ea stă în ierarhizarea indivizilor în temeiul specializării lor într’un anumit domeniu de activitate. Posibilitatea de raționalizare derivă din progresul științelor și al artelor întemeiate pe științe, tendința ea însăși izvorînd din nevoile practice. Orice societate are nevoie de “*conducători specialiști*” pentru diferitele funcțiuni sociale. Iar societatea care, ea însăși, cuprinde toate funcțiunile și tinde a-și păstra unitatea este națiunea.

O *formă pură* (teoretică), fie Stat, Biserică, sistem economic, n’are nicio semnificație fără raportare la o comunitate umană care are toate funcțiunile și care este deci un sistem evolutiv și autonom. Înăuntrul unei națiuni deci se ivesc posibilități și tendințe de raționalizare a funcțiunilor – a puterilor sociale, din ale căror raporturi de interdependență și concurență se naște *constituția națiunii*.

Și, repet încă odată: liberi sîntem în teorie să construim o unitate mai largă și să considerăm de pildă omenirea ca o comunitate, cercetînd apoi constituția ei. Adică să cercetăm, dacă există posibilitatea și tendința de a o prinde, întregă, într’o *formă pură* prin raționalizarea uneia sau a unor funcțiuni sociale.

Am expus această problemă și am arătat că o astfel de întreprindere părăsește realitatea, întrucît condițiile pentru nașterea unei astfel de comunități lipsesc cu desăvîrșire. *Procesul dialectic* care stă la baza închegării unei comunități umane își găsește limitele prin întreruperea dialogului din lipsa mijloacelor de înodare și întreținere a lui. Din indivizi adunați la întîmplare din toate unghiurile lumii nu se poate închea o *comunitate umană*. Fiecare din ei aparține însă unei comunități în care s’a născut și și-a dezvoltat sufletul. Această comunitate merge dela *grupul familial pînă la națiune*, deci dela linia de demarcație între biologie și sociologie pînă la linia de hotar între sociologie și morală. Ceea ce înseamnă că națiunea este desăvîrșirea *comunității biologice* pe plan spiritual, ea este cea mai largă comunitate umană care, sprijinită pe condițiile biologice, depășește această operă și se dezvoltă și structurează în temeiul unor principii spirituale. Mijlocul acestei lărgiri este raționalizarea funcțiunilor, organizarea rațională a *puterilor sociale*, a energiilor sociale. Dar raționalizarea nu cunoaste margini, ea cuprinde toate *ființele raționale*, deci toată omenirea. Cum însă, pe de altă parte, raționalizarea nu-și poate da efectul social decît în temeiul închegării unei comunități morale, ar însemna că ea ar trebui să fie însoțită de intensificarea sentimentelor morale pînă la gradul de a cuprinde omenirea întregă. Raționalizarea atomizează comunitatea prefăcînd-o într’o *asociație* de indivizi autonomi cari colaborează spre îndeplinirea aceluiaș scop, deci în acelaș domeniu de activitate. Dar colaborarea lor pașnică, cooperarea cere legarea indivizilor prin sentimente de dragoste și simpatie, cere respectarea normelor morale, a ordinii și ierarhiei morale.

Pe linia raționalizării se poate încerca și s’a încercat, organizarea unor *forme sociale universaliste* cari să cuprindă întreaga omenire: un Stat universal, o Biserică universală, un sistem economic universal etc. Termenul de *cosmopolitism* cuprinde toate aceste năzuințe – imperialiste și universaliste. Dar toate aceste tendințe, în orice domeniu ar fi, trebuie să pornească de undeva, dintr’un centru și să se răspîndească apoi asupra unei sfere mai largi. Trebuie să fie un purtător al acestor năzuințe, o *comunitate* care să încerce a cuprinde (a îngloba) restul omenirii într’o

organizatie unitară. Ceea ce ar însemna că ea ar trebui să distrugă celelalte comunități, să le atomizeze, iar, în urmă, să le asimileze, să le *devoreze*. Dar pentru a dobândi, pe această cale, o unitate, o comunitate, asimilarea ar trebui să cuprindă toate funcțiunile sociale, toate manifestările, începînd cu funcțiunea biologică pînă la cea morală. Adică amestecul de sînge să fie neîngrădit, creînd un tip biologic unitar, gradul să devie identic precum și toată ideologia, pe care se întemeiază doar activitatea, să devie aceeaș pentru toți oamenii. Ceea ce ar presupune adoptarea aceluiași sistem de educație, etc., așa cum se petrec lucrurile într'una din comunitățile existente. "Sociologii chimiști" cred că se poate plămădi o astfel de *comunitate umană* universală prin amestecul tuturor elementelor, dar istoria desminte această utopie. Tendințelor umanitariste li se opun tendințele de închegare a unor comunități omogene cari năzuiesc să-și desăvîrșească și să-și întărească ființa lor proprie, unitatea lor perfectă. *Internaționalismului* i se opune *naționalismul*, universalismului, particularismul – în toate domeniile de manifestare socială.

Amestecul sîngelui e oprit la limita varietăților biologice, care devin astfel endogame; graiul devine tot mai unitar prin dispariția dialectelor; Statele au tendința de a deveni "naționale"; protecționismul în economie învinge schimbul liber; Biserica devine națională. *Cosmopolitismul*, în toate formele sale, ar postula deci desfacerea omenirii în *indivizi autonomi*, cari ar încerca apoi să întemeieze, printr'o convenție (contract), o asociație organizată după norme raționale, așa cum își imaginează *Aristotel* că se poate organiza un Stat democrat, egalitarist, în care fiecare individ să fie și guvernant și guvernat, dacă nu în acelaș timp, apoi pe rînd, prin alegere sau tragere la sorti, sau, în sfîrșit, stabilindu-se o ierarhie după aptitudini, printr'o selecționare rațională a elitelor cu ajutorul – psihotehnice.

Nu numai că nu tăgăduim posibilitatea dar afirmăm chiar necesitatea unei astfel de raționalizări a diferitelor funcțiuni sociale, a diferitelor puteri. Dar susținem, că raționalizarea își dobîndește un înlțeles și își poate da roadele numai înăuntrul unei comunități, a unei unități opusă altor unități de acelaș gen. Raționalizarea cuprinde însă în sine primejdia de atomizare a comunității, de depășire a sferei ei, dacă între diferitele *puteri* ale comunității nu se stabilește un echilibru, dacă deci o putere își dobîndește, prin *raționalizare*, un atfel de ascendent încît să anihileze celelalte puteri.

Istoria ne dă multe exemple pentru ilustrarea acestui fapt. Așa Roma ne dă pilda unei comunități în care activitatea politică a fost raționalizată în mod unilateral, oprind desvoltarea și manifestarea celorlalte puteri. Tot așa în Lacedemonia de ex. În unele cetăți eline s'au desvoltat și alte activități, de pildă la Atena artele și filosofia, dar în paguba puterii politice sau slăbind, în orice caz, puterea politică. "Democrația" a fost favorabilă puterii spirituale, dar a scăzut puterea politică. Activitatea economică a rămas haotică în toată epoca antică. N'avem "specialiști" în nicio ramură economică.

În teocrațiile vechi, puterea religioasă domina toată viața socială, de ex. în Egipt, apoi la Evrei. De aci a rezultat slăbirea celorlalte puteri și înfrîngerea politică a teocrațiilor cînd se întîlniră cu națiuni organizate politicește.

Dar daca Romanii, de pildă, i-au învins pe Greci din punct de vedere politic, ei au fost subjugăți de Greci prin artă și filosofie.

Dar atît în timpurile vechi cît și în cele noi, tendința națiunilor, în luptă cu alte națiuni, a fost de a-și dobîndi autonomie și independență din toate punctele de vedere, deci de a-și organiza acele puteri cari se dovedeau prea slabe în ciocnirea lor cu aceleasi puteri ale celorlalte națiuni. Adică, între două comunități umane cari

vreau să-i păstreze unitatea lor lupta se dă în toate domeniile: biologic, moral, religios, politic, estetic, economic. Iar peripețiile luptei într'un domeniu au repercusiuni necesare și inevitabile asupra celorlalte domenii. De ex. o comunitate poate să se închidă și să reziste din punct de vedere biologic, apărându-și puritatea sîngelui, a rasei. Dar, fiind atacată de altă comunitate superioară din punct de vedere moral sau religios sau politic etc. ea nu-și va putea păstra unitatea, independența, nu va putea fi o *comunitate umană autonomă*. De ex. negrii din Statele Unite. Tot așa Evreii nu reprezintă o comunitate autonomă, lipsindu-le organizația politică, artele, filosofia. Ei sînt o comunitate imperfectă, întemeiată pe organizarea biologică, religioasă și economică, dar din punct de vedere politic și în domeniul artelor ei sînt tributarii celorlalte națiuni în ale căror *State* trăiesc. Numai în comunitățile unde *economicul* și-a dobîndit primatul față de toate celelalte puteri Evreii și-au putut dobîndi un loc conducător. Dar, pentru a-și păstra dominațiunea, ei trebuie să năzuiască a slăbi și distruge toate puterile comunității dominate cari i-ar putea înlesni recucerirea puterii economice. Toate puterile acelei comunități trebuie deci subordonate puterii economice și puse în slujba ei. În acest fel Evreii pot deveni stăpîinii unor națiuni neorganizate din punct de vedere economic.

Dar, dacă în domeniul economic Evreii reprezintă pentru teorie un caz privilegiat, Biserica romană ne prezintă un exemplu tipic pentru tendința de dominațiune universală în temeiul organizării raționale a puterii religioase. Aici n'avem în fața noastră o comunitate biologică, nici economică, nici politică, ci o comunitate religioasă pură. Toate comunitățile intrate în raza de influență a catolicismului sînt amenințate să intre sub dominațiunea acestei organizații, a acestor teologi specialiști, a acestei teocrații care dispune de o tehnică religioasă cît se poate de perfectă. Bine înțeles că Biserica romană s'a nascut în condițiuni cînd întemeierea unei teocrații creștine părea posibilă, dată fiind decăderea și imperfecțiunea puterii politice în Apusul Europei. În urmă luptele cu Împărații și, mai tîrziu, organizarea puterii politice în Statele naționale a zădărnicit înfăptuirea unui imperiu catolic condus de Papă. Mai amintim, în această ordine de idei, dominațiunea franceză în literatură, arte și filosofie asupra Germaniei și Rusiei pînă la sfîrșitul secolului al XVIII-lea.

Iată deci cum istoria, ne înlesnește să distingem *formele pure* (teoretice) sau raționalizate, pe cari le putem numi puteri, de comunitățile reale, considerate ca sisteme autonome cari au tendința de a-și păstra autonomia în luptă cu alte comunități prin organizarea *tuturor puterilor*.

Am adoptat pentru aceste comunități numele de națiuni. Tipul ideal al unei națiuni este cel al unei comunități care își poate păstra autonomia și independența față de alte comunități *din toate punctele de vedere*: biologic, moral, religios, politic, estetic, economic.

Orice națiune are tendința de a se apropia de tipul ideal. Știința socială are menirea să arate: 1) cum se pot organiza puterile în mod rațional și *mai ales*: 2) cum se poate ajunge, la echilibrarea și ierarhizarea rațională a acestor puteri. Căci punctul 1) este destul de lămurit pentru a nu mai cere o expunere, pe cînd punctul 2) abia că a intrat, în timpurile noastre în sfera de cercetare a științei sociale.

V

Din expunerile precedente ne-am putut dobîndi, nădăjduesc, o noțiune clară despre ceea ce este *națiunea*. Prin definiție ea este un sistem social autonom și

evolutiv. Adică ea este o comunitate umană avînd toate funcțiunile necesare existenței ei independente, – față de alte comunități. Pe plan real, istoric, națiunile se nasc prin luptă, prin tendința de închidere una față de alta. Sfera unei națiuni este deci determinată de constelația internațională într'un moment istoric dat.

Pentru păstrarea autonomiei naționale e necesar, am spus, ca toate *puterile* unei națiuni să fie organizate în așa fel ca să-i asigure independența. În practică (istorie) problema a fost deslegată în felul că națiune și-au organizat acea putere, sau acele puteri, în primul rînd, cari le-au dat posibilitatea sa se apere împotriva distrugerii autonomiei și libertății lor și cari le-au înlesnit nu numai să reziste, dar și să atace. Adică, dacă lupta s'a dat în domeniul politic, națiunile au căutat să se organizeze politicește. Dar o națiune învinsă politicește își poate dobîndi o superioritate în alt domeniu, cu tendința se 'nțelege de a-și redobîndi și libertatea politică. Numai în cazul cînd își pierde toate *puterile*, ea încetează de a mai exista. Cînd însă, păstrîndu-și o singură putere, ea nu mai are tendința de a redeveni o națiune, atunci avem în față noastră o formă socială pură, o organizație raționalizată, un mecanism social, dar nicidecum o comunitate umană, autonomă, o *națiune*.

Exemple pentru apropierea de forme pure avem în Biserica romano-catolică, în comunismul marxist, în francmasonerie. Comunități autonome, *națiuni* apropiate de tipul ideal sînt *Statele nationale totalitare*, adică națiuni cari au tendința de a-și organiza toate *puterile* în așa fel ca să ajungă la deplină independență față de alte națiuni.

Problema este: cum descoperim posibilitatea unei astfel de organizații ideale? Metoda nu poate fi decît iarăș cea "istorică". Din imperfecțiunea organizației comunităților istorice (trecute și prezente) putem afla drumul spre perfecțiune. Dar vom renunța aci la speculațiuni metafizice asupra *perfecțiunii* în general. *Perfectă este pentru noi comunitatea care, atacată fiind de altă comunitate, în orice domeniu și cu orice mijloace ar fi, își dovedește superioritatea, adică rezistă și își păstrează independența, autonomia.*

Dar știm că puterea unei comunități în luptă cu altele depinde în primul rînd de solidaritatea ei internă. Aceasta e condiția fundamentală. Oricare ar fi dușmanul, cu orice mijloace ar ataca, problema fundamentală este de a înlătura în interiorul comunității orice elemente de conflict. Ceea ce înseamnă de a crea condițiunile *morale* pentru cooperarea indivizilor în vederea luptei cu dușmanii. Întreg tratatul nostru de față s'a ocupat cu această problemă și ea poate fi considerată rezolvată.

Existînd condițiunile morale, urmează necesitatea organizării tehnice, raționale, deci organizarea *puterilor* sociale relevante pentru lupta ce începe. Constatăm deci că *puterea morală* este prima condiție. Și aici amintim că educația trebuie să-și dea roadele, legînd conștiințele individuale într'un tot indisolubil. Dar nu vom uita că puterea morală trebuie să se sprijine pe cea *biologică*.

Și chiar dela început aceste puteri ne apar organizate în temeiul diferențierii și ierarhizării naturale a elementelor cari sînt: bărbații, femeile și copiii.

Dar de aci încolo se ivesc probleme cari devin tot mai complexe. De ex. *puterea religioasă*: cine să fie preot; sau *puterea politică*: cine să fie ostaș; sau puterea economică: cine să fie *producător* etc. După concepția democratică și egalitaristă problema s'ar prezenta cam în felul următor: dela o vîrstă anumită, zicem 20 de ani, toți mernbrii comunității sînt și preoți și ostași și producători și artiști, în fiecare categorie ei se vor ierarhiza după aptitudini, după inteligență. Indivizii vor exercita toate aceste ocupațiuni după cum cere trebuința. Cînd e războiu, toți vor fi ostași, cînd trebuesc împlinite riturile religioase toti vor fi preoți, precum și toți vor munci

pentru a produce bunuri economice, toți vor fi artiști etc., fiecare ocupând în aceste diferite "bresle" rangul ce i se cuvine după aptitudinile și cunoștințele sale.

Dar evoluția istorică a luat altă înfățișare. Un individ nu poate exercita toate activitățile. Împrejurările au impus specializarea, diviziunea muncii. În anumite condițiuni puterea politică a cerut o pregătire care împiedica o reunire a profesiei politice cu cea economică de pildă ș. a. m. d. Cum dealtminteri funcțiunea biologică și morală a femeii o exclude dela funcțiunea politică legată de profesia militară. În felul acesta s'au format caste, stări sociale, corporațiuni, clase sociale, profesii. Iar în fiecare categorie s'a stabilit o erarhie, iarăș după aptitudini, după gradul de specializare, în așa fel că s'a selecționat o elită și o mulțime condusă.

Dar, Postulatul democratic nu se poate înfăptui decît doar în sfera biologică și cea morală. Așa toți indivizii adulți sînt părinți și reprezintă elita față de alții; toți părinții sînt educatori (elită morală) față de copii. Într'o vreme aceiași părinți erau și preoți. Dar cînd un tată devine ostaș și n'are timp să se ocupe cu altceva, tot așa cînd e agricultor sau medic sau inginer, – e lămurit că trebuie să existe educatori specializați, preoți specializați, etc.

Putem urmări în istorie cum a fost rezolvată această problemă în condițiuni diferite. Înțelegem necesitatea specializării și legătura ei cu ierarhia biologică și morală.

Dar asupra unui punct s'au ivit divergente de păreri, anume cu privire la *ierarhia specializărilor*, a puterilor (funcțiunilor) sociale. Comunitatea este doar un tot, un sistem. Puterile ei nu pot fi juxtapuse, fiecare din ele funcționînd independent de celelalte. Dar care din ele are întîietatea și de unde derivă întîietatea?

Moralistii susțin că puterea morală are întîietatea, căci ea asigură și coeziunea comunității și ea înlesnește cooperarea puterilor. Observăm însă, că în multe societăți puterea religioasă, în altele cea politică și-a dobîndit primatul, chiar în felul că a anihilat celelalte puteri, le-a oprit dezvoltarea normală.

În temeiul observației istorice putem formula ipoteza: primatul își dobîndește acea putere cu ajutorul căreia o comunitate, în luptă cu altele, iese biruitoare. Această putere intrînd prin forța împrejurărilor pe drumul organizării raționale, ea începe să domine și să hotărască asupra tipului de organizare a comunităților, determinînd o anumită ierarhizare a puterilor.

Printr'o analogie vom înțelege acest lucru mai lesne. De ce s'a dezvoltat la om inteligenta? Fiindcă prin inteligență și-a dobîndit biruința față de celelalte animale. Așa, cînd a început lupta între comunitățile umane, a hotărît puterea politică. Deci ea a fost organizată mai întîi, ea s'a dezvoltat, subordonîndu-și toate celelalte puteri și punîndu-le în slujba sa. Cînd o astfel de putere ajunge într'o comunitate la ipertrofieri se ivește primejdia ca, în momentul ce comunitatea e înfrîntă în ciocnirea cu altă comunitate superioară ei în această putere, ea să dispară din istorie. Așa s'a întîmplat de pildă cu multe „națiuni” biruite de Romani politicește.

Dar Grecii, chiar pierzîndu-și puterea politică, au rămas o comunitate, tot așa Polonezii sau Cehii în timpurile mai noi. Puterea biologică și morală, puterea religioasă, cea estetică, cea economică poate salva o comunitate dela peire, și-i poate permite încercarea de a-și redobîndi autonomia deplină.

Deaceea pentru viața, dăinuirea și desăvîrșirea unei comunități, pentru transformarea ei într'o *națiune*, e important ca toate puterile ei să fie organizate în așa fel ca ea să reziste altor comunități – *pe orice linie ar veni atacul*. Războiul modern între națiuni este un războiu totalitar și reclamă punerea în joc a tuturor puterilor. Slăbirea uneia, înfrîngerea suferită într'un domeniu de activitate,

înseamnă că dușmanul a intrat în cetate și poate încerca distrugerea ei totală.

O națiune deci, în luptă cu alte națiuni, trebuie să-și desvolte și să-și organizeze *toate puterile*, dar în primul rând *puterea morală, din care derivă și pe care se sprijină toate celelalte*. Legarea conștiințelor individuale, înlănțuirea lor indisolubilă în procesul dialectic, prin care se stabilește și ierarhia naturală, adică se selecționează elita morală care-și dobândește un prestigiu necontestat în domeniul spiritual, așa cum părinții îl au în sfera biologică, este o condiție pentru dăinuirea comunității. *Educatorii, părinții sufletești*, formează în totalitatea lor (deci împreună cu cei ce nu mai trăiesc trupește, dar ne vorbesc prin operele lor) *comunitatea*. Ei trebuie să hotărască asupra organizării rationale a puterilor și asupra ordinii între puteri în vederea păstrării autonomiei comunității față de alte comunități. Dacă o comunitate se *divizează* în puteri organizate și fiecare putere pretinde întietatea și, în anumite momente, și-o impune (distrugând celelalte puteri), comunitatea se găsește pe o cale greșită; ea e expusă unor continue frământări interioare și poate lesne cădea pradă unui dușman mai bine organizat.

Discuțiile teoretice asupra primatului politicului, sau economicului sau esteticului etc. sînt sterpe, dacă nu se consideră unitatea înăuntrul căreia se dă lupta puterilor pentru întietate. Iar această luptă își pierde înțelesul și rostul, dacă nu se ia în seamă, linia pe care se desfășoară lupta între acele unități. A proclama primatul politicului cînd o națiune e amenințată de altă națiune în domeniul religios, înseamnă a comite o eroare. Ca să reziste atacului pe această linie națiunea trebuie să-și organizeze biserica, să adîncească credința propăvăduită de biserica națională. Tot astfel în domeniul economic, o națiune amenințată cu cotropire și subjugare economică trebuie să-și concentreze și să-și organizeze puterea economică, să mobilizeze pe toți membrii națiunii pentru războiul economic.

Dar, iarăș și iarăș repet, o națiune este *națiune* numai fiind o *comunitate morală* și fiind o comunitate morală, membrii ei, chiar în virtutea solidarității morale, sînt mobilizabili pentru orice războiu. Adică toate celelalte puteri pot fi raționalizate și organizate servind la întărirea națiunii. Cînd însă coeziunea morală e slăbită, cînd națiunea se împarte în caste, caase etc., dușmănoase între ele, avem în fața noastră mecanisme, mașini cari se pat izbi și sfărîma, dar nu servesc la nimic. Ele dau doar unor indivizi iluzia că sînt puternici și că pot domina și exploata pe ceilalți indivizi cu ajutoarele mașinei de care dispun. De aici s'a născut lupta între papi și împărați, între împărați și bancheri, între bancheri și intelectuali etc. Raționalizarea cuprinde în sine primejdia de trezire și întărire a instinctului de dominațiune a individului. Un specialist de elită are tendința de a organiza specialitatea sa și cu ajutorul organizației să devie dictator, de ex. "mare-preot al marei-ființe".

Stabilind rolul fiecărei specialități organizate în viața națiunii și recunoscînd primatul ordinii morale, căreia trebuie să i se subordoneze celelalte ordine (organizații), sociologia și-a făcut pe deplin datoria: ea a arătat cum se pot organiza *puterile* unei națiuni în așa fel ca să-i asigure autonomia, libertatea în lupta cu alte națiuni.

VI

Se poate spune pe scurt: prin organizarea *puterilor* toată națiunea devine mobilizabilă pentru lupta cu alte națiuni în orice domeniu ar fi. Dacă într'un domeniu ea se dovedește inferioară, ea devine tributară altei națiuni sau altor națiuni. Ne-am putea imagina cazul că o națiune și-ar dobîndi superioritatea

absolută asupra celorlalte națiuni într'un singur domeniu; în acest caz ea ar înființa *un imperiu universal*, fie politic sau religios sau economic – iar celelalte națiuni i-ar fi tributare în acel domeniu. Dacă o națiune și-ar dobîndi superioritatea absolută în toate domeniile, celelalte națiuni ar înceta să existe și omenirea ar fi reprezentată printr'o singură națiune. Adică nici acea națiune n'ar mai fi națiune, ci ar exista omenirea ca unitate perfectă: biologică, morală, religioasă etc. Dar, în acest caz, ce înțeles ar avea de ex. termenul de politică? Împotriva cui să-și apere omenirea teritoriul ei, *patria*? Și așa în toate celelalte domenii. Ar rămînea doar lupta cu natura. Dar cum în acest stadiu științele ar fi pus natura cu desăvîrșire sub stăpînirea omului, omenirea n'ar mai avea împotriva cui să lupte. Ar fi începutul păcii eterne: toate funcțiuni? Ar fi să se ivească doar o nouă varietate umană sau mecanism perfect adaptat în mod desăvîrșit condițiilor exterioare. Ceea ce ar însemna că individul uman ar fi perfect din toate punctele de vedere: biologic (n'ar mai fi bolnav), moral (n'ar putea păcătui), politic (ar fi cetățean desăvîrșit) etc. O stare ideală, cum vedem. Dar cum să se nască acea națiune absolut superioară din toate punctele de vedere celorlalte națiuni? Ar fi să se ivească doar o nouă varietate umană sau o nouă specie animală superioară omului în toate privințele. Las în seama utopiștilor să pună la contribuție imaginația lor atît de fecundă pentru a ne zugrăvi înfăptuirea fericirii depline a omenirii. Noi rămînem în sfera realității empirice istorice, unde putem constata, în lupta comunităților omenești cu "natura" și în lupta lor întreolaltă, *tendința* spre organizare rațională a funcțiilor sociale, fiecare comunitate năzuind a-și dobîndi și păstra autonomia, libertatea, deci năzuind a deveni o *națiune liberă*, suverană.

Dar așa cum geometrii pot construi un triunghi perfect sau un cub perfect – prin definiții și calcul, – idei în realitate nu există nici punct nici linie nici plan nici care care să corespundă definiției, așa putem *construi* și noi o națiune perfectă avînd toate funcțiunile pe deplin dezvoltate și organizate. Ea ar reprezenta termenul final spre care tind toate națiunile fără a-l putea atinge cîndva.

Condițiunea pentru nașterea unei astfel de națiuni perfecte ar fi existența unui substrat biologic care să reprezente *un tip uman perfect*: sănătos, frumos, inteligent, bun, cu instincte bine echilibrate. Acești indivizi perfecți ar constitui un grup familial care ar oglindi, în structura sa, în mod desăvîrșit ordinea biologică umană.

Înlăuntrul acestui grup ar începe apoi procesul dialectic prin care grupul familial biologic s'ar prefăce într'o comunitate morală, spirituală.

Aplicînd principiile lui *Aristotel* privind organizarea rațională a Statului, "adunarea generală" a comunității morale ar fi compusă din totalitatea *educatorilor*, deci a *părinților*. Din această adunare generală s'ar selecționa apoi *conducerea* „corpul magistraților”, și în sfîrșit și „judecătorii”. Ierarhia s'ar stabili în felul că "mulțimea" ar fi reprezentată prin părinții *sufletești*. Idealul *părintelui perfect este Dumnezeu* și poruncile lui susțin ordinea morală.

Această comunitate ar fi o democrație perfectă, iar selecțiunea elitelor s'ar face într'adevăr în temeiul meritului personal, în temeiul virtuților morale. Locul întîiu i s'ar cuveni celui mai bun părinte, învățătorului desăvîrșit, omului care-i întrece pe toți semenii săi din punct de vedere moral.

În acest domeniu femeia ar ocupa nu numai un loc important, de egalitate cu bărbatii, ci am fi dispuși să-i dăm întîietatea. Celei mai virtuoză mame i s'ar cuveni *conducerea* și hotărîrile ei în chestiuni de *educație (morală)* ar trebui să fie legi.

Dacă din punct de vedere biologic i s'ar cuveni primul rang femeii care a născut și a crescut mulți copii sănătoși, în domeniul moral i-am da locul întîiu femeii care și-a

crescut copiii în frica lui Dumnezeu și observarea strictă a preceptelor morale. Forma de guvernământ ar fi deci, în sfera morală, matriarcatul. Excluși ar fi din această “organizație” celibatarii, deci toți cei ce nu sînt părinți. Această condiție *biologică* trebuie s’o împlinească orice membru al “organizației morale”.

Strîns legată de organizația morală și derivînd direct din ea este organizația religioasă. Aci însă termenul de părinte și învățător capătă alt înțeles. Elita trebuie să se specializeze în teologie.

Avem nevoie deci de o nouă ierarhizare a comunității. Bisericele creștine ne dau exemple foarte apropiate de idealul unei “*poliții religioase*”. Biserica ortodoxă păstrînd pentru preoți căsătoria, leagă comunitatea religioasă direct de cea morală, lăsînd însă drum deschis pentru formarea unei elite preoțești, de teologi, cari să se poată dedica cu desăvîrșire conducerii comunității religioase.

Problema organizării politice o expune în mod magistral *Aristotel*. Împotriva tuturor teoriilor “moderne”, noi rămînem la teoria sa. Dar se înțelege că excludem din *Statul nostru* sclavia. “Adunarea generală” politică va cuprinde pe toți bărbații ostași, ierarhizari după vîrstă, pregătire profesională și merite. Din ei se va selecționa deci elita conducătoare, rangurile, atît pentru armata combatantă cît și pentru funcțiunile politice administrative și judecătorești. Cei ce nu sînt încă ostași sau nu pot fi ostași (copiii, femeile, infirmii) nu fac parte din *organizația politică*. Conducătorul ideal al acestei organizații este *monarhul* care împreună toate *virtuțile cetățenești*, de ostaș și de organizator politic perfect.

Locul al cincilea i s’ar cuveni organizației reprezentanților artelor frumoase: poeți, compozitori, pictori, arhitecți. Înainte vreme ei erau organizați și constituiau într’adevăr o *putere națională*. Azi, deși importanța artelor n’a scăzut și e recunoscută de toți, artiștii și organizațiile lor stau sub stăpînirea, uneori și alocurea tiranică, a puterii economice și politice (în alte timpuri sub cea a puterii religioase). Artizanii ar intra în organizația a șasea care cuprinde pe toți producătorii de valori economice (utile, de consumație). Excluși din “adunarea generală” a acestei puteri, deci și dela funcțiuni, sînt toți cei ce nu pot sau nu vreau să producă bogății.

E lămurit că, după principiile noastre, *elita* unei organizații, nu face parte din adunările generale ale celorlalte organizații, pe cînd “mulțimea” e împărțită pe organizații după „virtuțile” și ocupațiile indivizilor, cari îngăduesc ca un individ să facă parte din mai multe organizații. Dar, bine zis, orice *individ* e legat de toate organizațiile: mamele nasc doar ostași și preoți etc. *Organizația rațională* care constituie o putere cere însă ocupație efectivă într’o singură specialitate, și numai ea dă dreptul la un loc în ierarhia acelei specialități. Cineva poate fi deci agricultor, dar și ostaș (în timp de războiu). Dar pentru intrarea în elită s’ar cere o specializare *exclusivă*.

O expunere aparte cere o problemă care rămîne nerezolvată atît în *Politica lui Aristotel* cît și în toate celelalte teorii cari se ocupă de ceea ce numim noi aci „puteri”. Întrebarea este anume: cum devine cineva specialist, cum și prin ce mijloace se înfăptuește specializarea și raționalizarea organizării lor?

Răspunsul obicinuit și adevărat este: prin educație și școlire. *Există deci specialiști a căror specialitate este de a produce specialiști*. Formează acest corp o nouă organizație, o nouă *putere* sau pe diferitele *puteri*, avînd aci, înăuntrul organizațiilor, locul lor bine definit?

De ex. cei ce fac pregătirea viitoarelor mame, învățîndu-le cum să-și crească copiii fac parte din organizația biologică și apoi morală sau intră în “corpul didactic” de diferite grade într’o nouă organizație? Tot așa pentru educația religioasă, politică,

economică etc.

Comunitățile antice n'au un corp didactic, o organizație specială pentru formarea de specialiști, iar "școlile" filosofice reprezintă organizații cari n'au un loc bine definit înăuntrul *națiunii*. La națiunile moderne, "școala" a devenit o instituție cu o organizație proprie. Dar în ce privește legăturile ei cu *puterile naționale* domnește o confuzie completă, rezultată chiar din confuzia tuturor puterilor.

Dacă s'ar înfăptui "separațiunea puterilor" și ierarhizarea lor după principiile noastre, s'ar deschide drumul și pentru repartizarea "învățătorilor" pe diferitele puteri organizate.

Astfel învățătorii dela școalele primare ar face parte din *puterea morală*, ei continuând și completând educația părintească: Dar ei ar aparține (ca și părinții), bărbații, organizației politice, femeile rămânând însă în organizația morală alături de mame. În școala secundară, profesorii (și profesoarele) ar face parte din organizația *specialității* lor, deși o delimitare precisă nu e posibilă, aceștia rămânând în mare măsură legați de comunitatea morală, iar specialitatea lor fiind subordonată educației morale, servind numai pentru pregătirea discipolilor într'o specialitate anumită. Aci e cuprinsă problema *culturii generale* care desăvârșește educația morală și deschide drumul pentru activitatea într'un domeniu determinat. Chiar în școlile „profesionale” e nevoie de o cultură generală, de profesori de diferite specialități, întrucât orice *artă* cere cunoștințe foarte variate.

Alt aspect îl au iarăș școlile superioare. Universitățile, cari la început serveau în primul rînd pentru formarea de teologi, s'au divizat apoi în *facultăți*, iar facultățile pe specialități. Pe lângă Universități s'au ivit apoi școlile superioare speciale politehnicele, academiile etc.

Apartin profesorii Universităților și celorlalte școli superioare "corpului didactic" sau organizației specialității lor? În care "adunare generală" votează? În toate sau în niciuna? Ar trebui să formeze ei o corporațiune osebă, deci să constituie *puterea spirituală* cum ar fi dorit A. Comte?

Am fi dispuși să dăm fiecărei *puteri* un corp didactic, învățători de cari are nevoie pentru constituirea ei, dacă nu s'ar opune acestei rezolvări a problemei dificultatea repartizării indivizilor pe specialități chiar decum intră în "școala" în care urmează a fi *instruiți*.

Ni se pare deci mai logic de a-i prinde pe "învățători" într'un corp ierarhizat după științele lor și a cărui elită ar fi reprezentată prin savanți, adică prin oamenii cari ei înșiși formează pe ceilalți învățători.

Savanții sînt deținătorii și sporitorii științelor pe cari le transmit celor ce au să predea apoi aceste științe celor ce urmează a le aplica în practică. În fruntea acestor savanți, și deci a întregii corporațiuni de învățători, ar sta *filosofii*, cari ar avea menirea să stabilească legăturile în ierarhia între științe – începînd dela științele naturii pînă la teologie (în înțeles aristotelic) și, ceea ce-i mai important, să stabilească legătura și ierarhia între toate puterile națiunii, ceea ce, în practică, înseamnă, că ea ar avea să fixeze normele după cari *elitele*, adică specialiștii tuturor organizațiilor ar urma să coopereze pentru a da națiunii cea mai perfectă unitate și solidaritate în manifestările ei față de celelalte națiuni.

Căci toată mizeria și imperfecțiunea organizației unei națiuni rezultă din *confuziunea puterilor*, din lupta *elitei*, din năzuința fiecărei elite de a-și institui dominațiunea tiranică asupra celorlalte. Fiecare specialist de elită se crede chemat să conducă întreaga națiune; el apelează la mulțime căutînd a scădea prestigiul celorlalte elite, arătînd că ele nu tind decît să „exploateze” mulțimea neștiutoare, s'o

înșele etc. Astfel se naște un antagonism între mulțime și diferitele elite, se nasc „revoluții” de diferite feluri (fiecare “organizație” își are revoluțiile ei). De haosul ce se ivește profită apoi indivizii “antisociali”, egoiști, fie că acționează izolat, fie că formează bande organizate, “puteri destructive” în sânul națiunii, cari n’au alt scop decît satisfacerea egoismului “asociaților”. Astfel de puteri oculte anti – și internaționale sînt, de pildă, francmasoneria, trusturile, facțiunile politice. Dar pe acelaș plan se găsesc și organizațiile cari distrug moralitatea: prostituatele, negustorii de carne vie etc. Si aci sînt păcătoși izolați, dar și organizații, (asociații) cu statute scrise sau nescrise. Printr’o bună orînduire a *constituției naționale*, toate aceste forțe destructive, individuale sau colective, ar putea fi eliminate.

Știm prea bine că în realitate n’a existat și nu există o comunitate umană care să împlinească toate condițiunile arătate de noi. Dar tot așa știm că orice comunitate reală nu se poate menține decît prin năzuința de a se apropia de constituția ideală schițată de noi aci în linii largi. Știința socială n’ar fi știință, dacă n’ar încerca să cuprindă din varietatea formelor sociale realizate în cursul istoriei noțiunea clară a societății. Ea constată că omul a năzuit și în domeniul social să ajungă la *organizație rațională*. Întîiu, împins de nevoia de adaptare la mediu, el a înfăptuit organizații parțiale (așa cum i-au dictat împrejurările), trecînd apoi treptat la o organizație a tuturor domeniilor de activitate.

Organizația totalitară însă nu poate rezulta decît din buna orînduire, legarea și ierarhizarea tuturor organizațiilor, ceea ce nu e posibil decît prin recunoașterea primatului ordinii morale ca prototip al oricărei ordine posibile. Iar această recunoaștere ar fi cu neputință fără certitudinea că ordinea morală este expresia voinței lui Dumnezeu, a ființei supreme care a creat lumea și a instituit norme pentru ordinea universală.

Luptele înăuntrul comunităților umane, căderea în păcat a indivizilor, ambiția lor nemăsurată de a înfrînge voința semenilor lor, de a domni ca “tirani” cu ajutorul unor “organizații” la a căror conducere au ajuns prin merite personale și favoarea împrejurărilor, izvorăște din ignorarea faptului că „mecanismul social”, înfăptuit prin raționalizarea activităților, distruge pe conducătorul său, dacă acesta nu pune mecanismul, mașina în slujba comunității, avînd menirea să împlinească o funcțiune necesară pentru viața comunității, pentru viața națiunii. Iar ignoranța ea însăș rezultă din faptul că omul uită de Dumnezeu și de poruncile sale, uită de drumul ce l-a parcurs pentru a-și dobîndi un suflet în comuniune cu alte suflete. Orice “tiran”, mic sau mare, își distruge sufletul propriu prin distrugerea comunității în care a devenit suflet.

Ivirea *Statelor naționale totalitare* din timpurile noastre ne-a ușurat deslegarea teoretică a problemei celei mai bune *constituții*. Aceste comunități merg pe drumul raționalizării *puterilor naționale* prin separațiunea dar și prin ierarhizarea lor. Si se pare că au și aflat cheia rezolvării practice a problemei întrucît au recunoscut, cel puțin în teorie, primatul ordinii morale și importanța creării de condițiuni biologice, favorabile înălțării omului din animalitate. Lăsînd la o parte terminologia încărcată încă de erorile trecutului, fascismul italian și național-socialismul german au făcut un pas uriaș spre înfăptuirea unei comunități umane *ideale*. Pe de altă parte și în acelaș timp, organizația comunistă ne arată cum se poate distruge o națiune prin prefacerea ei într’un mecanism social lipsit de viață, efect al raționalizării extreme a organizației economice în paguba tuturor celorlalte puteri. Din eroarea teoretică a marxismului care a proclamat nu numai primatul ci realitatea exclusivă a puterii economice, a rezultat în practică tirania cea mai cumplită și amenințarea întregii

omeniri cu readucea în animalitate prin dezvoltarea unilaterală și extremă a puterii politice, așa se va prăbuși și comunismul prin raționalizarea unilaterală a economiei, cum greșită a fost concepția preoțimii catolice că prin dezvoltarea unilaterală a Puterii religioase toate națiunile vor putea fi supuse dominațiunii papilor.

Dar de ce să ne mirăm că Împărații, papii, marii bancheri și industriași au porniri tiranice, când vedem cum “specialiști” mai mici, într’o sferă restrânsă năzuiesc a-și impune stăpînirea absolută. Cine nu cunoaște pe profesorul specialist care crede că un elev care nu dă prea mare atenție specialității lui ar merita pedeapsa cu moartea! În sfîrșit fiecare individ uman are porniri spre tiranie, dar nu poate deveni tiran decît atunci cînd găsește sclavi cari i se supun. Și aci e miezul problemei: într’o organizație de specialiști, instituirea tiraniei e foarte dificilă, dar ea e ușoară cînd o specialitate organizată se întîlnește cu una dezorganizată. Așa și-a dobîndit economicul primatul (și apoi stăpînirea) asupra politicului, cînd organizația politică începuse să se destrame...

Istoria a constatat aceste fapte, sociologia a formulat ipoteze și a ajutat să le verifice, filosofia socială să le explice printr’o Teorie a comunității omenesti.

CUIBUL ²⁰⁷

de Th. FECIORU

Răul din lume trebuia să fie biruit. O promisese Tatăl în clipa primei victorii a Răului, în momentul păcătuirii lui Adam. Cum avea să fie învins? Prin venirea și jertfirea Fiului. Prin moartea și învierea Lui, boldul morții s’a nimicit, puterea iadului a încetat. Așa învață, așa cîntă Biserica și așa este. Ce însemnează aceasta? Că omul a devenit beneficiarul gratuit al jertfei și expierii Fiului? Că nu mai există Răul? Nicidecum. Dacă Răul nu ar mai fi trebuit să existe, nu i s’ar fi dat dela început posibilitatea de existență. Încoronarea omului cu unul din atributele Divinității, *libertatea*, ducea implicit la crearea unui domeniu în care această libertate se putea pune în valoare. Deaceea se spune în Scriptură că s’a pus în fata omului binele și răul, întunericul și lumina, pentru libera lui alegere. Destinul lui de om consta tocmai, ca în această libertate deplină, să se străduiască a voi și a înfăptui binele. După păcat, Răul era atotstăpînitor. Indiferent de bine sau rău, omul cădea în lotul și împărăția Răului. De aici necesitatea venirii Mîntuitorului, înfrîngerea iadului și liberarea celor ce s’au străduit pentru realizarea împărăției Luminii. Cu venirea biruinței, Răul a încetat: *nu ca existență, ci ca putere*.

Putem oare spune că nu e o biruință completă? Dimpotrivă: este singura și perfecta biruință. Că omul a rămas să dea mai departe lupta cu Răul? Adevărat. Aceasta tocmai pentru a nu i se răpi libertatea, pentru a fi creatorul destinului său. După biruință, i s’a dat posibilitatea și siguranța victoriei. Are la îndemîna harul pe care l-a adus Iisus prin jertfa sa. Se poate împărtăși cu el numai în comunitatea Bisericii. În afară de Biserică, omul nu poate găsi mîntuirea. Singur, este neputincios. Lupta contra Răului se dă prin Biserică. Deaceea Biserica din această lume se numește și este *luptătoare*, iar creștinul, ostaș al lui Hristos.

Legiunea a biruit. Trebuia să biruiască. Pentru că a crezut. A crezut în Dumnezeu. A crezut în putința nimicirii răului. A crezut în puterea jertfei. A crezut în valorile Neamului. Ce însemnează această biruință? Exact – desigur pe alt plan – ceace a însemnat biruința creștină: *nimicirea răului, nu ca existență, ci ca putere*. S’a dat

²⁰⁷ - Revista “Însemnări Sociologice”, București. Director: Traian Brăileanu. Anul IV. Nr. 5, 1 Noembrie 1940.

posibilitatea înfăptuirii binelui. S'a dat puțință luptei victorioase. Este biruința perfectă, biruința care ne trebuie. Deaceea trebuiește înțeleasă ca atare. Nu este dăruirea unei existente fericite, ci puțința realizării acelei fericiri. Realizarea se face prin Legiune, numai prin ea. Ca și Biserica, Legiunea este luptătoare. Fericirea constă, în prim rînd, în participarea la această luptă. Cel care ia parte la ea se numește *legionar*. Acest nume nu se poate căpăta în alt chip.

Mulți doresc să devină legionari. Legiunea însăși cheamă la aceasta. Iisus a chemat pe om în comunitatea bisericii. Căpitanul a chemat și cheamă pe om în cuib. Cum nu există creștin în afară de biserică, așa nu poate exista legionar în afară de cuib. Viața legionară este în cuib. Șantierul, tabăra și toate celelalte manifestări de trăire legionară sunt prelungiri ale vieții de cuib. Pentru așezările temeinice ale Neamului, Căpitanul a pus temelie de neclintit cuibul. Despre valoarea lui își vor spune cuvîntul pînă peste veacuri toți educatorii, sociologii și economiștii. Însemnătatea lui trece puțința noastră de a o pune în lumină. Dușmanii Legiunii i-au înțeles valoarea. Deaceea au urît atît de mult pe Căpitan. Deaceea au fost atît de înverșunați. Deaceea au practicat crima. Rămîne să-i înțeleagă valoarea cei mulți, cei cari vor să devină legionari. Pentru că ni se spune: Vreau să viu la voi, dar nu găsesc necesar să intru în cuib; sau: Dacă intru în cuib, o iau dela început?

Spunem răspicat: Nu există început, cum nu există nici sfîrșit, pentru viața în cuib. Dacă ai fi legionar de o sută de ani, tot în cuib îți vei trăi viața. Cuibul este o școală și mai mult decît atît. Căpitanul în *Cărticica șefului de cuib* scrie: *Cuibul adunat este o biserică*. În cuib te desbraci de grijile mărunte și-ți închini gîndurile Partiei, așa cum în biserică le închini lui Dumnezeu. "Ceasul de ședință al cuibului este ceasul Patriei". Atunci te simți solidar cu legionarii în viață și în comunitatea martirilor Legiunii. Acolo faci exerciții de tăcere și meditație. Din cuib se iau hotărîri și planuri de lucru. Banul dat la sfîrșitul ședinței, fie chiar un leu, te deprinde a jertfi pentru patrie. Într'un cuvînt, cuibul este isvorul de har pentru viața legionară.

Dar noi înțelegem ezitarea de a intra în cuib. Se pare că jignim personalitatea noastră și abdicăm dela ea. Este în parte adevărat, dar această renunțare, spune genial Căpitanul, deoarece este făcută pentru un scop mare, este de esență spirituală superioară. Și apoi, dacă nu voim a jertfi, nu putem deveni legionari, căci Legiunea presupune jertfire, iar elita legionară se alege după criteriul jertfei.

Biruința legionară a venit. Cum a venit și biruința creștină. Este o biruință legată de lupta continuă, pentru ca toți să poată lua parte la ea. Fericirea de a lupta, pentru Patrie, după biruință, este cel mai mare dar pe care Căpitanul îl pune la îndemîna tuturor.

Dr. Ing. EUGEN IONICĂ 208

de P. I. TEODORESCU

Un trecut recent de îngenunchiere, de silnicie și de crimă s'a închis pentru totdeauna în paginile înroșite de sînge ale istoriei contemporane și un elan de viață nouă pentru o nouă rodire sufletească a prins să pulseze cu putere în piepturi tinerești. Peste mormintele uitate – lipsite de cruci, lipsite de flori, lipsite pînă și de nume – cîntări de pioasă amintire au psalmodiat nestinsa durere a color rămași în urmă. Bat năvalnic aducerile aminte la porțile conștiinței pînă mai eri încătușate. Marii dispăruți, răpuși mișelește în urgia ultimilor doi ani, – urgie unică prin întinderea și cruzimea ei în istoria poporului român – se ridică din adîncimi de suflet

și se întruchipează a avea înaintea ochilor minții. Din lumea umbrelor, în care au coborât înainte de vreme, fără prihană, se înalță în toată frumusețea fapturii lor de odinioară. Îi simțim printre noi. Îi vedem. Le putem vorbi. Ne putem însfârșit aduce aminte de ei.

Prea a fost cumplită prigoana. Prea fără de lege și pustietoare crima. Floarea tineretului Neamului – mândria și nădejdea viitorului – a fost atunci stinsă de viață și aruncată în gropi comune. În frenezia nebuniei deslănțuite, s'a crezut că întreg tineretul țării se va putea să fie ucis, pentruca peste miile de morminte anonime, sigură de sine și surizătoare, să treacă sarabanda adulațiunii, a nelegiurii și a jafului. Se prăpădea tineretul țării, iar noi, ce rămași în viață, în nopți de trudă, chinuite de coșmar, vedeam profilându-se amenințătoare imaginea de Apocalips a Crematoriului.

II

Eugen Ionică. Îl revăd a avea. Îl revăd întocmai, cu ochii minții. Așa cum a fost. Cum a rămas. Cum va rămîne deapururi în amintirea celor dragi ai lui, a prietenilor, a celor ce l-au cunoscut.

Înalt și falnic, asemenea brazilor din munții săi natali, cu trăsături fine și armonioase, pe care le înnobila o privire totdeauna blîndă, totdeauna dulce, și un surîs discret, pe care, cei ce l-au cunoscut, nu i-l vor uita niciodată. Frumos, în sensul bărbătesc al cuvîntului, de o frumusețe peste care bunătatea ochilor căprui și mlădierea dulce a glasului așterneau nu știu ce aer de prestanță virilă, care totdeauna te atrăgea și îți impunea. Cînd te despărțeau de el, după o convorbire în care dulceața privirei și flexiunea gravă a glasului te învăluiseră ca într'o mreață erai surprins de puternica lui strîngere de mînă.

Peste statură și chip se proiecta dinăuntru în afară ca un nimb de demnitate și distincțiune, de bunătate și de noblețe. Eugen Ionică era de o rară distincțiune, de o neasemuită bunătate și de o înnăscută noblețe. Un om care nu avea dușmani. Nu putea să aibă dușmani, ci numai prieteni. Prin demnitatea și distincțiunea lui, prin bunătatea și noblețea lui desarma orice ambiție rivală, orice năzuință dușmănoasă de a-l egala sau întrece. Era superior. Îl simțeai superior și bun și te complăceai în apropierea lui prietenească, delicată, nobilă.

Pe Eugen Ionică l-am cunoscut pentru întîia dată, la Bacău, în timpul marelui război, în 1918. În raporturile dela profesor la elev.

Era pela sfîrșitul anului scolar, prin Aprilie sau Mai, cînd, într'o zi, mi-a apărut deodată o figură drăgălașă de copil, în banca întîia a rîndului de mijloc, în clasa a III-a. Mă privea cu niște ochi mari, plini de lumină, care arătau numai bunătate și cumișenie, și cu un surîs blînd; surîsul lui de totdeauna. Surprins de prezenta așa de plăcută a unui nou elev, l-am întrebat: „Cum te cheamă?” Mi-a răspuns frumos, ridicîndu-se în bancă: „Ionică I. Eugen”. Continuînd întrebările, am aflat că este fiul Inginerului Ion Ionică din Tohanul Nou al Brașovului și nepotul Generalului Traian Moșoiu.

Ne-am împrietenit din prima zi de școală și chiar din prima zi m'am simțit îmboldit de nu știu ce tainică dorință de a face lecțiile mai frumoase, mai atrăgătoare. Doream să placă lecțiile mele micului elev pribeag și mă sileam să-i fac cît mai plăcută trecerea pela liceul din Bacău, unde și eu eram doar în trecere.

Peste un an ne-am întîlnit din nou. De data asta, în Brașov, la el, acasă. Eugen Ionică era acum elev în clasa a V-a a Liceului „Dr. I. Meșotă”, la care poposisem de curînd, deodată cu mai mulți profesori tineri din Ardeal și din vechiul regat, ca

profesor titular. Prietenia dela profesor la elev și-a reluat îndată firul și patru ani în șir, pînă la absolvirea liceului, am avut în Eugen Ionică – premiantul întâi dela a V-a pînă la a VIII-a – nu numai un elev deosebit de bine înzestrat, dar și un prieten.

După absolvirea liceului a plecat în străinătate. Mai întâi la Munchen și Zurich, unde a făcut strălucite studii de chimie și electro-chimie, iar peste cîțiva ani, la Paris, unde și le-a desăvîrșit.

Întors în țară, cu titlul de inginer-chimist al Școalei Politehnice din Zurich și doctor în științe al Universității din Paris, în 1930 a fost numit asistent la catedra de chimie tehnologică și de electro-chimie a Profesorului Paul Staehelin dela Școala Politehnică din București. După un număr de ani a fost definitivat în acest post și cooptat în Comitetul de perfecționare tehnică a Școalei Politehnice, în care calitate a fost numit conferențiar și însărcinat cu conferințe despre studiul chimic al lemnului în vederea fabricării celulozei.

Ca asistent universitar și colaborator al Profesorului Paul Staehelin, a făcut un număr impresionant de lucrări științifice; unele, în colaborare; cele mai multe însă, singur. Cităm cîteva dintre ele:

1. Procedeu pentru activarea cu clor a pămînturilor decolorante.
2. Desvoltarea industriilor electro-chimice.
3. Manual de lucrări practice la electro-chimie.
4. Procedee noi pentru activarea pămînturilor decolorante romînești (brevet regal).
5. Studiu comparativ asupra cîtorva caoline romînești.
6. Aplicarea galvanoplastiei nichelului și cuprului în arta grafică.
7. Metoda calorimetrică rapidă.
8. Butanul, un nou combustibil romînesc.
9. Studiu asupra denicotinizării chimice.
10. Viscosimetrul Niprex.
11. Oxidarea catalitică a amoniacului.
12. Cercetări asupra cărbunelui activ pentru măști contra gazelor de luptă.

Solicitat ca expert tehnic la Fabrica de timbre din Capitală, după cîțiva ani de funcționare la această instituție, d. Ioachimeseu, directorul fabricice, care în același timp conducea și Monetăria Statului, l-a rugat să-i dea concursul său la organizarea pe baze științifice a Monetăriei. Deși mult ocupat, Inginerul Dr. Eugen Ionică n'a stat un moment la îndoială spre a jertfi importanței instituțiunii de Stat, munca, ce i se cerea. În calitate de consilier tehnic al directorului și îndrumător al lucrărilor, spre sfîrșitul anului 1935, și-a început activitatea la această instituție. Dădea directive și veghea la traducerea lor în faptă. Lucra alături de ceilalți angajați. Lucra uneori singur. Cu mîna lui. Îi plăcea să vadă aranjîndu-se lucrările sub ochii săi: dela cele mai mari pînă la cele mai mici. Nici un lucru nu i se părea prea neînsemnat spre a merita atenția sau interesul lui. În modul acesta, el, conducătorul, dădea cel mai înalt exemplu de ordine în lucrări și de împlinire a datoriei.

Laboratorul de chimie al Monetăriei Statului este pe dea întregul opera sa. Inginerul Dr. Eugen Ionică îi simțise nevoia și l-a înființat. Aici făcea el lucrări curente de analize de metale prețioase și, în general, de metale utilizabile în monetărie. Tot aici, în laborator, a organizat expertiza monetelor false. Era prima oară dela închiderea vechii monetării (1885), cînd se studia, pe baze științifice, analiza monetelor false. Rodul acestor străduințe a fost un studiu deosebit de prețios

asupra diferitelor aliaje folosite în falsificarea monetelor, precum și asupra metodelor de falsificare. Studiind problema, dădea cele mai utile indicațiuni cu privire la identificarea monetelor false și la recunoașterea celor bune, pe care de multe ori autoritățile le luau drept false și le distrugeau spre marea consternare a publicului și prejudiciul autorității de Stat.

În timpul activității sale la Monetăria Statului a studiat aliajul quaternar al monetelor de argint de 100 lei (argint, cupru, zink și nikel), retrase mai târziu din circulație, precum și nikelul actualelor monete de 100 și 50 lei. În acelaș timp a întocmit proiectul unei instalații de afinare a argintului, pe cale electrolitică, din aliajele de argint. Tot el a studiat, în cadrul Monetăriei Statului, chestiunea emaiilajului insinelor – o podoabă, cu care azi se mîndrește această instituție – iar la Banca Națională a dat prețioase îndrumări și a contribuit în cea mai largă măsură la perfecționarea clișeeleor de imprimare a bancnotelor. În acest scop a publicat lucrarea: „*Studiu asupra fabricării clișeeleor de bancnote prin galvanoplastie*”. Pentru edificarea proprie și spre a verifica – prin comparație cu o instituție similară – progresele realizate de el la Monetăria Statului, între 12 și 17 Martie 1937, a făcut o vizită la Monetăria de Stat din Varșovia. Rezultatul acestei călătorii a fost un documentat și frumos scris: „*Raport asupra călătoriei de studii la Monetăria din Varșovia*”.

III

O muncă așa de intensă, oricît ar fi de variată, impune, spre a fi susținută, – fie și la intervale mai mari – unele pauze de destindere și de întremare. Aceste binecuvîntate prilejuri de odihnă le găsea Eugen Ionică în excursiuni – în timpul sau la sfîrșitul anului școlar – pe care le organiza cu studenții săi dela Scoala Politehnică, sub conducerea profesorului Paul Staehelin și în însoțirea colegului său, Inginerul Bratu. Nu numai țara, care trebuia vizitată provincie cu provincie și studiată în imensele ei bogății naturale, dar și străinătatea a fost obiectul excursiunilor organizate de el. Astfel 8, 10 sau 14 zile, profesori și studenți, înfrățiți în acelaș dor de ducă, își uitau cîtva timp de laborator și de cursuri și se apropiau cu sufletul de sufletul cel mare al naturii. Demnă, în special, de amintire este excursiunea făcută în Germania, în vara anului 1937, în scopul de recreație intelectuală și de studii, cu care prilej au fost vizitate orașele Berlin, Dresda, Dusseldorf, Colonia, Frankfurt, Munchen și Breslau.

IV

În epoca de după război, cînd pentru poporul român se punea marea problemă a primatului etnicității sale în țara mărită ca populație și teritoriu, Eugen Ionică s'a încadrat în modul cel mai firesc în mișcarea naționalistă și creștină a Gărzii de Fier. Doctrina precisă a noiei mișcări, înalta ei atitudine etică, prietenia intimă a Căpitanului, cu care avea atîtea afinități sufletești, și cunoștința personală a frunțașilor mișcării legionare, l-au cîștigat definitiv pentru noul crez de înălțare a românismului.

Ivindu-se ideea organizării într'un corp aparte a eelor ce, aparținînd de formă altor partide, erau cu sufletul alături de legiune și doreau s'o sprijine în taină, Eugen Ionică împreună cu Profesorii Eugen Chirnoagă, Păr. Duminică Ionescu și alți frunțași a luat inițiativa organizării unei noi grupări numită „*Asociația Prietenii*”

Legionarilor”. Atrăși de persuasiunea cuvîntului său cald, nu numai prieteni de o vîrstă cu el, dar chiar și oameni înregimentați de mult în alte partide și foști profesori ai săi au aderat la noua organizație.

Însă toate aceste nobile silințe erau sortite să se sfîrșească într’o înfricoșătoare dramă. Din umbră, asemeni fiarelor de pradă, judaismul bancar și francmasoneria internațională pîndeau. Tînăra mișcare romînească, naționalistă și creștină, și de o ținută etică așa de înaltă, trebuia să piară. Forurile internaționale o cereau. De altă parte, vechile partide, pentru care alegerile din Decembrie 1937 fuseseră o revelație a nebănuitei prize în masa cea mare a poporului, a mișcării legionare, doreau și ele o stăvilire, dacă nu chiar o înfrîngere, a legionarismului. Așa dar, și pe plan internațional și pe plan intern, soarta lui era pecetluită. Trebuia să dispară.

Balonul de încercare al unui guvern Goga, cu Armand Călinescu, ministru-torpilă, la Interne, nu avea alt scop decît de a demasca întinderea curentelor naționaliste și de a le învrăjbi între ele, – pretextul cel mai nimerit pentru instituirea dictaturii personale și înăbușirea în sînge a Gărzii de Fier.

Ce a urmat după căderea guvernului Goga se cunoaște. Schimbarea Constituției și măsuri din ce în ce mai aspre deschid calea urgiei, ce avea să se abată. Se desființează partidele politice. Încep arestările. Numai de legionari. Mai întîi a lui Corneliu Codreanu, căruia i se înscenează un proces de înaltă trădare, apoi a celorlalți fruntași legionari. A tuturor pînă la unul.

La deslănțuirea prigoanei, Eugen Ionică se afla într’o excursiune de studii în Ardeal, cu un grup de studenți ai Școlii Politehnice, împreună cu profesorul Paul Staehelin și Inginerul Bratu. Era pela mijlocul lunii Aprilie 1938. După ce vizitase Sighișoara, Mediașul și Dicio-Sîn-Martinul, grupul de excursioniști ajunsese la Alba-Iulia, în seara zilei de 15 Aprilie. Aici a poposit peste noapte, cu hotărîrea ca a doua zi, 16 Aprilie, să-și continue drumul. A doua zi, – Duminica Florilor, – cineva dintre conducători avea însă să lipsească din grup spre a nu mai fi văzut niciodată în libertate. Era Inginerul Dr. Eugen Ionică. Poliția de siguranță, care îl căutase la el, acasă, în București, și care, cu telefonul în mînă, din chiar casa lui urmărea desfășurarea excursiunii, aflase de sosirea celui urmărit în Alba-Iulia. Dar cum să-l despartă de grup? Cum să-l ridice din mijlocul excursioniștilor? Avea să se producă o mișcare; poate, chiar să se opună rezistență. S’a recurs atunci la un viclesug. Dis de dimineață, în ziua de 16 Aprilie, în timp ce grupul se îndreptase spre gară – spre a-și continua drumul – un agent de poliție, însoțit de un comisar, s’a prezentat la hotel la Eugen Ionică spunîndu-i că la Prefectura Județului îl așteaptă un prieten, care ține neapărat să-i vorbească. Nebănuind stratagema, Eugen Ionică i-a urmat, dar în loc de Prefectura județului, a fost condus la Chestura de poliție, unde a fost declarat arestat. De acum începe Calvarul. Transportat mai întîi la București, este îmbarcat aici împreună cu alți fruntași legionari într’o camionetă închisă și internat la M-tirea Tismana. După o lună de detențiune, în ziua de 16 Mai, a fost mutat la Miercurea-Ciuc. Aici a stat iarăși o lună. Pînă la 17 Iunie, cînd întregul grup de 18 comandanți legionari a fost transportat la Jilava spre a fi judecat în procesul de înaltă trădare intentat Căpitanului. Procesul s’a judecat între 25 și 30 Iunie. După proces, grupul a fost din nou adus la Jilava, unde a stat pînă la 30 Iulie. Exact încă o lună. Pînă la judecarea – în reolitate, nu putea fi vorba decît de respingerea – recursului. Cu o zi mai înainte ca justitia militară să se pronunțe asupra recursului – era așa de inutilă așteptarea verdictului! – grupul întreg, cu cătușe la mîini și la picioare, ca niște criminali de rînd, a fost transportat la Rîmnicul Sărat. Aici au suferit Eugen Ionică și camarazii săi cea mai grozavă întemnițare. Închipuiască-și cineva o închisoare din

beton, – numai din beton și piatră – rece ca iarna și întunecoasă ca o hrubă, cu celule strâmte și înalte și cu ferestrele de trei metri ridicate dela pământ. Prin aceste ferestre mici și zăbrelete, lumina se reverberează straniu, ca un fel de mirare că mai este pe lume și zi, nu numai noapte.

Între acești pereți, umezi și reci, a trebuit să stea, Eugen Ionică mai bine de un an. Tot aici, la Rîmnicul-Sărat, au fost aduși, spre sfîrșitul lui August în cursul lui Septembrie 1938, Nicadorii și Decemvirii și Căpitanul însuși. Mai târziu și Emil Șiancu și Ion Banea.

Însă pentru scurtă vreme. Soarta Căpitanului și a celor 13 fruntași legionari – Nicadorii și Decemvirii – era de mult pecetluită. În besna nopții de Sft. Andrei, între 29 și 30 Noembrie 1938, Căpitanul și cei 13 camarazi de luptă au căzut cei dintîi: strangulați cu sbilțul, apoi împușcați și aruncați într'o groapă comună, peste care s'a turnat var nestins... undeva, pela Jilava!

La Rîmnicul-Sărat a stat Eugen Ionică pînă la 5 Sept. 1939. La această dată, a fost adus la Brașov odată cu Traian Cotigă, Căpitanul Șiancu și Radu Budișteanu și internați cîteșitrei în Spitalul Militar. Sub pază severă. Din Spitalul Militar din Brașov – se știe în ce împrejurări și în ce scop – în seara zilei de 21 Septembrie 1939, a fost ridicat și dus la Brașov, unde în zorii zilei de 22 Sept. s'a comis grozăvia, care, alături de atîtea altele săvîrșite în aceeași noapte, va rămîne ca o veșnică rușine pe obrazul Țării.

V

Astfel a fost răpusă o viață curată ca un cristal și nobilă pînă la sfințenie: *Viața lui Eugen Ionică*. Odată cu viața lui Traian Cotigă, a lui Emil Șiancu, a lui Ion Faur și a celorlalți fruntași legionari, uciși la Rîșnov, în zorii zilei de 22 Sept. 1939.

Fără vină și fără judecată. În afară de lege și de morală. Fără considerare la nesfîrșita durere a celor rămași în urmă... Din înalt ordin, în scopul de a se răzbuna moartea dictatorului ciclop, vizirul guvernării. Brutală pînă la inconstiență și pînă la crimă, autoritatea de Stat săvîrșea astfel *ireparabilul*. A fost răpusă viața lui Eugen Ionică. Asemenea marelui jertfe dela începuturile Creștinismului, sîngele lui, sîngele Căpitanului și al atîtor martiri ai crezului legionar a trebuit să se verse pentru pecetluirea *legei celei noi*, a noiei vieți romîne și creștine. Este, poate, scris în cartea destinului omenesc ca marile biruințe să se sfințească prin marile sacrificii. Sîngele lui s'a vărsat, dar sufletul lui de arhanghel – chinteseță a tot ce este mai frumos în plămada spirituală a Neamului nostru – a fost duh de pază, duh de îndrumare și de întărire pe calea credinței în izbînda ce avea să vie. Chipul lui s'a modelat în contur de simbol al adevărului și al dreptății. Ca și al Căpitanului. Ca și al Inginerului Clime și al lui Alexandru Cantacuzino. Ca al marilor mucenici ai ultimilor doi ani de prigoană.

Cînd puterea Celui rău părea să fie mai nesdruncinată ca oricînd, iar desnădejdea se lăsa grea pe suflete, ca o lespede de mormînt, o biruință de legendă a țîsnit deodată cu ultimele fulgerări ale unei spade frînte. Într'o supremă încordare a credinței, înainte de a fi lăsată din mîini, jumătatea de spadă validă a săvîrșit minunea biruinței. A biruinței legionare. A biruinței definitive. Lumina poate fi ținută sub obroc; dreptatea, împilată; adevărul, înfruntat și disprețuit. Pînă în cele din urmă, lumina, adevărul, dreptatea, verificate în focul supremei încordări a morții, doboară puterea nimicoare a răului. Moartea lui Eugen Ionică alături de atîtea jertfe de neiertat, este cheazășia biruinței legionare: a biruinței adevărului și dreptății romînești.

Concepția Socială a Legiunii ²⁰⁹

de Traian HERSENI

Istoria doctrinelor sociale ne înfățișează numeroase concepții care s'au însumat în chip arbitrar sub aceeași denumire cu toate că purced din principii cu totul deosebite și practic duc la o completă desbinare. Este și soarta naționalismului. Sub termenul acesta se înțeleg azi concepții de viață cu totul diferite, care stîrnesc adeseori nedumerirea celor neobișnuiți cu mînuirea nuanțelor.

Cîți oameni de treabă nu dădeau pînă eri sfatul că toți naționaliștii trebuie să se strîngă și să lucreze laolaltă pentru propășirea țării. Si cîți nu se declară singuri naționaliști, fără să priceapă de ce nu sunt considerați ca atare și nu sunt lăsați să intre în rînduri.

S'ar putea ca unii să fie de rea credință, dar cei mai mulți sunt naivi și străini de realitate.

De fapt există mai multe feluri de concepții naționaliste. Cele răspîndite pînă la revoluțiile totalitare din Germania și Italia erau concepțiile naționaliste reacționare, care se opuneau cu înverșunare transformărilor ivite în structura socială a lumii moderne, naționalismul conservator, adică al marilor proprietari, al moștenitorilor de titluri și privilegii nobilitare, – apoi concepțiile naționaliste de clasă, mai cu seamă concepțiile liberale și țărăniste, care tindeau să valorifice în noua rînduială europeană forțele clasei burgheze sau ale clasei țărănești.

“Concepția legionară pune accentul pe neam, pe națiune, ca forme organice și integrale de viață” –
Traian Herseni

Pe o poziție reacționară sau pe o poziție progresistă, concepțiile acestea n'au nimic de a face cu naționalismul propriu zis, pentru că în centrul acestor preocupări nu găsim națiunea, ci o singură categorie de oameni din sînul națiunii, care se străduiește să trăiască din exploatarea celorlalte categorii de oameni.

O concepție conservatoare care se ridică împotriva imitației și a importului de civilizație, adică împotriva tuturor schimbărilor neprielnice, poate fi naționalistă în măsura în care prin lupta aceasta o națiune este ferită de părăsirea tradițiilor ei organice, – dar puterea ei nu constă în dragostea de țară, ci în dragostea de privilegii, la care o anumită clasă de oameni nu vrea să renunțe. Același lucru cu concepțiile liberale și țărăniste.

Puterea lor purcede din dorința de a crea o viață mai bună anumitor clase sociale. Liberalul de pildă, este adeseori antisemit, dar nu este antisemit pentru că își dă seama de toți termenii problemei evreești, ci pur și simplu pentru că evreii se ivește ca un concurent primejdios în cîmpul său de afaceri. Dacă evreii este asociat, nu concurent, el devine pentru liberal un cetățean care merită toată ocrotirea statului.

Conservatorul iubeste trecutul și se lipește de tradiție pentru că numai așa își poate asigura privilegiile născute din trecut și menținute prin tradiție.

Liberalul și țărănistul sunt naționaliști numai în limita intereselor pe care le reprezintă. Pentru ei naționalismul este o armă de apărare sau de atac, un mijloc de a-și asigura succesul în lupta pentru interese. Cu alte cuvinte, în concepții de acestea naționalismul se ivește ca o întîmplare convenabilă și dispăre îndată ce nu-și mai îndeplinește rosturile.

²⁰⁹ - Revista “Însemnări Sociologice”, București. Director: Traian Brăileanu. Anul IV. Nr. 5, 1 Noemvrie 1940.

Concepția naționalistă a vremurilor noastre, din care face parte ca o poziție bine distinctă și concepția legionară, este cu totul altceva.

Concepția legionară pune accentul pe neam, pe națiune, ca forme organice și integrale de viață. De aceea concepția legionară se deosebește neted, atât de vechile forme de naționalism, cât și de concepțiile socialiste și comuniste.

Concepția legionară nu izvorăște din interesele ascunse ale vreunei clase. Ea se înalță din nevoia de reconstrucție națională și deci în lumina ei neamul truce înaintea oricărei clase sociale și oricăror categorii de indivizi.

Dacă liberalismul se bazează pe burghezie, țărănismul pe plugărime, comunismul pe proletariat, legionarismul se bazează pe toate forțele creatoare ale neamului și tinde la organizarea și sporirea neîncetată a acestora.

După concepția legionară atât clasele sociale, cât și indivizii sunt subordonați organic neamului. Interesele unei clase sociale nu pot fi ținute în seamă decât în măsura în care ele nu contrazic interesele națiunii, iar valoarea indivizilor se măsoară în funcție de contribuția lor la viața și dezvoltarea națiunii. Aceste două principii sunt esențiale.

Nicio clasă socială n'are drept la privilegii. Nicio clasă socială n'are drept să se dezvolte în detrimentul altei clase sociale. Lupta de clasă propovăduită de marxism apare ca o grosolană eroare de perspectivă, de câte ori nu este o tactică vicelană de distrugere a neamurilor creștine de către organizațiile zise internaționale sau umanitariste, adică în realitate de către organizațiile șovine și imperialiste ale iudaismului.

Marxismul propovăduiește lupta de clasă pentru că în timp ce fiii aceleiași neam se războiesc între ei pentru interesele lor meschine, și puterea de vitalitate a neamului scade, evreii se pot infiltra liniștit și pot pune stăpânire fără luptă și fără să se observe, pe toate posturile de comandă. Teoria luptei de clasă a izvorât din nevoia de viață a unui popor care se vrea pe sine stăpân pe toate popoarele lumii, dar care fuge de lupta dreaptă, căci nu se simte în stare să învingă prin mijloace fățișe. Liberalismul, țărănismul și conservatorismul, poate fără să vrea și chiar fără să știe, au servit prin lupta lor împotriva altor clase naționale, planul de cucerire a lumii de către evreii mesianici.

Concepția legionară nu se lasă înșelată de aparențe. Dacă față de evrei cere o separație completă, nu vede în clasele sociale decât o organizare a puterilor de producție a unei națiuni, o diviziune firească a muncii, impusă de cerințele moderne de viață, așa dar o completare reciprocă de activități care nu se pot dezvolta decât una prin alta. Perspectiva legionară exclude deci lupta de clasă și arată necesitatea imperioasă, pe viață și pe moarte, a colaborării organice dintre toate părțile care compun o națiune. Frontul de luptă se întoarce înlăuntru numai față de elementele parazitare, în înțelesul că ele trebuiesc complet eliminate.

După concepția Căpitanului, care este concepția tuturor legionarilor săi, într-o națiune nu există decât elemente creatoare și elemente distrugătoare, elemente productive și elemente profitoare. Legiunea cuprinde în rîndurile ei și face apel numai la cele dintîi, și caută să îndepărteze cu desăvîrșire tot ce e potrivnic dezvoltării firești a neamului și pe toți cei care trăiesc din exploatarea altora. Acapararea drepturilor naționale de către o clasă socială sau și mai rău, de către o clică oarecare, este o crimă împotriva neamului. Exploatarea omului de către om este o situație care trebuie să înceteze. Căpitanul a spus-o răsplat și noi nu facem decât să ascultăm poruncile lui.

Statul Legionar nu este un stat de clasă, ci un instrument politic, prin care neamul

își asigură expansiunea și apărarea în lumea din afară și își organizează puterile creatoare cu care este înzestrat. Statul însuși este subordonat deci neamului. Statul nu are nicio rațiune de a fi dacă neamul nu se păstrează și nu se dezvoltă prin el spre forme din ce în ce mai înalte de viață. De aceea statul nu poate fi uzurpat și folosit împotriva neamului, fără a se condamna singur la pieire.

Statul legionar se bazează pe patria legionară. Din pricina aceasta în sînul său trebuie să-și găsească ocrotire deopotrivă muncitorii, țărani, negustorii, meseriașii, industriașii, intelectualii și oricare categorie de producători, dacă ei se situează pe linia neamului și își încadrează străduințele lor temporale în străduințele eterne ale neamului.

Ocrotirea statului legionar se extinde însă și asupra celor oropsiți de soartă, asupra celor slabi și nevoiași, dacă fără vina lor au fost învinși de împrejurări și puși în imposibilitate să se mai ridice singuri. Patria este a tuturor, fie că sunt puternici, fie că sunt slabi. Din sînul ei se exclud numai cei răi, cei care greșesc față de neam și nu vor să-și răscumpere greșelile. De aceea concepția socială a Legiunii îmbină ideea de stat cu ideea de patrie și socotește că singurul izvor creator de viață deplină și înfloritoare este iubirea de oameni. În societate un om valorează atât cît iubește pe alții și se jertfește pentru ei și atât cît este iubit și urmat de semenii săi.

Căpitanul a devenit Căpitan prin dragostea legionarilor săi și rămîne în istorie prin jertfa sa cutremurătoare pentru izbăvirea neamului.

Statul legionar trebuie să valorifice mereu patria legionară. Legea patriei este însă legea iubirii. Se vor ridica în fruntea celorlalți cei care sunt capabili de iubire și de jertfă și vor aparține patriei și vor fi ocrotiți de statul înălțat de ea, cei care cred în destinele patriei și luptă pentru strălucirea ei.

În noua ordine socială deosebirile de castă, de clasă și de familie cad – erarhia se stabilește după puterea de iubire din care purced puterea de muncă și de credință și puterea de luptă și de jertfă.

BĂTRÎNII ²¹⁰

de Prof. Traian BRĂILEANU

I

Viața poate fi asemuită unui teatru unde fiecare om își joacă rolul său, bine sau rău, cum îl ajută talentul și pregătirea. Dar viața nu este simplu joc, pentru distracția sau instruirea unor spectatori, ci este luptă aprigă, iar actorul care nu-și joacă bine rolul e scos de pe scenă sau strivit în învălmășeala încăerării.

Trebuie însă deosebită și lămurit viața în ordinea biologică de viața în ordinea socială. Cele mai multe și, uneori, foarte grele conflicte, se ivesc din neluarea în seamă a acestei deosebiri. Intrarea pe scena vieții biologice nu coincide cu intrarea pe scena vieții sociale, care, aceasta din urmă, cuprinde numai o fază, faza de mijloc a celei dintîiu.

Copilul intră, ce-i drept, chiar la nașterea sa biologică în contact cu viața socială și e influențat în dezvoltarea sa de ea. Dar el nu participă ca actor, ci mai mult ca spectator și anume ca un spectator primind cele văzute și auzite fără spirit critic și fără a putea interveni în desfășurarea întâmplărilor. În această fază, *educația* trebuie

²¹⁰ - Revista "Însemnări Sociologice", București. Director: Traian Brăileanu. Anul IV. Nr. 5, 1 Noembrie 1940.

să-și dea roadele, trezind și întărind ratiunea copilului și grijind pentru dezvoltarea pornirilor sale bune. Știința pedagogică este, astăzi, în starea de a ne da cele mai cuprinzătoare deslușiri asupra acestor probleme. Tot această știință ne învață că, la om, educația, adică pregătirea pentru viața socială, durează lungă vreme, mai ales în societățile civilizate din timpurile noastre, în cari diviziunea muncii cere o raționalizare și specializare foarte complicată pentru diferitele funcțiuni *sociale*.

Scopul tuturor acestor măsuri educative este de a asigura *comunității* căreia-i aparțin tinerii nu numai dăinuirea ei și sporirea puterii ei spre a ieși biruitoare în lupta neîncetată ce se dă între națiuni. Numai raportată la viața națiunii, la aspirațiunile ei de dăinuire veșnică în sfera spirituală, în *istorie*, organizația socială raționalizată își dobândește un înțeles și o valoare. În cercul îngust al familiei, pregătirea copilului e considerată ca avînd scopul să-i asigure lui un traiu mai larg, o *carieră* cît se poate de "strălucită". În această concepție individualistă și egoistă se arată încă pornirile biologice, stărue tendința de a subordona interesele comunității raționale celor ale individului susținut de grupul său familial (biologic). Cu mare îndîrjire luptă părinții pentru a-i asigura copilului un drum ușor spre un loc cît se poate de bun în "societate", fără a considera interesele "comunității". Acolo unde și în timpurile cînd *familia* e puternic organizată, iar națiunea încă lipsită de o așezare solidă a organizației *sociale*, nepotismul, corupția, și tot felul de tulburări sociale sînt fenomene inevitabile. Căci problema fundamentală, în schimbarea generațiilor, este de a asigura buna funcționare a *societății* în slujba națiunii. Această considerație l-a îndemnat pe *Platon* să propună, în *Republica* sa, desființarea familiei și prefacerea Cetății într'o unitate perfectă, într'o familie. Astăzi, cel puțin în *Statele totalitare*, tendința este de a lega familia de comunitatea națională în așa fel ca ea, renunțînd la egoismul propriu, să se întegreze în națiune și să înlesnească fără împotrivire trecerea copiilor sub ocrotirea națiunii. Se poate vorbi deci, în Statele totalitare, de o împăcare desăvîrșită între familie și națiune, de unde rezultă apoi o organizație socială fără tulburări și zguduiri, pricinuite înainte vreme de dreptele revendicări ale unui tineret desmostenit și căruia i se oprea intrarea în viața socială, deoarece părinții lui n'aveau puterea de a-i deschide drum spre locuri potrivite pregătirii sale, și morale, și profesionale.

În unele țări, aceste lupte au luat înfățișarea de lupte între „clase sociale”, între burghezie și aristocrație mai întîiu, apoi între burghezie și proletariat. Teoreticienii n'au văzut bine problema, înfățișîndu-ne-o ca luptă între categorii de indivizi, pe cînd în realitate lupta se dădea între categorii de familii. Tot așa de greșită a fost concepția că lupta se dădea numai în jurul unor interese economice, pe cînd doar în toate sferile de activitate, deci și în literatură și în domeniul religios și cel politic, se petrec aceleași fenomene.

Sociologia, dacă vrea să fie sociologie, adică o teorie care să năzuiască a explica fenomenele sociale în totalitatea lor și în strînsa lor legătură de interdependență, trebuie să considere toate aceste aspecte ale problemei. Ea va vedea că în practică toate măsurile de reformă menite să asigure dăinuirea și sporirea puterii națiunii trebuie să se îndrepte spre o împăcare a familiilor, spre integrarea lor în viața națiunii. În acest fel se netezesc, pornind dela temeiurile biologice ale națiunii, antagonismele între clase și se înlătură luptele înăuntrul societății. Educația totalitară (fascistă, național-socialistă, legionară) prinzînd tineretul, fără deosebire de clasă (de orice fel), în școala aspră a muncii în folosul națiunii, a format *un nou tip de părinți*, cari, trecînd peste egoismul îngust al familiei, înțeleg și înfăptuiesc o colaborare rodnică între grupurile familiale în diferitele sfere ale vieții sociale.

Aceasta este, la noi, marea faptă a Căpitanului: înfrățirea familiilor românești și, prin ea, deschiderea drumului pentru tineretul român în toate sferile de activitate socială.

Cu o nepricepere fără seamăn, familiile românești privilegiate s'au opus străduințelor Căpitanului de a aseza societatea românească, organizația socială a neamului românesc, pe temelii trainice. Împinse și ațîțate de comunitatea jidovească, aceste familii au început prigoana împotriva tineretului care a degenerat apoi în măcel.

II

Lămurită problema generațiilor din această latură, vom înțelege mai lesne rolul ce l-au avut "bătrînii" în lupta tineretului împotriva lumii vechi.

Bătrînii sînt, se spune, prin firea lor conservatori și păstrători de tradiție; ei nu se pot adapta, nu pot vedea dincolo de ceea ce au învățat și deprins în tinerețe; ei vreau să-și păstreze neștirbită autoritatea asupra tineretului; ei nu vreau să cedeze locul celor tineri s. a. m. d.

Dar înainte de toate, zicem noi, bătrînii sînt părinți, apărători ai intereselor familiale. Ei transpun pe plan social toate tendințele biologice cari îi împing să asigure copiilor lor o "carieră" excepțională. Bătrînii, șefi de familie, cari, aparținînd clasei conducătoare, vedeau în lupta legionarilor o primejdie pentru situația copiilor și nepoților lor, se împotrivesc mișcării legionare. Dogmatici și intoleranți prin vîrstă, orgolioși și trufași prin situația lor socială, unii din acești bătrîni devin cruzi și nesimțitori, unelte docile ale jidovimii care hotărîse uciderea legionarilor. Pe de altă parte, părinții legionarilor, în marea lor majoritate, se temeau de primejdiile ce amenințau viața copiilor lor intrati în luptă; ei doreau să învingă tineretul, dar aveau îndoeli și credința lor în biruință se clătina cînd vijelia prigoanei devenea prea puternică. Și au suferit și ei împreună cu copiii și unii dintre ei au plătit nădejdiile lor cu viața, alții cu suferințe nespuse, cu ani de închisoare, vîzîndu-și copiii uciși în floarea bărbăției. Și ce cuvinte am putea găsi pentru a descrie durerea mamelor, a surorilor, a soțiilor legionarilor schingiuiți și împușcați la porunca unor oameni fără suflet!

Vor învăța ceva bătrînii din aceste întîmplări? Un lucru ar trebui să învețe cei trecuți dincolo de „limita de vîrstă” care îi dă individului dreptul de a fi "actor" pe scena vieții sociale. Căci, pe plan social, omul moare înainte de a muri de bătrînețe biologică. E bine și frumos ca bătrînii să se retragă din vreme în viața contemplativă, spre a nu încurca acțiunea bărbaților. Să ajute tineretul cu sfatul lor chibzuit, cu înțelepciunea lor dobîndită în cursul vieții, cu cunoștințele lor bogate, dar să nu ceară dreptul de a *hotărî* în clipa cînd se cere faptă bărbătească, vitejie și înfruntare de primiejdie.

Lumea bătrînilor se îngustează tot mai mult; ea devine tot mai ștearsă, mai abstractă, mai filosofică am fi ispitiți să zicem, dacă prin filosofie am înțelege reflexiune și întoarcere spre sine însuș, lumea externă pierzînd din interes. Pentru bătrîni, codrii nu sînt așa de verzi ca pentru tineri, paserile nu cîntă așa de dulce, lumina lunii nu-i învăluie în farmec și mister. Ei devin Copii, dar copii răi, porniți pe gîlceavă, cicălitori și egoiști. Copii, fără încîntătoare, naivitate și prospețime a copilăriei, fără curiozitatea copilului de a cunoaște toate, de a zburda și de a se bucura de toate minunile naturii.

Dar sînt și bătrîni cu spirit filosofic, blînzi din fire, buni la suflet și iubind cu

căldură tineretului. Aceștia sînt adevărații senatori, sfătuitori și învățători ai tineretului.

Despre ei zice *Platon*: “Cînd puterea lipsește și nu mai îngăduie cetățenilor politica și războiul, trebuie să-i lăsăm, ca pe niște vietăți sfinte, să pască în libertate, fără altă ocupație serioasă decît filosofia, dacă vrem ca să trăiască fericiți și ca, după moartea lor, să încununeze dincolo viața lor printr’o fericire potrivită traiului lor”.

Dar spiritul filosofic, chiar după *Platon*, trebuie sădit din fragedă copilărie în sufletul omenesc, și în vîrsta bărbăției el trebuie să-și găsească dezvoltare deplină. Filosofia este pentru *Platon*, ceea ce este dragostea pentru creștini: înțelegere pentru viața sufletească a celorlalți oameni. *Conducătorul* trebuie să fie filosof în primul rînd, deoarece, de altminteri, cum ar putea conduce pe ceilalți? Cum ar putea hotărî asupra soartei mulțimii conduse?

Dar a filosofa înseamnă a năzui și spre cunoașterea de sine, înseamnă a înțelege momentul cînd trebuie să ne retragem din viața socială, în liniștea unei vieți “teoretice”, închinată contemplării lumii și a oamenilor.

Cînd începe omul a îmbătrîni? *Montaigne* crede că după vîrsta de treizeci de ani: „Din toate frumoasele fapte omenești cari au ajuns la cunoștința mea, de orice fel ar fi, eu gîndesc că mai numeroase sînt cele ce au fost săvîrșite, și în timpurile vechi și în timpul nostru, înainte de vîrsta de treizeci de ani, decît cele după această vîrstă. În ceea ce mă privește, sînt sigur că dela această vîrstă și spiritul meu și trupul meu au scăzut mai mult decît au sporit, și au dat mai mult înapoi decît au înaintat. E posibil că la cei ce întrebuintează bine timpul, știința și experiența sporesc cu viața; dar vioiciunea, hotărîrea repede și alte însușiri mai importante și esențiale ale firii noastre veștejesc și slăbesc”.

Pe vremea lui *Montaigne* oamenii se uzau poate mai repede, deoarece fixarea limitei de vîrstă era dependentă de puterea de a mînuși spada.

În timpurile noastre însă ne-a fost dat să vedem bătrîni neputincioși orbiți de patimă sfătuiind la săvîrșirea de crime și fărădelegi nemaiauzite.

Ei se vor coborî în groapă nu spre a gusta fericirea eternă ci încărcăți de blestemul unui neam întreg.

SPRE O NOUĂ VIAȚĂ ARTISTICĂ ²¹¹

de **Lucreția MIHAIL-SILION**

Rîndurile acestea vor să aducă o contribuție la limpezirea stărei noastre spirituale, – cîteva sugestii în legătură cu problema înfăptuirilor românești în domeniul artelor. O scurtă privire înapoă, pentru a găsi temelia pe care se va ridica spiritul nou, al artelor noastre, este necesară. Am avut artiști a căror operă a fost socotită cu atît mai artistică cu cît era mai “europeană”. O înjghebare în jurul „Ideii Europene”, revistă în jurul căreia se grupase, după războiul din 1916, mulți oameni de cultură “europeană” – ceea ce însemna la acea dată: la pas cu manifestările artistice occidentale – a fost foarte caracteristică pentru acel timp. Occidentul era imitat, pentru noi, în domeniul artistic la Franța, mai bine zis la orașul zis Paris, care timp de-o sută de ani a fost centrul netăgăduit al artelor și „Orașul lumină”.

Nivelul cultural al unui artist era socotit în raport direct cu admirația ce-o purta unui astru de mărimea întîia, cum erau pentru scriitori *France* sau *Proust*, pentru

²¹¹ - Revista “**Însemnări Sociologice**”, București. Director: Traian Brăileanu. Anul IV, Nr. 5, 1 Noemvrie 1940.

pictori *Cezanne* sau *Picasso*, căci arta franceză a grupat în jurul ei tot ceea ce-a avut gândirea noastră mai subtil și mai bun. Acest amestec de admirație pentru operele de artă franceze și de recunoștință pentru susținerea cauzei noastre în războiul deveni curînd o dominațiune spirituală atît de puternică încît valorile romînești se socoteau cu metrul francez-european. De aceea, a fost posibil să avem manifestări artistice în cari influența picturii franceze era atît de vizibilă încît vizitatorii aveau impresia că expoziția era una dintre cele din rue Bonaparte sau rue la Boetie, străzile galeriilor de artă din Paris. Librăriile aduceau din Franța și din Germania, ea însăși sub influența artei franceze, reviste de artă, unde erau reproduse opere de artă expuse la Paris, dar al căror spirit rar că era francez. Dominațiunea aceasta colorează întreg secolul al XIX și cei 30-40 ani ai secolului nostru. Scriitorii, toți crescuți în spiritul revoluției franceze, începînd cu *Baudelaire* și isprăvind cu *France* și *Gide*, de o spiritualitate atît de tipic franceză, și apoi toți impresioniștii francezi, *Manet*, *Monet*, marele *Cezanne* și *Matisse*, personali și totuși continuatori ai tradiției franceze, devin idoli spre cari se îndreaptă aspirațiile tinerilor noștri artiști. Au trăit artiștii noștri romîni, oameni tineri, aparținînd unei țări tinere, cu ochii și sufletul atințiți asupra acestor manifestări artistice și astfel s'a creiat o vasalitate artistică. De la iconarii noștri, de la picturile morale ale bisericilor romînești din Curtea-de-Argeș, din Bucovina sau din Moldova, nu aveau încotro să-și întoarcă ochii și spiritul. Înapoi – o artă romînească populară, aspră și sobră tipică; înainte – în Apus – o artă toată de rafinament și de veche civilizație. Între acești doi poli, a pendulat sufletul lor. Leagănul lor, țara romînească, îi chema spre inspirația pămîntului nostru, dar ceea ce le oferea ea era puțin ca formă: era întocmai ca lada Sfintei Vineri din poveste: sărăcăcioasă pe dinafară și plină de bogății înăuntru. Patria lor spirituală, Franța, îi chema spre alte viziuni, infinit mai strălucitoare și mai aproape de haina somptuoasă pe care o doreau artei lor. O luptă neîncetată s'a dat în spiritul artiștilor noștri: de-o parte chemarea pămîntului strămoșesc, cu natura lui bogată și veselă, de alta influența gândirii Occidentului. O generație sacrificată prin lipsa de orientare, prin haosul diverselor influențe cari o trăgeau în toate părțile. Avem artiști a căror operă este o reeditare a lui *Vuillard* sau a lui *Matisse*, la alții influențe multiple, cari suprapunîndu-se dau un aspect original, dar toate aceste opere de înaltă ținută spirituală, pline de talent, rezultatul unei culuri cu mult superioare culturii noastre autohtone, nu sînt ale noastre. Un copil frumos și foarte inteligent, dar care nu-i copilul nostru. Al nostru, fie mai slăbuț, mai urîțel, și chiar desculț, ne este drag și scump, pentru că e copilul nostru. Putem avea oare o artă a noastră, adevărat romînească? Și 'n ce stă caracterul ei, specificul ei? Cînd ne gîndim la specificul englez, ne gîndim la *Shakespeare* sau la *Gainsborough*; la specificul german, la *Goethe* sau la *Durer*. Ei au subliniat, au cristalizat și au făcut perceptibil și pentru cei dinafară, pentru străini, caracterul țării lor. Geniul face din toate caracteristicile împrăștiate, o operă de tip; el reconstitue lumea și natura țării sale și, prezentînd-o într'o formă mai chematică și mai clară o face înțeleasă și adeseori iubită. Specificul nostru, în domeniul plastic, îl găsim clar dar în arta populară, în sentimentul colorilor vii ale costumului romînesc, în compoziția deseori abstractă a creștăturilor pe lemn, în covoarele atît de bogate și variate, toate o grădină de flori. Și-l regăsim în spiritul mistic al picturilor noastre bisericesti, în armonia și proporția arhitecturii romînești. Aci se găsește *bogatul izvor de inspirație pentru o artă autohtonă*. În manifestările noastre culte, rareori îl găsim, căci nimeni nu l-a prins întreg încă în toată plinătatea sa. În arta populară îl găsim și-l recunoaștem sub orice velință s'ar ascunde, dar la artiștii noștri îl găsim doar ca o pată de solare printre norii

infiluențelor străine. Îl simțim în arta plină de lumină a lui *Grigorescu*, în sensualitatea colorii lui *Luchian*, în armonia minoră a lui *Tonitza*, în verve lui *T. Sion*, și în arta robustă și nobilă a lui *Pătrașcu*. Căci specificul românesc este însuș aportul sufletului nostru în artă: ceea ce a păstrat neîntinat de influențe străine artistul în sufletul său. Ceva ce se ridică din străfundurile prin care vorbesc străbunii noștri, toate aducerile aminte, toate basmele, toate colțurile însorite ale Țării, uitate sub un deal, lângă o pădure. Dar subiectul nu e totul. El este punctul de plecare al artistului, el sugerează și deschide poarta minunată a inspirației. Felul în care redăm natura, ceea ce vibrează în sufletul nostru privind-o, pune în evidență specificul nostru, felul nostru de-a simți, el va crea stilul nostru național. Nu putem fi analitici și deprimanți ca Rușii; nici armoniosi, senini și blazați ca Francezii, nici lăuntrici și aspri ca Germanii. Vom crea un stil care va fi al nostru, întrucât prin el va vorbi spiritul nostru. Un artist al nostru, de mare talent european, dar înstrăinat complet de arta țării, *Brîncuș*, spunea odată: un artist trebuie să vadă muzee, să citească, să călătorească pînă la 25 ani, apoi să se retragă într'o sihăstrie, unde să lucreze în singurătate pentru regăsirea sa. Și noi toți am văzut muzee străine, am călătorit, am lucrat la școli străine; e timpul să ne închidem în granițele țării noastre, să uităm aproape ceea ce am învățat și să lucrăm pentru regăsirea noastră, pentru regăsirea țării, spre a putea auzi chemarea ei, cuvîntul ei abia șoptit, pe care doar o ureche fină, urechea unei inimi românești îl poate auzi. Acest artist, care va prinde în liniile arhitecturii sale, în factura picturii sau sculpturii sale chemarea naturii românești, nealterată de influențe străine, vorba ei neaoș românească fără neologisme, va crea stilul "legionar". Stilul sincerității absolute. El va crea, fără să vrea și fără să-și de-a seama, stilul caracterului nostru național, pe care îl vom prețui ca o regăsire a personalității noastre pînă acuma atît de voit tributară Occidentului. Căci la ce ne servesc toate Balcicurile pictate în grisailleul Parisului, toate nudurile în maniera lui *Derain*, toate arhitecturile în genul lui *Le Corbusier* sau sculpturile a la *Bourdelle*? Ele toate sunt străine de sufletul nostru, și ca inspirație și ca factură astfel cum este și stilul așa zis "florentin", amestec spaniol cu ceva maur și ceva de arhondaric românesc!

Viața legionară, izvor de creație ²¹²

de Alexandru BASSARAB

În armata de luptători și factori de creație, Legiunea numără și un important mănunchiu de arhitecți, sculptori și pictori, crescuți în spiritul de ecumenicitate al trăirii legionare. Și această echipă în pașii biruitori ai Legiunii, își are un trecut legat de momentele ce i-au fost hărăzite, în a le împodobi răscrucele istorice. Acest mănunchiu și-a avut dela început viața lui, viața de cuib. Creațiunile sale sunt normal creațiunile la care poate ajunge un organism desvoltat organic. Între ei s'a ajuns la acea noțiune care e firesc deosebită; una e a fi artist plastic și alta e a fi artist plastic legionar. Noțiunea de artist plastic legionar vrea să fie satisfăcută pe lângă tot ce-i cere unei consfințiri și acea transformare totală într'un om nou, într'un artist plastic nou. Un artist plastic legionar trebuie ca se dăruiască în totul Legiunii. El nu mai cunoaște în creatia sa, decît Legiunea și Neamul. El își construiește mărețele înfăptuiri pe piatra de unghiu a jertfei legionare și'ntocmai Mesterului din legendă, meșterului Manole, el se smulge din dragostea omenească și pentru Invierea

²¹² - Revista "Însemnări Sociologice", București. Director: Traian Brăileanu. Anul IV. Nr. 7, 1 Decembrie 1940.

neamului său, în orice clipă stă gata de moarte. Un artist legionar își conduce existența fizică după cele mai categorice principii de viață creștină. Rugându-se lui Dumnezeu, gândindu-se în permanență la Căpitan și ridicându-se cu sufletul la jertfa martirilor mișcării, el pune piatră peste piatră la înfățișarea României legionare, sfărâmînd cu tîrnăcopul acele urme ale unor ziduri de ură și de mișelie ce-au împresurat-o.

Artistul legionar nu e preocupat să redea frumosul natural, frumosul cotidian; el se ridică în a construi frumosul mărețelor înfăptuiri legionare. Opera artistului legionar e pusă pe viață, pe trăire interioară, prin participarea totală la viața legionară. Un artist legionar nu-și recomandă sieși un fel de viață, ci își ordonă și consimte această viață. Și construindu-și viața el își construiește propria sa operă care e făcută după chipul sufletului său de legionar, aspră, scînteetoare, neclintită.

Un artist legionar nu e un om de afaceri, el nu umblă după lux, după trai bun, de ași satisface ambițiile personale, sau poftele de mărire. El a înțeles în a se integra în elita legionară. El își supune ființa fizică la permanenta jertfire în slujba Neamului, el știe că ideea de elită este legată de ideea de jertfă, de sărăcie, de trăire aspră și severă a vieții. El știe că numai atunci va creia pentru Legiune, cînd va fi în *permanentă jertfire de sine*.

Un artist legionar nu se poate gândi la o îmbogățire materială. În atelier el duce o viață aspră și severă, fără lux, și fără îmbuibare, o viață de absolută camaraderie; e camarad cu zidarul care-si pregătește zidul pentru a desăvârși o icoană, e camarad cu tîmplarul care-i pregătește schela, e camarad cu toți aceia cari într'un comun efort tind spre desăvîrșirea operei concepută de el, și mărturisită lor. Dragostea e cheia de boltă a înfăptuirilor sale. „Dragostea îndelung răbdătoare, dragostea plină de bunătate, dragostea fără pizmuire, dragostea care nu se laudă, dragostea care nu se umflă de mîndrie, care nu se poartă necuviincios, nu caută folosul său, nu se mînie, nu se gîndește la rău, nu se bucură de neleguire ci se bucură de adevăr. Crede totul, nădăjduiește totul, suferă totul”²¹³.

Acesta este portretul unui artist legionar, a celui artist legionar chemat să construiască o gospodărie romînească nouă, un sat romînesc nou, un oraș romînesc nou, o Capitală nouă. Numele lui e Legiunea.

Temelia e pusă, urmează clădirea Palatului.

Azi sfintele oase le-au pus temelii

Vajnice, Neamului Dac,

Și ele înfruntă de-acum veșnicii

Stînci tencuite cu veac...

Partidul ca instrument de guvernare ²¹⁴

de Ion ȚURCAN

Partidele politice sunt cunoscute din cele mai vechi timpuri. Imperiul roman, în special, le-a cunoscut sub toate aspectele posibile. Între partidele politice din timpul republicii romane și cele ale epocii liberalismului modern, nu există nici o deosebire ca mijloace de luptă și ca finalitate.

Scopul ultim era acapararea puterii politice, care apoi era folosită, după cazuri și oameni, fie în interesul comunității, fie mai ales în interesul celor ce conduceau.

²¹³ 1 Corinteni 13,4-7.

²¹⁴ - Revista „**Însemnări Sociologice**”, București. Director: Traian Brăileanu. Anul IV. Nr. 7, 1 Decemvrie 1940.

Mijloacele au variat și ele, dela propaganda verbală pînă la revoluții sîngeroase. Antichitatea, ca și timpurile mai noi, le-au folosit fără scrupule, numai să-și ajungă ținta urmărită: stăpînirea puterii politice.

Există, însă, o deosebire mare de organizare și de finalitate între partidele politice ale trecutului mai îndepărtat sau mai apropiat și cele ale regimurilor naționaliste totalitare.

Întotdeauna s'a cerut o pregătire oarecare și pentru îndeletnicirile cele mai ușor de deprins. Numai pentru îndeletnicirea cea mai grea și mai delicată, aceea a conducerii Statului, epocile care s'au scurs ca și reprezentanții lor nici nu s'au gîndit măcar să ceară vreo pregătire.

Formarea elitelor politice, așa dar, este o problemă necunoscută de epocile trecute. Deabia regimurile totalitare sesizează această problemă și o pun pe primul plan al preocupărilor lor. Nici într'o țară, însă, nu i s'a dat acestei probleme o importanță atît de mare ca la noi. Probabil, poate, pentru că nici într'o țară din lume n'a existat cîndva o clasă conducătoare mai decăzută ca la noi. Și era explicabil ca reacțiunea și tendința de îndreptare să se manifeste mai viguros și mai îngrijorător tocmai în acest domeniu, unde eram mai amenințați.

S'au scurs ani de zile, în care timp Mișcarea legionară n'a făcut decît pură educație, tinîndu-se deoparte de luptele politice. Era atît de inedită această atitudine a unei organizații politice, care nu vroia să facă politică cu nici un preț, încît conducătorii politici ai lumii vechi n'au înțeles nimic din frămîntările și rosturile vieții legionare. Fînd de bună sau de rea credință, ei ne acuzau ca pregătim în umbră răzvrătiri armate, atunci cînd noi ne rugam fierbinte pentru mortii noștri și pentru învierea acestui neam. Și un "mare" istoric al nostru n'a putut vedea în elanul creator și în spiritul de jertfă al unui tineret întreg decît comploturi și acțiuni subversive.

Și dacă, totuși, uneori Mișcarea Legionară a fost nevoită să facă și politică, aceasta se datorește necesităților de a se apăra față de atacurile dușmanilor, sau cerințelor de politică externă.

Formarea neconținută de elite politice a fost și este încă preocuparea de seamă a Mișcării legionare și a celorlalte regimuri totalitare.

În aceasta rezidă una din marile deosebiri dintre partidele politice vechi și cele noi. Partidele totalitare, însă, nu se limitează numai la formarea de elite. Cîmpul lor de activitate este cu mult mai vast, pînă a cuprinde întreaga națiune. Problema educației, a formării civice a neamului întreg, este funcțiunea esențială a partidelor noi.

În regimurile vechi, partidele politice erau expresiunea deosebirilor cari existau în mod necesar în opinia publică. Creații ale opiniei publice, partidele politice nu erau decît modalitățile ei de exprimare. Opinia publică, pe care o reprezenta partidul era impuă sefilor de masa partidului. Aceasta nu era decît încă una din formele determinismului social, aplicat pe tărîm politic.

Partidele totalitare rup cu trecutul. Concepția lor nu mai este deterministă, ci spiritualistă, dinamică și creatoare. Partidul nu mai este creația opiniei publice, ci opinia publică este creiata și dirijată de partid. Partidul, la rîndul său, este opera și creația sefului predestinat, și are misiunea de a creia și dirija opinia publică a masselor. Unitatea de opinie politică este un lucru indispensabil în conducerea statului modern. Diversitățile de opinii creiază dificultăți mari conducătorilor în opera lor. Orice conducător de stat, pentru a-și putea îndeplini misiunea sa, are nevoie ca întregul neam să-l urmeze încrezător. Acest lucru, însă, nu se poate obține decît pe cale de educare, de formare a opiniei masselor populare.

Partidul politic al regimurilor totalitare are, printre altele, și misiunea de a înăbuși toate opiniile adverse. E o muncă pe care trebuie s'o urmărească în mod continuu și perseverent. Acesta e unul din motivele pentru care partidele politice n'au scăzut din importanță, imediat după biruință.

Opera de educare, însă, nu se oprește aici. Partidul nou are o misiune mult mai importantă în această direcție. El este chemat să transforme un neam într'o comunitate morală cât mai perfectă. Rolul lui nu se limitează numai la creierea condițiilor minime de conducere politică, ci trebuie să formeze un anumit tip, spiritual conceput în sensul ideologiei partidului. Fiecare membru al comunității trebuie să devină un element activ al vieții politice în general. În regimurile vechi, din contră, se recomanda cât mai multă cuminenție și pasivitate, iar grija de educare politică era inexistentă.

În lupta mare care se dă azi între popoare, nu vor rămîne în istorie decît acelea cari vor reuși să facă din fiecare membru al lor un cetățean activ și cu spirit de jertfă pentru comunitatea din care face parte. *Partidul nou este marea școală a Națiunii.* De el depind biruințele și viitorul la care aspiră Neamurile. Numai partidul, însă, care va educa și va organiza întregul Neam într'un instrument de luptă și permanentă creiere va merita numele de partid nou și totalitar.

Schimbîndu-se finalitatea partidului, cîmpul lui de activitate a devenit mult mai mare, dînd un concurs dintre cele mai prețioase Statului. Statul se ocupă, numai de nevoile de ordin general și numai de acelea cari sunt mai stringente și pe cari le poate satisface pe calea serviciilor publice. Ca o consecință necesară a acestei situații, funcțiunea de educare a Statului se limitează aproape numai la formarea elementelor de care are nevoie pentru buna funcționare a serviciilor publice. Partidul nou este nevoit să intervină acolo unde Statul n'o poate face, dar unde totuși ar trebui să facă ceva. Partidul, așadar, trebuie să îmbrățișeze nevoi și domenii de activitate cari azi nu mai pot fi lăsate în grija particularilor, dar cari nici nu pot fi trecute în seama Statului. Inițiativa particulară dispare ca și încercările Statului de a interveni în anumite domenii, s'au dovedit infructuoase și uneori chiar dezastruoase.

Trebuie să intervină aici inițiativa particulară organizată, adică partidul, nu pentru a uzurpa atribuțiuni, ci pentru a se ocupa de ce Statul nu poate face în opera de educare, ci mai ales în opera de refacere a Țării. "Ajutorul legionar", serviciul economic, serviciul materiilor prime, serviciul ordinei legionare, sunt instituțiuni ale Mișcării legionare chemate să dea cel mai larg concurs Statului. Taberile și șantierul de muncă cari vor împînzi țara la primăvară, vor reface din temelii starea materială și structura sufletească a unei țări devastate de oameni și de soartă și care a ajuns pe punctul să-și piardă ceea ce are mai de preț: încrederea în viitorul său.

Statul și Partidul urmăresc acelaș scop. Funcțiunile lor, însă, ca și mijloacele pe cari le folosesc, diferă. Stat și partid sunt, așadar, două lucruri diferite. Ambele, însă, sunt chemate să colaboreze împreună pentru a rezolva nevoi din ce în ce mai mari și mai grele. Epoca liberalismului, cînd aproape toate nevoile erau satisfăcute prin liberul joc al activităților particulare, a apus demult. Azi e nevoie de aportul fiecărui membru al comunității în rezolvarea problemelor grele ce se pun în viața popoarelor. Națiunile trebuiesc în permanență mobilizate. Războiul cu greutățile interne și cu ceea ce trebuie de făcut pentru consolidarea unui Neam din toate punctele de vedere, adeseori e mai greu decît cel purtat cu dușmanii din afară.

Acest lucru, însă, nu se poate face pe cale de constrîngere. O astfel de operă ar duce la silnicie și ar compromite întreaga acțiune. Aici trebuie să intervină partidul care să facă operă de educație serioasă. Nu e vorba, însă, ca fiecare membru al

comunității să intre în partid, pentru că nu fiecare poate fi luptător, după cum nu fiecare cetățean poate fi militar. Partidul, însă, are misiunea de a pregăti pe toți pentru un minim de muncă și de jertfă în folosul comunității.

Partidul nou, prin urmare, nu mai este un mijloc pentru a pune mâna pe Stat și a-l exploata, ci este un colaborator al Statului, secundându-l în misiunea lui care devine din zi în zi mai grea. Sunt nevoi, cum spuneam mai sus, cărora Statul ca și inițiativa particulară dispare, nu le mai pot face față singuri. E nevoie ca partidul să mobilizeze într'un elan de nestăpînit, întregul Neam și să transforme Țara într'un uriaș șantier de muncă. Astfel, din instrument de acaparare și de exploatare a puterii politice, partidul a devenit un colaborator al Statului și instrumentul său principal de guvernare.

El ia astfel locul legii, care trebuie să se limiteze numai la rolul de a da contururi precise instituțiilor cari iau naștere în mod organic din lupta pentru ridicarea Neamului și la acela de a interzice tot ce e potrivnic dezvoltării vieții sociale.

Funcțiunea creatoare în Stat nu aparține, însă, partidului, precum nu aparține nici legii. Ea aparține, așa cum spuneam într'un alt articol, exclusiv *Conducătorului*, aceluia ce transformă o masă amorfă de indivizi preocupați de interesele lor, într'o națiune vie și puternică, hotărîtă să-și îndeplinească destinul său în istorie cu sălbăticie și cu orice jertfe i s'ar cere”.

Partidul are tocmai această misiune de a traduce în fapt gîndul și vrerea *Conducătorului*, cu ajutorul Neamului întreg, printr'un sistem riguros de educație.

Doctrina legionară și Știința socială ²¹⁵

de Traian BRĂILEANU

Știința, pentru a-și da roadele ce se așteaptă dela ea, trebuie să-și îngrădească domeniul de cercetare cît se poate de lămurit. Unele ramuri ale “științei”, sau cum se obișnuiește a se spune, unele *științe*, au reușit să izgonească din cîmpul lor orice amestec de opinii, prejudecăți și preocupări în stare să tulbure teoria pură, înaintarea spre descoperirea adevărului. Matematica e considerată în primul rînd ca știință pură, despărțită de tot ce este părere sau credință. Adevărurile matematice sînt sau nemijlocit *evidente* sau pot fi *demonstrate*. Celelalte științe, așa se zice, sînt științe în măsură ce se apropie de tipul științei matematice, deci în măsură ce și adevărurile lor sînt demonstrabile.

Aceste considerațiuni au făcut să fie scoase din sfera științei toate teoriile cari nu împlinesc condițiunile cerute pentru *adevărată* știință. Pe de altă parte, cînd domeniul științei se lărgi tot mai mult, divizîndu-se după obiect în numeroase științe, postulatul matematizării își pierde puterea. Științele empirice cuceriră tot mai mult teren și metoda inductivă ocupă un loc cu drepturi egale alături de cea deductivă. Astăzi constatăm chiar o colaborare rodnică între științele deductive și cele empirice, astfel că unitatea științei, cel puțin după metodă, e pe cale să se înfăptuiască din nou. Dar mai grea este problema raportului între știință și practică și, mai ales în domeniul social și moral, a despărțirii științei de teorii neștiințifice.

Constituirea sociologiei ca știință s'a izbit de această dificultate chiar dela început

²¹⁵ - Revista “**Însemnări Sociologice**”, București. Director: Traian Brăileanu. Anul IV. Nr. 8, 15 Decembrie 1940.

și nici astăzi încă sociologii nu au ajuns la o limpezire definitivă a problemei. Nu prea dificilă a fost scoaterea *utopiilor* din sfera științei sociale. “Utopice” sînt toate teoriile și programele de reforma socială cari nu țin seama nici de natura umană nici de condițiile reale, istorice, în cari se desfășoară viața omenească, individuală și colectivă. Cînd autorii ei înșiși au conștiința clară că vreau să ne dea o plămuire a imaginației lor, o descriere a unui Stat, de pildă, cum n’a fost nici nu va fi vreodată, avem în fața noastră o utopie (după modelul dat de *Thomas Morus*) sau o *uhronie* (după termerul creat de *Renouvier*).

Sînt însă teorii cari cuprind elemente utopice, deoarece autorii, necunoscînd îndeajuns natura umană, pornesc în expunerea lor dela premise greșite. Dacă *Platon*, întemeiat pe o psihologie greșită, ne propune, în *Republica* sa, o organizație politică unde familia să fie desființată spre a asigura devotamentul necondiționat al ostașilor și conducătorilor Statului pentru binele obștesc, opera sa nu poate fi numită utopie.

Teoria sa poate fi îndreptată, corectată, ținîndu-se seama de cunoștințele dobîndite în urmă. Așa el însuși, în *Legile* sale, ne dă o nouă teorie cu mult mai “realistă”, iar Aristotel își întemeiază teoria politică pe întinse cercetări istorice și monografice, eliminînd toate elementele utopice și ferindu-se de construcții rationale, apriorice, lipsite de verificare empirică.

Dar cu toate străduințele acestor străluciti filosofi și ale urmașilor lor, cîmpul *științei* sociale a rămas neîncetat amenintat de invazia unor doctrine sociale, îmbrăcate în haina științei. De aici au izvorît apoi confuzii teoretice și, în urma lor, primejdii mari în practica socială: revoluții și războaie. Nu exagerăm. Doctrina socialistă-marxistă, de pildă, a aruncat în sec. XIX lumea civilizată în grozave frămîntări sociale și a deslănțuit după războiul din 1914 – 1918 o revoluție care a distrus milioane de vietii omenești și a oprit orice progres moral și material al unei mari și puternice națiuni.

Dar sînt și doctrine cari au oprit prăbușirea unor popoare, înlesnindu-le să se ridice la viață nouă. Doctrina creștină a pus capăt destrămării morale a lumii antice; doctrina fascistă, cea național-socialistă și cea legionară au scăpat Italia, Germania și România de haosul bolșevizării.

O doctrină, zicem prin urmare, este, judecînd-o după efectele ei practice, sau bună sau rea. O știință este însă sau adevărată sau neadevărată – și nimic mai mult. Dar și adevărul ei poate fi cunoscut din rezultatele ce le dă în aplicațiunile ei practice. Aceste rezultate nu sînt nici bune nici rele, ci, confirmă sau răstoarnă adevărul teoriei. Așa sînt toate experiențele de laborator, toate observațiile astronomice făcute pentru verificarea unor calcule etc. Tehnica umană se întemeiază pe aplicațiunile practice ale științelor de tot felul sau, în general, artele cer cunoștințe teoretice, cel puțin cunoașterea concluziilor la cari au ajuns științele. Artistul nu trebuie să cunoască metoda cu ajutorul căreia teoreticianul a demonstrat un adevăr, ci numai “formula” ce-i dă regula acțiunii sale. Un manual de tehnică cuprinde astfel de formule și reguli menite să-i dea tehnicianului (= artistului) mijloacele pentru înfăptuirea scopurilor ce-și propune. O doctrină însă are menirea să-l determine pe om să aleagă un anumit scop sau anumite scopuri, convingîndu-l că numai aceste scopuri sînt *bune*. Doctrina se întemeiază deci pe considerațiuni axiologice, pe o teorie a valorilor. Ea izvorește dintr’o concepție despre viață și lume, fie că această concepție domină spiritele sau că doctrina ea însăși năzuește a-i da omului o nouă concepție, adică a-l *îndoctrina* în așa fel ca să accepte altă ierarhie de valori decît cea existentă.

Teoriile filosofice (=metafizice) sînt, din acest punct de vedere, doctrine.

Idealismul, materialismul, scepticismul sînt numiri menite să ne arate deosebirile doctrinale între filosofi, din cari rezultă deosebiri de atitudine în fața problemelor ce ni le pune viața, mai ales în domeniul moral.

Dar, dela origine și pînă în zilele noastre, dăinuește tendința, izvorîta chiar din înclinațiunile naturale ale sufletului omenesc de a sprijini orice doctrină pe știință și, pe de altă parte, de a-i da științei un caracter doctrinal (dogmatic). Această tendință se desvîlue mai ales în domeniul social. Cînd o doctrină socială afirmă că cece propune ea ca scop de acțiune este nu numai bun ci și adevărat, puterea ei de atracție sporește, deoarece la valoarea afectivă a scopului urmărit se adaugă și valoarea ce i se atribuie “adevărului”, cunoașterii raționale a lucrurilor.

Pe de altă parte, orice știință tinde a-și spori prestigiul, arătînd că ceea ce a demonstrat ea ca adevăr, este și un bine care contribuie la sporirea fericirii, înlesnind o mai „bună” organizație socială, asigurînd o mai bună repartizare a bogățiilor, etc. În sociologie, caracterul doctrinal apare cînd se vorbește de sociologie catolică, protestantă, socialistă, fascistă etc., și, într’o numită măsură, și cînd se vorbește de sociologie juridică, rurală, monografică, speculativă (ca și cum sociologia ar fi merită să ne dea regulile pentru “îndreptarea” normelor juridice, pentru “ridicarea satelor”, pentru constituirea unei științe a națiunii etc.). Dar, după cele spuse de noi, sociologia este sau va fi *știință* numai întrucît își propune de a ne mijloci cunoașterea faptelor sociale, fără privire la scopul pentru a cărui înfăptuire avem nevoie de această cunoaștere.

Știința nu ne spune, dacă starea actuală a satelor e bună sau rea, ci noi cunoaștem, după ideea ce-o avem despre o stare bună (cum ar trebui să fie) în ce măsură starea actuală poate fi numită rea sau bună. În acelaș timp, știința explică de ce starea actuală (sau într’un anumit timp) este (sau a fost) așa și nu altfel și ne mai arată (trecînd la concluzii practice), cum, cunoscînd cauzele, noi putem interveni pentru “îndreptarea” lucrurilor or.

Reformatorul social va găsi deci în știință cel mai puternic sprijin în străduința sa de a înfăptui *binele și dreptatea*.

Reformatorul e reformator prin faptul că propovăduiește o doctrină, că propune un *ideal*.

Doctrina legionară e doctrina Căpitanului a marelui reformator din timpurile noastre. Ea ne spune că pentru un Român suprema valoare o reprezintă Patria; că nici o jertfă nu e prea mare, cînd patria și neamul sînt în primejdie.

Căpitanul a *îndoctrinat* tineretul în această credință, dar nu numai prin graiu și scris, ci prin faptă pilduitoare.

Căpitanul nu scrie o sociologie legionară, ci cartea sa “Pentru Legionari” cuprinde doctrina sa, care se adresează sentimentului, nu rațiunii. El nu *demonstrează* că patria este suprema valoare, ci ne convinge, *pe noi Românii*, că toată dragostea noastră, toată munca noastră, toată viața noastră trebuie s’o dăruim Țării și Neamului. El nu ne spune de ce trebuie să ne iubim patria, așa cam părinții nu le demonstrează copiilor necesitatea dragostei între părinți și copii.

În această sferă, a valorilor, hotărăște numai fapta, exemplul. Un om devine virtuos urmînd pilda celui ce întruchipează prin viața și faptele sale virtutea.

Un reformator trebuie să fie un educator, un *învățător*. El ne învață în primul rînd ce trebuie să facem și, în urmă, cam trebuie să procedăm în făptuirea noastră. Scopul mai întîiu și apoi mijloacele; doctrina intîiu și în al doilea rînd știința.

Pentru viața umană, pentru viața națiunilor doctrinele au o valoare neasemuit mai mare decît științele.

Doctrinile determină soarta indivizilor și a popoarelor. Științele apar ca un element auxiliar, necesar fără îndoială, deoarece fără științe (cunoștințe) doctrinele ar rămînea fără roade practice, ar fi expresia unor dorințe și năzuințe ce n'ar putea fi împlinite.

Științele au deci o mare valoare, dar valoarea lor nu este decît *instrumentală*, nu intrinsecă. Enunțarea că știința reprezintă o valoare în sine, un scop în sine (a face știință pentru știință) a izvorît din deformarea profesională a savanților, a “intelectualilor puri”.

Noi nu vrem să scădem valoarea științei, ci numai să-i definim lămurit rolul precum și raportul ei cu doctrina. Pe de altă parte, noi vrem să înlăturăm confuzia celor două sfere, oprind astfel pretențiile științei de a se înfățișa ca doctrină, dar și încercările doctrinei de a se substitui științei.

Însemnările sociologice și-au statornicit dela început drumul: de a da doctrinei legionare tot sprijinul științei sociale și, în acelaș timp, de a contribui la răspîndirea doctrinei Căpitanului, convinși fiind că e singura învățătură mîntuitoare pentru Țară și Neam.

A fost necesară pe vremuri apariția revistei noastre, deoarece subț masca științei, Țara era inundată de doctrine menite să distrugă sufletul tineretului românesc. Trebuia restabilit prestigiul științei sociale, ferind-o să se compromită prin tovarășii nemărturisite.

În felul acesta, doctrina legionară, izvorîtă din credință adîncă și neprihănit spirit de jertfă, a avut și va avea în știința socială cel mai bun instrument pentru organizarea comunității romînești *după idealul Căpitanului*.

Biserica în Statul legionar ²¹⁶

de Liviu STAN

Foarte puțini văd și înțeleg în ceiace se cheamă Biserică ceiace trebuie să se vadă și să se înțeleagă, cu adevărat. Dar și mai puțini trăesc ceiace trebuie să se trăiască în Biserică.

Facem aceste două constatări pe cari desigur le-au făcut și le fac împreună cu noi, toți aceia cari și-au pus problema Bisericii și a rosturilor ei, fie din rîvnă sfîntă pentru Hristos, fie din nevoia de a-și găsi un reazim, o axă stabilă în vîrtejul vieții sau al speculațiilor filosofice. Căci în mod serios numai aceste categorii de oameni își pot pune asemenea probleme.

În mișcarea legionară s'au întîlnit îngenunchind pe lespezile sfintelor altare, rîvnitorii și „nebunii pentru Hristos” cu aceia pe cari naufragiile vieții comune și ale cugetării, i-au împins spre căutarea unui suport și a unei axe pe care să-și reazime viața spre a-i putea da un sens definit ce nu-l avea pentru ei viața de pînă aci.

Viața pentru a se desfășura normal spre țintele ei firești, trebuie să ție seama de realitățile cari o constituie și de acelea cari o împlinesc sau o realizează deplin în rosturile pe cari i le-a dat creatorul și ziditorul ei.

Numai contarea cu aceste realități nu poate duce la descifrarea sensului vieții și la identificarea țintelor ei.

Empiria comună cea mai simplă ne vădește o cauză transcendentă a vieții, din

²¹⁶ - Revista “**Însemnări Sociologice**”, București. Director: Traian Brăileanu. Anul IV, Nr. 8, 15 Decembrie 1940.

care derivă două elemente constitutive ale ei. Un element care o face să se miște pe un plan terestru și altul care o ridică pe un tărîm mai înalt dîndu-i aripi pentru un sbor continuu spre descătușare din condițiile terestrului.

Aceste două elemente îl fac pe om, și omul nu-și poate găsi sensul real al vieții în niciuna din ele considerate pentru sine independent, ci numai în amîndouă.

Desconsiderarea unuia din aceste două elemente înseamnă încercare de sustragere și de abdicare dela calitatea de om și dela ființa omenească, înseamnă conflicte cu firea, care-și impune totuș legile, pe cari nu le putem evita, trăind în cadrul ei; înseamnă amputarea vieții chiar, stingerea ei, sau în cazul cel mai bun, deplasarea sensului ei, răvăsire și deraiere dela scopul acestei vieți. Deci lipsirea de sens real a vieții și rătăcire sau barare a drumului spre țintele ei firești.

Viața este un bun fără egal, căci ea ne este condiție pentru toate bunurile de rîvnit, prin trăire, prin lumină, prin muncă, prin luptă, prin jertfă, prin moarte, prin înviere și prin mîntuire.

Această viață, condiție firească a devenirii și a împlinirii ei depline, a desăvîrșirii ei, deci a mîntuirii, n'o putem disprețui în niciuna din cele două elemente constitutive ale sale. Ele sunt deopotrivă de bune și de necesare.

Desvoltate în cadrul legilor firești cari le guvernează, ele ne duc la o maximă perfecțiune posibilă în imanență. Această perfecțiune ne poate atinge sub conducerea și controlul unei conștiințe și organizate puteri pămîntești, a puterii de stat. Acesta și este rostul unei puteri de stat, care nu e nici profitoare și nici trădătoare, ci deplin conștientă și umană.

Întrucît o astfel de putere de stat și-ar atinge în chipul maxim posibil omenește scopul, ea ne-ar da un tip de om fără îndoială superior, și un stil de viață corespunzătoare acestui tip de om, și prin aceasta s'ar oferi ființii omenești condițiile cele mai propice pentru creație, pentru dezvoltare pînă la limita posibilă a condițiilor naturale ale vieții. Omul ar atinge în acest chip o stare de fericire pe care n'o atinge azi și după care aleargă cu toată truda și cu toate puterile sale.

Dar această stare de fericire îl mulțumește oare?

Dacă viața omenească s'ar mișca pe un singur plan, pe acela terestru desigur realizîndu-se deplin și atingînd fericirea în condițiile acestui plan, omul și-ar găsi pacea și mîntuirea, n'ar mai avea nimic de rîvnit. Cum însă această viață se mișcă printr'un element constitutiv al său și pe alt plan superior ce nu-și găsește împlinirea în condițiile celui terestru, iată că fericirea lui implică sau reclamă pe lîngă realizarea deplină într'un cadru pămîntesc o altă realizare pe un alt tărîm propriu acestui element, tărîm ale cărui scări noi le urcăm pînă la un punct, iar dincolo, cu mijloacele propriei noastre ființe, nu mai putem înainta. Atingem în acest urcuș o zonă, cu altă atmosferă, care ne ametește și ne doboară sau ne înalță și ne deschide alte înălțimi.

Respirația noastră ni se taie și ființa ni se sufocă, sau ni se dau puteri pentru o respirație mai largă prin care ne cuminecăm cu alte puteri întăritoare și elevatoare.

Căderea ne desorientează și ne răpește și bruma de fericire pe care-am gustat-o ridicîndu-ne pînă la această zonă a existenței. Ancorarea în zona zenitului ne dă lumină nouă, ne dă un sens nou vieții și o nouă fericire calitativ superioară, pe cît de greu de atins pe atît de netrecătoare arvună a unei fericiri depline, ce se cheamă mîntuire.

Poticnirea noastră și sminteala, căderea sau înălțarea, viața sau moartea, condamnarea sau mîntuirea, aci se hotărăște în principiu. Rîvna sufletului depășește condițiile imanente ale vieții, și rîvna aceasta cuprinde în sine o anticipație, asupra altor condiții superioare în cari s'ar putea realiza, s'ar putea fericii fără apel și mîntui.

Cum puterile sufletești ale vieții noastre, ne împing spre o ascensiune continuă și cum spațiul lor natural de destindere are o limită ca tot ce este omenesc, și cum atingând această limită ele nu dau totuș fericirea spre care năzuim, zăbovirea la această graniță înseamnă stingerea fericirii, desamăgire și chiar negare a sensului vieții, isvorită din zădărnicia unui scop pe care l-am urmărit dar nu l-am atins.

Spre a ne smulge din această stare de sbucium și de negație la care am ajuns poticnindu-ne, cel ce ne-a dat viață și ne-a sădit năzuinți cari se frâng de slăbiciunea și de imperfecțiunea noastră cel ce ne-a dat valențe sufletului pentru valori ce nu le putem atinge numai prin puterile proprii; ne-a întins și puntea de trecere spre zona inaccesibilă slăbiciunii noastre; ne-a dat elementul prin care nivelăm acest hiatus dramatic al vieții omenești, mijlocul prin care ancorăm din immanent în transcendent, prin care trecem din timp în eternitate, din omenesc în divin. Acest mijloc este credința.

Credința pogoară dela zona divină a existenței în sufletele noastre ca să ne salte și să ne ridice în această zonă al cărei prag nu-l putem trece cu mijloacele noastre, și 'n măsura în care aceste suflete au priză pentru ea, adică în măsura în care ele nu sunt viciate, ci curate și normal dezvoltate, credința se sălăluiește adânc în noi și ne leagă puternic de realitatea supremă, în jurul căreia toate celelalte se rotesc ca niște sateliți într'un sistem astral.. La capătul scârilor noastre de lut, găsim scara cerească a credinții, o putem urca numai prin credință și în măsura credinței noastre.

Acest element nou care nu angajează ființa întregă, noi nu-l putem cuceri, ci el ni se dă. Nu-l putem cuceri pentru că nu-l găsim în zona existenței limitate, în care găsim doar chemări pornite din adâncul ființei noastre după ea.

Credința este o realitate a vieții omenești pe care nimeni n'o poate ignora. Neputînd noi cuceri, nici crea, e prea firesc să admitem că ea ni s'a dat de cineva.

Cum și în ce fel?

Prin toate mijloacele mai vechi și mai noi prin care e'a s'a pogorît în sufletele oamenilor, din isvorul ei, din Dumnezeu.

Credința adevărată și mîntuitoare care completează pentru desăvîrșire ființa omenească, ținînd seamă întru totul de condițiile firești ale existenței noastre ni s'a dat deplin numai prin Hristos Dumnezeu. El ne-a chemat la credința cea adevărată și ne-a mîntuit obiectiv. Chemarea continuă la credință și la mîntuire el ne-o face pînă la sfîrșitul veacurilor prin Sf. Biserică în care este veșnic prezent.

Ascultarea acestei chemări și acceptarea credinții sunt condițiile mîntuirii noastre subiective, adică, ca realizări depline și vesnice a ființei noastre, realizare pe care n'o putem atinge prin mijloacele proprii ale vieții, prin elementele ei constitutive opresante în cercul imanentei.

Sf. Biserică, depozitară a acestei chemări și al acestui mijloc ceresc, este întemeiată pe considerarea stării și a posibilităților noastre reale de împlinire a vieții.

Ea este mijlocul concret, adecvat firii omenești, și adaptat perfect acesteia, prin care Hristos Dumnezeu ne cheamă vesnic la mîntuire, la desăvîrșire.

Ea nu desființează nimic din ceiace acelaș Dumnezeu zidise în făptura omenească, ci toate lipsurile ei le plinește.

Ea nu desființează ordinea firească după care se organizează viața omenească în societate și în stat, ci intervine în această ordine dîndu-i un suflet și un suport mai puternic decît cele strict firești. La elementul uman ea adaugă elementul divin al vieții, completîndu-l organic și armonic.

Ea se potrivește însă numai societății și statului ce se prezintă ca organisme

sociale firești, și cu acestea nu ajunge niciodată în conflict. Nu se potrivește însă cu organismele sociale nefirești, și pentru acestea ea este un corectiv permanent.

Biserica nu este potrivnică firii, ci întăritoarea ei, nu este nici suprapusă statelor, ci organic împletită cu organismele sociale firești. E acelaș rol pe care-l are și miezul ei, credința în viața spirituală firească, pe care n'o desființează, n'o sufocă și nu i se suprapune, ci o fortifică.

Credința pe planul spiritual fireesc, e fortificantă, dinamizantă, elevatoare, desăvârșitoare, după cum instituția prin care ea trăește: Biserica, pe plan politic fireesc, e întăritoare, desăvârșitoare.

Ambele sunt corective pe planuri proprii acolo unde se lovesc de nefiresc.

Mîna lui Dumnezeu, puterea lui în viața spirituală și în cea de stat, e prezentă prin credință și Biserică. Stîlpii cei mai tari ai aceloră sunt aceștia. Garanția netrecătoare și ne schimbătoare a realizării țintelor pe plan spiritual și politic în viața unui popor e credința și Biserica. În ele avem mijlocul corectiv infailibil al dezvoltării firești a vieții omenești și a realizării ei depline

Iată, schițat sumar, ceiace trebuie să se vadă și să se înțeleagă prin Biserică în statul legionar

Trăirea credinței în Biserică, comportînd o expunere asemenea celei asupra Bisericii însăși, vom stărui asupra ei cu alt prilej.

FONDUL SPIRITUAL AL RASEI ²¹⁷

de Nicolae ROȘU

Cînd cronicarii secolului de aur al umanismului au desgropat trecutul istoric, înscriindu-i slava și lumina, gîndul lor era însuflețit de *ideia eroică a destinului latinității ortodoxe*. Pe această linie a rasei au desăvârșit cronicarii misiunea lor istorică.

Dar totodată învățații timpului se pătrund de marele adevăr al unității tuturor Romînilor și tot mai mult crește în conștiința lor ideea latinității noastre. Udriște Năsturel, Grigore Ureache, Miron Costin, Stolnicul Constantin Cantacuzino, și mulți alți pînă la Dimitrie Cantemir au fost pătrunși de acest mare adevăr. Lui Grigore Ureache îi aparține celebra frază. "Romîinii cîți se află locuitori în Țara Ungurească și la Ardeal și la Maramureș, dela un loc cu Moldovenii și toți dela Rîm se trag". Deasemeni Mitropolitul Dosofteiu, autorul acelei opere poetice ce se numește *Psaltirea în versuri*, subliniază origina latină a Romînilor atunci cînd spune: "limba romînească de bun neam... se trage, de pe sînge rudă împărătească". Nicolae Milescu spune și el: „în ce chip și mai jumătate din limba romînească luat dela Latini”.

Stolnicul Constantin Cantacuzino merge chiar mai departe decît predecesorii săi și spune: "Valahi, cum le zic ei, iar noi: Romîinii, sunt adevărați Romani în credință și în bărbăție... Însă Romîn nu înțeleg numai aceștia de aici, ci și din Ardeal, care încă și mai neași sunt și Moldovenii și toți cîți într'altă parte se află”.

Aceste pasagii și multe altele asemenea, care prin reproducerea lor ar copleși această expunere, aduc dovada prisoselnică a sensului latinității noastre. Unii cronicari se folosesc de argumente istorice, alții își întemeiază afirmatiunile lor pe considerațiuni filologice sau culturale, toate însă converg nedesmințit către conștiința rasei. De acest adevăr s'a pătruns toată această pleiadă de creere

²¹⁷ - Revista "Însemnări Sociologice", București. Director: Traian Brăileanu. Anul IV, Nr. 9, 1 Ianuarie 1941.

gînditoare. Răzbeau în cugetul cronicarilor pulsațiile sîngelui strămoșesc, și mînuitori neîntreçuți ai condeiului după cum erau, nu găseau altă prilej mai minunată pentru limpezirea orizontului lor cultural decît aceia a Romei antice. După Stolnicul Constantin Cantacuzino istoria Romînilor începe cu descălecatul lui Traian. Continuitatea istoriei însemna continuitatea rasei în spirit și în stil roman. Cronicarii aveau *mîndria de rasă*, “sînge rudă împărătească” spune Mitropolitul Dosofteiu, iar virtuțile eroice ale latinilor sunt cîntate în faptele vitejești ale contemporanilor.

Latinitatea, unitatea și continuitatea neamului Romînesc, aceste teme istorice structurează cultura. Prilej de îndepărtare dela latinitate nu există, nici neînțelegere de limbă și de concepții între cei de dincolo și de dincoace de munți, după cum nici continuitatea nu avea întreruperi și goluri, ci era una pe toată întinderea pămîntului romînesc. Ion Neculce își concentrează adversitatea în altă parte. El vede pericolul cel mare în neamul grecesc. “Așa socotesc eu cu firea mea această proastă: Cînd a vrea Durnnezeu să facă să nu fie rugină pe her și Turci în Țarigrad să nu fie, și lupii să nu mănînce oile în lume, atunci poate nu vor fi nici Greci în Moldova și în Tara Muntenească... Focul îl stingi, apa o iezești și o abați spre altă parte, vîntul cînd bate te dai în lături într’un adăpost și te odihnești, soarele intră în nouri, noaptea cu întunerecul trece și se face iar lumină, iar la Grec milă sau omenie sau dreptate sau nevicleşug, nici unele de aceste nu sînt, sau frica lui Dumnezeu” ²¹⁸.

Și avea dreptate, căci Grecii au fost năpasta și batjocura țării.

Cît au putut au stricat tradițiile, au făcut din biserică o negustorie și din artă o plăcintărie. Buna rînduială a locului, cît au fost puternici au scos-o la mezat, precupețind titluri de boerie, căci ei vroiau să fie boeri nu Romîni, iar pe Tudor Vladimirescu tot ei l-au omorît. Grecii în cultura romînească nu înseamnă altceva decît *spiritul de intrigă și îngîmfare nemăsurată, căci ori unde se aflau vroiau ei să fie mai mari și să ia local Romînilor*.

Ne-am străduit să arătăm în aceste rînduri sensul original al culturii romînești într’o epocă de înălțare și lumină în timpul cînd începeau să se definească zorile conștiinței de rasă... A însemnat această vreme Renașterea noastră culturală sub flacăra arzătoare a umanismului, sau poate mai mult decît atît, o străluminare sfințită de adevărul necontestat.

Înfloritoarea activitate a artiștilor, misiunea cea fără de prihană a pictorilor și arhitecților, desăvîrșită mai mult pe teren religios, învedera originalitatea unei concepții în care de asemeni se pot defini caracterele sufletești ale rasei. “Vechea artă romînească, – spune H. Focillon, – nu este o înviere a artei bizantine, ci o artă complexă, a cărei originalitate consistă în calitatea cu care știe să asimileze și în darurile ei creatoare. Ea are afinități cu occidental și păstrează un accent romînesc, chiar cînd vorbește limba unei arte străine”. Tot dela H. Focillon cetire: “Oltenia e țara clasică, ea nu datorează Asiei splendoarea artei sale, ci datorează lirismul născocitor poeziei de rasă celtică, echilibrului mediteranian. Nu sîntem aici nici la Slavi, nici în Islam, ci la descendenții acelor Daci, vecini îndelungați și supuși legionarului roman, care, înainte de a suferi influența acestuia, intraseră în relații cu cetățile grecești dela gurile Istrului. Poate că aici, în cele din urmă cîte ale Alpilor transilvăneni, trebuie căutat, nu leagănul, dar Attica sau Ile-de-France a poporului romîn și dovezile permanente ale aptitudinilor sale mediteraniene. Aici nu găsim vioiciunea levantină... ci virtuțile de armonie profundă, instinctivă, acel omagiu adus măsurii și rațiunii, care califică eel mai înalt umanisin european. Acest sens de

²¹⁸ Ion Neculce: Letopisetul Moldovei (Ed. Scrisul Romînesc), vol, I, pag. 113.

limitare lipsește Basarabiei, care stilizează un motiv și îl repetă, fără să știe unde trebuie să se oprească”.

Astfel, scriitorii români contemporani, cercetînd configurația spirituală a culturii, si-au pus întrebarea: care este specificul românesc în artă și literatură. Răspunsul nostru trebuie să surprindă profilul sufletului românesc în ce are el mai profund și mai autentic. Să pornim deci dela așezarea satelor românești, caracteristică pentru o seamă de considerațiuni etnice și istorice. De-alungul coastelor, pe dealuri, satele se tin lant. Construcția caselor este orientată către Soare răsare. Este în această primă înfățișare dorul unei perspective largi, atot-cuprinzătoare, a spațiului etnic, dincolo de zare, către mirajul pămîntului. Vopsite în alb ele par pete de lumină în nemărginitul covor al țării smălțat cu felurite culori. În curtea interioară, la ferestre, zîmbesc flori cu nuante vii. Casă fără flori mai că nu există. Înăuntru sulfina, și busuiocul, floare de dragoste, împodobește icoanele și parfumează gândurile cu o discreție erotică. Interiorul, este un adevărat muzeu de artă plastică: scoarte, ștergare, broderii și cusături, blidare și obiecte de ceramică. Toate acestea exprimă un simț artistic foarte pronunțat. Comparați aceste așezări românești cu satele ungurești sau șvabești și dela primul contact veți remarca o deosebire fundamentală. Satul unguresc este închis, înghesuit, asfixiat, casele sunt lipite unele de altele, boite într'un verde spălăcit.

Ornamentatia exterioară lipsește cu desăvîrșire. Porți grele zăvoresc viața din lăuntru și o temere ciudată, o fereală sălbatecă ferecă existența dincolo de lume și de viață. Satul românesc este expresia sufletului românesc. Înfațișarea lui este o moștenire îndepărtată, venită dela rasele care au plămădit poporul românesc.

Populațiile antice, războinice, – Geții cu deosebire, – pentru considerațiuni strategice se așezau pe malurile înalte ale râurilor, chiar dacă întîmpinau potrivnicia vîntului și a climei aspre, în vreme ce, neamurile de adunătură se așează în regiunile declive, în părțile de jos ale țării, ghemuită în viroage și gîrliciuri ²¹⁹.

Așezarea Romînilor pe malul cel înalt din dreapta Dunării, dela Măcin pînă în valea Timocului, în vreme ce Bulgarii de dincoace sunt răspîndiți cu deosebire în regiunile de baltă nu întărește oare caracterul războinic al descendenților din Thraci și Daci?

Pe de altă parte, obîrșia naționalității fiind în Oltenia și valea Hațegului, această așezare confirmă o bine întemeiată situațiune strategică. Stabilirea Romînilor în regiunile muntoase s'a făcut și după considerațiuni de certitudine a existenței și de stabilitate politică. În regiunile de deal și de munte, fiecare poziție are o înfațișare strategică. Văile sunt capcane așezate în calea atacului inamic. Dealurile și muntii se pot apăra cu ușurință, dar constituie și baza de plecare la atac. În Transilvania, și în general în toată regiunea de deal și de munte a țării, natura protejează omul. Națiunea este înfrățită cu pămîntul. Codrul și apele întind o mîna tutelară asupra existenței lui.

Prin așezarea lui, înconjurat din toate părțile de o natură surîzătoare și sprintenă, variabilă dela un loc la altul, poporul românesc își exprimă opera artistică într'o spiritualizare de forme lineare cu o simetrie perfectă. O scoartă țărănească este un basm sau o baladă; o furcă de tors nu este numai un obiect util, ci o operă de artă. Dar poate că nicăiri sufletul românesc nu se exprimă mai cuprinzător decît în muzică. În limbajul tainic al melodiilor vom găsi o întregă gamă de stări sufletești de care se leagă destinul și viața poporului. “Dorul” românesc caracteristic și intraductibil

²¹⁹ Vasile Pîrvan: “Getica”, 1926, pag. 177.

este farmecul dorinței, îmbătătoare melopee a dragostei, izvorul fierbinte care revarsă urzeala magică a fortelor biologice.

Dealu-i deal si valea-i vale; Mîndra-i mîndră pînă moare.

spune un cîntec popular. Mîndră înseamnă nu numai frumusețe, dar și prestantă, curățenie sufletească și în aceste sensuri multiple ale cuvîntului ideia de dragoste cuprinde inevitabil frumosul artistic și pur.

Dacă nu am insistat prea mult în aceste rînduri asupra specificului românesc în artă este din pricină că vom reveni în capitolele următoare.

Vom trece acum la altă problemă, aceia ridicată de influența slavismului în limba și sensibilitatea poporului. Lucrarea lui Emil Fischer (Die Herkunft der Rumanen), în care se insistă prea mult asupra influenței slavone în limba românească, și cu vădită tendință de a se contesta omogenitatea limbei ca expresie a naționalității, întîmpină în chipul următor răspunsul lui Al. Philippide: “Romînii în bloc considerați, prezintă fizicește toate caracterele unui neam de oameni aparte, care mai mult decît cu Slavii ar sămăna parcă cu neamurile din basinul mediteranei, și aceasta probabil din cauza fondului etnic comun, rămas dela vechea rasă mediteraniană, care exista înainte de invazia Indogermanilor”.

Aceasta în ceea ce privește înfățișarea fizică, căci la cea de a doua obiecțiune, a alterării substantiale a firei și limbei poporului român prin influența slavonă, răspunsul lui Al. Philippide se întrunește pe aceiași linie cu replicile date de B. P. Hasdeu, Ovid Densușianu și Sextil Pușcariu. Emil Fischer afirma (pe ce teme nu știm) că „limba scrisă cea nouă boerească (pentru care timp) este cu totul alta decît limba românească a poporului”. Pentru că în limba românească s’au împrumutat “atîtea obiceiuri și deprinderi slave”, ceia ce înseamnă că „prin limba slavă s’au prefăcut nu numai limba ei și chipul de a gîndi, de a judeca, felul de a simți, constituția sufletească, întreaga structură a sufletului”. Dar care este valoarea de circulațiune a acestor cuvinte, și întrucît prin întrebuițarea lor limitată ele sunt esențiale felului de a gîndi și de a simți al romînilor Emil Fischer nu se întrebă. În privința mentalității, presupusă asemănătoare între Romîni și Slavi, Al. Philippide răspunde avînd în vedere starea morală și starea socială. 1) “Slavul e religios, bigot, plin de visări mistice, țările lor au fost totdeauna, și sunt, pline de secte religioase. Romînul e complect lipsit de bigotism și aproape fără religie”. 2) “Slavii au fost totdeauna anarhici și comuniști. Așa ni-i descriu cei mai vechi scriitori... și așa au rămas pînă astăzi. Romînii, din punct de vedere al vieții de familie, țin cu toată inima la un domiciliu propriu și la avere individuală, iar din punct de vedere al statului au fost și sînt cele mai docile instrumente în mîna autorității” ²²⁰.

Al. Philippide neagă chiar valoarea tehnică și utilitară a adeziunii burgheze la spiritul cosmopolit. În toate timpurile, limba românească a fost limba poporului. În această limbă au scris cronicarii și rapsozii, în această limbă s’au exprimat scriitorii care au dat culturii fructul talentului lor. Dar spune Al. Philippide: “dacă așa numita pătură cultă romînă, care a dus în mod sistematic dela 1866 încoace țara la peire, a introdus în limba ei romînească cuvinte franceze cu toptanul, s’a civilizat într’adevăr de fapt prin aceasta, a devenit mai cu simțul dreptății, mai harnică, mai modestă, mai inteligentă, mai puțin hoată, mai puțin gorilică?”.

Clasele burgheze, și așa zisa aristocrație, în care nu se mai găsesc decît rudimente

²²⁰ Al. Philippide: “Originea Romînilor”, Iasi 1925, vol. I, pag. 778-8.

neînsemnate din vechea boerime de sînge, s'au alcătuit printr'un amestec de popoare balcanice și orientale. (Evrei, Greci, Armeni). Din cauza acestei lipse de omogenitate a sîngelui, gusturile, preferințele, aptitudinile, concepția de viață în general și starea sufletească mai cu seamă, sunt foarte deosebite. Unii nu se aseamănă cu ceilalți și totuși împreună alcătuiesc un mozaic imposibil de caracterizat printr'o formulă pregnantă. Este explicabil deci că din această categorie socială s'au ridicat cele mai bizare și mai îndrăznețe elemente ale democrației, ipochimene îngîmfate de propriul ecou al goliciunii cerebrale, intelectuali cu ifose caragealești, aprigi și fără nici un scrupul în dorința de parvenire. Această plevușcă neastîmpărată profesează în fiecare colt de stradă, la cafenea sau în politică, un scepticism acru și batjocoritor, degenerat la exemplarele cele mai ridicole într'o zeflemisire vulgară a tuturor valorilor, în terfelirea iresponsabilă a fiecărei idei generoase și productive. Ei sunt oamenii tuturor vînturilor, pleava vînturată de toate ideile.

Lupta lui Mihai Eminescu, îndîrjita lui împotrivire cînd triumfa cosmopolitismul, culminează în revolta titanică din articolele întitulate *Pătura superpusă*. Mihai Eminescu vorbește în *Studii etnologice de rasa romînească*. Îi definește cadrul spiritual de afirmare și caracterele antropologice. Combate cu o aprigă intransigență infiltrațiunea străinilor de proveniență levantină. Îi consideră pe acești străini inferiori și îmbătrîniți din punctul de vedere spiritual și antropologic. În rasa romînească el găsește vigoare și tinerețe, onestitate și dragoste de adevăr. Mai mult decît atît, popoarele tinere, și cu deosebire Romîniei, feriiți de încrucișările periculoase învederează o omogenitate biologică și sufletească. "La popoarele tinere, – spune Mihai Eminescu – se va constata un fel de identitate organică; craniile sunt cu totul asemănătoare în privința formațiunii și mărimii, statura este cam aceeași. Din această asemănare de formațiune rezultă o mare asemănare de aptitudini și înclinări, cari se manifestă în caracterul unitar al naționalității. Din asemănarea de aptitudini rezultă o extremă putere și energie vitală a colectivității". Iată-ne așadar în fața unei teorii a rasei romînești înfățișată cu o adîncă pregătire științifică. Dar dacă întoarcem pagina și ne întrebăm care era și este încă de fapt tabloul etnografic, starea demografică a claselor conducătoare, ajungem nedesmințit la următorul răspuns: "Cine va face lista funcționarilor mai cu seamă înalți, a pensionarilor, a deputaților, a arendașilor bunurilor publice și private, c'un cuvînt a tot ce reprezintă circulațiunea și reglementarea vieții generale a țării, va observa cu înlesnire că frînele stăpînirii reale au scăpat din mîna elementului autohton și istoric și a încăput pe mini străine". Un popor nu poate fi însă cîrmuit decît de o clasă conducătoare crescută organic din tulpina lui biologică. Elementele alogene, avînd o altă structură antropologică, un alt profil intelectual, o altă concepție morală, – în rezumat o altă viziune a lumii și a vieții, – prin însăși prezența și activitatea lor în posturile de răspundere nu fac altceva decît să zădărnicească evoluția normală a națiunii îndrumînd-o perfid și mincinos spre alte țeluri. Sterilitatea lor în politică este categoric demonstrată: "Suntem de exemplu convinși că demagogia la noi e de origine fanariotică; că ea însemnează ura înrădăcinată a veneticului fără tradiții, fără patrie, fără vreo tradiție hotărîtă, trecut hotărît" (Mihai Eminescu).

În literatură, aceeași neputință organică se transpune pe plan spiritual. Iată ce scria Mihai Eminescu în *Timpul* din 5 August 1881: Avem de exemplu de bine de rău o literatură. Citeze-se numele tuturor cari au scris un șir de literatură sau știință adevărată, fie Șincai ori Hașdeu, Alecsandri ori Gr. Alexandrescu, Odobescu, Marțian, Strat, Const. Negruzzi și oricît alții. Pe niciunul nu-l chiamă nici Giani, nici Pherekydis, nici Carada.

Între miile de cranii ce formează plebea guvernată de politicieni de meserie, unul nu e în stare de a scrie un șir pe care să-l poți citi fără scîrbă morală. De cînd a scris Mihai Eminescu aceste rînduri și pînă astăzi au trecut 60 de ani și cultura romînească în această scurgere de timp a trăit atîtea faze de afirmare, a parcurs un dram îndelung prin zonele de lumina ale civilizației moderne, dar ceea ce a rămas viabil poartă pecetea autohtoniei. Cîțiva greci sau armeni care s’au pripășit în cultură nu au dat la iveală opere remarcabile. Mediocritatea lor, spiritul exotic este în afară de orice discuție. Faptul că Philippide (filolog), I. L. Carageale, Panait Istrati au sînge grecesc nu spune prea mult.

Dar sterilitatea și tendința anarhică și disolvantă se evidențiază mai mult la evrei. Gaster este un compilator de texte cu spirit talmudist și cabalist, filologii Șăineanu și Candrea n’au dat culturii romînești opere de artă literară; nu se poate cita nici măcar o pagină de antologie, ci studii tendențioase de încîlcită erudiție. În definitiv, toată osteneala lor este asemenea vechilor rabini care stăteau aplecați asupra textului biblic și boscorodeau în interminabile fraze sensul unei idei și valoarea aluzivă a unui cuvînt. Nu aceasta este cultura adevărată, nu prin aceasta pășește un scriitor în sanctuarul spiritualității.

JURISDICTIUNEA IN STATUL LEGIONAR ²²¹

de Dragoș VITENCU

"Dreptatea nu poate fi rezultatul arbitrar al unor capricii..."

Pozitivismul subordonează noțiunea de *dreptate* celei de *drept pozitiv*, adică de regulă de drept scrisă. De aceea în acest sistem și împărțirea dreptății este legată de reguli tehnice inflexibile. Jurisdicțiunea devine strict formalistă, cu accentuat caracter de mecanizare. Rolul judecătorului se rezumă, – cu rare abateri, – la interpretarea literală a textului din cod și la compartimentarea „cazului” în paragrafe.

Acest exces de raționalizare a dreptății duce la anchilozarea ei în formule și, în același timp, la anarhizarea ei. Înpricinatul, pierde sau cîștigă de cele mai multe ori procesul, fără să-l discute în fond, – pentru viții procedurale.

Mașina dreptății funcționează cu un conglomerat de rotite și robinete a căror savantă mînuire poate atinge culmi de dexteritate speculative. Deschizi robinetul potrivit și ai cîștigat cauza, – indiferent de partea cui o fi dreptatea. Totul e să nimerești robinetul.

Poate rămîne dreptul legionar pe această linie?

Evident că nu. Legiunea a preferat totdeauna anarhiei morale învelită în forme, ordinea morală care calcă formele.

În concepția legionară dreptatea nu poate fi rezultatul arbitrar al unor capricii de raționament; fundamentul juridic al dreptății fiind însăși dreptatea, iar măsura ei, *conștiința* celui ce o împarte și numai în al doilea rînd litera legii.

Deaceia în legislația legionară, indiferent cînd și cum se va desvolta ea, – legea va trebui să aibă o caracterstieă esențială: pentru administratorul dreptății ea va fi un *îndreptar* și nu un *imperativ*. Păstrînd strictul necesar de norme ea nu

²²¹ - Revista "**Însemnări Sociologice**", București. Director: Traian Brăileanu. Anul IV, Nr. 10, 15 Ianuarie 1941.

se va putea pierde în formule de amănunt ce se pretind permanent valabile, ci va trebui creată vie, în permanentă evoluție, după necesitățile neamului. Aceasta, pentru că legea e făcută pentru neam și nu neamul pentru lege.

Această descătușare de forme poate fi privită ca cea mai îngrozitoare aberațiune de doctul purist și sclav al tuturor sistemelor juridice. În ochii juristului deformat profesional, care se simte perfect satisfăcut și scutit de orice răspundere, măsurînd geometric dreptatea înpricinatului cu paragrafe de procedură, acest fel de a vedea poate însemna o catastrofă. Nu interesează.

Vremea lumii pe care singure teama de răspunderi și frica de pedeapsă o ține în frîu, e pe ducă.

Pentru elita legionară, – și magistrații țării, *ei mai ales*, vor trebui să facă parte din această elită, – nu există teamă, atunci cînd conștiința a fost împăcată.

Ca în toate domeniile și mai mult decît în altă parte, Legiunea va opune aici principiului normei deci, *primatul omului selecționat*.

Căci dreptatea nu o pot administra exegeții cu mințile încîlcite în formule, ci numai acei cărora dreptatea le crește din suflet.

Scrisul românesc în 1940 ²²²

de Mircea STREINUL

Ziua de 6 Septembrie 1940 a adus suflu nou și în scrisul românesc. Cărțile, revistele și ziarele legionare comunică slovă de foc, regeneratoare. Cartea Căpitanului, evanghelia neamului nostru, răsare ca un Rarău din negurile risipite de batalioanele verzi, Literatura legionară numără lucrări cari, prin spiritul lor de netemătoare afirmație națională și prin moartea de martiri a autorilor, capătă un sens dogmatic. Ele sunt îndreptarul Legiunii și-al Neamului. “Pentru Legionari”, „Cărticica șefului de cuib”, “Cranii de lemn”, “Crez de generație”, cărțile martirilor legionari Alexandru Cantacuzino, Ion Banea, Neculai Totu, Bănică Dobre, Mihail Polihroniade și Alexandru Christian-Tell, Vasile Christescu, Dorul Belimace, Victor Gîrcineanu, Sima Simulescu, Valeriu Cîrdu, Constantin I. Goga – au, prin jertfa adusă pe altarul Patriei, o semnificație care depășește sensul literar. O valoare dogmatică au și scrierile oamenilor de știință sau ale literaților cari și-au închinat întru totul Legiunii viața, luptînd și suferind pentru ea. Atît pînă în anul 1938, cît și după 6 Septembrie 1940, au apărut numeroase cărți de acest fel, formînd un adevărat tezaur spiritual pentru România.

Demne de admirație sunt și periodicele legionare, cari freamătă de înțelepciune și duh viu. Cotidianele “Cuvîntul”, “Buna-Vestire” și “Axa” aduc, pe lîngă o mare contribuție ideologică, și o bogată contribuție literară. Spre deosebire de presa veche, scrisă în mare parte de jidani incuți sau de jidoviți deasemenea incuți, presa nouă e scrisă în întregime de condee alese. Pagina a doua a menționatelor ziare e un model de prezentare culturală.

Intrarea lui Ion Barbu în rîndurile poezilor legionari se cuvine și ea remarcată.

Literatura filosofică a înregistrat în 1940 apariția mult așteptată a cărților d-lui prof. Traian Brăileanu, asupra cărora specialiștii și-au și spus cuvîntul.

Deși nu teologică în sensul strict al cuvîntului, cartea părintelui Ilie Imbrescu pune în discuție multe probleme bisericesti.

Literatura beletristică s'a adăpostit îndeosebi în tiparnițele editurilor „Fundațiile

²²² - Revista “**Insemnări Sociologice**”, București. Director: Traian Brăileanu. Anul IV, Nr. 10, 15 Ianuarie 1941.

Regale”, „Cartea Românească”, „Universul” și „Cugetarea”. Prima ne-a dat, între altele, volumul „Statui” al lui Mihail Codreanu. La „Universul” au apărut „Corabia cu tufănici” al lui Radu Gyr, un poem dramatic între ale cărui rînduri puteam citi și lucruri legionare; „În țara cerului”, nuvele de Ladmiss Andreescu; „Scară la cer”, de Virgil Carianopol; „Realitate și eroare”, de Mircea Mateescu, etc.

La „Fundatiile Regale”, V. Voiculescu și-a tipărit volumul de poezii „Întrezăriri”.

„Cartea Românească” a editat două cărți noi de Ionel Teodoreanu și una de Stefan Velisar pe lângă numeroase alte lucrări.

Hotărîrea „Cugetării” de-a reedita clasici e lăudabilă, mai ales că această reeditare se face cu multă pricepere. Tot la „Cugetarea” a reapărut „Crăișorul” lui Liviu Rebreanu; între cărțile noi, notăm „Avram Iancu”, de Gabriel Bălănescu. Inițiativa d-lui P. C. Georgescu-Delafras de-a tipări traduceri din limba germană e merituosă. Să vedem, însă, în ce fel se va realiza această intenție.

În colecția „Convorbirilor literare” a apărut un voluminos studiu asupra lui Lucian Blaga.

O surpriză a anului literar 1940 a fost desigur debutul doamnei Vera N. Totu în paginile revistei „Vremea”. Matur, pitoresc, înduioșător și înălțător, scrisul doamnei Vera N. Totu e o revelație.

Pentru că „Însemnări sociologice” e și o revistă bucovineană, ne vom opri și asupra scriitorilor din Arboroasa, cari au fost primiți cu dragoste de scriitorii din Capitală.

Luptătorii Ionel Țurcan, George Macrin și Vasile I. Posteuca sunt și aprigi ziariști în coloanele „Cuvântului”. La „Buna Vestire” scrie Em. Voinescu. Barbu Slușanschi semnează foiletoane documentate și gîndite esteticeste, Victor Ion Pavelescu scrie deasemenea la „Cuvântul”. Liviu Rusu redactează „Radio România”. Sub conducerea lui va apare în curînd revista „Însemnări muzicale”. La revista „Convorbiri literare” a bucovineanului I. E. Torouțiu colaborează Teofil Lianu.

La Cîmpulung, poetul legionar Neculai Roșca a terminat traducerea integrală a lui Baudelaire, George Drumur pregătește în Germania un memorial de călătorie. La Suceava, Șt. Pavelescu va edita revista „Țara Fagilar”. Ceilalți scriitori bucovineni: Ghedeon Coca, Ionel Negură, George Z. Antonescu, Aurel Fediuc, Neculai Tăutu etc., pregătesc și ei lucruri noi.

La revista de elită care e „Muncitorul legionar”, condusă de George Macrin, colaborează Dragoș Vitencu și Teodor Iliuț.

Se ridică și o generație nouă, crescută în spirit legionar: Mircea Ropceanu, George Pivin, Dragoș Vicol, Popescu-Padea etc.

În cece privește literatura dramatică, trebuie menționate în primul rînd lucrările părintelui Ion Luca și G. Ciprian, precum și adaptarea lui Ion Cantacuzino după Aristofan. Despre piesele actuale ale lui T. Mușetescu nu se poate scrie întrucît n’avem posibilitatea să controlăm care e partea d-sale de colaborare la comediile lui S. Cribe.

Sub conducerea lui Haig Acterian, „Teatrul Național” legionarizat pregătește terenul pentru o nouă artă dramatică.

Aici dorim să spunem și cîteva cuvinte despre artele plastice. În recenta expoziție din sălile Dalles, pictorii și sculptorii legionari Bassarab, Geo Zlotescu, Vânătoru, Andronic Cantacuzino, Dumitru Anastase și Cristea Grosu și Stoica au realizat lucrări asupra cărora nici o laudă nu trebuie precupețită. Legionarismul a dat roade bogate în artele plastice. Teoreticianul grupării de pictori și sculptori legionari, camaradul Bassarab, a fixat în linii largi și înalte țelurile artelor plastice românești de azi.

Libertatea

Foaie pentru săteni și muncitori

Măreța, prin evlavia ei, sărbare a pomenirii lui 13 Ianuarie 1937 ²²³

În mii de biserici din Țară, mii de genunchi legionari s'au plecat, la acelaș ceas: al căderii celor doi mucenici, Moța și Marin, stropind cu lacrimi ferbinți pomenirea tragicului lor ceas.

Mai măreț a fost pomenirea lor la București, la mormântul lor.

Conducerea Legiunii s'a arătat cu totul înțelegătoare a datoriei noastre față de pomenirea jertfei celor doi Comandanți legionari Moța și Marin, căzuți acum un an, la 13 Ianuarie 1937, pentru sfânta Cruce, pentru dragul lor Neam și iubita lor Legiune, pe câmpiile de luptă din Spania.

După îndrumarea Conducerii Legiunii, Joi în 13 Ianuarie a. c. s'au servit parastase cu pioasă pomenire și închinare, în mii de biserici, la ceasul 4½ d. a., clipa în care trupurile lui Moța și Marin au fost sfârticate de o bombă vrășmașe, și sufletele lor s'au înălțat la cer pe aripile Arhanghelului ocrotitor, care mereu aproape de ei a stat și de pe pământ la Domnul i-a înălțat...

— Vărsatu-s'au atâtea lacrimi din ochii iubitorilor și recunoscătorilor legionari, încât s'ar putea face părăiaș de apă sfântă dela noi, până sus în cer la ei... Aproape n'a fost sat din cele mai uitate de soartă, în care legionarii să nu se fi adunat în acea clipă la biserică, și să nu se roage lui Dzeu pentru împlinirea dorințelor sfinte pentru cari cei doi mucenici legionari au căzut: fericirea neamului românesc în Țara lui!

La București, — deși zi de lucru și după masă spre seară — Biserica Sf. Ilie—Gorgani, aproape de Sediul Legiunii, — cea în care legionarii s'au mărturisit și cuminecat nainte de plecarea pe drumul cu mari primejdii, și în care cei doi căzuți s'au întors și au odihnit 3 zile și 3 nopți nainte de coborârea în mormânt, — era acum plină ca în ziua înmormântării, iar curtea și podișul din fața ei, apoi strada până în străzile vecine, — o mare de capete, bărbați, femei, copii, bogați și săraci., — ca la praznic de care tare se simte legat sufletul lor...

În biserică, în jurul mesei cu parastasele, stăteau în doliu greu cele două soții văduvite: dna *Iridenta Moța* cu copilașii *Mihăieș* și *Gabriela*, apoi dna văd. *Marin*, bunicii, sora lui Ionel Moța dna, *Elvira Dr. Popp*, și alte rudenii. Legația spaniolă naționalistă era de față prin dl *Praty Soutzo* și 2 secretari.

Slujba parastasului a servit'o în chip sărbătoresc Prea Sfinția Sa Arhiepiscopul Pocitan, Vicar al sfintei Patriarhii, încunjurat de-un strălucit sobor de protoierei și preoți... A fost un serviciu mișcător și de multe lacrimi storcător.

— După serviciul în biserică, lumea a plecat la mormântul dublu în care odihnesc cei doi înfrățiți prin sorocul lor, la Casa Verde dela Bucureștii Noi. Mormântul era strălucit împodobit. Părinții îndurerați ai lui Ionel Moța trimiseseră o ghirlandă de crenguțe de brad și foi verzi de laur, lungă de peste 12 metri, care întinsă în jurul ambelor morminte, îi îmbrățișa pe amândoi scumpii morți, — iar din partea familiilor din București și a Legiunii, erau împodobiți stâlpii dela colțurile morminților, și o cruce de brad atârnată deasupra lor, și sute de lumânări, și flori proaspete în vasele de flori, și cununi trimise de cinstitorii mucenicilor. Erau o sută și o mie de semne de iubire și prețuire...

A ostenit aci Preasfințitul Arhiepiscop Pocitan și cu sobor de preoți, au făcut cuvenitele slujbe și rugăciuni pentru odihna sufletelor iubiților adormiți întru

²²³ - Revista "Libertatea", București. Anul 36, Nr. 4, 20 Ianuarie 1938.

nădejdea învierii și dorind învierea neamului românesc, grăbită prin marea lor jertfă.
— După sfârșitul rugăciunilor cu „Vecinica lor pomenire“... —

„**Ordinul MOȚA MARIN**”

Dl Corneliu Z. Codreanu cetește, în loc de orice cuvântare de laudă și închinare, — Ordinul de zi, prin care face cunoscut legionarilor, că, întru pomenirea credinței fără samăn a celor doi comandanți legionari pe cari îi plângem azi, la împlinirea unui an de când și-au vărsa! sfântul lor sânge pentru Hristos, pentru Neam și Legiune,— *înființează un nou Ordin sau Corp legionar: “Moța-Marin”* (un fel de Regiment de onoare al Legiunii), în care vor fi primiți numai cei mai aleși și bravi legionari, cei gata a trăi în cea mai mare lăpădare de sine, în neclătinată credință către Țară și Legiune, gata în orice clipă de orice jertfă și chiar de moarte pentru Legiune și scopurile ei sfinte. Acest nou Corp Legionar nu poate întrece însă numărul de 10 000. Numește Comandant al noului Ordin Moța-Marin pe dl Comandant Legionar *Alexandru Cantacuzino*, pretinul iubitor și nedespărțit al marilor noștri morți... Cu aceasta ceremonia s'a sfârșit, după ora 6 seara. — Părintele Moța și d-na văd. Iridenta, se pleacă, pe rând, asupra crucii lui Ionel Moța, îmbrățișându-o în plâns și lacrimi, ca și cum l-ar îmbrățișa și pe el însuși și sărutând pe frunte Crucea, ca și cum l'ar săruta pe el... — Lumea apoi se risipește încet.

— În salele mari dela Casa Verde, pe mese mari, erau întinse lucruri de-ale hranei, anume: în sala de jos pomană pentru lumea săracă, ce venise multă și credincioasă, sus o gustare pentru alt rând de oaspeți. Masa a fost binecuvântată de Î. Pr. Sf. Sa Mitropolitul Gurie al Basarabiei. Apoi lumea s'a întors, adânc mișcată, dela evlavioasa pomenire a unor zile și fapte mari creștinești.

Încolo prin Țară

Încolo prin Țară, slujbele de după prânz în ziua de Joi 13 Ian., au fost la fel din nou cercetate și mișcatoare, — deși legionarii le înștiințaseră numai ei între ei, ca în familia lor legionară. Totuși popor încă pe atâta de mult a grăbit în sfintele biserici, luând parte la durerea inimilor legionare:

— În ORĂȘTIE, biserica copilăriei lui Ionel Moța, poporul a umplut sf. biserică, plângând trecerea cea prea de timpuriu din lume, a iubitului copil al acestei biserici...

— La ARAD, scrie ziarul „Ecolul” de acolo, că uriașa lume nu-si mai găsea loc în Catedrala Aradului. A servit un sebor de preoți. După sf. slujbă dl Dr. N. Noveanu, șeful organizației Arad, a ținut la Sediul o ședință sărbătorească, în care a vorbit luminat și însuflețit, despre marea jertfă a celor doi comandanți legionari, pildă chemătoare pentru toți.

— La PLOEȘTI s'a făcut mare sujbă în biserica «Sfinții Voevozi”.

— La CONSTANAȚA în biserica „Adormirii” fiind slăviți ca luptători împotriva comunismului.

— În CLUJ marea Catedrală era arhiplină de legionari și credincioși, care i-au plâns pe scumpii răposai, alătura de familia Bornemisa, d-na Ana Bornemisa fiind sora lui Ionel Moța, și care era de față cu ficele Ileana, Lucia și fiul Mircea.

La Iași mare închinare pentru comandanții legionari, în mai multe biserici.— Și așa în toate orașele țării.

Nouă la redacție ne-au sosit înștiințări despre parastase stropite cu lacrimi în ziua de 13 Ianuarie, din Saravale (Bănat). Corul legionar a cântat „Imnul legionarilor

căzuți”. Toată lumea adânc mișcată. În com. Seaca (Teleorman); În Cobadin (jud. Constanța) au venit și legionarii din Viișoara, peste 100; preotul Chișiu vorbind luminat. În Urziceni (Ialomița) a servit cu inimă par. Tetolici, fiind de față mulți cărturari: Ingin. prof. V. Albu, G. Manolescu, șeful plasei; O. Mihăilescu, T. Georgescu, prof. Theodoreseu și delegați din comunele plasei. Corul a fost format din legionari și legionare din loc, a fost serviciu înălțător și simțit... Tot așa în comunele: Ciobureni, sat moldovenesc pe malul Nistrului; Cepari (Romanai), Tuștea (j. Hunedoarei), Vesăuș (Târnava mică), Vășcău (Bihor). — Și în sute de alte comune și în toate orașele.

Zi de post și adâncire

Vrednic de pomenit e fãptul, cã ziua de 13 Ianuarie legionarii au petrecut-o, la îndemnarea Cãpitanului, în post negru și în adâncirea cu gândul asupra marei jertfe de care ea pomeneste. Și toți au văzut și au simțit, cã niciodatã *jertfa cea curatã, nu o lasã Dzeu fãrã rãsplatã!*

IUBIȚI CETITORI, ²²⁴

de Viorel TRIFA

În casa voastrã se întoarce un prieten drag: Gazeta „LIBERTATEA”. Multã vreme n'am putut scoate gazeta pentrucã vrãjmașii neamului românesc ne-au oprit-o. Mai întâi ne-au oprit sã mai spunem cã gazeta o conduce din ceruri mucenicul Ion I. Moța; dupã aceia nu ne-au lãsat sã mai scriem nimic despre Legiune și Cãpitan și nemulțumiți cu asta într'o bunã zi nu ne-au lãsat sã mai scriem chiar nimic și au dat poruncã sã ni se opreascã gazeta. Dumnezeu nu ajutã însã pãcãtosului. Dupã ce au bătut în temnițe și au omorît pe toate cãrãrile țãrii ceea ce am avut mi mai bun, vãrsãnd sãnge nevinovat de legionar, Dumnezeu i-a pedepsit pe cãlãi cu propria lor pierzare. Astãzi stau ei în temniță, iar tinerii legionari cãntã cãntecele lor pe tot cuprinsul României cãtã ne-a mai rãmas.

Iar noi suntem acuma liberi sã scoatem Gazeta „Libertatea” și s'o trimitem în satele și orașele românești pentru a fi de folos și învãțaturã oricãrui plugar și muncitor român.

În gazeta noastrã veți gãsi învãțaturã legionarã și vești din lume și țarã. În ea veți gãsi știri despre lucrarea Legiunii și

Ajutorul legionar LEGIUNEA VINE ÎN AJUTORUL CELOR SĂRACI

Sunt atãția oameni sãraci în țara noastrã, încãt fiecare dintre cei ce pot, trebuie sã-i ajute. Statul singur nu poate face totul. Deaceia Legiunea urmãnd ordinul Cãpitanului care zice: „AJUTĂ PE FRATELE TĂU CĂZUT ÎN SUFERINȚĂ!” s'a hotãrât sã facã o secție legionarã pentru ajutorarea celor sãraci și pentru alinarea suferințelor lor. Secția asta a primit numele de „AJUTORUL LEGIONAR”.

„Ajutorul legionar” face lucrarea urmãtoare: ADUNĂ DELA CEI CE AU ȘI ÎMPARTE LA CEI CE N'AU.

Sunt oameni mai înstãriți, precum și alții cari se mulțumesc cu puțin și care vor sã ajute pe semenii lor cari n'au deloc. Aceștia dãruiesc „Ajutorului legionar” care le împarte apoi darul între sãraci.

**„Libertatea”, București. Anul 38,
Nr. 1, 13 Octombrie 1940.**

despre camarazii legionari din toate părțile țării. În ea veți vedea chipuri cu lucrările cămășilor verzi și cu luptătorii de frunte ai Legiunii.

Vrem ca în Gazeta „Libertatea” să se scrie în duh curat legionar așa cum ne-a rămas dela Căpitanul, dela Ionel Moța și dela toți cei morți pentru Legiune.

La începutul lucrării noastre ne rugăm lui Dumnezeu ca în redactarea „Libertății” să ne învrednicească cu măestria de gazetar pentru popor și cu dragostea de neam a Părintelui Moța dela Orăștie și să ne însuflețească de focul sfânt al credinței în Dumnezeu a lui Ionel Moța, mucenicul din Spania.

Rugați-vă și voi, dragi cetitori, pentru aceasta și ajutați-ne în munca noastră, cetind și răspândind „Libertatea”.

București, Octombrie 1940

FAMILIILE LEGIONARILOR CĂZUȚI ²²⁵

În lupta pentru biruința legionară au căzut foarte mulți camarazi. Au murit mai ales cei mai buni. Așa vrea Dumnezeu, ca să moară totdeauna ce este mai bun. Unii dintre cei mai încercați dintre Români sunt părinții și familiile celor ce au murit. Legiunea va avea totdeauna grijă de ei. Dacă copiii, frații sau soțiile lor n'au putut să se bucure cu noi, se cade ca măcar cei ce-au rămas să vadă cât de mândră este țara, că din jertfa celor căzuți s'a născut totuși o Românie nouă. Pentru cinstirea celor căzuți „Libertatea” va scrie în numerle viitoare felul cum au fost uciși acești camarazi. Cine dintre cetitorii noștri știe fel de fel de lucruri în legătură cu cei morți să ne scrie la Redacție ca să spicuim în gazeta noastră pe cele mai interesante.

Totodată aducem la cunoștința familiilor cari au pierdut pe cineva în luptele legionare că D-na Iridenta I. Moța, așa de greu încercată și d-sa în aceste lupte, a hotărât să dea abonamente de onoare — adică fără nici o plată — pentru toate familiile celor căzuți. Pentru a primi acest abonament este destul să ni se scrie o carte poștală cu numele și adresa, specificându-se: „Familia legionarului cutare, mort în lupta legionară”.

Din durerile Românilor ardeleni ²²⁶

STATUL UNGURESC VREA SĂ IA PĂMÂNTURILE ȚĂRANILOR RĂMAȘI ÎN NORDUL ARDEALULUI

ROMÂNI TRIMIȘI CA „MARFĂ” PESTE GRANIȚĂ

Cu toate că la Viena Ungurii au arătat sus și tare că se vor ține de tocmeala de acolo și vor lăsa pe toți Români din Nordul Ardealului să trăiască după legea lor și să păstreze pământul care îl au, se pare că totul a fost numai vorbă goală. Tot mai dese sunt știrile că la Budapesta se coc planuri cum să ia pământul țăranilor Români. În dosul acestor lucrături stau marii magnați unguri cari su început să spue că țăranul nu-și poate lucra pământul și că ar fi bine să ajute ei pe țărani să-și lucreze ogorul. Despre ce fel de ajutor este vorba, își poate oricine închipui. Nimeni n'ar fi contra ajutorului, dacă domnul Magnat dela Budapesta ar veni la coarnele plugului și la sapă alături de țăran. Dar el vrea altă socoteală. El vrea să “ajute” — vorba vine — pe

²²⁵ - Revista „Libertatea”, București. Anul 38, Nr. 1, 13 Octombrie 1940.

²²⁶ - Revista „Libertatea”, București. Anul 38, Nr. 1, 13 Octombrie 1940.

Român, adică să-i ia pământul și să-l facă iară iobag la ungar. Ei vreau să sărăcească pe Români pentru că așa este mai ușor să-i subjuge.

Până acum nu știm încă dacă într'adevăr Parlamentul dela Budapesta va vota sau nu legi care să ia pământul Românilor. De necrezut nu este pentru că după cum se aude, Ungurii își cam fac de cap cu Români noștri. Gazetele aduc acum de curând vestea celor petrecute la granița româno-ungară.

Anume, într'o zi au sosit din Ungaria, cu un tren la Curtici, mai multe vagoane de marfă în care, în loc de marfă, autoritățile românești au găsit 40 de persoane, Români, rămași în Ardealul pierdut la Unguri. Toți aceștia fuseseră arestați de Unguri și svârliți ca vitele în vagoane, nepermițându-se nici măcar să-și facă treburile omenești. Toți numai oameni învățați, din ținutul Oradiei. Între ei se afla și Episcopul ortodox de Oradea, Nicolae Popovici, care nici el n'a fost cruțat. Nici unul din cei arestați n'au putut să-și ia ceva cu ei din ceeace au avut. Nici măcar merinde nu și-au putut lua.

La Cluj s'au petrecut iarăși lucruri asemănătoare. Peste 200 de oameni învățați între care și profesorul Emil Hațieganu au primit porunca ca în 3 ceasuri să plece peste graniță în România, având voie să ia din toată averea lor numai o pătură și merinde pe o zi.

Așa lucruri nu fac cinste Ungurilor. Să nu uite ei că nici Dumnezeu nu ajută celor ce se poartă așa.

O cuvântare cu mare răsunset ²²⁷

HORIA SIMA, COMANDANTUL LEGIONARILOR A VORBIT DESPRE CE FAC UNGURII

Văzând toate nedreptățile câte le suferă Români ardeleni rămași la Unguri, Horia Sima, comandantul legionarilor a ținut o vorbire la Brașov despre tot ce fac Ungurii. A arătat cruzimile ungurești față de Români. Țăranii Români au fost bătuți în cuie la Bebis. Unora le-au tăiat Ungurii, bucățele de carne de pe corp și apoi au pus sare; preoți au fost înjunghiați pe când făceau sfânta slujbă. Bisericile românești au fost aprinse. La un țăran i-au bătut cu cuie pe spate un steag românesc. La Oradea au fost omorâți 35 de Români. Legionarii Români rămași dincolo au fost arestați și împușcați.

Și toate astea fără nici o vină.

Ungurii au călcat așadar obligările dela Viena în care ei au spus că vor lăsa pe Români să trăiască în bună pace. Nu s'au ținut de angajament. La noi toți Ungurii au fost lăsați în pace. Nimeni nu le-a făcut nimica. Ei n'au lăsat însă pe Romani în pace. Noi am vrut bună pace cu Ungurii, dar dacă ei fac lucruri din astea să știe că Români nu le mai pot răbda. Așa a vorbit Horia Sima, comandantul legionarilor. Toată țara l'a ascultat cu strângere de inimă și cu credința că toți Români gândesc la fel.

Despre cuvântarea asta ținută la Brașov, s'a scris în toate gazetele din lume. În Germania, la Roma și peste tot s'a zis că România are dreptate. Se poate spune că această cuvântare, de mare răsunset, a deschis ochii lumii întregi ca să vadă cum se poartă Ungurii.

²²⁷ - Revista "Libertatea", București. Anul 38, Nr. 2, 20 Octombrie 1940.

Altarul inimilor noastre 228

de Iridenta MOȚA

Primul meu gând vouă, scumpilor mei frați rămași în fruntariile noastre firești.

Zece ani s'a lucrat pentru vinderea voastră, zece ani s'au pregătit lanțurile robiei voastre, 10 ani s'a lucrat pentru zdrobirea sufletului vostru de domni și stăpâni, de nobili și cavaleri. De zece ani clipă cu clipă hidra veninoasă lucra din răspuțeri pentru robia unui neam întreg. Supti și sărăciți, ca rezistența voastră să fie și mai slabă, legați în lanțuri și dezarmați ați fost vânduți, timp de 10 ani clipă cu clipă, unei robii mai grele.

Prigoana nesăturată de hidre, pe cei mai curați și mai frumoși, pe cei mai destoinici și mai buni fii ai tăi i-a ales și'n închisori umezi, ferecați în lanțuri, și după diavolești chinuri au fost măcelăriți cu mitraliere.

Vouă nu vă trebuia ochi să vedeți, vouă nu vă trebuia minte să vă luminați, vouă nu vă trebuia suflet să simțiți; ei au fost ochii voștri, ei au fost mintea voastră, ei au fost și sufletul vostru. Prin ei vedea, judeca și simțea neamul nostru întreg. Hidra apocaliptică, prigoana și suferința după ce i-a ales pe îndrumătorii și conducătorii voștri s'a năpustit asupra voastră, a tuturor. Astăzi suferiți fiecare, ceea ce au suferit până azi ei, iar unii dintre voi dintr'o închisoare ați intrat în alta, suferința voastră nu a încetat. Un mileniu de suferință se topește azi în sufletul vostru. Lanțuri ruginite și umede vă atârnă de grumazul vostru și pe drumuri de mândrie Daco-Romană, sunteți purtați ca un convoi de dureri și orfani. Trupurile voastre pe ruguri ard și cădelnițează tămâie vie lui Christos Dumnezeu. Iar pe uriașa roată, pregătită harnic de mâini trădătoare de neam, sunteți trași cu cruzime de dușmanii mândriei voastre daco-romană.

Sângele vostru cald se plămădește cu sângele lui Horia și Cloșca.

Ori și ce calvar își are sfârșitul lui. Iar în calvarul nou din prelungirea aceleiași suferințe, purtați cu bărbăție crucea! Golgota suferințelor noastre nu s'a sfârșit încă – răbdare – IONEL MOȚA și CĂPITANUL, VEGHIAZĂ, CU ÎNTREAGA ARMATĂ LEGIONARĂ DIN CER, ASUPRA VOASTRĂ.

Ardealul, Leagănul lui Ionel Moța, rămâne pentru totdeauna altarul inimilor noastre.

Trăiască Legiunea și Căpitanul!

CÂNTECUL : 229

„Munții noștri aur poartă,
„Noi cerșim din poartă 'n poartă”, —

— **TREBUE SĂ ÎNCETEZE !** —
ȘI VA ÎNCETA SUB STĂPÂNIREA LEGIONARĂ ! —

de Pr. Ioan MOȚA
Orăștie

E destul, ne e prea destul!, decând auzim răsunând văile și coastele munților, de cuvintele ce te lovesc în inimă, a acestui cântec de jale și obidă, a unui suflet mândru, dar cu aripile frânte de atâtea vitregii ...

Calcă Moțul cu pas rar, măsurat, domol, ca sa nu se obosească până a fi nevoit a se opri, nici el, nici căluțul pe care-l trage de sfoară după sine, purtând pe spinare câteva ciubere său cununi de cercuri, pe cele drumuri în largul țării, — și își plânge soarta și-și descarcă sufletul, în cântarea de mai sus.

Și lumea îl privește aproape cu nepăsare pe Moțul pribeag. Ci omul cu Inimă, se oprește văzându-l și se întreabă mișcat: “Doamne, oare omul acesta din ce-o fi trăind, din cesi-o susține încă si familia, rămasă singură, ca parasite, acolo în Munți? Răspunsul puțin si-l dau, căci nu e usor să ți-l dai. Doar că, după ce el a trecut, ca o umbră pe drumul gol înainte, simți că a trecut un rumân sărac, dar — de omenie! — Ori pe cine vei întreba pe unde a trecut umbra lui, nu vei auzi nici o plângere nici o ocară. Căci nimănui, unde a fost primit și adăpostit, nu-i face cea mai mică răutate, stricăciune, nici materială, nici morala. De-l chemi și-i dai ceva de lucru, primește. Își ia plata lui săracă, și pleacă mulțumind și dorindu-ți dela Dumnezeu tot binele, pe care el nu-l are... De-l îmbii cu ceva hrană, o primește, dar el — nu cere! Se închide în nenorocul său, tace și se duce.

Dacă nu l-aș vătăma în mândria lui de o ținuta atât de nobilă, as spune, că trecerea Moțului printre noi, cu ciuberele sau cercurile lui, e mai mult o... cerșetorie nobilă, dar mai nobilă decât a multor altora mai presus de el. Dar nu pot folosi acest cuvânt, căci Moțul nu e un „cerșetor”, ci un prea răbdător CĂUTĂTOR DE MUNCĂ CINSTITĂ, neînțeles de atata lume prin mijlocul căreia trece.

Eu văd în ramura aceasta de popor romanesc, atat de modest în timp de pace, doar purtând în dreptul inimii medalia sclipitoare a unei mândrii reținute, iar în zile grele vădind inima cea mai vitează, — un pâlț de Daci retrași în munți din calea încalcătorilor coloniști romani, păstrându-se așa, cu toate însușirile lor osebite.

Totuși, lipsiți de sprijinul conducător al învățaților, după ce Romanii s'au retras cu armata și cu armia de slujbași și cărturari, cari ei conduceau feluritele așezăminte și întreprinderi, — au rămas bieții urmași ai dârzilor Daci, Moții noștri de azi, să ducă o viață scăzută și plină de lipsuri, — ca acolo unde nu se mai găsește povața de neprețuit a învățaturii, — încât ajunseră a-și făuri cântecul înlăcrimat:

„Munții noștri aur poartă”

„Noi cerșim din poartă 'n poartă...

cântec ce li-se potrivea, ba li-se mai potrivește și azi!...

Iar cu timpul, pe urma pustiirilor tot mai vrășmașe pe cari le lăsară pe unde trecură, valuri-valuri, bordeie barbare, ca roiuri de lăcuste ce rod și iarba de pe fața

pământului, — cântecul se potrivește întregului neam românesc risipit pe vatra vechei Dacii.

Și ni-se potrivește până ieri, — dacă nu până azi...

Dar iată, nădejde mare și întemeiată ne încălzește azi inima, că: NUMAI PÂNĂ AZI! iar de azi încolo. EL VA ÎNCETA ȘI POTRIVIRE PENTRU NOI NU VA MAI AVEA !

Ni se potrivește tuturora cântecul umilitor, până neamul ne era cutrăpît, în parte sau peste tot, de Turci, de Greci, de Unguri și, mai nou, de „Turcii” noștri, cori învățaseră a cârmui Țara Românească, după morala turcească, grecească, mai nou — jidovească!

Acestor stări le puse însă Dumnezeu capăt, — și credem că pentru totdeauna! — prin marea schimbare în bine, prin răsturnarea de care ne învrednici Cerul, 'nainte cu abia 2 luni de zile, când frânele din mâinile tiranului celui care era cârmuit în mișcările sole de hidra ascunsă în umbră în jurul lui, — fură luate în mână de inimosul, îndrăznețul și binevoitorul General Antonescu, răzimat pe puternica armată de Legionari, de cari sunt pline satele și orașele, conduse de ascultatul lor conducător Horia Sima.

De azi încolo nu vom mai fi izbiți de soartă „din poartă 'n poartă”... Aceste versuri — NU NI SE MAI POTRIVESC! Căci noua stăpânire a scris pe steagul său, ca cei dintâi ounct de muncă și înfăptuire: RIDICAREA ȚĂRĂNIMEI DIN STAREA EI DE LIPSURI DE AZI, LA O STARE MAI MULȚUMITĂ, MAI OMENEASCĂ, stând lângă ea și povățuind-o cum să muncească mai înțelept, pentru a ajunge la o dreaptă bunăstare, — iar sus punând frână aspră cheltuelilor fără rost și risipei. De azi încolo „aurul din munții noștri” și rodul pământului nostru cel mai scump și ca tot aurul, să ajungă pe noi a ne ferici, și prilej de înălțare numai neamului nostru a sluji. Cântecul jeluitor al Moțului va înceta, căci starea întregului neam, în Statul Legionar se va înălța!

RĂSPUNS LA O SCRISOARE

Vrei să fii legionar și ne întrebi pe noi ce să faci și cum să faci? Am spus la gazetă că mai întâi să iei legătura cu șeful legionar care îți este mai aproape. Nu uita însă că asta nu e destul. Ca să fii legionar trebuie să fii un om care toată viața lui n'a făcut nici un rău: n'a furat pe nimeni, n'a făcut strâmbătate nimănui, n'a suduit (înjurat) pe legionari și mai ales nare gând de îmbogățire. Dacă ai furat, să nu te apropii de Legiune că ai să te arzi, dacă ai făcut strâmbătate, fugi cât te țin picioarele, iar dacă ai gând de îmbogățire mută-te în altă țară căci la noi în țara legionară, n'ai să mai faci treaba asta.

Fii drept, cinstit și cu dor de muncă pentru țară și atunci vei putea fi și legionar.

V.T.

„**Libertatea**”, București. Anul 38, Nr. 4, 3 Noembrie 1940.

Studentii se conduc singuri ²³⁰

ÎN ROMÂNIA LEGIONARĂ ÎNCEPE O NOUĂ VIAȚĂ PENTRU STUDENȚI

Căpitanul și-a început lupta între studenți și cu studenții. Ionel Moța, la fel. De când a fost Mișcarea Legionară, totdeauna sufletul ei au fost studenții. Loviturile mari au fost date prin studențime. De aceea au și avut ei tare mult de suferit. Viața studenților legionari este un șir lung de procese și de închisori. La început toți politicienii au vrut să facă din studenți agenți electorali. Studenții însă, în marea lor

²³⁰ - Revista „**Libertatea**”, București. Anul 38, Nr. 4, 3 Noembrie 1940.

mulțime, s'au făcut legionari. Dacă au văzut asta, politicienii au început să strige: „na poftim, studenții fac politică în loc să facă școală”. Crăpau de necaz că n'au vrut să facă politica lor, ci pe cea a țării, a Legiunii, a Căpitanului. Și au început atunci să-i prigonească. Nu le-au mai dat ajutoare, nu i-au mai lăsat să locuiască în căminele studențești. I-au svârlit în puterea nopții pe stradă, i-au dat afară din Universități și toate câte nici nu se pot ține minte. Nici cu asta nu i-au putut însă înfricoșa. Ei mergeau înainte, luptând mai departe la ordinul Căpitanului. Au început atunci să-i bată la poliție, să-i svarlă în închisori și în cele din urmă omoare. În nici o țară din lume n'a curs atâtă sânge de student cât în România.

Din sângele lor s'a născut însă o țară nouă, o Românie legionară.

Studenții au învins. S'a dovedit că ei au avut dreptate, că lupta lor a fost o luptă dreaptă și plăcută lui Dumnezeu. Acum, după biruință, Statul legionar s'a gândit și la ei. Le-a dat dreptul de a se conduce singuri. Studenții vor merge desigur să învețe carte de la profesorii lor învățați, dar în ce privește viața lor de toate zilele se vor conduce singuri. Ei vor conduce casele lor numite cămine, ei vor împărți burse la cei săraci dintre ei, ei vor da ajutoare, ei vor lucra direct cu Ministerul Educației Naționale și cu Rectorii de Universități, ei își vor avea societățile lor pe care nimeni și nimic nu le va mai împiedeca în lucrarea lor.

Pentru studenți începe așadar o viață nouă.

Să dea Dumnezeu ca viața această să fie de folos studenților și țării românești.

**Pentru ce e cetită iarăși bine „Libertatea“? ²³¹
Pentru că – Românul „ține minte”**

Protopop stavrofor IOAN MOȚA
Orăștie

Ungurii, urînd pe Români pentru că primeau nedreptățile ce li-se făceau, în tăcere, DAR NU LE UITAU, și nici nu bănuiau când li-se aruncau în față, — porecliseră, cât de ciudă, cât aievea, pe Român, zicându-i „ȚINE MINTE”...

Și e adevărat că e așa. Asa-i firea Românului. Când vede că ești mai tare ca el, se pleacă, tăcut, silniciei ce-i faci. — Dar nu te uită!

TOT AȘA NU UITA NICI PE ACEI CARI ÎI VOR ȘI-I FAC BINELE !

O mică, dar grăitoare dovadă:

Guvernul strașnic liberal, desființase Garda de Fer. Și nu era îngăduit nici să mai vorbești, nici să scrii despre Gardă, despre Arhanghelul Mihail, despre Gruparea Corneliu Codreanu, nici să le pui vr'un chip în foaie, — că era potop! Și anume trei ani de zile! Era Garda surghinuită din viața de obște a Țării Românești. Și 3 ani nu se mai auzi nimic de ea, că venea palma peste gură...

După trecerea anilor de surghiun, Căpitanul își ceru de nou dreptul la luptă dreaptă cu balaurii celorlalte partide, luptă pentru neam și lege. De data asta sub alt nume, zicându-și: Partidul „*Totul pentru Țară*”, și luându-și ca puternic toiag la drum greu, pe vestitul și de toți cinstitul General Cantacuzino, bărbat cu mare nume și cu trecere și în Țară, și în armată, și chiar la Curtea Regală.

Și Tribunalul Ilfov (București) nu putu să nu-i dea dreptul de a lucra și noua grupare ca partid, ca și celelalte partide politice.

²³¹ - Revista „**Libertatea**”, București. Anul 38, Nr. 6, 17 Noembrie 1940.

Și tipări atunci Partidul „Totul pentru Țară” un afiș mare și frumos, grăind cald și inimos către Țară, că, iată, după ani de tăcere silnică, am răzbit a rupe zăgazul și a ne câștiga dreptul de a ne măsura și noi iarăși puterile în lupta pentru ducerea Țării pe drumuri mai bune!

Și puseră în cele 2 colțuri de sus ale afișului, 2 chipuri a conducătorilor noului partid: la dreapta chipul Generalului, la stânga pe al lui Corneliu Codreanu.

Și văzurăm într'o dimineață împodobite zidurile orașelor și a satelor mai mari, cu afișul cel nou, cu 2 icoane scumpe inimilor românești.

Ieșisem în stradă într'o zi, când de prin sate curgea lumea la oraș, în zi de târg. La un colț de stradă, pe care era lipit un astfel de afiș, iacă un țăran sătean, se oprește și se uită lung, clătînând din cap, ca atunci când omul nu-și crede ochilor !... Pe Generalul nu-l știa cine-i, dar pe Codreanu îl cunoștea. Și cum nu-l văzuse de ani, acum când îl zări, strigă pentru cei din jur, ca iluminat:

„Io-te-l !” (adecă: Uite-l), ca și cum ar spune tuturor: Iată-l, cel pe care nu-l mai văzurăm ani de zile ! E iarăși aci între noi ! — „Io'te-l”.

Căci poporul nu-l uitase, îl purta închis în inima sa, deși despre el nu se mai putea vorbi, nici scrie, nici chipul lui a-l mai arăta...

Românul — ține minte! Și acum, când îl văzu de nou, îl iubi mai tare, se alipi de el mai tare!

Același lucru e și cu „Libertatea” noastră. Mulțimea de cetitori din popor, care se deprinsese a avea în „Libertatea” dela Orăștie, apoi dela București, un sfătuitor și drept povățuitor, care fâlfâise 15 ani sub stăpânirea ungurească, ca un steag bătut de vânt vrășmaș, care ar fi vrut să-l sfirtece, dar n'a putut, — apoi sub stăpânirea românească 18 ani, stând în aceeași credință și inimă lângă popor, — când a văzut că a fost oprită de guvernul tuturor volnicilor, de a se mai tipări și a mai duce un sfat, o inimă, cetitorilor săi țărani, — cetitorii ei dragi s'au plecat volniciei, dar — N'AU UITAT PE SFETNICA LOR BUNĂ DE PÂNĂ MAI IERI...

Și acum, când auziră, că are voie să se tipărească iarăși în deplină libertate, ca în vremile cele mai bune, — mulțimea de cetitori din popor, strigară, ca la vederea unui vechiu cunoscut care părea pierdut:

— **„Io-te-o !”**, adecă: Uite-o, că iarăși e aci și vine la noi, între noi.

Și o îmbrățișară încă mai călduros țătoșă ca mai 'nainte, ca pe o soră trecută și ea prin vămile prigoanelor de multe feluri.

De aci minunea arătată de noi în numărul trecut că singuri Legionarii de Prahova, împart câte 10— 12.000 de foi din are număr.

Este o îmbrățișare caldă din partea frumosului număr de inimi dragi legionare de pe mândra vale.

Că așa-i. Inimă pe inimă se simte. Și dacă în ce scrii, pui simț curat, purces din gând curat, acel simț, e înțeles de celelalte inimi, cari îi aleargă în cale îl duc cu ele și-l dau mai departe.

Vă îmbrățișem, dragi inimi bune, de pe Prahova și de încolo din Țară, — cari întimpinarăți această foaie a noastră, la cea dintâi vedere de nou a ei, cu atâta iubire. — Dumnezeu să răsplătească, și va răsplăti, truda și credința voastră, pentru Legiunea pe care o slujiți și o slujim.

Nu tânguiri, ci muncă ²³²

de Viorel TRIFA

Peste țara noastră a mai dat o nenorocire: un cutremur înspăimântător. Parcă n'am fi avut destule greutăți. A mai venit una. Dacă stai să te gândești la greutățile pe care trebuie să le învingă Legiunea te vei mira că într'adevăr se mai găsesc oameni cari să-și ia răspunderea în țara asta.

Să luăm pe rând câteva din aceste mari greutăți.

Mai întâi, Legiunea a venit la conducere după ce toți șefii ei, în frunte cu Căpitanul fuseseră omorâți. Așadar Legiunea a venit la guvernarea țării fără să aibă pe vechii ei șefi. □ In al doilea rând Legiunea a venit la conducere când țara noastră era sfâșiată din 4 părți. Pierdusem Basarabia, Bucovina, Dobrogea și în urmă Ardealul.

Această pierdere a mai adus cu sine și pe frații noștri fugiți de urgia străină, pe refugiați, cari cu sutele de mii au venit la noi, căutând adăpost și o bucățică de pâine. Legiunea a venit apoi la conducere când tot tineretul acestei țări era concentrat și în loc să poată lucra la guvernare era ținut cu arma la picior pentru a ne apăra hotarele. Ca urmare a acestor concentrări ogoarele rămăseseră nelucrate și lipsa de grâu a început să se simtă.

Și peste toate acestea, lipsa de mărfuri, din pricina războiului a adus o scumpete cum n'a fost niciodată în țara noastră.

Iată greutăți pe care nu le-a întâlnit nimeni dintre guvernanții țării noastre. Generalul Antonescu și legionarii nu s'au înspăimântat însă de ele ci au pornit la treabă.

Acuma vine o alta mai mare decât toate. A venit acest cutremur care a luat vieți omenești și a distrus orase întregi. Toată țara e în jale.

Întrebarea care se pune acuma este ce e de făcut? Să bocim toată ziua, să plângem zi și noapte? Să ne tânguim și să stăm cu brațele încrucisate?

Nu! Asta n'o pot face legionarii și n'au voe s'o facă nici ceilalți Români.

Cu brațe încrucișate și cu tânguiri nu se mântuie țara de greutăți. A dat peste noi un cutremur și ne-a distrus casa. E jalnic, e dureros. Dar ce să faci? Dumnezeu ne-a pedepsit pentru păcate. Acum nouă nu ne rămâne decât să facem alte case în locul celor dărâmate. Unele mai mari și mai frumoase.

Pentru asta se cere însă muncă, muncă și iară muncă. Ai muncit până acum 8 ceasuri pe zi, muncește de acum înainte 15. Și toate casele dărâmate se vor ridica mai frumoase și mai minunate.

Țara întregă să devie o mare tabără de muncă. Să fie scos dintre noi Românul care în vremurile astea stă.

Țara românească poate fi mântuită. România poate să capete înapoi ce-a pierdut, poate să vindece lipsurile din comerț, să învingă scumpetea și să șteargă urmele cutremurului dacă toți Românii, dela sat și dela oraș, vor munci zi și noapte pentru țară și prin asta pentru ei însăși, pentru că țara sunt toți Românii la un loc.

Să fim ca luptătorul de pe front în jurul căruia șueră gloanțele dar care merge înainte fiindcă numai așa poate învinge.

Să crească încă greutățile, noi nu ne vom pleca în fața lor ci având inimile sus, cum zice generalul Antonescu, și muncind legionărește cum poruncește Horia Sima, vom

²³² - Revista "Libertatea", București. Anul 38, Nr. 6, 17 Noembrie 1940.

îvinge totul, vom face din țara Românească o țară ca soarele sfânt de pe cer, așa cum a văzut-o Căpitanul și cum a dorit-o Ionel Moța.

Dar asta nu prin tânguiri, ci prin muncă.

SEMNELE LUI DUMNEZEU ²³³

de C. PÂRLEA

Prigonirile și urile lumii înrăită de păcate au o margine dincolo de care nu se cade să se treacă. Așa a lăsat cuvânt din ceruri Dumnezeu. Când se înrăește lumea și când altarele sunt blestemate de fii satanei, vin din cer vestiri prin semne atot călăuzitoare. Aceste semne pot fi cutremure, cum a fost cel cel de curând și despre care scrie în altă parte a gazetei, sau pot fi focuri mari isvorâte din cine știe ce pricină lumească, însă toate semn dela Dumnezeu au. Atunci este bine ca fiecare să înțeleagă că numai are ce căuta gălceava printre oameni și nici pâra sau ura să mai aibe loc, căci Dumnezeu de acolo de sus pe toate le vede și trimite, la timpul socotit, vestire de durere.

Semnele lui Dumnezeu sunt mari. Și împotriva lor nu se cade să ne ridicăm fiindcă vom pieri cu toții. Și semnele sunt puternice, ba chiar sunt vestitoare. Povestea o camaradă de credință legionară în dimineața care a urmat nopții înspăimântătorului cutremur dela 10 Noembrie cum că la casa sa au căzut toate tablourile și lucrurile de pe pereți, numai tabloul CĂPITANULUI a rămas tot așa de luminat ca și până atunci.

Și acest lucru s'a întâmplat și la locașul tinerilor Frați de Cruce, muncitori. Și în toate locurile. Drept care mulți s'au închinat și au zis:

— „Adevărat este, Căpitanul nostru înfrânge natura vestitoare lumii rele chiar de dincolo de moarte”.

Aceste fapte mult prea drepte și prea curate sânt ca noi să zăbovim a le lamuri. Pentru că semn este să se stie de către toți ai pământului. Și semnele lui Dumnezeu sunt legate unele de altele. De pildă în ziua marelui cutremur, — 10 Noembrie, — împlinitu-s'au zece ani dela moartea martirului Tudose Popescu, frate de credință al Căpitanului. Împreună cu el și cu Ionel Moța, Radu Mironovici, Ilie Gârneață și Corneliu Georgescu a întemeiat Căpitanul, din porunca lui Dumnezeu, Legiunea Arhanghelul Mihail.

În această zi, cerul s'a deschis și s'a făcut lumină mare. Semnul lui Dumnezeu se arătase peste lumea înrăită de ură și de păcate.

Foile zilnice vestesc marele ajutor pe care s'au grăbit a-l da Legionarii Arhanghelului Mihail care au drept scut în ceruri pe Căpitan și pe Arhanghel...

CE AȘTEPTĂM DELA ȚĂRANI ²³⁴

de Vasile POSTEUCĂ

Legionarii lucrează sub comanda de dincolo de mormânt a Căpitanului. Ei nu-și vor uita datoriile față de Căpitan, față de țară și Dumnezeu. Rând pe rând vor face dreptate tuturor românilor, fie ei plugari, fie muncitori în fabrici sau mine, fie funcționari la stat. Țăranii sunt pentru legionari o grijă de căpătâi. Întâi, pentru că tot

²³³ - Revista "Libertatea", București. Anul 38, Nr. 6, 17 Noembrie 1940.

²³⁴ - Revista "Libertatea", București. Anul 38, Nr. 6, 17 Noembrie 1940.

ce are țara aceasta se sprijină pe munca și rodnicia țărănească; și, al doilea, pentru că țărani sunt părinții și frații noștri.

Dar pentru ca dreptatea țăranilor să poată fi îndeplinită, rugăm pe frații și părinții noștri de-acasă, cele de mai jos:

1. Să se întoarcă la Dumnezeu și la sfânta Biserică.

2. Să nu mai bată cărările crâșmelor și să nu fie stărpituri ale beției și desfrâului .

3. Să se întoarcă cu dragoste și grijă la familie. Omul care bea, își ruinează familia. Și nu mai poate avea nici din partea lui Dumnezeu, nici din partea oamenilor nici o milă, nici un drept.

4. Să muncească din zori și până noaptea, cu râvnă și dragoste. Cu credința că muncește pentru ai lui și pentru neamul românesc întreg.

5. Să învețe a fi cinstit și mândru. Să nu se lase umilit și batjocorit nici de străini nici de ai lui. N'am văzut nici un țăran în pușcărie pentru faptul că și-a spălat rușinea unei palme primite sau a unei umilințe îndurate. Dar am văzut mii de țărani purtați pe la judecătoria pentru beție, pentru înjunghieri din beție, pentru furt, pentru alte ticăloșii. Vrem ca țăranii să fie drepti, cinștiți, muncitori, iubitori de țară și temători de Dumnezeu.

6. Să citească și să se lumineze. Să-și întărească sufletul și mintea, cetind. Să citească Biblia și cărțile legionare. Sunt în ele chemări și adevăruri pe cari le-a spus Dumnezeu prin gura și mâna celor ce-au crezut în El și au murit pentru El- Cel ce nu bea și nu-și cheltuiește timpul în ticăloșii, are când ceti.

7. Să învețe din cărți, dela ingineri, dela învățători și dela preoții satelor, cum se cultivă pământul. Cu durere o spunem: țărani nu știu cultiva pământul!

Ar mai fi de spus multe.

Cei buni ne vor înțelege și vor îndemna și pe cei răi. Am vrea ca țăranii să se îndrepte singuri. Fără pedeapsă. Numai făcând cele de mai sus, țărani pot deveni legionari. Și noi vrem ca țăranii să devină legionari. Când vor deveni legionari biruința lor va fi împlinită. Pentru că atunci se vor teme toți conducătorii de ei, îi vor respecta și-i vor trata ce pe oameni. Celor cari sunt așa cum vrem noi le strigăm din toată inima:

Trăiască Legiunea și Căpitanul!

ÎNCEP TABERELE DE MUNCĂ

Tabăra de muncă este o înfăptuire a Căpitanului. Rostul ei este să învețe tineretul românesc cu viața aspră și simplă, cu munca și greutatea.

În aceste tabere își vor da seama tinerii neamului, de truda muncitorului din fabrică, și de truda țăranului dela coarnele plugului. Prima tabără a înființat-o Căpitanul la Ungheni și la Iași încă din 1924 și prima înfăptuire a fost Căminul Studenților dela Râpa Galbenă din Iași.

Pentru refacerea acestor tabere s'a înființat din ordinul lui Horia Sima, comandantul Mișcării Legionare, organizația „Munca Legionară”. S'a făcut un plan după care vor lucra aceste tabere. În ele legionarii vor lucra pentru rezidirea și refacerea neamului. Deocamdată se va activa prin Centrul și Ajutorul Sinistraților și prin Corpurile Forestier și Materii prime.

„Libertatea”, București. Anul 38, Nr. 7, 24 Noembrie 1940.

ȚĂRANUL LEGIONAR ²³⁵

de Vasile POSTEUCĂ

Țăranul român, trăind în mijlocul naturii, deasupra brazdei roditoare, alături de stejarii și brazii codrilor, cu fruntea în arșița soarelui, ar trebui să fie de-o mândrie sufletească fără seamăn. Ar trebui să nu se lase batjocorit și umilit, cu nici un preț. Atunci când cineva i-ar frânge drepturile și i-ar călca în picioare simțemintele de om liber, stăpân pe mintea, inima și ogorul său, el ar trebui să-și ridice fruntea cu dârzenie sălbatecă și să-și ia răsplata imediat. Să spună răspicat: sunt țăran și nu pot trăi în umilință. Vreau mai bine moartea decât traiul fără onoare, decât viața de câne. Așa ar trebui să fie țăranul român. Și fiind așa ar trebui să mai crească în inima sa și dragostea arzătoare către Patrie, dragostea fără margini către neam și Dumnezeu. Ar trebui să simtă altfel de cum simt astăzi, cei mai mulți dintre țărani, dragostea și datoriile lor față de Patrie. Și asta pentru adevărul că țărani sunt stăpânii pământului Patriei. Pentru că ei lucrează, stăpânesc, apără și lasă, moștenire sfântă, copiilor lor, acest pământ. Ca atare, atunci când pământul Patriei e în pericol țăranul ar trebui să se ridice cel dintâi gata să înfrunte dușmanul, cu însăși prețul sângelui și vieții sale. Drept, viteaz, credincios în Dumnezeu, iubitor de Patrie, mândru până la sălbăticie, iată cum va trebui să fie țăranul român pe care-l visează mișcarea legionară, adică țăranul legionar.

Și fiindcă, în scurtă vreme, toți țărani români vor trebui să fie așa, am vrea să le dăm ca pildă chipul țăranului român de acum 500 de ani, chipul țăranului român de pe vremea voevodului Ștefan cel Mare și sfânt. Pe atunci țara era țară de țărani. Chiar voevodul și boerii erau țărani. N'aveau școli alese, nu știau nici scrie. Dar erau stăpâni de pământ, muncitori, iubitori de Patrie. Mureau pentru Patrie, cântând. Mergeau la războiu ca la nuntă. Pe boeri îi alegea Ștefan cel Mare dintre țărani săraci, dar viteji. Dacă se purtau ca leii în bătălii, alungând și punând la pământ dușmanul, voevodul îi chema la El și le hotărea: sunteți de-acum stăpâni pe colțul acesta de țară, pentru că știți să apărați râzând de moarte, pământul sfânt al țării. Tu Arbore, vei stăpâni Cosminul; tu Șoiman, Tigheciul. Și așa mai departe. Și acești țărani erau cu adevărat uriași în vitejii și în dragostea lor de țară.

Odată Ștefan cel Mare era pe undeva prin Moldova de jos, plecat cu lunile. La Suceava vine veste c'au intrat, în țară, leșii. Credeți că s'a dus cineva să se plângă voevodului că năpăstuesc dușmanii? Nu. S'au ridicat țărani unul ca unul și sub comanda celui mai viteaz dintre ei, le-au ieșit leșilor înainte, pe malul Prutului, trecându-i pe toți prin săbiile și săgețile moldovenești. Când a ajuns călărețul pe la Vaslui să-i spue lui Vodă cum și ce-a fost, dușmanul era săturat de mult, de bogăția Moldovei. Așa erau atunci țărani Români !

Se spune că, cu cât timpul trece omul devine mai cuminte, mai grozav. Ei, măcar în pilda aceasta, nu-i adevărat.

Ia, să fi venit un jidan, să zicem, la vreun țăran de atunci ca să-l scuipe sau să-l palmuiască! Ar mai fi rămas os de jidan întreg în toată Moldova? Nu cred.

Dar astăzi câți țărani nu se lasă scuipați, batjocoriți, înșelați, chiar cumpărați de către jidani? Câți țărani, sunt de mândria și sănătatea sufletească a țăranului lui Ștefan cel Mare. Azi foarte mulți dintre stăpânii ogoarelor Patriei, beau, înjură, fură, lenevesc și când le vorbești de Patrie habar n'au ce e vorba asta, icoana aceasta sfântă

pentru care strămoșii noștri mureau fericiți, așa cum a murit Moța pentru Hristos, așa cum au murit atâția legionari pentru România legionară.

Întâlnindu-se un țăran de astăzi cu unul de pe vremea lui Ștefan cel Sfânt, nu s'ar rușina oare cel de astăzi, nu s'ar simți ca un vierme lângă un munte?

Iată de ce țăranul român trebuie să se schimbe, trebuie să se trudească a deveni legionar. Pentru că ajungând legionar, așa cum îi vrea Căpitanul, țăranul român va putea da mâna, de la egal la egal, peste toate veacurile ce-au trecut, cu țăranul lui Ștefan cel Mare. Țăran dârz, viteaz, ostaș al lui Hristos și-al Patriei sale sfinte.

Părinte MOȚA ²³⁶

de Viorel TRIFA

Obosit de prea multă trudă ne-ai părăsit. Te-ai mutat în altă lume desigur mai bună decât cea în care al viețuit peste 70 de ani.

Acolo nu vei mai suferi închisoare pentru că ai luptat luptă dreaptă pentru neamul românesc.

Nici Ungurii și nici ucigașii guvernului Armand Călinescu nu vor mai putea să te arunce în închisori.

Nici bârfitorii nu ie vor mai necăji și nici cenzura nu va mai tăia rândurile ce-ai scris cu dragoste pentru țară și pentru Legiune.

În sfârșit ai liniște și pace.

Ai trecut în lumea unde nu este nici durere nici suspin. Durere este pentru noi că am pierdut pe părintele Moța.

Neamul românesc mai duce și azi lipsa de popa Moța dela Orăștie.

Și astăzi ca și în zilele de apariție a gazetei Libertatea milioane de Români zac în țară străină. Și astăzi apasă jugul greu asupra țăranului român pentru care popa Moța a scos gazeta „Libertatea”.

Și astăzi mai trăesc în țara noastră copii cuprinși de dragoste de neam, ca aceia pe cari i-ai apărat Sfinția Ta în „Libertatea” pe la 1922 și în toate procesele ce-au urmat.

Și astăzi mai sunt în țara noastră din aceia împotriva cărora ai fulgerat cuvinte de foc din sihăstria dela Orăștie.

Ei sunt, dar Sfinția Ta nu mai ești.

Trupește ai plecat — sufletește ai rămas însă aici.

Ai putut să vezi, încă în viață fiind, legionarii Căpitanului nostru cum clădesc o Românie nouă ca soarele sfânt de pe cer, cum a spus-o iubitul Sf. Tale, Ionel.

Ai putut să vezi strădania tinerilor legionari pentru desrobirea fraților noștri și ai putut să recunoști în cântecele lor pedeapsa ce se va coborî peste toți tâlharii neamului nostru.

Suntem siguri că i-ai văzut.

Și nu te-ai înșelat cucernice Părinte.

Legionarii duc mai departe cele pentru care Sfinția Ta te-ai străduit.

De aceea

Dormi în pace

Și binecuvântează truda noastră a tuturor.

STUDENȚII ²³⁷

de Vasile POSTEUCĂ

Imediat după războiul cel mare, copiii de țărani și muncitori ajunși la universități, în marile orașe ale Țării, au deschis lupta pentru stăpânirea românilor la el acasă.

În ziua de 10 Decembrie 1922, toți studenții, din toate universitățile, s'au adunat la un loc, ca să lupte uniți, cu mai mulți sortiți de biruință și și-au găsit și drumul acestei lupte: 1. Contra jidanilor. 2. Contra politicianilor vânduți și trădători. 3. Contra propriilor noastre păcate.

Ce-au înțeles studenții buni de atunci și de mai târziu, prin „propriile noastre păcate”? Noi românii eram desuniți, împărțiți în diferite tabere, ne mâncam unii pe alții. Unde erau trei, erau șapte păreri.

Dar istoria noastră cu voievozi și căpitani ne spune că noi atunci am fost tari, când am avut un singur șef și când toți am ascultat de el. Așa a fost sub Tudor Vladimirescu, sub Avram Iancu, sub Horia.

De aceea, pentru a distruge păcatele de care eram roși, studenții s'au pus sub comanda lui Corneliu Zelea Codreanu.

El a arătat prin felul lui de credință și vitejie, prin felul lui de a vedea lucrurile, că are os, sânge și minte de Căpitan al Românilor. Și studenții s'au pus sub ascultarea Lui. Cei buni și cei curați, bineînțeles.

De atunci Corneliu Codreanu e Căpitanul Românilor.

Lupta a durat optsprezece ani. Sunt în urmă lacrimi, suferinți amare, sânge vărsat, închisori, morminte, și cimitire de cruci legionare. Însuși Căpitanul a trebuit să răscumpere cu sângele lui păcatele acestui neam, pentru a-l deștepta, a-l scoate de sub robia jidanului și politicianului, și pentru a-i crea un viitor mai bun.

Dar, după optsprezece ani de credință, luptă și jertfă, a venit biruința. De ea sunt mândri, mai ales studenții. Ei au luptat cel mai mult. Au jertfit cel mai mult. Au cel mai mare număr de morți.

Și de aceea gloria studenților, e și ea strălucitoare.

Dar cine sunt studenții?

Sunt copiii țăranilor și muncitorilor. Ei n'au luptat și nu luptă pentru neamul întreg, și ca dovadă, că este așa, la un moment dat, s'a oprit intrarea copiilor de țărani în școli. Asta pentru a nu mai avea cine să apere în lume nevoile țăranilor și muncitorilor. Si cine cerea oprirea fiilor de plugari înspre școală? Tot jidanii și politicianii!

Dar acum sufletul mulțimilor românești a biruit. Țăranii vor putea da copiii la școli. La o sută de elevi în țara românească, vor fi de-acum 60 la sută țărani. Și țăranii vor avea veșnic, pe cineva sus la treburile țării, ca să lupte pentru dânșii.

Vor avea studenți.

Și studenții de acum și cei cari vor mai veni nu pot merge decât tot pe aceeași linie. Linia legionară. Drumul Căpitanului 1. Contra jidanilor și duhului necinstit jidovesc. 2. Contra tuturor ticăloșilor acestui neam. 3. Sub comandă de Căpitan, pentru a ridica neamul nostru, cât mai sus alături de toate popoarele mari ale lumii.

Așa fiind lucrurile, țăranii pot fi mândri de copiii lor, studenții. Aceștia și-au făcut din plin datoria!

Acum, de 10 Decembrie 1940 studenții au sărbătorit, jertfele trecutului și au făcut legăminte noi pentru viitor. Sunt o armată puternică Legionară. Gata de luptă și de

moarte. Nimeni și nimic nu-i va mai putea opri din drum. Căci ei merg pe drumul neamului nostru de țărani și muncitori.

Acum, de Crăciun, se vor întoarce acasă, la părinți. Și vor avea toată tihna ca să povestească tot ce au suferit, tot ce cred. Tot ce mai trebuie făcut pentru neam și țară.

Dragi țărani și muncitori. Ascultați-vă copiii cari vă împărtășesc credința lor legionară. Botezându-vă și voi în această credință, veți fi veșnic biruitori. Pentru că studenții legionari, au fost, sunt și vor rămâne veșnic biruitori. Trăiască Legiunea și Căpitanul!

Cum vă petreceți Crăciunul? 238

de Viorel TRIFA

Există mai multe feluri de a aștepta și de a petrece sărbătorile Nașterii Domnului.

Un fel de a petrece este îngrijirea numai de cele ale trupului. Tăierea porcului de Crăciun este atunci numai la asta folosită: ca trupul să se bucure. Sunt oameni cari așteaptă sărbătorile ca să mănânce și să bea. Crăciun însemnează pentru aceștia: băutură și mâncare. Ei zic, trupului lor: acum bea, mănâncă, și te 'nveselește.

Nimeni nu zice că veselia nu e bună, dar o fi însemnând, oare Crăciunul numai mâncare și băutură?

Noi credem că nu. Sărbătoarea Crăciunului este sărbătoarea venirii Domnului Isus ca om pe pământ. Este o sărbătoare de bucurie, pentru că atunci ne-a venit nouă Mântuitor care să ne învețe cum să scăpăm de păcate. Dar Mântuitorul n'a venit deaceia ca să ne dea nouă prilej de beție și de mîncăruri, ci a venit ca să ne dea învățătură nouă de mîntuire.

Iar noi care sărbătorim, venirea Lui, ca om pe pământ, trebuie să ne gândim ca și El să aibă un loc în sărbătoarea aceasta. Să avem deci grijă ca să nu lipsească din sărbătoarea Crăciunului tocmai cel sărbătorit, adică Domnul nostru Iisus Christos.

Cu alte cuvinte să ne îngrijim și de ale sufletului. Cea mai mare parte din viața omul se îngrijește de ale trupului: își face casă, o gospodărește, își face îmbrăcăminte, mănâncă, bea și toate celelalte.

Trupul este însă tocmai partea trecătoare din om. Partea care rămâne peste toate veacurile este sufletul. După toate rânduiala sufletul fiind cel care rămâne, de suflet ar trebui să se îngrijească omul mai mult.

Dar omul face tocmai pe dos: se îngrijește de trup 99 de zile dintr'o sută și lasă numai una pentru suflet – de multe ori însă nici una.

De obicei omul zice în tot cursul anului: lasă suflete că mă îngrijesc eu și de tine la sărbători; sărbătorile sunt ale fale. Acum am de lucru, dar atunci să vezi ce am să fac eu pentru tine.

Dar când vine sărbătoarea omul uită de promisiunea lui pentru suflet și iară, încă mai cu mare grijă, îi dă trupului să bea și să mănânce.

Asta este o socoteală gresită.

Este greșită mai întâi pentru că în viața de dincolo nu te va întreba nimeni câte kile de vin și câte de cârnați ai înghițit în sărbători ci te va întreba ce ai făcut tu pentru suflet. Te va întreba dacă în zilele de Crăciun și anul nou ai fost sau nu la biserică, dacă ai ajutat pe aproapele tău, dacă ai făcut bine în aceste zile, dacă ai făcut ceva

pentru țara ta, dacă te-ai împăcat cu dușmanul tău, ai dat de pomană săracului și multe altele de felul acesta.

Ce vei răspunde?

Vei putea să răspunzi: am mâncat și am băut?

Desigur că nu.

Ca să poți merge cu fruntea sus, la judecata aceasta de dincolo trebuie să faci fapte bune aci pe pământ.

Nu uita cetitorule să le faci și la Crăciunul acesta.

Și nu vom uita mai ales d-ta camarade legionar că în sărbătoarea aceasta poți face foarte multe lucruri bune pentru Legiune și pentru Căpitan.

De când cu venirea la cârma statului, legionarii au avut tare mult de luptat și de lucrat pentruca să mai îndrepte din relele câte au fost făcute pe capul țării noastre. Iată câteva zile de sărbătoare!

La ce veți folosi aceste zile?

La ședere acasă, la mâncare și la băutură?

Rău faceți dacă faceți așa.

Să ne îngrijim de familie pentruca asta este datoria noastră a tuturor, dar pe umerii noștrii nu apasă numai grija familiei; pe umerii noștri apasă grija unei țări întregi.

O țară întreagă și o lume întreagă așteaptă ca noi să facem cece a poruncit Căpitanul să facem. Așa dar toți nenorociții, toți săracii, toți năpăstuiții, toți bolnavii și toată lumea suferinții așteaptă dela noi alinarea suferințelor.

Desigur că noi suntem oameni ca și ei și nu putem mântui toate relele de pe pământ.

Dar noi putem face totuși ceva. Dacă lucrăm cu sârguință putem face chiar foarte multe.

Pentruca și munții se pot muta din loc dacă cineva vrea și dacă muncește pentru asta.

Sărbătorile să le folosim pentru această frumoasă datorie a noastră de legionari.

Să ne ducem în casele unde bolnavi așteaptă alinare, să ne ducem în spitale, să ne ducem în casele fraților noștri retușați cari n'au pe nimeni și nimic să se le încălzim măcar aceste zile de Crăciun, să ne ducem la cei ce n'au, să vedem ce le trebuie și să dăm cât putem ca să știe și ei și să simtă că legionarii lui Codreanu oamenii poporului, conduc pe popor.

Să alinăm deci suferințele mai ales că sunt atâția oameni cari nu se pot bucura în toată voia de acest Crăciun.

Să le fim într'ajutor.

Atunci vom putea spune si în fața judecății viitoare, și în fața Căpitanului că am petrecut bine sărbătorile Crăciunului. Altfel nu!

Reînhumarea legionarilor împușcați la Deva ²³⁹

La cimitirul istoric din Țebea într'o după amiază frumoasă de iarnă s'au adunat legionarii din toate satele plășilor Brad și Avram Iancu pentru a îngropa cu cinstea cuvenită pe martirii omorâți de călăii stăpânirii care s'a prăbușit. E ora 2 după amiază. Nesfârșite coloane de cămăși verzi se aliniază deoparte și de alta a drumului.

²³⁹ - Revista "**Libertatea**", București. Anul 38, Nr. 11 (număr de Crăciun și Anul Nou). Miercuri, 25 Decembrie 1940.

În capătul coloanei pe un deal unde veghiază o cruce, patru preoți în odăjdii așteaptă pe cei trei legionari împușcați la Deva. Sosește un camion care transportă cele trei sicrie verzi îmbrăcate în tricolorul românesc.

În cimitir la umbra pomului lui Horia se face o slujbă religioasă, răspunsurile fiind date de corul din Brad.

Le sfârșitul slujbei preotul legionar Glodeanu din Orăștie, își ia ultimul rămas bun dela cei trei camarazi, și arată nestrămutata credință a celor 3 legionari pentru Legiune și Căpitan.

Se face sfințirea drapelului cuibului muncitoresc „Petru Popa”, după care corul cântă dureros „Veșnica lor pomenire”.

După aceia sicriile sunt coborâte în groapă. Camaradul Boborodea comandă „pentru onor” și legionarii cântă „Imnul Legionarilor căzuți”, după care se cântă „Sfântă tinerețe Legionară” și „Imnul Ardealului legionar”.

Trei cruci verzi arată trecătorilor că acolo sunt înmormântați legionarii Petru Popa, Gheorghe Cornea și Nicolae Sârbu, care au fost împușcați numai pentru că au crezut în România Legionară de azi.

CĂPITANUL la mormântul lui Moța ²⁴⁰ Câteva rânduri scrise de Căpitan la Casa Verde

Azi e Buna Vestire. 25 Martie. Ziua celui mai mare grad legionar.

Moța gloriosul șef al echipei din Spania Doarme cu gradul său sfințit de cel mai curat sânge de legionar, de propriul său sânge.

Și acum stau uluit. Jertfa lui Moța este ametoare. Nu se poate, Doamne, o jertfă mai mare.

Mă cobor la mormântul său. Trec printre straturile pe care toată ziua le-a lucrat eri Iridenta soția sa și Cătălin. Mă închin. Dar inima mi se face de piatră și nu mai simt nimic. Moța, am venit la tine, să te văd. Scoală-te și privește cum iar s'au năpustit asupra noastră, voind din nou să ne nimicească. Câte jertfe a făcut generația noastră; Moța, adu-ți aminte, cât am suferit în închisori, câte dureri nu s'au înfipt în noi, câtă foame n'am răbdat, câte umilinți înecate nu ne-au tăiat ca plugul brazde prin inimă.

Într'o țară ca a noastră pare că ar fi fost deajuns numai această uriașă dovadă de consecvență și caracter: 15 ani de neclintire în slujba unei credințe și a unei frății nesdruncinate.

Într'o țară în care se schimbă în fiecare an credințele și se trădează prietenii.

N'au fost deajuns nici 15 de dureri pe care zi cu zi, și uneori ceas cu ceas, le-am trăit împreună, tremurându-ne inimile. Vai, și minutele cât veacul.

A venit jertfa sângelui tău, la un capăt de viață chinuită, ca o dovadă supremă, ca o încordare supremă a generației noastre, de a face o ultimă dovadă în fața lumii.

Sângele tău a curs. Iar noi am plâns până când ne-a secat izvorul lacrimilor. Plângem mereu. Durerile ne-au sfâșiat inima din noi.

Pentru canalii n'a fost nici aceasta deajuns.

S'au năpustit din nou asupra noastră. Ei vor nimicirea, nu dovadă, dela noi.

Înconjur, odată mormântul, mă urc pe trepte și citesc pe crucile lor de viteji aceste simple cuvinte:

ION I. MOȚA

²⁴⁰ - Revista „**Libertatea**”, București. Anul 38, Nr. 11 (număr de Crăciun și Anul Nou). Miercuri, 25 Decembrie 1940.

Comandant legionar al Bunei-Vestiri

VASILE MARIN

Comandant legionar

Au căzut pe fronturile Madridului luptând în rândurile armatei naționaliste

Aducem cel mai pios omagiu amintirii sfinților noștri eroi. Nici o jertfă nu va fi prea mare pentru a îndeplini gândul lor.

CUM A LUPTAT MOȚA ²⁴¹

Cred că numai istoria, care-i va așeza în rândurile marilor sfinți și generațiile tinere și talentate care vor veni, vor putea să zugrăvească, prin perspectiva anilor, faptelor lor, în toată măreția lor. Eu, ca un umil camarad al lor, fără nici un talent și fără nici o pricepere în ale scrisului, am fixat, așa cum am simțit cu sufletul meu simplu, cele câteva clipe pe care am avut fericirea să le trăiesc împreună cu ei.

Mergem desfășurat! în formație de apropiere. Dăm de artileria antiaeriană. Ni se dă un popas. Sergentul Ortigoza vine lângă Moța și vorbește ceva.

Eu nu mă simt deloc bine. Pornim din nouă. Bubuiturile se aud din ce în ce mai aproape. Trecem pe lângă șoseaua Las Rozas. Acum tranșeele sunt goale și pustii. Dar gropile de obuz și rămășițele de cartușe arată că pe aci a fost o luptă crâncenă. Găsim, ruginită, lopata Lineman a lui Ionel, singura lopată în companie. O luăm cu noi sperând că-i a semn bun. Mergem mai departe. Companiile merg una după alta, desfășurate. Trecem pe unde au fost tranșeele inamice și astfel avem ocazia să vedem efectul bombelor de artilerie și aviație. Ce jale, ce grozăvie! Din talazul răvășit al tranșeei iese câte o mână sau câte un picior. Inamicii au fost îngropați, scoși, iar îngropați de bombardamentul avioanelor și al artileriei. Piese stricate, mitraliere, puști mitraliere, puști mortiere, toate la un loc ca într'un cazan drăcesc.

Inamicul ne-a văzut și pornește un baraj de artilerie. Șrapnelele explodează sus, obuzele explodează jos aruncând o ploaie de fier.

Focul se întetea mereu. Veneau lovituri după lovituri, o grindină de obuze.

Întețim marșul. Puterea de rezistență a sistemului nervos se pierde, dar instictul de conservare se trezește mai puternic în nebunia aceasta de foc.

Obuzele trosneau, explozii răbufneau în jurul nostru, cutremurând pământul. Nori negrii de pământ și fum sar în sus. Numai credința în Dumnezeu ne mai poate da puteri de rezistență.

Trecem printr'o vijelie de foc. Pornim într'o fugă nebunească și ne sbatem ca apa de maluri, căci nici măcar nu știam pe unde trebuie să mergem.

Dăm peste niște catări cu mațele afară aburind încă. Ne trezim chiar în linia I-a. Ne dăm jos depe muchie și o luăm la dreapta pe șosea, căci frontul este chiar dealungul șoselei. Gloanțele bâzâie pe la urechi ca un roi de viespi. Noroc că șoseaua e scobită adânc în maluri, așa că mergem pe ea ca într'o tranșee. Pe unde este deschisă o trecem în goană nebună. Pe lângă noi trec în goană camioane ale Crucii Roșii. Se aud din ele răcnetele și gemetele răniților.

AȘA AM INTRAT NOI ÎN MAJADAHONDA.

Luată din „Însemnări depe front” carte scrisă de NICULAE TOTU.

²⁴¹ - Revista „**Libertatea**”, București. Anul 39, Nr. 2, Duminică, 12 Ianuarie 1941.

Lumea Nouă

Revistă de doctrină economică corporativă

SENSUL STATULUI LA POPORUL ROMÂNESC ²⁴²

de Mihail MANOILESCU

Nimic nu este mai caracteristic pentru evoluția politică a unei națiuni decât cuprinderea și sensul pe care ea le acordă ideii de stat, precum și gradul de aderență pe care îl are statul cu sufletul popular.

S'ar putea spune chiar că maturitatea politică a unui popor nu începe decât în ziua când el și-a asimilat într'atâta ideia de stat, încât acesta a devenit expresia cea mai pură a personalității colective a națiunii.

E destul să formulăm acest principiu, pentru ca să constatăm că poporul românesc nu este încă un popor politic, fiindcă el nu s'a integrat sufletește în statul contemporan. Acest stat a rămas totdeauna străin de ființa lui intimă, de concepțiile lui de viață și de idealurile lui. La noi nu se poate vorbi nici măcar de un divorț între națiune și stat, fiindcă între unul și altul nu a existat niciodată o unitate și o înțelegere! De veacuri întregi, din veacul al 18-lea al fanarioților și din veacul al 19-lea al liberalismului apusean, statul a fost și a rămas străin, de ființa organică a neamului românesc.

Poate că numai înainte de epoca fanarioților, Românii au avut un stat aderent sufletește cu dânșii, un stat al lor. Căci statul acela minimal - dacă este să-l judecăm prin prisma juridică modernă - stat ocrotitor față de dușmani, sub conducerea Domnului și gospodar pentru țara întreagă, prin clasa boerească, era desigur infinit mai înrudit sufletului românesc, tocmai fiindcă era primitiv și natural, decât statul adus prin import de oameni, de către fanarioți, sau prin import de idei, de către pașoptiști.

În statul firesc "dela o mie patru sute", epocă spre care mergea nostalgic gândul lui Eminescu, românul găsea două lucruri pe cari nu le-a mai întâlnit mai târziu : spiritul creștin și dreptatea, sfânta dreptate. De atunci și până azi, ideea de stat a fost pentru poporul român, și mai ales pentru țăranul român, - tot una, cu ideea de dreptate.

Ce a venit după aceea a fost o lungă și tragică înstrăinare a poporului românesc de stat.

După regimul de pradă al fanarioților a venit regimul de artificialitate al bonjuriștilor. Văcăritul și oieritul au fost înlocuite cu "impozitul personal", iar zapciul grec a lăsat locul arendașului evreu; încolo nimic nu s'a schimbat esențial în starea țării și mai ales a țărănimii românești.

Dealungul întregii domnii a Regelui Carol I, poporul n'a văzut și n'a înțeles statul decât în două înfățișări: ca dorobanț executor "prin constrângere corporală" a muncilor agricole la sate și ca politician împărțitor de slujbe la orașe. Statul ocrotitor, statul medic, statul constructor de drumuri și bunuri publice, era infinit mai puțin prezent, decât statul jandarm în înțelesul cel mai brutal al imaginii. Nici măcar statul împărțitor de lumină nu era popular și iubit. Școala a rămas, până la sfârșit, o instituție rece și străină sufletului popular.

O singură dată, statul nostru a avut prilejul să se ridice în ochii poporului, împlinind un rol mare și răspunzând unui îndemn cuceritor al sufletului românesc: este în ziua în care i-a fost dat să pregătească războiul pentru unire. Abia atunci

²⁴² - Revista "**Lumea Nouă**", București. Anul V, Nr. 8, August 1936.

statul cu aparatul lui militar și tehnic a apărut ca o întrupare și o nădejde supremă și unanimă a Românilor. Dela el se aștepta organizarea politică și militară a războiului.

Dar statul a pierdut și acest suprem prilej.

În domeniul politic pur, el s'a aratat șovăitor și excesiv de diplomat, lăsând să se piardă cele mai frumoase momente pentru intrarea în războiu. Odată mai mult statul n'a fost reprezentativ pentru sufletul românesc și întreaga noastră participare politică în războiu, cu târguelile care au precedat-o și cu compromisurile triste care au venit mai târziu, n'a purtat caracterul loial și deschis al firei românului.

Cât privește pregătirea tehnică a războiului ea a ilustrat, pentru vecie, contrastul între stat și națiune.

Statul ne-a dat Turtucaia; Națiunea ne-a dat Mărăștii și Mărășeștii.

După războiu s'ar fi putut crede ca un fapt nou va da, însfârșit, aderența între stat și națiune; votul universal reprezentând prin definiție națiunea însăși chemată la conducerea statului, era menit să arunce o punte peste vechea prăpastie...

A făcut acest lucru votul universal? Chiar și cei mai sinceri apărători ai acestei găunoase invenții juridice nu pot să o pretindă.

Pe urma votului universal statul a câștigat cel mult un nou reprezentant; alături de jandarm și de perceptor a apărut – vorbăreț, obraznic și mincinos - agentul electoral.

S'a sporit oare cu aceasta legătura sufletească dintre națiune și stat?

Simte oare românul gospodar și cuminte dela sat sau de la oraș, prezența ocrotitoare și îndrumătoare a statului? Vede el undeva îngrijirea de sănătatea lui, de cultura lui, de sufletul lui?

Trăește el clipe de înălțare și de confundare în viața colectivă a națiunii, prin acțiunea unui stat care să-i dea mândria că este român?

Care sunt marile acte românești prin care s'a afirmat după război statul românesc așa cum s'a afirmat statul fascist sau cel național-socialist sau cel corporativ portughez?

Nici în gospodăria zilnică, nici în marile drumuri ale destinului României, statul românesc nu și-a afirmat prezența.

N'a fost nici un bun părinte, nici un crainic vestitor de noi idealuri pentru mâine. Pe când alte state trăiau înaripat, înaintând răscolitoare și eroice, statul românesc își târa viața penibil, rămânând pur administrativ și biurocratic.

Și astfel statul nu încorporează pentru masa românească nici o idee mare. El nu capătă, ca pe vremea Domnilor pământeni dinaintea Fanarioșilor, o personalitate colectivă, care să cadă în sfera înțelegerii țării.

El se înfățișează, din potrivă, ca o mașină apăsătoare și greoaie, care are drept unică menire să stoarcă biruri pentru scopuri totdeauna neînțelese.

El vinde nemilos resturile sărace ale celei mai umile gospodării, pentru "împlinirea debitelor" și trimite în schimb flăcăii din oaste la casele lor, în zilele de concediu, în haine peticite cari umilesc mândria românească.

Marea misiune a lumii celei noi și a generației tinerești, care va fi forța ei centrală de propulziune, este reabilitarea statului.

Statul va trebui să apară, înainte de orice, în fața țării care s'a deprins să-l disprețuiască, drept ceea ce ar fi trebuit să fie totdeauna: exemplul corectitudinii și al cinstei în raporturile cu cetățenii.

Statul "om cinstit", vechea dorință a românilor, va trebui să-și capete în sfârșit înfăptuirea.

Statul va trebui să încorporeze apoi cea mai sfântă dintre virtuțile pe cari le pretuește acest popor: dreptatea, dreptatea vie și imediat simțită, dreptatea vizibilă și

aducatoare de satisfacții unanime, fără întârzieri și complicații cari fac să i-se piardă toată savoarea morală.

Dar statul cinstit și drept va fi și statul puternic. Această putere însă nu va mai fi simțită de nimeni ca o apăsare, ci ca o pavăză.

Ea va înfricoșa numai pe ticăloși dela periferia societății și pe uneltitorii, are vor mai tânji încă după statul politicianist liberal și atot îngăduitor.

Acest stat care se va apăra cu bărbăție și își va proclama credințele lui pe față, acest stat care va pune în locul zăpăcelii politice din capul mulțimii, ordinea clară a ideii de neam, acest stat care va trimite peste graniță pe toți românii proaspeți care se îngrijesc prea mult de trebile sale prin presa de astăzi, va lua în imaginația populară înfățișarea legendară a lui Făt Frumos din povești.

Iar când, pentru a-l reprezenta în fața poporului, statul va trimite la marele solemnități publice, în locul politicianului decăzut și hulit, pe omul de tip nou, crescut așa cum îl vrea poporul, "tânăr, mândru, înalt, frumos, la ochire luminos", care să pășească "în cămașă cu centură", hotărât și ferm, ca un comandant îngândurat de răspunderi, mulțimea românească va vedea pentru întâia oară în stat oglinda închipuirii sale și se va descoperi în fața lui, cu o mișcare firească de închinare și de dragoste.

CARTEA CĂPITANULUI ²⁴³

de Mihail MANOILESCU

Nu putem numi altfel cartea d-lui Corneliu Zelea Codreanu, intitulată "PENTRU LEGIONARI", fiindcă revelația pe care ea o înseamnă îi dă autorului dreptul la acest frumos titlu românesc de Căpitan. Nu suntem din cei care exagerează și nici din cei care se înșeală. Intuiția noastră, care ne-a făcut să vedem cu anticipație atâtea lucruri, ne spune că apariția cărții d-lui Codreanu va avea urmări de necalculat pentru evoluția sufletească și pentru transformarea politică a României. Această carte înseamnă un fapt de istorie. Ea cade masiv ca un bolid venit din ceruri peste lumea cea veche, pe care o zdruncină pentru totdeauna. Ea se așează ca o imensă piatră de hotar la începutul lumii celei ce va să vie. Ceea ce te copleșește și te înfioară de-a lungul acestui volum care este, înainte de orice, povestea unei vieți și a unei miscări, este uimitoarea serie de revelații pe care le cuprinde. Când citești, șir după șir, faptele epopeei lineare și eroice, când afli îngrozitoare suferințe pe care le închide într-însa, și oribilele ticăloșii care s'au săvârșit împotriva purtătorilor ei, te întrebi halucinat unde, în ce țară și în ce vremuri, s'au petrecut toate acestea? Căci, chiar și pentru oamenii care au cunoscut frământările țării de la război încoace, volumul acesta aduce destăinuirii care trec dincolo de marginile închipuirii. Țara află abia acum o poveste unică prin frumusețea și prin tragismul ei. O află întâi cu mândrie. Căci paginile acestei cărți te învață că în țara aceasta există și eroism, că există și jertfă și supremă cheltuire de sine, că nu suntem atât de decăzuți, cât s'ar crede după lașitatea întâlnită în fiecare zi. Pentru noi, personal, care am trăit o cumplită izolare în clipa când, cu o fărâmă de curaj, am încercat în 1927 să ridicăm un steag de revoltă - revoltă care a culminat în actul jucat în fața Consiliului de Război din București - pentru noi, care disperasem de a mai întâlni în țara asta oameni în stare să riște ceva pentru o idee politică, jertfele mișcării verzi înseamnă răzbunarea unei epoci întregi de scădere sufletească. Epopeea legionarilor

²⁴³ - Revista "Lumea Nouă", București. Anul V, Nr. 11-12 din Noiembrie-Decembrie 1936.

reabilitează pe românii de astăzi cum i-a reabilitat pe spaniolii de azi Alcazarul. Dar câte alte prilejuri de mândrie românească nu dau faptele din această carte, cum este acea eroică apărare a Iașului împotriva comunismului la 1920, de către lucrătorul Constantin Pancu care, la 1919, cu mult înainte de Hitler, iniția mișcarea socialismului național-creștin. În același timp țara află acum pentru prima oară despre înfiorătoarele acte de persecuție și represiune împotriva Mișcării Legionare. Citind chipul în care s'au purtat, pe rând, toate guvernele și toate autoritățile, te întrebi cum de au putut oameni din poporul nostru să ajungă la asemenea ticăloșii? A fost oare întreaga societate românească, care a tolerat aceste lucruri, tot atât de ticăloasă ca și ei? Nu! Și asupra acestui punct să ne oprim puțin. Țara aceasta n'a știut nimic, sau aproape nimic, din ce se întâmplă. Dacă ar fi știut, dacă ar fi bănuț măcar care este adevărul, nu se putea ca ea să nu se fi ridicat, prin fiii ei cei mai buni și să strige schingiuitorilor tinerimii: ajunge! O spun aici, nu ca o descărcare de conștiință, ci ca un profund adevăr. Nu am știut niciodată, deși eram parlamentar sau uneori ministru, de toate ororile care se dezvăluiesc astăzi în cartea d-lui Codreanu. Nu s'a găsit niciodată cineva din rândurile acestor români martirizați pentru credința lor, care să-mi dezvăluie măcar un colț din grozăviile care se petreceau. Nu vreau să fac din aceasta o învinuire conducătorilor Mișcării. Dar este totuși straniu și de neînțeles că nedreptățile care li se făceau n'au ajuns niciodată la urechile oamenilor din țara aceasta, care ar fi avut atâtea probitate sufletească și atât curaj ca să se ridice împotriva lor. Eu am avut, și nu din inițiativa d-lui Corneliu Codreanu, ci din a mea, o întâlnire cu d-sa, în Octombrie 1931, pe când eram Guvernator al Băncii Naționale și pe când d-sa era deputat, ales tocmai în locul pe care îl lăsasem eu liber, în județul Neamț. Am discutat atunci cu d-sa o mare chestiune națională, despre care nu voi vorbi astăzi. Dar nici în acea întâlnire, în care d-l Corneliu Codreanu a putut vedea care sunt sentimentele mele și dorința mea de a servi cauza naționalistă, d-sa nu mi-a dezvăluit nimic din tragedia mișcării sale, pe care abia acum, cu groază, o descopăr. Înțeleg, orgoliul unor oameni care pătimiseră prea multe dezamăgiri, ca să mai poată crede în cineva. Dar mă doare sufletul pentru țara aceasta că - nu numai din cauza păcatelor ei, dar și dintr'o totală lipsă de informație -, ea a putut să apară atât de indiferentă și de nesimțitoare la o suferință îndurată pentru dânsa. Și mă mai doare ceva: este convingerea că dacă aceste fapte s'ar fi știut la vreme, multe, foarte multe lucruri s'ar fi desfășurat altfel în țara românească. Cartea d-lui Codreanu restabilește adevărul și în ceea ce privește legenda violenței, care ar constitui metoda preferată a mișcării verzi și care, nu arareori, a putut să impresioneze rău pe burghezul român, blând sau fricos. Însă toate, dar absolut toate actele "de violență" care sunt povestite în acest volum, nu apar decât la capătul unor încercări disperate de a obține satisfacția și dreptatea pe cale legală și pașnică. Toate actele de violență sunt simple acte de rezistență la ilegalitățile și sălbăticiile autorităților. Dar acest drept de rezistență este, la urma urmei un drept natural, ca și dreptul de legitimă apărare în fața agresorului. În Portugalia astăzi, care este un stat dictatorial, constituția dă dreptul oricărui cetățean să reziste măsurilor ilegale. Și nu s'ar putea oare justifica, într'un stat pretins democratic ca al nostru, ca cetățeanul să reziste în fața unei ilegalități și a unui abuz sfruntat de putere din partea autorităților? Impresia, care se desprinde din atâtea fapte îngrozitoare de sălbăticie săvârșite de autorități, este exact contrarie aceleia care ar vrea să facă din mișcarea naționalistă verde o mișcare de violență. Nu s'a văzut niciodată la o armată de tineri mândri și curajoși, atâtea resemnare cât a arătat oastea condusă de Corneliu Codreanu. Dar cartea comandantului legionarilor nu este

numai istoricul mișcării sale. Ea înseamnă, fără pretenții doctrinare, o luare de poziție care dovedește o splendidă luciditate pe marile linii ale gândirii contemporane. De pildă, scurta pagină despre Monarhie are afirmări definitive: “Monarhia a fost totdeauna bună”. Tot așa demonstrația pericolului pe care îl reprezintă democrația “care sfarmă unitatea neamului românesc, expunându-l dezbinat în fața blocului unit al puterii iudaice”, sau capitolul despre elecțiune și selecțiune și teoria elitei, cuprind rare frumuseți de gândire. În special este văzută cu minunată intuiție geneza elitelor, cu cele două posibilități ale ei: sau elita care naște pregătită de elita precedentă, căreia îi seamănă, sau elita care naste din război cu elita precedentă, atinsă de degenerare. Cu o pătrundere care rezumă o vastă experiență și trăire, d-l Codreanu formulează critica conducătorului și ceea ce am putea numi teoria conducătorului. El are o înțelegere admirabilă despre înfățișările esențiale ale noilor mișcări, pe care noi le-am studiat teoretic în volumul nostru sub presă “LE PARTI UNIQUE, institution politique du siècle”. Când d-sa spune că “Legiunea Arhanghelul Mihail va fi mai mult o școală și o oaste decât un partid politic” se integrează definitiv cu gândul, după cum se integrase și cu fapta, în concepția contemporană a partidului-elită a națiunii. Și dacă de-a lungul întregii părți cu caracter doctrinar am găsit atâtea vederi coincidente cu acelea pe care noi le-am exprimat în manuscrisul noului nostru volum, aceasta este o dovadă mai mult că în ambianța veacului stăruie anumite adevăruri, pe care oamenii cu mintea dezlegată de prejudecățile liberaliste și democratice, le văd totdeauna sub același unghi. Ceea ce constituie un dar unic al d-lui Corneliu Codreanu este puterea de a da mărturisire sufletului popular. Pe când oamenii politici de duzină se mulțumesc cu manifestările electorale care, prin natura lor sunt de suprafață, d-sa pătrunde “în acele adâncuri sufletești nedefinite, acolo unde politicienii și programul lor de împrumut nu putuseră să coboare” și aceasta îl îndreptățește să afirme: “aici, în aceste adâncuri, am înfipt rădăcinile istoriei legionare; ele nu vor mai putea fi scoase de nimeni”. Acesta este faptul cel mare și nou pe care l-a adus cu sine tipul de mare conducător din zilele noastre. El se găsește față cu masele mari populare într-o aderență nemijlocită de nici o formă electorală și de nici un mecanism organizator. El este poporul și poporul este el.

Miscarea Legionară avea până astăzi cu ea o forță morală și mistică. Prin cartea apărută acum, ea câștigă în fața țării prestigiul unei doctrine, schițată în liniile ei mari. Desigur că mâine va veni și a treia parte, indispensabilă oricărei mișcări care vrea să triumfe, programul de reformă a statului și a societății românești în instituțiile lor. Cu asemenea elemente de izbândă cine poate să nu-și dea seama că această mișcare va izbuti? Și chiar dacă, împotriva a tot ceea ce vorbește istoria secolului nostru, acțiunea legionară ar rămâne la noi fără rezultat și încă cu atât mai mare este meritul celor care au creat-o. Ce nobil lucru este să lupți pentru ridicarea unei națiuni care nu înțelege și nu te urmează! Cartea d-lui Corneliu Codreanu înseamnă pentru cauza legionară cât o mare bătălie câștigată. Ea este mai mult decât un triumf electoral, fiindcă valoarea ei nu se poate măsura în voturi; ea este mai mult decât o operă de gândire, fiindcă înseamnă o pătrundere în viață dincolo de sfera limitată a națiunii. Ea deschide în fața ochilor uimiți ai românilor o fereastră spre lumină și spre înviore. Ea făgăduiește ceea ce atâția au visat zadarnic în tinerețea lor, ceea ce n’au avut la vreme ci ceea ce le-a lăsat pentru totdeauna în suflet o dungă de amărăciune. Ea dă năzuințelor celor tineri și neîntinați un vis vrednic să fie visat și trăit. Ce fericiți sunt băieții care au astăzi douăzeci de ani!

INSTITUȚIONALISM și SPIRITUALITATE, LEGIONARISM și CORPORATISM ²⁴⁴

de Christian PETRESCU

Tot ceiace simte tineretul, în toată puterea lui, și ține să înfăptuiască, este totdeauna necesar și deacea totdeauna isbândește.

Tineretul constituie mereu înnoitele antene sensitive ale omenirii mereu mai noi.

Nici un pas înainte n'a făcut lumea pe drumul existenței laolaltă fără imboldul și puterea de neînving a tineretului. Pentru că tineretul, în curățenia lui sufletească, vrea totdeauna numai dreptatea și binele tuturor, și în slujba lor își pune toată puterea, a lui și a celor mulți, - de eri, de astăzi și de mâine, - cari-i sar în ajutor întărindu-l cu nebiruitele puteri ale tradiției, ale forței și ale năzuințelor.

Tineretul a fost și este totdeauna premergător. Chiar dacă marile idealuri ale unei epoci le profilează un om sau un grup care a trecut de tinerețe, ca vârsta numai, - tot tineretul este acela care le pricepe cel dintâi sensul și importanța; și care luptă pentru ele cu hotărârea aceia neclintită și curată, dusă până la eroism.

Lupta tineretului se dă la lumina a două candelă: credința și jertfa. Ei dau viața pentru viață, pentru o viață nouă. Pilda impresionantă a celor doi eroi legionari, - Moța, cu chipul lui de tribun și de apostol, Marin, imagine a îndurării și a năzuinței către mai bine, - pătrunde din ce în ce mai mult în suflete. Cad mulți pe drumul greu al luptei, drum sfânt...

Dar tineretul nu este niciodată învins.

Nu numai fiindcă luptă fără preget, ci mai ales - pentru că țelurile pe cari le urmărește - și cari nu sunt ale lui, ci ale celor mulți, din neam, din gintă sau din omenire, sau, toate, acel conținut moral și acea puritate cristalină în fața cărora; cât de târziu, se pleacă și cele mai semețe frunți. Elanul plin de atâta entuziasm și spiritul de jertfa cu cari de atâtea ori tineretul a punctat istoria, definesc eticul profund al atitudinii sale și descoperă secretul biruințelor de cari Dumnezeu îl învrednicește.

Aceasta nu însemnează o disprețuire a bătrâneții, pentru că aci vorbim numai de acea tinerețe de suflet și de spirit care nu cunoaște vârste. Deci nu acuzăm decât bătrânețea (sau tinerețea) aceia care este de fapt o pervertire a vieții colective, o stricare și o cârmire dela drumul ei adevărat. Drum pe care trebuie să se respire o atmosferă morală. Și pe care numai tineretul (și prin aceasta înțeleg acea elită a elitelor alcătuită din îndrumători și soldați curați, înlăuntrul cărora mai întâiu, arde fierbinte și trăește lupta lor), numai el știe să înainteze cu sufletul întreg și drept înainte.

Și nu vorbesc așa în numele vârstei care își pune pecetea ei tinerească, ci în numele unei credințe de adâncuri, a cărei sfântă taină este că nu slăbește o viață întreagă.

Tocmai de aceia problemele tineretului de astăzi nu sunt firave palpări cari se sting cu vârsta, ci țâșniri potopitoare de viață ce se vrea înălțată, purificată, înoință, cu oricât sacrificiu.

Cine este orbul care nu vede că și în țara noastră, dincolo și peste măruntele întâmplări trecătoare, tineretul a deschis larg vieții noastre naționale porțile către alte orizonturi, cu alte perspective și alte destine decât cele îmbătrânite de bătrâni, și

²⁴⁴ - Revista "Lumea Nouă", București. Anul VI, Nr. 1, Ianuarie 1937.

nu simte cum freamătă însăși sufletul poporului întreg spre chemarea luminoasă a unei alte vieți?

Dar în fața nenumăratelor probleme pe cari le ridică o viață nouă, - românească și creștină, - întrebările toate s'au grupat în jurul uneia singure, ca axă: ce trebuie ales, omul sau instituția ca obiect de reforme radicale?

O discuție frățească dar încheiată, provizoriu, cu expunerea aproape numai a unuia singur din cele două puncte de vedere aparent contradictorii²⁴⁵, îmi dă prilejul să înjghebez aci mai pe larg câteva idei cărora, atunci, de abia le-a fost cu putință să se strecoare, în parte și sporadic, printre neconținutele și admirabilele flăcări de entuziasm pur ale convorbirilor.

Mărginind voit cadrul de discuție la realitățile și nevoile poporului nostru românesc, și socotind realitatea actuală ca netăgăduit fenomen de criză, soluțiile imaginabile păreau că se înmănuchiază spre două centre diferite de gândire, dând iluzia unei alternative: alternativa între "om" și "instituție".

"Rânduiala" a recunoscut valabilitatea alternativei, pledând exclusiv și pasionat pentru "om".

"Lumea Nouă" însă a negat dela început alternativa, ca imposibilă, întrucât este practic irealizabilă prin unicitate și exclusivism, și întrucât ea vede soluția în concomitența termenilor "om" și "instituție", iar nu în negarea și înlăturarea unuia din ei. Ce greșit era socotită de către convorbitori, înainte de această fructuoasă discuție, mișcarea dela "Lumea Nouă" ca având preocupări exclusiv instituționaliste, deci cu un sens de transformari pur formale... Cititorii revistei știu însă, de mult, ca în paginile ei niciodată nu s'a vorbit numai de primenirea formelor de viață socială fără a le umple cu un suflet nou și o mentalitate nouă.

De altfel corporatismul, ca sistem instituțional, tinde el însuși tot la realizarea omului nou. El nu este, așa dar, un scop în sine, ci un simplu mijloc pentru înfăptuirea țelului suprem care este omul nou; el este numai unul din mijloacele pe cari noi le socotim cele mai potrivite astăzi pentru acest scop, fără a nega pe altele, de altă natură, cari pot să aduca bogate contribuții în aceiași unică direcție urmărită, asupra căruia nici nu pot să existe controverse.

Problema se simplifică în acest mod, reducându-se la aceia că "Rânduiala" crede în pătrunderea dela om la om și încrustarea sigură în suflete a unui nou fel de viață, în mod firesc grație acțiunii unei elite pilduitoare, - pe când "Lumea Nouă" susține că nu este de ajuns acest mijloc, ci el trebuie complectat cu un sistem instituțional, singurul în care omul superior poate acționa, devenind pildă și multiplicându-se treptat în masse.

În rândurile cari vin vom încerca să facem o justificare, sumară, a acestui din urmă punct de vedere.

Chiar sub înfățișările materialiste, istoria nu este decât o înlănțuire nesfârșită de feluri de a concepe și înțelege viața.

Înaintări, opriri, revoluții, războaie, sunt toate fenomene cari exprimă practic anume înfățișări spirituale ale omenirii.

²⁴⁵ - Discuția s'a purtat ca o luare de contact și o cunoaștere a sensului spiritual în care se desvoltă fiecare, între cele două cercuri de studii ale revistelor ce umblă cu gândul în țara noastră de mâine: "Rânduiala" și "Lumea Nouă".

Deacea în materialismul istoric noi vedem cea mai absurdă premiză a concluziilor socialiste. Tineretul, mai ales, n'a ancorat nicodată viața în materie, ci i-a dat mereu avânt către acele direcții ideale, totdeauna reperate moral, - spre cari a atras din ce în ce restul oamenilor. Tineretul reprezintă altfel oricând sensul spiritual și etic al vieții omenești, spre deosebire de vârsta mai înaintată care se pervertește și se falsifică nu în mod firesc, ci prin constrângerea aceia de fiecare zi a mediului, cu instituțiuni și mentalitate satanică, în care trebuie neapărat să lupte pentru a trăi. Așa trebuie înțeles și prețuit tineretul.

Cât de mare și necugetată greșală fac acei cari împiedică elanul tineresc și-l înăbușe în cele mai frumoase și mai nobile porniri ale lui către miezul adevărat și sfânt al vieții!

Este de folos, firește, și cumpătul înțelept al bătrânilor și se cade, "să cumperi un bătrân dacă nu-l ai", - dar să-l și dai alături atunci când stă pe loc ori dă îndărăt. Căci menirea supremă a omenirii este să înainteze și să se înalțe pe un drum care nu este acela al desfătărilor prin subjugari și nedreptate, ci acela al împărtășirii tuturor din comorile firii, prin truda și buna înțelegere a tuturor. Prin tineret omenirea trăește însă destinul ei spiritual.

Cari sunt, oare, jaloanele istoriei, dacă nu mănunchiurile de idei și instituțiuni ce caracterizează spiritual diferitele epoci de viața socială?

Noi credem, puternic în primatul spiritualității, ca fond și ideal al vieții omenești. Ideile și sufletul ca element de coeziune socială sunt forțele și destinul omului.

Cursul dialectic al spiritualității sociale nu numără decât vreo câteva puncte mari și decisive de orientare. Nu este locul să urmărim acum așa de interesantul drum secular al ideilor concretizate în modurile de existență colectivă. Pentru timpul din urmă însă, războiul cel mare însemnează pe răbojul societății omenești una din cele mai importante perioade de prefaceri.

Războiul a spintecat o nouă felie în istorie. Cine înțelege toată profunzimea sensului de prefacere pe care tinde să-l ia viața socială, simte cum un veac nou a început cu adevărat după îngrozitoarele spasme ale războiului. Cum scria așa de frumos și de potrivit d-na Elena Manoiescu în numărul trecut al revistei (articolul "Lașitatea vitejilor") "între 1914 și 1918 este distanță de un secol".

E drept: secolul vechiu nu a murit încă; totuși veacul cel nou și-a definit precis sensul și și-a luat avântul. Dacă astăzi pașii omenirii cumpănesc încă între două lumi, nu este din cauza a două direcții diferite de dvenire pe cari și le-ar disputa viitorul, ci această cumpănire reprezintă numai conflictul dramatic de succesiune între o generație bătrână care este în agonie, dar stăpânește înca cu multă îndărătnicie, și o generație tânără (cu mentalitate și idealuri radical schimbate) care este în plină afirmare și care luptă hotărâtă.

Sensul acesta al vieții pe care îl aducem și pentru care luptăm noi, tineretul, nu este de loc o utopie, ci îndreptarea către menirea adevărată a omului în viața lui socială. Năzuințele tineretului nu sunt visuri ci arderi intense, trăiri puternice ale acelui sens adevărat al vieții, care nu pare nou decât pentru că tinge să se afirme după și prin înlocuirea altuia după care s'a condus omul veacuri dearândul. - Este vorba de altă lume, cu totul alta.

În țara noastră, după o perioadă mai agitată de zbateri și suferințe, de curând tineretul a început să-și ordoneze viața și lupta, afirmând cu o disciplinată hotărâre un crez de idealuri menite să dea altă înfățișare existenței românești. O prețioasă apariție plină de nădejdi în țara noastră legionarismul.

Legionarismul este un fenomen viu de viață, în plină desvoltare. El înfățișează,

deocamdată în mic, o lume nouă care își caută definitiv sensul și cuprinsul, prin regăsirea unui drum rătăcit de pervertirile politice în toate domeniile. Mișcarea tineretului nu se rezumă numai la naționalism în sensul unei soluții pentru viața practică invadată de străini; soluția s'ar putea înfăptui ușor, fără însă ca prin aceasta să epuizeze fenomenul nou de care vorbim. Naționalismul are și un sens spiritual, creator, și acela este cel mai important.

Cu toate acestea legionarismul cuprinde naționalismul dar îl și depășește. Pentru că legionarismul tinde să-și închege un contmut de idei și principii mult mai profund și mai vast, care nu încap în chenarul clasic al concepției naționaliste.

Ca fenomen de viață nouă, purificată, legionarismul este menit să aibă un miez foarte complex, ireductibil la un singur aspect, pentru că de fapt legionarismul trebuie înțeles pe plan superior și vast, ca o adevărată concepție de viață.

Naționalismul reprezintă numai o formă de viață colectivă, pe când legionarismul este o concepție. Ca formă, naționalismul poate să fie trecător în multe din elementele sale, cari azi ne sunt criteriile supreme de orientare, dar legionarismul nu. Naționalismul poate să se steargă cândva, în negura veacurilor viitoare, pe când legionarismul este menit să se reliefeze din ce în ce mai puternic și mai definitiv.

Pentru că, pe deasupra oricărei formule pasagere de viață colectivă, legionarismul se construiește pe baza așa de fluidă, dar așa de adânc înfiptă în sufletul omenesc și deci de nebiruită rezistență, a unei rețele de principii morale.

Virtuțile legionare sunt virtuți etice.

Ca români, luptând pentru legionarism luptăm implicit și pentru naționalism, dar luptând pentru naționalism nu poți obține și victoria legionarismului.

E diferență de dimensiuni. Legionarismul, fără să nege cătuși de puțin ideologia naționalistă dela care a plecat, își desfășoară viața și dincolo de ea, pe un plan mai vast și cu un orizont mai larg. El este străbătut de adevărurile supreme revelate omului de înțelepciunea divină a lui Christos. În creștinism găsește nu numai obiectul de adorație mistic-religioasă a lui Dumnezeu, ci și izvorul nesecat de idealuri omenești și îndreptarul vieții colective.

Legionarismul are, astfel, în adâncurile sale puncte de totală confundare cu creștinismul.

Și aci trebuie văzută cea mai autentică originalitate a legionarismului ca doctrină politică, pentru că creștinismul niciodată nu este incompatibil cu ideea de ierarhie și de ordine pe cari le poate cuprinde organic, în același timp. Iată de ce legionarismul trăește și el astăzi, prin idealurile sale de virtute și de ordine, ca o adevărată și pătrunzătoare religie.

Nu putem insista mai mult în această privință, deocamdată.

Vom analiza însă cu alt prilej, în chip special, acest fenomen nou și specific românesc prin conținutul lui autentic isvorât dintr'un anume suflet, intens creștin și pur românesc.

Am ținut totuși să conturăm aci, cât de schematic și de insuficient, tendința spirituală pe care o are mișcarea tineretului și conținutul adevărat al lumii noi de mâine pentru care luptă.

Ar fi păcat și dureros pentru noi să nu se fi înțeles până acum că aceste scopuri se confundă în totul cu cele pe cari le-am urmărit ani de-a rândul prin mișcarea, tot tinerească și înnoitoare, dela "Lumea Nouă", sub călăuzirea acelu creator și însuflețitor de mare înălțime care este d. Prof. M. Manoilescu. Pentru întreaga mișcare de gândire ce am dus la "Lumea Nouă" și în toată problematica corporatistă pe care am adâncit-o cu atâta grije de a o adapta structurii și năzuințelor noastre

românești, "omul nou" prin virtuțile și idealurile sale a fost premiza constantă și indiscutabilă.

Între legionarism și corporatism nu există deosebiri de concepție sau divergență de sens: ele se confundă total ca finalități idealiste.

Revine însă în discuție întrebarea dela început, care totuși nu este esențială, pentru că nu pune în cumpănă o problemă de substanță, de conținut ideologic, ci numai una de metodă: dacă omul nou, omul legionar, care constituie ideal comun ca problemă în mare, românească și de masse (nu redusă la o formație minimală), poate fi realizat numai pe calea acțiunii pur sufletești (spiritualism), sau dacă nu este deajuns această metodă, și este nevoie și de-un cadru adecuat de forme și mijloace care să canalizeze și să îndrepte zi de zi viața practică către idealurile superioare urmărite (instituționalism)?

Afară de facțiunile de interese camuflete la adăpostul ideilor, orice mișcare naționalistă crede în preeminența ideii, a spiritului. Spiritualitatea înțeleasă ca supremă emblema de înnobilitare și ca unic factor de devenire a omului.

Dar ideile cari domină anumite momente spirituale ale veacurilor, cu privire la viața socială, au și ele un neajuns nu sunt niciodată rele când apar și prin puterea lor intrinsecă izbutesc să domine o fază de evoluție, pentru că dialectica spiritualității sociale are și ea o anume logică, imperativă, pe care istoria nu a prins-o niciodată greșind; dar ideile acelea nu au decât o valabilitate determinată față de momentul social în care apar, fie ca puritate și intransigență, fie ca durată. Și le trebuie un om, cel puțin, care să înțeleagă bine, cum și până unde trebuie ele să trăiască și să se desvolte pentru folosul societății omenesci.

Pe planul acesta spiritual și sufletesc care conduce omenirea, pe deasupra oricăror contingente materiale, noi am deosebi două categorii de idei:

- idei-destin, cari trebuiesc ținute totdeauna în fața omenirii drept ținte ideale de atins;
- idei-forță, cari numai dinamizează și împing, treptat, mai departe societatea.

Ideile-destin au un înțeles absolut și suprem pentru om și pentru existența socială.

Ideile-forță sunt idei relative, a căror succesiune reprezintă însăși progresul către ideile-destin.

Ideile-destin sunt constante și pătrund în masă încet, treptat, dar mereu și din ce în ce mai adânc, în măsura în care le deschid și le înlesnesc drumul ideile-forță, de existență periodică și relativă, acestea. Primele sunt dogme; secundele sunt norme. Unele vin de dincolo de om, altele din om însăși. Unele atrag, chiamă mistic pe om, celelalte îl împing, îl mână dela spate. Primele sunt idei-scop, secundar idei-vehicul.

Prin tineret, cu svâcnirea lui entuziastă, țara noastră deabia acum începe să trăiască o fază de înaltă spiritualitate. Astăzi, traversăm unul din cele mai însemnate momente spirituale: un moment de reculegere pentru a găsi drumul destinului pierdut.

Tocmai când trăim această clipă în care e vorba să dăm un sens vieții noastre românești, ar trebui să se facă o distincție de valoare esențială pentru soluția problemei pe care o discutăm: trecând peste absurditatea prejudecăților

democratice, trebuie recunoscută împărțirea naturală a societății în oameni care au nevoie să fie conduși și în oameni de cari este nevoie să conducă.

Frământarea zilnică a lumii creează o elită a societății, din masa ei mare. O elită a cărei funcțiune firească și indispensabilă este de a îndruma, de a calăuzi această mare massă neștiutoare. Dacă viața adevărată a omenirii se trăește în sufletesc și spiritual, neîndoios ca ideile, - și ca mijloace și ca țeluri -, nu emană dela massă, ci pătrund de sus în jos, dela elită la norod. S'a spus cu atât de mare dreptate: "etre grand, c'est donner une direction".

Dar ideile-destin, prin însăși conținutul lor, au o penetrabilitate redusă. Chemarea lor tainică nu o simte, neconținut, într'o națiune, decât un grup restrâns de oameni, elita ei spirituală, și poate nici aceia întreagă. În masa cea mare a neștiutorilor ideile-destin nu pătrund decât sau numai în anumite momente, sau abia ca o adiere vagă, minimalizate.

Pentru țărănimea noastră, care formează majoritatea poporului românesc, nu sunt decât două momente care-l smulg, în grade infinit deosebite, din viața lui personală și mărginită: alegerile și războiul. Alegerile îl fac să vadă rostul lui ca om în dimensiuni comunale sau cel mult județene (concentrate în "omul lui", în deputat;) probleme de stat și dincolo de sensul, și el falsificat, al alegerilor, țăranul și chiar mare parte din târgoveți, nu pot să vadă și să înțeleagă. Singur războiul îi da o viziune națională și îl străbate de o amplă respirație eroică. Dar aceasta este o stare excepțională, rară, aproape o stare de iritare pentru el. Și nu o depășește mai niciodată pentru a se pătrunde și de fundamentarea morală a vieții sociale. Țăranul nostru trăește mai mult prin ceiace este în afară de el, prin cadrul de ordine care-l cuprinde și-l condiționează, decât prin ceiace răsare dinlăuntrul lui, în ceiace privește criteriul existenței lui în colectivitate. Țăranul are o viață de perspectivă quasilocală și ideia lui de solidaritate este mai mult practică și tradițională; pentru el există un anumit "rost" văzut, în care simte că trăește și că trebuie să trăiască. La spiritualitate însă, această mare massă a populației noastre este foarte greu permeabilă. În miezul rostuirilor în care s'a dezvoltat ea a cunoscut, până la o vreme, într'o oarecare măsură un singur factor de oarecare esență sufletească: cinstea. Și pe aceasta, însă, țăranul o înțelegea mai bine tot prin întocmirea de altădată, așa de cuminte, a lucrurilor, care știa să o asigure și să o generalizeze.

Ideile-forță sunt singurele care pătrund și în masa poporului. Ar fi desigur mare lucru dacă procesul acesta de pătrundere s'ar urma regulat și fără obstacole. Dar însăși faptul că "poporul este acea parte a națiunii care nu știe ce vrea", - cum îl definea Hegel -, arată de ce procesul de spiritualizare a vieții sociale, în sensul lui cât de banal: de capătare sensibilă a conștiinței sociale și a rosturilor colective ale omului, nu se poate desvolta nici el normal: se interpun oameni, grupări și clase cu mentalități cari denaturează și falsifică o idee până ca ea să se transforme, de omul de jos, în fapt social. În neștiința lui, acesta împărtășește ideia astfel otrăvită, pentru că în cercul lui strâmt o vede și o simte ca un folos imediat și personal. Numai așa democrația, de exemplu, a putut să trăiască amplu sub forma demagogiei, și numai așa s'a ajuns la acest spirit de desagregare socială de care ne înspăimântăm astăzi cu totii. Iată deci cum și ideile-forțe sunt împiedicate de fapt în funcțiunea lor firească în societate:

Minimul acela de receptivitate spirituală pe care îl are poporul, nu poate fi suficient cultivat în actualele cadre instituționale.

Așa dar numai elita naturală a poporului este aceia care simte în timpuri profilarea din ce în ce mai intensă a ideilor-forțe. Numai ea poate și trebuie să

privească departe, înainte, pentru devenirea colectivă a poporului, numai ea poate să aibă acea prețioasă "fernsten liebe" pentru care stăruia Nietzsche.

Față de această elită, acțiunea de educare sufletească, de primenire până la purificare, este utilă și ușoară, mai ales când ea poate pleca dela un protest, dela o revoltă intimă asupra stărilor actuale: poporul nostru are multe suflete disponibile, în sensul unor valențe nesatisfăcute. Dar aceiași acțiune, coborâtă în masa poporului, își diluiază efectele și se pierde tocmai prin marea diferență de nivel spiritual între elită și popor. Acesta ametește repede în înălțimile ideilor sociale, unde nu poate fi întreținut mult fără ca el să bagatelizeze ceia ce se cere. Din potrivă, acțiunea este fructuoasă dacă este urmărit atent și constant în viața lui practică de fiecare zi, în activitatea de contact social a fiecăruia, și acolo îndrumat, - cu voie ori fără voie -, în direcția cea bună. Se vor suprima, - vom auzi -, intermediarii aceia cari falsifică ideile-forte și va fi urmărit omul de masă în acțiunea lui practică, de fiecare zi. Da! Dar aceasta însemnează corporatism, nu altceva.

Și apoi ideile-forte, cari emană numai dela elite, au față de masse o existență de sine stătătoare, și pentru a deveni, din individuală, o realitate supra-individuală, adică socială, ideile acelea trebuie să se traducă, să se exprime în concretizări instituționale. Nu se poate concepe o ideologie de valoare socială care să nu-și ceară expresia în câteva instituțiuni principale, bazilare, și în altele derivate, deci secundare. Pentru ca instituția nu este altceva decât o formă de viață socială corespunzând unei anumite concepții. Ideile asupra vieții sociale nu pot să rămână numai idei. Ele tind în mod firesc să se afirme și să trăiască în viața socială prin instituțiuni, dela familie până la Stat.

Tendința naturală a spiritului și a sufletului de a se realiza în instituțiuni și în fapte, constituie ea însăși o imensă forță de devenire.

Nu se pot bagateliza și reduce la o simplă "administrație" instituțiile, pentru că a susține o ideologie determinată însemnează a fi pentru sau contra unităților sociale, pentru sau contra ordinei, pentru sau contra luptei de clasa, pentru sau contra țelurilor idealiste etc., și atunci, implicit, iei poziție pentru sau contra familiei, pentru sau contra corporatismului, pentru sau contra partidului unic etc., cari nu sunt altceva decât instituțiuni.

Orice idee are, deci, un corespondent instituțional. Legionarismul, păstrat numai pe planul teoretic și trăit autentic numai de o elită, pierde din valoarea lui socială și politică. Se poate concepe, desigur, și formarea numai a unei elite de conducători, dar aceasta ar însemna izolarea poporului, abandonarea masei în viața lentă de până acum, care însă ar fi ridicată formal numai prin grija și acțiunea acelei minorități conducătoare. Dar atunci toată acțiunea s'ar reduce la o operă de asistență, nu la crearea unui nou fel, launtric, de viață colectivă, cum arătam mai sus ca trebuie înțeles legionarismul. Numai realizările socialiste au avut astfel de concepții asistențiale, golate de orice miez sufletesc pentru masse.

Corporatismul, așa cum l-am înțeles noi la "Lumea Nouă", are o puternică actualitate:

1. - ca idee;
2. - ca instituție.

Corporatismul a trăit mai întâiu ca idee țâșnită din viață și purificată în spirit. Nu a apărut ca o simplă fantezie a unei minți bogate în imaginație, ci în dialectica spiritualității sociale el deține un jalon însemnat între secole. Ideile mari nu apar

niciodată la întâmplare, pentru că în ce privește viața colectivă există un bine și un rău, ca criterii quasi-apriorice cari cenzurează logic însăși apariția lor. Cineva dela "Rânduiala" critica preocuparea ideologică a mișcării "Lumea Nouă", sub cuvânt că mai toate marile revoluții din istorie făcute pe baza unui sistem de idei, au esuat. Prin urmare, de ce să vrem idei noi? Să vrem mai bine "omul" nou! Ce greșală, însă, în această afirmare! Căci și revoluția franceză și revoluția bolșevică și gigantica acțiune napoleoniană, cari ni s'au dat ca exemplu, au fost, toate, bazate pe ideologii cari nu corespundeau vremii în cari vroiau să fie realizate: erau anticipări, erau exagerări. Ce rost avea, oare, liberalismul acela aproape anarhic, dela 1789, pentru o lume care abia trecuse pragul evului mediu?... Astăzi încă, și ideologia liberală nu însemnează decât desagregare, sălbăticie și corupție; cum putea să aibă el, atunci, o valoare și să dea roadele cele bune pentru societate? La fel cu comunismul: o concepție de viață socială care nu convine încă spiritului și mentalității la care a ajuns până acum omenirea, cine știe câte veacuri vor mai trebui să curgă pentru a crea, sufletește, acea atmosferă morală care să facă posibile în practică și liberalismul și comunismul, cari deabia atunci, în acea epocă de utopie paradisiacă, vor putea să se condiționeze reciproc. În perioada aceia utopică a omului ideal vor fi ele în adevăr adecuate...

Corporatismul, dimpotrivă, nu reprezintă o astfel de concepție absurd anticipată, ci însăși concluzia în armonie a celor mai dureroase conflicte pe cari le trăește încă societatea noastră de astăzi.

El reprezintă imagina actuală a tot ceia ce omul poate să dorească pentru viața lui colectivă și tinde să realizeze. Tendința aceasta este rezultatul unui îndelungat proces istoric și este condiționată de posibilitățile concrete cari au isvorât, până acum, din el.

Corporatismul a apărut mai întâiu ca năzuință, ca stil nou de viață și după aceea s'a precizat în instituție. A apărut întâiu fascismul, ca model viu de viață nouă și ca finalitate colectivă, și îndată și-a căutat forma adecuată lui pentru exprimare în existența colectivității naționale: a găsit corporatismul, concepție sistematică a vieții naționale. Corporatismul a apărut astfel în mod necesar, căci fără el, fascismul ar fi rămas mai departe o simplă năzuință sau numai un nucleu de viață, dar nu o realitate puternică și colectivă.

Prin faptul că este o concepție de viață în slujba unui ideal, corporatismul ia poziție împotriva vechilor idei și mentalități cu privire la viața socială. El neagă ideea liberală nu numai pentru că este asocială, dar și pentru că este antispirituală din punct de vedere colectiv. Corporatismul urmărește înfăptuirea unui om nou, deslegat din mentalitatea capitalistă și democrată a veacului. Această deslegare este de fapt o lume nouă, profund nouă. Marea actualitate a corporatismului se vede chiar din aceea ca el, ca ideologie, tinde la: solidaritatea națională (pe plan social și politic), la echitate (prin eticizarea economiei), la idealism și spiritualitate, deci către un profund sens creștin al întregii vieți sociale, în toate sectoarele ei. Sistemul corporativ nu reprezintă decât instrumentele cele mai adecuate practic stadiului actual de evoluție, pentru a asigura dezvoltarea în acest sens.

În doctrina corporatistă se vorbește în mod curent de un "homo corporativus" ca individ opus până la contradicție clasicului și secului "homo oeconomicus". Cum se poate atunci afirma că doctrina corporatistă nu reprezintă decât grija de acele neglijabile forme de "administrație?"..., fără preocupare de a forma un alt om, cu alt suflet și altă mentalitate? Actualitatea corporatismului se confundă total cu actualitatea legionarismului, pentru că finalitățile lor supreme sunt aceleași, fără deosebiri. Amândouă reprezintă tendința profundă pe care a luat-o omenirea de a se abate dela drumul greșit pe care au dus-o atâtea falsificări ale vieții ei ca societate, a

cărei bază naturală este conlucrarea și înțelegerea. Reforma corporatistă la acest sens de viață vrea să abată națiunea românească, și deaceia actualitatea corporatismului trebuie căutată întâiu de toate în conținutul lui spiritual.

Fată de actualitatea lui ca idee care corespunde în totul ritmului spiritual al vremii, confundându-se total cu legionarismul, - corporatismul este tot așa de actual și ca instituție, prin însăși faptul că este corespondentul practic al ideii. În adevăr, cum am arătat mai sus, masa poporului este mai greu receptivă marilor obiective de solidaritate și idealism, și mai repede înclinată să devieze dela drumul adevărat al colectivității. Elita însăși este neputincioasă să stăpânească și să conducă masa fără o instituție practică, fie aceasta chiar actul dictatorial.

În această supremă și permanentă preocupare de a transforma lăuntric masa poporului, noi socotim corporatismul drept un admirabil mijloc. Întâiu pentru că el nu implică nici dictatura, nici libertatea, ci le împacă pe amândouă prin organizare și ierarhie, cari fac ca procesul de formare a directivelor să aibă o dublă circulație: și de sus în jos, și de jos în sus, respectând și dreptul de libertate și de inițiativă individuală, dar și necesitatea socială a conducerii. Apoi pentru că corporatismul, ca instituție, operează practic în două feluri:

a. - prin educație, întrucât cadrul de solidaritate și de ordine în care omul are a se mișca la fiecare pas în profesia sa, prin corporații îi formează încetul cu încetul o nouă mentalitate socială și îi dă acel simț de ordine, de coeziune și de idealuri colective la cari nu poate ajunge ca om izolat și silit mereu să lupte.

b. - prin păstrarea direcției de evoluție, pentru că, - pe deoparte -, societatea însăși are în corporație mijlocul permanent de a cenzura orice abatere care o vatamă în existența și în finalitățile ei colective, pe de alta deoarece grație sistemului de corporații organizate, transmisiunea ideilor și obiectivelor colective de sus în jos este posibilă și mai ușoară de îndeplinit, înlesnită nu împiedecată. Corporațiile nu sunt numai economice și nu-și mărginesc rolul lor la realizarea organică a echilibrului economic (cu toate că și acesta, realizat, însemnează una din cele mai puternice axe ale societății), ci sunt în egală măsură: culturale, sociale, religioase, politice, educative, economice etc.

"Omul este ceva ce trebuie învins", - spunea Nietzsche. De această profundă realitate noi ne dăm seama, nu ne facem iluzia unei mântuiri sentimentale și deaceia credem în eficacitatea practică a sistemului corporativ, care este complex.

Dar problema trebuie pusă și altfel: este oare posibilă, practic, trăirea, în făptuirea ideii fără instituție?

Căci dacă negi importanța instituției, - a corporatismului, de a cărui actualitate am vorbit -, contezi exclusiv pe virtutea de pătrundere în masă a ideii însăși sau pe receptivitatea spirituală a poporului. Ori, noi le-am analizat pe amândouă în posibilitățile lor concrete de realitate.

Și mai mult încă (dar spațiul nu ne mai îngăduie să stăruim): ar fi posibilă realizarea și durarea concepției legionare în actualul cadru liberal și capitalist?... Nu ar fi nevoie de nici o reformă, alta decât aceia de a încerca înlocuirea unor vechi mentalități, prin profunde convingeri opuse?...

Iată de ce discutând problema ideologiei legionare, din punct de vedere al perspectivelor practice, al rezultatelor de masă, trebuie să se recunoască drept un adevăr incontestabil că a nega valoarea de îndeplinire a instituționalismului

corporativ însemnează a identifica legionarismul cu spiritualitatea creștină. Firește că nu este de combătut această identificare, ca tendințe și ca finalități superioare, dar este ca modalitate de realizare. Pentru că creștinismul se bazează pe apostolat și pe înfiorarea mistică dinlăuntru. Legionarismul, ca mișcare de importanță politică, nu se poate rezuma la misionarism creștin. El trebuie să transforme o societate întreagă, să creeze, să dea viață. Ori, istoria a dovedit prea dureros cât a izbutit sufletește religia creștină în aproape două mii de ani. Legionarismul trebuie să constituie și o viață nouă, vie, dar în același timp și o finalitate supremă, creștină, către care să se tindă treptat, dar sigur și fără contenire. Ar fi o naivitate să se creadă că totul este realizabil dintr'odată. Corporatismul însă, canalizează și deschide drumuri pe cari se poate înainta ușor, cât de departe.

Iată de ce legionarismul, constituind neapărat și o religie de viață nouă, nu trebuie să rămână numai atât. Căci, numai ca religie, pierde din virtuțile de înfăptuire imediată și scade ca valoare politică, - imensă totuși în posibilități. Fără un sistem instituțional adecuat, o concepție nouă de viață socială rămâne numai o concepție, oricare ar fi ea. Nu poate să devină faptă, și mai ales faptă colectivă. Căci ce ar însemna "faptă" în afară de propagandă și exemplu?... Și cine garantează eficacitatea acestora?...

Firește că ar fi supremul ideal ca omenirea să înțeleagă total și să se transforme numai prin îndemnul (sufletesc, simbolic și pilduitor) al unei falange de elite rafinat alambicată spiritual și etic. Dar noi (cel puțin scriitorul acestor rânduri) nu credem așa de mult în transformarea rapidă și durabilă a masselor prin apel la sensibilitatea lor intimă. E drept, factorul afectiv dă adeziuni repezi, fără să reprezinte de cele mai multe ori, acestea, trăiri efective și proprii de interior ale masei, crează psychoze, mituri, entuziasme, dar nu le poate menține indefinit.

Există o serie de microbi sociali, de adevărată generație spontană, cari se strecoară lent, subteran, camuflați de năzuințele cele mai firești și mai justificate al omului, și izbutesc să infecteze, de la o vreme, corpul național, cu atât mai mult cu cât și ei pătrund acolo de unde cu greu pot să fie scoși: în suflete.

Dacă n'ar exista atunci și reactivul instituțional, desagregarea s'ar produce uluitor de repede. Iată ideologia libertară dela 89! În afară de aceia că era o anticipare utopică, s'a diluat și a dispărut și pentru că nu a fost însoțită de nici o instituție, pentru că în pura logică se credea că puterea intrinsecă și virtuțile ei absolute vor birui singure. Dezastrul nu s'a văzut imediat, s'a trăit cu aparențe și cu iluzii, și a ajuns vizibil abia... acum un deceniu sau două. La fel, comunismul: pornit deodată cu pași gigantiști, a trebuit să facă în scurtă vreme drumul înapoi și, de astădată, însoțit de mijloace de așa natură că-l fac și ele imposibil.

Un cadru instituțional de ordine constrânge în permanență pe delicventul dela solidaritate (în toate înțelesurile ei înalte) să reintre în funcțiunea lui utilă națiunii și lui însuși.

Neapărat că fără atmosfera și tendințele spirituale, instituționalismul nu are nici un sens. Fără ele ar ajunge la o dictatură tiranică, infinit mai rea decât liberalismul. După cum nici spiritualismul etic, eroic etc., nu-și poate împlini menirea fără indispensabilul cadru de ordine adecuată principiilor lui. Astăzi, când viața socială demonstrează la fiecare pas o vastă diviziune a muncii și își afirmă din ce în ce mai plin dinamica ei funcțională, pe mari categorii de activități cari trebuiesc considerate ca național utile, corporatismul este unicul sistem de ordine care o poate încadra în direcția ei nouă de profundă devenire.

Geniul lui Mussolini a înțeles dela început suprema sinteză a vieții sociale și a

creat fascismul, ca ținută nouă, purificată, de viață (în sensul legionar, dar mai puțin sentimentul și etica creștină), și în același timp și corporatismul, ca sistem de ordine asigurând circulația și evoluția spiritului fascist, care este și rămâne scopul. Mussolini nu a văzut antagonism, opoziție între fascism și corporatism, între spiritualism și instituționalism, ci o organică complementaritate.

La fel, între legionarism și corporatism nu există, substanțial, absolut nici o deosebire, ci totală coincidență; iar ca metodă pentru a obține "omul nou" pentru care luptăm cu toții, noi conchidem că nu poate fi vorba de alternativă între legionarism și corporatism, ci numai de concomitență.

Gânditorul și luptătorul naționalist italian Mazzini avea ca deviză: "pensiero e azione". Gând și faptă, spirit și instituție adecuată.

Deci: legionarism și corporatism. Oricare din termeni ar lipsi, din punct de vedere social opera este un compromis. Și doar nu asta așteaptă veacul cel nou, veacul nostru.

Era un arhanghel latent...²⁴⁶

de Dragoș PROTOPODESCU

Așa dar Ion Moța nu mai e printre noi. Capul lui de serafim nu ne va mai aduce aminte de cer. Profilul lui hotărât nu va mai tăia porunci. Ochii lui așa de curați, de parcă totdeauna vedea cu ei întâia oară, nu vor mai întoarce asupra-ne lumina lor din altă lume.

E totdeauna ușor să te îndoii asupra morței. Să-ți curbezi făptura mică asupra covârșitoarei puternicii; să te încremenești în înțeleșul ei absolut; să stai de vorbă cu ea în graiul acesta nesilit, și atât de ușurător de povară, al lacrimii sfinte...

Să-l plângi, mai ales pe Ion Moța și pe scumpul, marele lui tovarăș, Vasile Marin, e tot ce poate fi mai ușor. Și totuși nu-l poți plânge. Aproape că n'ai curajul, n'ai dreptul să-l plângi. Prin viață chiar, dânsul era grozav de departe de noi. Dar prin moarte Ion Moța s'a detașat de noi așa de fulgerător, a răsturnat cu atâta - aș spune - ferocitate, sărmanele noastre calcule omeneste, a terminat așa de succint cu timpul și spațiul, a ars etapele și tăiat dimensiunile, ca trecerea lui prin lume a luat deodată aripi și abia acum aflăm că printre noi a fost un arhanghel...

L-am cunoscut bine pe Ionel Moța. L-am cunoscut pe pat de flori și pe pat de pușcărie legionară. Am constatat însă totdeauna că nu numai eu, dar și cei legați de dânsul prin și mai tainică substanță, rămâneau față de el totdeauna la distanță. Nu te puteai apropia niciodată de bunul - totuși, și așa de prietenosul și umilul Ion Moța. Cot la cot cu tine el brăzda o regiune a lui; dela un metru de tine, el lua o poziție de cer.

Așa se face că la cea mai mică încălcare a domeniului său, Ion Moța devenea dintr'odată aproape ireal. Domeniul lui era domeniul legionar: adică un domeniu de perfectă dreptate și demnitate pentru neamul său, - dreptate și demnitate cu care neamul acesta să ajungă odată să facă pe lume istorie, nu numai politică, nu numai mascaradă balcano-levantină, ci mesianism.

Poftim de te atinge de acest domeniu: Moța devenea dintr'o dată altul. Toți devenim altul când suntem atinși în ceiace ne este scump. Dar când spun altul despre Ion Moța, înțeleg un om de pe altă lume. Ochii lui de copil se dilatau și plumbiau cu

²⁴⁶ - Revista "Lumea Nouă", București. Anul VI, Nr. 1, Ianuarie 1937.

fulgere; glasul lui sec plângea cu milenii; vorba-i de jurist ardelean devenea trăznet; umilința, mândrie princiară; modestia, cerbicie athletică; și întreaga lui statură se amplifică, fâlfâia pare că pe disproporții necunoscute.

Era un arhanghel latent în Ion Moța. Un arhanghel care păzea la căpătâiul acesta de mizerie al țării, cu sulița la piept, cararea nevăzută pe care prin dreptate, demnitate și credință eroică un neam intră în istorie.

De ce s'a dus Ion Moța în Spania... Închipuți-vă sânt unii care întreabă.

De ce n'a stat în țară, că are copii și nevastă dragă, și un pământ întreg pe întinderile căruia să moară.

E ca și cum ai întreba ce-a căutat arhanghelul Mihail după Satan în Iad, de ce n'a stat mai bine în cer, unde climatul e mai dulce, și era agreiat de îngeri și eventual putea fi chiar familist...

Da, dar dacă Arhanghelul Mihail nu înfunda pe Satan până în adâncurile gheenei, viața nu s'ar mai fi dimensionat pentru noi, și cerul ar fi ostenit de mult să se mai boltească asupra omului. Așa cum omul, fără acest ideal de cer schițat prin spații de sulița mâniei arhanghelești, ar fi ostenit de mult să-și poarte pulberea prin pulbere...

De ce Isus a mai venit pela noi... s'a lăsat palmuit și scuipat de jidovii Lui... s'a mai deranjat pe Golgota, în loc să se'ncurce cu Magdalena, bunăoară, și să facă înainte, în liniste prozeliti pe malurile Ghetsemani...

Da, dar ce-a vrut Isus a fost mi se pare tocmai să facă cu moartea Lui sfinți și apostoli, să dea o lecție, care-a fost o religie, omenirei.

Isus a vrut să ne dea o supremă experiență omenească. Sa reînvie în noi gustul, curând după Facerea Lumei pierdut, al suprapământescului.

...De când cu neplăcerea cauzată Lui și a Lor Lui - și Isus a avut... pe câțiva care să-L plângă - mi se pare ca brațele crucei sunt cea mai mare dimensiune pe care se poate întinde făptura omenească.

Cu ducerea deschisă, lucidă, vizionară, la moarte, cu absolutul morții lui, pentru reabilitarea în demnitate, dreptate creștină și curaj, a unui neam adus de politică pe cea din urma treaptă a nedemnității, nedreptății și mișeliei, Ion Moța înseamnă cea mai înaltă experiență românească individuală realizată în câmpul spiritual al României moderne.

El a avut pe marele lui tată, Ion Moța din Orăștie, pe sfânta lui mamă, - pe soția lui iubită, ea însăși o eroină, pe copiii lui adorați; și dincolo de această familie, marea familie legionară pe care o adora și care îl adora.

De ce s'a detașat așa de categoric de această dubla imensă în spirit familie ?

Tocmai ca să-i arate cât de mult ea însăși în faptă se poată detașa de pământ, și apropia de el...

Legionarismul a inventat moartea românească... Ion Moța a patentat-o. A parafat-o cu sigilii cerești...

În absolutul ei, moartea lui ca și a lui Vasile Marin, - cel mai mare act mesianic săvârșit de un român singur al zilelor noastre, este o reîmpăcare a neamului nostru cu istoria, un gust al suprapământescului redat unui neam măzgălit, sensual și teluric.

Este o noua legislație în spirit dictată unei pături delicvente de câțiva timp cu istoria.

Cu acest ultim fel de moarte legionarismul a străbătut toată gama jertfei; iar neamul se obligă în istorie.

Veacuri de acum înainte, tineretul acestei țări, singurul care-l va înțelege în totalitatea lui, va trebui să moară pe dimensiunile lui Ion Moța.

Dela Lord Byron la Ion Moța ²⁴⁷

de Mihail MANOILESCU

Acum o sută și mai bine de ani revoluția grecească chema atenția lumii întregi asupra renașterii și independenței vechei Ellade. Lupta de eliberare a Acropolei de sub stăpânirea Stambulului era făcută să răscolească comoara simpatiei admirative pe care clasele culte din toate țările o întrețineau de veacuri pentru geniul elin.

Și atunci, din întunecat și cețosul Nord, a pornit să lupte alături de greci, tânărul Lord Byron, vlăstar de noblețe engleză și poet de geniu, la numele ăruia tresărea lumea celor simțitori pentru frumos. Și cu toate dezamagirile peste care istoria obișnuiește să treacă, el a mers pe linia obsesiei lui romantice până la acea subliniere supremă de sinceritate pe care numai moartea o poate da.

Lordul Byron s'a stins la Missolonghi în ziua de 16 Aprilie 1824.

Tot egoismul rece și calculat al Albionului, toată nestăpânita aviditate de cuceritori fără jertfe și de triumfători fără eroism a britanicilor, le-au fost iertate o clipă, pentru gestul unui om. Dar de atunci și până astăzi de câte ori numele poetului erou este evocat înaintea lumii, o lumină de aureolă scaldă însăși națiunea din care el s'a desprins.

În România noastră dela război încoace, ritmul eroic nu mai era la el acasă. Chiar de a doua zi după încheierea pacii, vechii luptători începuseră să devină jenați, și apariția lor în mijlocul triumfătorilor celorlalți, copii ai politicii și ai norocului, nu mai făcea nimănui placere.

Încetul cu încetul cei care întrupaseră spiritul războiului treceau în penumbră, iar viața țării oscila între insensibilitatea burheză și apetiturile de junglă.

Iar cei mai buni dintre români, se simțeau umiliți "să mai trăiască într'o vreme care nu are nimic și sublim și să-și fumeze pipa vorbind de ideal."

Și totuși, în mijlocul acestui pustiu sufletesc, undeva, într'un singur ungher mai stăruia o flacără. Această flacără era mișcarea legionară.

Pentru cine reia pagină cu pagină povestea acestei mișcări, așa cum este povestită în cartea Căpitanului ei, acolo și numai acolo s'a zamislit un suflet nou pentru o țară nouă. Acolo nu era numai o simplă prelungire la frații mezini a zbuciumului războinic care încetase să clocotească la frații mai mari. Ci era un fapt nou de trezire și de afirmare a unei concepții de viață românească.

Ceeace deosebea hotărât noua mișcare de toate valurile de eroism din trecutul nostru, era caracterul ei de inițiativă și de voluntaritate. Tinerii legionari își puneau neprovocați de soartă probleme cărora alții nici măcar nu le întvedeau existența. Ei își impuneau singuri datorii care pentru alții rămâneau de neînțeles. Ei își fixau la orizont țeluri de atins la care nu se gândise nimeni, și porneau prin mii de suferințe spre ele cu gânduri aprige de halucinați și cu priviri blânde de sfinți.

Ceeace constituie minunea legionară este tocmai această năzuință nestăpânită spre luptă și spre suferință pentru împlinirea destinului românesc.

Alte mișcări idealiste s'au păstrat în câmpul ideilor și a puterii lor de iradiere. Mișcarea Legionară s'a cheltuit toată în câmpul acțiunilor vitejești și a suișurilor spre

²⁴⁷ - Revista "Lumea Nouă", București. Anul VI, Nr. 1, Ianuarie 1937.

jertfă.

Această îndărătnică căutare a nenorocului, această mistică atracție pentru suferință până la rodnicie, ridică mișcarea legionară mult deasupra a tot ce se cheamă o mișcare politică, și o integrează în linia de spiritualitate pe care numai martirologia creștină a atins-o.

Această ofensivă a sufletului împotriva lui însuși, care face să nască din lupta lui interioară un vârtej suitor spre înălțimi, a atins culmile în Ion Moța.

El a căzut străfulgerat pe meleaguri străine pentru o cauză îndepărtată, dând ofranda cea mai curată dintre vieți pentru un gest.

Lordul Byron, mort la Missolonghi, a verificat vechea noblețe englezească.

Ion Moța, mort la Majadahonda, a întemeiat noua noblețe românească.

Moartea ca și viața lui sunt mărturia simbolică a acestei întemeieri, la un început de veac nou românesc.

În autobiografia pe care și-o face ca introducere la volumul său "CRANII DE LEMN", Ion Moța spune:

"Mă făcui așadar orășan, luai alt nume și intrai în valtoarea vieții de azi. Liniște și împacare în această nouă viață nu putui afla; o dușmănie și tot așa mă dușmăni și ea de moarte. Se vede că soarta de rob răsculat, dar până la urmă biruitor, îmi era hărăzită și mie, ca și înaintașilor mei.

Această lume m'a dușmănit de moarte pe mine și pe toți camarazii mei legionari, ca și pe Căpitanul meu.

Sufletul nostru rămas legat de o altă lume, rătăcește azi într'o viață care nu e a noastră."

Tragedia sufletului legionar purcede întregă din dureroasa ciocnire cu lumea realităților prezente. Legionarii, feciori autentici ai pamantului acestuia, vin - cei mai mulți, - dintr'o lume țărănească simplă și curată, și năzuiesc către o alta care - deși menită să îmbrace alte orizonturi - vrea să rămână tot așa de simplă și de curată.

Dar nenorocul face că, pentru a trece dela una la cealaltă, ei trebuie să străbată prin lumea de astazi, în care se simț atât de străini.

Pentru ei este reală și veșnică numai viziunea lor de viitor, iar stările de azi sunt doar himere trecătoare.

De aceea zbuciumul legionar nu poate să ia sfârșit decât prin îndeplinirea visului. Sau prin moarte.

Pe când ceilalți vor cunoaște eliberarea sufletului lor prin victorie, Ion Moța singur, cu camaradul său de soartă Vasile Marin, s'a eliberat prin moarte.

El și-a găsit o moarte vrednică de dânsul, singura moarte care putea să pastreze înălțimea și să sublinieze înțelesul vieții lui întregi.

De aceea, în clipa când a pășit acolo sus, pragul cel înalt, ochii lui au trebuit să privească cu o liniștită mulțumire, ca la intrarea într'un locaș prietenos de multă vreme dorit.

Plecând dintre noi așa cum a plecat, el nu și-a spus măcar către el însuși că a făcut o fapta măreață și un gest dincolo de marginile datoriei lui. El a rămas incredințat, cu acea candoare nobilă pe care o au toți eroii, că nu a împlinit decât o poruncă firească,

în afara oricărui merit.

Ion Moța și-a găsit liniștea și împăcarea. Dar camarazii lui își duc mai departe zbuciumul.

Mersul lor spre ținuturile cele mari, se va resimți câtva timp de înconvoierea durerilor de astăzi, dar își va regăsi într-o zi din nou ritmul mai viu și mai voinicesc decât a fost înainte.

Căci deasupra lor va stăruia nu numai Dumnezeu cu dreptatea Lui, în care ei au crezut totdeauna, ci și chipul lui Ion Moța, intrat pentru veșnicie în rândurile sfinților.

17 IANUARIE 1937 ²⁴⁸

de Elena MANOILESCU

17 Ianuarie 1937 va rămâne în istoria naționalismului românesc ca o dată deapururi sfântă. E ziua în care, pentru prima dată și neîmpiedicat de autorități, sufletul poporului s'a înfrățit cu sufletul Legiunii.

Întotdeauna poporul a fost alături de suferințele legionarilor, și de nedreptățile pe care aceștia le îndurau atunci când avea cunoștință de ele, dar întotdeauna poporul era dincolo de cordonul de jandarmi, încercuit de baionete, care nu-l lăsau nici să se apropie, nici să se manifeste.

Azi în fața sacrificiului fără seamăn a doi din cei mai buni fii ai Neamului, cordoanele de jandarmi s'au rupt și baionetele s'au plecat învinse. Neamul s'a topit cu Legiunea pentru prima dată în văzul tuturor și fără împiedicarea de totdeauna a stăpânirii.

Aceasta s'a dat biruită și rușinată înapoi, lăsând pe cei de un sânge să-și manifeste durerea, așa după cum străinii se retrag în clipele supreme, lăsând familia unui dispărut la căpătâiul lui.

E pentru prima dată când numele a doi legionari căzuți sunt rostite în acelaș timp de toți preoții bisericilor noastre și când pentru ei se înalță steaguri îndoliate pe străzile orașelor noastre.

La 17 Ianuarie 1937 s'au întâmplat toate acestea.

Am văzut tremurând de emoție până la lacrimi oameni în toată firea, am văzut mișcați până la zbucium și pe cei mai sceptici.

Gândurile noastre îndurerate se duc către cei dragi dispăruților și toată simțirea noastră se cutremură la gândul acelor ființe nevinovate care suferă și vor suferi.

Singura alinare a durerii lor nu o pot găsi decât gândind că cei căzuți, dacă trăiau, ar fi adus prin mințile lor luminate și prin sufletele lor întregi mult folos Neamului, dar dându-se pe ei au deschis larg, cu un ceas mai devreme, porțile legionarismului românesc.

DOI BĂIEȚI VITEJI ²⁴⁹

de Nicolae IORGA

Cu toate supărările sale trecătoare care îl fac să fie câteodată nedrept, d. Iorga rămâne marea autoritate a neamului.

Cuvintele sale grele ca acele pe care le scrie istoria însăși, recunosc și consacră totdeauna orice faptă mare și nobilă românească...

Iată rândurile pe care le-a scris d. Iorga despre "cei doi băieți viteji" din Spania în "Neamul Românesc" dela 19 Ianuarie:

Lumea Nouă

²⁴⁸ - Revista "Lumea Nouă", București. Anul VI, Nr. 1, Ianuarie 1937.

²⁴⁹ - Revista "Lumea Nouă", București. Anul VI, Nr. 1, Ianuarie 1937.

Luptând pentru credința lor creștină și pentru cinstea poporului lor, pentru ce este etern, scump și curat în latinitatea nebolșevizată, doi tineri Români, doi băieți viteji, Moța și Marin, au căzut înaintea Madridului apărât de Roșii.

Când, în zilele din urmă, îndepărtam știrile de o monotonie desăvârșită, în ciuda măcelului zilnic, cu privire la ce se petrece, în miez de iarnă, acolo în nenorocita Spanie, nu ne gândeam că între aceia care și-au dat viața luptând pentru cauza cea bună erau și acești doi fii ai țării noastre.

Prinși de un entusiasm care se cere condus și nu înăbușit, pentru că altfel rămâne celalt entusiasm, contra căruia Statul nu poate lupta îndeajuns și mai ales singur, încălziți de o idee căreia i se închinaseră întregi, ei și-au zis că e preferabil, decât să facă în România însăși o agitație care nu-i aduce totdeauna bine, să meargă acolo unde nu sunt discursuri și demonstrații de stradă, ci omul stă în fiecare clipă în fața morții pentru ce crede el că e sfânt și mare. Și-au căzut.

Cine știe ce va ieși din cumplita furtună care s'a abătut asupra depărtatului pământ latin unde se varsă sânge din toate rănile unui nobil neam. Dar, dacă vre-o dată vom vedea Spania cum a fost, cum trebuie să fie, se va putea spune la noi, cu înduioșată mândrie, că pentru aceasta au curs câteva picături din sângele scump al tineretului nostru.

OMAGIU LUI ION MOȚA ȘI VASILE MARIN ²⁵⁰

de Toma VLADESCU

Istoria fără strălucire a svârcolirilor noastre publice a înregistrat de curând, ca un cutremur neobișnuit al sensibilității colective, un fapt sfâșietor și sublim care trece puțin în legendă, și foarte sus, actualitatea destul de mediocră a zilei.

Lângă drama de eroism a celor două tinere morminte care încă nu s'au închis, literatura ocazională sau lauda hiperbolică riscă să apară ca simple vanități meschine și fără înțeles. Ne vom feri de ele, ca să putem sta cât mai aproape de răsuflarea obosită a morților acestora scumpi, care ne vorbesc acum, straniu, o altă limbă din lumea în care singuri au plecat, atât de voioși.

Tabloul nu se poate descrie și nu vom încerca s'o facem. Dar în timp ce în cea mai pasionată țară din lume, unde se întâlnesc toate exaltările soarelui și ale mării, abstracțiuni îi principii s'au prăbușit peste bielele vieți omenești - câteva inimi s'au aprins până la noi din marele foc și astfel mai mulți tineri români, soldați ai crucii ca în vechile noastre povești, au plecat să apere voluntar tot ce putea să constituie acolo, pe frontul iberic, comuna noastră umanitate rănită.

Au căzut în acest război ca o vastă tragedie modernă pe care nimeni n'ar fi putut s'o imagineze, și buni și răi. Unii ridicau în vârful armelor sângeroase abstracțiuni umflate de pathosul urii și grele de barbarele idealuri ale prostiei; alții se gândesc și acum apărând acolo câteva lucruri esențiale - Dumnezeu, patrie, pământ, tradiții - din care sunt făcute eternitățile omenești: pe aceste înalte poziții spirituale au căzut doi oameni vii dela noi, Ion Moța și Vasile Marin.

N'au fost oameni de rând, desigur, acești doi martiri ai unui război voluntar! Ion Moța, cu toată sfiala caracteristică pe care i-am văzut-o de două-trei ori, avea totuși o energie hotărâtă, ceva, în toată alura, ireductibil și grav, dar mai ales un cap cu

adevărat glorios, cu o frunte înaltă pe care soarele își rezemase parcă razele cele mai fericite. Vasile Marin, pe care l-am cunoscut mai mult - prietenul meu de școală... - era desigur alt om. O inteligență ascuțită cu o iremediabilă tendință de epigramă, o formație literară care-i deșteptase simțul critic până la negație aproape, ceea ce-mi permitea mie în ultimul timp să-l necăjesc spunându-i că nu pricepeam prea mult trecerea lui atâta de bruscă la fanatism... Văd încă ochiul lui viu, mobil, în care se răsfața nu știu ce răs, ironie, sarcasm și pe care, iară, mărturisesc că nu îl bănuiam de atât eroism.

...Vasile Marin, prieten ironic și delicat, - din zilele noastre de clasă, ca și, mai târziu, de câte ori ne-am întâlnit, și când corpul tău destul de sigur și statura ta pe care o invidiam se comparau cu modesta înfățișare a trupului meu debil, n'aș fi crezut că îmi era dat să-ți scriu vreodată un elogiu funebru! Și iată destinul care mă așează acum la groapa ta cu această călimară și cu acest condei, singurul meu fel de a te onora. Iată-mă spunându-mi acum, melancolic și învins, că va fi fost în toată ființa ta ceva glorios și înalt de care, atunci când trăiai, m'am apropiat atât de puțin!

Aceeași soartă biruitoare i-a înfrățit totuși în doliul cel mai frumos pe Ion Moța și pe Vasile Marin.

Dar în ceasul acesta de amintire, când umbrele celor doi morți se ridică lângă masa mea de lucru, atât de aproape, atâta de vii, ca accente solemne și triumfale de Bach, atâta de mult încât mi-e aproape imposibil să mă gândesc la ei ca la simpli oameni care au fost - când am glumit ultima oară cu Vasile Marin?... - simt că aceste palide umbre au venit numai să-mi spună că există într'adevăr la noi, în casa noastră, virtuți latente, grandori pe care nu le cunoștem. Apariții de exaltare și nedefinite bucurii, în acest doliu imens.

Și am îndrăsnit astfel să sperăm, prieteni morți care ne-ați învățat eroismul, că din cântecul acela lugubru cu care bulgării de pământ vor cădea și peste gropile voastre, pentru ca cel puțin flăcările care ați fost să nu fi ars inutil - aș vrea într'adevăr să se ridice până la noi, din drama care vă îngroapă, din focul pe care l-ați aprins, fumul de jertfă al marilor vieți sacrificate. Să simțim toți cum fâlfâie peste noi viu și înalt, misterul luminos al altei Românie - pentru care ați murit.

O PIOASĂ EVOCARE ²⁵¹

de Mihail C. ZAHARIA

Eroii adevărați pășesc în Nemurire așa cum au făcut-o Ion Moța și Vasile Marin. Jertfirea lor totală uimește până la împietrirea lacrimii în pleoape; iar supremul omagiu le este dăruit prin vorbe cât mai puține.

Când eroismul lor a fost fapta, cascada vorbelor constituie o impietate.

Deci scurte cuvinte...

Pe Ion Moța nu mi-a fost hărăzit să-l cunosc personal, însă îl am în sufletul meu așa cum îl are orice român, așa cum a știut el să-și desvăluie sufletul în dragostea lui de mare patriot și bun creștin.

Pe Vasile Marin l-am cunoscut de mult, de atunci când își căuta făgașul vieții sale de mai târziu. M'a apropiat de el prin darul buneii cuviințe și a modestiei ce-i caracteriza sufletul lui. Cuvinte măsurate și gesturi puține; iar ochii îți așteptau privirea în adâncul lor, fără să-și dea seama că le descoperi ceva mistic și de nepătruns prin ceea ce ei păzeau ca un tezaur.

²⁵¹ - Revista "Lumea Nouă", București. Anul VI, Nr. 1, Ianuarie 1937.

Destinul eroului de astazi păstra încă de pe atunci neprihănită flacăra mistică a jertfei lui viitoare pentru Hristos, Natiune, Rege și Căpitan.

Am răscolit trecutul și abia astăzi descifrez misticul ochilor lui. Când durerea mă copleșește mai adânc, liniștea desăvârșită mi-o dă amintirea privirilor sale pe care le voi păstra în suflet ca un îndreptar al faptelor mele de viitor.

Ultima dată – coincidență bizară - l-am văzut într'o sală de cinematograf de pe bulevardul Elisabeta. Se proiecta un jurnal în care se reprezentau scenele de exaltare ale eroilor din Alcazar, după cucerirea Toledo-ului. Din a treia bancă, în urma mea, - au răbufnit primele aplauze, care apoi au răscolit altele în toată sala prin acea solidaritate nevăzută, însă simțită de toți cei ce iubesc Crucea și pământul strămoșilor lor. În pauză m'am întors să văd cine a fost inițiatorul și mi-am întâlnit privirile cu ale lui Vasile Marin, îmbracat în cămașa verde a credinței lui.

Abia acum îmi explic de ce în acele clipe privirile îi erau înflăcărate, așa cum nu le-am văzut niciodată până atunci.

Încă din acele momente destinul începea să-i descătușeze lanțurile, care îi țineau închis de mult tezaurul de viitoare jertfă a ființei lui, în tranșele dela Majadahonda, în aceeași viziune și batere de inimă pe care i-a inspirat-o camaradul lui, Ion Moța, care se "apropia de Dumnezeu prin faptele vieții sale" – așa cum scria venerabililor săi părinți, în drum spre front, - împrăștiind, într'o supremă sfortare, consacrarea victoriei dela 4 Ianuarie 1937, prin cuvintele: "Roumanie, Espagne, Latinite, Christ".

REVELAȚIA JERTFEI ²⁵²

de Florin ZAHARIA

Frumusețea și valoarea ideilor e asemănătoare poate cu cea a florilor: întreaga măsură le-o dă cadrul în care sunt situate.

Cu atât mai mult jertfa vieții, prin moarte, își găsește deplina valoare și linia pură a simbolului după clipă și după împrejurarea în care s'a împlinit.

Orice jertfa e o fărâcă pământescă din Dumnezeire.

Iar ca să fie și mântuitoare, Dumnezeu e Acela care hotărăște clipa și altarul de pe care ea trebuie să se înalțe ca o flacăra dreptă spre cer.

Isus ca să moară răstignit pe crestele Golgotei, voința Tatălui său a fost, pentru ca astfel jertfa Mântuitorului să rămână peste secole și milenii mai pilduitoare decât dacă ar fi căzut, ucis de vrăjmașii și fariseii credinței, la o margine de drum sau în ascunzișuri de pădure.

Iar Pilat din Pont și sutașii săi, purtându-L cu crucea în spate și răstignindu-L, n'au fost altceva decât însăși unealta Dumnezeiescului Parinte pentru împlinirea jertfei de mai înainte astfel hotărâtă...

Tot așa astăzi, în zilele noastre, cei doi frați de sânge și de tinerețe, care-și sortiseră de mult viața unei jertfe, - ca și atâția alții din Ordinul lor, - și pe care Dumnezeu s'a plecat să le-o primească, - murind acolo, departe, către El cu ultima zvâcnire a inimei, nu și-ar fi putut dori desigur o moarte mai frumoasă și mai plină de simbol.

Astfel încât în însăși potrivirea acelei clipe și a acelui loc pentru împlinirea jertfei lor, stă deplină mărturie a voinței lui Dumnezeu de-a le așeza în așa chip jertfa în fața veacurilor și a neamurilor, încât să fie o veșnică revelație.

Revelație în deosebi pentru neamul nostru pe care ostașul căzut la datorie pe

malul înghețat al Nistrului, tânărul legionar ucis mișelește pe când se închina la mormântul unui camarad care-i precedase jertfa, sau comploturile contra statului nostru creștin și național, - îl lăsaseră încă orb în fața sensului marei înfruntări a Negației, împotriva lui Dumnezeu.

În jertfa creștină în primul rând, - a celor doi legionari, - ceea ce se revelează e deci, că lupta cea mare a noastră trebuie dusă, în adevăr, în primul rând în numele lui Dumnezeu și pentru salvarea cultului și a simbolurilor Sale între noi și pretutindenea pe pământ.

Biruină Dumnezeu și Credința, biruie de la sine Neamul și Statul Național.

Nu oare mai cu seama prin Dumnezeu și prin Credință neamul nostru și-a păstrat ființa sau a biruit în războaie, alcătuiind totdeauna un stat, sufletește și național, unitar chiar peste hotarele politice care-l fracționaseră?

Astăzi, însă, când și hotarele s'au întregit într'un stat unitar, dar în schimb i se macină, dinăuntru și din afară, unitatea sufletească și spirituală, pentru a se ajunge la totala lui dominare politică și economică, - orice alte căi de rezistență și reacțiune sunt mai lungi și mai complicate pentru a se ajunge la reconstituirea națiunii-bloc, decât tot calea sufletului în primul rând.

Și asta numai printr'o reaprinsă Credință creștină strămoșească și printr'o Biserică scoasă din umbra decadențelor, la lumina autorității morale și naționale.

Rubrica *PE LINIA VREMII NOASTRE*

BĂTĂLIA AXELOR ²⁵³

de Mihail MANOILESCU

O nouă noțiune - sau mai exact o nouă imagine - vine să îmbogățească vocabularul nostru politic extern: este imaginea axelor.

Până azi când două state mergeau împreună în politica externă se vorbea de alianța sau de antanta lor. Azi se vorbește scurt, geometric, pseudo-științific de axa capitalelor lor.

Prin urmare există o AXA Paris-Moscova, trecând (geograficește și politicește) prin Praga; după cum există o axă, pe cale de formație, Roma-Berlin și, după cum există o axă veche - dar reînnoită și reîntărită - București-Varșovia. Desigur ideea de axă presupune nu o simplă coincidență momentană de atitudini externe între două State, ci un sistem politic stabil care să lege față cu toate împrejurările și cu toți "terții", cu alte cuvinte un sistem valabil erga omnes.

Și tot așa este sigur că, deoarece nu exista axă decât acolo unde ceva se învarte în jurul ei ca accesoriu, axa rămânând principalul, nu s'ar putea denumi propriu zis axă decât o legătură importantă între State mari, care să constituie un element fix, de anvergură mondială sau europeană.

De acela s'ar putea vorbi mai exact și mai potrivit de axa Roma-Berlin decât de axa București-Varșovia.

Cu toate aceste rezerve asupra terminologiei putem constata că azi politica europeană este determinată de două axe principale: PARIS-PRAGA-MOSCOVA și ROMA-BERLIN.

Desigur un mare rol poate juca azi, în politica europeană, Anglia, cu condiția ca să

vrea să-l joace.

Dar rezerva sa perpetuă și jocul său enigmatic de prietenă a Franței și de... protectoare a Germaniei, face ca Anglia să nu poată fi încadrată realmente într'un sistem stabil. Ea este și prea puternică și prea egoistă și prea... imorală pentruca să poată intra într'un calcul de permanențe.

De aceia, alegând numai ceea ce este fix și necontestat Europa prezintă azi două mari axe: Axa orizontală Paris-Moscova și axa verticală Roma-Berlin. Ele taie Europa în cruce. Ele o împart nu numai politic ci și ideologic.

Axa Paris-Moscova înseamnă ideologie marxistă; axa Roma-Berlin înseamnă ideologia naționalistă.

În jurul carei axe se va învărti omenirea de mâine? Care din ele se va frânge și care va fi axa de otel a secolului?

În jurul acestei întrebări se formulează problematica viitorului european.

Iar acest viitor poate să ne rezerve nu numai o bătălie de idei ci poate și una de atitudine...

Istoria a cunoscut războiul celor două roze... Dar ce înfiorător cataclism ar fi suprema încăerare, care s'ar putea numi mâine: războiul celor două axe!

CONCEPȚIA MIȘCĂRII DE DREAPTA ASUPRA BURGHEZIEI ȘI PROLETARIATULUI ²⁵⁴

Structura și dinamica unui moment de evoluție socială

de Christian PETRESCU

I

Criza economică, al cărei sfârșit pare să-l puncteze semnele de repriză din unele sectoare de activitate, pentru a-și desăvârși evoluția trebuie să fie însoțită și de unele fenomene sociale.

Proporțiile și durata marelui crize mondiale, s'au repercutat adânc asupra vieții sociale. Străbătând criza, omenirea a acumulat o serie de forțe noi de prefacere, deseori divergente, dar cari nu așteaptă astăzi decât momentul și omul care să poată hotărî direcția în această răscruce a istoriei.

Cu toate aparențele cari ascund dinamica unor realități foarte profunde, o nouă mișcare socială s'a produs și este încă în curs. În afară de intervențiile artificiale, structura vieții sociale evoluiază lent, exact în măsura în care devoluiază criza economică. Mișcarea de retragere a acesteia este în mod normal urmată de un efort de reconstrucție, - vom vedea însă dacă în opera de refacere este vorba de o reactualizare a trecutului cu alcătuirea care a precedat criza, sau de o așezare pe cu totul alte baze a vieții omenești sociale.

Pentru că unele ziare (ca de ex: "Timpul" domnului Gafencu, și în general toată presa de stânga), încearcă felurite insinuări pentru a înfățișa mișcarea românească de dreapta ca reprezentantă a unor interese burgheze, reacționare față de pretinsul progresism al proletariatului, ne vedem obligați a aduce unele precizări de poziții pe

²⁵⁴ - Revista "**Lumea Nouă**", București. Anul VI, Nr. 5-6, Mai-Iunie 1937.

care se găsește și înțelege să rămână mișcarea de dreapta cea mai curată și mai autentic românească.

O facem, aceasta, cu atât mai mult cu cât chiar presa românească (de pildă d. Pamfil Șeicaru) socotește că mișcarea de dreapta n'are încă o doctrină, n'are concepte bine definite și nu poate oferi imagini clare asupra proiectelor sale. Vom aduce, pe scurt, aceste precizări, pentru a evita echivocurile pe care le speculează "stânga politică" cu tot arsenalul ei de luptă, și pentru a face unele completări la un sistem de gândire a carui ignorare nu se poate explica numai prin lipsa de informație...

II

Nimeni nu poate tăgădui că trăim unul din cele mai însemnate momente sociale. Importanța lui nu este deloc mai mică decât a celui din 1789, pe care-l egalează și ca jertfe și convulsii, și pe care poate îl și întrece ca valoare față de procesul istoric milenar al omenirii către desăvârșirea așezării sociale. Se pune problema unei alte structuri a colectivităților, și tendințe diametrale de prefacere își dispută influența!

"Stânga" și "dreapta", în cari s'a adunat, prin rectificări, întreg babilonul de puncte de vedere de mai înainte, constituiesc astăzi un aspect simplificat al ciocnirii forțelor de devenire socială. Atât cât ele reprezintă "teorie" ar putea fi discutabile fiecare, cât timp însă ele sunt manifestări actuale ale unor realități sufletesc evolute, pe firul unui lung proces istoric, problema adevărului și deci a biruinței lor nu se mai pune cu aceeași incertitudine ca pentru idei. Numai abstractul a putut legitima cazuistica. Realitățile societății omenești, - fără îndoială: sub impulsul unor idealuri din ce în ce mai clare și mai generale, - vor ratifica numai mișcarea aceea care corespunde mai bine însăși sensului lor de evoluție, împotriva deviațiilor artificiale ale unei logici conștient falsă.

Să cercetăm evoluția istorică a realităților sociale, pentru a ne arăta ele înșile felul în care trebuiesc privite astăzi ca probleme burghezia și proletariatul (categoric care sunt prezentate astăzi, fiecare în parte, drept axe exclusive ale fenomenului de transformare) și pentru a înțelege cât de logic și de coerent se construiește pe baza lor, concepția precisă și completă a mișcării noastre de dreapta.

Împotriva dogmelor clasice ale științelor sociale care au proclamat că o disciplină "științifică" nu are a se interesa decât de fenomene consumate (ca singure obiective) fără a risca anticipări asupra unui moment următor, noi îndrăsnim să pretindem că acest vechiu punct de vedere nu se explică decât prin studiul parțial al materialului social existent. "Științele" sociale au cercetat trecutul cu elementele lui mari și vizibile, dar nu s'au adâncit în prezent și chiar dacă l-ar fi observat și pe el, atenția le-ar fi fost reținută tot numai de vechile puncte de orientare: viziunea statică - neglijând acele forțe nucleare, elementele potențiale care explică dinamica evolutivă a unei societăți.

Dialectica istorică nu se poate urmări decât pe firul valențelor sociale progresiv și subtil completate și schimbate, dar nu prin disecarea fără orizont a câtorva momente sociale.

Dacă se studiază însă atent tot conținutul de forțe, și concrete și virtuale, ale unui moment istoric, se poate desprinde un sens de evoluție și avea indicații asupra momentului următor; și, în mod logic, vor fi legitime unele aprecieri.

Noi credem că numai în acest fel se poate analiza fructuos momentul actual. Pentru a nu complica prea mult punctarea etapelor istorice cu faze intermediare care nu ar contribui decât să confirme sau să accentueze un sens de evoluție marcat precis

de marile perioade, noi ne vom mărgini să privim în mare numai timpul care a precedat revoluția franceză, apoi momentul revoluționar și însfârșit vom încerca să lămurim cuprinsul de forțe și să descifrăm sensul de evoluție al momentului actual, în care se discută atât elementul burghez cât și elementul proletar.

III

Care era structura socială și economică dinaintea de revoluția franceză ?

Cu multe variante de dozaj, mai toate perioadele istorice au reprezentat fenomene și forme de dominație și exploatare a omului de către om.

Împărțirea brută a omenirii în clase diferite a înlesnit procesul istoric de succesiune a stăpânilor.

Clerul s'a răsvrătit împotriva monarhilor absoluți; nobilii împotriva clerului; iar burghezia, când clasa lor a luat contururi mai precise și poate mai puternice, s'au ridicat împotriva nobililor.

Ceiace credem că este interesant să observăm în această evoluție, este aceia că, dacă în succedarea aceasta a regimurilor dealungul veacurilor, apariția regimului clerical și a regimului nobililor au însemnat adevărate fenomene de dominație, - odată cu revoluția franceză care a promovat momentul burghez, nu se mai poate vorbi atât de fenomene de dominație cât de fenomene istorice de eliberare.

Semnificația perspectivei istorice aceasta este: se desleagă, se descătușează treptat din lanțurile de până aci ale vieții sociale, toate acele categorii cari trăiau la periferia ei sau sub un anume nivel suportabil de existență.

Revoluția franceză a însemnat, mai înainte de toate, eliberarea burgheziei ca clasă socială, de sub stăpânirea exagerat de asupritoare a nobilimii și a clerului.

Și cu toate acestea revoluția dela 1789, care este prezentată ca o revoluție burgheză, a avut în începutul ei o radiație mai largă, a avut un sens de masse, colectiv: libertățile... s'au distribuit tuturor; dar firește... în măsuri diferite. Beneficiarul cel mai copios avantajat a fost burghezia. După revoluție, bazată pe ideologia liberală, care, a promovat-o, burghezia s'a dezvoltat continuu și într'un ritm necunoscut până atunci istoriei, conducând la formarea acelei structuri sociale și economice care, în faza culminantă, a ajuns antagonică față de ideea liberală: capitalismul. Și iată cum liberalismul însăși a creiat, sub altă înfățișare, o formă socială pe care o combătuse: dela feudalismul medieval s'a ajuns la feudalismul capitalist.

Dar mai mult încă: tot datorită principiilor liberale care au condus neîncetat burghezia după revoluție, în vreme ce înainte îi servise drept element de declanșare, - burghezia care la începuturile formării sale avea un conținut omogen din punct de vedere național și era articulată solidarist, - a devenit curând polimorfă și în desagregare, complicând prin aceste două consecințe, cum vom vedea, propria sa evoluție în cadrul națiunii respective, și agravând soluțiile.

IV

Dacă din principiile liberale ale revoluției franceze avantajile cele mai mari le-a avut și le are încă burghezia, se poate, pune astăzi problema: mai are interes burghezia să facă revoluție sau să participe la ea?...

Succesiunea istorică a fenomenelor de dominație, de care am vorbit, ar justifica un răspuns negativ. Năruind puterea nobililor, burghezia are tot interesul să-și conserve

poziția de supremație socială. Logica pare impecabilă. Și totuși este eronată. Iată de ce.

Principiile liberale însăși cari au prezidat structura și ascensiunea burgheziei au favorizat în mod fatal și unele fenomene subterane de opoziție și de desagregare, fenomene care au destrămat fundamentarea socială a elementului burghez și i-au limitat pe nesimțite evoluția numai până la un anumit nivel de ridicare și de dominație.

Privind în perspectivă istorică, fenomenul nu ni se pare anormal, ci dimpotrivă. El marchează un stadiu de necontestat progres al omenirii. Gratie ideii liberale s'a putut descătușa o clasă socială, dar tot datorită ei și-au putut face apariția fenomene de contrapondere socială. Începând dela revoluția franceză, care a însemnat un pas gigantic de lărgire a conștiinței sociale, nu s'a mai putut vorbi de fenomene de dominație, ci numai de fenomene de eliberare. Cert: societatea omenească are anumite vicii de construcție istorică pe care lumea le înlătură treptat, în măsura în care existența colectivă devine mai conștientă. Există anumite anomalii sociale cari sunt condamnate filosofic (adevărată bază a colectivităților) și care dispar rând pe rând, cu fiecare perioadă de iluminare.

Revoluția franceză a depășit, ca orizont ideologic, burghezia. Fără îndoială că aceasta a respectat tradiția istorică de a ocupa posturile de dominație. N'a mai putut însă să o facă în vechile proporții, - cu toate că a atins înălțimi cu totul anormale -, tocmai pentru că a reținut-o în oarecare măsură acele fenomene secundare de contrapondere socială cari i-au însoțit evoluția.

Ajunsă la momentul de evoluție în care se găsește astăzi, burghezia are să rezolve o problemă esențială pe care nu o poate înlătura, pentru că este vorba de un nou pas înainte, în istorie: i se va opune sau va participa la el? Iată care credem noi că este miezul momentului social prezent.

În adevăr, înțeleasă simplist, logica istoriei ar arăta că în mod normal după burghezie, în seria fenomenelor de dominație, vine acuma rândul proletariatului. Proletariatul trebuie să conducă societatea omenească, - și întrucât el constituie ultimul strat desrobit, dominația lui formează și adevărata, definitivă formă de viață colectivă. Aceasta este teza socialistă, teza "de stânga".

Pe această logică bazează "stânga" credința că o parte din burghezia românească se îndreaptă către extrema socialistă (decă către realizarea dominației proletare), iar altă parte se cantonează în spatele mișcării "de dreapta", care o apără silindu-se să mențină structura actuală.

Teza aceasta este profund falsă și nesinceră, mai ales nesinceră, pentru că demonstrația este vădit tendențioasă. În fond, stânga, prin componența ei străină de nația românească și cu ajutorul românilor inconștienți, se silește să speculeze în favoarea ei un moment social, provocând și întreținând prin ea, un fenomen istoric, care nu se mai poate manifesta ca înainte de 1789.

Dacă nu luăm cuvântul "revoluție" numai în înțelesul de frământare socială cu vărsări de sânge și înstăpâniri despotice, ci în semnificația lui de transformare importantă, de nouă etapă de progres în structurarea socială, - noi credem că burghezia noastră va participa la această revoluție a secolului al XX-lea. Nu i se va opune, cum insinuiază presa de stânga, și dreapta nu o va sprijini, pentru câteva motive cari nouă ni se pare că se desprind și se disting foarte vizibil din evoluția istorică a societății.

1. Mai întâiu pentru că burghezia nu s'a putut păstra nealterată în configurația ei

de clasă.

Datorită chiar principiilor liberale cari au promovat-o, s'a format deasupra burgheziei o altă structură, de sens, de instituțiuni, de spirit și de metodă capitaliste, care domina însăși burghezia.

Născută din libertate, această suprastructură socială (de esență economică) oficiază împotriva libertății.

Oricât s'ar spune că burghezia este o clasă fără limite de dezvoltare, ea nu poate fi confundată cu supra-structura capitalistă de care vorbim. Burghezia presupune un anumit nivel mediu de viață, anumite preocupări și tendințe temperate. Pe când capitalismul, în afară de îmbibarea întregii societăți cu o anumită mentalitate și un anumit spirit, generalizate, a creat și o nouă aristocrație, o adevărată nobilime capitalistă, care domină și asuprește ca cea mai autentică nobilime feudală.

Este foarte firesc ca burghezia, care se găsește sub raza de influență directă a acestei nobilime capitaliste, cu puteri medievale, să se simtă înăbușită în existența ei și să caute a se descătușa, tinzând din nou către un fenomen de eliberare.

2. Cu atât mai mult cu cât, în special în mediul nostru românesc, situația se complică cu elemente noi.

Am arătat la început că unul din fenomenele secundare ale dinamicii sociale de eliberare burgheză, prin intervenția ideologiei liberale, a fost desomogenizarea burgheziei.

Favorizate de liberalism, s'au introdus în corpurile naționale burgheze elemente streine de corpul națiunii, dându-i un conținut uman și spiritual polimorf.

Înalta tensiune a epocii noastre se explică și prin naționalismul care orientează fiecare pas de noi transformări.

Ori, problema naționalistă se grefează și asupra fenomenului de polimorfism al burgheziei.

Este cu desăvârșire imposibil ca burghezia românească să rămână indiferentă la metamorfozarea structurală a economiei noastre naționale, pentru că este pusă în joc însăși existența ei. Ca români, burghejii vor fi antrenați de spiritualitatea naționalistă colectivă.

Burghezia românească va participa deci la revoluția veacului nostru, dar nu așezându-se la "stânga", și nici la ceiace aceasta înțelege prin "dreapta", - ci, prin firea lucrurilor, în lagărul naționaliștilor. Ceiace însă nu însemnează că burghezia noastră devine "extremistă", pentru că dreapta naționalistă însăși, - cum vom arăta, - nu este orientată rasist, ci colectiv.

Burghezia va căuta în mod firesc să se apere, conservând atât cât a putut câștiga grație ideologiei liberale. Este un gest nespecific: instinctiv.

Dar mișcarea de dreapta nu o va apăra ca burghezie, ci ca masă de elemente românești în fața fenomenului anormal de congestionare prin elemente alogene.

Dreapta românească nu privește problema burgheziei ca o problemă de clasă, ci ca o problemă națională.

Cu atât mai mult cu cât polimorfismul burghez se complică prin acea aristocrație capitalistă de care am vorbit și care nici ea nu este românească, și deaceia pune termenii problemei cu și mai mare gravitate.

3. Alt motiv de participare a burgheziei românești la un nou salt înainte către desăvârșirea așezării sociale, îl dă un fenomen care este unic în istorie prin calitatea și prin dimensiunile lui sociale: intelectualizarea vieții sociale în genere (și a vieții

economice în particular).

Nu este vorba aci de o calificare de suprafață, ci de o punere în evidență a unui fenomen de mare profunzime, care este prea mult ignorat, căruia nu i se dă importanța ce i se cuvine și din care, firește, nici nu se scot concluziile cele mai interesante.

Șomajul intelectual (și în înțelesul just și în cel mai puțin pretențios al cuvântului) nu a fost cunoscut până acum de toată istoria lumii. Și apariția lui este tocmai de aceia semnificativă istoricește, pentru că marchează substanțial o nouă perioadă în evoluția omenirii. El nu este un fenomen izolat și trecător, ci afară de poziția lui anormală ca fenomen morbid prin imposibilitatea de absorbiție și de utilizare automată a tuturor elementelor cu pregătire intelectuală, - șomajul acesta intelectual reprezintă în fond înălțarea omenirii pe o treaptă mai sus în destinul ei spiritual.

Șomajul în sine este o anomalie, care dovedește și ea un viciu de constituție al vieții colective, dar aspectul lui intelectual denotă un progres spiritual al omenirii, menit să aibă considerabile influențe asupra existenței sociale.

Prin loturile din ce în ce mai masive de elemente cu pregătire intelectuală pe cari atâtea școli le varsă în toate straturile societății, colectivitatea națională începe a fi privită nu numai instinctiv și în cercul limitat al intereselor personale, ci tinde a fi înțeleasă rațional, prin prisma marilor interese ale națiunii și ale moralei.

Se formează o nouă conștiință socială. Ea este în cea mai mare parte datorită tineretului. Intelectualizarea acestuia, față de vâscozitatea mediului social care îl împiedică să se desvolte potrivit, a contribuit să dea o stare de tensiune din care se resimte astăzi țara întreagă.

Tineretul s'a ridicat prin cultura lui, la trepte înalte de înțelegere a vieții naționale, știind să o privească totdeauna din puncte de reper morale. Dacă adăugăm instinctul propriu tineretului de a sezisa cu predilecție și cu incomparabilă claritate chestiunile de anticipare, de devenire, precum și avântul lui idealist, înțelegem de ce mișcarea de dreapta a tineretului românesc s'a așezat exact în centrul problemelor în discuție în acest însemnat moment social.

Dar mai important este faptul că ridicarea aceasta de nivel a concepțiilor de viață a radiat puternic dela tineret la masa populară și în special la burghezie.

Polarizarea masivă a voturilor în jurul tuturor mișcărilor de dreapta (mai mult sau mai puțin tinere și înnoitoare) este perfect indicativă din acest punct de vedere. La fel admirabilele adeziuni ale poporului, atât de impresionante și de elocvente prin spontaneitatea lor limpede, la inițiativele de munca și înălțare românească ale mișcării verzi, dovedesc cu prisosință pătrunderea și împuternicirea altor concepte de viață: religioasă, eroică, etică, solidaristă, organizată.

Fenomenul de intelectualizare a vieții sociale este în creștere și îmbracă forme variate asupra cărora nu am putea stăruia aci. Trebuie însă să i se dea toată importanța epocală pe care o are.

El dă existenței naționale altă bază spirituală, alte direcții de evoluție și alte idealuri de atins. Regenerarea morală și spirituală va crea o altă lume românească.

Spiritualizarea aceasta progresivă (al carei gigantic pas înainte, lumea de mâine îl va datori trudei și jertfelor tineretului de astăzi), în loc să provoace desagregarea socială, determină dimpotrivă o înmănunchiere din ce în ce mai adâncă, venind din ce în ce de mai sus.

Și apoi, această crescândă superiorizare calitativă a societății noastre românești, prin desvoltarea conștiinței sociale și prin înălțarea valorilor spirituale, dinamizează colectivitatea națională, o stimulează la o viteză de evoluție diferită și ca

ritm și ca direcție de cea de până aci. Prin urmare și din acest punct de vedere, burghezia va fi antrenată de fenomenul de restructurare al societății. De îndată ce nu i se opune obiectivelor lui materiale (pentru că altfel ar pierde mai mult) și în același timp se încadrează perfect obiectivelor lui spirituale, burghezia va fi un element sigur de participare la "revoluția" care trebuie să dea deslegare unuia din cele mai importante fenomene sociale ale istoriei. Cele trei puncte de mai sus credem că aduc o demonstrație îndestulătoare.

Burghezia va fi luată de un curent care clocotește pornind de sub ea, dar care țintește dincolo de ea.

V

Luând ca premiză cele câteva etape istorice pe care le-am analizat sumar și noi, logica socialistă, - logica "stângii", - scoate concluzia că, după cum am avut o perioadă a nobililor, una a burgheziei, este astăzi inevitabil să urmeze una a proletariatului, care pare să aibă și toate atributele definitivului.

Partidele noastre de stânga cuprind și țărănimea în cadrul acestei concluzii, însă o fac cu totul nesincer, numai ca platformă politică, și fără concepții clare. Se pun deci tot pe tema succesiunii fenomenelor de dominație de care am vorbit.

Este firesc, atunci, ca dreapta românească să-și pună întrebarea: pe firul istoric dispare momentul burghez pentru a-și face apariție, cine? momentul proletar?... Concluzia aceasta are aparente de logică: cler, nobili, burghezie, proletariat!... Succesiunea este foarte normală!...

Decât că aprofundând în esența lor etapele istorice rare explică momentul actual, fără să ne mărginim a judeca, după manifestările superficiale și trecătoare, ajungem la cu totul alte încheeri.

Să precizăm cum credem noi ca se pune și această problemă în cadrul concepției mișcării românești de dreapta. Ce ne arată istoria privitor la epoca prerevoluționară, la perioada frământărilor dela 1789 și la cea care i-a urmat?

Că exista un sistem social de suprapuneri rigide, spoliatoare și sufocante de clase, că burghezia a căutat să-l nărue, desigur pentru a ocupa ea pozițiile de comandă, dar și pentru a răspândi o serie de idei și forme sociale noi cari în sânul ei germinaseră. Cum am arătat și mai sus, nu era atât vorba de un nou fenomen de dominație (al cărui ciclu s'a închis istoricește la 1789) cât de un fenomen de eliberare (al cărui ciclu s'a deschis la 1789).

Aparițiile forțelor secundare de contrapondere socială au împiedecat burghezia în încercările ei inițiale de a repeta istoria printr'o nouă dominație de clasă, și au silit-o ca în tot cursul veacului al XX-lea să-și ocupe și să-și desvolte rolul ei anume în societate.

Prin urmare adevărul istoric este că revoluția franceză a însemnat un fenomen de eliberare, însoțit însă și prelungit de un fenomen de încadrare socială a burgheziei. Burghezia care, datorită vechiului sistem social, era silită să rămână oarecum la periferia vieții colective într'o anumită perioadă din trecut, s'a desrobot prin revoluția franceză, s'a descătușat de verigile sociale care o imobilizau și s'a încadrat organic în societate, în care și-a extins cadrul și și-a amplificat activitatea.

Deci un fenomen de eliberare socială însoțit de un fenomen de încadrare **FUNCȚIONALĂ** a burgheziei: acesta este sensul profund al revoluției franceze și al perioadei care i-a urmat.

Clasele sociale s'au integrat funcțional în măsura în care s'au eliberat și s'au

eliberat efectiv numai în măsura în care s'au integrat funcțional.

Trebuie înțeles bine că este vorba de un fenomen de creștere socială, o fază naturală a dezvoltării ei organice, care nu poate fi falsificată cu construcțiile artificiale ale "stângii".

VI

Care poate să fie atunci perspectiva de evoluție privitoare la proletariat?

Fără îndoială că proletariatul constituie astăzi un strat social căruia prin maturizarea aceia intelectuală de care am vorbit, i-a venit rândul la eliberare. Revoluția franceză a fost, necontestat, de efect social, însă mai mult în principiu.

Astăzi sfera socialului trebuie mărită practic. Proletariatul are drept să fie eliberat de cătușele care îi îngreuiază fără drept viața. Dar eliberarea lui nu se mai poate face pentru a se așeza în vârful scării sociale, dominând despotic și haotic ca în Rusia Sovietică (care a realizat un sistem social hibrid și inconsistent), ci pentru a se încadra și el FUNCȚIONAL, ca și burghezia, în ansamblul unei societăți naturale: NAȚIUNEA.

Viziunea socialistă a viitorului, ca victorie de clasă, este o absurditate pe care, de acum încolo, conștiința socială n'o mai tolerează. Baza ei de crescândă spiritualizare reacționează prompt.

Nu a izbutit burghezia să domine, nu va izbuti nici proletariatul. Înțelepciunea istoriei este mai mare decât a oricărui trepăduș politic cu doctrina pompată la cerere de dogmatica (tendențios simplistă) a marxismului.

Mișcarea de dreapta va susține prin urmare din toate puterile sale eliberarea proletariatului. Însă pentru a-și căpata drepturile lui firești, de ordin funcțional, în societate, nu pentru a-l ajuta (cum vrea "stânga") să devină un nou despot.

Căci trebuie să desprindem o altă învățătură pe care nouă ni se pare că o dă clar evoluția istorică: fenomenele de eliberare și de încadrare funcțională sunt realizări progresive ale ideii de libertate, încadrată însă de ideea de justiție, fără de care aceia, din punct de vedere social, este o păgubitoare utopie.

Pătrunderea și a proletariatului în societate, îngemănarea lui funcțională, după burghezie, trebuie să însemneze un nou pas înainte pe singura cale care poate însemna progres: organicitatea vieții colective. Este singura direcție de viață și de dreptate. De o succesiune în dominație a proletariatului nu mai poate fi vorba. Noi respingem tot ce este nefiresc și strică armonia creatoare a națiunii.

Dealtfel, în acelaș sens de devenire, din vasta panoramă a istoriei noi observăm că datorită fenomenelor de eliberare și de îngemănare funcțională, se petrece un alt lucru deosebit de interesant, fenomenul de dispariție a claselor sociale și de apariție, din ce în ce mai concret reliefată, a funcțiunilor în cadrul vieții colective naționale.

Clasele sociale trăiau suprapuse. Funcțiunile nu pot trăi așa. Ele se articulează organic, adică se condiționează reciproc, și orizontal și ierarhic.

Funcțiunile, în cadrul vieții naționale, impun neapărat și cu toată autoritatea pe care le-o dă etapa istorică: ORGANIZAREA.

Se înțelege atunci ușor de ce în concepția noastră, a mișcării de dreapta, principiul organizării apare cu toată puterea unei incontestabile logici istorice și deține o importanță esențială. Pe spiritualitatea nouă pe care a zămislit-o momentul și pe organizarea care caută să o traducă în fapt, se bazează imaginea dreptei asupra României de mâine.

Țara noastră nouă, - așa cum o impune însăși evoluția istorică pe care am urmărit-

o - nu va cunoaște nici dominația burgheziei, nici a provocatorului, ci splendida înfățișare a unei armonii naționale, viguros cadentată de toate categoriile țării, pe drumul de creație al unui măreț destin istoric.

VII

Organicismul național credem că apare destul de limpede, în urma lămuririlor pe cari le-am dat pe scurt mai sus, ca unul din noile imperative ale secolului al XX-lea. El reprezintă o nouă etapă de progres a omenirii, la care vor ajunge toate popoarele ei, după răstimpuri deosebite. Lumea întregă, sub aspecte felurite, a intrat într'o fază de solidaritate, care ea însăși este o modalitate superioară de existență colectivă, dar trebuie înțeleasă mai ales în fundamentul ei moral, ca o formă dinamică a ideii de justiție.

Solidaritatea este un aspect al justiției sociale. Evoluția practică a sistemelor sociale conduce evident și hotărât înspre ea. Sensul este colectiv. Noi am văzut cât de clar se deslușește sensul acesta al dezvoltării istorice fenomene de eliberare și de integrare funcțională, convergența lor în ideea de solidaritate, iar aceasta solicitând logic principiul organizării.

Concepția mișcării de dreapta noi o construim pe însăși acest fenomen de creștere al poporului românesc, în realitatea lui activă, vie. În afară de marile adevăruri cari ne transcend și pe cari le primim ca date fixe și inderogabile ale existenței, noi nu lucrăm cu abstracțiuni, nu privim și nu conchidem prin logica lor.

Nevoia de a solidariza, prin sistematizarea întregei economii naționale, toate puterile de creație, toate elementele și toți factorii cari o alcătuiesc, au condus firesc la concepția unui alt tip de Stat.

Mișcarea de dreapta, aceia adevărată, nu este un partid. Dacă trebuie să se boteze, câte odată, așa, o face pentru a putea lupta, dela egal, cu forțe cari i se opun și cari uneltesc în umbra unor anumite privilegii. Dreapta românească este un curent de transformare, o mișcare socială, un fenomen istoric, complex prin origina și prin forțele variate cari se adună în albia lui.

Dreapta este o voință colectivă de prefacere. (Stânga?... O ambiție minoritară de a se ridica aristocratic pe spinarea democrației).

Tocmai deaceia, pe când partidele se formează pe bază de interese (idei și programe sunt simple ritualuri tradiționale, fără importanță), mișcarea se naște prin idealuri. Idealurile comune.

Singura comunizare eficace și naturală este a spiritului. Ea nu coboară. Înălță! Ea nu învrăjbește. Apropie! Și ea nu oprește pe loc. Poartă înainte ! Și n'are margini. Prin această credință, dreapta românească este spiritualistă. Este etică. Noi credem în voia și în puterea lui Dumnezeu, și credem în valorile spirituale, credem în valorile morale. Pe baza lor înțelegem să reînnoim nesfârșitele puteri de viață și de creație ale poporului românesc.

Și ele impun armonia funcțională a activităților economice, sociale, culturale, artistice etc., în cadrul economiei naționale. Noi recunoaștem națiunea ca singura formație politică naturală, în sânul căreia se petrec fenomenele de viață autentică ale omenirii. Ca atare ea constituie, ca, colectivitate, obiectivul eforturilor pentru progres. Nu în înțelesul unei entități abstracte, luate ca scop, ci ca realitate socială a cărei dezvoltare noi ținem să fie organică, adică, sincronică și unitară pentru toate elementele ei de muncă. Este firesc deci ca mișcarea de dreapta să fie totalitară în sensul dimensional al preocupărilor sale: ea înțelege să armonizeze toate categoriile

active în sânul economiei naționale, făcându-le să participe în cât mai largă și mai justă măsură la valorile produse, dar sistematizându-le adecuat într'o formație organică ridicată pe solidaritate și pe ierarhie.

Sistemul corporatist corespunde cel mai bine acestor obiective de atins. Fără să fie un scop în sine, ci numai mijlocul optim pentru a realiza țeluri la cari "automatismul liberal" nu poate ajunge niciodată, corporatismul este însușit de dreapta românească ca un concept de organizare adecuată marilor sale obiective.

Corporatismul nu este un tipar, ci un principiu. De aceea, ca înfăptuire concretă pe baza realităților noastre românești, el va reprezenta o valoare autentică, proprie. Cine vorbește de imitație, nu cunoaște realitățile naționale, nu-și dă seama de comorile noastre sufletești cari vor circula prin ele, după descătușare, și nu pricepe nimic din rostul hotărâtor al unui cadru perfect de ordine.

Statul, de care vorbeam la început, se înalță refăcut, din elementele tuturor principiilor pe cari doar le-am înșirat scheletic mai sus. Statul cel nou românesc nu va mai fi o abstracție, adică o personalitate juridică închipuită" cum tot bat apa în piuă juriștii de modă veche; va fi și el un organism viu, un reflex direct al activităților cari se desfășoară în economia națională. Corporațiile vor transmite Statului ritmul și toată puterea de viață a acesteia. Nu va fi Statul intervenient, pentru că nu va sta deasupra națiunii, nu o va domina din afară de ea. Prin corporații, prin întreg sistemul de organizare și prin circulația intensă de valori spirituale și morale dela Stat la națiune și dela națiune la Stat, Statul nu va fi altceva decât națiunea însăși și se va identifica cu ea. Cu zbuciumul ei, cu interesele ei, cu idealurile ei.

Miscarea de dreapta nu va da României celei noi un Stat de clasă, ci un Stat totalitar, al națiunii întregi. Un Stat purtător de griji, de dreptate și de idealuri. Un Stat care va crede în Dumnezeu ca și oamenii.

VIII

Seamănă, care, aceste caractere cu acele ale Statului liberal sau ale celui socialist? Noi nu aflăm puncte de contact nici cu socialismul, care însemnează prin excelență exclusivism și combativitate de clasă, nici cu regimul burghez care, sub mitul ideologiei liberale, ascunde și el caractere și veleități de dominație clasistă.

Dece, atunci, se răspândesc pe tot locul atâtea trudite încercări de a înfățișa mișcarea de dreapta ca pe un curent al burgheziei ori al capitalismului?... Dece se ignorează sau, nu se înțeleg rosturile adânci ale unei frământări istorice?... Dar în fapt nu este vorba de o neînțelegere a problemei și a pozițiilor noastre, ci de o totală și revoltătoare falsitate (demnă de pedeapsă): una din micimile politice de clasă, clasa politicianilor.

Clasa politicianilor este cea care își apără privilegiile și nu se vrea doborâtă, nu burghezia. Clasa politicianilor speculează cu falsă logică, veleitățile proletariatului. Clasa politicianilor vrea să mențină fenomenul ei de dominație, fără să se încadreze funcțional, prin muncă, în rândurile atâtor muncitori din națiunea activă.

Clasa politicianilor trebuie doborâtă. Nu burghezia. Nici proletariatul.

Iată adevărurile luminoase ale mișcării noastre de dreapta. Iată temeiurile biruinței sale și ale înălțării neamului românesc!

Cine nu le înțelege? Cine nu le admite?...

ÎNGRIJORĂRI NAȚIONALISTE ²⁵⁵

de Mihail MANOILESCU

Între cei preocupați de gândul unei Români, care să se ridice deasupra mediocrității politicianiste s'a ivit de câțeva vreme o stranie îngrijorare.

Este îngrijorarea că îmbunătățirea situației economice ar putea să paralizeze orice avânt revoluționar și să aducă unele rezultate gospodărești bune, care să consolideze sistemul politic actual. Desigur această îngrijorare are temeiul ei. Oricât am voi să repudiem materialismul marxist, care explică toate mișcările colective prin cauze și interese strict economice, trebuie totuși să recunoaștem că este mai ușor să faci o revoluție într'o epocă de mizerie decât în una de prosperitate.

Fascismul s'a născut și s'a ridicat ca o forță într'o epocă de dezordine economică și de haos social, iar național-socialismul a cucerit Statul german numai după ce criza economică atinsese punctul său maximum iar Germania avea șase milioane de șomeuri.

Nu mai vorbim de împrejurările de azi și de totdeauna - din alte țări mai mici care nu arată decât arareori exemplele unor revoluții care să triumfe în plină ascensiune și înflorire economică.

Care sunt, acum, împrejurările de la noi?

În țara noastră mișcarea de dreapta se altoește, într'o bună măsură, pe un număr de intelectuali români, care nu și-au putut găsi o întrebuintă demnă de puterile lor reale, în cadrul actualului sistem politic și care au venit să îngroașe rândurile ideologilor și visătorilor primi inițiatori al luptei naționale a Statului. Mai mult decât atât, perspectivele de înrădăcinare și de răspândire a ideilor de dreapta în orașele ca și în satele noastre atârnă într'o mare măsură de starea de nemulțumire a masselor românești.

Când țaranul are porumb în pățul și când găsește preț bun pentru dânsul este mai puțin accesibil ideilor radicale. Iar când orășanul are slujbă sau clienți la prăvălie nu se mai arată prea chinuit de viitorul țării și de idealurile ei superioare.

Cu un cuvânt, dacă pentru o restrânsă minoritate idealistă se poate concepe o revoluție cu toate sacrificiile ei, numai pentru a ridica o țară din lânchezeală către culmi de realizări naționale superioare, pentru marile masse revoluția nu începe decât în fața disperării și a pericolului fiziologic.

O elită poate face o revoluție pentru a trece de la mediocritate la strălucire națională; masele nu fac revoluții decât pentru a trece de la mizerie la mediocritate.

Or, epoca pe care o trăim acum înseamnă - în țara noastră ca și în celelalte țări - ridicarea de la mizerie către o anumită mediocritate economică menită să împace pe mulți...

După ce, cu anul 1932, am trecut prin punctul cel mai scăzut și mai opriment al crizei mondiale, de atunci încoace fiecare an aduce câte o îmbunătățire.

Și astfel în anul acesta putem ajunge - grație valului general al conjuncturei mondiale, grație comenzilor de armament ale Statului și grație unei recolte care se anunță bună - să atingem și să întrecem în multe domenii rezultatele economice de la 1929 dinaintea crizei, rezultate care sunt de altfel de mult întrecute pentru unele industrii speciale.

Aceasta nu va fi fără urmări importante pentru viața noastră socială și politică.

Se va confirma și mai mult iluzia că norocosul guvern Tătăărăscu este făuritorul unei soarte mai bune pentru țară, că sistemul nostru politic nu este, la urma urmei, atât de rău dacă îngăduie excedențe în balanța comercială și că este mai cuminte să ne oprim la ce avem și la ce știm, decât să ne aruncăm în formule politice necunoscute.

Și iată cum în locul dinamismului revoluționar scontat de dreapta românească, vom putea cădea într'un fel de conservatism static și prudent, favorabil menținerii unui statu quo politic fără orizont și fără ideal.

Iar valul idealist al dreptei românești și în special al mișcării tinere, caracterizată prin voință și sacrificiu, va putea fi tăiat și sfărâmat de valul materialist al conjuncturei.

Iată ceia ce poate constitui motive de îngrijorare pentru oamenii obicinuiți să citească exact în cartea vremii...

Iată ceia ce poate trezi îndoială în certitudinea ascensiunii dreptei și a triumfului ei apropiat.

Tot ceea ce am arătat până acum s'ar părea că duce la un pesimism definitiv și la concluzia că dreapta își vede căile închise spre viitor.

S'ar părea... dacă ambianța națională și internațională s'ar reduce aproape exclusiv la cadrul economic și dacă mișcările de dreapta n'ar avea nici o înțelegere pentru noua evoluție economică și n'ar ști să-i corijeze efectele politice printr'o nouă direcție și o nouă tactică.

Iată de ce când vom vorbi de aceste lucruri vom fi datori să răspundem și la o altă întrebare, care - în mod firesc - va naște în mintea cititorului.

Dacă - cum am presupus - chiar sub regimul actual situația țării se va putea îmbunătăți simțitor, de ce ar mai fi necesară revoluția naționalistă? Este oare patriotic și cuminte a dori revoluția cu orice preț, revoluția pentru revoluție ?

Pentru a înțelege gândul și sufletul din care se trage idealul dreptei trebuie să pornim mai de departe. Naționalismul românesc nu este și n'a fost niciodată o chestiune de stomac.

Acest naționalism este o mărturisire a chinului interior a celor mai buni dintre români de a afirma în chip culminant și pur de orice atingere, ființa românească.

Or, această ființă românească, acest eu românesc, acest ethos de care vorbesc pedant învățații, nu se poate afirma în noua Românie, nici în epoci de depresiune nici în epoci de ascensiune economică.

Oare n'am mai avut noi în România de după războiu epoci de reală prosperitate cum a fost perioada de la 1923 la 1929? Și oare în acest timp în care România a putut face unele progrese românismul n'a dat nimic înapoi?

În această antiteză pe care o conține viața economică însăși, între populația României, care poate cunoaște binefacerile avântului economic și Românii din România, care se împărtășesc prea puțin din ele, stă particularitatea fenomenului sociologic și național românesc.

Pe noi "conjunctura" nu ne influențează ca pe alte țări, fiindcă la noi prosperitatea economică înseamnă numai prosperitatea unei minorități iar nu a masselor românești și a intelectualității românești.

Deacea orice val conjunctural favorabil la noi nu face decât să accentueze și mai mult contrastul, între stăpânitorii economiei, care sunt străinii și robii ei, care sunt românii.

Un exemplu va lămuri și mai bine această situație.

Am avut atâția ani prosperi înainte de marea criză pronunțată în 1930...

Ce s'a întâmplat atunci cu agricultura noastră, care rămâne partea cea mai românească a economiei noastre naționale?

Agricultura a mers atât de rău, încât țărănimii și marii proprietari români (câți mai sunt și cum mai sunt!) s'au îndatorat până la ruină bancherilor - în majoritate evrei și minoritari - din orașe!

Bilanțul mării prosperități "generale" a fost robirea agriculturii românești la finanța evreiască.

Dacă nu intervenea conversiunea - care a fost incontestabil o măsură revoluționară - am fi asistat la falimentul țărănimii românești provocat de străinii stăpânitorii economici ai țării!

Căci chiar dacă nu se producea criza mondială, țărani tot n'ar fi fost în stare să plătească vreodată cele 80 miliarde datorii, care reclamau peste 20 miliarde pe an dobânzi și ruina țărănimii ar fi venit în orice clipă dar ce paradoxale forme ia fenomenul românesc pentru cercetătorul obicinut să gândească la Germania, la Italia sau la Franța, care se prezintă și din punct de vedere etnic, ca și din punct de vedere economic, ca niște țări unitare.

Căci la noi trebuie să înțelegem odată pentru totdeauna că dacă economicește suntem o singură țară, etnicește și sufletește noi constituim două țări care coexistă pe acelaș teritoriu: țara Românilor și țara... celorlalți.

Dar cei pe care îi interesează numai țara Românilor și soarta ei, nu se pot mulțumi cu prosperitatea "generală" și cu progresul "general" al României.

Pentru ei problema infirmității românești, a suferinței românești, și o umilinței românești rămâne mai departe, întreagă, oricât de frumoase ar fi rezultatele economice "generale" înregistrate de curbele conjuncturei.

Iată de ce, pentru noi, chiar privind chestiunea rece și științific, avântul dinamic al naționalismului românesc revoluționar nu poate fi distrus - ci cel mult, în chip trecător diminuat - prin prosperitatea economică care se anunță.

Faptul că un număr de intelectuali români vor putea căpăta - cum spune poporul: "de milă sau de silă" - câteva mizerabile locuri de mici funcționari în întreprinderile evreiești nu va rezolva nici măcar problema economică a tineretului românesc, necum problema sa sufletească.

Pentru materialistii din toată lumea și de la noi trebuie să spunem că ei nu înțeleg nimic - dar absolut nimic - din fenomenul dreptei românești dacă nu își dau seamă ca revendicările dreptei sunt de ordin ideal și că nemulțumirea nu are în ea nimic egoist.

Naționalismul românesc revendică totul pentru neam. Și această revendicare rămâne vecinic actuală până la triumful său.

Desigur că această atitudine sufletească și această concepție trebuie să fie evidențiată și în chip concret și viu, de către mișcările naționaliste.

De aceste mișcări atârnă ca în pedagogia lor politică față de masse să pue accentul din ce în ce mai mult - nu pe mizeria românilor care poate să se atenueze, ci pe

umilința și suferința românilor în propria lor țară, care se vedește permanentă și neatârnoacă de fluctuațiile economice.

Și, în aceeași ordine de idei, dreapta românească trebuie să facă să pătrundă în inimile românilor convingerea că toată activitatea noastră și tot nivelul vieții noastre naționale vădesc - în ciuda oricăror progrese de suprafață, scăderi și lipsuri înfiorătoare, care ne pun cu mult în urma națiunilor lumii, care și-au dat o organizare naționalistă și totalitară.

În această privință curentele naționaliste nu par să-și fi înțeles îndeajuns datoria. Ele nu au dezvoltat - de pildă ca mișcarea rexistă - o acțiune energetică de dezvoltare a tuturor turpitudinilor politicianismului și nu au dus prin șefii lor cu autoritate, campanii parlamentare și - cât se poate - de presă, pentru a denunța țării păcatele regimului pe care vor să-l dărâme.

Dacă ar fi făcut asta lumea ar fi ajuns să recunoască ca un motiv suficient de dărâmare a lumii vechi propriile ei turpitudini și n'ar fi existat pericolul ca un mic spor de confort social pe care împrejurările economice l-ar putea oferi în cadrul acestei lumi, să atenueze capacitate revoluționară a masselor.

Dar dacă naționalismul românesc va triumfa totuși, cu certitudine împotriva vântului potrivnic al realităților economice este și pentru alt motiv.

În ambianța europeană de azi noi suntem, politicește și sufletește, atârnoacă de ce se întâmplă în marile țări ale Europei care formează climatul nostru continental.

Iar din acestea vin semne că dreapta va învinge - chiar cu unele întârzieri - pretutindeni.

Dar despre aceasta, altădată.

PE LINIA VREMII NOASTRE

CRONICI DIVERSE ²⁵⁶

+ *Cum să-i zicem?* +

de G. V.

Există aci în București un mausoleu în care sunt depuse rămășițele pământești a celor doi eroi legionari, morți pentru creștinătate pe frontul spaniol al ideii naționale.

Oricare ar fi credința noastră, oricare ar fi ideile pe care le servim, de acest mormânt nu putem să nu vorbim cu respect și așa s'au petrecut lucrurile până acuma. O publicație scoasă de tinerii național-tărăniști, dintre care unul secretar particular al d-lui Mihalache, publică la rubrica "Polemici" această informație:

"După ce au dat alarma, legionarii cari păzeau mausoleul trăsnet, au fost înlocuiți imediat. Ei cereau insistent aceasta, pentru a-și schimba lingerie".

Știți cu toții faptul. Un trăsnet a incendiat mausoleul care a ars complet, rămânând numai coloana centrală cu sf. Cruce care, deși din lemn, n'a fost atinsă de foc.

Și tineretul național-țărănist iată ce a putut să rețină din toată această întâmplare la auzul căreia, țărani aceia în numele cărora se comit toate nelegiuirile național-

²⁵⁶ - Revista "**Lumea Nouă**", București. Anul VI, Nr. 7-8, Iulie-August 1937.

țărăniște, s'ar descoperi și ar face, cu evlavie, semnul sf. Cruci.
Am fi voit să calificăm acest oribil gest, dar cum să-i zicem?

+ *Înstreinatul* +

de C. N.

A plecat din țară cu faima rea ce pe nedrept, după părerea noastră i-o dăduse Vintilă Brătianu, atunci când a încercat să tocmească nou așezământ de biruri în România întregită. A avut norocul să fie prețuit de streini, așa cum nu fusese prețuit în țară. Si atunci roata s'a întors: și cei din țară, l'au prețuit de data aceasta mai mult de cât se cuvenea.

Și, văzând că prețuirea din țară atârână de cea din afară, n'a mai umblat decât după aceasta din urmă. Pe de altă parte a început să creadă singur, că e omul providențial, singurul om care poate și trebuie să hotărască în trebile din afară. Și astfel s'a închegat cercul vițios: Avea nevoie din ce în ce mai mult de prețuirea streinilor pentru a stăpâni trebile din afară ale țării și trebuia să stăpânească din ce în ce mai mult aceste trebi, pentru a putea fi din ce în ce mai mult prețuit de străini. De aceia, ani de zile țara a fost cărată ca o turmă de oi pe toate meleagurile, când în dușmănie, când în dragoste la toartă cu Rușii. Și aceasta numai fiindcă interesul de a fi prețuit de streini el, solul nostru, cerea așa.

Căci, ce e mai grav, tot căutând la streini, se înstreinase de țară. Nu numai că, Ministru al trebilor din afară, nu stătea la Ministerul său și orânduia totul din streinătate, nu numai că pierduse orice legătură cu țara, nu numai că făcea totul "prin corespondență", dar nici măcar timpul de odihnă nu și-l petrecea în țară. Nu a simțit o singură dată nevoia să mai trăiască la vre-un conac românesc, să miroasă miriștea cu snopii de curând secerăți: nu a simțit o singură dată nevoia să respire aerul codrilor, care au adăpostit în atâtea rânduri pe strămoșii noștri pribegi. Nu! Cum se spune, îi putea în țară. Nu mai putea respira decât între streini... Lido, St. Moritz, Cap Martin, erau singurile locuri unde se putea odihni.

A dat D-zeu - mai bine târziu decât niciodată - și a fost prefăcut în simplu particular.

A rămas printre streini.

Și acolo l'a isbit năprasnica boală, din care tuturor ne pare bine că a scăpat.

Dar nici după ce a văzut moartea cu ochii, nu i s'a facut dor de acasă.

Tot între streini a rămas.

Iar după ce s'a întremat, la streini s'a dus întâi și întâi. Nu cu țara, cu care dealtfel nici o dată nu vorbise decât prin mijlocirea agenților de presă streine, a găsit cu cale să vorbească, ci tot cu streinii. Și ca'n vremile când zi de zi telegraful ne înștiința de tot ce spusese el despre ceva sau despre cineva, sau de tot ce spusese alții despre el, au început din nou să curgă, telegramele. Ba că a vorbit cu cutare om de seamă, ba că mânca cu un altul, ba că s'a plimbat cu un altul și așa mai departe. Iar printre aceste telegrame a fost una, pe care nu i-o putem ierta și prin care ne înștiințează că prietenii săi din streinătate, acei despre care ne spusese telegramele din ajun ca l'au primit și l'au ospătat, l'au îndemnat să-și reia activitatea "fizică și politică" și că s'a hotărât să le urmeze sfatul.

Prin urmare după sfatul acelora, cari nu la țara Românească se gândesc mai întâi, va purcede d. Titulescu. L'AM TRIMIS SOLUL NOSTRU LA STREINI ȘI ACUM NI-L TRIMIT STREINII ÎNAPOI, SCHIMBAT ÎN SOL AL LOR LA NOI.

E bine să o știm.

+ În jurul unei polemici asupra credinței +

de Elena MANOILESCU

Răspundem și astăzi, fără gând de polemică, Părintelui Stanciu care ne-a trimis prin "Farul Nou" din 16 Mai 1937 un răspuns articolului nostru din "Lumea Nouă" 4/1937: "Diferențele confesionale și unificarea națională".

Regretăm mai întâi că de data aceasta nu mai știm cui răspundem: unei fețe bisericești unite sau catolice? Noi credem că, Părintele Stanciu este unit și de aceia am scris articolul nostru ca un răspuns dat spuselor unui Preot unit. Dar dacă știam că stăm de vorbă cu un catolic atunci nu mai dădeam nici un răspuns fiindcă am mai spus și repetăm: noi dorim să ni se respecte credința noastră și de aceia o respectăm și pe a altora, chiar dacă nouă nu ni s'ar părea totdeauna dreaptă și potrivită.

Noi privim cazul special și unic al Românilor Uniți pe latura lui națională și ne plăcea să credem că Românii sunt români indiferent că sunt uniți sau nu.

Ne-am înșelat pare-mi-se. Întâi, pentru că Părintele Stanciu pare că este catolic, și al doilea dacă totuși Părintele Stanciu e unit, atunci este întâi unit și apoi român, și e atât de identificat până la confundare cu catolicismul, încât avem tot dreptul să nu mai știm cu cine stăm de vorbă.

Ne mai pare foarte rău că d. dr. Stanciu nu ne răspunde limpede răspicat și lămurit la nici una din întrebările noastre ci ne trimete la colecția "Farului Nou". Acest lucru este foarte greu de realizat să cauți în colecția unei reviste un răspuns care se poate da în două cuvinte; bine înțeles dacă la întrebările noastre despre Filoloque și purgatoriu d. dr. Stanciu poate răspunde tot așa de scurt și de cuprinzător cum am putut noi formula scurt și cuprinzător dogmele credinței noastre ortodoxe fără să avem nevoie să recurgem la serii de articole și la colecții de reviste.

Am mai fi dorit ca d. dr. Stanciu să ne spună un singur cuvânt lămurit asupra trecerii unei părți a Românilor din Ardeal la Biserica apuseană în 1700. Am fi vrut să auzim dela d. dr. Stanciu că gestul de atunci al Românilor a fost făcut din convingerea religioasă și pe cale dogmatică și că el n'a fost - cum l'am numit noi în articolul nostru: - "gestul unui vasal obosit de prigoană și doritor de o viață mai ușoară".

Aceste lucruri trebuia să ni le lămurească scurt și limpede d. dr. Stanciu, pentru că noi vrem să știm, noi Românii ortodocși ai Vechiului Regat dintre care au murit cu sutele de mii pentru desrobirea Ardealului, noi vrem să știm - odată pentru totdeauna - dacă la 1700 a fost sau nu un act politic. Dacă gestul de atunci a fost politic așa cum știm noi și cum știu cărțile noastre de istorie, unele scrise chiar de ardeleni, atunci orice act politic poate fi anulat de un alt act politic, și ceace s'a putut face din oboseală și frică pentru o stăpânire străină, se poate face din dragoste și înțelegere pentru frații de acelaș sânge într'o zi de Înălțarea Domnului ziua în care cinstim pe eroii morți care au făurit România de astăzi și au rupt lanțurile grele de sute de ani ale fraților de dincolo.

Aceasta trebuia să ne spuie d. dr. Stanciu, nu să ne vorbească de divorț care pare să fie o obsesie bolnăvicioasă a școalei catolice.

La această întrebare noi vom răspunde d-lui dr. Stanciu foarte scurt, după obiceiul nostru.

Divorțul este un lucru rău, un lucru regretabil. Biserica Ortodoxă nu-l admite, legile noastre însă l'au admis fiindcă legile aleg de cele mai multe ori din două rele: pe cel mai mic.

Spre exemplu în Franța, Italia, etc. care sunt țări catolice, divorțul nu este deloc permis, dar e permisă separația de corp. Soții locuiesc complect despărțiți chiar în alte orașe, copiii sunt la unul sau la altul din soți, sau uneori la unul, uneori la altul. Bine înțeles, acești oameni n'au dreptul să se recăsătorească fiindcă nu sunt divorțați și, dacă sunt tineri, e firesc ca tatăl să-și aibă prietena lui și uneori poate că și mama își va avea prietenul ei. Copiii vor asista la acest spectacol și crescând vor începe să priceapă totul.

Întrebăm pe d. dr. Stancin ce este mai moral, mai curat, mai cinstit pentru educația unui copil: să trăești în casa părintelui tău recăsătorit cu altă femeie sau cu alt bărbat în care totul se petrece frumos și cinstit, sau să trăești în casa părintelui tău în care vezi pe amantul mamei sau pe amanta tatălui?

Să nu ne spună d. dr. Stanciu că, acei care au... amanți sau... amante sunt stricați și că aceia oricum n'ar fi putut da o educație cinstită copiilor lor. Este inexact și ipocrit să credem ca mai ales un bărbat valid și tânăr dar și o femeie tânără normală care a fost măritată, pot trăi ca niște schivnici. A ne închipui acest lucru înseamnă a ignora realitățile.

Iată d. dr. Stanciu și adevăratul aspect al chestiunii divorțului fără să mai vorbim de cazurile atât de dese ale unei fete de 19-20 de ani măritată cu bucurie și care la o lună, două, după căsătorie descopera că soțul ei e groasnic de bolnav. Ce trebuie să facă acel copil? Să-și chinuiască viața luând și ea boala sau sa-și desfacă căsătoria întemeind un nou cămin fericit și folositor societății ?

Dar nu divorțul este nodul gordian dintre ortodocși și uniți și de aceia găsim cel puțin deplasat faptul că d. dr. Stanciu în loc să ne răspundă cum așteptam, s'a repezit asupra divorțului.

Ne oprim aici și așteptăm lămuririle cerute dacă vor veni vreodată.

+ *De-așa vremi se'nvredniciră...* +

de C. N.

„Cum? Europa civilizată și creștină nu-și poate ridica glasul decât în favoarea Jidovilor? Amintiți-vă mâniile Europei, cari au căzut asupra României în 1867, fiindcă vreo câțiva Jidovi, cari fuseseră condamnați de tribunalele noastre ca vagabonzi și cari, nefăcând apel împotriva acestei sentințe, au fost trimiși la Galați pentru a fi trecuți în Turcia. Iar, după ce au fost trecuți Dunărea, au fost respinși de Turci, aruncați în apă și scăpați de agenții români, afară de doi cari s'au înecat. Aceleași mâni nu ne-au fost cruțate nici acum câțiva ani, fiindcă într'un colț izolat al țării populația românească a scuturat pe vre-o trei sau patru israeliți, cari făptuiseră un sacrilegiu în catedrala din Ismail, sacrilegiu constatat în regulă de autoritățile competente. Iar azi, când mii de Bulgari și chiar de Români, când mii de creștini sânt omorâți, când cele mai mari sălbăticii se făptuiesc în Bulgaria la lumina zilei, Europa creștină nu găsește în vlaga ei, în regulile civilizației, în legile umanității alte mijloace de a veni în ajutorul acestor nenorocite populații decât o tăcere insultătoare? (Citat în cartea d-lor Polihroniade și Tell: Domnia lui Carol I-u).

Așa găsec cu cale să vorbească Europei, prin glasul ministrului său de externe Mihail Kogălniceanu. Romania de la 1876, acea Românie mică și care nici măcar neatârnarea politică n'o avea.

Pe vremea lui Carageale, atunci când puneai în gura cuiva cuvintele "Ce va zice Europa?" însemna să-l iei în batjocură.

Dar azi?

Azi, când prin sacrificiile noastre, prin contribuția pe care ne-o recunosc până și dușmanii că am adus-o pentru schimbarea soartei războiului, am ajuns la România întregită, oameni așa ziși de Stat și cu pretenție de a fi luați în serios ne toacă la ureche toată ziua cu EUROPA.

Te admir progenitură...

Variații de ton ²⁵⁷

de Mihail MANOILESCU²⁵⁸

Când Napoleon, după exilul său trecător în insula Elba, s'a întors în Franța ca să-și recâștige pentru a doua oară tronul, drumul său triumfal dealungul țării a fost marcat de aclamațiile din ce în ce mai unanime ale poporului francez. Dar pe măsură ce Napoleon se apropia de Paris, exact în aceiași măsură tonul presei oficiale devenea față de dânsul mai normal și mai timid.

Când Napoleon a debarcat în golful Juan jurnalele oficiale au anunțat că a sosit pe pământul Franței: monstrul.

Când a trecut munții aceleași jurnale l-au numit: tiranul.

Când a ajuns la Grenoble era deja: Bonaparte.

Când a intrat în Lyon devenise: Generalul Bonaparte, iar când s'a apropiat de zidurile Parisului ziarul oficial îl numea: Împăratul.

Acest minunat episod al istoriei, de care se vorbește cu umor, ne-a revenit în minte în legătură cu împrejurări și fapte de la noi. Când legionarii erau închiși și trimiși în fața unui consiliu de război, presa oficioasă și cu foile anexe ale jidovimii îi numeau: criminalii.

A doua zi după achitare începuseră să le spună: complotiștii.

Pe măsură ce se răspândeau și câștigau adeziuni în straturile intelectualității românești, aceiași presă îi numea: aventurierii.

Când aceste adeziuni au coborât în marile mase populare care - mai ales după moartea eroică a lui Moța și Marin - își mărturiseau adâncă lor cutremurare de suflet, presa dușmană începu să le spuie: membrii partidului "totul pentru țară".

Azi, când această mișcare tinerească apare iresistibilă și victoria ei se înfățișează din ce în ce mai clară, aceiași presă îi numește normal: legionarii, iar conducătorul lor este Comandantul legionarilor.

Dar în ziua când legionarii vor ajunge ca cuceritori sub zidurile Capitalei, presa iudeo-democratică, care își va trăi atunci ultimele ei ceasuri, îl va numi respectuoasă: Căpitanul.

²⁵⁷ - Revista "Lumea Nouă", București. Anul VI, Nr. 10-11, Oct.-Noembrie 1937.

²⁵⁸ - Nimo Moscardo - Ambasadorul Braziliei la București (Interviu): "...În privința economică, se credea că suntem condamnați să rămânem o țară agrară, ca și România la un moment dat. Dar a dat Dumnezeu să existe un mare român, fost ministru de externe al țării dvs. și un economist de talie mondială: Mihail Manoilescu (1891-1950). După traducerea, în 1932, a lucrării sale geniale, destinată corporatismului integral și pur ("Noua teorie a protecționismului și schimbului internațional"), aceasta a fost până în ziua de azi inspiratoarea dezvoltării economice a Braziliei. L-am avut pe președintele Vargas, care a condus Brazilia timp de 15 ani, exact în perioada lui Manoilescu - marele său mentor. A urmat, apoi, președintele Kubitschek, constructorul orașului Brasilia, al cărui principal ministru, Furtado, a fost, de asemenea, un mare discipol al economistului român. În fine, chiar și președintele actual al Braziliei, F.H. Cardoso, este, într-o oarecare măsură, unul dintre discipolii marelui român..."

A TREIA REVOLUȚIE LATINĂ: 259
REVOLUȚIA LEGIONARĂ

de Christian PETRESCU

Latinitatea este, înainte de orice, un spirit.

Popoarele cari o compun și o reprezintă n'ar spune nimic dacă n'ar vorbi, fiecare, din fundul unui suflet care este același pentru toate.

Între atâtea concepții de viață colectivă, între atâtea mentalități și feluri de spirit social, latinitatea a ilustrat în istoria lumii pe unul din ele: pe acela care i-a făcut strălucitoarea glorie de altădată și care, în forme evolute, stă și astăzi ca îndreptar a bună parte din omenire.

Pe întinsul de întuneric al Europei și al lumii întregi s'au aprins rând pe rând, prin același curent vital, faruri luminând istoria, din Roma, Paris, Madrid, Lisabona. Câteva pâlâiri fricoase am avut și noi. Fiecare și-a aruncat razele, pe drumuri și la distanțe deosebite, dar ducând toate în aceeași direcție.

În istorie, latinitatea a însemnat un sistem de proiectoare spirituale cari au descoperit căile de urmat și au înlesnit mersul. Un mers în istorie, pe care tot ea l-a călăuzit.

Latinitatea a îndeplinit în lume aceste funcțiuni multiple, dar toate conexe și concentrice, datorită a două însușiri esențiale: 1. înalta sa spiritualitate, - neegalată de niciun popor pe lume, - și 2. capacitatea sa de entuziasm. Și una și cealaltă din aceste însușiri i-au justificat și i-au impus greul, dar gloriosul, rol de călăuză a omenirii în toate răscrucile de drumuri.

În toate aceste răscruci, latinitatea a știut să pastreze și să arate omenirii o unitate de direcție. De aceia, peste deosebirile locale dela un popor la altul, pentru cine știe să pătrundă esența lucrurilor, spiritul latin și-a desăvârșit drumul pretutindeni pe aceeași curbă de evoluție, marcând în etape același destin spiritual.

Astfel înțelegând latinitatea și rolul ei în lume, vrem să arătăm că ceea ce istoria a numit "revoluții", nu sunt schimbări brusce de direcție, ci, în cadrul direcției unice a spiritului latin, salturi și încercări de salturi înainte, în același sens. În evoluția spiritului latin din ultimele două secole (cari ne interesează direct, ca posibilități de determinare a actualului, căci ele *passé c'est le possible*"), deosebim trei momente "revoluționare":

1. Revoluția liberală franceză.
2. Revoluția fascistă italiană.
3. Revoluția legionară românească.

Toate au țâșnit din aceeași structurare sufletească și toate se înscriu pe aceeași linie spirituală. Sunt latine. Se sbate în ele același elan vital. Deosebirile, inerente specificului autohton, momentului istoric și condițiilor sociale în care au apărut, nu pot să topească filonul de elemente comune din cari sunt alcătuite cele trei revoluții latine.

Pentru a face înțeleasă și mai bine părerea noastră despre substanța spirituală a revoluțiilor latine, trebuie să adăugăm: 1. că spiritul latin a fost dela început și va rămâne totdeauna, în istoria lumii un factor dinamic; 2. că acest dinamism exclude logic pretențiunile de permanentizare ale etapelor "revoluționare"; 3. că "revoluțiile"

latine afirmă numai progresia istorică a spiritului într'un sens determinat și constant.

Cu acest cadru de puncte de reper, să încercăm a analiza, paralel, cele trei revoluții latine: cea franceză, cea italiană și cea românească. Iar pentru a contura în mod general edificiul spiritual al revoluției legionare, vom raporta la ea pe celelalte două.

REVOLUȚIA FRANCEZĂ este cea dintâiu pe care o considerăm pe curba de evoluție a spiritualității latine, al cărei punct specific de caracterizare noi l-am precizat mai sus ca fiind elanul idealist.

Această primă revoluție latină a avut ca axă ideologică libertatea: libertatea individuală.

Conceptul de libertate s'ar parea ca contrazice direcția spiritului social latin, fundamental ridicat pe ideia de solidaritate și disciplină, dela Roma imperială până la Roma mussoliniana și la viitoarea Românie legionară.

În adevăr, liberalismul francez nu se putea logic afirma pe planul social decât în sensuri antipodice conceptului latin de ordine: în sens individualist și deci, în sens materialist.

Liberalism - individualism - materialism, - iată fazele inevitabile ale unei implicații logice.

Și totuși, ca revoluție latină, revoluția franceză nu se abate dela axa spirituală a latinității. Chiar o confirmă, exagerând-o însă într'unul din elementele sale cele mai caracteristice și mai nobile: idealismul.

În adevăr, nu trebuie să se conteste că revoluția franceză, - ca și cea fascistă, ca și cea legionară, - este o revoluție idealistă. Ea a crezut în ideia de libertate.

Dar trebuie să facem această observație esențială, ca punere la punct a unor judecăți greșite: revoluția franceză a luptat în adevăr pentru libertate, dar nu pentru individualism. Faimoasele "drepturi ale omului" nu însemnau negația drepturilor colectivității, nu anulau principiul solidarității sociale. În mintea reformatorilor și în spiritul epocii rămânea intangibilă ideia agregării sociale, ca imperativ de nediscutat, însă deosebirea cea mare între revoluția franceză și cea fascistă și legionară pornește dintr'o iluzie pe care și-a făcut-o cea dintâiu: iluzia că manifestarea liberă a individului conduce în mod firesc și durabil la solidaritate.

Expresia culminantă a acestei iluzii a dat-o doctrina anarhismului, care exagerând principiul liberei auto-determinări a individului nu a negat, totuși, realitatea socială.

Dar, ca și liberalismul, al cărui apogeu îl reprezintă, a crezut că armonia socială este un produs firesc, spontan, fatal, al libertății individuale. Desigur, o greșală. O greșală explicabilă prin puterea de irumpere a iluziei pe care o da mitul provizoriu al libertății în veacul al XVIII-lea. Paroxismul despotismului social care a precedat revoluția franceză, a provocat în mod firesc apariția ca ideal a libertății. Entuziasmul latin a contribuit să-l amplifice până la exagerare, până la denaturare, până la iluzie.

Iată de ce individualismul revoluției franceze credem că are o justificare înscrisă tot pe linia spiritului latin. Individualismul acela nu constituie o deplasare de concepție, ci un prea mare salt idealist, o anticipare inoportună, prematură. Pe curba de evoluție a spiritului social specific latinității, el nu trebuia să fie un început, ci un sfârșit. Entuziasmul a fost amăgitor.

Gânditorii primei revoluții latine au socotit pe individ ca perfect și capabil oricând să depășească imperativul intereselor sale egoiste, dând astfel revoluției franceze o concepție esențialmente liberală, dar nu funciar individualistă. Idealismul latin constituia o garanție a solidarității în funcție de libertate.

La drept vorbind nu e o eroare. Decât că idealismul acesta nu are o funcțiune

permanentă, ci una epocală, în rare momente istorice. De pildă, s'au ridicat Francezii, peste orice deosebire de clasă și de formațiuni politice, ca un bloc, în timpul războiului mondial, dar ce imagine mai oferă astăzi Franța în desagregare?

Deci: incontestabil, revoluția franceză a fost o revoluție-idealista. Dar este o enormitate de prăpastie între idealismul celei dintâiu și al celei de a treia revoluții latine: revoluția legionară, care va umple tot viitorul românesc.

Să le punem față în față.

Revoluția franceză a fost idealistă numai pentru că ținea la ceva inexistent: armonia socială, de obținut prin libertatea individuală. Libertate care, de fapt, a făcut mai apoi să se deplaseze centrul ideologic al revoluției către ea mai mult decât către solidaritate. Prin aceasta idealismul revoluționar își pierde din conținutul obiectivelor sale, între cari de altfel solidaritatea nu era eliminată, dar trecută pe plan secundar, ca o realitate certă și naturală în funcțiune de libertate.

În loc de mijloc, libertatea ajunsese scop.

Revoluția legionară, cu tot idealismul ei, se desfășoară pe planul realităților, pe cari le consideră obiectiv și, în loc - să-și facă iluzii asupra virtuților lor ideale, își propune să transforme aceste realități, conducându-le mereu evoluția spre anumite concepte de valoare socială eternă.

Tocmai deaceia, în vreme ce revoluția franceză a fost, prin iluzionismul ei, o revoluție în vid, - revoluția legionară va fi o revoluție în substanță, adică în suflete, în concepții, în mentalitate.

De asemeni, prima revoluție latină, prin unilateralitatea ei, a rămas o revoluție parțială, pe când a treia revoluție latină va fi o revoluție totalitară, care va îmbrățișa pe om din toate punctele de vedere, deci implicit viața lui socială.

În vreme ce, prin libertate și individualism, revoluția franceză a acostat în materialism, neglijând așa de cinic idealurile sau (ceea ce este tot una) presupunându-le realizabile automat, - revoluția legionară se afirmă în primul rând și categoric spiritualistă, în sensul reperării idealiste atât a vieții individuale cât și a celei colective.

Pentru legionarism, națiunea nu este numai o realitate, ci și un ideal.

În sfârșit, cu toată aparența paradoxală, dacă revoluția franceză a însemnat o revoluție utopică, pentru că datorită iluzionismului său a făcut abstracție, cu naivitate, de o serie de elemente esențiale ale psihologiei omenești și ale vieții sociale, considerându-le ca aspecte laterale, - și a eșuat în imposibil, - legionarismul este o revoluție realistă, pornită din forțe sufletești incontestabile, din acele virtualități supreme, acele valențe disponibile, încă nesatisfacute, și îndreptată spontan, prin ele înșile, către obiectivele ideale, cari nu sunt date ca realități și ca imperative.

Față de aceste înfățișări caracteristice, rezultă dela sine că revoluția franceză a fost o revoluție efemeră și simplă: idealul ei, libertatea, s'a consumat de îndată ce s'a realizat; în logica doctrinei nu mai este necesar să apară un altul, pentru că din cel propus decurg automat toate celelalte. Revoluția franceză a rezolvat astfel, prin idealul existent, și problema idealurilor posibile.

Revoluția legionară are o distincție supremă: ea este o revoluție permanentă, pentru că:

- a) - idealurile sale, în om, sunt de valoare eternă;
- b) - vor fi urmărite progresiv, în permanență.

Credem că chiar numai această schițare fugară a deosebirilor, arată limpede punctul înaintat în care se găsește revoluția legionară pe linia concepției latine de viață, față de revoluția franceză.

A doua revoluție latină, - REVOLUȚIA FASCISTĂ a Italiei. - deși se afirmă în direcția aceluiaș mare destin spiritual al latinității, nu ajunge pozițiile ideologice ale legionarismului românesc.

Cele câteva mari negații pe cari le face fascismul privitor la concepția liberală, aproape că devin inutile dacă înțelegem ca mai sus miezul de idei al revoluției franceze. Cu atât mai mult cu cât liberalismul, sub aspectul individualist și materialist (în economie), nu aparține Franței, ci Angliei, dela care au pornit și clasicele teorii ale scoalei liberale. Explicat pe linia spiritualității latine, individualismul francez este mai puțin de criticat decât socialismul, - în special extrema lui: comunismul, - care este și el iluzia dată de un mit, dar care păcătuiește în special prin aceia că ignorează, disprețuiește chiar, valorile spirituale.

Continuând să considerăm și revoluția fascistă din aceleași puncte de analiză ca cea franceză, - să cercetăm pe ce se bazează ea? Presupunem cunoscute principiile fascismului, așa încât noi, aci, nu le privim decât în aspectul lor general, de concepție, ca sistem de gândire.

Prima constatare: în raport cu legionarismul, fascismul italian este o revoluție mai mult formală decât substanțială. Ea se desfășoară mai mult în cadrul ordinei colective decât al vieții sufletești.

A doua constatare: expresia supremă a cadrului formal în revoluția fascistă îl constituie Statul. Statul ca concept, ca idee, ca forță. Statul înglobează și domină totul, pe om și toate manifestările lui.

A treia constatare: revoluția fascistă, în măsura în care se realizează ca spiritualitate (nu ca instituționalism formal sau chiar ca rezultate sociale, căci aceleași rezultate, sau poate și mai bune, le-ar putea obține un despotism luminat, care n'ar fi însă o revoluție), se realizează ca proiectare din afară înăuntru.

Ierarhia și disciplina, - ca elemente ale ordinei înglobate în Stat, acesta însăși introdus ca element esențial în sufletul omenesc, - iată factorii determinați ai procesului de transpunere a lumii din afară în lumea dinăuntru. Firește că, spiritualicește, prin metoda întrebuintată, acest proces în loc să reprezinte o sinteză a două lumi, însemnează mai mult o suprapunere: domină cadrul formal.

Ceeace face însă imensul merit, de valoare istorică, al revoluției fasciste, este de a fi orientată cu hotărâre în sens colectiv, social. Primatul colectivității este pentru întâia oară afirmat de o revoluție și înfăptuit de ea. Dela liberalismul individualist al revoluției franceze până la naționalismul statalist al revoluției fasciste este un progres covârșitor în spirit latin. Căci fascismul reprezintă

- a) un progres dialectic al concepției latine de viață,
- b) restabilirea de direcție a acestei concepții.

Și apoi: revoluția fascistă nu neglijează spiritualul, ci dimpotrivă, îl proclamă ca obiectiv esențial și factor dinamic al sistemului.

Dar noi credem că în privința spiritualului fascismul face o greșală de acelaș gen cu al revoluției franceze: dacă revoluția franceză presupunea obiectivul spiritual

automat realizabil prin libertate, revoluția fascistă îl considera automat realizabil prin organizare. Eroarea este aceeași.

A treia revoluție latină, - REVOLUȚIA LEGIONARĂ - merge mult mai departe pe firul gândirii sociale a latinității. Fără îndoială, revoluția legionară nu este o apariție din neant, o creație din nimic. Ea își recunoaște filiația latină. Dar pretinde că reprezintă până astăzi punctul culminant al concepției latine de viață colectivă.

În adevăr concepția latinității nu trebuie văzută ca un tipar, ca o formulă definitivă și precis sistematizată, pe care o reprezintă în lume un anumit popor. Ea însăși evoluează. Spiritualitatea latină are o direcție bine afirmată, dar prin aceasta însăși implică etape. Una din etape este revoluția franceză, alta cea fascistă și o alta revoluția legionară.

Dar legionarismul însemnează ceiace nu însemnează nici una din celelalte două:

1. o fixare definitivă a idealului latin de viață colectivă;
2. un mare salt înainte pe linia acestei concepții de valabilitate eternă.

Nu am putea înfățișa aci felul cum se conturează în sistem gândirea legionarismului latin, dar trebuie să stabilim totuși că noi credem acest sistem edificabil pe trei piloni de bază:

- a) principiul solidarității, ca lege supremă, de ordin moral și de ordin practic, a omului.
- b) principiul spiritual, ca un criteriu omnivalent al acțiunilor și bunurilor lui.
- c) principiul progresului în suflete mai întâiu, ca metodă optimă de a obține progresul vieții sociale.

Din aceste trei principii basilare se ramifică organic toate celelalte cari alcătuiesc sistemul. Prin ele, sistemul de gândire al revoluției legionare se deosebește fundamental de celelalte două revoluții latine.

Se va vedea mai târziu cum, datorită principiului dezvoltării sufletești mai întâiu, legionarismul va fi singura revoluție latină care va reuși să împace Liberalismul cu Solidaritatea, deci creația individuală cu progresul Social.

Legionarismul va crea, treptat, o nouă mentalitate, un nou spirit social și, mai ales în domeniul economic, vom ajunge la cu totul alte aspecte, rezultate din reala spiritualizare progresivă a vieții sociale și economice.

Primele două principii de mai sus, văzute ca rezultate de interior, au în adevăr o importanță covârșitoare pentru viața socială, fiindcă îi crează un fundament sufleteș de mare stabilitate și putere de atracție, și fiindcă aceste principii, în raport cu colectivitatea, sunt de valoare (morală și practică) eternă. Niciodată ele nu vor putea fi contestate ca ideal social. Însă numai împreună ele formează un scop firesc, de indiscutabilă logică. Luate parțial, cele trei principii pot fi văzute unele ca mijloc sau ca scop, altele și ca mijloc și ca scop.

Ca filosofie socială, raportată istoric, legionarismul, întrucât se situează pe linia concepțiilor latine, nu exclude nici individualismul primei revoluții latine, nici solidaritatea disciplinată a celei de a doua. Dar concepe un individualism superiorizat, spiritualizat, în sensul că nu înțelege a fi individualist sufletește, a te

forma ca personalitate decât dezvoltându-ți dimensiunile sufletești în raport cu colectivitatea, care să ajungă a face parte din chiar spiritul și mentalitatea omului. După cum nu concepe cadrul formal de instituțiuni ca un element definitiv al concepției decât în funcțiunea lui ca mijloc de exprimare și de realizări în dimensiuni de colectivitate. Ca instrument educativ însă, acel cadru poate fi considerat, teoreticește, tranzitoriu (dar în spații istorice). Solidaritatea și disciplina legionară trebuie să ajungă mai mult o realitate sufletească decât un rezultat instituțional. Firește însă că acest punct de vedere nu scade cu nimic valoarea practică a organizării instituționale a vieții colective.

Cu atât, mai mult cu cât, în afața de aceia că orgnizarea asigură păstrarea direcției ideale urmărite, ea are o valoare deosebită ca expresie directă a procesului sufletesc al națiunii, ca proiectare în afară, în viața practică.

Și atunci, spre deosebire de spontaneitatea instituțională a liberalismului francez, precum și de autonomismul rațional al organizării fasciste, organizarea legionară va trebui să oglindească și să realizeze viața noastră sufletească (cu idealurile ei), deci specificul național, în tot ce are el unic și inegalabil. Organizarea noastră legionară va purta, astfel, o pecete de autohtonism și originalitate.

Întrucât acest autohtonism s'a format și prin includerea valorilor precedente, ale celorlalte revoluții latine, integrându-le dar și complectându-le, revoluția noastră legionară conține principii de valabilitate generală și eternă.

Și cu toate acestea legionarismul nu cade în greșala revoluției franceze sau a celei comuniste cari s'au desfășurat în jurul unor idei-limită: armonia liberală și comunizarea generală și uniformă. Amândouă acestea sunt idealuri de fază ultimă ale omenirii, idealuri de "stare staționară", - cum visa J. St. Mill. Totuși au fost tratate ca principii posibil de realizat imediat. Rezultatele se cunosc, și de o parte și de cealaltă.

Legionarismul are idealuri-limită, dar tocmai de aceia le consideră eterne și se comporta față de ele ca față de idealuri: le socotește obiective îndepărtate de atins și se orientează după ele la fiecare pas în viața practică, în neîncetată înaintare.

Idealul creștin rezumă cele trei principii de baza ale legionarismului, mai puțin hotărârea neînduplecată de luptă pentru ele. Lupta mixtă: prin spirit și prin organizare.

Față de celelalte două revoluții latine, revoluția românească legionară reprezintă, deci:

- o orientare idealistă definitivă;
- o revărsare tumultuoasă de suflete, deci
- un mare salt înainte,
- hotărârea de a-l continua, hotărâre care izvorăște din credința în idealurile legionare.

Credința legionară este cuirasa de nepătruns a mișcării și arma cea mai sigură a biruinții. S'a zis cu multă dreptate în veacul trecut: un om cu o credință este un om cu o putere socială egală cu nouăzeci și nouă de oameni cari n'au decât interese.

Iată de ce revoluția legionară va birui!

Curând!

Înăuntru și în afară de hotarele țării noastre.

Căci, am spus-o, miezul revoluției legionare îl formează principii care trebuie să servească de îndreptar totdeauna omului.

Revoluția latină legionară a găsit adevărul.

Dovada? Cântecele legionare și aderența totală a maselor arătată prin entuziasmul epocal cu care îl învață singure și îl intonează.

Filosoful Bergson, scria: "La vie nous avertit par un signe précis que notre destination est atteinte. Ce signe est la joie... Partout où il y a joie, il y a création".

Legionarismul însemnează viață, însemnează creație.

Iată cuprinsul său, deci iată rațiunile victoriei sale definitive.

PĂDUREA ROMÂNEASCĂ ²⁶⁰

de Valeriu DINU

Toamna, cu o adiere, a troenit frunza copacilor. Pentru estet, peisajul turbură melancolii și reîmprospătează reminiscențe literare.

Economistului, imaginea umbrelor desfrunzite îi verifică, cu matematică periodicitate a revenirii anotimpului, vechea axiomă a "minciunii statistice". Constată astfel că nu tot ce a fost verde era și pădure. O frântură de codru, prizărit printre văi, se prelungește cu tufișuri și bălării, pe care din sborul avionului sau din viteza trenului le-a numit, de bună credință, pădure. De a avut o clipă de îndoială, se verifică cu harta și statistica forestieră și sfârșește prin a recunoaște, întotdeauna, o eroare de subestimare.

Toamna, legănând spre tărână frunzele, fixează alte conture, delimitează hotare, ce nu mai au nimic comun cu proiecția în tuș și culoare a cifrelor din statistică. Dealtfel, în domeniul nostru, utilizarea acestei numiri e un continuu abuz. Întâi, fiindcă de mai mult de un deceniu această "statistică" nu a ținut pas cu evoluția vijelioasei activități a guvernelor democratice, care au schimbat destinația naturală a solului. Și al doilea, fiindcă materialul nostru cifric purcede din deducții și aprecieri, coordonate la origine de oameni care nu aveau nimic comun cu statistica.

Iată, nici chiar cele 95.338 ha. pădure, expropriate din proprietatea Statului pentru crearea de islazuri comunale, - opera ultimului guvern - nu au dispărut din statistica forestieră. Și așa se întâmplă de ani! Statistica rămâne imuabilă, în timp ce pădurea evoluează, capricios, ca o popularitate politică. Nu este locul să creionăm aici consecințele acestui desacord pentru seriozitatea lucrărilor noastre de speculație științifică sau "realitatea" valorilor economice, cu care pădurea participă la avuția națională. În revista lumii noi gândurile noastre nu au a se întoarce spre trecut. Prezentul, cu tristețile și lipsurile lui, este un bazar de probleme al căror studiu înțelegător și metodică rezolvare pot îngădui speranța unui viitor mai bun. Astfel considerată, economia forestieră are, în afară de problemele-i de strictă specialitate, pentru a căror rezolvare străduiesc inginerii silvici, și câteva lipsuri ce pot neliniști întreaga națiune, conștiință de perspectivele acelei lichidări totale a patrimoniului forestier, spre care se tinde cu demonică perseverență din ultimul deceniu al secolului trecut. Imaginea apocaliptică a coastei dalmate și peisajul trist în sărăcia lui, din munții Spaniei sau Greciei, amenințând să se înfiripe și prin plaiurile noastre. În fața tăvălugului politicianist al polipartidismului nostru, rezistența specialiștilor e neînsemnată, efortul lor inutil. Armata activă a unei conștiințe forestiere, coresponzătoare marilor rosturi pe care pădurea le împlinește în viața națiunii,

trebuie constituită pe baze durabile și cu un program de activitate pe durată. Noi nu avem încă o politică forestieră națională, nu înțelegem încă nevoia unei politici a lemnului și nici nu gândim măcar la o reglementare și organizare a consumului, prin disciplinarea pieții, coordonarea preturilor și stăvilirea risipei cu această materie primă, a cărei obținere - impune așteptări ce depășesc uneori un secol de viață. S'ar putea enumera astfel mulțime de probleme, ce stau deschise generației de azi, generație care mâine va fi - fără îndoială chemată la răspundere pentru moștenirea sărăcăcioasă lăsată urmașilor. Nu ne putem ocupa de ele aici.

Tot ce putem mărturisii cititorilor "Lumii Noi" sunt următoarele obiective a căror atingere formează piatra de hotar a tuturor începuturilor temeinice.

Iată, în primul rând, problema statisticii reale, științific alcătuită, din care, atât practicianul specialist cât și omul de știință sau conducătorul economic al țării, să poată desprinde imaginea justă a realităților noastre forestiere.

În al doilea rând, pentru epoca de creație ce nu mai poate să întârzie, e necesară, dacă nu preciziunea statistică, cel puțin reprezentarea în tuș și culoare a tuturor suprafețelor foste cândva, sau apte a deveni în viitor, terenuri de cultură forestieră. Dela spiritul naționalist, care va trebui să înfăptuiască durabil dar și cu pecete românească, așteptăm, nu o refacere cantitativă, în genul realizărilor impresionante ca proporții, dar capitalisme în esență, ale lui Roosevelt, ci o reconstituire a imaginii naturale pe care timpurile și peste ele oamenii au deformat-o vreme de aproape un întreg secol.

Repetăm, aici, ideea susținută cu altă ocazie, de a trece înaintea tuturor problemelor realizarea neîntârziată a unei anchete forestiere, din al carei material să se poată obține elementele statisticii juste, obiective, reale.

Cu o temeinică contribuție a geografilor și cunoscătorilor trecutului se va putea reconstitui, fără prea multe dificultăți, imaginea forestieră de odinioară a pământului românesc. Dacă în Germania de astăzi specialiștii au fost mobilizați să reconstitue tipul autohton al pădurii, care a populat altădată regiunile despădurite acum și despicate de autostradele grandioase, numai pentru ca bordura verde, ce se va crea dealungul acestora, să redea o frântură din peisajul natural, atunci de ce să nu fie posibil acelaș lucru la noi, unde preocuparea pentru peisaj se încadrează unui țel strict economic, urmărit prin valorificarea solului improductiv astăzi?

Refăcând pretutindeni pădurea, acolo unde parodia statistică ascunde sub acest nume o adevărată potemkiniadă forestieră, și reconstituind imaginea originală a vegetației forestiere distruse de capitalism, desmăț democratic, sau inconștientă, vom putea înfiripa speranța unui viitor mai bun, în care căderea frunzelor să nu mai fie prilej de controverse statistice ci numai isvor de tristeți autumnale.

Chiar desfrunzit, codrul e mai turburător decât o stâncă sau un creștet de deal, pe care tânjesc astăzi, în bătaia vântului, cele câteva mănunchiuri de tufă sărăcăcioasă și fără nici o valoare economică. Poezia lor bolnăvicioasă, rod al acestor realități, trebuie înlocuită cât mai neîntârziat cu versul viguros, ca sevă mereu nouă a codrilor românești de mâine.

POEZIA LUI VALERIU CÂRDU ("Cuiburi de lumină" 1937) ²⁶¹

de Christian PETRESCU

S'a mai scris aci despre volumul de poezii sugestive numite "Cuiburi de lumină".

Un ciorchine de poezii mustind numai suflet românesc și legionar.

Valeriu Cârdu face un început care-l cinstește: în vremea noastră, românească, de sbateri îndurerate și viforoase pentru învierea unui neam, el este cel dintâi care deschide luminos o cale nouă de poezie, artă legionară, spărgând ziduri de lașitate și de indiferență, pentru a serpuși cu entuziasm tineresc printre chinurile noastre ca popor și imensele zăcăminte de energie astupată de vinovățiile cărora li se apropie sorocul.

Poezia lui Valeriu Cârdu împarte mângâierea unei nădejdi peste grămezile de suferințe și stârnește tresăriri de fapte în filoanele de tărie românească.

Însă înainte de a fi o poezie dinamică, răscolitoare, poezia lui Cârdu este esențialmente lirică, în sensul nostalgic și visător. Simțirea lui de tânăr legionar, entuziast și pătruns până în măduva oaselor de crezul sfânt al unei Țări noi, însuflețite, strălucite de sfințenie, de avânt și de ordine cuminte, se proiectează pe ecranul visurilor. El vede imagini calde și limpezi de lume românească și legionară, și o cântă din toate coardele sensibilității lui poetice, ca pe un eveniment cert până la fatalitate, implacabil ca și puterile firii. Dar lumea cea bună, visată pentru mâine, nu va fi numai rodul firească al timpului, ci îndeosebi al efortului, al muncii legionare, cu care se va identifica:

*Aștept și eu o primăvară
Să cânte val de flori prin luncă.
Știu: tabăra va fi o țară
Și țara tabără de muncă.*

("Inscripție pe o cărămidă")

E idealul sfânt al mișcării legionare, pe care Valeriu Cârdu îl înfășoară duios cu vâlul cald al visurilor lui, puteri de luptă.

Dacă acesta este motivul pe care se brodează poezia lui în "Cuiburi de lumină", izvoarele de inspirație ale poeziei și ale luptei lui Valeriu Cârdu (și nu este oare, prin avântul ei curat, lupta legionară o poezie, și poezia legionară ea însăși o luptă?) pornesc din doua locuri, de pe acelaș drum: credința în Dumnezeu și dragostea de tradiția noastră românească, - cu oamenii, istoria și dorurile ei.

Amândouă izvoarele sunt izvoare de putere, ca și pentru legiune, și Cârdu le caută, le cheamă:

*Am vrut să te 'ntâlnesc cândva în formă de moșneag
Pe cărării de codru, să stăm puțin la sfat.
Să fim noi singuri: Tu și eu.
Eu, - om din lumea de păcat,
Tu, - Sfânt și Dumnezeu.
Am fi vorbit de vis, de răstignire și 'nvieri.*

²⁶¹ - Revista "Lumea Nouă", București. Anul VI, Nr. 12, Decembrie 1937.

*De azi, de mâine și de ieri
Și colindând cu gândul prin luminiș de veac,
Tu, Doamne, să vorbești,
Iar eu să tac.
S'ascult
Cu toată zestrea mea de țarini strămoșești.*

("În ziua Sfântă, Doamne...")

Credința lui Cârdu e putere: putere de nebiruit în stăpânirea dumnezeiască peste lumea noastră de Români:

*...Plinirea vremurilor așa va fi.
Eu știu că ne vom întâlni.*

Aceiaș forță, încă vie, sunt strămoșii, cu comorile lor de suflet românesc și de înțelepciune:

*Mă, nepoate,
De mult mă paște gândul să stăm puțin la sfat
Eu nu știu carte multă, - cuvântul nostru-i plugul,
Dar graiul meu fără podoabe, e curat
Și vine din ogoare.*

("Vorbă bunicul...")

Din astfel de izvoare, sfinte, simțirea de legionar a lui Cârdu se revarsă, minunat potop peste forfoteala de străini care ne storc:

*Străine,
Câine,
Crește revolta 'n mine
Și-ți cer bucătura de pâine
Înapoi,
Mâine,
Așteaptă Câine,
O să ne cunoști pe noi!*

Nu putem spicui, aci, mai mult din maldărul de visuri, avântări și doruri legionare ale poetului Valeriu Cârdu, acest deschizător de zări al poeziei legionare. În mare, am schițat ușor axa simțirii lui, pe care de altfel o subliniază și el în admirabilele versuri din "Om din nou":

*Cânt,
Imnul românesc și cel mai sfânt,
Șoptit de strabunii mei din pământ.
Trec, haiduc vișoros, din rană în rană
Și luptei nu-i cer răgaz și nici pomană.
Așa mă vreau: Istoria cătană.*

Toată poezia lui Cârdu e înfiorată de crezul luptei și jertfei pentru Țara nouă de mâine, însuflețită și purificată.

Este un lirism pătrunzător, impresionant, el însuși forță de luptă: îndreaptă, convertește, câștigă adeziuni. Dar un lirism proiectat în viitor mai mult, o anticipare emotivă a lumii legionare. Cârdu va aborda, cu siguranță și genul epic, va cânta în curând eroismul și jertfa legionară, stârnind entuziasme și mobilizând energii.

În "Cuiburi de lumină" nu e decât începutul. Începutul unui urcuș de largă perspectivă, căci Valeriu Cârdu are o comoară de simțire poetică, de rafinament artistic (care va trebui totuși să evolueze) și de lexic românesc.

El s'a situat dintr'odată în linia întâia a poeziei legionare: Un talent variat și fin, o cultura aleasă și o emotivitate profundă, crescută din "țarini strămoșești", asigură lui Valeriu Cârdu, poet și luptător, înălțarea foarte curândă pe culmi încă nebănuite.

Căci poezia lui Cârdu, altoită toată pe clocotul acesta nou și înnoitor al vieții legionare, tinde vizibil la un gen nou de poezie, care-și conturează specificul prin însăși obiectivele luptei legionare. Poezia lui Valeriu Cârdu este încă la început: va evolua cu siguranță. Dar va avea un itinerariu artistic propriu, fără escale la maestrul consacrați și fără povara reformantă a influențelor streine: poezia lui Cârdu se înfățișează pe un destin legionar. Ea lasă cu deosebire această îmbucurătoare impresie de independență, și dă astfel cea mai bună garanție a vizualității. Dacă Radu GYR, deși liric în fond, se abate mai ales către epica poetică (baladele lui impresionante), preferată vădit de acest vrăciu al metaforelor, - Valeriu Cârdu se orientează către o poezie al cărei dinamism își caută izvoarele în adâncurile problemelor românești: o poezie de gândire.

Deaceia poezia lui Cârdu are ca dimensiune principală profunzimea. Aci stă pentru noi, și originalitatea și valoarea și perspectivele ei.

Cert: "Cuiburi de lumină" prevestesc un poet mare. Ni-l va aduce chiar al doilea volum?...

TRISTELE SCUZE ALE D-LUI TITULESCU ²⁶²

de Mihail MANOILESCU

D. N. Titulescu are o înclinare sentimentală irezistibilă, o adevărată pasiune față de cei care pot hotărî într'un chip sau altul de soarta sa personală...

A început prin a fi înamorat nebun de Take Ionescu... Apoi de d. general Averescu, de Vintilă Brătianu, de d. Maniu, - iar la 1930 - bineînțeles nu înainte ci DUPĂ Restaurație - îmi descria cu accente lirice noul val de sentimentalism care îi invadase subit sufletul, vă închipuiți față de Cine.

Era și firesc. Mă număram între cei puternici... Nu aș putea niciodată să redau pitorescul strădaniilor d-lui Titulescu de a mă convinge că nu avusese nici un fel de rol în arestarea mea din 1927 și în trimiterea mea în fața Consiliului de Război, că nu acordase niciun fel de consultație juridică la formularea acuzațiilor împotriva mea, că dânsul personal nutrise totdeauna cele mai calde și mai respectoase sentimente pentru acela care etc., etc.

Și - ca culme a coincidenței - și în scuzele sale de atunci față de mine ca și în scuzele de astăzi față de Legiune îl luă tot pe I. G. Duca drept paravan.

Așa este d. Titulescu. Specialitatea sa este să se scuze totdeauna când, în învârtirea

lui continuă, dulapul sortii - care azi te coboară și mâine te ridică - te-a suit sus, sus de tot.

De aceia azi, fără să mai mergem până la Maidanul Dulapului, putem recunoaște ușor poziția politică: D. Titulescu a căzut cu totul din dulap, iar Legiunea se ridică spre cel mai înalt punct al lui.

Și - ceia ce e mai grav - d. Titulescu presimte că după triumful apropiat al Legiunei dulapul va înceta să se mai învâртеască cum s'a întâmplat în toate țările sănătoase ale lumii.

Ce se desprinde însă mai important din tristele scuze ale d-lui Titulescu ?

Întâi o deplasare dela perspectiva în ce privește persoana d-sale.

Eri d. Titulescu scria: Eu și Mapamondul... Azi scrie: Eu și Garda de fier.

Este un progres în ce privește comprehensiunea realităților și simțul proporțiilor.

În al doilea rând, d. Titulescu nu șovăește să socotească dizolvarea Gărzii de fier ca o greșală și ca o crimă de care, trebuie să te aperi cu toată energia.

Acesta este un fapt care merită considerat cu toată seriozitatea.

Lumea veche își spovedește păcatele... iar tinerii care au suferit își găsesc o splendidă confirmare pentru tot ceia ce au strigat până azi țării.

Legiunea primește o ratificare târzie, dar nu mai puțin concludentă în fața neamului.

Mai mult decât atât: d. Titulescu nu se sfiește să vorbească de schingiuirile suferite de legionari!

Așa dar un membru al ministerului prigoanei confirmă existența acestor schingiuri - și arată lămurit că legionarii nu au mințit și nici măcar nu au exagerat vreodată!

În sfârșit d. Titulescu demonstrează că Partidul liberal a venit la putere „Exprsisis verbis”. În baza angajamentului de a dizolva Garda de fier.

Față de cine era luat acest angajament? Nu față de o anumită străinătate pe care Legionarii au denunțat-o ca dușmană a lor și ca izvor de presiuni față de guvernul de atunci?

Și nu apare astfel confirmată în totul dreptatea tezei susținută de legionari asupra politicii noastre internă de eri și de astăzi?

Iată atâtea concluzii de mare valoare politică și de mare semnificație pe care le reținem.

Și reținem mai ales o dovadă mai mult a vinovăției partidului liberal în evenimentele nenorocite dela sfârșitul anului 1933.

D. Titulescu ar voi să reținem însă și altceva: concluzia nevinovăției sale.

Să ne ierte, dar în deplină conștiință nu putem mărturisi că d-sa ne-a convins și asupra acestui punct.

Gesturile formale și meșteșugite de desolidarizare printr'o demisie care însemna un simplu alibi luat cu precauțiune, nu sunt suficiente pentru a dezminți o complicitate activă care rezultă și din fapte care încă nu s'au invocat și dintr'o anumită logică politică, legată indisolubil de sistemul de forțe străine - vizibile și oculte - căruia d. Titulescu îi era și îi este înfeodat.

Dar despre aceasta vom mai vorbi și aici și pe maidanul... Parlamentului.

România Eroică

Revistă pentru promovarea Românismlui

C E V R E M ! ²⁶³

Cei cari am trecut de vârsta mijlocie, știm, din experiență, cum era tratat altă dată acela care își permitea să creadă în spiritulitatea vieții. Cel ce combătea materialismul, care constituia, am putea spune, aproape unicul aspect al vieții, era, prin definiție, exclus dintre beneficiarii vieții.

Astăzi timpurile tind a se schimba. Un vânt de învioreare bate asupra țării. Tineri și bătrâni încep să-și dea seama că existența individului nu are un scop în sine; că frumusețea vieții nu stă în satisfacerea năzuințelor materiale sau de parvenire, că scopul existenței omului e dincolo de viața sa proprie. Se înmulțește și se organizează armata acelora cari văd scopul vieții, mai presus de viața individuală, în muncă productivă, în sacrificiu, în jertfirea de sine pe altarul binelui comun. Această trezire de conștiință este un fapt extrem de important. El dovedește că virtuți eminente zac în adâncuri, cari nu cer decât să străbată prin corupția materiei, care plutește la suprafață; că va sosi încurând timpul când bogățiile materiale și spirituale ale acestui neam vor putea fi puse în valoare.

Am trăit să vedem punerea temeliiilor renașterii poporului nostru, renaștere care însemnează cucerirea locului lui sub soare; dovada capacităților sale, dreptul lui la viață; începutul de unire al celor vii pentru dărâmarea operei întunecului, care l-a ținut până acum în stârpiciune.

Gândul nostru se îndreaptă spre aceia cari, în decursul timpurilor și până astăzi, în diferite ramuri de activitate, au înțeles să trăiască și să moară pentru idealul lor, pentru făurirea viitorului neamului acestuia, spre eroii și martirii din toate timpurile, mari ctitori ai neamului lor. Omagiu și recunoștință veșnică! Jertfa lor nu a rămas fără roade: elementele optime ale națiunilor încep să ese la suprafață, și, cu ele; să se pue în valoare calitățile genuine ale masselor de pretutindeni, chemate la lumină, la căldură, la binefacerile culturii universale.

Ce vrem noi!

Vrem să înmulțim armata luptătorilor, pentru sacrificiu și eroism:

Să constituim un izvor, care să alimenteze curentul de regenerare, care pătrunde ca apa prin nisip și transformă, pe nesimțite, totul în jurul nostru.

Vrem război contra materialismului, contra acelora cari îl cultivă și-l alimentează, ținând în stârpiciune, prin opera lor nefastă, țara și neamul;

Punerea în valoare a bogățiilor materiale și morale, eliberarea puterilor creatoare și trezirea la viață a neamului nostru;

Război contra acelora cari, prin însăși existența lor în locuri de comandă, paralizează ascensiunea neamului, constituind un balast și un mijloc de cangrenare al organismului social;

Ridicarea la suprafață și punerea în valoare a energiilor vii ale neamului;

Război în contra cauzelor de dizoluție interne și externe;

Economie productivă, pusă la dispoziția națiunii alcătuitoare de stat, iar nu atotputernicia individului anarhic sau dizolvant.

În ceea ce privește minoritățile, avem ținte precise; ele se împart în elemente asimilabile și neasimilabile. Un stat sănătos trebuie să elimineze orice corp străin. În consecință, noi credem că e o chestiune vitală pentru neamul nostru ca elementele asimilabile să se asimileze, să între ca părți integrante ale marelui corp al națiunii, și ca elementele; neasimilabile să fie eliminate din viața statului.

Vrerea noastră vrem să devie vrerea generală. Vrem ca dorința și voința să se transforme în elan irezistibil de înfăptuire. Vrem, nu vorbe, ci fapte.

Vrem o voință unitară, o singură armată spiritualizată, eroică, cu un singur trup, cu singură animă; cu un singur ideal, care să le rezume pe toate: neamul și devenirea lui în complexul popoarelor lumii.

Ne dăm seamă că lupta este grea: că ceea ce avem de câștigat în ordine internă echivalează cu ceea ce s'a câștigat prin sacrificiile marelui război, care a dus la întregirea neamului.

Pentru războiul cel mare care ne va da putința să realizăm România spirituală de mâine, România mtincii creatoare, cu înlăturarea a tot ce e străin de aspirațiunile neamului, de devenirea sa istorică, cu strivirea tuturor agenților dizolvanți și parazitari, ne dăm seama că va fi nevoie de lupte și sacrificii, cari pot să nu fie mai pe jos de acelea ale marelui război; că trebuie să fim treji și gata oricând de luptă, pe viață și moarte, pentru a reface din temelie această țară, punând în valoare bogățiile ei incomensurabile, materiale și morale, cari zac astăzi îngropate în adâncuri.

Noi înțelegem să pierim în opera noastră. Ceice văd ca noi să ne secondeze, să alimenteze cu anima lor elanurile noastre. În acest scop declarăm că și noi suntem gata să alimentăm orice fluviu mai puternic decât al nostru, care duce la regenerarea neamului din care facem parte.

Mijloace de înfăptuire

În ce privește mijloacele; acestea trebuie să fie la înălțimea idealului ce urmărim. Noi credem că timpul preseii de șantaj, de ponegrire, de defăimare, a trecut. Noi nu înțelegem a batjocori, sau a preamări, personalitățile proeminente, pentru a distruge pe unele și pentru a ridica pe altele. Pentru noi individul, în carne și în oase, nu contează. Contează numai idealurile cari îl animează.

Pentru noi orice român, de sânge, câștigat sau recâștigat, întrucât este o celulă vie, animatoare, este o comoară care trebuie cultivată, purificată și pusă în valoare în complexul vieții naționale, căci, în ultima analiză, în înmulțirea și în existența vie a indivizilor stă adevărata putere și bogăție a țării.

Noi nu înțelegem să dăm foc casei, ca să moară șoarecii; a căuta, în trecutul și prezentul indivizilor, slăbiciunile eventuale, pentru a le torpila existența.

Ne dăm seama că presa care caută să reducă indivizii, scoțându-le în evidență, cu bună sau rea credință, anumite slăbiciuni, în scopul, mărturisit sau nu, de a-i nimici, sau, pentru amorul, conștient sau subconștient, de scandal, de satisfacere de gloriolă și egoism deplasat, nu e demnă de lupta mare, pe care trebuie să o ducem în arena vieții publice, de sfințenia scopului ce urmărim, care cere solidarizarea, punerea în valoare și unificarea tuturor forțelor neamului, în acelaș ideal.

Dealtfel nici nu se poate ca să nu prezentăm defecte grave. Celce nu le vede și nu le simte, în el însuș, în jurul său, în mod efectiv, nu se poate înrola în armata eroică. Celce se crede perfect nu e apt de purificare.

Trbuie să ne cunoaștem întâi pe noi înșine. Trăim într'un mediu. Avem o moștenire. Omul e un complex de forțe adesea contradictorii. Trebuie să ne ajutăm reciproc. Nimenea nu se poate mântui singur. Jrebue să luptăm, ca să creem în jurul nostru acea atmosferă curată și plină de elan altruist și desinteresat, care să facă căderea imposibilă. In lupta mare care se încinge, trebuie să ne dăm seama că trebuie să luptăm, în primul rând, și cu propriile noastre lipsuri. Doar suntem abea în pragul lumii care se naște, și purtăm în noi păcatele lumii care se duce și toate moștenirile strămoșești, bune și rele.

Adevăratul luptător, ca și adevăratul purtător de cultură, își întrebuițează mai întâi puterile, pentru a scoate din el și pune în valoare partea nobilă, creatoare, și apoi, își pune talentul în funcțiune, cași toată ființa sa socială, pentru a scoate din om perla și a înlătura gozul; nu, pentru a scoate în evidență gozul, și a distruge perla, cum se face în lumea materialistă, lipsită de elan și de perspectivă.

Fiecare avem părți bune și părți rele. Ertarea face parte din programul oricărui erou spiritual. Numai uzând de un astfel de program, asigurăm maximul de progres și poți spera să înrolezi orice forță vie în armata creatoare. Deaceea Christ ne învață să ertăm, să nu aruncăm cu pietri.

Evident că slăbiciunile nu trebuiesc tolerate, pentru că ele, adunate, se soldează cu un deficit incomensurabil din patrimoniul spiritual și material al neamului. Dar nu trebuiesc cultivate prin ură și șantaj. Se vor scoate în evidență — sine ira et invidia — numai întrucât individul, stăpânit de ele, este redus ca valoare a comunității și în pericol de a fi paralizat în rolul special ce trebuie să joace în virtutea misiunii sale. Altfel, defectele ce prezentăm dispar dela sine și individul dela sine se transformă, se transfigurează, dacă se crează în jurul lui o atmosferă de purificare.

Orice critică urmează a fi dominată de marele ideal: trebuie să construim, iar nu să distrugem: trebuie să descindem, cu orice sacrificiu, până în adâncurile oceanelor de păcate, pentru ca să scoatem din noi, din semenii noștri, comoara ascunsă, scânteia divină, care să ne pue în valoare, rezultat la care numai solidaritatea desăvârșită în ideal ne poate duce.

Greutatea cea mare, obstacolul invincibil, este faptul că nu ne cunoaștem pe noi înșine, că nu ne dăm seama de starea în care ne găsim. Din momentul ce însă individul, cași națiunea, trece peste acest obstacol și ajunge la conștiința răului de care suferă, drumul salvării este larg deschis și mântuirea e aproape.

În acest stadiu se găsește societatea noastră, și noi, împreună cu ea. Pomparea energiilor din adâncuri a început. Să fim atenți și prevăzători. Să nu aruncăm cu pietre. Să învățăm a scoate grâul din neghină. În acest învălmășag, focul sacru cel mai pur, poate fi învăluit în păcate aparente, câștigate, pe cari lesne le putem înlătura, precum pot fi și din acelea cari cer punerea în funcțiune a întregii noastre energii constructive pentru înlăturarea lor.

Iubire și entuziasm, curățenie de animă, solidaritate și sinceritate, voința de a face binele, elan irezistibil de înfăptuire, spiritul de sacrificiu și dispariția în opera înfăptuită; iată în rezumat armele cu cari trebuie să pornim, fiecare la locul nostru, oricât de umil, la marea luptă de regenerare.

„ROMÂNIA EROICĂ”

Problemele economice și spiritualitatea naționalistă ²⁶⁴

„Materialism istoric” și „spiritualitate dominantă”

de Prof. Univ. DAN RĂDULESCU

Există o concepție acceptată de toți cei cari sunt învățați să primească gândirile deagata și să tragă concluzii certe din neadevăruri cu aspect de axiome; o concepție care, ca atâtea alte erori grave, a dăunat omenirii mai mult de cât un război: aceea a materialismului istoric. Ea se poate reduce la propoziția următoare: structura

²⁶⁴ - Revista "România Eroică", Cluj. Director: Ioan Colfescu-Delaturda. Anul I, Nr. 1, Mai 1937.

politică și socială a unui stat este rezultatul condițiilor economice locale și mondiale, iar revoluțiile au loc oridecâteori aceste condiții economice sufăr modificări adânci.

O privire atentă și neprevenită a aspectului social-politic al popoarelor, extraordinar de variat și al statelor, atât în timp — adică în evoluția lor istorică, — cât și în spațiu — adică în extrema varietate în care se prezintă ele în fiecare moment al istoriei, — ne arată limpede nevalabilitatea acestei propoziții, care e una din temeiurile marxismului.

Nu e deci nevoie să facem noi aci tabloul nenumăratelor dovezi, cari contrazic această pseudo-axiomă, și ne putem mulțumi cu constatarea, pe care nici un moment istoric și nici o etapă evolutivă al vreunui popor n'o desminte, că: structura politică și juridică a unui stat este rezultatul spiritualității dominante la un moment dat, iar revoluțiile și transformările politice și sociale corespund de fiecare dată unei transformări a acestei spiritualități, apariției unei noi spiritualități dominante.

Ce stă în dosul concepției de materialism istoric ?

Faptul că o concepție eronată a putut totuși să dăinuiască și să facă atâtea ravagii în spirite, dovedește însă că, la temeiul acestei concepții, trebuiesc să existe realități de generală valabilitate, rău înțelese și greșit interpretate. Greșala de interpretare este în evaluarea raporturilor între spirit și materie. Lămurirea erorii inițiale este ușoară.

Mens agitat molem: spiritul pune în mișcare materia. Acesta este adevărul dela temelia vieții umane, individuale și de stat. Dar nedeslipit de materia propriului său trup și mereu în luptă cu acesta și cu lumea materială și spirituală din jur, acestea — materia — spiritualitatea adversară și lumea materială exterioară corpului său îi pun spiritului omenesc în această luptă probleme conținute și noi cari se cer rezolvate. Ansamblul problemelor materiale cari se pun spiritualității unei epoci sau unui popor constituie concepția economică a spiritualității epocii sau poporului considerat.

Cu aceasta însă se limpezește și natura și originea greșelii de concepție a materialismului istoric.

Când îndesirea populației, schimbarea condițiilor economice, încep să atingă interesele de viață materială, cari constituiesc izvoarele de energie fizică necesare spiritului, pentru a activa pe planul său atunci i se pune spiritualității epocii problema de a învinge aceste dificultăți.

Adevărul este deci acesta: *economicul pune, din timp în timp, probleme noi spiritualității, iar acesta caută mijloacele de a le rezolva.*

Dificultățile materiale stau în fața spiritului ca stâncile — *moles* — înlăturarea lor e opera dinamică, activă și constructivă a spiritului și *depinde în primul rând de el*: poate să nu le rezolve, să se lase înfrânt și distrus, sau poate să le rezolve într'un fel sau altul, căci fiecare problemă are diverse soluții mai bune sau mai rele.

Eroarea concepției materialiste se poate acum evidenția ușor pentru oricine: concepția materialistă susține în esență că, dată fiind o situație economică nouă, toate spiritele reacționează împotriva ei și toate găsesc aceeași soluție, realizează

aceeaș transformare socială, juridică, economică și politică. Sub această formă nevalabilitatea apare izbitoare, chiar pentru o minte mai slabă.

Dar înlăturând definitiv naivitatea materialismului istoric, faptul existenței problemelor economice materiale, cari se pun spiritualității epocelor și apariția lor pe primul plan al preocupărilor spirituale tocmai în momentele marilor transformări sociale, nu mai are nimic surprinzător și apar de un interes covârșitor, azi mai ales.

Problemele economice cari se pun azi spiritualității naționaliste din toate țările, în general, și celei românești, în special

Dificultățile materiale, cari se ridică în calea existenței și dăinuirii mai tuturor popoarelor civilizate de astăzi, se pot schița sumar astfel: un procent tot mai mare al populației nu mai are putința să-și întemeieze un cămin și o familie prosperă, să trăiască igienic și normal. Chiar în organismul de Stat, nu se mai găsesc disponibilități suficiente pentru a se îngriji de igiena fizică și morală a popoarelor, a asigura funcționarilor acel minimum de bună stare, confort și independență, fără care autoritatea nu se poate închipui și susține.

Aceste fenomene s'au accentuat vertiginos dela război încoace, creind o stare de nemulțumire tot mai generală și, odată cu ea, turburări și frământări politice-sociale, ample și de o generalitate planetară. Această situație de fapt pune spiritualității epocii probleme cari se cer imperios rezolvate, căci e în joc însăș dăinuirea națiunilor. În adevăr, în aceste împrejurări, tocmai componenta esențială a corpului viu al națiunilor, tineretul, adică însuș viitorul, e cel mai lovit și mai primejduit, căci el e cel care găsește tot mai puțin loc în viață.

Impasul economic de azi nu e material, ci spiritual

E cert că omenirea a intrat într'un impas economic, al cărui efect l-am descris mai sus. De ce natură e acest impas? De ce tineretul și partea activă a mai tuturor neamurilor pământului găsesc tot mai puțin loc și tot mai rele condiții de existență în viața socială?

Au secat ori s'au micșorat oare izvoarele de bunuri ale pământului, sau energia și capacitatea de producție a industriei, astfel încât să nu mai fie de ajuns pentru fiecare, ca mai înainte?

Nici de cum. Niciodată omenirea n'a avut, din punct de vedere al capacității de producție a bunurilor, o situație mai bună, o mai mare putere de a da prosperitate.

Așa dar, nu pentru că n'ar putea fi destule bunuri materiale pentru toată lumea, ci, din motive altele decât neputința și lipsa materiilor prime și energiei, riscă lumea să se prăpădească, primejduindu-și viitorul.

Lăcomia și imoralitatea, abuzul și parazitismul, incapacitatea și dezordinea, într'o organizație juridică depășită și inadecvată, — iată cauzele adânci ale impasului actual. Ele sunt toate spirituale.

Nu mai o nouă orientare a spiritului spre disciplină, virtute și jertfă le poate birui, și poate crea noua ordine juridică în stare să ne scoată din impas.

Dumnezeul ungarilor ²⁶⁵

de I. O. SUCEVEANU

Nu știu cum și-l vor fi închipuind creștinii de circumstanță de prin pusta Ungariei pe dumnezeul lor, dar observăm cu uimire cum îl amestecă în afacerile lor politice, făcându-l complice la pretenții absurde de oameni scurți la vedere și mici la suflet.

Judecând după rugile ce i se fac, dumnezeul acesta al Ungurilor, trebuie să fie în chip de grof, cu pană la pălărie, putând cu o privire aspră să răstoarne toate granițele Europei în cinstea Ungariei, sau vr'un idol la care s'au închinat barbarii asiatici, pustiitori de civilizație și creștinism și pe care îl mai poartă în subconștient ca pe un zeu ocrotitor de furtișag și încălcare de pământ străin.

Altfel cum am putea judeca amestecul unui Dumnezeu într'o afacere cu grofi și conți?

Citești și te crucești de câtă îngâmfare și lipsă de simț al realităților sunt capabili foștii asupritori ai valahilor de peste munți.

Patroni de spânzurători pentru cei ce au îndrăznit să le înfrunte privirea, inventatori de tortură meșteșugită pentru cei ce au continuat să creadă în pământul pe care l-au moștenit dela străbuni, stăpânii fără milă și fără ertare de eri s'au pomenit de-odată că au și ei un Dumnezeu căruia îi cer, nu numai mărirea latifundiilor, nu numai iobagi români pentru tras la jug, dar — vedeți cum devin oamenii altruști dintr'o dată? — mai cer și mărirea împărăției Ducelui Musolini de exemplu, sau ocrotirea Regelui Angliei. „Dumnezeul ungarilor să-l ocrotească pe Regele Angliei”.

Câtă mărinimie subită pe acești grofi și conți! De unde până eri unica preocupare serioasă le era ,prosperitatea moșiilor udate cu sudoare de Valah pentru asigurarea huzurului și chefurilor sălbatece, barbarii aceștia cari au întemnițat mândria unui neam întreg atâtea veacuri, cari au sădit descompunerea în sânul nației băștinașe care i-a tolerat, cari au pângărit lucrurile sfinte, criminalii cari au dat morții prin ștreang și roată, prin fățărnicie și mișelie pe toți românii cari nu mai vroiau să le robească, acești tirani și obezi mintali mai găsesc încă într'o revenire a dremilor de feudalism, mai au curajul să invoace puterile unui Dumnezeu în care par a crede și care urmează să-i înscăuneze pe pământul unei Transilvanii Românești.

În ce figură de conte atotputernic și-l vor imagina Ungurii pe dumnezeul lor, de mai îndrăznesc să ridice priviri spre el după atâtea vărsare de lacrimi și de sânge nevinovat?

Popoare ce au stăpânit vremelnice pământ străin au mai fost, dar sălbătăcie ca la

²⁶⁵ - Revista "**România Eroică**", Cluj. Director: Ioan Colfescu-Delaturda. Anul I, Nr. 2, Iunie 1937.

asupritarii Românilor transilvăneni nimeni n'a văzut. Au fost și ținuturi subjugate vremelnice de păgâni, dar nu i-au întrecut vr'o dată în cruzime pe ungurii „creștini”.

La adăpostul jandarmilor, tiranii nu s'au mulțumit cu sudoarea iobagilor ce și-au închinat puterile pentru îndestulare străină, ci le-au cerut și viața pentru ca plăcerea bestială să le fie completă.

În vremea aceea barbarii din pustă și cei răzlețiți pe moșie furată dela Valahi nu pomeneau de vr'un Dumnezeu, nu știau de altă putere afară de a lor. Grofii, baronii și conții (conții aceștia cari astăzi bocesc cu lacrimi de crocodil la toate pragurile Europei o stăpânire înmormântată pentru vecii vecilor) l'au descoperit pe dumnezeul Ungurilor abia acuma când baioneta Românilor i-a îngrădit în sărăcia lor unde, până la obștescul sfârșit (care trebuie să vie cât de curând) să-și poată număra fărădelegile și crimele în cari au crezut și din cari și-au făcut o glorie.

Ungurii, spre nenorocul lor l-au găsit prea târziu pe dumnezeu. Dumnezeu pe care-l chiamă astăzi în fața lumii întregi pentru a-i cere ocrotirea, este un Dumnezeu care le-a văzut fărădelegile și cruzimile atâtea veacuri în șir și care i-a pedepsit să tocească potcoave de nouăzeci și nouă de ocale până îi va pierde de pe fața pământului.

Rubrica *AFIRMAȚIUNI ROMÂNEȘTI*

O minune arhitectonică la Orăștie ²⁶⁶

Părintele Ion Moța dela Orăștie, a dat Neamului său, mai întâi un ziar care durează de 35 de ani, și care a fost tot timpul un mentor al poporului său. Apoi a dat un fiu, un erou, care și-a pus propria sa ființă la temeliiile României eroice de mâine. Iar acum în urmă a înzestrat orașul său de reședință cu o biserică măreață, unică în țară, o adevărată minune arhitectonică. D-sa, modest, se apără spunând că nu e meritul său, ci al arhitectului. Este incontestabil că arhitectul a înfăptuit acea minune. Dar, de ce nu a înfăptuit-o în altă parte; de ce, tocmai la Orăștie, în piața orașului, unde sufletul bătrânului luptător a vibrat cu o putere fără seamăn o viață întreagă pentru ideea creștină și pentru Neamul său.

Orice se înfăptuește în ordine materială există întâi în ordine spirituală. Din spirit ies toate înfăptuirile. Oricum ar fi conceput planurile și le-ar fi executat, arhitectul nu a putut lucra decât ca un înfăptuitor al atmosferei spirituale care plutea în jurul bătrânului protopop. Ni se înfățișează sfinții cu o aureolă luminoasă în jurul capului: E spiritul creator care guvernează lumea. Această aureolă a creat Biserica Minune din Orăștie, după cum a creat „Libertatea” și pe eroul pus peatră de temelie României eroice de mâine.

• **Căminul „Totul pentru Țară” la Cluj.** — Criticam în altă parte incuria din satele noastre și, relevând serbările dela Alba-Iulia, pentru comemorarea martirilor Horia, Cloșca și Crișan, am scos în evidență că nu s'a făcut nimic pentru urmașii acestor eroi, și aceasta desigur din... “lipsă de fonduri”. Iată însă că o mână de tineri

²⁶⁶ - Revista "România Eroică", Cluj. Director: Ioan Colfescu-Delaturda. Anul I, Nr. 7, Noembrie 1937.

au fost în stare totuș să ridice în marginea Clujului, din nimic, un palat, care ar fi costat milioane grele, dacă ar fi fost ridicat de cei cu inimă seacă și cu suflet uscat. Merită acești tineri să fie împiedecați în opera lor, cu tendință de a împăenjeni Țara, pentru că pun într'o lumină detestabilă pe conducători și ridică un vâl de pe ceace poate fi „România eroică de mâine”?

Rubrica de *CĂRȚI – REVISTE – ZIARE* ²⁶⁷

- **Dimândarea** — revistă de educație macedo-română — apare lunar în București str. D. Orbescu nr. 9.

Cu emoție frunzăresc numerii întâi (2—5) ai noiei reviste aromânească, în care simt că palpită inima cea mai amărâtă a românismului, sacrificat și părăsit, din Balcani. Acest element viguros, energic, isteț și dârz, dacă nu i s'a putut face o patrie liberă într'o Macedonie independentă, trebuie să fie mântuit prin colonizare în România Mare.

Dobrogea, Satmarul, Maramureșul: ori unde e nevoie de un element de negoț și industrie. Astfel mântuindu-i pentru românism, ne mântuim pe noi toți de puhoiul străin al părăsiților.

Această revistă, cu nume simbolic, de părintească *dimândare*, care e ca o poruncă peste veacuri a străbunilor, respiră o atmosferă de preocupări serioase, cari merită toată încurajarea din partea noastră a tuturor.

Iată câteva accente:

„Națiunea română trebuie să trăiască în deplină suveranitate viața proprie, pe pământul ce-i aparține de mii de ani.

“Dreptul Românilor este imprescriptibil, este legea morală a existenței însăși”. (Ion Tobi, nr. 2, pag. 1).

„Cei de dincolo se sbat, sunt în agonie. Ghiarele desnaționalizării se înfig adânc în ființa lor etnică. Dar cine aude? Cine poate, simți durerile celor de dincolo? S'au deschis granițele pentru scursorile galițiene, pentru heimatlos-ii refugiați din Germania”.

„Românii-Macedoneni sunt indezirabili pentru anumite gunoaie politice, pentru că reacționează față de putregaiul, care domnește, și pentru că sunt naționaliști”. (Spiru Bujgeli. nr. 3—4).

- **Orientări.** Revistă de studii, critică și literatură. An. VI. Apare lunar în Moinești, jud. Băcău, nr. 7—9 și 10 aduc material variat de studii și poezii. Abon. 100 lei. Director C. R. Crișan.

E o revistă de puternică afirmațiune românească, reproducem din art. din nr. 10 al d-lui Crișan:

²⁶⁷ Ibidem.

„Religia este baza culturii, pentrucă ea răspunde suficient tuturor întrebărilor sufletului omenesc. Ea dă soluție acelor fundamentale: de ce, unde, cum, etc.” Ea cuprinde în sine tot ceea ce omul poate nu numai *întreba*, ci și *cere*. Nu dă numai un răspuns, ci și o cale. De aceea, înomenirea omului începe cu Religia și animalizarea lui, cu absența Religiei. Ea dă omului un *destin* (adică, dă totul) și arată și calea de a-l realiza, prin cele 12 fundamente ale ei. Ea este generatoarea culturii”.

- **Eu și Europa.** Apare lunar. Deva. Dir. I. Th. Ilea. Ab. 100 lei.

Din numerele ce ne-au parvenit, rezultă că această revistă e un aprig organ de luptă pentru promovarea românismului. Regretăm că, din lipsă de spațiu, nu putem stăruii îndelung asupra meritelor pe cari le prezintă. Am vrea să scoatem pe teren pe fiecare dintre aprigii ei luptători cu armamentul care-l caracterizează.

Reproducem din ultimul număr:

Din articolul d-lui George Drumur:

„Fericiți veți fi când vă vor batjocori pe voi și vă vor'goni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră mințind pentru mine”.

„Sub semnul acestui veleat al României noi, tineretul urcă în pas cadențat și cântec de întărire, uitând de suferințele amare dar oțelitoare, pe drumul limpede și azurat al învierii neamului, care trece până dincolo de moarte, la legiunea camarazilor adormiți în senzația sfântă a jertfei legionare”.

Din articolul de fond scris de dl Valeriu Bora:

„Regele, dârș în credințele Sale, părintesc în sfat și îndrumări, ne-a prins fără de veste de braț și ne-a vârât în istorie, — în câmpurile verzi ale românismului autentic și larg — cât o împărăție din poveste”.

Cu date luminoase și cu citate din autori maghiari. dl Petre Petrinca demonstrează zădărnicia revizionismului. Reproducem pasajii caracteristice:

„Întreg trecutul nostru a fost stăpânit de o mare tragedie; două națiuni distincte au trăit în această țară... O națiune — clasa suprapusă, (aristocrația, nemeșii, clericii și burghezia) — și-a expropiat pentru sine rolul de națiune și s'a identificat, în mod exclusiv, cu acest atribut. Cealaltă națiune: iobăgimea, a îndurat mizerie, s'a chinuit, a muncit și niciodată nu s'a gândit nimeni la dânsa, când se vorbea de națiune. Astăzi, e aceeaș situație. Națiunea e aristocrația, clasa mijlocie, burghezia, iar țărănimea e numai o pătură subțire a acesteia; proletarii agricoli și orășenești sunt excluși din ceea ce se cheamă națiune. *Se poate vorbi de o maghiarime*, dar cuvintele nu au nicio însemnătate!

Și mai departe:

„Vizionarii maghiarismului se gândesc cu amărăciune la ziua de mâine, când un cerc ucigător de oțel al foștilor sclavi va sufoca un neam sleit de viață, care-și așteaptă moartea cu resemnare...”

Directorul nostru a căutat să demonstreze în articolul său din Nr. 1 al „României Eroice” necesitatea dispariției: „națiunii maghiare” ca o necesitate de profilaxie internațională.

Ar fi de dorit ca această chestiune să fie ținută pe tapet și discutată în cercuri cât mai largi, pentru a se lămuri, atât opinia publică din țară — națională și minoritară — cât și cea de peste hotare, nu numai asupra absurdității revizionismului, dar și asupra pericolelor pe cari le prezintă dănuirea elementelor parazitare din centrul Europei și ținerea în stărpăciune a maselor largi din pusta Panoniei.

Articolul d-lui Petre Petrincă e cu urmare. Îl vom urmări și noi cu toată atențiunea.

Cu numărul 8—9—10 „Eu și Europa” împlinește un an dela apariție. Îmbrățișem cu toată căldura pe distinsul ei Director, dl Ion Th. Ilea și pe valoroșii săi colaboratori, urându-le, din toată inima, ca să fecundeze ani mulți ogorul național cu anima lor trează și inima lor caldă, cu cari cinstesc scrisul românesc.

PRIMATUL CREDINȚEI ²⁶⁸

de Titus MĂLAI

profesor la Academia teologică română unită din Cluj

Nicăeri nu se vede mai limpede dezastrul ce poate să-l pricinuiască binelui colectiv în marea societate a oamenilor și în special în familia națiunii, decât acolo unde la cârma statului se află oameni nefast lipsiți de credință.

Când dăunăzi guvernul irlandez a găsit cu cale să confiște cartea lui *Leon Blum* intitulată „Du mariage”, și-a motivat atitudinea declarând că este „peste măsură necinstită”. Autorul care vrea să regleze contactul matrimonial între oameni pe baze atee, după năravuri bestiale, iată ce monstruzitate abominabilă susține printre altele multe: „Niciodată nu am aflat ceva deosebit de respingător în incest”. Să te miri că o caricatură recentă elvețiană îl prezintă mitologic jumătate om și jumătate dobitoc? Principial îl ia la răspundere *Marcel Thiebaut* în cartea: *En lisant M. Leon Blum, (1937)*, spunând unele ca acestea: Cum ar putea să zidească un sistem uman rezonabil un om care vorbește atât de straniu despre familie, iubire și patrie, când aproape toată viața omului este angajată în cercul familiei, iubirei și patriei? Și cum s'ar putea crede că unul care atât de greșit judecă despre esențial, ar fi în măsură să judece bine despre accesoriu? ...

Mai ales când ai un rol de comandă în stat contează enorm, dacă ai ori nu ai credință.

Omul fără de credință se vrea izolat de Cer, așa cum o preconizează leaderii nebuniei marxisto-comuniste, cari în Rusia au dispus să fie prădate bisericile creștine și asasinați slujitorii altarelor credinței prin mâinile sacrilege ale Cekei și

²⁶⁸ - Revista „România Eroică”, Cluj. Director: Ioan Colfescu-Delaturda. Anul I, Nr. 8, Decembrie 1937.

Bezbojnicilor de sub conducerea iudeo-masonică a unor comisari bestiali.

Așa este omul izolat de Cerul credinței precum o pătește păianjenul din parabola lui *Jorgensen*. După ce a prins musculițe toată primăvara și vara, s'a gândit toamna când era gras să taie firul ce ducea la vârful unui ram, pentru a nu trebui să se urce prea mult. Urmarea? A căzut lamentabil la pământ și s'a sfârșit cu traiul bun.

În chintesență așa s'ar putea defini omul care știe să implore concusul Cerului prin rugă de credință către Dumnezeu: Dânsul nu rămâne răzimat singur pe slabele sale puteri omenești prea limitate, ci Dumnezeu se coboară pentru a-l îndumnezei, după cuvântul inspirat al Sfintei Scripturi: Au nu știți că voi sunteți biserica Spiritului Sfânt? Altfel spus: Nu omul cu forțe reduse și prevederi țărnurite, ci Dumnezeu singur vine și pilotează nava într'aripată a vieții noastre cu trăire de credință.

Prețul unui om de cultură religioasă este nespus de mare. Într'o carte recentă „A l'ecole de saint Benoît”, citim cum *P. Lallemand* scrie despre omul interior, că este un cuvânt sacru din care fiecare literă trebuie scrisă cu aur și foc.

Pilda de preț etern a Mântuitorului ne-o descrie atât de frumos *Origen* zicând: Cugetă o omule, ce fel și cât de mare este lucrul pe care îl admiră fiul lui Dumnezeu! Aurul, comorile, bogățiile, titlurile princiare sunt în ochii lui ca umbra, ca florile ofilite. Nimic din toate acestea nu este mare și prețios înaintea lui Dumnezeu, decât singură *credința*.

Ioan Gură de Aur, sfântul patriarh al Constantinopolului, compară pe omul credincios cu un turn de fortăreață, din care combate cu efect sigur pe toți adversarii. „De nimic nu trebuie să poarte frică ceice, înconjurați de șanț, stau în turnul credinței”, spune marele om al spiritualității creștine.

Abatele *Th. Moreux*, canonic și Directorul Observatorului astronomic din Bourges în celebra sa carte: „Les Confins de la Science et de la Foi”, constată cu bună dreptate că omeneștile stabiliri științifice azi sunt un complex de adevărat labirint mitologic, unde este dificil să mai afli vreo orientare. Și fixează că singura normă de orientare e credința.

Oare ceice au în mână destinele unei Națiuni pricepe-vor că mai presus de orice onoruri omenești, de orice savante teorii care astăzi constituiesc adevărate labirinte, stă forța și primatul credinței?

Dacă vor pricepe, vor ști să plece demn genunchiul în fața Peșterii sfinte a Crăciunului, păzită de Arhangheli și învăluită de muzică cerească.

UNDE SUNT ZEII? ²⁶⁹

de Ioan COLFESCU-DELATURDA

Când am plecat din magistratură, un coleg, cu mari pretenții, m'a întâmpinat cu vorbele: „acum nu te vei mulțumi cu un loc de deputat”. Așa e mentalitatea noastră. Dacă ești magistrat, atunci trebuie să vizezi din primul moment înalta Curte. Dacă profesia îți permite să faci politică, atunci trebuie să devii cel puțin deputat, dacă nu ministru. Altfel se disqualifică omul. Nu-și atinge scopul. Intră în mulțime, în vulg. Nu face parte din personagiile distinse, din elita socială.

Dacă ești „curat”, atunci ești condus de astfel de aspirațiuni: parvenire, glorie în ordine exterioară, Dacă nu ești „curat”, atunci, dacă nu în magistratură, care nu a ajuns încă până aici, în politică și în mare măsură în celelalte funcții, mai este și o altă aspirație, care învăluie pe ceice aspiră de a fi „mari”, fie pe față, fie pe ascuns, aceea de a te îmbogăți, de a acumula averi și a sdrobi astfel prin mărire și bogăție pe semenii tăi, nu importă prin ce mijloace.

Sub această stea călăuzitoare se dezvoltă viața noastră publică. Noi trișem cu funcțiile noastre. Încă de pe când suntem pe băncile școlii, ne îndrumă în această direcție: *parvenirea, îmbogățirea, stăpânirea în ordine materială*. Nu ne dăm seama că mai sunt aspirațiuni și de altă natură. Oricât de „cinstiți am crede și am părea că suntem, față de alții cari nu sunt „cinstiți”, necinstea noastră există totuși, ne stăpânește în toate fibrele ființei; e de ordine organică.

Nu ne dăm seama că funcțiile sociale pe cari le ocupăm, de sus și până jos, în clasele conducătoare, ca și în cele conduse, nu sunt făcute pentru noi, ci noi suntem făcuți pentru ele. Dacă ne-am da seama de lucrul acesta, aspectele vieții publice ar fi cu totul altele. S'ar schimba cu totul tabla valorilor. Credința publică nu ar mai fi hipnotizată de parvenire, îmbogățire și stăpânire în ordine materială, ci ar vedea orice valoare și orice glorie în opera întreprinsă, în creațiunea spirituală.

Un magistrat nu trebuie să aspire ca să ajungă la Casație, ci să facă dreptate cu orice risc, orice s'ar întâmpla cu mica lui vanitate și cu ființa lui trecătoare. Un om politic trebuie să ducă la bun sfârșit marile aspirațiuni naționale, pe cari trebuie să ie polarizeze în virtutea rolului său și fără de cari nu are rațiunea de a fi. Până și plugarul trebuie să-și dea seama că el trebuie să-și lucreze ogorul, nu pentru el, ci pentru utilitate publică: că atunci când își lasă pământul în părăginire, el comite o infracțiune, nu atât contra lui însuși, cât contra intereselor publice. Și tot așa un întreg neam și întreaga omenire: rațiunea noastră de a fi este războiul pentru cuceriri, pentru a crea viața spirituală, pentru a elibera neamurile de sub stăpânirea idolilor de tot felul, care le stăpânesc și le zădărnicesc existența.

În asemenea condițiuni, cum am putea noi, cei ce ne dăm seama de zădărnicia pasiunilor mărunte, să ne zădărniciim existența, să aspirăm ca să devenim deputați și miniștri! Cum, să intrăm în haos, să ni se aplice principiul vaselor comunicante să ne distrugem ființa spirituală! Dacă este adevărat că opera importă, iar nu aspectul

exterior, atunci trebuie să ne dă seama că fiecare din noi suntem o energie creatoare pusă la dispoziția comunității și că nu suntem stăpâni ca să o anihilăm, ci pentru a o pune în valoare și a o multiplica. „*Ce-ți folosește, dacă vei dobândi pământul, și-ți vei pierde sufletul tău*”. Astfel trebuie să gândească orice om, în orice funcție socială s'ar găsi, dela cea mai înaltă și până la cea mai umilă; umilă numai în aparență, căci în ordine spirituală toate sunt deopotrivă.

Cum s'ar schimba aspectul întregii noastre vieți publice, dacă nu am fi stăpâniți în viața noastră intimă, de cei mai întunecați idoli!

Noi preconizăm punerea vieții de stat pe un alt plan și pregătirea generațiilor, pentru a da vieții publice o altă pulsație. Operă grea, dar care, ne place a crede că, e pe cale de înfăptuire.

Suntem într'o perioadă, în care orice animă vie trebuie să se înarmeze pentru a se păstra intactă față de puterile întunericului, cari o înconjoară și tind a o îneca în apele lor tulburi. Cadrele partidelor politice apar sub acest aspect. Suntem în plină perioadă electorală. Luptătorii apar cu tot balastul trecutului, cu tot plumbul pe care îl au în aripă, cu tot mercantilismul care stă la baza însăși a existenței lor. Prea puțini sunt aceia cari au început să înțeleagă că a trecut timpul trișerilor, a vorbărilor și mistificărilor, că înfăptuirea reală pe teren, că opera îndeplinită e singura care contează, că din această spurcare a vieții publice ese toată stagnarea, toată debandada și toate, dezastrele vieții naționale. Dintr'o mocirlă infernă nu poate eși progresul și înălțarea, ci numai infernia și distrugerea patrimoniului spiritual al națiunii.

Avem o țară, nu pentru a o exploata, ci pentru a afirma un ideal. Un popor numai atunci este stăpân în țara lui, când își impune ritmul de viață, ideologia și spiritualitatea lui, în toate domeniile vieții de stat.

În interior am dormit în timp de 20 de ani de când avem România Mare. Bogățiile naturale ale țării zac în adâncuri neexploatate. Și tot atât de părăginite sunt și energiile spirituale ale acestui popor, în profitul pletorei care se agită la suprafață. Nu ne mișcăm cu ritmul nostru de viață, nici înăuntru și nici în afară. Dat fiind că energiile noastre spirituale, ca și cele materiale, zac în adâncuri, neîntrebuințate, noi ne mișcăm la remorca energiilor spirituale cari ne vin din afară, fie dela minoritățile etnice, cari ne stăpânesc și ne exploatează, fie prin puterile străine cari ne dictează mișcările în viața internațională. Nici o afirmațiune. Nimic care să cucerească și să domine înăuntru și înafară. Nicio creațiune proprie. Nimic formidabil.

De 20 de ani se pune mereu pe tapet de dușmanii noștri chestiunea revizuirii. Prin nimicnicia vieții noastre publice le-am pus mereu la dispoziție arme cu cari să ne distrugă. E suficient să ascuți și să citești ce se scrie despre diferiții oameni politici de către partidele adverse, pentru ca să scoți din circulație clasa care ne conduce. Nicăiri nu există o presă mai fără scrupule. Străinii nu au decât să o reproducă, pentruca să ne prezinte înăuntru și înafară ca elemente inapte de cultură și de conducere de stat, ca pleava pământului. Fapt este că am ajuns până acolo ca selecțiunea în viața socială să se facă în virtutea calităților negative, ca materialismul,

mercantilismul și totala lipsă de orientare în ordine spirituală a conducătorilor statului, să facă să ese la suprafață tot ce este murdărie și puroi și să arunce în adâncuri ceea ce e nobil, viu și creator.

Ce trebuie să facă, spre pildă ungerii, pentru a ne compromite în afară și în interior! Ei n'au decât să pună pe două coloane ceea ce foștii și actualii miniștri din diferite partide și timpuri își aruncă în obraz unii altora. Un partid căzut dela putere, prin foștii sfetnici ai coroanei, afirmă despre, actualii guvernanți că fac jaf în averea publică, iar conducătorii atacați tăgăduesc atacatorilor dreptul de a revendica puterea, pentru că guvernarea lor a fost, la timpul său, o adevărată „invasie de lăcuste asupra averii publice”.

Ori este, ori nu este așa! Unde este revolta! Care este sancțiunea! Într'o asemenea atmosferă este evident că nu se poate crea nimic, că suntem expuși pieirii. Toate acțiunile destructive se petrec sub ochii noștri impasibili. Rând pe rând zeii cari au făcut puterea noastră de altădată sunt scoși din animele noastre, pentru a fi înlocuiți cu instinctele animalice, cu viciile distrugătoare și cu dominațiunea zeilor cari animează pe dușmanii noștri. În special evreii se pricep de minune în arta de a utiliza toată debandada care domnește în clasele noastre conducătoare și absența lor totală dela conducerea spirituală a statului, înecate cum sunt în mercantilismul obiect care le caracterizează.

Am văzut, din numerile anterioare, ce au făcut evreii în Maramureș și ne putem da seama despre opera ce întreprind în toate regiunile și țările, unde zeii locali nu le stau împotriva. Evreul ia în exploatare pe cel fără busolă spirituală. Îi isgonește zeii cari eventual au mai rămas de straie în el. Și, după ce l-a distrus moralmente, îl face instrument docil. De aceea evreilor le trebuie presa, finanța și acele îndeletniciri omenești cari patronează viciul și condamnă virtutea și înțelepciunea. Dacă un popor e șovinist, el aduce șovinismul la paroxism, și-i pregătește pieirea. Dacă e lacom, îl face hrăpăreț; dacă e corupt, îi alimentează corupțiunea până la descompunere. Și astfel clasele conducătoare devin instrumentele lor docile, pentru diferite bliduri de linte, iar masele cele largi devin materie de exploatare în mâini cari nu știu ce este îndurarea.

În marea luptă ce se dă acum între popoare, evreul a polarizat bolșevismul, ateismul, distrugerea familiei și a tuturor zeilor constructivi cari le-au garantat existența și propășirea, lăsând pe om fără pedestal de existență, pradă numai bună de a fi captată, distrusă și înlocuită.

Cine vede și simte toate acestea! Din punctul de vedere al vieții interioare a statului, noi ne prezentăm, după 20 de ani dela întregire, ca fecioarele din evanghelie cari s'au prezentat la ospăț cu candelile fără untdelemn. O paragină ne este țara, o paragină ne este anima.

În politica externă ne prezentăm tot atât de lamentabil. Nicio afirmațiune pe nici o cale. Dușmanii au reușit să ne prezinte peste frontieră ca pe o pleavă netrebnică. Iar noi stăm la frontieră cu baioneta la armă și ne rățoim la vecin strigându-i: *nicio brazdă*. Și nu ne dăm seama că revizuirea este în ordinea immanentă a lucrurilor, că este o meschinărie să te ții morțiș de teza granițelor veșnice.

Numai cel ce n'are busolă nu-și dă seama că viața este o continuă devenire, că nimic nu este stabil în ordine materială, că omul ca și operile sale, sunt supuse veșnicei transformări, continua transformare și devenire fiind însăși viața.

Nici o graniță, n'a fost eternă. Un echilibru stabilit la un moment dat, în interiorul statelor, ca și în cuprinsul marelui areopag al vieții internaționale, nu poate fi etern. Popoarele se desvoltă. Și dacă nu există supape de siguranță cari să asigure continuarea operei constructive, vine opera distructivă, războiul, care va răsturna echilibrul stabilit în favoarea unui echilibru nou în raport cu noua evoluție istorică.

Un singur drept avem, acela de afirmațiune în ordine spirituală. Popoarele lipsite de geniul creator, popoarele slabe, devin elemente de compensație pentru cele tari.

Gogorițe sunt toate drepturile pe cari le invocăm. Principiile de naționalitate și de independență cari au stat la baza formării actualului statut teritorial al Europei și al globului nu poate garanta existența diferitelor guverne și conglomerate omenești cari ar sta împotriva curentelor culturale și a solidarității universale, cari ar fi moarte din punctul de vedere al afirmațiunii spirituale.

În conferința pe care am ținut-o la 24 Ian. 1936 la Satu Mare am afirmat că revizuirea, orice am face noi, e pe tale de înfăptuire, că orice ar spune tratatele, viața este mai puternică, că, în calea puhoiului nu se poate nimic interpune. Și iată că acum ne vine știrea că au ajuns în discuție internațională coloniile germane, că Polonia la rândul ei cere și ea colonii.

Revizuirea se impune, pentru că continua devenire, care e însăși viața, cere o altă repartizare în echilibrul de forțe spirituale cari determină drepturile internaționale.

Popoarele spiritualizate determină devenirea, creează istoria. Cele înecate în mercantilism, cele moarte spiritualicește, n'au ce căuta la masa dreptății.

Cum ne prezentăm noi în noua conjunctură internațională? Polonia cere colonii. Noi ce cerem? Strigăm: *nici o brazdă!* Meschin lucru! Cu o altă clasă conducătoare, cu o țară binecuvântată de Dumnezeu ca aceea pe care o avem, puteam să ne prezentăm într'o situație mult înfloritoare. Călare pe culmea Carpaților, cu Munții Apuseni, bastion inexpugnabil; cu câmpiile înfloritoare și cu un popor spiritualizat, înmulțit, în raport cu roada pământului său, și înzestrat cu toate avantajele economice rezultate din punerea în valoare a geniului său propriu în raport cu pământul ce ocupă din moși strămoși, noi am fi putut să ne prezentăm la masa areopagului internațional cu drepturile imprescriptibile ale neamului din care facem parte și să cerem cu tărie aer, soare și lumină.

Am afirmat altădată că dincolo de Tisa nu sunt decât puteri distructive cari n'au ce căuta în Europa de după război, că Ungurii n'au aptitudini cari să le îndreptățească existența în noua configurație a lumii pe cale de înfăptuire; că dincolo de Nistru zeii dispar și că noi suntem chemați, în largă măsură, ca să-i readucem pe teren și să dăm o nouă viață, o viață românească; latină, creștină și creatoare, în ordine unui echilibru nou în raport cu noua evoluție spirituală, întinselor regiuni de

dincolo de Nistru.

Spre răsărit sau spre miazănoapte, ca și spre meazăzi, noi avem cuvinte de spus și revendicări de făcut în raport cu puterile noastre de afirmațiune spirituală moștenite din strămoși. Dacă suntem vii, creem istoria. Și trebuie să ne dăm seama că clasele noastre conducătoare, cari nu viază în ordine spirituală, compromit existența statului și neamului acestuia și că noi toți săpăm la temelii propriului nostru cămin și viitor, întrucât tolerăm la suprafață pleava care ne stăpânește.

A striga: „nici o brazdă“ este o meschinărie. A striga antirevizionism este a înota în plină utopie.

Suntem, sau nu suntem un popor creator! Dacă suntem, revizuim alături și împreună cu popoarele cari creează istoria; dacă nu suntem, atunci trebuie să ne resemnăm ca să dispuie alții de soarta noastră, rămânând la frontiere cu baioneta întinsă spre vecini.

Dar noi avem foc în sânge. Noi trebuie să urmărim războiul înăuntru și înafară în raport cu moștenirea strămoșilor, care urmează să fie scoasă la suprafață și pusă în valoare. Noi trebuie să urmărim și să realizăm vijelios revizuirea în interiorul granițelor noastre prin distrugerea cancerului care ne roade, fie sub aspect de clase conducătoare, fie sub formă de minorități; să declarăm și să ducem cu aceeași tărie război contra tuturor mizeriilor de cari se împărtășește poporul nostru.

Iar în ceea ce privește politica internațională trebuie să fim alături și să facem corp comun cu ceice trăiesc, nu cu ceice vegetează și trag să moară. Granițele noastre trebuie să se întindă până acolo, până unde pătrunde spiritualitatea noastră creatoare. Nu, „nici o brazdă“, ci ofensivă puternică spre toate punctele cardinale, pentru a anihila nedreptățile istorice, pentru a ne lărgi hotarele și pentru a pune în valoare, până la mari depărtări, teritorii și populațiuni aruncate în stărpiciune de puterile întunericului care ne încunjoară.

Memento pentru sărbători ²⁷⁰ Nu vorbe, ci fapte.

Am spus în corpul revistei, că sărbătoarea nu este pentru a îmbuiba organismul, ci pentru a te reface spiritual este. Fericit cel ce este în stare să se refacă în decursul răgazului ce îi oferă o sărbătoare. Cea mai bună odihnă și reconfortare e aceea care ne reînarmează pentru lupta vieții. E refacerea întregului organism spiritual, zdrențuit de luptele de fiecare moment, cu mizeriile fizice și morale ale mediului care ne înconjoară. Dacă n'ar fi sărbătoarea, ne-am prăbuși în neant.

Noi am mai spus că „România Eroică“ nu scrie pentruca să scrie. Ne-am pierde energia și viața în zadar; să lucreze alții ca figuri decorative; noi disprețuim asemenea ocupațiuni. Noi scriem pentruca să determinăm refacere spirituală, curente sănătoase de gândire și acțiune, fermentațiune și afirmațiune în toate

²⁷⁰ - Revista "România Eroică", Cluj. Director: Ioan Colfescu-Delaturda. Anul I, Nr. 8, Decembrie 1937.

domeniile vieții naționale.

Sunt zile de sărbătoare. Să se gândească cetitorii noștri; să mediteze adânc și să găsească în ei înșiși mijloacele cele mai puternice de reacțiune în contra rezelor cari ne rod.

Reproducem mai jos, ca un memento și ca un îndreptar, crâmpoie din ceea ce am susținut dealungul celor șapte numere ale revistei ce au apărut până acum.

✓ „Vrem să constituim un izvor, care să alimenteze curentul de regenerare, care să pătrundă ca apa prin nisip și să transforme pe nesimțite totul în jurul nostru.

„Vrem război contra materialismului, contra acelor cari îl cultivă și-l alimentează, finând în stârpiciune, prin opera lor nefastă, țara și neamul.”

✓ „Secuții să fie recunoscuți ca minoritate deosebită de Unguri, cum îi socotește de altfel și tratatul de pace dela Trianon”.

✓ „În recensământul ce se va face în 1940 Secuții să fie introduși în rubrică aparte, cum sunt și celelalte minorități: Unguri, Nemți, Ruși, etc.” (Nr. 1).

✓ „Care poate fi situația țării noastre într'un eventual război, când deținătorii industriei, ai comerțului, ai finanțelor și ai muncii își vor vinde serviciile inamicului?” (Nr. 3).

✓ „Să creem din Macedoneni, din toate elementele valoroase și expuse pieirei din interior și de dinafară, armate puternice în toate ramurile de ocupațiune, cari să naționalizeze și să pună în valoare bogățiile țării, scoțând din funcțiune și eliminând toate elementele eterogene” (Nr. 4).

✓ „Când avem în țară milioane de cetățeni dubioși, ori direct periculoși, nu este permis să neglijem comoara noastră de peste hotare.”

✓ „Actualmente granițele țării sunt închise pentru ei, pentru ca să rămâe larg deschis pentru toate elementele parazitare și destructive cari ne cutropesc și ne dizolvă”.

✓ „Ce este altceva Statul național, în actuala înfățișare a vieții internaționale și în lumina ideilor astăzi călăuzitoare în manifestările agregatelor umane, decât Statul acela în care națiunea majoritară ce-i dă numele, are o nediscutată și nedesmințită întâetate, în ordinea politică, în cea economică și în cea spirituală ?”

✓ “Opera iudaică de distrugere nu e numai în ordine materială. E mai presus de toate în ordine morală, spirituală: Ea distruge corpul și sufletul. Destrămarea morală se ține mână în mână cu cea fizică”.

✓ „Nația românească, făuritoare, susținătoare a statului român, nu mai poate tolera, ca spionii, trădătorii și jefuitorii din marele război, să fie beneficiarii tuturor bogățiilor țării, iar Românii, să le fie robi, nedreptățiții, flămânziți, protestatari în propria lor țară!”

✓ „Unde românul a părăsit mercantilismul de import, infiltrat de clasa lui conducătoare, și s'a născut a doua oară în neamul lui, a repurtat victorii în adevăr impresionante. Ele dovedesc că nu suntem neam de lași, ci neam de eroi.”

✓ „Un ostaș conștient de rolul lui, moare pe parapet. Numai cu asemenea ostași se câștigă victoriile, întreaga națiune trebuie deci pregătită de război și orice individ pus într'un post trebuie să știe să moară în focul luptei: român pentru român; în stăpânire totală pe pământul patriei.”

✓ „Popoarele cari nu câștigă războaiele în timp de pace, nu le vor câștiga nici în timp de război.”

- ✓ „Fără a ne referi la vremuri trecute, e locul să constatăm că și azi învățătorii sunt oameni de mari sacrificii. Căci ce altceva înseamnă, decât apostolat, imensa activitate pe care o desvoltă învățătorii cei mai slab retribuți dintre toți slujbașii publicii”.
- ✓ „Să îndemnăm pe toți în jurul nostru la fapte cari să implice naționalismul integral, pășind cei dintâi la exemple.”
- ✓ „Români, ajutați-ne ca să ținem sus și să ducem la glorie steagul ce am desfășurat în capitala Ardealului, steag care este deopotrivă al vostru al tuturor. Să dovedim străinului hrăpăreț că românul nu mai doarme, că el știe să lupte și să învingă. Faceți orice efort; strângeți de la mână la mână micul obol, merit să se transforme în granitul pe care se va așeza temeliele României de mâine.
- ✓ „Puneți, în toate, inimă, suflet și viață; prin fapte, nu prin vorbe” (Nr. 5-6).
- ✓ Necesitatea unificării Bisericilor: „Nu e suficient să invocăm religia strămoșilor și să cerem unificări. Principalul e să ne ascuțim simțurile pentruca să auzim, să vedem și să reacționăm, cu toată energia, animei noastre în contra relelor cari rod, atât clerul, cât și societatea noastră laică, în contra suferințelor și scăderilor” (Nr. 7).

Rubrica de *CĂRȚI – REVISTE – ZIARE* ²⁷¹

- **„Orientări”** anul al VI. No. 11-12 Nov.-Dec. 1937. De sub direcțiunea inimosului român C. R Crișan.

În articolul de fond Directorul revistei se năzuiește a ne arăta raporturile dintre creștinism și legionarism. „Legiunea și creștinismul sunt două forțe ale culturii, cari nu sunt antipodice, exclusive indiferente, ci sunt coordonate și colaboratoare.

Politica și religia, cari izvorăsc din acelaș izvor și servesc acelaș scop, pe două planuri diferite, ce se întretae în acelaș punct, realizarea destinului uman, își propune să desvolte în 12 articole viitoare fundamentele comune dintre religie și legiune. Până atunci constată: „două linii comune până la identitate, între Legiune și Creștinism: 1. Și Creștinismul și Legiunea pun temelia pe un om nou. Ca în evanghelie, legiunea se mărește prin faptele legionarilor. 2. Creștinismul are ca organ de acțiune Biserica, legionarismul are Legiunea. Biserica este compusă din totalitatea sufletelor trecute, prezente și viitoare. La fel, Legiunea. Ea, Biserica, nu decade, nu scade, nu se spurcă, dacă un creștin e ticălos, căci ea e Sfântă și fără pată. Și un legionar poate cădea, dar căderea lui, nu aduce căderea Legiunii. Legiunea e fără pată, nu scade și nu decade”. Restul numărului este ocupat cu poezii de Radu Nour, Ion Cerlețianu, Gr. Zozu, Gh. Popovici, Oct. Sargețiu, I. Marinescu-Predealu, G. Bobei, D. Portase-Prut, Dragoș Tomoiagă, Titus Grecuir și Mircea Manoliu.

Revista își încheie numărul său dublu, cu recenzii de cărți și reviste.

Cu numărul acesta „Orientări”, încheie al șaselea an de apariție. Se dovedește și cu această ocazie cât de adevărat este proverbul: „*Omul sfințește locul*”. Apare în mica com. Moinești jud. Bacău, pe care însă inima și anima lui Crișan și a colaboratorilor săi o ilustrează și-o transformă într’un centru de puternică fermentațiune spirituală.

²⁷¹ - Revista **„România Eroică”**, Cluj. Director: Ioan Colfescu-Delaturda. Anul I, Nr. 8, Decembrie 1937.

CRONICI - EROII NOȘTRI

Răbojul vremii... 272**- 13 Ianuarie 1938 -**

de D-tru S. CHIȚU

Pe fuiorul ei vrăjit, vremea a înnodat încă un an...

Da! Exact un an, de când Moța și Marin, eroii Crucii, ucenici ai lui Hristos și arhangheli ai unui neam, au trecut în veșnicie...

Dar au trecut cu aureolă de martiri și încununați cu slovă de istorie.

Jertfa lor: e sublima lepădare de sine, e minunea trăită, simțită, ruptă din pătimirea cea de bună voe a lui Hrist „Care S'a dat pe Sine!...”

Așa, și ei.

Cu trupul au murit; dar sufletește sunt isvor de slavă, de reînnoire, de purificare, a unui neam.

Au murit, dar trăiesc intens în noi.

Fluviul de viață, pe care darnici l-au vărsat în matca de gânduri a acestui neam, — oropsit și adânc înșelat, prin minciună, meschinărie, — a topit toată ura, vrajba, parada de trufie și lupta lașă de club le-a topit, precum topește ochiul de foc al soarelui, zăpada primăverii.

Jertfa lor, a topit toate, în torentul naționalismului adânc creștin — care și-a croit înaintea drum nou în veac, trecând peste bolta trădării, peste turma leproasă a lui Israel — croindu-și drum în veac, cu limbă de istorie scrisă de mâna soartei.

„Naționalismul astăzi e la cârma țării...”

Așa dar, biruința a venit!

..... (Text cenzurat)

Dar noi nu uităm nicicând, că toată flacăra gândului și toată puterea faptei de aci ne-a venit.

Din prinosul urcat spre ceruri.

Din jertfa proaspătă și dezinteresată a lui Moța și Marin,

Nimbul ei de lumină, pătrunde vijelios, împlântând chipul de foc al Arhanghelilor — Moța și Marin — până și în cel mai întunecat suflet de Român, lipsit de sentiment și secăt de dreaptă judecată,— purificându-l, animându-l, dându-i puteri cari îl ridică, de-asupra pământescului și-l fac gata de jertfă, de înnoire, de înălțare spre cele de sus, spre Ceruri, spre Dumnezeuire...

Da așa este.

Și silogismul cel mai puternic, care pledează la slujba acestei idei, este triumful naționalismului având drept concluzie, unificarea într'un gând și o simțire, a inimii tuturor Românilor.

Și, se poate minunea.

Căci duhurile lui Moța și Marin, pătrund în toate și supraviețuiesc peste toate. Lumina lor nu poate fi nici când întâmpinată de paliditatea de mort a apusului.

Ea e viață, e răsărit, e soare.

Străfulgerați până'n cele mai ascunse cute ale sufletului nostru, și fiind sinceri cu noi înșine, nu putem să ne mascăm conștiința.

Noi toți am trăit patimile neamului românesc, după care a urmat răstignirea — celor mai vrednici fii a acestui neam, cari au populat, închisorile umede și reci — după - care avea să vină moartea acestui neam, care îl târa în afundul uitării... dar ea — moartea neamului — a fost mai puțin crudă decât o prevedeam. S'a mulțumit numai cu doi arhangheli — Moța și Marin — care au anticipat moartea neamului.

Fulgerul lor de moarte, a intimidat moartea nesățioasă. Vălul misterului și mireasma jertfei o am cuprins, a ezitat o clipă — și soarta neamului s'a grăbit, aducând, cum era și natural, după răstignire și moarte, nu prăbușirea ci „unirea neamului...”

Hotărât lucru!

Cine n a trecut prin suferință, deci prin patimă, acela nu s'a oțelit— e nevrednic — iar de n'a fost răstignit, e tributar vieții — deci nu e creditor — și în consecință nu va vedea învierea.

Învierea lui și a neamului.

Dar „Domnul Cerurilor. Dumnezeuul Țărilor și Dumnezeuul părinților noștri" s'a îndurat de noi.

Am văzut minunea. Minunea arhanghelilor noștri — morți pe pământul Spaniei, întru frățietate „pentru Cristos și pentru Cruce”.

Și roata vremii se mișcă înainte. Și spița ei aleargă vertiginos.

Dar totuși...

Doar un an s'a scurs de-atunci. Dar ce însemnează un an în Carul timpului, față de milioanele dureros de multe ale anilor, care s'au topit în marea veșniciei.

Dar jertfa lui Moța și Marin — ca un răsărit de soare, se proiectează însângerândă, cu culoarea trandafirului, înbujeat al victoriei, — în marea veșniciei; strălucește pilduitor peste umbra anilor mai departe, mai departe.

Iar numărul celor care se'nfioară de jertfa lor tot crește.

Și victoria finală, cu pași repezi, se apropie.

Darul lui Dumnezeu e cu noi, iar lumina celor doi martiri ne călăuzește pașii...

Serie Nouă 1940

EROISMUL ROMÂNESC ²⁷³

de Alexandru CONSTANT

Pentru a intra în Istorie, pentru a face Istorie, un popor nu este de ajuns numai să trăiască. Trăind teluric un popor este amenințat să dispară de pe Înălțimile de viață unde se făuresc și strălucesc valorile culturale, sociale, politice, unde stăruie eternitatea. Numai eroismul deschide porțile Istoriei, numai cheltuirea pentru singura realitate, fără sfârșit, neamul, dă valoare vieții individuale. Un neam nu trebuie dar să trăiască; el trebuie să se realizeze, să „învie”. Existăm astăzi, după două milenii, aci la Dunăre și Carpați, mulțumită eroismului câtorva generații trecute. Existăm aci pe temeiul pergamentelor istoriei noastre, însă cu sângele eroismului românesc. Prin întinderea istoriei, prin intensitatea vitalității prezente, măsurăm eroismul trecutului. Prin eroismul generației legionare, eroism al jertfei, al intransigenței, al răbdării, al muncii, se asigură viața în istorie a generațiilor viitoare.

²⁷³ - Revista "România Eroică", București. Director: Ioan Colfescu-Delaturda. Anul IV, Nr. 5-6-7-8, Sept.-Dec. 1940.

Eroismul românesc este piatra de temelie a existenței și mândriei noastre.

Voim să construim o epocă mare? Să fim demni de eroismul trecutului istoric, de eroismul prezentului legionar.

În pragul noilor vremi ²⁷⁴

Cu câteva zile în urmă, pe una din străzile centrale ale Bucureștilor, mi-a fost dat să întâlnesc un cortegiu nemaivăzut prin acele locuri. Era o nuntă țărănească. În frunte, în costume naționale, cu căciuli țurcănești, călare pe niște cai de toată frumusețea, o echipă de flăcăi voinici deschideau drumul cântând „Sfântă Tinerețe legionară”. Urmau pe jos mirele și mireasa, nașii și nuntașii, în ordine legionară, îmbrăcați în aceleași costume. Cortegiul era închis de o altă echipă de voinici legionari, călări, în căciuli și sumane, și cântând acelaș cântec tineresc, după care urma convoiul de automobile. Cu tot aspectul ei țărănesc, nunta aceasta, prin aspectul ei înstărit, nu indica deloc că ar fi a unor oameni simpli dela țară. Nu, deloc. După bogăția costumelor și a scenariului, se putea ușor constata că cei căsătoriți aparțineau unor clase sociale sus puse.

În paginile acestei reviste ne-am plâns și am protestat încontinuu în contra culturii de împrumut. Am afirmat că clasele noastre conducătoare, dela academician și până la cel din urmă funcționar, sunt alcătuite din figuri decorative. Nimic nu ne aparține. Totul e de împrumut. Ne îmbrăcăm în haine străine și ignorăm propria noastră ființă. În învățământ, în justiție, în administrație, în viața economică, în politica internă în general, cași în cea externă; nicăiri nu apare ființa noastră națională. Suntem străini în țară proprie.

În asemenea condițiuni era natural ca o nuntă de oameni înstăriți să nu apară decât în fracuri, în toalete de mătasă, în blănuri scumpe, și dansându-se tangouri și alte dansuri la modă, pentru a se sfârși în șampanie și îmbuibare. Ce eveniment mare, ce schimbare extraordinară s'a făcut în țară, pentru ca să fie posibilă, pe neașteptate, o atât de radicală schimbare de moravuri! Căci, judecând după ceea ce a fost și este încă, e o adevărată, minune să vezi oameni „sus puși”, bărbați și femei, părăsindu-și deodată fracul și luxul pentru a îmbrăca sumanul și catrința strămoșilor noștri.

Această minune a făcut-o Legiunea. M'am oprit asupra acestei apariții ca din povești, pentru că, ea simbolizează lumea cea nouă pe care o înfățișează noua conducere de stat. Este un suflu nou de viață care, prin Căpitan, prin ceilalți martiri, prin cei vii și prin cei morți, pune stăpânire pe națiune. Puterea aceasta de refacere este irezistibilă.

Geniul Căpitanului și al Legiunei lui salvează țara și neamul, scoțând din adâncuri specificul nostru național, punându-i în valoare și eliminând cu bici de foc străinismul și cultura de împrumut. Astfel se explică minunea de mai sus. Ea se produce în toate domeniile de activitate, în mod spontan, irezistibil, ca tot ce ese din profunzimi, din geniul specific al rasei, polarizat în marii ei exponenți.

²⁷⁴ - Revista "România Eroică", București. Director: Ioan Colfescu-Delaturda. Anul IV, Nr. 5-6-7-8, Sept.-Dec. 1940.

În schița de program din primul număr din această revistă, program de care nu ne-am despărțit nici un moment, am spus:

„Vrem o voință unitară, o singură armată spiritualizată, eroică, cu un singur trup, cu o singură animă; cu un singur ideal, care să le rezume pe toate: neamul și devenirea lui istorică în complexul popoarelor lumii.

„Ne dăm seama că lupta este grea; că ceea ce avem de câștigat în ordine internă echivalează cu ceea ce s'a câștigat prin sacrificiile marelui război, care a dus la întregirea neamului.

„Pentru războiul cel mare care ne va da putința să realizăm România spirituală de mâine, România muncii creatoare, cu înlăturarea a tot ce e străin de aspirațiile neamului, de devenirea sa istorică, cu strivirea tuturor agenților dizolvanți și parazitari, ne dăm seama că va fi nevoie de lupte și sacrificii, cari pot să nu fie mai prejos de acelea ale marelui război; că trebuie să fim treji și gata oricând de luptă, pe viață și pe moarte, pentru a reface din temelie această țară, punând în valoare bogățiile ei incomensurabile, materiale și morale, cari zac astăzi îngropate în adâncuri”.

Am scris aceste rânduri în Mai 1937. Evenimente mari și dureroase, interne și externe au trecut peste noi. Tinerimea țării a fost chinuită și martirizată în exponenții săi cei mai aleși. Eroismul generațiilor cari se ridică a fost pas la grea încercare. Dar minunea s'a produs. S'au pus bazele viitoarei măritii a României. S'au zidit în temelii eroi legendari, cele mai scumpe odrasle ale neamului.

Au putrezit boabele de grâu. Vor veni, vor trebui să vie, recoltele bogate. Pământul este bun; neamul e vânjos; recoltele nu pot fi decât pe drum. Foștii stăpânitori ai țării își făceau iluzii. Victoriile nu se câștigă în ordine materială, ci numai în ordine spirituală. Despre acest adevăr axiomatic nu-și pot da seama decât acei cari trăesc în spirit legionar.

La 1918 s'a creat o Românie Mare. Dar pentru cine s'a creat această nouă configurație geografică? Unde era și în ce consta conținutul ei spiritual? Românul, adevăratul ei creator, nu apărea nicăiri. Toată fațada țării era de împrumut. Pentru străini, pentru paraziți, pentru mercantili, pentru corupție, anarhie și debandată, nu se creează nimic și nu se poate nimic păstra. Ar fi și nedrept și imoral în ordine imanentă. Tot iredentismul extern și toate vicisitudinile externe și interne au fost provocate și întreținute de această stare mizerabilă de lucruri. Nu eșise la suprafață o atare spiritualitate care să justifice noile granițe și însăși existența statului și a națiunii în noua configurație spirituală a continentului.

S'a câștigat victoria internă, după care au alergat marii exponenți ai acestui neam. Nu mai suntem un cadavru îmbrăcat pompos și cu tunuri de carton pe la frontiere. La conducerea trebilor publice au ajuns oamenii cari întruchipează vitiorul Patriei: „o voință unitară, o singură armată spiritualizată, eroică, cu un singur trup, cu o singură animă; cu un singur ideal care le rezumă pe toate: neamul și devenirea lui istorică în complexul popoarelor lumii”.

Înainte de a se înfăptui, orice eveniment există în ordine spirituală. Înainte de a se

declanșa războiul actual, germanii aveau victoria și Franco-Englezii, înfrângerea. Și una și alta era pregătită în spirit. Înainte de a se prăbuși granițele noastre, erau pierdute în ordine spirituală.

Pierderea faptică nu era decât pecetluirea unei pierderi deja existente. Era pe acea vreme pierdut în ordine spirituală mult mai mult decât ceea ce s'a realizat în ordine materială. Astăzi situația se prezintă invers. Ne prezentăm cu granițele ciuntite, dar mărite în ordine spirituală. Începem să devenim o realitate vie, palpabilă, irezistibilă, un subiect de drept în noua ordine internațională. La interior, cași la exterior, ne afirmăm puternic prezența. Pe măsură ce vom deveni noi înșine, drepturile, cași datoriile noastre naționale și internaționale, vor crește. Pe când, în starea veche de lucruri, reprezentam o verigă dintr'un lanț de interese perimate în concertul popoarelor, astăzi reprezentăm o verigă dintr'un lanț de creațiuni în tovărășia celor ce creează istoria nouilor timpuri și a noiei ordine internaționale. Eri eram obiect, astăzi suntem subiect de istorie. Eri ni se creea, astăzi ne creem singuri destinul. Am devenit Demiurgi. In această ipostază, și îmbrăcați cu această armură, nu va exista dușman care să ne poată sta în cale. Destinul nostru e pe drum și e pe drum pentru că e în propriile noastre mâini.

Aceasta reprezintă nunta țărănească pe care am văzut-o străbătând haiducește centrul Bucureștiului. E o întrezărire de fulger. E o scântee eșită din amnarul corpului legionar. Este viziunea României legionare de mâine. Este o anticipație asupra purificării totale care va veni. Este simbolizarea statului și poporului Român, liberate de străinism, de mercantilism, de parazitism și devenit el însuș cu toate puterile lui genuine.

Nunta pe care am văzut-o este o dovadă vie că: Am trăit să vedem punerea temeliiilor renașterii poporului nostru, renaștere care însemnează cucerirea locului lui sub soare; dovada capacităților sale, dreptul lui de viață; începutul de unire a celor vii și a celor morți pentru dărâmarea operei întunericii care l-a ținut până acum în stârpiciune.

Să fim mândri și să fim încrezători; eroismul legionar ne va aduce victoria. E pe drum. Ea va sosi pe aripi de eroism. Să fim cu toții gata să ne jertfim pentru ea.

"ROMÂNIA EROICĂ"

La umbra morții*) 275

de Alexandrina Gr. CANTACUZINO

Câte suspinuri, câte lacrimi, câte inimi sdrobite, ce noian de dureri apasă omenirea prăbușită în foc și sânge. Câți copii au pierdut părinții, câte soții au rămas văduve, câte mame și-au plâns fiii, câte cămine distruse, câte țări desființate și mii de oameni vagabonzi, scoși din rosturile lor, fără patrie, rătăcind din loc în loc, din poartă în poartă, cerșind adăpost și găsind tot ferecat: hotare, uși, inimi, fiecare

275 - Revista "România Eroică", București. Director: Ioan Colfescu-Delaturda. Anul IV, Nr. 5-6-7-8, Sept.-Dec. 1940.

temându-se să nu fie târât fără voe în hora morții.

În mijlocul acestor pustiiri de bogății, de pământuri și suflete, stau neclintiți conducătorii orbiți în patimile lor cari fiecare pe rând cere dreptul la viață pentru țara lui, întrebându-se pentru acest scop mijloace de asasinat colective.

Ce nebunie, Doamne, năpăstuește pământul? Ce totală lipsă de creștinism! Unde sunt și ce fac Bisericile lui Hristos, când gândul Lui de iubire și frăție este așa de grozav pângărit?

Unde sunt Apostolii cari cu crucea în mână să se arunce pentru a opri măcelul?

În nopțile de veghe ale soldaților în tranșee, ale refugiaților rătăcind pe drumuri străine, ale soțiilor părăsite lângă leagănul pruncilor nevinovați, ale mamelor ce sunt martirele acestor vremuri de jertfire groaznică, către Domnul se ridică rugă și lacrimi ca El, făcătorul de minuni să îmblânzească fiarele, să facă să cadă lanțurile robiei, să amuțească urile năpraznice și să reaprindă pe Golgota lumina de nădejde și de mântuire.

Doamne, ascultă ruga credincioșilor Tăi creștini !

*) _____

- Scris în noaptea de Crăciun 25 Decembrie 1939.

EROII NEAMULUI ²⁷⁶

de General Gh. Băgulescu

În anul 1921 am scris articolul «Eroii Neamului», ce prinde astăzi caracter documentar. Pentru aducerea la București a «*Ostașului Necunoscut*» am lucrat de asemeni din greu, găsind în vremea aceea tare puțină înțelegere.

Era o vreme când presa judaică da directive «autorității de vânzare» a României. Ca să răspund acestei prese, am scris atunci:

Nu putem să aducem la București oasele «*Ostașului nostru necunoscut*» fiindcă — spune amintita presă — am maimuțări streinătatea.

Nu putem aplica «*Numerus Clausus*», fiindcă nu avem exemple în străinătate.

Reproducem documentul vremii, pentru îndemnurile și învățăturile prezentului.

12-XII-1940

Erou. — Un cuvânt care a început să devie nu numai banal (?) dar chiar neplăcut la urechea multora.

Și cu drept (?) cuvânt.

Sunt trei ani de când s'a terminat războiul. O veșnicie !

Dar nu prin astfel de gândiri și judecăți preconcepute, cuvântul de «*Dumnezeu*» și-ar putea pierde valoarea.

Într'adevăr o cauză, — este:

²⁷⁶ - Revista "România Eroică", București. Director: Ioan Colfescu-Delaturda. Anul IV, Nr. 5-6-7-8, Sept.-Dec. 1940.

Este o deosebire între eroii, câmpului de luptă - *eroul necunoscut*, și eroi ce vin deseori cu trenul.

A fost deajuns ca un ostaș să moară, nu pe front, dar la căruțele din zona etapelor, într'un bordeiu jucând poker sau la partea sedentară, de indigestie ori mușcat de o minusculă insectă, pentru a i se spune erou.

Cunosc într'un sat din Oltenia un cârciumar căruia sătenii îi zic Ministru, și un țigan pe care oamnei l-au botezat Dumnezeu, acestea în glumă bine înțeles.

Partea tragică, este că și unul și altul au luat-o în serios și astăzi se supără dacă îi chemi pe numele lor adevărat.

Și cum eroii din categoria de mai sus, aveau alții sedentariști în jur, aveau bani, aveau cu ei rude, prieteni și chiar întreaga familie, au avut timpul și mijloacele suficiente să fie îngropați cu *cinste* și cruce înaltă și coroane de flori, pentru ca după 2 și 3 ani să fie iarăși desgropați cu pompă, transportați cu trenul și îngropați cu funerarii naționale.

Nu, eu nu mă gândesc și nu mă îngrijesc de acești eroi...

Eu mă gândesc la umilul ostaș: Ofițer, soldat sau mic voluntar cu inimă mare, ce a murit lovit de glonțul inamic în piept, atunci când și corpul și sufletul lui mergeau pe drumul conștiinței datoriei.

Mă gândesc la ostașii ce au murit cu mâna încleștată pe armă, cu fața în jos, acoperind pământul smuls de el și ai lui, din mâna inamicului, mă gândesc la cei îngropați noaptea, sub bombardament la lumina exploziilor de obuze, aruncați unul peste altul și căzuți cum graba le-a dat voie, mă gândesc la cei ce jalonează în lung câmpul de bătae, fără cruci sau cruci plecate, dărâmate și frânte, mă gândesc la cei pe cari copiii și părinții îi știu plecați, dar nu-i mai revăd, la marele erou necunoscut, căci doar sacra inscripție ce se găsește pe majoritatea crucilor de pe front este: un ostaș necunoscut mort pentru patrie.

Mă gândesc la ostașul ce odihnește sub crucea pe care nu-i scris nimic sau al cărui nume a fost șters de ploaie și indiferența noastră a celor vii, mă gândesc la multele morminte fără cruci, — ce nu au fost și nu sunt, — și pe cari deci nu se putea scrie nimic.

Pe toate acestea însă se poate ceti.

Părintele sau frații întru sedentar ai celor morți departe de front și-au făcut și-și fac chiar mai mult de cât datorია, atunci când năzuiesc să dea numele de erou pe lângă alte cinstiri, morților lor.

Părintele ostașului mort vitejește — Regimentul — nu și-a făcut-o?

Iată motivul care mă face să scriu articolul de față.

Viu de pe tranșeele Moldovei, pe cari zilele de Paști mi-au dat voie să le văd.

Viu de acolo, din Erusalimul României, cu sufletul înălțat și întărit, pentru a spune adevărul absolut și fără tendințe și fără considerațiuni. Viu cu un suflet ce a fost atât de sbuciumat în cât dacă ar fi continuat să mai rămână acolo o zi mai mult, ar fi ajuns să conceapă lumea sub altă formă, să fie crezut de alții nebun, ori ca el însuși să vadă întreaga lume într'o stare anormală.

Un individ lipsit de multe, poate trăi cu deviza: «Nu-i nimeni drac, nu-i nimeni sfânt», sau cu credința că dacă ar fi avut deavolul bani în lupta lui cu dumnezeirea, ar fi astăzi stăpân pe tronul lumii. Acest individ, om fiind și el, trăește cel mult un secol. O țară care ar urmă aceiași deviză nu poate depăși cu mult durata vieții individului.

Sunt tari expresiile, dar mai tari au fost comoziile simțite în fața simfoniei morții.

Eu scriu aici pentru luptători, pentru Români, pentru suflete, eu scriu aici pentru apostolii bisericei neamului.

Eu nu cer unui lăutar de bâlcu să înțeleagă simfoniile lui Bethoven.

Vorbesc cu simțirea unui lupătător ce-și vede pe cei morți ai lui târâți de ape din mormântul lor fără semn, vorbesc cu impresia ce mi-a lăsat-o osul alb, de pe dealul Albert, stăbătut de două gloanțe de mitralieră, și craniul gol dintr'o surpătură de tranșee de pe Coșna în care am găsit o bucată de schijă; vorbesc cu revolta sufletească ce izbucnește în fața unui cimitir din jurul istoricei biserici din satul Bogdănești-Oituz pe mormintele cărora nu se găsea în prima zi de Paști nici o luminiță — dar peste cari pășteau porcii satului.

Sunt atâția cari vorbesc în altă parte în numele neamului, în numele celor vii și sunt foarte mulți cei ce nu vorbesc decât în interesul personal.

Pe mine m'au ales morții dela Cașin și Oituz în noaptea de Vinerea mare, cei dela Târgul-Ocna, în noaptea de înviere, pentru ca să vorbesc.

Îndrept vorbirea mea spre Regimente, spre cei ce au urechi de auzit, spre cei ce au suferit alături de cei morți, pe când aceștia erau vii, spre Drapelele atâtor Regimente — rămase aceleași, în timp ce majoritatea Comandanților și Ofițerilor s'au schimbat după nevoile serviciului; mă adresez celor ce au luptat, celor ce simt românești, ei sunt frații și părinții celor morți.

Ei și numai ei știu în ce împrejurare le-au murit ostașii.

Din sufletul lor vremea și ploaia nu au putut șterge cum a șters de pe cruci numele sgâriat cu creionul, în graba și timpul ce ți-l dădea bombardamentul inamic și chemarea în fiecare clipă de a lupta în alt sector.

Ele (Regimentele) au buletinele de morți, ziua și locul morților, — ei (Comandanții) au mijloacele necesare și datoria de a cinsti pe cei ale căror fapte le-au dat lor înaintare în grad. Regimentului renume, Drapelului, Mihai Viteazul, iar Țării, mărirea. Să fie lege militară, după cum legea morală și a dreptății o cere, care să oblige pe fiecare Comandant de Regiment, ca, odată cel puțin pe an, însoțit de toți ofițerii și de cât mai mulți ostași — de nu se poate toți — să viziteze o parte din frontul unde Regimentul și-a lăsat copiii.

Acolo să alerge tineretul, pentru ca numai străbătând câmpurile de luptă să asculte cea mai frumoasă lecție de patriotism, acolo mai întâi și anoi în excursii de plăcere și instruire peste granițele țării.

La Oituz să vie să se deschidă Corpurile Legiuitoare.

La Mărășești să se voteze lenea aerară, la Neajlov sau Târnavele-Drăgănești să se închidă Parlamentul.

Acolo, pe tranșee, să fie trimis trădătorul să reflecteze asupra fanpelor sale și omul de inimă pentru a se oțeli în acțiunile viitoare.

Aici, în mijlocul cimitirelor răslețe, să-și numere milioanele îmbogățitul de războiu și să se înfrâneze cei ce mănâncă din banii orfanilor.

Aici, unde însuși dumnezeirea coboară, unde însuși deavolul se pocăiește, unde inimile de piatră încep să simtă și ochii avarului să lăcrămeze, — aici unde crește la umbra crucilor floarea dreptei judecăți și dispar patimile lumești: Aici se vor renaște cei morți sufletește.

Câmp de luptă! Tu ești astăzi cea mai înaltă școală de filosofie și patriotism.

Un Comandant de Regiment cu suflet, va găsi mijloacele pentru a-și cinsti morții lui cum trebuie. Mijloace materiale adunate din serbări, echipe de soldați lemnari, cari, detașați pentru un număr de zile sub supravegherea unui ofițer, să facă crucile și să aranjeze cimitirele.

Avem o societate a mormintelor eroilor, dar, cu tot sufletul conducătorului ei, ce poate face o societate la morții celor aproape 200 de Regimente înșirați pe 1000 km.

de front și zeci de km. adâncime; sutelor de mii de morminte. Căci ostașii noștri au știut să moară, compensând prin viața lor tehnica vrășmașă.

Tot cu această ocazie mă adresez diferitelor societăți de ocrotire a mormintelor sau orfanilor de războiu, pentru a le spune că față de morți nu avem decât datorii nu și drepturi. Mă adresez părinților cu stare și sănătate, ce au copii morți pe front, să vie să-i vadă și dacă nu știu care le este mormântul, să împodobească unul — cel mai apropiat de linia de luptă, cel mai părăsit.

Mă adresez celor sănătoși din regiunea fronturilor, cu rugămintea de a supraveghia și păzi cu sfințenie mormintele. A nu lăsa vitele într'un cimitir este o datorie, a pune o folare pe un mormânt, o floare de câmp crescută și înflorită de Dumnezeu, este o pietate.

Să nu se aștepte prea mult dela centru, iar în schimbul criticilor ce le-am auzit dela mulți, critici cari obosec mintea, să li se obosească brațul în aceiași măsură făcând o cruce pe un mormânt.

Fă 10 cruci, îngrijește 10 morminte, și atunci vei avea dreptul să ceri celui asemenea în putere cu tine să facă și el 5 își va face.

Spritiul latin critică mult. Să păstrăm aceasta pentru cei vii; morții sunt oamenii faptelor. Să-i respectăm prin fapte, prin liniște, prin munca și simțirea noastră.

Mijloace se găsesc.

E țara istovită? E țara săracă?

Se poate.

Sunt sute de mii de morminte și țara numără cu câteva zeci de mii mai multe automobile și cam tot ațâți îmbogățiți.

E țara săracă?

N'are câțiva franci pentru fiecare mormânt?

Dar sunt sute de mii de buzunare cari, înainte de a fi mormintele acolo n'aveau franc, și astăzi au milioane!

E țara săracă!?

Da.

E săracă *sufletește*.

Căpitanul Băgulescu

Satu Mare și sătmărenii ²⁷⁷

de Epaminonda LUCACIU

Mai de mult a scrie despre jud. Satu Mare și despre fiii acestui județ, aproape în întregime românesc, era o mângâere; azi ne cuprinde jalea când luăm peana în mână ca să scriem despre un ținut, despre un județ care a fost un focar al propovăduirii idealului național.

Între anii 1880 și 1914 aici s'au dat luptele, pe moarte și viață, între elementul român-autohton, și elementul maghiaro-judaic infiltrat.

Rezultatul luptei a fost: o dârză afirmare a tot ce e român și apoi eliberarea și unirea cu țara mamă.

În răstimpul indicat mai sus, nume de luptători iluștri au împodobit istoria neamului.

²⁷⁷ - Revista "**România Eroică**", București. Director: Ioan Colfescu-Delaturda. Anul IV, Nr. 5-6-7-8, Sept.-Dec. 1940.

După unirea cea mare, oamenii au cam uitat pe aceia cari le-au procurat eliberarea de sub jugul asupritor și s'au obișnuit a se înfrupta din rodul îmbelșugat al buneii stări, care a venit cu armata liberatoare.

După un timp scurt, a revenit însă jalea, durerea.

Românii au fost din nou despărțiți de folosirea drepturilor pe cari numărul și legea firei li-o dă.

Din liberi, din stăpâni, au devenit sclavi și iloți la barbari.

Reamintirea luptelor din trecut trebuie să ne dea însă puterea ca să înfruntăm urgia.

Înainte de anul 1880, au fost lupte duse în surdină — să zicem așa. — Urgia hunică nu s'a arătat în toată urâciunea ei. Probabil că nici nu a întâmpinat rezistență aprigă.

Dela această dată lupta începe însă aprigă.

Acela care ridică glasul său împotriva fărădelegilor; acela care cere respectarea drepturilor poporului român este: Dr. Vasile Lucaciu, care pentru lupta dusă întru apărarea drepturilor poporului român, a fost supranumit „**Leul dela Șişești**“.

Intellectualii și țărani români l-au înțeles și l-au iubit: **cu toții au făcut zid în jurul lui.**

Familiile Lazăr Purcăreț, Cordaș, Nilvan, Achim, Costin, Barbu, Damian, Anderco, Serbac, Berinde, Șiurani, Petrovan, Câmpeanu și alte multe, multe familii au fost acelea cari au luat parte la luptele aprigi și dârze sub conducerea marelui luptător Dr. Vasile Lucaciu.

Maghiarimea s'a sguduit. Îngroziți de spectrul pierderii privilegiilor nedrepte, de afirmarea dreptului poporului român, au început persecuțiunile, cari sunt o rușine pentru cine le-a deslănțuit, și cari au încununat cu aureolă frunțile acelora împotriva cărora au fost deslănțuite și cari au trebuit să le sufere pentru apărarea drepturilor lor.

Furia hunică se deslănțue din nou, ca pe vremea lui Attila.

Europa vede cu îngrozire ce se petrece; neamul românesc este expus din nou la grea încercare: lupta se dă cu toată violența.

În haosul în care e învăluită Europa e greu să spunem timpul în care se va face așezarea definitivă a popoarelor, dar sigur că dreptatea are să învingă, ca și în trecut, când, după suferință milenară a răsărit soarele libertății, și a unirii tuturor românilor sub un singur sceptru, într'o singură țară.

Atunci violența, barbaria, jaful, domneau în Europa. Era timpul lor. Era timpul de distrugere și prăpăd adus de hoardele barbare. Azi e timpul nostru, timpul de a se relua de la capăt firul culturii și civilizației noastre milenare, timpul de a reconstrui și a crea, timpul de a pune la locul lor aceste hoarde.

Se mișcă Moții ²⁷⁸

de Justin ILIEȘU

*Se mișcă, Moții, Căpitane... Dela Abrud până'n Vișag,
E numai freamăt de mărire. E numai flamură de steag.
Lângă altare în biserici începe calda rugăciune,
Din turnuri clopotele cântă precum cântau în vremuri bune,*

²⁷⁸ - Revista "**România Eroică**", București. Director: Ioan Colfescu-Delaturda. Anul IV, Nr. 5-6-7-8, Sept.-Dec. 1940.

*E cântecul ce se înalță spre al dreptăței Dumnezeu,
E pentru tine, Căpitane, căci sfânt ești pentru neamul tău...*

*Tu ai văzut pe Moți în lanțuri, i-ai auzit demult cum gem,
Tu i-ai văzut murind de foame, te-ai îngrozit de-al lor blestem,
Tu le-ai văzut copiii'n sdrențe, urmașii unor mari eroi,
Și s'a născut revolta'n tine, și-ai dat semnalul de război,
Să se cutremure tâlharii, s'audă cei ce fac dreptate.
Se mișcă Moții, Căpitane, și te iubesc căci le ești frate...*

*Tu ai auzit cum plânge doina cu melodiile'i adânci,
Cum plâng isvoarele în codru, în prăbușirea lor pe stânci,
Tu ai văzut gemând pădurea, tăiată de securi străine,
Și hidra cum întinde brațe peste moșiile creștine;
Tu ai simțit cum crește'n tine revolta, și'n acest avânt,
Ai ridicat spre ceruri brațul, cerând dreptate pe pământ.*

*Cu cercuri și ciubăre, Moții, cum rătăceau cuprinși de dor,
Păreau străini în țara lor...
Tot mai amară le-a fost viața, mai crudă soarta, an de an,
Mugea în pieptul lor durerea, asemeni unui uragan,
Iar tu ți-ai aplecat urechea împins de valurile sorții,
Și-ai auzit cum din morminte se sbuciumă și strigă morții...*

*Îndemnul lor ți-a dat curajul, să te ridici și să înfrunți,
Furtuna ce venea turbată asupra falnicilor munți,
Și-ai ridicat cu-n gest eroic întregul zid al biruinții,
Făcând să strălucească'n larguri superbul soare al credinții...*

*— Se mișcă Moții, Căpitane ! Dela Abrud până'n 'Vișag,
E numai sfântă sărbătoare, e numai flamură de steag —
Îngenunchează cu nădejde și stau cu capete plecate,
Apoi se roagă pentru tine, căci tu le-ai dăruit dreptate;
Sărută țărna desrobotă, privesc la munții lor cu drag,
— Se mișcă Moții, Căpitane, dela Abrud până'n Vișag... !*

CRONICĂ ²⁷⁹ **Pe marginea ultimelor evenimente:**

GENERALUL ION ANTONESCU

Revista noastră trebuia să apară în Septembrie, la tipografia „Lumina“ din Cluj. Avalanșa de nenorociri cari au trecut peste noi ne-au adus la București. Ne-am pierdut căminul, am pierdut țara mândrilor români din Bihor, Satu-Mare, Năsăud și din celelalte regiuni ale Ardealului de Nord și Răsărit, animați de cea mai puternică conștiință națională și constituind floarea românismului din Ardeal și de

²⁷⁹ - Revista "România Eroică", București. Director: Ioan Colfescu-Delaturda. Anul IV, Nr. 5-6-7-8, Sept.-Dec. 1940.

pretutindeni. Această nenorocire, pe lângă cele anterioare și cele ce i-au urmat, ar fi aruncat neamul într'o cumplită descurajare, dacă nu ar fi sosit la timp, în persoană Generalului Ion Antonescu și în legiunea lui Corneliu Zelea Codreanu, ERA CEA NOUĂ.

Ziua de 6 Septembrie 1940 va rămânea înscrisă cu litere de aur în istoria neamului românesc. A fost o piatră de hotar. Un început de ev. O piatră de temelie. Fundamentul unei noi clădiri.

Autoritatea și experiența Generalului Antonescu și tinerețea legionară sub comanda lui Horia Sima au realizat minunea de a izgoni într'o noapte dela conducere pe aceia cari, cu tenacitate, cu perseverență diabolică, în decursul ultimului deceniu, au pregătit dezastrele ce ne-au lovit, au martirizat tinerimea, garanția viitorului acestei țări, și au aruncat jalea în suflete.

La pornire pe drum nou se cuvine să încreștăm cu recunoștință acest mare eveniment. Semnificația lui adâncă nu trebuie să scape nimănui. Românii de pretutindeni au azi o stea călăuzitoare care-i va duce spre limanul mântuirii.

INTRAREA ROMÂNIEI IN AXA BERLIN-ROMA

Un alt eveniment de o importanță capitală care a avut loc în timpul din urmă este intrarea României în axa Berlin-Roma și aderarea ei la pactul tripartit.

Noi am militat tot timpul pentru intrarea României în axă. Lupta noastră în această direcție a luat loc în rândurile noastre, dela primul număr, din Mai 1937. Aderarea la Roma și Berlin ne era în sânge. De Germani ne leagă un întreg trecut istoric. Nu numai legăturile noastre economice și culturale, dar și situația noastră geografică ne obligă să facem front comun cu marea națiune germană.

În ce privește Italia, atitudinea noastră a fost totdeauna bine definită. Comunitatea de rasă, afinitatea culturală, și un destin comun ne comandă cea mai strânsă colaborare.

Alianța Berlin-Roma nu se putea să nu ne atragă în orbita ei. E suficient să privim în jurul nostru, ca să vedem cât de fragile sunt anumite legături politice, cât de bogate în evoluări pot fi anumite altele, ce pericole ne pândesc și cât de importantă și vitală este adeziunea noastră la axa Berlin-Roma și la pactul tripartit.

Este locul să accentuăm celalalt aspect al axei Berlin-Roma. Cele două mari națiuni s'au unit pentru a impune o revoluție mondială. Statul nostru național legionar, prin aderarea la axa Roma-Berlin, nu face decât să se integreze acestei revoluțiuni. Prin această integrare intră în concertul popoarelor europene creatoare de istorie, se încadrează în ritmul renașterii universale. Trebuie să relevăm spre mândria rasei noastre, că dintre popoarele cari ne înconjoară, mari sau mici, noi suntem singurii cari ne-am integrat, fără reticențe și ca puteri active, în lumea care se naște. O dovadă și de noblețe de rasă și de adâncă înțelegere a evenimentelor epocale prin cari trecem.

Faptul acesta care decide de viitorul nostru ne impune și o linie de conduită care

să facă tot mai strânse legăturile noastre cu puterile axei de cari ne leagă, cea mai strânsă comunitate de gândire și de aspirațiuni.

Vizita la Roma și Berlin a conducătorului statului Român, generalul Antonescu, este punctul de plecare și directiva acestei strânse colaborări cu cele mai strălucite rezultate în perspectivă. Ne vom năzui ca să mergem cu tărie pe drumul larg deschis. Roma Cezarilor va fi deacum înainte Roma noastră. Inimile celor două națiuni vor bate împreună. Acelaș ideal, aceeaș stea călăuzitoare ne va conduce pașii. Iar marea națiune germană va găsi în noi o tot atât de prețioasă și eroică colaborare, în lupta pentru întronarea ordinii noi în Europa și în lume.

Poporul român va dovedi celor două mari popoare și lumii întregi că nu face parte din stofa acelor cari stau la răspântii pentru a pândi coniecturile și a culege roadele complicităților perfide. El se aruncă în vârtoare pentru a-și dobândi locul ce i se cuvine sub soare prin credință în ideal, prin bravură și prin cinste.

DRUMUL CĂPITANULUI SPRE VEȘNICIE

Capitala și țara întreagă, românii de pretutindeni au avut zile de mare jale și de adâncă și sfântă reculegere: desgroparea și transportarea la locul de veci a rămășițelor pământești ale Căpitanului, Nicadorilor și Decemvirilor. Țara întreagă a îmbrăcat vestmântul de jale. La biserica Gorgani din Capitală, unde au fost depuse cosciugele, sute de mii de cetățeni au ținut să dea ultimul salut sfinților neamului. A fost un pelerinaj cum n'a mai fost altul. S'a putut vedea cu această ocaziune marea dragoste de care se bucura Căpitanul și ceilalți martiri și rolul ce l-a jucat, pentru reînvierea României. Tot atât de grandios a fost cortegiul care i-a condus la locul de veci de la Casa Verde de la Bucureștii-Noui.

Ceremonia înmormântării Căpitanului a avut darul de a dovedi că omul nou pentru care el s'a sacrificat, este pe cale de înfăptuire. Se naște românul a doua oară în Patria și Neamul lui. Sufletul Căpitanului planează peste noi, peste țara și poporul român de pretutindeni. Ne-a luat sub Sfânta lui protecție. Clădirea lui se poate ridica falnică. Căpitanul va veghea de dincolo de mormânt pentru ca țara și neamul lui să se ridice „Ca soarele mândru de pe cer“.

IAȘII, CETATE LEGIONARĂ

Ritmul cel nou de viață pe care-l imprimă poporului român legiunea ne-a creat o cetate sfântă: Iașul. Proclamarea Iașului ca cetate legionară este bogată în urmări pentru dezvoltarea viitoare a țării. I s'a recunoscut rolul ce l-a jucat în apariția fondului ideologic, legionar.

De Iași se leagă atâtea amintiri și atâtea suferințe. Se cuvenea să facem din el loc de pelerinaj și de inspirație eroică: cetatea Arhanghelului Mihail, Comandantul oștilor cerești, arhitipul celor pământești.

MAUSOLEUL DELA PREDEAL

Neamurile cari au un rol de jucat în lume au nevoie de eroi legendari. Acelea cari

nu-și cultivă eroii nu merită să trăiască.

Predealul este un alt loc sfânt pentru românism Aici s'au adus și s'au înmormântat osemintele eroilor. Mausoleul martirilor neamului la Predeal va fi un etern memento pentru generațiile succesive. De acolo vor isvorî energiile cari vor făuri neamului acestuia pârghia de înălțare.

VIZITELE TINERETULUI ITALIAN, GERMAN ȘI ROMÂN

Legăturile noastre tot mai strânse cu puterile axei au adus cu sine un eveniment, pe care nu-l putem îndeajuns pune în evidență: au fost vizitele pe cari tineretul celor trei popoare și le-au făcut reciproc. Aceste vizite constituiesc un mijloc de cunoaștere reciprocă și de caldă camaraderie. Nenorocirea dela Carlton a avut darul de a ne dovedi caldă prietenie și camaraderie a tineretului german și italian care a lucrat cot la cot cu tineretul legionar pentru salvarea sinistraților, dându-ne un mare și prețios concurs.

Ne facem o datorie de a trimite acestui tineret și țărilor respective caldă noastră simpatie și recunoștință.

PRESA CEA NOUĂ

Odată cu venirea regimului național legionar un vânt nou de caldă afirmare bate în presă. Ziaristica misionară își face drum. Presa zilnică, ca și celelalte publicații periodice, au dat un ritm nou propagandei naționale. Publicațiile cari au reapărut, comparate cu exponentele regimului căzut, dovedesc, prin însăși existența lor, imensul rău ce s'a făcut țării prin înăbușirea în tot timpul tiraniei a spiritului care le stă la bază. Această nouă presă este strâns legată de marile comandamente naționale și bine încadrată în consensul general al țării și al neamului. Este o dovadă vie că neamul și țara au pornit cu vigoare pe drumul cel sănătos.

Dar guvernul a mai luat o inițiativă care ne umple inima de bucurie. A înființat Universitatea liberă pentru ziariști. Inaugurarea acestei universități a fost o sărbătoare pentru țara întreagă, pentru că era o necesitate adânc simțită.

Știri triste ne vin însă din provinciile pierdute. Aici sufletul neamului este strivit. În Ardeal pâlpâie deabea o gazetă la Cluj, iar în Basarabia comunismul stă de veghe. Noi toți trebuie să fim cu inima și cu sufletul la frații aceștia căzuți în grea nenorocire și să ne gândim în orice moment la mijloacele de a le salva sufletul.

Presa cea nouă și spiritul eroic care o animează sunt o garanție și o certitudine.

ÎNSEMNĂRI ²⁸⁰

- „**Umanismul legionar** — scrie d. Ion Frunzetti într'un eseu publicat de Universul Literar — e integralist și nu individualist. Nu puterilor unui „ingenum” se

²⁸⁰ - Revista "**România Eroică**", București. Director: Ioan Colfescu-Delaturda. Anul IV, Nr. 5-6-7-8, Sept.-Dec. 1940.

închină spiritul legionar, ci Omului ca reprezentant sintetic al unei Națiuni. „Omenia“ legionară e omenia românească, tocmai pentru că limitările pe care le are în vedere sunt limitările putințelor spiritului românesc, în condițiile geografice, istorice ori eterne, ale sale. „Destinul“ acceptat nu sunt contingențele, imediatul, evenimentul istoric, ci sensurile profunde ale lor. Pentru realizarea „istoriei, gândire a lui Dumnezeu“, luptă Omul Legiunii. Supunerea sa față de destin, e în funcție de concepția despre destin, pe care și-o crează, convins că ceea ce se întâmplă nu e întotdeauna necesar să se întâmple. Fatalitate istorică, da! Însă fatalitatea împlinirii sensurilor profunde ale istoriei, relevate de CREDINȚĂ. De aceea, lupta împotriva a tot ce e construcție arbitrară omenească, reîntroncare a destinului împletit din vrerea lui Dumnezeu și vrednicia omenească, în rosturile sale adânci.

Fatalism în treburile credinței, pragmatism în treburile rațiunii și niciodată de-a'ndoaselea, e formula sintezei umanismului cu antropologia în spiritul legionar“.

- **„Meșterul Manole“**, îngrijita și proaspăta revistă a trinității Ovid Caledoniu, Vintilă Horia și Miron Suru, a reapărut după o zăbavă de câteva luni. Cu un sumar bogat, revista își inaugurează noua etapă (fiindcă, evident, este vorba de o nouă vârstă a „Meșterului Manole“: mai matură, mai conștientă de roadele coapte ale frământărilor lui din trecut), cu un articol al d-lui Ștefan Theodorescu, despre fundamentele spirituale ale mișcării legionare. Iată, cum definește autorul fizionomia intimă a spiritualității legionare: „Pe când revoluțiile fasciste și național socialiste se efectuează cu un efort specific de simplificare, ba chiar de unilateralizare cu o anumită finalitate a naturii umane (specializare extremă, transformarea individului în instrument total la dispoziția statului) și se mențin într'o specifică adversitate față de umanism, liberalism și creștinism, revoluția legionară prezintă aspectul unei restituiri a omului în sensul cel mai întreg al cuvântului. E surprinzător, într'adevăr, pathosul uman al multora din afirmațiile lui Corneliu Codreanu și camarazilor săi. Explicarea o găsim însă în caracterul profund specific al „omeniei“ românești, care ar trebui să facă obiectul unei cercetări sistematice speciale. Al doilea motiv constă în situația specifică a istoriei noastre politice și sociale: marile instituții, împrumutate odată cu cultura modernă, optimau mai degrabă prin neautenticul trăirii lor substanța umană și diformau individul, silindu-l să treacă prin situațiile tipice expuse mai sus. Înlăturându-le, mișcarea legionară a efectuat adevărata eliberare a omului“.

- Horia Filip a publicat recent un interesant și actual volum. E vorba de „Idei biruitoare din Mein Kampf“. Desprindem din prezentarea făcută lucrării de către d. Radu Gyr, aceste rânduri:

„În câteva capitole, fiecare constituind un capitol de sine stătător, sunt înfățișate, cu precizie și limpezime, într'o expunere luminoasă și concentrată, concepțiile de elită cari au fulgerat istoria contemporană, au dăruit ritm triumfător națiunii germane și au germinat însăși destinul întregii omeniri“.

Dela Procesul Căpitanului

O APĂRARE ZĂDĂRNICĂ ²⁸¹

de I. COLFESCU-DELATURDA

În ajunul procesului Căpitanului, în primăvara anului 1938, s'a prezentat la locuința mea din Cluj un grup de tineri, aparținând organizației legionare desființate, comunicându-mi dorința Căpitanului de a-i fi apărător în procesul ce i se înscenase. Am primit cu dragă inimă rolul ce mi se încredința prin voința aceluia care pentru mine reprezenta viitorul țării acesteia. Tinerii mă solicitau să plec încă în acea zi la București, pentru a lua imediat contact cu Căpitanul. Împrejurări independente de voința mea m'au împiedecat să plec imediat, astfel că am părăsit Clujul abia după două zile, în care timp procesul Căpitanului începuse. Când am sosit la București, procesul era încă în faza inițială. Poliția și autoritatea militară nu m'au lăsat însă să intru în sala de ședințe. Din această cauză s'au audiat o parte din martori în absența mea. După ce autoritățile polițienești și militare mi-au zadarnicit o zi întreagă intrarea la proces, am comunicat cazul președintelui tribunalului militar, care a dispus să fiu imediat introdus. Totuși, am mai pierdut o jumătate de zi, așteptând la poarta tribunalului militar.

Am intrat în ședință în după amiaza celei de a doua sau a treia zi dela începerea procesului. Președintele a luat notă de prezentarea mea ca apărător. Am luat și cuvântul la un incident, ridicat de unul din apărători, în sala în care se retrăgea Căpitanul în timpul suspendării ședințelor, am avut apoi o lungă întrevedere cu el, expunându-i cu acest prilej planul meu de apărare. Erau prezenți mai mulți dintre apărători și, după câte-mi amintesc, și grefierul tribunalului.

Căpitanul s'a arătat satisfăcut de felul meu de a concepe apărarea. Întrucât însă, mă prezentasem la proces după începerea dezbatelor și după ce grupul de apărători era deja determinat în absența mea, Căpitanul, care ținea la numărul de 7, mi-a comunicat că va trebui să determine pe unul din apărători să se retragă dela pledoarii, pentruca să nu treacă peste numărul de mai sus, la care căuta să se mențină.

— Nu vroiam să trimit în Spania pe Marin — mi-a spus el. L-am trimis totuși numai după insistențele lui și ale Generalului. Astfel, au plecat opt în loc de șapte. Rezultatul a fost că am pierdut pe Moța și Marin!...

Am plecat dela acea consfătuire care a durat mai multe ore, cu cuvântul de ordine ca să ne vedem din nou, în acelaș loc, după masă la ora patru. Prezentându-mă după masă, la ora indicată mi s'a comunicat dela poartă că mi s'a interzis intrarea. Orice insistență a fost de prisos!

Iată, după câte îmi ajută memoria, care a fost punctul esențial expus de mine Căpitanului, privitor la apărarea ce urma să i-o fac:

«Procesul, în întregimea lui, nu este decât o odioasă înscenare. Cei ce l-au pus la

²⁸¹ - Revista "**România Eroică**", București. Director: Ioan Colfescu-Delaturda. Anul IV, Nr. 5-6-7-8, Sept.-Dec. 1940.

cale, au trebuit să se asigure, în prealabil, și de acuzare și de completul de judecată. Apărarea, în amănunt, cu privire la fiecare capăt de acuzare, o pot face unii dintre apărători. Apărarea aceasta însă nu și-ar avea rațiunea, întru cât niciun jurist nu și-ar putea însuși interpretările juridice escamotate, cari servesc la încadrarea faptelor ce i se pun în sarcină. Acuzarea cade dela sine. Numai reaua credință flagrantă și perversitatea celor ce-au pus la cale procesul, pot da o consistență capetelor de acuzare formulate.

Nu cu mult înainte părăsisem magistratura. Am fost — în timpul din urmă — timp de șapte ani în Parchet. Aveam experiența acuzărilor și a interpretării textelor penale. Nu era de demnitatea mea ca să examinez punct cu punct și să combat capete de acuzare, cari de la cea mai ușoară examinare își trădau inconsistența.

— Altceva trebuie să fac, Căpitane! — i-am spus eu. Trebuie să acuz. Trebuie să punem la zid pe acuzatori, să transformăm apărarea în acuzare și să dovedim că, adevărații trădători de patrie și conspiratori împotriva ordinii publice, a siguranței și a viitorului acestei țări, sunt aceia cari au pus la cale acest infam proces.

Pus în fața imposibilității de a mă prezenta la pleoarii, am luat condeiul și am așternut pe hârtie apărarea pe care urma s'o susțin în fața tribunalului militar. O redau aici, ca document istoric, așa cum a fost concepută în primul moment, fără nici o retușare ulterioară. Poate că, apărarea mea prezintă lacune. Să mi se treacă cu vederea, deoarece a fost scrisă în grabă mare, în atmosfera apăsătoare a acelor zile tragice și fără să mi se dea posibilitatea de a studia cauza mai de aproape în raport cu ideologia și frumusețea morală cari animau pe Căpitan, și de a-mi formula cu răgazul necesar, concluziile.

Această apărare scrisă reprezintă substratul de gândire, care, de singur, ar fi dobândit o altă structură și o altă amploare, dacă ar fi fost dezvoltat oral în ședință.

APĂRAREA CĂPITANULUI

Dos. No. 2785/938 Trib. Mil. C. 2 A.

Anumite înalte cercuri, interesate ca să facă să dispară de pe arena publică Corneliu Zelea Codreanu, au pus la cale procesul de față, prin care e acuzat de următoarele fapte:

I. În cursul anului 1935 ar fi fost în legătură cu o asociație străină, căreia s'a adresat printr'un apel în scop de a primi ajutoare și instrucțiuni pentru a pregăti în România o revoluție socială, realizând programul social al așa zisei mișcări legionare, fapt pedepsit de art. 210 c. p.

II. Faptul de trădare prev. și pedep. de art. 121 par. 1 și 2, com. 190 c. p. crimă comisă prin aceea că, în calitate de șef al gărzii de fier, organizație dizolvată, camuflată în partidul totu pentru țară, a deținut anumite acte secrete date de prefecturi și de inspectoratele de jandarmerie, acte interesând siguranța statului, fără calitate de a lua cunoștință de ele.

III. Faptul că, în cursul anului 1937—38, cu intențiune culpabilă, a înarmat o parte

din membrii mișcării legionare al cărui șef era, depozitând arme în diferite părți ale țării, în scop de a provoca un război civil în România, fapt prev. și pedepsit de art. 210 c. p.

Din instrucția urmată în cauză, din expunerea din ordonanța de trimetere în judecată, din desbaterile orale în ședință, ca și din rechizitorul parchetului militar, rezultă că întreaga acuzație e complet lipsită de temei, un monument de rea credință și de perfidie, un atentat la siguranța statului, o trădare de patrie.

Dintre faptele imputate, acela cu privire la legătura cu o asociație din străinătate și acela cu privire la înarmarea partizanilor «*cu intențiune culpabilă*», sunt pe deantregul inventate. De nicăiri nu rezultă că acuzatul ar fi fost «*cu intențiune culpabilă*», în legătură cu vreo asociație din străinătate «*cu scopul de a răsturna ordinea socială în România*», iar faptul de a găsi la unii membri ai partidului arme ruginite, amintiri din război, revolvere necesare pentru apărarea individuală, fie chiar și fără autorizație, nu implică dovada că el, Corneliu Zelea Codreanu, ar fi comis acte preparatoare, dintre acelea prev. de art. 22'8 comb. 204 și 207 și art. 210 c. p. cari se vizează în cauză.

Din cea mai elementară examinare a faptelor rezultă că totul este ticluit «*cu intențiune culpabilă*» evidentă, pentru a se putea aduce contra acuzatului învinuiri cari să facă verosimilă cea de a doua acuzațiune «trădarea», cu ajutorul căreia acuzatul să fie scos din viața publică.

Acuzațiunea de trădare se referă la acte, în legătură cu alegerile, interceptate de acuzat, pentru a se putea apăra în contra măsurilor abuzive, ilegale luate de partidele dela guvern, pentru a-l paraliza în exercițiul drepturilor sale cetățenești.

ESCAMOTAREA TEXTELOR DE LEGE

Vom vedea mai jos ce ar putea însemna aceste crime, puse în sarcina acuzatului. Trebuie însă să spunem delà început că însăși formularea acuzațiilor și perseverarea diabolică care le-a dat naștere, constituiesc, prin ele însele, crima de înaltă trădare, aceea de uneltire contra siguranței statului, pe lângă delictul prevăzut și pedepsit de art. 269 și 271 c. p.

În adevăr, din momentul ce a mijit în mintea autorilor, necesitatea de a nimici pe Corneliu Zelea Codreanu și mișcarea lui, printr'o acțiune de justiție care să dea aparența de apărare legitimă a statului în contra unor răufăcători, o propagandă intensă, prin Radio și Ziare, în țară și peste granițe, a țesut, prin abuz de puterea de Stat, o serie de insinuațiuni și de neadevăruri menite să prepare opinia publică pentru lovitura de grație care se prepara în culise, făcându-se în acelaș timp imposibil orice răspuns și paralizând orice apărare, prin mijlocul cenzurei și a teroarei stărei de asediu.

Deși vom vedea că toate acuzațiunile sunt cusute cu ața albă, și nu rezistă la cea mai mică examinare, totuși va trebui să examinăm faptele pentru a desvălui și pune în adevărata lor lumină intențiile și mijloacele folosite de aceia cari urmăresc desființarea acuzatului.

TOȚI SUNTEM APĂRĂTORII STATULUI ȘI AI NAȚIUNEI

Acuzatorii escamotează textele de lege pentru a scoate, prin argumentații și denaturări învinuiri în contra lui Corneliu Zelea Codreanu.

Deaceea, înainte de a intra în analiza faptelor, este locul de a face câteva reflecțiuni supra noțiunilor de stat, siguranță publică, de trădare prin necredință (v. art. 190 c. p.), și, în ce ar putea sta, în legătură cu cauza de față, uneltirile în contra siguranței statului.

Ne oprim asupra acestor considerațiuni, pentru că ordonanța de trimetere în judecată ne spune că «Siguranța Statului nu poate însemna altceva, decât complexul de măsuri luate de reprezentanții statului și executate de organele subordonate acestora, pentru conservarea ființei lui». Și pentru că tot ordonanța ne spune: «*Statul se compune din trei elemente: Suveranitate sau putere publică, populație și teritoriu.*»

Trebue să reținem noțiunea esențială: «*pentru conservarea ființei lui*», ci să mai adăugăm dispozițiile constituționale cari ne spun:

«Toate puterile emană dela Națiunea Română (art. 29) «Regatul României e un stat unitar indivizibil (art. 1). «Teritoriul României e inalienabil» (art. 2). «Teritoriul României nu se poate coloniza cu populațiuni de seminție străină» (art. 3). «Toți cetățenii români., sunt egali înaintea legii, datorându-i respect și supunere» (art. 5). «Toți românii sunt datori: a socoti patria drept cel mai de seamă temei al rostului lor în viață, a se jertfi pentru apărarea integrității, independenței și demnității ei; a contribui prin munca lor la înălțarea ei morală și propășirea ei economică» (art. 4).

Am reproduș textele de mai sus pentru a se vedea că românul nu este un animal de muncă brută, o ființă necuvântătoare, bună numai să se supui oricărui abuz care învestește o formă oficială și este executat ce oameni, cari prin însăș existența lor în rândurile deținătorilor autorității de stat, pot atenta la viața statului și să-l expună la cele mai grave pericole. Deaceea în limitele principiilor de mai sus, constituția stabilește că: «românii se bucură de libertatea conștiinței, de libertatea muncii, de libertatea învățământului, de libertatea presei... (art. 10). Art. 12 garantează libertatea individuală și art. 13 stabilește principiul că nimeni nu poate fi sustras delă judecătoria să firești.

Prin urmare, nu numai un șef de partid, dar cel mai umil cetățean este în drept și este dator să supravegheze ca funcționarii statului, să nu treacă peste atribuțiunile lor legale, să nu compromită, prin actele lor, demnitatea și viitorul națiunei, să nu confişte în mod abuziv drepturile și libertățile cetățenești. Și tot așa guvernele țării sunt în funcție de conștiința colectivă a întregii națiuni și a fiecărui individ în parte. Dacă cetățenii nu ar avea aceste drepturi, dacă nu ar fi adevărat principiul că «*toate puterile emană delă națiune*», dacă cetățeanul nu ar fi privit decât numai ca un animal necuvântător; numai în cazul acesta ar fi concludente expunerile și argumentele din ordonanța de trimetere în judecată și din rechizitor, cu privire la «siguranța statului», «trădare», «acte secrete», pentru că, în acest caz siguranța statului s'ar confunda cu interesele personale ale stăpânilor și trădarea ar fi

compromiterea acestor interese.

În constituția veche nu era trecut formal principiul: «toți românii sunt datori a socoti *«patria drept cel mai de seamă temei al rostului lor în viață, a se jertfi, ele.»* Dar acesta e principiul care stă la baza vieții noastre publice. Un român, dacă nu e o celulă moartă a neamului său, e dator să contribuie cu toată ființa sa la bunul mers al treburilor publice, la respectarea drepturilor lui fundamentale, cari singure garantează existența și propășirea patriei, pentru că se confundă cu însuș sufletul ei.

Toate noțiunile de mai sus trebuiesc privite în lumina principiilor legii noastre fundamentale, cari sunt în acelaș timp și principiile cari stau la baza legilor divine și umane cari garantează existența și propășirea Patriei. În lumina aceasta privind viața socială, este evident că puterile publice cari nesocotesc principiile noastre fundamentale, idealurile cari sunt concretizate în constituția țării, în tradițiile și în necesitățile ei vitale, atentează la «siguranța statului», și trădează *Patria*, patria ideală, adevărata noastră patrie și că cetățeanul, și cu atât mai mult șeful de partid, cași orice conducător spiritual, ca și orice purtător de cuvânt al neamului său, fie că ocupă sau nu o funcție publică, este dator să ia măsuri. El se găsește în legitimă apărare, atât ca membru al națiunii sale, cât și ca datorie constituțională.

Dacă, conform art. 4, toți trebuie să socotim *Patria* drept cel mai de seamă temei al vieții, *să ne jertfim pentru ea*, atunci nimeni nu poate sta impasibil la destrămarea ei la colonizarea ei, la jefuirea ei, la anarhizarea vieții publice, la compromiterea existenței și viitorului ei. Prin definiție, cetățeanul e dator să fie prezent oriunde se agită chestiuni cari interesează *Patria* lui. Libertățile cetățenești, instrucția publică, ordinea și disciplina în stat, nu pot avea altă rațiune de a fi.

În spiritul legii noastre fundamentale, nimenea nu poate sta deci impasibil în fața atentatelor contra siguranței publice, și cu atât mai mult nu poate sta impasibil, cu cât aceste atentate, vor fi făcute de aceia cari dețin puterea publică, aceștia fiind cei dintâi datori să apere și să respecte drepturile, libertățile prin cari respiră toată viața spirituală a națiunii, constituind patria însăș, sub aspectul ei spiritual. Un român care ar asista impasibil la destrămarea patriei lui, comisă fie chiar și de deținătorii vremelnici ai puterilor publice. comite un act de trădare. Prin arbitrar, prin regimul bunului plac, «*ființa statului nu poate viețui*» (art. 4). Autoritățile publice, guvernele țării, fiind primele datoare «de a respecta legile», «*de a le datora respect și supunere*, faptul lor de a le viola constituie un atentat la siguranța publică, pe care orice cetățean și cu atât mai mult un conducător spiritual, e dator să-l împiedice, în virtutea drepturilor și daoriilor lui cetățenești. Românul nu poate fi considerat ca un sclav, umil și docil, un animal de muncă brută, care să se supuie fără murmur, fără discernământ actelor abuzive de guvernământ sau de autoritate, profund dăunătoare patriei sale.

NAȚIUNEA, O SPIRITUALITATE VIE

Ordonanța de trimitere în judecată face teorii de circumstanță. Căutând să lămurească conceptul de patrie, divide această noțiune în: *teritoriu, populație și suveranitate*. Fondul acuzațiunilor fiind slab, trebuia să fie suplinit printr'un aspect de erudiție de împrumut. Să căutăm a pune la punct cele trei subdiviziuni ale

noțiunii de patrie puse în discuție de autorul ordonanței.

Teritoriul este al națiunii; națiunea e populația alcătuitoare de stat și suveranitatea este puterea colectivă a națiunii de a se conduce pe sine însăși, prin reprezentanții consimțiți de ea și în limitele lor conferite: «Toate puterile emană dela națiune». Națiunea nu e deci o colecție de indivizi. Națiunea e spiritualitatea care-i dă ființă, aspirațiile care i-au determinat evoluția, i-au creat prezentul și-i asigură viitorul. Aceste aspirații, patria vie, țara spirituală, singura care există în adevăr, nu se poate confunda cu indivizii cari întâmplător dețin frânele puterii, ci acești indivizi trebuie să se identifice, să polarizeze aceste aspirațiuni, ideologia specifică a națiunii.

Orice popor e într-o continuă agitațiune. E viața însăși în continua ei curgere. Ea prezintă ascensiuni și căderi. Viață și moarte. În viața noastră interioară, dela război încoace, întregul suflet al națiunii s'a concentrat în lupta pentru alungarea anarhiei morale din țară, pentru înlăturarea demagogiei partidelor politice, a democrației destrăbălate și pentru înlăturarea de la conducerea statului a acelor latifundiarilor de voturi cari stăpâneau țara în virtutea scăderilor pe cari le prezentau. În luptele noastre interne, cine nu știe că garda de fier s'a născut în împrejurări grele din însăși această supremă necesitate care constituia singura ei rațiune de a fi. Ea a întruchipat ideologia care garanta continua devenire a națiunii. În virtutea acestei ideologii, în virtutea Patriei însăși întruchipată în spiritualitatea ei, a pornit la lupta titanică în contra persoanelor. În contra coteriilor cari camuflau propriile lor interese sub aspecte mincinoase, cele mai respingătoare viții, sub aspectul patriotismului și al naționalismului, condamnând astfel prezentul și viitorul națiunii.

Națiune, teritoriu și siguranță, totul se rezumă în puterea de afirmațiune. În ideologia care le încheagă și le dă ființa spirituală, care trece peste indivizi, peste colectivități trecătoare, peste generații. Trădător în principiu nu poate fi decât acela care calcă în picioare, pentru interese străine de ființa spirituală a neamului, însăși această ființă perpetuă. Deaceia crima de trădare, alături de atentatele contra capului statului care simbolizează patria, apare ca cea mai odioasă și ca cea mai greu pedepsită de codul penal. Ființa spirituală a națiunii, fiind mai presus de toate, grija oricărui român, «*cel mai de seamă temei al rostului lui în viață*», acela care se îndepărtează dela această grijă, îi devine necredincios și o trădează, merită să fie scos din corpul social și să i se aplice cea mai grea pedeapsă. Crima aceasta este în adevăr cea mai odioasă.

ATMOSFERA CRIMEI – O MONSTRUOZITATE MORALĂ

Să fim oare aici în fața unei asemenea crime? Unde este atmosfera crimei? Care este aureola spirituală care îmbracă pe criminal?

Am amintit mai sus împrejurările în cari a luat naștere garda de fier și necesitatea din care a eșit.

Iată un român care a constatat că țara se sbate într-o cumplită anarhie morală, că, grație acestei anarhii, și complicităților criminale eșite din rândurile conducătorilor inconștienți și criminali, patria alunecă spre prăpastie; că țara e colonizată și continuă a se coloniza dela un cap la altul de o seminție străină, constituind cea mai

periculoasă invazie, o invazie care-i confiscă și-i otrăvește toate resursele de viață.

Cu cinci voinici pornește la drum acest erou. Și în 15 ani ajunge a pune stăpânire, prin spiritualitatea lui, pe întreaga țară, în așa măsură în cât această spiritualitate a pătruns până și în sala tronului, a pus stăpânire pe cei ce dețin puterile publice și a determinat făurirea noii constituțiuni, noului pact fundamental al statului, noului cadru al patriei spirituale a poporului român care este constituită cea nouă, această constituție, acest cadru nou de viață ne fiind în esență de cât *Revoluțiunea* pe care o urmărea acest ales fiu al Patriei.

În lupta aceasta titanică, toate puterile iadului i-au stat împotriva. Cu o tenacitate, cu o dragoste de glia strămoșească, cu un spirit de sacrificiu și de eroism, care nu se poate cu nimic egala, el a reușit să adune în jurul său tot ce este nobil, tot ce este putere de fermentațiune și de viață din neamul său și să determine apariția pe orizontul patriei strălucita eflorescență de astăzi, pe care caută a o camufla constituția cea nouă. Și acest om, în loc să se bucure de recunoștința întregii națiuni, în loc de a i se ridica pedestal de glorie, e împins pe banca acuzării, pentru a fi condamnat la ocnă, pentru crimele cele mai odioase, acelea de necredință, de trădare, de uneltire, de răsvrătire în contra Patriei sale. Nici nu se poate închipui o mai mare monstruoșitate.

UNDE E TRĂDAREA ?

Unde este aici trădarea, cine e trădătorul! Acuzatorii îi spun Căpitanului: *Ce poți reprezenta D-ta, n'ai nici o cultură, n'ai activitate, nici trecut și mai ești și străin de neam. Spiritualitatea țării nu poate fi la un om ca D-ta, la un intrus și la un incult. Spiritualitatea țării o reprezintă aceia cari strălucesc prin inteligență, știință și cultură.*

Punem și noi o întrebare: pentru ce acești străluciți reprezentanți ai inteligenței și culturai românești, acești mari oameni ai națiunii, n'au putut recruta ei și pune în funcție toate acele energii creatoare ale neamului cari au câștigat pentru acuzat întreaga tinerime, toată floarea românismului, întreaga țară!

Se judecă simplist. Se pierde din vedere, că nu tot ceea ce strălucește conduce,

„Există o lege biologică, cu valoare în ordine spirituală, în virtutea căreia adversitățile te creează și beneficiile te distrug. Nu trece mult și cei ce huzuresc de beneficii alunecă pe panta pierzării. În starea actuală în care ne găsim nu putem pretinde că partidele de guvernământ, cari uzează de violență și lipsă de scrupule, nu sunt condamnate în principiu.

„Noi știm, că, cu cât vei căuta să înăbușești o idee, o realitate spirituală menită să trăiască; să distrugi un popor, o aspirațiune, un ideal, o realitate spirituală; cu atât o vei întări. Și dacă apăsarea se perpetuiază, și se aplică peste secole, ea va produce energii considerabile, cari vor da puteri de realizare celor apăsați, în virtutea cărora aceștia vor mătura, când va veni timpul, ca pe niște cioturi netrebnice, pe cei ce i-au făcut să sufere până atunci”.

„Numai aceia vor purta titlul glorios de educatori ai generațiilor de mâine, cari vor fi în acelaș timp eroi spirituali ai neamului în care au văzut lumina zilei.”

(Din „*Spirit și Materie*” de I. Colfescu-Delaturda. Cluj, 1935)

fermentează și creează spiritaualitatea unui neam; conduce ceea ce este viu, ceea ce trăește cu adevărat. Căpitanul a reușit în câțiva ani să se multiplice pe suprafața țării într'un număr atât de considerabil, încât s'a cutremurat catapeteazma tuturor curentelor dizolvante, tuturor partidelor destructive, cari săpau și continuă a isăpa la temeliile acestei țări; să compromită opera de acaparare și de demoralizare pe care izrael o desăvârșea în toată libertatea pe toată suprafața țării și în toate măruntaele ei. Corneliu Zelea Codreanu, numai în câțiva ani, grație geniului care-l anima, a efectuat o operă de refacere, de regenerare, pregătind țării și neamului său pedestalul de pe care să se poată ridica la lumina zilei viitorul, cu marile lui înfăptuiri.

Ce au realizat, și ce realizează aceia pe cari îi «*strivește*»; ce au realizat fiii partidelor politice, exponenții puterilor destructive, contra cărora cel pus azi pe banca acuzării, aliindu-și țara spirituală, a dus o luptă titanică! Acești exponenți, după ce au martirizat timp de 15 ani tot ce era mai nobil și mai curat în acest neam, în tovarășia și la remorca Cahalului, se îmbracă azi cu spritualitatea pe care a evocat-o din adâncuri și a pus-o în valoare acuzatul, o prezintă ca fiind a lor, deși au maltrat-o și au scuipat-o în față și continuă a o scuipa în sinea lor, să camuflează îndărătul ei și, sub această mască, în postura mincinoasă a regeneratorului, mistifică țara netezidu-și drumul spre putere și dominare, consolidându-și situația, care numai prin înlăturarea lui Corneliu Zelea Codreanu și a legionarilor lui se poate face.

DACĂ NU SUNTEM CINICI ȘI PERFIZI!...

Țara reală, țara spirituală, înaltele puteri de afirmațiune și de înfăptuire, pe cari le întruchiupează acuzatul și pe cari ei le-au ținut și le țin în inacțiune, le stă însă înaintea ca un blestem și ca o condamnare.

Aici trebuie să căutăm înverșunarea cu care e urmărit acuzatul. În justiție nu au ce căuta ura, perfidia și falsele valori cu cari se prezintă. Nu aparența, nu haina cu care te îmbraci, trebuie să căutăm, ci realitatea vie, dătătoare de viață. Nu tot ce srăluceșe are valoare și nu tot ce se aruncă în cenușe de puternicii zilei este de lepădat. Pot fi și în cenușe mărgăritare. Și pot fi și în cele mai înalte și strălucite situații lepădături morale. Creștinismul a fost înființat de un om născut în iesle și mort pe cruce cu tâlharii, ceea ce nu l-a împiedecat să fie Dumnezeu viu la care se închină astăzi, sincer sau fățarnic, puternicii popoarelor, și a fost răspândit de doisprezece desculți, cari au fost apostolii Lui și de infinitatea de eroi spiritali și de martiri, din sângele, sacrificiile și suferințele cărora a eșit o nouă lume, lumea de care beneficiem noi astăzi.

Suntem și acum în pragul unei lumi noi, o lume pe care o detestă acuzatorii în sinea lor, și pe care caută să o camufleze, dar care nu trăește și nu poate trăi de cât în curățenia sufletească, în spiritul de jertfă, în eroismul pe care, vrând ne vrând, acuzatul și legionarii lui îl prezintă. Puterea de mâine, trează, mândră, demnă. capabilă de mari înfăptuiri, nu ese din strălucirea celor mari, din poza, din știința și din inteligența lor, ci din marile sacrificii, din jertfa, din spiritalitatea celor bătuți și alungați pentru dreptate.

Și aici ne trebuie credința, pătrunderea, intuiția adevărului. Când Chirst s'a

prezentat, după înviere, discipolilor săi, Toma nu a crezut. Și Mântuitorul i-a spus: «Tu ai văzut și ai crezut; fericiți cei ce nu au văzut și vor crede». Pentru credință, pentru marile înfăptuiri, trebuiesc într'adevăr alte calități, alte valori sufletești, decât acelea pe cari le prezintă omul comun, oricât ar fi el de îmbrăcat cu podoabele, cu strălucirea științei, inteligenței și chiar a cultivei aparente a timpului său.

Nu cunosc nimic din realitate cei care cred că inteligența și strălucirea celor parveniți conduc lumea. Lumea e condusă de puterea de înfăptuire care e numai din curățenia, din spiritul de jertfă, din spiritualitatea creatoare a neamurilor, care nu are nimic de a face cu exponenții inteligenței și ai științei, dacă, Concomitent și în afară de calitatea lor de exponenți ai inteligenței și științei, nu trăește în ei acea putere de jertfă și de înfăptuire, acea putere care vine de dincolo de existența fizică pe care cei vechi o numeau *Logos* și pe care noi am numit-o în cărțile sfinte «Cuvântul» «*La început a fost Cuvântul*». Cel ce are «Cuvântul» are busola vieții. Acela are adevărul cu el. Crede și nu cercetează și totuș nu rătăcește. Are cu el: «*Calea, Adevărul și Viața*». Pe când cel ce strălucește de știință și de inteligență ajunge la arguții, la rătăcirii ca aceea care a dat naștere procesului de față. Mergi alături de drum, alături de realitate, rătăcești în haos, cu toate că cercetezi, și nu crezi, până nu vezi. Și cum o să vezi, dacă ești orb, dacă nu ai «*Scânteia de adevăr*» cu tine, din care numai es marile elanuri, marile înfăptuiri ale vieții.

Să crezi și să nu cercetezi, dar să ai puterea creatoare în tine. Picioarele nu știu că merg și totuș merg. Stomacul nu știe că digerează și totuși digerează. Ferice de cel ce digerează, fără să știe, și vai de cel ce știe, dar nu digerează.

Dacă nu suntem cinici și perfizi, orbi și surzi și dacă avem posibilitatea să privim adevărul în față, atunci ne dăm seama că nu școala, inteligența, hainele, aparențele, situațiile sociale sau umilința, modestia, cu cari s'ar îmbrăca acuzatul, ci puterea lui de înfăptuire, curățenia sufletului său, creștinismul său viu, ființa lui însăș, spiritualitatea lui sunt acele cari decid de valoarea lui. Numai valoarea lui de dincolo de inteligență și știință i-a putut cuceri tineretul și i-a dat posibilitatea să i se pregătească patriei sale un nou viitor, o nouă viață, o viață care să-i asigure triumful față de dușmanii ei dinăuntru și din afară, asigurându-i o regenerare totală. Sunt calități eminente pe cari nu le pot înțelege pleava umană care se agită la suprafața păturei noastre conducătoare.

DENATURĂRI ÎNDRĂZNEȚE

Dar pe lângă inexistența lui în rândurile celor ce «*activează*», acuzatul mai este și străin de neam. El e polonez, e fiul lui Zelinski și al Elizei Brauer. Și acest om fără nici o activitate, fără cultură, fără suprafață, fiind și străin de neam, să vie să «*strivească*» o generație de oameni cu carte, de oameni mari! Cum se poate! Neamul acesta nu e în stare să scoată un vlăstar la suprafață, ne trebuie un străin de sânge! Așa glăsuește ordonanța. Și concluzia se impune dela sine: *să-i luăm omului averea și să-l aruncăm în ocean, ca să-l facem inofensiv*. Înlăturând păstorul, se va risipi turma. Cu persecuții, cu teroare, cu abuzul de putere al unei întregi organizații de stat, vom reuși să înlăturăm din calea noastră pe acest om «*nefast*» acest «*străin de neam*» care a reușit să capteze puterile vii ale poporului

Numai aceasta poate fi rațiunea urmăririi lui Codreanu. Să fie predat prizonier, cu arme și bagaje, în mâinile dușmanilor săi, în mâinile dușmanilor țării. Căci dacă «Zelinski Codreanu» s'a născut și a crescut în mijlocul marelui masă a poporului pe care o reprezintă; Regele țării, s'a născut în mijlocul claselor noastre parazitare cari, au putut să-i lase reziduuri adânci în suflet, cari să-l facă astăzi, cu știință sau fără, instrumentul lor. Dar dacă căutăm originea etnică, câți din figurile cari se agită la suprafață, dintre «marii oameni ai neamului», nu vor fi găsiți în deficiență! Și totuși nu le caută nimenea dinții din gură. Sunt argumente, cari ar putea fi discutate pe un plan superior, dar cari aici nu apar decât ca arguții, bune pentru a discredita pe un adversar în ochii poporului și ai presupușilor săi judecători.

Noi trebuie să spunem lucrurile pe numele lor: Trădător de patrie nu poate fi acela care pregătește viitorul Patriei sale; trădători sunt aceia cari caută să o paralizeze, ascunzându-se sub aspectul marilor ei comandamente, pentru a-și face interesele de dominare, putere, îmbogățire și parvenire, gânduri cari, pentru orice om de bună credință și cu putere de pătrundere, nu au putut niciodată miji în sufletele curate, eroice, cari sunt legionarii și căpitanul lor.

Trebuie să spunem lucrurile pe numele lor. De fapt aici nu se urmărește ideologia căpitanului și a legionarilor săi, ideologie, care a devenit a țării, a generațiilor cari se ridică și peste care, spre fericirea acestui neam, nu se mai poate trece. Am ajuns azi la acest adevăr: *Patria, legionarii și căpitanul lor sunt unul și același lucru*; însăși spiritualitatea eroică a Căpitanului, trecută și văzută prin prisme străine de adevărata ei ființă.

O TÂLHĂRIE DE DRUMUL MARE

Oricât intervine cenzura, teroarea emanată din cercurile înalte, sentimentul unanim este că ne găsim în fața unei tâlhării de drumul mare. Nu ideologia Căpitanului, «Revoluția», pe care vrea să o propage, căci această revoluție este de fapt în plină desfășurare, ci confiscarea roadelor muncii lui, moartea lui, ca să se poată împăuna cu moștenirea lui asasinii: aceasta se urmărește. E o tâlhărie și o trădare. Căci, odată împăunați cu moștenirea căpitanului vor putea să o anihileze, agitându-i totuși stindardul, spre a-și asigura parvenirea și delicia puterii.

Omul acesta trebuie suprimat. Și dacă legile țării nu permit suprimarea lui fizică, dacă asasinarea lui directă ar provoca reacțiuni, de cari urmăritorii, în lașitatea lor, se tem, se recurge la mistificarea țării, la confiscarea judecătorilor legitimi, prezentând pe acuzat cu acte și dovezi mincinoase și perfide, pentru ca să se facă posibilă asasinarea lui pe o cale de «legalitate», care să nu ofenseze prea mult sentimentul de dreptate și de justiție, care încolțește undeva ascuns în sufletul fiecărui om, în orice inimă omenească, și să nu jignească prea mult spiritul de independență al judecătorilor, confiscați pentru o cauză atât de odioasă. Dacă acuzatul nu poate fi suprimat direct, e suprimat indirect, fiind trimes la ocnă, alături de tâlharii și asasinii pe cari instanțele noastre judiciare i-au scos din societate: Îl pune pe cruce și-l face să apară ca și mântuitorul între cei doi tâlhari.

Ne găsim deci în fața celei mai odioase încercări de asasinat din istoria poporului român. Se caută a se suprima, nu numai Căpitanul și mișcarea Lui, ci se urmărește,

prin această suprimare, comiterea unui atentat asupra însuș sufletului țării, asupra ființei ei spirituale. Prin suprimarea acuzatului se încearcă distrugerea a tot ce este mai sfânt din patrimoniul nostru național: onestitatea, cinstea, omenia, curățenia sufletului, inspirația eroică. Se urmărește, în mod inconștient și criminal, năruirea întregului patrimoniu național.

RĂZBOI CONTRA PATRIEI

Prin această urmărire s'a declarat război contra Patriei, contra patriei noastre spirituale. In adevăr, ce a făcut acuzatul pentru ca să merite oprobriul guvernanților, oprobriul scontat al poporului român? Iată numai câteva din aceste fapte:

1. A revoluționat resorturile intime ale omului, determinând apariția *Necesității* de a se întrona cinstea și omenia, virtuțile creștine, în viața publică și privată.

2. A sanctificat munca, dând cel dintâi exemplu, muncind alături de legionarii săi muncile cele mai grele, din acelea pe cari poporul le considera până acum ca fiind cele mai degradante. Prin aceasta el a pus temeliiile marilor înfăptuiri viitoare ale națiunii, din cari «munca pentru interes obștesc» nu e decât o palidă și meschină imitațiune.

3. A subminat minciuna, parazitismul, meschinăria vieții noastre publice, în primul rând, prin sufletul său neprihănit, care n'ar fi putut cuceri tineretul. Întregul neam, dacă n'ar fi fost curat ca o lumânare de ceară.

4. A compromis viitorul și demoralizarea iudaică din țară; s'a făcut șampionul luptei titanice, în contra acestei lepre, cea mai periculoasă dușmană a neamului.

5. A polarizat în persoana sa, simplă și fără pretenții, însăș acțiunea de regenerare a neamului.

6. A readus la viață posturile și rugăciunea, nu superficial și fără convingere, după cum se practică de cei ce-l maimuțăresc, ci profund, real, regenerator de suflete. A reînviat creștinismul, care, pentru următorii lui nu e decât un simplu paravan, dar fără de care nu se poate imagina însănătoșirea morală a acestui popor și regenerarea lui totală.

7. A înființat practice pentru purificarea sufletelor și a trupurilor, a făuririi omului celui nou, reînviind în acelaș timp și practicând el însuș tradițiile noastre de post și rugăciune, făcând din ele un vehicul de purificare și regenerare, supunându-se el cel dintâi acestor practice.

8. A pus în practică *Decalogul* cu poruncile lui: să nu minți, să nu furi, etc., făcând din ai lui caractere de granit, gata oricând de orice sacrificiu pe altarul patriei și al înaltelor comandamente ale vieții.

9. A făcut să trăiască în suflete, marele, eternul adevăr că, prin moarte se ajunge la viață, făcând din eroism și sacrificiu, scopul însuș al vieții.

Și am putea multe să înșirăm din înfăptuirile acestui om «lipsit de suprafață»,

«fără activitate», «străin de neam». El a pus poporul român pe un pedestal cum n'a mai fost. I-a creat o aureolă măreață pentru prezent și viitor. *Nici nu ne dăm seama prin ce momente sacre, am trecut, grație activității providențiale a acestui om, «SIMPLU», «FĂRĂ CULTURĂ», «FĂRĂ ACTIVITATE», «STRĂIN DE NEAM», care îndrăznește să «STRIVEASCĂ» «MARILE FIGURI ALE VIETII PUBLICE».*

0 LUPTĂ TITANICĂ : SCHIMBAREA TABLEI VALORILOR ; OMUL NOU

Din viața și din actele lui Codreanu, putem constata, că e mic în aparență, dar că e mare prin sufletul său, prin sufletul neamului pe care-l polarizează. Pe când cei ce-l urmăresc, «marile figuri ale neamului», pe cari el le lovește, apar, tot din actele și din viața lor, ca fiind mari în aparență, dar mici și sterpi în fond. E o luptă titanică între David și Goliat. Și totuși David, deși martirizat, răstignit, va ieși învingător, va trebui să ese, căci altfel ar trebui să disperăm de viitorul acestui neam.

Pe peretele uneia din expozițiile dela Roma, capul guvernului italian a făcut să se graveze aceste cuvinte ale lui Titu Liviu:

«Dacă este un popor care are dreptul de a considera sfinte originile sale și de a le atribui zeilor, acest popor e cel roman... se recunoaște bucuros legenda că Marte îi e părintele și părintele fundatorului său». Corneliu Zelea Codreanu a scos din adâncuri originile noastre, le-a raportat la Christ, pe care-l recunoaște patron cu care strămoșii noștri au luptat și au biruit, și, cu ajutorul oștilor îngerești, ale acelor rari conduceau în bătălii pe Ștefan Cel Mare, precedat și secundat de Mântuitorul neamurilor, cu Arhanghelul Mihail ca simbolizare și icoană sfântă în față, a declarat război tuturor acelor cari subminau Patria și-i secătuiuau patrimoniul ei sacru.

El a determinat în partizanii săi, în tinerețea școlară și universitară și a insuflat țării întregi schimbarea tablei valorilor, inițiind făurirea omului nou, care să ne dea o altă Românie, aceea pe care o reclamă geniul nostru ancestral, moștenirea noastră sacră și sacrificiile părinților, moșilor și strămoșilor noștri. Acțiunea sa amintește cuvintele Apostolului Pavel: «*Nebun ce ești, nimic nu înviază, dacă nu moare mai întâi*».

Una din marile învinuiri ce i se aduce, din ignoranță, din superficialitate, din rea credință, este aceea că el a întronat teroarea în țară «care nu este în tradițiile poporului român». Parc'ar fi vorba de o teroare guvernamentală! Nu teroare a urmărit el, ci adevărul, dreptatea, sacrificiul, eroismul. Într'o lume mercantilistă, pierdută în haosul fără eșire al anarhiei morale, el, acest om «*simplu și străin de neam*» a întronat în țară marele adevăr: că prin moarte se ajunge la viață. Care, dintre epigonii vieții noastre publice ar fi putut să-l înțeleagă! Când toată suflarea care se agita în viața noastră publică, alerga după beneficii, după glorie și parvenire, el cel dintâi a spus partizanilor ce și-a recrutat: căutați moartea, pentru că să găsiți viața; alergați, și întrebuițați toate puterile fizice și spirituale de cari dispuneți, pentru sacrificiu pe altarul Patriei. Și de fapt, pentru partizanii lui nu existau beneficii, ci numai sacrificiu, suferința și moartea.

Deaceea, cei ce sunt în stare să vadă adevărul, își dau seama, că întronarea acestui fel de viață, produce un popor și o țară ca nici o alta pe lume.

MORTII NAȚIUNEI

El nu a cercetat și nici nu a făcut teorii. A crezut și a lucrat. Și astfel, fără teorii, fără savantlâc, fără a deveni «mare figură a neamului», «fără cultură», «fără activitate», el cel dintâi a făcut să trăiască în el și în partizanii lui, adevărul etern că existența fizică nu e nimic, că existența spirituală e totul. Și astfel s'a ajuns la «misticismul» care face din legionari o forță invincibilă, face din ei însuș spiritul pe cale de înfăptuire. A creat starea, de spirit a marilor înfăptuiri. Prin moarte se ajunge la viață. Se poate omorî corpul, dar spiritul, cu atât mai mult își va face drum și-și va crea noi forme, corpuri noi viguroase, spirtualizate, cari vor lua locul celor răpuse și vor răpune la rândul lor pe omorîtori. Așa s'au omorît martirii și-a înviat creștinismul din sângele lor. Așa s'au înfăptuit marile revoluții, marile progrese ale popoarelor. *Așa va învia România de mâine la o viață nouă, din sângele, din sacrificiul, din moartea legionară.*

«Nimic nu e stabil în univers afară de schimbarea însăș. Continua schimbare, devenirea perpetuă, fiind legea vieții, numai ignoranța noastră, ne face să ne legăm de existența fizică, de viața în carne și în sânge. Egoismul e însăș moartea; devotamentul, sacrificiul, iubirea, eroismul spiritual, e însăș viața. Egoismul ne izolează destinându-ne morții, iar eroismul ne creează, identificându-ne cu însăș creațiunea».

«Avem o singură substanță care curge vecinic, materia, și o singură realitate, spiritul care viază în noi. Aici e adevărul. Dar atâta timp cât nu vedem decât persoana noastră, cât timp nu ne gândim decât la ea, persoana noastră se dresează ca un zid între noi și adevăr». Așa. au crezut, fără să cerceteze, acuzatul și ai lui. E un adevăr etern pe care nu-l prinde decât aleșii neamurilor.

Se glorifică moartea! Cu drept cuvânt, pentrucă acceptarea morții cu inima ușoară, dovedește completa spiritualizare a omului. Aceasta e revoluția: *Țara Legionară.*

Când cineva plutește în sferele spirituale, iar nu în haosul fără eșire al vieții materiale care face substratul vieții noastre publice, își dă seama că așa zisele crime ce se atribuie legionarismului trebuiesc privite prin latura lor spirituală, iar, nu cea materială. Când se glorifică «Nicadorii» și când li se cântă:

Toți trei pornit-am într'un gând
Si ne-am legat prin jurământ
Pe camarazi să-i răzbunăm
Și țara s'o salvăm.

V

Arhanghelul ne-a ajutat
Să pedepsim pe vinovat
Nu ne 'nspăimântă nici un chin
Putem să și murim».

Vedem pe erou renunțând la toate bunurile vieții, la viața însăș și acceptând toate

torturile pentru idealul suprem: *Salvarea Patriei*. Nu se glorifică crima, ci spiritul de sacrificiu, curajul, eroismul. Înaltele idealuri fi se deplâng victimele nevinovate. Din asemenea material spiritual, nu sunt croiți decât marii înfăptuitori, marii creatori de destine ai ponoarelor. Asemenea figuri trebuiesc reproduse la infinit. E singura garanție de viitor. Intuiția poporului trezit la viață, îl face să ceară, nu ca să fie pedepsiți și «stârpiți», ci preamăriți fi glorificați. Aceeaș intuiție cere stârpirea calamităților naționale pe cari spiritul lor de sacrificiu caută să le înlătore. Poporul simte că «crimele» acestor eroi nu sunt decât un avertisment, un *memento* de reculegere și de îndreptare. Justiția abuzivilor a putut să-i pedepsească. Dar legile divine nu-i pot decât glorifica.

A încerca să strivești pe omul care a inițiat această măreață mișcare, pe omul care o poartă în sufletul său, în întreaga sa ființă, a căuta să strivești mișcarea însăș însemnează să 'nplânți un pumnal în însăș inima românismului, în inima țării, în inima Patriei Române, a încerca asasinarea sufletului național, în profitul plevei și al judaismului care l-a secătuit și l-a condamnat.

Noi trebuie să ne întrebăm însă, cine a aruncat jalea în țară, aruncând în ocnă sau în neființă aceste victime nevinovate?

Nu sunt decât victime nobile pe toată linia. Noi însă suntem datori să căutăm pe adevărații autori, pe cari nu-i putem găsi, decât în rândurile asasinilor sufletului neamului românesc, a patriei lui spirituale. Morții noștri, ca și condamnații — morții vii, — sunt morții națiunii, morții pe altarul purificării, ai liberării ei din ghiarele satanismului.

REGENERAREA ȚĂRII PRIN CĂPITAN

E trădător Zelea Codreanu!

Da, pentrucă a determinat apariția pe fața țării a unei infinități de Codreni, ca niște eroi din povești, a unei infinități de germeni spirituali, cail au cuprins țara dela un capăt la altul și de sus și până jos, cari subminează și condamnă lumea care a fost.

Da, e trădător, pentrucă a declanșat marea luptă, lupta pe viață și pe moarte între Patrie și trădarea cinică, perfidă, înarmată cu puterea de stat și ascunsă sub faldurile tricolorului național pe care-l spurcă. Da, e trădător, pentrucă stă eroic în calea acțiunei criminale, pornită din egoism atroce, din cumplită orbire, din lipsă totală de orizont, care tinde a țintui pe loc progresul neamului și de a-i compromite viitorul.

Da, e trădător, pentrucă nu înțelege a se da la o parte și a lăsa drum liber acelor cari vor să-i distrugă opera lui inegalabilă, substituindu-se marelui ei autor și condamnând-o în însăș spiritaualitatea ei dătătoare de viață. Stă în calea acelor cari prezintă regenerarea totală a țării sub formă de «muncă de interes obștesc», «străjerie», și creșterea noilor generații prin școli în «devotament, abnegație, cinste, omenie, muncă constructivă», etc. strivind însă în acelaș timp marile pilde vii; cari cultivă existența la suprafață a produselor vechilor stări de lucruri, cari neagă, prin însăș existența și structura lor, existența și propășirea patriei spirituale, a patriei celei noi, a revoluției, a regenerării sub cari caută să se camufleze.

Socotelile sunt însă simpliste. Căci, regenerarea, odată începută, nu va mai putea fi ținută pe loc, ori câte puteri diavolești se vor mobiliza și se vor ascunde sub faldurile ei. Vor fi strivite sub dărâmături. E indiferentă soarta fizică a acuzatului. E Țara însăș, care nu va primi fără reacțiune palma ce i se aplică.

Urmăritorii nu înțeleg marile comandamente ale creațiunii: Dacă vrei să crezi un popor, condamnă-l. Dacă vrei să salvezi pe un *om*, martirizează-l. E legea firei, legea divină, morala immanentă care condamnă pe agresor și salvează pe cel ce posedă viața spirituală. Averile spirituale nu se pot însuși pentru că ele presupun dispariția totală a celor ce le urmăresc. În zadar desființezi partidele, în zadar înființezi starea de asediu, cenzura; în zadar înființezi constituții cu scopuri ascunse; tot nu vei putea deveni stăpân pe teren, pe soarta țării și pe averea furată delà acuzat, pentru că această avere însemnează moartea agresorului.

JUDA RÂNJEȘTE DIN UMBRĂ

Țara merge spre regenerare, iar ceice o conduc, preocupați de a păstra puterea pentru ei, sub cuvânt că conduc și canalizează energiile naționale, le paralizează în tot ce au ele mai dinamic și mai sănătos, pentru a le înlocui cu surogate cari să dea aparențele regenerării, dar cari să menajeze vițiile stăpânilor cari ne-au adus pe marginea prăpăstiei. Această acțiune nefastă își produce roadele. Patria, moștenirea ancestrală pierde terenul. Jidovimea bea șampanie: Goimii se distrug între ei. Juda rânjește din umbră. I-a fost de ajuns ca să-și arate colții, pentru ca un guvern naționalist să fie răsturnat în 24 de ore. Mai face încă o mică opintire și, iată că înlătură din calea lui și pe cel mai periculos dintre adversari, legionarismul.

Cerul se limpezește pentru fiii lui Izrail și pentru puterile întunericului. Românismul, Patria, sunt aruncate într'o grea cumpănă. Pe când străjerismul, festivitățile, osanalele, se țin lanț, românismul agonizează și puterile întunericului jubilează. Pe când țipăm regenerare, refacere totală, ne îndreptăm cu pași repezi spre prăpăd. Numai la astfel de rezultate se poate ajunge, atunci când se caută a se înăbuși singura putere constructivă: inima și sufletul unei națiuni. Sub serbări fastuoase, sub aparențe înșelătoare, își deschid drum larg lașitatea, necinstea și parazitismul trecutului. Căci odată cu alungarea eroismului legionar, nu se poate să nu dispară în acelaș timp și «*Spiritul Sfânt a toate dătător de viață*». Se luptă din răsuputeri pentru a alunga zeii depe firmamentul vieții naționale. Archangelul Mihail, Avram Iancu, Horia, Cloșca și Crișan, Mihai Viteazul, Ercule, Minerva, Vestalele, Scaevola, Grachii, numai în carte pot fi prezenți, vii, activi; n'au ce căuta între noi. O cumplită decădere ne pândește, sub aspectele cele mai înșelătoare.

SE CULTIVĂ LAȘITATEA ȘI TRĂDAREA

Se scot din rânduri eroii ca Moța și Marin. Ei și întregul lor stil eroic de viață, sunt declarați *corupători, trădători*. Și cine sunt aceia cari sunt prezentați generațiilor cari se ridică drept pilde vii! Dacă căutăm fondul lucrurilor, constatăm că se urmărește a se răstigni: abnegația, cinstea, onoarea, sacrificiul, eroismul, adevărata iubire de patrie, adevărata viață închinată neamului și țării.

Zadarnic se pretinde contrarul. *Omul nou*, ce se pretinde că se crează prin noua

educație a tinereții, prin străjerie — camuflarea legionarismului — nu se poate obține cu vorbe, cu pilde hibride luate dintre conducătorii de stat, recrutați din lumea veche și prezentați ca îndrumători ai lumii celei noi. Ne trebuie fapta, sacrificiul, abnegația, eroismul personificat, pilda vie întrupată în eroi autentici cari să se reproducă la infinit în generațiile tinere.

Trăesc oare aceste entități în cei ce ne conduc! Și dacă trăesc, pentru ce se caută să se omoare avântul, eroismul, care apare, care izvorește din adâncuri, din cele mai curate izvoare, întrucât nu poartă pecetea oficială? Ce caută perfidia, necinstea, înscenarea, cu cari se urmăresc fiii aleși ai neamului cu înverșunare de către cei din lagărul celor ce dețin puterea publică! Sunt atâtea lașități cari trebuiesc urmărite în țară — începând cu lașitatea proprie. Sunt atâtea trădări. Pentru ce nu se urmăresc acestea cu energia care se desfășoară pentru strivirea legionarismului! Cugetul curat al celui care lucrează în arena publică are linia de conduită care îl conduce cu logica și curățenia care es din intuiția adevărului. Și această linie de conduită, dacă ar fi linia conducătorilor, ar impune *necesitatea* de a se urmări distrugerea adevăratelor elemente distrugătoare de țară și a coadelor de topor cari au înlesnit colonizarea Maramureșului, a regiunilor de graniță, a orașelor, urmărirea coloniștilor nepoștiți, a acaparatorilor, a profitorilor de pe urma averilor naționale. Sunt atâtea lașități și trădări, pentru urmărirea cărora ar trebui să se pue în funcție înverșunarea celor de sus! Mijloacele necinstite, perfide, ce se întrebuintează în cazul nostru vorbesc prin ele însele pentru a caracteriza valoarea de regeneratori, valoarea morală a celor ce întreprind acțiunea de față.

A mobiliza toată șiretenia și toată perfidia oamenilor de structură veche, pentru a paraliza, pentru a distruge, tot ce e mai nobil. În acest popor, toată floarea lui morală, toată puterea lui de rezistență și de afirmațiune, este a comite cea mai abjectă trădare de patrie, cu atât mai culpabilă, cu cât se ascunde sub masca patriotismului, a apărării supremelor interese de stat, uitându-se că, cu lașități, cu interese meschine, cu perfidii, marile comandamente naționale se pot numai compromite. Aceste mari comandamente se pot realiza numai cu mijloacele și cu armele pe cari conducătorii cată să le elimineze din inima și sufletul românilor, să le stârpească, depe suprafața țării.

PATRIA SÂNGEREAZĂ PRIN TOȚI PORII

Oricari ar fi intențiile conștiente. Am spus că nu inteligența conduce lumea și că nu conștiința — care-i corespunde — constituie busola vieții. E o conștiință mai profundă, e intuiția, care es din subconștientul profund și colectiv al rasei. Acest subconștient condamnă fără apel pe urmăritori și face ca sufletul și inima întregii țări să se simtă adânc rănită prin procedeele lor. Acest subconștient colectiv străbate înreaga ființa a națiunii și o face să simtă în întreg organismul ei, indiferent de generații și de existență fizică, oroarea față de asemenea procedee. Acelaș subconștient scoate în evidență adevărul că, prin asemenea mijloace, nu se pot salva decât aparențele, aparențe sub cari vor putea să opereze în liniște puterile destructive, aparențe cari nu vor putea decât să arunce Patria pe marginea prăpastiei.

Pentru regenerarea noastră, ne trebuie eroi vii; nu de carton. E o socoteală naivă și

simplistă care respiră prin toți porii urmăririi de față, care ne vorbește de atacul întreprins în contra «oamenilor mari» ai țării, în contra valorilor consacrate. E vederea omului inteligent și instruit, dar lipsit complet de orientare. Se confundă strălucirea aparentă cu realitatea vie; forma, cu fondul; inteligența, cultura oficială, diplomele și situațiile câștigate în stat, ca un rezidat al vechei stări de lucruri, cu marile elanuri de înfăptuire cari apar din adâncuri, în anumite epoci de mari prefaceri, cari se obiectivează în suflete lipsite de fast, în sufletele acelora cari sunt gata re sacrificiu, în acele suflete lipsite de cinism și perfidie, desbrăcate de aparențe înșelătoare, de valori oficiale, dar pline de adevăr, de avânturi înălțătoare, de iubire reală, nu mincinoasă și perfidă, de Patrie, pline de «misticism» național, de putere de înfăptuire pe teren, de putere de reînnoire, de sacrificiu și eroism.

Nu voința conștientă de a face un lucru te duce la succes, ci faptul dacă ceace zici că vrei să faci, trăește realmente în tine, este una cu ființa ta. Inteligența și știința celor pretențioși, celor ce urmăresc pe Corneliu Z. Codreanu și mișcarea lui, nu sunt de natură de a produce roade. Unde e gând ascuns, imoralitate, perfidie și cinism, nu poate fi putere creatoare. Totul nu e nu poate fi, decât o simplă mistificare. Nu poți realiza ceace nu porți în suflet. S'a pornit cu străjeria, cu munca de interes obștesc, cu premilităria etc. Toate vor merge, cât aor trăi în ele izvoarele de unde au eșit: eroismul legionar, eroismul pe care-l vedem azi pus pe banca acuzării și care stă totuș la baza statelor în plin avânt de regenerare. Odată acesta mort, toate se vor arunca, într'un fel sau altul, la fer vechiu.

Lumea nu se conduce după inteligența și știința omului: ce ar fi! Lumea se conduce de iubirea divină, de acel spirit creator, pe care ni l-a sădit providența în suflet, care nu trăește decât acolo, unde e abnegație, simplitate, cinste, omenie, sacrificiu, eroism. Intuiția este aceea care ne călăuzește; intuiția, arma spiritului. Poporul o are și el simte unde este adevărul.

Să ne ducem pe teren, să vedem cum sunt oamenii și ne vom da seamă de insanitatea morală, de inaniția tuturor mișcărilor așa zise de regenerare inițiate de stăpânirile cari nu au spiritul creator cu Decalogul la spate. Acuzatul a înțeles, mai bine decât oricare, acest fapt, atunci când a spus să se dea guvernului un răgaz de doi trei ani pentru a-și încerca puterile. Un spirit viu nu urmărește succesul personal — persoana, pentru el nu există —, ci succesul ideologic. Acesta poate veni de oriunde, rezultatul singur importă.

CĂPITANUL : EROU DE EPOPEE

Trebue să privim deci lucrurile dela înălțimea pe care o comportă. Nu putem primi acuzațiunea. Nu se poate sta de vorbă cu trădătorii înșiși, cu asasinii sufletului națiunii lor, cu reprezentanții oficiali ai acelora, pe cari acuzatul i-a urmărit în tot timpul activității sale publice, făcând din această urmărire scopul vieții sale; cu reprezentanții oficiali ai acelora pe cari el caută să-i scoată din corpul națiunii.

Trebue să privim lucrurile prin prisma marilor credințe cari stau la baza legionarismului și a regenerării reale a acestei țări. Nu putem fi acuzați de trădare, de către înșiși trădătorii. De va fi achitat, acuzatul își va urma drumul. *De va fi condamnat, nu se va ajunge la alt rezultat decât acela de a i se crea un înalt*

pedestal de afirmare, chiar dacă ar fi să sucombe sub greutatea condamnării. Va deveni, în sufletul acestei țări, în sufletul generațiilor viitoare, un erou de epopee.

Ar fi să disperăm de viitorul acestui neam, dacă ar putea fi determinat să vadă lucrurile supt altă prismă. Nimeni în țară, nici azi, nici mâine, nici odată, nu va crede, nu va putea crede că Corneliu Zelea Codreanu a fost un trădător. Dar vor stigmatiza, cu odiul public pe urmăritori. Se va crea din acuzat un simbol al regenerării, al marelui lupte cu puterile destructive, un zeu național. Oricât de criminal ar fi actul condamnării, va avea totuși un rol constructiv, după cum orice crimă va fi urmărită și pedepsită în ordinea imanentă a lucrurilor.

Poporul acesta, care are atâta nevoie de eroi reali, vii, puternici, invincibili, cari să-i stea înaintea, pentru regenerarea lui, va avea, ca icoane de închinat și preamărit pe acei eroi cari s'au stins, supt o formă sau alta, în mișcarea legionară. Martirizarea inițiatorului va crea supremul vehicol de afirmare pentru acest popor. Va fi pus, la rândul lui, în fruntea eroilor imaculați, în rândul lui, în fruntea sfinților acestui neam, oricât s'ar pedepsi de legile omenești: «*glorificarea crimei*».

Patria, e ideologia care conduce și dă viață colectivității naționale, făuritoare de stat, peste generații. Nu se confundă cu voința arbitrară a unor persoane cari ar pune mâna pe putere și cari ar vrea, să se impue prin forța brută, ajutată de aparatul de stat confiscat în profitul lor. Lupta contra acestor persoane și contra coteriilor lor nu este lupta contra Patriei, ci salvarea ei, salvarea patrimoniului național.

Singură această ideologie este aceea care constituie Statul, Patria, în ființa lor perpetuă. Ea trăește în întreg corpul social alcătuit de stat, în continua lui devenire. Ea trăește în noi, în orice individ al neamului istoric, indiferent de generații, în orice individ cu strămoșii adânc înfiți în Patrie, în subconștientul fiecăruia, în subconștientul poporului, a cărui evoluție istorică, a cărui ideologie, al cărui spirit creator, a cărui patrie spirituală, a dat naștere statului, în formația lui actuală, în formațiile lui trecute și care va determina evoluțiile viitoare, care-i va crea Destinul. Această Patrie trăește, mai presus de toate în Eroii ei, în aceia cari, în anumite timpuri, în timpuri grele, ideologia aceasta se polarizează și cari constituie instrumentele ei de înfăptuire și de afirmare.

Când e vorba de chestiuni ca cea de față, e însăș Patria, în continua ei devenire, care intră în joc. E însăș Patria, patria vie, în funcția ei eternă, care e acuzată de trădare. Și Patria vie, eternă se rezumă astăzi într'un singur cuvânt: *Corneliu Zelea Codreanu*.

NIMBUL CĂPITANULUI ȘI PROPAGANDA MINCINOASĂ

Fiecare purtăm cu noi anumite imponderabile. Națiunea are și ea imponderabilul ei. Aureola care se desfășoară în jurul capului acuzatului este aureola națiunii sale. Poporul își simte aureola. Se încălzește la razele ei. Se scaldă în lumina, divină pe care o reprezintă. Nu poate decât iubi și diviniza pe cel ce o încarnează. Și nu poate decât urâ pe cei ce o neagă.

În sală, la proces, se simte trădarea pe banca apărării? Trădarea se simte undeva,

dar nu pe această bancă. Această trădare își trădează existența în propaganda mincinoasă ce s'a făcut în jurul acuzatului, pentru a-l prezenta pe el, cel mai curat fiu al neamului său, în aureola falsă a trădătorului de neam, a corupătorului tinereții, a uneltitorului și a distrugătorului neamului său; în măsurile ce s'au luat pentru a împiedica mișcările apărării, în teroarea care s'a desfășurat în jurul procesului, pentru a înăbuși și ascunde adevărul, în înscenarea însăși a acestui proces. Procesul: un decor postum pornit din necesitatea de a suprima pe Căpitan!

Astfel cum se prezintă înscenarea, are toată aparența unui decor *post factum*. E o perfidie în plus. Soarta acuzatului a fost pecetluită de mai înainte. Ce putea urmări în definitiv propaganda fără răspuns! Acuzatul a fost judecat și condamnat înainte de a ajunge în această sală. Autorii condamnării au însă nevoie de a fi acoperiți printr'o procedură «legală», procedură care are de fapt menirea de a confirma atmosfera pregătită și sentința de mai înainte pronunțată în umbră. Și, pentru ca tabloul decorului să fie complet, după ce s'au luat toate măsurile de a se înlătura orice surpriză, s'a dat, în mod perfid, și o aparență de libertate în apărare și de liberă deliberare a judecătorilor.

În aranjarea și conducerea decorului au fost în adevăr maiștri. Au selecționat totul după trebuință. Au determinat până și pe acuzat ca să accepte discuția unor fapte inexistente, să se recunoască susceptibil de trădare, prin însuș faptul că a acceptat discuția faptelor, fără ca să spulbere mai întâi însăși atmosfera ce s'a creat prin înscenarea infamelor acuzări.

Și, dacă în fața decorului, zis judecată, s'a putut totuș discuta cel puțin de formă, pentru mistificarea apărării și a rarilor asistenți, cari au reușit să pătrundă prin toate cele nouă vămi ale văzduhului instituite de măsurile de ordine, luate, înăuntru, înafară, pretutindeni; în afară nu s'a auzit, înainte, în timpul și după decor, decât numai acuzarea, ticluită după toate regulile artei unei justiții formale, care palmuește adevărul și torpilează dreptatea. Ordonanța și rechizitorul, nici nu au fost bine redactate și au făcut ocolul lumii. Apărarea, așa paralizată cum a fost, nu a fost nicăiri auzită. Până și întrebările puse de apărare și admise de președinte, ca și depozițiile luate martorilor, nu au putut fi decât în conformitate cu cenzura și constrângerea oficială care condamnă mai dinainte orice apărare și implica pedepsirea acuzatului. Nici nu se putea proceda altfel, pentru că acuzațiile erau atât de monstruoase, în cât o apărare, chiar stârcită, le-ar fi spulberat ca pe o construcție de carton.

Întrucât judecata nu a fost în pretoriul tribunalului militar, ci afară de zidurile lui, această judecată apare ca un ucaz al unui despot care taie și spânzură, fără a da socoteală nimănui. Așa a fost condamnarea anticipată a lui Corneliu Z. Codreanu: un caz venit de sus, înveștmântat ulterior într'un decor de judecată pentru a mistifica țara, care asista impasibilă la această crimă. Cenzura, radio, publicistică, toate și-au dat concursul forțat pentru ca nimic să nu pătrundă, înăuntru și în afară, ce ar fi putut contraria, hotărîrea de mai înainte scontată.

Chiar dacă în ordine fizică ar fi ceva schimbat din expunerea de mai sus, în ordine spirituală totul s'a petrecut după acest tipic. Acuzarea, apărarea, desbaterile — «*cu larga libertate și bunăvoința judecătorilor*» — toate, au pornit dintr'o singură necesitate, aceea de a înlătura pe acuzat din calea puternicilor zilei, din calea

dușmanilor Patriei. Era singura piedică care sta dârz, curat, cinstit, eroic în fața ticăloșiei lumii vechi, a judaismului disolvant și hrăpăreț, a lașității publice; era singura putere care desgropa din adâncuri și punea în valoare eroismul ancestral, adormit de secole. Patria însăș, eroică, imaculată, înarmată pentru a izgoni din viața publică puterile întunericului. Aceste din urmă puteri nu se putea să nu pue în funcție toate mijloacele diavolești pentru a suprima pe acuzat, din momentul ce acesta a fost făcut prizonierul lor.

(Va urma) *)

I. COLFESCU-DELATURDA

*) _____

- Condițiile impuse de cenzură după puciul antonescian din Ianuarie 1941, n'au mai permis continuarea acestor mărturisiri...

Universul Literar

Revistă de cultură

"Sfântă tinerețe legionară" 282

de Ladmiss ANDREESCU

"În trudă ne-am sbătut".

Am fost loviți în numele unor principii asasine. Cari nu se mai văd. Cari nu se mai aud.

Ni s'a pus greu pumn în gură. Arhanghelii cu burtă sau monoclu ai unei tiranii ne-au pus la zid când ne-am urlat durerile. Durerile noastre. Durerile Neamului nostru.

Au fost omorâți cei mai buni dintre noi, pentruca în ceasul supremelor chinuri ale Neamului - acum - la Constanța, la Brașov, la București și în alte părți ale Țării - tineretul acesta legionar, tineretul acesta aprig în credințele lui, să se ridice zid întru promovarea cinstei, a onoarei românești, a dreptății îndelung schingiuită.

Tineretul Țării este Neamul. Este viitorul neamului. Și tiranii iudaizați ai unei nefirești stăpâniri au prigonit acest tineret, acest viitor. Un om poate greși politicește.

Un neam, niciodată.

Iată ce nu au înțeles ghiftuiții epocii căreia i s'a pus ieri capăt, ghiftuiții cari imediat vor fi trași la grea răspundere pentru mârșavele lor fapte.

"Vom birui din fundul închisorilor și de vom fi asasinați vom conduce destinele Neamului din mormânt". Așa a spus Căpitanul - sfântul și marele nostru Căpitan - și așa este.

Iată-l!...

Iată-l pe acest om de onoare și crez care este generalul Antonescu.

Din fund de închisoare a biruit.

Iată destinul de trei ani - cruntul și nemeritatul destin al Neamului acesta înroșit de valurile de sânge curs din trupul fiilor lui cei mai aprigi, cei mai buni - iată acest destin așa cum l-a prevăzut El, Căpitanul.

Dar acum, că am biruit, - o biruință în care noi am crezut chiar când ne-au fluierat nemernice gloanțe pela urechi - la muncă!...

La aprigă și crâncenă muncă!...

Moartea?

O sfidăm.

Viața?

Este a noastră și a Neamului nostru.

Să ne trăești Generale!

Morții noștri – legea noastră 283

Costin I. MURGESCU

Statul nou — după atâta vreme, pentru întâia oară: *nou și românesc* — crește din jertfe. Nu este vorba de poetizări, ci de o dramatică realitate, aceea a unei Țări pe care au făurit-o numai mormintele și umbrele. În care cei vii, cei puțini rămași vii, sunt numai executorii unor porunci ce le vin de „dincolo”. Deaceea, mormintele lor — în care dacă nu ne-a intrat și nouă trupul, ne-am îngropat totuși o parte din

282 - Revista "Universul Literar", București. Anul XLIX, Nr. 37, Sâmbătă, 7 Septembrie 1940.

283 - Revista "Universul Literar", București. Anul XLIX, Nr. 38, Sâmbătă 14 Septembrie 1940.

tineretea noastră, din sufletul nostru entuziast — sunt astăzi singura și aspra noastră lege.

Mișcarea care a adus poporului român, în clipa în care acesta pierduse nădejdea până și în existența sa națională, orizonturile unui alt destin, nu are nici-un cuvânt mai mult de spus acestui popor, nu are nici-un program de formulat; ea are mormintele și morții ei. „Acolo” este doctrina, programul de guvernământ și credința acestei mișcări.

Din fărădelegile, ura și ticăloșia care au isbit în tineret, ucigând trupul Conducătorului lui firesc și al martirului-vizionar, cel mai mare pe care l-a avut acest neam, mormintele trimit îndemnul *dreptății*, al *iubirii* și al *respectului*, față de noi și de semenii. Să ne răzbunăm, morții? Da, dar numai prin munca noastră, prin realizările noastre, prin viața noastră. Să ne răzbunăm pe cei care i-au ucis? Dar aceasta nu se poate; ar fi în contra legii creștine pe care Căpitanul a pus-o la baza mișcării sale, ar fi să uităm că din răzbunări au răsărit mormintele camarazilor noștri. De altceva avem nevoie: de dreptate.

Am fost atât de curați în lupta noastră, atât de cinstiți în gândurile noastre, că nu avem nevoie de răzbunări; când dreptatea va răscoli paginile acestor doi ani, să fim siguri că nici unul din cei ce-au dat în tineretul legionar nu va putea scăpa pedepsei cumplite a adevărului. Pentru că dreptatea nu este numai repararea suferințelor celui năpăstuit, dreptatea este în primul rând pedepsirea celui nedrept. Și nici-un legionar n'a fost închis, nici-un mormânt nu s'a deschis din dreptate — ci numai sub privegherea nedreptilor. Dar nu din răzbunare vor cădea aceștia toți — ci din lumina adevărului, care le va arăta propria lor nemernicie. Lăsați însă pentru aceasta numai dreptatea aspră și neîndurătoare. Neamul acesta a suferit prea multe nedreptăți, prea cumplite nedreptăți — pentru a nu flămânzi astăzi după dreptate, chiar și față de dușmanii și trădătorii lui.

Noi n'am fost numai nedreptățiți — ci huliți și urâți. Putem oare, în clipa încordării noastre la muncă, să răspundem urii lor, cu ura noastră? Ce departe ara sta de linia Căpitanului, ce sărăcie sufletească ne-ar pustii, cum am uita că Mișcarea Legionară a crescut numai din dragoste și uitare de sine. Ura noastră pentru cel care a cenzurat gândurile curate ale unuia, a închis și chinuit trupul neprihănit al altuia sau a curmat viața îngerească a celui de al treilea? Dar la ura conducătorilor acestei Țări și la neînțelegerea locuitorilor ei, cu ură și neînțelegere a răspuns Corneliu Codreanu? Sau cu o dragoste de Neam care a dărâmat și palatul urii și neînțelegerea celor mulți.

Pentru cei care — pe noi, ca indivizi — ne-au hulit și prigonit, nu avem decât arma pe care ne-a dat-o Căpitanul: iertarea și dragostea noastră. Pe cei care ne-au prigonit pentru lupta noastră românească, pentru călăii Neamului — nu există însă iertare. Pentru aceia, dreptate cu pedeapsa cumplită. Este, de dincolo de mormânt, ordinul Căpitanului!

Mai există, însă, o lecție a mormintelor. Este lecția demnității, a tăcerii creatoare, a cinstei sufletesti, a dârzeniei caracterului — din care crește respectul pentru tine, pentru OM și pentru gândurile lui. Și lecția aceasta trebuie reamintită. Nu nouă, celor care am crezut nebunește, zi de zi, ne-am manifestat tot zi de zi, această credință. Cel puțin în acești doi ani din urmă am învățat și noi ce înseamnă *caracterul* — l-am învățat dela morții noștri, ne-au făcut să credem în el jalnicile tânguiri, cu atât de comice manifestări, ale lichelelor neamului acestuia.

Da. Primul om care a pus degetul pe rana cea mai gravă a acestui neam, a fost Carol I când a cerut caractere. I-a fost dat Legiunii să realizeze gândul Marelui Rege.

Dar să-l realizeze numai înlăuntrul Legiunii; în afara ei, noțiunea a rămas streină și inutilizabilă. Doi ani ne-o arată.

Câteva zile — acestea din urmă — ne înspăimântă prin proporțiile cu care ne denunță boala. Cum, oameni care au aplaudat vechiul regim, oameni care *au scris* — și scrisul în public și pentru public este cel mai grav act de solidarizare pe care-l poate făptui cineva — aprobând chiar numai un singur om din cei ce-au strivit tineretul, oameni care din oportunism au pus o uniformă care simboliza înjosirea națiunii — vin astăzi să salute Legiunea? Pentru lași și lichele, au murit *cei mai buni* din generația tânără? Nu, domnilor, pentru Domniile Voastre, Legiunea n'ar fi sacrificat nici măcar un pocnet de pistol de alarmă! Pentru istoria acestui neam, pentru poporul cel uitat și năpăstuit, pentru poporul ținut deopotrivă departe de ogorul nelucrat și de fruntariile neapărate, pentru ei au murit oameni și luptă astăzi alții. Cum, Dumneavoastră, care v'ați hrănit din gândul celor care au lovit în Căpitan — veniți astăzi să ne vorbiți nouă despre El și Legiunea — care este numai a Lui? Dumneavoastră credeți că morții noștri sunt drapele pe care le puteți fâlfâi în toate vânturile?

Nu pot să înțeleg nici chiar pe aceia care fără păcatul prigoanei — atunci când Legiunea era cunoscută și moartea lui Moța și Marin este data de când ea a intrat în casa oricărui român — pot veni astăzi să-și manifeste dorința de a deveni legionari.

Dar, în special, pentru primii scriu, pentru complicii prigoanei. Nu vă face să roșiți, acest gând — atunci când știți câte jertfe cinstesc numele de legionar?! V'o spune un tânăr care se simte fantastic de mic și de înjosit de faptul că n'a făcut nici-o zi de închinare — în timp ce alții numeau —, deși are conștiința curată că n'a ezitat nici-o clipă în activitatea lui, în credința lui sau în hotărârea de a înfrunta orice soartă pentru Legiune și Căpitan. Dar, dumneavoastră, neutrii, oamenii care ați stat de o parte — puteți ține fruntea sus? Nu v'o ard remușcările?

Însă dacă Dumneavoastră — complicii acestei tragedii a tineretului — n'aveți respectul propriei voastre atitudini și nici cultul caracterului — pe care s'a clădit Legiunea —, aceasta are în schimb ordinul Căpitanului, ordinul mormintelor noastre: „În ziua aceasta, dezarmați, biruiți, zăpăciți, — așa infami cum sunt — vor încerca să strige: Trăiască Legionarii! Aveți cuvântul meu că le vom răspunde: înapoi canalii. Căci după sute de ani de triumf a canaliei, a sosit ceasul ca ea, CANALIA, din mijlocul Românilor, să fie strivită”.

Pentru aceștia nu mai există scăpare. Pentru categoria doua, aceea a spectatorilor — ar fi existat poate o ieșire: „El” poate ar fi primit ispășirea voastră și v'ar fi iertat. Dar, astăzi, după ce ați asistat la asasinarea lui — El nu mai este decât un mormânt. Și cu morții nu se poate discuta, ei chiar de vor — nu pot ierta. Dacă l-ați fi ținut în viață!

Peste ordinul lui, din mormânt, nimeni nu poate trece însă. Legea noastră, este legea mormintelor noastre. Este prea grea, prea aspră pentru voi. După ce ați asistat la „elaborarea” ei, pasivi — nu mai puteți răscumpăra păcatul pasivității voastre, nici cu cântecele noastre, nici cu salutul nostru, nici cu flori și urale. Ci ispășind, și pătrunzând în spiritul de dreptate, iubire și respect al muncii și caracterului. Abia atunci veți înțelege legea noastră, legea mormintelor noastre și Biruința Legiunii va fi Biruința Neamului — prin regăsirea voastră.

ARDEALUL ȘI LEGIUNEA ²⁸⁴

de Mircea MATEESCU

A fost ieri, la 13 Septembrie, Sfântul martir Corneliu Sutașul, — ziua Căpitanului. Ziua de ieri numai? Dar șirul nesfârșit al zilelor dinaintea aceteia, până'n depărtări de legendă și mit, n'a fost al lui? Ca și ziua de azi, ca și acelea care-i vor urma...

Din jertfa lui Corneliu Codreanu și din exemplul vieții lui fără prihană a rodit această unanimă regăsire a sufletului românesc care ne îmbărbătează și ne obligă să nădăjduim, în ceasurile cele mai tragice ale istoriei neamului nostru. El este acum printre noi, cu noi. Țara întreagă respiră și simte în duhul Căpitanului.

Nu știi dacă ați făcut încă legătura între matca genetică a românismului, care este Ardealul și renașterea, prin legiune, a vocației noastre istorice și etnice.

Poate în mod subiectiv, poate pentru că în stareța adevăratelor trăiri intuiția te ajută mai mult decât orice teorie meticolos organizată, — însă sunt sigur că există o corespondență tainică, de ordin metafizic și în rangul absolutului, între cetatea românească transcarpatină și dârzenia de cremene a mișcării legionare. Iată, sunt câteva constatări surprinzătoare, dar semnificative, pe care le restituie atât istoria românismului, crescut și de atâtea ori salvat: în munți, — cât și regăsirea elanului nostru istoric, prin legiune. Faptul că neamul românesc s'a născut în munți, în timpul și din pricina năvălirilor, i-a conferit drept trăsătură structurală, caracteristică și nobiliară, semeția și simțul eternității, în mod firesc.

Acolo sus, în munți, strămoșii au fost într'un fel mai aproape de cer decât de pământ. Acolo, în inima munților, strămoșii au privit mai cu nădejde în sus, spre bolta albastră, infinită, a bunului Dumnezeu, decât spre șes, pe unde se scurgeau, în serie neîntreruptă, hoarde după hoarde. Din acest punct de vedere cred că nici un popor nu poate revendica cu atâta dreptate ca neamul românesc, o structură sufletească mai curat creștină și mai profund mistică. Totul a contribuit, ca să formeze țesuturile spiritual ale românismului, din legendă, din idealitate și din basm: munții cu pădurile, pesterile cu izvoarele, cerul cu înălțimile.

Neputându-se bizui pe altceva sau pe altcineva decât pe munții ocrotitori și pe propria sa tărie mistică, născută din contactul neîntrerupt cu bolta Domnului, — supremul refugiu al sufletului când trupul era gonit ori biciuit la șes — românismul s'a dozat, calitativ în sensul purității spiritului nu biologic în sensul viețuirii laice. Va recunoaște oricine, astăzi îndeosebi, când o mare parte dintre Români, coborând la șes, după năvăliri, au întemeiat acolo sate și principate, în strâns contact cu celelalte neamuri pervertite — că în munți se regăsește adevărata fire românească. În munți, adică, generic, între munți, în Ardeal. Deși pe acolo au trecut ungurii, cei mai barbari dintre barbari. Deși în Ardeal jugul a fost mai greu, mult mai greu, decât a putut fi în Moldova și Muntenia protectoratul turcesc. Însă în vreme ce dincolo de munți, robia a fost în primul rând fizică, pentru că în sălbăția lor, maghiarii au recurs, în deosebi la schingiuri, în principatele dela șes contactul cu „hatârul” și cu „năravul” turcesc pe deoparte, apoi cu perversiunea fanariotă pe de altă parte — a distrus în principal structura nobiliară a sufletelor și numai în al doilea rând, trupurile. De aceia, în Ardeal, în măsura în care trupurile românești au fost lovite, dârzenia sufletului s'a refăcut mai aspră, mai curată, mai mistică, în munți sau prin

munți. În comparație cu românul de șes, șmecher, inteligent dar nestatornic, de foarte multe ori decăzut sufletește, ardeleanul munten amintește, în toată puritatea ei genetică originară, firea absolutistă metafizică, cu vocație metalogică, a românismului.

Se va observa că ardeleanul trăiește sub semnul mitologic al absolutului, așa cum nu o poate face omul dela șes, din vechiul regat, al cărui suflet a suferit sensibile tentații în sensul efemerului pământean, ba din sursă otomană, ba din sursă fanariotă sau tătarească.

Această educație a spiritului sub semnul absolutului, vizibilă, intuitivă, pe fața și din atitudinea ardeleanului, o regăsim puternic altoită pe fondul legendar al nasterilor noastre entice, în spiritualitatea legionară.

Căpitanul a insistat adeseori asupra valorii sau mai bine zis: asupra lipsei de valoare, pe care o are viața unuia în raport la viața neamului, a cărei realitate este întemeiată în absolut. Pilda Lui sguduitoare, a lui Ion Moța și Vasile Marin și toți sfinții martiri cari prin jertfa lor au redat neamului simțul eternității, rămân spre mărturie tuturor generațiilor viitoare. Prin ei, românismul și-a regăsit fondul mitologic genetic, dăruit nouă de Dumnezeu, în munți, când s'a născut neamul; prin ei și datorită jertfei lor, omul dela șes adică tot românul, a recăpătat trăsătura absolutistă și tăria mistică, neistovită, pe care am cetit-o îndeosebi pe figura ardeleanului, ocrotit sufletește mai mult decât fizicește, de munți.

Aceste însemnări ar putea apare prea teoretice, dacă cetitorul nu le va da expresie trăitoare, urmând exemplul pe care îl facem noi acum. Iată, gândul mi s'a dus la Ion Banea, comandantul legionar pe care l-am cunoscut cândva la București. Banea a fost ucis, când au fost uciși cei mai buni dintre noi, de mișelia omului dela șes. Iți reamintești Coriolan Bucur, de camera aceea, strâmtă a nu știu cărui hotel, în care ai poposit cu Banea, venind de la Cluj? Vorbele puține pe care le-am schimbat atunci cu el m'au așezat, intuitiv, în prezența semeției ardelene și involuntar, încă de atunci, am crezut că există o legătură tainică între structura eroică nobiliară a Ardealului și curățenia de spirit legionară, educată în sensul absolutului românesc. Invităm pe fiecare, să se gândească un singur moment la eroul legionar, de care s'a simțit legat mai cu deosebire: pe chipul fiecăruia va recunoaște aceiași iluminare mistică, hrănită din credința în eternitatea neamului. Fiecare va aminti de trăsătura inițială a românismului, însușită de străbuni în munți și în Ardeal, ca un vestigiu etern al eternității românismului.

Deacea frații de dincolo de Mureș, cari au reintrat vremelnice sub stăpânirea maghiară să nu se simtă cuprinși de disperare. Biruința legiunii de astăzi și România legionară însemnează: lupta pentru eliberarea Ardealului, țara dintre munți, cu cel mai autentic fond mitologic românesc; fondul nașterii noastre etnice și naționale, care nu poate rămâne sub stăpânire străină.

Organizarea haosului românesc ²⁸⁵

de Mircea MATEESCU

Lumea trebuie să înțeleagă marea jertfă spirituală pe care a consimțit-o Legiunea la 14 Septembrie 1940, răspunzând favorabil invitațiunii Conducătorului Statului român, de a lua parte la refacerea țării. Este cea mai mare jertfă ce se putea cere unei mișcări care ani de zile a luptat numai pentru spirit și de loc pentru materie. Este o supremă jertfă, aceea de a invita spiritul să se asocieze materiei, adică să îi suporte

vecinătatea și efectele. S'a produs la 14 Septembrie 1940 o evidentă mezialianță. La 14 Septembrie 1940 Legiunea, o școală de educație a omului, care isbutise, prin suferință, să creieze cele mai autentice valori spirituale românești, și-a impus un sacrificiu de sine, total: a admis să dea din sufletul ei, al eroilor ei, al morților ei, neamului românesc.

Până acum, legionarii au fost fericiți că au putut trăi și lupta în afara haosului românesc. Ei au știut că nu se vor putea verifica în sensul spiritului decât printr'o radicală izolare de mediul pământean al celorlalți. **Izolarea de haos** a fost așa dar cea dintâi etapă pe care a parcurs-o legiunea și la care au consimțit numai elitele sufletești ale neamului, adică numai aceia cari au reușit să înfrângă chemarea vieții laice.

Finalități politice nu a avut, dintru început, legiunea. Lumea democrată a înțeles atât de fals realitatea politică, încât Garda de fier și Căpitanul ei, au trebuit mai întâi să identifice realitatea neamului, și numai după aceea să proclame marele adevăr: că viața politică dacă nu exprimă realitatea neamului, mai bine să nu mai existe, pentru că existența ei ca atare ar însemna moartea noastră, a tuturor. Izolând legionarii de haosul politic democrat, Căpitanul i-a educat în spiritul fondului mitologic al neamului românesc. Legenda legionară a însemnat întoarcerea către isvoarele românismului și primatul lezei morale, asupra lezei politice. Vrăjmășia cu care a fost întâmpinată legiunea în mediul românesc de după războiul mondial și ura necruțătoare, pe care i-au purtat-o absolut toți oamenii politici, indiferent de nuanța de partid cărora aparțineau – se datorează îndeosebi structurii morale a legionarului. Omului politic îi făcea rău o atare prezență morală, aci, în haosul tuturor poftelor. Când el vroia să fure, să înșele și să trăiască în desfătări, iată că apare Cineva care poate rezista ispitelor, care este un exemplu sfânt de puritate morală și care are curajul să stigmatizeze răul, pe față, acolo unde îl dovedește. Adică în toate părțile, în cuprinsul haosului românesc. Neîmpăcată a fost așadar ura omului de ieri, împotriva Căpitanului și a mișcării legionare.

Însă nu numai cu forțele active ale politicianismului demo-liberal, a avut de luptat legiunea. Au fost, aceste forțe, neînduplecate și cu puternice rădăcini, însă nu au fost singurele.

Adresându-se neamului românesc, Căpitanul s'a lovit tot atât de dureros, mai dureros chiar, de forțele pasive ale nepăsării colective.

Haosul românesc de ieri s'a format din împreunarea solidară a celor două forțe. Pe deoparte, unii, politicienii, cari participau din plin și „efectiv” la viața publică a neamului, pentru că aveau tot interesul s'o facă; pe de altă parte, masele, care nu participau în nici un fel la viața publică a neamului, pentru că nu aveau nici un interes să o facă, educația materialistă pe care democrația a răspândit-o pretutindeni, fiind o școală a interesului personal nu una a interesului național. Haosul a fast așadar, la noi, mai „desăvârșit” decât oriunde, pentru că în nici o altă țară antagonismul intereselor nu a lucrat mai decisiv.

Așa că disperarea colectivă a impus izolarea de haos, ca singura salvare ce se oferea sufletelor încă nerăvășite de pehlivănia politică. În izolarea lor, legionarii s'au regăsit, pe înălțimile uitate ale absolutului românesc. Însă pentru că au privit altfel decât toată lumea, societatea românească, după ce la început nu i-a înțeles, mai apoi i-a urât; pentru că în loc să fure și să huzurească, se ofereau durerii și suferințelor într'o dramatică reeducare a spiritului, canală colectivă i-a socotit „exclusiviști”, sau „negativiști”. Ei nu știau că izolarea și „exclusivismul” legionar este singura și ultima nădejde a românismului de a nu deveni toți, o apă și un pământ, în haosul răului

colectiv.

Suferind, s'au structurat în calitate, biruind răul.

La 14 Septembrie 1940, legionarii și-au dat seama totuși că cea mai mare jertfă nu fusese aceia de a se smulge din răul colectiv al haosului românesc, luptând și murind pentru victoria binelui. La 14 Septembrie 1940 li s'a cerut legionarilor jertfa supremă: să **organizeze haosul** românesc.

Reintrarea elitelor morale în haos, este sacrificiul suprem. Sunt sigur, mult mai dureros decât a putut fi izolarea de haos. Acum li se cere să accepte voluntar vecinătatea răului, astăzi mai masiv decât ori când. Acum li se cere să coboare în infernul haosului colectiv.

Nu simțiți o strângere de suflet? Nu vi se pare că luminile neamului întâlnesc cel mai mare pericol înfruntând întunecimea adâncă, masivă, a Sodomei românești ?

ROMÂNIA MARE ²⁸⁶

Costin I. MURGESCU

Se pot speria unii, auzind o țară micșorată, o țară ciuntită, o țară învinsă fără onoare de către proprii ei conducători — vorbind de mesianismul ei. Cine are timp să mai privească la cei speriați, cine mai poate crede că fricoșii și neutrii pot face istoria?

Din dărâmături și ruine a răsărit o țară nouă. O țară care are drept ideal nu refacerea unei țări, ci înfăptuirea unei Români cum n'a cunoscut încă istoria noastră.

Horia Sima, conducătorul Mișcării Legionare, a spus-o limpede întregii națiuni:

„Prăbușirea teritorială să nu ne înspăimânte. Biruința dela 6 Septembrie e mult mai însemnată decât tot trecutul istoric de până acum, pentru că poporul românesc devine, pentru întâia oară, stăpân pe destinul lui”.

A spus aceste cuvinte un om care o lună în urmă numai, ar fi putut salva parte cel puțin din teritoriul înstreinat — dacă era ascultat, dacă i s'ar fi dat comanda. A spus-o în numele unui tineret care a sângerat numai pentru viitorul acestei țări, în numele unui tineret care a suferit pentru că n'a putut muri pe front.

România teritorială n'a fost niciodată mare. Numai speriații i-au pu-tut spune astfel. România a putut fi numai întreagă, dacă a fost astfel cândva.

Da, în viitor vom avea însă o Românie mare. A fi stăpân pe destinul tău, înseamnă a lupta permanent pentru a face din neamul tău un neam mare, pentru a da istoriei tale îndemnul marilor creații.

Credința în mesianismul românesc, depășește idealul teritorial. Dar nu-l uită. Lucrul acesta trebuie adânc sădit în inima fiecăruia dintre noi. Vrem o Românie mare, vrem o Românie tare, vrem o Românie — fără de care istoria acestor părți din Europa să fie de neînțeles și de nescris. Vrem toate acestea nu nebunește, nu în exaltarea pe care ne-ar da-o victoria militară; vrem România aceasta, lucid, din preajma dezastrului, pentru că avem conștiința valorilor românești.

Pentru că avem conștiința acestor valori spirituale am cântat imnuri de biruință în clipa când trupe streine ocupau cecece un regim trădător cedase. Era clipa când valorile spirituale ale Neamului, ținute la întunec isbucneau la soare. Româanismul: credință, dârzenie, luptă pentru el și pentru cei din jurul lui, se așeza din nou pe linia destinului acestui neam. Odată cu el răsărea din nou, în fiecare din noi, încrederea.

Certitudinea în destinul imperial al României.

Legiunea n'a fost cu nimic vinovată (a fost desigur singura mișcare complet nepătată de ciuntirile lui 1940) de mutilarea țării. Legiunea a suferit mai mult decât oricine de aceste ciopârțiri (a suferit acolo unde o ținea țara în ocne, în morminte), Legiunea a fost ciopârțită ea însăși odată cu țara. Ea și-a cântat și-și cântă nu Biruința ei, (pentru Biruința aceasta Legiunea s'a rugat numai la mormintele Conducătorilor ei) ci biruința binelui, biruința duhului românesc.

Destinul nostru este destinul unei țări mari. Este vorba de o mărire sufletească, spirituală, de creații. Imperialismul românesc este un imperialism spiritual – ortodox.

Dar, cât de negru trebuie să fie sufletul aceluia care auzind că vorbim de mesianismul românesc – își închipue că el poate presupune altceva decât o țară întreagă.

Nu vorbim la fiecare pas de idealul întregirii teritoriale, pentru că suntem convinși că în afara lui nu mai avem dreptul de a exista ca Neam.

Cântăm, slăvim, credem și luptăm pentru România legionară, pentru că numai prin ea vedem realizându-se misiunea istorică a României ortodox; pentru că numai prin ea, Europa va cunoaște și va învăța ceva prin duh românesc; pentru că numai prin România legionară vom da istoriei noastre ținută imperială.

Pentru a realiza aceasta, aveam însă nevoie de stăpânirea românească a destinului românesc. Astăzi avem acest lucru, avem chezașia viitorului nostru, pe care în România „mare” de ieri nu-l aveam.

Să plângem ciuntirile? Lacrimile sunt în adevăr o forță, dar nu în istorie.

Noi ne strigăm din dureri, cimitire și ruine, biruința.

În calea împlinirii destinului românesc nu mai stă decât timpul.

Munca noastră, credința noastră, elanul nostru creator, viața noastră întreagă îl va umple. Și atunci, la împlinirea vremii, vom trăi abia în România legionară, în România Căpitanului.

Mai este nevoie să repetăm că România aceasta – pentru a fi mare și tare spiritualicește, așa cum vrem noi pentru că a vrut Corneliu Codreanu – va trebui să fie cât mai curând întreagă?

Dar cine este criminalul care crede că dacă n'am plâns durerea, ne-am resemnat în ea?

Profesorul VASILE BĂNCILĂ ²⁸⁷

de Ștefan OPRESCU

Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor continuă treptat și sistematic, în ritmul total al Statului, – fără ură și fără părtinire, – numirea celor ce vor avea, de azi înainte, o mare și grea răspundere în legătură cu exercitarea atribuțiilor de Stat.

Deocamdată înregistrăm cu o deosebită satisfacție sufletească prezența în posturile de răspundere din Minister a unor elite ale culturii și intelectualității românești.

Numim pe d-nii prof. Tr. Herseni și V. Băncilă, primul ca secretar general, al doilea ca director al învățământului secundar.

²⁸⁷ - Revista "Universul Literar", București. Anul XLIX, Nr. 40, Sâmbătă, 28 Septembrie 1940.

Bucuria ne este cu atât mai mare, cu cât evenimentul vine să spulbere definitiv o atmosferă grea și plină de suspiciuni ce a planat în ultimul timp, în acest Minister.

Reprezentant autentic al culturii și filosofiei românești, prof. V. Băncilă a urmat, fără deviere, linia destinului său cu siguranța și convingerea omului care are o misiune deosebită de îndeplinit pe lume. Rareori o existență de om s'a putut identifica, într'un grad așa de înalt cu idealul urmărit, — ideal de înaltă ținută morală și de o perfectă onestitate profesională și științifică, purtând în aceiaș timp pecetea unei modestii rare.

Ca profesor și educator de școală normală de învățători și învățătoare, la liceu sau Seminarul pedagogic universitar ca îndrumător al tineretului și până la înalta însărcinare de educator al Voevodului (cu ani în urmă prof. Băncilă dăduse la iveală originalul studiu asupra „Educației Regelui Mihai”), — peste tot a radiat aceeaș energie creatoare, aceeaș sănătate spirituală și optimism robust.

Prof. Vasile Băncilă

N'a căutat onoruri și n'a cunoscut altă mulțumire, decât a împlinirii datoriei; n'a râvnit după funcții oficiale — ci a servit cu o mare discreție.

S'a considerat tot timpul un misionar și tot astfel a rămas și în scurta trecere pela conducerea inspectoratului școlar de Brăila când, cu elanul în piept și merindele 'n traistă, a pornit prin județe, să-și revadă, la lucru, pe foștii elevi. Sufletul profesorului a vibrat profund în fața realităților noastre școlare din acea vreme și „Mormântul unei învățătoare” ne stă și astăzi în față ca o tristă și dureroasă mustrare.

Dar prof. V. Băncilă s'a dăruit nu numai astfel misiunii sale: legat indisolubil ca destin cultural, de oamenii mari ai neamului nostru, s'a apropiat sufletește de aceștia căutând, prin scris să ni-i redea cât mai just în semnificația lor ultimă, în cecece au mai autentic și mai personal. Esseurile filosofice și în genere studiile sale despre un Blaga, Motru, despre V. Pârvan etc. precum și numeroasele articole risipite, constituiesc tot atâtea opere de creație personale.

Desigur, nu încercăm să redăm în acest cadru forțat limitat, cecece reprezintă viața, activitatea și scrisul pe cari ni le-a dăruit până în prezent V. Băncilă. Dăm doar, cu modestia cuvenită, expresia unui gând curat și sincer pe care-l nutrim despre un om a cărui viață a fost pildă vrednică de urmat pentru serii întregi de foști elevi.

În ultimul timp prof. V. Băncilă s'a făcut ecoul marilor dureri naționale, prin pierderea prematură a unor exemplare rare ale neamului nostru, pierdere care, — cum ne mărturisește cu multă tristețe — “pune încăodată problema dacă noi, României, avem îndeajuns parte de oamenii excepțional dotați pe cari ni-i dăruiește nația noastră”...

Înainte ca regimul legionar să fi devenit fapt împlinit, alături de Nae Ionescu, aderase trup și suflet la marea mișcare ce, — în frunte cu inspiratul nostru Căpitan (a cărui maiestooasă personalitate Băncilă a prins-o lapidar într'un articol), — era menită să asigure salvarea neamului nostru.

Astăzi V. Băncilă e chemat, prin prevederea d-lui ministru prof. Traian Brăileanu, să colaboreze la marea operă pe care d-sa o pregătește în domeniul învățământului nostru românesc.

Din parte-ne îi dorim să aibă norocul de aceeaș înțelegere justă și obiectivă a activității sale practice și teoretice.

STATUL LEGIONAR, STAT CULTURAL ²⁸⁸

de Luca DUMITRESCU

Un regim se schimbă relativ iute. Treisprezece ani de luptă legionară, nu fac desigur o cifră impunătoare. Ceeace impresionează îndeosebi, nu este numărul anilor, ci calitatea luptei.

S'au dat în această țară fel de fel de lupte și s'au perindat prin dregătoriile publice, de vre-o zece ani încoace mai cu seamă, tot soiul de oameni. Am văzut fâlfâind acolo unde ni se îndreaptă toate nădejtile și cămașa albă țărănească și venerabila barbă a savantului.

Ne-a condus tot soiul de oameni și neoameni... Geaba! Țara n'a făcut un pas înainte.

În toate încheieturile ei rodea caria și a ajuns acolo unde era fi-resc să ajungă: la ciopârțire, la dezasticulare, la agonie.

Dar dacă un regim se schimbă relativ repede, ceeace se dovedește prin cei numai treisprezece ani de luptă (indiferent cum a fost ea) legionară, un stat se schimbă cu binișorul. Pentrucă, a schimba un stat, nu înseamnă a-l înlocui cu altul, ci a-l construi. A dărâma întâi și apoi a construi. Iar construcția unui stat, cere condiții cu totul particulare. Arhitecții obișnuți — dacă vor — rad din temelie vechea clădire, ard materialul rămas și cu cărămidă, ciment și fier nou, fac alta. Arhitecții statului, vrând, nevrând, trebuie să întrebuințeze și materialul rămas. Fiecare cărămidă a vechiului stat trebuie privită cu atenție și pe o parte și pe cealaltă și, aruncată, ori cu grijă pusă la loc. Operația cere migală și conștiință; cere adâncirea lucrului, până în ultimele sale izvoare. De aceea construcția statului se face cu binișorul.

Această atitudine de migală și conștiință care duce la ultima adâncire a lucrului, noi o recunoaștem: este atitudinea **culturală**: conștiința datoriei și eroismul cu care nouii ziditori ai statului și-au purtat până la izbândă lupta, precum și sensul structural al acestei lupte pusă pe planuri, incontestabil, esențiale, dovedesc cu prisosință cele ce afirmăm aci.

Legăturile fundamentale ale mișcării cu legea **morală**, **munca** și **cântecul** garantează deci cu siguranță ideea că statul legionar nu va mai fi o simplă spoială, ca acel faimos stat țărănesc și altele aidoma, decedate în proiecte, ci o construcție solidă și autentică, zidită cum se cuvine de jos în sus.

Aș ruga în această privință pe cititorii mei să se oprească o clipă și să reflecteze asupra acestor trei necesități cu care mișcarea legionară ni se înfățișează: **legea morală**, **munca** și **cântecul**. Nici tu nouă expropriere a moșiilor, nici voi școli înalte, pentru fiii țăranilor, nici diurne și posturi garantate în bugetul statului; ei numai probitate morală, muncă și cântec. Adică nici o promisiune și nici un surâs. Numai ordin și obligație. Nu este o minune, pentru moravurile noastre, că această mișcare a izbândit, totuși? N'ai impresia domnule politician care te uiți ca vițelul la poarta nouă, la acest fenomen, că a înebunit poporul? Așa e! Poporul a înebunit, pentrucă și-a pus în cap să-și rezolve el însuși problemele în numele cărora d-ta l-ai supt cu șiretenie și nerușinare, aproape un sfert de veac. El își dă seama astăzi că viața nu se trăește așteptând resturi dela festinul zeilor, ci muncind cu bună dispoziție și seriozitate. Poporul a înebunit pentrucă a devenit conștient, domnule fost politician, și ți-a răsturnat astfel, toată optica dumitale intelectuală.

Cu aceste comandamente drept temelie, mișcarea legionară ne indică limpede planul ei de construcție. Statul nou nu urmărește americanizarea țării printr'o civilizare fără noimă, care să facă să ne strălucească mai abitir, jegul și putregaiul vechi. Statul nou urmărește renașterea bunei noastre tradiții europene: cultura, pe care adoratorii vițelului de aur instalat în satul fără câini de peste Ocean, au crezut c'o pot nimici. Cine nu știe cât jinduiesc americanii după Europa! Asociindu-se în această luptă de apărare a Europei, cu Germania, cu Italia și Spania, România dovedește că participă, prin mișcarea tinereții legionare, la încă bogata rezervă de viață a bătrânului continent.

DOINA, CĂPITANUL ȘI RAPSODIA ROMÂNĂ ²⁸⁹

de Mircea MATEESCU

A fost un gând bun acela de a se transmite la Radio, Duminică 22 Sept., la ora 3, în cadrul programului de închinare în amintirea martirilor legionari, acea partitură wagneriană din "Amurgul zeilor" în care se cântă moartea eroului Siegfried. A fost bine inspirată conducerea societății de Radio difuziune; s'a simțit acolo prezența, priceperea și intuiția lui Nichifor Crainic. Este cea mai zguduitoare simfonie ce se poate auzi. Este argumentul epic pe care germanis mul îl poate invoca, fără vorbă și fără să mai fie nevoie de alte argumente, pentru a convinge, spontan, pe oricine de măreția mitologică din care rodește existența și viitorul acestui neam. S'a mai spus de atâtea ori, deși fără să se înțeleagă în mod real acest adevăr: că numai popoarele care au norocul să se nască și să crească în spiritual unei bogate mitologii, au destin și longevitate. În definitiv, ce trebuie să înțelegem prin destin național, dacă nu credința pe care poporul o are într'o forță superioară efemerului, supranaturală, dar totuși reală; care prin realitatea ei, îi asigură înfrângerea timpului și contactul psihic cu absolutul, cu eternitatea. Ideea de destin nu poate avea ceva comun cu aceea a timpului psihologic, resimțit individual ori individuât, de cutare persoană, așa cum în mod greșit au crezut Bergson în Franța și d. C. Rădulescu-Motru la noi. Psihologia, într'atât cât invită la o cunoaștere a sufletului individual, nu numai că nu ajută la înțelegerea ideii de destin, dar rătăcește spiritul. Psihologia este, prin chiar educația intelectuală a susținătorilor ei, o școală a efemerului. Cu ajutorul psihologiei putem descifra acțiunile sau reacțiunile sufletului individual, individul fiind el însuși un exemplu neîndoelnic al efemerului.

"Noi avem doina. Doina, care, singură, restituie structura noastră epică, trecutul nostru eroic și sentimentul absolut al eposului românesc..."

Deaceea ni s'a părut întotdeauna improprie expresia de "psihologie a masselor" sau „psihologie etnică”. Sufletul unei colectivități, afară dacă acest suflet nu este rezultatul hibrid al unei *asociațiuni* de indivizi, cum este cazul americanilor și al englezilor, nu are a fi înțeles prin raport la psihologie, ci prin raport la mitologie. Psihologia poate spune ceva despre viața sufletească a unuia sau a altuia. Însă despre spiritul propriu al unui popor, despre însăși puterea de viață pe care repauzează existența unui neam, psihologia, școală a efemerului, nimic nu știe să spună.

Pentru a judeca un destin național, inutil vom face apel la metodele psihologice,

care sunt unele de observare a prezentului, individual ori social. Bergson și Freud, cei doi evrei, lideri ai psihologismului contemporan, dându-și seama că metoda lor nu poate pretinde o cunoaștere a legendei pe care se sprijină duhul genetic și destinul unei colectivități, au formulat ipoteza „duratei” adică a prezentului continuu, în stare să „prindă” și să cuprindă trecutul ființei individuale ori sociale. Trebuie să recunoaștem aici o ascunsă tendință semită de a bagateliza fondul mitologic, fondul nașterilor colective, “trecutul” și “tradiția” popoarelor. Acest fond, acest trecut, întrucât este al unei colectivități nu al unui individ, întrucât aparține eternității nu efemerului, nu poate fi “prins” în “durata”, nici în sentimentul prezentului, oricât ar vrea Bergson și ceilalți psihologi, cari și-au însușit punctul de vedere materialist al iudeului, poate fără să-și dea seama. Intuiția prezentului, este, simplu, una a timpului de azi, una a efemerului, o intuiție psihică. Mitologia, cunoașterea mitologică, adică a fondului legendar, a originelor sufletului etnic, este una meta-psihică și metafizică. Un exemplu concludent oferă, în susținerea acestei distincțiuni, ascultarea rapsodiilor în care inspirații eposurilor colective, au reușit să surprindă accentele grave ale legendei aflătoare la origina unui neam. Astfel, ascultând oricare dintre cele patru opere în care Wagner a restituit poporului german, pentru eternitate, legenda Niebelungilor, resimțim întreg freământul genetic al eroismului german, toată gravitatea și infinitudinea simbolului colectiv al germanismului. Ascultând, mai cu seamă, episoadele „Ringului” în care se cântă viața, faptele și moartea lui Siegfried, nu se poate să nu ai impresia că te întâlnești cu însăși majestatea epică, eroică, gravă, a firii entice germane. Dacă nu ar fi decât “Niebelungii” și Wagner, și Germania ar justifica suficient orgoliul și egoismul ei național.

Dar noi? Noi avem norocul pe care puține popoare l-au avut. Noi avem doina. Doina, care, singură, restituie structura noastră epică, trecutul nostru eroic și sentimentul absolut al eposului românesc; deci, credința în destinul nostru etnic. Tăria etnică a românismului, dozată calitativ și rapsodic în doină, a căpătat o vigoare eternă prin apariția Căpitanului. Cine a ascultat, în timpul prigoanei din ultimii doi ani, cântece naționale și doine românești, la posturile de Radio sau oriunde pe aiurea, acest sentiment l-a avut: că toate cântecele naționale, toate doinele noastre, îl reamintesc pe Căpitan. Că ele toate, fie în cadență vie, fie în tonul secular al suferințelor noastre românești, vorbesc neamului despre Căpitan, despre faptele lui, despre eroismul și moartea lui. Așa cum pe Siegfried îl evocă tetralogia wagneriană, – doina, rapsodia nașterii noastre epice, rapsodia durerilor și a împlinirilor noastre entice, îl evocă pe Căpitan. Într’atât Căpitanul a personificat, prin lupta și eroismul lui, drama românismului, încât figura lui, în eternitate, evocă doina, rapsodia română; după cum doina evocă figura Căpitanului, rapsodic.

Fericită inspirație va avea omul de talent care va reuși să regăsească, într’o simfonie unică, eposul românesc, fecundat, mitologic, prin prezența legendară a Căpitanului, aici, între muritori. El va afla, în doinele noastre, fondul tematic al rapsodiei sale. Să fie însă precaut, compozitorul. Să nu îl confunde pe Tronie Hagen, eroul cu un singur ochi al Niebelungilor, deși ucigaș al lui Siegfried, cu asasinul chior despre care rapsodia română nu va trebui să amintească, în nici un fel...

MORALA PRISOSULUI ȘI ECONOMIA CREȘTINĂ ²⁹⁰

de Luca DUMITRESCU

Legea legionară a ajutorului reciproc, cum e formulată în „Cărticica șefului de cuib”, are un înțeles mai larg, decât de simplă lege morală. Un legionar nu-și ajută camaradul aflat în nevoie, din ce îi prisosește. Acesta e un principiu de morală burgheză, care nu poate opera decât cu o eficacitate foarte limitată. Criteriul prisosului este prea legat de variația nevoilor individului, pentru ca să poată constitui cu minimum de obiectivitate măcar, un principiu de etică socială, mai largă. Asta dintr'un punct de vedere. Din alt punct de vedere, morala aceasta a prisosului, este atât de comodă, încât nu mai e morală.

Nu spunem asta ca să facem un paradox, ci ca să precizăm un adevăr, acolo unde e comoditate, nu e obligație și unde nu e obligație, nu e morală. Pentru că, nimeni nu a văzut până astăzi, morală de plăcere. Când morala devine plăcere, nu mai e morală. Se numește, egoism... Și de! Egoismul nu prea se împacă cu morala.

Dar cineva ne-ar putea obiecta că ajutorul din prisos, nu este întotdeauna întovărășit de plăcerea celui ce-l face. Ceeace este perfect adevărat. Inșă atunci este întovărășit de indiferență și, pentru morală, acest fapt este și mai grav. Nu există de cât un singur caz mai emoționant de ajutor din prisos: acela întovărășit de durere. Acesta însă, este ajutorul sgârciților și la el nu apelează nimeni, fiindcă sgârciitul nu e om. El nu se definește prin acel faimos: *zoon politikon*, ci printr'o însușire anti socială. Meteahna lui, îl pune așa dar, în afara societății.

Ajutorul legionar, nu se întemeiază pe principiul prisosului, **ci pe acela al constrângerii**. Un legionar, nu-și ajută camaradul din ceeace îi prisosește, **ci din ceeace are**. Deaceia legea ajutorului legionar, așa cum în înțelepciunea sa a formulat-o Căpitanul, este adevărata lege morală a ajutorului datorit aproapelui. Datorit — să ne înțelegem — nu oferit, pentrucă nu-ți face trebuință ție, pentrucă acest gest îți gâdilă orgoliul.

Ajutorul legionar restabilește deci, înțelesul primar — de obligație — al legii creștine. Dar acest înțeles e mai larg decât cel moral. Obligația de ajutorare a oamenilor între ei, este primul principiu de economie al comunității creștine. Din aplicarea lui s'au născut primii negustori și întreprinzători ai lumii creștine și toată acea prosperitate și armonie a ei, pe care străinii au urât-o și au atacat-o în toate timpurile.

Acolo unde această obligație lipsește, societatea se împarte, în chip firesc, în două: o clasă de avuți și una de nevoiași. Avuții monopolizează capitalurile abătându-le dela funcția lor normală și paralizându-le, iar nevoiașii își înghit veninul. De aci, „chestiunea socială” cu toate consecințele ei: greve, lupte de stradă, revoluții.

Acolo însă, unde obligația de ajutorare a oamenilor între ei există, nu mai e cu putință scindarea societății în avuți și neavuți. Într'o astfel de societate, nemonopolizat de nimeni, capitalul circulă în voe prin toate straturile ei, hrănindu-le, în-tocmai ca sângele într'un organism în care nu există privilegiul stomacului.

În această accepțiune, ajutorul nu mai are aerul neonorabil și pasiv, de pomană, ca în morala burgheză, ci înțelesul de agent economic activ, creator de bunuri. Un astfel de ajutor este, de pildă, gestul oricărui român care smulge o întreprindere din mâinile jidanilor, dăruind-o prin acest fapt nației. Înseamnă asta pomană? Nu. Asta nu înseamnă decât, revitalizarea unui capital sleit de greul somn al monopolului.

Așa dar, să ne înțelegem: ajutorul legionar, nu este un fel liberal și comod de a face pomană, ci reînsoțirea vechiului principiu creștin de economie politică: **cine dă, lui își dă.**

LIBERTATE ȘI CULTURĂ LEGIONARĂ ²⁹¹

de Luca DUMITRESCU

Cunoscuta concepție a lui Förster despre libertatea prin disciplină a fost primită, după cum se știe, cu îndoială, de școala burgheză. S'a spus îndeobște că libertatea prin însăși definiția ei, implică și teoretic și practic, factorii opuși disciplinei. Și cu aceasta, s'a crezut problema închisă, fără să se țină seama, că se condamna o foarte serioasă concepție, printr'un sofism.

În adevăr, a ajunge la concluzia că disciplina se opune libertății, înseamnă a lua acest din urmă termen în înțelesul său absolut, așa cum îl folosește anarhismul. Dar într'o lume în care există o marcată diferențiere de clase și mai cu seamă o nemărturisită conștiință a nelibertății, a interpreta astfel noțiunea de libertate, înseamnă a te da după deget; a ignora cu vădită rea credință sensul practicei, propriei tale ideologii.

Problema nu e însă de nerezolvat și nici n'ar fi părut că e, dacă nu i-ar fi lipsit vechiului spirit procentul necesar de îndrăzneala și în deosebi coplimentul său tragic: puterea de sacrificiu. Afirmând că o disciplină consimțită este tot una cu libertatea, Förster, la aceste însușiri, ale spiritului, face aluzie. Dar concepției lui, i-a lipsit un lucru: puntea sensibilă dintre logică și viață; metoda fericită.

Această metodă era, dealtminteri, firesc să nu stea la îndemâna unui om, obisnuit mai mult cu manevra noțiunilor, decât a realităților vii. De aceia cel care a găsit-o a trebuit să fie un cap politic. Acesta este Căpitanul și metoda se numește **dragoste**. Dragostea stă la temelia educației legionare. Faptul apare limpede din primele pagini ale aceluși catehism scurt și cuprinzător, ca o condică de ordin la raport; model care se numește "Cărticica șefului de cuib".

Și pe acest plan deci, ca pe multe altele încă, el, Căpitanul, a reabilitat rosturile

creștine ale vieții omului. Căci, în înțelesul acesta etico-social, noțiunea dragostei — se știe — că n'a fost cunoscută înainte de Christos. Pildele de prietenie pe cari ni le dau legendele antice, sunt prea palide, pe lângă acest sentiment cuprinzător și antrenant de masse. Castoi și Polux, își clădeau bucuroși viața, unui pentru celălalt; dar numai atât. Gândirea antică nu isbutise să ridice sensul noțiunii aproapelui, dincolo de limitele raporturilor bine stabilite între indivizi; ea nu ajunsese la concepția etică a gratuității gestului de solitudine, așa cum ne-a lăsat-o Iisus, în parabola Samaritanului milos. Dragostea antică nu depășea înțelesul sensual, decât prin acel epifenomen pe care noi astăzi îl numim sublimare.

Prin propria sa pildă, Iisus a dovedit însă, că dragostea este de altă natură, decât senzația. Dumnezeu ordonează și conduce lumea prin dragoste, prin iubire. De aceea dragostea se comportă ca o realitate esențială. Poate singura realitate esențială cu care omul vine nemijlocit în contact; pentru că, dela Dumnezeu atât i-a mai rămas omului: capacitatea de dragoste.

În înțelepciunea sa, Căpitanul a găsit că un om normal nu poate hrăni cu îndestulare din dragostea sa, mai mult de treisprezece oameni. Pentru aceea, a fixat numărul membrilor în cuib la această cifră. Și a avut dreptate, pentru că numărul, masa, copleșește și atunci disciplina exasperată, pentru a se putea menține, face în chip firesc apel la acea serie de demoni care stau la pândă în apropierea sa și pe care fiecare din noi îi cunoaște din școala groazei liberale pe care am făcut-o. Toate jertfele cunoscute, precum și acea mare minune pe care a făcut-o Legiunea, smulgând muncitorimea din ghiarele comunismului, sunt operele acestei educații întemeiată pe dragoste, care se dă legionarului în cuib.

Disciplina legionară, nu e o stare pasivă de supunere, cum am fost învățați de toate școlile noastre de până acum, s'o credem; ci — după cum s'a văzut recent în cazul „Carlton” și în celelalte asemănătoare, precum și după cum se poate vedea în fiecare zi în cazul „Ajutorului Legionar”, disciplina legionară, **este un act voluntar și creator.**

Geniul Căpitanului a transformat așadar, atitudinea cea mai necesară ordinii sociale, dintr'o stare pasivă și costisitoare, în activitate creatoare.

Incapacitatea concepției trecute, de a face din opoziția: libertate-disciplină, un organism viu, a mers până acolo, încât la un moment dat s'a propus desființarea armatei pe motivul josnic, dar fundat în mentalitatea lor, că e o instituție care consumă și nu produce.

Originea ideii, e, după cum se vede, cusută cu ață albă. Utilitatea exclusiv economică a oricărei instituții, numai prin capul unui jidan putea trece. De aceea se pare că dintr'o nevoie organică de a se opune acestui spirit, germanul Förster a imaginat sistemul său de împăcare între cele, două noțiuni, în ale cărui multe pagini se simte importanța problemei pentru armată.

Vremea

Revistă de cultură naționalistă

Articole de Mircea Eliade

NU REZISTĂ CELULA? ²⁹²

Titu Maiorescu găsisese această minunată formulă: că „celula” românească nu rezistă unui travaliu filosofic abstract, unei munci științifice riguroase. S’a discutat îndeajuns, pe vremuri, acest destin trist al „celulei” românești. Și formula a supraviețuit cu cel puțin o generație. Îmi aduc aminte că am citit în „Adevărul literar” de acum vreo doisprezece ani un articol al d-lui profesor Onisifor Ghibu cu acest titlu: *Nu rezistă celula?* Era vorba acolo despre cartea de debut filosofic al tânărului gânditor Lucian Blaga, *Cultură și cunoștință*. D. Onisifor Ghibu credea că poate infirma odată pentru totdeauna, verdictul lui Titu Maiorescu prin această operă filosofică a unui atât de tânăr gânditor, român. Era un articol optimist, așa cum se scria de către cărturarii provinciilor alipite îndată de după război.

De atunci, Lucian Blaga și-a dezvoltat cu mult curaj gândirea filosofică în câteva cărți care, în oricare altă țară decât a noastră, ar fi provocat întinse discuții și controverse printre intelectuali. De atunci, au apărut atâția alți gânditori, și oficiali și neoficiali. Dar despre formula lui Titu Maiorescu nu putem spune încă nimic. Nu știm dacă e justă sau e pripită. Nu știm nimic.

Și aceasta, pentru simplul motiv că n’am apucat încă s’o verificăm. E ceva paradoxal, dar așa e: noi nu știm încă *ce este* celula românească, ce rezistență și forță creatoare ascunde ea. Am avut prilej să verificăm — promovând sau infirmând — alte elemente ale poporului nostru; bunăoară eroismul lui, morala lui, puterea lui de muncă practică. Dar despre ceea ce Titu Maiorescu numea „celula” românească — n’am aflat încă nimic.

Nu știu din a cărui vină. Poate nu e nimeni vinovat, sau poate suntem toți, de la ministrul de instrucție până la ultimul: elev de liceu.

Adevărul este că, așa cum stau lucrurile la noi în țară, în ceea ce privește cărturăria și inteligența, nu putem afla nimic despre celula românească. Poate suntem un neam de metafizicieni? Poate, cine știe. Poate suntem un neam de matematicieni, de istoriografi, de oameni de știință. Poate. Până acum nu știm nimic. Pentru că la noi nu se poate face nici știință, căci n’avem laboratoare; nici istorie, căci n’avem biblioteci; nici matematică, căci n’avem timp; nici metafizică (suntem, se spune, prea deștepți pentru asta). Cel mult dacă putem face anumite previziuni, întemeiați pe fapte.

De pildă, știm că studenții români, care au avut prilejul să lucreze câțiva ani în străinătate, au început să facă acolo treabă și și-au mulțumit profesorii; care, de, erau profesori europeni. Unii dintre ei au obținut chiar distincții academice, au tipărit lucrări care sunt bine apreciate. Ce s’a întâmplat cu toți acești studenți români de peste graniță? Mai știm noi ceva de ei, de lucrările lor, de descoperirile lor? Nimic. Ajung toți profesori secundari prin provincie sau, în cel mai bun caz, asistenți universitari. Și știți ce înseamnă acest „cel mai bun caz”? Câteva mii de lei lunar — și o bibliotecă goală, un laborator pustiu, un oraș fără elite intelectuale, fără specialiști, fără nici un entuziasm.

Astfel stând cazul, noi nu ne putem plânge de paupertatea intelectuală a țării noastre. Noi nu putem da vina pe „celula” românească, pentru simplul motiv că n’am văzut-o cum lucrează, nu știm încă ce poate crea și ce nu poate crea. Știm aproape tot despre acest fericit popor românesc — în afară de capacitatea lui de creație intelectuală. Bănuim că nu suntem cu totul incapabili — dar nu izbutim să verificăm odată pentru totdeauna bănuiala aceasta.

Cel mai prost student german sau englez — ca să nu mai vorbim de americani — învinge în două luni un student român excelent, în orice ramură de studiu care nu implică numai inteligența sau imaginația, ci mai ales informația. Poți fi deștept, poți fi muncitor, poți avea toate calitățile — eforturile tale sunt anulate foarte simplu numai pentru că adversarul tău, oricât de mediocru ar fi el, lucrează într’o bibliotecă sau un laborator ca lumea, iar tu lucrezi cu două cărți și trei eprubete. Și cât timp rămâne starea aceasta deplorabilă — pe care eu aș numi-o crimă împotriva statului și aș pedepsi-o cu moartea — toate eforturile sunt inutile. Intelectualii români au pierdut plecarea.

Ce să mai vorbim dacă rezistă sau nu rezistă celula? De unde să știm noi dacă rezistă? Lucrurile acestea nu se ghicesc — ele se verifică experimental. Dar în actualul nostru mediu intelectual, nici o verificare nu e posibilă. Nu numai că nu sunt mijloace de informație și de lucru. Dar chiar atunci când verificarea nu ține de informație (cum ar fi cazul filosofiei, de pildă), ea nu se poate face din cauza marii noastre deșteptăciuni. Mă gîndeam zilele trecute ce s’ar fi întîmplat dacă un Heidegger, un Klages, un Hăberlein s’ar fi născut în România, și ar fi publicat cărțile lor de filosofie în românește. Să vă spun ce s’ar fi întîmplat. Ar fi fost socotiți „gazetari”, „diletanți”, „eseiști”! Cazul lui Nae Ionescu, singurul cap filosofic al generației sale, care a fecundat gândirea tuturor tinerilor, care au trecut prin Universitate din 1922 încoace — și care a fost clasat drept „diletant” de toți profesorii și colegii săi. Nu e socotită chiar metafizica d-lui profesor Motru o simplă „închipuire” de către celălalt profesor, d. P. P. Negulescu; care a scris recent cinci sute de pagini „filosofice” cu fapte și argumente adunate din antropologie și fizică, științe pe care d-sa nu le cunoaște de la sursă, ci din manuale? Nu se spune, și astăzi, în Facultatea noastră de filosofie, tot de către d. profesor P. P. Negulescu, că metafizica e o „iluzie”, și că un adevărat filosof trebuie să aștepte rezultatele științei ca să știe ce să vorbească studenților? Nu sunt și astăzi socotiți Husserl, MavScheller Heidegger și ceilalți metafizicieni drept niște proști păcăliți de vorbe — tot de către d. profesor P. P. Negulescu? Nu ni s’a spus chiar astă vară, că fenomenologia este o păcăleală? Și cine a spus asta, un student, un biet profesor secundar, un diletant?

Nu. A spus-o profesorul de enciclopedia filosofiei și de istoria filosofiei — d. profesor P. P. Negulescu. Deci, asta se învață la Universitate.

Cum am putea, deci, verifica noi dacă suntem sau nu suntem un popor „metafizic”, dacă celula românească rezistă unui travaliu metafizic? Cum să aflăm noi dacă gînditorii români au o structură metafizică? Asta s’o afle nemții și englezii, francezii și americanii, bulgarii și turcii — dar nu noi, care suntem români deștepți, și nu ne lăsăm păcăliți de vorbe. Ca atare, studenții români care

se înscriu la Facultatea de filosofie sunt invitați să facă știință „pozitivă”. Întreg destinul sterilității culturii românești se află inclus în această gravă deșteptăciune.

21 Octombrie 1934

VIITORUL INTELIGENȚEI?... ²⁹³

Nu cred să fie operație mai pasionantă și mai riscantă decât o definiție a inteligenței. Firește, o definiție care să nu se justifice de-a lungul a 300 de pagini cât are o carte de filosofie. Nu poate fi vorba, aici, de a susține anumite teze asupra funcțiunii inteligenței, asupra realității cunoașterii etc. Să ne mărginim numai la accepția curentă a acestor cuvinte: „inteligentă” și „inteligent”.

Să trecem peste vulgaritatea și (pentru cultura românească) tragedia noțiunii de „băiat deștept”. Deșteptăciunea nu mai păcălește astăzi pe nimeni. Am ajuns chiar excesiv de avizați. Cum deschide cineva gura îi spunem: „băiat deștept!” — și trecem mai departe. Chiar dacă, puține secunde după aceea, l-am fi lăsat să vorbească, „băiatul” ar fi spus o prostie care l-ar fi salvat. Să vedem, deci, ce se numește în epoca noastră, și mai ales în limba noastră, inteligența și omul inteligent. S’a spus: acei care pricepe lucrurile așa cum sunt: acela care recunoaște un fapt folosindu-se de fragmente; coincidența formală cu realitatea etc. Cât ar fi ele de vagi, fiecare dintre aceste definiții populare cuprind o bună parte de adevăr. Căci, într’un cuvânt, inteligența poate fi denumită *tehnica aplicării la obiect*. Este o definiție minimă, căreia i se pot aduce oricâte completări — dar din care nu se mai poate reduce nimic.

Cum nu ne interesează, acum, definițiile, să o acceptăm pe aceasta și să vedem ce-am putea face cu ea. Tehnica aplicării la obiect pare, la început, ceva foarte simplu și pe care fiecare dintre noi îl are din belșug. De la rezolvarea unei probleme de aritmetică până la înțelegerea politicii internaționale — toți ne aplicăm la „obiect”; adică lucrăm cu numere în primul caz, și lucrăm cu fapte politice în cazul al doilea. Toți ar trebui să fim, așadar, foarte inteligenți. Și cu toate acestea, numai o parte infimă dintre noi se apropie într’adevăr, *cu inteligență*, de problema aritmetică; și numai foarte puțini înțeleg *real* problema de politică internațională. Veți răspunde: pentru că numai puțini s’au ocupat cu matematicile și cu politica internațională. Foarte exact. Și numai aceștia, puțini, cunosc *obiectul*, numai aceștia au șansa să facă ceva cu el.

Nu vă pripiti să spuneți că e vorba de o „specializare” sau mai știu și eu ce. Nu știu prea bine ce’ar putea însemna „specializare” și „specialist”. Știu însă că nu poți înțelege nimic dintr’o știință dacă nu îi cunoști, în prealabil, obiectul. Lucrul acesta pare un truism. Și totuși, cât de puțini oameni îi realizează! Câți istorici nu înțeleg până la moarte ce înseamnă istoria, câți lingviști habar n’au ce înseamnă limba, câți naturaliști nu știu ce să facă cu observațiile și experiențele lor! Nu e vorba, deci, de „specializare”. Poți fi oricât de „specializat” și cu asta nu faci un pas înainte în inteligență.

A cunoaște „obiectul” unei științe nu înseamnă numaidecât a fi versat în acea știință. Înseamnă, însă, că te poți mișca oricând pe planul ei, că știi cum s’o situezi în economia cunoașterii generale, înseamnă, mai ales, că nu vei cădea niciodată în păcatul confuziei planurilor — păcat în care cad chiar „specialiștii” (interpretarea sociologică a fenomenului estetic, interpretarea sexuală a istoriei etc. Autorii

acestor monstruoziții sunt câteodată foarte erudiți „specialiști”; căroră le lipsește, însă, inteligența, singura care te poate apăra de o confuzie a planurilor).

Se poate vorbi, deci, de inteligență numai atunci când orientarea către obiect este sigură. În nici un caz nu se poate vorbi de inteligență la omul de pe stradă, care nu cunoaște nici un „obiect” precis. Acest om poate fi viclean, dezghețat, șmecher, prudent; poate fi chiar înțelept — ceea ce valorează de o mie de ori mai mult decât o inteligență — dar nu e inteligent. Obiectele gândirii lui sunt confuze, nesigure, schimbătoare; actul gândirii sale este automat (ca în cazul „gândirii” matematice la majoritatea oamenilor care fac mecanic o serie de operații matematice fără să le înțeleagă). El „gândește” prin proverb, ca țăranul.

Nu cred că se mai poate vorbi astăzi, în stadiul de cultură în care ne aflăm, de o inteligență spontană, adică nesuștinută de obiecte, neimplicând o tehnică prealabilă. Un copil inteligent este, cum s’a convins toată lumea, numai o promisiune. Inteligența începe să funcționeze real numai după ce un număr oarecare de obiecte au fost asimilate organic de conștiință. În alte epoci de cultură — bunăoară în antichitate, sau acum în sfera culturilor Turale — această asimilare se face firesc în preajma maturității. Cât de paradoxală ar părea afirmația aceasta, era mult mai ușor să fii inteligent în Grecia veche decât este astăzi. Numărul obiectelor cunoașterii era limitat, atunci; și, mai ales, era accesibil prin însuși stilul de viață grec. Nu e vorba de *cultură*, de informație etc.; ci pur și simplu de inteligență, adică de tehnica aplicării la obiect. Gândiți-vă că „obiectul” estetic, geometric, politic etc. — era la îndemâna tuturor în Grecia veche. Erau și atunci foarte mulți proști, firește; care aveau obiectele în preajma lor și nu le înțelegeau pentru că nu-i ajutau puterile. Dar foarte puține inteligențe se ratau în Grecia. Stilul lor de viață era astfel crescut încât orice inteligență se aplica firesc la toate obiectele cunoașterii, odată cu maturitatea. În cazul culturii noastre europene, o confuzie a fost fatală inteligenței. Și anume: credința absurdă că un om nu se poate ține la pas cu toată cunoașterea. Dar nici nu e vorba de „toată cunoașterea”, lucru ce a fost imposibil chiar în Grecia veche pentru majoritatea oamenilor. E vorba de a te familiariza cu toate *planurile cunoașterii*; de a ști, cu alte cuvinte, ce înseamnă cunoașterea matematică, metafizică, istorică, științifică, estetică etc. Noi am răsturnat operația de cunoaștere și credem că dacă, timp de 11 sau 12 ani învățăm pe copii toate științele lumii, le construim în preajma tinereții o „cultură generală”. Dar e evident că în acești 11 sau 12 ani o inteligență de-abia începe să se deștepte, și toată „cultura generală” adunată la ieșirea din liceu nu a slujit decât să generalizeze automatismele. Ceea ce toți copiii fac cu operațiile aritmetice în clasa patra primară (aplicându-le automat, fără să le înțeleagă), tot așa fac bacalaureații cu „cunoștințele generale”. Le aplică automat în viață un an și, spre fericirea speței omenesti, le uită. Dacă, printr’un miracol, asemenea „cunoștințe generale” ar fi păstrate intacte toată viața — am trăi cel mai despotice sub-doctism imaginabil.

Nu e posibilă o „cultură generală” fără inteligență; singura care poate merge direct la obiect. Și țara românească, alături de întreaga lume modernă, este stearpă în asemenea „cultură generală” (termen inadecvat, care ar putea fi înlocuit cu „umanism” sau „universalism”) pentru că este stearpă în inteligențe. Un om ajunge o inteligență eficientă numai după ce poate să se miște liber pe toate planurile cunoașterii. Asta nu înseamnă, repet, a cunoaște tot; lucru imposibil și ridicol. Înseamnă, însă, a nu confunda planurile și valorile; a nu explica o operă de

artă prin, foame, un fapt religios prin sex, un fapt biologic prin chimie, uni eveniment istoric prin poziția stelelor etc.

Ceea ce caracterizează epoca noastră este însă această confuzie totală a planurilor. Totul se explică prin altceva decât prin ceea ce trebuie. Este un fals misticism, un profetism laic, un fanatism semidoct, care s'ar putea prevala de oricare dintre funcțiunile naturale ale omului, numai de inteligență nu. Inteligența nu poate fi parțială, fragmentară. Dacă un om dă dovadă de multă luciditate în analiza stărilor sale sufletești, dar e ferm convins că asta e un fenomen economic — omul acela e lucid, dar nu inteligent. Dacă altul vorbește despre istorie și economie politică referindu-se precis la obiect, dar e convins că religia e o invenție a popilor, sau că filosofia e un joc verbal — acest om poate fi numit un om abil sau informat, dar nu inteligent.

Nimeni nu poate fi scuzat că e inteligent într'un loc, și prost în altul; că e inteligent pe trei planuri ale cunoașterii, dar imbecil pe al patrulea. Cum am mai spus, inteligența e o funcțiune organică, ea nu poate funcționa fertil decât dacă se aplică precis la *toate* obiectele cunoașterii, obținând astfel o coordonare proprie a acestor obiecte, creând ceea ce se numește „stilul” unei personalități. Altminteri — împiedicată de a se aplica asupra unor anumite obiecte — se usucă, se automatizează și piere. Nici măcar geniul nu scuză abaterile sau anorganicul unei inteligențe. Știu că Einstein e genial. Nu știu, însă, dacă e și inteligent. În alte limbi (de pildă engleza și italiana) expresia de „genial” se întrebuințează mult mai des decât în limba noastră, unde ea e consacrată lui Eminescu și îndeobște morților. Ar trebui, totuși, să uzăm cu mai multă încredere de asemenea expresii. Căci, fără nici o ironie, sunt la noi mai mulți oameni geniali decât inteligenți. Cum noi nu avem nici un corectiv, numim inteligenți oameni care adeseori sunt plini de calitate, dar care nu prea au de-a face cu inteligența.

Să ne înțelegem. Nu cred că inteligența e indispensabilă creației artistice sau descoperirilor științifice, după cum nu e necesară, astăzi mai ales, vieții sociale. Există și alte valori spirituale în afară de inteligență. Inteligența, însă, are cea mai nobilă misiune: aceea de a cosmiza datele experienței umane. Prin această funcție a ei — de coordonare, de armonizare, de organicitate — imită cel mai frumos gest din lume: creația plenară, creația totală, cosmizarea. Evident, această „creație” a inteligenței nu se obiectivează necesar, ca celelalte creații propriu-zise, artistice. De aceea și valoarea inteligenței nu se poate apropia de valoarea creației artistice, de pildă. O inteligență perfectă este un lucru rar, care înobilează condiția umană — dar care numai incidental se realizează obiectiv.

Vorbesc deci fără o prea hotărîtă deznădejde de raritatea inteligențelor în epoca noastră. Totul a fost potrivit inteligenței în lumea modernă. S'a promovat munca în locul inteligenței; s'a promovat geniul; s'a creat superstiția „adâncimii”, a „fineții”, a „originalității”, a „noutății” — și fiecare dintre acestea au fost un obstacol în plus în calea realizării plenare a inteligenței. Nicăieri în istoria lumii nu întâlnim o a doua epocă în care inteligența să fie mai grav abătută de la obiectele ei (decadența estetică și metafizică de la mijlocul secolului trecut nu se poate compara cu nimic; imaginea omului despre sine a atins atunci cel mai scăzut nivel posibil). După atâtea generații de sentimentali, pozitiviști, filologi, istorici, psihologi, și — acum în urmă — economiști, este foarte greu să mai ceri inteligenței să-și cunoască obiectele. Am gândit cu vehemență pe principii, pe ipoteze, pe instincte și pe cuvinte. Acum, culegem roadele.

Și totuși lumea a mers înainte; s'au creat opere de artă și s'au făcut importante descoperiri științifice. Încă o dovadă că inteligența, dacă a fost cândva, la începuturile istoriei umane, indispensabilă evoluției — a ajuns astăzi mai puțin obligatorie. Automatismele cerebrale își fac cu prisosință datoria; schemele mentale satisfac orice dorință de cunoaștere; cuvintele păstrează aceeași putere de sugestie și o propoziție trece cu același succes drept o judecată reală. Toate acestea ne explică și mai mult raritatea inteligenței în epoca noastră. Se găsesc mai lesne o duzină de genii, decât o duzină de oameni care să nu confunde planurile realității, să nu facă chimie în artă și artă în metafizică.

Toate semnele timpului ne îndreptățesc să credem că inteligența — cel puțin în adevăratul și originalul său înțeles — nu va renaște prea curând în istoria Europei. Dimpotrivă; pseudomisticismul și criptospiritualismul contemporan sunt cele mai seducătoare crainice ale barbariei. O barbarie mult mai cumplită decât simpla invazie de sânge sălbatic de la sfârșitul lumii vechi. O barbarie mentală care va reduce ultimele rudimente de inteligență la scheme mentale. (Ce sunt altceva teoriile prin care marxismul, bunăoară, explică arta, etica, filosofia, religia?).

Este adevărat, împotriva acestor grave și criminale confuzii de planuri (spiritul = sex; spiritul = luptă de clasă; spiritul = sânge) se ridică astăzi chiar știința. Întoarcerea la realism și reafirmarea autonomiei spiritului sunt, astăzi, două poziții câștigate de știință. Ele sunt, în același timp, și bazele oricărei inteligențe. De la ele se poate pleca oricând. Dacă nu pentru a realiza acea inteligență atât de opozită de lumea modernă, cel puțin pentru a-i păstra amintirea.

Dar aș vrea să știu câți dintre noi mai pot face astăzi, acest lucru...

20 Ianuarie 1935

CRIZA ROMÂNISMULUI?...²⁹⁴

De la o vreme, de când se discută tot, a început să se discute și "românismul". Lucrul acesta e destul de ciudat. Românismul nu se discută; el se afirmă - pe toate planurile vieții. Nu-ți poți discuta destinul biologic; poți cel mult să emigrezi sau să te sinucizi. Suntem români prin simplul fapt că suntem vii. A afirma evidența aceasta nu înseamnă nici măcar a fi "naționalist"; înseamnă a constata realitatea, a vedea lucrurile așa cum sunt. Că unii nu vor să le vadă, asta e treaba lor. Unui om cu bun simț, însă, trebuie să i se pară cel puțin exagerată această dorință nepotolită de a discuta în jurul noțiunii de "român" și "românism". Altceva ni se poate cere: să adâncim înțelesurile românismului, să-i găsim valorile sale universale, să creăm în cadrele romanității - adică, într'un cuvânt, să nu încetăm de a rămâne vii și de a crea. A renunța la "românism" înseamnă, pentru noi, românii a renunța la viață, a te refugia în moarte. Sunt oameni care au făcut asta. Dumnezeu să-i ierte! Dar de când suntem datori noi, majoritatea oamenilor vii din această țară, să "discutăm" cazul câtorva sute sau mii de nefericiți care și-au ales, din prostie sau lipsă de bărbăție, singuri moartea? Românitatea, adică organismul acesta viu la care participăm cu toții, îi elimină de la sine. Toată inerția lor de celule moarte este zadarnică; mai curând sau mai târziu, se vor desprinde firesc și vor cădea. Lucrurile acestea le credeam la mîntea omului și cunoscute - cât de obscur - oricărui creier matur. Descopăr, însă, cu mirare că, dimpotrivă, ele sunt senzațional de noi. Descopăr ceva mai mult: că ele sunt creațiile lui Mussolini și Hitler. Dacă nu mi-aș cunoaște

²⁹⁴ - Revista "Vremea", București. Anul VIII, Nr. 375, Februarie 1935.

"clasicii", cum se spune, poate aș fi fost dispus să cred că a afirma: "sunt român" înseamnă a afirma "sunt fascist" sau "hitlerist". Din întâmplare, însă, am încă proaspete în minte lecturile din Eminescu, Hașdeu, Iorga și Pârvan. Nu-l văd deloc pe Eminescu hitlerist. Nu-l văd nici pe Pârvan fascist. Oamenii aceștia au fost oameni vii și, ca atare, au gândit și au creat românește. Poate fără știrea lor; dar au creat valorile noastre spirituale, au înălțat românismul la valoare universală. Orice român care vrea să participe conștient la viața spirituală sau socială a României, trebuie să-și asimileze valorile acestea, trebuie să-și asimileze tradiția Eminescu - Iorga - Pârvan. Ar fi necomplet, altminteri. Ar fi anorganic. Lucrurile stând astfel, mă minunează pe de o parte acei oameni care te scot fascist fără voia ta pentru că ai pomenit de "românism" - pe de altă parte cei care te acuză de trădare sau indiferentism dacă nu strigi de 12 ori pe zi "românismul să prospere". Multă vreme n'am știut că a vorbi de românism înseamnă a fi mercenar hitlerist - după cum n'am știut că a vorbi numai o dată pe zi despre același lucru înseamnă a fi subversiv și primejdios siguranței statului. Îmi închipuiam că toată lumea e de acord asupra destinului nostru de a fi români și de a rămâne român, oricum ne-ar bate vânturile. Îmi închipuiam, că nimeni nu poate renunța la Eminescu decât cu riscul de a muri spiritualicește, de a ajunge nefertil și miser. Iată că astăzi, cel puțin pentru o - anumită parte din oameni, lucrurile s'au schimbat. A te mărturisi "român" poate însemna, pentru acești oameni, foarte multe ofense grave: te transformi imediat în hitlerist, în fascist, în burghez sau mercenar, dacă nu chiar mai rău. Să nădăjduim că lucrurile acestea nu le crede nimeni, că nu le cred nici măcar cei ce le scriu. Altminteri ar fi într'adevăr grav. Căci asupra lui Karl Marx un român poate să spună "da" sau "nu" - și nu se supără nimeni. Dar asupra tradiției Eminescu - Iorga - Pârvan nu se poate spune decât "da". Peste aceste valori nu poate trece nimeni dintre noi. Le poate critica, le poate completa, le poate duce mai departe - și fiecare dintre noi este obligat s'o facă - dar nu le poate renega. Asta, încă o dată, nu înseamnă a face "naționalism", pe stradă sau în artă. Înseamnă pur și simplu a-ți vedea de treabă, în colțișorul tău, împăcat cu pământul românesc, și cu cerul de deasupra. Dar sunt și oameni - toți aceștia "buni români" - care te acuză că nu-ți strigi destul de des sau destul de tare dragostea de neam și dorința de a-ți face datoria către țară. Trebuie să mărturisesc că am fost puțin stânjenit ascultând astfel de lucruri. Mi se pare că nu e decent - și nu e deloc necesar - să strigi în gura mare că-ți iubești neamul. După cum nu e decent să spui lumii că-ți iubești părinții, că-ți adori mama, că ai fi gata să-ți dai viața pentru ea. Poate că acum s'a schimbat puțin mentalitatea. Poate că acum oamenii se'ntâlnesc între ei și-și spun unul altuia: "Tu cât de mult îți iubești mama? Ai fi gata în orice moment să-ți tai mâna pentru ea?" Lucrurile acestea se simt, se știu, dar nu se spun. Fiecare dintre noi e dispus să-și dea sângele ca să-și apere sănătatea mamei. Fiecare e tot atât de prompt să-și dea sângele pentru țară. Dar nu în fiecare zi, la cafenea și la întrunire, în tren și pe câmp. E oarecum indecent să vorbești de sângele pe care ești gata să-l verși pentru țară, de sacrificiul vieții tale pentru "prosperitatea neamului". Țara și neamul au nevoie de tine și în împrejurări mai puțin solemne. Deocamdată ți se cere să te cobori din tramvai prin scara din față, să nu scuipi pe stradă, să nu primești bacșiș, să nu te vinzi partidelor, să nu-ți treci copiii în școală prin proptele, să aduci cinstea întâi în familia ta și apoi la tribuna publică, să-ți faci o cultură solidă ca să nu ne ia înainte bulgarii și australienii, să nu mai spui "las-o încurcată" de câte ori e vorba de un act în care ți se cere muncă și perseverență, și alte lucruri mici de felul acesta. Fără îndoială că nu cu asemenea "lucruri mici" se clădește o țară și o cultură bărbătească. E nevoie, pentru

asta, de mesianism, de nebunie, de muncă ucigătoare - ca să nu mai spun că e nevoie de geniu și de sfințenie. Dar nu oricărui cetățean i se pot cere asemenea eforturi. În schimb, se cere mai puțin lichelism, mai puțin jemenfischism, mai multă cinste, mai mult nerv. Dacă toți oamenii ar fi dispuși să realizeze în viața lor de fiecare zi aceste "lucruri mici" - se vor găsi destui oameni mari care să creeze și să organizeze România pe care o vor merita urmașii noștri.

CULTURĂ SAU POLITICĂ? ²⁹⁵

Într'un articol din August 1928, profesorul Nae Ionescu scrie în „Cuvântul” aceste rânduri pe care le-aș dori învățate pe dinafară de toți tinerii țării mele (învățate — și asimilate): „Noi, generația lui 1906, am înțeles că națiunea nu este un instrument politic, ci unul cultural.”

Generația lui 1906 este generația crescută prin fermentarea ideilor, dar mai ales prin temperatura d-lui Iorga. Și e semnificativ faptul că profesorul Nae Ionescu notează anul 1906 pe portdrapelul generației sale — iar nu 1907 sau 1916. Așadar, anul celei mai perfecte osmoze între generația tânără și învățătorul ei, profesorul Nicolae Iorga. Anul când elementele vii, conștiente și creatoare au dinamizat o țară întreagă — nu în jurul unui crez politic, ci pentru o luptă spirituală: autonomia culturii românești. Privit de departe, anul 1906 are o mai mare valoare decât oricare altă răscruce sau victorie realizată de generația care ne precede. Pentru că s'a dat atunci lupta în chiar lăuntru culturii românești, între elementele sale creatoare și cele sterpe. Și de această luptă depindea însăși *ființa* românească. Ființă care, dacă ar fi fost strivită sau mutilată — ne-ar fi întors din drum cu două generații, și n'ar fi îngăduit nici o altă cucerire (de pildă 1907, 1916, 1920).

Dar nu o analiză a misiunii generației lui 1906 voim să scriem aici. Ne-am amintit de rândurile profesorului Nae Ionescu pentru că ele sunt din nou actuale. Și sunt actuale nu pentru că s'ar pregăti un nou 1906. Nu mai poate fi acum vorba de lupta pentru cultura românească, amenințată cu înstrăinarea — deci cu sterilitatea. Lupta se dă nu pentru autonomia culturii românești — ci pentru apărarea ei de semidoctism, pentru crearea mijloacelor indispensabile unei rodiri spirituale care să poată înfrunta vremurile. Și o asemenea luptă nu poate dinamiza o țară întreagă, ca cea de la 1906. O asemenea luptă se dă pe înfundate, lent, latent. Dar ea se dă, și de soarta ei depinde eficacitatea culturii românești; căci dacă nu se va termina într'o victorie, vom rămâne semidocti. Adică vom realiza și pe plan cultural ceea ce am realizat pe planul politic: mahalagismul, stilul periferic, mitocanismul.

Rândurile profesorului Nae Ionescu sunt însă actuale pentru alt motiv. Pentru că ele amintesc tineretului — care a început să uite — funcția spirituală a națiunii, rolul ei de instrument cultural, (în acest articol, ca și în altele, cultura este concepută ca o expresie a spiritualității. Nu toată lumea acceptă acest punct de vedere. Am arătat aiurea pentru ce cred altfel).

Astăzi, când primatul politic este afirmat din mai multe tabere deodată, mărturia profesorului Nae Ionescu are rolul unei chemări la ordine. În cadrul națiunii — dar știind că națiunea este un instrument cultural — suntem datori să

²⁹⁵ - Revista "Vremea", București. Anul VIII, Nr. 377, 21 Februarie 1935.

creștem și să ne apărăm ființa. Să creștem, cum? *Creând*. Să ne apărăm, cum? Cum? *Creând*. Este ridicol și nebărbătesc să ne așezăm în defensivă, să „ne apărăm” contra „străinilor” sau influențelor străine. (Străin și străinătate sunt cuvinte pe care le înțelegem în sensul lor spiritual, nu politic). Singura apărare eficace este ofensiva — adică crearea. Influențele străine pot fi sute și mii; ele nu alterează ființa, ci dimpotrivă o ajută să rodească. Să rodească, evident, dacă are destulă capacitate de asimilare și destulă forță de expresie. Altminteri, cu sau fără „influențe”, tot stearpă va rămâne. Pentru România, care, oricum, rămâne o țară fără posibilități de revendicări politice — cultura este singurul mijloc de afirmare, și în fața lumii de azi și în fața istoriei de mâine. Și înțelegem prin cultură orice creație spirituală. Nu „învățarea de carte” (la țară) și „învățarea de cărți” (la oraș) rezolvă problema culturii românești. A ridica școli primare sau a compila cărți de filosofie — sunt operații fără nici o eficacitate pentru cultura românească. Aceasta va crește singură, atunci când elitele nu vor mai fi paralizate, când „celula românească” nu va mai fi predestinată ratării în jurul vârstei de 30 de ani.

Națiunea fiind un instrument cultural, rolul statului nu poate fi decât acela de a ajuta pe fiecare cetățean să *creeze*. Lucrul acesta l-a spus și Eminescu, și Nicolae Iorga, și Pârvan; l-a spus, mai clar decât toți, profesorul Nae Ionescu. Despre ce fel de creație poate fi, însă, vorba? Evident, nu de o creație exprimată prin *opere* (de artă sau de gând). Ci de o creație de *fapte*, de rodire sufletească a fiecărui cetățean cuprins între granițele țării; adică, într'un cuvânt, de armonizarea omului cu lumea și cu sufletul său, de crearea unui echilibru firesc și fertil. Nu fiecare individ este dator să creeze *cultură*; toți sunt datori, însă, să-și creeze echilibrul lor interior prin *faptă*. Contemplația este instrumentul de lucru al elitelor; prin contemplație acestea cuprind lumea, o răstoarnă în sufletul lor, o îmbogățesc prin creația lor. (Căci orice crește pe acest pământ, ca și orice se creează, este un adaos *concret* Lumii întregi). Pentru ceilalți oameni, însă, contemplația nu poate fi un instrument de lucru; căci din contemplație ei ar face inacțiune, reverie, lene — într'un cuvânt, „oprire pe loc”. Pentru ceilalți, *fapta* rămâne instrumentul lor de creație, de împăcare cu *ei* înșiși. *Fapta* — nu politica.

A spune, deci, că obligația statului este de a ajuta pe toți oamenii să creeze — înseamnă a spune că statul este obligat să vegheze asupra vieții spirituale a fiecărui cetățean; adică, este obligat să *nu lase pe nimeni să moară*, necreând. Ceea ce ne amenință astăzi — și nu numai din cauza „statului”, dar chiar și din cauza unei anumite părți din cultura noastră — este moartea prin sterilitate a unor anumiți oameni. Păturile urbane și suburbane trec printr'o cumplită secetă sufletească. Ele nu vor fi salvate prin politică — ci printr'un nou profetism; care să exalte creația, *fapta*, așezările sufletești.

Cred că aceasta înseamnă stat organic: statul care dă putință fiecărui om să fie un organism viu în cadrul unui alt mare organism viu. A fi viu înseamnă, însă, a crea. Căci acesta este gestul inițial al vieții: creația, rodirea, îmbogățirea Firii.

...Semnalul timpului nostru nu ne îndeamnă deci la politică, la *faptă* stimulată, la *faptă* provocată de alții. Semnalul timpului ne îndeamnă la *cultură*, pe unii, și la *faptă proprie*, pe alții. *Faptă proprie*, nu papagalicească.

CUM ÎNCEP REVOLUȚIILE... 296

Într'un articol de acum vreo doi ani, intitulat *Moment pre-revoluționar* (publicat în „Cuvântul”) încercam să găsesc un sens faptului că lumea se îmbulzește în sălile de conferință, la concerte și simpozionuri. Mi se părea că această pornire a publicului de a sta laolaltă, de a lua parte la dezbateri, de a se aduna în săli comune — ascultând orice și pe oricine, dar *ascultând* — se explică prin nerăbdarea aceluiași public de a rămâne acasă, singur, de a visa și medita, de a se cunoaște pe sine. Și una și alta erau porniri pre-revoluționare; oamenii se prefăceau; ceva se schimba alături de ei, sau în sufletele lor, ceva care îi împiedica să rămână singuri. Și observam că acest public care trece printr'un moment pre-revoluționar nu era întotdeauna un public veleitar; oameni care așteaptă ceva pentru ei, o slujbă sau o bucată de pâine. Era un public de intelectuali, de studenți, de artiști. Încă o dovadă că schimbările fundamentale se presimt la început de către elitele intelectuale ale unei țări; că o revoluție își are rădăcinile nu numai în revendicările unei clase sociale, ci și în critica valorilor sau experiențele sufletești ale elitelor.

Au trecut de atunci doi ani, și astăzi toată lumea vrea să facă „revoluție”. Criza s'a agravat, idealistii de odinioară se luptă astăzi pentru bucata lor de pâine, iar revendicările și veleitățile s'au înmulțit simțitor. Era firesc să fie așa. E mai puțin firească, însă, tăcerea pe care oamenii care vor să facă „revoluție” o păstrează față de „intelectualii” care au spus același lucru, și cu mai multă consistență, cu mulți ani înainte. Și tăcerea aceasta se menține nu numai față de intelectuali, ci și față de anumite grupuri; de pildă, e stranie tăcerea pe care un distins om politic ardelean o păstrează asupra mișcărilor studentești care, de zece ani, cer „numerus clausus”. Nu discutăm justificarea sau nejustificarea acestei formule. Fapt este că un mare om politic și-a apropiat-o deodată, fără să-și menționeze predecesorii, fără să ia atitudine pentru sau contra lor. Și cazul lui „numerus clausus” nu este izolat. Asistăm zilnic la furturi de formule, de idei, de sugestii. Pe noi nu ne interesează acest fel de a face politică în țara românească. Ne interesează un singur amănunt: că foarte multe din aceste idei, formule, sugestii sau mesaje — au fost dibuite la început de „intelectuali”. Colecția articolelor de economie politică și finanțe a profesorului Nae Ionescu stă dovadă.

Lucrul acesta nu poate decât să ne bucure; pe noi, care, rezistând invaziei ideologice stalinisto-hitleriste, continuăm să credem în rolul efectiv al creatorilor de valori, al „intelectualilor”. De ani de zile repetăm, în conferințe și în articole, misiunea „intelectualilor” în istoria unei țări. Ei, și numai ei, creează valorile specifice unui popor; ei îi verifică rezistența biologică și îi justifică misiunea istorică.

Lucrul acesta simplu pare foarte greu de intrat în capul unui politician; care crede mai mult în eficacitatea unui gazetar ete mâna a doua, decât în a lui Brâncuși, Enescu sau Liviu Rebreanu.

Și cu toate acestea, astăzi, când toată lumea — de la snobul care a uitat chiar și franțuzește vorbind atât de mult englezește, până la bărbierul de mahala — nu discută decât de „revoluție”, astăzi se pot constata multe lucruri jalnice. Nu prea înțeleg bine despre ce revoluție poate fi vorba. Știu că n'a existat niciodată în istorie o revoluție care să nu fi pornit de la dorința aprigă de a realiza un *om*

nou, de a preface sau lărgi sensul existenței. O revoluție se face prin *foame*, se înțelege. Dar nu numai foamea animală o însuflețește — ci și foamea de libertate, de omenie, de înfrățire. Foamea de Dumnezeu, câteodată. Dacă revoluția poate avea vreun sens, dacă ea poate *crea isteria*, sensul acesta și-l găsește numai întrucât depășește foamea animală.

Din nefericire, aproape toți oamenii vorbesc astăzi de „revoluție” ca și cum ar vorbi de o vilegiatură la mare sau de un film frumos pe care așteaptă să-l vadă. Unii din ei cer anumite privilegii ca să înceteze „revoluția”. Alții pun condiții ca să devină „revoluționari”. Politicianismul de cea mai stearpă speță a cucerit și ideologia revoluționară, după ce cucerise treptat liberalismul, naționalismul și țărănismul. Stai și te întrebi care va fi viitoarea formulă pe care și-o vor însuși politicienii.

Cred că una din dramele ursite intelectualului român este să asiste la „popularizarea” ideilor și idealurilor în care a crezut, pe care le-a experimentat și le-a însușit cu trudă. S’a vorbit de zece ani încoace de naționalism, de etnicitate, de creație autentic românească, de Stat țărănesc, de Stat organic, de mistică, de mit popular, de rasă, de ortodoxie, de eroism ca sens al existenței — și toate, dar absolut toate aceste formule, care reprezentau un anumit efort spiritual, anumite experiențe sufletești, au ajuns pe piața politică. Aproape că-ți este rușine, astăzi, să mai spui că ești naționalist, că crezi în stilul rasei tale, că ești ortodox și crezi în eroism — când vezi cine țipă la întruniri aceleași cuvinte ca și tine.

„Popularizarea” ideilor nu înseamnă, în România, absorbirea lor treptată în public, fertilizarea lor firească. Înseamnă transformarea lor în valențe politice. Ideile sunt terfelite, îngroșate, automatizate până la dezgust. Ele nu mai sunt formularea unor arderi lăuntrice, nu mai exprimă laudă, inteligență sau geniu — ci au ajuns bastoane și cărămizi în luptele politice. Nu mai e nici o mirare că sunt atât de sterpe...

În orice țară „popularizarea” ideilor sau miturilor create de intelectuali a dus la înfăptuiri; bune sau rele, dar înfăptuiri concrete. Se cunoaște rolul jucat de mitul libertății în Rusia; se știe rolul pe care l-a avut apologia bărbăției și a latinității (susținută cincisprezece ani de Papini și alții) în crearea fascismului; de asemenea, mitul barbarului arian (Nietzsche, Gobineau, Chamberlain, Rosemberg) în organizarea hitlerismului. La noi, însă, orice mit, orice idee, orice stimul revoluționar — este bagatelizat. Nu numai de opinia publică. Ci și de conducătorii politici ai opiniei publice.

Acum doi-trei ani, când elitele și tineretul simțeau nevoia unei prefaceri totale și efective, dacă i-ai fi vorbit de revoluție unui om cumsecade ți-ar fi spus: „Mai las-o Popescule!” Acum, același om cumsecade te oprește în stradă și-ți mărturisește: -„Nu mai merge, domnule!” De ce nu mai merge? Îl doare ceva, a suferit ceva, a pierdut credința în Dumnezeu sau și’a regăsit-o, a înțeles destinul tragic al țării sale, s’a revoltat de tâlhăria politicienilor! Nimic din toate acestea. „Nu mai merge” pentru că așa a spus șeful la întrunirea politică de Duminică. Nici un mit nu stă la baza revoltei lui, nici o sete de prefacere totală, nici un fior nu l-a străbătut. Dar acum știe o formulă nouă: „Nu mai merge fără revoluție!” Și va face „revoluția” cu ochii închiși. Ca la „plebicist”.

Este cumplit să asisti la asemenea terfeliri. Să vezi cum „revoluția” — sensul oricărei generații care vrea cu orice preț să-și depășească tradiția — a ajuns astăzi cel mai eficace mijloc de șantaj. Ce’ar fi să devenim „contrarevoluționari”?...

17 Martie 1935

“INTELECTUALII E FASCIȘTI!” 297

Un domn de la „Cuvântul liber”, pe nume Miron R. Paraschivescu, mă întreabă ce înțeleg prin „autonomia spiritualității”, și dacă nu cumva aceasta nu înseamnă pur și simplu „fascism”. Am citit articolul d-lui Miron Paraschivescu cu stupeoare. Mi se părea că lămurisem lucrurile destul de clar, în repetate rânduri. Autonomia spiritului înseamnă a nu explica viața spirituală prin altceva decât legile spiritului. Adică, a nu confunda „spiritul” cu sângele (cum fac rasiștii), nici cu sexul (cum face Freud), nici cu fenomene economice (cum fac marxiștii). Știam că atitudinea aceasta se numește „spiritualism”; d. Paraschivescu afirmă că adevăratul său nume este „fascism” sau „escrocherie”. Treaba d-sale să creadă astfel. Reaua-credință, în rândurile marxiștilor noștri, nu cunoaște margini. Și este cu atât mai deprimantă această rea-credință, cu cât d. Paraschivescu se mărturisește dornic de discuție cinstită. „Noi am iubit discuția”, scrie d-sa. Și noi o iubim. Dar ca să poți sta de vorbă cu cineva, e indispensabil un minimum de bună-credință, și oarecare informație prealabilă asupra subiectului discutat. Când cineva vine și îți spune că afirmarea autonomiei spiritului înseamnă „fascism” și „escrocherie” (și aceastanumai pentru că o asemenea atitudine este antimarxistă), aș vrea să știu cum am mai putea „discuta”. Asta implică ori o extraordinară rea-credință, ori o ignoranță fără margini. Să fi fost toți filosofii lumii „fasciști” sau „escroci”? Să fie un Croce, un Bergson, un Russel, un Husserl — escroci și lichele? Să fie oare întreaga psihologie contemporană — care verifică autonomia vieții sufletești — o creație fascistă? Să fie fizicianul Heisenberg, el însuși, un fascist sau un escroc? De! Mai știi? Nu l-au scos marxiștii noștri pe Eminescu hitlerist și pe Pârvan un huligan rasist? Într’o discuție cu asemenea „revoluționari” te poți aștepta la orice...

D. Paraschivescu are curajul să mă „someze”. D. Paraschivescu mă face atent că trebuie să-i răspund „cinstit”. Dacă lucrul acesta n’ar fi semnificativ pentru întreaga presă marxistă românească, aș zâmbi și l-aș ignora. Dar se trădează aici toată reaua-credință, toată ipocrizia, toată ignoranța, tot semidoctismul și toată suficiența acestei prese. Căci „răspunsul” pe care mi-l cere d. Paraschivescu, eu l-am dat demult; în vreo zece articole, nu în unul (*Viitorul inteligenței?*, *Noul barbar*, *Criza românismului*, *Poimâine* etc, etc.! Și atunci, ori d. Paraschivescu nu le-a citit, și a criticat în vânt; ori le-a citit, dar nu le-a înțeles, și atunci vina nu o port eu, ci ignoranța d-sale.

Eu nu sunt obligat să țin aici un curs de fizică, altul de psihologie și altul de „filosofie”, ca să completez cultura oricărui mârâist care îmi iese în drum. Lucrurile acestea se învață acasă; și se presupun știute într’o discuție asupra „reabilitării spiritualității”. Nu poți discuta muzica lui Beethoven cu unul care n’a auzit în viața lui decât *Titanic vals!* După cum nu poți explica unui analfabet — care te întreabă cum merg tramvaiele — legile curentului electric. O discuție e ca un joc de șah. Poți ieși înfrânt sau biruitor; dar ca să începi, trebuie să cunoști jocul de șah. Sunt oameni care se așază înaintea ta, te provoacă la joc, și apoi trântesc cu un pumn toate piesele șahului. „L-am făcut marș de la început!”, adaugă ei, victorioși. Cam așa se „discută” la noi în țară...

D-le Paraschivescu, dacă ești cel puțin atât de „cinstit” cât îmi ceri mie să fiu față de d-ta, du-te întâi la o bibliotecă, informează-te pe îndelete, află ce înseamnă „spiritualitate” — și apoi vino să stăm de vorbă. Căci la strigătul d-stră de revoluționari marxiști — „intelectualii e fasciști!” — eu nu pot, deocamdată, decât ridica din umeri.

24 Martie 1935

Elogiu Transilvaniei ²⁹⁸

Simplul fapt că Transilvania a rezistat aproape o mie de ani - este un miracol. Dar eu nu cred că este vorba numai de o simplă rezistență pasivă. Transilvania nu a supraviețuit numai tuturor frământărilor istorice din jurul și dinlăuntrul ei. Transilvania a continuat să crească, să rodească, să-și justifice drepturile istorice și geografice printr'un anumit stil de viață spirituală și culturală. Mărturisesc din capul locului că am o nesfârșită admirație pentru transilvăneni, și în general pentru toți românii de dincolo de munți. Îi admir mai ales pentru adâncimea vieții lor morale, pentru demnitatea lor românească, pentru bărbăția lor dârză și dreaptă. Sunt atât de exasperat de deșteptăciunea bucureștenilor, de șmecheria muntenească și de melancolia moldovenească - încât ador naivitatea, cumițenia și puritatea românilor "de dincolo". Cred că stilul lor de viață sufletească salvează în bună parte superficialitatea și scepticismul de doi bani al regătenilor. Transilvania a fost secole de-a rândul centrul idealului românismului. Acum, după Unire, ar fi putut ajunge centrul de regenerare și dinamizare al unei Români întregi și responsabile. Niciodată nu vom uita stupiditatea politicianismului român dintre 1919 - 1930, care a trimis în provinciile alipite toată zgura mahalalei și toate lăturile partidelor. Nici o pedeapsă nu va fi prea crudă pentru acei criminali inconștienți ai politicii românești, care au îngăduit să treacă 18 ani de la Unire, fără ca să cimenteze definitiv apropierea sufletească de acești frați mai curați și mai înțelepți. Ar fi trebuit să trimitem în provinciile alipite toate elitele culturii și administrației românești. Ar fi trebuit ca astăzi, în 1936, să nu existe liceu ardelenesc fără profesori excelenți din Regat, și să nu existe sat de graniță fără cazarmă și bibliotecă. Dacă, imediat după Unire, politica românească ar fi fost condusă de fanatici naționaliști - astăzi transilvania ar fi fost un paradis înarmat. Noi ne-am mulțumit cu declarații platonice și manifestații politice. Nu știu câți șefi politici din România Mare au înțeles capacitatea de rezistență și de creație a Transilvaniei; câți dintre ei au pătruns adânc semnificația a unei culturi românești evoluând alături cu două culturi net superioare și totuși întrecându-le. Simplul fapt al muzicii românești din Transilvania - care își păstrează originalitatea, deși e înconjurată și amenințată de atâtea influențe - este un fenomen spiritual care trebuie să dea de gândit unui om de stat. Există în Transilvania o extraordinară cantitate de energie pe care politica românească de astăzi n'a dezlănțuit-o și n'a canalizat-o. Sunt acolo oameni care au în sângele lor secole de prigonire și primejdie; oameni care sunt obișnuiți din moși strămoși să spună adevărul cu orice risc. Oamenii a căror viață are un singur sens: lupta. Și în celălalte provincii românești lupta a fost și a rămas un instrument favorit "elitelor". Dar în Transilvania lupta a avut întotdeauna un caracter istoric; se apăra ființa unui neam - nu se cucereau privilegiile unei clase sau voturile unui partid. O luptă politică în vechea Transilvanie - însemna o revoluție, cu riscurile ei: temnița, moartea. Oamenii care veneau la

întrunirile politice, îmbrăcau cămașa morții. Cea dintâi revoluție socială din Europa au făcut-o trei români de dincolo: Horia, Cloșca și Crișan. Cel mai mare mit politic al României moderne l-a creat Avram Iancu. Politica însemna, pentru Transilvania, dar de aici și până la primejduirea "românismului", mai e cale lungă. Cum am putea noi crede că un neam ofensiv și creator ca neamul românesc poate fi primejduit de cineva? Numai gândul acesta e umilitor. Numai ideea că trebuie să luăm "măsuri de pază". Nu-și dă nimeni seama că tăria românismului stă tocmai în disprețuirea oricăror măsuri de pază? Să încercăm să privim lucrurile istoric, nu politic. Și istoric, nu ne poate fi teamă de nimic. Atât timp cât energiile creatoare românești n'au secăt, nu ne pasă. Evreii au dreptul să se agite, pentru că destinul lor e să-și demonstreze existența prin cele mai tragice eforturi omenești. Ei se pot considera persecutați, pentru că asta îi ajută să supraviețuiască. Noi nu avem nevoie de intransigență și intoleranță, vicii străine structurii noastre. "Românismul" n'are nici un rost creator în politică. El există în istorie, și asta e de ajuns.

RESTAURAREA DEMNITĂȚII ROMÂNEȘTI 299

Sunt semne că „românismul” nu mai e o rușine pentru nimeni. Acum doi ani încă, existau oameni care se plâneau de soarta de a se fi născut în România. Am scris atunci un articol (*A nu mai fi român!*, publicat în „Vremea”), care astăzi nu mai are nici o actualitate. Astăzi toată lumea acceptă această condiție de viață românească; o acceptă și o exaltă. Ceea ce profesorul Nae Ionescu numea „spiritul ofensiv al romanității”, începe să se precizeze în fapte. Istoria singură va dovedi cât de departe poate ajunge acest „spirit ofensiv românesc”.

Nu e vorba de revendicări, firește. E vorba de o restaurare completă a demnității românești. O restaurare în conștiință, deocamdată, pînă ce se va împlini și în viața civilă românească. Este simptomatic faptul că această restaurare a demnității și a valorilor românești coincide cu un „moment Eminescu”. Am arătat în altă parte cât de numeroase și de eficiente sunt eforturile de editare, critică și reconstituire a gândirii și a poeziei lui Mihai Eminescu. Verificăm încă o dată un adevăr uitat de prea multă lume: puterea creatoare a geniului, intervenția inteligenței și a poeziei în istorie. Generații întregi și-au călit ideologia după articolele politice ale lui Eminescu. Mii de oameni au făptuit după îndemnul, viziunea și logica lui Eminescu. Astăzi, toate formațiile de dreapta din România revendică ideologia eminesciană. Și cu toate acestea, mi se pare că marea lecție pe care ne-o dă și viața și opera lui Mihai Eminescu — nu a fost încă bine înțeleasă. Astăzi, mai mult ca altă dată, inteligența, talentul, geniul, cultura — sunt disprețuite și umilite. Printr'o stupidă confuzie (a cărei origine am arătat-o de mult, în „Cuvântul”, dar asupra căreia voi mai reveni), toate aceste însușiri intelectuale sunt considerate resturi de mentalitate „individualistă” și „burgheză”. Evident, nici țaranul, nici cărturarul sau creatorul adevărat nu judecă astfel. Disprețul față de „intelectual” îl trădează numai intelectualii mijlocii, ratați ori semidocti, care sunt prea conștienți de mediocritatea resurselor lor spirituale, și speră să creeze o nouă ierarhie a valorilor împotriva „primatului spiritual”. Ați observat cine critică și neagă „intelectualismul”? N'am văzut nici un creator, nici un om de vastă cultură sau de autentică inteligență printre ei. E firesc, deci, ca

lecția lui Mihai Eminescu să nu fie bine înțeleasă de acești oameni mijlocii, care nu înțeleg nici valorile spiritului nici valorile românești.

Am mai spus și altădată, că singurele grupuri creatoare din societatea românească modernă sunt țăranii și intelectualii. Grupuri creatoare, și grupuri care verifică puterea de rezistență a neamului românesc. Vitalitatea și eroismul țăranimii — care apără de o mie de ani libertatea și *forma* pământului și a vieții românești — nu o pune nimeni la îndoială. Un neam care a asimilat atâtea elemente etnice străine, fără ca să-și altereze structura sa specifică, și fără ca să-și epuizeze puterea sa de creație — nu are de ce să se teamă. Cea mai sigură verificare a misiunii istorice românești, este tocmai prezența atât de dârză și atât de creatoare a neamului acesta, rămas intact și fertil după o mie de ani de cotropiri, de războaie și de calamități. Apărarea pământului și a libertății — este cel mai nobil instinct al unui neam; este instinctul lui *istoric*. Au fost neamuri care n'au avut acest instinct și au pierit; semințiile din nordul Africii, slavii de la Marea Baltică, iranienii de la Marea Caspică, locuitorii băștinași ai Birmaniei, vechile neamuri amerindiene, și altele.

Noi nu avem de ce să ne plângem. Demnitatea românească — cel puțin atât cât este ea reprezentată prin clasa agricolă — s'a păstrat intactă de-a lungul veacurilor. Puterea de asimilare a celulei românești a fost prodigioasă. Oricare altă nație, dacă ar fi avut destinul nostru — de a absorbi atâția barbari și atâția năvălitori, atâția europeni și atâția asiatici — ar fi ieșit cenușie și stearpă, cum sunt astăzi conglomeratele elvețiene, anglo-indiene și indo-chineze. Tot ce-a asimilat pătura rurală românească — nu se mai cunoaște astăzi. Neamul nostru are fără îndoială puterea și geniul *formelor*.

Același instinct, de creație și „formulare” structural românească, îl are celălalt grup social, „intelectualii”. (Am definit de mai multe ori ce trebuie să se înțeleagă prin acest termen). Un Eminescu, Hașdeu, Pârvan, Iorga, Nae Ionescu, Lucian Blaga, Brâncuși, Liviu Rebreanu și alții — deși aparțin unor clase sociale deosebite (țărani, burghezi, boieri) — au un geniu egal de creație și „formulare” românească. Dacă e vorba să căutăm continuitatea spiritului autentic românesc — o găsim în aceste două clase: țăranii și intelectualii. Pe de o parte creația folclorică, a unei vieți colective organice — pe de altă parte geniul personal, care ajunge singur la conștiința realităților românești.

Instinctele acestor două grupuri sunt identice. Instinctului de apărare și libertate al țăranului (apărarea pământului, libertatea națională și socială) — îi corespunde instinctul de apărare și de creație al intelectualului. Căci ce înseamnă asimilarea culturilor universale, lupta cu influențele străine, aventurile în toate geografiile spiritului și în toate etapele istoriei — decât lupta pentru apărarea *spiritualității românești* împotriva ispitelor și formelor străine? Puterea de asimilare biologică a păturilor rurale — corespunde puterii de asimilare spirituală (de absorbție și „formulare”) a intelectualilor. Un Mihai Eminescu verifică rezistența celulei românești tot atât de sigur ca o luptă istorică împotriva unei cotropiri străine. Oare s'a temut Eminescu de vreo cultură, de vreo filosofie sau poezie străină? Oare n'a fost el românul care a pătruns pretutindeni în cultura universală, fără să-i pese de primejdii, fără să se teamă de influențe și de sterilitate? Volumele recente ale d-lui G. Călinescu aduc un enorm material inedit, în care descoperim marea foame spirituală a lui Eminescu și descoperim toate „influențele” veacului. De la budhism și Schopenhauer, până la romanticii francezi și poezia clasică — a rămas ceva pe care să nu-l fi gustat Eminescu, a rămas vreun

teritoriu spiritual pe care să nu fi pătruns, măcar provizoriu și în pripă? Și același lucru se verifică pretutindeni. Dante, Shakespeare, Cervantes, Rabelais, Goethe — toți au fost oameni dârji, neînfricați de influențe, oameni cu poftă intactă, care au cutreerat toate culturile și nu s'au temut de nici o influență străină. Oameni care au asimilat materiale universale, și le-au dat forma specifică geniului sau națiunii lor. Se poate spune, fără nici o exagerare, că operele acestor bărbați echivalează cu marile lupte de apărare ale neamurilor lor.

Și mai există astăzi oameni care disprețuiesc intelectualii și se tem de influențe?! Numai un ratat poate disprețui clasa intelectualilor, singura clasă în afară de cea țărănească unde instinctul de libertate și puterea de formulare au rămas intacte. Demnitatea românească pe care o vedem restaurată astăzi, nu poate fi completă decât prin creația spirituală. Creație care înseamnă înainte de toate: libertate spirituală. Este adevărat că există un număr considerabil de pseudointelectuali, de oameni fără structură, sterpi, amorfi, bolnavi. Dar de când mahalaua românească reprezintă neamul nostru românesc? De când oamenii amestecați, mediocri, fără tradiție și fără geniu, oamenii care maimuțăresc centrul orașului și „luxul stăpânilor” — de când au ajuns aceștia reprezentativi? După cum periferia urbană n'a putut asimila perfect elementele eterogene nou venite și n'a putut încă crea o structură care să corespundă structurii spiritualității rurale — tot așa pseudointelectualii maimuțăresc și amestecă stilurile. Mahalaua a creat până acum un stil grotesc, care ne amuză când îi întâlnim în Caragiale, dar care e tragic, când îi privim istoric. Acest stil de cafea, acest geniu verbal de secătură sceptică, acest proverb mixt și impur — care reprezintă o înțelepciune de slugă și o enciclopedie de gazetar — nu ne reprezintă. Ea nu are nimic de-a face cu demnitatea românească — pentru că nu are nimic de-a face cu nici o demnitate umană. Confuzia între mahala și românism, a început să dispară. E datoria noastră să risipim cât mai curând și confuzia între intelectualul creator, și parvenitul papagal, între Mihai Eminescu și Cațavencu.

1 Septembrie 1935

RENAȘTEREA ȘI PRERENAȘTEREA 300

Oricărei epoci noi din istorie îi corespunde un om nou, adică o nouă valoare dată vieții, libertății sau creației umane - este un lucru prea cunoscut ca să mai stăruim asupra lui. "Omul nou" creat de Alexandru și de intervenția lui în istorie, era justificat de o nouă concepție de viață, de o etică revoluționară. "El a îndemnat pe toți să privească lumea drept patrie, să socotească pe cei buni ca frați ai lor, iar pe cei răi ca străini" (Soarta lui Alexandru, I, 6 de Pseudo-Plutarh). Până la Alexandru, lumea era împărțită în "heleni" și "barbari". Alexandru a introdus o clasificare mai universalistă: "buni" și "răi". A fost nevoie de această, revoluție a valorilor spirituale pentru ca Europa să poată realiza politicește victoria lui Alexandru. Limba universală (Koine), legile universale, costumul universal - nu au fost cu puțință înainte de revoluția aceasta spirituală: suprimarea binomului barbar-grec. Dar cine a înțeles și a exprimat această revoluție? Cine au realizat, cei dintâi, omul nou creat de Alexandru? Istoria e bogată în amănunte în ce privește această problemă: numai oamenii spiritului, numai "filosofii", numai "oamenii umerilor goi". Intervenția în istorie a creștinismului activ nu mai e nevoie s'o discutăm. Cred că atunci s'a precizat

pentru întâia oară în lume deosebirea dintre acțiune și forță; s'a demonstrat esența activă, dinamică, creatoare a spiritului. Spiritul care nu usucă viața; spiritul creator de istorie. Revoluția primilor misionari creștini, înlocuirea vechii economii "politice" printr'o economie spirituală (fapta iubirii în locul faptei drepte; acțiunea intimă în locul acțiunii civice, juridice) - au făcut-o oamenii care credeau într'un "primat al spiritului", care credeau în mântuire, care acceptau acțiunea, dar nu forța. Și în timpul lui Alexandru, și în timpul predicății Evangheliei s'a realizat un om nou; adică, s'a adâncit valoarea omului, s'a dat un sens mai eficace demnității și libertății umane. Un "om nou" a creat și Renașterea. Un om pe care eram obișnuiți până mai deunăzi să-l credem scos la iveală de umanismul italian și de redescoperirea gustului pentru antichitatea greco-romană. Cercetări oarecum recente au dovedit că felul acesta de a privi "omul nou" al Renașterii nu e tocmai științific. Mult înainte de a apare umanismul propriu-zis și concepția "demnității umane" (pe care o exaltă, bunăoară, un Pico della Mirandola) - a existat un curent grandios care tindea tocmai la răsturnarea vechilor valori medievale în tot ceea ce privește libertatea omului. Curent care își are rădăcinile în experiența mistică și "profețiile" Starețului calabrez Joachin din Fiore. Care este marele merit al Renașterii în câmpul valorilor morale și civile? În primul rând, creșterea și justificarea demnității umane: adică, libertatea spirituală, certitudinea că omul poate cunoaște și se poate înălța prin propriile sale mijloace. Valoarea omului a crescut, libertatea sa și-a găsit o justificare în sine. Ceea ce a realizat umanismul, pe de o parte, și "științele naturii", pe de altă parte, privitor la demnitatea omului - predicase cu vreo două sute de ani înainte starețul calabrez Gioacchino da Fiore și experimentase după el Sfântul Francisc. Gioacchino intuiește cu destulă claritate începutul unui nou ev, și pentru înfăptuirea acestui "Veac" al libertății și al iubirii, predică și scrie el. Gioacchino încearcă să expună acest Ev nou și acest om nou prin datele dogmei Trinității; căci, după el, între Trinitate și perioadele în care e împărțit drumul moral al umanității către libertate și dragoste, există un perfect paralelism. Omenirea va trebui să treacă prin trei stări, prin trei "Veacuri": cel dintâi, al Vechiului Testament; al doilea, al Noului Testament; al treilea, al epocii profetizate de el (care începea atunci, mărturisește undeva Gioacchino). Cel dintâi, e al Legii; al doilea, al Harului; al treilea, al unui mai amplu și mai general Har (încă o dovadă a generalizării demnității omenești; toți oamenii liberi și buni sunt mântuiți prin har). Epoca întâi a trăit din cunoștință; a doua din puterea înțelepciunii; a treia va trăi din plenitudinea înțelegerii. La început a fost slujirea servilă (sclavi și stăpâni), apoi servitutea filială (omul a fost ca un copil înspăimântat de Părintele său); în "Veacul" din urmă va începe libertatea. "Veacul" I a fost al flagelelor sociale și al pedepselor Dumnezeiești; al doilea a fost al acțiunii; al treilea al contemplației. În "Veacul" Vechiului Testament, Dumnezeu Tatăl se descoperise omului; de aici frica, trăsătură caracteristică religiozității iudaice. În "Veacul" Noului Testament s'a descoperit omului Iisus, Dumnezeu-Fiul; de aici credința. În "Veacul" ce vine, Sfântul Duh se va revela direct omului; de aceea acesta va fi veacul iubirii. La început a fost vremea servilor, apoi a fiilor; "Veacul" așteptat nu va cunoaște decât prieteni (oamenii vor fi, deci, egali și onorabili; va exista o singură demnitate umană, care va permite tuturor să fie egali, și să se iubească). Am rezumat în acest lung paragraf concepția istorică a lui Gioacchino, tocmai pentru a face evidentă valoarea pe care misticul din Calabria o acordă libertății, egalității și demnității umane. - Gioacchino mărturisește net că al treilea și cel mai fericit "Veac" va fi dominat de Sfântul Duh; va fi, adică, timpul libertății spirituale și al contemplației. Dar va fi, de asemenea, veacul demnității umane; căci numai unui om

liber, și care are conștiința valorii și puterii sale creatoare, se poate revela Sfântul Duh. Gioacchino a fost condamnat prin protocolul din Anagni; după ce a fost atacat și de Sfântul Bonaventura și de Sfântul Toma din Achino, deținătorii oficiali ai scolasticii și ermeticii legitime. Mistica apocaliptică a starețului din Calabria nu convenea bisericii romano-catolice. Apocalipsul a fost întotdeauna o precipitare a speranțelor colective și o chemare peste veac a unui om nou, mai curat și mai liber, care să împlinescă alt rol religios, să restaureze puritatea vieții mîntuite. Apocalipsul lui Gioacchino a fost sufocat de Biserica Romană tocmai pentru că el neglija birocrăția sa ecleziastică și fundamentele scolasticii. Dar sufocarea mișcărilor apocaliptice înseamnă încurajarea unei redeșteptări a păgânismului, când nu determină o despicătură gravă prin erezie, lucru atât de rar însă în misticismul catolic (s'a întâmplat însă în mistica germană, prin Reformă). Falimentul prediciei gioacchimite dădu Renașterii - după o sută, două de ani - o orientare culturală clasicizantă și păgânizată. Omul nou și liber - profetizat și realizat de Gioacchino - s'a născut mai târziu, pentru că el răspundea așteptărilor și încununa renașterea începută în secolul XII, dar s'a născut complet rupt de Biserică și cu o viziune metafizică alterată. Experiența franciscană a fost treptat încadrată în spiritul ei, ecleziastic al Romei. Omul nou nu se mai putea naște, așadar, în cadrele catolicismului. Însăpămîntat de fantoma absurdă a "erezilor", de care abia scăpase, catolicismul se opunea categoric oricărei reînnoiri, oricărui ferment mistic. S'a opus așa neîncetat, până după Reformă - când a început să se "purifice", dar prea târziu, căci marea despicătură germanică se făcuse, iar forțele creatoare laice fuseseră de mult captate de umanism și "științele naturii". Ceva mai mult, dominarea scolasticii a condus fatal la excluderea valorilor creștine (de fapt, chiar la excluderea valorilor adevărat spirituale) din plămădirea noului umanism. Omul nou al Renașterii, silit să se realizeze în cadre laice, antireligioase, pierde orice contact cu transcendentul (toată gândirea Renașterii este vehement imanentistă); istoria lui părăsește orbita și economia spirituală, pentru o devenire tot mai accentuat profană... Este complet greșit să se spună că omul nou al Renașterii trebuia să aibă o atitudine păgânizată și anticatolică. Dacă s'a întâmplat astfel, a fost numai greșeala politicii catolice. A treia și cea mai importantă etapă a istoriei mesajului creștin - etapa libertății, egalității și demnității umane - se putea naște și rodi foarte bine într'o societate creștină, într'o spiritualitate creștină. Cu mult înainte ca libertatea și demnitatea umană să preocupe gândirea laică - misticul și apocalipticul din Calabria le văzuse venind, le profetizase și le experimentase. Francisc din Assisi a încercat același lucru - dar Biserica Romană i-a strivit și lui, autoritar, mesajul. În sfârșit, la mare distanță, se ridică ultimul purtător de cuvânt al profeției lui Gioacchino: călugărul Savonarola, care cerea și el purificarea Bisericii, care credea și el într'un Ev nou, într'un om nou. Și acest titan al Renașterii creștine a fost înlăturat - a fost ars de viu din ordinul Papei Alexandru IV, Borgia. Un Borgia, care pune capăt mesajului "omului nou", predicat de Gioacchino; tot destinul tragic al catolicismului autoritar și politic stă în această alăturare de nume. O dată cu Savonarola se stinge definitiv speranța "Evului nou" în cadrele vieții asociate catolice. Umanismul, "Științele Naturii", Reforma - erau în plină ascensiune, adică Omul Nou realizat în cadre profane sau eretice. Istoria ne învață că orice efort de purificare spirituală încercat în sânul unei biserici sau comunități, și sugrumat prin autoritate sau violență - reapare, câteva generații în urmă, în afara și împotriva acestei biserici sau comunități. Și acest efort exterior și advers, izbutește întotdeauna. Legea aceasta se verifică și în istoria politică sau socială a unei comunități, nu numai în istoria religioasă. Să fim foarte prudenți cu ceea ce se

întâmplă în jurul nostru. Căci ne aflăm la răscruce, și omul nou se cere realizat. Dacă nu-l vom ajuta noi să se realizeze, va crește în afară de noi și împotriva noastră, în beznă și barbarie...

DESTINURI ROMÂNEȘTI ³⁰¹

Fenomenul „Renașterii” românești — pe care l-am remarcat cu câțiva ani în urmă — este în plină desfășurare. Crește tot mai robustă demnitatea omului românesc. Dezgustul sau disperarea iată de ce condiția românească a lăsat loc unei febre revoluționare care pune înainte de toate accentul pe *românitate*.

Foarte mulți tineri cred, astăzi, în destinul excepțional al României, în rolul decisiv pe care poporul nostru e chemat să-l joace în istoria apropiată. A început să se vorbească, chiar, despre imperialismul românesc — și profesorul Nae Ionescu a intervenit și aici cu viziunea sa formidabilă, cu logica sa precisă, și a formulat cu pasiune și claritate ceea ce era latent în atâtea conștiințe tinere.

România e chemată să decidă în curând — dacă Renașterea pe care o observăm acum în planul de creație artistică și filosofică se va realiza victorioasă și în planul vieții civile — etopia istoriei balcanice și central-europene. Nu mai putem ascunde multă vreme faptele, realitățile. Și realitățile sunt: un popor tânăr, creator, constructor, în plină expansiune. Un popor care creează neîncetat de șapte veacuri, dar ale cărui creații au fost spulberate și alterate de forțe întâmplătoare.

Un popor care și-a păstrat unitatea lingvistică și spirituală, deși asuprit și împărțit între neamuri deosebite. Un popor care, în mai puțin de o jumătate de veac, a izbutit să-și creeze o limbă literară și filosofică și o literatură întru nimic inferioară vecinilor săi civilizați (ungurii, polonezii). Un popor a cărui fertilitate folclorică a dominat în tot Evul Mediu și în timpurile premoderne întreaga Peninsulă Balcanică; și care a realizat cele mai frumoase tipuri din sutele de legende care au circulat în Europa de răsărit timp de veacuri (se știe că tipurile excelente ale legendelor *Meșterul Manole* și *Miorița*, aparțin folclorului românesc).

Fertilitatea spirituală a poporului românesc nu mai poate fi pusă la îndoială de nimeni.

Și acest neam care a creat în trecut atâtea forme statale — va ști să rezolve și de data aceasta problemele Statului românesc modern. România modernă a fost singura țară europeană care a făcut cele mai radicale revoluții sociale fără vărsare de sânge. Secularizarea averilor mănăstirești, dezrobirea iobagilor și a robilor, împrăștierea, conversiunea — au fost tot atâtea revoluții sociale. În Spania, bunăoară, până să se facă o neînsemnată reformă — s’au ars o sută de biserici și s’au încercat o sută de insurecții. În nici o altă țară europeană colaborarea între clasele sociale, lipsa de instinct de conservare a claselor conducătoare — n’a atins gradul pe care l-a atins în România.

Să nu ni se spună mereu că a existat un 1907. Înainte de 1907 se încercaseră câteva reforme agrare — și zece ani după sângeroasa represiune, s’a făcut o destul de completă împrăștiere, deși, după spusa specialiștilor, prost vehiculată. Să nu uităm, apoi, instigațiile politice — încă prea puțin cunoscute — care au făcut atât de dramatic anul 1907.

³⁰¹ - Revista "Vremea", București. Anul IX, Nr. 430, 22 Martie 1936.

În orice caz, zece ani mai târziu, clasa proprietarilor s'a lăsat expropriată. Fie din lipsa instinctului de conservare, fie din frică, fie din dorința de colaborare — faptul s'a realizat. Instinctul național a fost încă o dată mai puternic decât instinctul de clasă. România modernă a dovedit că nu poartă în sânul ei germenii distrugerii, că forțele care o conduc sunt forțe convergente și sintetice. În sfârșit, asistăm astăzi la descompunerea tinerei burghezii românești — descompunere împotriva căreia nu luptă decât partidele politice, prin fraudele, bacșișurile și afacerile pe care le provoacă și le întrețin.

Asemenea forțe suflați — care susțin o unitate națională și lingvistică împotriva celui mai vitreg destin, care creează o Românie în timpul celei mai deprimante crize economice și sociale — vor purta România mai departe, către nesfârșite cuceriri spirituale. Astăzi, mai mult ca oricând, forțele creatoare românești, spiritualitatea românească — trebuie să-și spună cuvântul în istoria lumii. Cuceririle noastre vor fi înainte de toate cuceriri spirituale. Vom deveni o forță a istoriei, un destin european — prin chiar aceste energii creatoare care alimentează astăzi Renașterea românească. O singură și mare primejdie ne pândește, în acest ordin al realităților spirituale: *pașoptismul*. Pașoptismul înseamnă, înainte de toate, maimuțareală europeană. Și astăzi, din motive care o privesc. Europa este *antispirituală*. Noi nu avem nici un motiv să imităm — și de data aceasta, așa cum am imitat la 1848 — Europa. Forțele creatoare ale neamului nostru trebuie să-și spună cuvântul. Și-l vor spune după structura sa — aceeași structură care a formulat *dorul*, melancolia și destinul din poezia noastră populară — adică și-l va spune prin creații spirituale...

22 Martie 1936

MÂNTUIRE, ISTORIE, POLITICĂ ³⁰²

"De-a lungul istoriei se desprind două tendințe ale spiritului omenesc: *soteria* și *sympathia*. Adică încercarea de salvare, de mântuire, de ieșire din lume — și încercarea de a găsi suport în lume, de a iubi lumea, de a căuta armonia cu toată existența și, mai ales, de a iubi această armonie, de a o socoti însăși temeliea vieții. După cum vedeți, e vorba de două sensuri ale existenței, de două orientări spirituale; două posibilități de a afla împăcarea sufletului cu lumea. Și una și cealaltă se fundează pe *participare*; sufletul (sau conștiința, cum vreți să-i spuneți) încearcă o trecere dincolo, o pierdere a limitelor sale (dar nu și a eficienței sale) într'un principiu obiectiv (transcendent sau imanent: *soteria*, sau *sympathia*). Ieși din lume ca să te predai unui Mântuitor; sau te pierzi în lume, te împaci cu lumea (adică renunți la anumite limite, la anumite asperități — și fiecare renunțare înseamnă o pierdere aparentă). În ambele cazuri se experimentează aceeași armonie dătătoare de sens existenței. Și prin *sympathia* și prin *soteria* omul încearcă să scape de o necesitate cosmică, de destinul condiției sale umane (firești)".

Am transcris acest fragment dintr'un articol intitulat *Căile spiritului* și apărut acum vreo doi ani în revista „Azi”. Am socotit că este cea mai bună introducere la considerațiile asupra timpului nostru, care urmează mai jos.

Niciodată nu s'a vorbit mai mult ca astăzi despre „istorie”. Lăsăm la o parte cele trei țări în care conștiința *creării* istoriei este neconținut exaltată: Italia, Rusia și

Germania. Fiecare dintre aceste neamuri cred că revoluția lor a deschis o nouă epocă în istoria Europei și a creat un *om nou*. Dar și în afară de granițele acestor țări care au cunoscut revoluția și luptă astăzi ca s'o mențină sau s'o depășească — și în afară de Rusia, Germania sau Italia se vorbește neconținut de „istorie”. Ceea ce este mai surprinzător, vorbesc chiar oamenii care sunt lipsiți de orice mare viziune istorică; bunăoară, oratorii partidelor guvernamentale din România. Am auzit de curând pe un tânăr guvernamental vorbind despre „linia istorică a României” — expresie pe care ne obișnuiserăm s'o întâlnim în cercetările unor gânditori politici de seama d-lor profesori Rădulescu-Motru și Nae Ionescu. Chiar oamenii politici de profesie, chiar gazetarii care judecă evenimentele după anumite contabilități misterioase — chiar acești oameni sunt preocupați astăzi de „istorie”, de „destinul istoriei” și celelalte.

Ca tot ce se întâmplă astăzi în cultura și politica românească, și aceste preocupări față de „destinul istoric” al neamului nostru își găsesc izvorul central în scrierile politice ale lui Eminescu, și în continuatorii gândirii eminesciene: Nicolae Iorga și Nae Ionescu. Profesorul N. Iorga a vorbit încă din 1905 despre „rosturile” neamului nostru — deși nu-i acorda, pe atunci, un sens dinamic, de „misiune”. În schimb, profesorul Nae Ionescu a făcut, de la începutul carierei sale publicistice, apel la noțiunile de „destin” și „linia istorică a dezvoltării neamului românesc”, de câte ori dezbătea o problemă de politică.

Dar nu aceste izvoare ale gândirii și lexicului politic de astăzi ne interesează. Este un lucru bine cunoscut că înapoia opiniilor politice sau a faptelor semnificative din istorie — se află întotdeauna o viziune sau un sistem articulat de gândire politică, aparținând unui geniu sau unei elite.

În notele de față ne interesează un alt aspect al problemei, mult mai semnificativ, și anume, *aderența* aproape totală a maselor alfabetice românești la aceste preocupări „istorice”. Astăzi, nu numai generațiile tinere — antrenate de mulți ani în luptele politice naționaliste — ci și „oamenii de meserie”, „politicienii” și clientela lor electorală, *sunt nevoiți* să vorbească despre „istorie” și „destin românesc”. În măsura în care se organizează o conștiință civilă și autonomă — orizontul și dogma acestui „destin istoric” domină orice alt element de doctrină sau tehnică politică.

De aceea nu ne putem lăsa convinși de lozinca zilei: *primatul politicului*. Căci, nu este vorba de un primat al politicului — ci de un primat al *istoriei*. Imensa majoritate a maselor alfabetice-românești, negăsindu-și un sens al existenței în *soteria*, în mântuirea prin contemplație și depărtare de lume — și-au căutat un sens al existenței în *sympathia*, adică în colectivul viu și istoric. Neputând să se „piardă” în Dumnezeu sau în contemplația Firii — au vrut să se piardă în substanța vie și organizată a colectivului.

Mulți au făcut acest gest din instinct profund al ființei lor — instinct care-i apăra de „ratare”, de sterilitate. Alții au făcut gestul de *sympathia* din disperare. O bună parte dintre tinerii care încercaseră să se realizeze în multiplele domenii ale gândului și ale artei, și care s'au întors nemulțumiți sau zdrobiți de munca aleasă a creației personale — au căutat realizarea lor totală și desăvârșită în acțiunea colectivă, *istorică* (greșit sau abuziv numită „luptă politică”).

Aceeași sete pentru un om profund și viu, pentru un om creator și responsabil — îi domină. Foarte puțini s'au menținut pe linia *soteriei*. Majoritatea și-au găsit sensul existenței și au încercat să realizeze acel om nou și fertil după care e însetată epoca noastră — în *sympathia*, în abandonarea totală în *istorie*.

Nu este vorba, deci, de un primat al istoriei. Pentru că, dacă lupta e autentică și creatoare, ea nu poate duce numai la o bună întocmire a statului — ci și la o nouă epocă în istoria României, la realizarea destinului neamului nostru, la un om nou românesc. Și toate acestea nu sunt obiective politice — ci misiune istorică, viziune spirituală. Realizabilă nu numai prin lupta politică — ci înainte de toate printr'o nouă luminare a ființei românești, prin organizarea unei „conștiințe civile” în locul vechii și importantei „conștiințe politice”.

Cea mai bună verificare a acestor observații — este „succesul” de care se bucură astăzi cuvintele „istorie” și „destin istoric”. Chiar vechile partide electorale au simțit nevoia să-și abandoneze unele lozinci politice și să le înlocuiască prin lozinci noi, „istorice”. Semnul acesta nu ne înșală niciodată. Când profesioniștii sau organizațiile îmbătrânite împrumută idei, scheme și lexic de la adversarii lor tineri — înseamnă că nu mai pot domina „opinia publică”, și, ceea ce e mai grav, nu mai pot canaliza elanurile creatoare ale națiunii.

Asistăm astăzi, la un fenomen cu considerabile consecințe pentru ființa românească (dacă se va realiza până la capăt). Asistăm la disoluția obiectivelor politice (partide, legi, administrație, afacerism, ambiție etc.) — și înlocuirea lor cu obiective „istorice” (un om nou, o altă Românie, o altă libertate). România veche a trăit sub semnul politicianismului (căci în fond, noi nu am avut decât doctrine politice — dar practicile au fost întotdeauna politicianiste). România nouă vrea să trăiască sub semnul istoriei, adică al unui destin spiritual. Rădăcinile acestei fundamentale orientări stau însă mult mai adânc înfipte. Ele se găsesc într'o mare sete lăuntrică de „mântuire”, de „sens al existenței” — și într'o mare groază de ratare și sterilitate. Această sete și această groază, care se întâlneau altădată atât de rar în masele alfabetice românești — caracterizează toate clasele de tineri de la război încoace. A fi simțit numai atât — și încă este un pas uriaș înainte.

26 Aprilie 1936

"GENERAȚIA ÎN PULBERE" 303

Am citit acum câteva săptămâni, un prea deznădăjduit articol intitulat: "Generația în pulbere...", îl semna d. Zaharia Stancu, poet și gazetar. D. Zaharia Stancu se întristează prea repede. "Generația" noastră, a celor care împlinim treizeci de ani, de abia începe să-și cucerească pozițiile. Nu e deloc vina ei dacă aceste poziții sunt dincolo de zarea cafenelei sau a biroului de informații literare. Criticile împotriva "tinerei generații" cunosc, de la o vreme, un strălucit succes de presă. E foarte amuzant, și uneori e chiar folositor să ataci "generația tânără" pentru tot ce a făcut sau nu a făcut ea. În fond această "generație" este acum destul de ocupată cu treburile ei ca să mai citească obiecțiile care i se aduc. Poarta a rămas deschisă - și împotriva acestei porți deschise se pot porni oricând strălucitoare expediții polemice; nu răspunde nimeni. Mai este astăzi cineva atât de naiv ca să creadă că se poate restabili, în țara românească, un adevăr prin discuție? Mai are astăzi cineva destul timp liber ca să discute realitatea unui fapt care, peste zece ani, va fi unanim recunoscut? M'au amuzat și pe mine expedițiile acestea împotriva porților deschise. Mi s'au părut prea puerile, sau prea josnice, ca să merite un răspuns. D. Zaharia Stancu, însă, se arată prea sincer întristat de soarta generației noastre. Făcând un calcul pe care eu, cu toată bunăvoința nu pot reconstitui - d-sa constată că zece ani au

fost de ajuns ca praf și pulbere să se aleagă de generația noastră, intrată atât de solemn în arenă în anul 1926. Oare să fie chiar atât de grav? Să încercăm o mică socoteală. Este vorba, firește, de creațiile culturale ale "generației", de fertilitatea ei spirituală. Căci de misiunea istorică a acestei generații, de efortul ei colectiv - nu poate fi, încă, vorba. Vom vedea peste zece - cinsprezece ani în ce măsură a fost realizată această misiune istorică a tineretului românesc de astăzi. Până atunci, să rămânem - ca și d. Zaharia Stancu - în zona creațiilor spirituale și culturale. Să vedem dacă ne bântuie într'adevăr această tragică sterilitate care întristează atât de mult pe d. Zaharia Stancu. Prima obiecție care ni s'a adus, nouă tuturor, prin 1926 - a fost că "nu suntem serioși". Că "nu creăm", adică, nimic. Că nu putem da dovadă de efort științific. Era, cum vedeți, o obiecție piezișă; pentru că nu pe temei de "efort științific" și "seriozitate" se purta, atunci, discuția între tineri și bătrâni. Conflictul pornise de pe poziții spirituale: era vorba de un "sens al existenței", de o concepție a libertății spirituale, de o nouă valoare dată omului. Tinerii vorbeau de un "om nou" - și criticii lor le cereau eforturi științifice. Am primit lupta și pe acest teren pe care nu l-am ales noi. Și iată, astăzi, după numai zece ani, putem numi în rândurile noastre trei matematicieni cu renume universal; citiți bine, cu renume universal. Este drept, acești matematicieni - d-nii Grigore Moisil, Țițeica și Teodorescu - nu frecventează cafenelele și nu dau interviuri ca să-i cunoască lumea. Ei publică, însă, lucrări care se discută la Sorbona și asupra cărora se dau teze de doctorat în matematici în capitalele europene. Elev al lui Heisenberg, d. Țițeica a izbutit să depășească chiar gloria, bine meritată, pe care și-o creaseră matematicienii români în străinătate. Profesor universitar la 30 de ani, d. Grigore Moisil a făcut destule descoperiri ca să justifice o promoție întregă de matematicieni. Asupra lucrărilor sale, cum am spus, se trec teze de doctorat... Aș vrea să mi se spună o singură ramură științifică, în care camarazii noștri de vârstă să nu-și fi dovedit capacități creatoare. Pe d. Șaba Ștefănescu, specializat în fizică și fizică matematică, d. Zaharia Stancu nu are de unde să-l cunoască; nici pe d. Radu Codreanu, care lucrează de zece ani în laboratoarele zoologice din Franța și America. Dar pe d. Constantin Noica, fără îndoială că-l cunoaște. Este un gânditor și un erudit, căruia nu știu pe cine să-i opun din generația care ne-a precedat. Constantin Noica a publicat două volume de clasici ai filosofiei, comentări, un volum de gândire, și are sub tipar încă două volume de studii filosofice. Și-a trecut "probele", cu o conștiinciozitate de care n'au prea dat dovadă înaintașii noștri. Emil Cioran - pentru cine cunoaște filosofie - este o apariție fenomenală în cultura românească. Tot de camarazi de vârstă ai d-lui Zaharia Stancu e scoasă revista "Rânduiala" și "Ideea Românească". Un alt grup de tineri - în frunte cu d-nii Traian Herseni și H. H. Stahl - au creat și au aplicat o metodă sociologică pe care, deocamdată, o apreciază savanții străini. Să sperăm că va fi într'o zi cunoscută și în țara românească. Acele "realități românești" iubite de d. Zaharia Stancu, sunt mai bine cunoscute de d. Stahl și colaboratorii săi, decât de toată armata de patrioți români de pe străzile Capitalei. Va să zică, nu este încă atât de grav cu "generația". Capacitate de muncă, inteligență, puteri creatoare, originalitate - camarazii noștri au dovedit că au în toate ramurile de activitate unde au început să lucreze. Un Alexandru Elian - bizantinolog și filosof - nu prea se naște des la noi în țară. Dacă aș încerca să înșir măcar numele proeminente ale tinerilor care au creat în filologie, istorie, arheologie, istoria literară aș depăși cu mult limitele unui articol. De altfel, nu intenționez să fac un bilanț al activității științifice, filosofice și istorice a tinerei generații. Vreau numai să amintesc că în absolut toate ramurile de activitate, camarazii noștri de vârstă au dat dovadă de puteri creatoare; nu de simplă erudiție, ci

de puteri creatoare. Nu înțeleg deloc cum poate fi numită sterilă și pulverizată o generație care a primenit toate disciplinele, a demascat improvizația și semidoctismul înaintașilor, a făcut lucrări care, calitativ, sunt incontestabil superioare creațiilor înaintașilor... Deci, prima obiecție - incapacitate de efort și de creație științifică - nu rezistă criticii. Poate că d. Zaharia Stancu se gândește la creația literară, atunci când vorbește de o generație în pulbere. Deși e prematur de a da un verdict, mi se pare totuși improbabil ca o generație care în zece ani, a dat pe un Anton Holban, Ion Călugăru, Sergiu Dan, Mihail Sebastian, Lucia Demetrius, Dan Petrașincu, Dan Botta, Virgil Gheorghiu, Ercul Gulian, Ion Biberi și alții, tot atât de buni - mi se pare improbabil ca o asemenea generație să fie numită sterilă. Să nu uităm că de abia de câțiva ani se publică "tineri scriitori". Să nu uităm, mai ales, că acești tineri scriitori au introdus o altă viziune literară; au primenit tehnica literară, au rupt hotarele strâmte în care se sufoca epica românească, au modificat structura morală a "omului" din cărțile lor. Când într'un singur sezon literar apar întâmplări din irealitatea imediată, Copilăria unui netrebnic și Tinerețe - oare se mai poate vorbi de o generație în pulbere? Dar, în afară de scrisul literar propriu-zis, își dă cineva seama de revoluția mentală pe care acești tineri au provocat-o în cercul celor 3-4 000 de cititori care contează? Își dă cineva seama că, de zece ani încoace, "scriitorul" nu mai e prin definiție un semidoct cititor de romane franțuzești - ci a ajuns un om preocupat de realități spirituale, un om care se informează, citește în câteva limbi, are probleme morale și metafizice? Înțelege cineva "revoluția" făcută de acest tineret blestemat să scrie în toate redacțiile - dar introducând în toate redacțiile curajul de a publica articole filosofice, de a sili cititorul să-l urmărească și atunci când nu-i vorbește despre tabla înmulțirii și ultimul parlament românesc? Revoluția aceasta, d. Zaharia Stancu o știe tot atât de bine ca și mine au făcut-o tinerii generației în pulbere. De zece ani, s'au discutat cu pasiune câteva probleme: ortodoxia, autenticitatea, neorealismul, primatul spiritualului, primatul colectivului, omul nou, libertatea civilă și libertate interioară, românismul etc. Amintiți-vă cine a provocat, cine a alimentat, cine a urmărit aceste discuții - care nu sunt întru nimic inferioare problemelor discutate de generațiile precedente (artă pentru artă, artă țărănească etc). Veți întâlni, pretutindeni, tinerii. Dacă astăzi se poate tipări și vinde un volum de eseuri și de filosofie - minunea se datorește faptului că de zece ani periodicele noastre primesc și promovează eseurile și articolele filosofice, în 1926 s'au vândut 300 de exemplare din volumul de eseuri al lui Paul Zarifopol. În 1935, un volum de eseuri semnat de un tânăr, s'a vândut în 1500 de exemplare. Acest fapt se numește o revoluție într'o cultură mică. D. Zaharia Stancu preferă să-i spună sterilitate, pulbere... Mi se pare că în întristatul său articol, d. Zaharia Stancu menționează și cazul unui regizor ratat. Acest regizor ratat nu este altul decât d. Haig Acterian. Tânăr cu multe trepte deasupra camarazilor săi de meserie. Tânăr care are ghinionul să fie talentat, zelos, cinstit, inspirat și erudit; care a izbutit să câștige dragostea și admirația unui Reinhardt și Gordon Craig; care a avut inspirația nefericită să monteze Călătoria din urmă, ridicându-și împotriva toată turpitudinea, toată furia de reptile, toată tehnica lichelismului care bântuie astăzi lumea teatrală bucureșteană. Este drept, d. Haig Acterian a fost imprudent. În loc să lucreze cu Reinhardt și Gordon Craig, trebuia să pupe mâna domnului Popescu de la Teatrul Național. Ar fi ajuns de mult regizor. Astăzi stă în pulbere. Cum stăm toți, de altfel, iubite d-le Stancu, toți aceia care n'au pupat mâna Popeștilor. Dar este o pulbere de care nu ne este rușine...

MAI MULTE FELURI DE NAȚIONALIȘTI 304

Nimic nu ne îndreptățește să credem că, dacă Eminescu ar fi trăit astăzi, ar fi întâmpinat mai puține greutăți în zonele oficiale și ar fi izbutit să-și impună marea sa spiritualitate elitelor României întregite. Dimpotrivă, totul ne face să credem că - dacă mi se îngăduie termenul - "cariera" lui Eminescu ar fi fost și mai spinoasă. Asprul său fanatism naționalist i-ar fi închis multe porți. Intransigența sa politică ar fi atras asupra-i renumele de "huligan". Mihai Eminescu ar fi fost considerat astăzi "hitlerist" și "fascist". Împotriva oricăruia dintre articolele sale politice, d. Tudor Teodorescu-Braniște ar fi scris savuroase replici la "Adevărul" sau "Cuvântul liber" - și Mihai Eminescu ar fi fost scos în slujba nemților sau în simbria burgheziei române. De altfel, nici mitul lui Eminescu n'ar fi fost posibil astăzi. Antisemitismul și naționalismul său feroce ar fi stârnit împotriva-i o cohortă de critici și de moraliști, care, în cel mai bun caz, i-ar fi vorbit despre obligațiile României față de minorități, despre umanitarism și alianța noastră cu Franța etc. Acest mare "huligan", acest poet care a folosit o singură dată blestemul - împotriva celor care "au îndrăgit străinii" - ar fi fost astăzi copleșit de injurii, de calomnii, de intrigi. Marele noroc al lui Mihai Eminescu a fost că s'a născut încă destul de devreme; s'a născut într'un timp când nu era o crimă împotriva statului să predici cel mai îndârjit românism; într'un timp când nu se făceau reclamații la Paris.

Nici unul, dar absolut nici unul dintre marii creatori spirituali ai neamului nostru, nu ar fi scăpat, astăzi, de cele mai violente injurii. Ce-ar fi fost oare altceva Mihail Kogălniceanu decât un barbar? Ce-ar fi fost Vasile Conta decât un "hitlerist" inconștient, care surpă temeliile statului nostru? Ce-ar fi fost Bogdan Petriceicu Hașdeu dacă nu cel mai de pe urmă "huligan"?!... Lucrurile sunt mult mai triste decât par la prima vedere. Căci, dacă scrisul unui Mihai Eminescu ar fi fost astăzi cenzurat, dacă gazeta la care ar colabora el ar fi suspendată - asta nu înseamnă că "naționalismul" nu ar fi reprezentat în presa cotidiană. S'ar găsi oricând o duzină de gazetari mediocri care să spună, mediocru, adevărurile pe care le-ar fi scris strălucit Mihai Eminescu. Sunt sigur că un Tocilescu sau un T. P. Rădulescu ar fi putut scrie astăzi - în timp ce un Bogdan Petriceicu Hașdeu ar avea ziarul său suspendat.

Nu vi se pare semnificativ faptul că, astăzi, când o duzină de pene "naționaliste" sunt lăsate libere - singurul om care n'are dreptul să scrie în Țara Românească este profesorul Nae Ionescu? Nu vi se pare ciudat că foarte multă lume face "revoluție națională", iar singurul ziar revoluționar și naționalist pe care l-a avut România de după război, "Cuvântul" este suspendat de aproape trei ani?!...

Lucrurile sunt grave nu numai pentru că naționalismul este astăzi calomniat - ci mai ales pentru că adevărații cugetători și luptători naționaliști sunt puși în imposibilitatea de a acționa, în timp ce "naționaliștii" de mâna a doua și de mâna a douăsprezecea sunt lăsați liberi. Nu cred că acesta e destinul naționalismului românesc: să triumfe prin oameni de duzină. Nu cred că neamul nostru are ceva de câștigat după urma unei asemenea victorii, datorate unor asemenea naționaliști. Este drept că doctrina pe care o propagă orice naționalist este tot atât de binevenită - pentru că, cel puțin, păstrează viu un crez necesar, o dogmă. Dar, un asemenea crez este o problemă personală sau politică. Istoria nu se face cu asemenea oameni. Istoria nu se face cu un Grigore Tocilescu - naționalist bine intenționat, dar mediocru - ci cu un Bogdan Petriceicu Hașdeu. Din punct de vedere politic, poate fi egal dacă

un articol e semnat Tocilescu sau Hașdeu. Din punct de vedere istoric - diferența este enormă. De o parte, mediocritatea sterilă și vociferantă. De cealaltă parte geniul creator, viziunea profetică a destinului neamului românesc...

Ceea ce interesează acum nu mai e politicul - ci istoricul. Nu ne interesează victoria unei grupări politice - ci reintegrarea României pe liniile sale istorice. Este cu atât mai tristă, așadar, abaterea unui fapt istoric și fărâmițarea lui în incidente politice, în asemenea incidente se amestecă, întotdeauna, tot felul de oameni. Lupta politică este, astăzi, un lucru lipsit de semnificație. Nu mai are semnificație decât luptele istorice. În acești "ani hotărâtori" singurele probleme care trebuie să ne preocupe sunt problemele istorice: o Românie unită și puternică, exaltarea spiritului ofensiv, crearea unui om nou, a unui om cu destin.

Un asemenea om nou nu are nimic de învățat de la naționalismul politic. El nu poate învăța decât de la un naționalism istoric, de la sufletul și voința de putere a câtorva inspirați. Proza politică a unui T. P. Rădulescu poate fi bună pentru exaltarea câtorva oameni cumsecade. Proza unui Eminescu și a unui Hașdeu poate pregăti omul nou, un român liber, fără complexe de inferioritate.

E timpul să ne întrebăm dacă ne șade bine să alegem întotdeauna porțile din dos ale istoriei. Dacă e frumos să amestecăm și aici politica. Dacă, oare, destinul României moderne este să cenzureze pe Hașdeu și să lăsăm să vocifereze Grigore Tocilescu...

MIRACOLUL DIN ROMÂNIA MARE 305

Ce lucruri miraculoase se petrec în România, sub ochii noștri! Din an în an mai miraculoase, și noi nici nu le băgăm de seamă. Ați observat, bunăoară, că la Episcopia Bihorului, punct de frontieră între Ungaria și România, hamalii intră în compartimente vorbind ungurește? Ați observat ce ușor te înțelegeți în ungurește cu tot „personalul de serviciu” de la frontieră? Parcă nici n’ai trece dintr’o țară într’alta.

S’au schimbat numai chipiurile și steagurile. Încolo, aceeași atmosferă ungurească. Oamenii se pleacă pe ferestre și strigă hamalii pe ungurește. Hamalii intră în compartimente, și ți se adresează în ungurește. Nu strică să știi și câteva cuvinte românești; pentru vameși, și pentru sergentul din gară. Dar nu e deloc obligatoriu. Se găsesc destui care să-ți vorbească direct în ungurește.

Ai ajuns la Oradea Mare. Ce miraculoasă este această cetate, cu ce siguranță se părăginește gara, cum se jupoaie și se murdărește fiecare părticică din tot ce am cucerit noi cu-atâta jertfă și atât noroc! Oradea Mare a rămas ca în 1916: o gară ungurească. Nici un decor românesc, nici un ornament cu gust făcut. O lăsăm să se părăginească, atât.

Poate că șefii noștri politici așteaptă să se macine cu desăvârșire, să se năruie cărămidă cu cărămidă — și apoi să clădească o gară nouă și, să nădăjduim, românească. Expresul de Paris stă vreo șapte minute în Oradea Mare. Nu s’ar putea modifica orarul? Nu s’ar putea ca toate trenurile ce vin de la frontieră să treacă prin Oradea în timpul nopții, sau să nu oprească, în timpul zilei, decât un minut? Și dacă te întreabă cineva, vreun străin, vecin de compartiment: „Ce a fost asta?” — să-i poți răspunde senin: „O haltă fără nici o importanță.”

Mai greu va fi, fără îndoială, la Brașov. Aici trenul are poruncă să-și încetinească mersul cu mult înainte de-a ajunge în gară. Și ce larg sunt deschise ferestrele vagoanelor! Nu-ți scapă nici un amănunt. De altfel, ar putea să-ți scape frumusețe de ruine, acele magnifice curți încărcate cu fiare vechi și căruțe stricate, acele pitorești începuturi de baltă, în care apa stătută, petrolul și excrementele se descompun glorios laolaltă? Dar praful Brașovului? Dar acei străini cetățeni români în zdrențe, cetățeni numiți țărani cu o criminală ironie, ca și când noi n'am ști că țărani cresc ca brazii în mijlocul naturii?!

Ce spuneți dumneavoastră când vă aflați în tovărășia străinilor, într'un compartiment de tren, și sunteți invitați la asemenea spectacole? Ce puteți spune? La început, la frontieră, spui că hamalii zdrențăroși nu sunt români, ci țigani; că Oradea Mare e o haltă; că satele îngropate în pământ sunt bordeie rămase de la manevră. Minți cu inima ușoară, din patriotism. Dacă ai humor, poți spune că Brașovul a trecut recent printr'un cutremur. Dar, mai departe, nu mai poți scorni nimic. Nu mai vorbesc de voluptatea cu care toate orașele și orașelele își așază bordeiele, privățile, molozul, fiarele vechi și balega de-a lungul căii ferate. Nu știu dacă linia ferată a fost dinadins așezată între băltoace și văgăuni cu gunoi — sau dacă a fost înfrumusețată în cursul timpului și cu concursul mai multor generații. Am umblat însă destul prin țară în ultimul an, și m'am putut convinge că toate orașele românești au aceeași deviză: „dezgustă și sperie pe om din tren, ca să-l poți încânta pe Strada Mare!" Nu pot spune că această monstruoasă ofensivă a stârvului și bălegarului nu dă rezultatele tactice așteptate. Rămâi împietrit la fereastră, și dacă nu ai iubite sau rude care să te aștepte în gara provincială, dacă nu te emoționează plopii sau mușcatele din melancolica ta adolescență — atunci începe să-ți fie frică de norii care se adună amenințători asupra acestei țări fără noroc.

Domnilor profesori secundari de provincie, aveți atâția copii pe mână, atâtea energii care ar putea face minuni! De ce nu cereți voie stăpânirii să lucrați laolaltă cu băieții de liceu, să curățați măcar fâșia de pământ pe unde trece trenul, să smulgeți bălăriile și spinii, și să semănați trifoi pe locurile unde acum zac stârvurile de șobolani și țucalele ruginite? De ce-și fac cercetașii case în munți, în loc să lupte cu murdăria care amenință să înece orașele?

Ați numărat vreodată privățile așezate lângă calea ferată în cele mai aristocratice „stațiuni climaterice" de pe valea Prahovei? Nu există oare nici un primar care să oblige pe oamenii aceia să-și modifice planul caselor? Nu există nicăieri o ceată de nebuni care să dea foc colibelor și bălegarului în fața cărora se opresc toate trenurile accelerate?

De câțiva ani, ni se spune că România e o țară săracă. Nu atât de săracă, în orice caz, ca Ungaria. Și nu-ți plesnește obrazul de rușine privind bijuteria aceea fără pereche, care e Budapesta? Vecinii noștri, săraci și răi, au avut măcar atâta minte încât să nu-și arate sărăcia și murdăria. La gara ungară, te întâmpină un ofițer îmbrăcat ca la operetă, și vameși, și hamali cuviincios îmbrăcați, îți dai prea bine seama că e numai o „propagandă", dar îți dai în același timp seama cât de eficientă este o asemenea propagandă. Te simți într'o țară europeană. Ajuns la frontiera română, încearcă de întrebă pe un străin cam în ce țară se simte. Dacă să nu fi văzut silozurile de bălegar și cadavrele care încep la frontieră și se termină în mahalalele Bucureștiului. Ce frumoasă este Budapesta, când te apropii cu trenul! Și ce miraculos apare Bucureștiul, cu kilometrii săi pătrați acoperiți cu moloz, gunoi și români ca brazii!

Cobori în orașul tău, după o asemenea infernală călătorie, deprimat. Te uiți în dreapta, te uiți în stânga, sigur că vei întâlni sute de oameni înfricoșați de semnele acestea lugubre. Nu se poate să nu-și dea nimeni seama că ceea ce se întâmplă este grav, este foarte grav; că hamalii aceia zdrențăroși care vorbesc ungurește, și gările acelea triste din provinciile cucerite cu atâta sânge, sînt semnalele unei prăbușiri la care îți este groază să te gîndești! Și cu toate acestea, se poate.

Te întorci în orașul tău, și te convingi repede că românii au rămas tot cu șapte inimi în pieptul lor de aramă. Mănîncă mititei, beau șprițuri la gheață, și discută politică mare. Căci se întâmplă lucruri importante în Spania, în Franța și Germania...

20 Septembrie 1936

PROFESORUL NAE IONESCU 306

Începînd din anul 1922, studențimea bucureșteană trăiește sub influența spirituală a profesorului Nae Ionescu. Influență care se exercită și dincolo de zidurile Facultății de Litere — la început prin cursurile la care participau foarte mulți studenți de la Teologie și Științe, apoi prin A.S.C.R., mai târziu prin articolele din ziarul „Cuvîntul”, iar acum în urmă prin cursul de logica colectivelor. Nu avem a ne ocupa aici de răsunetul pe care l-a avut și de rezistențele pe care le-a întâmpinat gîndirea și acțiunea profesorului Nae Ionescu, în viața civilă a României moderne. Paginile de față sunt închinare numai profesorului, omului care a condus de pe catedră, timp de cincisprezece ani, orientarea spirituală a tineretului. Este însă ușor de ghicit — și tot așa de ușor de verificat — cât de mult datorește *profilul* actual al României, *prezenței* profesorului Nae Ionescu. Critica anumitor forme economice și politice românești intrate în descompunere — critica exercitată de profesorul Nae Ionescu zece ani în urmă — este astăzi verificată de o serie întreagă de fapte, și acceptată de un număr impresionant de tehnicieni și oameni politici. Formele noi, de viață economică și civilă, pentru care militează profesorul Nae Ionescu — încep a fi presimțite și dorite de mase compacte, dinamice, românești. Fără a fi popular, Nae Ionescu a câștigat întotdeauna de partea sa elementele dinamice, creatoare, eroice. Structura influenței sale se recunoaște în toate planurile în care s'a exercitat, oricât ar fi ele de diverse.

Nae Ionescu

N. IORGA, PÂRVAN, NAE IONESCU

În viața universitară, profesorul Nae Ionescu se situează de la început ca un urmaș direct al lui Nicolae Iorga, și se recunoaște ca unul din elevii săi cei mai „puri”: crescuți adică în *realismul istoric*, fenomen românesc dinamizat de N. Iorga. Cronologic, Nae Ionescu apare totuși ca un „moștenitor” al lui Vasile Pârvan.

Căci, de la 1926 încoace el are în fața sa o masă de studenți care crescuseră sub magia lui Pârvan și care nu-și mai găseau acum nici un sprijin viu, nici un maestru spiritual. O generație de studenți nu se apropie întotdeauna de profesorul cel mai erudit sau de pedagogul cel mai eficace. Studenții nu caută la Universitate numai o bună și precisă învățătură. Caută, mai ales, o metodă de viață și de gîndire; un

maestru spiritual, adică un om destul de sincer ca să nu șovăie lămurindu-le zădărnicia științelor omenești, și destul de viu ca să nu piară el însuși copleșit de conștiința acestei zădărnicii. Nu este deloc întâmplător că cei trei profesori care au condus generațiile de studenți de la 1900 încolo — Nicolae Iorga, Vasile Pârvan, Nae Ionescu — au mărturisit toți trei o *conștiință tragică* a existenței, și au găsit totuși un sens *eroic* acestei existențe, care trebuie acceptată și rodită. Nu este întâmplător că tocmai în jurul acestor trei dascăli s’au adunat tinerii. Fiecare din ei a mărturisit un aspect al conștiinței tragice. Nicolae Iorga, el, muncitorul — a vorbit despre blestemul muncii, despre durerea nesfârșită a omului silit să lucreze neîncetat, ca să țină lumea vie și rodnică. Vasile Pârvan, el, solitarul — a vorbit despre blestemul singurătății. Nae Ionescu n’a tănuțit ascultătorilor, nici unul dintre paradoxele, blestemele și dramele conștiinței umane. Și cu toate acestea, în lecțiile și conferințele acestor trei mari învățători ai neamului nostru — au aflat generații întregi de studenți adevărata lor hrană spirituală, și fundamentarea teoretică a unei vieți autentice și creatoare. Este una din caracteristicile culturii românești moderne această conștiință tragică a existenței (Eminescu-Hașdeu-Iorga-Pârvan-Nae Ionescu) conștiință care nu se neagă pe sine, totuși, în disperare sau scepticism. Toți acești creatori de valori românești au acceptat condiția umană, au muncit, și au intervenit în istoria neamului românesc, aducând în scrisul și vorba lor o extraordinară capacitate de nădejde. Nimeni n’a văzut mai glorioasă soarta neamului românesc decât acești „tragici”.

SOCRATISM

Situarea lui Nae Ionescu, în viața Universității bucureștene, ca elev al lui Nicolae Iorga și ca moștenitor spiritual al lui Vasile Pârvan — nu e lipsită de o anume semnificație istorică. După momentul profetic și dionisiac al lui Nicolae Iorga, și după momentul metafizic și apolinic al lui Vasile Pârvan — funcțiunea socratică pe care o exercită profesorul Nae Ionescu încă din primele sale cursuri, își capătă o valoare foarte precisă în evoluția culturii românești. Într’adevăr, Nae Ionescu se mărturisește de la început ca un tip socratic: împotriva oratoriei, împotriva profetismului, împotriva unei metafizici exterioare. El readuce metafizica la punctul ei inițial: cunoașterea de sine. De la prima sa lecție de metafizică — problema *finței* va rămâne centrul de preocupări teoretice al profesorului Nae Ionescu. Structură anti-oratorică, el introduce în Universitate tehnica socratică — a lecțiilor familiale, calde, dramatice. Creează repede un stil, pe care îl imită studenții: vorbire directă, fraze scurte, exemple frivole. Elev al lui N. Iorga și continuator al lui Pârvan — profesorul Nae Ionescu se deosebește totuși hotărât de acești doi mari învățători. Ironic în loc să fie profetic, familiar în loc să fie solemn — Nae Ionescu nu domină ca un oracol, nici nu emoționează ca o Pytie. Vorba lui cucerește — și gândirea lui tulbură.

Cea dintâi etapă, și cea mai fascinantă, din influența pe care profesorul Nae Ionescu a exercitat-o asupra studențimii — a fost această tehnică a *neliniștirii*. Unii au și văzut în ea o mare „primejdie teoretică”. Serii întregi de studenți au fost învățați sistematic cum să *nu creadă* în cărți, în teorii generale, în dogme. Dimpotrivă, paradoxul și aventura erau încurajate; deznădejdea și exasperarea erau privite cu simpatie; sinceritatea era promovată pretutindeni. La Universitate, pe stradă, în redacția „Cuvântului” — profesorul Nae Ionescu păstra totdeauna ochiul viu asupra tânărului care se apropia de el, nelămurit, neliniștit, disperat. Nu respingea decât

două categorii de tineri: pe cei nesinceri, și pe cei înțelepți. A manifestat întodeauna panică sau prudentă față de tinerii care își aveau sistemul lor de filosofie la 19 ani. O vorbă care o spunea adesea, era aceasta: „Ca să poți nădăjdui că vei înțelege ceva în viață, trebuie să-ți dai seama 7 ani că nu înțelegi nimic”. Momentul spiritual — pe care l-a formulat, dacă nu chiar l-a creat Nae Ionescu — cerea o ieșire din formule, din cărți și, din lucruri *învățate*. Războiul pusese din nou problema omului — a libertății și mântuirii lui. În România întregită, această problemă se încadra în acea gravă și surdă luptă de regăsire a sufletului românesc, autentic. Nicolae Iorga luminase cel dintâi, această intuiție fundamentală a unor virtuți românești, prin care există istoria neamului nostru, și fără de care creația e mincinoasă și viața zădărnice. Vasile Pârvan căutase mai departe, în proto-istoria thracă, izvorul unor virtuți mai eroice și mai universale. Momentul spiritual pe care îl alimentează neconținut lectiile și articolele profesorului Nae Ionescu — aparține unui alt ciclu. Se cere, înainte de toate, o totală sinceritate față de sine și față de ai tăi. Nu știi decât ceea ce *trăiești tu*; nu rodești decât în măsura în care te descoperi pe tine. Orice drum e bun, dacă duce în inima ființei tale, dar mai ales drumurile subterane, marile experiențe organice, riscurile, aventura. Un singur lucru e esențial: să rămâi *tu*, să fii autentic, să nu-ți trădezi ființa spirituală.

FIINȚA ROMÂNEASCĂ

Socratismul profesorului Nae Ionescu se integrează, astfel de minune momentului spiritual 1922—1930. Tot ce a dezbătut „generația tânără” în această vreme — „experiența”, „aventura”, „ortodoxia”, „autenticitatea”, „trăirea” — își găsește rădăcinile în ideile profesorului Nae Ionescu. Sufletul românesc nu se putea găsi pe sine fără drame, fără eșuări, fără „experiențe”. Nu te puteai întâlni cu tine prin cărți, prin metode, prin ideile altuia. Ca să poți ajunge undeva, oriunde, trebuie înainte de toate să fii tu însuși, să fii autentic. În această dramatică și necesară luptă pentru autenticitate — fără de care nimic nu se poate crea — profesorul Nae Ionescu a jucat rolul de frunte. În timp ce alți cărturari și scriitori se grăbeau să „sistematizeze” — el își continua conversațiile, lecțiile, fragmentele.

Pe Nae Ionescu nu-l interesa decât un singur lucru: să fii tu însuși. Problema sufletului românesc este o problemă ontologică înainte de a fi una istorică. De aceea în lecțiile pe care le-a făcut studențimii — profesorul Nae Ionescu a stăruit 12 ani asupra problemei *ființei*, ca să poată trece, de-abia în ultimul timp la problema *ființei românești*. Nu putem vorbi despre ceea ce nu suntem încă. Nu putem dezbate *realitățile românești* — până ce nu întâlnim *realul*. Drumul către real — a fost ținta tuturor cursurilor profesorului Nae Ionescu. Și pentru că ținta aceasta fusese atacată profetic și „mistic” de către N. Iorga și Pârvan — Nae Ionescu și-a ales o altă metodă, metoda personală, socratică.

INFLUENȚA LUI NAE IONESCU

Nae Ionescu a refuzat multă vreme să publice cărți de filosofie, și e foarte probabil că va refuza și de aici înainte. S’au adus felurite și istețe explicații acestei ciudate singularizări. S’a spus, bunăoară, că lecțiile profesorului Nae Ionescu nu sunt „originale” și ca atare nu îndrăznește să le dea la tipar. Într’o cultură filosofică atât de „originală” ca a noastră, unde oricine poate face o carte de filosofie cu alte zece cărți înainte — refuzul acesta de a publica pare într’adevăr ciudat. Cursurile profesorului

Nae Ionescu sunt totuși litografiate în 16 mari volume, și nimeni nu e împiedicat să caute „influențe” și „lipsă de originalitate” în această rodnică activitate universitară. După câte știm, nimeni n'a făcut totuși până acum un asemenea examen. Profesorul Nae Ionescu a răspuns anticipat oricăror bănuieli, publicând stenograma cursurilor sale. Dar continuă să refuze publicarea lor în volum.

Este oare atât de greu de înțeles de ce? Tip socratic, Nae Ionescu nu crede într'o filosofie făcută de departe, prin cărți. Cursurile sale sunt litografiate numai pentru folosul aceluia care l-au auzit, care au stat de vorbă cu el; sunt scheme mnemonice, pentru orientarea într'o lungă conversație avută acum un an, sau acum cinci ani. Studenții care îi urmăresc lecțiile alcătuiesc laolaltă o mare comunitate de dragoste și gândire, și numai pentru această comunitate folosesc la ceva cursurile. Nae Ionescu, prin tot ce *este* și ce gândește el, nu poate invita lumea să dezbătă problemele ființei și ale gândirii, departe de el; și'ar trăda, altminteri, însăși structura sa socratică. Departe de el, departe adică de „gândirea care se naște”, cititorul e în primejdia să creadă prea repede, să accepte prea repede, să devină dogmatic, primind un adevăr *din afară*, întorcându-se, deci, la „presocratici”...

Dacă influența lui Nae Ionescu este atât de fertilă, dacă în loc de a face „elevi” el și-a făcut prieteni și colaboratori de toate vârstele — miracolul se datorește tocmai acestei tehnici socratice, care nu influențează automat, din afară, prin cuvânt scris, prin maieutică. De aceea se și explică de ce foștii „elevi” ai lui Nae Ionescu sunt atât de personali, atât de rotunjiți sufletește, chiar atât de deosebiți între ei. Toți au câteva note comune: realiști, antioratorici, antidemocratici. Dar ce deosebire între un Mircea Vulcănescu, bunăoară, și un Emil Cioran; între un G. Racoveanu și Mihail Sebastian!...

În istoria culturii românești moderne, o singură mare personalitate a avut o influență asemănătoare asupra contemporanilor mai tineri. A fost Mihai Eminescu. În timp ce, însă, Eminescu a creat un curent de simțire și gândire eminesciană prin opera sa scrisă — Nae Ionescu exercită o influență socratică, de la om la om, de la suflet la suflet. De aceea, nu se mai repetă rigiditatea și idolatria vulgară a eminescienilor și eminescoizilor. Influența prin operă, prin *cărți* are marile ei primejdii — mai ales într'o cultură *tânără*, ca a noastră, lipsită de influențe paralele. Cartea, cât ar fi ea de bună, e numai o gândire moartă: ea exprimă un lucru care a fost viu într'un anumit ceas, față de anumite probleme, alături de anumiți oameni. O influență exercitată prin cărți riscă să creeze *tipuri* în serie; riscă mai ales, să se exercite la întâmplare. Poți înțelege cum vrei tu cartea unui om; dar dacă omul acela este permanent alături de tine, corectarea se face neconștient și nesimțit. Nae Ionescu este un autor foarte ciudat pentru țara românească: opera lui e vie, e alături de el, s'ar putea spune chiar că nu e încă desprinsă de el. Destinul său socratic îi domină și justifică toate gesturile; venit să învețe pe tineri drumul către ei înșiși, să-i învețe dragostea pentru trăirea interioară — Nae Ionescu nu se putea contrazice „publicând” cărți de filosofie, texte moarte pe care ei să gândească și pe care să și le însușească.

MOARTE SPIRITUALĂ, OPRIRE PE LOC...

Nu se putea contrazice — adică nu acceptă să moară. Într'o celebră lecție de deschidere a sa, Nae Ionescu a vorbit despre „sistemul” filosofic ca despre piatra de mormânt a filosofului. Omul care a înțeles și a justificat tot, care a izbutit să se împace cu lumea și cu Dumnezeu — nu mai are nimic de învățat de la viața. Viața nu-

i mai poate aduce nici o surpriză; nici un risc; nu mai e nici dramă, nici îndoială. El a intrat în moarte, fiind încă în viață. Căci viața este continuă rodire, continuă prefacere. Nu e vorba de o „evoluție” nesfârșită, și nici de bergsoniană curgere în lume. Prefacerea și ordinea în viață înseamnă înainte de toate certitudinea suferinței. Trăiesc, deci sufăr; sufăr, deci nădăjduiesc în mântuire, în odihna cerească. Drama omului are un rost: mântuirea lui. Și experiența suferinței îngăduie omului să nădăjduiască în mântuire. Numai moartea are dreptul să *oprească pe loc* neconținută curgere a durerii, experiența umană. Numai murind, omul își găsește liniștea. Dar e liniște plină de nădejdi, această trecere dincolo. Liniștea de aici, împăcarea cu totul și cu Dumnezeu *fiind încă în viață* — împăcarea aceea supremă pe care o aduce *sistemul* în filosofie — poate fi primejdioasă. Poate fi o ispitire a lui Dumnezeu.

Pentru că omul nu are dreptul, atât timp cât rămâne în condiția lui umană, să se liniștească pe deplin, să ajungă asemenea lui Dumnezeu.

Verwille doch ! „Oprește-te!” — aceasta este cea mai statornică poruncă, pe care Mephistopheles o adresează de mai multe ori lui Faust. Liniștirea filosofică, împăcarea cu lumea, este o ispită împotriva lui Dumnezeu. Oprirea pe loc, este o ispită împotriva vieții. Atât timp cât ești încă în viață, cât ești *viu* — nimic nu este pierdut. Orice rigiditate, orice împietrire, poate fi însă fatală. De aceea, groaza pe care o mărturisește Nae Ionescu față de orice fenomen de „moarte în viață, de oprire pe loc; fie el fenomen individual, trădat prin sterilitate fizică și spirituală, fie fenomen social, trădat prin descompunerea formelor de viață civilă care i se subsumează”. Nimeni în afară de Mihai Eminescu n’a scris cu atâta emoție și atâta severitate despre „moartea în viață”, despre blestemul nerodirii, ca Nae Ionescu. În lecțiile sale universitare, în articolele sale de la „Cuvântul”, fenomenul de sterilizare, de împietrire, apare întotdeauna ca un destin tragic, care nu lovește întotdeauna la nimereală. Cel care stă de partea vieții împotriva morții, de partea istoriei împotriva visului, își are rădăcinile ființei sale adânc înfipite în realitate, și trăiește sub semnul rodirii. „Organicul” înseamnă, pentru Nae Ionescu, nu numai a fi viu și creator — ci a fi integrat istoriei, comunității de dragoste din care faci parte, și prin aceasta, de a putea nădăjdui în mântuire. Problema mântuirii este o întrebare gravă, la care creștinul poate răspunde după multă gândire și experiență. Dar un lucru este sigur: că problema mântuirii începe *de la viață*, și se pune numai oamenilor vii...

ISTORIE — ȘI MÂNTUIRE

Vorbind de mântuire după ce am vorbit de „istorie”, am rămas tot în cadrul problematicii profesorului Nae Ionescu. Am văzut că două sunt chemările între care se zbate sufletul omului: *sympathia* și *soteria*; „simpatia”, apropierea, contopirea cu oamenii — și „mântuirea”, distanța de oameni, căutarea lui Dumnezeu, contopirea în Ființa divină. Pe de o parte, dragostea, istoria, drama; căci omul zadarnic se apropie de alt om, *singur*; zadarnic nădăjduiește că se va putea pierde pe sine și va putea trece în celălalt, prin actul dragostei. O dragoste între oameni, în numele lor, oprește viața pe loc — și în cele din urmă viața se răzbună. (De aici, taina căsătoriei — care unește sufletele în absolut, căci în viață faptele se consumă, oamenii se prefac neconținut). Pe de altă parte — *soteria*, adică ieșirea din istorie, umilirea vieții (valorile ei trec pe un plan secundar), încercarea omului de a deveni centrul preocupărilor sale, neglijând orice alt instinct în afară de instinctul perfecteii

supraviețuiri în viața mântuită de după moarte. (Au fost oameni care au osândit *soteria*, ca o preocupare „egoistă”; în India budhistă, așa-numiții *budhisatva* nu voiau să fie „mântuiți”, ca să nu părăsească lumea aceasta de durere și ignoranță, ca să poată ajuta mai departe pe oameni).

S’ar putea reduce toate eforturile de viață și de gândire ale profesorului Nae Ionescu, la aceste două fundamentale chemări: *sympathia* și *soteria*. Problematika aceasta, care e veche de când lumea, dar care a fost dramatic pusă pentru creștinătatea răsăriteană de către Origenes, și pentru lumea laică occidentală de către Goethe, în *Faust* — profesorul Nae Ionescu a făcut-o vie în conștiința generației al cărei învățător spiritual este. În anii când domina problema *ființei*, în aceiași ani Nae Ionescu dezbătea în fața studenților drama mântuirii. Ontologie-soteria — primat al spiritualului. Era momentul căutării cu orice preț al ființei, al realului, al vieții spirituale autentice. Problema mântuirii, adică autonomia și plinătatea ființei umane — trebuia să urmeze cu necesitate problemei ontologice. Ca să ajungi la *ființă*, Nae Ionescu te învăța să te întorci la marile tale sincerități organice, să accepți aventura, să nu fugi de deznădejde și neliniște. Ce început arzător și dramatic pentru o inteligență tânără, pentru un suflet nedesfăcut! Și cu toate acestea, adevăratele paradoxe și neliniști nu se iveau în calea tânărului decât când își pune și cealaltă problemă, a mântuirii. Aici se vedea și mai bine profunda creștinătate a gândirii profesorului Nae Ionescu.

Să vorbești despre creștinism și filosofie creștină în Universitate, era, prin 1921, o adevărată revoluție.

Să vorbești despre „mântuire”, „sfințenie”, „ortodoxism”, „erezie” — în cursuri de metafizică și logică, însemna să te abați de la o tradiție bine stabilită de idealism și pozitivism. Problemele de metafizică și filosofie religioasă fuseseră de mult excluse din preocupările universitare. Profesorul Nae Ionescu a pus cel dintâi — cu competență și originalitate — aceste probleme în centrul lecțiilor sale. Religia mai fusese menționată de pe catedra de Filosofie, fără îndoială. Dar fusese menționată ca o etapă de mult trecută a cunoașterii omenești, ca o „falsă sau imperfectă filosofie”. Vasile Pârvan, singur, a vorbit, despre istoria religiilor cu simpatie, căldură și înțelegere. Ca un adevărat precursor, profesorul Nae Ionescu nu s’a sfiit, însă, să-și deschidă cel dintâi curs universitar cu o lecție asupra dragostei. Au urmat, apoi, cursurile de Filosofia catolicismului, de Filosofia protestantismului, despre *Faust și problema mântuirii* etc. Mult mai târziu au aflat profesorii și gânditorii noștri că problemele religioase se puneau din nou omului, că pozitivismul și idealismul sunt poziții de mult depășite, că nu e deloc compromițător să crezi în Dumnezeu, că filosofia creștină domină din nou veacul al XX-lea. Când se va scrie istoria problemelor filosofiei românești, se va vedea că vreme de 15 ani de zile *noi am fost contemporani* Europei numai prin cursurile profesorului Nae Ionescu.

Este drept, numai profesorul Nae Ionescu își putea permite libertatea de a vorbi despre religie, creștinism, mistică și dogmatică de pe catedra de metafizică. Pentru că era, în același timp, un temut logician, și făcea cursuri de filosofia științei, și își trecuse teza de doctorat cu o problemă matematică. Solida sa pregătire științifică nu i-o putea contesta nimeni. Nu putea fi bănuț de patetism, de „misticism”, de dilentalism. Așa că lecțiile sale de filosofie a religiilor au fost privite cu neîncredere — dar în același timp cu timiditate.

Apărut în Universitate ca un revoluționar, Nae Ionescu nu și-a trădat misiunea, obligația pe care o avea față de elevii săi de a nu măslui realitatea, de a nu evita dificultățile, de a nu șovăi în fața adevărului. Revoluționar a fost, și a rămas

profesorul Nae Ionescu, chiar prin tulburătoarea lui sinceritate. Rareori un profesor își mărturisește în fața studenților săi limita înțelegerii și a cunoștințelor sale. Când e atât de ușor să trișezi, când e atât de încântător să improvizezi — Nae Ionescu își mărturisește cu tristețe tot ceea ce *încă nu înțelege*. Zarea acestei cunoașteri nelămurite încă — obsedează și farmecă pe studenți. Gândul care se rotunjește în fața lor, omul care se zbate în luptă cu un adevăr — invită mai mult la gândire decât orice filosofie completă și perfectă. Deși permanent nemulțumit de sine — profesorul Nae Ionescu a izbutit totuși să clădească cea dinții filosofie originală românească.

Nu un *sistem* de filosofie — ci o *filosofie*; adică o metodă de a cunoaște realitatea și o tehnică de a formula această cunoaștere...

Preocupat zece ani mai ales de *soteria* — Nae Ionescu simte din nou încotro se îndreaptă istoria, și în ultimii ani acordă o mai mare importanță *sympathiei*, omului în lume. De fapt, niciodată nu uitase această chemare a sufletului către comuniune, către „pierderea în altul”. În cursurile sale de metafizică, a vorbit adesea despre dragoste ca instrument de cunoaștere. Ori, ce este altceva dragostea decît cea mai perfectă formă a *sympathiei*? Iar în activitatea depusă la A.S.C.R., a dovedit că ortodoxia încearcă să unească aceste două mari drumuri spirituale — căci mântuirea, în concepția creștinătății răsăritene, se cucerește *înlăuntrul* comunității de dragoste, *laolaltă* cu ceilalți oameni. Atât de mult a fost pătruns profesorul Nae Ionescu de acest adevăr, încât uneori a vorbit de *apokathastasis*, de acea înfiorată nădejde a lui Origen, că oamenii nu se pot mântui decât *toți odată*...

ORTODOXIA — ȘI DESTINUL ROMÂNIEI

Prin ortodoxie, prin viața creștină — cu marile și ascunsele ei îndoieli — a ajuns din nou Nae Ionescu la istorie, la această mare comuniune de dragoste și destin care este neamul. Când spun „a ajuns din nou”, înțeleg: *a stăruit*, i-a acordat întâietatea preocupărilor sale. Pentru că, întotdeauna a fost viu în conștiința profesorului Nae Ionescu sentimentul tragic al existenței istorice, al participării la o anumită structură etnică și spirituală. În ultimii ani, însă, a fost preocupat mai ales de problemele istorice, adică de destinul neamului românesc, de marile sale linii de desfășurare și rodire. *A fi viu*, și *a rodi* — aceleași criterii care orientau problematica omului domină și istoria unui neam. Omul se verifică prin viața și capacitatea sa de rodire — și poate nădăjdui mântuirea prin sinceritatea sa față de sine. Tot așa, un neam supraviețuiește prin sinceritatea față de sine, prin curajul său de a se cunoaște așa *cum este*; prin autenticitate. Dominanțele gândirii lui Nae Ionescu sunt ușor de regăsit, în orice problemă pe care o dezbate. El rămâne, întotdeauna, *realist*, *organicist*, „*fatalist*”. (Ceea ce se numește „fatalismul” său este numai un excepțional instinct ontologic. Nae Ionescu știe că *ceea ce este* nu poate fi contestat prin dialectică, nici suprimat prin decrete). De aceea, atunci când își pune problema neamului românesc, el știe că acest neam nu există prin legi și tratate, ci prin sinceritatea lui față de propriul său destin, și prin capacitatea sa de rodire. Nu poți opri un neam din drumul firesc al istoriei sale; poți, cel mult, întârzia etapele de creștere, și această întârziere se plătește întotdeauna. Ceea ce se numește „politică” profesorului Nae Ionescu este numai un exercițiu practic al eternei probleme ontologice: a vedea ceea ce *este*, a prevedea destinul formelor istorice care se nasc, a formula legile realității în termeni accesibili tuturor, a da o mână de ajutor celor care nu văd. Omul nu creează nimic în istorie — această deznădăjduită și eroică lege o repetă neconținut profesorul Nae Ionescu. Omul nu e *creator*, în afară de

limitele ființei sale. Un om poate face copii — și încă în măsura în care participă la viață, adică la o realitate care îl precede și îl stăpânește. Dar un om nu poate face *legi* — legile există, în afara lui, în realitate, și el doar le vede și le formulează. Un om nu poate face istorie, căci istoria *se face*, sub semnul lui Dumnezeu sau al destinului, dar se face laolaltă de *toți oamenii*, cu morții care i-au precedat și cu viii care vor veni.

Este o lege deznădăjduită, aceasta. Dar este, înainte de toate, o lege creștină, antieuropeană (dacă ne referim la Europa care s'a organizat după Renaștere și Reformă). Nicăieri nu întâlnim atâta umilință a *omului singur*, a omului izolat, rupt din comunicitatea de dragoste; nicăieri orgoliul — care a dus pe om în păcatul luciferic, al ispitirii lui Dumnezeu, al *asemănării* cu Dumnezeu — nu e mai definitiv înfrânt ca în această concepție creștină. Drumul către *fință* începe printr'o mare căutare de sine, dar sfârșește dincolo de sine, în Dumnezeu (*soteria*) sau în istorie (*sympathia*). Autenticitatea, fără de care nimic nu e valabil, îți cere să fii *tu însuți* — dar realizînd-o, te recunoști *dincolo de tine* (dragostea, mistica, istoria). Caută-te pe tine însuți — cu sinceritate, cu îndrăzneală — și vei vedea că *tu ești* în altă parte decât în tine: te vei găsi sub umbra lui Dumnezeu, sau adânc îngropat alături de morții tăi. Fii sincer până la urmă, fii bărbat, nu te lăsa păcălit de iluzii, nu te lăsa — mai ales! — dus în ispită, și vei vedea că în puținătatea omului stă marea lui vrednicie, că în umilirea orgoliului lui se află nădejdea mântuirii sale. Viața omului e deznădăjduită, plină de primejdii, surpată de erori și întâmplări — dar atât timp cât e *viu și sincer*, omul se poate apropia de centrul ființei sale. Și dacă în viața individuală libertatea omului este numai libertatea lui de a păcătui, există încă un fel de libertate, spirituală: aceea de a te integra legilor, de a alege *istoria* (comuniunea de dragoste) în loc de a alege moartea (oprirea pe loc; împietrirea; luxuria)...

15 Noiembrie 1936

Ion Moța și Vasile Marin 307

Rareori se întâlnește în istoria unui neam o moarte atât de semnificativă ca moartea acestor doi fruntași legionari, căzuți pe frontul spaniol. În războiul civil din Spania - devenit repede un război între ideologii politice și interese economice extra-naționale - au murit, fără îndoială, sute de mii de oameni, de ambele părți; oameni și mai buni și mai răi, desperați sau mercenari, eroi sau asasini. E greu de crezut, totuși, că printre acele câteva sute de mii de morți de pe fronturile spaniole - se mai pot număra jertfe atât de voluntare ca a lui Ion Moța și Vasile Marin. Revoluția naționalistă - ca și rezistența guvernului democrato-comunist - a găsit desigur, încă din primele zile, aderențe fanatice. S'au înscris voluntari pentru ambele tabere și din toate țările. Dar plecarea celor șapte comandanți legionari români în Spania - unde au luptat ca simpli voluntari în trupe de șoc - a fost simbolică. Simbolică ar fi fost de asemenea înrolarea contelui Ciano, a lui Litvinof sau a Generalului Goering - într-una din acele trupe de șoc care au 70 la sută pierderi!

Problematika morală a unui șef este întotdeauna mai dură ca a unui simplu fanatic. De foarte multe ori un șef nu are dreptul să se jertfească direct, personal, mistice pe care o promovează. Atât Ion Moța cât și Vasile Marin dăduseră nenumărate probe de spiritul lor de jertfă: închisori, suferință, prigoană morală; o tinerețe trăită eroid, responsabil, ascetic.

Această ultimă și fatală încercare - plecarea în Spania - și-o aleseseră ei singuri, ca

o supremă dovadă de credință și eroism creștin. Nici cea mai aspră morală omenească nu-i silea să se jertfească; pentru că tinerețea lor fusese o jertfă continuă și fanatismul lor creștin și naționalist fusese de nenumărate ori încercat. Semnificația morții lor trece, deci, deasupra valorilor și eroismului viril. Moartea voluntară a lui Ion Moța și Vasile Marin are un sens mistic: jertfa pentru creștinism. O jertfă care să verifice eroismul și credința unei întregi generații. O jertfă menită să fructifice; să întărească creștinismul, să dinamizeze un tineret.

Ion Moța avea adversari, dar nu avea nici un dușman. Era un tânăr palid, calm, concentrat; nici un gest frenetic, nici un fel de eroism ostentativ în cuvintele și privirile lui. Avea priviri limpezi, orizontale. Ghiceai însă o lungă și nedomolită macerație lăuntrică; siguranța lui în lumea de dincolo, în viața sufletului după moarte, îl făcea să sufere și mai mult de puținătatea acestei scurte vieți pământene. Nu se temea de moarte, a dovedit aceasta cu mult înainte de plecarea lui în Spania. Aștepta nerăbdător să se jertfească, să învețe pe alții drumul unei vieți eroice, impersonale. "Martir" înseamnă "martor"; cel care moare pentru o credință mărturisește pentru ea, dovedește celorlalți că o asemenea credință te mântuiește de spaima morții, că în ea găsești un sprijin, după ce ai găsit un sens al existenței. Ion Moța dovedise de mult că își găsisese sensul suprem al existenței. Sângele lui ardelenesc, familia lui de aspri și încercați naționaliști, educația lui de luptător - totul contribuise ca Ion Moța să-și ghicească menirea și să-și mărturisească cinstit sensul pe care înțelege el să-l dea existenței sale, încă de pe băncile Universității.

În viața politică a României de după război - intransigența și demnitatea lui Ion Moța îl făcuseră admirat chiar de adversari. Bărbăția luptei lui își avea rădăcinile într-o sinceră și bogată viață religioasă. România puternică, cinstită și creatoare, pentru care era gata să se jertfească încă din cea dintâi zi a luptei sale - era înainte de toate o Românie creștină. Ca și șeful și prietenul său, Corneliu Codreanu, Ion Moța credea că misiunea generației tinere este să împace România cu Dumnezeu. Să transforme litera moartă în viață creștină. Să lupte cu orice mijloace împotriva puterilor întunericului. În ceasul când a simțit că Lucifer se înțelează din nou în lupta cu Cristos - Ion Moța, cruciat ortodox, a plecat dârz, cu inima împăcată, să se jertfească pentru biruința Mântuitorului. Alți voluntari, în Spania, au căzut pentru un ideal omenesc - fascismul sau comunismul. Ion Moța a fost dintre aceia care au căzut pentru un ideal supra-uman - pentru biruința lui Cristos. O asemenea moarte fructifică - chiar și aici, pe pământ!

Vasile Marin aparținea unei alte structuri spirituale: era bățios, ironic, pasionat de lecturi și de controverse, întotdeauna dispus să asculte un pamflet, o glumă, o pagină frumos scrisă și curajos gândită. Aprecia înainte de toate inteligența, căuta pretutindeni talentul. De când l-am cunoscut, acum vreo 12-13 ani, era un cetitor pasionat al "reacționarilor" francezi, era abonat la Action française și cunoștea toate cărțile lui Leon Daudet și Maurras. Avea temperament de luptător și fenomenul politic l-a pasionat încă din liceu. Nu bănuiai totuși, în figura lui răsătoare, sub vorbele lui totdeauna ironice - hotărârea unei jertfe atât de cumplite. Vasile Marin nu mi-a spus niciodată ce crede despre moarte. Plecarea lui în Spania a dovedit însă tuturor că nu se teme de ea; a căutat moartea cu înverșunare, cu bucurie, ca și unul care știe că de-abia din ceasul morții începe adevărata viață veșnică.

Jertfa lui e tot atât de semnificativă și tot atât de fertilă ca și a lui Ion Moța. Doi oameni de structuri sufletești atât de deosebite - primesc moartea cu aceeași bucurie. Destinul i-a ales pe ei ca să mărturisească; să arate celorlalți seninătatea pe care ți-o dă credința, sensul creștin și eroic pe care îl capătă viața atunci când ești gata, în

orice clipă, să renunți la ea.

Comentarii la un jurământ ³⁰⁸

De la frontieră și până la mausoleul din Bucureștii Noi, multe zeci de mii de oameni, întâmpinând sicriile lui Ion Moța și Vasile Marin, au ascultat și s’au legat prin acest jurământ: Moța și Marin, jur în fața lui Dumnezeu, în fața jertfei voastre sfinte, pentru Hristos și Legiune, să rup din mine bucuriile pământești, să mă smulg din dragostea omenească și, pentru învierea Neamului meu, în orice clipă să stau gata de moarte! Rareori o mișcare tinerească, născută din voința de a face istorie, iar nu politică - s’a exprimat atât de total ca în jurământul acesta. Cine crede că s’a schimbat ceva în țara românească, și că ne apropiem de timpul când vom putea face istorie pentru că acțiunea noastră este controlată și orientată de către spiritualitate, iar nu de politică - de la acest jurământ trebuie să se inspire. Sensul politic al luptei cade pe un plan cu totul secundar. Lupta, acțiunea, efortul - toate gesturile care implicau "politicul", pentru că nu se puteau înfăptui decât renunțând la ceea ce se numește contemplație - își capătă acum un sens nou, creștin, mistic. Primatul acțiunii, desigur - dar nu primatul politicului. Acțiune înțeleasă ca o luptă dârză pentru desăvârșirea de sine, adică pentru renunțarea de sine. Acțiune în sens mistic: luptă împotriva omenescului, pregătire de moarte. Semnificația acestui jurământ este coplesitoare. Măsura în care va fi el împlinit și fructificat va dovedi și capacitatea de înnoire spirituală a României. Ceea ce lovește în primul rând pe un creștin din afara mișcării, care nu cunoaște adâncimea spirituală și bărbăția vieții dinlăuntru Legiunii - este prezența atât de gravă a Morții. În orice clipă să stau gata de moarte! Nu mai e vorba de o mișcare politică - ci de un Război, de o Revoluție însuflețită de ideea jertfei de sine. Moartea nu este niciodată invocată pentru sine într’o revoluție politică. Dimpotrivă, la 1789 s’a strigat: "moarte nobililor și popilor!", iar comuniștii secolului nostru strigă de câte ori au prilejul: "moarte burghezilor!". Cei care au jurat în fața sicriilor lui Moța și Marin nu s’au legat să le răzbune moartea - ci să fie ei înșiși gata de moarte în orice clipă. Jurământul n’a ținut să le potolească setea omenească de răzbunare - ci, dimpotrivă, se străduie să-i rupă de omenească, să-i pregătească de moarte, ca pe călugări. Ca pe călugări - mai mult chiar decât pe eroi. Pentru că eroul e stăpânit numai de gândul victoriei, al apoteozei finale. Singur călugărul trăiește toată viața cu gândul morții mereu viu în sine. Asceza creștină, viața călugărească - de renunțare, de luptă cu pământescul - însuflețesc acest jurământ. "Să rup din mine bucuriile pământești, să mă smulg din dragostea omenească!" Numai într’o împrejurare atât de tragică, atât de bogată în semnificații religioase și morale - cum a fost moartea celor doi legionari - sufletul era destul de pregătit ca să primească o asemenea luptă cu sine. Niciodată în istoria României moderne creștinismul n’a apărut mai robust ca în aceste zile, când zeci de mii de oameni s’au legat în fața lui Dumnezeu să rupă din ei bucuriile pământești. Niciodată ființa românească nu s’a voit pe sine mai tragică, mai substanțială - într’un cuvânt mai creștină. Viziunea ascetică a vieții pe care o trădează acest jurământ este tragică - întrucât presupune luptă cu sine, renunțare, înfrânare - dar nu este pesimistă. Dimpotrivă, solemnitățile și gravitatea hotărârii de a se smulge din dragostea omenească - nu izbutesc să ascundă bucuria celeilalte dragoste, creștine, cerești. Renunțarea la bucuriile pământești nu este o împuținare a ființei, o sterilizare a

³⁰⁸ - Revista "Vremea", București. Anul X, Nr. 476, 21 Februarie 1937.

substanței - ci dimpotrivă, o creștere frenetică a ființei spirituale, o victorie a realului împotriva trecătoarelor, iluzoriilor, deznădăjduitelor bucurii omenești. Dragostea creștină, dragostea oamenilor ce trăiesc laolaltă sub semnul lui Christos, - iată limanul după care tânjește sufletul oricărui creștin: singura dragoste nestricătoare, fertilă, în care bucuriile sunt neschimbătoare și adânci. Ce revoluție națională și socială, în afară de cea a lui Gandhi, străbătută de duh creștin și tolstoian - a îndrăznit să-și facă "propagandă" cerând oamenilor să se apropie de călugări și să fie în orice clipă gata de moarte? Semnificația revoluției pe care o năzuiește d. Corneliu Codreanu este atât de profund mistică - încât succesul ei ar însemna încă o dată victoria duhului creștin în Europa; într'o Europă în care Christos n'a prea fost biruitor, deși milioane de oameni au crezut în numele lui. Jurământul acesta, care exprimă atât de limpede gândul d-lui Codreanu, dovedește cât de departe este mișcarea Legiunii de o "revoluție naționalistă" oarecare. Nu e vorba de cucerirea puterii cu orice preț - ci înainte de toate de un om nou, un om pentru care viața spirituală să existe, iar creștinismul să fie trăit responsabil, adică tragic ascetic. Mântuirea Neamului nu e posibilă fără jertfă; nici o înviere, în nici un ordin al existenței nu se poate face fără moarte. Sensul creștin al acestei afirmații este atât de limpede, încât nici nu mai trebuie să stăruim. Dar această "Înviere a Neamului" nădăjduită prin minunea creștinismului și prin trăirea cât mai sinceră în duhul creștin nu numai că schimbă total istoria românească, realizând destinul neamului nostru, dar înseamnă și apariția unei noi mistice naționaliste în Europa. Dacă, după cum se spune, nazismul se fundează pe Neam și fascismul pe Stat - atunci mișcarea Legiunii are dreptul să se revendice ca singura mistică creștină în stare să conducă așezări omenești. O mișcare, la baza căreia stă un asemenea jurământ, este înainte de toate o revoluție creștină; o revoluție spirituală, ascetică și bărbătească, așa cum nu a cunoscut încă istoria Europei. Astăzi, când primatul politic este aproape necontestat, jurământul Legiunii și al unei bune părți din lumea românească, dovedește că învierea unui Neam și mântuirea unui om nu pot fi nădăjduite decât printr'o totală fărămițare a omenesului, prin cea mai aspră luptă cu sine; într'un cuvânt, prin creștinizare! În nici o parte a lumii, astăzi oamenii nu-și propun un scop atât de puțin lumesc, atât de spiritual. Numai în așa numitul "Grup de la Oxford" se mai speră astăzi o salvare a Europei prin creștinism. Dar nici acolo nu s'a pomenit un jurământ atât de aspru, un jurământ aproape călugăresc.

DICTATURA ȘI PERSONALITATEA 309

Țara românească s'a împărțit în două tabere pe o chestiune foarte arzătoare și la ordinea zilei. Este vorba, după cum știți, de primejdiile care amenință "personalitatea". Oamenii care conduc de la război încoace destinele acestei țări - și care au izbutit, printr'o democrație mai mult sau mai puțin perfectă, să solidarizeze destinul României cu Albania și Afganistanul - au dat semnalul de alarmă: "personalitatea este în primejdie!" Ni se pregătește "dictatura", se instaurează "anarhia"! România s'a trezit peste noapte o țară plină de personalități. Toți deputații, toți fericiții consiliilor de administrație, toți învățații trusturilor, toți candidații la ministere și subsecretariate de stat, toți ratații și ambițioșii, toate lepădăturile vieții politice, toți veneticii, toți lingușitorii și toți imbecilii - cer într'un singur glas: *dreptul de a gândi prin ei înșiși și libertatea "personalității"*.

Dreptul de a gândi? Dar l-au avut douăzeci de ani și, după câte știu, îl mai au încă. De ce nu se hotărâsc odată să se folosească de el? Să ne convingem și noi, ceștilați, de ce-am putea pierde într'o bună zi, de operele splendide, de gândurile curajoase și originale pe care "dictatura", zice-se, țintește să le sugrume.

Politicianismul românesc apărător al *personalității* și al *dreptului de a gândi!* Se poate oare cinism mai dezgustător sau imbecilitate mai crasă? Oamenii învechiți în rele, care au cârmuit această țară douăzeci de ani, se opun tineretului românesc în numele "libertății" și al "personalității". Dar ce "personalitate" din generația focului a fost promovată, ajutată, ridicată pe scut de către politicianismul românesc? Ce-au făcut politicienii cu un Lucian Blaga - care este, într'adevăr, o *personalitate*? Ce campion al "personalității" a ajutat pe Camil Petrescu, în lupta sa de 15 ani pentru primatul inteligenței și al valorilor personale? Care dintre oamenii noștri politici a făcut ceva pentru Perpessicius, Ștefan Nenițescu, Aron Cotruș și celelalte personalități ale generației frontului? După câte știu, nici un politician n'a oferit lui Camil Petrescu, bunăoară, un departament pe care să-l conducă. Au fost promovate în primele rânduri nulitățile, toți semidoctii și șnapanii vieții publice, toate conștiințele ieftine, toate spinările flexibile, toți slugoii din Levant. Niciodată, de la fanarioți încoace, clasa politică dominantă n'a cunoscut o perioadă de mai înspăimântătoare degradare morală, de atroce sterilitate spirituală. Ne vor trebui generații întregi de martiri și de eroi, ca să putem șterge de pe obrazul acestei țări rușinea de a fi suferit, atâția ani, discursurile unor măturători patriotici de limbă franceză și ale unor nemernici alcoolizați, la care nu știi ce vină e mai gravă: trădarea sau imbecilitatea!...

Este o glumă sinistră să auzi pe cei mai bicisnici oameni creați vreodată de politica românească, vorbindu-ți de "personalitate". Nu la "personalitate" se gândesc sărmanii, ci la nemernicele lor șperțuri, la șampania și cocotele pe care nu le vor mai avea, la vanitatea lor insultată, la orgoliul lor rănit. Nu vor mai fi purtați pe brațe (100 lei perechea), nu vor mai putea bate cu pumnul în masă în fața unei săli de partizani răgușiți, nu vor mai auzi urale, nu vor mai avea mașini, nici apartamente luxoase, nici cocote, nici fracuri albe. Nu vor mai avea - nădăjduim! - nici una din aceste multe și criminale plăceri ale "luptei politice", care le satisfac astăzi vanitatea și vidul lăuntric pe care ei îl numesc "personalitate". De asta țipă ei, și protestează, și amenință, și uneltesc. "Anarhia" de care se tem ei înseamnă, în primul rând, restabilirea adevăratei ierarhii; în care bestiile, imbecilii, vanitoșii și trădătorii vor fi numiți cu adevăratul lor nume, fără să se mai poată scuza că sunt "oameni politici".

...Crede cineva sincer, că o adevărată personalitate poate fi strivită de o "dictatură"? Să-și reamintească, atunci, istoria pe care o știe. Fost-a geniul unui Galilei sau Giordano Bruno strivit de teribila "dictatură" ecleziastică? Personalitatea autentică rezistă în orice împrejurări, chiar pe rug. Nici o dictatură din lume nu poate distruge o mare și adevărată personalitate. Așa că, cei care se socotesc - pe drept sau pe nedrept - *personalități*, pot fi fără nici o grijă: orice s'ar întâmpla în istoria românească, geniul lor va putea rodi - dacă au într'adevăr geniu...

...Și de unde s'a răspândit zvonul că, într'o "dictatură", toți oamenii trebuie să gândească la fel? Să luăm încă o dată exemplul celei mai absolute dictaturi a lumii moderne - ordinele călugărești catolice. Nu s'a putut oare dezvolta, *chiar în cadrele celei mai severe discipline dogmatice*, geniul unei Thoma din Aquino? N'a fost liber Sf. Thoma să gândească din nou toată teologia creștină? A fost vreun geniu, în cadrele monasticismului romano-catolic, care să nu-și fi putut spune cuvântul *așa cum îl gândea*? Nu există, alături de personalitatea Sfântului Thoma din Aquino,

"personalitatea" unui Bonaventura, atât de diferită? Și, alături de ei, n'a putut crește "personalitatea" unui Sf. Francisc, Ignățiu de Loyola, Ioan al Crucii - fiecare dintre ei având experiențe - și formule diferite, *personale*?...

Să nu ne pierdem, deci, firea la gândul că o "dictatură" ar putea păgubi cultura românească de atâtea "personalități" *in spe*. Nu se va întâmpla nimic, fiți siguri. Fie că o "personalitate" *aderă* la noua spiritualitate civilă românească - așa cum a fost cazul, în monahismul apusean, cu Sf. Thoma, Bonaventura, Ignățiu de Loyola - fie că se refuză acestei noi spiritualități - întocmai cum s'a refuzat un Galilei sau un Giordano Bruno - *geniul lor personal* va rodi, triumfător. Să nu ne facem iluzii de puterea societății împotriva geniului. Societatea poate "rata" o pseudo-personalitate, un talent de mâna a doua, un geniu de mâna a zecea - dar e aproape incapabilă să suprimă un geniu adevărat, o personalitate autentică. Nici natura nu poate face nimic împotriva omului creator. Newton ar fi putut fi epileptic, orb, izolat într'o insulă - și geniu lui tot ar fi triumfat până la urmă. (Dacă ar fi triumfat și *în istorie*, e altă problemă. Dar ținta personalității este să se realizeze, pentru ea - nu să fie recunoscută și premiată). Ni s'ar putea obiecta că exemplele teologilor catolici nu sunt concludente, deoarece ei n'au avut a lupta cu o dictatură politică. Adevărul este că nicăieri dogma și disciplina nu apasă mai puternic, ca în cadrele teologiei și ascezei catolice. Dacă și *într'o asemenea condiție extremă* "personalitatea" a putut triumfa - ce exemplu mai bun pentru intangibilitatea geniului se putea aduce? Să stăm totuși de vorbă și pe un alt tărâm, al dictaturii politice. Exemplul Italiei ne stă la îndemână. Și este cu atât mai nimerit cu cât nu va fi vorba de "genii", ci numai de "personalități", (într'adevăr, mulți s'ar fi putut scuza: "Noi nu suntem genii, suntem numai personalități!" - conform unei vechi și stupide confuzii). În Italia fascistă, după câte știu, a fost liber să gândească și să scrie și un gânditor antifascist ca Benedetto Croce, și un mistic neoficial ca Ernesto Buonaiuti, și un savant apolitic, ca Petazzoni etc. În dictatura lui Mussolini, se caută "personalitățile". Cine *gândește personal*, este promovată în cel mai scurt timp la un rang maxim. Bunăoară, cazul foarte tânărului savant Giuseppe Tucci, profesor universitar la 28 de ani, academician la 32, director de instituții la 36. Și exemplele se pot multiplica. A cerut dictatura fascistă vreunui gânditor, scriitor sau artist - să renunțe la *personalitate*, să creeze după șablon? Le-a cerut un singur lucru: să creadă în țara lor, în misiunea poporului italian. Lucrul acesta nu e nou. Unui catolic fervent, Papa nu-i cere să nu se ocupe de matematică, de muzică sau de literatură. Papa nu e infailibil decât în *domeniul* său: dogma. Un savant catolic poate scrie ce vrea în meseria lui.

Dar dacă un asemenea catolic nu mai poate adera la religia lui? E foarte simplu: e lăsat liber, să plece, cu riscul lui. O adevărată "personalitate" e liberă, dar este și responsabilă de actele pe care le face. Einstein a plecat din Germania. A ratat, oare, Einstein? Deloc. Berdiaeff, Mereshkovski, Bulgakov - au fugit din Rusia sovietică. Au ratat oare acești gânditori ruși? Dimpotrivă.

...Concluziile sunt simple: și *Înlăuntrul* unei revoluții spirituale sau civile, și *În afara ei* - adevăratele personalități se pot desăvârși. Evident, în unele cazuri, personalitățile care se rup de comunitate și-și caută desăvârșirea împotriva drumului obștesc - au de suferit. Dar de când suferința înspăimântă o adevărată "personalitate"? Oare personalitatea, în orice timp și în orice societate s'ar naște, nu e menită suferinței? A suferit mai puțin un Baudelaire decât un Albert Einstein? A fost mai suportabilă soarta lui Nietzsche decât exilul lui Thomas Mann? Împotriva oamenilor mari, societatea - liberală, democrată, oricum ar fi fost ea - a exercitat întotdeauna o "dictatură". În cea mai democrată țară din lume, Anglia, romancierul

James Joyce sau Lawrence nu-și pot tipări anumite cărți, pe care "dictatura" fascistă le primește cu indiferență. ...Așadar, oamenii politici care-și simt pielea în primejdie, ar putea găsi un alt pretext ca să se apere de justiția care îi amenință. Adevărata personalitate nu poate fi confundată cu vanitățile, orgoliul, libertinajul și ȳresponsabilitatea conducătorilor de astăzi ai destinelor unui neam ȳntreg.

NAȳIONALISMUL ³¹⁰

Naȳionalismul este - și lucrul acesta se știe, de la Eminescu ȳncoace - un act de creație spirituală. Conștiința de sine a unei comunități omenești, conștiința participării la o lungă durată istorică, și mai ales valorificarea vieții prin această participare - sânt acte de trăire spirituală. Miturile, apocalipsele, misiunile istorice pe care și le revendică orice națieune - nu au nimic de-a face cu viața biologică sau economică a unei așezări omenești. Ancorată prin ȳnsăși ființa ei ȳn spiritualitate - o națieune nu poate avea decăt un singur destin: să creeze valori spirituale ecumenice. Să impună, cu alte cuvinte, tuturor celorlalte popoare universalismul ei. ȳn ierarhia spirituală, ca și ȳn celelalte ierarhii, un "universalism" nu se face prin sinteza tuturor virtuților, printr'un amalgam căt mai complet de valori. Ci, dimpotrivă, universalismul se dobȳndește prin adȳncirea pȳnă la epuizare a specificului, a localului, a particularului. Actul adevăratei creații spirituale este tocmai această valorificare completă a unui act de trăire individuală. Un geniu nu face altceva decăt să valorifice anumite stări din viață, care rămăseseră pȳnă atunci obscure, inerte sau nesemnificative. Pȳnă la Shakespeare, partea aceea din sufletul omului ȳn care tragicul se amesteca cu grotescul, ȳn care nebunia și somnul se ȳnvălmășeau cu invectiva - nu fusese valorificată, și deci nu avea nici o semnificație. Oamenii trăiau acele stări sufletești cu indiferență sau cu rușine. Acel tragic grotesc nu avea pȳnă atunci nici o grandoare, nici un sens. Shakespeare izbutește să arate tocmai grandoarea și semnificația acestor stări obscure și grotești. De-abia cȳnd s'a impus conștiinței europene geniul lui Shakespeare, s'a văzut căt de puțin se cunoscuse "sufletul omului", pȳnă la el, acel "suflet omenesc" viu, mediocru, confuz, ȳnsetat de fericire și corupt. Dostoevski face un act similar de creație spirituală: el valorifică părți și mai obscure din sufletul omenesc. Gesturi fȳră nici o semnificație morală, experiențe penibile, suferințe opace, rȳtăcirii sufletești și gȳngăveli intelectuale - un ocean de fapte mici și ȳnspăimȳntătoare, pe care noi le ignoram sau le ascundeam, de care ne era silă și pe care nu le menționam niciodată - toate acestea sunt transfigurate prin intervenția lui Dostoevski, ȳn istorie. După apariția lui Dostoevski, aproape că nu mai rămȳne fapt sufletesc uman care nu poate fi valorificat. Orice nouă valorificare a vieții - și noi n'am dat, pȳnă acum, decăt cȳteva pilde din istoria literaturii - capătă imediat valențe universale. Nu există creație spirituală care să nu poată fi, dacă nu asimilată, cel puțin contemplată de un considerabil număr de oameni, aparținȳnd unor popoare și culturi deosebite. Lucrul acesta este și mai adevărat, dacă ne amintim de alte specii de creație spirituală decăt cele literare. Bunăoară, valorile cu care și-au ȳnbogătit viața grecii vechi: măsura, melancolia, resemnarea etc. - valori care au putut fi asimilate de popoare foarte diferite (de la sirieni pȳnă la romani și anglo-saxoni). Orice nou "ideal" care este descoperit omenirii ȳntregi de cȳtre un singur om - ȳși capătă valențe universale. Acesta este singurul "universalism" pe care l-a acceptat și l-a asimilat istoria. Dacă spiritul

³¹⁰ - Revista "Vremea", București. Anul X, Număr Special de Paști, 1937.

grecesc a modificat structura mentală a întregii lumi europene - creând o unitate continentală - el a făcut-o prin câteva creații de geniu, care valorificau viața oricărui om. Creștinismul a izbutit să întunece orizontul spiritual înălțat prin eforturile geniului grec - tocmai pentru că oferea o valorificare a vieții și mai rodnică, și mai universală. Nu există, deci, "universalism" viabil în afară de o anumită valorificare a vieții descoperită de un popor, de un om sau de o elită - și impusă celorlalți într'un mod organic, firesc. Creând o singură valoare spirituală cu valențe universale - un popor domină firesc o anumită etapă din istorie, mai mare sau mai mică. Acceptând primatul "democrației", un popor se recunoaște dominat de o valorificare franceză a vieții. Că acum, în zilele noastre, democrația pare un bun comun, câștigat prin eforturile solidare ale umanității - este încă o dovadă de eficiența universală a acestei creații specifice spiritului francez. Căci idealurile democrației moderne rezumă soluțiile găsite de spiritul francez, problemei libertății - problemă care se pusese din nou conștiinței europene de după Renaștere și Reformă, pe care fiecare neam se trudea s'o rezolve în parte, dar pe care numai geniul francez a rezolvat-o în așa fel încât să poată fi asimilată de toți. "Asimilată", este un fel de a vorbi; mai precis, acceptată pentru o bucată de vreme, așa cum triburile germanice acceptaseră pentru o bucată de vreme noțiunile civile romane... "Naționalismul", așadar, nu are decît ca un prim scop întărirea, purificarea și organizarea forțelor naționale. Lupta naționalismului contra formelor împrumutate, contra noțiunilor străine, contra creațiilor false este numai o etapă, și nu cea mai prețioasă, din funcția pe care și-o propune el în viața statului. Căci un naționalism care nu izbutește să creeze valori spirituale ecumenice, valori pe care să le impună celorlalte neamuri - nu și-a atins misiunea. "Lupta centra formelor de viață străină" nu se poate opri odată cu instaurarea "formelor de viață autohtone". Lucrul acesta poate avea o mare însemnătate civilă - dar nu și una în istoria universală. Lupta cea mai grea, și în care se verifică forțele de creație ale unui neam, se dă după victoria naționalismului. Adică, în ceasul când el încearcă să devină universal. Un naționalism nu devine universal renunțând la formele lui specifice și încercând o "înțelegere" cu alte forme - ci devine universal când izbutește să valorifice într'un mod propriu viața, creând un sens nou al existenței. Ceea ce se numește "creațiile spirituale" ale unui neam, acestea sunt: felul său propriu de a valorifica viața - printr'un nou model de eroism, sau de dreptate, sau de mântuire, sau poate printr'o creație de geniu în domeniul artelor etc. "Naționalismul" nu tinde numai să facă posibile și să promoveze asemenea creații spirituale în cadrele neamului - el tinde mai ales să provoace valorile ecumenice, prin care să se poată manifesta peste hotare. A se "manifesta", evident, nu înseamnă numai decît a crea forme care pot fi împrumutate de alții - ci a crea forme prin care alții să ia cunoștință efectivă de neamul nostru, luând cunoștință de anumite realități pe care acest neam le-a descoperit. Când Dostoevski sau Shakespeare au trecut hotarele țărilor lor, asta n'a adus după sine o "împrumutare" a acestor creații. Ci, în primul rând, o luare de cunoștință a unui nou univers spiritual, descoperit de Shakespeare sau Dostoevski. Când doina românească a fost cunoscută peste hotare, n'a fost "imitată"; ea a valorificat, însă, o anumită parte din sufletul omenesc, pe care nu o străbătuse până atunci nici o altă creație folclorică. Prin doină, ca și prin Dostoevski sau Shakespeare - un străin a pătruns în anumite niveluri ale realității, necunoscute până atunci; valorificând, totodată, anumite părți din suflet, inerte, obscure, caduce. Astfel trec hotarele și "domină" creațiile spirituale ale unui neam. Creații care, încă o dată, nu pornesc niciodată de la "universal", ci dintr'o experiență specifică, dintr'o profundă trăire a realităților

locului, dintr'o epuizare totală a unui sentiment "etnic"; ca să ajungă, prin transfigurarea geniului, o valorificare nouă a vieții. Este ușor de înțeles, însă, că asemenea eforturi de transfigurare nu pot rodi decât într'un stat organic, național, în care omul își regăsește problemele fundamentale: moartea, iubirea, "sensul", libertatea. Toată istoria lumii nu este decât istoria miturilor naționale și a luptei dintre felurite valorificări ale vieții. De altfel, însăși existența omului nu e decât un lung și tragic șir de încercări de a da un sens acestei existențe. Este paradoxal, este tragic dacă vreți - dar așa este. Și după cum cea mai mare glorie a unui om, și începutul mântuirii sale este găsirea unui sens rodnic al propriei sale existențe (act de creație spirituală) - tot așa cea mai mare grijă a unui neam este găsirea unui sens propriu al existenței sale istorice, deci de valorificare proprie a vieții (act de asemenea, de creație spirituală). Orice altceva este numai economie, politică sau biologie; istorie care se consumă, iar nu istorie care se face.

CONVORBIRI CU LUCIAN BLAGA ³¹¹

Nu găsesc nimic mai interesant, în ordinea realităților umane, decât actul creației. Tot ce se leagă de această creație omenească — laboratorul, șantierul, masa de scris, atelierul, obiceiurile sau ritualurile creatorului — mă interesează până la obsesie. Poate răzbate și aici străvechea curiozitate a cercetătorului pentru taina de nepătruns a Naturii, uimirea față de nesfârșitele ei forțe de creație. Căci, întocmai după cum ne fascinează în Natură misterul acestei zămisliri neodihnite — mă încântă în viața omului, înainte de toate, eforturile sale creatoare: geniul, munca, deznădejdea, drama creației.

Lucian Blaga

Lucian Blaga locuiește spre marginea orașului, la pensiunea Bois Fleury, Riedweg 17. Sunt numai copaci bătrâni și grădini pe aici; iar la câteva zeci de metri în spatele casei, începe pădurea de brazi care acoperă coastele dealului și coboară până jos, pe malul Aarei. Din veranda etajului unde se găsesc cele două camere ale familiei Blaga, se zărește, în diminețile frumoase, Jungfrau. Privirea se așază peste coperișurile roșii ale caselor invadate de grădini. Totul se cațără, aici, la Berna: iedera, trandafirii, arbuștii. Și atunci când plantele nu se mai pot înălța pe ziduri sau pe copaci — bernezii le ridică, în glastre, cât mai sus. Balcoanele și ferestrele sunt încărcate cu mușcate roșii...

Pe această verandă, cu un asemenea peisaj în fața ochilor, trebuie să fie destul de greu de scris filosofie. Este însă un admirabil loc de visat, de meditație. Și este, fără îndoială, locul ideal pentru lecturi.

— Eu însă citesc tot mai puțin de la o vreme, îmi mărturisește Lucian Blaga. Aproape că nu mai pot începe o carte, fără ca să nu pierd șirul la fiecare pagină, gândindu-mă la „sistemul” meu... Înainte vreme citeam foarte mult, și în toate direcțiile. Nădăjduiesc că va veni o vreme, după ce voi fi încheiat de gândit și scris sistemul meu de filosofie, când voi putea din nou citi pînă la istovire...

CULTURĂ ȘI METAFIZICĂ

Blaga vorbește rar, aproape silabisind fiecare cuvânt, și te privește în ochi, concentrat — dar ai senzația că privirile lui trec peste tine, și nu o dată te simți ispitit să întorci capul, să întâlnești și tu năluca pe care o țintește el. De altfel, după cum am avut prilejul să mă conving de mai multe ori la București, Blaga arareori e bucuros să poarte o conversație. Rămâne tăcut în mijlocul celorlalți, și tăcerea aceasta se prelungește câteodată tulburătoare...

— Sunt încă la vârsta care îmi permite oricât de multe și de variate lecturi, spun eu. Ceea ce poate părea mai gray, păstrez încă cea mai bună idee despre lectură. O socotesc, în orice caz, ca un excelent mijloc de verificare a „bărbăției” unui om de cultură, a rezistenței sale spirituale. Lecturile, ca și „influențele”, sunt un instrument de selecție. Cei care nu au destulă vitalitate, și o foarte aproximativă forță de creație — sucombă „influențelor”, lecturilor, culturilor străine în general. Ceilalți — și mă gândesc la un Cantemir, la un Hașdeu, la un Eminescu — ies din această probă de foc întăriți, și personalitatea lor se rotunjește mai biruitoare... De altfel, cum am spus-o de nenumărate ori, sunt convins că enciclopedismul și universalismul sunt notele dominante ale structurii culturii românești. Și sunt bucuros că verific încă o dată această observație a mea chiar în cazul dumitale: poet, dramaturg, eseist, filosof. Dar în filosofie, câte probleme ai atacat: logică, teoria cunoașterii, teologia, morfologia culturii, metafizica...

— Și vor veni în curând și alte probleme, adaugă Lucian Blaga. Nu pentru că țin cu orice preț să fiu „universal”, cum spui, ci pentru că sistemul meu de filosofie se desfășoară simfonic. Vor fi, probabil, cinci trilogii: după trilogia cunoașterii și a culturii, încheiate și tipărite, va urma o filosofie a biologiei, una a esteticii și moralei, și apoi o metafizică. Ai observat însă că, de pe acum, acord o mare importanță metafizicii, ultimul volum al fiecărei trilogii încercând o încununare a celorlalte și o valorificare metafizică a problemelor dezbătute...

— Ceea ce admir mai mult în opera dumitale filosofică, îi mărturisesc eu, este *curajul creației*. Astăzi, când filosofii de-abia îndrăznesc să atace două-trei probleme, dumneata ai curajul de a gândi asupra tuturor problemelor de filosofie, după ce, în prealabil, te-ai silit să înmulțești chiar numărul acestor probleme, descoperind, bunăoară, garnitura categoriilor subconștientului.

Este un curaj pe care, de la Hegel, nu l-a mai avut nici un filosof european. Imi dai voie să-ți spun că eu văd și în această sete de creație filosofică a dumitale, o trăsătură specifică culturii românești moderne? Curajul creației și obsesia universalului alcătuiesc cea mai frumoasă tradiție a romantismului românesc. Iar acum, după Unire, încercăm să intrăm în istoria Europei printr’o valorificare integrală și românească a existenței. Alături de Nae Ionescu, ale cărui universale preocupări și rară vocație metafizică sunt cunoscute tuturor studenților de la 1920 încoace — dumneata înalți cultura românească pe adevăratul său nivel.

Vasile Băncilă a avut dreptate dându-te ca pildă de „energie românească”...

— Vasile Băncilă este cel mai prețios exeget al operei mele filosofice dintre tineri, spune Lucian Blaga. În general, dacă mă gândesc la generația tânără, eu nu am de ce mă plânge; mai ales în ultimii ani, eforturile mele au fost urmărite

cu multă simpatie... Spuneai însă adineauri că ți se pare curajoasă încercarea mea de a clădi un sistem complet de filosofie. Îndrăznesc să adaug că această încercare este, după câte știu eu, cu totul personală. Nu pot afirma că stăpânesc în întregime istoria filosofiei, până în amănunte, însă în tot ce am citit n'am găsit nimic asemănător sistemului meu. Subliniez acest lucru pentru că am auzit spunându-se din anumite cercuri, că sistemul meu filosofic nu are nimic original...

— Cred că în acele cercuri nu ești citit, adaug eu. Lucrurile acestea se întâmplă adeseori la noi în țară. Pentru că, dacă ți se poate reproșa ceva, deocamdată, este tocmai efortul dumitale neodihnit de a gândi toate lucrurile de la capăt, și de a dobândi rezultate atât de originale încât adeseori surprind și paralizază... Bunăoară, nu o dată am auzit oameni spunând despre lucrările dumitale de filosofie a stilului, că nu sunt decât comentarii asupra cărților lui Spengler, Frobenius sau Alois Riegl deși în *Orizont și stil* subliniezi de mai multe ori deosebirile dintre acești gânditori și poziția dumitale. Descoperind *matca stilistică* în inconștient, și nu în peisaj, ca Frobenius; dovedind că fenomenul culturii nu poate fi comparat unui organism autonom, care apare aproape parazitar în istorie, înzestrat cu un anumit destin biologic și având, deci, o anumită limită de vârstă — cum afirmă Spengler; dovedind mai ales că un stil nu e monolitic, și că nu poate fi explicat printr'o singură valență — dumneata te deosebești net de acești gânditori contemporani.

— Iar în cartea care stă să apară în Editura Fundațiilor Regale *Geneza metaforei și sensul culturii*, lucrurile acestea sunt din nou lămurite. Sensul pe care îl acord eu „culturii”, nu cred că se mai întâlnește la vreun autor.

Pentru mine, cultura este *modul specific de a exista al omului în Univers*. Este vorba de o *mutație ontologică*, mutație care deosebește pe om de celelalte animale, și care e rezultatul eforturilor omului de a-și revela Misterul. Omul singur este creator de cultură, și aceasta datorită trăirii sale *întru mister și revelare*. Omul, încercând să-și reveleze misterul, în ale cărui dimensiuni singur trăiește — creează cultura. Nu-ți pot rezuma toate concluziile cărții mele, *Geneza metaforei*, dar e destul să-ți spun că eu consider stilul ca o intersecție a două finalități; pe de o parte omul încearcă să-și reveleze misterul, pe de altă parte Marele Anonim, prin frânele transcendente, zădărnicește această încercare tocmai pentru a menține echilibrul în Univers, și a sili pe om să-și realizeze condiția sa de creator de cultură. Matca stilistică așa cum o definesc eu, ca o garnitură de categorii abisale, para-corespondente categoriilor conștientului — este frâna transcedentală prin care Marele Anonim se apără împotriva încercărilor omului de a i se substitui, revelând și creând misterul...

— Dintr'un fragment publicat într'o revistă, întrerup eu, înțeleg că oferi o cu totul altă explicație deosebirilor dintre *cultură și civilizație*, care au dat atât de mult de lucru gânditorilor și istoricilor din ultimii douăzeci de ani.

— Întocmai. *Cultura răspunde existenței umane întru mister și revelare, iar civilizația răspunde existenței întru autoconservare și securitate*. Între ele nu există deosebiri de vârstă biologică, așa cum crede Spengler când afirmă că orice cultură se transformă, îmbătrânind, în civilizație — ci o deosebire profundă de

natură ontologică. Creația culturală este o plăsmuire a spiritului omenesc de natură metaforică, destinată adică să reveleze un mister prin mijloacele metaforice; și ca atare poartă *constitutiv* o pecete stilistică, pentru că eu am dovedit că orice încercare de revelare a misterului se face *numai* prin matca stilistică. Pe câtă vreme civilizația este o plăsmuire a spiritului omenesc în ordinea intereselor vitale, a securității și autoconservării, și n'are intenția să reveleze un mister. De aceea civilizația poate avea o pecete stilistică, dar aceasta este numai un *reflex*; tot ce omul lucrează pentru confortul și securitatea sa — un plug, o armă, o unealtă — se impregnează prin imitație, printr'un soi de *mimicry*, de semnele unui stil...

— Cunoscut în parte capitolul unde ai dezvoltat această teorie, care mi se pare cu totul originală, și bine întemeiată. Ceea ce mă încântă și mai mult, este importanța pe care o acorzi finalității, problemei teleologice în genere.

— Cred că nici unul dintre filosofii contemporani nu se luptă atât de mult cu această problemă supremă, cu întrebarea ultimă: de ce este lumea astfel făcută? Pentru care scop? În cărțile mele, și mai ales în trilogiile care vor urma, nu mă feresc niciodată să încerc dezlegarea acestor întrebări.

PROBLEMA MORȚII

— Filosofia, ea însăși, mi se pare zadarnică dacă nu dezleagă asemenea întrebări ultime, îi mărturisesc eu. Și dacă dragostea pe care o avem pentru filosofie a început, de la o vreme, să se răcească, este numai datorită acestor întrebări ultime, în fața cărora cei mai mulți dintre filosofi, șovăiesc. Cred, bunăoară, că nici un filosof nu are dreptul să șovăiască în fața problemei morții. Pentru mine cel puțin, s'au făcut nenumărate greșeli în dezbaterile acestor probleme. Filosofii au atacat problema *nemuririi sufletului*, ceea ce este cu totul altceva decât problema *supraviețuirii post-mortem*. Nemurirea presupune mântuire, beatitudine, autonomie; supraviețuirea, dimpotrivă, este încă legată de dramă, de destin, și, într'un anumit sens, chiar de condiția umană. Observă că aproape toate religiile se luptă cu problema nemuririi sufletului — lăsând deschisă problema nemuririi până la sfârșitul lumii, adică până la ieșirea din veac, la oprirea timpului. În ceea ce mă privește, cred că în toate religiile, ca și în superstițiile tuturor popoarelor, se găsesc urmele unor anumite experiențe, străvechi, care astăzi, în actuala condiție mentală a omului, nu mai sunt, în majoritatea lor, accesibile. Dacă teza mea e justă, atunci suntem îndreptățiți să căutăm în istoria religiilor, în folclor și în etnografie — *documente*, urme de experiențe concrete, cu ajutorul cărora să putem ataca dintr'un alt punct de vedere problema morții, adică a supraviețuirii sufletului, lăsând deschisă problema nemuririi...

— Cunoscut tezele dumitale din studiul *Folclorul ca instrument de cunoaștere*, răspunde Lucian Blaga. Îți mărturisesc că încă nu m'am gândit la problema morții. Eu meditez problemele filosofiei pe rând, și deși mă gândesc, firește, la mai multe din ele — nu abandonez o problemă până ce nu am dezlegat-o definitiv. Cu toate acestea, ca unul care am trăit toată copilăria la sat, înțeleg foarte bine ce vrei să spui. Moartea pentru cei de la sat, are o cu totul altă semnificație decât pentru orașeni. Sufletul mortului pleacă să-și întâlnească

frații, rudele, prietenii, în lumea cealaltă. Este vorba deci, de o nouă comunitate a „celor duși”. De aceea nici durerea în fața morții nu este atât de tragică, la sat. Îmi amintesc plânsul mamei la moartea unui fecior pe care-l iubea ca ochii din cap. Ei bine, era un plâns liniștit, împăcat...

— Durerea se manifestă aproape întotdeauna în rituale, într’o comunitate organică, adaug eu. La sat, și uneori chiar și în mahalalele bucureștene, jalea este mai mult o lamentație rituală decât manifestarea durerii disperate a omului despărțit de ființa care i-a fost dragă. Lamentație rituală pe care o fac, după cum știți, și oameni străini, bocitoarele... De altfel, întreaga viață a omului care participă la o comunitate organică, este trăită cu o semnificație trans-individuală, simbolic. Când un indian mănâncă, el crede că săvârșește un sacrificiu „zeilor trupului”. Haina pe care o poartă un malaezian, desenele ei sau forma, comunică celorlalți starea lui civilă, intențiile lui, bucuria sau tristețea lui. Omul nu e niciodată singur într’o asemenea societate organică. De aceea nici moartea nu e atât de năpraznică...

SATUL — CENTRUL LUMII

— În cartea mea, *Geneza metaforei și sensul culturii*, am dedicat un întreg capitol Satului, dezvoltând tocmai această conștiință de care dă dovadă săteanul că trăiește în centrul Lumii. Geografia în care își fixează săteanul locuința, este o geografie mitologică. Viața satului, în întregime ea, are un sens cosmic, totalitar.

— Îmi dai voie să-ți spun, îl întrerup eu, că în toate culturile autentice locuința e concepută ca un „centru al lumii”, iar de cele mai multe ori un anumit stâlp este considerat „axa Universului”. Vechile orașe — Babilon, Roma, Ierusalim, Bangkok etc. — sunt și ele, în conștiința locuitorilor, concepute ca centre ale Lumii.

Orășenii au pierdut această conștiință de-abia la începutul timpurilor moderne, odată cu revoluția industrială...

— Problema are pentru mine o atracție cu totul specială, continuă Lucian Blaga. Pornind de la „geografia mitică” în care e situat satul, de la conștiința naivă a săteanului că se află în centrul Lumii— am ajuns să descopăr ceea ce eu numesc „vârstele adoptive”, și prin care îmi explic deosebiriile dintre cultura majoră și cultura minoră. „Vârsta adoptivă” a omului nu are nimic de-a face cu vârsta reală, biologică. Într’o cultură majoră, copiii sunt creatori de istorie și cultură majoră; de exemplu Ioana d’Arc, Mozart, Rimbaud. Cultura minoră este creația oamenilor care au ca „vârsta adoptivă” copilăria; o conștiință naivă, cosmocentrică, fără simțul perenității. Am arătat toate lucrurile acestea, pe larg, în primul capitol al cărții mele. Mi se pare foarte greu de precizat, însă, dacă una din aceste culturi — majoră sau minoră — este superioară celeilalte. Fiecare din ele au calități și defecte care le sunt proprii. Un lucru este însă evident: cultura minoră, creată de oameni de orice vârstă, care având toți ca „vârsta adoptivă” *copilăria* — nu este o fază preliminară, o etapă necesară în drum spre „maturitate”, spre cultura majoră. Ea este autonomă, și poate exista mii de ani de-a rândul, fără să se transforme — cum cred gânditorii morfologiei ciganiciste — într’o cultură majoră. Este drept că aceste transformări au loc câteodată, dar

ele nu sunt necesare, nici fatale...

DESTINE ROMÂNEȘTI

— Nimeni nu poate pune la îndoială „autenticitatea” dumitale, românismul și naționalismul dumitale — îi mărturisesc eu. De aceea, elogiul pe care îl aduci, în atâtea cărți, *creației culturale*. Și eforturile pe care le faci de a funda metafizic acest elan creator — mi se par nu numai prețioase, dar și absolut necesare, pentru a lămuri unele confuzii care se fac în cercurile naționaliștilor români. Opera dumitale, literară și filosofică, este atât de rotunjită și atât de „românească”, încât nimeni n’ar avea curajul, astăzi, să afirme despre dumneata că ești „livresc” și „occidentalizat”. Și cu toate acestea, dumneata definești omul: *creator de cultură*, și cel mai mare elogiul pe care îl poți aduce unui om este această forță de creație. Am spus și eu, de nenumărate ori și în felurite chipuri, cam același lucru. Cuvintele dumitale însă au altă greutate, și de aceea mă bucur, știind că ele vor fi primite cu mai mare ușurință...

— S’au făcut, și se vor mai face confuzii în această dezbatere a valorii culturii, răspunde Lucian Blaga. Îndeosebi cei care gândesc sub influența teoriilor pesimiste ale morfologiei culturii, cei care socotesc cultura un organism celular, care se naște parazitar în istorie, îmbolnăvind pe om — găsesc motive să nu creadă în eficiența creației culturale...

— Mă bucur că întâlnesc în teoriile dumitale aceeași valorificare optimistă a culturii, pe care am dobândit-o și eu, plecând de la cu totul alte premise. Cercetând simbolismul funerar la anumite popoare primitive și arhaice, am observat un lucru semnificativ: simbolismul începe să se organizeze în „sistem”, în „metafizică”, numai când se aplica asupra *morții* și „*eternității*”. Cultura începe prin a fi o *prelungire a vieții*, o promovare a principiilor creatoare și vitale. Nicăieri nu apare oboseala, tristețea sa, disperarea omului. Dimpotrivă, dacă se poate vorbi de ceva *optimist* în viața omului „primitiv” — este tocmai acest act al creației de cultură. Departe de a despărți pe om de Natură, de a-l izola în mijlocul Cosmosului — cultura solidarizează pe om, în același timp cu Viața și Eternitatea...

— Omul nu devine om decât încercând să-și reveleze Misterul, adică creând cultură, - spune Lucian Blaga. Alt scop mai nobil, *în viață*, nu are. Chiar și atunci când încearcă să se dezlipească de viață, de istorie, și să se „mântuiască”, să trăiască „în absolut” — chiar și atunci creează cultură. Căci filosofiele, religiile, misticile umane, oricât de „absolută” ar fi experiența care le precede, sunt și ele creații culturale, adică au caracter metaforic și participă la o matcă stilistică...

— De aceea nu văd destinul României decât ca un destin cultural — adaug eu —, valorificând adică existența, „experiența românească”, prin creații spirituale. De forța creatoare a neamului nostru nu ne mai putem îndoii. În *Spațiul Mioritic*, dumneata ai încercat să găsești matca stilistică a acestor forțe creatoare. Îți mărturisesc că eu sunt impresionat de *omogenitatea* lingvistică și culturală a culturii populare românești — iar pe de altă parte, de obsesia *universalului* în cultura cărturărească românească. Mi se pare că realitățile acestea istorice ne indică precis drumul pe care îl va urma cultura românească

modernă — și pe care îl pot rezuma în două cuvinte: *Omul Universal*. Românii nu pot crea „fragmentar”, nici „specializat”, ca în Apus.

— Este foarte explicabil pentru mine, de ce românii nu pot crea specializându-se — spune Lucian Blaga. Cultura românească este o cultură minoră, având ca „vârstă adoptivă” copilăria. Un copil trăiește cosmocentric. Țăranul de pretutindeni, dar mai ales, țăranul român — care se păstrează și astăzi autentic — este un politehnician. El singur e arhitect, plugar, cântăreț, zidar. Firește, există și la sat o diviziune a muncii, dar ea e infinit mai puțin riguroasă ca la oraș. Viața satului e totalitară și cosmocentrică...

— De aceea astăzi, când Europa occidentală este compusă din culturi majore și participă la „vârsta adoptivă” a maturității, cred că noi, românii, avem misiunea de a crea un *om universal*, altui decât cel întrupat de greci sau de Renaștere. Eu văd în „sistemul” dumitale unul din semnele care vestesc acest „om universal” românesc...

ȘANTIERUL

Domnișoara Isidora Blaga, care a împlinit de curând șapte ani, și îi plac poveștile românești și urșii Bernei — a fost cu noi la Grădina zoologică. Sînt foarte mulți copii aici, și câțiva măgăruși, câțiva poney cuminți, îi plimbă de jur împrejur pe alei. Isidora Blaga, așteptându-și rîndul la poney, încearcă să se împrietenească repede cu o capră pitică. Un soi neobișnuit de capre mărunte ca jucăriile, blânde, veșnic înfometate...

Îmi amintesc că în „trilogia” următoare, Lucian Blaga va dezvolta filosofia biologică. Știu din alte convorbiri ale noastre cât de mult îl preocupă problemele de biologie, și cât a citit în acest domeniu. Îl întreb când are timp să cerceteze atâtea domenii, și cum poate lucra atât de spornic.

— De la o vreme, după cum ți-am mărturisit, citesc foarte puțin și numai în directă legătură cu problema care mă preocupă.

Îmi adun sau îmi împrăpățez materialul. În biologie, totuși, am citit în ultimii ani destul. Cred că și aici, ca pretutindeni, ochiul nespecialistului e învrednicit să vadă lucruri noi, și, mai ales, să înțeleagă mai adânc legile vieții... Îți mărturisesc că lucrez foarte greu. Redactez de obicei dimineața, între 8 și 10, înainte de a porni la slujbă. Prima redacțiune suferă însă transformări radicale. Sunt ispitit întotdeauna să concentrez prea mult gândirea, să o reduc aproape la formule. De aceea revin de mai multe ori asupra manuscrisului, corectez, adaug, amplific. In cele din urmă îl dictez pagină cu pagină, pieptănându-l încă o dată. Pe copia astfel transcrisă fac ultimele revizuirii înainte de a-l da la tipar. Asta nu înseamnă, firește, că nu mai revin în șpalturi, sau câteodată chiar în pagină...

— Lucrez greu, continuă Lucian Blaga. Și de aceea mă felicit de cei șase ani de gazetărie la „Patria” și la „Cuvântul”, în care am învățat să scriu zi la zi, cu sau fără „inspirație”. Cred și eu că gazetăria este de mare folos pentru un scriitor.

Într'un anumit sens este folositoare chiar și gânditorului, căci îl dezbăra de superstițiile termenilor tehnici, îl învață să scrie curgător, pe înțeles, îl hotărăște să-și exprime gândul într'o formă frumoasă, așa cum făceau filosofii din alte vremuri...

— În afară de forma fascinantă a scrierilor dumitale filosofice, îi spun eu, mă încântă mult „autonomia” cărților dumitale; fără note, fără trimiteri erudite, fără citate. Doar dacă din loc în loc se întâlnesc numele câtorva gânditori contemporani. Așa cum sunt scrise cam toate marile cărți ale filosofiei...

— Pentru mine, spune Lucian Blaga, filosofia este înainte de toate o necesitate organica, vitală. Gândesc — pentru că nu pot face altfel. Și așa am fost întotdeauna. În copilărie eram foarte religios. Petreceam ceasuri întregi în rugăciune, spunând Tatăl Nostru. În afară de rugăciune, nu iubeam altceva decât jocul... De altfel, un amănunt semnificativ: eu n'am vorbit pînă la 4 ani. Părinții m'au dus pe la doctori, înspăimântați, socotindu-mă mut. Într'o seară, mama m'a luat de o parte și a început să-mi vorbească prietenește: „Nu ți-e rușine ție, băiat mare, să nu vorbești? Vrei să ne faci de răsul oamenilor din sat? Nu vezi că toți copiii de vârsta ta vorbesc de un an și mai bine?” Înțelegeam tot ce-mi spunea mama, dar nici în seara aceea n'am vorbit. De-abia a doua zi, am început deodată să vorbesc, dar mi-era atât de rușine încât țineam mâna streășină la ochi...

În dimineața aceasta soarele răzbate și prin acești copaci bătrâni, crescuți aproape fără vârstă pe terasa zidului cetății vechi. Pe aici se plimba Maria Rilke, pe una din aceste bănci se odihnea el, cu privirile deasupra orașului.

— Era locul favorit de plimbare și de meditație al lui Rilke, spune Lucian Blaga. Și tot aici venea prietenul meu Marti, scriitor elvețian, care a murit acum câțiva ani. Apartamentul lui e chiar deasupra zidului, acolo...

Îmi arată una din acele case din secolul XIV—XV, așa cum s'au păstrat sumedenie în Berna. Odată, am urcat chiar, cu toții, scările ce duceau la apartamentul lui Marti. Treptele de lemn lustruite, curate, își purtau cu vrednicie secolele...

— Cât e de puternică tradiția elvețiană, îmi spune Blaga. Am fost o dată invitatul unui prieten de-al meu la țară, în satul lui. M'a dus la primărie, și mi-a arătat stemele familiilor din sat. Mi-a mărturisit cu mândrie că stema familiei sale este din secolul al XII-lea! Țăranii aceștia elvețieni au uneori un trecut mai cert decât multe familii aristocratice europene. Și cu toate acestea, au rămas la țară, opt veacuri în același loc, și feciorii au continuat munca părinților fără ispita evadării...

Puțini cărturari români cunosc și înțeleg mai bine satul ca Lucian Blaga. Are și acum nostalgia unei ferme la țară, unde să se poată retrage, să-și trăiască viața așa cum o înțelege el. Unul din cele dintâi lucruri pe care mi le-a arătat la Berna, a fost o fermă din vecinătate, o adevărată industrie casnică elvețiană, cu grajduri mari, în care se găsesc și prinzatoare de muște, ca să nu sufere prea mult vitele. Aici vine deseori Lucian Blaga, cu Isidora, și privește cum se mulg vacile. Doamna Blaga are pentru amîndoi aceeași surîzătoare înțelegere (...)

PILOȚII ORBI ³¹²

Imoralitatea clasei conducătoare românești, care deține "puterea" politică de la 1918 încoace, nu este cea mai gravă crimă a ei. Că s'a furat ca în codru, că s'a distrus burghezia națională în folosul elementelor alogene, că s'a năpăstuit țărănimea, că s'a introdus politicianismul în administrație și învățământ, că s'au desnaționalizat profesiunile libere - toate aceste crime împotriva siguranței statului și toate aceste atentate contra ființei neamului nostru, ar putea - după marea victorie finală - să fie iertate. Memoria generațiilor viitoare va păstra, cum se cuvine, eforturile și eroismul anilor cumpliti 1916 - 1918 - lăsând să se aștearnă uitarea asupra întunecatei epoci care a urmat unirii tuturor românilor. Dar cred că este o crimă care nu va putea fi niciodată uitată: acești aproape douăzeci de ani care s'au scurs de la unire. Ani pe care nu numai că i-am pierdut (și când vom mai avea înaintea noastră o epocă sigură de pace atât de îndelungată?!) - dar i-am folosit cu statornică voluptate la surparea lentă a statului românesc modern. Clasa noastră conducătoare, care a avut frânele destinului românesc de la întregire încoace, s'a făcut vinovată de cea mai gravă trădare care poate înfiera o elită politică în fața contemporanilor și în fața istoriei: pierderea instinctului statal, totala incapacitate politică. Nu e vorba de o simplă găinărie politicianistă, de un milion sau o sută de milioane furate, de corupție, baccisuri, demagogie și santaje. Este ceva infinit mai grav, care poate primejdiu însăși existența istorică a neamului românesc: oamenii care ne-au condus și ne conduc nu mai văd. Într'una din cele mai tragice, mai furtunoase și mai primejdioase epoci pe care le-a cunoscut mult încercata Europă - luntrea statului nostru este condusă de niște piloți orbi. Acum, când se pregătește marea luptă după care se va ști cine merită să supraviețuiască și cine își merită soarta de rob - elita noastră conducătoare își continuă micile sau marile afaceri, micile sau marile bătălii electorale, micile sau marile reforme moarte. Nici nu mai găsești cuvinte de revoltă. Critica, insulta, amenințarea - toate acestea sunt zadarnice. Oamenii aceștia sunt invalizi: nu mai văd, nu mai aud, nu mai simt. Instinctul de căpetenie al elitelor politice, instinctul statal, s'a stins.

Istoria cunoaște unele exemple tragice de state înfloritoare și puternice care au pierit în mai puțin de o sută de ani fără ca nimeni să înțeleagă de ce. Oamenii erau tot atât de cumsecade, soldații tot atât de viteji, femeile tot atât de roditoare, holdele tot atât de bogate. Nu s'a întâmplat nici un cataclism între timp. Și deodată, statele acestea pier, dispar din istorie. În câteva sute de ani după aceea, cetățenii fostelor state glorioase își pierd limba, credințele, obiceiurile - și sunt înghițiți de popoare vecine.

Luntrea condusă de piloții orbi se lovise de stânca finală. Nimeni n'a înțeles ce se întâmplă, dregătorii făceau politică, neguțătorii își vedeau de afaceri, tinerii de dragoste și țărani de ogorul lor. Numai istoria știa că nu va mai duce multă vreme povara acestui stârv în descompunere, neamul acesta care are toate însușirile în afară de cea capitală: instinctul statal.

Crima elitelor conducătoare românești constă în pierderea acestui instinct și în înfiorătoarea lor inconștientă, în încăpățânarea cu care își apără "puterea". Au fost elite românești care s'au sacrificat de bună voie, și-au semnat cu mâna lor actul de deces numai pentru a nu se împotrivi istoriei, numai pentru a nu se pune în calea destinului acestui neam. Clasa conducătorilor noștri politici, departe de a dovedi

³¹² - Revista "Vremea", București. Anul X, Nr. 505, 19 Septembrie 1937.

această resemnare, într'un ceas atât de tragic pentru istoria lumii - face tot ce-i stă în putință ca să-și prelungească puterea. Ei nu gândesc la altceva decât la milioanele pe care le mai pot agonisi, la ambițiile pe care si le mai pot satisface, la orgiile pe care le mai pot repeta. Și nu în aceste câteva miliarde risipite si câteva mii de conștiințe ucise stă marea lor crimă, ci în faptul că măcar acum, când încă mai este timp, nu înțeleg să se resemneze.

Să amintim numai câteva fapte si vom înțelege de când ne conduc piloții orbi.

Cel dintâi lucru pe care l-au făcut iugoslavii după război a fost să colonizeze Banatul românesc aducând în masă de-a lungul frontierei cele mai pure elemente sârbești. Iugoslavii, atunci ca și acum, erau departe de a avea liniștea și coeziunea politică pe care am fi putut-o avea noi: problema croată izbucnise cu violență. Cu toate acestea, știind că adevărata graniță nu e cea însemnată pe hărți ci limita până unde se poate întinde un neam (Nae Ionescu) - au făcut tot ce le-a stat în putință ca să deznaționalizeze județele românești. Și se pare că au reușit. În orice caz, acum, la granița Banatului, stau masive colonizări sârbești, sate care nu existau la conferința păcii! La "plebiscitul" din 1918-1919, toate satele svăbești au votat alipirea la România Mare. S'a obținut astfel o impresionantă majoritate. Nici un guvern român n'a făcut, însă, nimic pentru aceste elemente germanice, singurii aliați sinceri pe care i-am fi putut avea pentru ca să contrabalansăm elementele maghiare. Dimpotrivă, de la unire încoace sașii și șvabii au fost neconținut umiliți - iar ungurii favorizați. (Ce imbecil complex de inferioritate am dovedit, fiindu-ne teamă de unguri!). În 1918 sașii nu se înțelegeau cu șvabii. Am fi putut profita de aceste neînțelegeri. N'am profitat. Dimpotrivă, am făcut tot ce ne-a stat în putință ca să accelerăm unirea tuturor elementelor germanice. Și astăzi, sașii și șvabii sunt uniți - și sunt împotriva noastră.

Ungurii au colonizat granița încă din 1920, deși și astăzi se găsesc înapoia acestei centuri de fier nu știu câte sute de mii de români. Noi n'aveam nevoie de colonizări, pentru că toate satele de pe frontieră sunt românești. În schimb, am stat cu mâinile în sân și am privit cum se întărește elementul evreiesc în orașele din Transilvania, cum Deva s'a maghiarizat complet, cum țara Oasului s'a păraginit, cum s'au făcut colonizări de plugari evrei în Maramureș, cum au trecut pădurile din Maramureș și Bucovina în mâna evreilor și maghiarilor etc. etc.

Cei 10.000 de țărani români veniți din Ungaria continuă să moară de foame. Am luat sate de români din Banat și am colonizat Cadrilaterul - în loc să păstrăm pe bănățeni acolo unde sunt și să aducem la frontiera bulgară numai macedoneni, singurii care răspund la cuțit cu toporul și la insulte cu carabina. Astăzi românele bănățene cerșesc în Balcic!

Dintre toate minoritățile noastre, în afară de armeni, numai turcii erau cei mai inofensivi; i-am lăsat să plece. Pământurile lor, în bună parte, au intrat în stăpânirea bulgarilor. Bazargicul este complet bulgarizat. Ceva mai mult. Am lăsat pe bulgari să-și cumpere și să cultive pământ până la Gurile Dunării. Piloții orbi s'au făcut unealta celei mai înspăimântătoare crime împotriva ființei statului românesc: înaintarea elementului slav din josul Dunării spre Deltă și Basarabia. N'a fost un singur om politic român care să înțeleagă că ultima noastră nădejde, așa cum suntem înconjurați de oceanul slav, este să ne împotrivim cu toate puterile unirii slavilor dunăreni cu slavii din Basarabia. În loc să alungăm elementul bulgăresc din întreaga Dobroge - noi am colonizat pur și simplu Gurile Dunării cu grădinari bulgari. În același timp, piloții orbi au deschis larg porțile Bucovinei și Basarabiei. De la război încoace, evreii au cotoplit satele Maramureșului și Bucovinei și au obținut

majoritatea absolută în toate orașele Basarabiei. Ceva mai grav: rutenii s'au coborât de-a lungul Basarabiei și astăzi mai au foarte puțin să-și dea mâna cu bulgarii care au suit pe Dunăre. Reni este punctul de unire a celor două populații slave - pe pământ românesc. Imediat după război, în Basarabia românii reprezentau 68 la sută din populație. Astăzi, după statistici oficiale, ei sunt numai 51 la sută.

Elitele politice românești, în loc să se intereseze de-aproape de problema Ucrainei prin încurajarea agitațiilor separatiste – așa cum au făcut guvernele austriece până la război, încurajând sistematic pe ruteni ca să lovească în români și poloni - s'au multumit să tolereze întinderea ucrainienilor nu numai în Bucovina, dar și în Basarabia. În anul 1848, rutenii din Galiția revendicau o parte din Bucovina pentru provincia lor (Galiția), care ar fi trebuit să devină semi-autonomă în reorganizarea Austriei pe baze federale (planul Palacki). Românii bucovineni de atunci au știut să se apere (în Constituanta austriacă de la Kremsir). Dar rutenii, după războiul cel mare, au găsit un neasteptat aliat în piloții orbi ai României care, în loc să lupte pentru revendicările ucrainiene dincolo de Nistru (crearea statului-tampon Ucraina) și-au arătat prietenia față de acești slavi lăsându-i să se înmulțească peste măsură în Bucovina și să coboare cât mai jos în Basarabia. Astăzi, un savant ucrainean de la universitatea din Varșovia, refugiat politic, expune la seminarul de geografie din Berlin hărți ale viitorului stat ucrainean în care se găsesc înglobate Bucovina și Basarabia. Nădăjduiesc că la ceasul când știu lucrurile acestea, prietenul care mi-a atras atenția asupra hărților profesorului ucrainean (profesor la universitatea din Varșovia) a izbutit să le fotografieze pe toate - pentru ca să facem amândoi dovada, dacă va fi nevoie. Inutil să mai continui. Și am fost stăpânit de acest înspăimântător sentiment al inutilității în tot timpul cât am scris paginile de față. Știu foarte bine că ele nu vor avea nici o urmare. Știu foarte bine că evreii vor țipa că sunt antisemit, iar democrații că sunt huligan sau fascist. Știu foarte bine că unii îmi vor spune că "administrația" e proastă - iar alții îmi vor aminti tratatele de pace, clauzele minorităților. Ca și când aceleași tratate au putut împiedica pe Kemal Pasa să rezolve problema minorităților măcelărind 100.000 de greci în Anatolia. Ca și când iugoslavii și bulgarii s'au gândit la tratate când au închis școlile și bisericile românești, deznaționalizând câte zece sate pe an. Ca și când ungurii nu și-au permis să persecute fățiș, cu închisoarea, chiar satele germane, ca să nu mai vorbesc de celelalte. Ca și când cehii au șovăit să paralizeze, până la sugrumare, minoritatea germană!

Cred că suntem singura țară din lume care respectă tratatele minorităților, încurajând orice cucerire de-a lor, preamărindu-le cultura și ajutându-le să-și creeze un stat în stat. Și asta nu numai din bunătate sau prostie. Ci pur și simplu pentru că pătura conducătoare nu mai știe ce înseamnă un stat, nu mai vede.

Pe mine nu mă supără când aud evreii țipând: "antisemitism", "Fascism", "hitlerism"! Oamenii aceștia, care sunt oameni vii și clarvăzători, își apără primatul economic și politic pe care l-au dobândit cu atâta trudă risipind atâta inteligență și atâtea miliarde. Ar fi absurd să te aștepti ca evreii să se resemneze de a fi o minoritate, cu anumite drepturi și cu foarte multe obligații - după ce au gustat din mierea puterii și au cucerit atâtea posturi de comandă. Evreii luptă din răspuțeri să-și mențină deocamdată pozițiile lor, în așteptarea unei viitoare ofensive - și, în ceea ce mă privește, eu le înțeleg lupta și le admir vitalitatea, tenacitatea, geniul.

Tristețea și spaima mea își au, însă, izvorul în altă parte. Piloții orbi! Clasa aceasta conducătoare, mai mult sau mai puțin românească, politicianizată până în măduva oaselor - care așteaptă pur și simplu să treacă ziua, să vină noaptea, să audă un

cântec nou, să joace un joc nou, să rezolve alte hârtii, să facă alte legi. Același și același lucru, ca și când am trăi într'o societate pe acțiuni, ca și când am avea înaintea noastră o sută de ani de pace, ca și când vecinii noștri ne-ar fi frați, iar restul Europei unchi și nași. Iar dacă le spui că pe Bucegi nu mai auzi românește, că în Maramureș, Bucovina și Basarabia se vorbește idiș, că pier satele românești, că se schimbă fața orașelor - ei te socotesc în slujba nemților sau te asigură că au făcut legi de protecția muncii naționale.

Sunt unii, buni "patrioți", care se bat cu pumnul în piept și-ți amintesc că românul în veci nu piere, că au trecut pe aici neamuri barbare etc. Uitând, săracii că în Evul Mediu românii se hrăneau cu grâu și pește și nu cunoșteau nici pelagra, nici sifilisul, nici alcoolismul. Uitând că blestemul a început să apese neamul nostru odată cu introducerea secarei (la sfârșitul Evului Mediu), care a luat pretutindeni locul grâului. Au venit apoi fanarioții care au introdus porumbul - slăbind considerabil rezistența țăranilor. Blestemele s'au ținut apoi lanț. Mălaiul a adus pelagra, evreii au adus alcoolismul (în Moldova se bea până în secolul XVI bere), austriecii în Ardeal și "cultura" în Pricipate au adus sifilisul. Piloții orbi au intervenit și aici, cu imensa lor putere politică și administrativă.

Toată Muntenia și Moldova de jos se hrăneau iarna cu pește sărat; căruțele începeau să colinde Bărăganul îndată ce se culegea porumbul și peștele acela sărat, uscat cum era, alcătuiă totuși o hrană substanțială. Piloții orbi au creat, însă, trustul pestelui. Nu e atât de grav faptul că la Brăila costă 60-100 lei kilogramul de pește (în loc să coste 5 lei), că putrezesc vagoane întregi cu peste ca să nu scadă prețul, că în loc să se recolteze 80 de vagoane pe zi din lacurile din jurul Brăilei se recoltează numai 5 vagoane și se vinde numai unul (restul putrezește), grav e că țăranul nu mai mănâncă, de vreo 10 ani, peste sărat. Și acum, când populația de pe malul Dunării e secerată de malarie, guvernul cheltuiește (vorba vine) zeci de milioane cu medicamente, uitând că un neam nu se regenerează cu chinină și aspirină, ci printr'o hrană substanțială.

Nu mai vorbiți, deci, de cele șapte inimi în pieptul de aramă al românului. Sărmanul român, luptă ca să-și păstreze măcar o inimă obosită care bate tot mai rar și tot mai stins. Adevărul e acesta: neamul românesc nu mai are rezistența sa legendară de acum câteva veacuri. În Moldova și în Basarabia cad chiar de la cele dintâi lupte cu un element etnic bine hrănit, care mănâncă grâu, pește, fructe și care bea vin în loc de tuică.

Noi n'am înțeles nici astăzi că românul nu rezistă băuturilor alcoolice, ca francezul sau rusul bunăoară. Ne lăudăm că "ținem la băutura", iar gloria aceasta nu numai că e ridiculă, dar e în același timp falsă. Alcoolismul sterilizează legiuni întregi și ne imbecilizează cu o rapiditate care ar trebui să ne dea de gândit. Dar piloții orbi stau surâzători la cârmă, ca și când nimic nu s'ar întâmpla. Și acești oameni, conducători ai unui popor glorios, sunt oameni cumsecade, sunt uneori oameni de bună-credință, și cu bunăvoință; numai că, așa orbi cum sunt, lipsiți de singurul instinct care contează în ceasul de față - instinctul statal - nu văd șuvoaiile slave scurgându-se din sat în sat, cucerind pas cu pas tot mai mult pământ românesc; nu aud vaietele claselor care se sting, burghezia și meseriile care dispar lăsând locul altor neamuri! Nu simt că s'au schimbat unele lucruri în această țară, care pe alocuri nici nu mai pare românească. Uneori, când sunt bine dispuși, îi spun că n'are importanță numărul evreilor, căci sunt oameni muncitori și inteligenți și, dacă fac avere, averile lor rămân tot în țară. Dacă așa stau lucrurile nu văd de ce n'am coloniza țara cu englezi, căci și ei sunt muncitori și inteligenți. Dar un neam în care o

clasă conducătoare gândește astfel, și-ți vorbește despre calitățile unor oameni străini - nu mai are mult de trăit. El, ca neam, nu mai are însă dreptul să se măsoare cu istoria!

Că piloții orbi s'au făcut sau nu unelte în mâna străinilor – puțin interesează deocamdată. Singurul lucru care interesează este faptul că nici un om politic român, de la 1918 încoace, n'a știut și nu știe ce înseamnă un stat. Și asta e destul ca să începi să plângi.

"Să veniți odată în Maramureș..." 313

Gheorghe Chindriș, plugar român din com. Ieud, în Maramureș, nu este un necunoscut. Tânărul acesta îndrăgostit până la patimă de cartea românească, a avut, în felul lui, o bogată corespondență cu mai mulți scriitori din București. Plugar sărac, când nu-și mai putea cumpăra o carte nouă, o cerea cuviincios autorului. Astfel și-a cheltuit toată munca: pe cărți. Din pricina lecturilor de noapte și din pricina sărăciei, s'a îmbolnăvit greu. După ce si-a vândut pământul din sat, s'a retras la munte: bolnav. Nu mai are astăzi decât cărțile, care i-au măcinat tinerețea. Pe ele nu le-a vândut. Nici măcar o singură carte. Despre Gheorghe Chindriș "intelectualul" au scris, dacă mi-aduc bine aminte, d. Eugen Lovinescu și d. Adrian Maniu. Nu știu însă dacă totți 57 mircea eliade - casus belli corespondenții săi din capitală au aflat ceva, prin scrisorile cărturarului din Ieud, despre jalea Maramureșului. Plugarul Chindriș, care n'a făcut niciodată politică, se mulțumea să le scrie despre singurătățile lui, despre tristețea satului, despre dorul lui de carte și de duh românesc. Sfios și cuviincios, Gheorghe Chindriș nu aducea vorba, în frumoasele sale scrisori, despre nimic care ar fi putut turbura tihna noastră, a cărturarilor de la București. S'a întâmplat însă ca boala și sărăcia tot mai aspră a plugarului îndrăgostit de carte, să topească timiditatea. Gheorghe Chindriș acum, când e pironit în pat din vară, își ia inima în dinți și ne destăinuiește jalea mândrei sale provincii, Maramureș. Articolul meu Piloții orbi, publicat aici în Vremea, i-a dat curajul mărturisirilor. Nu știu ce vor crede prietenii săi din marile democrații bucurestene. Eu, ca huligan, mă mulțumesc să transcriu câteva pagini din lunga și îndurerata sa scrisoare. "Și să știți, Domnia Voastră, că în Maramureș românii nu mai au nici un petec de pământ. Pământul și l-au vândut străinilor care s'au făcut bogați. Maramureșul meu nu va fi niciodată românesc. Nici nu poate fi. Fiindcă, vorba Domniei Voastre, Piloții orbi nu lasă. Acei "Piloți" sunt în toate partidele și sunt contra noastră a celor slabi și a celor săraci, care în fiecare dimineață mâncăm pâine de ovăz, neagră ca pământul. Eu nu mai sper în nimic. Și dacă prin o minune Dumnezeiască se va întâmpla să mă vindec - vă asigur că nu voi face politică niciodată. Să veniți odată în Maramureș. Să vedeți jalea ce este. Cred că ați plânger, așa cum ați scris în articolul "Piloții orbi", a doua oară. Eu, credeți-mă, că aș vrea să mor și mâine, ca să nu văd jalea și necazul din județul meu înstrăinat. Maramureșul și toate ținuturile nu vor fi desrobite niciodată. Eu așa cred. ...Acuma iarăși sunt alegeri. Eu vă rog să mă credeți că în județul meu poporul nu va vota după conștiință, va vota cu acei care vor da mai multă pâine de grâu și țuică, căci așa a votat totdeauna. La noi voturile se cumpără cu bani de către cine vrea. Oamenii săraci nu știu ce fac. Ei nu cred în bine, sunt sigur, căci pentru ei niciodată nu va fi bine. După cum cred și eu. Majoritatea voturilor vor avea Liberalii și Național-Tărăniștii, căci ei au banii..." Ce se mai poate adăuga acestor rânduri? Ce mai poți

scrie? Pe cine mai pot atinge blestemele noastre?! Aproape că nu mai are nici un sens revolta. Din toate colțurile ne ajung aceleasi gemete, același zvon al morții. Niciodată n'a fost neamul nostru românesc atât de aproape de pieire. Niciodată inconștienții și trădătorii, orbii și imbecilii, n'au fost atât de stăpâni pe frânele țării. Ce curte marțială va putea judeca atâtea mii de trădători - și câte păduri vor trebui prefăcute în spânzurători, pentru toți nemernicii și imbecilii acestor douăzeci de ani de "politică românească?"... Nu avem decât o singură nădejde - și cea din urmă: că mântuirea neamului e aproape. trebuie să fie foarte aproape de noi. Prea am atins un nivel de totală descompunere morală și de haos civil. Și, asta o știm de la Tudor Vladimirescu, cu cât căderea a atins adâncimi mai primejdioase pentru neam - cu atât înălțarea neamului va fi mai măreață și mai uluitoare..." Gheorghe Chindriș, nu pierde nădejdea! Așteaptă!

Noua aristocrație legionară ³¹⁴

Suntem contemporanii, norocoși, ai celei mai semnificative prefaceri pe care a cunoscut-o România modernă: făurirea unei noi aristocrații. Tineretul legionar, odată cu alte miracole realizate prin jertfă, elan și voință creatoare - a pus temelii unei elite românești care e menită să schimbe sensul istoriei acestui neam. Vechea noastră aristocrație, atât de mult legată de pământ și de civilizația țărănească - a fost zdruncinată de o seamă de domnii nefericite, ca să-și găsească sfârșitul, lamentabil, sub stăpânirea fanariotă. Cele câteva neamuri într'adevăr "boierești", care supraviețuiseră, n'au mai jucat nici un rol de frunte după restaurarea de la începutul secolului al XIX-lea. O altă aristocrație a luat locul elitelor românești din epocile glorioase. Cât de dubioase ar fi fost originile acestei aristocrații, ea a dat totuși României moderne câțiva oameni și câteva lozinci. Nu i-a putut da, însă, niciodată, o tradiție și o educație aristocrată. Să privim acum ceea ce se întâmplă în jurul nostru. Suntem față'n față cu un tineret de curată obârșie rurală. Dar au pierit toate complexele de inferioritate care apăsau asupra clasei țărănești. Avem în fața noastră un fiu de țăran, sau un țăran, dârz, cu fruntea sus, nepăsător de moarte, iubitor de libertate. Un om nou care a descoperit odată cu ascultarea și propria sa voință, propriul său destin. Disciplina și ascultarea i-au dăruit o nouă demnitate, o nesfârșită încredere în sine, în șef, și în destinul major al neamului său. Cel dintâi semn al unei aristocrații este indiferența față de calomnie, de atacuri, de critică și de comploturi. Priviți pe legionari; fie că sunt muncitori în fabrică, studenți sau țărani, cărturari sau "analfabeti" - legionarii au o superbă indiferență față de toate prostiile sau calomniile scornite împotriva lor. Legionarii se simt atât de străini față de lumea aceasta putredă și ridiculă - încât nici o imbecilitate și nici un venin, pornit de aici, nu izbutește să le atragă, măcar pentru o clipă, atenția. Ce magnifică formă a disprețului! Indiferența aceasta aristocratică ucide mai rapid și mai eficient decât invectiva și sarcasmul. Bieții imbecili deștepti se simt într'adevăr zdrobiți de seninătatea aceasta bărbătească, pe care nici o armă democratică sau marxistă nu o poate tulbura. Descoperi uneori în ochii legionarilor o întristată milă față de acești adversari neputincioși, care opun eroismului și sincerității - lichelismul, calomnia, sforăria și complotul. Al doilea semn caracteristic al aristocrației este încrederea în bărbăție, în selecția firească pe care o poate face numai lupta. Legionarismul a introdus din nou în România bucuria și pedagogia luptei cinstitute, pe față. Chiar

³¹⁴ - Revista "Vremea", București. Anul XI, Nr. 522, 23 Ianuarie 1938.

dușmanii de moarte ai Legiunii sunt siliți să recunoască schimbarea adusă de această mișcare revoluționară românească: normalizarea luptei. Conducerea mișcării legionare anunță mai dinainte când, cu cine și în ce condiții va da lupta. Au dispărut din viața politică românească strategia polițistă, serviciul secret de informațiuni. Întocmai după cum Mahatma Gandhi a silit să someze cei o mie de agenți secreți ai lui Intelligence Service în India, anunțând el însuși, cu o săptămână mai înainte, toate atacurile pe care intenționează să le dea guvernului englez. Acest fair-play, care a câștigat simpatia întregului popor englez, a schimbat în același timp stilul tacticii și strategiei polițiste în India. Pentru orice informațiuni "secrete", agenții englezi erau invitați să se adreseze direct conducerii Mișcării insurecționale. Promovarea bărbăției și a spiritului ofensiv - valori europene, aristocratice - a adus după sine o altă prefacere a sufletului tinerei generații românești. A creat conștiința unei misiuni istorice, sentimentul că ne-am născut ca să împlinim o revoluție unică în istoria neamului. Legionarul nu mai trăiește la întâmplare. Viața lui are un sens precis și major: revoluția creștină, mântuirea neamului românesc. Eroismul și sfințenia sunt valorile superioare în care cred tinerii de astăzi. Am scris de mai multe ori despre spiritul revoluției creștine, așa cum începe să fie realizată ea de mișcarea legionară - și mi-am îngăduit, acum, să mă opresc numai asupra valorilor eroice, aristocratice, pe care le cultivă legiunea. Conștiința unei misiuni istorice a fost întotdeauna caracteristica oricărei aristocrații. Urmașii direcți ai celor care au făurit, cu spada și cu geniul, Europa - s'au simțit întotdeauna purtătorii unei misiuni. Chiar atunci când acești urmași au ajuns bicisnici, sterpi, degenerați - rămăsese în sufletul lor obosit și în trupul lor vlăguit amintirea orgolioasă a unei demnități pe care nici un viciu și nici o infirmitate nu o puteau stinge. În locul aristocrației de sânge, Legiunea creează o nouă aristocrație: a spiritului. În locul elitelor care-și mosteneau drepturile - odată cu virtuțile și păcatele strămoșești - se naște o nouă elită care-și cucerește libertatea învățând să moară și să jertfească. Dar în această nouă aristocrație legionară care se naște, reînvie Evul Mediu românesc; conștiința misiunii istorice, vrednicia și bărbăția, disprețul și indiferența față de neputincioși, canalii și băieții deștepți.

Provincia "ratează"? ³¹⁵

Cum se ratează „intelectualii” și „oamenii buni”, „sufletele alese”, în mediile provinciale — nu e de mirare că superstiția aceasta are astăzi rădăcini atât de adânci. Eroii romanului românesc suferă permanent de două nostalgii: dezrădăcinarea din viața satului — și dorul după viața în „marile metropole ale lumii” sau după anumite peisaje cinematice. O singură stare reală nu pot accepta, cu nici un preț, personajele romanului românesc: orașul de provincie. Ar vrea să fie ori la coarnele plugului — ori pe Coasta de Azur. În nici un caz la Bacău, la Pitești sau Oravița...

Acum vreo 12 ani am publicat un foileton în „Cuvântul” intitulat *împotriva Moldovei*. Îmi mărturiseam acolo, foarte tinerește, furia mea împotriva literaturii moldovenești (Sadoveanu, Cezar Petrescu, Ionel Teodoreanu), care cuprinde atâta tristețe, atâta melancolie, atâtea flori ofilite, atâta descompunere, de ai putea deviriliza o generație întreagă. Într'adevăr, mai ales scriitorii moldoveni au abuzat de această melancolie și deznădejde provincială. Chiar poeții munteni, odată „revoluționari” prin tehnica și inspirația lor, s'au predat, neputincioși, în fața

³¹⁵ - Revista "Vremea", București. Anul XI, Nr. 524, 6 Februarie 1938.

acestui „destin” provincial. Ion Minulescu se solidarizează cu întreaga literatură românească modernă, începându-și un poem cu acest vers: „În orașu’n care plouă de trei ori pe săptămână...” În experiențele și revoluțiile noastre poetice nu corespunde nici un „moment futurist”. Zadarnic am împrumutat lexice, formule, imbecilități din toate orașele europene. N’am realizat nici un singur moment de optimism viril, de încredere în viață și în om, oriunde s’ar afla el, în orice condiții și sub orice peisaj... E aproape umilitoare spaima noastră de „provincie”, teama noastră că n’am putea „rezista” într’un mediu provincial, că n’am putea „crea” decât la București, la Paris sau la New York. Cât de deosebită e, în această privință, literatura re-sovietică rusească! Ce lucruri extraordinare nu aflăm în romanele rusești, care descriu și ele viața orașelelor de provincie! Și doară un oraș de provincie rusească din secolul XIX nici că se poate compara unui oraș românesc.

Dar gândiți-vă mai ales la viața *reală* care pulsa într’un oraș de provincie rusească. Acolo s’au pus la cale revoluțiile, acolo se petreceau dramele cele mai uluitoare ale gândului, acolo se încercau cele mai curajoase experiențe morale. În orașele de provincie s’au născut și au trăit majoritatea gânditorilor și scriitorilor ruși. Și doară nu se poate spune că peisajul provinciilor rusești este mai puțin deprimant: cerurile acelea joase, lumina aceea cenușie, câmpiile acelea nesfârșite... Și viața dintr’un orașel rusesc nu era deloc viața unui oraș de provincie germană. Se încingeau chefuri de trei zile, se jucau și se pierdeau averi la cărți, se bârfea, se făceau intrigi. Dar toată atmosfera aceasta „deprimantă” n’a putut opri din mersul ei revoluția spirituală a veacului trecut, n’a putut „rata” nici un scriitor, nici un gânditor, nici un revoluționar. Rusia și-a creat și și-a împlinit magnific destinul, cu toate orașelele saie de provincie, cu toate străzile sale întunecoase și toate tristețile florilor ofilite...

Nu vi se pare, atunci, că e semnificativă și dureroasă predarea românească în fața „provinciei”? S’ar putea spune că, în cele mai multe cazuri, nu e de vină „provincia” — ci substanța omenească, incapabilă să reziste și să creeze într’un climat mediocru. Evident, n’ai să poți fi un bun asirolog la Focșani. Dar, un bun asirolog n’ai să poți fi nici la București, nici la Milano, nici la Tokio. „Specialist” nu poți deveni decât în foarte puține centre mondiale. Un savant italian îmi spunea, acum vreo zece ani, „că nu se poate face nimic în Europa”, „că numai în America există biblioteci bune”. Dar oare asta e adevărata problemă? Din cauza asta „ratăm” în provincie? Omul ratează când nu mai rodește; când nu mai poate crea, nu-și poate împlini destinul. Ori se pare însă — și Rusia a dovedit-o — că se poate crea *oriunde și în orice împrejurări*. Poți trăi cea mai curajoasă morală la Focșani. Poți deveni un foarte mare poet la Buzău. Poți deveni un tot atât de mare romancier, sau filosof, sau matematician, sau revoluționar — oriunde, și oricând.

Lipsa bibliotecilor, a institutelor de cultură, a mediului științific, este tot atât de gravă și la București. Dar lipsa aceasta este gravă pentru că metropola nu-și mai poate exercita cu precizie funcția sa de *control*. Nu e vorba, deci, de *creație*. Ci de tehnică, de erudiție, de coordonare și critică. Lipsa bibliotecilor în România poate explica cel mult „ratarea” câtorva serii de studenți excelenți în filologie și istorie, care n’au găsit instrumentele necesare de lucru pentru desăvârșirea cercetărilor lor. Dar ea nu poate, sub nici un chip, explica lipsa marilor poeți, a marilor gânditori, a marilor matematicieni și a marilor romancieri, în orașele noastre de provincie.

Dar problema aceasta mai are și alte aspecte. Să încercăm să le cercetăm pe rând.

6 Februarie 1938

Provincia și legionarismul ³¹⁶

Mă întorceam, mai zilele trecute, cu câțiva prieteni și camarazi din centrul orașului Călărași spre gară. Bulevardul era slab luminat: doar câteva felinare obosite. Umezeală, ceață, noroi. Și sentimentul unei nelămurite pustietăți; parcă ne aflam undeva la sfârșitul lumii, izolați de ceilalți oameni, departe de lumină și de "civilizație". Mi-am dat atunci seama de nesfârșitele posibilități de creație ale unui artist provincial. Cum de nu le folosește nimeni? Cum de nu înțelege nimeni lecția aceasta de realism pe care provincia ne-o ține neconținut la diposiție? Unde poți privi mai limpede, față în față, realitatea - decât pe acest bulevard din Călărași într-o noapte cețoasă și umedă de Februarie? Peisajul acesta te silește să renunți la orice bovarism. Bulevardul acesta îți vorbește mai mult și mai precis despre singurătatea omului și despre demnitatea lui decât o bibliotecă întreagă. E de mirare că scriitorul provincial n'a folosit încă lecția de realism a peisajului său natal. Este mai adevărată această Românie virilă, aspră, săracă și întunecată - pe care provincia ne-o arată în toată sălbatica ei frumusețe - decât România romanțelor învechite, a tristețelor crepusculare, a amorurilor defuncte. Nicăieri nu înțelegi mai repede și nu simți mai categoric lipsa de semnificație a unui "amor defunct" și a frunzelor ofilite - decât într'un oraș de provincie. Aici, ca să poți supraviețui, trebuie să deschizi bine ochii, să privești realitatea față în față. A fost o vreme când, în România, "realitatea" însemna cariera și oportunistul politic - iar "idealul" era identic cu melancolica abandonare în voia destinului. Atunci, erai aproape dator - așa te învăța literatura moldovenească - să visezi și să te predai. Cred că astăzi încep să se schimbe lucrurile. Astăzi "idealismul" te silește să cauți și să accepți realitatea. Asta nu înseamnă oportunist și politicianism; ci, dimpotrivă, să-ți dai seama de condiția românească. Să înțelegi că suntem o țară săracă, cu oameni săraci, cu viață aspră. Să înțelegi că din această viață aspră și cu acești oameni săraci se pot face totuși lucruri dumnezeiești. E destul să aibi curajul de a privi realitatea față'n față - pentru ca nici un peisaj și nici o melancolie să nu te mai poată "rata". Într'adevăr, unde se duce lupta în condiții optime, dacă nu pe aceste bulevarde întunecate și înecate sub ceață? Aici rămâi singur. Nu mai este nimeni să te ajute, să te păcălească. Nici un confort, nici o reverie. Singur în realitate. O perfectă terapeutică sufletească. Și cea mai bărbătească. Îți dai, aici, bine seama de forțele tale. Poți rezista? Ești destul de tare? Nu ți-e frică de singurătate, de ploaie, de noroi, de plictiseală, de tristețe? Asta înseamnă o luptă în condiții optime: când lupți singur, cu desăvârșire singur. Dar tocmai această izolare în mijlocul realității fructifică întreaga ta viață. Prins de "vârtejul luminilor", cum se spune prin romane, măcinat de iluzia confortului, a luxului, a reclamelor colorate și a barurilor de noapte - îți pierzi timpul într'oa greabilă imbecilizare colectivă. De multe ori îmi vine să râd când surprind invidia cu care provincialii vorbesc de cutare cucoană frumoasă că "s'a mutat la București", sau de cutare cărturar că "și-a văzut visul cu ochii": stabilirea în metropolă. Aproape toți oamenii aceștia trăiesc iluzia că schimbarea peisajului aduce cu sine "salvarea" vieții. De fapt, imbecilizarea și ratarea în capitală se consumă și mai rapid. Problema

³¹⁶ - Revista "Vremea", București. Anul XI, Nr. 525, 13 Februarie, 1938.

centrală nu stă în mediu. Salvarea sau ratarea vieții omenеști depinde foarte mult de puterile omului! Sunt destule semne că lucrurile se vor schimba. Legionarismul aduce o schimbare radicală a mentalității provinciale. Când educația legionară va da roade, se va vedea că sensul vieții nu este parvenirea, cariera cu orice preț. Marea revoluție legionară schimbă centrul de gravitate al ființei românești: din afară, înlăuntru. Când oamenii noștri își vor da seamă că o viață nu se "realizează" prin cuceriri de onoruri și ranguri sociale; când în locul parvenitismului cu orice preț, al egoismului și al "luptei pentru existență", vor naște în sufletele noastre alte "idealuri", de jertfă anonimă, de muncă neștiută, de eroism nerăsplătit - toate acestea pornite dinlăuntru, pentru nutrirea ființei noastre, pentru demnitatea noastră - atunci peisajul, confortul, mediul și celelalte valori exterioare nu vor mai exercita funesta lor influență, pe care o exercitau până mai dăunăzi. Una din afirmațiile revoluționare ale creștinismului era aceasta: nu există om, oricât de jos ar fi căzut el pe scara valorilor morale și religioase - care să nu fie îndreptățit să-și nădăjduiască mântuirea. O astfel de afirmație revoluționară face și legionarismul: nu există loc în țara românească unde să nu-ți poți realiza, până la maxima ei fructificare, viața. Legionarismul va pune capăt complexelor de inferioritate ale provinciei. Într'adevăr, idealul legionar, idealul de aspră spiritualitate creștină - poate fi trăit oriunde în mijlocul comunității românești. În ceasul când se destramă iluzia unei metropole "salvatoare" prin "mediul"ei, în ceasul când simplul fapt de a te găsi în această metropolă nu implică un merit deosebit sau un noroc personal - nu va mai exista nici obsesia "ratării" în provincie. Pentru că "ratarea" aceasta nu va mai fi judecată după criteriile exterioare: parvenire, succese personale, bogăție etc. Ratații vor fi acei care nu și-au putut găsi un sens existenței lor proprii, care n'au rodit nimic și nicăieri! Aș fi vrut să închei aici observațiile asupra fenomenului provincial. Primesc însă câteva scrisori care deschid noi paranteze și pun noi întrebări. Continuăm deci.

MIRCEA ELIADE ÎN ALTE ZIARE ȘI REVISTE

POIMÂINE ³¹⁷

Viața și cultura unei țări nu se măsoară nici cu „azi”, nici cu „mâine”; se măsoară cu decadele, cu veacurile. Ceea ce contează pentru un popor este acel înspăimântător „poimâine”, acea „a doua zi” după ceva care se întâmplă. Mai grav decât „revoluția” este ceasul când revoluția s’a consumat și istoria începe să creeze forme noi. Mai importantă decât o victorie este prima zi de luciditate de *după* victorie. Și aceste ceasuri, aceste zile aparțin acelei clase de oameni care au fost atât de fals numiți „intelectuali”, lăsând a se înțelege că sunt abstracți, schematici, fără contact cu realitățile vieții și incapabili de „fapte”.

În mai multe rânduri am încercat să dovedesc netemeinicia acestor critici aduse „intelectualilor”. Poate că ele se potrivesc unor anumite specii de clerici și cărturari, cunoscute de altfel și în istoria culturii românești. Dar nu se potrivesc cătuși de puțin adevăraților „intelectuali”; care, departe de a fi „abstracți”, sunt singurele categorii de oameni care experimentează viața direct, care sunt liberi de milionul de superstiții al „omului practic”, și trăiesc „faptul” cu o *immediatezza* necunoscută celor care au impresia că sunt „practici” pentru că practică greșelile înaintașilor lor. De altfel numele de „intelectuali” este nu numai ridicol, este de-a dreptul fals.

Ar fi trebuit să se spună: *creatori de fapte* – spre deosebire de „oamenii practici”, care nu sunt decât repetitori de fapte, caligrafi sau roboți. Căci „intelectualul” autentic vede dincolo de cotidian, înțelege jocul de forțe subterane care pregătesc istoria de „poimâine”, și știe să intervină în el. Firește, nu intervine cu ciomagul, nici printr’o adunare politică – deoarece istoria care se pregătește nu poate fi văzută, nu poate fi oprită în loc prin forțe materiale; ei nu i se pot opune decât tot forțe subterane, adică idei, viziuni, tensiuni, stări sufletești.

Spuneam că momentele critice, și decisive din viața unei națiuni – acea „a doua zi” după un mare fapt împlinit – cad chiar prin structura lor în stăpânirea clarvăzătorilor, a „intelectualilor”. Căci numai ei le pot prevedea, le pot promova sau le pot opune rezistență. Acești creatori de fapte, acești așa-numiți „intelectuali” au fost prostesște maltratați pentru incapacitatea lor de a se integra zilei de azi, de a se integra adică în istorie. Dar e foarte firesc să fie așa. Căci ziua de azi este fără îndoială istorie – dar este o *istorie care se consumă*, un joc de forțe descărcat cu mulți ani înainte, de către anumite imponderabile care n’au putut fi surprinse de imensa majoritate a contemporanilor. Ce se întâmplă azi sunt numai acțiuni ale căror nuclee kinetice au fost de mult create.

Dar *mâine*? De ce ezită anumiți intelectuali să colaboreze trup și suflet cu acele forțe politice care sunt pe cale de realizare? De ce nu se integrează ei mesianismului, curentelor populare și naționale care zguduie actualele forme de viață ale țării, visând alte rosturi și alte ierarhii? Aceasta doar nu mai e o istorie care se *consumă*, ci o istorie care se *face*. Fără îndoială. Dar și ziua de *mâine* este tot o consumare. Tot o realizare a ceea ce creatorii de fapt au însămânțat — cu gândul, cu scrisul, cu vorba sau chiar numai cu prezența lor — mulți ani înainte. Este o viață nouă, fără îndoială.

Dar ea a fost de mult văzută și experimentată, concret, de omul nou al anilor trecuți, care nu mai e om nou astăzi. Ceea ce așteaptă acum zeci de mii de oameni, a fost de mult realizat, actualizat și poate chiar depășit — a fost în orice caz *consumat* — de către creatorii adevărați de fapte, de către „intelectualii” unei țări.

Nae Ionescu experimenta statul țărănesc într-o vreme când toată lumea era convinsă de fertilitatea statului liberal. Nae Ionescu „a văzut” — și experimentează statul național, revoluționar, acum, când toată lumea crede în statul țărănesc. Aceasta, din punct de vedere politic.

Din punct de vedere pur spiritual, lucrurile sunt și mai limpezi, încă din 1923 — 24, profesorul Nae Ionescu făcea lecții de logică și de metafizică asupra „concertului” și asupra dragostei ca instrument de cunoaștere — care atunci păreau nu „revolutionare”, ci nefilosofice, iar astăzi au ajuns materie de foileton în revistele de provincie. Aceasta înseamnă a crea fapte, a face istorie; a fi, deci, în contact direct nu numai cu întâmplările tipice, ne-istorice, cotidiene — ci a „vedea” și a experimenta întâmplările revelatoare, a le stăpâni și a le promova. Nae Ionescu nu atribuie acestei „vederi” o valoare de creație, ci numai de „mărturisire”; noi nu *facem* nimic, noi *spunem* ce se face în afară de noi. Vom discuta altădată această credință a profesorului nostru. Deocamdată, e de ajuns să remarcăm că faptul de „a vedea” și de „a mărturisi” — fiind în același timp un act de promovare — capătă valoare istorică, „creaturală”, chiar dacă el nu ne revine *nouă*, ca oameni. Căci într-o istorie care se *face*, important e însuși procesul creației, iar nu controversa dacă se face prin anumiți oameni sau *de către* anumiți oameni. Ceea ce putem constata este că acei creatori de valori, acei „intelectuali” atât de mult bârfiti, care nu se integrează nicăieri și care umplu lumea cu „teoriile” lor — tocmai ei sunt aleșii prin care o istorie crește, prin care o țară merge mai departe sau decade până la neființă. (Cred că suntem înțeleși: Nu e vorba nici de belferi, nici de cerebrali, nici de erudiți, nici de gazetari — ci de clarvăzători, creatori de valori și de fapte).

Așadar, nu e deloc de mirare dacă „intelectualii” rămân întotdeauna înaintea, chiar când „ideile” și formele lor de viață încep a fi acceptate de restul contemporanilor vertebrați. Ceea ce pentru un creier primar poate fi socotit incapacitate de a trăi în concret — nu este decât urmarea firească a exclusivei și definitivei sale ancorări în concret. Omul care primește sugestii, idei și ordine; omul care ascultă stimulările obscure, economice sau instinctuale; omul care începe să facă ceva pentru că vede pe altul făcându-l, sau pentru că nu are altceva mai bun de făcut — toți aceștia trăiesc prin stimulări externe, sunt controlați și mișcați ca niște roboți. Asemenea „oameni practici”, de azi sau de mâine, nu pot decât disprețui pe acei câțiva creatori de valori (a căror „creație” coincide cu propria lor prezență, care creează pentru că *sunt*) — care nu se mișcă bine decât în

lumea neformulată încă, și în a căror putere stă întreg ceasul hotărâtor de după victorie.

DE CE SUNT INTELECTUALII LAȘI ³¹⁸

Ați văzut vreodată un "intelectual" în timpul unei crize politice, sau unei prefaceri internaționale?

Nu numai că e uluit și neinformați, asta încă n'ar fi o rușine prea mare. Dar e deadreptul înspăimântat, e copleșit de frică, e paralizat de panică. Umblă aiurit, pune întrebări oricui, ascultă pe oricine îi vorbește, are o încredere oarbă în orice dobitoc politic - și tremură pentru viața și libertatea lui ca cel din urmă dintre sclavi. Numai atunci își dă el seama ce puțin s'a "interesat" de viața socială din jurul său. Și caută pretutindeni sprijin, adăpost, încurajare. Renunță la orice demnitate personală, uită cu desăvârșire misiunea lui istorică; frica face din el o lichea și un sclav. De câte ori plutesc în aer psihoze politice, de câte ori se întâmplă sau se așteaptă ceva grav - o revoluție, o reforma acerbă, un atentat, o schimbare esențială a ordinii sociale - bietul "intelectual" român își pierde mințile.

(Firește, vorbesc numai de "intelectualul" pur, de cel fără aderențe cu partidele sau grupările politice). Încearcă atunci să facă cele mai umilitoare tranzacții; și nu de ordin concret, politic, ci tranzacții fără nici un profit, fără nici o eficacitate. Mărturisește oricărui om întâlnit că aprobă anumite gesturi politice, că și el a gândit așa, că bine se face ce se face etc. În noaptea insurecției comuniste dela Atelierele Grivița, am întâlnit un excelent romancier care, aflând de cele ce s'au întâmplat, mi-a deschis repede ultimul său roman, apărut chiar în zilele acelea, ca să-mi arate că și el a promovat o revoluție socială și antiburgheză. Poate că așa era. Dar nu lucrul acesta e semnificativ. Ci faptul că excelentul romancier s'a grabit să-și caute puncte de contact cu o mișcare socială despre care nu știa nimic, nu știa cine o face și contra cui, dacă are sorți de izbândă și de eficacitate, etc. Nu știa nimic. Scos din preocupările lui "intelectuale", i-a fost frică. Tot așa le-a fost frică tuturor intelectualilor creștini de succesele "Gărzii de fier" și au început să o aprobe nu pentru că le convenea programul "Gărzii", ci pentru că se temeau să nu fie suspectați și persecutați după o eventuală victorie a ei.

Nu am nimic de zis contra intelectualilor care trec de o parte sau alta a baricadei îndemnați de o anumită conștiință socială sau națională. Dar îmi repugnă lașitatea intelectualilor apolitici, care își descopăr deodată aderențe cu o mișcare socială în pragul izbânzii (sau care numai pare astfel).

Și ei nu fac asta din interes, căci cei mai mulți n'au nimic de câștigat ca "intelectuali" dintr'o asemenea mișcare. O fac pur și simplu din frică, din lașitate. Frica ce își are rădăcina în lipsa de conștiință "funcțională" (dacă ni se iartă expresia), în lipsa conștiinței că ei, "intelectualii", reprezintă - în pofida oricărei violențe și a oricărei prostii politice - singura forță invincibilă a unei națiuni. Dacă orice intelectual și'ar da seama ce reprezintă el în societatea românească, și mai ales pe cine reprezintă el - puțin i'ar păsa atunci de orice revoluție, de orice război, de orice criză politică. Mare sau mică, biruită sau victorioasă, o națiune nu înfruntă eternitatea nici prin politicienii ei, nici prin armata ei, nici prin țăranii sau proletarii ei - ci numai prin ce se gândește, se descoperă și se creează între hotarele ei. Ceasul de azi sau de mâine poate fi stăpânit de oricine, fără ca o națiune să piară. Forțele

³¹⁸ - Revista "Criterion", București. Anul I, Nr. 2, 1934.

care musca din eternitate, forțele care susțin istoria unei țări și-i alimentează misiunea ei – n'au nimic cu politicul, nici cu economicul, nici cu socialul. Ele sunt purtate și exaltate numai de către "intelectualii" unei țări, de avangarda care singură, pe frontierele timpului, luptă contra neantului. Atâtea provincii romane, admirabil civilizate, au pierit pentru totdeauna pentru că nu au existat acolo creiere care să domine masa amorfă și efemeridele istoriei, să creeze valori sufletești, să nutrească o cultură. Aproape toate republicile sud-americe trăiesc aceeași experiență periferică, semi-istorică, așteptând ca timpul să le înghita actuala lor viață "politică". Deci, asta reprezintă "intelectualii": lupta contra neantului, a morții; permanenta afirmare a geniului, virilității, puterii de creație a unei națiuni. Și ca atare n'au de ce să se teamă, să intre în panică și să se umilească în fața unei mișcări politice cu șanse de succes. Mai întâi pentru că orice mișcare politică își are rădăcinile în ideile unui intelectual sau a unui grup de intelectuali. (Nu vorbesc, firește, nici de guverne, nici de legislații abstracte; ci de revoluții, reforme și reacțiuni concrete, istorice).

Și în al doilea rând, pentru că nici o revoluție și nici un act politic nu privește direct pe intelectual. (Poate privi, în orice caz, numai interesele lui de breaslă, confortul lui, familia lui). În ceasul în care ceva se întâmplă politic, deci se consumă - intelectualul se află cu mult înainte, ocupat să creeze ceva care să muște din eternitate, sau să facă ceva care numai după mulți ani va fi precipitat în stradă, va căpăta valoare politică. În ceasul unei revoluții sau a unei crize, intelectualul adevărat se află prea departe ca să se mai poată întoarce înapoi; el a trecut demult pe acolo. Ceeace pare nou, pentru mase, este de mult trăit, asimilat, consumat pentru el. Indiferența față de politică, de prezentul politic? Nicidecum. Ci numai toleranță și înțelegere. Dai o mână de ajutor și treci mai departe. Dar în nici un caz nu merita să-ți pierzi cumpătul, să-ți ieși din fire și să pactizezi cu oricine - uitând că nimeni nu poate avea dreptul de a pactiza cu tine. Îți pierzi libertatea? Asta nu ți-o poate lua nimeni. Îți primejduiești situația materială? Asta privește familia ta, nu pe tine. Îți riști viața? Ei și? Acel pe care îl reprezintă, nu moare niciodată. Dacă crezi altfel, renunță la "intelectualitate" și fă-te om politic.

LIBERTATE ȘI CREAȚIE ÎN LITERATURA LEGIONARĂ³¹⁹

Confuzia de planuri, care stă la temelia marxismului, făcea pe anumiți scribi și comisari ai poporului să compare pe Maxim Gorki cu un oarecare Ivanovici pentru simplul motiv că amândoi "au cunoscut și s'au inspirat din viața proletarilor". Critica literară marxistă valorifica pe Goethe pentru - atitudinea sa anticapitalistă - și accepta, cu rezerve, pe Flaubert în panteonul artei numai pentru că acesta era "împotriva burgheziei". S'a petrecut multă vreme, în toată lumea, pe seama acelei savante bolșevice care interpreta Tristan și Isolda ca pe o prefigurare a dragostei antiburgheze. Literatura critică și istoria marxistă abundă în asemenea delicioase confuzii. Nu spunea un tânăr rus - din aceia editați de N.R.F. - că literatura proletară din U.R.S.S. a întrecut, în câțiva ani, pe toți titanii Rusiei țariste în cap cu Tolstoi, Dostoievski și Gogol?! Am amintit toate aceste orori, ca să ne dăm și mai bine seama

³¹⁹ - Revista "**Sânziana**", București. Anul I, Nr. 16, 29 Ianuarie 1938.

de grava primejdie a confuziei planurilor. Să învățăm din monstruoasa sterilitate spirituală a marxismului aplicat în artă cum nu trebuie să judecăm o operă de artă revoluționară.

Astăzi, în plină ofensivă legionară și cu câțiva scriitori legionari ajunși la maturitate - suntem datori să facem câteva observații în legătură cu o eventuală confuzie de planuri. Spuneam altădată: nu orice poezie cu fagi sau stejari este o poezie "specific românească". Astăzi putem preciza: nu orice pagină scrisă cu verde este o pagină legionară.

Talentul scriitoricesc, fără a fi cea mai de seamă virtute pe care o poate avea omul, este totuși un talent anevoie de întâlnit pe toate cărările. Nu trebuie să ne îndoim de sinceritatea celor care scriu versuri și proză literară "legionară". Dar simpla sinceritate și bună intenție nu e de ajuns. Acești tineri scriitori pot fi excelenți legionari, pot avea o viață morală și spirituală excepțională; dar dacă n'au talent, nu sunt scriitori.

Spun toate acestea limpede și cinstit. De altfel omul nou pe care îl creează Legiunea, își deschide sieși probleme atât de vaste și realizări spirituale atât de hotărâtoare - încât a fi sau a nu fi un scriitor devine un lucru de secundară importanță. Un om care are în centrul ființei sale problema mântuirii - firește că va privi cu oarecare detașare creația artistică. Asta nu înseamnă că o va disprețui sau deprecia, înseamnă însă că nu o va mai socoti ca scopul final al existenței sale. Dar tocmai în această detașare văd eu cea mai bună perspectivă care se cuvine operei de artă. Detasarea acordă o perfectă autonomie operei de artă. Ești acum, în sfârșit, liber s'o contempli în planul său original de existență, adică exclusiv în planul artistic.

Când centrul de greutate al omului nou cade pe mântuire și pe desăvârșire spirituală - omul devine liber. Liber să contemple și să judece opera de artă după cum se cuvine. Liber să practice o știință sau o tehnică, să cerceteze o filosofie, să prețuiască o operă de artă - fără să-și simtă ființa sa angajată total în această activitate.

Pe de altă parte, bărbăția și sinceritatea, virtuți legionare, vor schimba curând fața țării! Ești astăzi aproape obligat să spui adevărul în față - ca să înveți oamenii, și în primul rând pe camarazii tăi cu aspra disciplină a adevărului. Cât ar fi de neplăcut adevărul acesta, el trebuie spus: și el poate fi spus astăzi în România. Laudele reciproce, ipocrizia, minciuna, interesele de coterie și prietenii de cafea - care alimentau altădată gloriile literare bucureștene - își pierd eficiența în noua viață legionară. Un legionar este destul de tare ca să primească adevărul în față.

Spuneam mai sus că unii dintre scriitorii legionari au ajuns la maturitate și au realizat opere într'adevăr de seamă. Să nu ne facem iluzii însă asupra numărului imens de poeți și prozatori legionari. Ei sunt încă departe de a fi numiți scriitori. Atâta timp cât pana lor este instrument de luptă - prin gazete și reviste - nu le putem cere să scrie capodopere. Lupta cere alte calități decât cele necesare marilor creații literare. În lupta ta se cere să dovedești o înaltă viață spirituală, curaj, informație și putere de muncă.

Se schimbă însă lucrurile când scrisul tău nu mai e născut din luptă - ci din contemplație. Talentul și geniul (sau spuneți-le cum voiți) sunt, aici, hotărâtoare și dacă nu ai nici una, nici alta - poți evoca oricâți eroi și voievozi, poți chema toți codrii lui Ștefan cel Mare în pagina ta, poți mărturisi cele mai bune intenții patriotice și legionare - nu ești, totuși, un bun scriitor.

ALTE
ZIARE ȘI REVISTE

Politică profesorală 320

de Prof. Traian BRĂILEANU

Experiența individuală, oricât de bogată ar fi, trebuie completată și corectată prin experiența altora. Experiența politică individuală, chiar din cauză că e întâmplătoare (politica nu se poate face în laborator), împinge la generalizări premature și greșite, iar de aci rezultă apoi programe politice utopice, formule de acțiune cari, chiar dacă reușesc să agite pentru un timp opinia publică, nu pot aduce nici un folos pozitiv.

Se înțelege că oamenii politici practici nu pot aștepta rezolvarea teoretică exactă a tuturor problemelor, cum nici nu putem cere dela ei ca să le deslege mai întâi în teorie. În politica practică, succesul nu depinde numai de cunoașterea teoretică (științifică) a problemelor, cum de altfel această cunoaștere nu e suficientă pentru a fi și om politic practic de seamă. Au existat și înainte de apariția Principelui lui Machiavel domnitori geniali, cum de altminteri Machiavel n'avea pretenția ca el însuși să realizeze unitatea Italiei, deși știa exact prin ce mijloace s'ar fi putut înfăptui regenerarea patriei sale. Dar nu putem tăgădui că opera lui Machiavel a fost de mare folos oamenilor politici practici, astfel încât studiul ei a înlesnit și unor bărbați de Stat mai puțin geniali să se orienteze mai lesne în acțiunea lor și să înfăptuiască reforme pe cari nu le-ar fi putut săvârși numai în temeiul experienței lor personale.

Să nu disprețuim deci contribuția teoreticienilor în politică, dar nici să nu exagerăm importanța lor. Să ne amintim că în orice activitate practică personalitatea joacă un rol covârșitor. În tehnică, industrie, deslegarea teoretică a unei probleme nu implică posibilitatea de aplicare practică. Cei mai mulți inventatori n'au fost în stare să exploateze ei înșiși invenția lor, și de multe ori au murit în mizerie, pe când alții s'au îmbogățit cunoscând arta organizării unei exploatare industriale.

Dar zicem că unii dintre acești teoreticieni n'au avut noroc, au fost împiedicați de împrejurări să-și valorifice și talentul practic. Sunt însă exemple că soarta le-a pus toate posibilitățile la îndemână; și totuși n'au isbutit. Aceste exemple din urmă ne dau dreptul să spunem: un teoretician pur va da în viața practică totdeauna faliment.

Și în politică, mai ales în politică. De aceea am afirmat adeseori că profesorii au adus în politica românească multă încurcătură. Eu le-am dat tinerilor naționaliști sfatul: "Păziți-vă de profesori!"

Dar acest sfat trebuie bine înțeles. Căci prin termenul de profesor nu vrem să însemnăm aci numai categoria celor ce ocupă funcțiunea de profesor. Sunt profesori cari nu sunt profesori, și sunt oameni cari nu sunt profesori și totuși sunt profesori. E vorba deci de tipul profesorului.

Un profesor, devenit președinte de republică, d. Th. G. Masaryk Ace (în "Revoluția mondială"): "Nu cer erudiție – Doamne ferește, nu cer nici decum în mod unilateral și exclusiv școlire. Școlirea și școala sunt necesare, dar ele singure nu dau nici minte, nici talent, nici simț politic; certificate bune sunt un lucru frumos, dar un creier sănătos și puternic e mai bun. Nu odată m'am exprimat împotriva politicei, pe care obișnuiesc a o numi dăscălească (Schulmeisterpolitik): nu numai profesori și învățători, ci și preoți, funcționari și toți cei ce au a face cu tineretul și cu oameni

lipsiți de spirit de inițiativă și cari eo ipso sunt ascultători și nu opun rezistență, toți aceștia când devin deputați și miniștri, deci mari demnitari, înclină foarte adeseori spre o politică absolutistă, capricioasă, stranie, puerilă”.

Dar si Masaryk e profesor! Da, dar în politica practică, iată ce ne spune el însuși: „Am citit adeseori cum se glumea spunându-se că profesorii Wilson și Masaryk, că profesorii și savanții Benes și Stefanik hotărăsc asupra politicii mondiale – calitatea de profesor n’avea aci importanță. Există profesori și profesori. Hotărîtor a fost faptul că noi, cel puțin noi cei trei cehi, am pătruns la profesorat și la situațiunea noastră prin muncă și sânguință, că eu m’am născut sărac și n’am devenit nicicând bogat; în acest fel am ajuns să cunosc oamenii și viața, devenind, cu toată teoretizarea, practic. De câte ori și cât de amarnic m’am văitat totuși asupra sărăciei mele, deși tocmai ea m’a ajutat! Acelaș lucru se poate spune și despre d. Beneș și Stefanik. Profesor n’am vrut să fiu niciodată, planul meu era să devin diplomat și om politic. Eram nefericit când n’am putut intra în Academia orientală și în cariera diplomatică; și la sfârșit – totuș om politic și diplomat! Nu am vroit să devin profesor și totuș soarta m’a făcut din tinerete chiar învățător; după ce un scurt timp am învățat o meserie, am dat lecții și mi-am câștigat astfel ca gimnaziast și student pâinea de toate zilele, iar apoi n’am putut scăpa de profesorat; dar si profesoratul mi-a ajutat politicește și nu mi-a stricat”.

De aci nu urmează că a fi profesor, un adevărat profesor, ar fi o rușine. Dar urmează fără îndoială că profesorul care intră în politică ar trebui să aibă calitățile unui om politic, iar profesoratul și apucăturile profesoriale să nu-i încurce politica practică. Și nu e vorba numai de rezultatele pe cari le poate dobândi un profesor în politică pentru persoana sa sau familia sa, ci de folosul ce rezultă pentru națiune. Faptul că un profesor poate deveni șef de partid, deputat, ministru, primar, etc., nu dovedește că e om politic. Cert este însă că făcând politică profesorală, va aduce națiunii mai multă pagubă decât folos.

Mai ales în mișcarea naționalistă dela noi politica profesorală a fost dezastruoasă. „Garda de fier” are meritul că încearcă să scape mișcarea naționalistă de influența nefastă a metodei profesoriale și de a-i tămădui și pe unii profesori, intrați în organizație, de metehnele lor profesionale. Dar primejdia încă nu e înlăturată. Dinăuntru și dinafară profesorii (de toate categoriile și profesiunile) amenință cu ura și dragostea lor să încurce acțiunea Gărzii.

Nu mai avem nevoie de teorie naționalistă! Teoria e bine stabilită. Știm cu toții că Statul nostru, și orice Stat din lume, nu poate fi puternic decât prin solidaritatea națiunii stăpânitoare și prin înfrânarea energică a poftelor de dominațiune politică a străinilor – fie că ei se află în afară sau înăuntru hotarelor Statului. Știm că la noi jidanii sunt dușmanii cei mai primejdioși. E bine că au fost profesori cari au avut curajul să spună acest lucru fără înconjur și să cheme tineretul la luptă împotriva năvălitorilor. Cinste și recunoștință acestor profesori! Dar și tineretul și oamenii maturi trebuie să ceară dela acești profesori să renunțe la politica practică, dacă n’au aptitudini de oameni politici și aceasta chiar în temeiul teoriei politice.

Și, în sfârșit, problema profesorilor politicieni trebuie pusă și analizată în toată întinderea ei.

Cum se poate ca atâția profesori, universitari în primul rând, să facă politică practică și să poată fi totodată profesori adevărați, oameni de știință? Rolul Universităților și al profesorilor trebuie bine determinat chiar în lumina doctrinei naționaliste. Statul nostru e un Stat național, Universitățile sunt cele mai înalte instituții de cultură în acest Stat național: se poate înțelege ca profesorii acestor

Universități să facă altă politică decât politică națională? Se poate ca la o Universitate cum e cea din Cernăuți să avem cinci profesori șefi de partid și alți zece cu pretenții de a deveni șefi? Iar pe de altă parte lefuri neplătite, biblioteca de ani de zile fără bani pentru cărți și reviste, laboratoarele fără instrumente, etc.! Politicianismul a ucis Universitatea și știința românească, iar profesorii fac politică profesorală. Ca încoronare a operei avem la București doi profesori, sociologi, miniștri de instrucție, (dintre cari cel puțin unul foarte absolutist, iar celălalt un cunoscător adânc al sociologiei satului!).

Dacă toți acești profesori, buni profesori cei mai mulți, ar fi numai profesori români, Universitățile ar fi toate naționaliste, cum, pe de altă parte, politica naționalistă ar fi în câștig dacă profesorii naționaliști n'ar fi și politicieni naționaliști. Prin aceasta m'am judecat și pe mine și sentința e definitivă. Ea a fost pronunțată înainte de doi ani și n'am făcut apel. De doi ani n'am scris nici un articol politic, de doi ani n'am fost la București și restul vieții sper să mi-l pot petrece fără a avea ambiții politice. Dar nu fără a cerceta și studia oamenii și viața socială.

Aceste cercetări și studii, teoretice (dar legate indisolubil de practică așa ca orice teorie adevărată) m'au apropiat de "Garda de fer". Această organizație politică împlinește toate condițiile pentru a desăvârși opera de consolidare a Statului național român.

Această constatare se sprijină pe observația faptelor și a oamenilor. Dacă aș face politică practică și aș vrea să devin deputat, ministru, etc., m'aș înscrie în "Garda de fier" și aș pretinde, ca bun profesor, un post de conducere. Aș putea spune că sunt mai bun politician decât profesor, în sfârșit aș găsi destule argumente pentru a justifica pretențiile mele.

Dar rămân deocamdată în domeniul teoriei, lăsând la o parte nădejile mele de mărire viitoare...

Cele Trei Crișuri

Corneliu Zelea Codreanu – Căpitanul ³²¹

Rămas în mintea tuturor ca un simbol, ca un stindard în acțiunea pozitivă ce abia începe, Corneliu Zelea Codreanu, „Căpitanul”, era om călăuzit cu sfințenie de un crez care pentru el însemna o religie dinamică, în stare să facă să domnească dreptatea în țara românească. Îl frământa gândul ca singur meritul să conducă legea să fie stăpână pe deplin în acțiunile românești și toți românii să se bucure de un trai cât mai bun și mai străin de fățarnicie.

Înalt și voinic, chipeș la înfățișare, cu trăsăturile hotărâte ale omului pentru care o năzuință în slujba neamului nu poate fi zădărnice, oricât de îndepărtată s'ar întrezări aducerea ei la îndeplinire, „Căpitanul” părea totuși mai tânăr, cu toată asprimea bărbătească a unei îngândurări ce-l făcea să întrevadă biruința de dincolo de ființa lui. Era și firesc, ținând seamă că la capătul unor groaznice suferinți, alesul vedea sclipind neșovăelnică raza unui ideal pentru care s'a jertfit alături de atâția legionari, floarea intelectualității și energiei românești, răsărită în brazda simțirii curate și a iubirii de țară.

În orbirea lui, despotismul n'a știut un lucru, atunci când semăna desnădejdea și

³²¹ - Revista "Cele Trei Crișuri", Anul XXI, Nr. 9-10, Sept.-Oct. 1940.

moartea în rândurile legionarilor, că o idee generoasă nu poate fi înăbușită prin mijloace josnice și inchizitoriale, că sângele celor nevinovați constituie cea mai puternică afirmare a unui crez pornit din mistica iubirii de neam.

“Cele Trei Crișuri”

Biserica, familia și rolul femeii în noul Stat legionar ³²²

de Al. IACOBESCU

Dacă în trecut Biserica a avut un rol necontestat în existența neamului nostru, nu mai puțin se impune astăzi să fie prezentă în viața societății, propovăduind neîncetat adevărurile divine ale Evangheliei. Dela această concepție profund creștină a pornit apelul d-lui general Ion Antonescu, conducătorul Statului, îndreptat către toți slujitorii Bisericii:

„Biserica lui Cristos nu înseamnă numai ziduri, icoane, coruri, lumânări, clopote și slujbe. Ea este dragoste, jertfă, milostenie, trudă, curățenie sufletească. Ori unde trăește un suflet curat, acolo este un altar al dumnezeirii. Statul român de azi are deplină încredere în Biserica Neamului, așa încât nu se îndoește că ea își va da normele cele mai potrivite pentru o activitate pastorală cât mai intensivă și cât mai folositoare neamului nostru, pe care nimeni nu-l iubește ca Ea. Eu nu aștept dela slujitorii Bisericii, mai mari și mai mici, decât să fie pătrunși până în adâncul conștiinței de caracterul Dumnezeesc al ei și de răspunderea lor de trimiși ai lui Dumnezeu în mijlocul neamului nostru. În viața de Stat, lucruri principale nu sunt legile, ci sufletul conducătorilor și al funcționarilor. Cu atât mai mult trebuie să fie valabil acest adevăr în viața bisericească”.

Trebuie să vă pregătiți în această direcție, și murmurul recunoștințelor să repete: “Femeea României Legionare!”

Iar mai departe vorbind către slujitorii altarului, d. general Ion Antonescu conchide: “Singura politică pe care trebuie să o faceți, este aceea a iubirii de neam și apărării drepturilor sfinte prin muncă, prin cinste, prin blândețe, prin conștiință și, mai ales, prin exemplul vostru în toate și față de toți”.

În ceiace privește familia și rosturile ei în România legionară, grija de căpetenie a conducătorului Statului a fost aceea de-a i se impune mai întâi femeii, ca soție, mamă și bunică, singurul lux, al jertfei și singura podoabă, a cinstei. Cu alte cuvinte, o rupere totală cu trecutul bogat în deșartă risipă și statornică amăgire a simțului datoriei. În afară de neînțelegerile dintre soți, pricinuite de aventura politicianistă care înlesnea pe de o parte risipa banului public, iar pe de alta înstrăinarea femeii de cămin, D. general Ion Antonescu, în cadrul noului îndreptar moral al Statului legionar, îi cere femeii române să împlinească trei mari chemări: creșterea copiilor, asistența socială și apărarea hotarelor. Și iată ce se desprinde din acest apel:

³²² - Revista **“Cele Trei Crișuri”**, Anul XXI, Nr. 9-10, Septembrie – Octombrie 1940.

„Să-i creșteți pe copii luptători; dar să-i deprindeți să fie blânzi, și mai ales, învățați-i să muncească. Munca s'o iubească și s'o respecte, pentru că înobilează. Față de copii, căsătoria voastră să rămână o taină. Neînțelegerile voastre feriți-le de ochii lor. Altfel le pustiiți sufletul pentru totdeauna. Gândiți-vă și înțelegeți că nu puteți fi înlocuiți și că nimeni n'ar putea să facă nimic din toate acestea în locul vostru”.

Iar în legătură cu asistența socială, azi când trupul țării s'a frânt când dureri adânci, fizice și morale, trebuiesc alinațe și fără întârziere, acelaș îndemn le cere mamelor:

“Luând și voi asupra voastră din durerile de azi, suferința unei părți va fi a tuturor, și din rănilor de ieri ale unui neam întreg, voi pune mâine Țării temelii de fier”, glăsuște d. general Antonescu. Iar ca încheiere:

„Hotarele unui neam sunt mărginite de strălucirea concepției lui. Apărarea lor, e ceasul cel mai greu și sfânt din viața unei țări. Atunci, voi femeile, să fiți în rânduri: alături de copiii voștri, printre bărbații voștri în fața părinților voștri. Trebuie să vă pregătiți în această direcție, și murmurul recunoștințelor să repete: *Femeea României Legionare!*”

ÎNVĂȚĂMÂNTUL ÎN STATUL LEGIONAR ³²³

de Prof. Clement STOENESCU-PUTNA

Dezastrul complet la care-a ajuns Învățământul nostru de Stat prin teoreticianizarea lui la maximum în scopul ca românii să fie îndepărtați din ocupațiile practice, care ne-au produs mari goluri în economia țării, care ne-a atras o invaziune de streini, cât și îndepărtarea femeii din cămin cu scopul distrugerii familiei pentru a se înscăuna evreii, este opera diabolică a marxismului și a masoneriei.

Așa se explică desperarea tineretului nostru studios, rămas sărac, muritor de foame și fără nici o perspectivă de viitor într'o țară atât de bogată ca a noastră.

Deaceea se impune nu o reformă, ca toate reformele în Învățământul nostru național — ci o adevărată revoluție spirituală și practică, care să ne dea un om nou, omul creator de viață nouă, omul moral, de curaj și de jertfă pentru familie, pentru țară, pentru neam, omul care să-și poată câștiga cinstit pâinea și să-și facă conștiincios datoria față de sine și față de semenii săi.

Această revoluție presupune suprimarea a tot ce este vechi pentru a pune un sistem nou, bazat pe aspirațiunile spirituale și naționale ca și pe realitățile economice ale Statului.

Opera aceasta cere eforturi uriașe, pentru a înlocui tot ce a fost rău cu ceea ce cere urgent.

În statul legionar de astăzi, când tot ce este spre binele țării trebuie posibil să fie

“Învățământul trebuie să fie preocuparea de căpetenie, pentru că numai prin el vom putea realiza acel om de care țara are nevoie...”

³²³ Revista “**Cele Trei Crișuri**”, Anul XXI, Nr. 11-12, Noembrie – Decembrie 1940.

îndreptarea Învățăământului, trebuie să fie preocuparea de căpetenie, pentru că numai prin el vom putea realiza acel om de care țara are nevoie.

Instituțiile cele mai crunt lovite de iudaism și masonerie au fost Clerul și Învățăământul. De îndată ce acestea au fost anarhizate s'a operat în voe în *laturea economică a țării*.

De aici desmățul politic, necinstea, legiferarea periculoasă intereselor naționale în economia țării; îndobitocirea omului ca în raiul bolșevic spre a nu mai reacționa; îndepărtarea lui de spiritualitate, de credința creștină, de biserică — prin literatura pornografică și detracată și prin nenumăratele secte religioase. Toate acestea cu scopul de a fi cucerite — pe nesimțite, pe neștiute, fără puțința de reacțiune, fără puțința de apărare.

Așadar — în momentul de față se impune o răsturnare totală a sistemului pe care-l suportăm de peste douăzeci de ani.

Rezultatele acestui învățăământ falimentar s'au văzut, rând pe rând: pornit din atmosfera de materialism, din pofta rapidă de îmbogățire, ne-a dat generații fără sentimentul cinstei și al onoarei, fără suflet, fără omenie; generații de oameni egoști, care ne-au dus la avalanșa de furturi din averea statului.

În atmosfera aceasta turbure — de zăpăceală, de desordine totală, masonii de prin hrube au început a-și întinde plasele de păiajen înființând sectele religioase, care aveau de scop a distruge credința în Dumnezeu, ateizarea; deci desnădejdea și sinuciderea; — apoi literatura pornografică, pentru a provoca desfrâul în masă — cu scopul de-a ataca virtutea, care stă la baza familiei. Apoi legiferarea plătită, în avantajul îmbogățirii masonilor, prin politicienii afaceriști și venali; anarhia economică provocată de loji prin înmulțirea de partide politice, cumpărate de evrei pentru a întreține ura, sărăcia și desnădejdea în sânul națiunii românești; copromiterea preotului și învățătorului — prin pauperizarea lui printr'un salariu de mizerie, spre a fi silit a se înregimenta în diverse partide politice și a face jocul lor; demoralizarea funcționarului public printr'o salarizare mizeră spre a-l determina să-și vândă conștiința; deprimarea ostașului de origină etnică română, prin promovarea elementelor de origină etnică streină, incapabile la conducere și la avansare; descurajarea tuturor funcționarilor statului — prin crearea de categorii jignitoare de privilegiați la salarizare.

Și înfine — promovarea tuturor elementelor nepricepute, imorale și amorale în posturile de comandă ale Statului.

Toate aceste procedee ne-au dus la anarhizarea țării din ultimul timp, urmată rapid de pierderea dureroasă a unora din sfintele teritorii ce ne-au aparținut.

Toate acestea au fost pregătite cu grijă, sistematic în lojile masonice, imediat după războiul mondial. Efectele au fost calculate matematic. Ele se cunosc. Acțiunea destructivă în momentul de față pare a fi ajuns la sfârșitul ei.

Generația idealistă de dinaintea războiului ne-a făcut România Mare; Masonii care au aranjat tratatele — dimpreună cu democrații de toate nuanțele, ne-au făcut România ciuntită de astăzi. Prin reacțiune față de acțiunea destructivă dusă până acum, s'a născut generația de fer, generația salvatoare a Sf. Arhanghel Mihail, generația legionară, căreia îi revine marele rol de-a face o țară ca soarele sfânt de pe cer.

Fiindcă cea dintâi instituțiune de stat căreia îi revine rolul de a ne pregăti generațiile creatoare și jertfitoare pentru refacerea țării — este Învățăământul, — vom căuta să indicăm aci pe scurt liniile generale pe care se va putea îndruma tineretul țării, tineretul școlar, cu inima curate, capabil de orice jertfă pentru binele Patriei,

tineret în care și-a pus ultimele lui nădejdi salvatorul Neamului, Căpitanul.

Învățământul care ne trebuie în clipa de față este *Învățământul educativ*.

Pentru realizarea acestui învățământ se pun în discuție o serie de probleme, pe care le voi enumera pe scurt:

- Problema spiritualizării învățământului prin ciclul educativ gimnazial care să urmărească educația sufletească de fiecare zi a copilului; educație care să pună preț pe inima și pe sufletul lui. Pentru a putea realiza acest lucru avem nevoie de o educație naturistă, de cât mai multă petrecere în sânul naturii, cât mai aproape de divinitate, pentru a-l face să creadă în Dumnezeu, Creatorul. Avem apoi nevoie de o pregătire a inimii care să iubească și să realizeze voința dumnezească. Avem nevoie înfine de a-i oțeli fizicul prin muncă, orice muncă, munca în tabără așa cum a înființat-o Căpitanul. Educația prin munca în comun, este de o importanță educativă, considerabilă. Munca în tabără este cea mai minunată realizare a Căpitanului nostru.

Apoi vine la rând activitatea samarineană, organizată pe cuiburi pentru cercetarea și ajutorarea celor săraci și necăjiți la ei acasă.

În lucrarea de reformă pe care am pregătit-o ne-am permis a pune ceva nou — anume realizarea operei samarinene pe centuri mixte sub conducerea autoritară și disciplinată a șefului de cuib.

Realizarea acestui cuib mixt pentru opera de ajutorare are o importanță educativă nebănuită. În astfel de opere tineretul de ambele sexe învață să se stimuleze, să se aprecieze reciproc, să creeze, jertfind pentru binele aproapelui. În felul acesta învață să se cunoască la muncă pentru o colaborare pe viață, o colaborare pentru mai târziu.

- A doua mare problemă ce se mai pune este problema unui învățământ practic, care să ne pregătească cât mai bine pentru tot ceea ce ne cere lupta pentru traiu.

Tot ceea ce se va preda în noul învățământ să se refere exclusiv la nevoile profesionale și ale vieții omenești. Să se elimine tot ce este de prisos și deci nefolositor. Învățământul de viitor trebuie să devină din teoretic și indiferent, aplicativ și practic. Pentru ca să ajungem aici am conceput necesitatea unei luni de vacanță de vară în care elevul să-și poată face pregătirea profesională direct pe teren.

Prin această procedură realizăm un principiu de mare importanță educativă - autoorientarea profesională, care se încearcă a se realiza astăzi prin diverse măsurători mecanice. Autoorientarea profesională — pe care și-o vor face obligatoriu elevii tuturor școalelor, îi va determina din timp ca în chip hotărât să se decidă asupra felului de ocupațiune practică pentru care simte fie-care că are aptitudini.

- A treia problemă de mare importanță o constituie împărțirea întregului Învățământ secundar în două categorii și anume: un liceu de pregătire teoretică, unic, care să cuprindă toate școlile de învățământ abstract: liceele teoretice, școlile normale, seminariile și liceele militare — și un Învățământ profesional, care să cuprindă — liceele industriale, comerciale, agricole, de gospodărie, cooperatiste, silvice, administrative, școli muncitorești, și școlile tehnice.

Liceele pur teoretice, care vor pregăti pe elevi pentru studiile universitare, și mai

departe pentru profesiunile teoretice; — ca: preot, profesor, magistrat, etc., — nu vor fi lipsite nici ele de științele care alcătuiesc specificul economic al țării. În consecință, dintre materiile de bază — nu vor lipsi agricultura și cooperarea; iar în timpul verii și elevii acestor licee vor face timp de una lună practică pentru auto-orientarea profesională. Astfel nu este exclusă posibilitatea ca absolvenții liceelor teoretice să treacă la studiile cerute de Facultățile de științe pozitive.

- A patra problemă care se pune este aceea a proporționalizării învățământului — adică împuținarea numărului liceelor teoretice în avantajul liceelor profesionale — în raport direct cu trebuințele și cu aspirațiile naționale și economice ale Statului.

A cincea problemă care se pune constă în reorganizarea învățământului profesional pe baze realiste, după cu totul alte criterii, pentru a le scoate din anchilozarea în care se află astăzi. În afară de faptul că ele vor trebui să se înființeze pe cât va fi posibil — în regiunile economice specifice, vor trebui să se înființeze pe lângă instituțiile deja existente, stabilind o colaborare cât mai strânsă între școala de stat și particularul exploatator.

S'a văzut cât de prost merg instituțiile care se administrează exclusiv de către stat. Din contră, noi preconizăm ca administrația întreprinderii să fie particulară, iar partea didactică să fie contribuția Statului. De exemplu, o școală practică de agricultură va avea rezon pe lângă o mare fermă particulară. O școală practică de horticultură va avea justificare pe lângă o mare grădinarie particulară, unde elevii vor fi puși să lucreze în timpul zilei, iar seara să facă 2—3 ore de cursuri aplicative la ceace au lucrat în timpul zilei. Această chestiune o avem deja studiată în amănunt. Școala practică profesională prezintă foloase nemăsurate și nebanuite.

Învățământul profesional aplicativ, care pregătește tineretul școlar pentru școlile de învățământ superior, ne va da elita conducătoare din întreprinderile economice, care în statul legionar actual a început a fi deparazitată de elementul iudaic.

- A șasea problemă care se pune constă în introducerea principiilor cooperatiste în latura economică a școalelor de toate gradele.
- A șaptea problemă constă în asigurarea elevilor la Casele de Asigurări.
- A opta o constituie instituirea ajutorului mutual între elevi. Aceasta se poate realiza ușor prin contribuția obișnuită în cuib.
- A noua ar consta în creierea unui ajutor reciproc, necesar pentru începerea unei profesiuni și crearea unei familii. Acestea cred că se vor putea realiza pe baza ajutorului legionar, a cărei destinație ar trebui să fie sprijinirea profesională și familiară a întregului nostru tineret.
- O altă problemă, a zecea la număr — o constituie înființarea unui liceu unic de gospodine în afară de liceele profesionale, comerciale și industriale de ambele sexe. De aci înainte femeia nu va mai merge la Universitate sau Academii decât în cazurile anumite cerute de specializarea în școala profesională comercială sau industrială, aleasă. Liceul de gospodine care va pregăti marea masă a sexului feminin — va fi școala indicată în actualul regim, care să ne pregătească în chip ideal pe soția, pe mama, pe tovarăsa cu adevărat legionară, pe femeia bună menajeră, devotată și virtuoaasă, care să ne crească în chip desăvârșit copiii, generație menită a ne realiza o Românie frumoasă așa cum a conceput-o Căpitanul. Învățământul de mâine va avea o piatră de

- fundament, femeea ideală, gospodină, bună soție și devotată mamă virtuoașă.
11. — A unsprezecea problemă care se pune va consta în înființarea Oficiilor de căsătorie pe lângă fiecare oficiu de stare civilă existent. La aceste oficii se vor înființa niște fișe în care să se afle înscrise portretele psihologice și fizice cu toate particularitățile lor, ale tuturor persoanelor, candidate la măritiş. Aceste fișiere să poată fi consultate de persoanele interesate, care vor obține adresa necesară numai după ce se vor fi hotărât mai întâi la o anumită persoană.
- Acest sistem pe care se va baza familia de mâine, va prezenta desigur, mai multe garanții decât căsătoria oarbă care se practică astăzi, care ne dă atâtea nepotriviri și atâtea divorțuri cu consecințe atât de tragice, pentru familie și pentru viitorul nației. De acum înainte femeea va fi considerată ca piatra din capul unghiului în noul edificiu al învățământului. Cum va fi femeea, așa va fi și tineretul țării, așa va fi și țara. De asemenea — de acum încolo grija noastră va fi ca să nu mai instruiem tineret fără nici o perspectivă, - ci să ne îngrijim pe lângă obținerea unui bagaj de cunoștințe teoretice și de zestrea lui materială ca și de plasarea în ocupațiuni practice și rentabile potrivit aptitudinelor și pregătirii ce și-a făcut fiecare prin școală.

În concluziune, noua ordine în care va fi stabilit învățământul de mâine va fi următoarea:

- I. Liceul agricol aplicativ cu toate ramurile sale care va duce la pregătirea universitară, de unde vor eși viitorii conducători și dirijori ai agriculturii românești. Paralel vom avea școli practice de fermieri.
- II. Liceele industriale, comerciale și menajere vor ocupa al doilea loc în ordina importanței în învățământul românesc.
- III. Liceele unice de cultură generală pentru băieți, croite pe alte baze, cum am arătat, vor ocupa al treilea loc în învățământ.
- IV. Și în fine, astfel în mod automat se va realiza și problema raționalizării învățământului universitar, prin selecțiunea naturală și firească a tineretului școlar, în școlile bazate pe realitatea economică a statului.

Chemarea Vremii

CĂPITANUL DESPRE ROLUL DE CORUPȚIE AL BĂNCII BLANK ³²⁴

Vorbind de activitatea sa parlamentară, Căpitanul povestește următoarea scenă în cartea "Pentru Legionari", care e astăzi de o extraordinară actualitate și dovedește cât de utilă este cercetarea ce se face acum la Banca Națională:

Arăt că în portofoliul Băncii Marmorosch Blank, acest cuib iudaic de uneltire și corupere, sunt trecuți o bună parte din oamenii politici, oameni pe care aceasta banca îi împrumutase cu bani: Banca Țărănească a d-lui Davilla 4.677.000 lei; d. Iunian 407.000 lei; d. Madgearu 401.000 lei; d. Filipescu 1.265.000 lei; d. Răducanu 3.450.000 lei; Banca Răducanu 10.000.000 lei; d. Pangal (șeful masoneriei de rit scoțian) lei 3.800.000; d. Titulescu 19.000.000 lei. Toți fruntași ai vieții publice

³²⁴ - "Chemarea Vremii". Director: Prof. Ion Săn-Giorgiu. Șef Redactor: D. I. Cucu. Anul XIV, Seria II, Nr. 24, Joi 14 Noembrie 1940.

românești. În afară de aceștia mai sunt și alții. Sunt mulți. Sunt toți, dar n'am putut pune mâna pe lista. Fiind întrerupt de unul din ei:

- Sunt bani împrumutați. O să plătească.

Răspund:

- Or plăți sau nu, nu știu, dar eu va spun un singur lucru: există obligația pe care o are cineva când împrumută bani dela o asemenea finanță, de a o satisface când este la guvern, de a o sprijini în opoziție, și, în orice caz, de a nu lovi în ea, când trebuie să fie lovită.

Citesc apoi o listă din care arăt, fără posibilitate de replică, cum dela războiu și până acum Statul român a fost defraudat cu cca. 50 miliarde lei, sub conducerea democrației, a prea cinstitei și prea perfecte forme de guvernare a "poporului" prin el însuși. Conducerea "democrației" având la baza ideea "controlului" permanent al poporului în care poporul, marele controlor, este pradat, în timp de 15 ani de guvernare, cu fabuloasa suma de 50 miliarde lei.

Fac apoi observațiuni critice asupra democrației. La urma formulez 7 cereri:

1. Cerem introducerea pedepsei cu moartea pentru manipulatorii frauduloși ai banului public.
2. Cerem revizuirea și confiscarea averilor celor cari și-au furat Vatra.
3. Cerem tragerea la răspundere penală a tuturor oamenilor politici cari se vor dovedi că au lucrat în contra țării, fie sprijinind afaceri incorect e, fie în alt mod.
4. Cerem împiedecarea pe viitor a oamenilor politici de a mai face parte din consiliile de administrație ale diferitelor bănci sau întreprinderi.
5. Cerem alungarea cetelor de exploatatori nemiloși cari au venit pe pământul acesta să exploateze bogățiile solului și munca brațelor noastre.
6. Cerem declararea teritoriului României ca proprietate inalienabilă și imprescriptibilă a neamului românesc.
7. Cerem trimiterea la muncă a tuturor agenților electorali și stabilirea unui comandament unic, căruia să i se supună, într'un singur gând, toată suflarea românească.

Corneliu Codreanu

ÎNSEMNĂRI LEGIONARE ³²⁵

de Ion ROMAN

8 NOEMBRIE

Cine mai socotește încă Legiunea un partid politic și-i caută asemănări cu celelalte organizații politice totalitare din lume, e profund eronat. Legiunea nu a fost și nu este un partid politic. Legiunea este o mișcare de purificare și de înălțare a spiritului. De aceea Căpitanul a pus-o sub protecția Arhanghelului Mihail, Voivodul oștirilor cerești. Sărbătoarea dela 8 Noembrie a reamintit lucrul acesta tuturor. Arhanghelul Mihail nu este însă simbolul credinței contemplative, ci al credinței luptătoare, active. Lupta care s'a purtat și se poartă sub protecția Arhanghelului Mihail se dă mai întâi în sufletul fiecărui legionar. Și cea dintâia biruință a fiecărui legionar se săvârșește în propriu-i suflet, împotriva tuturor pornirilor egoiste, împotriva

³²⁵ - "Chemarea Vremii". Director: Prof. Ion Sân-Giorgiu. Șef Redactor: D. I. Cucu. Anul XIV, Seria II, Nr. 24, Joi 14 Noembrie 1940.

tendințelor sale materialiste.

Lupta se dă apoi în comunitatea care ne înconjură, pentru a elimina și din ea amintitele porniri și deprinderi care stau sub semnul egoismului și al păcatului. Cine cunoaște astfel sensul și scopurile Legiunii înțelege cum au putut să se jertfească atâți legionari, în frunte cu Căpitanul. Aureolat de jertfa pe care nu a precupețit-o nici o clipă, Căpitanul, apare astfel ca un apostol, care n'a venit să schimbe legile credinței creștine, ci să le reactiveze, să întoarcă sufletele românești către o trăire intensă a lor, să recheme românitatea către acea spiritualitate rodnică a celor dintâi creștini. În însușirea mistică a miscării sale sta explicația puterii Legiunii și asigurarea biruinței ei.

VIZITA DELEGAȚIILOR TINERETULUI GERMAN ȘI FASCIST

La sărbătorirea zilei de 8 Noembrie, au luat parte delegații ale tineretului hitlerist și fascist. Vizita aceasta vine după călătoria legionarilor în Italia și Germania și înseamnă mai mult decât un răspuns oficial la călătoria legionarilor în țările Axei. Este dovada unei prietenii reciproce dintre cele mai prețioase și mai fertile. Adeziunea României la politica Axei a dat prilejul tineretului din cele trei țări să se cunoască și să se iubească. Rezultatele acestei cunoașteri și prețuiri reciproce vor fi dintre cele mai bogate. Nimic nu mai poate sta în drumul generației acesteia care se leagă sufletește în vremuri atât de grele pentru patriile noastre. Colaborarea pe toate planurile începută acum cu țările Axei va sta astfel nu numai sub semnul intereselor fiecăreia, ci sub semnul prieteniei. Și unei astfel de legături lumea veche nu i se poate opune.

LEGIONARI LA LUCRU

I-a fost dat Legiunii să treacă prin cele mai grele încercări. Aceste încercări nu s'au sfârșit nici dela biruința din 6 Septembrie. Au venit refugiații goi și flămânzi. Legiunea și-a înțeles datoria față de acești năpăstuiți, victime ale unei regim de tristă memorie, și și-a făcut-o pe deplin. Refugiații au fost îmbrăcați, adăpostiți, hrăniți și plasați în slujbe, în cadrul Ajutorului Legionar. Când activitatea de ajutorare a pribegilor se apropia de sfârșit, o altă nenorocire lovește țara: cutremurul. Alte mii de oameni rămași fără adăpost acum la vestirea iernii. Legionarii și-au făcut și-și fac și de data aceasta, îndurerați, dar tari în durerea lor, datoria. Din primele clipe următoare dezastrului, mai întâi fără ordin, mulți legionari au alergat în ajutorul celor loviți de nenorocire. Ei își cunosc datoria și și-o îndeplinesc din ordinul propriei lor conștiințe. Au fast salvate nenumărate vieți, atunci, în plină noapte. Comandamentul a chemat apoi pe toți legionarii la lucru și au venit. Echipelile lucrează cu schimbul la "Carlton", desgropând din ruine pe cei prinși dedesubt, făcând poliție, controlând venirea și plecarea vehiculelor, dând asistență medicală celor încă în viață. În toată țara aceeași muncă încordată și gratuită. Aceasta e Legiunea: trăirea comună a bucuriilor și a durerilor, mai ales a durerilor. Pentru legionar, noaptea, frigul, oboseala nu mai sunt piedici în munca de ajutor a celor năpăstuiți.

Acum umblă echipe prin întregul oraș, controlând imobilele, îndemnând pe locatari să evacueze, când surpările de ziduri sunt grave, dând ajutor la reparațiuni proprietarilor nevoiași.

CENTRUL LEGIONAR DE STUDII ȘI DOCUMENTARE

Din ordinul Comandantului Mișcării Legionare s'au pus bazele unui Centru de Studii și documentare, al cărui scop multiplu este:

a) să concretizeze doctrina Căpitanului trasată pentru Mișcare, adecvând-o tuturor activităților și instituțiilor naționale;

b) să dirijeze adâncimea legilor și doctrinei legionare, spre a se ajunge la crearea de metode de lucru, concepții de gândire, sistem de organizare și principii științifice proprii structurii spirituale românești.

c) să documenteze - precis și la timp - forurile conducătoare legionare asupra tuturor instituțiilor de Stat și particulare ce ființează și funcționează pe pământul țării noastre;

d) să orienteze și indice modul de coordonare a tuturor acțiunilor funcționale ale Statului legionar;

e) să elaboreze principii, proiecte de legi, norme de înfăptuire și sisteme de organizare proprii Statului și României legionare și care să aibe de obiect;

- activitățile Mișcării legionare;
- activitățile Statului român;
- activitățile profesionale;
- activitățile colectivității naționale, și
- activitățile Românului, ca individ.

În felul acesta, instituțiile României Legionare vor realiza o muncă coordonată și îndreptată către aceleași țeluri. Totdeodată se va încadra fiecare element la locul lui, asigurându-se astfel randamentul cel mai mare al individului și al instituției. Credința legionară va fi imprimată în întreaga organizație statală și în întreaga activitate nu numai a instituțiilor dar și a celor din profesionale libere, intensificând la maximum această activitate.

CEI CE N'AU UCIS

Desigur marii vinovați ai crimelor din timpul prigoanei sunt cei care le-au ordonat cu sadism din birourile centrale ale ministerelor și prefecturii. Unelte care au îndeplinit ordinele, pe care nici un jurământ nu le putea impune, nu au o vină mai mică. Puterea organelor centrale nu ședea decât în încrederea lor față de subalterni. Dacă acești subalterni nu ar fi vrut să acționeze așa cum li se poruncea, dacă ar fi avut demnitate și conștiință, prigoana ar fi fost dacă nu imposibilă, în orice caz cu rezultate mult mai reduse. E îngrozitor că oamenii însărcinați cu executarea criminelor hotărâri n'au avut tăria să nu săvârșească chinuirea și uciderea unor oameni nevinovați, chiar cu prețul vieții lor. Câtă slăbiciune (dacă nu altceva) la oamenii aceștia, care nu și-au spus că moartea e preferabilă unei omucideri.

Au fost și excepții, dar foarte puține. Aflăm astfel că în județul Baia, prefectul, colonel Vasile Crețoiu, maiorul de jandarmi Al. Gheorghiu și șeful poliției orașului, E. Danielevici, în noaptea de 22 Septembrie 1939, au refuzat să execute ordinul primit dela centru, hotărâți să primească orice pedeapsă. În felul acesta prin atitudinea lor

dârză, în județul Baia și în orașul Fălticeni nu a fost ucis niciun legionar.

ÎNFRĂȚIREA ÎN NENOROCIRE

Participarea tinerilor germani și italieni la durerea care ne-a lovit năpraznic zilele acestea, e cea dintâi dovadă a prieteniei de care vorbeam. Veniți aici cu prilejul unei sărbătoriri, tinerii aceștia n'au stat pe gânduri o clipă după dezastrul provocat de cutremur. Au alergat la ruinele blocului "Carlton" cei dintâi, lucrând acolo pentru a desgropa pe supraviețuitori. Hitleriștii, fasciștii și legionarii s'au înfrățit astfel și mai mult în durere. În munca înfiorată de pe ruine apropierea sufletească a fost și mai puternică, iar colaborarea însuflețită de acolo este simbolul lucrului comun pe care îl vom face mai departe pentru salvarea și reconstrucția Europei vechi surpate din temelii.

BĂTRÂNUL IAȘI ³²⁶

de Ion SÂN-GIORGIU

În ziua sfântului Arhanghel Mihail și la aniversarea întemeierii Legiunei, bătrânul Iași a fost cinstit printr'o măreată manifestare la care pe lângă Rege și Regină, au luat parte conducătorul Statului, d. general Antonescu, d. Horia Sima, comandantul Legiunei și întregul Stat major al mișcării legionare.

A fost o târzie apoteoză naționalistă care a rechemat Iașii în amintirea noastră și tot ce ne-a dat el ca având și gând nou de biruință în ultimul veac.

Legiunea și-a făcut pe deplin datoria față de orașul academic unde Căpitanul și-a primit învățătura și a pornit pe calea luptei și înfăptuirilor naționaliste. Iașii a fost proclamat oraș al mișcării legionare. E o cinste pe care o merită. Fiindcă aici a fost întemeiat întâiul cuib legionar, fiindcă aici mișcarea naționalistă și-a avut totdeauna punctul ei de pornire, fiindcă la Iași idealismul și elanul tineresc și-au găsit în ultimele decenii câmpul de luptă cel mai potrivit.

Dar Iașii meritau, în aceste vremuri de instabilitate și de grele primejdii, și pentru alt motiv un gest de slavă și de întărire. Situată la câțiva kilometri de graniță, vechea capitală a Moldovei ducea de ani de zile o viață tristă și uitată, de cenușereasă. Iar în ultimele luni însăși populația lui credincioasă lua drumul exilului, numai spre a nu întâmpina urgia unei stăpâniri străine.

Și poate că după întunecatele și cutremurătoarele luni de vară și toamnă, odată cu stabilitatea oferită granițelor noastre de garanția militară efectivă a Axei, Iașii pot renaste la viață nouă sub strigătul de biruință al Legiunei, care-i recunoaște paternitatea spirituală.

După atâtea încercări și după o lungă și grea așteptare, Iașii își privesc copiii eroici și fanatici, cari au răspuns la învățătura culeasă în Iașii lui Eminescu, Mihail Kogălniceanu și A. C. Cuza, cu jertfa a doi ani de neclintită credință, dăruiți renașterii românești.

Iașii lui Corneliu Codreanu, vizionarul dela 920, a primit cu simplitate patriarhală pe urmașii aceluia care murind pentru ideea naționalistă s'a jertfit și pentru Iași, cetate profetică și înălțată întru idealul de odinioară.

³²⁶ - "Chemarea Vremii". Director: Prof. Ion Sân-Giorgiu. Șef Redactor: D. I. Cucu. Anul XIV, Seria II, Nr. 24, Joi 14 Noembrie 1940

DESTIN CATEDRALIC ³²⁷

de Ion ȘIUGARIU

Generația mea a cunoscut prigoana, temnița și moartea, dar n'a încetat niciun moment să creadă cu tot sufletul ei curat în biruință. În mijlocul unei istorii oarbe, alături de niște conducători legați la ochi, această generație entuziastă și martiră, a ars ca o nouă Ioana d'Arc, pe rugul celor mai pure, celor mai definitive și mai eroice hotărâri. O Românie nesigură, rătăcitoare și bolnavă, o Românie înstrăinată între propriile ei hotare, își aștepta mântuirea, tânjia după o înviere care întârzia să se arate. Pentru răscumpărarea și purificarea acestei Românie, pentru îndrumarea ei spre eternitate, spre triumful definitiv în veacuri, generația asta n'a precupețit nimic, a încercat și a îndurat totul. Pentru reabilitarea și gloria ei i s'a părut că nici o luptă și nicio jertfă nu este îndeostulătoare.

În timp ce profesorii improvizați ai acestei generații se căzneau să ridice mici biserițe personale, umbroase și străine, alții visau o Românie superbă, înaltă și puternică, o Românie nemuritoare ca o catedrală. În timp ce acești impostori se gândeau numai la fericirea lor proprie, această generație propovăduia o spiritualitate românească largă, cuprinzătoare, o bogată revărsare de suflet și de faptă națională în universalitate. Nu restrângere și resemnare minoră într-o istorie imperfectă și găunoasă, ci rivalizare directă cu fruntea încununată a marilor destine epocale. În locul unor atitudini vechi și îmbătrânite, defensive și fricoase, această admirabil de contemporană generație propovăduia ofensiva, imperialismul și inițiativa. În locul comodității și digestiei de fiecare zi, ea se silea să clădească o Românie monumentală nobilă și castelană, să facă adevărată istorie românească, iar nu demagogie politică interesată.

În sufletul acestei generații a fost totdeauna prezentă drama amară a acestei Românie săpată de străinism și mâncată până în măruntaie de carii necinstei și ai trădării. În inima ei sfâșiată s'a adunat toată durerea, tot clocotul unui neam care-și aștepta cu atâta sete și cu atâta nerăbdare izbăvirea, istoria. Și din rugăciunile pe care le rostea în fiecare zi în fața cerului, din jurămintele ei drepte și dârze, ca mucenicia lui Horia, se înălța spre Dumnezeu zi de zi, tot mai evidentă, tot mai hotărâtă, imaginea unei imense catedrale românești, conturul în eternitate al unei Românie curate, energice și cinstite.

Pentru această Românie împlinită, pentru realizarea acestui domnesc destin catedralic, nimic nu i s'a părut prea mult, nici-o luptă prea aspră și nici-o hotărâre prea definitivă, prea cruntă. Era o istorie de culmi și de azururi, care-și primea și-și răsplătea muritorii.

Cât de mult se aseamănă destinul generației mele cu destinul Meșterului Manole. După cum în nemuritoarea legendă, edificiul unei biserici mărete este mormântul unei dragoste și al unei fericiri pământene, tot așa, generația asta și-a îngropat sub zidurile imensei catedrale românești, o tinerețe sbuciumată și incendiată de prea mult idealism, tot așa, ea a înăbușit în piatră toate pornirile și bucuriile sale omenești, având totdeauna înaintea ochilor imaginea viitoareii mânăstiri. Legenda Meșterului Manole nu cuprinde numai simbolul artei desăvârșite, ci ea este însuși

³²⁷ - "Chemarea Vremii". Director: Prof. Ion Sân-Giorgiu. Șef Redactor: D. I. Cucu. Anul XIV, Seria II, Nr. 24, Joi 14 Noembrie 1940.

simbolul acestei Români sbruciumate, este quintesența destinului nostru românesc. Cât de frumos și cât de bine rezumă această legendă istoria biruinței și marșului legionar, la baza cărora este așezată cea mai desinteresată și mai totală jertfă din câte cunoaște istoria noastră politică și spirituală. Mișcarea legionară n'a fost niciodată o mișcare politică oarecare, ci ea a pornit dintr'o teribilă ardere interioară, dintr'o nepotolită sete de istorie, de împlinire, de justificare în veacuri și de aceea ea a trebuit să accepte și să propovăduiască jertfa ca o primă și admirabilă necesitate. De aceea, ea n'a precupețit nimic, a îndurat totul cu bucurie, a suferit răstignirea fără șovăire, știind cu siguranță că după trei zile va veni învierea.

Catedrala aceasta a spiritului românesc, această impunătoare și sfântă biserică națională, nu era încă desăvârșită. Suntem în momentul când zidul a cuprins în întregime trupul iubitei simbolice, am ascultat cu tărie plânsul și rugămintile ei omenești, iar acum o imensă ușurare ne-a cuprins ca am putut îndura jertfa. Clădirea mânăstirei începe însă abia acum. Noua Românie, puternică și legionară, se înalță sub ochii noștri. Am acceptat și am îndurat jertfa; opera trebuie să fie cu atât mai măreață, mai nemuritoare. Este ceea ce se face, ceea ce a început să se facă de câteva luni încoace. Când mânăstirea va fi gata, destinul catedralic al acestei generații va fi împlinit și atunci poate, ne vom putea face și noi aripi de șindrilă pentru a intra în moarte.

STRIGOI ³²⁸

de Prof. Ion SÂN-GIORGIU

Morții politici ai fostului regim nu vor să renunțe la existența lor publică și se răsvrătesc. Ei continuă să trăiască siniștri ca niște strigoi, mai mult tulburând pe naivi, decât sperind pe cei care au de purtat o răspundere, sau de împlinit o muncă. Participarea lor clandestină la viața publică constituie însă un fenomen de care suntem datori să ne ocupăm.

Revoluția legionară a fost cea mai blândă și mai dreaptă dintre revoluțiile moderne. A fost blândă fiindcă în loc să-și răzbune morții sacri printr'un masacu asemănător celui îndurat de căpeteniile ei, ea a înlăturat numai din locurile de comandă pe autorii și uneltele prigoanei din ultimii doi ani. Exemplul dat de foștii prigonitori n'a fost așa dar, urmat de guvernul legionar. Foștii purtători ai uniformelor armandiste n'au fost stingheriți prea mult din ocupațiile lor fructuoase. Nici un glonte nu s'a tras spre a se răspunde la sângele vărsat cu sânge. Nici un fost demnitar n'a fost trimis până azi în lagăre.

Revoluția legionară a procedat cu această neașteptată blândețe fiindcă a vrut să fie dreaptă. Ea a voit să dovedească atât conducătorilor de ieri, cât și conducătorilor de astăzi că Legiunea a venit să facă dreptate, nu să se răzbune. De aceea s'au instituit comisiunile de anchetă, de aceea aceste comisiuni lucrează cu atâta discreție și răbdare, de aceea orice arestare este ordonată de justiție după ce vinovăția a fost pe deplin stabilită. Simțul de dreptate al legionarilor domnește așa dar asupra operei regimului. El îi dă prestigiul necesar spre a duce la bun sfârșit o revoluție care în ultimele două luni a străbătut întreg organismul de stat. Este deci nedrept și fals să afirmi că legionarii au guvernat și guvernează prin operă de negație și de distrugere;

³²⁸ - "Chemarea Vremii". Director: Prof. Ion Sân-Giorgiu. Șef Redactor: D. I. Cucu. Anul XIV, Seria II, Nr. 24, Joi 14 Noembrie 1940

în scurtul răstimp de când s'au înscăunat la cârmă au izbutit să dea României în politica externă o perfectă stabilitate, iar în politica internă liniște, spor de muncă și un strălucit început de creație legionară.

Rezolvarea problemei evreiești printr'o susținută operă de românizare, prin adaptarea tineretului legionar la viața economică și printr'o înlăturare metodică a tuturor elementelor evreiești din organizarea vieții de stat este una din marile și epocalele realizări ale noului regim. E natural ca o asemenea revoluție socială și economică, la care se adaugă panica și sabotajul evreiesc, să producă unele ușoare și trecătoare tulburări în sistemul nostru de stat. Orice revoluție are, mai ales la început, partea ei de sacrificiu și de suferință. Dar acest sacrificiu și această suferință nu trebuiesc mărite prin sabotaj, dușmănie și creare de panică.

Ei bine, foștii profitori ai nenorocitelor regimuri iudeocapitaliste, aliați cu agenții iscoditori ai străinătății și cu iudeo-masonii dela noi nu fac decât să samene vrajba și neîncrederea în noul regim. Prin cafenele și prin cluburi, prin restaurante și prin cercuri particulare svonurile aleargă fără întrerupere, punând în circulație cele mai fanteziste știri și întâmplări. Cu o inconștiență și o pasiune nestăpânită toți acești grijulii informatori încearcă să discrediteze revoluția legionară și să compromită opera de reconstrucție și de refacere morală a țării. Mai ales Capitala e colindată în lung și în lat de acești strigoii ai unei lumi care nu se dă învinsă. Tot soiul de profeti apar încruntați și gravi să anunțe un dezastru, care nu e decât a propriei lor existențe de ratați.

Cât timp purtătorii de svonuri și semănătorii de vrajbă păstrau o anumită decență și nu primejduiau liniștea publică, puteau fi lăsați să-și scuipe veninul. Astăzi însă când numărul lor a crescut și când îndrăsneala lor nu cunoaște frâu, guvernul și Legiunea au datoria să intervie, și intervenția trebuie să fie imediată și drastică.

În popor se zice că strigoii nu pot fi stârpiți decât dacă li se împlântă morților un par în piept; Pentru mortul politic recalcitrant soluția e mai simplă și mai puțin crudă. Ea se numește în limbaj obicinuit: lagăr de concentrare.

Ce-ar fi dacă s'ar umplea lagărele de concentrare cu toți iresponsabilii care se căznesc să saboteze regimul? Ar fi poate singurul mijloc de a le închide gura și de a împiedeca acțiunea lor nefastă să se permanentizeze.

Deschiderea Universității din Sibiu ³²⁹

Duminică dimineața, s'a deschis la Sibiu Universitatea Ardeleană, în prezența d-lor: general I. Antonescu, Conducătorul Statului Român; Horia Sima, vice-președinte de Consiliu și Comandant al Mișcării Legionare; Traian Brăileanu, ministru al Educației Nationale; prof. Mihail Antonescu, ministru al Justiției. Dl. rector Sextil Pușcariu a făcut elogiul profesorului decedat Nicolae Drăganu și a înfățișat situația din anul trecut a universității. D-sa a vorbit apoi despre dreptul de stăpânire românească în Ardeal și despre apostolatul profesorilor. Din finalul cuvântării rectorului fostei Universități din Cluj se desprinde româneasca și sigura credință în izbânda muncii, începută acum provizoriu la Sibiu:

"Când spiritul de sacrificiu legionăresc și altruismul totalitar al lui Ionel Moța vor însufleți deopotrivă pe profesorii și studenții acestei Universități, atunci nu importă dacă vom sta câteva luni sau câțiva ani în adăpostul provizoriu dela Sibiu, căci atunci

³²⁹ - "Chemarea Vremii". Director: Prof. Ion Sân-Giorgiu. Șef Redactor: D. I. Cucu. Anul XIV, Seria II, Nr. 24, Joi 14 Noembrie 1940.

putem avea încredințarea deplină că suntem folositori acestei țări, Regelui care veghează cu iubire asupra ei, înțeleptului Conducător al Statului și vrednicului conducător al Mișcării Legionare".

Părăsind Clujul, Universitatea ardeleană s'a așezat pentru o vreme la Sibiu. Munca ei va trebui să fie acum și mai încordată. "Să câștigăm înauntru ce am pierdut în afară", a spus d. general I. Antonescu, Conducătorul Statului Român. Aceasta e porunca ce se cere împlinită fără precupețire.

Pribeagă, Universitatea clujeană simte în durerea ei mai adânc adevărul acestei porunci. Sibiul care-o adăpostește acum este cetatea multor figuri strălucite ale istoriei noastre culturale și a multor începuturi de mari fapte. Cu amintirea vie a cărturarilor plecați de aici pentru "a lega, peste munți, cugetul latinității noastre", profesorii și studenții dela Sibiu, îndurerați de recente sfâșieri ale țării, vor avea o misiune asemănătoare în câștigarea regiunilor ardelene pierdute. Mai aproape decât noi de granița care adâncește o rană ce nu se poate vindeca, în trupul țării, ei vor trebui să păstreze acolo, pe pământul sfânt al Ardealului lumina eternă a românismului pentru privirile încetoșate de suferință ale celor rămași dincolo.

"Chemarea Vremii"

SOCIOLOGIE LEGIONARA 330

de Nicolae PORSENNA

Ca orice fenomen social, mișcarea legionară poate fi privită nu numai prin prisma politică, economică sau psihologică, ci și prin a acelei științe mai generale, care le înglobează pe toate trei și într'o măsură pe toate științele prin prisma sociologică.

Spre a fi lămurii dintru început, vom defini sociologia ca o știință ce se ocupă cu raporturile dintre individ și colectivitate, cu formațiunea, evoluția și moartea societăților, cu rolul indivizilor în existența și metamorfoza aglomerațiilor omenești organizate, etc.

Pentru a explica mișcarea legionară din punct de vedere sociologic vom folosi vederile noastre personale, expuse în lucrarea noastră intitulată *Interdependance des facteurs sociaux*, publicată în anul 1913. Călăuziți de principiile acolo exprimate, vom căuta să încadrăm - în mod mai mult empiric și pe înțelesul tuturor - marea revoluție socială și spirituală, încercată și izbutită de Corneliu Zelea Codreanu, în legile eterne care conduc societățile omenești.

◆ ◆

Viața fiind un raport între ființa umană și mediul nostru înconjurător, viața socială va fi condiționată de mediu, altfel zis de natură. Societatea, suferind influența mediului, va scuti pe indivizi să o sufere fiecare în parte cu aceeași intensitate. Avem deci de o parte societatea, ca factor social ce se adaptează mediului, sau își adaptează și transformă ea însăși mediul în oarecare măsură; avem de altă parte individul, care suferă influența socială creată de propria sa activitate.

Un fenomen social este așa dar un produs hibrid al individului cu societatea. Individul, cu rol de creator, de tată, aruncă sămânța în sânul societății, - care, ca o

330 - "Chemarea Vremii". Director: Prof. Ion Sân-Giorgiu. Șef Redactor: D. I. Cucu. Anul XIV, Seria II, Nr. 24, Joi 14 Noembrie 1940.

mamă, gestează, apoi naște, fenomenul fost individual, ca pe un fenomen de acum înainte social.

Această formațiune este un CIRCUIT, în curentul căruia individ și societate - se condiționează și, se inter-creiază, fără să putem atribui o preponderență unuia asupra celuilalt în formațiunea socială, după cum masculul și femeia colaborează cu însușiri diferite, însă echivalente și indispensabile amândouă, la formațiunea unui animal viu. Fie că pornim dela individ sau dela societate, unul este cauza celuilalt aceasta este INTERDEPENDENȚA factorilor sociali.

Ideea creatoare ce încolțește în capul unui individ, este ea însăși provocată de un sentiment de lipsă în mediul social; de un gol - ce trebuie umplut cu o reformă, cu o soluțiune, cu un fapt social.

Care era, în cazul social românesc, "sentimentul de lipsă", înainte de aparițiunea faptului social legionar?

Era aservirea politică, economică, etnică și spirituală a neamului românesc de către o populație eterogenă ca rasă și centrifugală în conspirații: de către ovrei. Era descompunerea lentă a individualității spirituale colective, sub influența unui virus ocult și indirect, care sub firme amăgitoare, punem: democrație, umanitarism, etc. ne ducea pe nesimțite spre o catastrofă națională. Era o dezagregare etică și dinamică a sufletului național și uman, din pricina concurenței partidelor politice, care practicau, prin demagogia și goana lor după putere, numai egoismul, compromisul, dezaderența de interesele majorității, lăcomia și imoralitatea sub toate formele, - culminând prin omagiul rublic adus prostituției de către exponenții principali ai politicii românești.

Acesta era, în linii mari, "sentimentul de lipsă" al colectivității românești la epoca aceea: altfel zis, acestea erau racilele care cereau o grabnică vindecare.

Sentimentul de lipsă este resimțit mai confuz sau mai clar de toată lumea; dar îi este dat unuia singur să resimtă mai adânc și mai intens de toată această lipsă. Sensibilitate mai acută, moralitatea mai intransigentă, inteligența mai comprehensivă și spirit mai constructiv, unul singur cristaliza suferința comună într'o expresiune mai cuprinzătoare și mai categorică, dând în acelaș timp și soluția corespunzătoare lipsei.

Pe acest individ excepțional, pe acest înaintaș și despicator de drumuri noi, l-am numit PROMOTOR SOCIAL. Promotorul social al stării noastre colective postbelice a fost Corneliu Zelea Codreanu.

Un promotor social e un nemulțumit, un desadaptat, fiindcă el cel dintâi a lepădat vechia adaptare la starea existentă. Este un anormal, căci cel dintâi s'a despărțit deja norma comună, înfățișată de massă, de mulțimea care întâiu nu l-a înțeles, l-a prigunit. Și mai târziu s'a ridicat la nivelul creat de promotor. Prin aceasta suntem în circuitul interdependenții: sentiment colectiv de lipsă (sau veche adaptare insuficientă) - desadaptare individuală (o nouă adaptare) - readaptare colectivă.

Am împărțit promotorii sociali după cele trei categorii psihologice cardinale: inteligenta, sensibilitatea și voința. Astfel sunt promotorii intelectuali, sau gânditorii, oamenii de știință, inventatorii. Promotorii emotivi, sau: artiștii întemeetorii de religii și însfârșit, promotorii voluntari, din care se recrutează războinicii politici, oamenii de afaceri, oamenii de acțiune, conducătorii destinelor popoarelor. Aceștia din urmă sunt absolut necesari societății, căci ei creează. După ei urmează

promotorii religioși, artiștii și în ultimul loc promotorii intelectuali, ale căror soluții sunt cele mai individuale, mai rafinate, și constituie multă vreme un lux social.

Corneliu Zelea Codreanu a fost un promotor voluntar, prototipul însuș al promotorului voluntar, - creator de destine naționale.

Ce a creat acest om și mișcarea lui din punct de vedere sociologic?

A creat - sau mai bine zis este pe cale de a crea - o fază nouă în evoluția socială.

Sub aparența constant schimbătoare a formelor, viața ascunde un fond etern, a cărui creștere și descreștere da naștere evoluției sociale. Acest fond este însăși interdependența: adică coeziunea elementelor sociale în societate, care va evolua odată cu dezvoltarea acestei coeziuni, odată cu gradul de conștiință socială al indivizilor din masă. Această conștiință este factorul lăuntric, care determină apariția unei faze sociale la un moment dat și ea este independentă de împrejurările externe ce pot modifica viața Statului, a poporului sau a națiunii. Cu toate aceste schimbări, viața societății poate dăinui în cecece posedă ea mai esențial: în raporturile dintre individ și societate.

Coeziunea socială se transformă neconținut. O găsim foarte slabă la societățile primitive, preistorice, sălbatice, în faza numită de noi comunism gregar: stare ținând mai mult de turma animală decât de societatea umană, și unde conștiința socială a individului există abia în stare embrionară.

Prin saltul în extrema contrarie, propriu naturei umane și tuturor acțiunilor ei, dela faza primitivă a unei lipse aproape totale de coeziune, trecem brusc la faza despotismului social, în care societatea, constituită ca un bloc de granit, întrunește în ea toate puterile și toate drepturile, mergând până la aservirea și strivirea individului. Această fază reprezintă forța supremă a socialului, în dauna individului, care caută să se descătușeze ca dintr'o paralizie.

Despotismul social este faza în care au trăit, cu rare străfulgerări toate societățile umane din antichitate până în timpurile moderne.

În avansatele societăți contemporane, aflăm coeziunea socială echilibrată între o autoritate ponderată a socialului și o dezvoltare liberă a individului. Faza aceasta am numit-o individualismul solidar: apogeul unei societăți, în care cele două conștiințe trăiesc alături, cu o egală preponderență; asigurând societății ca și individului o epocă de prosperitate.

Degenerarea acestei faze superioare și ideale a unei societăți se manifestă prin întoarcen la despotism alternând cu un individualism anarhic, propagat și pus în practică de demagogia democrațiilor mercantile, venale și imorale. Este faza de disoluțiune socială, în care ereziunea socială, trăind prin convulsiuni, marchează îmbătrânirea la capătul căreia moartea pândește societatea, deși Statul și națiunea continuă a trăi mai departe.

În ce fază de evoluție așează mișcarea legionară neamul românesc?...

Prin etica ei nouă, declarând imperios omul nou, adică regenerarea psihică a individului; prin solidaritatea cu păturile adânci ale poporului, pe care cată a-l ridica la o formă de viață mai umană și mai înaltă; prin acțiunea de epurare a colectivității de elementele alogene și disolvante; prin galvanizarea întregului corp social într'o

actiune creatoare, plină de nerv și de sevă proaspătă; prin dinamismul ei intens și răscolitor; prin sentimentul conștiinței sociale împins până la abnegare și jertfă de sine, până la eroism, apostolat și martirolog, - mișcarea legionară a împins neamul spre culminațiunea fazei de individualism solidar, care înfățișează, zenitul dezvoltării unei societăți.

În sânul Statului român, vechea societate a murit: i-am văzut cu ochii noștri decesul. Individualismul anarhic și debilitant al demagogiei partidelor politice, alternând cu despotismul dictaturii odioase, rapace și incapabile care a luat sfârșit, a marcat sfârșitul unei epoci, faza finală a unei societăți.

Azi, o nouă conștiință a luat naștere. Dacă ea va persista, dacă nu va exagera, dacă nu va greși prea profund, dacă împrejurările nu o vor stingheri din mers, ea îndrumază colectivitatea românească spre o fază de putere: de spiritualitate și de progres, cum neamul acesta nu a cunoscut încă, fiindcă nu a înfruntat niciodată Istoria cu sufletul care se călește azi.

Cuvântul Argeșului

PRIN MOARTE LA NEMURIRE ³³¹

de Puiu TRAIAN

...Ionel Moța și Vasile Marin au dus o luptă!... Cine luptă știe că lupta întreține, lupta hrănește, exaltează și ferește numai în momentul supremului efort de completă dăruire.

Completa dăruire le era chemarea. Viața ne este dela Dumnezeu și Dumnezeu ne-a dat-o nouă pentru noi. Adevărații creștini însă, întreaga lor viață lui Dumnezeu o dăruiesc și cine-o dă lui Dumnezeu al lui Dumnezeu este.

Războiul creștinătății contra oștilor satanei, acolo departe pe meleaguri spaniole, a prilejuit acestor pravoslavnici martiri, momentul întregii regăsiri în Dumnezeu...

Amândoi aveau clară, foarte clară viziunea morții. Moartea lor e sublimă. În afară de însăși mișcarea reprezentată prin Căpitanul ei, s'a jertfit tot ce se putea jertfi mai mult! Cei ce-au dus o viață de lupte și jertfe continui au intrat în infinit. Divinul infinit i-a captivat și în brațele lui s'au aruncat părăsind frați și

"A fost un drum al mărturisirilor și al Învierii. A fost Marșul Învierii..."

Întreg norodul românesc, de sus din miezul nopții bucovinene până în zorile scânteetoare ale muncelilor argeșene, s'a mărturisit în fața "jertfei lor", ca o revărsare de ape calde din adânc, peste înghețul de moarte al sufletelor de ieri. Cine a avut fericirea să facă acest drum, în care moartea a sfărâmat lacătele grele ale sufletului românesc, a putut cântări în cumpăna istoriei prețul "jertfei lor". Sufletul mare al neamului nostru s'a trezit în toată noblețea și creștinătatea sa. A fost o clătinare, o dislocare din așezările de viață mică, trudnică și iobagă, o regăsire de sine, un început nou. Căci, după mărturisire, urmează conștiința măsurii sale, iar după aceasta, curajul realizării sale, după măsura proprie..."

("Marșul Învierii" – Alexandru Constant descriind experiența trăită la aducerea trupurilor celor doi martiri în țară, Ion Moța și Vasile Marin, în parcursul lor spre București).

"Cuvântul Argeșului", Anul II, Nr. 31-32, 15 Martie 1937.

³³¹ Extrase – ziarul "Cuvântul Argeșului", Anul II, Nr. 28-30, Pitești, 1 Februarie 1937.

părinți, neveste și copii. Prietenii lor au rămas cu amintiri, și pioase regrete acopăr pe cei ce aveau să se bucure de cele mai alese onoruri și sentimente românești. S'au dus cei mai bravi, mai blânzi și mai senini! Fini și eleganți, au dus o viață de lupte și jertfe, fini și eleganți au trasat o linie mare de înaltă credință ca în aceiași eleganță să-și dea sfârșitul vieții lor. Cei mulți, comuni și anonimi, răpesc comoditatea vieții, o fură, o smulg prin orice chip numai să trăiască și prin viață își găsesc înmormântarea. Cei puțini, cunoscuți și admirați, se luptă, se trudesesc și se sbuciumă'n asperitățile ei să plinească, nu ca să trăiască, și prin moarte-și câștigă nemurirea. Moartea eroică, conștiința jertfirii totale pentru Neam sau pentru Cruce, nu-i oare actul care fatal încununează fruntea celor ce se rup de tot ce-i omenesc?

GÂND DESPRE MOȚA ³³²

Radu BUDIȘTEANU

Voi, oameni din afară care n'ați cunoscut pe Moța, nu vă încumetați să judecați în nici un fel fapta lui.

Voi aveți în față un legionar mort eroic; dar cadavrul nu explică nimic! Nu-l mai torturați să-i smulgeți secretul: era mult mai simplu să-l înțelegeți, trăind...

Cluburile politice s'au îmbulzit să exploateze această jertfă, înaintea căreia ar fi trebuit să amuțească, din decență. Dar în raport cu politica noastră, decența este o noțiune antinomică.

Moța ne-a depășit pe toți. Afirmatia nu conține o hiperbolă comemorativă. Explic: nu numai prin sacrificiul suprem, ci prin viața lui, rectilignă și pură și prin ființa lui atât de înzestrată și lovită din atâtea părți.

O societate care nu suferă, îl proclamă pe toate tonurile, erou.

Moța o cunoștea prea bine pentru a nu o disprețui.

Cuvântul Studentesc

ÎN SLUJBA NEAMULUI ³³³

de Vasile MARIN ³³⁴

Pentru tine, harnic căutător de lumină, tinere, scriu rândurile acestea. Pentru tine și pentru toți camarazii tăi veniți de prin sate sau de prin orașele cu parfum de tei ale provinciei, ne-am înmănușat aci, în paginile acestei reviste și am alcătuit, după putințele noastre ale fiecăruia, o modestă frântură de îndreptar spiritual pentru mintea ta asemenea unui ogor îmbuibat de sevă, o vorbă bună ca o îmbrățisșre de frate mai mare pentru sufletul tău răsucit spre viață ca floarea către soare.

Te-ai coborât încrezător și hotărât, din trenul care te-a purtat de-alungul țării, dela local tău natal și până'n orașul Universității alese de tine. Cu suflet viteaz și cu lumina celor optsprezece ani în ochi, pășești acum, pentru întâia oară, peste pragul

³³² - Ziarul "Cuvântul Argeșului", Anul II, Nr. 28-30, Pitești, 1 Februarie 1937.

³³³ - Ziarul "Cuvântul Studentesc", 20 Noembrie 1935.

³³⁴ - Articol iscălit cu pseudonimul Vasile Munteanu.

larg deschisei porți a vieții. Și'n cămăruța ta dela cămin sau de aiurea, în care plutește mireasma merelor așezate în colțuri de cufăr de mâinile iubitoare ale măicuții, ai prins să despachetezi odată, cu rafele albe presărate cu leventică, cărțile dragi cu scoarte zdrențuite, pe paginile carora ai veghiat nopți dealungul, nopțile albe ale adolescenței tale împletită din speranțe și miracol. I-ai revăzut pe toți, au defilat evocator eroii plămădiți cu pana, cohorta războinicilor vieții, care au fulgerat de atâtea ori cerul imaginației tale. Și prins în zumzetul de stup al reminiscentelor literare, te-ai mistuit în ființa eroului preferat și ți-ai jurat solemn să-ți cucerești un loc de frunte în viață și cu forța de neînfrânt să tragi o dâră care să fie a ta și numai a ta...

Afară, dincolo de zidurile cari închid împărăția la de visuri, clocotește vieța marelui oraș. Străzile sunt râuri de oameni care se'nfruntă grăbiți și agitați. Automobilele trec svâcnind ca niște lăcuste enorme în larva claxoanelor stridente. Casele uriașe, de proporții americane, sunt adevărate uzini în care se fabrică fericirea sau nenorocirea oamenilor. Iar seara, când, ritmul orașului se întetește și mai vârtos, pe marile bulevarde se revarsă un potop de lumină: feeria mecanică a civilizației. Fațadele clădirilor se aprind, desenate multicolor. Megafoanele trimit peste valurile de mulțime undele sonore ale ultimelor cântece la modă. Cu, lăcomie de Moloch, cinematograful înghite în fundul sălilor ornamentate miile de oameni în goană după iluzii. În parcuri cu jocuri de apă irizată în culorile curcubeului, orchestre și muzici picură în suflete melodiile nemuritoarelor valsuri ale lui Strauss. Iar pe aleele cu jocuri de umbre se pierd înlănțuite perechi și trec femei frumoase și elegante, lăsând în urma lor parfumul care dezorientează spiritul și ascute simțurile.

O, cât l-ai dorit tu orașul acesta și cât de mult te atrage! În taină sau mărturisit, ți-ai făgăduit să înfrunți și tu vieța, să răzbești cât mai "sus", să devii "puternic", pentruca într'o zi să poți trece și tu ca furtuna pe străzile luminate, legănat pe arcurile unui automobil capitonat. Să ți se deschidă și ție toate ușile acestea străjuite cu portari galonați și dorințele tale să nu întâlnească nici o piedică în satisfacerea lor, pentru că tot ce ascunde orașul acesta ca bogăție și plăceri să nu mai aibă pentru tine nici o taină. Odată în posesia cheii minunate, diploma universitară, poarta către lumea fermecată stă deschisă larg, să te primească.

Acestea toate ți le șoptește la ureche, în cămăruța ta dela cămin sau de aiurea, demonul ambiției deșarte. Și tu l-ascuți vrăjit, în timp ce mâinile tale întorc distrat filele din povestea lui Rastignac și a lui Julien Sorel.

Trezește-te tinere venit la Universitate ca să-ți cucerești un loc în viață "cu orice pret". Scutură-te, căci locul acesta nu-l poți obtine decât cu prețul vieții tale; al vieții aceleia trăită cu onoare și validată cu luptă mândră. Nu te lăsa dus de apa iluziei interesate, căci aceasta este apa morții morale. Nu îmbrăca haina minciunii, nu te hrăni cu pâinea ambiției egoiste și nu te culca în patul dezonoarei. Scrutează-ți cu tăria celor optsprezece ani conștiința și sfășie vâlul mincinos care îți împăienjenește ochii minții.

Pornit din sat sau din orașelul de provincie cu vieța patriarhală, nu uita nici o clipă tot ce ai lăsat în urmă. Amintește-ți, în fiecare dămineață când pornești la treabă și'n fiecare seară când închei bilanțul activității tale de o zi, că nu ești aci prin puterile tale, ci susținut cu jertfa celor cari au rămas acasă. Că pentru întreținerea ta aci, se sbuciumă acolo departe o familie întreagă. Trimiterea ta la carte înseamnă rodul câtorva pogoane trudnic muncite sau înjumătățirea unei pensii de mizerie. Pentru tine, părinții tăi vor trebui să muncească îndoit țarina, iar dacă ai venit din vreun orașel, pentru tine, bătrânul tău tată va renunța la porția lui de tutun, mama la

rochia anuală pe care și-o făcea, iar sora mai mare va amâna peste ani o căsătorie dela a cărei împlinire o lipsește o dotă cheltuită cu tine.

Știi bine că dincolo de zarea luminoasă a marelui oraș începe besna. Știi bine că părintii tăi și gloata milioanei de țărani anonimi ca bulgării de pământ întorși de plug, se scaldă în apele turburi ale mizeriei morale și fizice. Nu uita că toate palatele acestea care te uluiesc aci, toate luminile acestea care-ți zăpăcesc privirile, toate automobilele acestea care gonesc urlând ca într'un manej drăcesc, toată răsipă și tot luxul acesta nu țâșnesc așa ca prin minune din pământ. Trebuie căutat undeva izvorul acestei nesecătuite bucurii. Și el se găsește în suferința seculară a neamului tău. Acesta este adevărul.

Le cunoști tu prea bine. Satele noastre se scaldă în praf și noroi, iar șoselele stau desfundate ca pe vremea Sciților. Gospodăriile se ruinează, pentru că oamenii nu au tragere de inimă la muncă: alcoolizați și politicianizați, nu muncesc cum trebuie ogoarele, iar bruma de preț ce capătă pe rod se duce pe apa Sâmbetii. Biserica ruinată, școala pustie. Conducătorii satelor absenți dela datorie și frământați de patimi mărunte. Boalele seceră pruncii și macină trupurile celor în puterea vârștii. Și peste tot, se lasă ca o apă desnădejdea, care nu e altceva decât preludiul înfricoșetor al morții.

Cei câți au mai rămas în picioare și luptă, v'au trimis cu sacrificii nebănuite pe tine și pe camarazii tăi, aici la învățătură, încredințați că într'o zi îi veți răzbuna, îi veți salva prin activitatea voastră luminată. Că prin scrisul vostru, prin cuvântul vostru, prin fapta voastră, va răzbi acolo unde trebuie ecoul durerilor lor și lucrurile se vor îndrepta. În slujba binelui obștești voi sunteți solii unei lumi care trebuie să renască la o viață nouă. Pentru că dacă și voi îi veți trăda, nu le mai rămâne lor decât să-și cioplească singuri lespeda de mormânt, a mormântului în care va intra odată cu ei toți, neamul nostru întreg.

Nu dezerta! Pentru că dezertare se chiamă faptul de a părăsi calea care pornește din sătucul tău și până la tine, pentru a te integra într'o viață artificială în slujba instinctului de parvenire. Nu tânji după viața aceasta infernală a plăcerilor materiale care-ți torturează imaginația, îți pervertește ființa și te îndepărtează dela împlinirea datoriei față de ai tăi și neam. Să știi că viața aceasta nu e firească, să știi că ne-au confecționat-o străinii de sângele și de idealurile noastre. Să știi că ea este pânza de păianjen pe care o țes dușmanii neamului pentru ca să te paralizeze pe tine și pe cei de-o seamă cu tine. Să știi că betonul armat al palatelor ce se ridică pădure, este frământat cu toată sudoarea neamului tău și tot luxul acesta ofensator care circulă pe stradă și în locuri de petrecere se face prin exploatarea muncii și-a producției neamului tău. Să mai știi că în vreme ce în centrul orașului înstreinat chiue drăcesc răsfățul, la margine, în mahalalele care adăpostesc muncitorii adevărați, frați de-ai tăi veniți de pe la sate, se sbate în mizerie neagră o lume întreagă.

Nu să ajungi "puternic" te pregătește, ci drept. Nu pentru binele tău să lupți și să muncești, ci pentru binele și salvarea neamului tău. Nu singuratic, închis în turnul egoismului tău, ci înmănunchiat cu cei de-o seamă cu tine în slujba neamului, soldat viteaz în serviciul comandat al cauzei naționale.

Se dă astăzi o luptă pe viață și pe moarte între lumea veche și legiunile tinere ale lumii noi. Deoparte cei cari și-au uitat originile, și-au renegat credințele, și-au trădat încrederea pusă în el, beneficiarii vieții materiale, de cealaltă parte oastea fără nume a tineretului, legiunile verzi ale încrederii în virtuțile neamului, vitejii cari pregătesc o viață nouă în țară nouă, - cu prețul libertății și, de multe ori, al vieții lor.

Pășește hotărît și gonește dela tine toată ispita și toate puterile răului. Sfarmă cu pumn viguros plasa minciunii, alungă pofta de viață efină, ocolește mirajul și artificialitatea vieții de stradă. Muncește și crede. Amintește-ți că ești venit aci și îndrepti, nu să te pierzi. În tine și în camarazii tăi se află sămânța lumii de mâine. Faceți-o să rodească prin munca aprigă, prin jertfă și prin lepădarea de sine. Neîncetat, îndărjit, cu puteri reînnoite, în slujba aceleiași idei: neamul.

Și să-ți fie veșnic, ție și camarazilor tăi, înaintea ochilor, pilda eroică a mareșalului din Țara Soarelui Răsare. Întors victorios din războiul contra Rușilor, eroul eroilor, Mareșalul Noghi solicitat de toate puterile conștiinței în stat să-și fixeze singur recompensa pe care o merită, a răspuns fără preget, cu o convingere care nu suporta replică:

“Să-mi dați un post de învățător, în satul meu!”.

VASILE MARIN 335

de Mihail POLIHRONIADE

Clară, lucidă, luminoasă, astfel ne apare nouă astăzi, după săvârșirea ei, viața lui Vasile Marin.

Într'adevăr dacă în generația lui a întrupat cineva luciditatea, inteligența, stăpânirea de sine, voința calmă, ironia mușcătoare, apoi fără îndoială că acela a fost Comandantul Legionar Vasile Marin.

Născut la 29 Ianuarie 1904, fiu al unui oltean din Vâlcea și al unei ardelence din Târnava Mare, Vasile Marin e un copil al Bucureștilor. Aici s'a născut, aici a crescut, aici și-a trăit viața.

Școala primară a făcut-o în comuna suburbană Grivița. Liceul l-a început la "Sf. Sava" și l-a sfârșit la "Gheorghe Șincai".

Copilul fusese vioi, neastâmpărat, zburdalnic, adolescentul păstrase vioiciunea, devenise însă reținut, sobru, ironic. Din liceu i se deșteptase pofta de citit. Citise mult, cu patimă, așa cum citește orice adolescent, de toate. Dar vocația i se deslușise repede, avea pasiunea problemelor de ideologie și practică politică.

Așa l-am cunoscut, de când eram încă în clasa a șaptea de liceu iar el student. Era în toamna lui 1923. Ne întâlneam foarte des, de două-trei ori pe săptămână, în odaia unui prieten comun care locuia la mine, Nicu Carandino. Se formase un mic cenaclu în care în afară de Marin, de Carandino, de mine, mai luau parte: N. N. Matheescu, Mircea Eliade, Anton Anghel, Bălan, Petrișor Viforeanu ș. a. m. d.

Duminica după masă ne întruneam într'un fel de ședință solemnă. Unul din noi citea o lucrare și apoi urmau discuții aprinse. Îmi amintesc și acum prima "lucrare" a lui Marin; dacă memoria nu mă înșală se numea Pamfletarii reacționari francezi. Ne-a vorbit despre Leon Bloy și despre Leon Daudet.

La nouăsprezece ani Vasile Marin era un om format. Avea o maturitate de gândire, o siguranță, o precizie la care noi nu ajunsesem încă. Bazele culturii sale erau de asemenea puse. Clasicii și modernii literaturii noastre îi erau familiari, avea însă o

A găsi sufletul care stă închis în materie pentru a-l elibera, dându-i prin aceasta formă de viață nepieritoare, aceasta este morala legionară.
VASILE MARIN

dragoste și o înțelegere deosebită pentru Bălcescu. Bineînțeles doctrinarii naționalismului românesc: Eminescu, Aurel Popovici, A. C. Cuza îi erau și mai apropiați.

Mi-aduc aminte de furtuna stârnită în micul nostru cenaclu de o lucrare de a lui asupra operei lui Paulescu.

Dintre străini trecuse prin marxism și mai ales prin maurrasism.

Să nu se creadă însă că Vasile Marin avea o cultură exclusivă politică. Iubea frumosul, îi plăcea un vers armonios, o pagină subtilă, o sonata de Beethoven, un peisaj florentin, o catedrală gotică.

Exista în Marin o puternică tendință estetică. Înțelegea frumosul nu numai în literatură, în artă, în muzică, ci și în viață.

În articolele lui, în cartea lui, în cuvântările lui îl urmărea gândul nu numai de a scrie sau a vorbi just ci și frumos.

Ne vom aminti întotdeauna cu toții, cei care i-am auzit, una din ultimele lui pledoarii, aceea de la Brașov. Acolo și-a dat într'adevăr toată măsura. Înțelegere, argumentare impecabilă, ironie fină, suflet, ținută legionară, imens talent și o desăvârșită armonie formală.

După ce a terminat, a urmat o clipă de tăcere, un moment de reculegere solemnă, ca după un concert de orgă într'ocatedrală gotică. Dar nu numai inteligența, judecata, cultura îi erau formate în 1923 ci și liniile mari sufletești și intelectuale.

Era, de atunci, naționalist, și antisemit. Răspundea lucid, ironic, sigur, asalturilor pe care unii le dădeau naționalismului sau intransigent.

Prin 1924 sau 1925 cercul nostru s'a răspândit.

Între timp Marin fusese ales președintele Cercului Studenților Ilfoveni. Mișcarea studențească era în toi și cu temperamentul său de luptător Marin se azvârli în ea. Contribuie la mișcarea antisemită în Facultatea de Drept, ține conferințe pe la ateneele populare, pleacă în fruntea echipelor studențești prin județ.

În 1926 își face armata la Școala Militară de Infanterie din București. Peste un an iese sublocotenent și termină licența în drept. Cu aceasta, prima perioadă a formației lui poate fi socotită ca terminată. Acum se azvârle în lupta vieții.

Tânărul licențiat în drept, se apucă de avocatură și intră secretar la d-l Ion Lugojeanu, astăzi ministru al României la Roma, pe vremea aceea membru de vază al Partidului Național-Țărănesc. Firește, strălucitele însușiri de inteligență, talent, spirit politic, pe care le posedea Vasile Marin nu puteau trece neobservate. De aceea când, peste un an, național-tărăniștii vin la guvern, d-l Lugojeanu ajungând subsecretar de stat la Președinția Consiliului, Vasile Marin devine șeful său de cabinet.

Aici Marin desfășoară alte două calități ale personalității sale: autoritate și putere de muncă.

A fost iarăși o perioadă în care ne-am văzut mult. Eu eram pe atunci secretar de redacție al "Vremii" și în această calitate, având intrarea liberă, veneam foarte des la Cameră. Ne întâlneam aproape zilnic pe culoare și ședeam mult de vorbă. Era, ca întotdeauna, foarte independent, stăpân pe el, extraordinar de lucid și mușcător de ironic. Deputații, gazetarii, îi arătau stimă și respect. Avea autoritate. Ca foarte multă lume - credea în misiunea și în puterea creatoare a Partidului Național-Țărănesc. Asta se petrecea prin 1929-1930. Dar cu luciditatea care-l caracterizează deziluzia a venit repede.

În 1931, dându-și demisia din postul de șef de cabinet, e numit avocat în contenciosul Ministerului de Industrie și Comerț. Tot atunci face o călătorie în

străinătate prin Franța și Italia.

Tot în acest timp Marin, înscris la doctorat la Facultatea de Drept din București, trece cu strălucire examenele și-și pregătește teza. Teza și-o sustine în 1932 cu lucrarea *Fascismul*. E proclamat "doctor în drept".

Cartea lui, *Fascismul*, este o privire asupra organizării constituționale a Statului corporativ italian. Primul capitol e dedicat originii doctrinei fasciste și doctrinei însăși. Marin definește și precizează aportul teoreticienilor Statului, Hegel, Treitschke, Ihering, Gierke, Leon Duguit, Georges Soler, în concepția fascistă a Statului. Urmează apoi o scurtă expunere istorică a etapelor de organizare constituțională a noului Stat italian fascist. "Statului" din 1848 acordat de regele Carol Albert Piemontului și extins apoi asupra întregii Italii și celebra Charta muncii sunt sistematic analizate.

După trecerea în revistă a principiilor, autorul porcede la cercetarea instituțiilor constituționale. Rând pe rând sunt cercetate: rolul Coroanei, al guvernului, al reprezentantei politice (Camera și Senatul), al partidului fascist, al marelui Consiliu fascist și al Consiliului national al corporațiilor.

Un capitol cu totul original este acela dedicat raporturilor de suveranitate dintre Italia și Vatican.

Studiul se sfârșește cu o analiză a regimului datorilor și drepturilor publice individuale și a regimului presei.

Fascismul lui Vasile Marin a fost prima și a rămas până astăzi ultima lucrare care înfățișează complet și sistematic publicului românesc Statul fascist.

Deși lucrată în limitele și după tipicul unei teze de doctorat, cartea vădește o puternică personalitate.

Originală, inteligentă, vie, judicioasă operă e reprezentativă pentru spiritul său.

În toamna anului 1932 începe ultima etapă a vieții lui Vasile Marin. Întâlnește, înțelege, se integrează Legiunii. De-acum încolo admirabila sa inteligență, puterea sa de muncă, cinstea sa sufletească, entuziasmul său, ei îi vor fi dedicate.

Pentru Legiune a trăit, a gândit, a luptat, a suferit și a murit Vasile Marin.

Intră în Legiune în Octombrie sau Noiembrie 1932, cu câteva săptămâni înaintea lui Vladimir Dumitrescu, Ion Victor Vojen, Polihroniade, Vasile Christescu, Alexandru Constant, Virgil Ionescu, a nucleului cunoscut mai târziu sub numele de Grupul "Axa". Începând din Ianuarie 1933 Marin devine un statornic colaborator al "Axei".

Am aici în fața mea primul lui articol *O singură ideologie: Fapta*, publicat în Nr. 5 al revistei. Desprind o frază: "țara românească are nevoie în vremurile acestea de oameni tragici și sintetici". Vasile Marin și-a definit astfel de la început rostul în Legiune și măreția sfârșitului.

Au urmat apoi rând pe rând *Națiunea împotriva Statului de import* ("Axa", Nr. 6), *Între democrație și Statul totalitar* ("Axa", Nr. 8), *Generația nouă și Statul etic* ("Axa", Nr. 9), *Sfârșitul erei democratice* ("Axa", Nr. 13), *Răboj* ("Axa", Nr. 18), din care citez minunatul sfârșit: "Revărsarea apelor tinereții va inunda lumea cea veche, învâluind-o în mâlul regenerativ și dătător de roadă nouă. E Nilul tinereții creatoare ". În Nr. 9 al "Axei" un mare articol: *De la formalismul democratic la*

nationalismul constructiv. Mitul corporatist ("Axa", Nr. 20). *Extremismul de dreapta* ("Axa", Nr. 21).

Articolele lui, strânse laolaltă, formează un adevărat manual asupra problemei Statului și a elitelor. În ele regăsim pe Vasile Marin din carte și din viață. O dialectică viguroasă, o argumentare strânsă, o iuțea în scris corelată cu epitete tari, cu vorbe sfredelitoare, cu formule plastice.

Timp de un an, cât a trăit "Axa", am lucrat cu toții împreună. Firește au fost și mici frecșuri, mici ciocniri, cum se întâmplă între oameni chiar când sunt legionari, dar toate le-am lichidat între noi, în "cuibul" nostru, conștienți că peste orice trecătoare chestiuni personale trebuie să servim Legiunea și Căpitanul.

Activitatea legionară a lui Marin nu se mărginește însă numai la condei. Ca avocat aduce, fără exagerare, imense servicii Legiunii. No amintim cu toții ce a însemnat primăvara și vara lui 1933. Guvernul Vaida, împins de finanța și presa jidovească, nu îndrăznește să ne dizolve dar pornise împotriva noastră o luptă de distrugere. Calomnii, ofense, insulte, lovituri, schingiuiți, arestări arbitrare se abăteau asupra noastră. Pe urmă, deși înduram - din ordinul Căpitanului - cu resemnare orice lovitură, tot noi eram dați în judecată. Procesele se purcedeau. De la un capăt la altul al țării era chemat să apere "avocatul Legiunii" Vasile Marin.

Se căsătorise de curând - în Februarie - cu o doctorită tânără, Ana-Maria Ropală. Soția îi semăna parcă și la fizic dar mai ales la moral. O ființă nu prea înaltă, dar bine legată, vie, zburdalnică, cu ochi sfredelitori, glumeață, sclipitor de inteligentă și care topea parcă întreaga lume într'o privire atunci când se uita la "Vasia" al ei. La prima chemare Vasile își lăsa soția, de care era atât de legat, și pornea. Peste o zi două venea, ca un buletin de victorie, vestea achitării pe care o izbândise.

Între 24 mai și 15 Mai 1933 a pledat și a biruit la Rădăuți, la Caransebeș, la Arad, - când chemat telefonic de Căpitan a apărut "Echipa morții" care avea în frunte pe Sterie Ciumentti și Nicky Constantinescu - la Alba-Iulia, la Pitești.

I se dusesse faima în Legiune!

Dar au venit zilele grele ale prigoanei.

Candidat al "Grupării Corneliu Zelea Codreanu" la Arad, la Tâmbava Mare, la Turda, Vasile Marin străbate în fruntea echipelor legionare jumătate Ardealul.

Intrat însă de curând la "Cuvântul", Vasile Marin găsește prilejul ca în toiul luptei, să ne dăruiască alte câteva articole.

Dizolvarea Gărzii de Fier îl surprinde la Sighișoara, e arestat, adus la București, ținut o zi la Prefectura Poliției, și apoi - în dimineața zilei de 13 Decembrie - adus la Jilava. Mi-aduc aminte că abia se dezăvorâse ușa cazematei și Marin, Alecu Cantacuzino, Giurcea-Negrilești și-au făcut intrarea. După o primire triumfală, îmbrățișări, întrebări și răspunsuri, au fost instalați toți trei pe patul comun din fața noastră.

Marin la închisoare era neschimbat. Calm, veșnic surâzător, judecând cu obișnuita lui agerime situația, era sigur de victorie. Din inițiativa lui Moța am scris de la Jilava ultimul număr - Nr. 24 - al "Axei". Ghemuiți pe paturile comune Ion Moța, Vasile Marin, Părințele Georgescu-Edineți, eu, ne-am scris articolele și le-am expediat a doua zi lui Ion Belgea prin legionarul Stoenescu - mi se pare - care a fost eliberat. A ascuns articolele în încălțăminte și le-a dus la destinație, iar "Axa" noastră a putut astfel să apară pentru ultima dată.

Articolele noastre au fost nesemnate, de aceea e poate bine pentru istoria legionară să precizez cine le-a scris pe fiecare.

Mota a scris articolul Arestarea - act de guvernământ. Părintele Georgeseu-Edineți articolul Mântuirea. Vasile Marin un lung articol de doctrină Statul burghez și Mișcarea Națională, iar eu două articole scurte: Călăul Titulescu și După dizolvarea Gărzii de Fier.

Am stat zece zile împreună, până la 25 Decembrie, apoi nouă tuturor ne-au dat drumul, iar pe Ion Mota, Vasile Marin și Sterie Ciumetti - ce stranie și tragică împerechere - i-au ținut până în după amiaza zilei de 29 Decembrie.

La 29 Decembrie au ieșit toți trei pe poarta închisorii.

Astăzi nici unul din ei nu mai e în viață, toți au murit eroic pentru credința lor în Căpitan și Legiune.

După moartea lui Duca, asemeni lui Moța, Alexandru Cantacuzino, Andrei Ionescu, Marin izbutește să nu fie arestat. (Moța va fi arestat abia în Februarie). Stă ascuns vreo două luni și apoi - în preajma procesului - iese la iveală și pe lucru. Alearga peste tot, se informează, informează, organizează apărarea, vorbește cu oamenii politici ce vor depune ca martori în proces, caută să ne procure bani, studiază dosarele.

La proces e la postul său pe banca apărării. În sfaturile noastre intime cu Căpitanul, Mota, Bădia Ilie Gârneață, Domnul Clime, Banea, Virgil Ionescu, Alexandru Cantacuzino, mintea lui ageră, sufletul lui curat, găsesc întotdeauna calea cea bună de urmat în grozava încercare prin care trecea Mișcarea Legionară.

În sfârșit sunt achitați!

Legiunea își reia viața și Vasile Marin activitatea în cadrul Mișcării.

La Giulești, în grădina în veci neuitatului Didi Micescu, redeschide prima tabără legionară. Marin își face o mică colibă și se instalează acolo. Lucrează cot la cot cu cei mai tineri legionari, e de mai multe ori ofițer de serviciu.

În cursul anului 1934-1935 mersul Mișcării Legionare e mai potolit. De aceea și activitatea tuturor e mai redusă.

Marin ține conferințe la sediu, scrie câteva articole în "Cuvântul Studentesc" sub pseudonim, pledează cu aceeași strălucire în procesele legionare.

Dar vine vara lui 1935, Mișcarea pornește din nou vijelioasă înainte, taberele și șantierul noastre se întind pe întreg cuprinsul țării.

La Carmen-Sylva Căpitanul cu o mână de legionari și legionare a pornit - în văgăuni pline de ciulini - tabăra ce avea să ajungă celebră. În dimineața zilei de 19 Iulie 1935 porneam cu Alecu Cantacuzino spre Carmen-Sylva. La gară ne întâlnim cu Vasile Marin și Fleșeriu de la Sibiu. Plecăm cu toții împreună plini de voie bună. Marin stă zece zile în tabără și conduce "Echipa șosea". Eu și cu Virgil Ionescu, venit mai târziu, lucrăm sub ordinele lui.

Echipa lui Marin termină cu succes șoseaua iar Căpitanul drept răsplată ne dă câte o bragă.

Ce voie bună, ce râs, ce chef de joacă ne stăpânea pe toți când ne întideam seara ciolanele obosite pe pământul gol, sub acoperișul de scânduri abia ridicat cu o șchioapă dar botezat pompos "Hotel Bellona".

Măi Vasile, măi, cine se gândea pe atunci, când ședeam la taifas serile cu lună și auzeam valurile spărgându-se ușor de țărniță, că vei pleca să mori departe de țara ta pe care atât o iubeai, departe de valurile Mării Negre, în care îți plăcea să te bălăcești, departe de munții tăi pe care cu atata dragoste îi colindaseși alături de duduia Bobby,

tocmai la Majadahonda.

La 28 Iulie - dacă nu mă înșel - într'o Duminică, în cadrul unei mari solemnități legionare, Căpitanul îl înalță la gradul de Comandant Legionar.

Peste o lună, în Septembrie 1935, Comandantul Legionar Vasile Marin preia conducerea organizației județului Ilfov.

Sarcină grea, într'un județ politicianizat, în care spiritul legionar cu anevoie își croiește drumul.

Dar pe Marin greutățile nu-l sperie. Pătruns de duhul legionar el știe că trebuie să biruiască. Și va birui!

Într'un an izbutește să creeze câteva solide nuclee legionare și realizează minunata tabără de la Hotarele.

Hotarele devin un fel de academie legionară. Tabăra aceasta va rămâne în istoria Miscării noastre ca un model de organizare, de disciplină, de muncă sistematică și de înfăptuire entuziastă în spirit legionar.

Între timp Marin scrie la "Cuvântul Studentesc", la "Revista Mea", iar în Martie 1936, împreună cu Gh. Ciorogaru scoate "Vestitorii".

Toate condeiele de la "Axa" se regăsesc în noua revistă legionară, plus cei veniți după prigoană în rândurile noastre: Puiu Gârcineanu, Dumitru Amzăr, Ernest Bernea, Traian Herseni, Ion Mânzatu, Iosif.

Plină de viață, de nerv, de spirit luptător din belșug răspândit de Marin în articolele sale, "Vestitorii" dispar după patru numere - ca odinioară "Axa" - sugrumată de cenzură.

Vara lui 1936 Marin o petrece la Hotarele, apoi în munți, la Djuvala îmi pare.

Toamna își reia activitatea în județ.

Dar pe la mijlocul lui Noiembrie Vasile Marin află de inițiativa lui Moța, de plecarea legionarilor în Spania.

Nu mai are astâmpăr, vrea să plece și el în Spania, vrea să plece cu orice preț.

Se roagă de Căpitan - el care nu se rugase și nu ceruse nimănui nimic, niciodată. Insistă să fie lăsat să plece. Căpitanul se codește, nu sunt destui bani. Atunci Marin din sărăcia lui, din apriga, din amarnica lui sărăcie găsește 5.000 de lei, se împrumută cu cinci mii de lei, îi aduce la sediu și cere să i se dea voie și lui să plece. Cu ironia lui amară spune domnului General: "Vreau să fiu al șaptelea sicriu".

De ce voia să plece Vasile Marin? Ce îl mâna? Cine-l chema? Ne-a spus-o în cele câteva rânduri din scrisoarea adresată soției sale la 23 Noiembrie 1936:

"N'am făcut actul acesta din disperare sau aventură ci perfect lucid. Era o datorie de onoare care apăsa pe umerii generației noastre. L'am făcut cu același drag ca și cum ar fi fost vorba de țara mea".

Iată de ce a vrut să plece Comandantul legionar Vasile Marin. Iată ultimele lui gânduri de o simplitate, o măreție, o noblețe antică. A plecat împreună cu Moța, a dormit în același pat cu el pe vapor, a stat în aceeași cameră cu el la Toledo.

Între acești doi oameni, atât de deosebiți ca temperament, se închegase o legătură frățească, o legătură care pornea de atunci, de la Jilava, de când stătuseră toți trei împreună cu Sterie Ciumetti, o legătură care avea să-i ducă îmbrățișați în mormânt.

Așa s'a săvârșit viața Comandantului legionar Vasile Marin. Și dacă de dincolo de mormânt Vasile Marin își judecă sfârșitul cred că trebuie să fie mulțumit. Căci a sfârșit așa cum a trăit: simplu, elegant, mândru dar încălzit, transfigurat de credință.

A scrie frumos, a vorbi, a lupta, a suferi e bine - spunea deunăzi Căpitanul - dar cu totul insuficient pentru un legionar. Dacă legionarul nu și-a lămurit sieși, nu și-a fixat atitudinea în fața morții, nu e un legionar desăvârșit.

Vasile Marin și-a fixat atitudinea în fața morții, și-a pecetluit credința, lupta, suferința, cu sângele lui cald și tânăr.

Dea Domnul ca noi legionarii, care mai suntem azi în viață, să fim demni de jertfa lui și să știm să murim și noi așa cum au murit ei, în ziua aceea de iarnă, departe de România lor dar pentru ea, în pustietățile înghețate de la Majadahonda.

Dreapta

ÎNTRE DOUĂ TABERE ³³⁶

de Traian COTIGĂ

Suntem pe două baricade vrăjmașe. Deoparte, noi ăștia cari credem cu îndărătnicie încă în forțele creatoare ale neamului românesc, cari socotim un drept istoric și moral ca românul să-și cârmuiască brazda lui apărată cu sânge și muncită cu grea obidă, noi cari gândim că nu se cuvine ca două milioane de venetici, - ce n'au făcut nimic pentru țara aceasta decât s'o vândă în vremuri de restriște și s'o stoarcă de vlagă până la secătuire, - să pună picior de stăpânire pe toate bogățiile ei și să batjocorească comoara scumpelor noastre moșteniri.

Noi, nu ne știm târguri credințele și nici să ne închinăm conștiința.

Slugarnici, n'am bătut la ușile politicianilor pentru căpătuială, ci mai de grabă ne-am oțelit în suferință și lipsă, pregătind viața cea nouă ce se arată zămislită în durere și umilință.

Săraci și hotărâți, ne ridicăm din realitățile românești, din frământările vieții valahilor dela Dunăre, mărturisind pentru un neam și o credință.

Dincolo, în față ne stau străinii - dușmanii de totdeauna ai neamului românesc - cetățeni cu proaspete certificate și cu năravuri bătrâne, politicieni cu gurile însătoșate după țâța vistieriei statului prin care să sugă truda istovitoare a unui neam prea răbdător.

Oameni cu suflete de slugă și nervi de iască, plini de păcate cari n'au curajul acțiunii hotărâte.

Am pornit la drum și ne-am pregătit pentru luptă mare.

Nimic nu ne poate opri. Vom dezlănțui furtuna și grăbim ceasul răfuelilor mereu amânate.

Și pentru ca reușita să ne fie asigurată, întocmai ca legendarul meșter Manole, cimentăm aici CEEACE AVEM MAI SCUMP sânge, creier și suflet.

Singura satisfacție ce o căutăm: datoria împlinită.

Altceva, nimic pentru noi.

Prietenilor le oferim doar un loc, alături de noi, în învâlmășeala pe care o pregătim.

³³⁶ - "**DREAPTA**", (Foae de cultură, informație și luptă). Gazeta Centrului Studențesc București, săptămânal condus de Traian Cotigă. Anul I, Nr. 3, 18 Ianuarie 1932.

Falanga

Datina și Legiunea 337

de Radu GYR

Revoluționară, dinamică, deschizătoare de ferestre largi și noi în istoria țării, mișcarea legionară își împlântă, totuși, rădăcini adânci în datinile și tradițiile neamului. Ea nu este o rupere, o smulgere din zăcămintele profunde ale sufletului nostru etnic, ci, dimpotrivă, este o reluare a legăturii cu trecutul autentic, o restabilire a contactului cu esențele mistice și străfundurile conștiinței naționale.

Înnoind, împrăștiind viața istorică și politică, mișcarea legionară își întoarce fața, însă, către tradițiile neamului și continuă adevăratul drum al datinilor românești, pe care o altă viață cu totul falsificată și importul unor moravuri de peste hotare au reușit să-l întrerupă timp de ani întregi.

Între datina românească autentică și viața citadină de până acum, falsificatorii sufletului național săpaseră o prăpastie. Toate marile vistierii ale conștiinței noastre etnice, tot ce ne lega, ca lumină, ca cântec și veac, de străbuni și de cer, era disprețuit, era respins în numele unei false evoluții, în numele unui superficial proces de civilizație. Prin iudaizarea și internaționalizarea orașelor noastre, opera de despersonalizare a neamului câștiga, zilnic, teren și se rupea de noi înșine, ne vermina propriile noastre rădăcini.

Mișcarea legionară se ridică energic, împotriva acestui proces de corupere și alterare a vieții launtrice românești. Ea readuce în planul vieții noastre spirituale tradițiile și datinile neamului, în care recunoaște substanțele unei vieți sufletești de înaltă frumusețe. Mișcarea legionară, în lupta ei pentru românism și pentru „un destin de fier”, își strânge seva din marele trecut al voievozilor și părinților noștri. Sorbind, deopotrivă, din lumina proaspătă a unei reale înnoiri istorice și din ciutura doldora de soare a vechilor noastre credințe, legionarismul cinstește datina și tradiția, alături de celelalte adânci performanțe ale sufletului autohton.

Flori de Crin

Distrugătorii de biserici 338

de Ion BANEA

— Observațiuni pe marginea celor ce se întâmplă în Spania —

Aproape de șase luni stă îngrozită lumea creștină în fața celor ce se întâmplă în Spania.

Nebunia bolșevică a întins pârjolul, jalea și sălbăticia cea mai grozavă, asupra bietului popor spaniol.

Pe deasupra sângelui de frate, care curge din belșug acolo, din pricina anarhiei comuniste, care a otrăvit acest neam, înregistrăm acum fapte, pe care nici, cele mai inchiziționale și păgâne vremuri nu le-au cunoscut vreodată. Numai geniul negru

337 - Revista „Falanga”, București. Anul IV, Nr. 27, 25 Decembrie 1940.

338 - Revista „Flori de Crin”, Șimleul-Silvaniei. Anul V, Nr. 7-10, Aprilie, 1936.

al lui Satan, reprezentat aici prin jidovimea bolșevizată, poate scorni asemenea lucruri. Cadavre de călugări și călugărițe, scoase din liniștea odihnitoare a mormânturilor lor, pentru ca să fie batjocorite. — Preoți, călugări și episcopi, împușcați spânzurați și omorâți în cele mai grozave chinuri. Oamenii, cari nu au altă vină, decât a nu simpatiza cu bestiile roșii — sunt scoși din temnițe — stropiți cu benzină și aprinși de vii ca făclile. — Aici se dărâmă cu ură și cu furie drăcească Mănăstirile și Bisericele.

Se distruge cu iudaică ticăloșie **c r u c e a** și orice umbră de credință, și culmea acestor profanări cari revoltă până la sânge, stă în strigătoarea la cer mârșăvenie, de a face din altarul unei sfinte Catedrale, closet!

Acesta este, sumar, aspectul hidos, pe care-l prezintă revoluția bolșevică din Spania, a cărui stâlp de susținere este așa zisul „guvern legal” din Madrid!

În fața acestor stări de lucruri, cari te înmărmuresc de-a dreptul, revoluția din Spania ne-a prilejuit și alte observațiuni interesante. — Observațiuni cari definesc o stare de mentalitate, pe care o parte din lumea aceasta, o prezintă. Cu câteva luni în urmă când Italia a pornit cu războiul să cucerească Abisinia, — nu mai citeam altceva prin ziare, decât despre sancțiuni, consilii ale acelei Cocote bătrâne, care este Societatea națiunilor și interminabile discursuri ținute de toți marii întru masonerie — despre „barbara”, „inumană” și ticăloasa aceia de Italie, care sare așa tam-nesam să distrugă pe blânda și cumintea Abisinia, cultivatoare a sclavajului, banditismului și a altor asemenea „umanități”.

Ei! dar, de când este vorba de „Frontul popular” din Spania, care luptă contra lui Dumnezeu, religiei creștine și a Sfințelor biserici, se schimbă atitudinea. Liga națiunilor încă nu s’a mișcat! Nu este impresionată această **u m a n ă** adunare, despre cele ce se săvârșesc acolo! — Iar **țările sancționiste**, cum s’au mai grăbit să facă demersuri, **de a nu interveni nimeni la cele ce se întâmplă în Spania**. Sunt liberi să se omoare... sau dacă nu, atunci măcar ceva ajutor pentru... frontul popular bolșevic! Pentru aceasta se poate! Cât de mult!

Masoneria din lumea întreagă și-a mobilizat toată puterea de bani și de presă, pentru a sprijini frontul popular și a ponegi pe „rebeli”. Sunt bătătoare la ochi aceste două atitudini!

În țara noastră sunt mulți, cari doresc biruința frontului popular.

Până întru atât îi domină, ori patima politică, ori prostia francmasono-democratică, încât nu mai au discernământul necesar și sentimentul de buni creștini, care ar trebui să stea de veghe în sufletul lor. Simptome triste se arată și la noi. Comuniștii ridică capul! Partide inconștiente le fac jocul, pentru a lupta contra dreptei extremiste, care propovăduște trei mari idei axiale: **ideia creștină, națională și monarhică!** Să se știe însă, că în România sunt gata multe suflete, să nu lase a se ajunge ca în Spania, unde distrugătorii de biserici, acum, ori mai târziu, tot vor fi distruși, **pentru că nici odată Satana, nu va putea birui pe Dumnezeu și credința Lui!**

Profanarea statuei Mântuitorului 339

de Ion BANEA

Trăim vieața zilnică într'o atmosferă de atâta molatecă renunțare și blazare, încât nici o faptă, ori cât de țipătoare ar fi — prin ticăloșia, gravitatea, sau importanța ei — nu ne mai trezește simțurile dormitânde.

Trăim într'un fel de moarte colectivă a virtuților, când vieața și sănătoasele ei principii, capabile de reacțiune, de luptă și îndreptare, s'au despărțit de agonizant, — masă de putreziciune și păcat.

Într'o astfel de stare, desigur că trec multe fapte, asupra cărora atențiunea noastră ar trebui să se oprească mai mult, ele fiind adânc vorbitoare, pentru această stare de lucruri.

Un caz de acesta s'a întâmplat la Brașov. — După relatarea ziarului *Universul*, o statuie a Mântuitorului din firida Bisericei Sf. Anton a fost profanată cu „**vopsea roșie, cu care a fost mânjită fața și trupul lui Cristos**”. După cercetările poliției a fost descoperit patronul atelierului, de unde s'a luat vopseaua, un individ cu îndelungată activitate **comunistă**, Martin Köppf,

“Revolta noastră în fața unor asemenea blasfemii, ne îndeamnă să amintim făuritorilor și mânuitorilor de legi omenști, că Fiul lui Dumnezeu... este pe deasupra legilor noastre...”

și arestat. El a negat orice amestec. „D. prim-procuror Radu Pașcu, neputând califica fapta decât contravenție, a fost nevoit să-l pună în libertate”.

Va să zică un comunist, luptător împotriva religiei și a ordinii legale din România, mergând cu îndrăzneala până în a-și bate joc de statuia Mântuitorului nostru, este pus în libertate, fapta lui neputând fi calificată, decât contravenție.

Așa cum un bețiv ar tulbura noaptea liniștea cetățenilor, sau ar greși cineva, care nu și-a vizat un carnet oarecare la termen.

Batjocorirea Statuei lui Isus Hristos de către un comunist, în țara noastră **creștină**, este un simplu fapt divers. Ce mult oglindește acest exemplu masonic, care s'a înstăpânit la noi, spiritul distrugător de religie creștină și manifestare națională. Spiritul Satanic !

În țara aceasta, unde sunt legi pentru apărarea bunurilor, pentru protecția diferiților potentai, pentru acoperirea ticăloșiilor, pentru apărarea și protecția animalelor; unde soldatul român apără cu arma hrubele masonice, unde orașele se înconjoară cu sârmă, mare judaică, unde Sâmbăta stau prăvăliile închise, pentru a fi deschise Dumineca, și de unde s'a încercat a se exporta pământ pentru Palestina... Mântuitorul nostru n'are nici o apărare.

Ce-ar fi fost dacă se atingea cineva de Statuia vre'unui om politic oarecare ? Atunci toate legile de apărare a statului, cădeau pe capul respectivului.

Pentru Isus Hristos... o contravenție. Revolta noastră în fața unor asemenea blasfemii, ne îndeamnă să amintim făuritorilor și mânuitorilor de legi omenști, că Fiul lui Dumnezeu, Creatorului lumii, este pe deasupra legilor noastre. **El este Legea care guvernează lumea!** Este Adevărul și Vieața.

Oricine își bate joc de chipul lui Sfânt, păcătuiește față de Dumnezeu.

Și fapta aceasta este un păcat strigător la cer, nu o contravenție.

Dincolo de Nistru, din Biserici s'au făcut grajduri, localuri de vamă, sau cinematografe. — În locul Statuiei Mântuitorului s'a ridicat monument trădării lui Iuda. Acolo împărătește însă Diavolul!

Noi suntem un neam creștin. Credem în Dumnezeu, și Stema țării noastre poartă inscripția poruncitoare: **Nimic fără Dumnezeu!** Cei care cu gând premeditat își bat joc de credințele noastre și de chipul Mântuitorului neamului omenesc, nu fac o simplă contravenție, ci o crimă față de Dumnezeu. Și pe pământul românesc nu trebuie să îngăduim cu atâta ușurință asemenea fărădelegi, așa cum un bețiv ar tulbura noaptea liniștea.

Deocamdată îi așteptăm să treacă sus, pe baricadă.

Semnalul l-am dat.

Garda Moldovei

GARDA NOASTRĂ ³⁴⁰

de Prof. Horia SIMA

Mulți dușmani, în neputința lor au aruncat împotriva noastră fel de fel de calificațiuni. Cu asta nu ne-au făcut nici un rău și nici n'au spus un lucru nou. Oamenii cu greutate ai zilei când și-au dat osteneala să aprecieze mișcarea noastră, au dezaprobat-o, în aceiași larmă și lipsită de măsură: ne-au judecat simplist, considerându-ne un caz patologic al vieții sociale, primejdios prin proporțiile ce le-ar putea lua și necesar a fi îngrădit cu asprime și la timp. Verdictul atât de des n'a impresionat nicicând și cu atât mai puțin astăzi. E soarta tuturor acțiunilor, eroice ca, în primele începuturi să fie atacate pe căi lăturalnice. Adversarul puternic, neavând la îndemână argumente oneste, refuză să stea de vorbă omenește, și recurge la metoda cea mai comodă a batjocorei, insinuației perfide și a falsei prezentări. A pretinde, în epoca aceasta de mârșave socoteli politice, restaurarea cinstei în viața de Stat și a neamului românesc în drepturile uzurpate, e un act de pură nebulie, neînțeles de spiritul zeflemist al timpului și de cuminența colectivă a cluburilor politice. Suntem niște izolați, însetați după dreptate și după o rânduială mai bună în țară. Acesta este crezul nostru și îl mărturisim zi și noapte până la sfârșitul vieții. Să nu creadă adversarii noștri că ne intimidează! Nu! Răbdarea noastră se tocește greu. În noi sunt zăcăminte nebiruite de rezistență: ne vom bate, cum spune în povești, până când sângele va trece peste

DATORIILE LEGIONARULUI

Să execute ordinele primite. Să-și iubească frații de luptă. Să știe să rabde. Să nu șovăiască. Să creadă în victoria Legiunii. Să primească cu bucurie lupta.

Legionar!

Respinge uneltirea vicleană și șoapta la ureche. Vorbește în față și privește drept în ochi. Ferește-te să-ți faci prieteni din cei care clevetesc pe alții. Nu înșela, nu cumpăra pe nimeni și nu te vinde. Muncește cu drag ogorul tău și nu râvni la munca altuia. Nu risipi! Țara cu risipitori se dărâmă. Îvinge și stăpânirea va fi a ta.

Ziarul "**Garda Moldovei**", Organ al țărănimii și muncitorilor creștini din orașul și județul Iași. Anul I, Nr. 1, 1 Nov. 1931, pg 2.

³⁴⁰ - Ziarul "**Garda Moldovei**", Iași. Anul I, Nr. 2, 22 Noembrie 1931.

creștet, căci numai niște nebuni ca noi mai pot întocmi o țară risipită și ruinated de atâtea capete cuminiți.

Garda Moldovei

+ **Tudose Popescu** ³⁴¹

A plecat dintre noi Tudose Popescu. Camarazi de luptă și frați de suferință la Văcărești, la Galata, la Focșani și la Severin, privim astăzi la sufletul lui care se înalță către cer. Trupul istovit de mizerie, de sărăcie și de foame – ros de zidurile reci ale atâtor închisori merge să se odihnească în pământul cald al Patriei. Cade ca un stejar lovit de trăsnet, în vârstă de numai 33 ani din care 10 au stat în mijlocul furtunii neclintit la postul său de soldat al mișcării naționale.

Conducător al studențimii cernăuțene dela 922 la 925, în timpul grelelor lupte Tudose Popescu a fost de un curaj, de o hotărâre și de un spirit de sacrificiu fără seamăn. Dragă Tudose ți-aduci aminte când la 923 în închisoarea întunecoasă, eram copii atunci, am căzut în genunchi și plângând ne-am legat cu toți împreună ca să nu intrăm nici odată în partidele vânzătoare de neam, ci să stăm în slujba țării – a țării vândute, a țării furate până la sfârșitul vieții noastre. Ei bine avem obligația să spunem că tu renunțând la atâtea avantagii pe care ți le întindeau oamenii partidelor și trăind în cea mai neagră mizerie, te-ai ținut de acest legământ până la cea din urmă clipă a zilelor tale. Noi cei 5 rămași din grupul nostru sfânt care ți-am simțit cotul alături de al nostru în ceasurile cele mai grele și care am scuipat alături de tine sânge din piepturile noastre – în fundul închisorilor – noi știm bine că ne așteaptă aceeași soartă: o moarte timpurie. Să vină când îi place. Până atunci jurăm cu mâinile pe trupul tău rece că vom duce lupta mai departe și că nu va fi dușman care să ne învingă. Iar când tu, Tudose, vei auzi din groapă zăngănitul armelor noastre..., înalță-te ca un erou și fii alături de noi: să ne scăpăm țara cucerită de jidovime și vândută de vânzător. Te salutăm drag camarad și te îmbrățișăm pentru ultima dată.

Corneliu Zelea Codreanu, Ion I. Moța, Ilie Gârneață, Corneliu Georgescu, Radu Mironovici

Gazeta Transilvaniei

Prof. NAE IONESCU ³⁴²

Ziaristii grupați în jurul „Cuvântului” au sărbătorit ieri, de Sfântul Nicolae, pe ctitorul acestui așezământ de minte și inimă românească, printr'un parastas la care au participat prietenii, colaboratorii și cunoscuții „profesorului Mișcării Legionare”.

Pentru tineretul acesta care și-a câștigat biruința cu neprețuite jertfe, Nae Ionescu a fost camaradul mai bătrân, sfătuitoare în toate împrejurările, pe care l-au iubit cu dragostea elevului pentru profesorul bun. Întruparea cinstei și a omeniei, omul

³⁴¹ - Ziarul „**Garda Moldovei**”, Iași. Anul I, Nr. 2, 22 Noemvrie 1931.

³⁴² - „**Gazeta Transilvaniei**”, Brașov. Anul 103, Nr. 102 (serie nouă), 7 Decembrie 1940.

căruia i-au surâs toate măririle vieții, a renunțat la plăcerile trecătoare, dându-se cu toată ființa sa răbdării aspre, din care și-a făcut un cult așa cum evanghelică a fost neasemuita lui bunătate. Căci, pentru alții, pentru aproapele căzut în nenorocire, Nae Ionescu a fost ajutor în toate împrejurările. Nimeni nu a plecat din preajma sa fără o vorbă de mângâiere. Larg la inimă și darnic, profesorul a crescut în jurul său nenumărați discipoli, pe care i-a introdus în tainele cinstei și omeniei, oțelind luptători de mare folos biruinței legionare.

Nae Ionescu credea în biruință cu toată puterea conștiinței lui.

Din slova lui, biciuitoare pentru păcatele lumii acesteia, se vedea totuși dojana blândă a sufletului mare și cu toate că o țară întregă îl copleșise cu o dragoste imensă, Nae Ionescu a palmuit mândria cu toată puterea cuvântului său.

În sbuciumata istorie a Mișcării Legionare, profesorul Nae Ionescu a fost doctrinarul sobru, care a suferit impilările și necuviințele tuturor celor mici de suflet. Alături de Căpitan și de toți mucenicii Biruinței, profesorul Nae Ionescu a pus piatra de temelie la clădirea României Legionare.

“Larg la inimă și darnic, profesorul a crescut în jurul său nenumărați discipoli, pe care i-a introdus în tainele cinstei și omeniei, oțelind luptători de mare folos biruinței legionare.”

“Gazeta Transilvaniei”

I A R N A – Apel pentru “Ajutorul Legionar” 343

În anii copilăriei noastre, iarna era povestea cu moșul de zăpadă, cu iureșul de săniuțe și clinchet de clopoței la telegari înaripați. Era nădejdea răcoroasă după o vară de toropeală, era belșugul unui Crăciun, cu colind răsplătit boerește, cu revărsări de bucurie nestăpânită și vise presărate cu fulgi de argint la căldura molcomă a căminului. Iarna copilăriei noastre a trecut fără grija zilei de mâine, căci fiecare dintre noi, dela cel mai bogat până la cel mai sărac, găsea la masă un codru de pâne pentru potolirea foamei și un așternut cald pentru odihnă.

Iarna aceasta care-și arată colții, fugărește visele și așterne peste suflete plumbul unor copleșitoare tristeți.

Puterea unui destin crud a smuls din rosturile lor sute de mii de ființe nevinovate, cari își poartă amarul vieții așteptând ajutorul frățesc. Desbrăcați și flămânzi, în pragul acestei ierni mai dușmănoasă decât toate iernile vieții noastre, ei cer pâne și căldură.

Din cei care și-au părăsit căminurile, mulți nu și-au putut afla încă rosturi, din pricina lipsei de lucru deoparte, iar de altă parte din cauza lipsei de înțelegere a multora dintre cei ce au, pot da și nu dau.

Mișcarea Legionară se străduiește să adune pentru ei. Oricât s’ar aduna, nu-i prea mult, nu-i deajuns.

Dacă ai dat un ban, o haină sau alt ajutor, nu-ți lăuda fapta ci, de-ți stă în putință, dă a doua oară, a treia oară, în fiecare zi. O bucată de pâne împarte-o în două. Iar banii ce-i arunci pe un lucru nefolositor, dă-i **Ajutorului Legionar**. Nu trebuie să te vadă oamenii. Te vede Dumnezeu și-ți va răsplăti fapta.

Mii de copii nu se mai bucură de sosirea iernii. Aceștia fulgii de zăpadă le presară desnădejde în suflete. Moș-Crăciunul din anul acesta sosește întunecat și trist.

Rupeți o bucată din prisosul existenței voastre și dați-o pentru cei ce stau împietriți de groază în fața iernii care bate la ușă. Sădiți o licărire de bucurie în inimile cernite ale celor pe care soarta i-a pedepsit pentru păcatele altora.

“Gazeta Transilvaniei”

Reazimul nostru de totdeauna ³⁴⁴

Elisabeta HENȚIU

Pentruca, într’adevăr, istoria unui neam să poată fi veșnică, nu se poate zidi decât pe cele mai sfinte jertfe, jertfe isvorâte din luptele cele mai înverșunate și cele mai neînfricate.

Istoria neamului nostru întreg, nu s’a scris decât cu lacrimi, dar, mai cu seamă, cu sângele din toate luptele celor 2000 de ani, mai mult decât la oricare alt popor. Iată de ce astăzi, suntem îndreptățiți cu toții, tineri și bătrâni, să constatăm că neamul acesta, bun, credincios lui Dumnezeu și tradițiilor sale, nu va pieri, oricâte uragane vor mai încerca să treacă peste fruntea lui cu lumini de diamant, peste dârzenia lui dovedită, mai tare decât cremenea. Suntem poporul cu cea mai puternică vitalitate din lume, suntem, sufletește, cei mai hotărâți atunci când este vorba de viața și prestigiul nostru ca neam.

Dela începutul începutului, am reușit să fim tari, viteji și mândri de prezența noastră aci, la răspântia tuturor furtunilor, în vârtoarea tuturor nedreptăților aruncate în spatele nostru. Am răbdat, dar am știut să luptăm, am nădăjduit, căci niciodată n’am uitat căile și legile lui Dumnezeu. De aci, adevărul că, prezența noastră în istorie va fi veșnică, fără sfârșit, pentru că la temelie ei s’au zidit suflețe și nu vorbărie fățarnică, s’au cimentat suflețe și trupuri românești, din care s’a hrănit, a crescut și a biruit credința cea nouă, nădejdea de totdeauna a neamului.

R A P O R T U R I ³⁴⁵

Colțul “Răzlețelor”

de Elisabeta HENȚIU

În cadrul Legiunei s’a pornit pe drumul înfăptuirilor sănătoase, unde munca s’a încadrat într’o ordine nouă, în așa fel, încât raportul dintre indivizi de același sânge, cu aceleași năzuințe spre viitorul mai bun, va trebui să se reazeme în primul rând, pe acea dragoste desinteresată, păstrând-o cu pietate pentru toți cei mici și slabi de către muncitoarele intelectuale. Apoi pe o supunere lipsită ca până acum de ambițiile mărunte, a camaradelor muncitoare.

Munca este socotită ca cel mai binecuvântat rod creat de Dumnezeu. Munca deci în – și pentru Legiune, este și va trebui să rămână pentru veșnicie cea mai desăvârșită operă de pace, de înfrățire și totală înțelegere dintre indivizi. Știm doară că înfrățirea prin munca comună a fost cea mai sublimă.

În afară de Legiune, Munca va fi ca și până acum într’un continuu război, isbindu-se mereu de aceleași teorii, cari n’au făcut decât să separe sufletul națiunii. Asta pentru că între muncitor și clasa superioară a făcut serviciul de intermediar tot ce n’a

³⁴⁴ - “Gazeta Transilvaniei”, Brașov. Anul 103 (serie nouă), Nr. 104, 14 Decembrie 1940.

³⁴⁵ - “Gazeta Transilvaniei”, Brașov. Anul 103 (serie nouă), Nr. 101, 4 Decembrie 1940.

fost românesc, născându-se cum era și firesc acea distanță de vederi și înțelegere imediată; pe când în Legiune intelectualul prin noua lui misiune venind direct în contact cu muncitorul, neînțelegerea dispare, luând viață înfrățirea necesară.

Rolul intelectualului în această nouă viață de muncă va fi covârșitor. Va fi necesar, ca mai întâi noi, Răzlețele, să învățăm cum să ne apropiem de camaradele noastre muncitoare. Ne va fi greu, deoarece foarte puține am putut înțelege și aprecia așa cum trebuie, sufletul muncitoare. Dacă avem pretenția să fim iubite și respectate de acestea, apoi să nu uităm că vom fi datoare să le arătăm mai întâi noi dragoste și înțelegere. Să învățăm să ne apropiem de ele – și asta cât mai curând posibil. Prăpastia care ne-a despărțit atâta vreme va trebui să dispară. În locul femeilor pe care nu le-am privit decât dintr’o înălțime, care de cele mai multe ori n’a fost decât o fantezie bolnavă, va trebui să le vedem așa cum sunt: niște tovarășe cu același destin, partașe credincioase la aceleași mari dureri. Cu ajutorul unei foarte mici bunăvoinți, ne vom convinge că, strădania noastră nu ne-a fost muncă zadarnică. Vom descoperi în aceste suflete bune, vom descoperi foarte curând, comori pe care numai ele le-au păstrat, fiindcă numai ele le-au știut iubi cu adevărat.

Dar ca să te poți apropia de sfântul Altar, trebuie să te desbraci de păcat. Tot așa va trebui să facem și pentru apropierea noastră. Să ne desbrăcăm sufletele de anumite maniere și greșeli, maniere care, de acum înainte, nu-și vor mai avea în nici un caz rostul. Va fi nevoie ca, cu sfatul și fapta noastră, să ne afundăm cât mai mult în masa camaradelor muncitoare, fără să lovim în stângăcia lor. Cu ajutorul experienței noastre, câștigată din viața, cu sprijinul culturii, vom reuși să ne apropiem în fiecare zi mai mult, ca mâine, ajutate chiar de către ele, să le ridicăm din punct de vedere fizic și moral – și chiar material.

Ne stau la îndemână atâtea mijloace prin care le putem ajuta. Să nu mai folosim însă în nici un caz paliativele de altădată, adoptând măsuri filantropice, cari nu duc la nici un rezultat și care vor trebui înlăturate. Ci să ni le apropiem pătrunzând în viața acestor camarade, ocupându-ne serios de psihologia lor, însănătoșindu-le sufletul remediind toate inconveniențele născute dintr’o educație greșit aplicată, ca nu cumva mai târziu, tot din nepriceperea noastră, să le pierdem din nou.

Viața prin care au trecut muncitoarele, cum și o parte dintre noi, a fost un drum de totală desorientare.

Prin dragostea pe care vom ști cum și când să le-o dăruim, prin modestia și jertfa noastră mereu crescândă, vom face din ele niște camarade vrednice.

Raportul dintre noi și camaradele muncitoare va depinde de înțelegerea noastră. Ele au însă datoria să ne urmeze, să ne dea ascultarea și muncă dezinteresată, fără de care, nu va putea exista biruința. Astfel, înfrățirea prin muncă, opera neperitoare a marelui nostru Căpitan, va fi o realitate veșnică.

Cuvinte pentru muncitorul legionar ³⁴⁶

de V. SPIRIDONICĂ

Istoria neamului românesc a fost plină de lupte. Biruințe au însemnat victoriile lui Mircea cel Bătrân, biruință a fost epoca lui Ștefan cel Mare, – „47 ani de lupte și tot atâtea biserici” spune cronicarul vremii. Tot biruință a fost Unirea cea sfântă și dreaptă a lui Mihai Viteazul. Dar sângele martirilor Horia, Cloșca și Crișan? Apoi strigătul de alarmă al neamului, strigăt ce-avea să trezească, generația trecută,

³⁴⁶ - „Gazeta Transilvaniei”, Brașov. Anul 103, (serie nouă), Nr. 101, 4 Dec. 1940.

strigătul lui Avram Iancu. Și toți acești, pentru ce au luptat? V-ați întrebat, dragi muncitori, de ce este presărată istoria cu vitejii?

Atunci, muncitor legionar și nelegionar, întărește-ți credința, în fiecare clipă, în fiecare zi; controlează-te, ridică-te dârz împotriva profitorilor. Nu te lăsa rătăcirii, nu-l părăsi nici pe cel lipsit de voință, pe cel ce stă în întuneric, slugă și rob jidovilor. Comunismul este arma periculoasă a câtorva ciocoi scăpătați, trântori ce și-au risipit averile prin țări streine, cari se întorc aici, să prindă iar chiag, ajutați de jidovi. Și toți aceștia n'au religie, n'au Dumnezeu.

Muncitor legionar, care duci viața lângă ruda celor pierduți de calea mântuirii și de a neamului, nu te lăsa. Îndreaptă-i și pe dânșii la calea cea adevărată. Arată și lor că în Statul Legionar muncitorul are drept la viață, că aici fiecare ne trudim pentru a ridica umilința, de a stârpi sărăcia. Crezul nostru a fost crezul Căpitanului. Toți au drept sub același soare și nimic nu ne desparte de adevărul că muncitorul are nevoie de băi, teatru, cantină, casă și familie. Mai ales familie! Ei bine, în Statul Comunist toate acestea, lipsesc.

Mișcarea legionară a făcut-o lege — din a ridica munca la nivel de ritual creștin: Numai cel ce muncește are drept la viață, așa spune legea legionară. Prin muncă te înalți pe tine și pui în fiecare zi o cărămidă la temelie Patriei tale.

6 Septembrie 1940: Revoluția Legionară – HORIA SIMA în conștiința contemporanilor săi ³⁴⁷

de Ștefan MUSCALU

Se naște din munții Făgărașului, leagănul puterii românești și casa lui Radu Negru. Inima Lui e soare, judecata palat. Duh din duhul Căpitanului, îi ține paloșul în mână și trece cu el peste tăria veacului dac.

Horia Sima a fost și este Chematul.

Horia Sima va fi și este Comandantul.

A trecut granițe în vremea când alții tremurau în casa lor.

Purtând făclia curajului, a mers la semn prin viforul dușmăniilor, a trecut pieptiș prin prigoane, a pus în lanțuri Marea Prigoană.

A trecut granițe în vremea când alții își păstrau avutul, rangul, lenea, lipsa de modestie și belșugul de critică.

Chip de erou, păstrează și ne împrumută forța geto-dacă.

Camarazi! Comandantul ne privește, ne măsoară cu privirea cu care ne măsoară și ne învăluia Căpitanul. El are sufletul bun, prea bun, sufletul plin, prea plin, sufletul cald ca și Arhanghelii.

Duh din duhul Căpitanului, ne duce în viscol de soare.

Pentru El toți suntem la apel, pentru El, profetul Biruinții Legionare suntem gata pentru orice jertfă.

Avem pe cerul nostru doi generali. Unul grănicer de sânge princiar, din cer păzește granițele. Altul, Conducător al Statului Român, veghează să le reîntregească.

Generalul Cantacuzino-Grănicerul, generalul Ion Antonescu, amândoi pentru România verde fac drum de stâncă.

³⁴⁷ - "Gazeta Transilvaniei", Brașov. Anul 103, Nr. 101 (Serie Nouă), 4 Decembrie 1940.

Comandantul ne duce pe acest drum.

El care trecea fruntariile, El viteazul, El așteptatul, pentru care ne rugam în prigoană să învingă, HORIA SIMA.

Glasul Strămoșesc

CĂMINUL “ARDEALUL LEGIONAR” DIN CLUJ ³⁴⁸

- dare de seamă amănunțită -

de I. B. (Ion BANEA)

Căminul «Ardealul legionar» cum a fost botezat, reprezintă sfortșarea de muncă a legionarilor clujeni.

O clădire mare, care să fie isvor de viață și credință nouă, îi era necesară Capitalei Ardealului.

Legionarii i-au dat-o.

Ca toate inițiativele și lucrările legionare, are și acest Cămin povestea lui. O poveste simplă.

S'a pornit la realizarea lui, *fără absolut nici un ban*. N'aveam bani, n'aveam loc, n'aveam material, n'aveam nimic, afară de credință și voință.

PRIMA BĂTĂLIE

Cel dintâi gând a fost acela de a ne cumpăra un loc. Am găsit două parcele de cate 900 m², și cu o sfortșare colectivă, am ajuns să le cumpărăm. In ziua de 2 Iulie 1935 proprietatea acestor parcele era transcrisă pe numele Căpitanului.

TABĂRA DIN CHINTĂU

Fiind în posesiunea locului, s'a mers mai departe. În valea Chintăului, la marginea Clujului, s'a deschis în ziua de 18 Iunie 1935, o tabără pentru facerea cărămizilor necesare clădirei. – Această tabără a durat până în 13 Sept. acelaș an, făcându-se *135.000 de caramizi*.

Au lucrat în ea 479 c amarazi, dintre care, au fost 56 de camarade, obținând la încheiere 136 legionari “diploma de tabără”.

CARIERA DE PIATRĂ BACIU

Concomitent cu facerea cărămizilor s'a deschis în comuna Baciu, iarăși lângă Cluj, în 15 Iulie 1935 un șantier pentru scoaterea pietrii necesare la temelie . – A funcționat până la 20 Aug. scoțându-se *100 m³ piatră frumoasă*.

ÎNCEPUTUL CONSTRUCȚIEI

In 13 Sept. 1935, de ziua Căpitanului, s'au început lucrările de construcție.

³⁴⁸ - Revista “Glasul Strămoșesc”, Cluj, Anul IV, Nr. 9, 1 Noembrie 1937.

Sanțurile au dat mult lucru. Liniar s'au săpat 220 m., la o adâncime de 1,70 m. și largi de 60 cm. – Lucrările au continuat până în ziua de 1 Dec. 1935. În acest răstimp s'a turnat temelia de beton și s'a zidit jumătate din parter.

Cu aceasta se încheie lucrul anului 1935.

Pe lângă rezultatul bun din punct de vedere material, toate manifestările de muncă legionară au stârnit un frumos curent de simpatie.

Tabăra a fost vizitată de mii de oameni.

Ca și de altădată la Dealul Negru, unde s'a creat cântecul "*Noi legionarii lui Codreanu, Din muncă ne-am făcut un crez...*" în tabăra dela Chintău, legionarul Ștefan Curcă a creat imnul taberii: "Ardealul tânăr legionar".

ANUL 1936

Și'n acest an s'a lucrat pe mai multe fronturi. – În ziua de 5 Mai s'au reluat lucrările de zidărie. – În același timp s'a continuat tabăra din Chintău, – unde s'au mai făcut în cursul verii, încă 35.000 cărămizi.

CURSUL ȘEFILOR DE CUIB

În timpul lucrărilor s'a organizat pentru buna educare a studențimii legionare, *un curs de șefii de cuib*, cu un program frumos, teoretic și practic, care a durat o săptămână și a fost ascultat de 105 legionari. Tot în acest an, s'au făcut întinse lucrări de grădinarie.

La 8 Nov. s'au închis lucrările. Situația era aceasta: s'a zidit întreg parterul turnându-se un planșeu de beton și s'a făcut $\frac{3}{4}$ din etajul I. Parterul a fost pus în situația de a fi locuit.

În decursul anului au fost adăpostiți 25 de studenți și 5 muncitori.

ANUL 1937

Acest an nu venea cu prevestiri bune. Guvernul a votat legea pentru muncă obstească, interzicând taberile legionare. La cămin mai era enorm de lucru. – În primăvară ni s'a pus în vedere că nu mai putem lucra sub nici o formă ca tabără legionară. – Ce era de făcut? Mai trebuia încă multă cărămidă și alt material prim pe care am fi putut să-l facem noi.

Hotărâți să-l punem sub acoperiș necondiționat, legionarii au făcut eforturi bănești mari.

S'au cumpărat încă 63.000 de cărămizi și sub conducerea unor maeștri s'au pornit în vară lucrările. S'a lucrat cu mare energie, terminându-se etajul I, turnându-se al II-lea planșeu și etajul al II-lea. În 10 Sept. zidăria era isprăvită.

ACOPERIȘUL

Imediat s'au pornit lucrările de lemnărie. Șase maeștri lemnari au lucrat încontinuu cinci săptămâni. S'a consumat material lemnos de pe 100,000 lei. În 10 Oct. acoperișul era terminat și montat.

ULTIMA BĂTĂLIE PENTRU ACEST AN

A fost bătălia pentru țigle. Subsemnatul am făcut următorul apel, către toate unitățile legionare din Cluj:

Camarazi,

Cu voia lui Dumnezeu și munca neprecupețită a tuturor legionarilor din Cluj și din alte părți, am ajuns în privința construcției Căminului “Ardealul Legionar” până la acoperiș. Ne mai lipsesc țiglele pentru a-l pune la adăpost de orice stricăciune. Deschidem bătălia pentru câștigarea țiglelor necesare. Ne trebuie 15.000 de țigle și câteva sute de scocuri. O țiglă costă 1 leu 70 bani. Un scoc 6 lei.

Fiecare camarad, prieten sau cuib, se va înscrie aici cu numărul de țigle pe care-l cumpără, vărsând imediat costul lor, instructorului legionar Ioniță Pompiliu, care va sta la sediu tot timpul duratei bătăliei.

Bătălia începe astă seară Vineri 24 Sept. și durează până Joi 30 Sept. c. ora 8 seara.

Trăiască Legiunea și Căpitanul!

REZULTATUL: 24.676 LEI

S’au cumpărat și țiglele și în 23 Oct. a. c. Căminul a fost acoperit.

SITUAȚIA DE AZI

Căminul este pus sub acoperiș. Parterul este bine și complet amenajat pentru locuit. Etajului I îi sunt isprăvite geamurile și se vor face lucrări interioare.

Pentru anul viitor rămâne să se termine complet etajul I și II. – Tencuirea pe dinafară și scările toate.

GRĂDINA CĂMINULUI

Terenul cumpărat nu era de ajuns pentru Cămin, care are o fațadă de front 33 m. și adâncime 17 m. În spatele lui era încă o parcelă 50 m. pe 30. S’a hotărât și cumpărarea acestui loc, pentru a face o grădină frumoasă. Aici s’au plantat brazi și alți copaci, s’a ridicat o troiță și straturi pentru flori...

CANTITĂȚILE DE MATERIAL FOLOSIT

Până la punera sub acoperiș a căminului s’au folosit următoarele cantități de materiale:

- Cărămizi: 230.000.
- Piatră: 100 m³.
- Ciment: sase vagoane, jumătate.
- Fier: = 10.324 kg.
- Pietriș: **65.407 lei**, aproximativ: **900 m³**.
- Lemne: de peste **120.000 lei**.

– Țigla: **13.000.**

ÎNCĂPERILE CĂMINULUI

Căminul are parter și două etaje, cuprinzând în total **27 de încăperi.**

Din acestea, sunt două săli mari pentru conferințe. Una de 18,60 m. lungime, pe 6,50 m., iar a doua de 16,10 m. pe 5,90 m.

Dintre celelalte camere *5 sunt de 8 m. și ceva, per 6 m.*

La parter se găsesc în stare de bună funcționare, sala de conferințe cea mai mică și șase alte camere de locuit. Deasemenea o bucătărie și cămară.

CÂT S'A CHELTUIT

Desigur că pentru a pune căminul în starea care se găsește azi, au trebuit și bani. Bani mulți.

Aceștia s'au adunat din cotizațiile cuiburilor legionare clujene, din ajutoare date de prieteni și binevoitori de pretutindena, precum și din partea unor organizații județene legionare din Ardeal.

Suma totală a acestora se urcă la: **779.380 lei.**

Suma totală a cheltuielilor Căminului este: **1.095.112 lei.**

Diferența, formând datorie este deci, de: **315.732 lei.**

Din suma totală, unitățile legionare din Cluj, au contribuit cu suma de: **577.075 lei** repartizați astfel:

- Centrul legionar stud.: *146,339 lei*, proveniți din serate, coruri, colinzi, conferințe etc. ...
- C.M.L. – Cluj: *47,263 lei*
- Unitatea de pregătire cuiburi și prieteni, din garnizoana Cluj: *81,499 lei*
- Grupul legionar Medicină: *101,848 lei*
- Grupul legionar Agronomie: *47,880 lei*
- Grupul legionar Ac. Comercială: *56,287 lei*
- Grupul legionar Drept: *44,389 lei*
- Grupul legionar Științe: *16,121 lei*
- Grupul legionar Litere: *13,948 lei*
- Grupul legionar Teologie: *599 lei*
- Grupul legionar F. D. C.: *5,281 lei*
- Grupul legionar Studente: *4,299 lei.*

Apoi:

- Grupul leg. “Cond. Tehnici”: *4.474 lei*
- Doamnele legionare-Cluj: *5.725 lei*

Dintre organizațiile județene, au dăruit mai mult:

- org. jud. Timiș, cu centrul studentesc împreună: *15.326 lei*
- org. jud. Turda: *9.840 lei*
- org. jud. Mureș: *7.000 lei;*

urmează apoi Aradul și altele.

Persoane singuratice care să fi donat sume mai mari sunt două, care au ținut să fie trecute sub tăcere.

Una a dăruit 27.000 lei, iar a doua 20.000 lei.

Camarazii *dela Șorecani*, deasemenea au ținut să fie prezenți cu fapta, așa cum stiu ei mai bine, pentru Căminul “Ardealul legionar”.

Foarte mulți au lucrat în tabără. Ne-au dat alimente și bani. Deasemenea au contribuit foarte mult cu material lemnos și lucrarea lui.

PENTRU VIITOR

Această dare de seamă, prezintă pe scurt, frământările legate de Căminul nostru, dela începutul lui și până acum când se află sub acoperiș.

Cei care s'au străduit pentru el, pot să fie mulțumiți că munca a fost rodnică și binecuvântată.

Prietenilor și tuturor binevoitorilor care ne-au vizitat în decursul lucrărilor și au lăsat cu voie bună un mic ajutor, le mulțumim cu drag, pentru prinosul dat. Pentru viitor rămâne să ne mai străduim încă un an, pentruca să terminăm Caminul "Ardealul legionar". Atunci Clujul va avea o cetate de viață nouă mărturisind credința legionară și încrederea în Căpitan, a acestui colț de țară.

GLASUL CRUCILOR VERZI ³⁴⁹

de Zosim OANCEA

La Predeal, în ziua reîntoarcerii în pământul strămoșesc a martirilor dela Vaslui, n'a vorbit nimeni și s'a cântat puțin. Au cântat doar preoții prohodul iar legionarii: "*Cântecul legionarilor căzuți*" și "*Drapelul sus*". Ne-au sfâșiat inima bocetele mamelor istovite, însoțite de dangătul înfiorător al clopotelor și urletul sinistru al sirenei. Și dacă n'a vorbit nimeni dintre cei vii, au vorbit mult, mult de tot, *crucile verzi*.

Au vorbit crucile verzi strămoșilor, lui Ionel Moța, Vasile Marin, Căpitanului și tuturor celor căzuți "pentru lupta sa cea dreaptă", nouă celor de față și de pe întreg cuprinsul românesc, precum și întregii viitorimi.

Le-au spus strămoșilor că cei pe care-i străjuiesc ele le-au ascultat, le-au înțeles și le-au urmat glasul. I-au spus lui Horia, lui Cloșca, lui Crișan, lui Tudor Vladimirescu, lui Avram Iancu și tuturor marilor noștri nebuni pentru Neam și Lege, care și-au semănat sângele pentru o biruință pe care nu nădăjduiau s'o trăiască, dar pe care o vedem profilându-se măreț în zarea îndepărtată a viitorului, că sfânta lor nebunie n'a murit, că legionarii le-au purtat torțele biruitoare prin cele mai groaznice întunecimi de răutate, de ură, de trădare, de cruzime, de bestialitate satanică. Simțeam și parcă vedeam cum se liniștea somnul strămoșilor, în pământul frământat cu atâta sânge, mândri de *crucile verzi*.

I-au spus lui Moța, lui Marin, Căpitanului, lui Ion Banea și tuturor camarazilor căzuți, că legionarii, cei mai mulți dintre ei răsăriți din umile bordeie țărănești, și-au ținut cu sfințenie jurământul: "*să rup din mine bucuriile pământești... și în orice clipă să fiu gata de moarte*".

Ne-au vorbit nouă celor de față despre marea lor dragoste pentru Neam, pentru credință și pentru Căpitan. Căci: *"Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca cineva sufletul său să-și pună pentru prietenii săi"*. (Ioan XV 13). Numai cine a văzut icoana durerii părintești dela Predeal, pe țaranul frânt de durere, care a făcut trei închinăciuni în fața crucii verzi sub care-i doarme feciorul, plânsul sfâșietor al mamei lui Virgil Teodorescu, sau pe țaranca înebunită, care din geamăt de plâns a isbucnit în hohot de râs, își poate da într'o oarecare măsură seama de prăpăstioasa lor dragoste pentru Neam, Lege și Căpitan, care a fost în stare să-i rupă din familiile și dintre rudeniile lor.

Le-au vorbit fraților noștri, care pățimesc în pământul robit al Ardealului, spunându-le: că n'a fost nici o Golgotă fără Înviere, că suferința lor e numai o frântură din marele nostru destin: **neconținuta biruință prin Cruce.**

Și au vorbit crucile vii întregii viitorimi. Tuturor celor chemați să poarte în veșnicia românească făcliile credinței biruitoare, legându-i să nu se teamă niciodată de amenințarea chinului și a morții.

Dar glasul crucilor verzi n'a încetat în acea zi tristă dela Predeal. El vorbește și va vorbi deapaururi, osândind mișeliile și trădările, îmbărbătând și încununând gândul, fapta curată și toți pașii jertfelnici ai legionarilor.

Camarade, când chemări streine te vor ademeni, când credința în biruința pasului tău hotărât se va clătina și mâna va șovăi să lovească necruțător cu sabia Arhanghelului nemernicia și trădarea, ascultă, ascultă mult, *glasul crucilor verzi!*

BIRUINȚA LEGIONARĂ ³⁵⁰

de Spiridon CÂNDEA

După treisprezece ani de lupte cumplite, după nesfârșite umiliri a demnității românești, după temnițe grele, după bătăi și schingiuiiri barbare, după săvârșirea celor mai grozave fărâdelegi și a celor mai oribile crime, după ce călăii neamului au văduvit în cea mai mare parte generația tânără de oastea neînfricaților luptători, în frunte cu Căpitanul, după ce neamul a fost stors și adus la "sapă de lemn", după ce țara a fost sfârticată și milioane de Români lăsați în jugul greu al robiei, după ce s'a consumat cel mai blăstămat capitol din istoria neamului nostru, a sosit clipa sorocită să pună pentru totdeauna sfârșit domniei netrebnicilor, a sosit ceasul biruinței legionare.

Biruința legionară? Toată lumea spune așa, toți afirmă la fel. Adevărul este însă că a sosit numai **ziua începutului de biruință legionară**, dar adevărata biruință legionară este încă departe, ea n'a fost încă și nu poate fi realizată decât cu eforturi uriașe și într'un timp mai îndelungat de muncă și abnegațiune a neamului întreg. Testamentul Căpitanului este un pisc înalt, veșnic luminat de soare, este o culme de ideal pe care neamul va reuși s'o atingă numai după ce va fi desbrăcat cu totul haina mișeliei, a trădării și a tuturor păcatelor, care ne-au adus unde suntem.

Căci biruință legionară însemnează trăire viguroasă a individului și a colectivității românești!

Biruință legionară însemnează stăpânire nestingherită peste toate sufletele și peste toate plaiurile care aparțin patrimoniului sfânt al Românilor!

Biruință legionară însemnează recucerirea și cucerirea întregului "spațiu vital" necesar respirației și creșterii neamului românesc!

Biruință legionară însemnează înscăunarea dreptății în țara tuturor nedreptăților!

Biruință legionară însemnează încetățenirea cinstei în țara în care ea fost huiduită decenii de-a rândul!

Biruință legionară însemnează punerea Românului în toate drepturile sale de stăpân, drepturi din care a fost uzurpat de străini și înstrăinați!

Biruință legionară însemnează posibilități de trai omenesc și de existență de stăpân pentru toți Romanii muncitori și cinstiți!

Biruință legionară însemnează fapte de măreție și mândrie românească, asemenea cărora neamul nostru să nu fi avut încă!

Suntem siguri că toate acestea se vor realiza în întregime după planul **Căpitanului**, sub conducerea tinereții viguroase a Comandantului de astăzi al Legiunii, a profesorului **Horia Sima**. **Abia atunci** vom putea spune plini de adevărată mândrie și mulțumire sufletească: **a venit totala biruință legionară.**

PROFILUL INTERIOR AL CĂPITANULUI ³⁵¹

de Emil CIORAN

Înainte de Corneliu Codreanu, România era o Sahară populată. Cei aflați între cer și pământ n'aveau nici un conținut, decât asteptarea. Cineva trebuia să vină.

Treceam cu toții prin deșertul românesc, incapabili de orice. Până și disprețul ni se părea un efort.

Țara nu ne putea fi o problemă decât negativă. În cele mai necontrolate speranțe, îi acordam o justificare de moment ca unei farse reușite. Și România nu era mai mult decât o farsă reușită.

Te învârteai în aer liber, vacant de trecut și de prezent, îndrăgind dezmățul dulce al lipsei de menire.

Biata țară era o pauză vastă între un început fără măreție și un posibil vag.

În noi gema viitorul. În unul clocotea. Și el a rupt tăcerea blândă a existenței noastre și ne-a obligat să fim. Virtuțile unui neam s'au întruchipat în el. România din putință se îndrepta spre putere.

Cu Corneliu Codreanu am avut doar câteva convorbiri. Am priceput din prima clipă că stau de vorbă cu un om într'o țară de fleacuri umane. Prezența lui era tulburătoare și n'am plecat niciodată de la el, fără să simt acel suflu iremediabil, de răscruce, care însoțește existențele marcate de fatalitate. De ce n'aș mărturisi că o teamă ciudată mă cuprindea și un fel de entuziasm plin de presimțiri ?

³⁵¹ - Revista "Glasul Strămoșesc", Sibiu, Anul VI, Nr. 10, 25 Decembrie 1940.

Lumea cărților mi se descifra inutilă, categoriile inoperante, prestigiile inteligentei, sterse, iar subterfugiile subtilității, zadarnice.

Căpitanul nu suferea de viciul fundamental al așa-zisului intelectual român. Căpitanul nu era "deștept", Căpitanul era profund. Dezastrul spiritual al țării derivă din inteligența fără conținut, din deșteptăciune. Lipsa de miez a duhului preschimbă problemele în elemente de joc abstract și răpește spiritului latura destinului. Deșteptăciunea degradează până si suferinta în flecăreală.

Dar Căpitanului, grele și rare, răsăreau din Soartă. Ele se plămădeau undeva departe. De aici, impresia de univers al inimii, de univers al ochilor și al gândurilor. Când, în 1934, îi spuneam ce interesantă ar fi expunerea vieții lui, îmi răspundea: "Nu mi-am petrecut viața prin biblioteci. Nu-mi place să citesc. Eu stau așa și mă gândesc". Acele gânduri au urzit rostul nostru. În ele respira natura și cerul. Și când au pornit spre înfăptuire, temelia istorică a țării s'a zguduit.

Corneliu Codreanu n'a pus problema României imediate, a României moderne sau contemporane. Era mult prea puțin. Nu s'ar fi potrivit nici dimensiunii viziunii sale și nici așteptărilor noastre. El a pus problema în termeni ultimi, în totalitatea devenirii naționale. El n'a vrut să îndrepte mizeria aproximativă a condiției noastre, ci să introducă absolutul în respirația zilnică a României. Nu o revoluție a momentului istoric, ci una a istoriei. Legiunea ar trebui astfel nu numai să creeze România, dar să-i și răscumpere trecutul, să insuflă absența seculară, să salveze, printr'o nebunie, inspirată și unică, imensul timp pierdut.

Patosul legionar este o expresie de reacțiune în fața unui trecut de nenoroc. Această nație n'a excelat în lume decât prin consecvența în nefericire. Niciodată nu s'a dezmintit. Substanța noastră este un infinit negativ. De aici pleacă imposibilitatea de a depăși pendularea între o amărăciune dizolvantă și o furie optimistă.

Într'un moment de descurajare i-am spus Căpitanului:

-Căpitane, eu nu cred că România are vreun sens în lume. Nu e nici un semn în trecutul ei care ar justifica vreo speranță.

-Ai dreptate, mi-a răspuns. Sunt totuși unele semne.

-Mișcarea Legionară, adaug eu.

Și atunci mi-a arătat în ce fel vedea el reînvierea virtuților dace. Și-am înțeles că între daci și legionari se interpune pauza ființei noastre, căci noi trăim al doilea început al României.

Căpitanul a dat românului un rost. Înainte de el, românul era numai român, adică un material uman alcătuit din ațipiri și umilinți. Legionarul este un român de substanță, un român primejdios, o fatalitate pentru sine și pentru alții, o vijelie umană infinit amenințătoare. Garda de Fier, o pădure fanatică. Legionarul trebuie să fie un om în care mândria suferă de insomnie.

Eram obișnuiți cu patriotul de ocazie, gelatinos și vid. În locul lui apare insul ce privește țara și problemele ei cu o cruntă înverșunare. Este o deosebire de densitate sufletească.

Acel ce a dat țării altă direcție și altă structură, una în sine pasiunea elementară cu detașarea spiritului. Soluțiile lui sunt valabile în imediat și în veșnicie. Istoria nu cunoaște un vizionar cu un spirit mai practic și atâta pricepere în lume, sprijinită pe un suflet de sfânt. Tot așa, ea nu cunoaște o a doua mișcare în care problema mântuirii să meargă mână în mână cu gospodăria.

A face isprăvi și a te salva, politică și mistică, iată cărei ierductibilități i-a pus el capăt. Îl interesa, în egală măsură, organizarea unei cantine și problema păcatului, comerțul și credința.

Nimeni nu trebuia să uite: Căpitanul a fost un gospodar instalat în Absolut.

Fiecare credea a-l înțelege. El totuși scăpa fiecăruia. Depășise limitele României. Însăși mișcării i-a propus un mod de viață care întrece rezistența românească. A fost prea mare. Înclini uneori a crede că el n'a căzut din conflictul mărimii lui cu micimea noastră. Nu este totuși mai puțin adevărat, că epoca de prigoană a scos la iveală caractere pe care cea mai încrezătoare utopie nu le-ar fi putut bănuși.

Într'o nație de slugi el a introdus onoarea și într'o turmă fără vertebre orgoliul. Influența lui n'a articularat numai pe ucenici, ci, într'un anumit sens, și pe dușmani. Căci aceștia din lichele au devenit monștri. S'a obligat la tărie, le-a impus un caracter în rău. Ei n'ajungeau caricaturi infernale, dacă măreția Căpitanului n'ar fi cerut o echivalență negativă. Am fi nedrepti cu călăii, dacă i-am considera ratați. Toți s'au împlinit. Un pas în plus și trezeau gelozia Diavolului.

În preajma Căpitanului, nimeni nu rămânea cald. Peste țară a trecut un fior nou. O regiune umană bântuită de esențial. Suferința devine criteriul vredniciei și moartea, al chemării. În câțiva ani, România a cunoscut o palpitație tragică, a cărei intensitate ne consolează de lașitatea a o mie de ani de neistorie. Credința unui om a dat naștere unei lumi, ce lasă'n urmă tragedia antică a lui Shakespeare. Și aceasta în Balcani!

Pe un plan absolut, dacă ar fi trebuit să aleg între România și Căpitan, n'aș fi ezitat o clipă.

După moartea lui ne-am simțit fiecare mai singuri, dar peste singurătatea noastră se ridica singurătatea României.

Nici un toc să-l înfig în cerneala nenorocului n'ar putea descrie neșansa ursirii noastre. Totuși, trebuie să fim lași și să ne mângâiem. Cu excepția lui Iisus, nici un mort n'a fost mai prezent printre vii. Avut-am careva vreun gând să-l fi uitat ? "De aici încolo țara va fi condusă de un mort", îmi spunea un prieten pe malurile Senei.

Acest mort a răspândit un parfum de veșnicie peste pleava noastră umană si-a readus cerul deasupra României.

Înălțarea

Înțelesul eroic al morții lui Moța³⁵²

de Nicolae PETRAȘCU

Ion I. Moța

Anul morții lui Ion Moța și Vasile Marin a găsit clasa conducătoare românească pe drumul descompunerii definitive. De aceea reacțiunea ei a fost atât de anacronică și lipsită de înțelegere pentru lumea din mijlocul căreia s'au desprins cei doi eroi. Într'unii din reprezentanții politicianismului de atunci s'au trezit instinctele paterne și de familie peste care a trecut Moța în drumul lui spre biruință. În alții a răbufnit ura neîmpăcată împotriva lumii pe care a vestit-o Ion Moța, a pățimit pentru ea și la urmă a căzut cu fața la dușman, apărându-i viitorul. Însă marea masă a poporului românesc, până la cele din urmă străfunduri ale ei, a fost cutremurată de misterul morții eroice. Ea n'a încercat să-i înțeleagă acest mister, nici să-i deslege sensul lui simbolic, ci s'a oprit din drumul căutării de pâine și și-a plecat genunchii la pământ, în semn de mare pietate și de rugă pentru iertarea păcatelor celor duși.

³⁵² - Revista "Înălțarea", Sibiu. Anul I, Nr. 9, 15 Ianuarie 1941.

Deslegarea sensului morții lui Moța o dă testamentul lăsat de el și mai cu seamă marea linie a vieții lui.

Moța moare în luptă eroică împotriva spiritului rău. Omul n'a plecat să moară în Spania, OMUL A PLECAT SĂ LUPTE ȘI SĂ ÎNVINGĂ. A acceptat desigur, în prealabil moartea, căci cine ezită în fața morții, nu e hotărât să învingă. Luptătorul adevărat nu se întrebă și nu e neliniștit la ideea că va vedea sau nu, biruința cu ochii lui. În ardoarea luptei el trăiește anticipativ biruința și nimic nu-l mai poate desparte de a o pregăti.

Ion Moța, la întâlnirea lui cu Căpitanul, a adus dârzenia unei lumi aspre de unde cobora, era clocotul lanțului de revoluții care au aprins adeseori munții. În felul acesta a imprimat luptei lor comune tăria caracterului de piatră și violența acțiunii legionare.

Veac de veac neamul românesc a încercat să se ridice și să-și creeze o soartă mai bună cu tăria brațelor lui. De atâtea ori s'au găsit dușmani care i-au speculat slăbiciunile și bunătatea pentru a distruge în embrion acțiunea de eliberare. Toți cei căzuți pentru neam au fost înțeleși și iubiți, dar, în loc de pedepsire a celor vinovați, poporul i-a cântat și i-a plâns în doine, făcând prin aceasta ca alte șiruri de călăi și vânzători să-și continue drumul prin istoria minoră a unui popor obidit. Aici intervine Legiunea cu hotărârea aleșilor ei (și) curmă linia de umilință impusă de bunătatea unui neam prea îngăduitor.

Linia vieții legionare îi ia locul și sub ochii noștri întoarce destinul istoriei românești...

Legionarii

Cuvinte de început 353

de Pr. Ilie I. IMBRESCU

Biserica este a lui Dumnezeu, prin binecuvântarea Lui și poate fi a oamenilor, prin voința lor de a se mântui.

Numai acei oameni merită numele de creștini, care iubesc Biserica Domnului nostru Iisus Hristos, pentru că se pot elibera de păcat și se pot desăvârși prin ea. Ei dovedesc aceasta prin sinceritate și căldură în rugăciuni și prin curățenie și eroism în fapte.

Toți ceilalți oameni, care cutează să se apropie și să se intereseze de Biserică cu alte intenții, nu merită numele de creștini. Ei sunt mincinoși și pângăritori ai celor sfinte.

În toate vremurile și în toate locurile unde cheamă Biserica la mântuire, oamenii intră în ea: cu smerenia vameșului, creștinii adevărați; cu orgoliul fariseului, creștinii mincinoși.

Cei smeriți, fie săraci ori bogați, fie învățați ori neînvățați, au râvnă pentru zidirea duhovnicească a lumii; cei mândrii dărâmă și întunecă viața lumii prin umbrele compromițătoare pe care le aruncă prezenta lor asupra Bisericii.

Garanția că lucrul duhovnicesc va aduce omenirea din progres în progres nu poate fi decât clerul, adică ierarhia bisericească. Atât învățătura, cât și fapta ierarhiei trebuie să confirme neîncetat adevărul creștin.

Când clerul devine fariseic, omul se gândește trist: „Voi sunteți sarea pământului.

Dar dacă sarea își pierde gustul, prin ce își va căpăta iarăși puterea de a se săra? Atunci nu mai este bună la nimic, decât să fie lepădată afară și călcată în picioare de oameni” (Matei 5, 13).

Când clerul este la înălțime, omul se bucură, gândind fericit: „Voi sunteți lumina lumii. O cetate așezată pe un munte nu poate să rămână ascunsă. Și oamenii nu aprind lumina ca s’o pună sub obroc, ci o pun în sfeșnic și luminează tuturor celor din casă. Tot așa să lumineze și lumina voastră înaintea semenilor, ca văzând ei faptele voastre bune, să slăvească pe Tatăl vostru Care este în ceruri” (Matei 5, 14-16).

Munții Apuseni

STEGULEȚUL ³⁵⁴

de Constantin GANE

Zice V. A. Urechia într’una din frumoasele Legende Române, că încă din anul 1865 se svonise în Ardeal, că profitând de situația grea în care avea să intre Austria în război cu Prusia și cu Italia, Românii vor trece Carpații pentru a-și desrobi frații. În 1866 Urechia, care venea prin Austria din Spania și mergea să-și vadă familia în Moldova la Tarcău, străbătu tot Ardealul dela Oradea Mare la Cheile Bicazului. Într’o zi, într’un sat „colo’n vale” trase în gazdă la „părinchele popa”, care-l primi creștinește, urându-i bun sos și întrebându-l:

— „Domnul din Țeară?”

— „Sunt din România” îi răspunse Urechia.

— „No, că așa zicem noi: din Țeară.

Și apoi deodată părintele închise ușa, se uită pe fereastră în dreapta și în stânga, și apucând pe drumet de mânecă, îl întrebă mai mult în șoapte:

— „Spune-mi, *vin feciorii lui Vodă într’acolo?* Urechia nu înțelese.

— „Feciorii lui Vodă ? Dar părinte, Vodă al nostru e tânăr, neînsurat. Poate vrei să vorbești de feciorii lui Cuza. Dar nu mai este dânsul Domn... și-apoi, feciorii lui sunt micuți”.

Iar popa de colo:

— „No, că știm noi că Domn este Măria Sa Carol I. Doară nu întreb eu de feciorii lui Vodă, ci de *cătane*. Așa, rogu-te, spune-mi, nu vin cătanele românești într’acolo?”

Lui V. A. Urechia, care a fost un iubitor de neam și de pământ, i se umplură ochii de lacrimi.

Cincizeci de ani mai târziu au mers feciorii lui Vodă într’acolo. Au stat din August până în Octomvrie 1916. Apoi s’au întors trecând din nou Carpații, fiindcă nu le venise nimeni într’ajutor: nici armamentul Franței, nici armatele Rușilor, după cum le fusese cuvântul.

Și Nemții după ei, cucerind pas cu pas din pământul țării, pe care-l apărau „feciorii lui Vodă” dându-și viețile pentru o credință.

1918, sfârșitul lui Noemvrie. După doi ani de ocupație inamică de la Severin până'n Mărășești, ocupație germană, bulgărească și turcească, într'o bună zi capi-tala se trezește în bubuitul tunului... vin Francezii dinspre Dunăre.

Zi înfrigurată, bucurii și nădejdi! Neamțul începe să-și plece fruntea și Românul să și-o ridice. Se simte o enervare, o mișcare neobișnuită pe stradă, mișună prin mulțime patrule cu cască nemțească, trec camioane încărcate cu muniții și cu lăzi... pleacă Neamțul, pleacă... dar când?

A doua zi în zori tot Bucureștiul e în picioare. Calea Victoriei geme de lume. În fața Cercului Militar e o mare de oameni. Pe terasa de sus sunt două gherete vâpsite în *schwartz-weiss-roth-ul* lor și doi soldați germani mergând în pas militar de la una la alta, nepăsători, parcă coala la doi metri de ei, nu s'ar petrece nimic. E garda. „*Die Wache*”.

Dar nu mai pleacă odată? De doi ani de zile stau gheretele acolo, de doi ani de zile umblă Nemții pe terasă... astăzi, tunul nu-l aud? Ce așteaptă ca să plece? Poporul începe să piardă răbdarea; se mișcă, se frământă, mârâie, înjură. De la una din ferestrele Cercului Militar o mitralieră începe a țacăni. Un copil e ucis. Lumea amuțește. Amuțește dar nu se mișcă. Dârză, stă și se uită, în sus, spre terasă. Un ceas, două, trei. Garda își urmează plimbarea între cele două gherete.

Și deodată, de undeva, de la o biserică, un ceas bate douăsprezece sunete metalice. E ceasul când se schimbă garda. De doi ani, la amiază, cei doi soldați se duc pe ușa din fund și alți doi vin să-i înlocuiască.

Azi, ca în fiecare zi, cei doi Nemți cu cască se duc... și poporul, cu sufletul în dinți, așteaptă mai departe să vadă: vor veni ceilalți, nu vor veni? O minută, două, trei. Nu vin. Încă cinci și încă zece... N'au venit.

Ca un singur om s'a repezit deodată toată lumea aceia, valurile mării în furtună, sus pe scările terasei. Într'o clipă steagul „lor” fu smuls, gheretele aruncate la pământ, țândurile despicate, fărâmițate, svârlite peste balustradă. Lumea râdea, cânta, urla, și în mijlocul acelei mulțimi în delir, o femeie, o babă mică adusă de șale și sbârcită de ani, ridică pe deasupra capului ei un steguleț roșu-galben și albastru, și-l flutura în vânt, râzând, jucând, țopăind, cu avântul unei tinereți înoarsă ca prin minune. Și-și flutura mereu stegulețul strigând: „Trăiască România” și ceilalți după ea: „Trăiască România” și dacă era răs sau plâns în glasurile acele, nu știu, dar știu c'am întrebat pe un vecin:

- „Cine-i femeia aceasta?”
- „Ei!, văduva lui V. A. Urechia!”

Pământul Strămoșesc

CAZUL DELA VATRA DORNEI 355

Cum a fost atacat dl Sofron Robotă. Rolul maiorului jidan Rapaport. Atitudinea dlui căpitan de jandarmi Velicu.

Deși ne-au sosit cam târziu amănuntele despre atacul jidovesc de la Vatra-Dornei, despre care am scris pe scurt într'un număr trecut, publicăm mai jos descrierea mârșăviilor ca document:

În seara zilei de 8 August dl Sofron Robotă, gospodar fruntaș din Vatra-Dornei și președ. L.A.N.C., venea dinspre casă în oraș.

În dreptul băncii "Schiber" s'a văzut înconjurat de mai multe sute de jidani, care pândiseră până atunci prin prăvăliile vecine. Aceștia au început a-l lovi cu bețele. Unul dintre ei, măcelarul Șmil Greisler, înjurând, striga: "Te omor. Nu mai trăiești de acum. Porci de cuziști. Studenții pleacă morți la București. Pe Totu, îl omorîm. Nu mai trăiește".

Jidanul bancher Schiber striga: "Omorîți-l, că-l plătesc cu bani".

În acest timp două doamne românce, Artemisa Rusu, soția pretorului și dna Levinschi au străbătut printre sutele de jidani și s'au așezat în fața dlui Sofron Robotă, care neavând cu ce se apăra ar fi fost omorît.

Între timp studentul Bugheanu, aflând de cele întâmplare, venea într'un suflet în ajutorul celui încercuit.

În clipa în care a sosit, măcelarul Greisler i-a aplicat un ciomag în moalele capului. Studentul plin de sânge a căzut jos.

"L-am omorît pe Totu", s'a auzit un murmur printre jidani.

Maiorul Rapaport, care în acest timp se găsea (din întâmplare!) în vecinătatea locului acestui oribil și laș atentat jidovesc, a intervenit: "Arestați-l imediat pe țăran". Și țăranul Robotă a fost arestat și dus la poliție prin mijlocul a sute de jidani care-l loveau în cap cu bastoanele.

După o săptămână, deputatul Filderman de la București a venit la Dorna. Dl. Robotă a fost arestat din nou, de către Căpitanul de Jandarmi Velicu. În localul poliției în fața jidanului Filderman, căpitanul l-a înjurat și i-a strigat: "Te pălmuiesc, să spui adevărul imediat".

De acolo a fost dus apoi cu baionete, 14 km pe jos, omul fiind bolnav de picioare, până în satul Coșna și închis într'un beci murdar.

În localul primăriei din această comună căpitanul Velicu, înaintea aceluiași jidan Filderman, a lovit cu pumnii peste față pe gospodarul Leon Sandu și pe flăcăul român Andrieș, spre satisfacția Iudei care privea cu mulțumire râzând și spre durerea și necinstirea fără pereche a bieților țărani români, vitejii apărători ai pământului acestuia.

Pentru ce? pentru ca să poată scoate de la ei declarația că Robotă este provocator. După care avocatul, jidanul Kessler a propus bani băiatului de 14 ani Dănilă din Ilva Mare pentru ca să dea o declarație în acest sens.

Și acum: plângeți români și jeliți neamul românesc căzut în robie.

Dar nu deznădăjduiți, ci suferiți în tăcere, căci Dumnezeuul părinților noștri nu se poate să nu se îndure de noi și să nu ne trimită mântuirea.

Cât privește despre omorârea lui Neculai Totu, la care visează jidanii, să se știe că acela care va ridica arma și aceia care-l vor fi sfătuit, vor cădea a doua zi sfârtecați într'o mie de bucăți.

"Pământul Strămoșesc"

15 NOIEMBRIE 1927: ZIUA LEGIUNII LA IAȘI ³⁵⁶

În dimineața zilei de 8 Noiembrie 1927 ne-am adunat la sediul nostru toți legionarii din Iași și câțiva care s'au ostenit a veni din alte părți.

³⁵⁶ - Revista "Pământul Strămoșesc", Iași. Anul I, Nr. 8, 15 Noiembrie 1927.

Nu mulți la număr, dar puternici prin credința noastră neclintită în Dumnezeu și în sprijinul Său, puternici prin hotărârea și încăpățânarea noastră de a sta neclintiți în mijlocul oricărei vijelii, puternici prin deslegarea noastră completă de tot ce este pământul, servind cauza neamului românesc și cauza crucii. Aceasta era nota celor care așteptau cu nerăbdare ceasul legământului, pentru ca să formeze voioși cel dintâi val de asalt al Legiunii. Și oricine își poate închipui că nu putea fi altă notă, atunci când în mijlocul nostru, îmbrăcați în haine albe ca în ceasurile de urgie, se adunaseră uniți, Corneliu Codreanu, Ion I. Moța, Ilie Gârneață, Radu Mironovici și Corneliu Georgescu, cei care, străbătând seria închisorilor, au purtat pe umerii lor toată greutatea mișcării naționale de 5 ani încoace.

RUGĂCIUNEA

La ora 10 am plecat toți în costum național, cu căciulă, cu svastică mare în dreptul inimii, în coloană de marș, direcția Biserica Sf. Spiridon. Acolo s'a oficiat o rugăciune pentru pomenirea sufletelor lui Ștefan Voievod Domnul Moldovei, Mihail Viteazul, Mircea, Ion Vodă, Horia, Cloșca și Crișan, Avram Iancu, Domnul Tudor, Regele Ferdinand și "pentru pomenirea tuturor voievozilor și ostașilor care au căzut pe câmpurile de bătaie pentru apărarea pământului românesc în contra năvălirilor vrăjmașe".

SOLEMNITATEA DEPUNERII LEGĂMÂNTULUI

În marș, cântând Imnul Legiunii, ne-am întors la Cămin. Acolo a avut loc duioasa solemnitate a legământului celor dintâi legionari.

PĂMÂNT STRĂMOȘESC

Această solemnitate a început prin amestecul țărâni aduse de pe mormântul lui Mihai Viteazul de la Turda, cu țărână din Moldova de la Războieni, unde Ștefan cel Mare a avut cea mai grea bătălie a sa și din toate locurile unde sângele strămoșilor s'a amestecat în crunte bătălii cu țărâna, sfințind-o. Când se desfăcea pachetul cu țărâna, înainte de a se turna pe masă se citea scrisoarea din partea celui care a adus-o sau trimis-o.

Țărâna de la Turda. (Scrisoare). "Am expediat țărâna ce mi-ați cerut. Asupra provenienței vă asigur, întrucât am ridicat-o eu personal de pe mormântul lui Mihai Viteazul, eu am adus-o și am împachetat-o.

Turda, la 18 Sept 1927. Isac Mocanu, prof. la Liceul din Turda".
(Scrisorile se află în original în albumul creat anume)

Țărâna de la Războieni. (Scrisoare) "Subsemnatul Corneliu Georgescu am fost personal la Războieni (jud. Neamț) și am luat pământ de lângă monumentul de la locul luptei în care s'au sacrificat 10.000 de oșteni de ai lui Ștefan cel Mare. Corneliu Georgescu, 7 Nov. 1927".

Ce spune Istoria despre lupta de la Războieni (1476): pe locul luptei a ridicat biserica a cărei inscripțiune spune: "În anul 6984 ridicatu-s'a puternicul Mahmed împăratul turcesc cu toată țara Basarabenească și au ajuns la locul ce se zice Râul Alb - unde am și făcut mare război cu dânșii în luna Iulie cu voia lui Dumnezeu au fost

biruiți creștinii de către păgâni și au căzut acolo mulți dintre ostașii Moldovii". (Istoria Românilor, de Floru, pag. 184-5).

S'a adus și s'a turnat apoi țărână de la Sarmizegetusa. (Scrisoare) "Declarăm. Subsemnații atestăm că în ziua de 17 Oct. 1927 am vizitat săpăturile fortului de la marginea cetății Sarmizegetusa și am luat pământul de aci din diferite părți ale cetății și mai ales dintr'una din camerele dezgropate și care a ars în cursul asediului, pentru care motiv bulgării de pământ sunt roșii, simbolizând sângele vărsat acolo din belșug. Acest fort a fost comandat de cumnatul lui Decebal și căderea lui în mâinile romanilor a dislocat sistemul de apărare a Sarmizegetusei care apoi căzu definitiv. Ion I. Moța, Corneliu Georgescu".

Ce spune Istoria despre lupta lui Decebal. (Istoria Românilor, de Floru, pag. 38-39). 'Disperarea și furia, ura și cruzimea dacilor se uneau cu vitejia care apăra pământul patriei și nu-l lasă cuceritorului decât grămadă de cenușă și de ruine. Pe Columna lui Traian se văd femei dace cum chinuiesc pe prizonierii romani. Pe unii îi țin legați de mâini și de picioare și-i ard cu facle aprinse".

Din interpretarea reliefulor de pe Columna lui Traian, rezultă că norocul războiului a șovăit între daci și romani, până ce arta, știința și numărul au biruit.

Regele (Decebal) s'a furișat pe vreo potecă de munte spre a aduna cetele risipite și a urma lupta până la sfârșit, pe când supușii lui cei mai de frunte, pileații au preferat să moară în capitala care nu mai era a lor. Strânși împrejurul unui vas cu otravă, au ales moartea în locul vieții fără libertate.

Iar el încercă din nou norocul armelor, până când fiind înconjurat de toate părțile și gata să cază cu doi fii ai săi în mâinile vânătorilor romani, se străpunse cu sabia sa, lăsând învingătorilor un cadavru!

Țărâna de la Călugăreni. S'a turnat apoi deasupra țărâna de la Călugăreni, unde Mihai Viteazul s'a repezit el însuși, călare pe un cal alb, în mijlocul turcilor, cu barda în mână zdrobindu-le oastea și punându-i pe fugă. Aici, la Călugăreni, a fost cea mai mare biruință a lui Mihai asupra turcilor. (Scrisoare). "M'am dus cu trenul până la Mihai Bravu și de acolo cu o căruță vreo 13 km prin păduri, am avut un sprijin foarte mare în pretorul Laurențiu de la Călugăreni, care m'a condus până la locul luptei, la "Dâmb", cum se zice. De acolo am luat țărâna.

8 Octombrie 1927, Ștefan Anastasescu, student.
București (Str. Șerban Vodă, 43)".

Țărâna de la Podul Înalt. (Scrisoare). "Am luat această țărână de lângă comuna Căntălărești (Podul Înalt) județul Vaslui, locul unde a fost bătălia lui Ștefan cel Mare cu turcii.

Plutonier Rotaru, Reg. 25 Inf".

Ce scrie istoria: Ștefan avea o armată mare, cum nu s'a mai strâns sub un steag românesc, până la regele Carol, 40.000 moldoveni, mai toți țărani: "Armata turcească era de 120.000". Locul luptei a fost în județul Vaslui. Ziua luptei, după unele izvoare, ar fi fost 6 Ianuarie 1475. Ștefan nu o precizează, ci scrie 'lângă Bobotează". Aci a fost cea mai mare biruință a lui Ștefan cel Mare. Totuși n'a fost luptă prin surprindere, nici câștigată fără pierderi mari, căci turcii s'au întors contra lui Ștefan care a pierdut mulți moldoveni. Ba într'un moment lupta părea pierdută, fără intervenirea lui Ștefan care a sărit însuși în mijlocul turcilor și le-a sfărâmat

aripile prin minunata putere a lui Dumnezeu". În ziua de 25 Ianuarie scrie Ștefan tuturor prinților că a fost atacat de 120.000 de turci, ajutați de Basarab, dar pe la Bobotează "i-am biruit și i-am călcat în picioare și pe toți i-am trecut sub ascuțișul sabiei mele". Ștefan a fost fără milă, ca destinul, a tăiat, a tras în țeapă, a respins răscumpărarea oricât de mare: ce-au căutat în țara mea săracă, dacă sunt atât de bogați. Ca să mulțumească lui Dumnezeu, Ștefan cu toți oștenii postiră 3 zile cu pâine și cu apă, așa cum se legaseră în zilele de năvălire. Urmară apoi zile de veselie. (Istoria Românilor, de Floru, pag. 181-2)

Țărâna de la Suceava, Cetatea Neamțului, Hotin și Soroca. S'a adus apoi țărână de la aceste patru cetăți și puncte de glorie ale românilor, și s'a vărsat pe fața albă a mesei, deasupra țărânei celeilalte. După ce s'a citit și aici scrisoarea din partea legionarului Budei, care a adus țărâna cu propria mână.

Țărâna de la locul unde Horia a fost tras pe roată. S'a desfăcut apoi pachetul cu țărâna de la Alba-Iulia, trimis de către dl învățător Iordache Popa, cu următoarele rânduri: "Acest pământ este udat de sângele eroului Horia. Luat de pe locul așa zis "Cruci", unde se desparte drumul Alba-Iulia - Pâclișă, de șoseaua Cetate - Gară. Aci a fost tras pe roată de către unguri Horia.

Alba-Iulia, 29 Octombrie 1927

Iordache Popa, învățător, com. Drâmbar, p.u. Alba-Iulia".

Țărâna de pe mormântul lui Avram Iancu. S'a desfăcut pachetul trimis de dl Petru Popa, învățător com. Ribicioara, p.u. Baia-de-Criș, conținând 1 kg de pământ "de pe mormântului Eroului Iancu".

S'a desfăcut un al doilea pachet adus de pe același mormânt de către dl Ion I. Moța și s'a vărsat deasupra celeilalte țărâne.

Țărâna de pe dealul de la Roșcani, unde a pierit de sete oastea lui Ion Vodă cel Cumplit, adusă de d-șoara Constantinescu Ileana, studentă.

S'a adus apoi țărâna din cimitirele și de pe câmpurile de onoare ale ultimului război:

Țărâna de la Jiu, unde au fost lupte cumplite. Scrisoare: "Am plecat din Craiova cu trenul pe valea Jiului până la Filiași, de acolo după toate informațiile ce le posedam și cu cele ce mi-au fost date de localnici, am mers în sus pe Jiu vreo 7 km., până la locurile unde au fost luptele de la Peșteana și Țânțăreni. De acolo, colțul județului meu, unde se împreună Doljul, Gorjul și Mehedințiul, am luat țărână atât din malul Jiului, cât și din pădure și alte locuri, pentru a fi mai sigur că voi avea în săculețul meu și țărână adăpată cu sânge.

Iuliu Stănescu, student, com Mârșani (jud Dolj)".

Țărâna de la Oituz și Cașin. Declarație. "Subsemnații mai jos notați declarăm că pământul luat de dl Butnaru, funcționar Iași, este luat din localitățile următoare: Valea Manciușului, Grozești-Sticlărie, Măgura Cașinului, Sticlărie proprie și cimitirul eroilor de la Cașin, locuri unde au avut loc cele mai crâncene lupte în război între germani, unguri și români."

I. Butnaru, P. Plopeanu-Onești, T. Mocanu-Răjula, I.Gh. Buzatu-Cășin, D.R. Osudveanu-Grozești.

Țărâna de la Prunaru, unde s'a dat cumplita șarjă vitejească a cavaleriei române, pierind cu toții până la unul. Scrisoare: "Pământul este chiar dintr'un loc unde a fost îngropat un erou lovit drept în inimă.

Preot Theodor N. Iancu, Prunaru (jud. Vlașca)".

Țărâna de la Turtucaia, unde au căzut mai multe mii de români, înroșind țărâna cu sângele lor. Scrisoare. "Am plecat imediat la Turtucaia și m'am dus la vest de oraș, de unde am luat pământul, chiar de pe reduta care a trecut de zeci de ori din mână în mână. Această redută astăzi este pustie și pământul este luat chiar dintr'un mormânt, de unde s'au desgropat rămășițele mai multor soldați și unde și azi sunt oase. Primiți pământul udat cu mult sânge de neamul nostru.

Sandu Snagoveanu, com. Uzumgeorman"

S'a mai adăugat și țărâna trimisă de părintele paroh din Turtucaia.

Inimile noastre au fost cuprinse de un adânc fior în fața țărâni strămoșilor și părinților noștri adormiți pe câmpul de onoare cu arma în mână și fața la dușman, de la soldații lui Decebal căzuți sub ruinele Sarmizegetusei și până la cei de ieri, sfărâmați de obuze la Mărășești și Turtucaia.

Când doi legionari s'au apropiat apoi și au început să amestece cu sfințenie această țărână în timp ce toți ceilalți salutând tot timpul cu brațul în sus cântau din toate puterile imnul Legiunii:

"Sculați Români la luptă, bate ora / Din urmă pentru neamul românesc" etc.

Momentul a fost atât de înălțător și atât de mișcător încât nimeni dintre noi n'a putut să-și stăpânească o lacrimă în colțul ochiului: era în cântecul acesta însuși strigătul durerilor noastre, ale neamului românesc de azi, îndreptat către strămoșii și vitejii care de 2.000 de ani au trăit pe aceste locuri. Era însuși apelul la vitejie.

SĂCUȘORUL CU ȚĂRÂNĂ. TALISMANUL LEGIONARULUI

Cu țărâna astfel amestecată s'au umplut mai multe săculețe mici, care au fost date fiecăruia după facerea legământului pentru a-l purta la gât.

Ion Moța a luat legământul lui Corneliu Codreanu, după care i-a încredințat acestuia săcușorul cu țărână. După aceea Corneliu Codreanu a luat legământ lui Ion Moța și celorlalți. Acest legământ a constat în 5 întrebări și răspunsuri, anume:

1. Te legi ca pentru Dreptatea Patriei primejduite să înfrângi toate dorințele și interesele tale personale? - Răspunsul: Da!
2. Recunoscând că stăpânirea jidanilor asupra noastră ne aduce pieirea sufletească și națională, te legi frate cu noi să lupți pentru apărarea, curățirea și desrobirea pământului strămoșesc? Răspunsul: Da!
3. În această luptă te vei supune Legiunii Arhanghelul Mihail? Răspunsul: Da!
4. Vei purta această țărână cu evlavie la pieptul tău? Răspunsul: Da!
5. Și nu vei pleca dintre noi? Răspunsul: Nu voi pleca!

După ce fiecare individual trecea și răspundea la aceste întrebări, căpăta săculețul de piele legat cu șnur de mătase.

Solemnitatea a încetat la ora 1 1/2. După masă, la ora 3, a început consfătuirea. Ea a fost prezidată de către cel mai bătrân dintre legionarii prezenți, dl. Hristache Solomon de la Focșani.

Consfătuirea a ținut până la ora 6 1/2 după care s'a dat citire următorului Comunicat:

1. Legiunea afirmă că mai presus de interesele personale stă Patria cu toate nevoile ei.
2. În slujba acestei Patrii încălcate de străini, toți copiii pământului românesc trebuie să alerge cu sufletul și cu brațul lor.
3. Legiunea salută pe toți luptătorii cauzei românești și găsește vinovat pe cel ce lovește în fratele său de luptă pentru țară.
4. Față de somațiunea făcută de către dl prof. Cuza pentru ca Legiunea și revista "Pământul Strămoșesc" să părăsească Căminul, face un apel la tot românul care știe cum s'a început și lucrat acest Cămin de la Iași (Casa Nădejilor Noastre), ca să interviev pentru a nu se săvârși cu noi o nedreptate atât de strigătoare și pentru ca să nu se provoace un nou conflict în mișcarea națională, care nu se știe unde ar putea duce, deoarece Legiunea nu cunoaște margini întru apărarea drepturilor sale.
5. În privința Frățiilor de Cruce se hotărăște ca legionarul Moța să preia gestiunea F.D.C. de la dl Urziceanu, căruia i-a fost predată acum 2 ani, și a o trece asupra legionarului Radu Mironovici, însărcinat cu reorganizarea și conducerea acestor organizații pe întreaga țară.
6. Legiunea se îndreaptă către tot cel ce se simte soldat, chemându-l sub drapelul ei întru apărarea pământului strămoșesc.
7. România a românilor, pentru jidani, Palestina.

Dreptate românului și moarte trădătorului.

Trăiască în noi inima de soldat.

Trăiască! Înflorească! România Nouă!

Astfel s'a încheiat ziua de Sf. Arh. Mihail și Gavril. Fie ca, purtând fiecare la inima noastră ca talisman sfânta țărână a pământului strămoșesc, să scoatem din ea sângele vitejesc și să-l turnăm în vinele noastre.

“Pământul Strămoșesc”

Porunca Vremii

EFTIMIE HORESCU ³⁵⁷

de Pr. Ilie I. IMBRESCU

Domașnea, din granița Banatului, plânge, și cu ea toți „grănicerii”... A murit un copil bun, chinuit de gânduri și de boală. A murit departe de satul lui natal, dar

³⁵⁷ - Ziarul „**Porunca Vremii**”, București. Nr. 324, 10 Februarie 1936 (**Notă:** ziarul “Porunca Vremii” nu a fost un *ziar legionar*, chiar dacă, de-a lungul anilor, la el au colaborat numeroși legionari).

sufletul lui se ridică din provincia lui Aurel Popovici, spunând lumii: am voit! Prieten din copilărie și coleg de liceu, apoi prieten de grănicerești năzuinți, știm ce a voit: să-și dăruiască gândul și să vadă o Românie dreaptă.

Condeiu lui, punct de întretăiere între chemările idealului și între atâtea realități meschine, arăta frumos ceea ce trebuie, cu acea bogăție de lumină pe care a cules-o din comoara lui Eminescu, din masivitatea lui Aurel Popovici și de la săgețile peste adânc ale acelei inteligențe autentice care este Nae Ionescu.

La București era o uzină în miniatură, în care uruiău toate frământările: de la necunoscutele manuscrise de roman (poate i le va publica cineva!), de la discuții fecunde cu toți "ortacii" lui cei buni, până la „Dreapta” pentru care-i sclipeau ochii de bucurie când o vedea gata tipărită, după zile întregi de agitație. Îi plăcea să scrie la tipografie, în zgomotul mașinilor, la masa „corectorului”, unde scotocea migălos toate punerile la punct ale “gazetei lui”.

Într’adevăr, “Dreapta”, oficiosul Centrului Studențesc București, prin competența și îndemânarea lui Horescu, a fost o gazetă fără egal până atunci în lumea civilor academici. Dar gândul lui cel mai scump era: țaranul. De la țară și el, a avut darul de a pătrunde toate tainele sufletului de plugar. Ca problemă centrală pentru aspirațiile curate ale celor legați de brazdă își pusese preocuparea temeinică asupra culturii satului, sub perspectiva tradiționalismului ortodox. Avea în privința aceasta elaborări de cugetare, izvorâte din cea mai competentă înțelegere și pătrundere până în inima lucrurilor. Este posibil ca cineva să cunoască sau să adune toate însemnările lui, care vor da un cheag de studii dintre cele mai serioase și profunde asupra realităților românești. Abia atunci va ști toată lumea că tânărul care a fost atins de îngerul morții înainte de a fi putut da singur tot scrisul pentru care a trăit, va rămâne cu siguranță o mare figură scriitoricească în cultura de viitor a țării noastre.

Eftimie Horescu, deși a fugit dintre noi atât de discret, a fost cineva.

Dumnezeu să-l odihnească în pace, iar pe îndurerații lui părinți și frați să-i mângâie pentru pierderea prematură a celui ce le făcea numai „fală”.

OLIMPIA ZEANA ³⁵⁸

de Pr. Ilie I. IMBRESCU

Încă un mugur al tinereții românești!

Credeam că după Eftimie Horescu, care a înghețat cu surâs trist, voi fi ferit de trista ocazie a scrisului despre cei luați pe brațe de îngeri...

Este o luptă în vreme care, dacă pe cei robusți îi răpune numai prin glonț – Virgil Teodorescu, Sterie Ciumetti etc. – pe cei mai firavi îi ofilește ca pe niște flori curate. Această fiică a Macedoniei românești, din Verghia, a fost pândită de coasa morții în laboratoarele Facultății de Farmacie din București, de unde a scos-o dintre colegii de anul IV, ca să-i curme suflarea la 21 ani de viață verde și avânt.

S’a integrat atât de frumos în acea eroică ascultare și lepădare de sine pe care Ortodoxia – în această vreme – o realizează, pentru Hristos, numai în lumea celor opriți a ridica biserici lui Dumnezeu.

Fiecare legionară vrea să fie numai „fiică a Preacuratei Maria” și să omoare în sine pornirile de „fiică a Evei”. Și Olimpia Zeana s’a distins printre cele mai aproape de cununa virtuții. De aceea camarazii ei o respectau, camaradele o iubeau, iar

conducătorii o dădeau exemplu tuturor.

A suferit ca să moară și a murit ca să învingă! Cei care o petrec azi la groapă se roagă pentru ea, căci le este întărire. Dar lumea, lumea asta de afară nu înțelege ce grăunte de înviere și-a îngropat, plângând, România vie și curată, lângă atâția alții...

Predania

13 IANUARIE 1937 ³⁵⁹

Pr. Grigorie CRISTESCU

Cu vrerea lui Dumnezeu, jertfa dela Majadahonda trebuia să se întâmple. România cea nouă, România marilor responsabilități morale trebuia să fie prezentă, prin viziunile ei, transfigurați de sfânta nebunie a credinții creștine și naționale, pe frontul unde lupta se dă între două lumi antipodice, între două principii contradictorii, între două concepții de viață – între Dumnezeu și satana.

Când un neam întreg, la capătul unor lupte milenare pentru apărarea ființei lui spirituale împotriva tuturor desfigurărilor, începe să-și adune sufletul, să-și mobilizeze eroismul și să-și arunce toată energia într-o luptă de salvare, în lupta pentru păstrarea moștenirii creștine care a fost mândria noastră ca neam, în lupta pentru păstrarea chipului creștin al sufletului nostru asaltat, acum, cu disperare, de ucigașul de la răsărit, – este cu neputință să nu izbândească.

Oamenii au căzut; dar arhanghelii din ei au triumfat împotriva lui Lucifer. Trupurile lui Ion Moța și Vasile Marin sfințite de cea mai curată jertfă pe care un om o poate aduce, în această lume, lui Dumnezeu, vor fi pavăză pământului în care se vor odihni. Mucenici ai lui Hristos, zid scump împotriva celor ce "clătină așezarea creștină a lumii", jertfa voastră să ne fie îndemn și poruncă: fața la Hristos, pentru mântuirea neamului!

România de Azi

ZORI DE VIAȚĂ ³⁶⁰

de Radu ANGHELESCU

Cangrena așteaptă cuțitul binefăcător.

Guvernul actual, încadrat cu o echipă de mucenici și martiri ai unui crez care a pășit biruitor peste praguri însângerate de temniță, a pornit cu tășuri adânci să înlătore cu orice risc, sminteala unui trecut nefast.

Istoria ultimilor ani scrisă la întunec cu slove otrăvite de mânuitori ai condeiului, bogat răsplătiți, ne-a vrut îngenunchiați și proști.

Mulțimea osândită trăia legată la ochi. Această istorie tristă, strigată cu poze multicolore lipite pe garduri și ziduri - războinici fără arme și fericiți, cu sufletele împovărate de lacrimi - și-a încheiat cel din urmă capitol.

Măsurile luate în ultima vreme, necunoscute încă, curajului românesc, ne sunt

³⁵⁹ - Revista "Predania", București. Anul I, Nr. 2, 15 Februarie 1937.

³⁶⁰ - Ziarul "România de Azi". Fondator: Gh. Negrescu; Director: Ion N. Diaconescu. Anul VII, Seria II, Nr. 7, Duminică, 6 Octombrie 1940.

chezășie tuturor așteptărilor de mai bine.

În hulă sălbatecă de revoltă pentru tot inutilul trăirii noastre de până acum, ne strângem harnici sub privegherea Conducătorului pe care la margine de abis ni-l dăruiește providența, cu gândul să ridicăm din molozul unui trecut de rușine, o Românie nouă și sănătoasă.

Pentru isbânda ei să ne punem zălog toată dragostea, toată priceperea și toată puterea noastră de muncă.

MIHAIL POLIHRONIADE

ȘI

A. CANTACUZINO ³⁶¹

de C. IONESCU

Am scris sub "Asasinii tineretului românesc" despre: N. Iorga, Armand Călinescu, C. Argetoianu, Iamandi, Micescu, etc. Dar, în Țara Românească, nu hălăduesc numai jivine, animale fioroase sau pur și simplu viclene, ci și oameni cu cugetul luminat, de inimă și omenie. Mai presus de toate minți luminate, căci acolo unde este "lumină" este și tragere de inimă și dragoste de bine și spirit de sacrificiu.

Mihail Polihroniade și Alexandru Cantacuzino, despre care scriu acum, au fost două exemple - și dintre cele mai strălucite - de astfel de oameni. Nu i-am cunoscut decât incidental, de departe, cu prilejul unor conferințe. Primul vorbea despre "Japonia", celălalt nu-mi reamintesc subiectul. Dar cum vorbeau! Se plimba - Mihail Polihroniade - ca la el acasă prin "Japonia", subiectul lui, fără o notă, fără o însemnare. O conferință încărcată de date, plină de informații. La fel Cantacuzino, dar mai puțin ponderat, mai agil, mai exuberant.

Au fost și unul și celălalt, oameni de elită ai gândirii (și gândirea îmbrățișează și politicul) românești.

Pe acești doi oameni Armand Călinescu și Victor Iamandi, Moruzov și Niki Ștefănescu, au înțeles că trebuie să-i omoare. Și i-au omorât. Dispăreau ei șefii, prin urmare dispărea și - mișcarea! Bea neică, adică Niki, Victor Iamandi și Călinescu - bea și te îmbată! (Gabriel Marinescu era beat de mai înainte).

Mihail Polihroniade și Alexandru Cantacuzino au dispărut, Mișcarea însă n'a murit.

Cum rămâne cu îngustimea de inimă și de spirit de a nu se recunoaște niciodată - nici astăzi - acestor oameni meritele pe care le-au avut? Mă gândesc la d-ta D-le Eugen Lovinescu, care bagatelizând - ca unul care-i cunoscusei mai de aproape - inteligența sclipitoare a lui Mihail Polihroniade, m'ai pus, un moment la îndoială: oare nu m'am înșelat? Cu atât mai mult, cu cât mă știam om ponderat, care nu se omoară de admirație pentru nimeni.

Îndoiala aceasta a fost risipită de "Buna Vestire" de Duminică 29 Septembrie, - care consacrand lui Mihail Polihroniade întregul număr de 8 pagini, fixează acestuia prin pana lui Mihail Manoilescu, general Petrovicescu, Horia Cosmovici, Alexandru Basarab, Gheorghe Țopa adevărata lui fizionomie: de om excepțional.

Un cuvânt mai mult de recunoaștere pe mormântul lui de erou și martir.

³⁶¹ - Ziarul "România de Azi". Fondator: Gh. Negrescu; Director: Ion N. Diaconescu. Anul VII, Seria II, Nr. 7, Duminică, 6 Octombrie 1940.

ARME VECHI ³⁶²

de Ilie BOCA

Pela instituțiile de Stat: ministere, muzee, centre militare, etc., stau de pază soldați. Soldații sunt toți unu și unu, înalți, voinici, cu chipul ars de soare, cu ochii adânci privind cu seriozitate înainte. Casca de oțel, cu cureaua legată pe sub bărbie le dă o înfățișare și mai marțială. Sunt parcă aceiași legionari care au venit acum 2000 de ani să împlinească un destin înalt mai tare decât voința omenească; sunt legionari de piatră scoboriți de pe columna viteazului și neînduplecatului Împărat. În ochii lor, cine știe să citească, se vede limpede trecutul acestui neam care, orice s'ar spune, prin arme și-a deschis cărările vieții pornind cu pasul sprinten și apăsător către un viitor plin de furtuni și de vânzoliri vrăjmașe. Ori de câte ori i-am văzut pe soldații aceștia, de când am avut norocul să-i văd, inima mi s'a umplut de bucurie și ochii de lacrimi. Clocotește de veacuri în sufletul nostru un dor pe care nimic în lume nu ni l-a putut înăbuși, dorul pe care l-am păstrat neștirbit în tainitele cele mai adânci ale întregii noastre ființe, dorul de a ne ridica prin noi înși-ne până la înălțimea faptelor de arme ale strămoșilor noștri, Daci și Romani. Din această cauză, când vezi soldați înarmați din creștet până 'n tălpi, fie la o defilare de paradă, fie îndeplinind cu entuziasm o misiune militară, fie frânți în două de marșuri nesfârșite și de greutatea tarhatului ostășesc, nu poți trece pe lângă ei cu nepăsare ca pe lângă un obiect străin și fără valoare, ci te oprești cercetându-le cu deamănuntul uniforma, armele, chipul și nu te oprești numai aici, ci mergi mai departe, căutând să le citești în suflet. Și numai de rezultatul examenului acestuia va depinde liniștea sau îngrijorarea ta și a Nației.

Într'adevăr se obișnuiește în toate statele ca pentru servicide auxiliare să se dea arme vechi, reformate. La noi însă n'am vrea să se întâmple astfel, căci aceste arme vechi răscolesc în sufletele noastre amintiri dureroase pe, care mai bine dacă le-am uita. Și tocmai aceste ruginituri să străjuiască instituțiunile noastre și chiar mormântul soldatului care a luptat pentru desrobirea pământului, să străjuiască tot ce avem noi mai scump și mai cu seamă astăzi când sufletul ne sângerează din nou de alte ticăloșii săvârșite de ei.

Suntem absolut încredințați că Guvernul Național Legionar va proceda în timpul cel mai scurt la înlăturarea și a acestei stări care stăruie de atâta vreme pe fruntea țării condusă de criminali și trădători și va lua de pe umerii soldatului și al aceluia de pază acest fier vechiu, dându-i destinația pe care o merită, iar în locul lui va pune armă națională făurită de noi în șantierele noastre și aceasta pentru mândria și încrederea în noi înși-ne.

ÎN ȚARA DREPTĂȚII ³⁶³

de Emanuel COPACIANU

Revoluția albă din 6 Septembrie 1940 - care printr'un fericit joc al destinului coincide cu "Minunea Sf. Arhanghel Mihail", patronul spiritual al Gărzii de Fier, nu a însemnat numai sfărâmarea unor concepții cu pretenții de "regim politic" sau înmormântarea unei degradante și nefaste mentalități ci și ziua istorică a uneia dintre cele mai mari revoluții a acestui popor blând și iertător, și se constituie prima

³⁶² - Ziarul "**România de Azi**". Fondator: Gh. Negrescu; Director: Ion N. Diaconescu. Anul VII, Seria II, Nr. 7, Duminică, 6 Octombrie 1940.

³⁶³ - Ziarul "**România de Azi**". Fondator: Gh. Negrescu; Director: Ion N. Diaconescu. Anul VII, Seria II, Nr. 7, Duminică, 6 Octombrie 1940.

filă din marea carte a României Noul Legionare. Umilințele și batjocura, crimele și prigoana, amenințările și ura, destinul tragic al unei generații care disprețuia moartea cu neîntâlnită bărbăție și virtute și jocurile sângeroase ale zodiilor capricioase ticluite în umbra unor formule - erez al nemerniciilor trecute, s'au îngropat cu ură și dispreț, dar fără nici o vărsare de sânge.

Așa a înțeles biruința legionară să celebreze jertfele sale: prin uitare și iertare, comandamente isvorâte dintr'o inimă ce-și găsește resorturile sufletești dincolo de banalitatea humii umane.

"Regim nou de viață curată - zice generalul Antonescu - regim de viață armonioasă și frățească între conducător și conduși, regim de viață plină de ideal, de cuget curat și de forță creatoare", regim de însănătoșire morală și de reînviere a nației, este regimul cămășilor verzi venite să păstreze ceea ce se mai poate păstra dintr'o Românie mare și bogată, pe care doriau s'o vadă "frumoasă și sfântă ca Soarele de pe cer".

Ridicarea morală a acestui neam prin muncă, cinste și dreptate, nu sunt cuvinte protocolare și searbăde la început de țară nouă, ci îndemnul noii orientări de disciplină pentru biruința de mâine a tineretului și a neamului.

Țara aceasta care a cunoscut din plin ca nici o alta, jaful banului public și corupția, crima și răsbunarea, minciuna și putregaiul unei morale destrămate în însăși conducători supremi, le-a îndurat cu răbdare în tăcere și suferință, știind că totul are o margine și că odată va sosi vremea judecății și ceasul speranțelor sale va vesti glas de biruință.

Și mișcarea legionară care a fost alături de această talpă a țării, care a suferit cu ea, știe că biruința e a ei și că dreptatea, sfânta dreptate, pe care au cerut-o imperios totdeauna, dar care nu li s'a dat niciodată, să li se dea.

Deacum, țara noastră nu va mai fi nici anexa comodă a Ligii Națiunilor, nici colonia politică a Angliei sau marioneta Franței, nici jocul Micei Antante sau Înțelegerii Balcanice.

Țara, în noul ritm al mișcării legionare cu perspective milenare în istoria de mâine a acestui neam, ne chiamă cu disciplină și dragoste la munca de întărire și reînviere a adevărului palmuit și dreptății răstignite de neomenia celor de ieri.

Deacum pășim în lumea și în țara dreptății.

Să fim demni spre a fi la înălțimea valorilor etice și metafizice pe care mișcarea legionară ni le-a dat prin jertfe simple și dureroase sacrificii ani de-a rândul, căci revoluția nu e numai triumful biruinței gardiste, ci însăși reînvierea neamului românesc.

REÎNVIERE ³⁶⁴

de A. NECHIFOR

Realitățile isvorâte din faptele mari sunt totdeauna scânteia ce sare în ochi și celui mai pătimăș cititor.

A vedea și pipăi ca dintr'o stâncă picura apă, e un adevăr pe care nu-l poți nega decât pervertindu-ți încăpățânat sufletul prin închiderea ochilor și întoarcerea

³⁶⁴ - Ziarul "România de Azi". Fondator: Gh. Negrescu; Director: Ion N. Diaconescu. Anul VII, Seria II, Nr. 7, Duminică, 6 Octombrie 1940

spatelui. Că sunt indivizi și dintre aceștia, nu încapă îndoială, ba sunt destui, dar faptele revelatoare, sfinte își urmează cursul cu atâta voiciume, încât orice zid potrivit cade sub picioare, căci orice zid sub orice aspect nu are temelie solidă.

Scoala discursurilor cu lansarea de talente inspirate de mirosul arginților ca și comoditatea unei situații dobândite imoral prin sau a lanțului de interese, încep să treacă în domeniul istoriei, a acelei perioade de istorie pe care vor numi-o "neagră", și cu bună dreptate, urmașii noștri.

Da, faptele arată că ne-am îndreptat spre drumul moralei, drum ascuns fariseriei, singurul drum în slujba conștiinței creatoare de virtuți, de dreptate, de eroism, de nemurire.

Se vor întreba, ștergându-se la ochi, mâine, poimâine, unii întârziați în putregaiul indolenței calde: "noi am fost, noi suntem aceia" și în cursul viforos al făuririi destinului curat și drept, vor rămâne cu mâna lipita de frunte ca niște căiți în urma sentinței, ca pietrele ce se retrag spre mal în fuga apei. Apa își urmează cursul ei care este cursul dumnezeescului din om și această spuză de divinitate (dureros că cei de ieri n'au auzit de ea) a fost înăbușită de multe ori și în multe locuri de la începutul lumii, dar nici odată n'a fost stinsă, ba mai tare a fost ațâțată, căci rațiunea ei capitală de a fi este tocmai mistuirea antipodului spuzei, a diavolescului din om.

Un examen dur, prea dur pentru marea masă nevinovată în frunte cu stâlpii ei, prea ușor pentru scuturarea aripelor rămase, ca ușurate să-și ia sborul pe undele dreptății. Și l-au luat. Va fi scâncet, scrâșnire de dinți, nu-i nimic; acestea sunt mărturia apariției dreptății, iar coordonarea brațelor albe în zidirea vieții noi sunt corolarul disprețului față de ei.

Dar multe jertfe a costat această reînviere; mult sânge curat a curs pentru înlăturarea celui infecțios. N'au știut pionii infernului, că botezul sângelui, botezul morții, cu fruntea senină și ochii în sus, sunt veriga care leagă bunul etern din creatură de creator. E prea ușor zis, "n'au știut"; mai precis n'au vrut, să înțeleagă, căci marele adevăr le suna în urechi, îi pișca de ochi la fiecare pas. Ei, înrăiți până la unghii, nu s'au mulțumit să-i dea cu piciorul, au căutat să-l îngroape ca și cum pământul ar putea să ascundă din ordinul lor un firicel din ființa lui Dumnezeu, căci ale Lui sunt adevărul și dreptatea.

Ce mici suntem! Și cu micimea noastră încercăm să sdrobim ceiace abia ne învrednicim să pronunțăm și să aplicăm. Par'că drumul neamului se poate întoarce și mlădia după inspirația nefastă a unui grup. Par'că o nație ar fi o creație a întâmplării, sortită să vieze sau să moară, după buna dispoziție a unora.

Dreptatea a biruit; și nu se putea altfel.

Reînvierea s'a produs spre bucuria neamului și înspăimântarea lor.

Luăm parte la începuturile ei și rugăm cerul să-i aducă desăvârșirea.

Sfarmă Piatră

PERSPECTIVA ANULUI POLITIC ³⁶⁵

de Nichifor CRAINIC

În acest prag al anului 1938, România trăiește o nouă stare de psihoză politică, adâncă și puternică. E a treia dela războiu încoace. Averscanismul a fost cea dintâiu: psihoza tranșeelor. Țărănismul a fost a doua: psihoza unei "clase". Legionarismul e a treia: psihoza tineretului neîncadrat.

Se înșeală total cine crede că poate lupta împotriva unor astfel de inundații stihiale ale sufletului colectiv. Ele trec, printr'un proces interior de diminuare și de dispariție, - cum au trecut primele două; sau evoluează printr'un proces de transformare și de clarificare, cum nădăjduim că se va întâmpla cu legionarismul. Nimeni n'a putut lupta împotriva averescanismului; el s'a distrus însă singur, verificându-se crunt la întâia guvernare. Nimeni n'a putut lupta împotriva țărănismului ajuns la paroxism pela 1928; el s'a prăbușit singur în proba de foc a guvernării.

Acum începe momentul legionar. Superb moment, - și foarte greu.

Superb, fiindcă angajează în dinamismul lui întregul suflet tânăr al țării. Foarte greu, fiindcă se apropie cu repeziciune de verificare.

Între aceste trei faze ale psihologiei politice românești trebuie să recunoaștem că sânt asemănări, dar și deosebiri adânci. Asemănări, fiindcă toate sânt erupțiuni elementare ale aceleiași speranțe de țară nouă și de ordine nouă. Deosebiri, fiindcă, pe când averescanismul reprezenta o turbulență haotică, fără obiect precis, a sufletului războinic, iar țărănismul dinainte de corcirea iudaică reprezenta numai o anumită categorie de oameni, legionarismul e o mișcare a tineretului de toate categoriile sociale dela prinț până la golan. El se poate numi într'adevăr și integral "România tânără". Atât de tânără încât fiecare copil din țara asta se visează legionar, ca un ideal căutat cu cea mai înfrigurată ardoare. Dacă e ceva realmente "ilegal" în această mișcare, nu sânt în niciun caz cine știe ce idei subversive cum mint pe socoteala ei de ani de zile bătrânii, ipocriții și pișicherii politicieni; ideile politice ale legionarismului sânt încă foarte vagi și nelămurite; dreptate, paine, pace, cum au fost concretizate aceste idei în ultima deviză electorală, poți să le interpretezi cum vrei, fiindcă sunt locuri comune în limbajul oricărei formațiuni politice. Și totuși mișcarea are ceva cu totul "ilegal" și anume: imensul minorat angajat în ardoarea ei. Legile țării recunosc drepturi politice numai majorilor; și toate partidele din Romania nici nu s'au gândit, dar nici n'au izbutit atunci când, târziu, s'au gândit să-și coboare aderențele dincolo de limita majoratului, în profunzimile iraționale ale adolescenței și ale copilăriei. Singur legionarismul s'a coborât în aceste regiuni subpolitice pentru a-și pregăti victoria.

Aceasta e "ilegalitatea" mișcării, care enervează și indignează pe politicienii partidelor, când se văd concurați și amenințați de "copii". Teama și enervarea, în fața acestei apariții cu totul neobișnuite în politica României, au mers până acolo încât

³⁶⁵ - Revista "Sfarmă Piatră", București. Director: Alexandru Gregorian. Anul IV, Nr. 108, Sâmbătă, 3 Ianuarie 1938.

bătrânii politicieni au făurit legi noi, cum e cea universitară, care interzic studenților majori exercitarea drepturilor cetățenești și-i împing astfel cu forța în imensul minorat legionar. Desigur, nimeni n'a bănuțit că asemenea măsuri, ca să nu mai vorbim de prigoanele fără pereche, vor duce la solidaritatea unanimă a mișcării de azi, care amenință să ajungă dezastrul tuturor politicianismelor.

Considerat comparativ, legionarismul are, prin urmare, o fisionomie cu totul aparte în configurația partidelor politice prin faptul înrădăcinării lui excepțional de adânci în straturile subpolitice ale noilor generații. Orice alte încercări de a-l imita și de a-l submina pe această cale, întreprinse de vechile partide, sânt izbite de nulitate atâta vreme cât există această psihoză a elanului irațional, cu atât mai invincibilă cu cât e în mai largă măsură expresia minoratului.

Partidele vechi sânt îndreptățite să fie îngrijorate nu pentru soarta țării, ci pentru propriul lor egoism, dar n'au niciun drept să-i pună stavilă fiindcă ele sânt responsabile de nașterea ei. Ar fi fost oare posibilă această mișcare dacă ar fi existat o ordine morală în politica României și dacă poziția românismului în noul stat ar fi fost păstrată cu gelozie pe linia dominației firești și a demnității de popor stăpân pe pământul și pe destinele lui? Evident că nu. Într'o țară guvernată cum trebuie de părinți, copiii rămân la jucăriile lor. Dar ce dezastru trebuie să sufere această țară pentru ca pruncii să se ridice împotriva părinților nevolnici! Aspectul cu totul ciudat al vietii noastre publice îl dă această luptă a copiilor împotriva părinților și a părinților împotriva copiilor sau a unui minorat cuprins de febra precocității politice împotriva unui majorat pe care îl declară nevrednic să conducă țara.

E aceasta o primejdie reală? Nu! Bine înțeles, cu condiția ca din noua psihoză să se lămurească o altă ordine morală și românească în viața de stat. Sântem îndreptățiți s'o presupunem fiindcă lumea adolescenței și a tinereții, ce se ridică în marș covârșitor, e de o mie de ori mai curată și mai gata de jertfă decât lumea maturizată în egoism sălbatic. Personal, îmi e cu totul indiferent că această lume nouă se numește legionară ori s'ar putea numi altfel. Faptul principal este că ea există azi ca o realitate pe care se pot sprijini speranțele de îndreptare. Această realitate corespunde convingerii mele de totdeauna că țara noastră nu se poate reînnoi decât prin tineretul educat altfel decât părinții lui. Din nenorocire, în România noastră regula educației politice, cea mai potrivită, trebuie să fie aceasta: "Să creștem pe copii după norme cu totul contrare celor practicate de părinți!"

Axa scrisului meu politic este această idee, începând cu acei "Copii ai nimănu" din timpul războiului, continuând cu "Moștenitorii victoriei" deia 1921, și apoi cu tot ce am scris în ziarele anterioare "Calendarului". Doi ani, 1932 și 1933, acest ziar a fost cel dintâiu în România dedicat în întregime reînnoirii țării prin tineret. Aruncat în închisoare pentru această îndrăzneală, unică la vremea ei, cea mai gravă acuzație ce mi s'a adus a fost aceea ca aș fi "conrupătorul tineretului". Cașicum a-i deschide ochii asupra unei realități insuportabile și asupra unor zări de slavă, spre care merge azi triumfal, ar fi însemnat a-l conrupe!

Era în fond chinul unui om care, obligat să ia contact ca ziarist cu dezastrul politic fără leac, pricinuit de partide, arăta cu desnădejde unde trebuie pregătită mântuirea. Sânt singurul om care n'am căutat profituri personale dintr'o asemenea luptă. Am dat tot ce am putut fără să cer nimănu nimic. Dacă aș fi făcut altfel, m'aș fi desonorat în proprii mei ochi la ideia că-mi precupețesc convingerile, rămase sfinte pentru mine.

Acest dezinteres personal, greu de înțeles pentru tinerii de azi, pe care l-aș fi vrut exemplul celor cari, ca niște otrepe morale, s'agață și ei de aripile vulturilor, îmi dă

dreptul și să laud și să critic. Eu nu cunosc "șefi" fiindcă șefii de azi au fost îndrumați de mine. Eu cunosc un singur interes, care nu e al meu, ci al tuturor celor cari constituie țara și e mai presus de fiecare dintre noi. În lumina lui văd ce e bine și detest ce e abateră în mișcarea naționalistă. Știu limpede că această mișcare, în fața de psihoză actuală nu suferă nici un fel de contradicție sau de observație. Dar mai știu că singur Dumnezeu e fără greșală, iar arhanghelii, unii dintre ei cel puțin, au căzut până în fundul iadului, fiindcă și ei sânt simple creaturi insuficiente. Când psihoza mișcării se va rectifica prin experiența oamenilor și a problemelor, se va vedea clar că pe cine l-am arătat ca oportunist, oportunist se va dovedi, pe cine l-am arătat ca escroc, escroc se va menține.

Legionarismul are, din păcate, și specimene de acestea și încă cu mare trecere. Sânt fermenții dezagregării morale pe care, de va ști să-i înlătore, imensa curățenie a tineretii va fi salvată, și, odată cu aceasta se va evita dezastrul suferit anterior de averescanism și de țărănism.

Momentul unei asemenea purificări e impus de marea biruință electorală a legionarismului. Un singur partid a biruit în aceste alegeri: Totul pentru țară. Liberalii au fost înfrânți. Valahiștii s'au demascat că sunt ce-i arătăm noi de doi ani încoace. Tărăniștii au bătut pe loc cu toate sfortările de ultimă oră ale d-lui Iuliu Maniu. Național-creștinii au rămas la numărul de voturi de acum patru ani ale cuziștilor și gogiștilor. Lucrul iese și malt mult în evidență când Totul pentru țară, candidând întâia oară, obține cu 200.000 de voturi mai mult decât național-creștinii. Faimoasa unire a tuturor naționaliștilor într'un singur organism, pe care o încercasem eu și pe care o preconiza pe urmă d. Ilie Rădulescu, se va rezolva de acum încolo, în scurt timp, prin absorbirea tuturor în legionarism. E un fenomen pe care nimic nu-l mai poate opri. Cuzismul a mai rezistat încă în Moldova veche și în Basarabia unde e un fel de superstiție populară, cum l-am numit noi.

Afară de aceasta, toate celelalte partide nu au decât suma de voturi recoltate în alegeri. Singur Totul pentru țară reprezintă un număr de aderențe incomparabil mai mare decât jumătatea de milion recoltată azi, fiindcă dincolo de linia majoratului are întreaga țară de minori. În fiecare an contingentele devotați se vor spori mecanic. Iar această zestre care vine e un privilegiu unit.

Alegerile acestea au valorificat politicește mișcarea, crezută până ieri o simplă febră infantilă. De acum încolo, ea reprezintă o forță de contaminare irezistibilă și pentru oamenii maturi. Dacă politicienii n'au putut atrage pe copii, copiii vor atrage și pe politicieni, cari sânt destul de abili pentru a simula convertiri legionare cu gândul la bugetul de mâine al statului. Procesul acesta de invazie a corbilor, început mai de mult, se va intensifica în mod neobișnuit. Românul e foarte cameleon în politică și trece ca săgeata dela o extremă la alta. Cu aceasta, coeziunea se va slăbi și intrigile inevitabile vor submina disciplina, iar vechile mentalități intruse vor diformă spiritul. Eu n'aș dori legionarilor o trezire prea târzie din vis. Și cu, mine judecă la fel orice român liber, care vede pe tâlharul de ieri exponent al tineretului azi, iar mâine ministru în numele României noi.

Noua situație, creată prin rezultatul alegerilor, e confuză pentru clipa de față dar foarte limpede în perspectiva viitorului. Se vorbește de o eventuală dictatură a paraponosiților electorali. Ar fi cea mai nenorocită greșală. Dictaturile se mențin prin aderența tineretului. Niciuna însă nu poate rezista împotriva lui.

Pentru oricine judecă obiectiv, anul 1938 se deschide sub zodia naționalismului de stil nou.

Fie într'un ceas bun!

Timpul Eminescian

CRUCILE MARTIRILOR LEGIONARI 366

de Const. CEHAN-RACOVITĂ

EDITORIAL

Gândirea nu poate tălmăci îndeajuns suferința Răstignirii. E sacrificiul cel mai desăvârșit al vieții. Iisus e chintesența pătimirii. E purificarea omenirii pentru apropierea de Dumnezeu.

Țara Românească era plină de farisei și de păcate. Un drum de spini. Ce avea mai bun generația tânără trebuia să ducă Crucea Calvarului. Și această tinerime a fost acea Legionară. Omul nou al României creat din sufletul, din simțirea și din dragostea de țară a lui Corneliu Codreanu.

El însuși a fost un om providențial. Învățătura-i întocmai ca fapta. Predica-i sfârșită prin sângele lui nevinovat. Ucis pentru credința lui. De aceia învățăceii sunt martiri naționali.

Nici unul nu s'a ferit de moartea eroică. Prin răstignirea lor am intrat în viața neamului românesc. E pagina plină cu soare a Istoriei noastre. E o evanghelie ce va mișca întotdeauna inimile românești, cucernice, închinându-se.

Naționalism pecetluit prin sânge și prigoană. Temnițe și suflete supuse la cazne cum numai apostolii creștinismului au avut-o.

Pe acești Sfinți Legionari nimic nu i-a înspăimântat. Au închis pleoapele pentru totdeauna, au sărutat pământul strămoșesc și au plecat senini în Nirvana.

Lăsau în urmă un Crez al Învierii Neamului - și Învierea venit.

Ziua de 6 Septembrie 1940.

A trebuit un țințirim de Cruci Legionare ca să se înfăptuiască Minunea.

S'a sfârâmat catapeteazma înstrăinării și a răului. Au biruit însușirile mari ale Neamului. E sfânta împărtășanie a inimii fiecărui Român. O lumină naționalistă în conștiința baștinașului, o lumină din ce în ce mai puternică. Se aduce smirnă la Crucile Legionare. În fiecare mormânt - cine știe pe unde presurat - e taina neamului. Taina înviată prin moartea Legionarului sfințită prin martiraj.

Taina care a devenit încredere și luptă în tot Românuul. Taina care a creat România Legionară.

Vor trece vremurile și Crucile Legionare vor deveni simboluri tot mai puternice. Altare vii. Simțirea neamului românesc în ele. Trecutul de mărire în flacăra viitorului. Împletirea jertfelor milenare pentru această scumpă țară. Veacuri de sânge și bejenie, dar niciodată de înfrângere. Cumpene înspăimântătoare. Și au trecut.

România a sfârșit cu veleatul cel rău. Legionarii cei răstigniți au înviat. Și alături cu ei toți martirii pristăviți dealungul vremii întru Crezul Național.

S'a deschis Cerul României. Să ne închinăm. Să muncim. Să sărutăm icoanele trecutului glorios. S'a întunecat iar portretul lui Ștefan cel Mare de la Putna și clopotul Buga a început să sune în miez de noapte. Lăpușnenii și Orhienii și Codrenii, așteaptă sânetele. Și gorunul de la Țebea se frânge.

Crucile martirilor legionari se clatină. Așteaptă Învierea cea Mare.
Să nu avem hodină, să nu ne primească pământul strămoșesc, până ce Hronica nu va înscrie pe vecie: România în toate drepturile ei așa cum le-a lasat Dumnezeu!

6 SEPTEMBRIE 1940 ³⁶⁷

Se împlinește astăzi o lună de când, în iureșul tinereții nestăvilite, - mișcarea legionară a biruit.

Ziua de 6 Septembrie 1940 este ziua biruinții definitive a românismului integral, ziua în care tineretul a fost promovată, printr'o înțeleaptă Judecată a unui providențial om - d. general Ion Antonescu - la postul de conducere.

Privim în trecut și ochii noștri rămân buimăciți.

Examinăm activitatea unor oameni și nu ne vine să credem că au fost capabili de atâta lipsa de înțelegere a marelui dramă a românismului: nu ne vine să credem că îi schimbaseră de atâta acapararea situațiilor politice gras platite, încât nu mai erau români.

Și totuși așa s'a întâmplat.

Noi tineretul care acum începem lupta pentru viață, am trăit cea mai neagră pagină a istoriei românești, dar și pe cea mai luminoasă.

În zilele tinereții noastre s'au răpit dela trupul sfânt al Patriei teritorii dintre cele mai scumpe, dar tot în zilele tinereții noastre biruința legionară s'a înfăptuit.

6 Septembrie!

Dalta meșterului va trebui bine ascuțită ca să sape în aurul masiv al cărții de aur a neamului ce se va scrie de acum încolo, această dată.

Neamul a fost reîntronat în drepturile lui. Românul e român la el acasă. Vatra, sapa, icoana de sub fereastră e a lui. Așa cum le-a moștenit, va trebui să le lase celor ce vor urma. Cu nestrămutată credință ca o forță superioară conduce destinele acestui neam.

Am biruit. Biruința pe care o trăim cere însă încă multe jertfe. Munca noastră va trebui pusă în serviciul Patriei cu cea mai tinerească neprecupețire. În slăvirea îngerilor, în vâltoarea de lumini cari ne înconjoară activitatea, să înălțăm imnul nostru de descătușare celor cari au biruit și să ne închinăm cu pioșenie celor ce dorm, pentru biruință, în pământul umed.

Deapururi slăvită fii zi de 6 Septembrie, iar nouă mereu prisos de încurajare și luptă.

Așa să ne ajute Dumnezeu!

“Timpul Eminescian”

BINE-AȚI VENIT LEGIONARI! ³⁶⁸

BINE-AȚI VENIT LEGIONARI!

SE CUTREMURĂ VĂZDUHUL, VIBREAZĂ SUFLETUL ROMÂNESC CA ÎN RARELE OCAZIUNI ALE ÎMPĂRĂTEȘTELOR PAȘNICE. COBOARĂ DIN MUNȚI, DEPE DEALURI, SE ADUNĂ DIN VĂI, FLOAREA TINEREȚII LEGIONARE, PORNIND NĂVALNICĂ - TORENT DE PRIMĂVARĂ, - SĂ SE ÎMPĂRȚĂȘEASCĂ DIN TĂRIA CREDINȚEI ÎN CĂPITAN ȘI

³⁶⁷ - Ziarul "TIMPUL EMINESCIAN". Director: Const. Cehan-Racoviță. Anul X, Nr. 219, Marți 8 Octombrie 1940.

³⁶⁸ - Ibidem -

LEGIUNE.

PRVEȘTE-I !

OCHII LE SCÂNTEIAZĂ DE O DUMNEZELASCĂ LUMINĂ; FEȚELE BRONZATE RISIPESC NUMAI TINEREȚE, CÂNTECUL LOR SE RIDICĂ PÂNĂ LA TOARTA CERULUI, CĂTRE LĂCAȘUL NOII ROMÂNII.

CĂȚI NU SE ÎNCOLONEAZĂ LOR! TOȚI! ASTĂZI A ÎNCEPUT BĂTĂLIA RECONSTRUCȚIEI ȚĂRII. BRAȚELE LEGIONARE, ÎN EFORTUL LOR MASIV, ÎNCINSE DE CĂLDURA SUFLETULUI ÎNFLORIT, VOR SUI ÎN SOARE CATAPETESME PENTRU VEAC.

ȚARA VA FI MĂINE UN ȘANTIER, PRETUTINDENI LA IAȘI, LA CARANSEBEȘ, LA ȚEBEA ÎN MUNTII APUSENI, ÎN DOBROGEA SAU LA SUCEAVA, TINEREȚEA LEGIONARĂ VA FACE DIN TÂRNACOP O SABIE, DIN LOPATĂ O ICOANĂ, DIN CĂRĂMIDA FRĂMÂNTATĂ CU MĂINILE, PLĂCI DE AUR CARI VOR FI AȘEZATE LA FUNDAMENTUL NOUEI CONSTRUCȚII. ȘANTIERUL ACESTA NU VA FI CA TOATE CELE DE PÂNĂ ACUM. DEOSEBIREA CEA MARE VA CONSTA ÎN FAPTUL CĂ ACI SE VOR ÎNTĂLNI CEI MAI DE FRUNTE CU CEI MAI DE JOS. COMANDANTUL SUPREM AL MIȘCĂRII LEGIONARE CU CEL DIN URMA PĂRTAȘ AL "FRĂȚILOR DE CRUCE".

TOȚI ÎNTR'O ARMONIE DESĂVĂRȘITĂ, CU FIGURA CĂPITANULUI, MEREU PREZENTĂ ÎN FAȚA OCHILOR, CU GÂNDUL LA MOȚA ȘI MARIN, LA STERIE CIUMETTI, LA TOȚI CEI CE AU SACRIFICAT TRUPUL LOR PENTRU VICTORIA LEGIONARĂ. AȘA SE VA ÎNCEPE POSTAMENTUL PE CARE SE VOR CLĂDI COLOANELE ROMÂNIEI NOUI.

ACOLO, ÎN SATELE ÎN CARE VĂ VEȚI DUCE SĂ DAȚI DIN PRISOSUL VIEȚII VOASTRE, DIN SÂNGELE VOSTRU.

VĂ VOR ÎNCONJURA CU CEA MAI ROMÂNEASCĂ DRAGOSTE FRĂȚII NOȘTRI.

ÎNAINTE LEGIONARI !

ÎNAINTE, TOT ÎNAINTE !

Tara Bârsei

Ionel Moța și Vasile Marin ³⁶⁹

Creștini, plecăm adânc capul, mișcați până la lacrimi, în fața sfâșietoarei dureri a celor cărora le purtau și a celor care le poartă numele. Ca Români, îl înălțăm însă mai sus ca altă dată, cu nestăvilă mândrie de neam, în fața sublimului ce se desprinde din fapta lui

Sacrificiul lor voluntar, pe pământ străin, pentru izbânda unui crez care le constituia întregul rost al vieții, covârșește orice superlativ al admirației și preamăririi, pipernicind toate osanalele brodate pe marginea gestului lor eroic, umilind toată oratoria patriotică, de ocazie, din dosul îndepărtatului front al Morții.

Adevărul care stă la baza zidirii Mănăstirii Argeșului își afirmă valabilitatea, peste veacuri, în etern: Ideile mari nu se pot traduce în faptă decât prin jertfe mari.

Voluntarii români din tranșeele latinătății iberice, prin suprema lor jertfă, au făcut mai mult pentru cunoașterea și prețuirea, peste hotarele Țării, a sufletului genuin românesc, decât toate abilitățile diplomatice și oratorice ale reprezentanților „autorizați” ai Statului în străinătate.

Eroilor, care prin fapta lor au înscris și immortalizat în Cartea Neamului pilda: cum trebuie înțeleasă viața și porunca vremurilor prin care trecem — **închinare**; părinților, care ni i-au dat, — **slavă și recunoștință!**

“Tara Bârsei”

AJUTORUL LEGIONAR

“AJUTORUL LEGIONAR”

de Horia SIMA

...Circulara mea cu înființarea „**Ajutorului Legionar**” a apărut în 26 Septembrie 1940. După ce explicam rostul acestei organizații, în tragicele împrejurări pe care le trăiește țara, încheiam circulara cu următorul apel: *„Legionari, cuvântul de ordine s'a dat. La prima bătălie după prigoană, ochii întregii țări vă privesc cu dragoste și încredere deplină. Biruința, ca întotdeauna, stă numai în hotărîrea voastră. Ridicați „**Ajutorul Legionar**” la înălțimea marilor bătălii din trecut și veți fi vrednici de recunoștința întregului popor”*. În aceeași circulară l-am numit pe Ilie Gârneață, Comandant al Bunei Vestiri, conducător al noii organizații. În modul acesta, în afară de rostul primordial al noii instituții, crearea „**Ajutorului Legionar**” mai avea avantajul că îi oferea o compensație lui Ilie Gârneață, mâhnit pentru absența lui din guvern. „**Ajutorul Legionar**” a luat în cursul guvernării noastre o dezvoltare așa de mare încât putea fi echivalat unui minister.

În 30 Septembrie, Ilie Gârneață, referindu-se la circulara mea, a adresat un apel către populație, cerându-i să participe cu toată generozitatea la această bătălie, menită să aline suferințele a sute de mii de dezrădăcinați și de oameni care nu dispun de nici un minimum de existență. Noua organizație s'a întemeiat punând în aplicare una din legile fundamentale ale cuibului. *„Ajută-ți fratele căzut în nenorocire. Nu-l lăsa!”*.

„**Ajutorul Legionar**” și-a fixat sediul în fosta clădire „Straja Țării” din Strada Romei și și-a început activitatea cu multă însuflețire și dinamism. Ca secretar general l-am numit pe Virgil Mihăilescu, venit cu grupul din Germania, care s'a distins prin competență și eficacitate, fiind un talent în domeniul organizării.

Chiar din primele zile de activitate, „**Ajutorul Legionar**” s'a bucurat de cea mai buna primire în popor. Contribuțiile veneau năvalnic din toate părțile, de la cetățenii umili până la cei mai înstăriți, ajungând în scurtă vreme la milioane de lei. O

„Ajutorul Legionar” a fost una din cele mai însemnate realizări ale Statului Național-Legionar, un focar de caritate creștină și cea mai mare operă socială ce-a cunoscut-o vreodată România de la începuturile istoriei ei moderne.
Horia Sima

mulțime de legionari din toate colțurile țării și mai ales doamne din organizația feminină a Legiunii s'au pus la dispoziția „**Ajutorului**”, pentru a lucra voluntar în cadrele lui. Nici nu trecuse o lună de la înființare și, sub auspiciile „**Ajutorului Legionar**”, s'au deschis atât în Capitală cât și în multe orașe din provincie restaurante populare, care au fost o adevărată binecuvântare pentru pătura socială cu venituri modeste. Pentru un preț mic, funcționarii începători, vânzătorii din prăvălii și muncitorii primeau o hrană substanțială și de bună calitate, fiind tratați cu omenie și dragoste. Rețeaua de cantine și restaurante populare, create de „**Ajutorul Legionar**”, continuau într'o altă perspectivă vechea realizare a Căpitanului, a comerțului legionar, din anii 1935-1937. „**Ajutorul Legionar**” a fost de mare folos și în alte chipuri populației sărace. Nu a fost familie necăjită sau tineri fără slujbă care, bătând la poarta Legiunii, să nu primească o mână de ajutor. Mai mult decât atât. Legionarii din acest grup, sub conducerea lui Ilie Gârneață, nu așteptau ca lumea săracă să se anunțe la sediul din Strada Romei, ci, constituiți în echipe, cutreierau ei înșiși casă de casă cartierele mărginașe ale Capitalei, pentru a descoperi nevoile fiecărei familii. La Centru s'a întocmit un fișier cu familiile aflate în suferință și remediile ce trebuiau aplicate pentru a le salva din mizerie. Unii erau bolnavi; alții aveau nevoie de îmbrăcăminte, iar alții pur și simplu traiau din mila cerului, neavând nici strictul necesar pentru ziua de mâine.

„**Ajutorul Legionar**” luase legătura cu spitalele din Capitală și intervenea pentru internarea bolnavilor și a copiilor ofiliți, care se prăpădeau cu zile din lipsa unei îngrijiri elementare. Pe tinerii fără lucru îi plasa la diverse întreprinderi, făcând apel la Ministerul Muncii.

Masele populare au simțit că un alt suflu bate în țară, că indiferența pentru soarta celor săraci dispăruse prin venirea legionarilor la putere, fiind înlocuită cu solidaritatea națională în fața suferințelor fiecarui individ. Cântecul legionar „*Pentru acel, acel flământ ce plânge, ne jertfim în orice clipă*” devenise o realitate. Înainte, numai câțiva indivizi se bucurau ocazional de asistența unor anemice societăți de binefacere; acum se crease o întreprindere uriașă, la scară națională, care veghea ca să nu mai existe oameni în România care să moară de foame. Și tot acest ajutor nu se dădea cu disprețul de odinioară al claselor posesoare, ci dintr'un imbold curat, al dragostei de oameni ajutați să se desprindă din complexul neputinței și să meargă pe picioarele lor proprii.

„**Ajutorul Legionar**” a fost una din cele mai însemnate realizări ale Statului Național-Legionar, un focar de caritate creștină și cea mai mare operă socială ce-a cunoscut-o vreodată România de la începuturile istoriei ei moderne. Meritul acestei instituții este cu atât mai mare cu cât a funcționat în afară de cadrul oficial al Statului și fără să coste nici o centimă din bugetul țării. Toate ajutoarele veneau de la popor și se revărsau, fără intermediari frauduloși, tot în popor. Pe lângă afluența de bani, la sediile „**Ajutorului Legionar**” soseau alimente și băuturi pentru cantine, puse gratuit sau cumpărate cu prețuri mult mai mici decât pe piață, apoi haine pentru a fi date la cei dezbrăcați, pături și chiar mobile de tot felul.

Iată ce putea face entuziasmul legionar, când era liber să se manifeste. Sute de mii de români s'au bucurat de binefacerile „**Ajutorului Legionar**”, binecuvântând memoria **Căpitanului**.

La cantinele din Capitală s'au dat eri 3071 mese ³⁷⁰

Eri, la cele 11 cantine școlare din cuprinsul municipiului, a fost servit acelaș număr de mese ca și în ziua de 21 Oct., crt, adica 1525. Mesele au fost deasemeni împărțite copiilor sărmani, cari fie că situația pauperă a părinților nu le permit o masă omenească, fie că părinții lor se află concentrați, sau nu au de lucru. La aceste cantine li se servește o masă consistentă, compusă dintr'o supă și o mâncare.

La cantina "Voevodul Mihai" au fost servite pe ziua de 21 Oct., 647 de mese refugiaților, 245 intelectualilor și 503 mese la muncitori, în total 1396 de mese.

La cantina "Abator" s'au servit dimineața 67 ceaiuri, iar la prânz 150 de mese.

Ajutorarea sinistraților de către organizația "Munca Legionară" ³⁷¹ Realizările și programul de viitor

Organizația "Munca Legionară" începând realizarea programului său a înființat și organizat, în prima etapă, Centrul și Ajutorul Sinistraților spre a face urgent față necesităților ivite în urma cutremurului.

În cadrul ajutorării sinistraților, organizația "Munca Legionară" lucrează în strânsă legătură cu ajutorul sanitar al Crucii Roșii Germane, precum și cu organizația "Ajutorul Legionar".

I. Din programul de ajutorare a sinistraților pe care și l-a făcut, organizația "Munca Legionară" a realizat până în prezent prima parte, adică:

1. Alimentarea localităților sinistrate cu:

- a) materiale de construcții,
- b) meseriași și muncitori.

2. A înlesnit efectuarea transporturilor de tot felul pe care organizațiile locale le-au cerut.

3. A înființat organizațiile locale care au făcut controlul tehnic al clădirilor deteriorate în următorul fel:

- a) facerea expertizelor pe șantiere,
- b) dărâmarea caselor ce nu se mai puteau consolida,
- c) reparații la casele mai puțin avariate.

Aceste reparații s'au executat imediat pentru cele mai puțin avariate și au fost consolidate luându-se măsuri de reparații pentru cele mai grav avariate. Reparațiile s'au făcut în mod gratuit atât pentru material cât și pentru manoperă la sinistrații

³⁷⁰ - Ziarul "Cuvântul", Anul XVII (Serie Nouă), Nr. 11, Joi 24 Octombrie 1940.

³⁷¹ - Ziarul "Cuvântul", Duminică, 8 Decembrie 1940. Anul XVII (Serie Nouă), Nr. 56.

lipsiți de mijloace materiale, pentru cei mai înstăriți aceste reparații s'au făcut contra cost.

II. A doua parte a programului care este în curs de realizare este următoarea:

1. Executarea locuințelor-barăci pentru sinistrații ale căror case nu se mai puteau repara, dar cărora, din cauza timpului înaintat, nu li se mai puteau construi alte case.
2. Executarea spitalelor și dispensarelor pentru ajutorul sanitar. Aceste spitale se execută de mai multe mărimi după necesitățile locale, căutând – acolo unde este nevoie – de a se satisface atât necesitățile sanitare cât și cele de cazare ale personalului ce deservește aceste spitale și dispensare. Barăcile pot fi întrebuințate și ca școli acolo unde ni se cere. Aceste mărimi sunt de trei tipuri:

Tipul I: cameră și tindă;

Tipul II: 2 camere și tindă;

Tipul III: 4 camere și 2 tinzi.

Aceste barăci fiind lucrate în panouri demontabile, ele se pot mări și micșora după nevoi. Deasemenea ele pot fi mutate și reîntrebuințate acolo unde necesitățile o vor cere.

Aceste barăci se execută în ateliere de tâmplărie spre a fi construite cât mai îngrijit și apoi panourile sunt transportate cu camioane sau cu trenul în localitățile unde urmează a fi montate.

Comandantul O. M. L.
Prof. C. Stoicănescu
Sef stat maj. tehnic
Ing. Alex. Avram

Deschiderea unei cantine legionare în cartierul Tei ³⁷²

În cadrul "Ajutorului Legionar" a luat ființă încă o cantină legionară în str. Maica Domnului No. 15 din cartierul Tei.

Eri dimineață la ora 10,30 a avut loc inaugurarea, în prezența cămășilor verzi din grupul IV.

Slujba religioasă a fost oficiată de un sobor de preoți dela biserica Sf. Treime și biserica Doamnei, compus din părintele A. Petcu, Ion Stancu și D. Mușeteanu.

După terminarea sfintei slujbe a vorbit camaradul comandant ajutor I. Diaconescu din partea "Ajutorului Legionar".

La această cantină iau masa 150 oameni nevoiași în special copii.

³⁷² - Ziarul "Cuvântul", Duminică, 8 Decembrie 1940. Anul XVII (Serie Nouă), Nr. 56.

Din inițiativa grupului IV s'a delegat câte un legionar pe lângă fiecare om nevoiaș, având grije ca cel ce ia masa să fie plasat, astfel ca ajutorul dat să-i revină altui semen lipsit de mijloace de trai.

Ajutorul Legionar inaugurează Sâmbătă 10 cantine școlare în Capitală ³⁷³

Sâmbătă 14 Decembrie, ora 12, iau ființă în cadrul "**Ajutorului Legionar**" și din inițiativa secțiunii respective a **Grupei 5 Rasleti**, 10 cantine pe lângă școlile primare: Bucureștii Noi băieți și fete, Sărulești, Costescu băieți și fete, Dămăroaia triaj și pe lângă grădinițele Costescu, Dămăroaia și Bucureștii Noi.

La fiecare din aceste cantine se va face slujba de Sfințirea apei de către parohul respectiv.

La cantina școlii primare din Bucureștii Noi va avea loc o solemnitate deosebită, unde va fi prezent întreg Grupul 5.

La toate aceste cantine se va servi zilnic o mâncare caldă și pâine la discreție la prânz, pentru 750 de copii săraci din suburbanele amintite.

"AJUTORUL LEGIONAR"

Realizări, realizări, realizări ³⁷⁴

Tineretul român legionar a împânzit țara pentru a clădi tot ceea ce s'a năruit în cei 20 de ani de copioasă demagogie
Pe șantierul unde se construiesc case pentru sinistrați

de H. G.

Dat fiind numărul mare al celor ce au rămas fără adăposturi în urma cutremurului, cât și prăbușirea a numeroase edificii de utilitate publică, camaradul comandant prof. Stoicănescu a concentrat toată "**Munca Legionară**" numai în scopul soluționării acestei probleme urgente. S'a format un adevărat șantier pentru construirea de locuințe celor lipsiți de adăposturi.

După planul camaradului arhitect Joja, șeful biroului de elaborare s'a pornit la o adevărată campanie de construcție: case de locuit tip I, compuse dintr'o cameră cu tinetă, case tip II, compuse din două camere și o tinetă, case tip III compuse din trei camere cu două tinete...

Astfel, fabrica de cherestea din str. Macilor, proprietatea camaradului Chiric, meșter iscusit, a devenit o adevărată tabără de muncă legionară.

³⁷³ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul VI, Seria II, Nr. 78, Sâmbătă, 14 Decembrie 1940.

³⁷⁴ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul VI, Seria II, Nr. 83, Vineri, 20 Decembrie 1940.

Aci, aproape de periferia orașului, peste 300 legionari majoritatea tâmplari de meserie, sub conducerea camaradului inginer Ștefan Mareș, lucrează zi și noapte la confecționarea locuințelor ce, în mașini, transportate pe teren, vor reda liniștea și fericirea numeroșilor cetățeni rămași fără adăposturi.

E o realitate în adevăr uriașă.

Numai în intervalul de zece zile, **“Munca Legionară”** a transportat pe teren dispersate, școli primare și un spital în măsură să adăpostească peste 100 paturi.

Pe șantier se găsesc astăzi circa 300 case, complet confecționate și amenajate cu strictul necesar.

E în funcție numai de găsirea mijloacelor de transport pentru ca ele să fie așezate în rândul celorlalte case scăpate ca prin minune de la catastrofă.

“AJUTORUL LEGIONAR”:

Inaugurarea “Cantinei pentru copii” din Prelungirea Crângași ³⁷⁵

Faptă legionară

Familia **“Cristache Solomon”** din Grupul VI Răsleți, condus de camaradul comandant-ajutor PAPADOPOL, a înființat în Prelungirea Crângași Nr. 87, o cantină care servește, începând de ieri, la 100 copii săraci, ceaiul de dimineață și masa de prânz.

Ieri dimineața la orele 11.00, această faptă creștinească și legionară s’a alăturat celor de până acum.

Slujba religioasă a fost oficiată de părintele Ion Mihăilescu dela biserica din cartier.

Directorul școalei mixte Crângași d. Stoica Stănescu a ținut o cuvântare elogiind fapta familiei **“Cristache Solomon”**, și menționând că pune la dispoziția cantinei suma de 1.000 lei, adăugând la fondul vechiu al cantinei școlare, în afară de 1.000 lei și echivalentul a 100 pâini, donați de dsa.

A răspuns mulțumind camaradul Popescu, ajutorul comandantului Grupului VI.

La solemnitatea inaugurării au luat parte membrii corpului didactic al școlii mixte Crângași, camarazii Cercowsky, Paraschiv, Lupu, Comaniciu, Teodorescu, Gheorghiu Laurențiu, etc.

Comandantul Horia Sima, asistă astăzi la închiderea taberei de construcții a Grupului 6 Răsleți ³⁷⁶

³⁷⁵ - Ziarul **“Buna Vestire”**, București. Anul VI, Seria II, Nr. 83, Vineri, 20 Decembrie 1940.

La Pătârlagele

- Astăzi Sâmbătă 21 Decembrie va avea loc la Pătârlagele solemnitatea închiderii taberei de muncă organizată de grupul 6 Răzleți la Pătârlagele.

Numai cu munca de lucru legionară s'au construit la Pătârlagele 17 case tip pentru sinistrații cutremurului. Aceste clădiri de teren reprezintă maximumul de confort rural și sunt primele case realizate dintr'o campanie de lucru care la primăvară va căpăta o amploare deosebită.

Grupul 6 Răzleți, comandat de comandantul ajutor Papadopol va fi reprezentat mâine de jumătate din întregul efectiv la închiderea taberei la care va fi de față și d. Horia Sima, Comandantul Mișcării Legionare.

Menționăm cu acest prilej că dintre inginerii germani care fac parte din forțele aflate actualmente în România, toți cei care au vizitat tabăra dela Pătârlagele, au fost surprinși și entuziasmați de realizările legionarilor bucureșteni care au construit case după ultimele legi arhitectonice cu minime posibilități materiale.

“AJUTORUL LEGIONAR”:

NICI UN SĂRMAN DIN CAPITALĂ NU A RĂMAS FĂRĂ LEMNE ȘI FĂRĂ HRANĂ DE SĂRBĂTORI ³⁷⁷

Vasta operă de ajutorare întreprinsă de “Ajutorul Legionar” a culminat în ultimele zile, după două luni de neîntreruptă activitate

Organizația “Ajutorului Legionar” după o activitate care timp de două luni a lasat în toate cartierele bucureștene semne adânci de omenie, a realizat de Crăciun o operă menită să fie un frumos și fecund început.

Pe linia Căpitanului, care a fixat pentru eternitate principiile de solidaritate națională și de camaraderie creștină, organizația “Ajutorului Legionar” a făcut *ca toată lumea să simtă căldura sufletului nostru* – cum a spus Bădița Ilie Gârneață, a doua zi după inițierea uriașei inițiative.

Rezultatele le vedem.

Le vom vedea mereu.

³⁷⁶ - Ziarul “Buna Vestire”, București. Anul VI, Seria II, Nr. 84, Sâmbătă, 21 Decembrie 1940.

³⁷⁷ - Ziarul “Buna Vestire”, București. Anul IV, Seria II, Nr. 87, Sâmbătă, 28 Decembrie 1940.

500 kgr. lemne pentru fiecare familie din Cartierul Grivița C.F.R.

- **Grupul 2** de sub comanda domnului Comandant Maitas a împărțit pe tot timpul sărbătorilor, ca și înainte 600 porții de supe și mâncare la cantina din Calea Griviței 421, Nord 21 și Bulevardul Basarabia Nr. 42.

De Sâmbătă după amiază a început distribuirea ajutoarelor care se compun din îmbrăcăminte, încălțăminte, alimente și lemne.

500 de familii au primit fiecare câte un pachet cu alimente astfel alcătuit: 20 kgr. cartofi, 5 kgr. fasole, 3 kgr. ceapă, 10 kgr. varză, carne, untură, etc. și câte 500 kgr. lemne de fiecare familie.

Distribuția continuă.

Ziarul "**Buna Vestire**". Anul IV, Seria II, Nr. 87, Sâmbătă, 28 Decembrie 1940.

Cozonac și muzică pentru săracii din Pantelimon

- **Grupul XI** cu sediul în Șoseaua Pantelimon Nr. 292 condus de camaradul Mircea Badea, a început distribuirea ajutoarelor (...) încă de săptămâna trecută, de Sâmbătă 21 Decembrie la școala primară Nr. 23 din Mahalaua Petreștilor. Duminică s'au organizat la cele 5 școli primare din cartier serbări de Crăciun, unde s'au împărțit numeroase daruri.

2500 familii au fost ajutate cu pachete de alimente.

În zilele de ajun au fost distribuite haine și încălțăminte în valoare de 200.000 lei.

S'au împărțit deasemenea:

17 vagoane lemne, 2.040 kgr. zahăr, 6.000 kgr. fasole, 5.000 kgr. mălai și alte cantități însemnate de untură, magiun, săpun, paste făinoase, conserve, etc.

În prima zi de Crăciun, cu concursul armatei germane care a instalat de dimineața o muzică în cartier, s'au distribuit la 1.400 familii din Pantelimon, săpun, mâncare, pâine și conserve, masa completă pentru la prânz și seară.

Ziarul "**Buna Vestire**". Anul IV, Seria II, Nr. 87, Sâmbătă, 28 Decembrie 1940.

600 familii nu mai cunosc mizeria în Tei

- **Grupul 4** cu sediul în str. Ghica Tei Nr. 40 condusa de camaradul Varlam, a început distribuirea ajutoarelor Marți 24 Decembrie la sediu.

Au fost ajutate 600 familii împărțindu-se în mare parte din stocul dela depozitul grupului și care se compune din 24 vagoane lemne, câteva mii kilograme cartofi, zahăr, untură, orez, fasole și săpun.

Pe timpul sărbătorilor ca și înainte la cantina din str. Maica Domnului 13, au luat masa zilnic, câte 150 nevoiași.

Până acum grupul a distribuit peste 3.000 supe și peste 1.000 pâini săracilor din cartier.

Ziarul "**Buna Vestire**". Anul IV, Seria II, Nr. 87, Sâmbătă, 28 Decembrie 1940.

O ASISTENȚĂ MEDICALĂ MODEL ÎN URANUS

- **Grupul 3** Uranus cu sediul la școala primară Romanescu, condus de camaradul Blidarescu Nicolae a început distribuirea ajutoarelor din ajun în sediul de lângă Arhivele Statului.

Au fost ajutate aproape 1.000 familii cu toate cele necesare.

S'au distribuit astfel 1.500 kgr. carne, încălțăminte și îmbrăcăminte la 300 fete și 200 baieti, toți copiii din cartier, și încălțăminte la alți 200 copii.

Pe lângă acest grup funcționează permanent o cantină unde au primit hrană și în timpul sărbătorilor 130 de nevoiași.

Asistența medicală, la dispoziția personală a grupului, este dată în permanență de echipele formate din 20 camarazi medici.

Ziarul "**Buna Vestire**", Anul IV, Seria II, Nr. 87, Sâmbătă 28 Decembrie 1940.

AJUTORUL LEGIONAR”:

8200 COPII SUNT HRĂNIȚI ZILNIC ÎN BUCUREȘTII NOI

- **Grupul 5** din Bulevardul Gloriei Nr. 7, condus de camaradul dr. Ilie Constantin a distribuit ajutoarele în Bucureștii Noi după programul următor:

Duminică 22 Decembrie s'a împărțit copiilor săraci îmbrăcăminte.

Luni 23 Decembrie s'au împărțit săracilor alimente în pachete tip.

Distribuția s'a făcut la sediul de la Școala Primară Nr. 2 din Bucureștii Noi, în cadrul festivităților datinilor de Crăciun.

Au fost ajutate astfel 1.300 familii și 1.000 copii.

Sub conducerea grupului au funcționat zilnic, în tot acest timp cele 8 cantine școlare unde iau masa zilnic 8.200 copii.

Ziarul "**Buna Vestire**", Anul IV, Seria II, Nr. 87, Sâmbătă 28 Decembrie 1940.

LA FIECARE CASĂ DIN CRÂNGAȘI, DIN GRANT SAU DIN CIUREL, SE GĂSEȘTE ZAHĂR

- **Grupul 6**, cu sediul în Palatul Sportiv C.F.R. condus de dl. comandant Papadopol, are "**Ajutorul Legionar**" organizat de camaradul dr. Cracalopol. Distribuția ajutoarelor, a început de Sâmbătă la sediul din Sos. Giulești, tuturor săracilor din cartierele Crângași și Giulești. Cartofii s'au distribuit în Șos. Ciurel Nr. 11, iar lemnele la cele trei depozite din Splaiul Independenței, Șoseaua Giulești 151, Șoseaua Ciurel 45.

Au fost ajutate 821 familii și 600 copii cărora li s'au distribuit 250 pachete cu îmbrăcăminte, 3.000 kgr. zahăr, săpun, orez, etc. Tot de către Grupul 6 au fost ajutați sărmanii din comunele suburbane Militari, Marele Voevod Mihai, Roșu, Dudu și Chiajna.

Ziarul "**Buna Vestire**", Anul IV, Seria II, Nr. 87, Sâmbătă 28 Decembrie 1940.

913 COPII ÎMBRĂCAȚI ȘI ÎNCĂLȚAȚI ÎN URANUS

- **Grupul 7** cu sediul în Șoseaua Ferentari 7, condus de camaradul Ceapazu Cristea a distribuit ajutoarele de sărbători în str. Ferentari 2, la școala primară Nr. 23.

913 copii au primit îmbrăcăminte și 1.200 familii au primit pachete cu alimente astfel alcătuite:

6 kgr. cartofi
3 kgr. carne
3 kgr. fasole
1/2 kgr. zahăr
500 gr. șuncă
450 gr. untură

S'au distribuit nevoiașilor 3 vagoane de lemne.

Până acum grupul a distribuit peste 3.000 supe populare și peste 2.040 pâini.

Împărțirea hranei calde a continuat în zilele de sărbători cu destoinicire.

Ziarul "**Buna Vestire**", Anul IV, Seria II, Nr. 87, Sâmbătă 28 Decembrie 1940.

SUTE DE SĂRMANI DIN ȘERBAN-VODĂ GĂSESC PÂINEA CEA DE TOATE ZILELE

- **Grupul 8**, sub comanda camaradului Cezar, cu sediul în str. Claudian 16, a început distribuirea ajutoarelor Sâmbătă după amiază la sediu. Au fost ajutate 150 familii și 300 copii cu câte 3 pâini, 5 kgr. cartofi, 500 gr. zahar, 500 gr. macaroane, 500 gr. Pește sarat, îmbrăcăminte și lemne.

Cantinele pentru săraci ale grupului, la care se distribuie gratuit supă și mâncare, în fiecare zi la 700 săraci funcționează în fiecare zi fără întrerupere.

975 COPII DIN BELU-PIEPTĂNARI, AU FOST ÎMBRĂCAȚI DE GRUPUL 9

- **Grupul 9** cu sediul în str. Bursei 3 de sub comanda camaradului Ropală a început distribuirea ajutoarelor de Sâmbătă după amiază la sediul dela Școala primară Pieptănari. Au fost ajutate 150 familii și 975 copii din cartierul Bellu, Viilor, Giurgiului, etc. S'au împărțit îmbrăcăminte, alimente și pachete tip.

Tot cu ocazia sărbătorilor s'a inaugurat Cantina din str. Carașului 1 unde iau masa zilnic peste 100 nevoiași.

Ziarul "**Buna Vestire**", Anul IV, Seria II, Nr. 87, Sâmbătă 28 Decembrie 1940.

- La **cantina legionara Abator**, s'a serbat în prezența d-lui V. Iașinski ministrul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, tradiționalul pom de Crăciun, cu care ocazie au fost îmbrăcați peste 200 de copii săraci din cartier, adoptați de familia **Hora Românească**.

Au fost prezenți doamnele legionare și legionarii din familia **Hora Românească** în frunte cu doamnele Claudia Tell, Zăgănescu, d-ra Siroc, etc., camarazii H. Valentin, Zăgănescu, Călinescu, I. Niculescu, etc.

Ziarul "**Buna Vestire**", Anul IV, Seria II, Nr. 87, Sâmbătă 28 Decembrie 1940.

**MII DE KGR. DE
ALIMENTE PENTRU
SĂRACII DIN CĂLĂRAȘI**

• **Grupul X**, cu sediul în Calea Victoriei colț cu str. Grigore Alexandrescu, condus de camaradul George Nacu, ajutat de camarazii Manu Nicolae și Alexandru Cotoli, a distribuit ajutoare la școlile primare din cartier.

S'au distribuit astfel:

2.050 kgr. lemne
100 kgr. zahar
300 kgr. făină
200 kgr. fasole
350 kgr. mălai
18 cutii conserve
20 produse conservate
210 kgr. săpun
50 kgr. carne
25 kgr.
25 kgr. untdelemn
100 kgr. untura
18 kgr. slănină
18 kgr. gris
1.000 kgr. cartofi

Distribuția continuă.

- Ziarul "**Buna Vestire**", Anul IV, Seria II, Nr. 87, Sâmbătă 28 Decembrie 1940.

**Ajutorul Legionar a inaugurat ieri două
cantine școlare în suburbana Marele
Voevod Mihai ³⁷⁸**

Ajutorul Legionar a inaugurat ieri alte două cantine școlare în cartierele Giulești și Triaj ce aparțin suburbanei Marele Voevod Mihai, pe lângă cele două școli din cartierele Giulești și Triaj unde primesc masa zilnic un număr de 300 copii, astfel ca iarna să le pară mai puțin aspră.

Cantinele sunt instalate la câte o locuință încăpătoare din imediata apropiere a școlilor și sunt luate sub îngrijirea garnizoanei legionare din suburbana Marele Voevod Mihai, condusă de camaradul D. Staicovici primarul suburbanei.

Masa este servită de legionarele din cuibul "*Tudora Avrâncioaiei*" și de legionarii garnizoanei locale.

Deschiderea cantinelor s'a făcut în prezența d-lui Ilie Gârneață comandant al Bunei Vestiri, printr'un serviciu religios oficiat de preoții suburbanei.

La solemnitatea inaugurării au luat parte camaradul D. Staicovici primarul suburbanei împreună cu funcționarii comunali, corpul didactic și un mare număr de cetățeni.

După serviciile religioase preoții au ținut cuvântări, preamărind frumusețea faptei de caritate creștină și legionară.

Camaradul D. Staicovici primarul suburbanei, a arătat că frumoasa faptă care se petrece astăzi pentru lumea săracă este lăsată de Căpitan care a

spus: "*Ajută-ți fratele căzut în nenorocire*".

A vorbit apoi d. Ilie Gârneață, comandant al Bunei Vestiri, care printre altele a declarat autorităților din suburbană că se va ocupa cât mai mult de această suburbană și va cauta ca "**Ajutorul Legionar**" să ia sub ocrotirea sa sutele de copilași cărora le lipsește hrana și încălțăminte.

D-sa a făcut apel la schimbarea sufletească a camarazilor, dându-le sfaturi cum să-și îngrijească copiii.

³⁷⁸ - Ziarul "**Buna Vestire**", București. Anul V, Seria II, Nr. 96, Sâmbătă, 11 Ianuarie 1941.

După cuvântări, corul legionar local condus de camaradul Staicovici a intonat mai multe cântece legionare.

Legionarele și legionarii au servit apoi masa.

În suburbana Marele Voevod Mihai, în afară de aceste două cantine, mai funcționează încă una pe lângă școala din cartierul Crângași, întreținută de familia "Cristache Solomon" din **Grupul VI Răsleți**, cantină unde se servește masa la 130 de copii săraci.

FAPTE BUNE ȘI... FAPTE RELE

CABANA SUSAI DELA PREDEAL

20 Octombrie 1937

RESTAURANT-PENSIUNE LEGIONAR, LA PREDEAL

Peste câteva zile se va inaugura o nouă așezare comercială legionară la Predeal. Ea este situată pe Susai în una din cele mai fermecătoare poziții. O sală de restaurant destul de încăpătoare, pentru cca 60 de persoane, și 7 camere frumos mobilate. Această nouă așezare legionară este în adevăr o mare binefacere pentru că ea se adresează acelei categorii de oameni care n'ar putea altfel să beneficieze de aerul vindecător și întăritor al Predealului. 100 lei pe zi casă, masă, căldură, lumină, este o sumă încă neîntâlnită în vreo stațiune balneară sau climaterică. Dovada stă în însăși faptul că înainte de deschiderea localului, numeroase persoane s'au înscris la sediul legionar din Capitală.

Sperăm ca în curând vom putea anunța inaugurarea noiei cuceriri.

C.Z.C.

Predeal, 24 Octombrie 1937

LA INAUGURAREA PENSIUNEI LEGIONARE DIN PREDEAL

Camarazi și prieteni ai mișcării noastre.

Am deschis acest restaurant la Predeal pentru ca tinerii din Mișcarea Legionară să aibă în a lor stăpânire un picior de pod la **cel mai bun aer al României**.

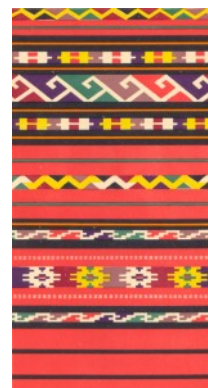
Vor ști deci că ceea ce mai înainte pentru ei era o imposibilitate, de azi nu mai este. Vor putea urca aici și sta cu un preț redus sau în schimbul serviciilor pe care le vor face.

Își vor reface sănătatea sau își vor dubla puterile, pentru ca să le pună pe toate în serviciul patriei și al biruinței legionare.

Aceste **capete de pod** se întrețin întotdeauna cu jertfe materiale, de organizații, guverne, sau state. Dacă noi însă prin comerț vom putea realiza și un **cât de mic beneficiu**, întreprinderea noastră de astăzi își va fi atins și chiar întrecut scopul propus.

Camarazi și prieteni.

În acest restaurant veți mânca toată lumea la fel, aceleași feluri de mâncare, dar **veți plăti după puteri**. Între un minimum și un maximum fixat de noi cel sărac va plăti mai puțin, cei mai bogați vor plăti mai mult, după cum sunt retribuiți, după greutățile familiare etc.

Dacă unul va zice: Eu n'am nici un ban – nu va plăti nimic. Pentru că nu e drept ca cineva să moară de foame, ne vom interesa **dece** n'are, pentru ca să-l punem la treabă și să-l facem să aibă.

Cine va judeca cât trebuie să plătească un client? El singur, clientul. Atât am judecat că pot, atât cred eu că e drept să plătesc. Judecata lui este fără apel.

Iubiți camarazi,

Un principiu al Justiției spune:

„Nimeni nu poate fi judecător în propria sa cauză”.

Răspund: Principiul înjosește omenirea, pentru că îl consideră pe om laș sau hrăpăreț. Așa e omul. Dar eu nu vorbesc de cum este omul, ci de cum **poate și trebuie să fie**. Într'o omenire **înălțată**, omul nu numai că poate, dar trebuie să fie **propriul său judecător**. Omul trebuie să se judece singur, să aibă curajul și loialitatea de a da **fiecărui ceea ce este al său**, adică de a fi drept. Omul judecător în propria sa cauză, **drept și sever** cu sine însuși.

La temelia unei țări trebuie să fie omul drept și e bine să începem să facem școală în această direcție. Cu aceste zise, Restaurantul de la Predeal este deschis și toți câți sunteți aici, **săraci sau bogați**, sunteți invitații noștri la masă.

La ceea ce avem și cât avem.

C. Z. C.

Piatra dela temelia veacului**CAMARAZI,**

Un nou semn, peste veacuri, al Voinței și al Puterii Legionare.

În temeliile lui, am adus și zidit piatră din vechea cetate romana, a lui Traian, Tropaeum Trajani (Adam Clisi) din Dobrogea, din imensul monument de muncă, credință și avânt, ridicat peste trupurile soldaților căzuți în lupte.

Această piatră, zidită în temelia casei noastre, înseamnă contactul între cele două categorii de legionari din Lume: Legionarii romani și Legionarii români.

Fie cu Bine Cuvântarea lui Dumnezeu.

1 Iulie 1937. La temeliile sediului legionar.

CORNELIU ZELEA CODREANU

- Ziarul "**Buna Vestire**", Anul I, Nr. 104, Sâmbătă, 3 Iulie 1937.

CIRCULARA Nr. 101

Un tânăr avocat cuzist din Orhei a scos un manifest din care reiese că ar dori să intre în rândurile legionarilor. El se ceartă cu propia sa organizație. Nu mă interesează ce fac cuziștii între ei. Se pot certa. Este treaba lor. Dar dincolo de zidurile ce tății legionare. Legea noastră este clară și trebuie să ne supunem ei. Cuziștii nu pot și nu

Și, în timp ce la București se punea temelia noului sediu legionar din Str. Gutenberg Nr. 3, la antipodul acestei fapte, iată cum înțelegeau autoritățile să-i trateze pe legionari. Relatarea o găsim în cuprinsul aceluiași număr al ziarului:

Jandarmi abuzivi în județul Prahova

Duminică dimineața, 27 Iunie a.c. pe când camarazii N. Vasilescu și Constantin Constantinescu din Ploești se găseau în casa muncitorului Petre Dudaș, șeful de post din Puchenii – Moșneni a pătruns cu forța în casa acestuia și înjurându-i, le-a confiscat imprimarele ce le aveau asupra lor: opt exemplare **BUNA VESTIRE** închinat Legiunii, o **Libertatea**, manifestele partidului **Totul pentru Țară**, etc.

Împreună cu șeful de secție plut. major Martin Nicolae, șeful de post i-a declarat pe toți trei arestați, trimițându-i pe jos, din post în post, la legiunea de jandarmi Prahova, de unde ieri au fost puși în libertate.

Este a treia oară în decurs de 3 luni, când jandarmii arestează abuziv și împotriva legii, ducând o prigoană sistematică contra legionarilor, iar infractorii de rând, scandalagii și comuniștii își fac de cap. **CORESP.**

- Ziarul "**Buna Vestire**", Anul I, Nr. 104, Sâmbătă, 3 Iulie 1937.

București, 26 Septembrie 1937

CEI 40 DE COPII LEGIONARI

Duminică, cu ocazia serbării dela sediul legionar vor fi îmbrăcați în nouile haine cei 40 de copii pe care îi crește Legiunea pentru a-i face comercianți. Ei sunt toți fii de țărani și de muncitori săraci. Ei au fost aleși din cele mai împovărate famili și mai încovoiate de sărăcie și necazuri. Sunt luați din diferite părți ale țării: Dolj, Someș, Făgăraș, Ialomița, Covurlui, Botoșani, Bacău, Prahova. Sunt organizați într'un corp al lor sub comanda comandantului ajutor Mureșanu Ștefan. Capătă o bună educație. Deviza lor este: „*Legionarul nu minte niciodată*”.

C. Z. C. - Circulări

vor putea intra printre noi. Nu am a da nici o explicație. Ei știu fiecare, până la cel din urmă, dece. *Corneliu Z. Codreanu*, București, 3 Noembrie 1937.

1 Ianuarie 1935

DUPĂ PRIGOANĂ

Scrisoare pentru anul nou 1935, către legionarii din întreaga țară.

Camarazi,

A trecut cel mai greu an; cel mai greu pe care l-am întâlnit noi în lupta noastră; cel mai greu pe care poate de sute de ani l-a întâlnit tineretul românesc. Bilanțul: 18.000 de arestări, cu 18.000 de case călcate de barbari și umplute de sânge nevinovat: 300 de bolnavi în închisori, 16 morți și 3 înmormântați de vii, sub pământ.

Camarazi,

În sfârșit s'au scurs toate; și fierul din Garda noastră după ce a trecut prin focul acesta și apoi prin apa celei mai infame trădări, care abia mai târziu se va cunoaște, s'a transformat în oțel călit. Astăzi călit ne este sufletul și, în pragul anului nou 1935, suntem gata a intra din nou în lupte cu o hotărâre și o vitejie necunoscută vreodată. Anul care vine este un an de noroc pentru noi. Mișcarea legionară va lua aspect de avalanșe și va reputea victorii triumfale. Vouă tuturor, camarazi, cari ați suferit și cari după atâtea, ați rămas neclintiți în credință, neîndoșiți în fața valului de calomnii și de insulte, vă trimit urarea mea de fericire, de bucurie și de izbândă pentru anul 1935. Închinați-vă pentru cei morți care veghează asupra noastră și veghiați asupra celor trei cari mor sub pământ. Înainte, dragi legionari! Fiți mândri de tot ce-a fost în anul acesta greu și pășiți cu o nesfârșită încredere în anul care vine.

C. Z. C.

31 Maiu 1935

PRIMII PAȘI ÎN TABĂRA CARMEN SYLVA

Către camarazii noștri din toată Dobrogea

Tineretul legionar din țară vine pe malul mării, la Carmen Sylva, să-și refacă sănătatea. În acelaș timp voiește să ridice prin munca sa, una dintre cele mai frumoase clădiri, de pe tot țărmul românesc al Mării Negre. În vederea aprovizionării cu alimente a acestei tabere de tineri viteji, dar săraci, fac apel la toți camarazii noștri din Dobrogea. Fixez: Centrul de aprovizionare Nr. 1, Silistra, va strânge alimente: brânză, zarzavaturi, legume, făină de porumb (mălai) din jud. Durostor. Șeful centrului de aprovizionare: avocat Alexandrescu. Centrul de aprovizionare Nr. 2 Bazargic, aceleași alimente le strânge din jud. Caliacra. Șeful centrului: Popescu, tipograf. Centrul de aprovizionare Nr. 3 orașul Constanța. Șef, avocat Șeitan. Centrul de aprovizionare Nr. 4 Hârșova. Șef, Mihalache Zaharia. Centrul de aprovizionare Nr. 5 „Demircea”. Șef Ioniță Ozun. Centrul de aprovizionare Nr. 6 „Dulgheriu”. Șef inv. Moldoveanu. Centrul de aprovizionare Nr. 7 Șef, Stoia Gheorghe. Centrul de aprovizionare Nr. 8 Șef, Virgil Galan. Centrul de aprovizionare Nr. 9 Șef, Pr. Ion Chivu. Centrul de aprovizionare Nr. 10 Fetești, Șef avocat Paloșan. Centrul de aprovizionare Nr. 11 Balcic. Șef. Pr. Imbrescu. Centrul de aprovizionare Nr. 12 Cocialăc. Șef, Sichirlischi. Centrul de aprovizionare Nr. 13 Tulcea. Șef Arnăutu. Centrul de aprovizionare Nr. 14 Măcin. Șef Teodorescu. Toți acești șefi de centre de aprovizionare vor proceda după propria lor inițiativă și putere, în a strânge alimente din toată regiunea lor și a le trimite prin orice mijloace vor crede de cuviință, odată pe săptămână sau cel puțin odată la două săptămâni, pe adresa C. Z. Codreanu, Tabăra legionară Carmen Sylva, 500 metri distanță de Movila, spre Farul Tuzla. Legionarii cari vor să vie la lucru vor aduce cu ei: pătură, veselă, haine de lucru, chiloți și ceva alimente. La revedere tuturor,

C. Z. C.

5 Iunie 1935

10 PORUNCI

de care trebuie să se țină legionarul, pentru a nu se rătăci de pe drumul său glorios, în aceste zile de întuneric, de urgie și de satanică ademenire. Pentru că trebuie să știe toată lumea că noi suntem legionari și rămânem legionari până în veacul veacului.

1. NU CREDE în nici un fel de informații, de vești, de păreri despre Mișcarea legionară, ci tite din orice foaie ar fi, chiar dacă pare a fi naționalistă, sau șoptite la ureche de agenți, sau chiar de oameni de treabă. Legionarul nu crede decât în ordinul și în cuvântul Șefului său. Dacă acest cuvânt nu vine, înseamnă că nimic nu este schimbat și că legionarul își merge în liniște drumul său înainte.

2. DĂ-ȚI SEAMA BINE pe cine ai în față. Și cântărește-l cum trebuie, și când este un inamic care vrea să te înșele, și când este un prieten prost pe care l-a înșelat mai înainte un inamic.

3. PĂZEȘTE-TE ca de o mare nenorocire de omul străin, care te îndeamnă să faci ceva. El are un interes și voiește să-și facă interesul prin tine, sau să te compromită în fața celorlalți legionari. Legionarul acționează numai din ordin, sau din inițiativa sa proprie.

4. DACĂ vrea cineva să te ademenească sau să te cumpere: Scuipe-l în ochi. Legionarii nu sunt nici **proști**, nici de **vânzare**.

5. FUGI de cei ce voiesc să-ți facă daruri. Nu primi nimic.

6. INDEPĂRTEAZA-TE de cei ce te lingușesc și te laudă.

7. Unde sunteți numai 3 legionari, trăiți ca frații între voi: UNIRE, Unire și iar Unire. Sacrifică tot, calcă-te pe tine în picioare, cu toate poftetele și cu tot egoismul din tine, pentru această unire. Ea, UNITATEA, ne va da biruința. Cine este contra unității, este contra biruinței legionare.

8. NU-ȚI VORBI DE RĂU camarazii. Nu-i pârî. Nu șopti la ureche și nu primi să ți se soptească.

9. NU TE SPERIA dacă nu primești ordine, vești, răspunsuri la scrisori, sau dacă ți se pare că lupta stagnează. Nu te alarma, nu lua lucrurile în tragic, căci Dumnezeu este deasupra noastră și șefii tăi cunosc drumul cel bun și știu ce vor.

10. IN SINGURĂTATEA TA roagă-te lui D-zeu, în numele morților noștri, pentru ca să ne ajute, să suferim toate loviturile, până la capătul suferințelor și până la marea înviere și biruință legionară.

C. Z. C.**CIRCULARA Nr. 114**

În județul Prahova, la Moreni, unul dintre șefii legionari, element de elită, inginerul Traian Ioniță, a fost chemat la primărie sub pretextul de a se înțelege asupra întrunirii ce urma să se țină. Acolo, în primărie, în casa în care a fost invitat, A FOST PĂLMUIT DE PRIMAR. Inginerul a primit palmele și n'a ripostat în nici un fel, executând ordinele Legiunii. Ofensa este însă așa de mare pentru numele de inginer român, pentru organizația noastră de Prahova, pentru spiritul de LEGALITATE, pe care o autoritate este chemată să-l respecte, încât ea trebuie spălată în timpul cel mai scurt. Ofensa nu aparține numai PRIMARULUI ci și a celor doi: Inginerul Bejan și Prefectul Bondoc care sunt la al 50-lea ordin de samavolnicie și mișelie omenească. Fac apel la toți legionarii din județul Prahova să ceară satisfacție și să spele ofensa în timpul cel mai scurt, prin orice mijloace vor crede de cuviință. Aceștia trei să dea satisfacție. Aceasta ne trebuie cu orice risc, chiar cu acela de a pierde alegerile la Prahova, și chiar cu acela de a le pierde în toată țara. Dacă nu se va găsi nimeni în organizația de Prahova care în termen de două săptămâni să spele ofensa, voi face apel la legionarii altor județe.

Corneliu Z. Codreanu,

București, 22 Noembrie 1937

TOTUL PENTRU ȚARĂ**Manifest electoral**

Frate române și creștine, stai o clipă pe loc și ascultă chemarea pământului, pe care-l muncesti din zori și până în miez de noapte. Oprește-te câteva minute și citește această scrisoare, căci îți faci datoria către copiii tăi și către acei cărora le lași o altă soartă decât necazurile cu care te lupți acuma.

Legionarii din partidul Totul pentru Țară își amintesc că țara aceasta, încheșată în hotarele ei străvechi prin jertfa a sute de mii de morți, suferă de robia netrebnicilor, care au condus-o și o conduc mișelește.

Te-au lasat pe tine și urmașii pradă samsarilor, care caută să te despoaie și să-ți vlăguiască sănătatea, până ce vei cădea de-a-binelea. Partid după partid s'a perindat la putere; fiecare te-a sfătuit să le dai încrederea, ca să-ți aduci o fărâmbă de bine. Nu te-ai îndoit și i-ai ajutat cu dreptul tău să-ți facă legea suferinței tale. Aceste partide au făcut mii de legi, cheltuind miliarde multe și n'a fost de ajuns; au împrumutat alte zeci de miliarde pe spatele urmașilor din urmașii tăi și tot nu-i de ajuns fiindcă jafurile și tâlhăriile nu se mai sfârșesc.

Greutățile s'au ridicat ca munții, s'au întins ca pecinginea, s'au ascuțit ca armele de război; te înțeapă mereu din toate părțile și nu-ți dai seama dincotro să te aperi.

Hălăduiesc jidanii; răd în hohote de durerea și de vaietul tău; n'au nici o răspundere. Nici o lege nu-i pedepsește pentru tot răul ce s'au priceput să-l facă; sărman creștin care nu-ți dai seama cum trăiești și în cine mai crezi!

Da! Ești zăpăcit de toate fărădelegile, înșelăciunile și suferințele de azi. Minteă îți este strânsă într'o rețea ghimpată, ochii îți sunt împăienjeniți și trupul îți tremură pe mânerul uneltei de lucru, cu care îți aduni pâinea de toate zilele. Pare că și pământul refuză să te hrăneasca.

La o sută opt zeci și cinci miliarde datorii are aceasta țară. De unde vei scoate aurul holdelor tale, când sărăcia și hoția rânjește în toate colțurile?

Dar nu tremura! Lasă la o parte desnădejdea, adună-ți mintea în ceasul de pe urmă; refă-ți puterea trupului, gândindu-te la Dumnezeu; bea un pahar de apă din ulciorul vieții și crede, crede că suferința ta de azi are un sfârșit.

Crede fierbinte, crede cu dragoste că partidul Totul pentru Țară păzește destinele neamului. Conducătorii noștri, generalul Gheorghe Cantacuzino-Grănicerul, care a scris istoria cu actele sale de bravură, și Corneliu Zelea Codreanu, care de la 1920 luptă necontenit pentru dreptatea românului în țara lui, veghează la viitorul copiilor tăi; iar Arhanghelul Mihail, patronul nostru, în lupta noastră hotărâtă, străjuiește cu sabie de foc ca nemernicii să nu scape de pedeapsa ce-i așteaptă. Iar munca și străduința ta, jertfa făcută și închisoarea suferită, bătaia și schingiuirea îndurată se vor ridica la înălțimea răsplătirilor voievodale.

Noembrie 1937

CUPRINS

Ziarul “Buna Vestire”

Scurtă introducere – Autorul	5
Sub semnul Arhanghelului - Nae Ionescu	7
O revoluție creștină - Mircea Eliade	7
Vlădica Visarion al Bucovinei sub semnul temeiniciei românești - Mircea Streinul... 8	
Răzbunarea artistului – Toma Vlădescu	10
Vrem sau nu misionarism – Nicolae Bogdan	11
Fiul popii depe Someș - Dragoș Protopopescu	12
Mitul Generalului – Mircea Eliade	13
De ce cred în biruința Mișcării Legionare? – Mircea Eliade	14
Scrisoare de departe... - Valeriu Cârdu	17
Îndreptarul Corpului Legionar “Moța-Marin” – <i>Buna Vestire</i>	18
Suferințele Românilor din Bulgaria – <i>Buna Vestire</i>	21
+ Maria Cristescu – Pr. Ilie Imbrescu	23
Lacrima Timocului – Valeriu Cârdu	24
Șoferul Filaret și Ministrul Costinescu – Ion Victor Vojen	25
Nicolae Iosif, învățător din Drînșeni – Ion Vâlceanu	26
24 Ianuarie – <i>Buna Vestire</i>	27
Pământ Ardelenesc – Valeriu Cârdu	27
Îngeri pământeni – Radu Gyr	28
Durata legionară – Ștefan Ion Gheorghe	29
Cluj, 11 Septembrie 1940 – Ion Chinezu	31
Cumplita lor călătorie – Constantin Noica	32
Ceremonia reînhumării celor 46 de legionari dela Miercurea Ciuc – <i>Buna Vestire</i> ... 33	
Lupta Legionară – Grigore Manoilescu	35
Cu noi este Dumnezeu – I. T.	36
Biruatorul – Gen. C-tin Petrovicescu	37
Privește-ți Legiunea Căpitane – Grigore Manoilescu	37
...Și viață fără de moarte – Constantin Noica	38
Gardă! Ascultă comanda la mine – Grigore Manoilescu	38
În catedrala lui Ștefan Vodă, legionarii aduc prinos de rugăciuni pentru camarazii căzuți... - <i>Buna Vestire</i>	39
Anul unu, ziua întâi – Constantin Noica	40
Nae Ionescu – Constantin Noica	41
Căzuți la Elefterie, 1939... - G. P.	42
Răscruci însângerate – <i>Buna Vestire</i>	42

Cum a fost executat Locot. Col. Vasile Diaconescu... - <i>Buna Vestire</i>	43
Jertfele Hotinului – Vasile Posteuca	44
Cu fruntea sus – Grigore Manoilescu	46
Pe mormintele eroilor – Ion Găvănescul	46
Jertfa celor uciși la Râmnicul Sărat – Gheorghe Țop	47
Sufletul cetății – Constantin Noica	47
Țara aduce cucernică închinare jertfei legionare... - <i>Buna Vestire</i>	48
Pentru istoria Legiunii – Jertfa Armatei – Cpt. Ion Stoenescu	49
Întâi trădătorii – Traian Christescu	50
Conspirația întunericului – Horia Stamatou	51
Nu suntem contemporani – Constantin Noica	51
Macedonenii de ieri, macedonenii de astăzi – Mircea Pop	52
Limpeziri pentru o Românie Legionară – Constantin Noica	53
Reînhumarea legionarilor martiri uciși la Vaslui – comunicat	56
Zguduitoria solemnitate a deshumării martirilor uciși – Ion Diaconescu	56
Predealul – D. M. Ranetescu	60
Icoane din martirajul de la Vaslui – Ion Diaconescu	61
Programul transportării la Predeal a urnelor... - <i>Buna Vestire</i>	64
Iar au fost printre noi – Horia Stamatou	66
Predealul, simbolul eroismului legionar – Enzo Loretti	67
Lista celor asasinați	72
Cum a fost asasinat Corneliu Zelea Codreanu	75
Sfintele oseminte ale Căpitanului – <i>Buna Vestire</i>	76
Mărturia lui Ursea – Alexandru Constant	77
La un drept muncitoresc - Ștefan Ion Gheorghe	78
Procesul – Horia Stamatou	78
Mulțimea se prosternă... - <i>Buna Vestire</i>	79
Copiii Maicii Domnului – Alexandru Constant	79
Maidanul – Alexandru Constant	80
Pentru cei care nu înțeleg – Constantin Noica	81
Revizuirea Procesului Codreanu – <i>Buna Vestire</i>	81

Ziarul “Cuvântul”

Ceasul tinerilor ? – Mircea Eliade	94
Strigoii... - Mircea Eliade	96
Așa va fi “Cuvântul”... - Traian Brăileanu	96
Sfântă tinerețe – Mircea I. Goruneanu	97
Domnul General – Constantin Stoicănescu	98
Pentru noi, noile legionare... - Ioana Năstase	99
Căpitanul și Profesorul – Nicolae Andrieș	101
Căminul și copiii – Lola Ionescu-Marița	102
Personalitatea Căpitanului – Traian Brăileanu	102
Când te laudă un dușman... - Ion Protopopescu	103
La Predeal – Cornelia Novac	104
De Anul Nou – Horia Sima	105

Figuri legionare: Comandantul Sergiu Florescu – Ioan Olteanu	105
Mort în credință legionară – Dr. V. Trifu	107
Comandantul legionar Victor Silaghi – Fănică Anastasescu	107

Almanahul ziarului “Cuvântul” pe anul 1941

Căpitanul și Macedo-Români	110
Convertirea și jertfa Profesorului Nae Ionescu – Constantin Stoicănescu	111
Etica Legionară – Prof. Ioan Găvănescul	112
Inginerul Gh. Clime – Martir al Neamului – Gh. Nicolau-Bârlad	115
Zâmbri și argințică – Liliana Protopopescu	116
Viața și moartea vitejească a lui Ion. I. Moța – Dumitru C. Ionescu	119

Revista “Gândirea”

Sensul Tradiției – Nichifor Crainic	143
Puncte cardinale în haos – Nichifor Crainic	155
Tineretul și Creștinismul – Nichifor Crainic	163
Mărturisire de credință – Nichifor Crainic	172
Necesitatea politică a reformei morale – Mihail Polihroniade	177
Temele sacrale și spiritul etnic – Lucian Blaga	180
Naționalitatea în artă – Nichifor Crainic	185
Din mărturisirile unui naționalist – Emil Cioran	189
Păcat și transfigurare – Emil Cioran	192
Ideia de destin – Vasile Băncilă	195
Despre rasă ca stil – Lucian Blaga	204
Lumini dintr’un început – Axente Sever Popovici	209
Scurtă recapitulare – Nichifor Crainic	215
Revoluția Legionară – Nichifor Crainic	219
Viața spirituală în România de azi – Nichifor Crainic	224
Despre Demofilie – Nichifor Crainic	231
Zalmoxis – Ioan Coman	239
Colaboratorii lui Hristos – Nichifor Crainic	242

Revista “Gând Românesc”

Teoreticism – Vasile Băncilă	249
Lucian Blaga și “Censura Transcendentă” – Vasile Băncilă	250
Tristețea de a fi – Emil Cioran	261
Integrare în istorie – Traian Herseni	264
+ Ion I. Moța – Ion Chinezu	269

Revista “Iconar”

Credința – Vasile I. Postecă	272
Cronici literare – Mircea Streinul	274

Cronici diverse (I) – Teologice – V. I. Ungurean-Mircea Streinul	276
Cronici științifice – George Macrin	278
Cronici studențești – V. G. Cosma	278
Cronici muzicale – Liviu Rusu	279
Cronici teatrale – plastice	280
Cuvânt pentru prieteni – Liviu Rusu	281
Calitate și numai calitate – George Macrin	282
10 Decembrie – V. G. Cosma	284
George Stratoiu – Mircea Streinul	285
Maglavitul și alte semen și minuni – Liviu Stan	285
Cronici Diverse – Filosofice – Aurelian Ropceanu	287
Cronici Literare – Mircea Streinul	289
Cronici Muzicale – Liviu Rusu	292
Revista Presei – Liviu Rusu/Mircea Streinul	293
Ritmul generațiilor în evoluția artelor – Traian Brăileanu	295
Critica oficială și Drumul Românismului – George Macrin	298
Cultura estetică, postulat al educației legionare – Liviu Rusu	300
Disponibilitatea legionară – Stere Mihalexe	301
Inaderența intelectualilor bucovineni la formele artei românești actuale – George Macrin	303
La înmormântarea camaradului Gheorghe Gligor – Rudolf Rybiczka	304
Moartea eroică – Mircea Streinul	307
Înălțarea la cer – Barbu Slușanschi	308
“Însemnări Sociologice” – Liviu Rusu	310
Condamnări și ispășiri – Barbu Slușanschi	310
Veac nou de slovă curate – George Anton	311
Luptători și doctrinari – George Macrin	313
Misiunea Legiunii – Leon Țopa	315
Amintiri din Jilava – Prima arestare – Mihail Polihroniade	318
Corneliu Șumuleanu – Claudiu Usatiuc	320
Libertate – Mircea Eliade	322
13 Ianuarie: Ziua marelui jertfe legionare – Traian Brăileanu	323
Poeții și moartea – Barbu Slușanschi	324

Revista “Însemnări Sociologice”

Răzeșii – Leon Țopa	329
Ștefan cel Mare și arta de a governa – Traian Brăileanu	333
Elita “ascetică” – Traian Brăileanu	339
Tabăra dela Carmen Sylva – George Macrin	352
Nae Ionescu – Vasile Băncilă	360
Tinerețe fără odihnă – T. Băileanu	366
Victor Puiu Gârcineanu – Barbu Slușanschi	367
Națiunea și Puterile sociale – Traian Brăileanu	371
Cuibul – Th. Fecioru	388
Dr. Ing. Eugen Ionică – P. I. Teodorescu	389

Concepția Socială a Legiunii – Traian Herseni	395
Bătrânii – Prof. Traian Brăileanu	397
Spre o nouă viață artistică – Lucreția Mihail-Silion	400
Viața legionară, izvor de creație – Alexandru Bassarab	402
Partidul ca instrument de guvernare – Ion Țurcan	403
Doctrina legionară și Știința socială – Traian Brăileanu	406
Biserica în Statul legionar – Liviu Stan	409
Fondul spiritual al rasei – Nicolae Roșu	412
Jurisdicțiunea în Statul Legionar – Dragoș Vitencu	417
Scrisul românesc în 1940 – Mircea Streinul	418

Revista “Libertatea”

Măreața sărbătoare a pomenirii lui 13 Ianuarie 1937	421
Iubiți cetitori	423
Famiile legionarilor căzuți	424
Din durerile Românilor ardeleni	424
O cuvântare cu mare răsunset	425
Altarul inimilor noastre – Iridenta I. Moța	426
Cântecul... - Pr. Ioan Moța	427
Studenții se conduc singuri	428
Pentru ce e cetită iarăși bine “Libertatea”? – Pr. Ioan Moța	429
Nu tânguiri, ci muncă – Viorel Trifa	431
Semnele lui Dumnezeu – C-tin Pârlea	432
Ce așteptăm dela țărani – Vasile Posteucă	432
Țăranul legionar – Vasile Posteucă	434
Părinte Moța – Viorel Trifa	435
Studenții – Vasile Posteucă	436
Cum vă petreceți Crăciunul? - Viorel Trifa	437
Reînnumarea legionarilor împușcați la Deva	438
La mormântul lui Moța – Corneliu Zelea Codreanu	439
Cum a luptat Moța – Nicolae Totu	440

Revista “Lumea Nouă”

Sensul statului la poporul românesc – Mihail Manoilescu	442
Cartea Căpitanului – Mihail Manoilescu	444
Instituționalism și Spiritualitate, Legionarism și Corporatism – Christian Petrescu.....	447
Era un Arhanghel latent... - Dragoș Protopopescu	457
Dela Lord Byron la Ion Moța – Mihail Manoilescu	459
17 Ianuarie 1937 – Elena Manoilescu	461
Doi băieți viteji – Nicolae Iorga	461
Omagiu lui Ion Moța și Vasile Marin – Toma Vlădescu	462
O pioasă evocare – Mihail C. Zaharia	463
Revelația jertfei – Florin Zaharia	464

Bătălia Axelor – Mihail Manoilescu	465
Concepția mișcării de dreapta... - Christian Petrescu	466
Îngrijorări naționaliste – Mihail Manoilescu	476
Cronici Diverse – G.V./C.N./Elena Manoilescu	479
Variații de ton – Mihail Manoilescu	483
A treia Revoluție latină – Revoluția Legionară – Christian Petrescu	484
Pădurea Românească – Valeriu Dinu	490
Poezia lui Valeriu Cârdu – Christian Petrescu	492
Tristețe scuze ale D-lui Titulescu – Mihail Manoilescu	494

Revista “România Eroică”

Ce vrem! – <i>România Eroică</i>	497
Problemele economice și spiritualitatea naționalistă – Prof. Univ. Dan Rădulescu	499
Dumnezeul ungarilor – I. O. Suceveanu	502
O minune arhitectonică la Orăștie	503
Primatul credinței – Prof. Titus Mălai	506
Unde sunt zeii? – Ioan Colfescu-Delaturda	508
Memento pentru sărbători – Ioan Colfescu-Delaturda	512
Răbojul vremii... - Dumitru Chițu	515
Eroismul Românesc – Alexandru Constant	516
În pragul noilor vremi – <i>România Eroică</i>	517
La umbra morții – Alexandrina Gr. Cantacuzino	519
Eroii Neamului – G-ral Băgulescu	520
Satu Mare și sătmărenii – Epaminonda Lucaciu	523
Se mișcă Moții (<i>versuri</i>) – Iustin Ilieșu	524
Cronici, Însemnări diverse	525 – 529
O apărare zădărnicită – Ioan Colfescu-Delaturda	530

Revista “Universul Literar”

“Sfântă tinerețe legionară” – Ladmiss Andreescu	551
Morții noștri – legea noastră – Costin I. Murgescu	551
Ardealul și Legiunea – Mircea Mateescu	554
Organizarea haosului românesc – Mircea Mateescu	555
România Mare – Costin I. Murgescu	557
Profesorul Vasile Băncilă - Ștefan Oprescu	558
Statul legionar, Stat cultural – Luca Dumitrescu	560
Doina, Căpitanul și Rapsodia Română – Mircea Mateescu	561
Morala prisosului și economia creștină – Luca Dumitrescu	563
Libertate și cultură legionară – Luca Dumitrescu	564

Revista “Vremea”

Articole de Mircea Eliade

Nu rezistă celula?	567
--------------------------	-----

Viitorul inteligenței?... ..	569
Criza României?... ..	572
Cultură sau politică?	574
Cum încep revoluțiile... ..	576
“Intelectualii e fasciști!”	578
Elogiu Transilvaniei	579
Restaurarea demnității românești	580
Renașterea și Prerenășterea –	582
Destinuri Românești	585
Mântuire, istorie, politică	586
“Generația în pulbere”	588
Mai multe feluri de naționaliști	591
Miracole din România Mare	592
Profesorul Nae Ionescu	594
Ion Moța și Vasile Marin	601
Comentarii la un jurământ	603
Dictatura și personalitatea	604
Naționalismul	607
Convorbiri cu Lucian Blaga	609
Piloții orbi	617
“Să veniți odată în Maramureș...”	621
Noua aristocrație legionară	622
Provincia “ratează”?	623
Provincia și legionarismul	625

Mircea Eliade în alte publicații

Poimâine	627
De ce sunt intelectualii Iași?	629
Libertate și creație în literatura legionară	630

ALTE ZIARE ȘI REVISTE

Politică profesorală – Prof. Traian Brăileanu	633
Corneliu Zelea Codreanu – Căpitanul – <i>Cele Trei Crișuri</i>	635
Biserica, familia și rolul femeii în noul Stat legionar – Al. Iacobescu	636
Învățământul în Statul legionar – Prof. Clement Stoenescu-Putna	637
Căpitanul despre rolul de corupție al Băncii Blank	641
Însemnări Legionare – Ion Roman	642
Bătrânul Iași – Ion Sân-Giorgiu	645
Destin catedralic – Ion Șugariu	646
Strigoii – Prof. Ion Sân-Giorgiu	647
Deschiderea Universității din Sibiu – <i>Chemarea Vremii</i>	648
Sociologie legionară – Nicolae Porsenna	649
Prin moarte spre nemurire – Puiu Traian	652
Gând despre Moța – Radu Budișteanu	653

În slujba Neamului – Vasile Marin	653
Vasile Marin – Mihail Polihroniade	656
Între două tabere – Traian Cotigă	662
Datina și Legiunea – Radu Gyr	663
Distrugătorii de biserici – Ion Banea	663
Profanarea statuei Mântuitorului – Ion Banea	665
Garda Noastră – Prof. Horia Sima	666
+ Tudose Popescu	667
Prof. Nae Ionescu – <i>Gazeta Transilvaniei</i>	667
Apel pentru “Ajutorul Legionar” – <i>Gazeta Transilvaniei</i>	668
Reazimul nostru de totdeauna – Elisabeta Hențiu	669
Raporturi – Elisabeta Hențiu	669
Cuvinte pentru muncitorul legionar – V. Spiridonică	670
...Horia Sima în conștiința contemporanilor săi - Ștefan Muscalu	671
Căminul “Ardealul Legionar” din Cluj – Ion Banea	672
Glasul crucilor verzi – Zosim Oancea	676
Biruința Legionară – Spiridon Câdea	677
Profilul interior al Căpitanului – Emil Cioran	678
Înțelesul eroic al morții lui Moța – Nicolae Petrașcu	680
Cuvinte de început – Pr. Ilie I. Imbrescu	681
Stegulețul – Constantin Gane	682
Cazul dela Vatra Dornei – <i>Pământul Strămoșesc</i>	683
15 Noiembrie 1927: Ziua Legiunii la Iași – <i>Pământul Strămoșesc</i>	684
Eftimie Horescu – Pr. Ilie I. Imbrescu	689
Olimpia Zeana – Pr. Ilie I. Imbrescu	690
13 Ianuarie 1937 – Pr. Grigorie Cristescu	691
Zori de viață – Radu Anghelescu	691
Mihail Polihroniade și A. Cantacuzino – C. Ionescu	692
Arme vechi – Ilie Boca	693
În țara dreptății – Emanuel Copăcianu	693
Reînviere – A. Nechifor	694
Perspectiva anului politic – Nichifor Crainic	696
Crucile martirilor legionari – Const. Cehan-Racoviță	699
6 Septembrie 1940 – <i>Timpul Eminescian</i>	700
Bine-ați venit legionari! – <i>Timpul Eminescian</i>	700
Ionel Moța și Vasile Marin - <i>Țara Bârsei</i>	701

AJUTORUL LEGIONAR

Ajutorul Legionar – Horia Sima	702
La cantinele din Capitală s’au dat eri 3071 mese	704
Ajutorarea sinistraților de către organizația “Munca Legionară”	704
Deschiderea unei cantine legionare în cartierul Tei	705
Ajutorul Legionar inaugurează Sâmbătă 10 cantine școlare în Capitală	706
Realizări, realizări, realizări	706
Inaugurarea “Cantinei pentru copii” din Prelungirea Crângași	707

Comandantul Horia Sima, asistă astăzi la închiderea taberei de construcții a Grupului 6 Răzleți 707
NICI UN SĂRMAN DIN CAPITALĂ NU A RĂMAS FĂRĂ LEMNE ȘI FĂRĂ HRANĂ DE SĂRBĂTORI 708
Alte relatări despre acțiunile Ajutorului Legionar – ziarul Buna Vestire 709 - 712
Ajutorul Legionar a inaugurat ieri două cantine școlare în suburbana Marele Voevod Mihai 712

FAPTE BUNE ȘI... FAPTE RELE

CABANA SUSAI DELA PREDEAL de CZC
LA INAUGURAREA PENSIUNEI LEGIONARE DIN PREDEAL de CZC 713
VARIOUS 716 - 718

SFÂRȘITUL VOLUMULUI
I

© Copyright / 8 Noembrie 2019
Toate drepturile rezervate

DE ACELAȘI AUTOR:

- ♦ *“Bibliografia operelor autorilor legionari”*. Editura *“Libertatea”*, Jacksonville, Florida, 1993.
- ♦ *“Presa Legionară - Publicații”*. Editura *“Libertatea”*, Jacksonville, Florida, 1993 / 2017.
- ♦ *“În cumpăna vremii”* (scurte nuvele). Colecția *“Libertatea”*, Jacksonville, Florida, 1994.
- ♦ *“VICTOR CORBUȚ - în pas cu noi”*. Colecția *“Omul Nou”*, Hallandale, Florida, 1995.
- ♦ *“Crâmpoie de viață - În pădurea cu fiare sălbatice”* (vol. I - II). Editura *“Libertatea”*, Jacksonville, Florida, 1995 - 1996.
- ♦ *“Martirii ne veghează din ceruri”* (vol. I). Editura *“Libertatea”*, Jacksonville, Florida, 1997. Vol. II (în pregătire).
- ♦ *“Snop de vise”* (versuri). Colecția *“Libertatea”*, Jacksonville, Florida, 1997.
- ♦ *“Crăciun în Exil”* (mică antologie a celor mai frumoase versuri de Crăciun publicate în Exil). Colecția *“Libertatea”*, Jacksonville, Florida, 2014.
- ♦ *“De ici, de colo...”* - antologie de versuri legionare (Vol. I - II - III). Editura *“Libertatea”*, Jacksonville, Florida, 2018.
- ♦ *“Sărbătorile Crăciunului și Anului Nou Reflectate în Presa Naționalistă”* - Antologie în texte și versuri. Editura *“Libertatea”*, Jacksonville, Florida, 2018.
- ♦ *“Sărbătorile Pascale în Presa Naționalistă”* - culegeri de texte și versuri. Editura *“Libertatea”*, Jacksonville, Florida, 2018.
- ♦ *“Articole din presa legionară”* - culegeri (Vol. I - Vol. II - în pregătire). Editura *“Libertatea”*, Jacksonville, Florida 2019.

Ediții îngrijite:

- ♦ *“Acuzat, martor, apărător în procesul vieții mele”* de Dumitru Banea. Colecția *“Omul Nou”*, Miami Beach, Florida 1994.
- ♦ *“Rezistența în Munții Brașovului”* de Petre Baicu. Colecția *“Omul Nou”*, Hallandale, Florida, 1994.
- ♦ *“Cărticică de cântece”* (legionare). Editura *“Libertatea”*, Jacksonville, Florida, 1995.
- ♦ *“Jurnal numai pentru mine”* de Niță Ghimbășanu (I), caietele 1-2; în lucru, caietele 3-4. Colecția *“Libertatea”*, Jacksonville, Florida, 1997.

